LETZTER JÓZSEF

Simon: Fotótöntéuet

75.0.

MDK

Sedzter József fényképész

Festőművész ambíciói voltak. A Debreceni Nagy Ujság alapító tagtulajdonosa.

Kardos Pál: Tóth Árpád, a debreceni hírlapíró.
Építünk, Debrecen, 1953 őszén; IV. évf. 3. sz. 63. l.

LETZTER és KEGLOVICH, fényképész

Munkácsy Mihály

Szegeden 1891-ben rokonai és Tisza Lajos gróf társaságában felkereste mütermüket és több fényképet csináltatott. Ritkán fényképeztette le magát, kevés volt forgalomban. Az ő és Tisza közös fényképét a Vasárnapi Ujság közölte le. 1891. 47. sz. 769. o. 212. old 2. kép. 207 old

SZELESI ZOLTÁN: Munkácsy Honfoglalása Szegeden 205. old

A MÓRA FERENC MUZEUM Évkönyve. 1964-65, 1. Szeged, 1966

LETZTER és KEGLOVICH, fényképész

1891-ben Munkácsy 1891-ben a neves fényképészek mütermét felkereste és lefényképeztette magát Tisza Lajos gróffal és másokkal is. Ritkán fényképeztette magát.
Abb.2.kép.MUNKÁCSY MIHÁLY és TISZA LAJOS. Feketę repr. 207.old ~~2.kép.207.old.~~ 2.kép.207.old.A Vasárnapi Ujság közölte.1891.47.sz.769.o.

SZELES ZOLTÁN: Munkácsy Honfoglalása Szegeden 205.old

A MÓRA FERENC MUZEUM Évkönyve, 1964-65, 1. Szeged, 1966

Leuch Kristof

győri farekas

XVII. sz.

Bedy Vince

Adalékok a győri
spar történetéhez

Győri Szemle

1941 - 186 - l.

LEUCKHARDEN, Octavian editor

Studia Aquensia 17. 163.

más kt-kal
módon. De a
felelőssége rá h

Megosztás: Pl.: a) egy-egy
library
ovostud-i
szakk-k

b) dok. típu
hangany
nemzeti

c) kiadványt
szabvá
térképe

Külföldön megjel
patriotikon gyűjté

Nicolaus de Leuczia MDK

Lásd Lőcsi Miklóst.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.
Bp.1955.415.l.

M.D.K.

Leukharden O.

A pápai vár alaprajza és távlati képe 1653,

repr.

Müemlékvédelem 1967/2. 77.1.

Leuchtl, Ferdinand

Örás

l.

Csat – Frey Öst Kunst

XXIV. K

133. l.

A hely neve	A tárgy megnevezése
Eger / Heves m,	Minorita templom

JOS. LEUCHT, pékinas

1754-ben Mária Terézia zászlót adott a soproni pék-cé
nek. Ünnepen a zászlót kék sapkában és fehér leibliben a
inaaoknak kellett vinniök. A ruhát a céh adta nekik, de
egyizben 50 magyar forintot kellett fizetniök érte.
Jos. Leucht von Modor 50 forintot fizetett. 167. old.
---------- 42. jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A soproni pékház és a pékek XVI-XIX. századi céhemlékei 143. old

A RRABONA, A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve, 17. sz. Győr, 1975.

Oktaviano Leukhardon

1651-ben képitett a magyarországi várakról távlati képeket.

Szalai Zoltán: Balatoni képes krónika. Budapest, 1969. 351

191

Leupolt Péter

körnives 1454 - 1455

l.

Hoffmann Pozsony 31 l

Hoffmann Südost

3.

4.

Leuschloss Knüsli Kornél

épitész
Állatkerti elefántház

Mücsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

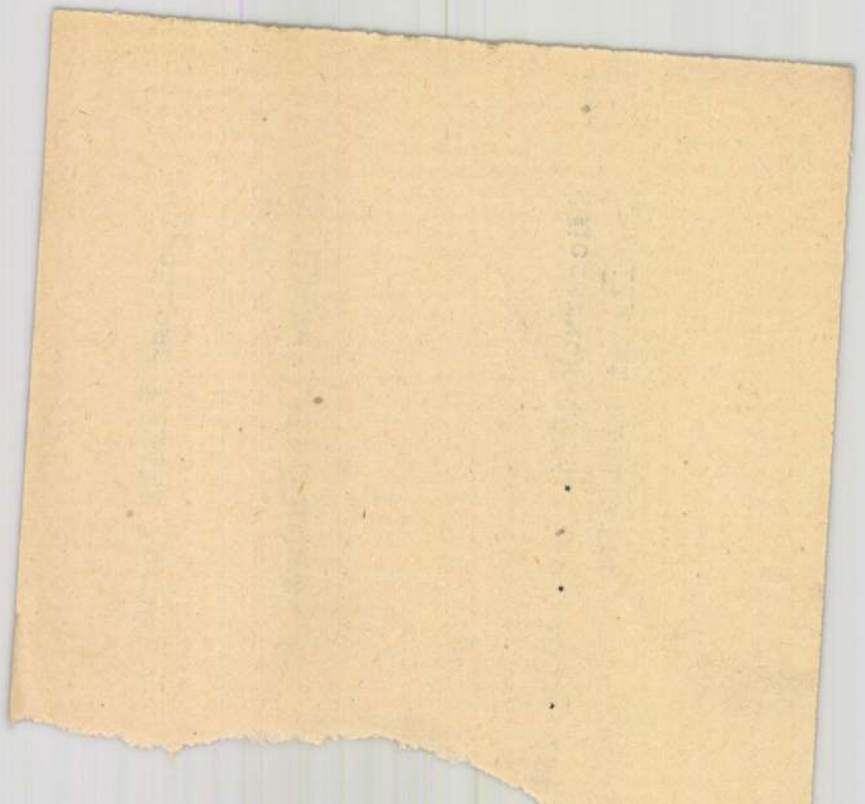

MDK

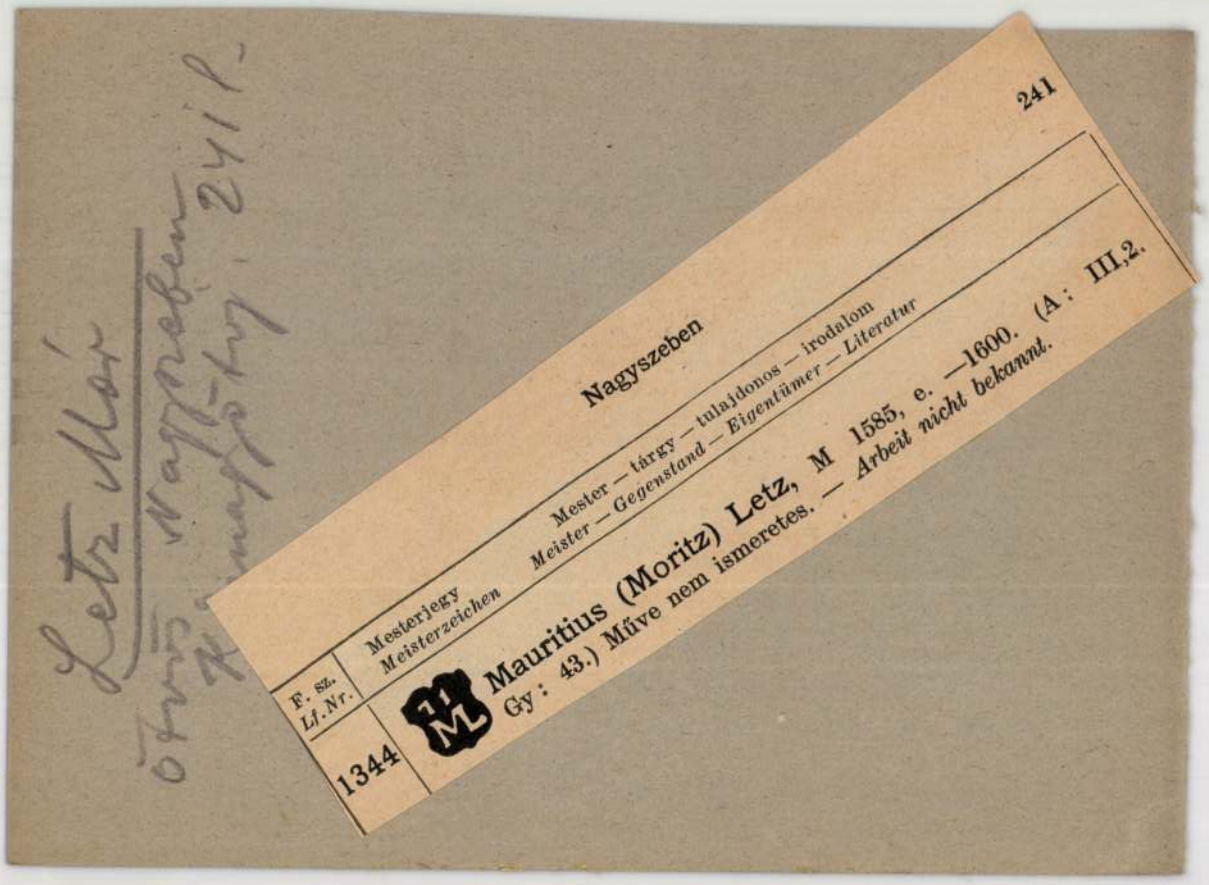
Letz Mór
Nagyszeben
241
Nagyszeben
241
Mesterjegy
Meisterzeichen
Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom
Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur
F. sz.
Lf. Nr.
1344
ML
Mauritius (Moritz) Letz, M 1585, e. —1600. (A: III,2.
Gy: 43.) Műve nem ismeretes. — Arbeit nicht bekannt.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

Letz Moritz

ötvös 1585

Jáid

Gyárfás Nagyszeben

Arch. Ért. 1910 414

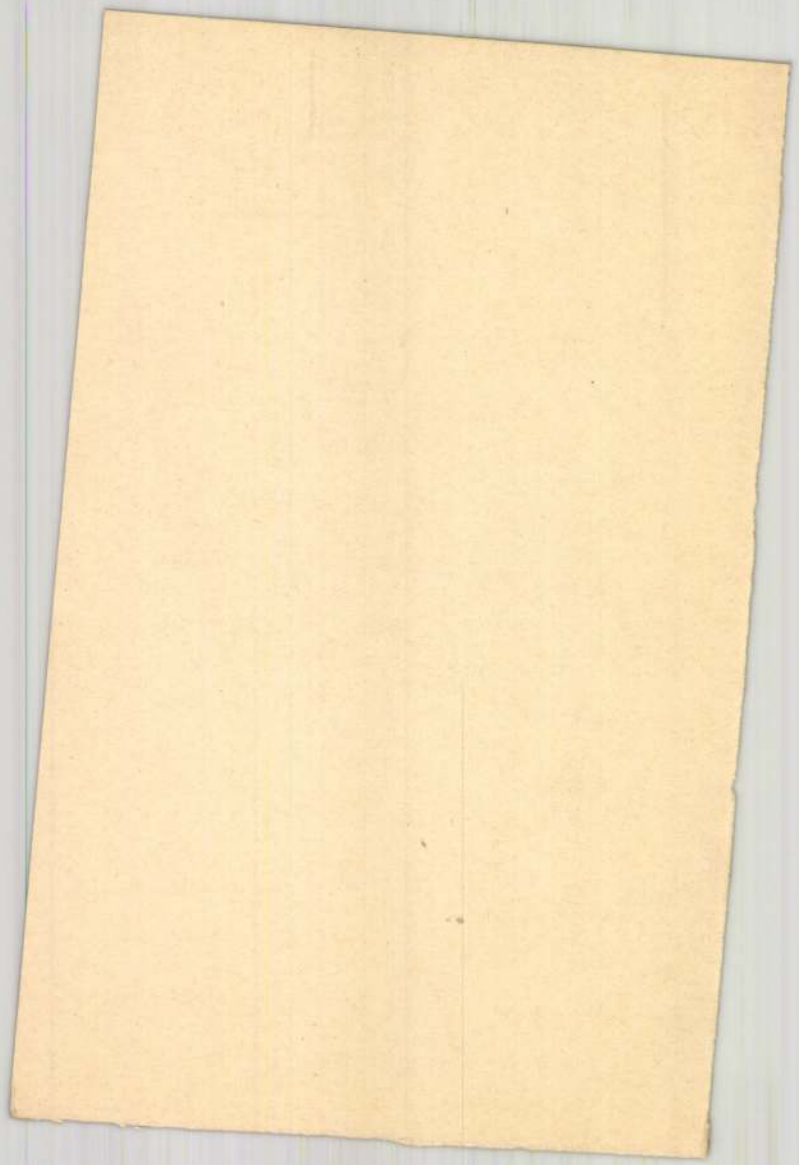

Letz Mór

Ötvös

Kőmagyötvös 1344. 7.

M	N	O	P	Q	R	S	Sz	T	U	V	W
8	19	20 VIII	21	22 IX	23	24 X	25	26 XI	27	28 XII	29 30 31

Sz.:

Sz.:

	Tartozik	Követel	X	Egyenleg
	8.40		I	8
VI. 21-én				

Letz Moretz

Leittz, Leitzen

öhr

wod 1597

Ar Sieben 408 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enge

.....

a mühelyfőn

8. sorsz. Mühelyi mi

Letz Mihály

ötvös.

Kőmagyötvi. 1348. 7.

Athozat

5.			
6.	1380. sz. számla	H	
9.	1875. " "	H.	
18.	1894. " "	H.	
25.	1906. " "	H.	
11.	1925. " "	H.	
15.	1933. " "	H.	
10.	2142. " "	H.	
29.	2172. " "	H.	

-NEO Budapest, Károly-körut 8.
Tel. T. 107—57.

Átvitel

Letz Mihály (?)
nagyszebeni ötvös

156. ÉRMES TALPAS POHÁR. Ezüst, részben aranyozott. Talpára három, oldalán három sorban háromszor három római érem van forrasztva. Fenekén Mechel Letz (1588) nagyszebeni ötvös bélyege. M. 25 cm. Magyar, XVI. sz. Münzbecher. Silber, z. T. vergoldet, mit aufgelöteten römischen Münzen. Meisterzeichen des Mechel Letz (1588). Nagyszeben, XVI. Jh. Gróf Andrássy Géza.

Erdélyi kiáll. 1931

Letz Mihály ötvös
Nagyszeben 1588.

223. ÉRMES TALPAS POHÁR, részben aranyozott, karcsú arányú testén az öv mellett kissé trébelt lambrequin-dísz, a peremen arabeszkes lambrequin, oldalán három sorban 4—4 római érem és későbbi felirat 1698. évszám-

mal. M. 25.3 cm. Meschel Letz (1588) műve Nagyszeben XVI. sz. Gyrós Andrássy Géza tulajd.

Csornyi régi czúvt
31, 32. C.

csüngőkkel é
öntött bronz
ét karosgyerty
hermákkal di
onz, baluszte
ranyozott bro
nz, kúpos alal
ranyozott réz
ött és aranyoz
. Fekete tala
lete, trébelt s
z, előlapján
nűves képe,
ött bronz, fa
lal. Japán, X
diszitéssel,és
. század.
t bronz szob
A, öntött bro
aranyozott
empire.

ozott, filigránezüst és festett zománcdiszitéssel. Kard, két
két sarkantyu és 41 gomb. Tokban. Magyar XIX. század.
ben ametisztek és türkizek. Biedermejer.
ében ametisztek és türkizek. Biedermejer.
amel, felnyuló szárral. Bécs, 1853.
ezalak. Német, 1790 körül.
k gyönggyel, brilliánssal és gyémántokkal. Modern.
önggyel, brilliánssal és gyémántokkal. Modern.
agy és négy kis brilliáns. Tokban. Modern.
csalak, vésett diszitéssel. XIX. század.
ügyós fonásu. XIX. század.
rális kagylóalak. XIX. század vége.
felfüggesztésre szolgáló füllel. XIX. század.
a kék zománcdisz. Osztrák, XIX. század.
omb, kék zománccal és kis gyöngyökkel. XIX század.
i carneol. XIX. század.
nyolcszögü fejében bevésett cimer. 1860 körül.
gyót ábrázol, fejében sötétkék kő. XIX század.
iszitéssel, fejében félgömbös vörös kő. 1850 körül.
liszitéssel, fejében lapos, ovális zöld kő. XIX. század k
rátos. XIX század.

Letz Mechel

nagyszebeni ötvös

Érmes talpaspohár

m. 25,

XVI. sz végé

gr. Andrássy Géza

tulajd.

Inv.

NYIREGYHÁZA

Muzeum: Balkányi konfoglaló lelet.

Pulszky Ferencz: A magyar pogánykeri sírok. Akadémiai Értesítő; II – 1891, 155 l.

Letze (Letz, Leitzen)
Mechell

Otr -

1595

wod

Ar Szelen 407

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Letz Mechel

ötvös 1588

laid

Gyárfás Nagyszeben

Arch. Ért. 1910 414

Letz Mihály
ötvös Nagyszeben
Kőmagyötvj. 241. l.

1348 Michaël

a) Római pénzes
Münzen.
Gróf Andrássy
1931 : 156.

b) Mellboglár, kö
Iparműv. Múze

c) Hasonló tárgy
Emil Sigerus,

Letyerna Antal

Nobrány.

Aul. 1874. Esti tanf.

ékitmenyes festes

Értimisk

1902/3. 66 l.

Darócz Zoltán I. 232

Érkezett 1904 október 6.

748/904 (Magyaróvár 1904 október 2 — 199 ö.a.)

A mosonmegyei történelmi és régészeti egylet jelenti, hogy középkori németnyelvű codexei nincsenek. (Tudományos Gyűjtő 1905 I/20)

Letz Ferenc

brassói ötvös. 1556-
ban Brassó város 27 már-
ka ezüstöt ad neki mun-
kára, melyből az ötvös
11 db kupát készített
226 fl értékben.

Kemeny 79. l.

Miért fontos Európa számára az egységes Magyarország?

Befejezés: A győző héjjen kárpótlást, de óvakodjék az erőszaktól.
Franciaország, Anglia és Olaszország magyar hivatása
Bízunk az erkölcsi tényezők egyében.

Letz Franz

ötvös

1548 elöször } céhmester
1550 utoljára }

BRASSO
RE. 20.1

Letz Ferencz

ötvös

irod

G. Brassó. Sáradok

234

1548 tähn.
1549 "
1550 "
1555 "
1556 "
1559 "

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

ur

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Letz Márk

ÖTVÖS.

1559 ben Nagyszebenben
Créh-mester

IROD.

Mihalik. József. A nagyszebeni
ötvösök céhpecsétje. Arch Ert
1897. 192 l.

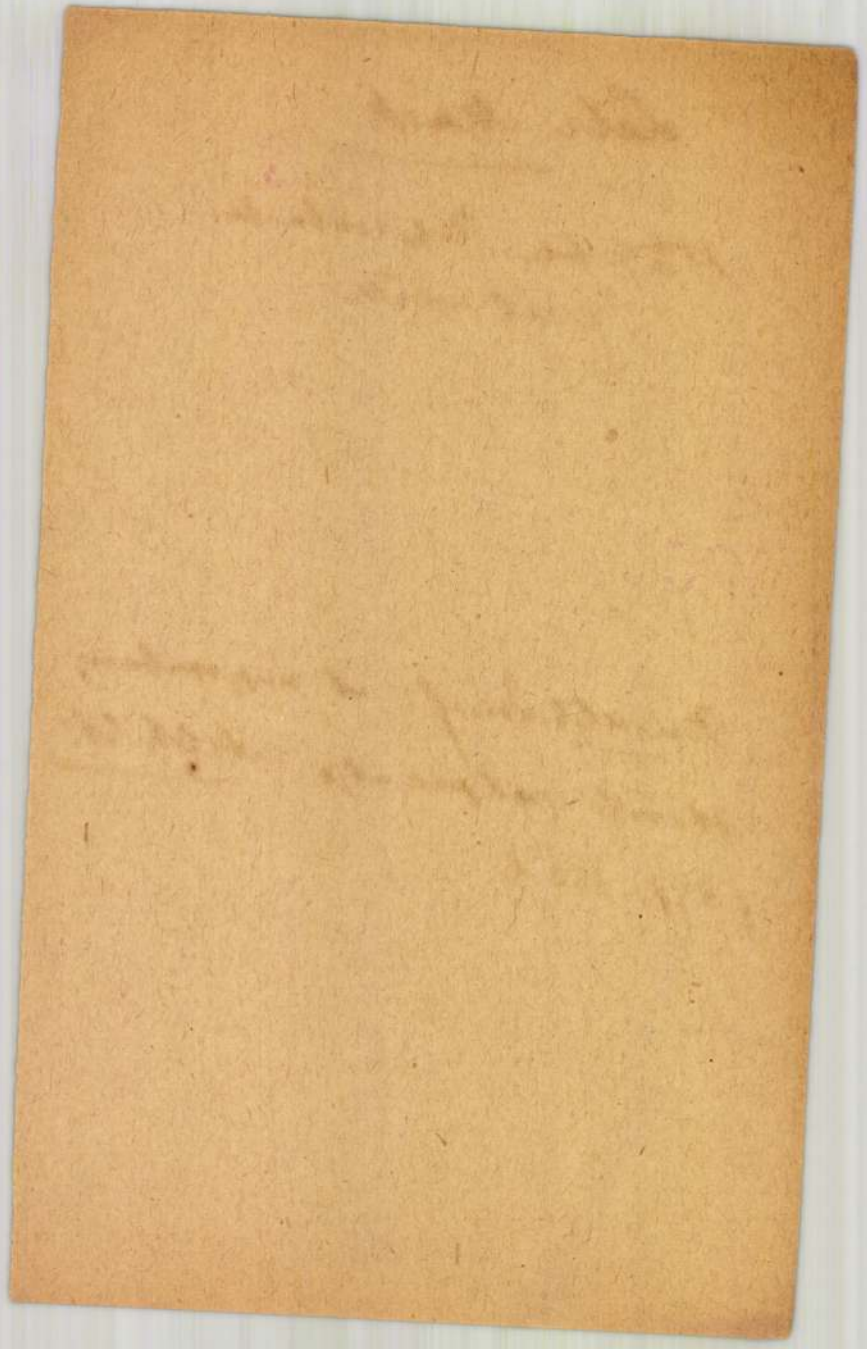

Letz Márkus
Utód XVI. k

l.
Arch. Ért
1897. 192. l.

1420. ÜLŐ KUTYA, cserép. Tang-

1421. FEKVŐ KUTYA, vöröses
gyüjteményből. Tang-korszak
weisser Glasur, auf Holzsock

1422. TUBÁKOS FLAKON, türk
XVIII. sz. — Schnupftabak

1423. TUBÁKOS FLAKON, lapos
XIX. sz. e. — Schnupftaba

1424. NAGY ÖBLÖS VÁZA, Sze
Kina, XVI. sz. — Grosse b

1425. ÁLLÓ FÉRFIALAK, cserép,
figur, Ton, mit grüngelber

1426. KVÁNON IMÁDKOZÓ GYE
Kind, Aquarellmalerei. Chin

1427. KÉT NAGY VÁZA, sárgaré
Vasen, Messing, mit Gravie

1428. KEREK DISZTÁLCA, réz,
Indien.

1429. JAPÁN KARD ÉS CSATA
utóbbi vas, kigyóbőrdiszü n
Japan, XIX. Jh.

ncdisszel, elefántfej alaku füllel, áttört födelén ülő
guss mit Email champlevé, der Henkel in Form
Japan.

zománcdisszel, két leveles füllel, boltozatos födelén
fäss, Bronzeguss, mit Email champlevé am Deckel

beágyazott zománccal. Hatszögü talapzaton álló
ámpát. Japán. — Zwei Tempellampen, Bronze, mit
igem Sockel, hält die Lampe mit dem Tokugava

z, beágyazott szines zománcdisszel, három lábas
delén ülő Fo kutya. Japán. — Grosses Prunk-
mail champlevé ; die zweihenklige Vase ruht auf
l Fo Hund. Japan.

disszel. Kina. — Teevase, mit Deckel, Porzellan,

kék alapu szines diszitéssel, közepén tájkép, ülő
mit Imaridekor : Landschaft und Figur. Japan.

na, XVIII. sz. — Teller, Porzellan mit chinesischer

és madárdisszel. Kina, XVIII. sz. — Zwei Teller,

Lotz Marcus

1554. ÖTVÖS

IROD. Tc

ZÖVTÜ

Letz Markus

Ohr –

1559. Nagyneben.

ivad

Rothkunstgew 67 l

ivad

Müll Fr. 34. l

..... *műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

.....szamu .....

m.

évi ..... hó.....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

MDK

Leutenant János, Körmöcbánya

Gundel-dij.

1821. 2. dij

Bécsi képzőm. akad. magyar ösztönd. névsora.
Fleischer Bécs. loo. l.

F a d r u s z j

Leutenant Jábos, Körmöcbánya

1818. 1. dij Gundel-dij.

Bécsi képzőm. akad. magyar ösztönd. névsora
Fleischer Béce. loc. l.

hallgatott, nem min

MDK

Leutenant János, Körmöcbánya

udvari díj,

1823. ezüstérem

Bécsi képzőm. akad. ~~xxxxx~~ magyar ösztöndíjasainak névtora. Fleischer Bécs.
99. l.

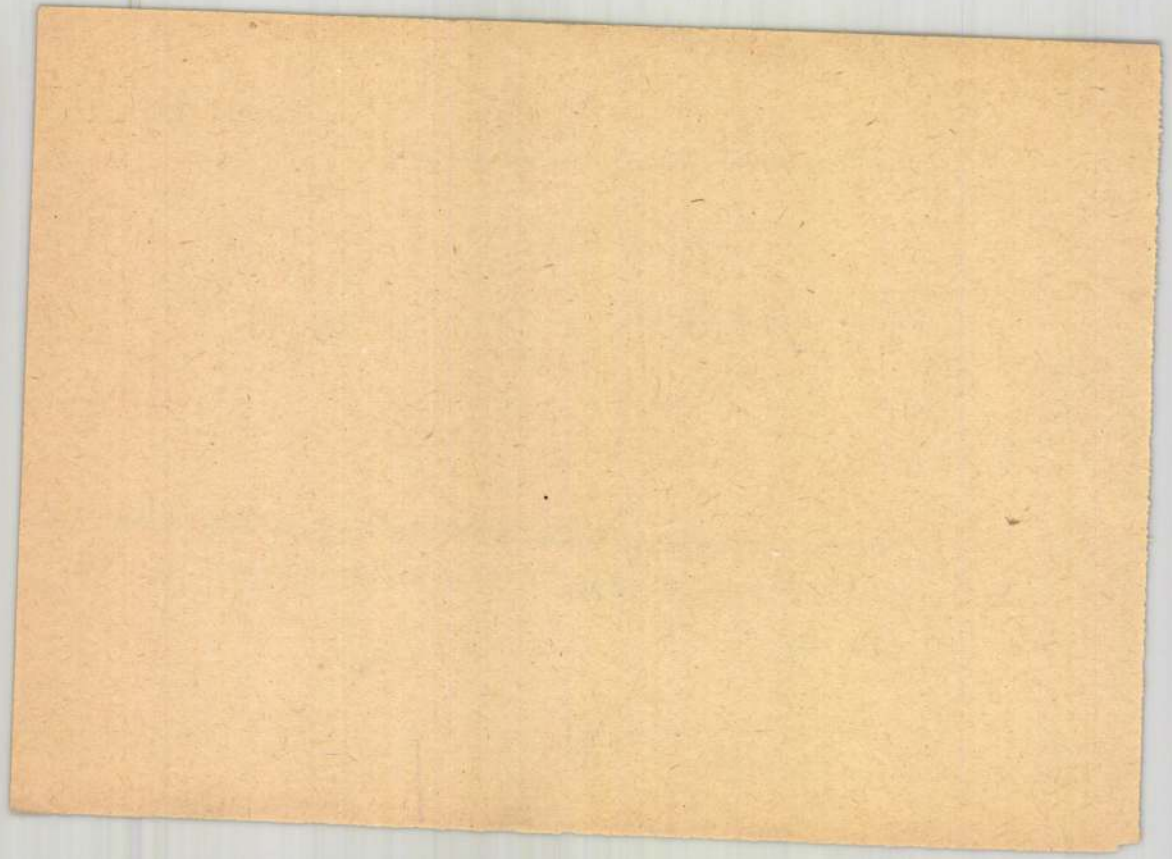

MDK

Leutenant János, Körmöcbánya

Gundel-dij.

1822. 2. dij.

Bécsi képzőm. akad. magyar ösztönd. névsora.
Fleischer Bécs. loc. l.

Fadrusz j

Leutnant Johann

Graveur

17 evés, Selmecbánya

1817

Bécsi akadémia

Kolozsvári Ferencz József-tudományegyetem II. 238.

— — állatanintézete II. 238.

Leutenant Janos József

zobrán és rezin

Körmöcbányáról, 1816–24.

tanult az akadémián

1818, 1821, 1822 ben Gundel-

díjat

1823-ban az udvari díj ezüst-

érmét nyerte

lásd ohr

Fleischer Bées 64. l.

Jordán

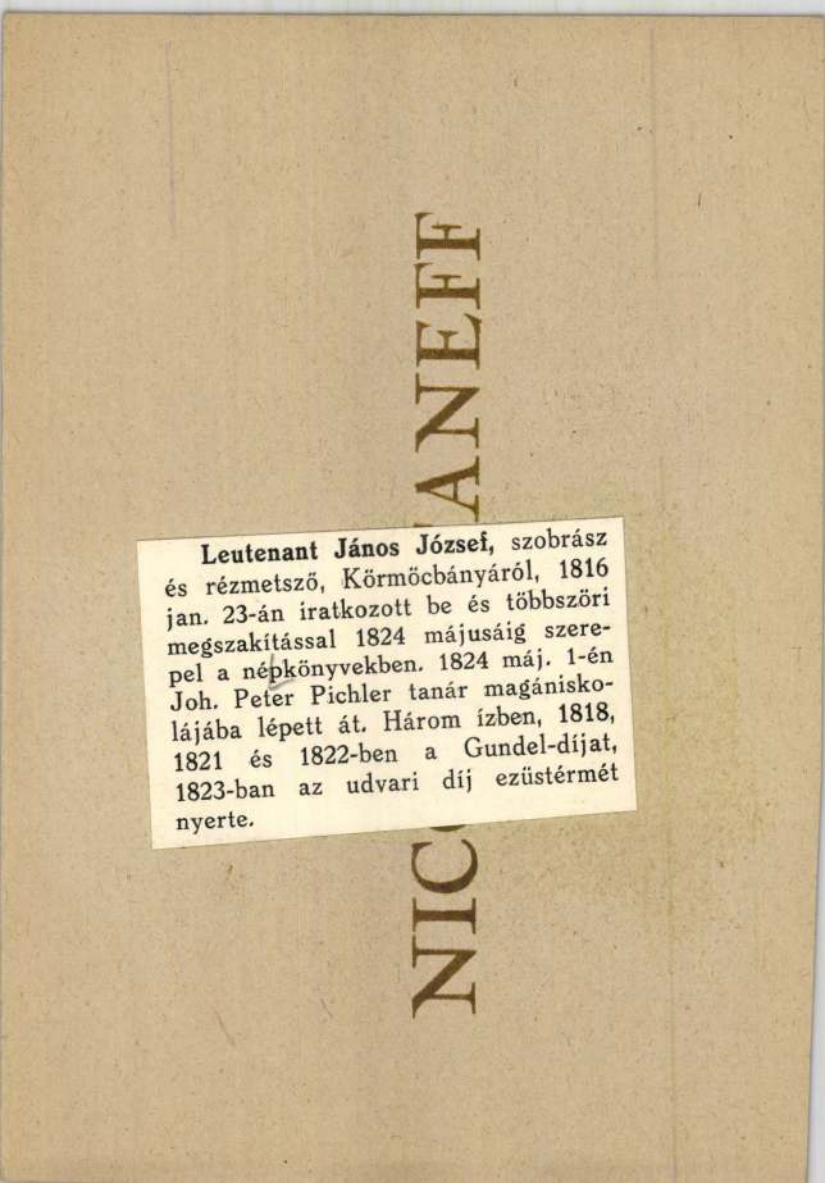

Leutenant János József, szobrász és rézmetsző, Körmöcbányáról, 1816 jan. 23-án iratkozott be és többszöri megszakítással 1824 májusáig szerepel a népkönyvekben. 1824 máj. 1-én Joh. Peter Pichler tanár magániskolájába lépett át. Három ízben, 1818, 1821 és 1822-ben a Gundel-díjat, 1823-ban az udvari díj ezüstérmét nyerte.

LEUTHNER, Johann fertő

Pálffyak szolgálatában Pozsony, Malacka
1709 →

Ars 1996/1-3. 233.

XVII. századbeli gerendamennyezetes terem
freskókkal oldalfalain. Dél és kelet felől az épül
nyugat felől csak egy részletük maradt meg.

Hamacsek kastély

Hosszanti négyszög alapján négy hengeres sarokb
főhomlokzata háromszögű oromfalán kettős kő
XVIII. sz. beli épület. Emeletén egy zöld rokokó
fehérmázas rokokó kályhával. Földszintjén
szekrény, rokokó, s egy háromszögletes konzolasz
A kastély oromfalán a czímer felirata: Georg
Garamszeg, Estera Bene de Nandor Anno 1775.

Garamszentandrás R. k. pléb. templom

LEUTHNER. Sebastian ács

1652, 1653. Városbíró

An 1996/1-3. 233.

3. Oltárterítő kék selyemdamaszt arany e
virágokkal s Agnus Deivel díszítve. czímer alatt
neve s 1782. évszám.

4. Szószékterítő. Vászon, keresztben kék patyolat
vörös sárga selyemmel hímzett perzsa ízlésű
XVII. sz. 2 m. széles, s 113 cm magas.

5. Kehely, aranyozott ezüst. Sembery Márton ajá

6. Ostyatartó doboz, ezüst, 1768.

7. Cibórium, aranyozott ezüst, 1768.

8. Hatszögletes bortartó ónból, 1768.

9. Három ónkupa.

10. XVI. századbeli kehely, most Radványszky
gyűjteményében.

Harangtorony fából.

LEUTNER, Andreas, pozsonyi kárpitos

A. L., kartonmaker, † 71 éves korában, Pozsony, 1771 aug. 10. (1771, 65. szám, 4 l)

—

Preßburger Zeitung
(Leuthon)

LEUTHNER BÁLINT, evang. gombkötőmester

1763.-A városi Tanács kinutatása a céhekbe tömörült mesteremberekről.-Magyar gombkötők: 6 is egyik volt ezeknek. 391.old. 75.jegyz

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Adalékok a kőszegi gombkötő céh történetéhez /1713-1763/ 377.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

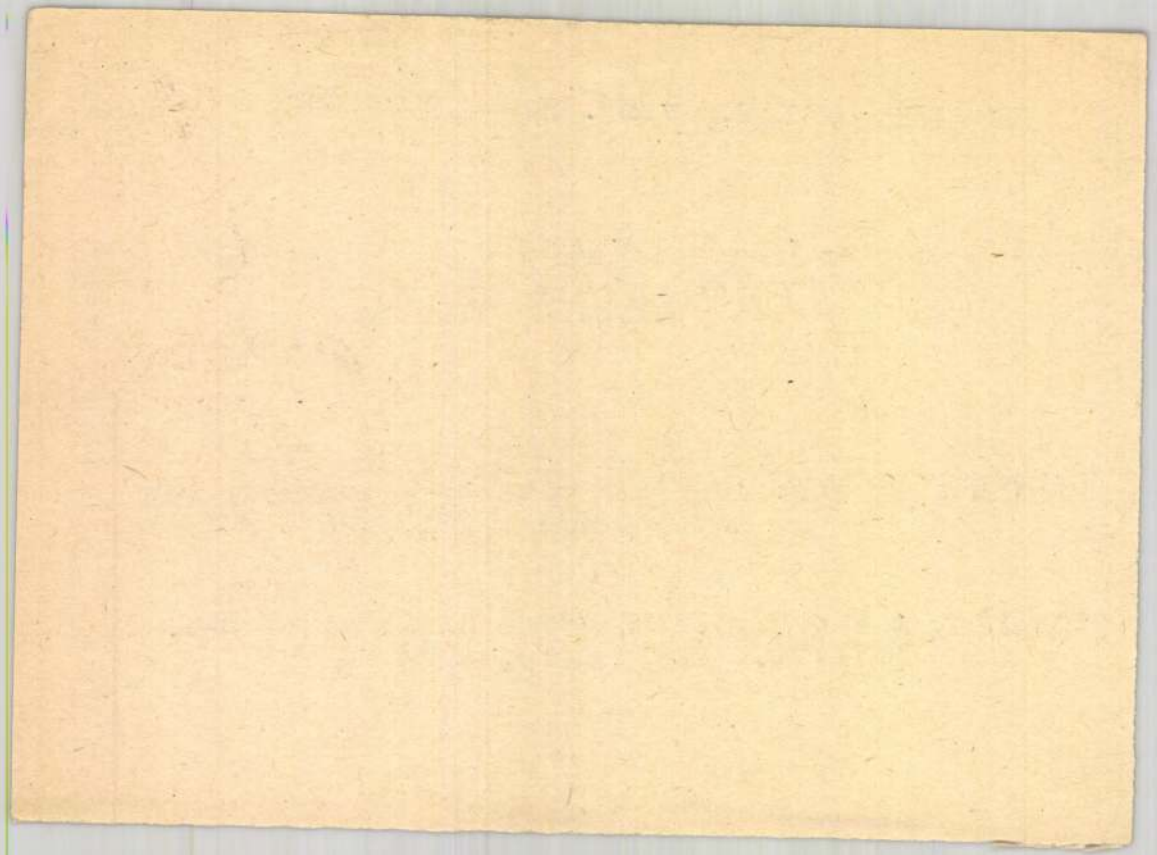

LEUTHNER MIHÁLY, evang. gombkötőmester

1763.-A városi tanács kimutatása a céhbe tömörült mesteremberekről.-Magyar gombkötők: 6 is egyike volt ezeknek. 39L.old. 75.jegyz

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Adalékok a kőszegi gombkötő céh történetéhez /1719-1763/ 377.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője. 5-6. 1972-73. Szombathely, 1975.

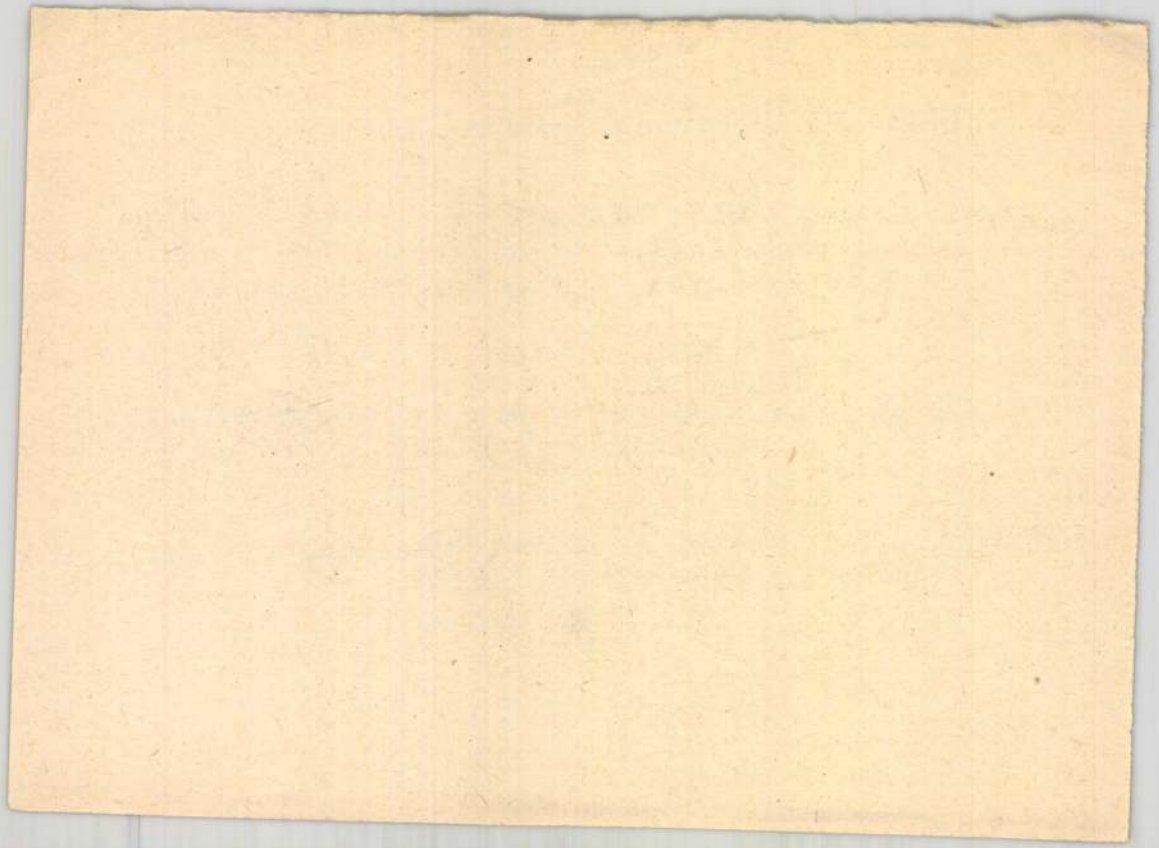

H. Leutemann

rajzoló.

1) Szapáry Péter, mint Hamsabég foglya. H. Leutemann del. X. A. v. W. A. O. R. sc.

2) Hamsabég, mint Szapáry Péter foglya. H. Leutemann del. X. A. v. W. Aarland sc.

mindkettő. Vas. Nyó 1859. 292 – 293. lap.

Elég ügyes rajz és elég jó fametszet. Mind a kettő stylszerű keretben. Az elsőn Szapáry alakja nagyon élettelen.

M. D. K

LEUTNER Ferdinánd festő

1791-ben Tokaj, Beleznay kúria, kerti filagoria aranyozása

Garas XVIII. 27, 17, 232. l.

l.

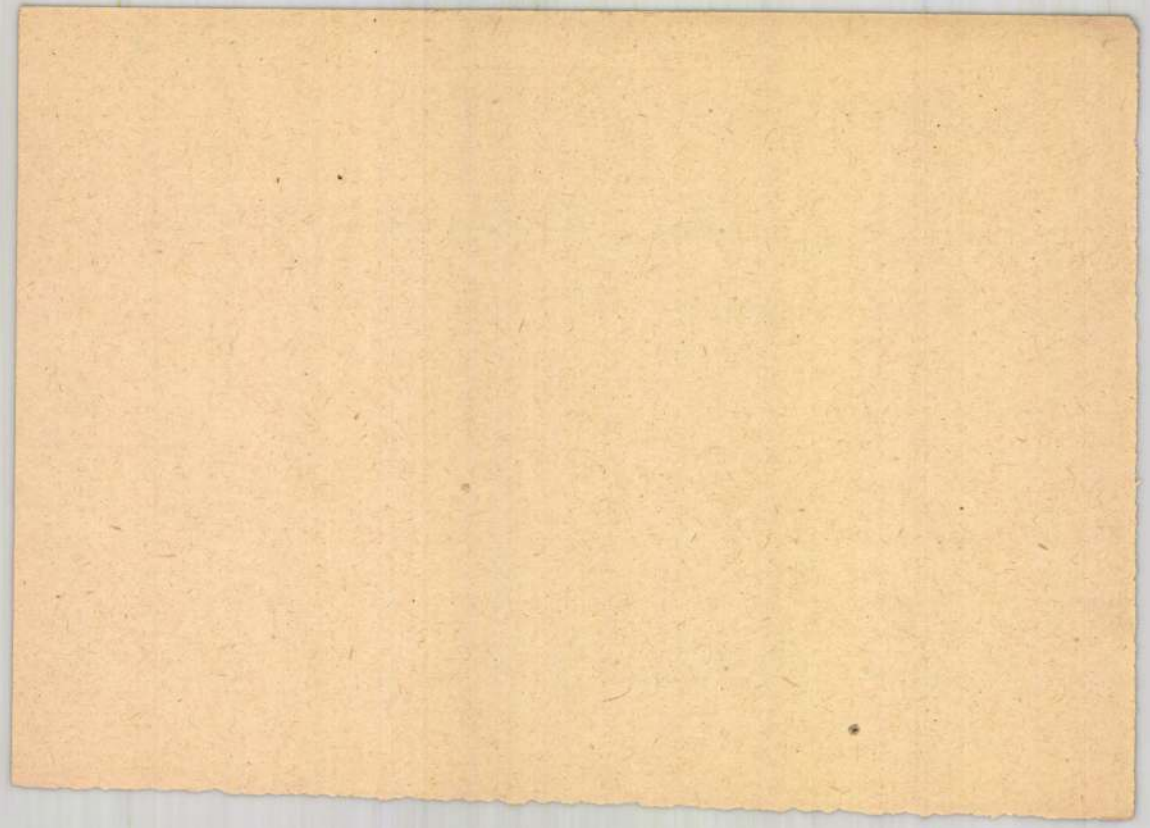

Simon leutner, asztaloslegény

A győri asztalos ép puskaagykészitő céh legénykönyvéből, Anno 1695 den 20 Nofembr: "Ist fremet Gesesn gebirtig aus der Eisen Statt ein dischler ist fremet gesesen ~~dwx~~ den ~~xxxx~~ 20/!/". 110.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrbona, 9.- Kantus János Múz, 1967.- A Győri Múz. Évkönyve

Leutner, Gesesn, Simon, asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke: "Leutner, Gesesn Simon, Kismarton, 1695, XI.20." 117.old. 13.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosszüveszégének történetéhez 93.old

Arrabona, 9, - Kentus János Ház. Győr, 1967
A Győri Ház. Évkönyve

Leutschacker Jeremiás

ötvös, Sopron 1628

l.

Csatsopronióti

15. l

Leutze

l

Lykanemzromantika
147. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Leutze E.

Klapka György: 10992.

Térdig, kissé balra fordul. Jobb kezét az asztalon lévő térképen nyugtatja, baljában pedig távcsőt tart. Öltözete katonai egyenruha mellén érdemjellel és vállravetett köpenynyel. Felirata a kép alatt részben aláírásának másakép:

Klapka György
General der ungarischen Armee und Kommandant von Komorn

ezután: Während seiner Anwesenheit
in Düsseldorf am 5 November 1849 nach dem Leben gemalt
von E. Leutze
alól balra: Lith. Jnst. von Arnz & Co in Düsseldorf
jobbra: Lith. von A. Dircks.
legalól balra: PARIS, Goupil, Vibert & Cie.
középütt: DÜSSELDORF, Eigenthum der Verlagshandlung
von Julius Buddeus
jobbra: LONDON, Hering & Remington.

Kny., mag. 25.1 cm.
Szn. 161-905
1156-905-1.

M.D.K.

Leückhard Oktáviam mérnök

Költségvetést készit Pápa várának erődítésjavitási munkáihoz, 1653-ban

Müemlékvédelem 1967/2. 78-79.1.

Leüdtner Kristóf

Könnvesm

1702-ben háza van

Ujlakon

Vass Budaneinet

110. l.

Méltóságo

Bátor vagyok M
kérni, mi
vár építkez
háromezer
beszámolás
kintalni

Leukhard

tatai váralapraja
1665-ből

Repr.

Dornyay Béla dr

Tata várának m. m.
„huszárvára".
Tata, 1938. 4. l.
16—21. l.

4267. Dirk Hals.

Sz. Haarlemben 1591 márczius 19-én. Eltemették ugyanott 1656 május 17-én.

Mulató társaság.

Tájképekkel diszített szobában van ábrázolva, hol a balról lévő rézedényben italt hűtöttek be és a hol nyolcz férfi és hét nő dőzsöl. Az előbbiek közül a vezető a nehéz takaróval leterített asztalon helyezkedett el, kinyujtott jobb kezében kalapot és felemelt baljában borral telt poharat tart, lábait keresztbe vetette és énekel; egy bal kezét keblébe dugta és választottjának ölében pihen; egy furulyán játszik; egy balját az őt bámuló hölgynek jobbjával kulcsolta össze; egy az ajtóban álló leánynak kezét szorongatja; három pedig diskurál. Három férfinak és két nőnek kivételével mindnyájan ülnek. Öltözete a férfiaknak: nemezkalap tollal vagy a nélkül, rövid kabát, térdig érő rojtos vagy szűk nadrág, czipő, csokorra kötött szalaggal vagy magas szárú csizma bő szárral; a fürtözött hajú hölgyeké: lehajtott széles kemény gallér csipkefodorral és elől brocheval meg uszályos ruha bő ujjakkal. A háttérben szemközt szekrény köti le figyelmünket, a melyen három hosszú nyakú pohár között két talpas üvegserleg van. Jelzése:

DHLS

888 (4267)

Leükhard, Octaviano

mérnök

Tata várának 1655-
ből való mies váralaprajza
fentitől 1:540
méretarányban

Faller Jenő: A bécsi
hadilevéltár tata-tóvá-
rosi vonatkozásu rajzai és
térképei. Tata 1938.
6-8. l.

napilapot elinditani, pláne idegen városban, ahol technikailag is meg kellett az előfeltételeket teremteni.

Még a szervezkedés idején, szerencsére, véget ért a pesti rémuralom s igy Budapesten, az ujra kapitalistává lett magyar fővárosban indithattam meg akciómat a bécsi magyar laphoz szükséges tőke előteremtésére. A magam anyagi erejének végső megfeszitésén kivül két barátom: Nádas Lipót, a Hermes Magyar Általános Váltóüzlet akkori igazgatója és Rosenberg Félix gyáros álltak mellém jelentékeny tőkékkel, ugy hogy tulajdonképpen mi hárman finanszíroztuk a Bécsi Magyar Ujságot, amelynek én lettem a felelős szerkesztője. A szükséges szindikátusi és egyéb szerződéseket dr. Klug Emil ismert budapesti ügyvédbarátom szerkesztette, olyképp, hogy a lapot alapitó részvénytársaságot a budapesti törvényszéknél jegyeztettük be.

A tőke tehát biztositva volt, amikor kiderült, hogy nem ez vala az alapitás legnagyobb nehézsége. Kiderült, hogy a bécsi nyomdaipar nem képes egy nagyobbszabásu magyar napilapot előállitani s igy a legnagyobb nyomdavállalatnak, a Vernay-

Leichhard, Ottavian

1655

l.

Dornyay Béla dr.

Első pótlás
a "Régi tatai vár képei"
című ikonográfiai ta-
nulmányunkhoz.
Tata, 1938.

81. l.
83, 84 l.

BUDAPEST
12 V 12

Leükhard Octavian

mernök

1653–

1. Eperjesy 1929

116.1.

A. 150 (14)

Leükhard Octavian

mérnök

l.

Dornyaytatai vár

78. l.

Lorántffy - család IV. 197

MDK

Leüthard Orbán kőmives legény

részt vett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold: Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I. Kik épitették ujjá Budát az 1686. évi romokból? Művért 1957. VI. évf. 4. sz. 299. l.

Leutner S./Simon/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"Kismarton: Leutner S." 122.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz.Évkönyve

Lex Ehrenhard, szalóki kőművességet

M.D.K.

1752-ben Pichler György legényeként Karesztaspüspökin dolgozik.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VIII köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 359, old.

Léva vára és
környéke. 1672-ki
felvétel
M. I. O. jelű mérnök
felvételi rajza Ester-
házy Pál nádor Mars
Hungaricus c. kézira-
tos művében

Repr.
Bubics Zsigmond
Eszterházy Pál Mars
Hungaricusa. Bp.
1895. 64. l. után

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

Léva vára és

környékének felvé-
teli rajza 1672

repr.

Bubeller

180 l
utóm

Léva vára

Barsum

(Hrad Levice)

Képekkel és alap-
rajzzal.

Jamota II

91 – 99. l.

HELYSÉG

VÁRMEGYE

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

KOR

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Léva vára

(Bars vm)

Haiczl Kálmán dr

Léva története a XVII. század végéig.

Léva, 1934.

U-az: Léva története a XVII. században.

Léva, 1933.

IRODALOM

- M. o. Müeml. II. 77. l.
- Arch. Ért. III. 1884. IX.

JEGYZET

Leva vára

Keleti Gusztáv rajza
után, Rusz K.
fametszete
repr.

Nagy Magyarország
II. r. 54. l.

IRODALOM

dr. Gerngel Zsolt: Rozsnyó műemlékei, 21. l.

JEGYZET

Léva vára

kejé repr.

Márki Sándor dr.

II. Rákóczi Ferenc

I-k. 1676-1707.

Bp. 1907. 379. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Leiva kézírása

régi mester után rep.

Baeyer

125. l.

Eredeti kéziratból kivágott Baeyer-Konstein: Ertz-Herzogliche Handgriffe.

hivat
ter h
és a
vezés
gazda

A sze

D
(prof.
aethe
törék
alkan
szárm
tézisé
értéke
nal fü
nitros
1—4.
ből (
ephedrin és az l-pseudoephedrin szintézisei)

Dr. Glaser Lajos (1903, Rétság, Nógrád m., róm. kath.), gazdaságföldrajzi intézeti tanársegéd (prof. gróf Teleki), települési és gazdaságföldrajzi tanulmányok során két irányban végzett kutatásokat. Egyrészt a „Dunántúl közlekedésföldrajza" című doktori értekezésének kiegészítésére földrajzi szempontból feldolgozta a M. kir. Központi Statisztikai Hivatal által rendelkezésére bocsátott 1909. évi részletes külkereskedelmi kéziratos anyagot, másrészt Magyarország honfoglaláskori települését tette kutatás tárgyává, különös tekintettel Somogy, Vas, Zala és Veszprém, továbbá Győr, Komárom, Moson, Nyitra, Pozsony és Sopron vármegyék területére vonatkozólag. Feladatának megoldásánál a földrajzi tényezők fontosságából indult ki és ezeket történelmi és nyelvészeti adatokkal összehasonlítva, sikerült a problémára tudományosan megalapozott feleletet adnia. Munkásságát, amelynek eddigi eredményeit széleskörű adatokon alapuló térképezések őrzik, még tovább folytatja, nevezetesen a XIII—XIV. századi nemzetségi birtokviszonyok okleveles vizsgálata és a szerves helynévcsoportok részletes kutatása irányában. Eziránvú munkásságát nagyban megkönnyíti az a körülmény, hogy május havától kezdve a Magyar Nemzeti Múzeum levéltári osztályánál nyert alkalmazást.

Dr. Kádár László (1908, Osové, Bács m., ref.), gazdaságföldrajzi intézeti tanársegéd (prof. gróf Teleki). 400 pengő belföldi tudomá-

Vas. Ujs. 1867.

is feltünő, ki feledné el megnézni, mely felettök lobog, az *ország zászlaját.* Nem valamely régi, harczokban megtépett zászló volt az; valamint a többiek sem, melyek a magyar korona mostani vagy egykori országainak, Erdély, Bulgária, Kumánia, Ráma, Szerbia stb.-nek, nevét, czimerét viselték. Nem történeti nagy becsü emlékek e zászlók, csak jelvényei a korona hatalmának s birodalmának. Csak alakjok van a régi minta szerint készülve, emlékeztetve mindenben az ős időkre s megtartva azok jellegét; ha 100 év mulva megnézik a mostani és pl. az 1790-iki koronázás képeit, mindenki azt fogja hinni, hogy ugyanazon zászlók szerepeltek mindkét alkalommal. Mint Magyarország megujhodott, de régi alkotmánya szellemében s formái szerint, ugy kelle zászlóinak is ujaknak s mégis a régieknek lenni.

Az ország zászlója, mely ez alkalomra egészen a régi minta szerint készült, négyszögü fehér nehéz habos selyem (moire-antique), háromszinre festett rudra szegezve apró ezüst szögekkel. Egyik oldalán az ország czimere leng, fölötte a koronával.

Nézzetek e képre! Ilyen volt, egészben véve, a koronázási menet egyik legkiválóbb, legérdekesebb alakja. S mig körülötte annyi fény és pompa bontakozott ki, sürrt-forrt a népség, nyiltak és zárultak a sorok, s a szem káprázott, alig tudva, merre tekintsen, min pihenjen meg, — szemünkbe egy örömkönny szökött, magasan látva lengeni ismét az ország zászlaján az ország czimerét, melyet nem régen még a porban vonszoltak.

S e magasan emelt zászló körül ismét szabadon és büszkén csoportozik im az egész ország. A daliás alakokban a mult egy képcsoportozata tünik föl, mely emlékezetünket költői fuvallattal ihleti meg. És a tartományok zászlói vidáman lengedeznek ismét, mint hadba vitt sereg élén, mellette, körülte, u'ána, annak a zászlónak, mely mindnyájoknak magasabb, — mert az *Magyarország zászlaja!*

D—k—s.

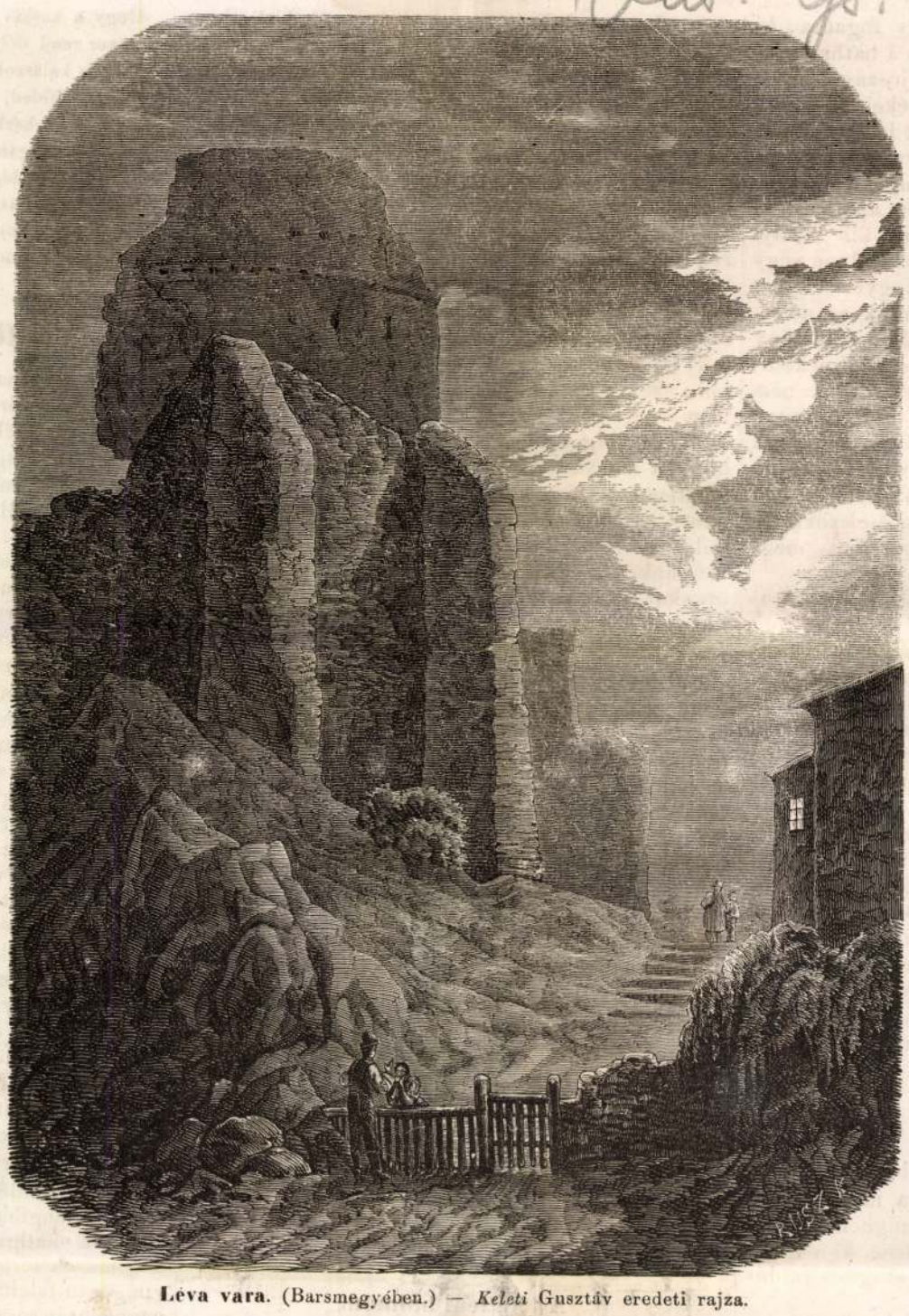

Léva vara. (Barsmegyében.) — *Keleti* Gusztáv eredeti rajza.

Tetétleni puszta. — *(Zombory* Gusztáv rajza után.)

Léva vára.

Bars vármegyében, Nyitra és Selmecz közt, mindeniktől 6 mérföldnyire, északkeleten gazdag szőlőhegyek és árnyas erdőknek dőlve, délnyugaton pedig gabnatermő földek, kövér rétek és terjedelmes legelőkre tekintve fekszik Léva magyar mezőváros.

Fekvése kies, de utczái sárosak, házai alacsonyak s 5000-re menő magyar ajku lakosai még nem értek el a természettől rájok bizott kincs teljes felismerésére, mert gazdálkodásuk nem áll valami magas fokon. Terjedelmes szőlőhegye terem ugyan jó izü fehér asztali bort, de többet és jobbat teremne, ha a sok cseresnye-, meggy- és körtefa el nem nyomná; iparát kis iparüzők, különösen csizmadiák, szürszabók, kalaposok képviselik; kereskedése némi marha, és gabnaforgalomra és a helyi szükségletek kielégitésére szoritkozik.

Ma a szerényebb mezővárosok egyike, de hajdan nevezetes hely volt, különösen a török hódoltság korában, vára erős bástyaul szolgálván hóditásra vágyó szomszédaink ellen a bányavárosoknak, s az egész felső Magyarországnak.

E vár eredete a régiség homályába nyulik fel. Maga a város a XII. század közepén kezdetleges gyarmat s a szomszéd barácskai templom fiókgyülekezete. A vár épitésének idejét valószinü történet-nyomozások IV. Béla korára teszik, midőn e sok veszedelmen átment király a gyászos tatárjárás lehető ismétlődése ellen több alkalmas helyen erősséget rendelt épittetni. Annyi bizonyos, hogy a szomoru emlékezetü király-választási villongások idején ott állt már dombján.

Róbert Károly alatt Léva a földúlt hazának erős bástyájává lőn, miután pedig Bars vára végkép elpusztult, birtokai a későbbi épitésü Léva várhoz csatoltattak, és kormányzata tekintélyes harczfiakra bizatván, megyei fővár minőségére emeltetett. 1321-ben maga a félelmes ellenein győzedelmeskedett ifju király Léva vára alá jött, s ott tábort ütvén, hü követőit körébe gyüjté s királyilag megjutalmazta. — A magas vendéget

Léva vára

bathmonostori Becse Imre várnagy fogadta, ki egyszersmind barsi főispán volt és a bathmonostori Töttös családot alapitá, nagy jószágok urait a Garam. Ipoly, Duna és Tisza vidékein.

Az 1330-ik év sötét vérfoltokat hagyott Léva vár falain is. Zách Feliczián, nádorviselt, szigoru becsületességü főur Klára nevü leányát a királyné testvére elcsábitván, az elkeseredett apa karddal rohant Visegrádon az épen ebédnél ülő királyi családra, a királyt megsebesitette, a királyné négy ujját levágta, s épen már a királyi gyermekeket akarta megtámadni, midőn berohantak az udvaronczok és felkonczolták a merénylőt. A merény iszonyuan toroltatott vissza a főur gyermekein: fiát lófarkon addig hurczolták, mig lelkét ki nem adta, Klára leányát irtózatosan megcsonkitva hurczolták meg a városokban, idősb leányának pedig, ki Kopay nevü nemesnél volt férjnél, a lévai vár előtt fejét vették, férjét tömlöczre vetvén, s gyermekét is halálra itélték, s csak elszökt etés által lehetett azokat irgalmas embereknek megmenteni.

Nagy Lajos király alatt Léva az országos várak sorában hagyatott ugyan, de a várjószágok egy része László opoli herczeg és nádor birtokába jutott, hivatalos fizetés és jövedelem czimen. 1367-ben Deméndi László váradi püspöknek és családjának osztatott a várból kir. adomány, a megmaradt részt Garay Miklós nádor 1381-ben a Bars és Léva közti mezőn tartott nádori közgyülésen rendezte és elidegenithetlenné tette.

Zsigmond király, a törvényekre nem tekintve, valami Sárai Lászlót tett Léva urává. Ezzel megszünt a várnak országos tekintélye, az uj család pedig Lévai néven 1553-ig virágzott. Lévai Cseh Péter, az emlitett Sárai László fia nagy szerepet vitt azon időkben, s egyik leghatalmasb embere volt korának, s ügyesen tudott a pártok közt 1440-ben történt halálaig keresztülsiklani. E családból Gábort emliti még a történetirás, kit Pest ostrománál 1542-ben ágyugolyó ölt meg. Ennek János nevü kiskoru fiával kihalt a tekintélyes család, s a vár, leányi juson a Balassák kezére jutott.

Balassa Menyhért kényur Csábrággal együtt Lévát is rabló bérenczekkel rakta meg s onnan rettegteté a szomszéd vidékeket, mignem I. Ferdinánd gr. Salmot haddal küldé ellene, ki a várat elfoglalta s véget vetett a belőle kiágazó rablókalandoknak.

Körülbelől 30 év mulva Dobó István kezére jutott Léva vára, mit a romok e felirata bizonyit: „Magnificus Dnus Stephanus Dobó de Ruszka Comes Bars Medio Ladislai de Lekemer Fratris Sui Fieri Fecit Anno Domini MVLXXI.“ A *V* római szám azonban hibásan áll e feliraton *D* helyett.

1605-ben Kolonics birtokába jutott a vár egy Perényi özvegyének kezével. Ez időtájon Bocskay hadai fölégették s kizsákmányolták a várost, de a várat, urának hősi védelme megmentette a király számára. 1663-ban törökök szállották meg és egy évig ostromolták, de Sonches tábornok a csajkőkeszi sikon vitt csata által fölmentette. 1680-ban Csákyak birták. Ezután az Eszterházy-család birtokába jutott.

Ma csupán tekintélyes rom, melynek lakható részét uradalmi tisztek tartják elfoglalva, s a pereczparti hajdan hires erősségnek csupán emléke nyulik fel a harczi dicsőség korába.

A tetétleni puszta.

A nemzeti dicsőség emlékoszlopait megszoktuk a bérczek tetején, sziklavárak romjai közt keresni. De állanak azok a téres sikságon is, délibáb emelte képekben rajzolván elénk a mult alakjait, és igénytelen fűzfák közt, hullámzó vetés, buja növényzet fölött lebegtetve emlékezetünket.

Ime a tetétleni halmon, Nagy-Kőrös város roppant határában, a magyarok történetének egyik legdicsőbb mozzanatának, a honfoglalás és alkotmányszerzésnek áll emlékoszlopa. Testi szemeinknek láthatatlan ez, de lelkünk élénk képben látja talapzatán Árpádot vezértársaival együtt, és fölöttük világverő Attila lebegő szellemét.

Testi szemünk még a táj természeti szépségét is alig veszi észre. Megszoktuk kincseinket és ritkán eszmélünk reájok, ha csak olykor egy-egy idegen tudós el nem vetődik közénk, hogy hamis adataival felboszantva, vagy hű rajzával föllelkesitve egy-egy kincsre nem figyelmeztet. John Paget jeles angol utazó, ki hazánkat pár évtizede beutazta, elragadtatással beszél az alföld pusztáiról, s többi közt ezeket mondja:

„Az egyedüliség érzete, melyet e beláthatlan sikság lelkünkre gyakorol, sokkal ünnepélyesbnek tetszik előttem annál, melyet a végtelen oczeán, vagy valamely ösvény nélküli rengeteg erdő előidéz, és ezen érzet soha sem nyilvánul erősebben, mint az alkonyat rövid perczében, mely a nap lemente után következik. Ha a világitó fénygömb a láthatáron lehanyatlik, s hátrahagyott utját vöröses szinek jelzik, midőn a szorgalmas rovarok dongása mintegy varázsütésre elnémul és mély csend tölti be a léget, — ha az éj hüvös fuvalma elkezd terjedni a földön, s a nap világosságát növekedő sötétség követi, — akkor érzi az idegen, mily egyedül van és mily borzalmas az ily magány, hol a szem határt nem lát, és a fül élő lény neszét nem veszi!

„A világ minden kincseért nem adtam volna, hogy a magyar alföld pusztáján ért első naplementének varázs hatását háboritlanul élvezhettem. — A buja növényzetü pusztán egészen egyedül, távol minden emberi lakhelytől, ért utól bennünket az esthomály; a kocsi-nyomon, mely utunkat mutatta, s a csak gyéren található gémes kutakon kivül, az emberi hatalom legkisebb jelvénye sem mutatkozott az egész sikságon.

Láttam a napot a regényes Rajna-vidék hegyei mögött lenyugodni, midőn a Neckar partjain időztem, hol Heidelberg sötét tornyai merészen nyultak fel a sötét-vörösre festett égbe; — s mialatt a lagunák hullámai a könnyü gondolák elejét csókolák, láttam a lenyugvó napot egész pompájában, midőn utolsó arany-sugárait Velencze büszke palotáira veté; — s láttam, midőn a szent Péter fényes temploma mögött nyugvóra szállt; — de soha sem láttam hatalmának és méltóságának oly nagy érzetében, mint mikor egyedül voltam Magyarország pusztáján!“

A tetétleni puszta, melyből egy résznek képét mai számunkban veszik olvasóink, azon vidékek közé tartozik, melyek Paget-et a fennebbi sorokra lelkesitették. A jeles utazó azonban csak egyik oldalát élvezhette a képnek: látta a természet szépségét, de nem érezte a történet lehét. Mi a kettőnek együtt állunk hatása alatt, és két életet élünk: a vidám jelenkorét s a borongó multét, ama megszentelt földön, melyet oly szépen énekelt meg Arany János koszorus költőnk, következő költeményében:

A tetétleni halmon.

Még áll a domb s én állok a felett,
Játszik velem bübájos képzelet.
Csekély a domb, alig emelkedő,
Ormán csak fü, nem a bércz fenyve nő.
Csak, mintha pajzán szélfiak szeszélye
Egykor magát mulatta volna véle,
Midőn a porba' játszván, mint szokott,
Fövényből a pusztán csibét rakott.
Vagy, mintha ember hányta volna nem rég . . .
Ki gondolná, hogy százados nagy emlék!
Hogy épen e halmon verette sátrát
Honunk szerzője, diadalmas Árpád!
Innen tekinte szét uralkodó
Szemekkel a vitéz honalkotó,
Le a Tiszáig, melyen túl ama
Berek sötétül, a táj karama,
S le Alpárnak, hol a kevély Zalán
Földönfutóvá lesz . . . . . holnap talán!
Ma még a zászló mind nyelére függ,
Ma még a harczlovat békózza nyüg;
Békén legelnek a halom körül
Ropogva, mint a láng, mely avarba dül.
Egy ménes ez, egész a látkörig,
Hol a nap fénye játszva megtörik.
Csúcsos süveggel a tengernyi sátrak
Elszórva mindenütt, — s a dali bátrak
Mint a köpüből méh, ha rajt ereszt,
Körüldonogják a szellős ereszt
Itt ősi dal zeng bujdosó Csabárul,
Bús vígalomban a szív öble fájul;
Ott kanczatejnél, mely borrá megerjed,
Harsány mulatság nyers lármája gerjed,
Mig ösztörűfán egy-egy vizsga kém
Függ, mint árbocz fölött hajóslegény,
Vagy egy vezér, a hadnak pásztora,
Vágtat s nyomán fölkél a föld pora.
Megszólal egy kürt napnyugat felé,
Csatára hivó — ez a Lehelé . . .!
Nem, nem, — csak a szomszéd Abony, vagy Törtel
Kanásza mulatá magát a kürttel.
Gulyát növel a tábor helye s ők
Alusznak régen, a honkeresők.
De te virulj lábuk nyomán, Tetétlen!
Bársony füvet, sarjut tenyészsz a réten,
Hogy a kaszás ha egymást sarkalá,
Kövér rend dőljön a csapás alá.
Terhes kalászok habzó aranya,
Borítsa földed, — s a csinos tanya,
Mely ott fehérlik zöld fasor megett,
Hordjon magán jólléti bélyeget;
Körözze mindég szine-telt majorság,
Hogy lássa hasznát Isten, ember, ország, —
És álljon a domb, a multak jele,
Kímélve bánjon a vész is vele.

A törvényszék előtt.

Az atya hallgatást intett leányának, midőn kettejöket a törvénytermen keresztül a vádlottak padjára vezették; — a leány pedig szégyen- és félelem szorongotta szivének hangos sirásban igyekezett könnyebbülést szerezni.

Aztán leültek a vádlottak padjára, szemben az itélőszékkel. A férfi körülbelül hatvan éves volt, egyike azon kedves alakoknak, kik első tekintetre bizalmat és rokonszenvet gerjesztenek. Hogy katona volt, látszott merev magatartásán, valamint szegényes, folt hátán folt ruhájának tisztaságán, mig barna durva kezei arra mutattak, hogy napszámmal keresi élelmét. Jellemző volt arczán az önmegadás kifejezése, nyilt tekintetéből lemondás borongott ki, és mély bánat ült homlokán, megannyi sötét fölleg e tisztes alakon, melynek redőin meglátszott, hogy nem kor, hanem az aggodalmak teremtették.

Miután az itélőszék elnöke a személyére s körülményeire vonatkozó szokásos kérdéseket az öregnek föltette, és ő azokra válaszolt, ugyane kérdéseket intézte a leányhoz is. A leányt azonban lehetlennek látszott feleletre vonni. A legtöbb tisztességes nőben valami legyőzhetetlen borzalom van az oly törvényszéki tárgyalások iránt, melyekben ő nem csupán néző szerepet játszik. Még legalsóbb rendüek közül való is dicsekszik, hogy soha sem anyja, sem nagyanyja biró elébe idézve nem volt, és a kit e szerencsétlenség ér, ösztönszerüleg halogatja legalább a megjelenést, mintha bút, betegséget, törvény előtt megjelenést halasztani lehetne. Szándékosan elfelejtik a határidőt; hátha rólok is megfeledkeznének a poroszlók. Némelyik elfogult, hallgatag és határozatlan a biró előtt, mig mások teljes önérzettel lépnek föl, tisztán és világosan felelnek, de lelke mindeniknek fáj. — Ki venné aztán rosz néven egyiknek, ha tisztasága érzetében nyelve megered, és meggyőzőleg pergeti le az ártatlanság bizonyitó szavait, és ki vette volna rosz néven egy tizennyolcz éves leánynak, ha a gonosztevők padján ülve és tolvajsággal vádoltatva, egy addig mocsoktalan élet bizonyitványával szemében, egész belsőjében megrendülve, magát összeszedni nem volt képes, és szavak helyett csak könyeket ejt? A törvényszéki elnök, gyöngéd érzésü férfiu, épen ezért csakhamar fel is hagyott a sürgetéssel. Megengedte az atyának, hogy a leányhoz intézett kérdésekre ő válaszoljon, vagy az okmányokból önmaga egészitette ki a feleletet. Azután következett a vád felolvasása.

Ennek tartama alatt mind mélyebben és mélyebben csüggesztette le fejét az öreg, melle mind erősebben emelkedett. Csak midőn az államügyész hozzá kérdést intézett, hogy elismeri-e magát bünösnek, vagy nem? emelte föl ujra fejét. Látható vala, hogy minden erejét összeszedte, hogy válaszoljon azon kérdésre, mely életének végnapjait letörölhetlen folttal mocskolja be, miután hatvan, nyomasztó szegénység és keserves nélkülözések között töltött éven által becsületét nevének, mint legfőbb javát ez életben, megőrizte.

— Bevallom, hogy vétkes vagyok, — szólt végre elfojtott, de mégis a terem minden zugában hallható hangon. — Én vittem, én loptam el azon két kenyeret, melyekről a vád szól, szomszédomtól. A szomszéd sütött, és a kenyeret háza padlására vitte. Én tudtam azt, és elővettem éjszaka egy hágcsót, felmentem a ház fedelére, kiszakitottam nehány szalmacsomót a födélből, bekusztam a lyukon, és magamhoz vettem két kisebb kenyeret.

— És tetten kapták? kérdé az elnök.

— Nem, elnök ur; hanem szomszédom szolgáját fogta gyanuba, és e szegény embert el akarta szolgálatából csapni. Ekkor oda mentem hozzá és megmondtam neki, hogy én, — az, én, — hogy én loptam el a kenyeret.

— Egyedül vitte véghez a tolvajlást, más személy segitsége nélkül? — kérdé tovább az elnök.

Szünet állt be. Az ember összetette kezeit, mintegy kérve az Istent, hogy segitse őt e kér-

könyv. Budapest, 1934. 67. l. és 109 kép.

242 IPOLYI ARNOLD: Magyar ereklyék. id. m. 108. l., 4. jegyz.

243 KÖVÉR BÉLA (HAMPEL JÓZSEF egyik írói álneve): A büngösdi aquamanile. *Arch. Ért.*, 1889. 406— l.

244 Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum 1909. évi állapotáról. Budapest, 1910. 46. l.

245 Ez a magyarok viselete a Képes Krónika más miniatűrjein is. — V. ö.: ZICHY, id. m.

246 MIHALIK SÁNDOR: Az Iparművészeti Múzeum egyházművészeti kiállítása. Fémtárgyak. *Magyar Művészet*, 1930. 527. l.

247 V. ö.: ZICHY, id. m. 67. l.

248 V. ö. erre, valamint a Nemzeti Múzeum több más románkori tárgyára vonatkozólag BOCK, FR.: Das ungarische National-Museum in Pest. *(Mittheil. d. k. k. Central-Commission.* XII. Wien, 1867.)

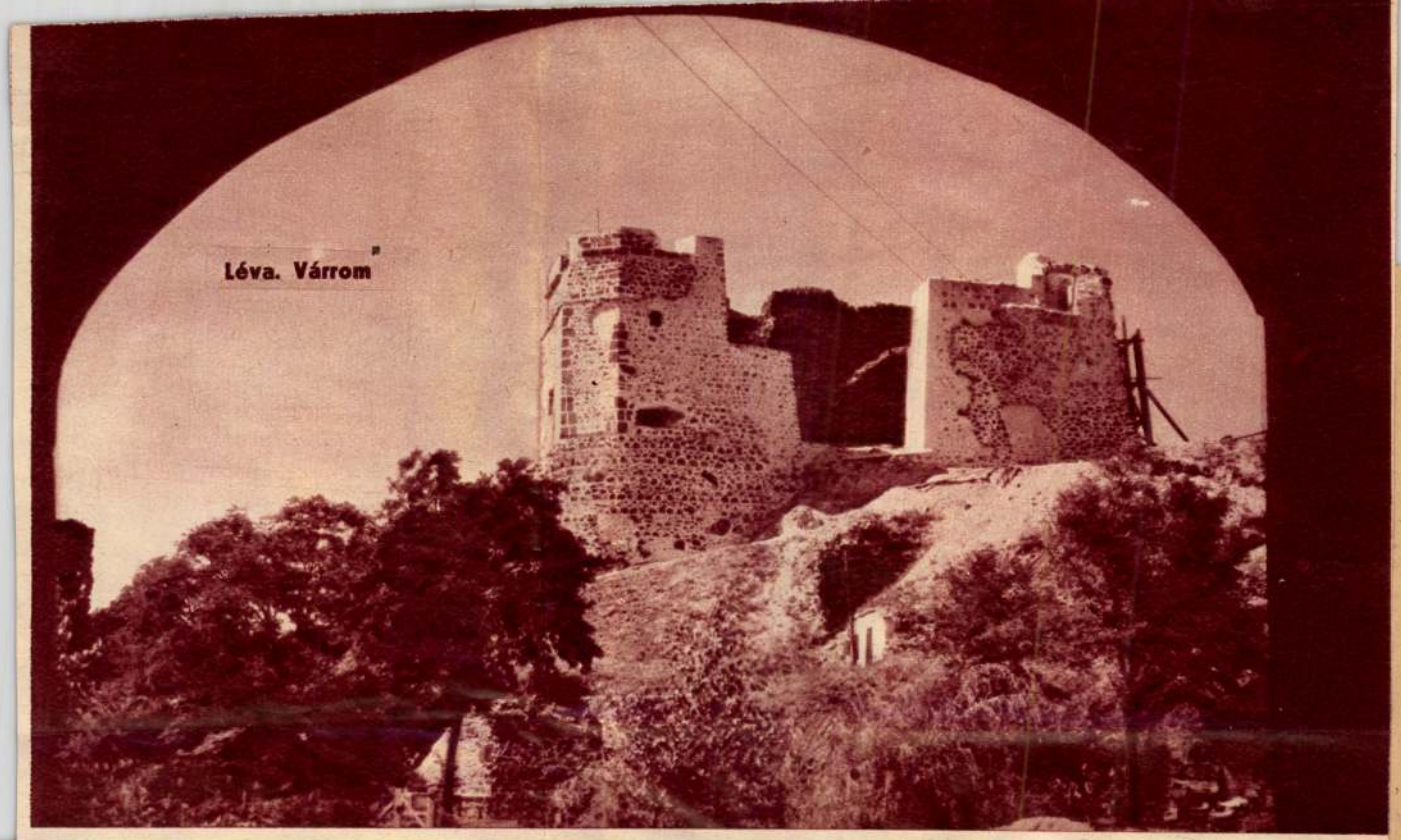

Léva. Várrom

Léva. A város képe a várból nézve

Berlin főpolgármestere Szendy Károly főpolgármesternél

Julius *Lippert*, Berlin főpolgármestere, ki most adja vissza *Szendy* Károly polgármester tavalyi berlini baráti látogatását, szerdán délelőtt titkára, Walter *Rummert*, Berlin Stadt direktorának és *Zay* Imre gróf polgármesteir titkár kiséretében elsősorban a hullámfürdőt tekintette meg, ahol meg is fürdött. Berlin főpolgármestere a legnagyobb elragadtatásának adott kifejezést a fürdő szépsége és nagyszerű berendezése felett. A főpolgármester ezután a szabadságon lévő *Karafiáth* Jenő titkos tanácsos, főpolgármesternél adta le névjegyét, majd a központi városházára hajtatott, ahol *Lázár* Imre gróf, a főpolgármesteri hivatal vezetője fogadta és kisérte *Szendy* Károly polgármesterhez. *Lippert* főpolgármester több mint egy fél óra hosszat időzött Budapest polgármesterénél, ahol beszélgetésük folyamán a legmelegebb hangon emlékezett meg Budapest eddig látott szépségeiről, majd mint személyes ajándékát átnyujtotta Nagy Frigyesnek hófehér, nemes meissení porcellánból készült művészi lovasszobrat, amit *Szendy* Károly polgármester *Markup* Béla szobrászművész ugyancsak hófehér herendi porcellánból készült gyönyörü lóháton ülő csikóst ábrázoló szobrával, mint személyes ajándékával viszonzott és egyben a vendég főpolgármesternek felajánlotta „Csánky Budapest akvarelljai" albumot, amelyet a fővárosi házinyomda látott el gyönyörü művészi fabekötéssel. Érdekes megemliteni, hogy Berlin főpolgármestere rendkivül tájékozott a magyar történelem fontosabb eseményeiről és annak minden kiemelkedőbb eseményét szinte részleteiben is ismeri.

Szociáldemokrata bujtogatók sztrájkuszitása egy ujpesti gyárban

Köztudomásu, hogy az ipari sztrájkok nagy részének hátterében rendszerint a szociáldemokrata zsidó vezetők huzódnak meg. Ezek az elemek bujtatták fel többnyire a magyar munkásságot a munka abbahagyására. Igy történt ez az utóbbi időben a Magyar Pamut Ipar rt.-nál, a Budavidéki Posztógyárnál és minden más helyeken kirobbant sztrájkoknál. Két nappal ezelőtt az ujpesti *Celter*-féle fonógyár munkásai léptek sztrájkba, anélkül, hogy előzetes kivánságaikat a gyárral közölték volna. Tudósitónk értesülése szerint a gyár vezetőségét kinosan érintette, hogy a szociáldemokrata szakszervezetekhez tartozó zsidó egyének, akik a gyár alkalmazásában vannak, vitték bele a sztrájkba a munkásokat. A gyár igazgatósága a szociáldemokrata izgatókra hallgató munkásokat azonnali hatállyal elbocsátotta és munkakönyveiket kijelentés végett az ipartestületen már letétbe is helyezte. A gyár igazgatóságának eltökélt szándéka, hogy a jövőben retorzikóképpen *egyetlen szociáldemokrata szakszervezethez tartozó munkást nem alkalmaz a gyár.* Érdekes, hogy a mult tapasztalatai alapján nemcsak a keresztény érdekeltségü gyárak alkalmaznak ilyen retorziókat a szociáldemokrata szakszervezetekkel szemben, olymódon, hogy nem vesznek fel ettől a szervezettől munkásokat, hanem most már maguk a zsidó gyárak is erre az álláspontra helyezkednek. Ugyanis a vállalatok rájöttek arra, hogy ebbe a baloldali és internacionális szervezetbe tartozó munkásságot a zsidó vezetők állandóan izgatják és lehetetlen kivánságokkal sztrájkba viszik őket, aminek következtében természetesen csak a munka és a termelés zavartalan menete bénul meg. Ujpesten és környékén ugyancsak sztrájkba álltak az épitőipari munkások. Az ujpesti kapitányságra érkezett jelentések szerint a szociáldemokrata szakszervezetbe tartozó egyének erőszakos eszközökkel akarják a dolgozó munkásságot megfélemliteni és a munka abbahagyására kényszeriteni. Szerdán reggel a rendőrök mintegy tizenegy tagból álló és a szociáldemokrata szakszervezethez tartozó munkástársaságot állitottak elő az ujpesti kapitányságra, ahol kihallgatták őket és kihallgatásuk után közülük ötöt azonnal őrizetbe vettek s még aznap átszállitották a főkapitányságra.

Az utcán gyilkolták meg Hongkongban a volt kinai központi kormány egyik miniszterét

Hongkongból jelentik: Kedden este *Hongkongban* az utcán megölték a volt kinai központi kormány egykori kereskedelmi miniszterét, *Vang-Ku-Feng* ismert kinai politikus és miniszterelnök unokaöccsét. A merénylők két lövést adtak le a szerencsétlen politikusra, majd tőrrel estek neki és elmenekültek.

Üdülő olasz ifjak és munkások közt az Adriai-tengeren

Az Adrián, augusztus hó

(A Magyarság tudósitójától.) A hajó mély barázdát szánt az Adria sima tükrére. Vidám utasai gondtalanul élvezik a tengeri ut szépségeit. A két részre szakadt világ sajtója háboruskodik és a demokratikus államok lapjai már a falra festik a háboru ördögét: itt *most még békességben együtt* élvezi az élet szépségeit német, angol, olasz, francia, magyar, svéd, dán, amerikai, lengyel, stb. Valószinü, hogy a hajón tolongó utasok közül a demokratikus állam polgárai *nem rajonganak az olaszokért, mégis itt vannak,* mert Olaszország nemcsak nagyszerü hegyi és tengeri üdülést tud nyujtani, hanem a többezeréves római épitő- és képzőmüvészet nagy értékeivel rendelkezik, amelyeket *látni kiván* a külföldi, *akár barát, akár ellenség.*

Ravennába is sokan igyekeznek. Ugy látom, nem annyira a tengerpart bársonyos homokja, mint inkább a város müemlékei gyakorolnak vonzó hatást az utitársak többségére. Ravennát a tengerrel hét kilométer hosszu csatorna, a *Canale Corsini* köti össze. A csatornán nagyobb tengeri hajók is közlekedhetnek. Több évezredes müemlékei mellett a külföldieket főként a nagy olasz költőnek, Dantenak örök pihenőhelye érdekli. Egy kis templom diszes szarkofágja őrzi a költő hamvait. Érdekes Ravenna közelében az az egyszerü házikó is, a *Cabane Garibaldi,* amelyen emléktáblák örökitik meg a nagy olasz szabadsághős egykori tartózkodási helyét.

Gyermekekkel telt gőzösök és csatahajók

Valaki megemliti, hogy a világháboru idején Ravenna sokat szenvedett a magyar-osztrák repülők bombatámadásaitól. Tényleg, ötször intéztek ellene repülőtámadást és ezek során a *másfélezeréves bazilika is megrongálódott.* Abban az időben hadihajóink is bombázták az adriaparti olasz városokat Ahogy a hajó délre halad, egymásután tünnek fel az akkor veszélyeztetett helyek.

Itt egymást érik a szebbnél-szebb tengeri üdülőhelyek *hosszan elnyuló strandjai a szines katonákkal* és napellenző sátrakkal, a *tendákkal.* Most gondtalan fürdőzők élvezik az enyhe tengervizet Rimini strandján csakugy, mint *Pesarónak,* a nagy muzsikus *Rossini* születési helyének, vagy *Senigalliának, IX. Pius* pápa születési helyének, Fanónak és a többinek strandján. Az emlitett helyeknek különösen pályaudvaraiban tettek kárt annakidején a *Novara* lövedékei. A Novara többször haladt végig ágyutüzben az olasz partok előtt északról, ahol a Tagliamentónál levő jelzőállomást is összelőtte, le messze délre, majdnem az otrantói szorosig.

Az egykori tengeri csaták szinhelyén most találkozunk ugyan olasz *hadihajókkal,* de sokkal *több kirándulóhajóval,* amelyek daloló *gyermekekkel,* vagy a Dopolavoro-szervezet üdülő *munkásaival megrakoltan haladnak céljuk felé. Mussolini* gondoskodik munkautáni szórakozásról és üdülésről is.

Nagyobb és kisebb hajó szállitja ide, a sekélyvizü tengerpart üdülőhelyeire az egyforma fehérruhás gyermekeket, az egész kicsiket és a balillákat. Olyanféle itt a tengerpart, mint nálunk otthon a Balaton somogyi partja, *igen messze be lehet gyalogolni, mire ellepi az embert a viz.* A Dopolavoro tagjait turnusonként kéthetes, a gyermekeket *2—4 hetes üdülésre hozzák ide.*

Másfélezer gyermek paradicsoma Riminiben

Riminiben épittette Mussolini az egyik legnagyobb gyermeküdülőt. Nemcsak mint tengeri üdülőhely, hanem mint ötvenezer lakosu város is szép és érdekes Rimini. Az egyik terén ma is ott áll az a kőoszlop, amelyről valamikor *Augustus* császár intézett beszédet a Rubicont átlépő katonáihoz. A város a háboru alatt ismételten *sok kárt szenvedett* a hadihajók lövedékeitől és a repülők bombáitól és mindezek tetejébe 1916-ban még *földrengés is összedöntötte ezer házát.* Rimini kiheverte már ezeket a csapásokat és a nyaralókat most a legszebb stranddal várja, amelynek szines kabanasorain tul gyönyörü, pálmákban gazdag park terül el.

Riminiben *ezernégyszáz gyermek részére épitették a pompás üdülőházat,* amelynek emeletein erkély fut végig és az üvegfalakat a tulerős nap ellen a levegő járását biztositó, előreugró redőnyök védik.

Két- vagy négyheti üdülés után nyaranta *sokezer olasz gyermek kerül haza pirospozsgásan, életvidáman ebből a paradicsomból.* Az épületben még szinház- és moziterem is áll a gyermekek rendelkezésére. Hasonló, csak valamivel kisebb — nyolcszáz gyermeket befogadó — üdülőtelepet létesitett az olasz állam a közelben lévő *Cattolicában* is, de ilyen gyermeküdülőt találhatunk még igen sok más tengeri, vagy magaslati üdülőhelyen is.

Mussolini a riccionei türdőzők közt

Az üdülés során megerősödött *sokszázezer gyermek és munkás áldja az olasz nép nagy vezérét,* akinek éppen itt, a Riminivel szomszédos *Riccioneban* van a nyaralója.

Mussolini nyáron minden hónapban tölt itt néhány napot. Ha fontos teendőitől néhány napra elszabadulhat az olasz miniszterelnök, *magavezette repülőgépen Riccioneban terem* és erös sportolással piheni ki a szellemi fáradalmakat. Ott lubickol vidáman és uszik nagyokat a tengerben hüséges, rajongó olaszai között.

Mussolini bebizonyitotta azt — amiről otthon mi is annyit irtunk és beszéltünk —, hogy a *legjobb egészségvédelem a jó szociálpolitika.* A fasizmus *megjavitotta a nagy tömegeknek* és igy elsősorban a korábban elhagyott *munkásságnak szociális helyzetét* és ezzel és a nagyszerü egészségvédelmi rendelkezésekkel *kiváló eredményeket ért el.* Jogos büszkeséggel mutogatják uton-utfélen az *egészségtől duzzadó olasz ifjuságot,* a megbecsült, drága Giovinezzát, az egész kicsiktől a balillákon és avantgardistákon át a katonákig. Bizony ez más olasz fiatalság, mint a háboruelőtti volt.

Igy erősödött a fasiszta olasz nemzet

Büszkén hivatkoznak az olaszok arra, hogy *amig a háboru előtt az ifjuság 18 százaléka bizonyult alkalmatlannak katonai szolgálatra, addig ma már csak 7 százalék.* A csecsemőhalálozás aránya a háboruelőtti 154 ezrelékről 98-ra, a kétéven aluli gyermekeké 50-ről 10-re, a négyéven aluliaké 10-ről 4-re szállott le. Az olasz gyermek ma már jobb táplálkozással, kedvezőbb lakás- és szociális viszonyok közt növekszik fel, igy érthető, hogy *a testben és lélekben hatalmasan erősödött fasiszta olasz nemzet* világviszonylatban is sikerrel tör felfelé és kiharcolja jogait.

A fasizmus lendületének és a népszaporodás emelkedésének egyik kitünő példájával találkozik a hajóutas kissé délebbre, *Anconában* is. A mögötte emelkedő hegyekkel valóban festői fekvésü tengerparti város, amelynek egyik nevezetessége a Traján által épitett töltésen emelt Traján-diadaliv, a *háboruelőtti lélekszámát majdnem megkétszerezte:* ötvenhatezerről kilencvenezerre emelte.

Érdekes magyar vonatkozása Anconának, hogy amikor Mátyás király idejében meg akart szabadulni a pápai uralom alól, az olasz Beatrice férjét, *Mátyás magyar királyt hivta segitségül s a város tornyára magyar lobogót tüzött ki.*

Az Adria tulsó oldalán, az olasz partokkal szemben huzódnak a *dalmát partok,* amelyek a monarchia tulajdonából a háboru után az antant jóvoltából Jugoszlávia birtokába kerültek. Ahogy délebbre visz a hajó s elhagyja az üdülőhelyek egész sorával együtt *Loretot, Francavillát,* a Manfredoniai-öböl után következik *Barletta.* Idáig bombázták hadihajóink a háboru idején az olasz partokat.

A dalmát partok hősi emlékei

Szemben az Adria tulsó partján, Dulcigno közelében volt a régi albán határ. Itt, a Drin-öbölben fekszik *San Giovanni di Medua,* Albánia volt legészakibb kikötővárosa, amelyet a háboru után a délszlávok szerezte meg. Ez a kikötő a háboru idején az *antant-hadihajók főkikötője* volt. Ezen át szállitották a *montenegrói és a szerb hadseregnek az élelmet és a muníciót,* majd pedig a csapataink által tönkrevert *szerb sereg maradványait innen vitték Korfuba és Korzikába.*

A fontos hadikikötő lövetése egyik *kiemelkedő fegyverténye* volt a *Novarának.* 1915 december 5-én éjjel a Novara vezérhajó *Horthy* Miklós parancsnoksága alatt, osztagával együtt, ellenséges tüzben lőtte és *elpusztitotta a kikötő parti ütegeit, raktárait, elsüllyesztette az antant több élelem- és lőszer-szállitó hajóját,* szétbombázta a kaszárnyát, melynek alvó legénysége a váratlan támadás következtében elpusztult. A másfélórás harcban a magyar-osztrák hajók folytonos helyzetváltoztatással elkerülték a nagyobb veszteséget s csak a Novarát érte találat; egy tengerész elesett, egy megsebesült. *A Novara sikerrel vett részt a Lovcsen bombázásában is* és ezzel megkönnyitette elfoglalását. Általában ezekkel a merész vállalkozásaival a Novara nagyban hozzájárult *a kiéheztetett ország meghódításához. Horthy* Miklós ezért a Lipót-rend lovagi keresztjét, a korábbi és későbbi hőstettekért a III. oszt. hadidiszitéses és kardos katonai érdemkeresztet, a III. oszt. vaskorona-rendet, a kardos II. oszt. katonai érdemkeresztet s a katonai Mária Terézia-rend lovagkeresztjét kapta.

Az otrantói győzelem után, 1917 nyarán a király az otrantói hőst bizta meg a pólai, cattarói és montenegrói *tengerészlázadás elfojtásával,* majd utána Horthyt ellentengernagyi rangra emelte és *a flotta parancsnokává* nevezte ki. Sajnos, későn. A flotta ezután még ért el néhány sikert, de a következő évben, 1918 őszén az összeomlás után a király parancsára az otrantói hősnek jutott az a *fájdalmas feladat,* hogy a le nem győzött büszke flottát átadja a délszláv nemzeti tanácsnak.

Az otrantói hős, akiből Magyarország kormányzója lett, *ezután 19 évig nem látott tengert.* 1937-ben az olasz király vendégeként jelent meg itt az Adrián, a Nápoly előtt tiszteletére rendezett flottaparádén. Elképzelhető, mit érzett az Adriai-tengeri csaták hőse, amikor ily hosszu idő után ujra megpillantotta az Adriát...

A tengerfenékről használható állapotban felhozott lisztszállitmány

San Giovanni di Meduát csapataink Montenegró leverése után 1916 január 28-án elfoglalták. Néhány *érdekes epizódot* mondott el az itteni eseményekről *Pétery* István barátom, aki mint a 48-asok t. hadnagya nagyváradi népfelkelőkkel került ide. Parancsot kaptak, hogy *tisztitsák meg a kikötőt.* A buvárok leszálltak és elsősorban kötelet kötöttek a *muníciós ládákra, ágyukra, konzervvel, itallal telt ládákra és egymás után huzták fel.* Mivel ezek aránylag rövid ideig voltak a vizben, *használható állapotban kerültek felszinre.*

A magyar baka leleményességére jellemző eset is történt egy elsüllyedt lisztszállitmánnyal kapcsolatban. A parancsnokság azt mondta, hogy a liszt *ugyis tönkrement, hagyják ott.* Az egyik baka *állitotta,* hogy a liszt egy része *használható lesz.*

Az egyik buvár felküldött egy liszteszsákot és kiderült, hogy a *vizből kimentett liszt nagy része valóban használható volt.* Ugyanis *egy centiméteres kovászréteg képződött a liszt körül és azon belül a zsák tartalma szárazon maradt.* Az egész rakományt felhozták s a liszt nagy részét felhasználták. Mikor a kikötőt megtisztitották, *aknazárral vették körül.*

Öreg népfelkelő az elsüllyedt hajó árbocán

A kikötőben parti őrszolgálatot teljesitő katonáink élelmét Fiuméből szállitották. Ezekre a hajókra vadásztak az ellenséges hajók. Este tiz óra tájban érkezett a fiumei hajó a kikötő elé. Csónakon mentek ki elébe s *az aknák közt a kikötőbe kalauzolták.* Egyik este *bóra dühöngött,* a hajó *aknára futott és elsüllyedt.* Az erősen hullámzó tengeren a *mentőcsónakok közül többet átsodort a vihar az olasz partok felé* és a bennülők hónapok multán küldtek értesitést — olasz fogságból. Az elsüllyedt hajó legénységének egy része partrauszott.

Másnap reggel látták, hogy az *elsüllyedt hajó árboca negyedméternyire kiáll a vizből,* s rajta összefagyott, *öreg népfelkelő kuporog.* Leszedték és félholtan partravitték. Elmondta, hogy mivel uszni nem tudott, meg sem kisérelhette a menekülést. *Ahogy a hajó süllyedt, mindig feljebb mászott az árbocon.* Már a csucson kapaszkodott és halálraszántan várta az elmerülést, amikor, legnagyobb örömére, a süllyedés megállt, a hajó elérte a tengerfeneket. A népfelkelő a dühöngő viharban és hullámzásban reggelig szörnyü küzdelmet vivott az árboc csucsán az életért...

...Ilyen dolgok jutnak eszembe, miközben a fedélzetről gyönyörködöm az éggel összeolvadó Adria végtelennek látszó *tükrében.*

Somody István

Fürdésnél, uszásnál és zaj ellen „NEPTUN EAR PROTECTOR„

tökéletes **fülelzáró**

a fülbe helyezve, megakadályozza a viz behatolását. Megelőzi a veszélyes fülbajokat, **megóv a fertőzéstől. Tompitja a zajt.** Kapható patikában, drogériákban **1.80 pengő.** Fólerakat: **Balogh drogéria,** II., Margit-körut 1.

CONDOR LÉGIÓ Mától: *Simplon Corvin*

Ezer pengőt is megér egy ritka magyar bélyeg

Kint a napfénytől mámoros utcán zug, rohan az élet, ujságárus gyerekek rekedtre kiabált hangon árulják a déli lapokat, amelyek cikkei tájékoztatnak a háboru és a béke eshetőségeiről, repülőgépek zugnak a levegőben, gyakorlatoznak, hogy minél előbb készen legyenek a védelemre és támadásra, az utcán autók dübörögnek, minden csupa láz, csupa izgalom... Szinte jólesik itt benn, a termek csendes hüvösében elfeledkezni mindenről, ami bizonytalan, ami mai, és beletemetkezni a bélyegek ritkaságainak szemlélésébe. Itt vagyunk a *Léva és Vidéke Bélyeggyüjtő Egyesületének* reprezentativ kiállitásán, és csak nézzük egyre fokozódó érdeklődéssel ezeket a kis, szines kockákat, amelyek még a mai feszültséggel teljes világban is oly sok embernek nyujtanak vigasztaló, békés, lelketüditő szórakozást és tiszta gyönyörüséget. Valóban jólesik tudni, hogy a kavargó forgatagban van még olyasmi is, amely leköti sok kedvelőjének figyelmét és érdeklődését, nemes, tiszta szenvedéllyel. Hallottunk már különös gyüjteményekről, egy svéd orvosról, aki a világ leglehetetlenebb sarkairól szedte össze a különböző alaku gyufaskatulyákat, egy öreg, bogarászó német filozopterről, aki szivargyürükből rakott össze egy életen át különös, de csak számára értékes gyüjteményt. De tul ezeken az „érdekességeken", a bélyeggyüjtés mégis közelebb áll hozzánk, hiszen alig akad ember, aki ne foglalkozott volna ezzel, legalább is diák korában... Ezek a gondolatok jutnak eszembe, amig sorba járjuk az érdekesebbnél érdekesebb táblákat, vitrineket és nézegetjük a bélyegkiállitás szép anyagát, értékes darabjait.

Egyetlen felirás hiányzik — ez teszi értékessé a bélyeget

Legelőször is a *Lévai Bélyeggyüjtők Egyesületének* anyagát tekintjük meg. Vezetőnk külön felhivja figyelmemet a „nagymányai" ritkaságra. Nem más ez, mint egy közönséges 70 filléres bélyeg, amelyet a magyar posta bocsátott ki a Felvidék visszacsatolásakor. Ekkor kerültek forgalomba azok a bélyegek, amelyeken „Hazatérés. 1938." felülbélyegzést alkalmaztak. Hogy, hogynem, az egyik ilyen bélyegivről lemaradt ez a pirosbetüs felirás és ez az iv éppen a nagymányai postához került. Árulták is rendesen, a postakezelőnek nem tünt fel a hiány — általában a legritkább esetben veszik észre a postánál, hogyha valami nyomdahiba van a bélyegeken —, mig végre az egyik lelkes bélyeggyüjtő felfedezte ezt a hiányt és igyekezett minél több darabot megvenni belőle. Konkurrense is akadt, a postának feltünt, hogy Nagymányán, ebben a kis faluban milyen sok 70 filléres bélyeget vásárolnak. Utána néztek a dolognak és persze azonnal bevonták a „hibás" bélyegivet. Akkorra azonban már vagy husz darab forgalomba került és az ismert pár darabnak az ára nagyon magasra szökött. Egyetlen ilyen bélyegért szivesen megadnak a ritkaságkedvelők 800—1000 pengőt is...

Mindjárt a következő üveglap alatt megható és emlékeztető bélyegritkaságot látunk, a multévi lévai szabadléri előadásokra megengedte a cseh postaigazgatóság, hogy magyar felirásu bélyegzővel lássák el az ott feladott postaküldeményeket, hirdeti is a bélyegzőfelirás: „Levice, 1938 Szabadtérijátékok, János vitéz"...

Legmeghatóbb bélyegek: az elcsatolt községeké

— Most már olyan vitrin elé érünk — mondja a vezetőm, aki egyike a legismertebb magyarországi bélyegspecialistáknak —, amelyekben a magyar bélyegritkaságok legérdekesebb, de nagyon ritka darabjait őrizzük. Közismert dolog, hogy a Felvidék visszacsatolásakor nem hozták meg a végleges országhatárt, volt olyan község, amelyeket a végleges rendezés után Szlovákiához csatoltak. Ilyenek voltak például *Cseklész, Velejtse, Zsitvaujfalu* és még néhány község. Azalatt az idő alatt, amig ezek édes szülőanyjukhoz, Magyarországhoz tartoztak, természetesen magyar posta müködött bennük. Valószinü, hogyha tudták volna a bélyeggyüjtők, hogy majd valamikor ismét el fogjuk őket veszíteni, nagyobb gondot fordítottak volna az ott eladott és lebélyegzett ritka darabokra. Ma, amikor már ezek a községek Szlovákiához tartoznak, az akkori bélyegjeink valóságos kulturtörténeti ritkaságok és szinte megfizethetetlen árat adnának értük a vevők, de, sajnos alig van belőlük pár darab.

Itt vetem közbe kérdésemet, hogy vajjon sok látogatója van-e a kiállitásnak, érdeklődnek-e a „szenvedélyes" bélyeggyüjtők a ritkaságok iránt és hogy vásárolnak-e nevezetesebb bélyegeket?...

— Tulajdonképpen a kiállitáson nincsen eladó anyag — hallatszik a válasz —, hiszen a magyar postán kivül, amely csak szin- és próbanyomat-ritkaságokkal szerepel, az egész kiállitás magángyüjtők tulajdona. Hogy csak néhányat emlitsünk, itt van *Bán* Villy speciális gyüjtése, amely a maga nemében páratlan az egész világon. Olyan képekre, levelezőlapokra és egyéb nyomtatványokra ragasztotta és szignáltatta a bélyegjeit, amelyek összefüggésben állanak a kibocsátott sorozattal. Hogy világosabban értsük a dolgot, itt van például egy *Rákóczi*-kép, rajta egy, a fejedelem jubileumára kibocsátott bélyeg, cserkészlevelezőlapokon jamboree és Pax-Ting bélyegek és bélyegzések, irodalmi és történelmi vonatkozásu levelezőlapokon az irók és történeti személyek arcképét ábrázoló bélyegek. Másik érdekes gyüjtemény *Hantos* Mihályé, aki a hamisitványokból mutat be néhány jólsikerült és sokáig forgalomban is volt darabot. *Nemes Zaicz* Ernő bélyegjein pedig, ha azok magyarok, akkor cseh bélyegző, hogyha pedig a cseh posta kiadványai, akkor magyar bélyegzőt láthatunk. Ennek az a magyarázata, hogy a visszacsatoláskor még egy darabig érvényben voltak a cseh posta bélyegzői is...

Egy háromórás birodalom bélyegei

— Arra a kérdésre pedig — folytatja a vezetőm —, hogy sokan látogatják-e a kiállitást, azt felelhetem, hogy hála Isten nagyon is sok az érdeklődő vendég. Vasárnap például valóságos rendőri készültséget kellett kérnünk, mert olyan nagy volt a tolongás, hogy még lélegzetet sem tudtunk venni. Nagyon sok hivatásos és amatőr bélyeggyüjtő van Magyarországon, akik időt és fáradtságot nem ismernek, ha valami érdekeset láthatnak. Különben pedig a magyar posta külön kirendeltséget állitott fel a kiállitásunkon, ahol lebélyegzik az itt vásárolt és erre a kiállitásra alkalmilag kibocsátott bélyegeket...

Valóban, az egyik teremben fakorláttal elkeritett rács mögött egész kis postahivatal müködik. Tisztviselők, altisztek állanak a bélyeggyüjtők rendelkezésére és csak ugy csattog a bélyegző és a gumipárna, fiatalok, öregek, diáksapkás gyerekek és komoly uriemberek állanak sorban, türelmetlenül várva, hogy mikor kerül rájuk a sor.

Mi azonban tovább folytatjuk a sétánkat, egyre nagyobb érdeklődéssel, valóban olyan érdekes ez a kiállitás, hogy egészen leköti az ember figyelmét.

— Ezek a bélyegek — mutat rá vezetőm az egyik szekrényre — egy háromórás birodalom bélyegei. „1939 III. 15. Ukraina" — bélyegzéssel látták el őket *Huszton*, amikor azt hitték, hogy sikerülni fog majd *Volosinnak* néhány ügyes, ha nem is éppen okos diplomáciai lépéssel, az „önálló" *Ukrajnát* megteremtenie. Mire a bélyegzők elkészültek és pár órát használatban is voltak, már a magyar honvéd kerékpáros zászlóaljak utban voltak a Felvidék felé. Elképzelhető, hogy milyen értékesek ezek a bélyegek, darabjáért többezer pengőt adnának a gyüjtők, de az az érdekes, hogy tulajdonosuk semmi kincsért sem akar tőlük megválni. Érdekes a nagyközönség szempontjából, de a bélyegek szenvedélyes szerelmesei előtt nagyon is érthető...

Arra terelődik a beszélgetésünk, hogy van-e ennek az egész bélyeggyüjtésnek valami reális alapja, vagy csupán szórakozásból és különös passzióból foglalkoznak olyan sokan ezzel a szenvedéllyel. Megtudom, hogy több mint háromszáz hivatásos bélyegkereskedő él Budapesten, akik bizony nagyon szép üzletet bonyolitanak le, természetesen busás haszonnal. Élénk külföldi kapcsolatokat tartanak fenn, bár ujabban a bélyegkiküldés némi nehézségbe ütközik. Ugyanis külön engedélyt kell kérni, mert a bélyeg tulajdonképpen devizát jelent. Mindezek ellenére nagyon élénk ugy a belföldi, mint a külföldi kereskedelem és a magyar bélyeganyag, ha nem is éppen világhirü, de mindenütt nagy keresletnek örvend.

— Még egy érdekességre kell felhivnom figyelmét — fejezi be lelkes kalauzom —, jöjjön el egyik vasárnap délelőtt „a bélyegbörzére". Az Andrássy-ut egyik kávéházában tartjuk, ahol formális árveréseken és börzei vásárlásokon cserélnek gazdát az értékesebbnél értékesebb bélyegek. Egyelőre nem árulom el, hogy melyik ez a kávéház, mert ha megirja a lapjukban, egész biztosan annyian jönnek el, hogy mi már nem is fogunk beférni...

Mosolyogva titoktartást fogadok s amikor elbucsuztam és ujra kikerülök az utca forgatagába, arra gondolok, hogy még ma is vannak boldog emberek, akiknek egyedüli gondját és örömét az képezi, ha sikerül megszerezni valamilyen értékes, ritka bélyeget.

P.

Sodronyfonatos kerítések és kapuk készítésében jártas
lakatos- és sodronyfonó munkás
helyben **azonnal elhelyezkedhet.** Ajánlatok „Önálló előmunkás 4589" jeligére **Blockner J.** hirdetőirodájába, Városház-utca 10. **küldendők.**

Nótagyüjtő uton a magyar falvakban

(Riportpályázat)

Kótapapirral és ceruzával kezemben járom Magyarországot, hogy a középosztály és a kétkézi dolgozó osztályok által énekelt dalokat és nótákat megfigyeljem és az arra érdemeseket vagy előttem ismeretleneket följegyezzem. Érdekes, de egyben elszomoritó tapasztalatom, hogy ahol az intelligencia körülbelül igy biztatott: Itt ugyan nem talál szép népdalokat! Olyanokat énekelnek ezek, hogy se füle, se farka! — éppen ott találtam a legszebb, legeredetibb és legértékesebb népdalokat! Ime, mennyire eltávolodott intelligenciánk a néptől, hogy lelkének legeredetibb, legősibb és legmagyarabb megnyilvánulását sem érti. Sok szép eredeti magyar népdal csokorbagyüjtése megfigyelő utam eredménye. Ezek a dalok bizony legtöbbnyire nemcsak értékesebbek, hanem szebbek is a középosztály cigányos dalainál, nótáinál, nem is szólva a jellegzetesen zsidó eredetü slágerdalokról, amelyeket, sajnos, szintén széltében-hosszában énekelnek, de azután hamarosan el is felejtenek, mert, hála Istennek, nem tudnak gyökeret verni a magyar lélekben.

A magyar dal- és nótakedvelőknek ma két tábora áll egymással szemben Magyarországon. Az egyik a cigányok által játszott régebbi és ujabb magyar nóták kedvelőiből, a másik pedig az eredeti népdalok kedvelőinek, a középosztály által is egyre erősödő táborából.

Szentirmay és Fráter dalai

Az előbbiekre, az ugynevezett magyar nótákra vonatkozólag tudnunk kell, hogy ez a dal-, azaz nótaforma alig száz esztendős! A mult század derekán, a szabadságharc utáni elnyomatás szomoru évei alatt, *Simonffy* Kálmán dalos lelkéből fakadtak gazdagon ezek az édes dallamu, de még erősen népies jellegü magyar nóták. *Szentirmay* Elemér hasonló nótáit *Blaha* Lujza tette közkedveltté és ismertté az egész országban. A „Csak egy kislány van a világon!..." és „Hullámzó Balaton...", „Piros-piros-piros..." és a többiek közismert dalok és nóták, amelyeket ma általánosan, de tévesen népdaloknak neveznek — *Szentirmay* Elemér szerzeményei.

Ezekben a dalokban tünt fel először a chromatika segélyével való dallamfonás, amely addig dalainkban ismeretlen volt és amely sajátjává, szinte második természetévé vált a cigányzenekaroknak. *Szentirmay* dalai szépek, de már akkor is akadtak olyanok, akik nem birtak és nem akartak megbarátkozni ezzel az uj dalstilussal, igy a többek között *Arany* János és *Bogosich* Mihály, akik a régi stilust és dalköltési módot akarták tudatosan ujra felélesztení, mert mint *Arany* János mondja:

Van a magyarnak... Ur Krisztus, mi van?
Saját mértéke — népdalaiban.

De *Arany* János kisérlete nem sikerült. *Szentirmay* sikerén és népszerüségén felbuzdulva, gombamód szaporodtak utánzói dal- és nótaköltőink között, olyannyira, hogy a régi dalok feledésbe mentek és a későbbi nemzedék, *Fráter* Lóránd kora a századelőn már csak ezt a dalformát ismerte el az igazi magyar dalnak, nótának — nem is tudva arról, hogy ezek az ujabb dal- és nótatermékek, *Fráter* dalait kivéve, legalább nyolcvan százalékban csak silány utánzatai *Szentirmay* dalainak és ujabb daltipusának. A régi dalokat pedig egynéhány feljegyzésen kivül csak a nép őrizte meg, amiként az anyaföld is megőrzi kebelében a régi épületek falait, alapjait és csak amikor érezhetővé vált, hogy a magyar nóta mai formájában zsákutcába jutott, hogy továbbfejlődésre képtelenné vált, csak akkor próbálkozott több zeneszerző az elfelejtett régi dalok és a parasztdalok összegyüjtésével.

Tizezer régi dal...

Csodálatos volt az eredmény! Tizezernél több dallamot sikerült összegyüjteni! *Bartók* Béla, aki oroszlánrészét végezte a gyüjtő munkának is, a *Magyar Népdal* cimü tanulmányában, szerkezeti rendszerük szerint három főcsoportba osztályozta a dalokat és pedig az A, B és C csoportokba, vagyis a régi stilusu, az uj és vegyesstilusu dalok csoportjába.

Nem feladatom, hogy e dalok szerkezetével foglalkozzam, amelyek — különösen a régi tipus dalai — a mai cigányos nótákhoz szokott fül számára olyannyira idegenek, hogy a legtöbb cigány, kivéve *Magyari, Bura* bandáit, egyszerüen képtelenek csak megközelitően is megfelelő előadásban és föleg kisérettel játszani azokat. Pedig ha az ember elmélyed bennük, akkor megtalálja és megőrzi az ősi zamatot, letünt századok és évszázadok szinmagyar levegőjét és érzését, olyan kifejező és klasszikus formába öntve, hogy nem tud betelni hallgatásukkal. Innen van az, hogy aki az eredeti népdalokat igazán ismeri, az nem tudja többé értékelni ujabb tipusu, az ugynevezett cigányos nótáink legtöbbjét. Persze nem a nyolcvan-, százéves nótákra gondolunk, hanem a „mai" „magyar" nótákra.

Zsidó nótaszerzők

Egyidőben ugyanis a zsidók is „magyar nótaszerzésre" vetemedtek. Egy tábor azzal érvel, hogy a magyar dal fejlődésében nem állhatunk meg, azt fejlesztenünk kötelességünk, nem szünhetik meg végkép az alkotás. Ezt főkép nótaköltőink használják, mint utolsó érvet. Ezeket a mai dalokat, azaz nótákat szereti és követeli a közönség, a cigány is ezeket játssza legjobban, mert tőle csak ezeket a nótákat követelik. A cigány pedig azt játszik, amit parancsolnak nála. Ez igaz.

Nótarajongóink, de különösen nótaköltőink abban tévednek, hogy egy-egy jól sikerült nóta *lehet esetleg jó üzlet*, de semmi esetre sem jelentheti a magyar dal fejlődését, ha sablonos mintára készül, amint nem jelenti az sem, ha valaki népdalutánzatokat készit!

Szemben áll egymással a két tábor! Az egyik, a talán utolsó pillanatban összegyüjtött régi, nemzeti dalkincsünknek a megőrzője és müvelője, aki az álromantikától csöpögő nótákban a magyar lélek eltorzitását látja és a másik, amely szerint csak ez az igazi magyar nóta, a többi füle-farka nélküli zagyvaság, esetleg *nem is magyar, hanem tót vagy oláh dallam.*

Van remény a fejlődésre!

Ilyen körülmények között jelenleg a magyar dal fejlődéséről egyáltalán nem beszélhetünk! Talán *Murgács* Kálmánnak legjobban sikerült megközeliteni melódiáival az ősi dalt, de értékes dalait egyáltalán nem, vagy alig egynéhányan ismerik. Ellenben Murgácsnak és a sablonos mintára készült dalait mindenki énekli, minden cigány huzza. Szentirmay és Fráter óta *(Dóczy, Pete* Lajos, *Dankó* sem maradhatnak ki! *A szerk.)* csak egy zeneszerzőnk volt, aki az eredeti népdalból kiindulva a nyugati zene és zeneelmélet felhasználásával olyan szerencsésen párositotta, mind a kettőt, hogy közelférközhetett mind a két tábor szivéhez-lelkéhez, *Kacsóh* Pongrác szép magyar dalaira, melódiáira gondolok! Mért nem követik dal- és nótaszerzőink az ő nyomdokait? Ez az egyik ut, az egyik irány, amelyben fejlődésképes még dalirodalmunk!

A magyar dal fejlődésének egyik előfeltétele, hogy dal- és nótaszerzőink ismerjék meg előbb régi dalkincsünket, a szebbnélszebb virágénekeket, gregorian jellegü dalainkat és eredeti népdalainkat, egyesitsék magokban ezek ősi zamatját az uj magyarok nótás lelkületével, a nyugat és kelet zenéjét, továbbá járják az országot kutató lélekkel s akkor bizton megtalálják hamarosan a magyar dal fejlődésének az utját!

Lantos

Mi van a hivatalos lapban?

A *Budapesti Közlöny* szerdai száma közli a földmivelésügyi miniszter 37.858/1939. sz. rendeletét a méz összetételi kellékeinek ideiglenes megállapitása tárgyában; a kereskedelmi miniszter 56.468/1939. sz. rendeletét a könyv-, irószer- és papirkereskedések hétköznapi záróórájának átmeneti meghosszabbitása tárgyában; az értelmiségi munkanélküliségügyi kormánybiztosának 12.527/1939. sz. rendeletét a zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló 1939 : IV. tc. végrehajtása tárgyában kiadott 7720/1939. M. E. sz. rendelet alapján teendő bejelentésekre szükséges nyomtatványok igénylése tárgyában; pályázati hirdetményt a visszacsatolt felvidéki területeken állami igazgatás alá került kórházaknál egy kórboncnok és laboratóriumi osztályos főorvosi állásra, pályázati határidő: szeptember 8.; pályázati hirdetményt Bihar megye törvényhatóságánál két vármegyei aljegyzői, szolgabirói állásra, pályázati határidő: szeptember 19.; pályázatot a szegedi egyetemen másodosztályu egyetemi altiszti állásokra, pályázati határidő: szeptember 14.

A grafológia csodája
egy egy kiválló pontos és feltétlenül értékes irásanalizis, tele frappáns, találó, sőt megdöbbentően élethű megállapitásokkal, melyeknek elkészitését bárki részére lehetővé teszi **Zsombok Zoltán**, a rádióból is ismert ifjú **Bevezetés a grafológiába**" c. érdekes munkájával. A szerző, aki eddig mintegy félszázezer analizist készitett — könyvalakban, sorozatos kiadásokban ismerteti a grafológia elméletét, tudományosságát és az irásfejtés modern módjait. **A „műhelytitkok" ára: egy pengő, bélyegekben,** szétküldi a szerző: **ZSOMBOK ZOLTÁN. BUDAPEST 62. POSTAFIÓK 46.**

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK

LÉVAI ÁDÁM

- KÉPGRAFIKUS -

AZ

ÉJSZAKA

CÍMŰ
GRAFIKAI
KIÁLLÍTÁSÁRA

1994. SZEPTEMBER 3-ÁN, 22 ÓRAKOR
A TATAI VÁRUDVARBAN
/ TÖRÖKKORI ÁTJÁRÓ /

A KIÁLLÍTÁS CSAK EGYETLEN ÉJSZAKA LÁTHATÓ !

LÉVAI ÁDÁM

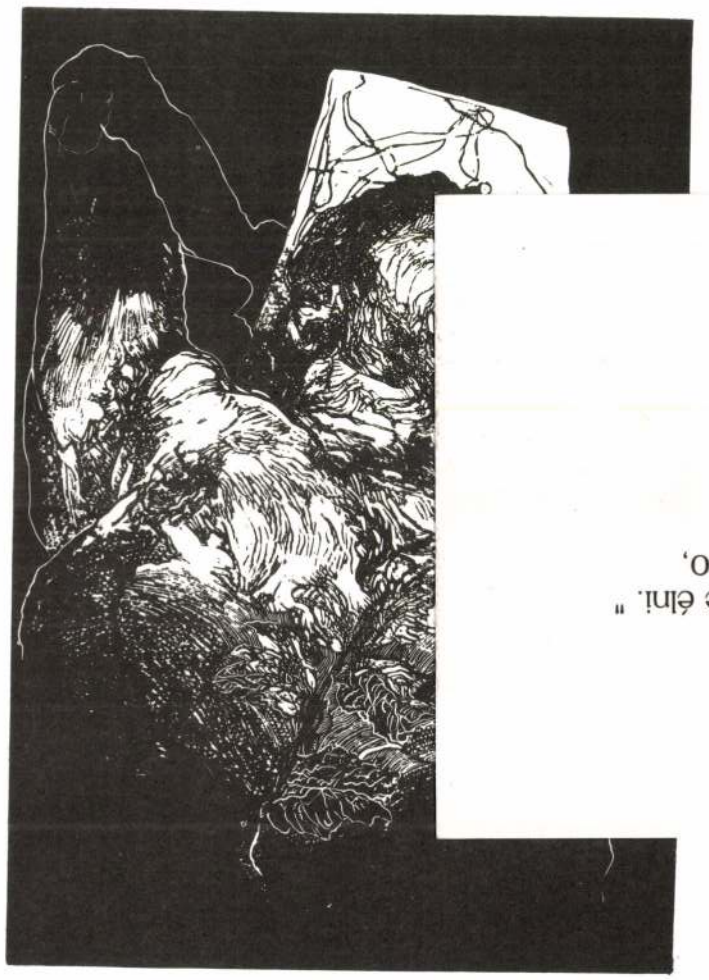

kké élni. "
970,

Köszönet
Tata Polgármesteri Hivatal Kultúrális Alapítványának
és a
Kuny Domonkos Múzeumnak

Nyomdai kivitelezés:SOLLERS Nyomda Tata

meg, illetve hogy a galériát ezen aktussal zárhatta be. Bár átköltözésről volt szó, mégsem volt túlságosan nagy öröm átadni a terepet a banki támogatással meginduló buldózereknek. Az Andrássy úton most ismét egy galériazáró kiállítást kell megnyitnunk: a dolgok tehát alakulnak, a dolgok változnak, mi meg csak nézünk, lemeredve, mintha régvolt és legújabb korok mítikus Gorgó-arcai hatása alá kerülnénk. Egyébiránt ezekkel a galériazáró megnyitókkal (vernisszázsfinisszázs) valóban nem lehet mit kezdeni. Zavartan néhány nap türelmet, némi haladékot kérünk – tudva, hogy itt bármi megtörténhet, a kérdéseknek már régen nincs értelme –, ez mégiscsak egy kiállításmegnyitó. És itt ejtsük el a történet fonalát.

(Elhangzott a kiállítás megnyitóján. Fiatal Művészek Klubja, 1997. III. 26–IV. 6.)

• *WEHNER TIBOR*

A szerves és szervetlen kapcsolatának kérdése *Papp Edina* munkáiban is előtérbe kerül. Szobrai a földön állnak külön talapzat nélkül. Talapzatként szolgálnak ugyanis azok a kőtömbök, melyekre applikáltattak a bronz alakzatok.
Az első szobor a kő természetes mélyedéseit kihasználó, egy az alapzaton ülő gömbszerű bronz forma. A kő rideg felületével szemben a kis lapocskák egymáshoz tapasztásával kialakított zárt struktúra szerves élőlényhez hasonló képződményt teremt. A gömb felületét áttörő nyílások egy alakuló félben lévő, szervezet hatását keltik, s egyben e képződmény belső struktúráját is láthatóvá teszik. A következő szobron a zárt alakzattal szemben egy nyitott tölcsérszerű forma ül a tompaszöget alkotó kőtömb hajlatában. A kő éles felületére itt is egy lágy, organikus idom kerül. A megmunkált kő nyitottsága ellenére is védi a pikkelyszerűen építkező bronz alakzatot.

forrasztott drót szobra, *Várnagy Ildikó*nak a művészet természetét megjelenítő padlódomborműve s a szintén nógrádi *Bobály Attila* formagazdag, patinázott bronzplasztikái.

Idén – a Salgótarjáni Tavaszi Tárlat történetében először – szlovákiai, besztercebányai képzőművészek kamarakiállítását is láthatják az érdeklődők. Az öt alkotó – *Stanislav Balko, Igor Hudcovič, Mikulaš Palko, Milan Sokol* és *Stanislav Tropp* – neve elsősorban a helyi közönség számára cseng ismerősen, hiszen a korábbiakban szinte valamennyien résztvevői voltak a múzeum szervezésében működő (mára megszűnt) Nemzetközi Grafikai Művésztelepnek. Tevékenységük mindenképpen szélesebb érdeklődésre is számot tarthat, hiszen a szlovák grafikusok és festők középgenerációjának kiemelkedő alakjairól van szó.

E kis külföldi kitekintésen túl a 24. Salgótarjáni Tavaszi Tárlat a rendezők szándékának megfelelően a hazai kortárs képzőművészet alapvető törekvéseit jól érzékeltető s átfogó igényű képet tár a kiállításlátogató elé.

(Nógrádi Történeti Múzeum, Salgótarján, IV. 25. – VI. 15.)

● *K. PEÁK ILDIKÓ*

PENTATON

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK TÁRLATA NÉMETORSZÁGBAN

A jelenkori magyar képzőművészet után érdeklődő német közönség – legalábbis innen Magyarországról nézve úgy tűnik – elsősorban is nyolcvanas évek magyar újfestészetét ismeri és értékeli, melynek egyik ága rokonítható az expresszionizmusból kiinduló német újhullámmal (*Penck, Kiefer*) is.

Van azonban kortárs festészetünknek egy jó értelemben vett regionális, a helyi művészeti tradíciókhoz kötődő vonulata, mely nem kapcsolható egyértelműen az egyetemes – minimal, koncept, new wave – áramlatokhoz. Az idén nyáron *Dillingen*ben bemutatkozó hét, a középgenerációhoz tartozó festőművész ezen kifejezésmód képviselője.

A művészkönyveket, papírmunkát és grafikákat egyaránt készítő *Butak András* (1948) legújabb munkáin a növényi struktúrák – ágak, törzsek, gallyak, szárak – szerkezetét kiemelő, a figuráció és a nonfiguráció határán járó alkotásaival szerepel a tárlaton.

***E**lekes Károly* (1951) a hetvenes évek közepe óta kiállító művész. Erdélyi land art akciói után Budapesten letelepedve, a városi környezettől is befolyásolva festészettel és arte poverás installációkkal kezdett el foglalkozni. Most kiállításra kerülő képeit, ha csak áttételesen is, egy sajátos mitikus-panteisztikus tájélmény határozza meg.

***G**aál József* (1960) egyéni, archaikus művészetet idéző, festett, barnás, zöldes, vagy vöröses tónusú, ,,mutáns'' bálványaival szuggesztív-szorongásos képi világot teremtett. Olyanok Gaál bálványai, mintha *Jung* kollektív tudatalattijának, álomleírásainak világát jelenítenék meg. E gyötrelmeket, szenvedést, halált, szexualitást idéző figurák az első mellbevágó sokk után meditációra, megtisztulásra ösztönzik szemlélőjüket.

***J**ovián György*nek (1951) a hetvenes években készült munkáit még a pop art ösztönözte. A tárlaton felvonultatott kompozícióinak földszínű, barna-fekete falszerű felületén felsejlő ,,alig-motívumai'', jelei egyfajta érzékletes minimalizmust sugallanak.

***S**tefanovits Péter* (1947) installációit, festményeit és grafikáit az intellektualizmus, a direkt szimbólumok, a kollázsokra jellemző komponálásmód, a figurális és a geometrikus motívumok együttes alkalmazása és merész asszociációk jellemzik.

***Sz**urcsik József* (1959) 1980-as években készített társadalomkritikus – például a bürokráciát kipellengérező – nyomatai és rajzai után az ezredvégen különböző emberarcú tárgyakat – spakliportrékat, késembereket – fest nagyon tárgyszerű, enyhén szürreális stílusban.

Végezetül *Vécsey Gábor* (1948) képeinek, rajzainak lényegét az elrajzolt motívumok és alakok, a foltokat, de elsősorban a nyugtalanul futó vonalakra építő költői-expresszív kifejezésmód határozza meg.

Évtizedünk első felétől festőink kezdtek elhatárolódni az 1980-as évek színes, expresszív ábrázolásmódjától és egyfajta intellek-

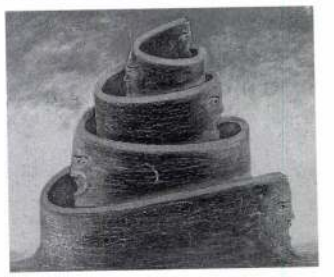

Szurcsik József: Pentaton I., II.,
1997, olaj, vászon 100×120 cm

Butak András: Pentaton I., II.,
1997, olaj, vászon 120×100 cm

LÉVAI ÁDÁM

lárd vázat a ,,semmi sem végleges'' állapotának, ők szabnak keretet az ide-oda tapogatódzó gesztusoknak: végső soron ők rázzák össze az elemeket feszes kompozícióvá, terelik csatornába a kommunikációt.

Mert erről van szó. Szirányi István művészetében kulcsszó a kapcsolatteremtés, a közlés primér igénye. Most, hogy süketebb lett a világ, az egykori Ó utcai telefonközpontos, aki virtuális akcióiban vígan csevegett Ulan-Batorral és Lunddal, most be kell hogy érje egy Lille-i konyha magányával, egy közeli park gondozott fasorával, a cipővel felpiszkált avarréteg alól előbúvó apró szenzációkkal. Most főként önmagával, s a természet e kis szegmenseivel társalog. Ezeket írja körül fotóval, majd színes tussal, s ebből, a visszafogott párbeszédből teremtődik meg műveinek egyszerre szomorkás és harsányan, spontánul feszes hangulata. A képek most nyitásra, beszédre vágynak. Éljünk vele!

(Francia Intézet, III. 18–IV. 11.)

• *PATAKI GÁBOR*

GORGÓ

Vegyük fel a történet fonalát. A legutóbbi (egy ma már nem létező budapesti galériában), *Lévai Ádám* grafikusművész alkotásai kapcsán indukált szövegünket *Hamvas Béla* halál-interpretációjával zártuk: ,,... egyedül kell meghalnotok. Éljetek vidáman és haljatok meg csendesen.'' És most, az újabb kollekció hatására arra kényszerülünk, hogy a *Caravaggio Medúzafő*je alá írt *Földényi F. László* sorokat idézzük:

,,**M**i egyéb lenne az ember élete, mint egyetlen pillanat, amelyben hirtelen megreped a lehetetlen, s valami lehetségessé válik? Mint egy villám, olyan a születés és a halál közötti pillanat; egy fénylő gyökérzet, amely váratlanul belesül a sötétség testébe. Amíg tart, mindent felülmúl, s amilyen vártlanul jött, éppoly váratlanul el is tűnik. Ugyanaz a mérhetetlenség pusztítja el, amelynek megszületését is köszöntötte. Nem támadnának az életben ilyen pillanatok, ha maga az élet is nem lenne egyetlen villanás. Bármikor bekövetkezhet, hiszen nincs időhöz kötve; az a szeszélyes önkény igazgatja, amely minden törvényszerűséget nélkülöz. A megrendítő pillanatokban az a szeszély tartja fogva az embert; azért érzi úgy, hogy élete alapszerkezetére bukkant, mert feltehetően annak is a szeszély a lényege. Az élet indokolatlansága lenne a legmélyebb belátás, amire ébredhet az ember? Ez lenne az a különös tudás, ami a rendkívüli pillanatokban felragyog a tekintetben, hogy aztán egy *Gorgó*-arc gyanánt, mindent megbénítson maga körül?''

A Gorgó-arc Lévai Ádám legújabb munkáiról is ránk tekint; a Gorgó e görög mitológiai alak, akinek pillantásától kővé mered az, aki ránézett. A szembefordúló Gorgó-fej már az archaikus kor kezdetén megjelenő motívum volt, amely végigvonult a görög, az etruszk és a római ábrázolásokon, s ,,funkciója'' fokozatosan módosult: a kígyófürtös, vicsorgó fej lassan szelíddé, majd szépséges megjelenésűvé, szépséges tartalmúvá vált, s bajelhárító alakidézésként jelent meg.

Lévai Ádám: Gorgó-maszk, 1997, linómetszet, 20×15 cm Fotó: Dallos

Lévai Ádám, aki a kilencvenes évek derekán, érett grafikusként lépett ki a Képzőművészeti Főiskola kapuján – és aki azóta a kies Tata városában munkálkodik –, a klasszikus grafikai technikák által megtestesített munkákat tárt elénk; egyedi és sokszorosított lapokat. Ezek a kiállításon, nyilvánosság előtt még nem szerepelt, 1996–97-ben született olajos ceruzarajzok, pasztellek, linóleummetszetek – amelyek között vázlatigényű munkákat csakúgy meglelhetünk, mint művé érő vázlatokat, valamint mű-műveket –, a század- és ezredvég magától értetődő eklektikájának reprezentánsai. Antik mozzanatok, idézetek feleselgetnek az optikai hatásokban játszó formai effektusokkal, a picassói arc-fej-alakítási, -egyesítési metódussal válaszolgatnak a szürreális látomásrögzítések, és súlyos antropomorfikus torzítások igazolják, hogy *Gaál József* és *fe Lugossy László* megszólalásai, törekvései korántsem a korszak véletlenszerű jelenségeiként, hanem sokkal inkább: törvényszerű kifejezéseiként értelmezhetők, mint a Lévaiéval párhuzamos, illetve előfutár rokon tendenciák. Csak ne a valóságot, csak azt ne, csak ne azt, ami egzakt, csak azt ne, ami egyértelmű. Mert a valóság üres, mert az egzakt nem létező, mert az egyértelműség illúzió.

Lévai Ádám legújabb alkotásait szemlélve – a művek atmoszferikus sugárzására hangolódván – talán abban a felismerésben fürödhetünk meg, hogy minden terpeszkedik, terjed, nyúlik, szétfoszlik, semminek nincs szabályos és biztos határa, minden kimozdulni, túllépni igyekszik közegén, és ami különös: önmagán is. Minden fölszámolja önnön idegenné vált, eredeti formáját, eltorzul, módosul, átalakul. Minden elcsúful, minden elsodródik valami felemelő ocsmányság irányába. A Gorgó újra vicsorog – tovatűnt szelídsége és szépsége. Minden a tűnékenységben, minden a pillanatnyiságban oldódik fel, minden bizonytalanságban szívódik fel, minden elenyészik. Mintha csak egy abszurd, virtuális apróhirdetés, feliratfoszlányszerűség, képzeletbeli tábla-hirdetmény maradna: eltűnőművészeket folyamatosan felveszünk.

Záradék

E sorok írójának néhány éve abban a kivételes, egyszersmind kétes értékű megtiszteltetésben volt része, hogy a Bajcsy-Zsilinszky úti egykori *Dürer Terem*, majd *Stúdió Galéria* megszűnése előtti utolsó kiállítást nyithatta

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK ÖNT ÉS ISMERŐSEIT
2000. FEBRUÁR 5-ÉN SZOMBATON 18.00 ÓRÁRA

LÉVAI ÁDÁM
KÉPGRAFIKUS

„SZEÁNSZ"

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
WEHNER TIBOR
ÍRÓ, MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

Lévai Ádám

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
2000. FEBRUÁR 29-ÉIG
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA
10.00 – 18.00 óráig

A KÖZMŰVELŐDÉS HÁZA
KÖZHASZNÚ TÁRSASÁG
2800 TATABÁNYA V.,
SZENT BORBÁLA TÉR 1. Pf.: 1298
TELEFON: 34/316-644
TELEFAX: 34/310-747

g a l é r i a
GALÉRIA

LÉVAI ÁDÁM

Tisztelettel meghívjuk Önt

M. BASHO halálának
300. évfordulója
alkalmából rendezett
képzőművészeti kiállításra

HAIKU - RAJZOLATOK

címmel
képek: Lévai Ádám
szöveg: Jász Attila

1994. november 25.-én (pénteken) 18 órakor
Megtekinthető 1994. december 2-ig

VSZM KÖZÖSSÉGI HÁZ
BP. XI., Fehérvári út 120.
Tel.: 161-2200
/megközelíthető a Móricz Zs.krt.-től
47-es villamossal hatodik megálló/

Lévai Ádám

Művészeti Múlt 1992

TARTALOM

SZÓ ÉS VONAL • KÉP ÉS BESZÉD

Jász Attila:	4	Vonalak titánja (Töredékek a Művészről Lévai Ádám rajzai kapcsán)
Jász Attila:	9	Metszéspontok(versek)
Pinnyey Szilárd:	10	Anonymus, a költő (próza)
Bárány János	11	Hasonlatok (Beszélgetés Kovács Melinda fotóművésszel)
Z. Németh István versei:	16	Az önmegvalósítás világa (Beszélgetés Z. Németh István költővel)
Pogány Gábor:	18 19	Himnusz, Ringattál, Komáromi eső, Menekül sorsa elől; Időutas (próza)
Lajos Sándor versei	23	Gondolat–ritmusok (Tooth Gábor Andor képzőművészetéről)
Szilas Zoltán:	26	(dereng még valami), (kiállítás), (ha belefáradok) (igaz nem igaz), (utóhang)
Peer Krisztián versei	27	Földből, vízből, tűzből (Lőcsei Krisztina, a népművészet ifjú mestere)
Sárándi József:	30	Beváltott igéretek; A boncasztalon; Improvizáció – 1992
Sárándi József versei:	31	„Bár ne igazolódna mindaz, amit én félelemként már átéltem…" (Beszélgetés Furlán Ferenc grafikusművésszel)
Hegyi Csaba írása	33	Alulnézetből, Utolsó ítélet
Peer Krisztián:	33 34	„…Azután csak keresd soha meg nem volt jövődet…" (Interjú Onagy Zoltán íróval)
Kovács Lajos:	37	A megmérettetés nehézségei (kritika)

KÉPZŐMŰVÉSZEK • DUNÁN INNEN ÉS TÚL

Lóska Lajos:	39	Magyar képzőművészek Szlovákiában (Észak-Komárom és környéke)
Vecsési Sándor:	48	A Megyei Tárlat megnyitója
Fecske András:	49	Az átlag kérdőjelei (kritika)

PORTRÉ-GALÉRIA • PORTRÉ-GALÉRIA

Kaposi Endre:	52	A portréról
Barcsai Tibor:	54	Van-e tanítás, amit még sosem hirdettek a népnek …
Kaposi Endre:	55	KÉP /p/ ÉLET /t/ MOTÍVUM (Gondolatok Sipeki Gyula dorogi fény/kép kiállításáról)
Kovács Lajos:	61	Várakozásaim versemlékei (Kettősportré-töredék Vaderna József ürügyén)
Wehner Tibor:	63	A neszmélyi Kék Madár Iskola

IN MEMORIAM • IN MEMORIAM

Wehner Tibor:	65	Kollár György - búcsúztató
Virág Jenő:	66	Emlékmorzsák (Beszélgetés Kiss György szobrászművésszel)
Klimó Károly	67	Kaposi Tamás emlékkiállítása
Jász Attila	68	Bizonytalan szorongás (Holló András halálhírére)
Lajos Sándor	69	Tűnődések Holló András halála kapcsán…
	71	Szlovákiai magyar művészek életrajzai
	72	Fiatal megyei alkotók életrajzai

VONALAK TITÁNJA

Töredékek a Művészről Lévai Ádám vonalrajzai alapján

„A vonalak mint látható eszközök a gondolatok intellektuális médiumává váltak." (Gubis Mihály)

„A rajzolásnál vagyunk a művészet eredeténél... Rajzolni annyi, mint vonalakat húzni.. Az írás csak egy válfaja a rajzoló kéz ezen gesztusának... A rajz vonala Degas kezének, kifejezõ mozdulatának a nyoma, az exisztencia és önmaga alakításának gesztusa." (Wilhelm Schmid)

1.

A SZÉP harmóniája az ellentétek harcából születik, mondja Hérakleitosz. Ebből akár a művész egyénisége megértési nehézségeire is következtethetünk, arra, hogy mi játszódhat le benne ott legbelül, milyen ellentmondások gyötrik, milyen problémák. Miből születik a Mű? Az egyén világhelyzetéből és személyiségéből fakadó problémákból?

Hajlamosak vagyunk azt gondolni kiemelkedő egyéniségekről, hogy már születésükkor eldőlt a sorsuk vagy már gyerekkorukban kiválóan festettek, rajzoltak vagy történetesen verseket írtak – azóta lelki problémáktól mentesen élik életüket. Az antropológia a 19. században azt állította, hogy az emberi motiváció mindig anyagi jellegű – az embert szükségletei irányítják.

A 20. század mélylélektana ezt az elképzelést megerősítette és tudatosította. Ma úgy tudjuk, hogy az emberi motiváció igen összetett, befolyásolja megismerési folyamatunkat, problémamegoldó képességünket, szintézisre való törekvéseinket stb.

Annyi azonban bizonyos, hogy kész megoldásokat senki sem kaphat, sem magasabb hatalmaktól, sem pedig senkitől, hanem önmagának kell megküzdenie értük. Az pedig, hogy valaki új felismerésekre, új megoldásokra törekszik, nem pusztán szellemi képességeiből származtatható, hanem emberi létének, létezésének problematikájából, nehézségeiből.

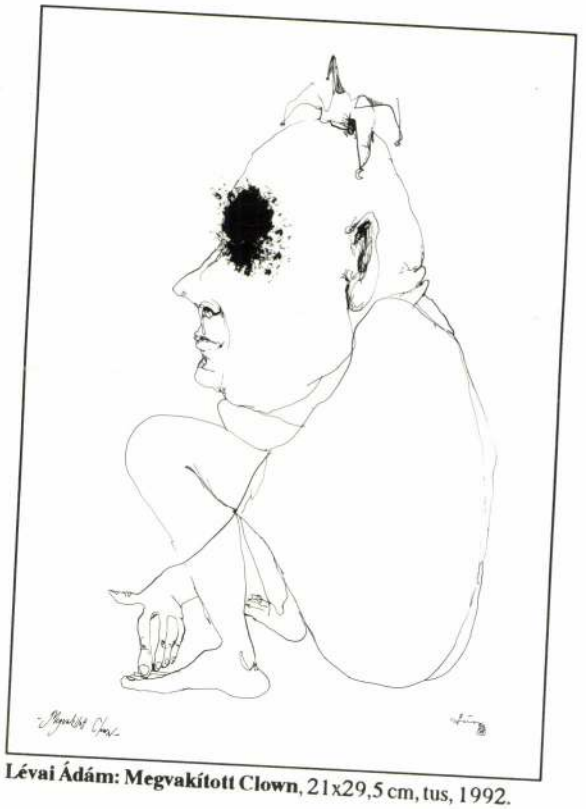

Lévai Ádám: Megvakított Clown, 21x29,5 cm, tus, 1992.

2.

Maga a LÁTÁS ra való túlzott összpontosítás narcisztikus jelentésű. Narkisszosznál a látásnak központi szerepe van. Ismert, hogy önmagát állandóan a víztükörben szemléli, vagyis életműködésében a látásnak sokkal nagyobb jelentősége van, mint átlagosan (a mítosz szerint belehal látáskényszerébe). Így van a képzőművészeknél is. A szem az ember számára centrális funkcióval bír. Mindig is az értelem és érzelem szimbólumaként kezelték –*„szellemi érzék"* volt, ahogy Hegel a fül mellett a szemet nevezte.

A pszichológusok szerint előfordulhat, hogy az ember szexualitása a látás működésére korlátozódik – nárcisztikus lesz.

A belül megfeszített, 21x29,5 cm, tus, 1991.

BB. – Divertimento IV., 21X30 cm, tus, 1991.

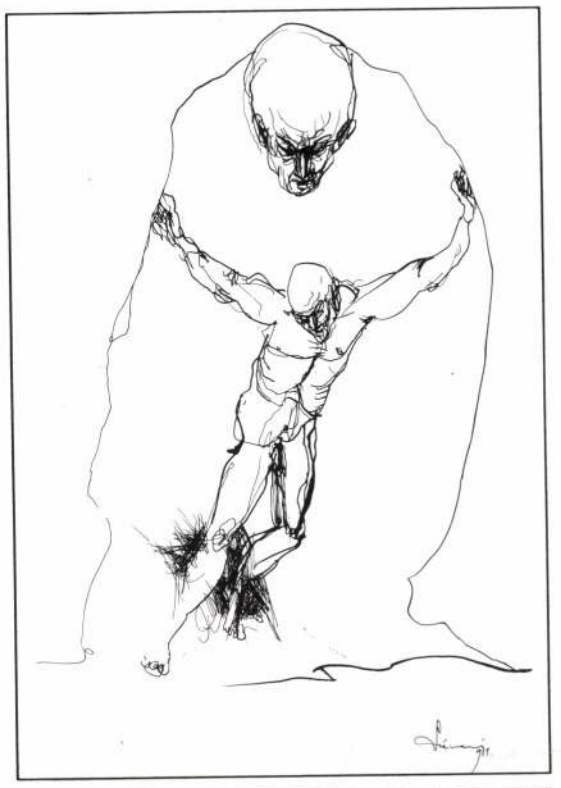

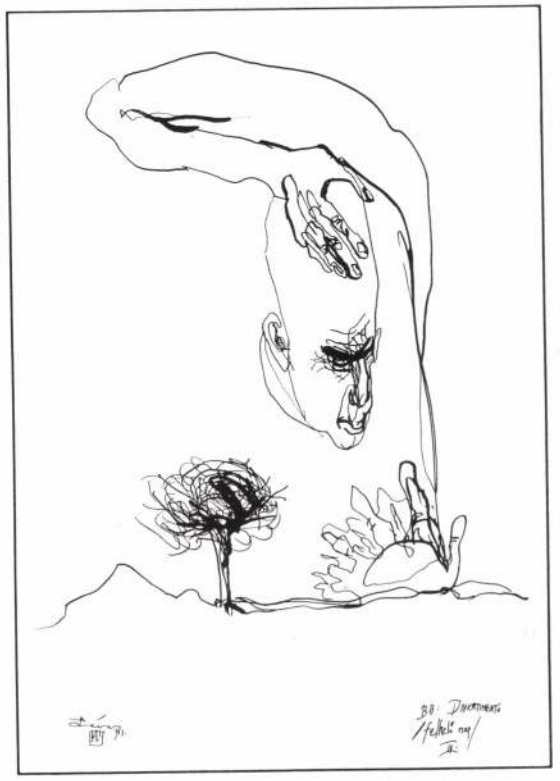

Nárkisszosz az eget keresve belenéz a víztükörbe, de ahelyett saját magát pillantja meg. Ez a pillanat a dualizmus kezdete, amikor az egész kettéhasad, az egyből kettő lesz. Ezt a pillanatot idézi amikor egy szál sárga nárciszt a vázába teszünk, elszakítva gyökerétől.

Narkisszosz az első képzőművész. A látás felfokozott szerepéhez szorosan hozzátartozik a látvány is, amit majd reprodukálni fog. Ez az első önarckép. Narkisszosz örökre a tükör rabja marad. Művei másodlagosak, sosem lesz képes tiszta forrásból dolgozni, hanem a forrásvíz felszínének tükörképéből másol. Egyetlen lehetősége, ha önmagából kilép.

A mitológiai jóslat úgy szólt: *nem fogja saját magát megismerni.* A jóslat mindig homályos, hiszen az ember egész életén keresztül önmagát keresi és ki tudja megismeri-e valaha saját magát. De a válasz, anyjának arra a kérdésére hangzott el: fia megéri-e az öregkort. Saját nyelvünkre fordítva akár azt is jelentheti: sikeres, elismert művész lesz-e.

A továbbiakban a mitológia meg-nem-értése lenne Narkisszosz történetében pusztán önszeretetet találni. *Így okozták saját szemei vesztét* – tartja a hagyomány.

3.

Az összefüggéseket a Vizek Városának fiatal, önmagát kereső grafikusa és a Narkisszoszi tükörkép között talán nem kell sokáig keresgélni. De mint művész – személyre szabottan – jobban jellemezhetjük azzal, ha kijelentjük: Lévai Ádám alapvetően *TITÁNI* alkat. Lássuk, mit ért ezen a magán-mitológia!

A titán egyfelől azt jelenti, hogy emberfeletti (időben jelenthet Első Lényt vagy emberfelettit), de nem a nietzschei értelemben. Hamvas Béla Beethoven zenéje kapcsán pontosan összefoglalja, miben áll emberfeletti volta. A titán olyan lény, akinek ereje isteni, de morálja nem az. Ereje révén az emberi fölé emelkedik, de mértéktelenül és határtalanul pazarolja azt. Hiába van azonban határtalan ereje, hiába tűnik kimeríthetetlennek, hiába az isteni erő, a tehetség, a tudás és az akarat – valamit mégsem tud. Veszíteni. Gyengesége az erejében van. Hamvas meghatározása, mi ez a valami: *az alázat*. Aki saját magát emberfölöttivé emeli, óhatatlanul a titáni sorsot kísérti meg; önmagát teszi meg elsőnek. Az embereken elkövetett győzelemtől kevéllyé válik és közben észre sem veszi, hogy elvesztett valamit. Elvesztette saját gyengeségét, védtelenségét saját nagyságának áldozataként. Kicsúszik a lába alól a realitás talaja és attól kezdve nem ismer mértéket. A zenében mindez sokkal heroikusabban tükröződik, mint más művészetekben. A grafikában mindezt csupán a vonalak fékezhetetlen, féktelen dinamikájából

BB. – Divertimento III., 21X30 cm, tus, 1991.

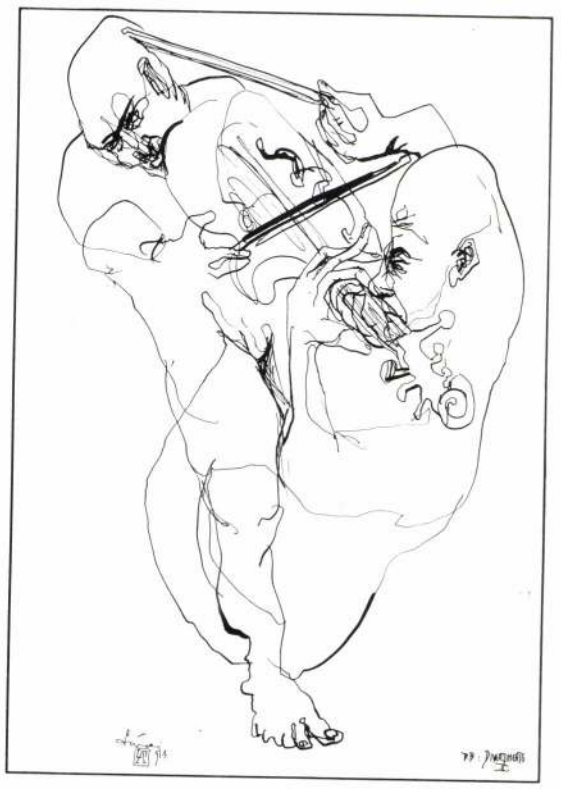

BB. – Divertimento II., 21X30 cm, tus, 1991.

lehet felismerni. Közhely, hogy minden művészi megjelenítés, ábrázolás önarckép, most már nyugodtan mondhatjuk: tükörkép. Mindent elárul alkotójáról, amit ő természetesen sosem fog megérteni. Lévai Ádám alkotói útja a klasszikus, veretes hagyományokon visz keresztül, főleg a holland nagymesterek nyomására. Rézkarc és tusrajzok; úgy ahogy az valaha e

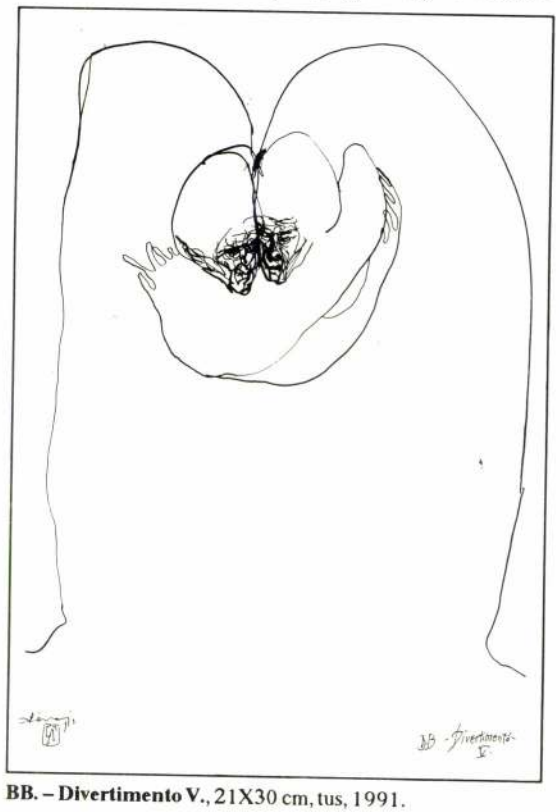

BB. – Divertimento V., 21X30 cm, tus, 1991.

mesterek tanműhelyeiben követelmény volt. Mindent megtanult és immár végzős főiskolai hallgatóként azt is elmondhatja, hogy mindent tud, amit a tárgyról tudni lehet. A továbblépést, ami ezután kell, hogy következzen, már megtette. Vonalasrajzai erről árulkodnak. Érdemes megjegyezni, hogy ő ezt a továbblépést észre sem vette. Egy kicsit leragadva a míves, klasszikus vonalaknál – bennük kereste tükörképét. És talán megtalálni is vélte. Az élet sajátos paradoxona, hogy az alkotás igazi értékét maga a művész sosem fogja megérteni. Lévai Ádám sokszor bosszankodott, hogy munkaigényes művei helyett az érzékenyebb emberek mindig a lazán megrajzoltakat (néha csak szórakozásból

Lévai Ádám: Magány, 18,5x23 cm, tus 1992.

Lévai Ádám: Maszkját kereső, 18,5x23 cm, tus 1992.

vagy kísérletképpen) részesítik előnyben. Nem tudja, hogy a hangok, a szavak, a vonalak vallomások: önmagáról. Nem rejthetnek el semmit a kutató szem elől. Belsőleg vannak lemeztelenítve.

Másfelől a titán vágya az, hogy a *hic et nunc*-ban, az *itt és most*-ban létezzen és alkosson örökre, és ez maradjon mindig is így. Emberfölötti tehát abban, hogy örökké akar élni. A titán, akit Énje vezérel: a tökéletes művész. Nem figyel semmi másra, csak önmagára. Köztudott, hogy a titán kifosztja a világot, kirabolja az univerzumot. Elvesz, hogy alkotásként adhassa vissza. Ő az, aki a bezárt lényeket felszabadítja, mert ahogy Hamvas mondja, nincs morálja.

Nem foglalkozik azzal, hogy mik lesznek a következményei, ha az alvilág sötét lényeit a felszínre hozza. Isteni ereje azonban megvédi e szörnyektől, és ha rövid időre is, de képes uralkodni rajtuk, önmaga mellé állítani őket.

Ha Lévai Ádám rajzait nézegetjük, hamar megtaláljuk szörnyeit: minotauruszokat, deformált kentaurokat, emberfejű skorpiót, a legkülönfélébb ördögi, pokoli alakokat stb. Borges Képzelt lények könyvével vetekszik sokféleségük.

Lévai Ádám, mivel titáni alkat, a munka megszállottja, mert létezésének intenzitása olyan magas fokon zajlik, hogy semmiben sem talál megnyugvásra – csak az alkotás extázisában. Nincs igazi otthona, menedékhelye van: éjszakai műterme.

Harmadrészt újra Hérakleitosz dialektikus gondolkodásmódját kell felidéznünk, ismét a *szép* kapcsán. A titáni szépség, az emberfeletti szépség a felemelkedés és elbukás folytán születik.

Megspórolhatatlanul a kettő egységéből. Nincs könnyebb út, a titánnak emelkednie kell, hogy saját természetéből adódóan elbukjon. A bukás akkor következik be, amikor megérti önmagát. Abban a pillanatban összeroskad. Nem bírja el ezt a terhet, amelyet önmaga rakott.

Az igazsághoz tartozik, hogy a mitológiával sokkal többet el lehet mondani a valóságról, mint a valóságot feltáró vagy feltárni hivatott tudományokkal, legyen az történelem, művészettörténet vagy esztétika.

Ne értsük félre a titáni természetű művészt! Figyeljük mi születik a keze alatt. A művészet sötétebbik oldalát mindig a művész képviseli egoizmusával. Ez nem kell, hogy érdekeljen minket. Ami minket érdekel: az a Mű, amely ebből a sötétségből születik és amit a sötétség többé nem nyelhet el.

Világosság és sötétség. Fény és árnyék. Nappal és éjszaka. Férfi és nő. Ég és föld. Fehér és fekete szervesen összetartozik – egységet alkot, mert nem létezhetnek egymás nélkül. Ahogy az ősi kínai jang-jin jel szemlélteti.

4.

A titán VONALAI által összeállt képről nehezebb beszélni – ahogy a művészetről mindig nehezebb beszélni, mint csinálni – a részletek ismeretében az Egészet (alkotó-mű-befogadó) jellemezni. A nehézség valószínűleg abból fakad, hogy igazán az tud a művészetről „beszélni", aki maga is művész, vagy legalább valaha is megpróbált eljátszadozni saját múzsájával.

Az alkotók munkáinak megítéléséhez mindig új és új szempontokra van szükség. Nincs értelme Goyára, Velazquezre, Rembrandtra avagy Kandinszkijra hivatkozni vagy bárkire, akit magunknál avatottabbnak gondolunk. Saját emberi szempontunkra van szükségünk: lelki-szellemi érzékenységre.

A vonalak a gondolatok intellektuális közvetítőivé válnak, és mivel új gondolatot nemigen lehet kitalálni, így magára az ismert gondolat közvetítésére helyeződik a hangsúly. Olyan gondolatokat, problémákat tartalmaznak, amellyel a néző a látványon keresztül találhat kapcsolódási pontokat. Az ilyen vonalkompozíció vizuális beszéd, mely alapvető és ősi funkciókkal bír.

A tus hegye egy pont; mozgása látható vonalat eredményez. A mozgásban lévő pont kifejezi a mozgató nyomatékát. Azzal, hogy egyenes vagy görbe, vékony vagy vastag, horizontális vagy vertikális vonalak keletkeznek a mozgási felületen, mindent kifejeznek a mozgató tudati, tudatalatti vagy feletti állapotáról. Súlyos vagy könnyű, gyors vagy lassú, szerkesztett vagy spontán.

Lévai Ádám rajzain a vertikális vonalak a dominánsak, görbe vonalai többnyire felfelé nyújtózkodóak – szellemi jellegűek, férfiasak és hidegek. Hidegek attól, hogy vonalai vékonyak, hidegséget, fémes érzetet keltenek. Azt ellensúlyozza horizontális, ritka és kevésbé dinamikus, lassúbb vonalaival, amelyek vastagságukkal meleg impulzusokat adnak a képnek. Ám, ez az egyensúly legtöbbször felborul a vertikális vonalak javára. Néhány-vonalas rajzai közül azok a legsikerültebbek, amelyeknek vertikális kiterjedésébe is sikerült egy kis melegséget csempésznie (pl. vastagabb vonalakkal). A vonalak folytonossága mindig az örök jelenben tartja (ld. titáni alkat). Általánosságban veszélyes lenne ennél többet megállapítani; a konkrét képek kapcsán pedig – talán lesz még alkalom bővebben és mélyrehatóbban elemzés alá vetni műveit.

Végezetül, a képeket nézegetve csak kérdezhetünk. Hamvas Bélával aggódva-bíztatva: „–Tudod, hogy milyen erőket szabadítasz fel ezekkel a képekkel, s vajon tudsz-e parancsolni a felszabadított erőknek?"

Jász Attila

Lévai Ádám: Henoch I., 9x13 cm, cink, 1992.

Lévai Ádám: Henoch II., 9x15 cm, cink, 1992.

IRODALOM:

Hamvas Béla: A láthatatlan történet. Akadémiai Kiadó, Bp.1988.
Mezei Árpád: Elméletek és művészek. Gondolat, Bp. 1984.
Molnár Sándor: A festői elemek analízise. Ars Hungarica1991/1.
John Ruskin: Előadások a művészetről (ford. Éber László). Révai-k.
Trencsényi–Waldapfel Imre: Mitológia. „Művelt Nép" Tudományos és Ismeretterjesztő Kiadó, Bp. 1956.
Várhegyi Miklós: ...ne hagyj! Műhely 1990/6.

LÉVAI Ádám

R.J.: Kiállitásbontó. In. Kurir,1990.
dec. 15. 16.p. ill.

VSZM Közösségi Házában volt kiállitása
Atlasz Gábor festővel

Haj, haj,
hajjajaj!
Égzendítő macska-zaj!
„Ebvér! kutyaháj!" –
kiabál Kacor király.
De hiába kiabál,
se ebvér,
se kutyaháj.

LÉVA

Vár

Lévai vár

Károly János: Illavát érdeklő okmányok. I. Magyar Sion, IV, Esztergom, 1866, 375. l.

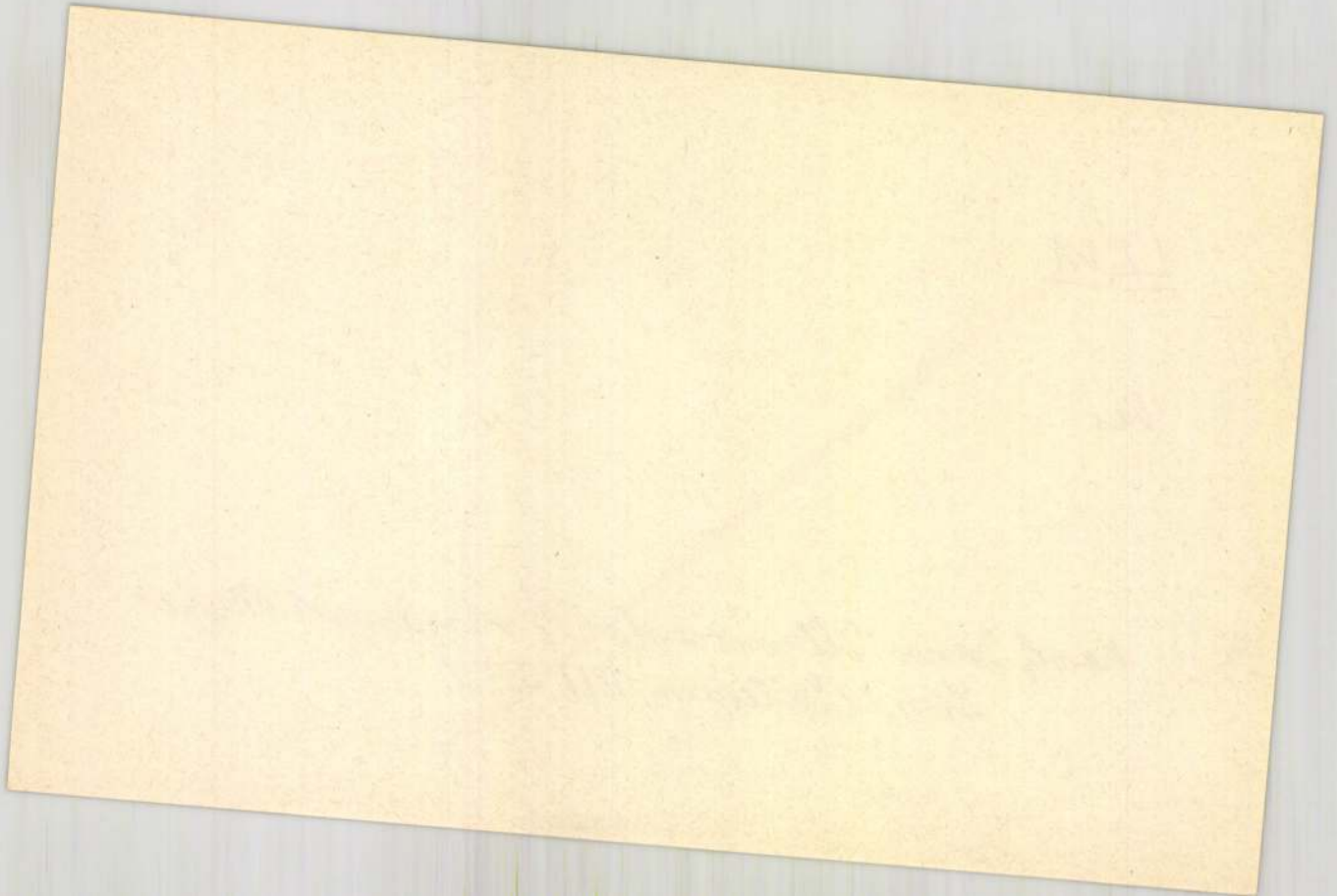

LÉVA

Várrom

VA Magyar Történelmi Társulat... Századok, 1–
1868, 442 l.

LÉVA

Vár

A Magyar Történelmi Társulat... Gzázadok, III – 1869, 483 l.

Felhívás a Történelmi Társulat összes tagjaihoz Gzázadok, III – 1869, 501 l.

LENA

No.

LÉVA

Vár

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek a legrégibb időktől 1850-ig. Kiadás: VIII - 1874, 32l.

LENA

LÉVA

Vár

Ipolyi Arnold: Besztercebánya városa műveltség-
történeti állapota. Kázadok, VIII-1874, 701 l.

LÉVA

Vár

LÉVA

Vár

Utesády Ignácz: Kégváraink és költségeik a XVI. és XVII. században. Hadtörténelmi Közlemények, I–1888, 72 l.

LÉVA

Vár

Szendrei János: Váraink rendszere és pölszerelése a XVI. és XVII. században. Hadtörténelmi Közlemények, I–1888, 96 és 420 l.

LÉVA

Vár

A Hadtörténelmi Közlemények... Századok,
XXVII–1893, 734 l.

LÉVA

Vár

Folyóiratok szemléje. Akadémiai Értesítő, V– 1894, 44 l.

LÉVA. (Bars.)

Léva vára, részben rom.

Greece, 1906, 157.

LÉVA. /Bars./

A vár régi képei.

Gerecze, 1906, 157c, – 158l.

LÉVA. (Bars.)

A vár Balassa kapuja.

Gereczo, 1906, 15-8 l.

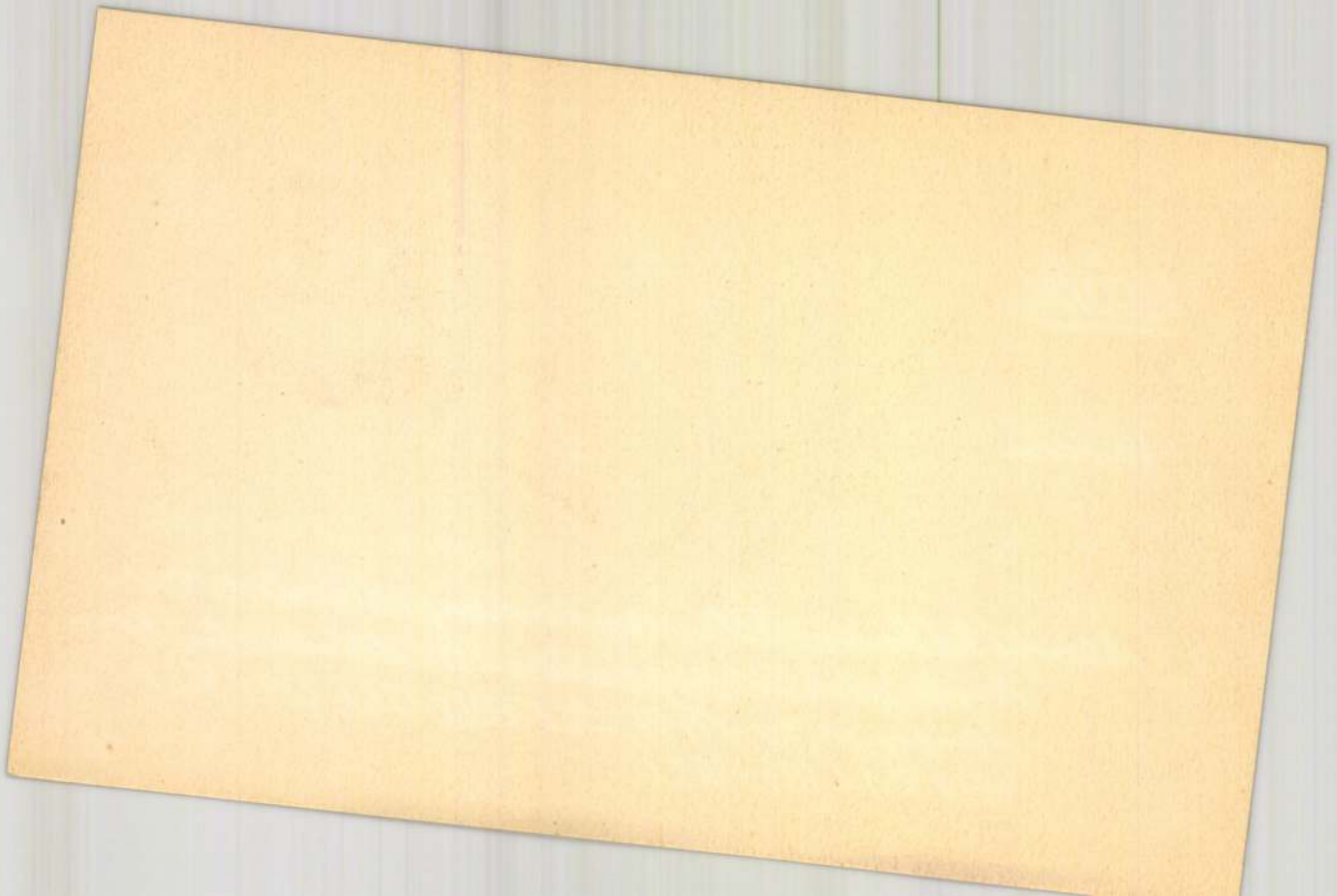

LÉVA

Várrom

Demkó Kálmán: Felsőmagyarországi várak és vár-
birtokok a XVI. században. Hadtörténelmi Köz-
lemények, XV – 1914, 216 l. 224 l. 228 l. 229 l. 426 l.
427 l. 431 l. 599 – 601 l.

LÉVA

Vár

Kárpfy Ödön: Hadtörténelmi okmánytár. Hadtörténelmi Közlemények, XVI – 1915, 244 – 249. l.

LÉVA

Várrom

Kárpátyidőn: Az északnyugati végvárak megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése. Hadtörténelmi közlemények, XX-XXII-1921, 219-220l. 221l.

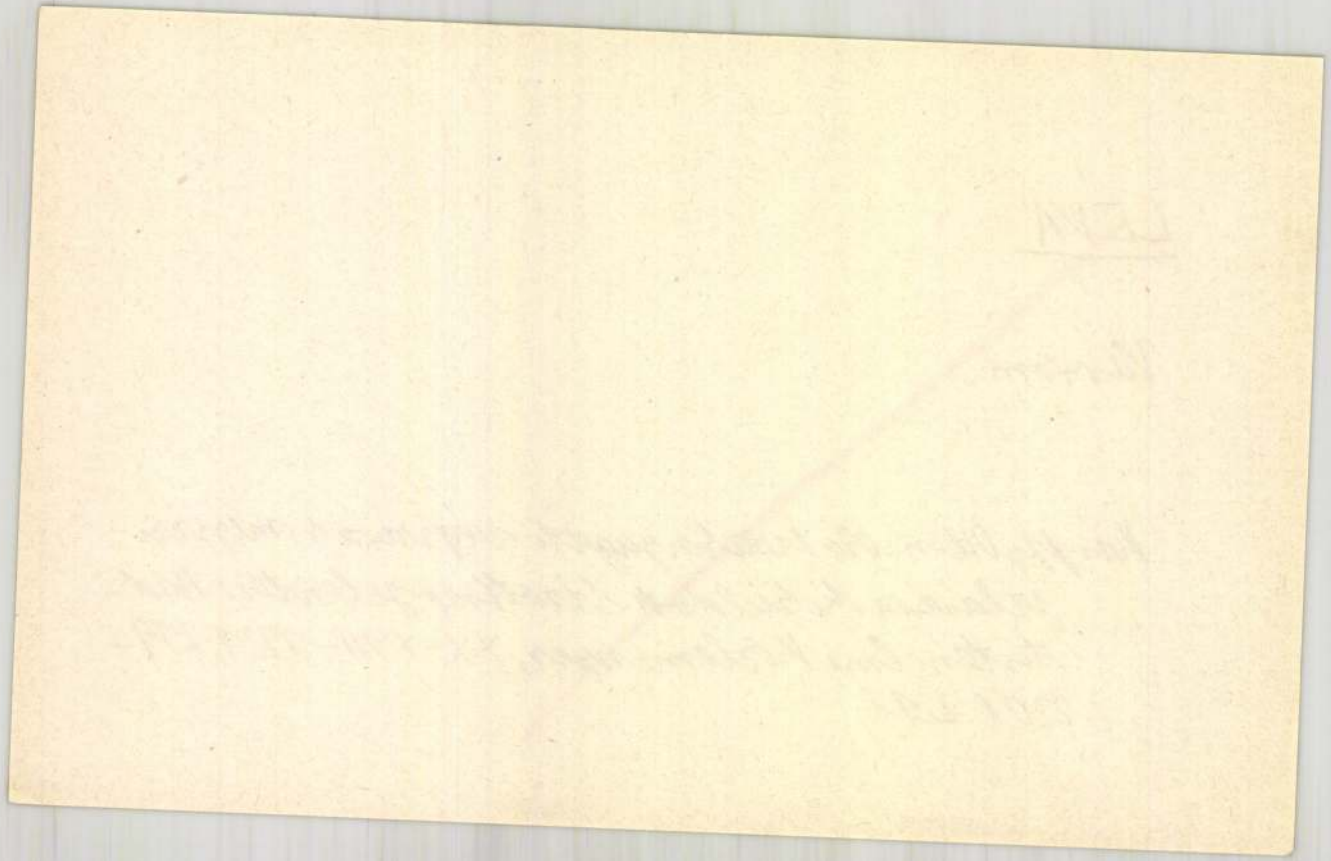

LÉVA

Vár

Ivánji Béla: A tűzérség története-hagyarországon rezdetétől 1711-ig. Hadtörténelmi Közlemények. XXIX–1928, 156 l. 171, 174 és 334 l.

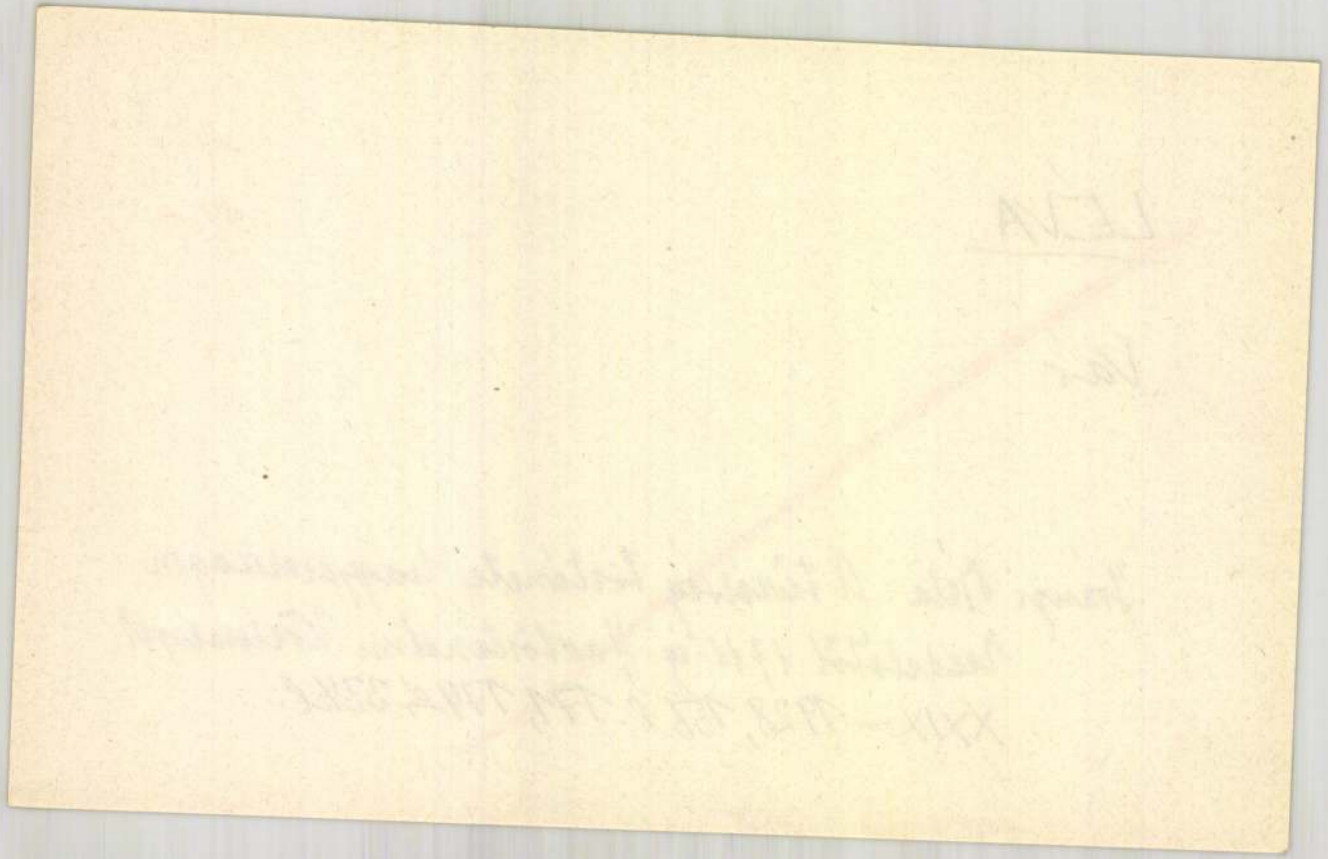

LÉVA

Vár

Iványi Béla: A tüzérség története Magyarországon kezdetétől 1711-ig. Hadtörténelmi Közlemények, XXVIII – 1927, 21 l. 22 l. 530 l.

LÉVA

Vár

Fekete Zajos: A berlini és drezdai gyűjtemények törött levéltári anyaga. Levéltári Közlemények, VII–1929, 71 l.

LÉVA

Vár

Patay Vidor: A XVI. századi várépítés Magyarországon. A Pécsi Magyar Történeti Intézet évkönyve, 1–1931, 109 l.

LÉVA

Vár

Borbély Andor: Adatok a magyar várak és városok
ábrázolásához a XVI-XVII. században. Hadtörténelmi
Közlemények XXXIII - 1932, 176, 179, 182. l. (képe 183. l.)

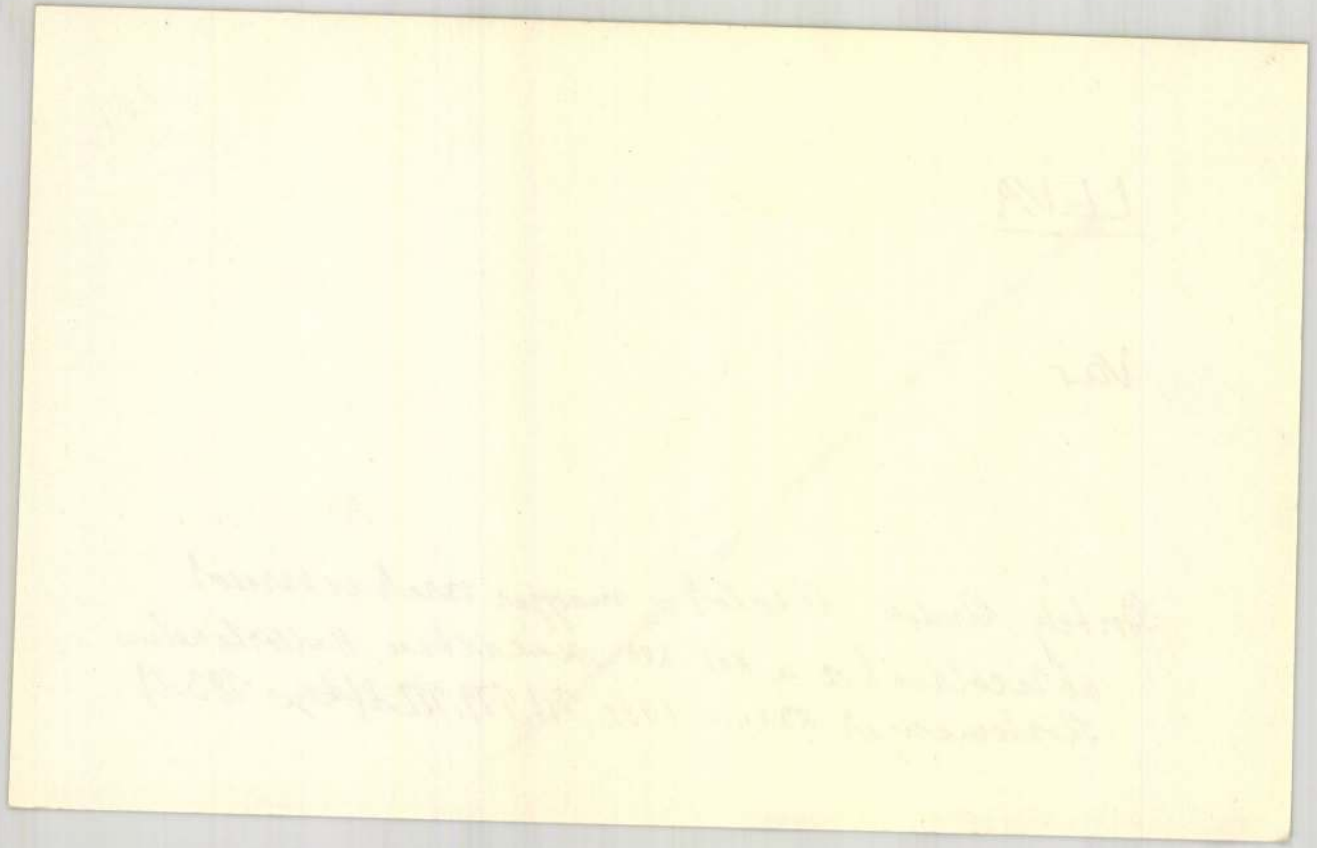

LÉVA (vagy Ellava)

Várrom

Iványi Béla: Trencsén vármegye levéltárai: Levéltári körlemények, XIV – 1936, 242 – 243 l.

ANTIQUE POSTCARD

LÉVA

Vá-

Gerendai Ernő: Könyvismertetés. Századok,
LXIX – 1935, 497 l.

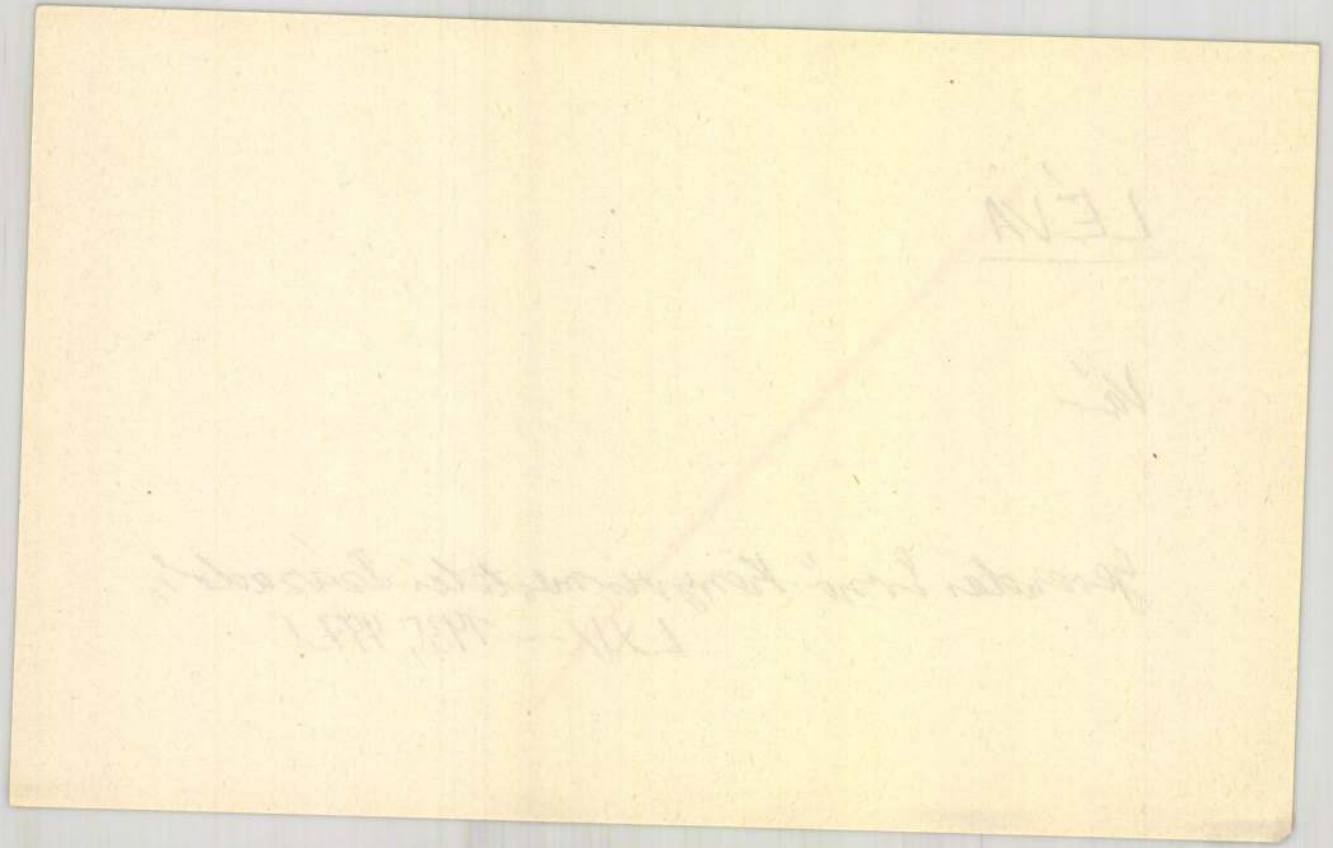

LÉVA (Bars.)

Dobó István emléktáblája a lévai várkapu fölött.

Gerecze, 1906, 158.

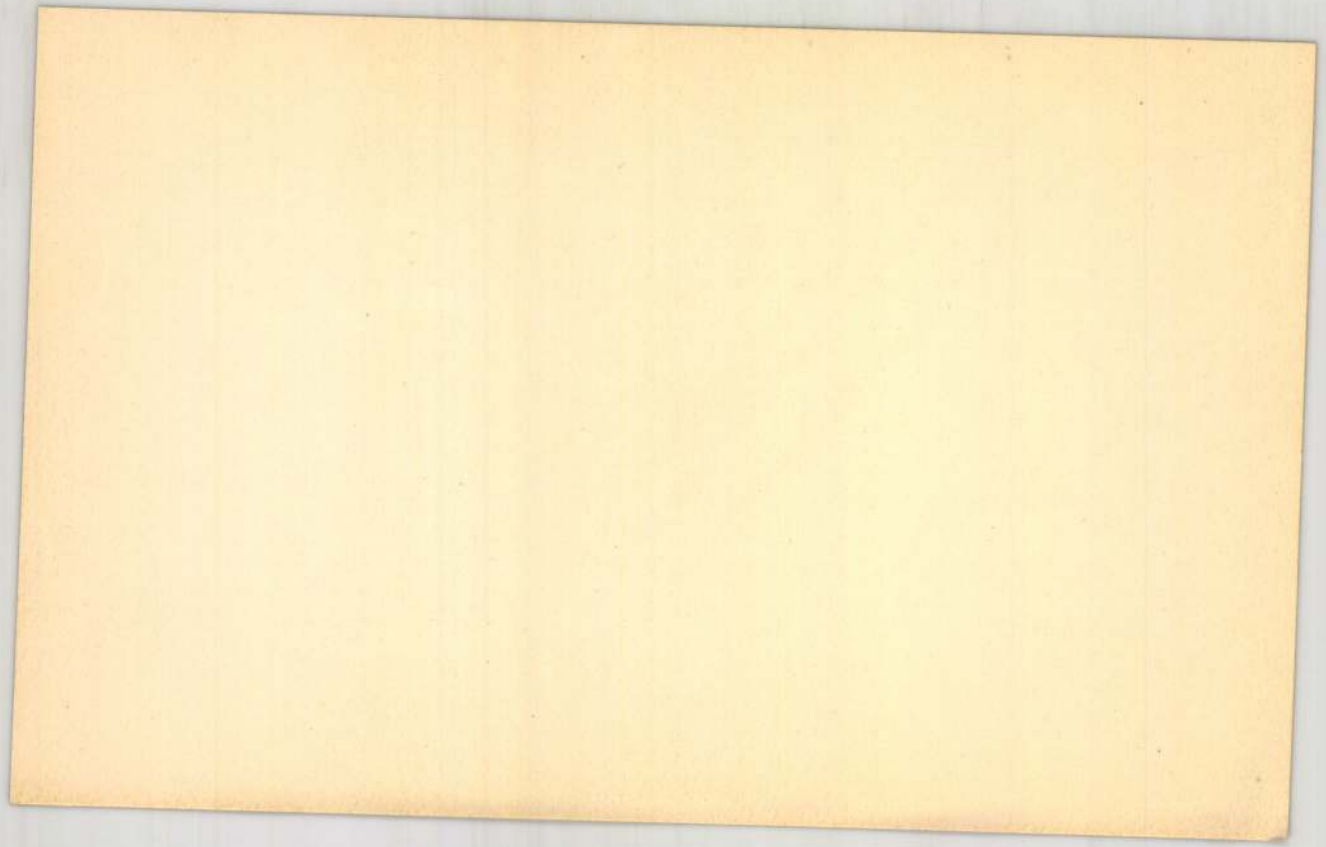

LÉVA. (Bars.)

Dobó István kastélya a lévai várkapu fölött.

Gerecze, 1906, 158l,

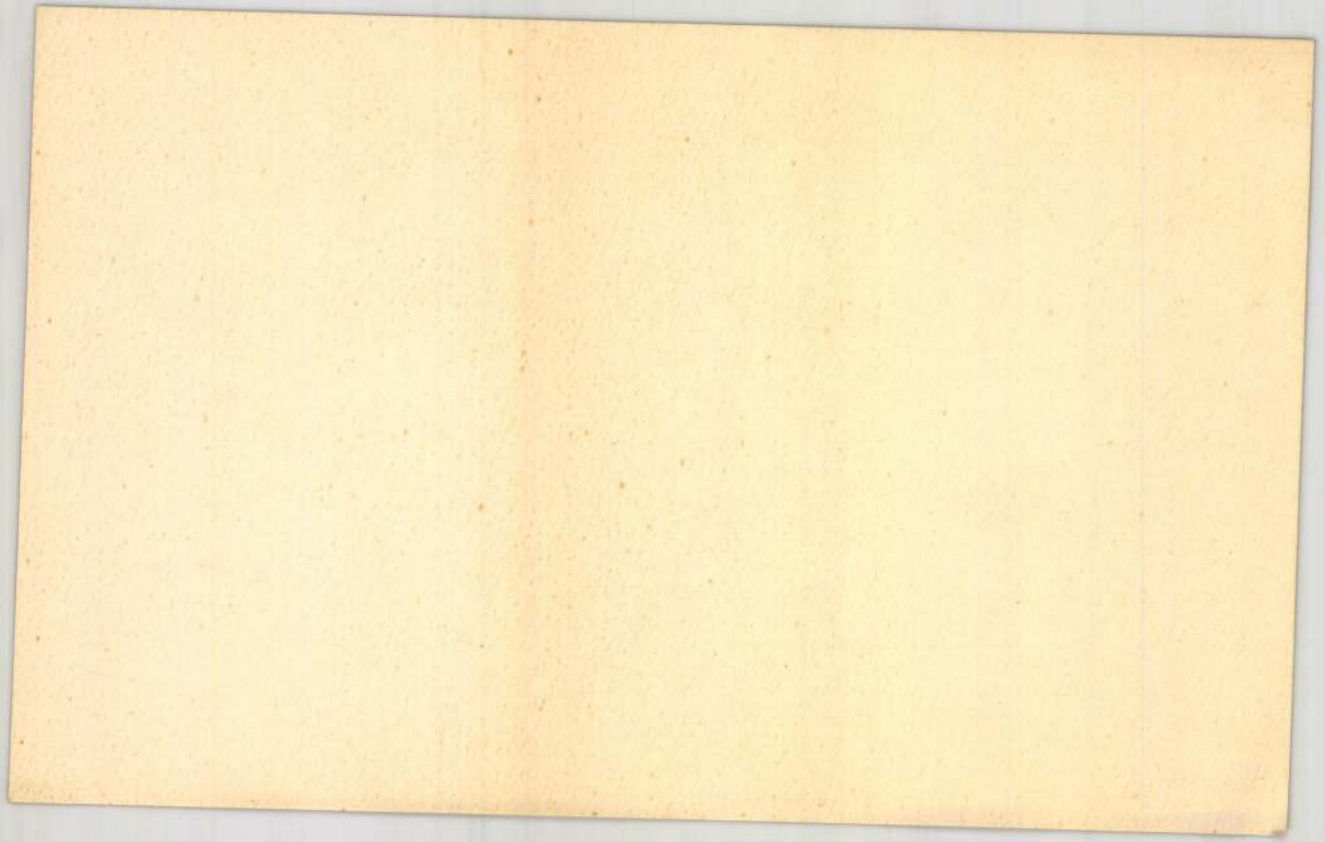

Léva vára 1664-ben

alaprajza ~~keje~~ repr.

Hadtört. Közl.

1897. (~~mellékler~~.

301. l. ~~[illegible]~~)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Lévai templomok

l.

Strasser Elemér dr

Lévai lexikon.

Léva, 1934.

106, 107. l.

Tek.

SZARVAS 42 III. 12 12 F

Európa film könyv és lapterjesztö vállalat r.t.

DANKÓ PÁL HIRLAP BIZOMANYOS SZARVAS

Budapest.
V., Rothermere u.12. III.?.

Léva

Borsm

vár.

Körjöki 1888.

1) alapraji 2 m = 10 m.

2) keleti oldal távl kép

3) nyugati oldal –

Romer flóris 1890/23.

1). csatakép régi metnel

Keleti hegyetik ából.

1) távlati kép 2 m hállapon (2 kép.)

2) 1 emlék köoklop (1483 év námmel)

24.

25.

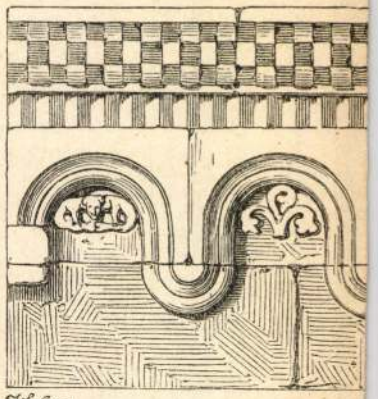

2

27.

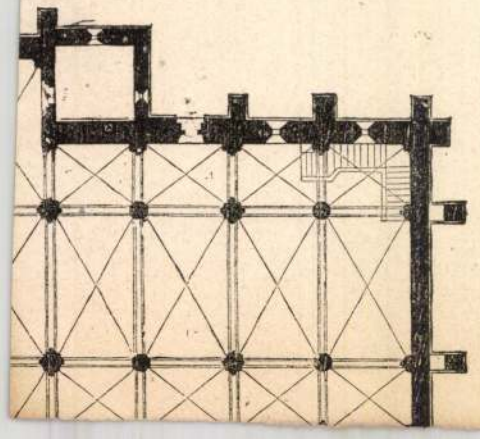

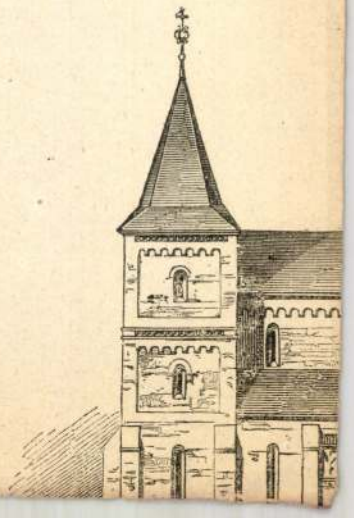

Levâ

(Barsom)

Ev. templom 192. l.

Zádor – Rados

Klaus
Thorun
Str. Breslau 192.
Berlin-Pankow

Léva vár

Hont és Bárs vm.

l.

Hadtört. Körl.

1914. 599. l.

600 l.

Capoonal 1160 m

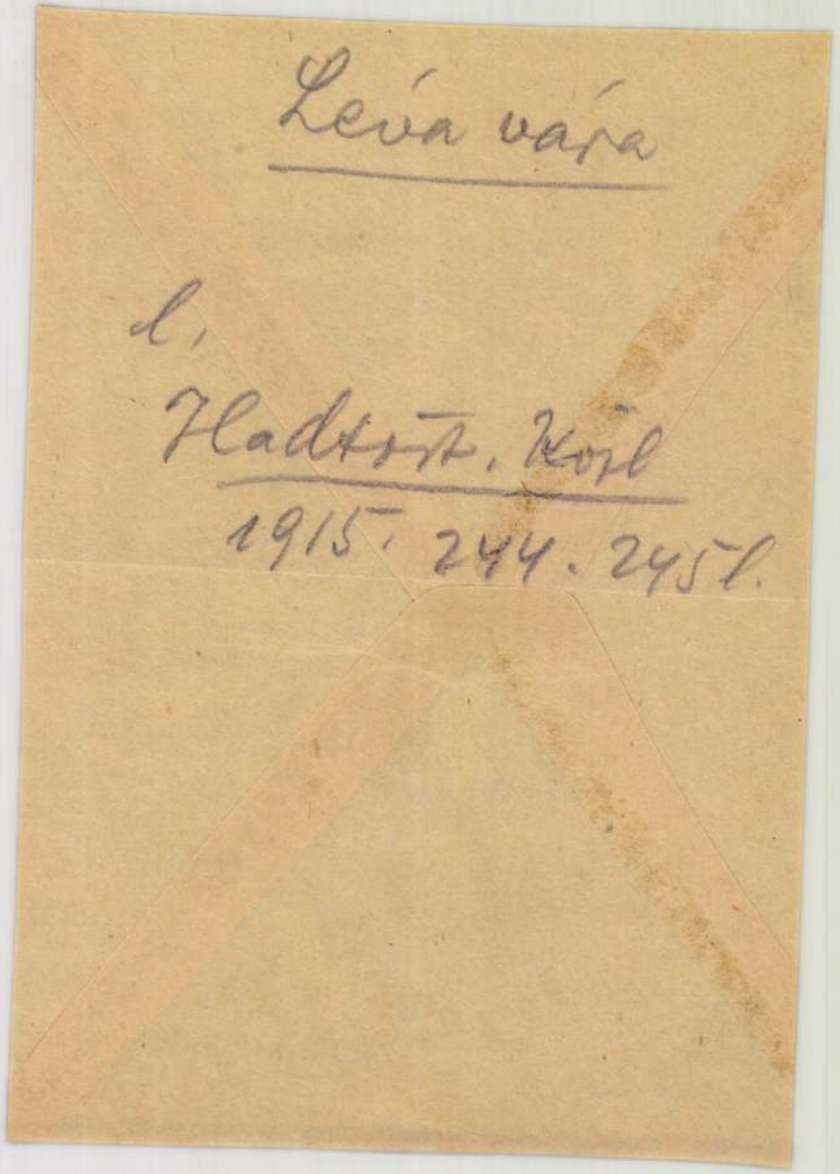
Léva vára
l,
Hadtört. Közl
1915. 244. 245 l.

Léva vára

Tóth Károly dr

A lévai kegyes-tanítórendi
gymnasium története
1815–1895-ig. Léva
1896. 141–144. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

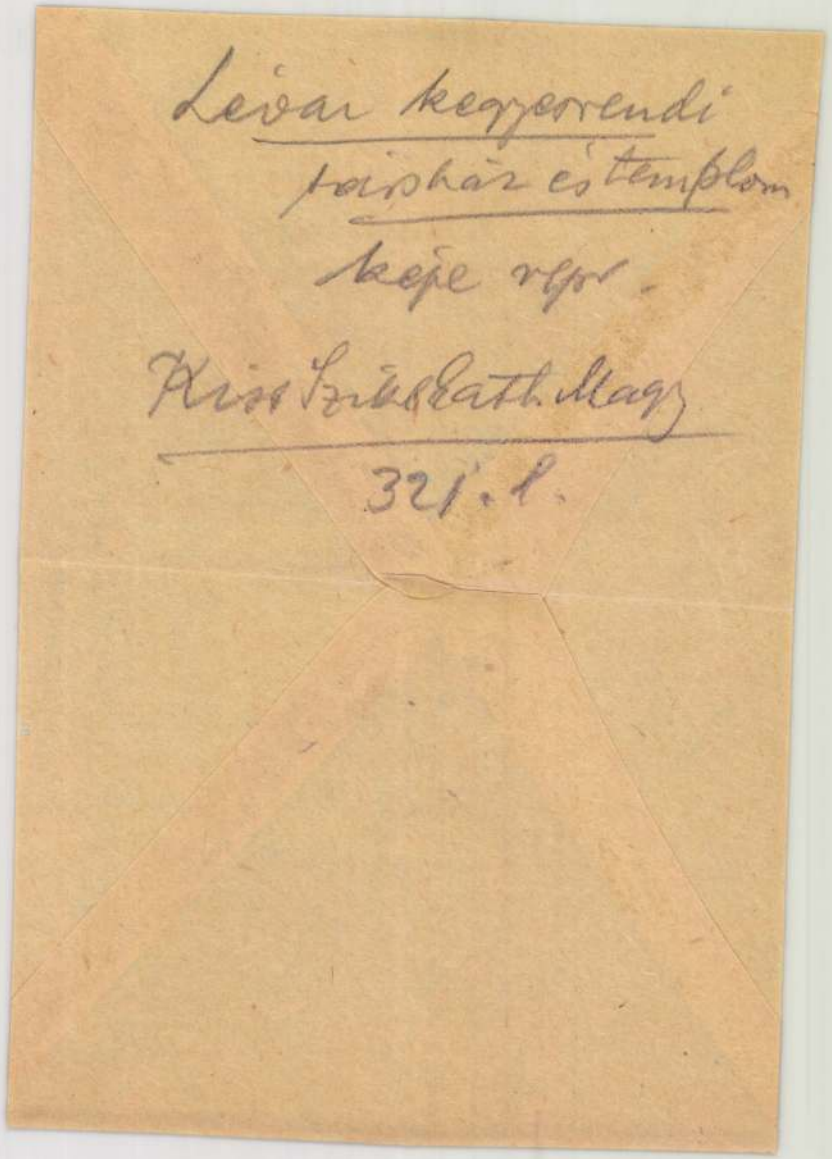

Lévai kegyesrendi
parskáz és templom
képe repr.

Kiss Szikszath Magy

321. l.

Léva várom

LÉVA (Bars)

Várrom

Léva vára. VV 1867, 309–310 l.
(Kéne 309 l.)

Léva i várrom

LÉVA

Várrom (részletes leírás)

Pereczparti: Léva vára. VV
1857, 345-346 l.
(képe 345 l)

LÉVAI ÁDÁM

Palazzo " Wesselényi 70 "
Kortárs Művészeti Geléria

AZ ELŐKÉSZÜLET MOZDULATAI

LÉVAI ÁDÁM
képgrafikus
kiállítása

megnyitja:
Wehner Tibor
író, művészettörténész

közreműködik:Jász Attila
Misima - transzformátor

nyitó:
1995. október 27. 18 óra
/ november 3-ig /

cím: 1077 Budapest Wesselényi u. 70.
telefon: 351 - 7695, fax: 268 - 0086

" Az emberi élet rövid én is szeretnék örökké élni. "
/ Misima Jukió utolsó írott mondata 1970,
képek Lévai Ádám 1995. /

LÉVAI ÁDÁM

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK

LÉVAI ÁDÁM

- KÉPGRAFIKUS -

AZ

ÉJSZAKA

CÍMŰ
GRAFIKAI
KIÁLLÍTÁSÁRA

1994. SZEPTEMBER 3-ÁN, 22 ÓRAKOR
A TATAI VÁRUDVARBAN
/ TÖRÖKKORI ÁTJÁRÓ /

A KIÁLLÍTÁS CSAK EGYETLEN ÉJSZAKA LÁTHATÓ !

Köszönet
Tata Polgármesteri Hivatal Kultúrális Alapítványának
és a
Kuny Domonkos Múzeumnak

Nyomdai kivitelezés:SOLLERS Nyomda Tata

LÉVA. (Bars.)

Léva melletti Kohány emlék.

Gereeze, 1906, 1589,

Léva Kohány-emlék

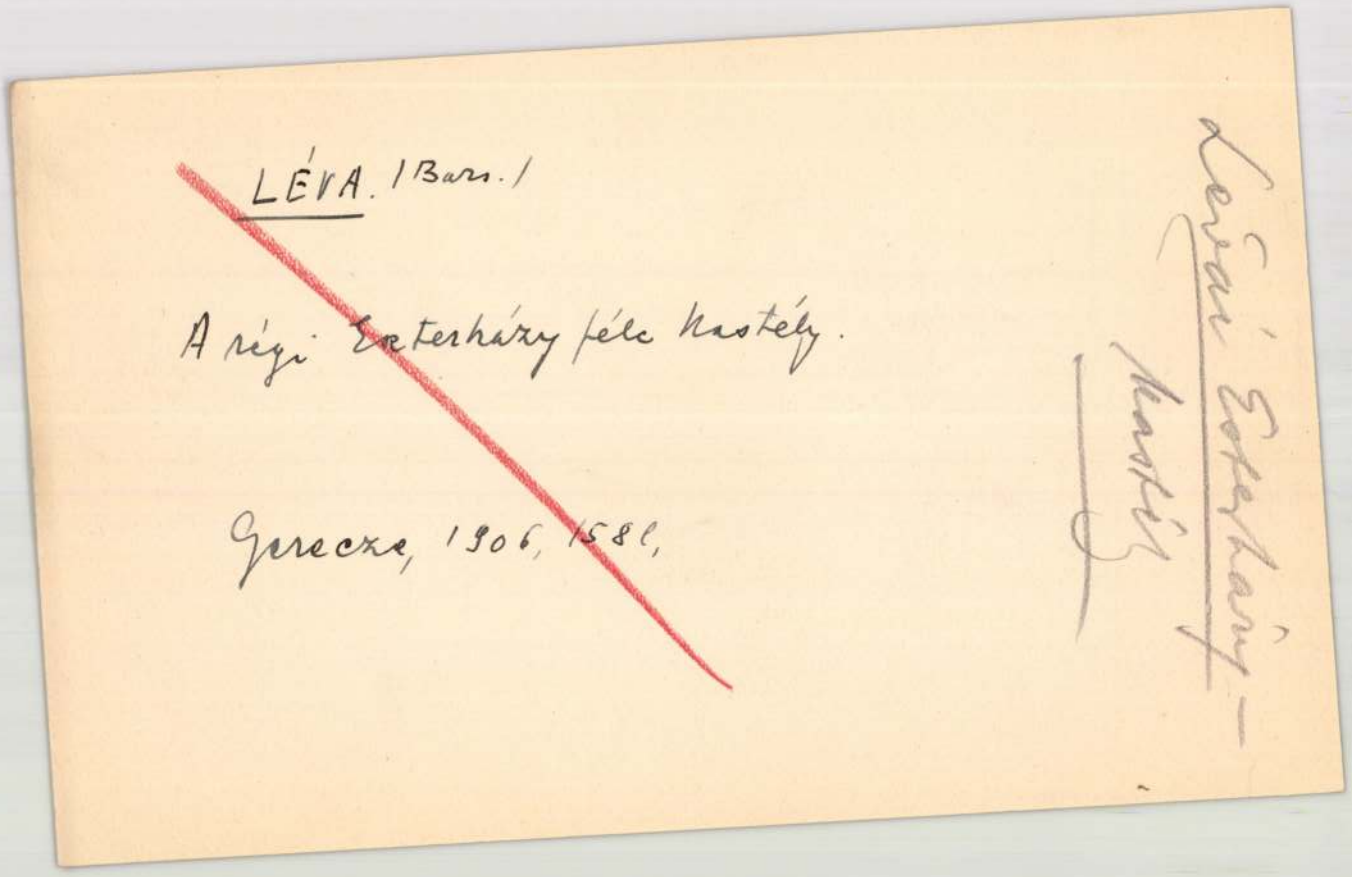

LÉVA. (Bars.)

A régi Esterházy féle kastély.

Gerecze, 1906, 1581,

Lévai Esterházy-kastély

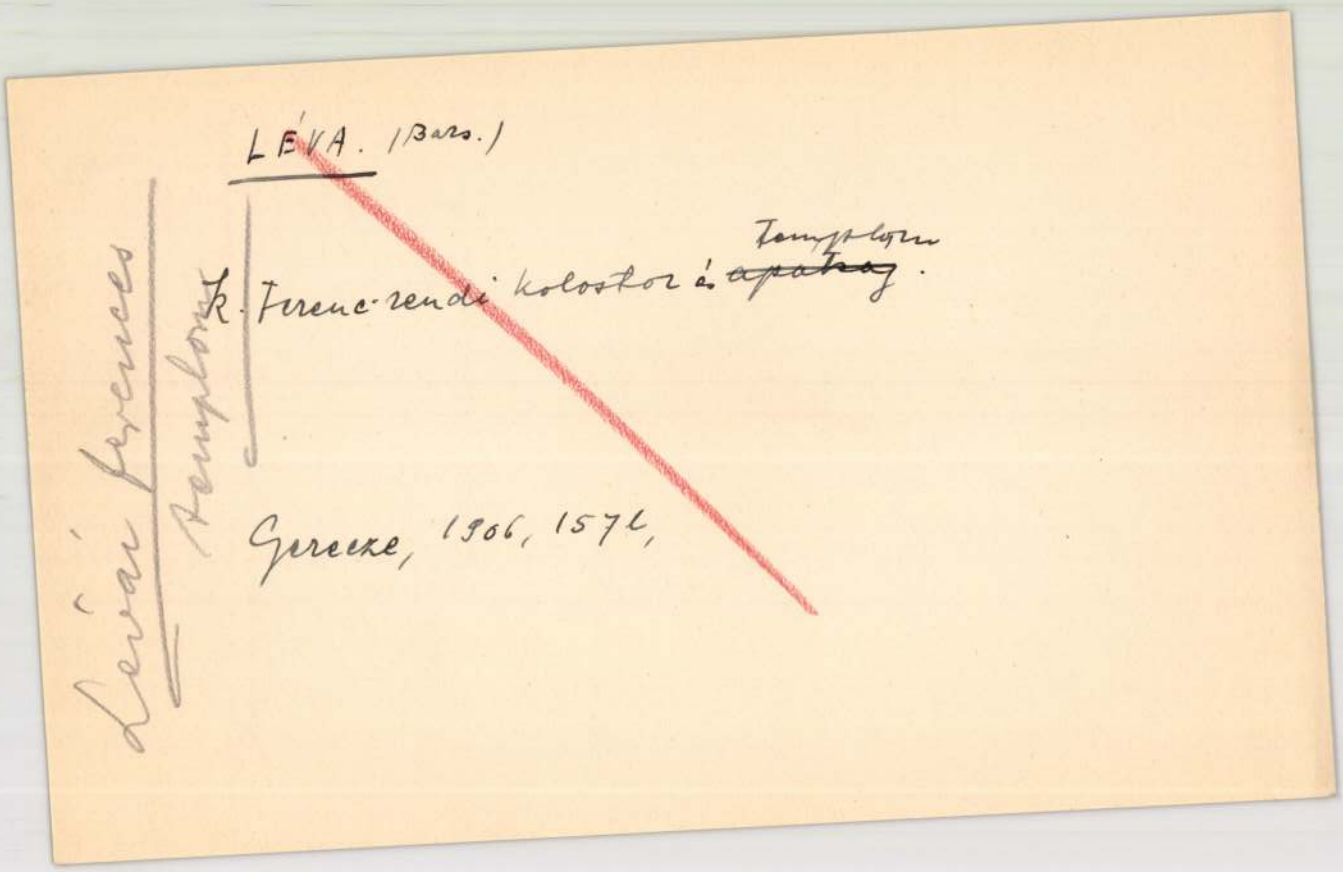

LÉVA. (Bars.)

Lévai ferences

Templom

k. Ferenc-rendi kolostor és ~~apatsag~~ templom.

Gerecze, 1906, 157 l,

Leva vara

Bars vm.

Lud Podm

IV. K. 690 C.

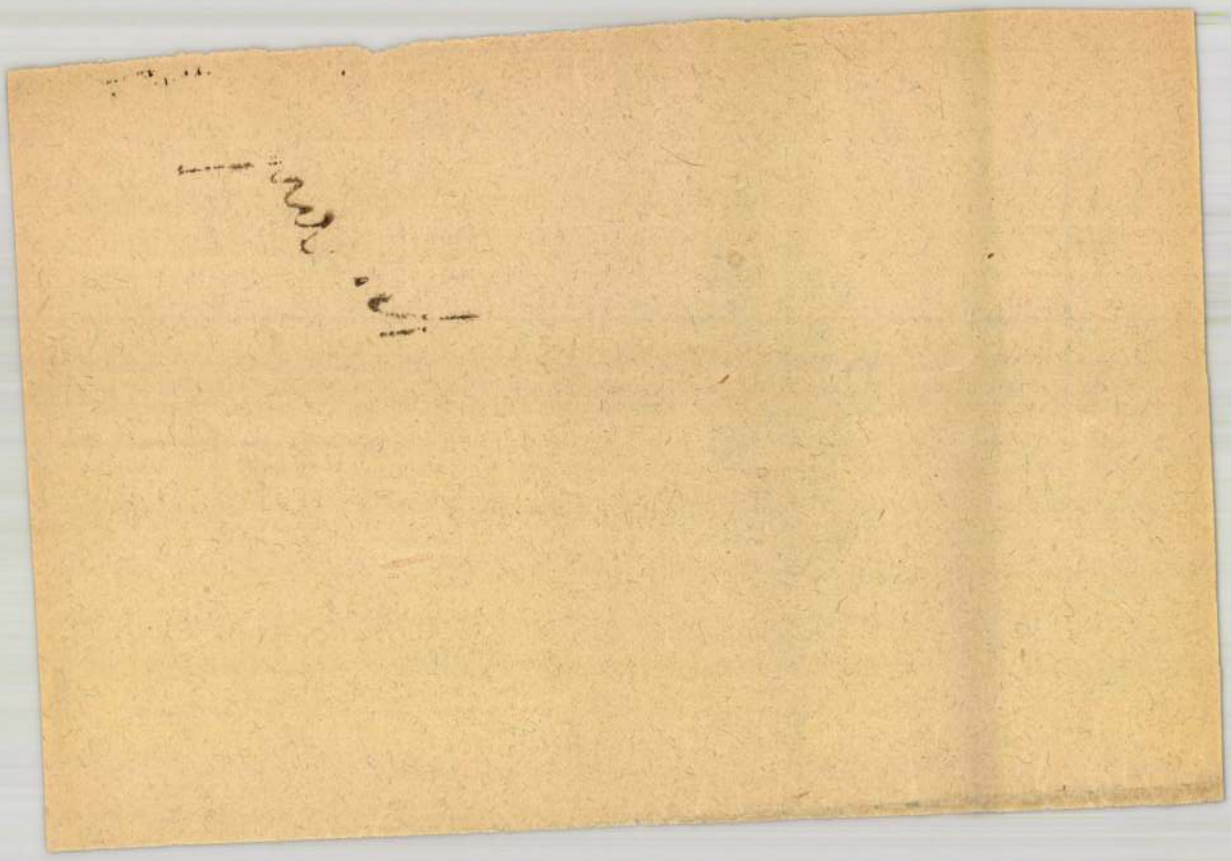

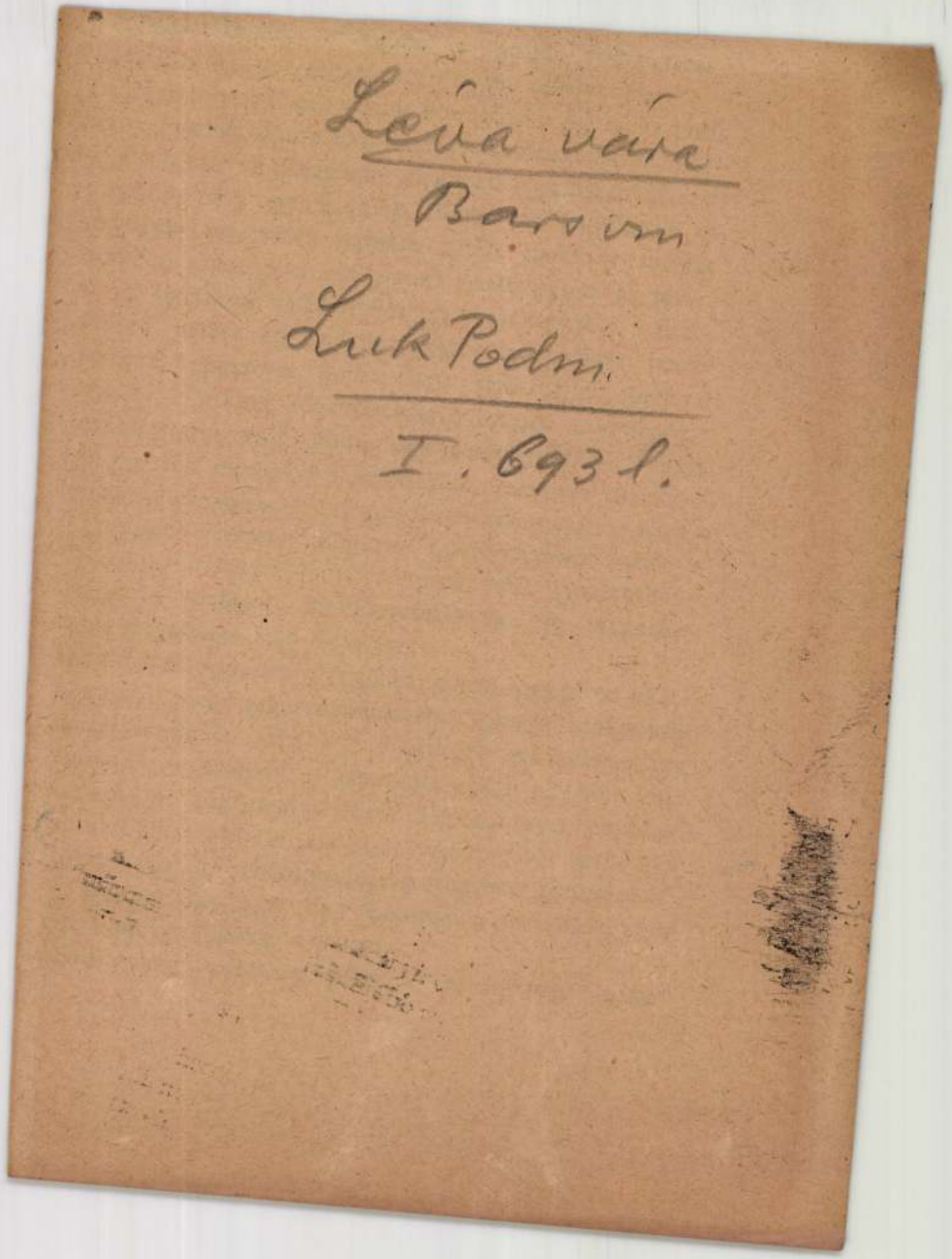
Léta vára
Barvin
Luk Podm.
I. 693 l.

fínom báját, kezeinek könnyed mintázását. Friss, üde színezés fokozza a hatást.

Közben befejezi *„V. Ferdinánd megkoronázása Pozsonyban"* c. nagyobbméretű történeti festményét. (Magy. Tört. Képcsarnok.) Azt a mozzanatot ábrázolja, amikor V. Ferdinánd király a koronázási halmon, kardjával a kezében, a szerartást végzi. Ebben a történeti művében aránylag a legtöbb történeti érzék nyilvánul meg. Nem akadémikus alkotás, meglátszik rajta a nagyobbvonalú felfogás, a szabadabb, az egyénibb kifejezésre való törekvés.

Majd megfesti menyasszonyának ülő arcképét, (Weber Aguszta tulajdona) valamint nagy *„Önarcképét"* (Thuróczy Sándor tulajdona). Menyasszonya képén a kifejezés érdekessége ragadja meg a szemlélőt. A lélekkel áthatott kifejezés, a természetes beállítás, az egész alakon elömlő szelíd komolyság és nyugalom, a szabatos rajz és a kivitel egyszerűsége kitűnően érvényesül. Derékig ábrázolta önarcképét, félprofilba fordult, szürke háttér elé állítja. Fekete házisapkát hord. A fej felépítése férfiasságot fejez ki, amelyet a gondolkodó tekintet, a bőr fínom árnyékokban és fényfoltokkal mintázott felülete lágyít meg. A mester legkomolyabb alkotásainak egyike. A jellegzetes és kifejező arc, az egész alak kitűnően jellemzett tartása, az előadásnak szinte monumentális egyszerűsége, a szinezés őszintesége és a kivitel gondossága oly magaslatot jelez, amelyre az ő művészete is ritkán emelkedett.

„Pesti polgár" c. képén, a „Pester Tageblattot"

Lévai vár

I-1. Léva mellett
csata és Kohány
halála 1664. jul. 19-én
Hadtört Közl
1893. 541-l.

~~Budapesti Petőfi-Ház fejl.~~

~~1913-ban VIII. 118.~~

Léva vára

Illéssy János dr.

Tanuki hallgatások Léva és Buják várak 1665-ik évi feladása iránt.

Hadtört. Közl

1893. 241. és kv.

M.

bon, ~~áll~~ áll a magyar disz~~ben áll~~ viselő (Kossúth Lajos,
an ~~[illegible]~~ lévő kalappal bucsút int s a ki-
lépő alak megfogja, mi alatt a mögötte lát-
menekülő huszarok és honvédek vannak, ~~kik mene~~
~~k szintén menekülnek~~. A háttér Orsova
fedelű házakkal és jobbról templommal.
Felirata a kép alatt balra:
bucsuja a haza határaitöl
usztus 19-en"

's Abschied an der Grenze des Vaterlandes,
ust 1849."
alten"
hart, Margarethen Grüngasse 32 Wien."

méretei a keretnek 22.5 : 32.6 c/m.
nes)
. nyom.)

102/93 № 7. 107/95 № 22.

Léva vára

Strasser Elemérdr

Lévai lexikon

Léva 1934

Feladó
Modré István
Kula

komáromi gazdaságnak és ragyogásnak végső pontjain ; mint minden váltó korszak emberében, utoljára, a pusztulás, a széthullás előtt benne tömörül ez a komáromi gazdagság és ragyogás. Jókai nem lenne a régi Komárom nélkül az, aki lett és élete, képzelme, messzitekintése, gazdagsága nem lehetett volna ilyen a messzivivő Duna selymes, sejtelmes

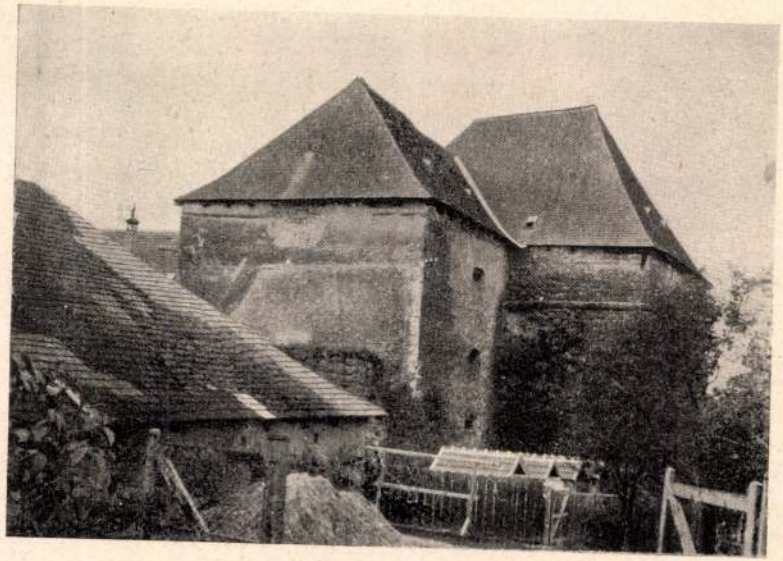

A léval vár bástyája.
(Foto Németh Albert)

van ennek a gazdag,
világnak végső képe ; az egész város az örökkévalóság szép ködeibe emelkedik általa s az örökkévalóságba ügetnek itt a szomorú lovak, amint monoton kiáltások között vonják, vonják a Dunán felfelé a dúsan rakott vontatóhajókat ; általában itten, Jókainál van a pillanat, amikor az anyagi gazdagság,

erre gyűrűzött az a végső végvári övezet, mely két évszázadon át oltalmazta a hegyek közé szorult királyi Magyarországot. De ahogy dél és éjszak találkozik ezen a hosszú peremvidéken, úgy találkozik rajta kelet és nyugat is. Ahogy az éjszaki hegyek között is délre nyílik minden völgy és délre fut minden folyó, úgy itt a déli magyar középponttal való összefüggés már egészen nyilvánvaló ; ami válaszvonal még volt itt húsz év alatt, az kizárólag merev politikai határ volt, melyet nem indokolt sem természet, sem ember, sem történelem. S mivel ez a peremvidék mindenestől folytatása a déli, a középponti Magyarországnak a szó legszorosabb értelmében, ezért külön belső egysége, összefüggése nincsen sehol ; nyugat-keleti irányban ez a föld szétzilált, összefüggéstelen, középponttalan, természetes és történeti középpontja mindig kívül volt mai alkatán, a déli magyar középponton. Hiszen nyugat-keleti irányban haladva már eleve is jól lát-

küszöbén már újra a tiszai, az alföldi táj veszi át az uralmat a maga vonzásával messzi vidékek fölött. Nincsen, mi összefűzze egymással például Komárom és Érsekújvár eltérő alkatú és életfeltételű vidékeit s a délnógrádi és gömöri vidékeknek ismét kevés a közük Komárom és Érsekújvár jellegéhez, ahogy ismét más és más Gömör, avagy Kassa és nagyon különbözik Kassa, Érsekújvár, Komárom. Ennek a tájnak lénye és értelme nem is széttagolt önmagában él, hanem a középponti magyarságban, melynek vonzása eltart a hegyek lábaiig, addig, ameddig Magyarország most visszanyerte a magyarlakta területeket ; azután már más alkatú és más életfeltételű föld következik és mások is a mértékegységek, melyek megértéséhez kellenek.

De itt lenn délen semmi sem gátolja a tekintetet és semmi gát, semmiféle dombhát, hegy, völgy, szakadó hegyi folyó nem áll a központi magyarság érvényesülése, kiterjedése elé. Természetesen ezt a központi

Lévai rk. templom

A lévai római katolikus templom

Pesti Napló képes
mell. 1938. nov. 6.

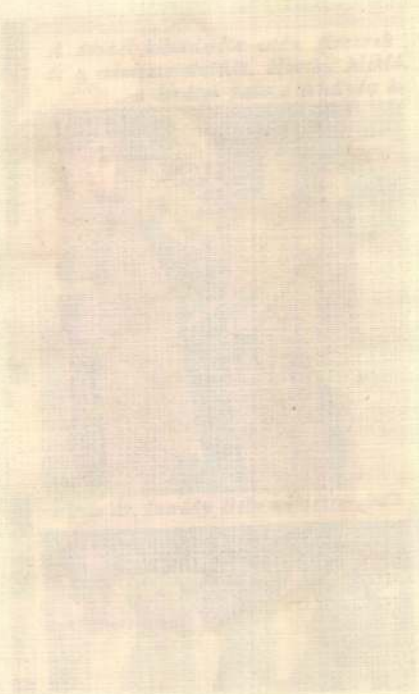

Léva

108

Lévai lexikon. Szerk. *Strasser* Elemér. Léva-[Leviče]: Szerző (ügyv.; Nyitrai ny.) 1934. 122 l. 8-r. Kč 20·—

zione Generale
, ecc. Pontificie
Roma, Vaticano

therina Forster, studiosa d'arte
ncessione di libero ingresso

Léva

Tóth Gy

A lévai Reggeli tanítórendi gymnasium története.

Petrik 1886-1900

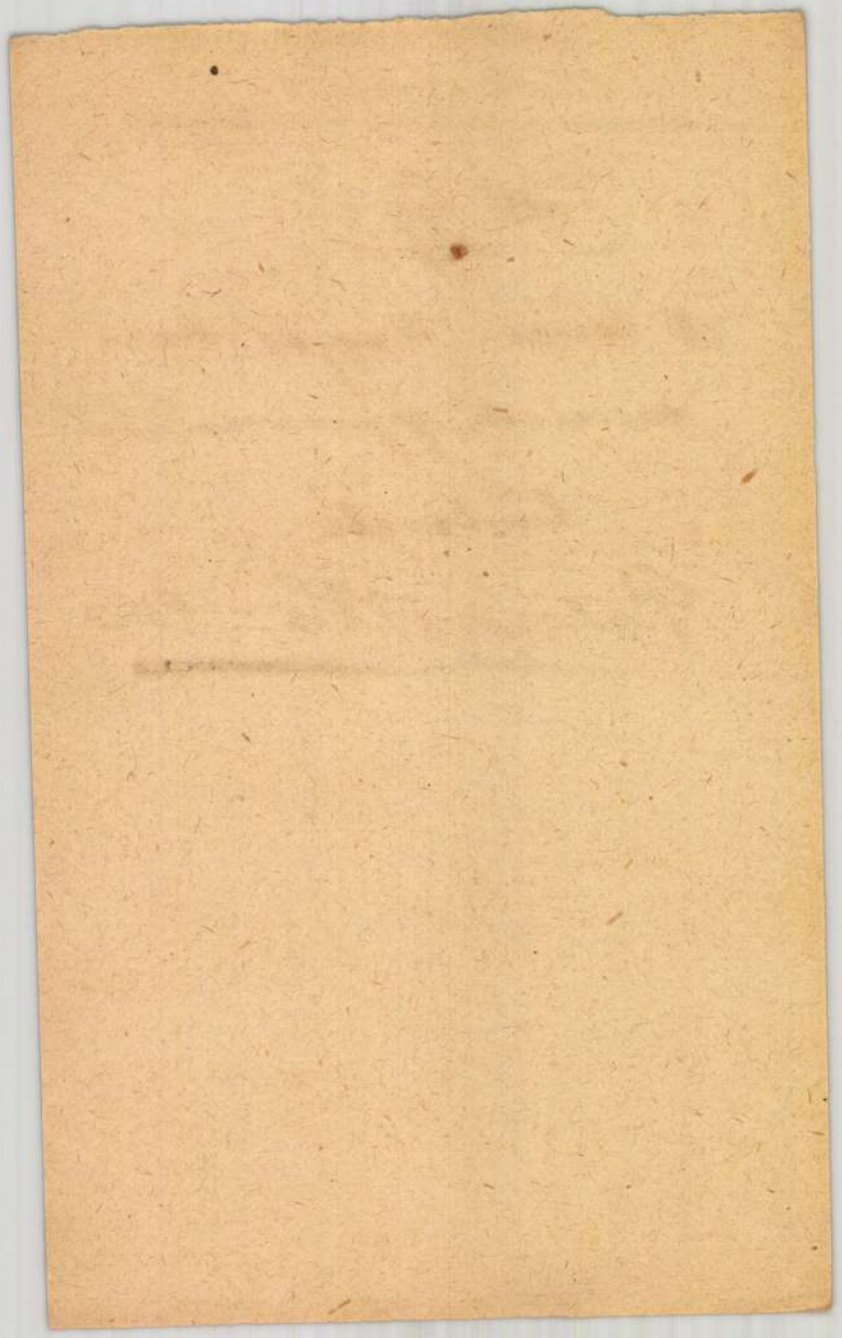

Léva vára

Keleti Gusztáv rajza

Repr.

Orsz. Lt. 35. l

Domany, ev.

55,274,

Léva vára

Bars vm.

felszabadult.

Dienes Adorján

Regélő romok.

Rozsnyó 1940.

501. l.

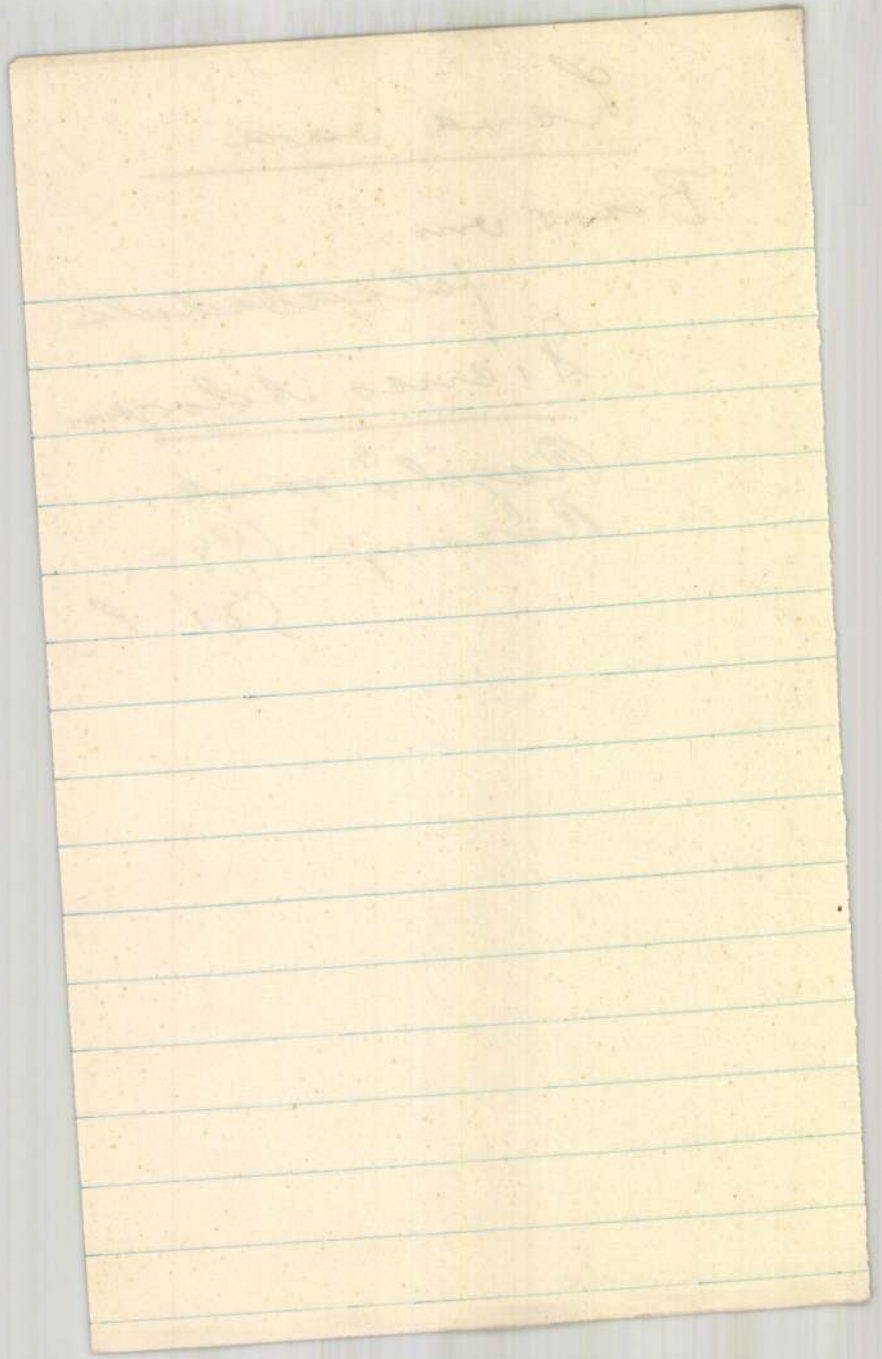

Léva városa és vára

Haiczl Kálmán: Léva története a XVI. század végéig. — Léva története a XVII. században. Léva, 1932–1933, Mindkettő Különny. a Bars-ból. 8 r. ~~[illegible]~~ 48 + 126 l.

Ism.

Gerendás Ernő

Századok, 1935. 497. l.

Léva vár
Rádióélet 1938. okt. 28.

Majd futó pillantást vetünk a lévai vár ormára.

adó: Balassa Sándor, Pola, üp. Becsehely, Zala m.

léltóságos

76

Műemlékek Országos Bizottsága

Budapest

VI. ~~Állatkerti~~ út 1. szám

utána Rákos utca 10

Ajánlott
Letenye
720

Léva vará

Vas. Up

1857. 345 l.

Keppel.

A MŰEMLÉKEK ORSZÁ

BUDAPEST, VI., ÁL

4/1928.

.....szám.

Országos Magyar Iparművészet

Igazgatóságá

Léva vára

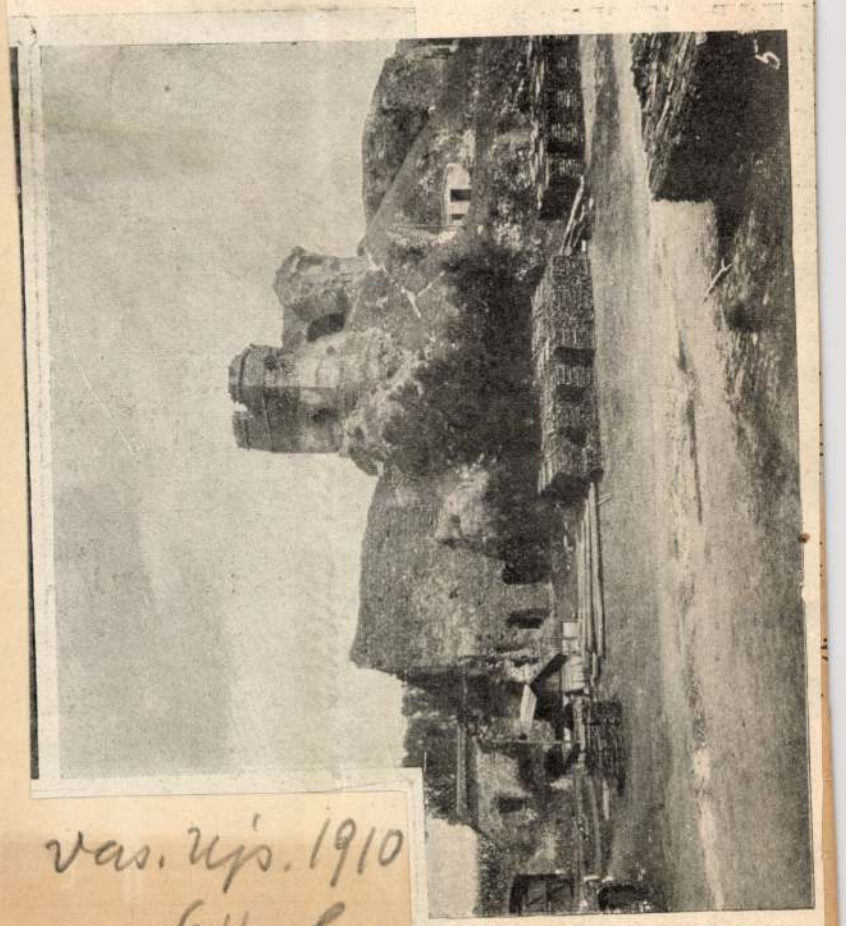

Vas. Ujs. 1910
611. l.

országi németségnek, amelynek hu ha volt, uj utakat keressen és mutasson további fejlődésének a magyarsággal való teljes egyetértésben való biztosítására.

Két szempontot kell figyelembevenni, ha a magyarországi német kisebbség helyzetében a világháború után bekövetkezett változást, amely Bleyer politikai szereplésének hátterét alkotja és amely nélkül azt meg sem érthetjük, helyesen akarjuk látni.

A magyarországi németség a régi Magyarországon különállást foglalt el hazánk nem-magyar ajkú lakosai között. Az egyetlen nemzetiség volt, amely mindig teljes mértékben azonosította magát a magyarság politikai törekvéseivel. Még csak nem is szerette, ha másutt, mint a statisztikában, nemzetiségként szerepeltették. Intelligenciája annyira összeforrt a magyarság intelligenciájával, hogy a kettő között úgy érzésekben, mint gondolkodásban még árnyalatnyi különbségek sem léteztek; a tömegek pedig megelégedtek azzal, hogy német anyanyelvüket otthon szabadon használhatták és gazdasági létüket az általános viszonyok között biztosítottnak láthatták, de külön politikai törekvéseik sohasem voltak és nem sokat törődtek azzal sem, hogy a nemzetiségi törvénynek egyik-másik intézkedése

LÉVA VÁRA.

és Kollonitsnak zálogba vetette a sárospataki és a lévai uradalmat. Mivel a félmilliónál nagyobb zálogösszeget kölcsönvett pénzből tették le, s mivel a Bocskay-féle fölkelés idején a hét uradalom hasznából egy fillér sem jutott nekik, Kollonits anyagi romlása a Perényi Zsófiával kötött házassággal kezdődött.

Az 1604. év farsangján ülte Kollonits a lakodalmát Léva városában. A menyegző a régi magyar főuri mód szerint nagy pompával ment végbe. Az új pár aztán a lehető legboldogabb életet élte. Boldogságukat csak növelte Zsófia nevű leánykájuknak a születése. A Bocskay-féle fölkelés azonban a lévai boldog családi fészekre is gyászt hozott. Kollonitsnak hadba kellett mennie! S Perényi Zsófia egyedül maradt a hajdúktól körülfogott lévai várban.

Bár Kollonits szivvel-lélekkel magyar volt, a királynak tett esküjének megszegésére sohasem gondolt. Tehát harczolt a felkelők ellen. Bécsben azonban mégis gyanuba fogták. Sem az udvar, sem az udvari kormányszékek nem biztak benne. Az udvari kamara 1605-ben azt ajánlotta a királynak, hogy *mivel Kollonits teljesen a magyarokhoz adta magát, német viczegenerálist kell mellé adni!* Majd meg azzal gyanusították őt, hogy mint protestáns ember, titkon a felkelőkkel tart. Mindez csak roszindulatú mendemonda volt. Kollonits állta a harczot, s nem törődvén birtokai pusztulásával, keményen harczolt a felkelőkkel. Pedig ez a harcz senkire sem hozott annyi veszteséget mint ő reá. Birtokait a felkelők teljesen elpusztították. Léva városába zárt feleségét halálos betegség lepte meg, s akkor adta ki a lelkét, mikor a hajdúk a várat javában ostromolták! (Kollonits ekkor a bányavárosok vidékét védte.) Hű magyar katonáinak tán éppen az adott erőt, hogy asszonyuk a ravatalon feküdt, s hősiesen verték vissza a felkelőket.

Aztán visszatért a békesség is. Kollonitsnak azonban vajmi kevés örömöt hozott. Felesége meghalt, s ő maga közel járt az anyagi tönkrejutáshoz. Az előbbi dolog úgy látszik jobban bántotta, mint az utóbbi. Boldog emlékű feleségéről ugyanis még ekkor is megható szeretettel és gyöngédséggel irogatott.

Mivel a háború ideje alatt Kollonits a katonáit jobbára a magáéból fizette, s mivel a maga fizetését sem kapta meg, követelése napról-napra nagyobb lett. A zálogösszegekkel együtt a kincstár ez időtájban már 695,000 forinttal volt adósa. Rengeteg összeg volt ez abban az időben. A pénz mai vásárló ereje szerint bizony sok milliót tesz az ki. S a szegény Kollonits hiába törte magát, hiába kért és fenyegetőzött, egyetlen fillért sem kapott, pedig a hitelezői napról-napra jobban szorongatták.

A bécsi kormányszékek minden áron szabadulni akartak Kollonitstól. Nemcsak rengeteg követelése miatt, hanem egyéb dolog miatt is. Kollonits ugyanis protestáns lévén, nagy kiterjedésű birtokain a protestáns hitnek buzgó védője volt. E nagy bűnéhez még másik is járult. Magyarnak vallotta magát, s a magyar nép és a magyar katonaság között a legnépszerűbb ember volt. Ő maga irja ez ügyben: «Bécsben azt költötték föl, hogy én teljességgel a németektől elállottam volna és az magyarokhoz állottam és esküdtem volna!»

És Kollonitsot üldözni kezdték. Bár Thurzó György nádor tőle telhetőleg védte Kollonits uramat, jó indulatú támogatásával semmire sem ment, mert Forgách Ferencz érsek az udvarnál és a kormányszékeknél teljesen befeketitette Kollonitsot. Forgáchnak katholikus főkapitány kellett, s így a protestáns Kollonitsot kiméletlenül támadta. Már 1607-ben sikerült is annyira megingatnia a hős Kollonits állását, hogy utódját is kiszemelték. Draskovich János volt ez! Nem valami kiváló ember hirében állott. Méltán irhatta hát neki Kollonits: *«Én is szolgáltam Magyarországnak nagy költségemmel és fáradságommal annyit, mint némely mostani időbeli barátim!»* (1607.)

A nádor és Forgách érsek közt folyó harczban a katholikus érdek győzött. Kollonitsot 1610 deczember 24-ikén minden ok nélkül elmozdították a főkapitányi állásból s Bécsbe idézték. Kollonits azonban nem ment Bécsbe, hanem a nádor biztatására Érsekújvárt maradt a katonái között. Draskovichot, az új főkapitányt tehát egyelőre nem lehetett beigtatni, mert a katonák a vár kulcsait nem akarták átadni. Csak mikor Draskovich fizetést hozott nekik, ismerték el őt főkapitányuknak.

Kollonitsot ezután Becsbe rendelték, s Ausztriában adtak neki tisztet. Engedetlensége és ellenségeinek a befolyása azonban a haditörvényszék elé juttatta őt. Ép ez évben történt, hogy Kollonits Kara Alit az esztergomi főszandsák béget a szegénység fosztogatása miatt bajviadalra hívta ki. Magyarosan megirta neki, hogy ő mindenkor kész a viadalra, mint a szép lány a tánczjárásra, s ha Kara Ali ki nem jő, szakállába igyekszik pökni! A viadal azonban alig eshetett meg, mert Kollonitsot börtönbe vetették Bécsben.

A mint a fentebbi kihivó levele meg egyéb irása is mutatja, Kollonits a szegény jobbágyságnak hatalmas védője volt. Szép vonás volt tőle, hogy még a tömlöcz ajtajában is a szegénységre s nem a maga javaira gondolt. Az 1613. év október 18-án Lipthay Imre barsi alispánnak irja Bécsből: «Kegyelmed jó segitője legyen az én szegény jobbágyaimnak! Ha Isten éltet, minden jó hálaadással igyekezem kegyelmednek megtéritenem.»

A mint Kollonits fogságának a hire nálunk elterjedt, úgyszólván az egész ország megmozdult. A vármegyék és a végházak őrségei egymásután irnak a nádornak és ő felségének a kiszabadítása ügyében. Ez irásokból látszik, mennyire szerették az országban Kollonitsot, mily kitünő magyarnak és érdemes hazafinak tartották mindenütt.

Az 1615. év tavaszán a király a sok könyörgésre csakugyan elbocsátá Kollonitsot. Keserűséggel eltelve, idegességtől gyötörve hagyta el Bécset, s magyarországi birtokaira vonult. Mivel a kincstár a követelései kifizetése helyett a hitelezőit arra nógatta, hogy a birtokait lefoglalják, Kollonits igen kellemetlen helyzetbe jutott. Elkeseredésében fogta magát s Pozsonyban katonákat toborzott, aztán birtokába vette Dévény várát, mely különben jogilag úgy is az övé volt. Ez nyilt ribillió — kiáltották Bécsben. S a szegény Kollonits azon vette magát észre, hogy ismét a tömlöczben ül.

Mint első rabsága alkalmával, úgy most is megható módon nyilvánult iránta a magyar nép szeretete. II. Mátyás király — még mielőtt törvényt ültek volna Kollonits ügyében — a lévai uradalmat gróf Althan Jánosnak adományozta. A mint ennek hire ment, a lévai uradalom jobbágyai fegyvert fogtak, s

Erdély vára alatt.
Léva várából 1761

kijelentették, hogy sem Althant, sem mást nem bocsátanak be az uradalomba, mert az az ő jó uruké, a kit igazságtalanul vetettek tömlöczbe, s a kit eddig még el nem itéltek! És hasztalanul küldték a rendeleteket Lévára, hiába mozgósitották a katonaságot, Léva derék népe nem bocsátotta be az új birtokost. Végre is a bebörtönzött Kollonitsot kellett kérni, hogy irjon jobbágyainak, ne szegüljenek ellene a katonaságnak! A kamara igéretet tett Kollonitsnak, hogy ha ezt megteszi, a többi birtokát nem fogják elkobozni. A bebörtönözött Kollonits ráállt az alkura. Ő szegény csak később tudta meg, hogy rútul rászedték.

Bár a megyék ezúttal is fölirtak Kollonits kiszabadítása ügyében, a kérésüknek semmi foganatja sem volt. A szegény Kollonits — itélet nélkül — öt hosszú évig maradt a tömlöcz lakója. A rabélet teljesen tönkretette egészségét s olykor az elméje is elborult. Végre is a külföldi uralkodók, választófejedelmek és herczegek vetették magukat közbe a nagy hősért. Kollonits imigyen azután 1621 szeptember 18-án kiszabadult, s Magyarországba jött. Első dolga volt hálát mondania azoknak, a kik érte közben jártak. Megható szavakkal mond például köszönetet Barsmegyének «jóindulatból való szeretetért». «Egész nemes vármegyéül — irja — testem szakadásával, vérem hullásával és életem fogytával is meg igyekszem szolgálnom. Engem kegyelmetek mindenkoron igaz szivből való jó szolgájának és atyafiának tartson.»

Kollonitsnak teljes elégtételt az 1622. évi országgyűlés adott. A 63. törvényczikk ugyanis a méltatlanul meghurczolt, nagyérdemű főúrnak visszaadni rendeli a lévai uradalmat. Ez időtől fogva Kollonits Léván, egykori boldog otthonában éldegélt. Igaz ugyan, hogy a várba császári katonaságot vetettek, de ő ezzel már nem sokat törődött. Beteg és halófélben levő ember volt ő már akkor. 1623. év őszén azután el is költözött az élők sorából. Az övéi mind elhaltak, rokonai közelben nem voltak, így hát nem is akadt, a ki őt eltemettette volna. Az őrség a holttestet koporsóba tevé s a vár nagytermébe helyezé. Itt pihent a nagy hős évek hosszú során! A kincstárnak és az udvarnak csak arra volt gondja, hogy a hagyatékot elkobozza, de a nagyérdemű főúr eltemetéséről egyik sem gondoskodott.

Másfél évtizeddel Kollonits halála után Stella Jabak János udvari kamarai tanácsos hivatalos minőségben Léván járván, a vár nagy szobájában akart megszállni. Azonban ott — nem kis meglepetésére — koporsót talált! Kollonits Szigfrid koporsója volt ez! Azonnal jelentést küldött Bécsbe. Már régebben meghagyták a kamarának, — irja Stella — hogy a holttestet 150 forintnyi költséggel eltemessék. De idáig nem történt meg. Pedig a szobára szükség van. Leghelyesebb lesz, ha költségkimélés szempontjából éjjel, titokban a katonákkal levitetik a sirboltba s a felesége mellé helyezik.

A magyar kamara erre 1638 márczius 18-án azt felelte, hogy ő semmiféle parancsot sem kapott idáig Kollonits eltemettetése ügyében. Azonban az esztergomi érsek nem ellenzi, hogy Kollonitsot pap nélkül, éjjel a saját sirboltjába helyezzék.

Az 1638 április 20-án aztán Stella kamarai tanácsos császári rendeletet kapott. Temettesse el — mondja a rendelet — éjjel titokban és pap nélkül Kollonitsot a felesége mellé. De jól vigyázzon, hogy Ő Felségének ebből kára ne legyen. Az osztrák szokás szerint ugyanis a meghaltnak adósságát az köteles kifizetni, a ki eltemetteti őt!

És Stella éjjel néhány katonával csakugyan levitette a koporsót a sirboltba. Pap nem volt jelen. A templom ugyanis, a hová temették, akkor már a katholikusoké volt, s az esztergomi érsek protestáns papot oda nem bocsátott. Kollonits pedig mint a protestáns egyház hű fia halt meg!

Ime, tizenöt évvel a halála után ilyen temetésben részesült a hős Kollonits Szigfrid, a kinek a kincstár hétszázezer forinttal maradt adósa, s a ki egész életén át a vére hullásával küzdött az uralkodóház és az ország jóléteért. Azt mondják, a politikában nincs hála. Helyes. De itt nem háláról, hanem emberségről van szó. S az embertelenség még a politikában is mindenkor utálatos marad.

MÓTORCSÓNAKOK VERSENYE MONACÓBAN.

A «Côte d'Azur» napsugaras tájain zúg, berreg az autók, repülőgépek és csónakok motorja. Különösen így április első felében a sportélet eléri tetőpontját; a pihenésre vágyódó, zaklatott idegű ember, a helyett hogy a természet szépségeiben keresne üdülést, — újabb izgalmak után fut. Ilyenekben pedig van része elég; gondoskodnak róla az élelmes idegenforgalmi vállalatok s maguk a városok is. Valamennyi között *Monaco* nyujtja a legtöbbet s csak évenként kitűzött versenydíjai mesékbe illő összegekre rúgnak. Eddigelé legjobban a motorcsónak versenyek váltak be s a most 2-án kezdődött nyolczadik meeting egyike a leglátogatottabbaknak. A La-Condanine negyedben — a mely ellentétben Monaco a tudomány és Monte-Carlo a játékszenvedély váraival a különböző sportoknak ád helyet — van a motorcsónakok kiállítása. Aránylag nem nagy területet foglal el, de a benne fel-alá hullámzó tarka sokaság s a szárazra verődött mozdulatlan fiók-szörnyek bizarr külsőt kölcsönöznek a pálmákkal szegélyezett képnek.

A kéthetes meeting minden napjára jut egy-egy díj s a legújabb eredményeket közlő «Le Sport» czímét hosszan elnyujtott hangon kiáltó rikkancsokat olykor majd szét szedik. Természetes is, mert hiszen ennek a nemzetközi tömegnek egyedeiben, távol az otthon ügyes-bajos és mégis visszakivánt dolgaitól, fellángol a sovinizmus szemernyi szikrája. Kipirult arczczal lesi nemzete szineinek győzelmét s igaz, benső lelkesedéssel örül hazája diadalának. Csak mi magyarok állunk hidegen, csaknem értelmetlenül. A sportnak ez az ága előttünk teljesen ismeretlen. A szőke Duna habjait, a Balaton lágyan simuló hullámait nem szántják ezek a száguldó gnómok. A mi csónakázó-egyesületeink, a mi fürdőigazgatóságaink tudomást sem vesznek rólok. Olyan szomorúak és kietlenek is a mi vizeink, mint a milyen élhetetlenek tulajdonosaik.

Pedig sokat veszítenek, mert a sportnak ez a neme kezdettől fogva végig folyton lebilincselő pillanatokban bővelkedik. Már maga a vizrebocsátás s a vizen való előkészületek is lekötik figyelmünket. Az indulást jelző puska- vagy ágyúlövést alig várjuk. Most még látjuk a csónakot, megismerjük a benne ülőket, a következő perczben azonban a sötétkék mélység vakító fehérségű hullámtaraja mögött minden eltűnik. Lélegzetünk elakad, elveszettnek hiszszük őket; csak a lepkeszerűen libegő és őrült iramban tovaságuldó lobogó árulja el, hogy ott a tengerfenék ismeretlen világa felett, gyárak gyártmányaik, emberek munkájuk elsőségeért küzdenek. Néha, mint valami lélegzetért kapkodó szörnyeteg, kibukkan a csónak orra, de egy szempillantásra, mert hiszen a czél még messze van. Még csak Cap-Martinig kell jutniok, a hol hatalmas ivben megfordulva, mély barázdát szántanak a nyugvó s végtelenségében oly fenséges viztömegben. Nehány percz — óráknak tűnik, — s a startvonalon áthalad a győztes. Utána felszökken az árboczra a győzelmi lobogó, ágyúk dörögnek s lassan, kecsesen úsznak a part felé az imént még küzdő ellenfelek.

'Gyönyörű, megkapó kép ez; elismerik mindnyájan, még a lemaradt németek is. A lelkesedésnek hatása nivelláló. Még megnézzük a fekete táblán a point-ek számát s az elért idő, majd gyorsasági rekordokat, azután ki a játéktermek felé, ki a tengerészeti múzeumba, a szerint, hogy hova vonzanak vágyaink. Közben pedig eltünődünk, miért is áldott meg bennünket a természet a nagy dunántúli tengerrel és a Quarneróval, a mikor úgy sem tudjuk hasznát venni. Vagy talán nem is akarjuk?

Dr. Massány Ernő.

HELLÉ.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta **Marcelle Tinayre**. Fordította **M. Hrabovszky Julia.**

XIX.

— Egy visszatérőt hozok, Hellé! — szólt öreg barátnőm. — Maurice nehány nap óta Párisban van. Ma meghivta magát hozzám ebédre és én kértem, kisérne el ide.

— Nagyon jól tette asszonyom . . . Tehát visszatért Clairmont úr, épen, egészségesen? Meg van elégedve az utazásával? Nem reméltük, hogy ilyen hamar látni fogjuk.

— Mindjárt megmagyarázom hirtelen visszaérkezésemnek okait, — felelte a fiatalember, megszoritva feléje nyújtott kezemet. — Értesültem, minő csapás érte önt, kisasszony és őszinte fájdalmat éreztem fölötte. De Riveyrac úr azon kevesek közé tartozott, a kiket nem lehet elfeledni és viszontlátni óhajtunk.

Igaz részvét hangján kérdezősködött nagybátyám halálának némely részlete után. Aztán Genesvriervel váltott nehány szót.

— Úgy hallom, önt elfogták a haramiák? Vannak még haramiák Görögországban? Szegény nagybátyámat ez egészen elbájolta.

— A haramiák, a kikkel találkoztam, kisasszony, nagyon jó ördögök voltak. Váltságdíjat fizettem nekik és a legjobb szivvel váltunk el egymástól.

— Azt beszélték, hogy ön felbérelte őket a törökök ellen?

— Az útikalandokban mindig van némi túlzás . . . A való az, hogy még árnyékát sem láttam török katonának . . . Bejártam Görögországot, átutazóban üdvözöltem a barátjukat, Walter urat, a fa-embert, a ki eszembe juttatta Faust *homonculus*-át, Phébus Apolló szentélyében eltévedve. Láttam a Parnassus barlangjait, a hová Delfi lakói az inváziő alatt menekültek, mikor Isten sziklaesővel zúzta agyon a persákat. Láttam a Parthenont a hajnal és az alkony aranyfényében. Bolyongtam, mint Ulysses a Cyklopok tengerén . . . Végre megpihentem Corfuban, az elragadó Corfuban, a hol befejeztem a drámámat, a miben Robert Noémi fogja játszani a főszerepet.

— Nemsokára?

— E télen. Képzelje kisasszony, hogy a nagy tragőda egy lirikus szindarabot akart Cabarus Pierretől előadatni. Ez volt az idény egyetlen verses darabja . . . De Cabarus megbetegedett és a próbákat jövő tavaszra kellett halasztani. Egy jóakaró és befolyásos barátom figyelmeztetett erre. *Sapho* kész volt. Felszálltam az első, Marseilleba induló hajóra. Úgy pottyantam be Noémihoz, mint egy meteorkő. És múlt hétfőn az isteni művésznő kinyilvánította, hogy hozza a darabomat és ő fogja kreálni Saphót.

— És ön rálépett a diadal útjára, — jegyezte meg Genesvrier mosolyogva.

— Maurice el fog érni az út végére is, — szólt Marboy asszony. — Úgy tudom, magasabb helyen nagyon érdeklődnek darabjának sikere iránt.

— Magasabb helyen . . .

— Igen . . . Rébussat, az új szépművészeti miniszter . . .

— Azaz — vágott közbe Maurice, — találkoztam vele unokanővéremnél, Nébriant bárónénál . . . De maga ismeri őt Genesvrier! Sőt úgy tudom, nincsenek valami jól együtt . . .

— Ismertem őt valamikor . . . eléggé, hogy megvessem.

— Édes Istenem, — szólt Clairmont rövid csend után, — tudom, hogy Rébussatról sok roszat mondanak. De ez semmit sem jelent . . . Párisban, az irodalmi világban épen úgy rágalmazzák, mint tömjénezik egymást az emberek.

— Én itélhettem Rebussat fölött. Ez az ember kétszinű és hazudik. Lethierry papa jól fogadta, bevezette őt, mikor kezdő volt . . . Mikor Lethierry kegyvesztes lett, Rébussat gyáván elhagyta és megtámadta. Rébussat igazi Tartuffe, a ki Scapin ügyességével bir.

— Intelligens ember!

— Nagyon intelligens. Elegáns, elbájoló, verve-je van, minden tulajdonnal bir, a mi befolyásolja a férfiakat és elcsábítja a nőket. De csinált is gyors és fényes karriert. Harmincz éves korában képviselő volt és most miniszter.

— Nem irt ön czikket ellene, Antoine?

— Igen, feleletül arra, a mivel ő Lethierrynek, egykori pártfogójának az emlékét megtisztelte . . . Kicsibe múlt és megverekszünk; de Rebussat nem nagyon óhajtotta. De azóta gyűlöl, tudom.

— Szegény Antoineom, — szólt Marboy asszony, — maga ért hozzá, mint kell ellenségeket szereznie.

— És barátokat! — szóltam közbe, elvágva a vitatkozást. — Ne törődjék Rebussat úrral! A haragját majd lecsillapitom egy csésze teával.

A Városi Művészeti Múzeum
tisztelettel, szeretettel meghívja Önt,
Családját és Barátait

LÉVAI ÁDÁM
grafikusművész

CHIMERIA
című
grafikai albumának
kiállítással egybekötött bemutatójára

1998. október 28-án, 17 órára
a

Városi Képtárba
(Győr, Király utca 17., Esterházy-palota).

Meghívott vendégek:

Jász Attila költő
Villányi László költő,
a Műhely c. folyóirat főszerkesztője

A rendezvény után az album megrendelhető.

M.É.K.

LÉVAY Ádám

" Sport" csónakház, Óp. Római-part építésvezetője
/ 1958-59/ repp

Tervezők: Jánossy György, Valkó Zoltán

Magyar Építőművészet 1962/2. 22-23.l.

K. D. K.

LÉVAY András szobrász
(faszobrász)

XVIII. század. Gombostolva és más Sáros-megyei r. k. templom számára faragott oltárokat és szobrokat

Szentsimon, R. k. templom, famennyezet Komáromy Istvánnal, 1650.

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959
I. 234., II. 271.

MDK

Lévai Albert

korongos
mezőturi népművész

Busi Vince: A brüsszeli világkiállitásra készülnek Mezőtur népművészei.
TISZAVIDÉK. 1957 máj. 18.

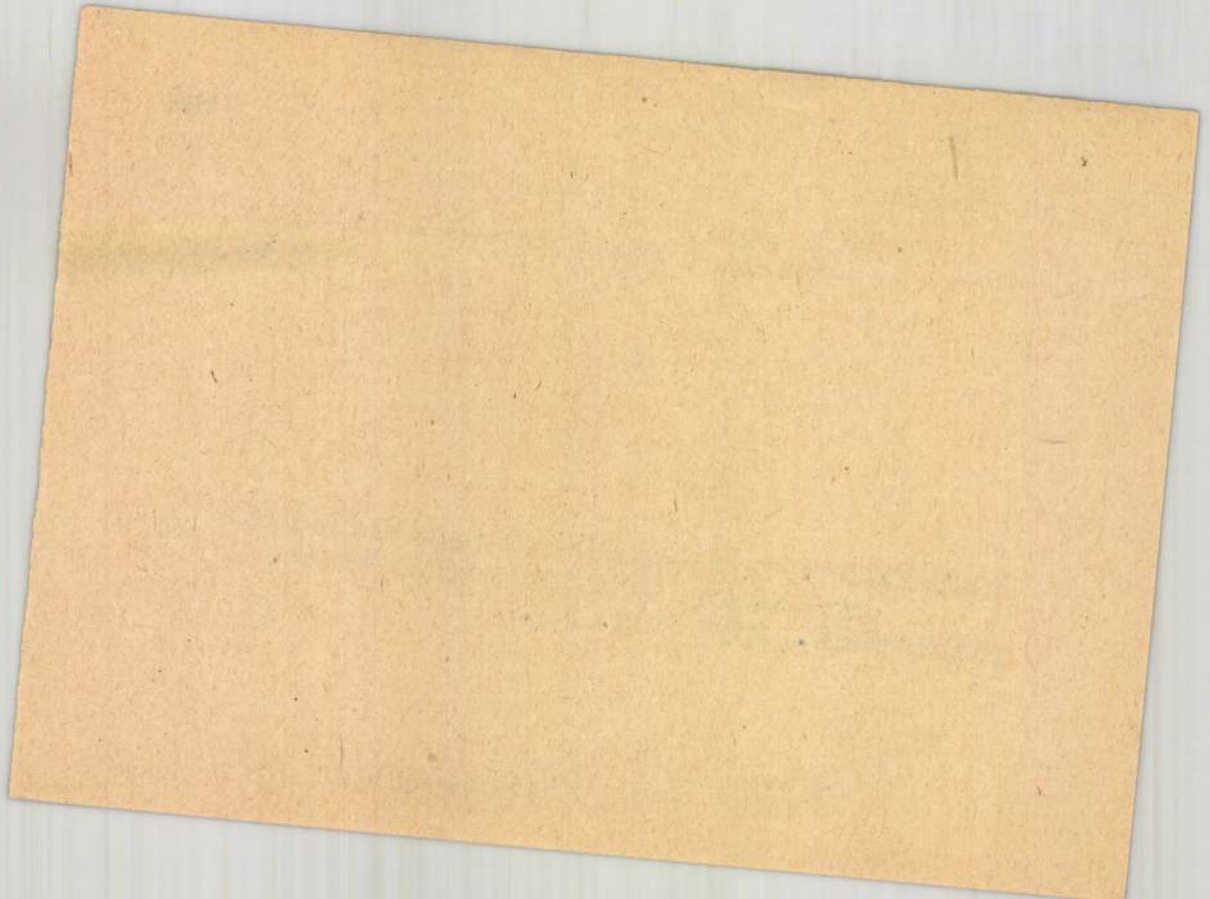

Lévai Andor
építész
szül Nagyvárad 1897
Befejző szigorlat ideje 1927

Névjegyz müegyetem 205 l.

Nagy-Várad.

A középtért a vár és város
hid vezet, a háttérben pedig he
középütt: Waradin
jobbra: P 446.

Rm., mér. a vk. 5.9

140-95.

Léval Andor

Léval Andor okl. építész, VI.
Vilmos császár-út 7. 226-561

Bntávb 1940 szept.

Εθνικόν Κέντρον Τεκμηρίωσης

Lévai A.

A Fehérvári úti rendelőt építette Szendrői F.-fel együtt.

Major Máté: Az építészet uj világa, Magvető, 1969, 90. l.

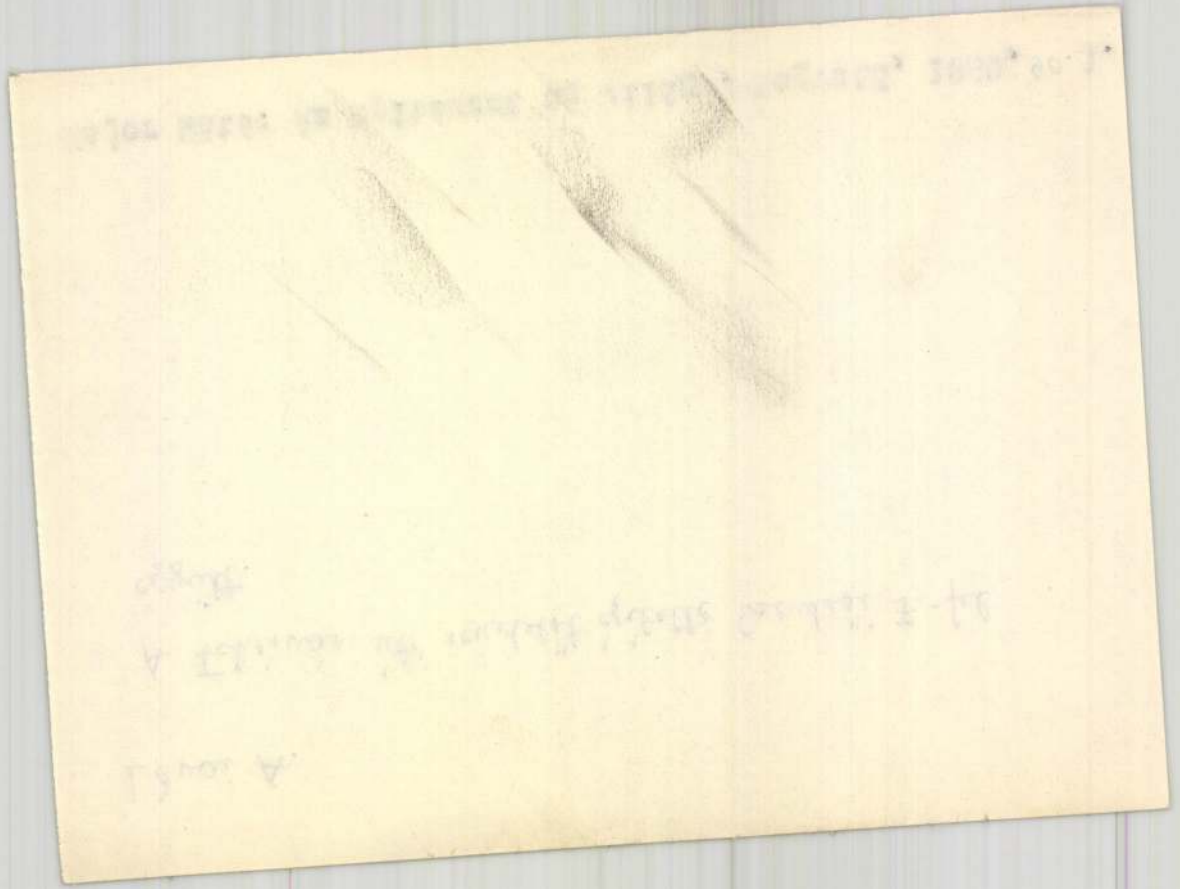

MDK

Lévai épitész

Fehérvári-uti SzTK

Perczel Károly:Épitészetünk értékelése és fejlődésének iránya Magyar Epitőművészet, 1956.V.évf. 2.1.

MDK

Lévai

Jaschik Almos tanitvanya, Vigyázz az útkeresztezésnél c.plakátja, a tanara altal rend.kiáll.-on.

Reklámélet, 1930.5.sz. 17.l.

MDK

Lévai A.épitész

Fehérvári uti SZTK rendelő

Majár Máté:Épitészetünk helyzetéről Csillag,
X.évf.1956.október. 780.l.

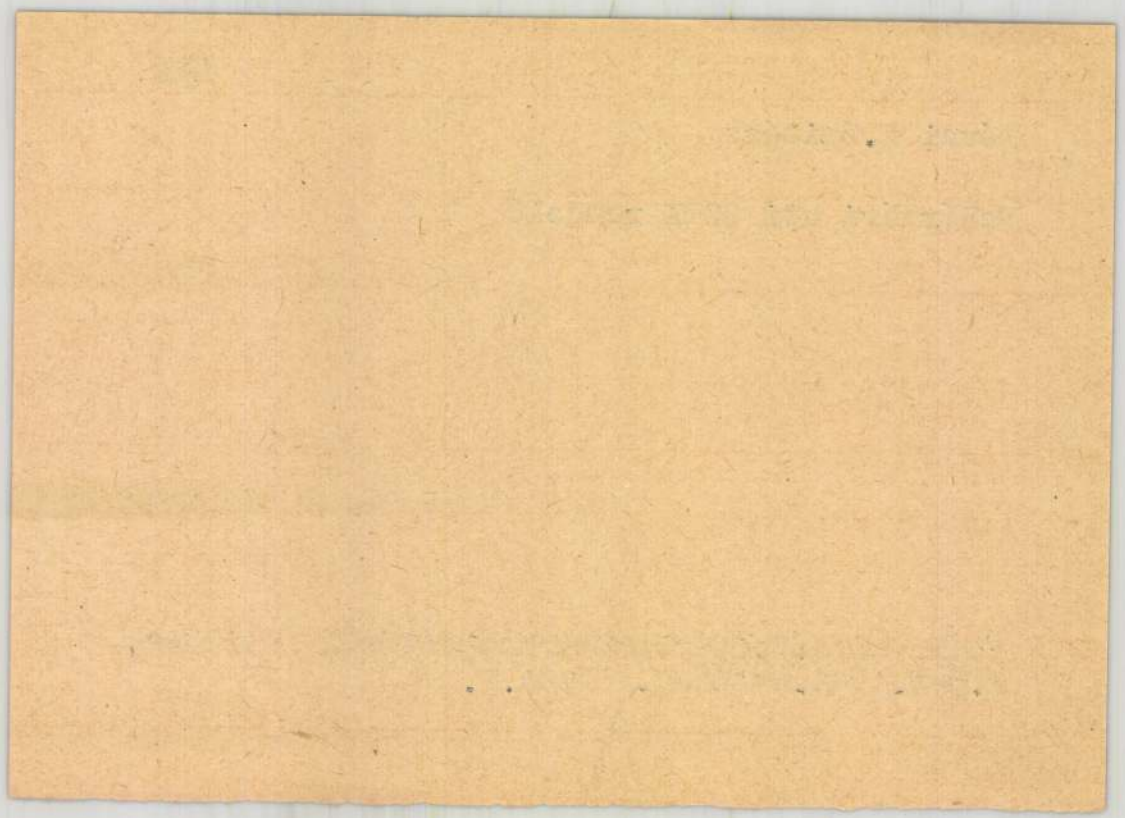

Lévai Andor, építész (1897-1964).

5a. Szendrő Jenő, Lévai Andor: Fehérvári úti rendelőintézet, Budapest, 1949. (repr.)

Magyar Lépítőművészet, 1984. 3. 10-old.

Lévai ~~Andor~~ Andor

építész

MDK

Fehérvári uti SzTK rendelő
/Szendrői Jenő és Lévai Andor műve/

310.o.

Borsos-Sódor-Zádor: Budapest. Bp. 1959.

Lévai Andor
építész

Bp. Tehérvári úti SzTK vendelő

1948 - 49.

Rad'os: Magyar építészettört.
Műszaki K. 1971. 387.

Lévai Andor
épitész

Fehérvári úti ΩTK rendelő"

Rados: Magyar építészettört. 378.
Műszaki Kiadó 1971.

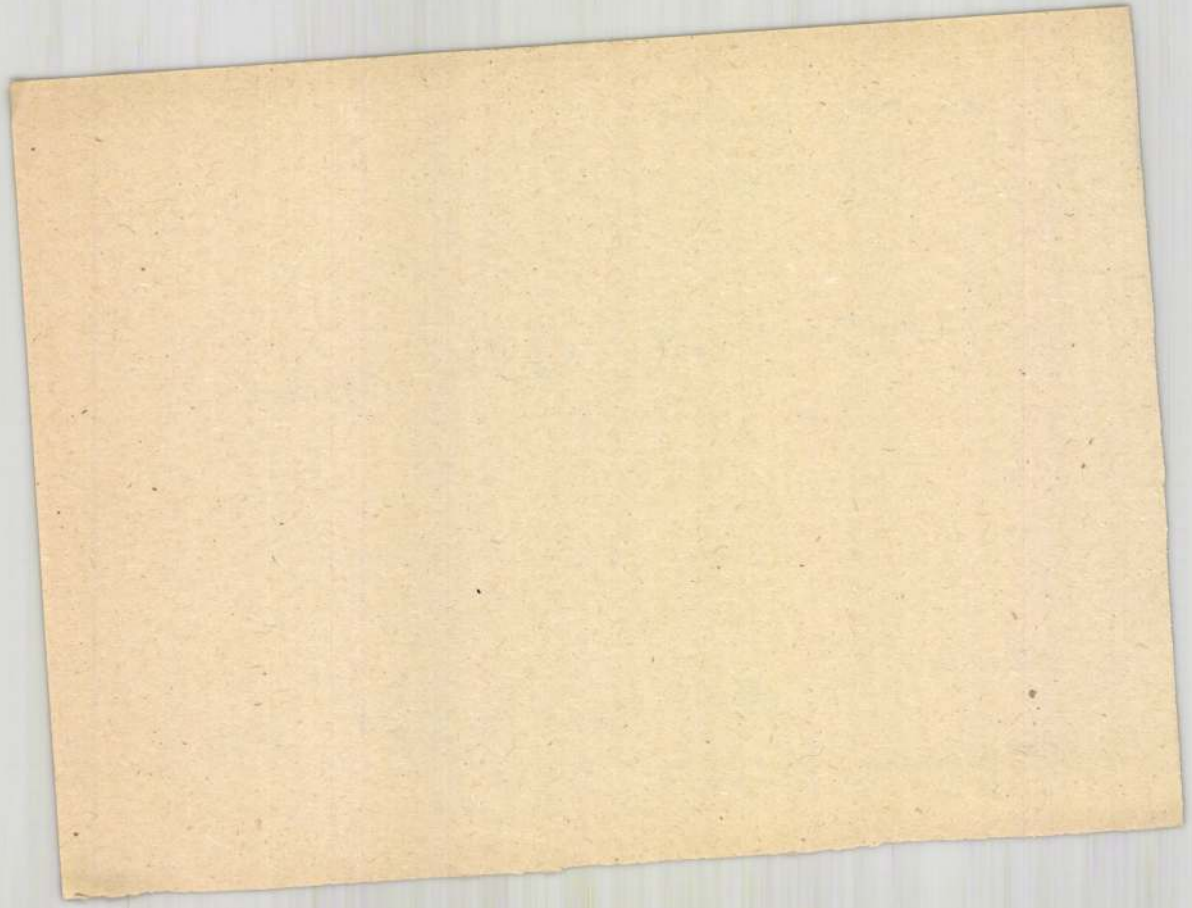

LÉVAI Andor építész

Bp. Fehérvári úti KTK rendelő
(1848-49.)

Társtervező: Lendrői Jenő

Repr.

Rados Jenő:

Magyar építészettörténet Bp. 1961. 345, 346. l.

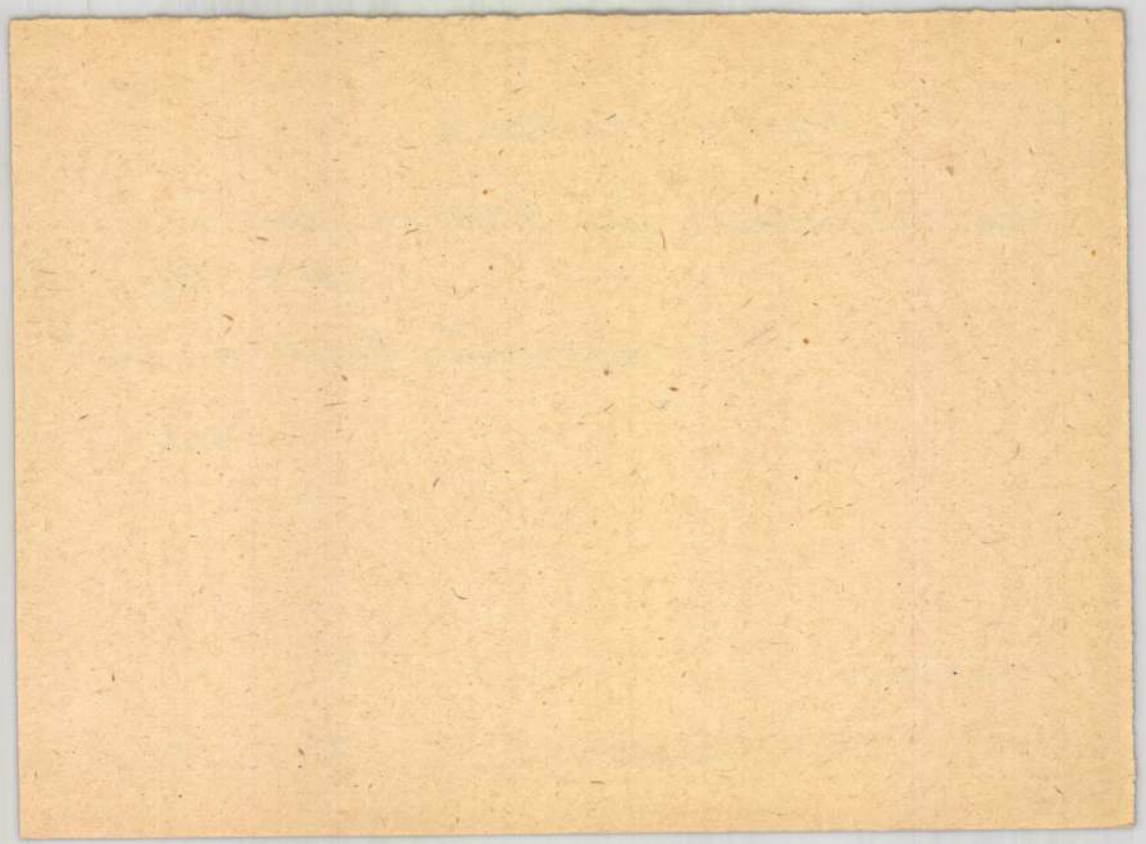

MDK

Megvétel

Lévay Andor

A Péti Nitrogénművek Rt.3000 vagon befogadóképességü sóraktárának tervpályázata. Tér és Forma 1947. 4.sz.

Lévai A[udor], építész M.D.K.

nevét emliti a könyv "Szépművészet" C. fejezetének szerzője /Németh Lajos/, mint ari Szendrői Jenővel közösen az 1947-1949 körök felépült Fehérvári uti rendelő-intézetet terverte.

Hongrie 66. Bp. 1966. Szerk.: Gárdos, Miklós

Ed. Pannónia, 199. old.

Lévai Andor, építész, (1897-1964) M.D.K.

volt munkatársa Szendrői Jenőnek a Ferézvári uti SzTK. rendelő intézet megtervezésében.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, Bp. 1968. 955 old.

M. D. A

LÉVAI Andor

Az Alpár Ignác-érem első forozatával
jüttetik ki (1961)

Magyar Nemzet 1961. máj. 20. 3. l.

Lévai Andor, [építész ?] M Oh

Az Alpár Ignác-érem első fokozatával tüntették ki.

–: Ankétsorozat az építőipar 20 éves távlati tervéről 7.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1961. máj. 20.

MDK

Lévai Andor oszt.vez. Magyar Munkaérdemrend bronz fokozat s 15oo frt

Párt és tömegszervezeti ... építőmunkásokat ... tüntetett ki a Népköztársaság Elnöki Tanácsa. Szabad Nép, 195o. dec. 1o. 6 l.

Lévai/Andor/ Andor, épitész MDK

Bp. Attila utcai lakóház egyik tervezője.
repr.

Tervezők: Lévai Andor, Fekete Ede,
Vincze Pál

MagyÉp. 1945-55.

Lévai Andor,

MDK

építész

Bp. Fehérvári uti rendelőintézet egyik tervezője. (Szendrői Jenővel)

2 repr.

MagyÉp 1945-55.

Lévai András építész

MDK

Fehérvári-uti SZTK repr.

Gádoros Lajos:Tíz év építészete a középületek kritikájának tükrében Magyar Építőművészet 1955.IV.évf. 98.l.

Lévai Andor épitész M.D.K.

az Épitőipari és Közlekedési Müszaki Egyetem tan

tanára 68 éves korában elhunyt

Napi krónika

Magyar Nemzet 1964. nov dr 15. 4.1.

Lévai Andor építész

68 éves korában meghalt.
Temetése után később intézkedik
az Építőipari és Közlekedési
Műszaki Egyetem.

–: Meghalt Lévai Andor egyetemi tanár 18.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. nov. 15.

Lévai Andor, építész MVSH

Nov. 19-én temették el a farkaszöti temetőben.

Hír

– Eltemették Lévai Andort 8

NÉPSZABADSÁG, bp. 1964. nov. 20.

Lévai Andor, építész

Nov. 19-én temetik a
Farkasréti temetőben

-: Hír

10

NÉPSZABADSÁG, bp. 1964. nov. 18.

~~Gábor Sárzló és~~

Lévai Andor

tovább

épitészek

közös terve

Tabéry Iván: Kulturális célú épületek. Új Épitészet 1948. 5. [Új Csepel] sz. 204, 205. l.

Kulturház terve répr. fentiektől

F ~~fényképek kiépítésére~~

1DB Könyvtár, gyűjtemény

).

ros Bizottsága.

száma:	—	19
kelte:	nov. 29	19 30
beérkezése	dec. 1.	19 30.

száma:

ntézett szám:

na:

na:

Lantezkynéj.

XII

3.

Sürgős

M. D. K.

LÉVAI Andor építész

dr. Szendrő Jenővel közösen

Bp. Fehérvári úti rendelőintézet

Repr.

Benjamin Károly - Gerlóczy Gedeon:
A kórháztervezés néhány elvi kérdése
Magyar Építőművészet 1956. (V.) 5. sz. 147.,
154 - 155. l

~~Gábor László~~ építén

Lévai Andor és Rud-
nay Gyula

* Lux László

* Paulovits László és
Vaits Sándor

* Pisszer István és Tóth Imre

* Schall József

* Szilágyi Jenő

Takács Miklós

az alábbi tervpáljázaton
(kis hálófülkés típus)

Gebhardt Béla: A Magyar
Állami Szénbányák Rt. bá-
nyász lakásokra hirdetett
tervpáljázata. Tér és Forma
1947. 10. 7.

* megvétel, a többi
megvételre javasolva

tovább

közös terv

393 szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Schulek János két darab
rajzáról

A beadv

Mellékle

Egyúttal

Előirat s

Utóirat s

Másolta:

tovább ~~Gábor László~~ és

Lévai Andor

terveztek a NIK pavillon szabadtéri kiállítását.

Kovács Zsuzsa már idezett cikke
1948. 247. l. képpel

gót, azonkivül e munkálatok
ben Egyezerkettőszáz /:1.20
terhére, utaljon ki. A mini
h. államtitkár.

II.

Nagyságos A hi

Schulek János müépitész
urnak, tudomás végett másolatban
megküldöm.

~~Gábor László~~

továbbá Leiwai Andor és
= Rudnai Gyula
építészek
közös terve az alábbi
tervpályázaton I. díj.

Benjamin Károly:
A rendőrőrsi és járási
kapitánysági székház
tervpályázata.
Uj Építészet
1948. 4. sz. 154. l.
Ábrával

495

V Á N Y

ról, mely összeget a várbeli ásatások
fejében a Müemlékek Országos Bizott-

elnök

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA.
KIFIZETVÉNYÉTT
1948 évi V. hó 31 napján
495 naplószámi alatt.
Dr Szabó E.

(Lévai Andor)

épitész ?

Cikke

BUDAPEST, IV., 9
MÚZEUM-KÖRÚT 21.

(-) Ipari épületek a három- és öteves tervben. Építés – Építénet

1949. I. évf. 1–2. sz.

24–35. l.

Számos ábrával

✓

NS. BUDAPEST, IV., 2
MUZEUM-KÖRUT 21.

Bármely hazai
vagy
külföldi mű
kapható, vagy
jutányosan meg-
szereztetik.

Budapest, 1903. május 5.

ága részére

Budapest.

az „Archaeologiai közlemények"

LÈVAI ANDOR

SZOC 12.0.

MHB IMMO ART GALÉRIA

és a

KÖRMENDI GALÉRIA BUDAPEST

.meghívja Önt

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA DÍJNYERES HALLGATÓINAK

kiállítására

(1993/94-es tanév)

MEGNYITÓ:

1994.július 18-án hétfőn 17.00-20.00 óráig

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:

1051 Budapest,V.ker., Deák F. u. 15.

Tel./fax:266-4857

1994.július 18-1994 július 31.

10-18 óra között

MHB IMMO ART GALÉRIA
és a
KÖRMENDI GALÉRIA BUDAPEST
meghívja Önt

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA
DÍJNYERES HALLGATÓINAK

kiállítására
(1993/94-es tanév)

MEGNYITÓ:

1994.július 18-án hétfőn 17.00-20.00 óráig

KIÁLLÍTANAK:

Atlasz Gábor festő
Ádám József intermedia
Bakos Gábor intermedia
Balázs Alfréd festő
Balogh István festő
Baranyai Levente festő
Berzsenyi Krisztina dÖszlet-jelmez
Borbély Béla festő
Csiszér Zsuzsanna festő
Csomós Zoltán képgrafikus
Dobai Csaba szobrász
Gallusz Gyöngyi képgrafikus
Gyarmathy Éva festő
Kotormán Norbert szobrász
Lévai Ádám képgrafikus
Major Szilvia festő
Miksa Bálint festő
Pap Edina festő
Pintér József Zsolt tervező grafikus
Sellyei Tamás Ottó tervező grafikus
Turcsány Villő szobrász
Varga Zsolt tervező grafikus
Veres Kálmán szobrász

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
1051 Budapest,V.ker., Deák F. u. 15.
Tel./fax:266-4857
1994.július 18-1994 július 31.
10-18 óra között

Magyar Narancs

Vig Monika
1966–1992
Főszerkesztő:
Vágvölgyi B. András
Megbízott főszerkesztő:
Nádori Péter
Főszerkesztő-helyettesek:
Novák Zsófia, Bojtár B. Endre

POLITIKA
Weyer Balázs (rovatvezető)
Kóczián Péter, Kovács Kristóf, Kovácsy Tibor, Makai József, Seres László, Simó György, Somos András, S. Ráduly János, Tódor János

ÉLET + MÓD
Csillag János (rovatvezető)
Kerényi György, Para-Kovács Imre, Winkler Róbert

KULTÚRA
Turcsányi Sándor (rovatvezető)
Bakács Tibor Settenkedő, Csejdy András, Marton László Távolodó, Szőnyei Tamás

SNOBLESSE OBLIGE
Pintér Anna (rovatvezető)
Bihari Balázs, Pohly Ferenc

FŐMUNKATÁRSAK
Bozóki András
Eörsi István
György Péter
Hajnóczy Csaba
Kukorelly Endre
Sükösd Miklós
Tamás Gáspár Miklós
Tillmann J. A.

Lapterv:
Tooth Gábor Andor
Fotó:
Déri Miklós, Lukács Dávid
Képszerkesztő:
Pohárnok Gergely
Szerkesztőségi titkár:
Rabecz Éva
Ügyintézők:
Joó Gyula, Koller Gitta
Szedők:
Horváth Sarolta, Molnár Marianna
Tördelők:
Balázs P. Róbert, Szentirmai László
Korrektorok:
Lukács Annabella, Zala Krisztina

Kiadja a Kozmopolisz Kiadó Rt.
Felelős kiadó:
György B. Péter
lapigazgató
Reklám és marketing:
Lehoczki Edit
Terjesztés:
Kelemen Zsuzsa
Elektronikus terjesztés:
Umann Kornél
Gazdasági ügyintézők:
Tusán Rita, Borsiné Bori Gabriella

E-MAIL:
narancs@hungary.com

CÍM:
(szerkesztőség és kiadóhivatal)
1113 Budapest XI., Bartók Béla út 156.
Telefon: 203-0871
Fax: 203-0874

Hirdetésfelvétel
és terjesztésgondozás:
1113 Budapest XI., Bartók Béla út 156.
Telefon: 203-0872, fax: 203-0874

Ára: 96 Ft
Előfizetési díj: egy évre 3324 Ft,
fél évre 1662 Ft, negyed évre 831 Ft.

ISSN 0865-3437

Nyomás: Semic Interprint
Svéd nyomda és Kiadó Kft.
Felelős vezető: Doktor Ferenc
Nyomdavezető: Csényiné Iszli Magdolna

Címlapfotó:
Déri Miklós

Terjeszti a Magyar Posta Rt., a HÍRKER Rt., az NH Rt.
és a regionális részvénytársaságok, valamint alternatív terjesztők.
Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál,
a hírlapkézbesítőknél és a Hírlapelőfizetési Irodánál (HELIR):
1990 Bp. XIII., Lehel út 10/A. – közvetlenül vagy postautalványon, valamint
átutalással a HELIR; Postabank Rt.:
21998636/021-02809 pénzforgalmi jelzőszámra.

Feliratkozás az E-Mail változatra:
subs.narancs@hix.com (ékezet nelkuli)
subs.narancs1@hix.com (123 ékezetes kódolással)
World Wide Web Homepage:
http://hix.mit.edu/narancs/
Magyarországi WWW tükör:
http://www.eunet.hu/hix/narancs/

TARTALOM

Magyar Vöröskereszt: Jótékony homály
68,8 millió forint lakossági befizetésből származó pénz hiányzik; a magát továbbra is főtitkárnak tekintő felmentett vezető szerint azonban ez pusztán „egy befektetés utáni és egy megtérülés előtti pillanatfelvétel". Ő csak arról a kilencmillió, Ruandába szánt forintról beszél, amiről fél éve tárgyal a nemzetközi Vöröskereszttel. **14–15. oldal**

Korunk hőse: A néni
A néni élete állandó harc. Világháborúk, beázások, SZTK, IKV, BKV és Dzsoki formálta olyanra, amilyen. A néni élni nem nagyon tanult meg, csak túlélni tud; azt viszont egyszerűen mindent. Gyorsan túlesik a saját életén (férjeken, gyerekeken, kormányfőkön, telefonszámlákon), hogy beleárthassa magát másokéba, s még maradjon ideje a nosztalgiázásra és a rejtvényfejtésre is. **27. oldal**

Nehéz a sorsa a burmanusnak (A szabadság ösvényein)
– Milyen ez a helyzet? És mi várható? – Válaszol U Ndok, burmai emberünk: – Burmanusnak lenni kétségkívül nehéz. Az ezredforduló küszöbén azonban nem burmanusnak lenni sem könnyű. Diktatúra, elnyomatás, munkanélküliség, infláció és egyes nők szűnni nem akaró keresztkérdései, de a fellendülés már nem késik soká. **29. oldal**

narancsgaléria
6. Lévai Ádám

a szerk.
7. A szerk.

interjú
8–9. „A fenyegetés létezik" (Tadeusz Mazowiecki, az ENSZ lemondott boszniai különleges megbízottja)

POLITIKA

egy hét
10. Képes hírösszefoglaló
11. Fókusz
12. Kulturális hírek

publicisztika
13. Sükösd Miklós: Hirosima-politikák

magyar glóbusz
14–15. Magyar Vöröskereszt: Jótékony homály
16. Forma–1: Az istállók szaga
17–19. Szexfelmérés: Magyarok az ágyban

világfalu
20–21. Horvátország: Vihar Knin felett
22. Egy kis regionális hatalmacska: Hová rohansz, Törökország?
23. Történetek a Posztszovjetunióból: Levon csak biztosra megy

ÉLET + MÓD

gép + narancs
24. Cyberterror
25. A zen és a szúnyogölés művészete
26. Szoptatás
27. Korunk hőse: A néni

guide
28. Cafe Miró
Kókusz

KULTÚRA

premier
29. Film: Nehéz a sorsa a burmanusnak (A szabadság ösvényein)
Film: A könyvelő álma (Die Hard – Az élet mindig drága)

kritika
30. Film: Ha megdobnak Kővel (Gyorsabb a halálnál)
Könyv: Giccs, ami van (Luciano de Crescenzo: A görög filozófia rendhagyó története 1.)
31. Hanglemez: Az érzéki opera (Don Giovanni)
A nép ópiuma: Négyszögletű kerek asztal (Szó van róla; Banánhéj)

nagyítás
32–33. Grunwalsky Ferenc: A NASA és a harkály

rockfront
34. „Beethoven is hardcore" (Biohazard)
35. Ásítás, ajándék, tűzszünet
Narancsfül: Ol' Dirty Bastard: Return To The 36 Chambers: The Dirty Version

idő
36. Képzőművészet: A látogató mozgása (Az időmérés rövid története)
37. Könyv: Mindenki ismeri Szofit? (Horányi Katalin: Időzavar)

LÉVAI ÁDÁM

Néhány ponton találkozott Lévai Ádámmal az életutunk, anélkül, hogy valaha is dolgoztunk volna együtt. Először is tatai legény, másodszor ő is Kerti Károly tanítványa volt, mielőtt felvették volna a Képzőművészeti Főiskolára. Kerti Károly halála után a tatai képzőművészeti szakkör igazán jó kezekbe került. A lokálpatrióta Lévai – az egykori tanítvány –, hűen a mester szellemiségéhez, magas szintű képzőművészeti életet vitt a város életébe. Lévai időközben begyűjtött néhány díjat, köztük a rajztudását elismerő Barcsay-díjat. Különböző grafikai eljárásokkal készíti munkáit. Becsületére legyen mondva, hogy dolgozik egy litográfiai műhely rekonstruálásán, ami nem kis dolog. Gyakorlatilag az összes sokszorosító eljárást ismeri és műveli. Az itt látható munkáját fadúcnyomással készítette.

Tooth Gábor Andor

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Lévay Jenő (1954–)
Kilátás a váltótérből 1994

Lévay Jenő

Lévay Jenő (1954–)
Szigettőzsde 1994
A hajdanvolt dunai kötélpálya rakodó épülete (1927–63)

Lévay Jenő

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

MDK

Lévai Andor - Szendrői Jenő ép.

Fehérvári uti SZT Rend.

Felszabadult Bp. művészete. N.Gal. 1960.

Dr. Garas Klára főigazgató elvtár

Budapest

A Muzeumok Központi Gazdasági Iga

Lévay Andor

épitész

Az Ibl Miklós-téri a Várbazárhoz csatlakozó épületcsoport helyreállítási tervét fenti készítette az Építés- és Közmunkaügyi Minisztérium megbízásából. 1948-tól folyamatban van

Borb. Fabr. 5/1.

dr. Leövai Andor

életének és munkásságának rövid összefoglaló mé ltatása

Major Máté: A százéves Építész Kar tanárai és a magyar építészet. - Magy.Ép.műv. 1972.4.sz. 58-61.l.

Lévai Andor

és Szendrői Jenő 1949-ben épült
bp-i Fehérvári úti rendelőintézete
maradandó építészeti valőrökkel ren-
delkezik.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867–1967. Budapest 1970.

1231

Lévai Andor

a Fehérvári uti rendelőintézet
építészeként említve

Magyar építészet 1945-70
140. old.

Lévai Andor

és Szendrő: Jenő 1949-ben épült bp-i Fehérvári úti rendelőintézete maradandó építészeti valőrökkel rendelkezik.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867–1967. Budapest 1970.

1251

Lévai Andor

és Szendrői Jenő tervezték a Bp-i Fehérvári úti SZTK rendelő intézet épület. 330. p. reprodukció.

Mekényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1231

Lévai Andor építész

A Fehérvári úti SZTK rendelő – Szendrői Jenő és Lévai Andor terve – szükszavú, nagyvonalú megfogalmazásával feladatát jól betöltő épület. (említve)

Új építészet Magyarországon.

1974. IX. 21. TV. 18.50 Gué

Lévay Andor, építész

1948-ban alakultak az állami tervező irodák. Az első volt az úgynevezett középület tervező osztály; Dávid Károly, Janák István, Lévay Andornak is volt ott egy csoportja.

Az építészet ürügyén.

1977. III. 31. TV. 2. műsor, 20.01 (Szmé)

Lévai Antal
festő
70 éves
(gyomorrák)
† 1955. X. 1.
Pesterzsébeti Ujtemető

Halotti főkönyv
672.

Lévai Dezső
szobrász

M.D.K

A kiállításon műveiből
emlékeztetőt találunk.

Telepy Katalin: Az 50 éves Gárados úti művésztelep kiállítása
Művészet, 1965. február - 12 lap.

Lévai Edéné dr

rajztanítónő

Pest

1904-ben tagja a

Rajztanárok Egye-

sületének.

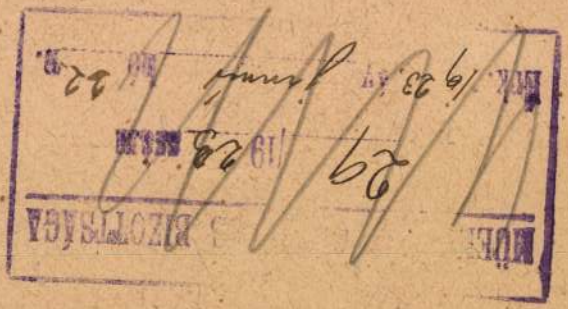

...ü Bizottság!

...3án volt szerencsém a
...ró vezetőkönyvhöz írt
...i ujonnan készített 11 rajz-
...körül 4 a fellegvár rovnjai-
...látképeik nyujtja, 4 a
...átképeik a négy égtáj felől
...ögzítve 1:200 lépteikben
... fellegvár rovnjainak mai
...n. A fellegvár földszintiés
...t I Mészli korára rögzítve
...y vonalas helyszínrajzot

...ér júliusi felterjesztésem
...valyi helyszíni tanulmá-
...készíthettem el azonban a

A kiadvány hiteléül:

Farinyi

min. iroda s. tiszt

lami tisztviselők részére a következő
adhatók ki: a m.kir. államvasutak össz-
szt. 630 P., II. oszt. 420 P, 2000 km-es
dvezményes bérletjegy I.oszt. 300 P,
vonalakon érvényes kedvezményes bér-
180 P.

ágod a fenti bérletjegytypusok valame-
Gerevich Tibor részére igénybe kivánja
lyó évi december hó közepéig közölni,
a jövő 1935. évre leendő kiállitására a
kellő időben utasithassam. Budapest,
abinyi Tihamér s.k.

A hivatalos másolat hiteléül:

Fraknói

min.iroda s.tiszt

Levai Endre

rajzoló

Egy eltanácsolt

Lemez és interju

története cimü

cikke és és Fritz

Kreisler aschepe

titol, repr. – (rajz) fen.

Fényszóró

1945. I. évf. 10-sz

Lévai Andor

budapesti építész

a Világ napi könyv-

nyomda tervpályá-

zatán III. díj.

Tér és Forma

1947. 53. l.

részszor vezetése mellett. Vizsgálta a magasfeszültségu ivben lefolyo kémiai reakciókat, különösen a nitrogénoxid képződését a termodinamikai és elektromos hatásfok szempontjából. Megvizsgálta a Hermans-féle diffúziós potenciál egyenlet érvényességének határait a Debye-Hückel elmélet alapján történt kibővítés után. Megállapította, hogy az általa megadott negyedik közelítésű diffuziós potenciál képlet a KCl és NaCl esetében igen magas koncentrációkig a kísérletekkel talált értékekkel egyező eredményt ad. Sajtó alá rendezte a nem izoterm galvánláncokról és a klórmonoxid bomlásáról végzett vizsgálatainak eredményeit. Ösztöndíjas éve alatt megjelent munkái: 1. „Über die elektromotorische Kraft von nicht-isothermen Salzsäure-Galvanoketten." (Zeitschrift für physikalische Chemie. A. 181., 169., 1938.) — 2. „Beginnt der Zerfall des Chlormonoxyds als homogene bimolekulare Reaktion?" (U. o. B. 39., 44., 1938.) — 3. „Über elektrolytische Thermoketten." (U. o. A. 182., 54., 1938.). — 4. „A diffuziós potenciál kiszámítása a Debye-Hückel-elmélet alapján." (Matematikai és Természettudományi Értesítő. LVII., 233., 1938.) Sajtó alatt állnak: 5. „A klórmonoxid termikus bomlásáról" és 6. „A gázreakciók kinetikai vizsgálata."

Lévai Andor

Epesti XI.-kerületi rendelőintézete alkotását említi

Halász Zoltán: La vie culturelle en Hongrie, Budapest, 1966.

267 f

Lévai Andor, építész M.D.K.

Szendrői Jenővel közösen tervezett XI. kerületi rendelő-intézeti épületét az 50-es évek legjobbjai között említi:

Majpr, Máté: Ungarische Baukunst ~~inxUngarn~~ von heute

Kulturelles Leben in Ungarn. /Red: Zoltán HalásZ/.
Bp. 1966. 363 l. 26 t. 278. old.

Lévai Andor, építész

M.D.K.

terveivel, Szendrői Fe-
nővel közösen, 1948-1949 kö-
zött, a Jelképvári-úti Rende-
lőintézet épületét.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina, 371. old.

.

(Lévai Andor - 5

építész

cikke

( ) Általános iskolák
szervezése. Építés - Építészet. 1949. I. évf. 3. sz.
16-24. l.
ábrákkal

nak könyvtára részére tisztelettel meg-

od kiváló tiszteletem nyilvánitását.

2. évi október hó 22-én.

elnök,
ministeri tanácsos,
a m. kir. központi statisztikai
hivatal igazgatója.

R G Y U L A ministeri tanácsos ur-
mia tagja,,a Lipót-rend lovagja stb.,
országos bizottsága elnökének

B U D A P E S T .

~~Gábor László~~ és

tovább Lévai Andor

építészek

Közös terve szerint épült a NIK pavilonja a bpesti nemzetk. vásáron. (Allamosított nehézipar pavillonja.)

Kovács Zsuzsa: A centenáris B.N.V. kritikája. Új Építészet 1948. 243. l. 245. l. 246. l. Keppel. 247.

~~xxxxxxx~~tanácsos.

A hivata

m

Levay Albert fanekasmester

Mokkás készlet
1961.
a művén Szlajdona
Repr.

Molnár Lóuló: Fanekasság Bp. 1963.
33. o.

Lévai Andor

és Dr. Szendrői Jenő

Fehérvári uti, Sz. T. K. rendelő terve

A felszabadult Budapest művészete

Budapest, 1960. kiállítás-katalógus.

131.

Lévai Andor

és dr. Szendrői Jeno"

Fehérvári úti Szikk. rendelő"

A felszabadult Budapest művészete.

Budapest, 1960. kiállítás - katalógus.

132 l.

Lévai Andor

A Lévai Andor és Szendrői Jenő által tervezett budapesti Fehérvári úti rendelőintézetet említi, képét közli

Major Máté: Húsz éves az építészeti tervezés közösségi megszervezése. - Magyar Építőművészet, 1969. 3.sz. 52-53. l.

Lévay Jenő Budapesten született 1954. március 05-én.

Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, valamint a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének (illetve a szövetség mellett alakult társaságok közül a Szobrász, Grafikus, Szimpozion és Folyamat Társaságnak). A XERTOX csoportot Swierkievicz Róberttel és Regős Imrével 1982-ben alapították. Tiszteletbeli tagja a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.

1981-től évente egy-két alkalommal rendszeresen jelentkezik egyéni kiállításokkal, részt vesz a jelentősebb hazai és külföldi csoportos bemutatkozásokon, biennálékon, triennálékon (pl. Miskolc, Győr, Maastrich, Krakkó).
A Xertox csoporttal az eltelt másfél évtized alatt több mint 100 alkalommal szerepeltek - Dolgos meditációk című sorozatukkal - Magyarországon, valamint Párizsban, Brüsszelben és Bergamóban. Munkáik Tokiótól New Yorkig számos kiállításra eljutottak.

Munkái vannak több közgyűjteményben (Magyar Nemzeti Galéria, Budapesti Történeti Múzeum, Művelődési Minisztérium, Miskolci Galéria, Hermann Ottó Múzeum, Xantus János Múzeum, Békés Megyei Könyvtár, Fiatal Képzőművészek Stúdiója, váci Grafikai Műhely, Missionart Galéria), köztéri munkái pedig Csepelen ("Vámpírcsapda", Hartvig Lajossal) és Bajon ("Dallamkerítés").

1981-től rendszeresen foglalkozik a különböző irodai és ipari másoló berendezések, gyártási folyamatok, eljárások képzőművészeti alkalmazásának lehetőségeivel. Lévay Jenő képzőművészeti munkásságában az egyedi rajz és a sokszorosító grafika eljárásai egyformán hangsúlyt kapnak. Mindkét irányra jellemző a megtervezett helyzetek, folyamatok létrehozása, a grafika térben és időben való kiterjesztése.

Kezdeményezésére 1994-ben létrejött a Váltótér Alapítvány, melynek célja az 1927 és 1963 között működő Dunai Függőkötélpálya fennmaradt uszályrakodó épületének képzőművészeti hasznosítása.A Duna medrében elszigetelten, okafogyottan álló épületet Lévay Jenő egy képzeletbeli kulturális tőzsdepalotává lényegítette át. A Gondolatrészvény - jegyzés címmel elindított rendezvénysorozat egy éve alatt 40 alkalommal 27 különböző helyszínen mutatkozott be.

Díjak:

- Hungart ösztöndíj, 2000
- Munkácsy Mihály díj,1999
- IX. Országos Rajzbiennálé, Nagydíj 1998
- "VÁLTÓTÉR"(Transfer Point)
  "HOUSE OF COLLABORATION"
  Sinken Chiku Residential Design Competition - 3. díj 1997
- XVIII.Országos Grafikai Biennálé - Nagydíj 1996
- Különleges időmérő eszközök, Iparművészeti Múzeum 1995
- Váltótér - Művészeti album résztámogatása -
  Soros Alapítvány 1994
- XVII.Országos Grafikai Biennálé -
  BAZ Megye Önkormányzata díja 1993
- Nemzetközi Művésztelep, Győr, alkotói díj 1992
- MHB Művészeti Alapítvány - kiállítás támogatása 1992
- XVI.Országos Grafikai Biennálé 1991
- Magyar Nemzeti Galéria, éves Stúdió kiállítás,
  Fővárosi Önkormányzat díja 1991 / XERTOX /
- XIV. Országos Grafikai Biennálé -
  Művelődési Minisztérium díja 1987 / XERTOX /
- "Hat lakótelep"Budapest Galéria 1986
- Szolnok, Ártéri szobrok 1986
- Diafilm, nívódíj 1981
- Diafilm, nívódíj 1980
- Képzőművészet és építészet, Miskolci Galéria, 1980
- Pesterzsébeti Múzeum 16. Tavaszi Tárlata, 1980

Lévay Jenő

Archív fotó a dorogi Pick Gyűjteményből
A Szénrakodó építése (1927)

HIDROFIL

Akvarellek a Váltótérből

Lévay Jenő kiállítása
a MissionArt Galériában

2000. május 15-20.

A kiállítást Szücs György
művészettörténész nyitja meg
május 15-én 17 órakor.

MissionArt Galéria 1055 Budapest, Falk Miksa u. 30.

LÉVAI Andor epitor

XI. Fehérvári u. 12. OTI rendelő, 1948-1949
Szendrő Jenővel

Protfalvi E.: Szocreál. Bp. 1999. 12.

nélküli. Szerepel ugyan raj-
az összeírás adatait össze-
ny évvel korábbra datálha-
s összeírás szerint még él,
rás készítését most 1656-ra
.ója, de 1660-ban már örö-
őleg pontos datálás, és az
ontosítható. A most 1656-
írta le a várost, mint min-
az összeírásnak a „lejárá-
6-os listánál először az eb-
írták össze, majd elindul-
igsétálva eljutottak a Kris-
térre, átsétáltak a Hosszú
Új-kapuig (ma Március 15.
el, de ezeknek az elhelyez-
A lakók neve mellett csak
ó oldalának adatait idézve
puszta telek.

DÖNTÉS ELŐTT – DÖNTÉS UTÁN

Saját lakópark művészeknek

Az És Mégis Élni Alapítvány programjába kapcsolódó lakóparkban a sérült művészek olyan életkörülmények közé kerülhetnének, ahol nemcsak megfelelő gondozást kapnak, hanem alkotómunkájukat is folytathatják. A civil szervezet által megálmodott lakásegyüttes alapvető célja, hogy a parkban ötven apartmant alakítsanak ki, negyvenet a sérülteknek, tízet a gondozók részére. A lakások mellett kulturális rendezvényeknek, kiállításoknak, hangversenyeknek is helyet adnak.

A parkban uszodát és műjégpályát is építenének, amelyek szélesebb kört is kiszolgálnak, és az ebből származó bevételt a park fenntartására fordítanák.

Az egész terv együttes költsége közel egymilliárd forint, amelyet adakozásból szeretnének előteremteni. Az adakozás egyik színtere most a gazdagréti Rét Galériában megnyitott kiállítás, amelyet más fővárosi kerületekben és vidéki városokban is meg kívánnak rendezni.

A kiállításon együttműködési szándéknyilatkozatot írt alá a XI. kerület polgármestere a Szülők Gazdagréti Egyesületének és az És Mégis Élni Alapítványnak az elnöke.

Az aláírással az önkormányzat elsősorban nemcsak pénzügyi támogatást nyújt, hanem szervezésben is segítséget vállal, és tekintélyével is a terv mögé áll – mondta dr. Juhos Katalin polgármester. A pénzügyi, anyagi segítségről a polgármester még nem tudott részleteiben nyilatkozni. Elképzelése szerint ez nemcsak pénz lehet, hanem ha a lakóparkot végül a XI. kerületben szeretnék felépíteni, lehet földterület is.

Runyai Mária az És Mégis Élni Alapítvány elnöke kijelentette, hogy nemcsak a kiállításon összegyűjtött adományokra számítanak, hanem a művészek is sokat tesznek a lakáshelyzetük megoldásáért. Az önkormányzattal kötött szándéknyilatkozattól azt várják, hogy a kerület információval, ötlettel is segíti majd a szervezőmunkát.

A hét végén nyitották meg a sérült művészek kiállítását a Rét Galériában. Az És Mégis Élni Alapítvány szervezésében bemutatott képeket olyan művészek készítették, akik valamely betegség miatt mozgásukban korlátozottak. A kiállítás október 24-ig látogatható a Gazdagréti Közösségi Házban.

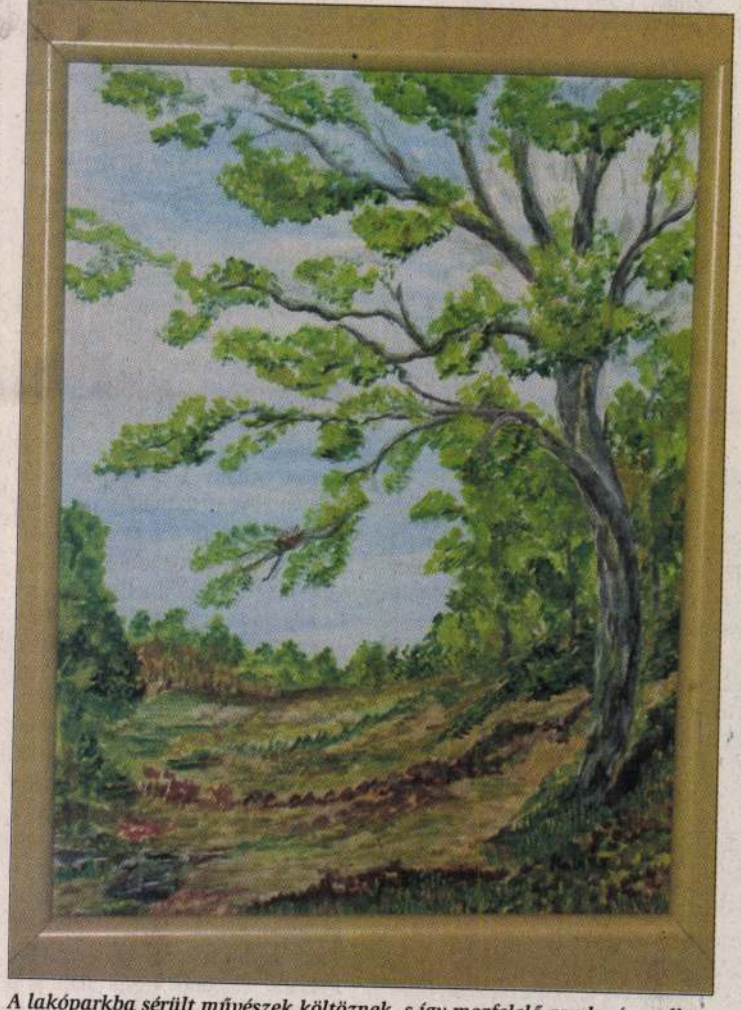

A lakóparkba sérült művészek költöznek, s így megfelelő gondozás mellett alkotómunkájukat is ideális körülmények között végezhetik.

A HÉT HÁZA • XI. KERÜLET

Építészetileg is értékes rendelőintézet

Kevés olyan egészségügyi intézmény van Magyarországon, amely a XX. században épült, és az építészeti könyvek is jegyzik. A Fehérvári úti rendelő ilyen. Akik ide járnak, nem feltétlenül veszik ezt észre, inkább csak azt érzik, mint más egészségügyi intézményekben, hogy nincs elég pénz az egészségügyben. Erről az épület azonban nem tehet. A rendelőt az akkori Országos Társadalombiztosító Intézet megrendelésére Lévai Andor és Szendrői Jenő tervezte. Az 1948–1949 között felépült házról így ír a Magyarország építészetének története című könyv: „Az (...) épület nagyvonalú kompozíciója középülethez méltó. Az utcai homlokzat jellegét a váróterem-folyosók konzolosan kiugratott, eredetileg krémszínű kerámialapokkal burkolt tömege és a klinkertégla burkolatú alapsík között feszülő kontraszt adja meg."

Valóban, maga a rendelő igen szép, még ma is modernnek számít. Sok embernek azonban nem esztétikai élményt jelent, hanem a várakozást, idegeskedést, injekciót, röntgent és minden hasonlót, amit egy rendelőben átélhet az ember. De erről nem az épület tehet, amely immár 53 éve szolgálja a betegeket.

DCs

A Fehérvári úti rendelő 1948–1949 között épült

EGYÜTT ÉLÜNK • XXII. KERÜLET

Dél-budai művészek

Művészeti élet nemcsak Budapest belvárosában van. Talán nehezen hisszük el, hogy a külső kerületekben éppúgy pezseg a művészeti élet, mint a nagy galériákban. Sőt! A családiasabban együtt élő közösségek tagjai még inkább kíváncsiak a köztük élő művészekre, művésznőkre. Budafokon legalábbis így van.

A Dél-Buda Környéki Regionális Művészeti Egyesület tagjainak hosszú távú célja, hogy a régió képzőművészeti élete ismertté váljon a térségben, s a mindennapok része legyen.

A 13 alkotóművész munkáira jellemző, hogy sokan és sokszor választották a montázs és a kollázs technikáját. A művek a szabadság gondolatát és vágyát sugallják, a szabadság pedig az alkotás örömével párosul. A kiállítók többsége a pályán már régóta tevékenykedő művész, közöttük a legidősebb a 77 éves Hadik Gyula szobrász.

A Dél-Buda Környéki Regionális Művészeti Egyesület bemutatkozó kiállítását az érdeklődők október 19-ig tekinthetik meg 18 és 21 óra között Budafokon, a Jazz Galériában (Kossuth Lajos u. 90.). A kiállítóterem a 3-as, a 14-es és a 114-es busszal, illetve a 47 villamossal közelíthető meg.

Kiállító művészek: Alföldi László grafikus (Budaörs), Felényi Péter képzőművész (Budafok), Gvárdián Ferenc szobrász (Budaörs), Hadik Gyula szobrász (Törökbálint), Kelle Antal formatervező (Törökbálint), Kovács László festőművész (Budaörs), László Bandy képzőművész (Százhalombatta), Pázmány Judit textilművész (Törökbálint), P. Boros Ilona grafikus (Törökbálint), Plánka Zsuzsa restaurátor (Budaörs), Regős Ágnes festő (Százhalombatta), Stremeny Géza szobrász (Budaörs), Szarka Tamás keramikus (Budaörs), T. Horváth Éva festő (Budaörs).

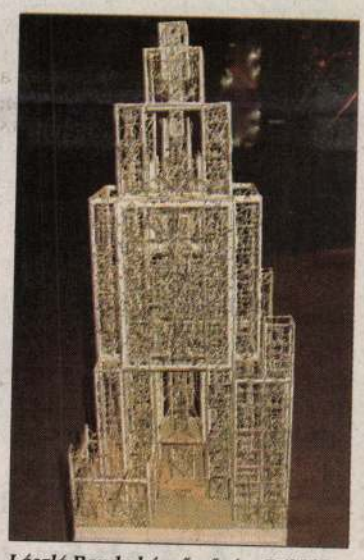

László Bandy képzőművész Fejlődő doboz című munkája

BUDAPESTI MAP

BUDAPEST
Regionális oldalak

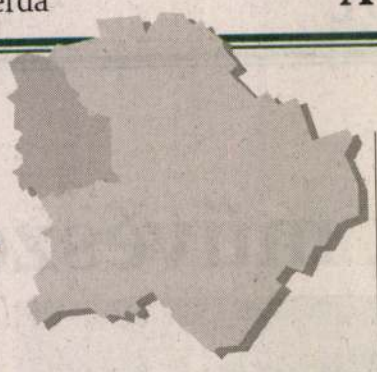

I., II., XII. kerület
Biatorbágy, Budaörs, Budakeszi, Nagykovácsi, Solymár

Helyi tudósítóink:

Lefkovics Zsófi
Tel.: 06-30/552-6249
E-mail: zslefkovics@bnap.hu
I., XII. kerület

Harkai Péter
Tel.: 06-30/552-6238
E-mail: pharkai@bnap.hu
II. kerület, Biatorbágy, Budaörs, Budakeszi, Nagykovácsi, Solymár

HÍR SOROK

Áramszünet! – A Fő utcában és a Vám utcában lakók ne felejtsék el, hogy ma 8 órától 15 óráig karbantartási munkák miatt szünetel a villamosenergia-szolgáltatás. Több mint egy hét múlva, október 16-án ugyanebben az időpontban várható áramszünet. További tájékoztatás a 238-3724-es telefonszámon.

Vándoroljunk Amerikában! – Ez Amerika címmel úti beszámolót tart Lénárt Judit a Budavári Művelődési Házban ma 17 órától (Budapest I. kerület, Bem rakpart 6). Az érdeklődőket diavetítés és beszélgetés várja.

Lombzsákok ingyen – A II. kerületi önkormányzat térítésmentesen műanyag zsákokat ad a kiskerttulajdonosoknak a felgyűlt bomló kerti hulladékok és a levelek begyűjtésére. A kukák mellé helyezett zsákokat a Fővárosi Közterület-fenntartó Rt. vállalta, hogy ingyenesen elszállítja. Az ingyenzsákokba kizárólag avart és kerti hulladékot szabad tenni. Az akció a készlet erejéig tart, a közös képviselőket vagy a ház szorgos lakóit a Máriaremetei út 37. szám alatti közösségi házba várják.

Őrsi vidámság – A Budaörsi Játékszín (Szabadság út 26.) október 9-én, szerdán Georges Feydeau Az úr vadászni jár című komédiáját mutatja be Sztankay István rendezésében. A főbb szerepekben Sztankay István, Schütz Ila, Trokán Péter és Straub Dezső látható. Ez lesz a 75. előadás!

Vírusidény – Közelednek a hűvös, beteges idők, ezért a Kapás utcai központi rendelőben minden érdeklődő áttanulmányozhatja a térítéses ellátások cím- és árlistáját. A dokumentum csak megtekintésre kérhető ki, és a kartonozóban lehet érdeklődni.

HOLNAP

Nyolc nő – Látták már a 8 nő című francia filmvígjátékot? Most megnézhetik. Október 10-én, csütörtökön 15.30-kor vetítik a Bem rakpart 6. szám alatti művelődési házban.

LAKÓHELYEM • I. KERÜLET

A Tabán tímárok és örömlányok lakóhelye volt

A Tabán már a korai középkorban lakott terület volt az átkelésre alkalmas rév közelsége miatt. Virágzott itt a kereskedelem, a kézműipar és egyre nőtt a lakosok száma. Ezt a folyamatot vágta el a tatárjárás. A révtelepülést a mongolok hada lesöpörte a föld színéről.

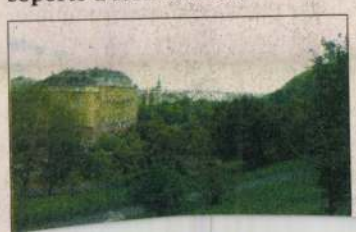

ház, négy elemi iskola, fogadók és tímárboltok épültek a környéken. Már a XVI. századtól virágzott a fürdőkultúra is. Allah hívei továbbfejlesztették a Rác fürdő elődjét. A hithű törököknek ugyanis kötelező volt naponta ötször, minden ima előtt megmártózni.

A Tabán életében, Buda visszafoglalása után szerencsétlen időszak következett. Járványok, tűzvészek, háborúk, árvizek pusztították a lakosságot és az épületeket. A XVIII. századtól a prostituáltaktól kölcsönözte hírnevét a terület. Még nyilvánosházban a

KI VÉDI MEG A DRÁGA PÉNZEN ÉPÜLT KÖZPARKOK

Játszótérrongál

Szerkesztőségünkbe számtalan, a fővárosiak gondját-baját tudósító telefon érkezik. Ezek egyike volt annak a felháborodott apukának a hangja, aki erős indulattal kérte, hogy menjünk ki az adyligeti játszótérre és nézzük meg, mit művelnek a helyi „Mad Max"-ek.

Hűvösvölgytől Pesthidegkúton át Nagykovácsi felé esik útba Adyliget. Festői környezetben, erdőtől ölelve ideális kertvárosi környék, szinte együtt lélegzik a környező fákkal. A Nagykovácsi út és a helyi ABC-üzlet szomszédságában az erdő szélén található egy játszótér, melyet néhány hete újított fel az önkormányzat tízmilliós nagyságrendű összegért, a szabványosítást céljául kitűző program keretében, több más játszótér mellett. Szemre is tetszetős, modern játékokkal gazdagodhattak az itt élő gyerekek. A környezet egyetlen hátránya egy közeli, használaton kívüli laktanya lőteréről hallatszó állandó fegyverropogás. A játszótér viszont látványos, igazi paradicsom a gyermeki kreativitás kiélésére. Mint például a mászófal. Akár a valódi hegymászók gyakorlófala, csak ez kicsit kisebb, négy oldalával bástyaként hívogatja a kalandvágyó csemetéket. Azaz, hívogatná, ha volna min felmászni. Ugyanis egyik napról a másikra ugyancsak kreatív kezek mind a négy oldaláról eltüntették a kapaszkodó göböket vagy kétméteres magasságig, néhány héttel az

ZÖLDSAROK • XII. KERÜLET

Kozmetika és sebtapasz az

Ha nem látni a fától az erdőt

Nem is az erdőt, hanem a forgalmat. Mit lehet tenni ilyen esetben? Segít a Fővárosi Kertészet.

A Németvölgyi úttól a Királyhágó térre befordulni nem volt könnyű, hiszen a sarkon álló fa ágaitól nem lehetett látni a tér forgalmát. A Fővárosi Kertészet munkatársai oldották meg ezt a problémát. A fa zavaró, lelógó ágait levágták, a megmaradt ágvégződéseket sebtapasszal kezelték. A tapasz tulajdonképpen egy védőréteget képez, amely védi a fát a fertőzésektől. Ez a szer garantálja azt is, hogy a forgalmat zavaró ágak ne nőjenek vissza. Így a fa felfelé fejlődhet, az autósok pedig nem

Művészek K

A II. kerületi Kapás utcai Városi Galériába költözik október 8-tól 29-ig Kecskemét művészeti élete, négy képzőművész alkotásaival.

Kecskemét különleges helyet foglal el a kortárs magyar művészeti életben. A Kecskeméti Művésztelepet Iványi-Grünwald vezetésével már 1909-ben megalapították,

amelynek napjainkig működő utódja az Alkotóház. A virágkor a hetvenes évek, amikor elindul Kátai Mihály vezetésével a Nemzetközi Zománcművészeti Alkotótelep, létrejön a Nemzetközi Kísérleti Kerámiastúdió, s megkezdi fényes karrierjét a kecskeméti Rajzfilmstúdió. Ezek az intézmények vonzották az alkotni vágyókat, s mint a kiállításon is látható, sokan érkeztek a határokon túlról is. A szecessziós Cifrapalotában található a vidék legnagyobb XIX–XX. századi képző- és iparművészeti gyűjteménye.

Egy ilyen jelentős művészeti örökséggel bíró közösség négy tagja látogat el a kerületbe, hogy

LÉVAY Jenő

kiáll. Bp.,Budapest Galéria, 1992.

VADAS József: KIterített könyv. = Magyar Hírlap, 1992. október 6. 15.

mmm mmmm, khb n

hgfghhhjkkGGGU uj

LÉVAI JENŐ

ZÁVADA Pál: Amikor Lévai Jenő fénysugárral festett tusrajzokat egy feketekalapos nőről. = ÉS XXXV.évf. 44.sz. 1991. nov.1. 1o.p. ill.

Ellenőrzési müveletek a gépkocsi

Álljunk a kocsival a szerelőakna
zük a motorolajteknőt, az olajszi
[illegible]
tését. Ha valahol szivárgást észl
hogy bizonyos agregatot szabad-e
jon Ford-szervizhez.

FIGYELEM !

A gépkocsi alján észlelt tömitett
addig ne indítsuk be, amig az aut
kocsiemelőn. Először vegyük ki a
talajt érjen és most ellenőrizzük
a kipufogó tömitése.

Sohasem dolgozzunk a gépkocsi ala
tositás nélkül.

A kipufogóberendezés ellenőrzése

A kipufogó alulról történő szemre
Ellenőrizzük nem korrodálódnak-e
repedés a gumiból készült részen.

LÉVAY Jenő

kiáll. Budapest Galéria,1992

HAJDU István: Az ismétlés családja. = Beszélő, 1992. okt.10.44.

egy művészettörténetkönyvet és azt

hogy ha az elavult, de .....tól

ig megyde hogy lássam, mennyire szink-

, tehát hogy ez azt jelentette, hogy

ichelnek, az a 17 vagy husz kötet,

z egészet. Igen, ez igy volt. Az

l ott lehetett olvasni az Eötvös

odálatos, hogy a könyvtárat lehetett

gye, az első évben, később aztán már

én mindig a volt egy külön művészet-

gész éjjel ott dolgoztam, és az Illés

akkor, aki aztán ilyen szocialista

ő jött be, mert ő szeretett olvasni,

k a ott végig olvastunk. Na most ez

LÉVAY Jenő

riáll. Miskolci Művésztelep, 1992

ism. KISHONTHY Zsolt: Belső tájak. =
Holnap, 3, 1992, 4. 25. ill

LÉVAY Jenő

kiáll. Bp., Budpest Galéria, 1992

ism. KÓI Pál: Az ébesrég bitmusai. = Uj Magyarország, 1992. október 12. 10. ill.

MTA Művészettörténeti Intézet
Budapest, I. Uri utca 49.

COLLEGIUM

ARTIUM

téneti Kutató Intézete

MEGSZEMÉLYESÍTETT GONDOLATOK

-A DUNAI FÜGGŐKÖTÉLPÁLYA REKONSTRUKCIÓJA-

1995. DECEMBER 4.

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK ÖNT ÉS BARÁTAIT
GONDOLAT-RÉSZVÉNY JEGYZÉSI
RENDEZVÉNYSOROZATUNK KÖVETKEZŐ HELYSZÍNEIRE

BÁNYÁSZFÜRDŐ
DOROG, HANTKEN MIKSA UTCA

DUNA MÚZEUM MEGNYITÓ
A HARMADIK ÉVEZRED FIAI
PROPAGANDAFILM 1986.
BÁNYÁSZFÜRDŐ, 15 ÓRA

AZ ÁRNYÉK TÜKÖRKÉPE
KAPOSI ENDRE ÉS LÉVAY JENŐ ELŐADÁSA
DUNA MÚZEUM, 17 ÓRA

A KIÁLLÍTÁSOK MEGTEKINTHETŐEK:
1996. JANUÁR 7-IG
A BÁNYÁSZFÜRDŐBEN
HÉTKÖZNAPOKON 10 - 15 ÓRÁIG
A DUNA MÚZEUMBAN
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL
NAPONTA 10 - 17 ÓRÁIG

EURÓPAI KÖZÉP GALÉRIA
ESZTERGOM, KÖLCSEY FERENC UTCA 2.

≈009 FORINT

BUDAPEST 15 28. 11. 95 AL-I/1.

Lévay János
Budapest
Felsőoldalki 61-65
A. l. fm. 2.
1025

LÉVAY J.

TÁMOGATÓK:
SOROS ALAPÍTVÁNY
KÖZTEAM ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ
DOSZÉN RT.
DOROGI KÖZÖSSÉGI HÁZ

MAGYAR
KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS
VÍZÜGYI MÚZEUM
ESZTERGOM KÖLCSEY F. U. 2.
T.: (33) 311 895

MEGSZEMÉLYESÍTETT GONDOLATOK

Eszmecsere-kereskedelem

A Dunai Kötélpálya Rakodó, a "Szigettőzsde" épülete a Duna medrében, Esztergom felett, az 1721. és az 1722. folyamkilométer között található. A parttól mintegy 80 méterre, két pillérre támaszkodó vasszerkezeten áll. A padló szintje a vízszint felett kb. 15 méter magasan fekszik, 200 négyzetméter alapterületét nyeregtető fedi. A Dunai Kötélpálya Rakodó mind a parttól, mind a víz felöl nézve kissé abszurd látványa miatt egyedülálló objektuma a térségnek. Tulajdonságai szinte sugallják, hogy benne, illetve környezetében a kultúra különböző műhelyei kapjanak otthont.

A Dunai Kötélpálya Rakodó tervezőinek és megvalósítóinak köszönhetően 1927.-től 1963.-ig szállították a szenet a bányából és rakták át uszályokba. Ily módon az épületben több ezer ember harminchat évi szellemi és fizikai munkája, sorsa testesül meg.

A Dunai Kötélpálya Rakodó most harmincegy évi mellőzés után sem kíván romba dőlni. Különös helyzete, egyedisége, időtlensége indoklottá teszi az épület hasznosítását. A hagyományápolás, értékmentés mellett az egykori valós működés modellül szolgálhat az újnak.

A helyreállítás a drótkötélpálya metaforikus újraindításával kezdődik, amikor a szén helyett a még ismeretlen kultúra különböző, lehetőleg minél szélesebb rétegei rakodnak át a Váltótérben, először művészrészvénykönyv formájában. A begyűjtött művek még csak szimbolikus értelemben részvények: a sorszámozott, A/4 -es papírokra vetett írások, zeneművek, grafikák, találmányok és egyéb különféle " gondolatlenyomatok " egy részvénytársaság első szellemi apportját, metaforikus alaptőkéjét jelentik.

A Szigettőzsde egy a hétköznapi valóságon túli ország eszméinek-rögeszméinek, álmainak-ábrándjainak, vágyainak-reményeinek, szenvedéseinek-gyönyörűségeinek szabad piaca. A határok itt nem önkényesen meghúzott vonalak a domborzaton, nem valamely síkot osztanak kisebb-nagyobb darabokra. A határ felszine lüktető, folyton változó kiterjedésű, láthatatlan térbeli háló, illetve végtelen számú sérthetetlen és egymást kiszorítás nélkül körülölelő hálózatok szelid szövete. Határállomás lehet itt egy könyv, egy hajviselet, egy dal, egy kép a mosóporon, egy szó, amit még megért valaki.

A határátlépés különböző kultúrák között - az ideák világában - hozzászokás a tudáshoz. Határkövek és utasok egyaránt lehetünk, hiszen az időről alkotott fogalmaink is mások. Erre utal a tőzsdén használatos valuták legtekintélyesebbike, a Kairosz, amivel a börze mindennapjaiban ritkán találkozhatunk, hiszen beválthatatlan. Közönségesen használatos belső valuta például a Szellemmorzsa (Endrődy József Attila kifejezése), amely váltható. Kisebb egységei: óra-perc-másodperc. Ennek a fizetési eszköznek már létezik az aranyhoz mérhető aránya is, ami lehetővé teszi a külvilág és az ideák országa közötti tényleges eszmecserét, exportot-importot, akár a közönséges földi vámszabályok szerint is.

Az eszmecsere-kereskedelem fellendítése a Szigettőzsde egyik fő programja. A valóságban gyakori eset, hogy egy-egy eszme képviselője nem idea-arányosan részesedik a földi javakból, sőt túlzás nélkül állítható, hogy minél távolabbi csillagra tekint az álmodó, annál sanyarúbb helyzetbe sodródhat. Átmenetileg persze - de ez az átmenet hosszabb lehet egy emberöltőnél is.

A Szigettőzsde pátfogolja az ismeretlent. Támogatása, gondoskodása úgy csökken, ahogy az adott gondolat megerősödik a mindennapokban. Ezt a fordított arányt mutatja a Szigettőzsde indexe. Ennek egyik leglényegesebb összetevője az a mérőszám, amely az érintett eszme pillanatnyi helyét jelöli ki az ismeretlen és a teljes integráció között. Az ismeretlen közelében lebegő gondolatok tehát a maximum, a valóság talajába mélyen beágyazódott ideák a minimum felé mutatnak. Ez az értékelés független a kvalitástól, egyedül az ismeretlennel való viszonyt jelzi.

A minőség meghatározása, a különböző vélekedések rangsorolása és az intervenció már nem a tőzsdének mint intézménynek a dolga, hanem a piac felé is tekintő művészettörténészeké, a kreatív alkuszoké, a börze kovászát jelentő spekulánsoké, a felhasználóké, a vállalkozóké. A Szigettőzsde magatartására a különböző kultúrák átfogó, egyidejű szemlélete a jellemző, nem az ítéletalkotás.

A fontos az, hogy a térben örök bolyongásra ítélt eszmék végtelen sokaságából minél több -ha csak ideig-óráig is- gazdára leljen.

A GONDOLAT-RÉSZVÉNY JEGYZÉSI HELYSZÍNEI

001	Dorog, Munkásfürdő	1994. 12. 02.
002	Dorog, Munkásfürdő	1994. 12. 04.
003	Budapest Art Expo	1995. 03. 16.
004	Budapest Art Expo	1995. 03. 17.
005	Budapest Art Expo	1995. 03. 18.
006	Budapest Art Expo	1995. 03. 19.
007	Győr ,Lloyd Mozi /Mediawave/	1995. 04. 25.
008	Győr, Városi Művészeti Múzeum	1995. 04. 26.
009	Győr, Várart Galéria	1995. 04. 27.
010	Győr, RAS Galériahajó	1995. 04. 28.
011	Budapest, Vigadó Galéria -Bárka	1995. 04. 30.
012	Dorog, József Attila Művelődési Ház	1995. 05. 13.
013	Győr, P.S.V.M.K.	1995. 05. 23.
014		
015		
016	Budapest, Szentháromság tér Mosolynapok	1995. 05. 26. 1995. 05. 27. 1995. 05. 28.
017	Dorog, Palatinus-tó	1995. 06. 24.
018	Kecskemét, Fotográfiai Múzeum	1995 06. 30.
019	Balatonboglár	1995. 07. 21.
020	Balatonboglár	1995. 07. 22.
021	Szent Anna-tó	1995. 07. 28.
022	Szent Anna-tó	1995. 07. 29.
023	Szent Anna-tó	1995. 07. 30.
024	Budapest, Iparművészeti Múzeum	1995. 08. 03.
025	Monostori Erőd	1995. 08. 22.
026	Tata	1995. 08. 23.
027	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 11.
028	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 12.
029	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 13.
030	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 14.
031	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 15.
032	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 16.
033	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 17.
034	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 18.
035	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 19.
036	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 20.
037	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 21.

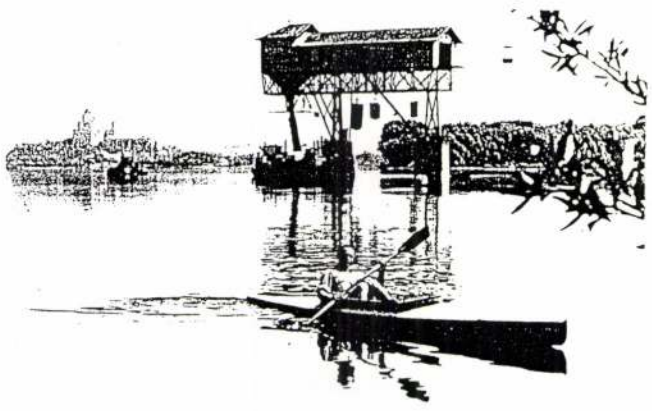

A GONDOLAT-RÉSZVÉNY JEGYZŐI

001; Balázs János 002; Tokodi András 003 Pick József 004; Kaján Imre - Európai Közép Galéria 005; Wieszt József 006; Sebestyén Judit 007; Miavecz Jenő 008; Kaposi Endre 009; Kaposi Tamás 010; Kaposi Antal 011; Lepel László 012; Földi Péter 013; Szabó Csaba 014; Pottyondi Péter 015; Rajk László 016; Ferenczi Gábor 017; Ferenczi Gábor 018; Hink Sonia 019; Kalmár László 020; Kuncze Gábor 021; Csontó Lajos 022; Bencze László 023; Koronczi Endre 024; Szabics Ágnes 025; Fehér Ernő 026; Matyók László 027; Pesty Fekete Doboz KFT. 028; Tóth Istvánné 029; Simsay Ildikó 030; Szily Géza 031; Bakos Ildikó 032; Cs. Nagy Lajos 033; Lévay Jenő 034; Pick Józsefné 035; Kovács Lajos 036; Nagy T. Katalin 037; Beck György 038; Posch Győző 039; Sebestyén Zsuzsanna 040; Krasznahorkai László 041; Sebestyén Jenő 042; Glozer László 043; Siki Laci 044; Vadas Szabolcs 045; Gyuró Anna Eszter 046; Komoróczky Tamás 047; ST. Auby Tamás 048; Nagy István 049; ST. Auby Tamás 050; Beöthy Balázs 051; Beöthy Balázs 052; Spilák Klára 053; Gyarmathy Katalin, Hegedűs Viktória 054; Swierkiewicz Róbert 055; Monori Mész András 056; Szakál Csaba 057; Eperjesi Ágnes, Várnagy Tibor 058; Pintér Sán-dor 059; Závada Pál 060; Fata György 061; Közteam /Novák Zsuzsy-Fülöp Mihály/ 062; Novák Zsuzsy 063; Fülöp Mihály 064; Áts Bálint 065; Áts László 066; Borsos Irisz 067; Móder Rezső 068; Imre Mariann, 069; Dankó Zoltán 070; Minyó Szert Károly 071; Romoda Klári 072; Andrási Gábor 073; Tímár Katalin 074; Faa Balázs 075; Nádor Zsuzsa 076; A négy nagy 077; Július Gyula 078; elek is 079; Nagy Attila 080; Hecker Péter 081; Berhidi Mária 082; Baksai Józssef 083; Barakonyi Zsombor 084; Boros Géza 085; Erőss István 086; Erőss István, Nagy István, Lévay Jenő 087; Nagy István 088; Kocsis Ágnes 089; Konecsny Emőke090; Gyarmathy Katalin 091; Szigethy Gyula 092; Zsubori Ervin /Arnolfini archívum/ 093; Vági Zsuzsa 094; Székely-Magyari Hunor 095; Széchényi Péter 096; Tóth Ferenc 097; Bernáth Zsuzsanna 098; Szacsva y Pál 099; Hegedűs Szilveszter 100; Hamvasné Füredi Judit, Hamvas Gábor, Szabics Ágnes 101; Csete Judit 102; Vár Art Galéria 103; Csete Zoltán 104; Balaskó Attila 105; Szűcs György 106; Hudra Klára 107; Gémes Péter 108; Seregley Erzsébet 109; Fábián Noémi 110; Strelenczky János 111; Halbauer Ede 112; Gaál Tamás 113 Bakos-Magos-Lévay 114; Fazekas György 115; Szalay Tamás 116; Vizi Péter 117; Deli Ágnes 118; Kádár Katalin 119; Regős Imre 120; Xertox 121; Yeanette Poetts 122; Minyó Szert Károly 123; Kis Rudolfné 124; Tooth Gábor Andor 125; G. Szűcs László 126; Gergely Mariann 127; Vásárhelyi Dániel /P.Art Stúdió/ 128; Beke László 129; Fekete László 130; Báthory Gábor 131; Kalmár László 132; Kutrucz Ilona 133; Terebessy László 134; Péter Ágnes 135; Budahelyi Tibor 136; Budahelyi Tibor 137; Simsay Ildikó 138; Ránki Júlia 139; Nagy Ágnes 140; ETI.PET Hungary-Budapest 141; Lévay Jenő 142; Taksás Mihály 143; Vattay Elemér 144; Turcsányi Antal 145; Rózsa Zsuzsa 146; Hegedűs 2. László 147; Pál Csaba 148; Ifj. Medgyasszay László 149; Máté Gyula 150; Déri Miklós, Pohárnok Gergely 151; Bátai Sándor 152; Haász Ágnes 153; HaászÁgnes 154; Shmilliár Lilla 155; Balaskó Attila 156; Tamás Amaryllis 157; Tanai Csaba 158; Bohár András 159; Tamás Amaryllis 160; Radics Helga 161; Szász János, Art MADI csoport 162; Dárdai Zsuzsa 163; F. Csapó Irén 164; Navratil Ferenc 165; N. Mészáros Júlia 166; Mátay Zsuzsanna 167; Ézsiás István 168; Galgóczy György 169; Tolnai Ottó 170; Szabó Béla 171; Tolnay Imre 172; Südi Enikő, Rosta Bendegúz, Rosta Zita 173; RAS Stúdió, Rosta S. Csaba, Riczkó Balázs, Pozsgai Zoltán, Takács Attila 174; Fazekas Bence, Fazekas Áron Nyitrai Katalin 175; Nyári Piroska 176; Varga Mihály 177; Romvári János 178; Bajkó Anikó 179; Kelecsényi Csilla 180; Olajos György 181; Bozsaki Dávid 182; P. Nagy Gabi 183; Villányi László 184; Balogh István 185; Mericske Zoltán 186; Balla Attila 187; Fehér Dániel 188; Pécsi L. Dániel 189; Lévay Jenő 190; Peternák Miklós 191; Peternák Zsigmond 192; Peternák Anna 193; Egervári Ferenc 194; Lévay Jenő 195; Romoda Klári 196; Salamon Sándor 197; Pőcze Attila 198; Kovács Tamás, Tundó Klára 199; Új Bronzkor együttes, Leskowszky Albert 200; Ulrich Gábor 201; Somogyi András 202; Péter Gábor 203; Győrfi Gábor 204; Erdődy József Attila 205; Reischl Szilvia 206; Vásárhelyi Tibor 207; Erhardt Miklós 208; Pál Zsuzsanna Rebeka 209; Bakos Gábor 210; Lengyel-Magyar Barátság Háza / Birkás László / 211; Birkás László 212; Szabó Eszter Ágnes 213; Szücs György 214; Ütő Gusztáv 215; Toró Attila 216; Vasilatos Ianis 217; Roddy Hunter 218; Damokos Csaba 219; Bedő Attila 220; Szücs György 221; Valentin Torrens 222; Istvan Kantor 223; Szabó Zoltán 224; Bartis Elemér Márton 225; Gyurka Ágnes 226; Bukta Imre 227; Verespop Art 228; Euroartist 229; Cati Orbulescu 230; Bob József Bumbi 231; Petronella Serban 232; Hubbes-Rombauer László Attila 233; Alastair MacLennan 234; Kozári Hilda 235; Tímár Katalin 236; Soós Ágnes 237; Szemedám György 238; Palkó Tibor 239; Sebestyén Zoltán 240; Katona Zoltán 241; Nayg István 242; Weber Kristóf 243; Vass Tibor 244; Domokos Johanna 245; Károlyi Csaba 246; Deák Sándor Ottó 247; Balázs Ildikó 248; Nagy Andrea 249; Litván Péter 250; Riss József, Juhász Krisztián 251; Arielle Bidoul 252; SAB 253; Gáll Gregor István 254; Cserepes Károly 255; Kecskés Barbara 256; Bíró József 257; Szlaukó László 258; Yeanette Poetts 259; Dér Ferenc 260; Szacsva y Pál 261; Koronczi Endre 262; Csontó Lajos 263; Winkler Sára 264; Polónyi Krisztina 265; Kádár Katalin 266; Terebessy László 267; Oláh Tünde 268; Peternák Zoltán 269; Bakos Ildikó, Körösényi Tamás 270; Ganczaugh Miklós 271; Lengyel András 272; Lévay Jenő 273; Sturcz János 274; Elekes Károly 275; Bangócs Gábor 276; Mujdricza Péter 277; Ősz Gábor. . .

levélcím: Lévay Jenő 1158 Budapest, Adria utca 1/b. telefon: 272-3235

Lévay Jenő	hat grafika/ Váltótér/	**Lettre internationale**	1994. tavasz
Lévay Jenő	grafika /Váltótér/	**Rakéta Regényújság**	1994. április 29.
Hajdú István,	- A művészet zordon helyei - Megkérdeztük Lévay Jenőt a Váltótér Alapítványról	**Beszélő**	1994. június 21.
Esztergomi Közgyülés	Javaslat a Váltótér Alapítvány támogatására	**24 óra**	1994. június 30.
Gerlóczy Ferenc	Szemben az árfolyammal Egy művészeti tőzsde terve	**HVG**	1994. július 16.
Lévay Jenő	Váltótér, Galéria egy metafora felett	**Balkon**	1994/7 július-augusztus
Lévay Jenő	Szigettőzsde	**Magyar Narancs**	1994. október 20.

Lévay Jenő	tizenkét grafika / Váltótér /	**Rakéta**	1994/40-52. október-december
Látó János	Leporello	**TV 1**	1994. november 27.
Ferenc Gerlóczy	Une Bourse de l art pour l art	**Courier International**	1994. november 30.
Láng Zsuzsa	Szellemi szabadkikötő	**Népszabadság**	1994. december 3.
Nagy T. Katalin	Mű-terem-tés	**Duna TV**	1994. december 19.
Cs. Nagy Lajos	„Gondolatrészvényt" jegyeztek Dorogun	**24 óra**	1994. december 29.
Nagy T. Katalin	Mű-terem-tés / ism. /	**Duna TV**	1995. január 6.
Spilák Klára	RÉS	**TV 2**	1995. január 13.
Claude Kovac	Ile d art sur le Danube	**Libération**	1995. április 25.

Beke László- Dárdai Zsuzsa	Budapest Art Expo	**Élet és Irodalom**	1995. április 28.
Lévay Jenő	189. Gondolatrészvény „maszkok"	**Élet és Irodalom**	1995. június 23.
Láng Zsuzsa Tímár Katalin	Dafke a Dunán A látogató mozgása Az időmérés rövid története	**168 ÓRA Magyar Narancs**	1995 július 11 1995. augusztus 10.
168 ÓRA	Dafke na Dunaji /másodkőzlés/	**Párkány és Vidéke**	1995 augusztus-szeptember
Emmanuelle Richard	Keeping art above water	**Budapest Week**	1995 szeptember 14.
Beke László - Bak Imre Sugár Gabi	"Új funkciót teremteni a művészetnek" Gondolat-részvényt a Szigettőzsdéről	**Balkon**	1995 szeptember
Szemadám György	/H/arcképek	**Nyugati Krónika TV 2**	1995 szeptember 15.
Sugár Gabi	Emberközpontú tőzsde	**Nyugati Krónika**	1995 szeptember 18. 1995 szeptember 22.

MEGSZEMÉLYESÍTETT GONDOLATOK

-A DUNAI FÜGGŐKÖTÉLPÁLYA REKONSTRUKCIÓJA-

1995. DECEMBER 4.

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK ÖNT ÉS BARÁTAIT
GONDOLAT-RÉSZVÉNY JEGYZÉSI
RENDEZVÉNYSOROZATUNK KÖVETKEZŐ HELYSZÍNEIRE

BÁNYÁSZFÜRDŐ
DOROG, HANTKEN MIKSA UTCA

DUNA MÚZEUM
EURÓPAI KÖZÉP GALÉRIA
ESZTERGOM, KÖLCSEY FERENC UTCA 2.

MEGNYITÓ
A HARMADIK ÉVEZRED FIAI
PROPAGANDAFILM 1986.
BÁNYÁSZFÜRDŐ, 15 ÓRA

AZ ÁRNYÉK TÜKÖRKÉPE
KAPOSI ENDRE ÉS LÉVAY JENŐ ELŐADÁSA
DUNA MÚZEUM, 17 ÓRA

A KIÁLLÍTÁSOK MEGTEKINTHETŐEK:
1996. JANUÁR 7-IG
A BÁNYÁSZFÜRDŐBEN
HÉTKÖZNAPOKON 10 - 15 ÓRÁIG
A DUNA MÚZEUMBAN
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL
NAPONTA 10 - 17 ÓRÁIG

FORINT
LÉVAY JENŐ
Bánáti Kovács-Tátrai Galéria-
Budapest Kertész u. 36
1073
KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS
VÍZÜGYI MÚZEUM
ESZTERGOM KÖLCSEY U.
T.: (33) 311 888

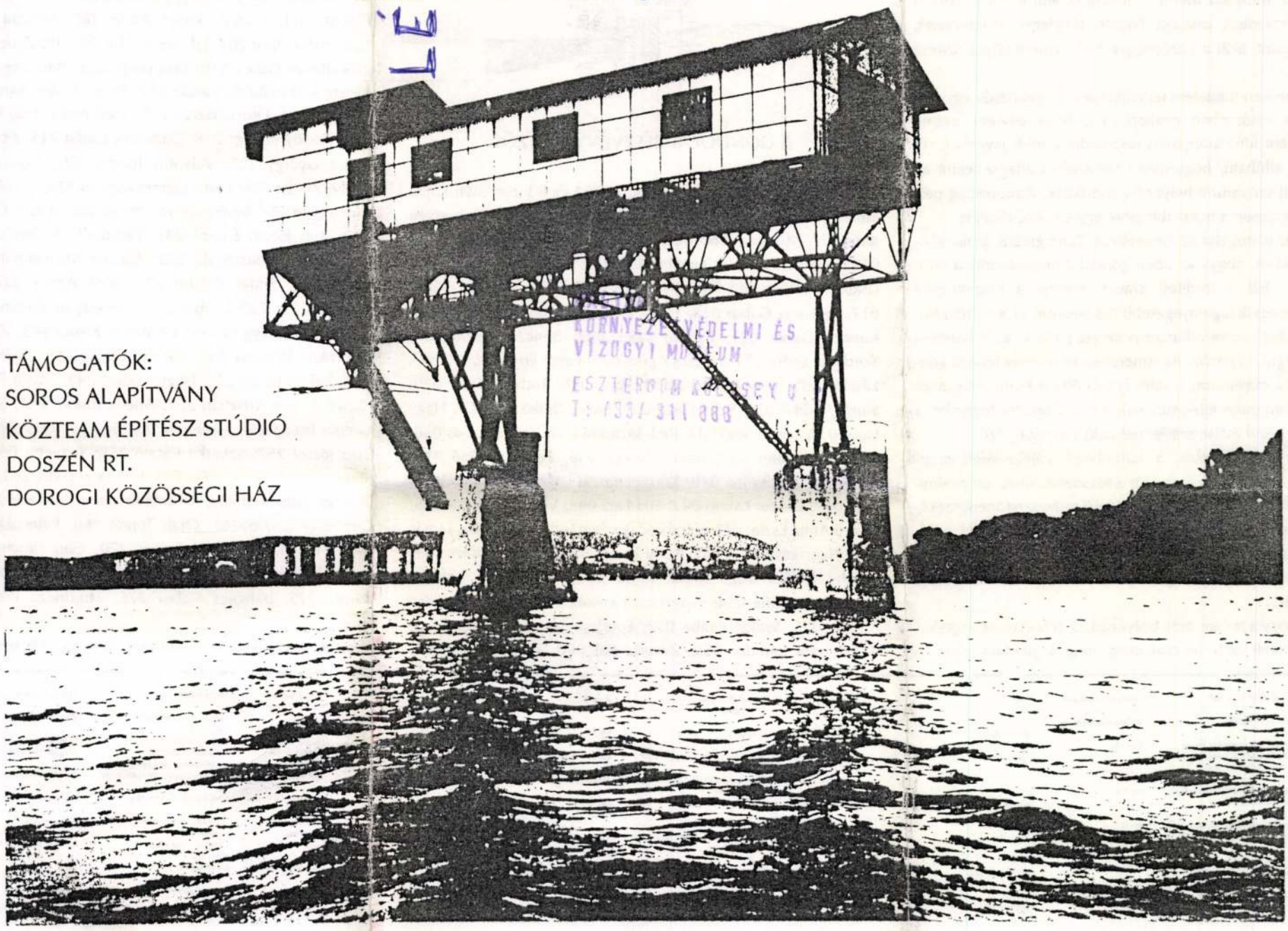

TÁMOGATÓK:
SOROS ALAPÍTVÁNY
KÖZTEAM ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ
DOSZÉN RT.
DOROGI KÖZÖSSÉGI HÁZ

MEGSZEMÉLYESÍTETT GONDOLATOK

Eszmecsere-kereskedelem

A Dunai Kötélpálya Rakodó, a "Szigettőzsde" épülete a Duna medrében, Esztergom felett, az 1721. és az 1722. folyamkilométer között található. A parttól mintegy 80 méterre, két pillérre támaszkodó vasszerkezeten áll. A padló szintje a vízszint felett kb. 15 méter magasan fekszik, 200 négyzetméter alapterületét nyeregtető fedi. A Dunai Kötélpálya Rakodó mind a parttól, mind a víz felöl nézve kissé abszurd látványa miatt egyedülálló objektuma a térségnek. Tulajdonságai szinte sugallják, hogy benne, illetve környezetében a kultúra különböző műhelyei kapjanak otthont.

A Dunai Kötélpálya Rakodó tervezőinek és megvalósítóinak köszönhetően 1927.-től 1963.-ig szállították a szenet a bányából és rakták át uszályokba. Ily módon az épületben több ezer ember harminchat évi szellemi és fizikai munkája, sorsa testesül meg.

A Dunai Kötélpálya Rakodó most harmincegy évi mellőzés után sem kíván romba dőlni. Különös helyzete, egyedisége, időtlensége indoklottá teszi az épület hasznosítását. A hagyományápolás, értékmentés mellett az egykori valós működés modellül szolgálhat az újnak.

A helyreállítás a drótkötélpálya metaforikus újraindításával kezdődik, amikor a szén helyett a még ismeretlen kultúra különböző, lehetőleg minél szélesebb rétegei rakodnak át a Váltótérben, először művészrészvénykönyv formájában. A begyűjtött művek még csak szimbolikus értelemben részvények: a sorszámozott, A/4 -es papírokra vetett írások, zeneművek, grafikák, találmányok és egyéb különféle " gondolatlenyomatok " egy részvénytársaság első szellemi apportját, metaforikus alaptőkéjét jelentik.

A Szigettőzsde egy a hétköznapi valóságon túli ország eszméinek-rögeszméinek, álmainak-ábrándjainak, vágyainak-reményeinek, szenvedéseinek-gyönyörűségeinek szabad piaca. A határok itt nem önkényesen meghúzott vonalak a domborzaton, nem valamely síkot osztanak kisebb-nagyobb darabokra. A határ felszine lüktető, folyton változó kiterjedésű, láthatatlan térbeli háló, illetve végtelen számú sérthetetlen és egymást kiszorítás nélkül körülölelő hálózatok szelid szövete. Határállomás lehet itt egy könyv, egy hajviselet, egy dal, egy kép a mosóporon, egy szó, amit még megért valaki.

A határátlépés különböző kultúrák között - az ideák világában - hozzászokás a tudáshoz. Határkövek és utasok egyaránt lehetünk, hiszen az időről alkotott fogalmaink is mások. Erre utal a tőzsdén használatos valuták legtekintélyesebbike, a Kairosz, amivel a börze mindennapjaiban ritkán találkozhatunk, hiszen beválthatatlan. Közönségesen használatos belső valuta például a Szellemmorzsa (Endrődy József Attila kifejezése), amely váltható. Kisebb egységei: óra-perc-másodperc. Ennek a fizetési eszköznek már létezik az aranyhoz mérhető aránya is, ami lehetővé teszi a külvilág és az ideák országa közötti tényleges eszmecserét, exportot-importot, akár a közönséges földi vámszabályok szerint is.

Az eszmecsere-kereskedelem fellendítése a Szigettőzsde egyik fő programja. A valóságban gyakori eset, hogy egy-egy eszme képviselője nem idea-arányosan részesedik a földi javakból, sőt túlzás nélkül állítható, hogy minél távolabbi csillagra tekint az álmodó, annál sanyarúbb helyzetbe sodródhat. Átmenetileg persze - de ez az átmenet hosszabb lehet egy emberöltőnél is.

A Szigettőzsde pátfogolja az ismeretlent. Támogatása, gondoskodása úgy csökken, ahogy az adott gondolat megerősödik a mindennapokban. Ezt a fordított arányt mutatja a Szigettőzsde indexe. Ennek egyik leglényegesebb összetevője az a mérőszám, amely az érintett eszme pillanatnyi helyét jelöli ki az ismeretlen és a teljes integráció között. Az ismeretlen közelében lebegő gondolatok tehát a maximum, a valóság talajába mélyen beágyazódott ideák a minimum felé mutatnak. Ez az értékelés független a kvalitástól, egyedül az ismeretlennel való viszonyt jelzi.

A minőség meghatározása, a különböző vélekedések rangsorolása és az intervenció már nem a tőzsdének mint intézménynek a dolga, hanem a piac felé is tekintő művészettörténészeké, a kreatív alkuszoké, a börze kovászát jelentő spekulánsoké, a felhasználóké, a vállalkozóké. A Szigettőzsde magatartására a különböző kultúrák átfogó, egyidejű szemlélete a jellemző, nem az ítéletalkotás.

A fontos az, hogy a térben örök bolyongásra ítélt eszmék végtelen sokaságából minél több -ha csak ideig-óráig is- gazdára leljen.

A GONDOLAT-RÉSZVÉNY JEGYZÉSI HELYSZÍNEI

001	Dorog, Munkásfürdő	1994. 12. 02.
002	Dorog, Munkásfürdő	1994. 12. 04.
003	Budapest Art Expo	1995. 03. 16.
004	Budapest Art Expo	1995. 03. 17.
005	Budapest Art Expo	1995. 03. 18.
006	Budapest Art Expo	1995. 03. 19.
007	Győr ,Lloyd Mozi /Mediawave/	1995. 04. 25.
008	Gyór, Városi Művészeti Múzeum	1995. 04. 26.
009	Győr, Várart Galéria	1995. 04. 27.
010	Győr, RAS Galériahajó	1995. 04. 28.
011	Budapest, Vigadó Galéria -Bárka	1995. 04. 30.
012	Dorog, József Attila Művelődési Ház	1995. 05. 13.
013	Győr, P.S.V.M.K.	1995. 05. 23.
014		
015		
016	Budapest,	
	Szentháromság tér Mosolynapok	1995. 05. 26.
		1995. 05. 27.
		1995. 05. 28.
017	Dorog, Palatinus-tó	1995. 06. 24.
018	Kecskemét, Fotográfiai Múzeum	1995 06. 30.
019	Balatonboglár	1995. 07. 21.
020	Balatonboglár	1995. 07. 22.
021	Szent Anna-tó	1995. 07. 28.
022	Szent Anna-tó	1995. 07. 29.
023	Szent Anna-tó	1995. 07. 30.
024	Budapest, Iparművészeti Múzeum	1995. 08. 03.
025	Monostori Erőd	1995. 08. 22.
026	Tata	1995. 08. 23.
027	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 11.
028	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 12.
029	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 13.
030	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 14.
031	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 15.
032	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 16.
033	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 17.
034	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 18.
035	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 19.
036	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 20.
037	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 21.

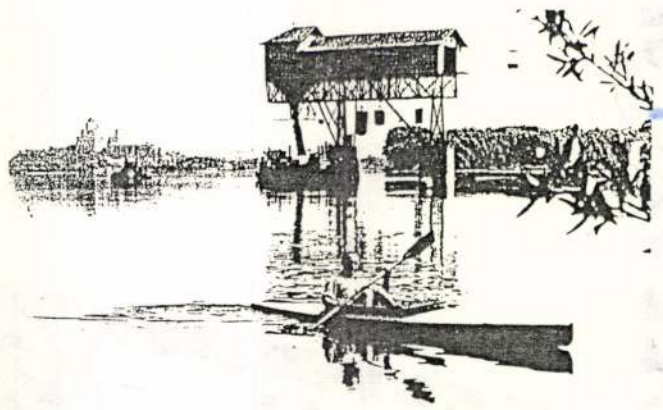

A GONDOLAT-RÉSZVÉNY JEGYZŐI

001; Balázs János 002; Tokodi András 003 Pick József 004; Kaján Imre - Európai Közép Galéria 005; Wieszt József 006; Sebestyén Judit 007; Miavecz Jenő 008; Kaposi Endre 009; Kaposi Tamás 010; Kaposi Antal 011; Lepel László 012; Földi Péter 013; Szabó Csaba 014; Pottyondi Péter 015; Rajk László 016; Ferenczi Gábor 017; Ferenczi Gábor 018; Hink Sonia 019; Kalmár László 020; Kuncze Gábor 021; Csontó Lajos 022; Bencze László 023; Koronczi Endre 024; Szabics Ágnes 025; Fehér Ernő 026; Matyók László 027; Pesty Fekete Doboz KFT. 028; Tóth Istvánné 029; Simsay Ildikó 030; Szily Géza 031; Bakos Ildikó 032; Cs. Nagy Lajos 033; Lévay Jenő 034; Pick Józsefné 035; Kovács Lajos 036; Nagy T. Katalin 037; Beck György 038; Posch Győző 039; Sebestyén Zsuzsanna 040; Krasznahorkai László 041; Sebestyén Jenő 042; Glozer László 043; Siki Laci 044; Vadas Szabolcs 045; Gyuró Anna Eszter 046; Komoróczky Tamas 047; ST. Auby Tamás 048; Nagy István 049; ST. Auby Tamás 050; Beöthy Balázs 051; Beöthy Balázs 052; Spilák Klára 053; Gyarmathy Katalin, Hegedűs Viktória 054; Swierkiewicz Róbert 055; Monori Mész András 056; Szakál Csaba 057; Eperjesi Ágnes, Várnagy Tibor 058; Pintér Sán-dor 059; Závada Pál 060; Fata György 061; Közteam /Novák Zsuzsy-Fülöp Mihály/ 062; Novák Zsuzsy 063; Fülöp Mihály 064; Áts Bálint 065; Áts László 066; Borsos Irisz 067; Móder Rezső 068; Imre Mariann, 069; Dankó Zoltán 070; Minyó Szert Károly 071; Romoda Klári 072; Andrási Gábor 073; Tímár Katalin 074; Faa Balázs 075; Nádor Zsuzsa 076; A négy nagy 077; Július Gyula 078; elek is 079; Nagy Attila 080; Hecker Péter 081; Berhidi Mária 082; Baksai Józssef 083; Barakonyi Zsombor 084; Boros Géza 085; Erőss István 086; Erőss István, Nagy István, Lévay Jenő 087; Nagy István 088; Kocsis Ágnes 089; Konecsny Emőke090; Gyarmathy Katalin 091; Szigethy Gyula 092; Zsubori Ervin /Arnolfini archívum/ 093; Vági Zsuzsa 094; Székely-Magyari Hunor 095; Széchényi Péter 096; Tóth Ferenc 097; Bernáth Zsuzsanna 098; Szacsva y Pál 099; Hegedűs Szilveszter 100; Hamvasné Füredi Judit, Hamvas Gábor, Szabics Ágnes 101; Csete Judit 102; Vár Art Galéria 103; Csete Zoltán 104; Balaskó Attila 105; Szűcs György 106; Hudra Klára 107; Gémes Péter 108; Seregley Erzsébet 109; Fábián Noémi 110; Strelenczky János 111; Halbauer Ede 112; Gaál Tamás 113 Bakos-Magos-Lévay 114; Fazekas György 115; Szalay Tamás 116; Vizi Péter 117; Deli Ágnes 118; Kádár Katalin 119; Regős Imre 120; Xertox 121; Yeanette Poetts 122; Minyó Szert Károly 123; Kis Rudolfné 124; Tooth Gábor Andor 125; G. Szűcs László 126; Gergely Mariann 127; Vásárhelyi Dániel /P.Art Stúdió/ 128; Beke László 129; Fekete László 130; Báthory Gábor 131; Kalmár László 132; Kutrucz Ilona 133; Terebessy László 134; Péter Ágnes 135; Budahelyi Tibor 136; Budahelyi Tibor 137; Simsay Ildikó 138; Ránki Júlia 139; Nagy Ágnes 140; ETI.PET Hungary-Budapest 141; Lévay Jenő 142; Taksás Mihály 143; Vattay Elemér 144; Turcsányi Antal 145; Rózsa Zsuzsa 146; Hegedűs 2. László 147; Pál Csaba 148; Ifj. Medgyasszay László 149; Máté Gyula 150; Déri Miklós, Pohárnok Gergely 151; Bátai Sándor 152; Haász Ágnes 153; HaászÁgnes 154; Shmilliár Lilla 155; Balaskó Attila 156; Tamás Amaryllis 157; Tanai Csaba 158; Bohár András 159; Tamás Amaryllis 160; Radics Helga 161; Szász János, Art MADI csoport 162; Dárdai Zsuzsa 163; F. Csapó Irén 164; Navratil Ferenc 165; N. Mészáros Júlia 166; Mátay Zsuzsanna 167; Ézsiás István 168; Galgóczy György 169; Tolnai Ottó 170; Szabó Béla 171; Tolnay Imre 172; Südi Enikő, Rosta Bendegúz, Rosta Zita 173; RAS Stúdió, Rosta S. Csaba, Riczkó Balázs, Pozsgai Zoltán, Takács Attila 174; Fazekas Bence, Fazekas Áron Nyitrai Katalin 175; Nyári Piroska 176; Varga Mihály 177; Romvári János 178; Bajkó Anikó 179; Kelecsényi Csilla 180; Olajos György 181; Bozsaki Dávid 182; P. Nagy Gabi 183; Villányi László 184; Balogh István 185; Mericske Zoltán 186; Balla Attila 187; Fehér Dániel 188; Pécsi L. Dániel 189; Lévay Jenő 190; Peternák Miklós 191; Peternák Zsigmond 192; Peternák Anna 193; Egervári Ferenc 194; Lévay Jenő 195; Romoda Klári 196; Salamon Sándor 197; Pőcze Attila 198; Kovács Tamás, Tundó Klára 199; Új Bronzkor együttes, Leskowszky Albert 200; Ulrich Gábor 201; Somogyi András 202; Péter Gábor 203; Győrfi Gábor 204; Erdődy József Attila 205; Reischl Szilvia 206; Vásárhelyi Tibor 207; Erhardt Miklós 208; Pál Zsuzsanna Rebeka 209; Bakos Gábor 210; Lengyel-Magyar Barátság Háza / Birkás László / 211; Birkás László 212; Szabó Eszter Ágnes 213; Szücs György 214; Ütő Gusztáv 215; Toró Attila 216; Vasilatos Ianis 217; Roddy Hunter 218; Damokos Csaba 219; Bedő Attila 220; Szücs György 221; Valentin Torrens 222; Istvan Kantor 223; Szabó Zoltán 224; Bartis Elemér Márton 225; Gyurka Ágnes 226; Bukta Imre 227; Verespop Art 228; Euroartist 229; Cati Orbulescu 230; Bob József Bumbi 231; Petronella Serban 232; Hubbes-Rombauer László Attila 233; Alastair MacLennan 234; Kozári Hilda 235; Tímár Katalin 236; Soós Ágnes 237; Szemedám György 238; Palkó Tibor 239; Sebestyén Zoltán 240; Katona Zoltán 241; Nayg István 242; Weber Kristóf 243; Vass Tibor 244; Domokos Johanna 245; Károlyi Csaba 246; Deák Sándor Ottó 247; Balázs Ildikó 248; Nagy Andrea 249; Litván Péter 250; Riss József, Juhász Krisztián 251; Arielle Bidoul 252; SAB 253; Gáll Gregor István 254; Cserepes Károly 255; Kecskés Barbara 256; Bíró József 257; Szlaukó László 258; Yeanette Poetts 259; Dér Ferenc 260; Szacsva y Pál 261; Koronczi Endre 262; Csontó Lajos 263; Winkler Sára 264; Polónyi Krisztina 265; Kádár Katalin 266; Terebessy László 267; Oláh Tünde 268; Peternák Zoltán 269; Bakos Ildikó, Körösényi Tamás 270; Ganczaugh Miklós 271; Lengyel András 272; Lévay Jenő 273; Sturcz János 274; Elekes Károly 275; Bangócs Gábor 276; Mujdricza Péter 277; Ősz Gábor. . .

levélcím: Lévay Jenő 1158 Budapest, Adria utca 1/b. telefon: 272-3235

Lévay Jenő	hat grafika/ Váltótér/	**Lettre internationale**	1994. tavasz
Lévay Jenő	grafika /Váltótér/	**Rakéta Regényújság**	1994. április 29.
Hajdú István,	- A művészet zordon helyei - Megkérdezték Lévay Jenőt a Váltótér Alapítványról	**Beszélő**	1994. június 23.
Esztergomi Közgyülés	Javaslat a Váltótér Alapítvány támogatására	**24 óra**	1994. június 30.
Gerlóczy Ferenc	Szemben az árfolyammal Egy művészeti tőzsde terve	**HVG**	1994. július 16.
Lévay Jenő	Váltótér, Galéria egy metafora felett	**Balkon**	1994/7 július-augusztus
Lévay Jenő	Szigettőzsde	**Magyar Narancs**	1994. október 20.
Lévay Jenő	tizenkét grafika / Váltótér /	**Rakéta**	1994/40-52. október-december
Látó János	Leporello	**TV 1**	1994. november 27.
Ferenc Gerlóczy	Une Bourse de l art pour l art	**Courier International**	1994. november 30.
Láng Zsuzsa	Szellemi szabadkikötő	**Népszabadság**	1994. december 3.
Nagy T. Katalin	Mű-terem-tés	**Duna TV**	1994. december 19.
Cs. Nagy Lajos	„Gondolatrészvényt" jegyeztek Dorogon	**24 óra**	1994. december 29.
Nagy T. Katalin	Mű-terem-tés / ism. /	**Duna TV**	1995. január 6.
Spilák Klára	RÉS	**TV 2**	1995. január 13.
Claude Kovac	Ile d art sur le Danube	**Libération**	1995. április 25.
Beke László- Dárdai Zsuzsa	Budapest Art Expo	**Élet és Irodalom**	1995. április 28.
Lévay Jenő	189. Gondolatrészvény „maszkok"	**Élet és Irodalom**	1995. június 23.
Láng Zsuzsa	Dafke a Dunán	**168 ÓRA**	1995 július 11
Tímár Katalin	A látogató mozgása Az időmérés rövid története	**Magyar Narancs**	1995. augusztus 10.
168 ÓRA	Dafke na Dunaji /másodközlés/	**Párkány és Vidéke**	1995 augusztus-szeptember
Emmanuelle Richard	Keeping art above water	**Budapest Week**	1995 szeptember 14.
Beke László - Bak Imre	"Új funkciót teremteni a művészetnek"	**Balkon**	1995 szeptember
Sugár Gabi	Gondolat-részvényt a Szigettőzsdéről	**Nyugati Krónika**	1995 szeptember 15.
Szemadám György	/t-t/arcképek	**TV 2**	1995 szeptember 18.
Sugár Gabi	Emberközpontú tőzsde	**Nyugati Krónika**	1995 szeptember 22.

Kultúra

XIX. Országos Grafikai Biennálé

A hagyomány kötelez

A rendszerváltozás előtti évek, évtizedek magyar művészetében nem voltak – mármint a széles nyilvánosság számára – problémás kérdések. A művészpolitika mindent elrendezett a műteremtől a művek eladásáig, a köztéri művektől a díjak odaítéléséig. Csak egyet kért: a helyzetnek éppen megfelelő mennyiségű lojalitást. Így jöttek létre a művészet építményét körülvevő Potemkin-falak, s jöttek létre a falak mögött, a szemektől rejtve a valódi művészet műhelyei is.

Miskolcból is legalább kettő létezett: az egyik az a város volt, amely a munkásosztály, s persze a dolgozó rétegek kultúrája fellegvárának számított, s volt egy másik, ahol kísérletező kedvű, a művészet hivatalos irányzataival elégedetlen művészek, elsősorban grafikusok ütöttek tanyát. Mint annyiszor, itt is „saját dugába dőlt" a hivatal, amikor – a művészeti rendezvények országos méretű leosztása során – a munkásvárosnak juttatta a sokszorosított grafika biennáléját, s tette lehetővé, hogy a műfaj magas szintű műveléséhez szükséges műhely-, műteremháttér kialakuljon az Avas alján. A hatvanas években a grafikai biennálék sorozata olykor egyet jelentett a művészeti szabadsággal, útkereséssel.

A hagyomány kötelez. Azok a nagy nevek is, amelyek összekapcsolódtak a város nevével és a rajzművészettel, a sokszorosított grafikával. *Kondor Béla* és a néhány éve elhunyt *Szalay Lajos* művészetét külön állandó kiállításon mutatja be a Miskolci Galéria, amely a biennálékat lebonyolító intézményeként az idők folyamán gazdag grafikai gyűjteményt alakított ki a jövő szakkutatói és műbarátai számára. Aligha véletlen hát, hogy – a nyolcvanas évek megtorpanásait követően – az idén augusztus 2-ig tartó miskolci Országos Grafikai Biennálé rendezvényei ma is a művészeti élet legrangosabb eseményei közé számítanak. Különösen fontos lépést jelentett a biennálé számára is, hogy két évvel ezelőtt átadták a Miskolci Galéria új épületének egy részét – a Rákóczi-ház műemlék jellegű utcai részén csak ősszel készül el a felújítás. A 245 művész által beküldött 620 alkotásból 120 alkotó 218 művét tartotta bemutatásra méltónak a szakmai zsűri, s a kurátor, *Dévényi István* művészettörténész ebből az anyagból jól áttekinthető, az értéket kellőképpen érvényesülni engedő tárlatot rendezett.

Az értékek sokfélesége kap hangsúlyt a biennálén, hiszen a sokszorosítás hagyományos eszközei, a fametszet, a litográfia, a mélynyomásos technikák éppen úgy kiváló művek során jelennek meg, mint a legutóbbi évtizedek leleményei, a xerox, az elektrografika, a fotográfia, a videó és a számítógép segítségével és az ezek ötvözésével kialakított eljárások. A mai magyar sokszorosított grafikáról adott körkép mellett a biennálé a hagyományoknak megfelelően kitekintésre is lehetőséget ad: ezúttal a mai román sokszorosított grafikából készült válogatással. A hagyományoknak felel meg az is, hogy az előző biennálé nagydíjasa, *Lévay Jenő* kamarakiállításon mutatkozik be.

P. Szabó Ernő

König Róbert: Kaktusz III.

Teátrum a műteremben

Színházat neveztek el Paál Istvánról

Sárkány Sándor festőművész kilenc esztendeje él a szolnoki művésztelepen. A festészet mellett a társművészetek is közel állnak hozzá. Idén ő hívta életre a stúdiószínházat, amelynek az azóta tragikus körülmények között eltávozott rendező, Paál István lett a névadója.

Mióta foglalkoztatta a stúdiószínház létrehozásának gondolata?

A stúdiószínház története kilenc évvel ezelőtt kezdődött, amikor kiutalták nekem az akkoriban erősen lepusztult állapotú műtermet, amelyben most élek. A színház mindig is érdekelt – régóta foglalkozom mozgásszínházzal, a Merlin Színházban, a MU Színházban, és a Petőfi Csarnokban is bemutattak különböző darabokat rendezésemben –, így hát ami pénzem megmaradt a házfelújítási munkálatok közepette, annak javarészét a majdani stúdió műszaki szükségleteire költöttem: hangfalakra, reflektorokra, díszletekre. S bár a művésztelepen rendszeresen szerveztem olyan rendezvényeket, amelyek során a különböző művészeti ágak képviselői megmutatkozhattak a közönség előtt – járt nálunk *Cseh Tamás, Fodor Tamás,* a Stúdió K Színház rendezője, *Pócs Péter, Törőcsik Mari, Bérczes László* színikritikus-dramaturg, aki évekig tanított Szolnokon, *Nánay István,* a Színház főszerkesztő-helyettese, és még sokan mások –, a Paál István Stúdiószínház március óta működik a mai formájában.

Miért Paál István lett a színház névadója?

Ennek szomorú apropóját bekövetkezett váratlan halála adta. A magyar színház eme nem eléggé elismert és fontos alakjának akartam ily módon emléket állítani. Isti erősen kötődött a városomhoz, munkásságának legnagyobb, úgymond klasszikus korszaka is Szolnokon töltött éveinek idejére esett. Valamint úgy érzem, ő leginkább a miénkhez hasonló, önerőből létrehozott színházakban szeretett dolgozni, amelyekben megmaradt a családias hangulat, nincs nagy űr a közönség és a szereplők között, valós és átvitt értelemben sem. Nem véletlen, hogy Cseh Tamás is szívesen jön hozzánk, hiszen amikor megtelik ez a kis terem, és a földön ülő közönség meg a fal közötti parányi helyen játszik, az olyan élmény, amit befutott zenészként már nem túl gyakran élhet át.

Milyen anyagi segítséget kap ez a kezdeményezés?

A Paál István Stúdiószínháznak egy személyben vagyok a hangmérnöke, a díszletezője, fővilágosítója, takarítója, meszelője. Az előadások alatt büfét is üzemeltetünk, ahol az italokat a beszerzési árnál öt forinttal drágábban értékesítjük, ebből fedezzük a villanyáram költségét. Emellett, amikor márciusban végül „legális" formájában megnyitottuk a színházat, *Várhegyi Attila,* Szolnok polgármestere anyagiakkal is támogatott minket. Nagy vesztesége a városnak, hogy a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának politikai államtitkáraként ő a fővárosba kerül – a kultúráért tevékenykedők csak reménykedhetnek, hogy hozzá méltó utód lesz majd a helyén.

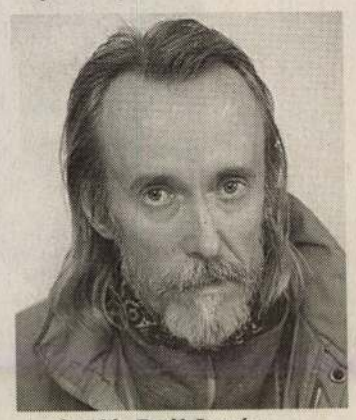

A névadó, Paál István
Fotó: Ilovszky Béla

Milyen rendezvényeknek adott helyet azóta a Paál István Stúdiószínház?

Nánay István megnyitója óta öt előadást tartottunk. Többek között fellépett nálunk Cseh Tamás, bemutattuk *dr. Szabó László* néprajztudós új könyvét, amely Szolnok város művelődéstörténetét mutatja be 1075-től 1990-ig, valamint Jenei Gyula A víztorony vitorlái című verseskötetét is. Rendeztünk egy vitaestet a nagy indulatokat kiváltott Ártatlan bűnösök című Vasziljev-darab szolnoki bemutatójáról, olyan személyiségek részvételével, mint Törőcsik Mari, Fodor Tamás, *Kaszás Gergő* és *Kaszás Mihály.*

Mivel várják az érdeklődőket a közeljövőben?

Július 17-én a színház épülete előtti füves területen a Hólyag cirkusz előadását láthatja majd a közönség – ezt a rendezvényt a Szolnoki ifjúsági Irodával közösen szervezzük meg –, 24-én két fiatal színész és versmondó, *Kiss Máté* és *Zámbori Soma* Levél helyett című műsorát mutatjuk be: a két szereplő szerelmes versekkel lép föl. Tervezzük, hogy *Dresch Mihályt* is meghívjuk szólókoncertre. Emellett októbertől elindítjuk a rendszeres bábszínházi előadásokat, szeretnénk irodalmi estsorozatot is, filmklubot, amelyben színházi előadások felvételeit vetítenénk, valamint havonta szeretnénk bemutatni egy „amatőr" és egy „profi" színházi produkciót. Péntekente Kávéházi esték címmel teremtünk találkozási és beszélgetési lehetőséget a város művészeinek és a művészetek iránt érdeklődőknek az idők során elpusztult szolnoki vár köveiből épített, annak hangulatát őrző torony előtti területen. Tehát a Stúdiószínházban komoly munka folyik, és reméljük, hogy ezzel sokat tudunk tenni Szolnok kulturális életének felpezsdítéséért. Bár vannak, akiknek ez nem tetszik – sajnálatos tény, hogy a művészek részéről érnek támadások. A művésztelep néhány lakója a napokban jelentett fel, mert arra vetemedtem, hogy a főbejárat környékét gyomtalanítottam, a piszkosszürke falat fehérre meszeltem, és ráfestettem, hogy Paál István Stúdiószínház...

Haklik Norbert

Tihanyi játékok

A Szent István Király Zenei Alapítvány szervezésében immár harmadik alkalommal rendezik meg a Tihanyi Ünnepi Játékokat augusztus 4. és 9. között. A nyitóesten elsőként *Kodály Zoltán* Psalmus Hungaricus című oratorikus darabja hangzik el. A Budapest egyesítésének 50. évfordulójára, 1923-ban elkészült kompozíciót követően *Paul McCartney* Standing Stone (Álló kő) című oratorikus-szimfonikus költeményét hallgathatja meg a közönség. Verdi Rigolettóját fiatal művészekkel játsszák 8-án és 9-én, a Magyar Állami Operaház támogatásával.

Népművészeti fesztivál

Július 18-án rendezik meg Zalaegerszegen az I. Gébárti Népművészeti Fesztivált. A Gébárti-tó szabadidőparkjában egész nap tizenhárom népi mesterség – többek között a kovácsolás, nemezelés, kosárfonás és a szövés – titkaiba avatják be az érdeklődőket. Felállítanak egy jurtát is, amelynek környékén lovas-íjász versenyt és bemutatót tart a Zalai Gyepüvédők Nemzetsége.

MTI

Szélesvászon

Életre halálra...

...Folyik a küzdelem az akciófilmek piacán, eldöntendő, ki tud látványosabb csatajeleneteket, nagyobb pofonokat, több hullát prezentálni a mozivásznon. Hiszen az akció-kedvelő néző abból a vérszomjas fajtából való, aki nem éri be a Híradó háborús tudósításaival, a katasztrófa-jelentésekkel (sőt még azzal sem, ha a szomszéd utcában robbantgatnak). Szerinte a vérnek a mozifilmben is patakokban illik folynia. Persze, az erőszak látványán kívül e műfaj idealizmusa is nagy vonzerőt jelent. A jó mindig győz, a gonosz pedig mehet a sittre – pont úgy, mint a népmesékben. Csak itt a királyfi paripája kb. 100 lóerős, a sárkánymiközben megpróbálja kideríteni, ki mártotta be két New York-i gyilkosságba. Gerard csapatához most egy titkos ügynök is csatlakozik *(Robert Downey Jr.).* A könyörtelen hajsza során minden tapasztalatukra, leleményességükre és józan eszükre szükség van, hogy felfedjék az üldözött kilétét és szerepét egy esetleges politikai összeesküvésben. Ám emberükre lelnek a csavaros eszű szökevényben, aki megesküszik, hogy soha nem fogják el.

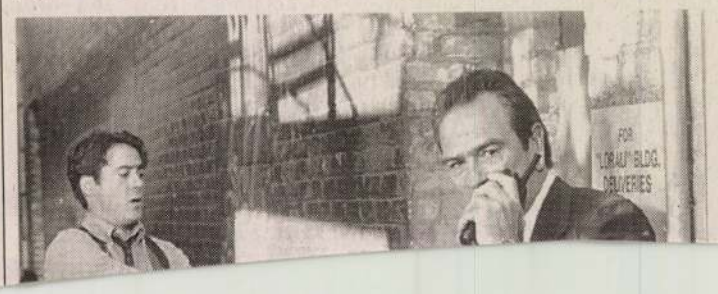

Elkészült tehát az Életre-halálra, azaz a Szökevény második része – mert ha egy üzlet beindul... Akciók terén az alkotók nem adták alább, az újdonság erejének hiányát pedig új sztátozatot, de a kaszkadőrök és látványtervezők most sem tétlenkedtek, úgyhogy nem kell nagy csalódástól tartani. Sőt, az optimistább rajongók már bizakodva várhatják a következő folytatást is. Ha a készítőknek van egy kis sütnivalójuk, akkor azt a filmet Jones korábbi nagy sikereire, a Sötét zsarukra és A szökevényre építik majd. Aki vizuális alkat, az már maga elé is képzelheti, amint az öregedő Sam Gerard rendőrbíró éppen egy űrből jött óriáscsótányt üldöz. A feltehetően 5 év múlva bemutatásra kerülő film így azt a címet kaphatná: „A csökevény".

Minden cinizmus ellenére úgy tűnik, az Életre-halálra sikeres film lesz, ha el nem mossa a Vízözön. Igaz, *Mikael Salomon* Vízözön című alkotása már egy hete öntözi a magyar mozivásznakat, de mivel műfajilag idevág, szentelhetünk neki pár szót.

Szerencsére a rosszat sejtető cím nem egy globális katasztrófát takar, sokkal inkább egy sú-

MAHIR Press Média Kft. Tel.: 342-6164 • 1998. július 16., csütörtök

Évről évre értékesebb

Egy jó sorsra szánt megtakarítással Ön is gondtalanul élvezheti az eljövendő éveket. Az Évgyűrűk Magánnyugdíjpénztár – mintegy ötvenezer elégedett ügyfelével –

Az Évgyűrűkkel az Ön pénze is gyarapodik, hiszen a pénztárba befizetett nyugdíját a legjobb szakemberek kezelik.

A pénztár tagjai Postabank lakossági bankszámlájukhoz VISA

ként Európában.
A *Horthy-korszak* kezdeti

Az M.F.I. Rt.-nek nemcsak

riportok.

szíttetett.

M. I.

pest V., Vigadó tér 2.). A tárlat július 21-ig tekinthető meg.

Komputergrafika örökmozgóval

Lévay Jenő kapta meg a miskolci grafikai biennále nagydíját

A vasárnap megnyílt XVIII. miskolci országos grafikai biennálén a nagydíjat a *Xertox* művészeti csoport tagjaként is ismert *Lévay* Jenő grafikusművész nyerte el *Páternoszter* című sorozatával.

– A *Miskolci Egyetem* és a miskolci *Missionart Galéria* támogatásával szerveztük meg egy baráti társaság egésznapos együttlétét – idézi fel a művész a mű keletkezését. – A páternoszter fülkéi előtt asztalokat állítottunk föl, a vendégek itt ettek-ittak. A páternoszter egyik fülkéjében időnként megjelentem az „asztalfőn", közben a szerkezet falára előre elhatározott rendszer szerint folyamatgrafikát készítettem, amelyet a második fülkében „ülő" videokamera felvett. A mű két rétegének – a rajz és a videofelvétel – elkészülte után a galéria támogatásával valósult meg az a komputergrafika, amely a biennáléra került.

– Mi volt a szándéka e mű létrehozásával?

– A munka egy nagy grafikai sorozat része. Ha kicsit hamarabb születek, talán plein air festő lesz belőlem. Ezek a művek valójában természet utáni tanulmányok, csak a felületes szemlélő számára absztrakt munkák. Érzelmi töltésüket az adja, hogy létrehozásukban olyanok veszek részt, akik közel állnak hozzám, és jelenlétükkel befolyásolják az előre elhatározott módszert. Interakció, párbeszéd eredményei.

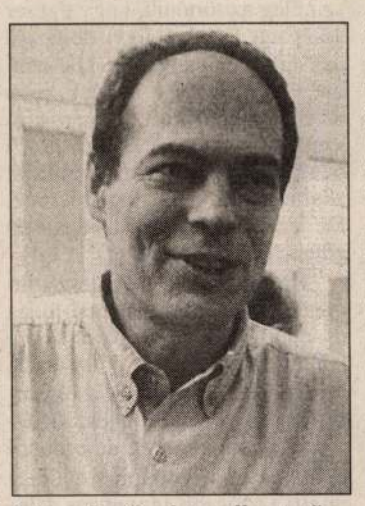

Lévay Jenő, aki szellemi tőzsdét alapított

Szabán Gabriella felvétele

– Hatalmas kötetbe gyűjtött ceruzarajzai tanúsága szerint a monológ éppen olyan fontos önnek, mint évek óta rendszeresen sorra kerülő akciói, amelyek a dialógus eszközei. Miért ötvöz ennyire különböző módszereket?

– A kétféle módszer valójában ugyanaz. A ceruzarajzoknál úgy viselkedem, mintha nyomtató lennék, igyekszem kiiktatni minden külső körülményt, ilyenkor azonban az önmagamon belüli változások jelennek meg a munkán. Akcióinkat, „dolgos meditációinkat" *Swierkiewicz* Róbert indította el, akit talán egyetlen mesteremnek tekinthetek. Ez a közös tevékenység számomra döntő volt a dolgok értékének felismerésében.

– Sajátos konstrukciót hozott létre az alkotómunka támogatására. Megvásárolt egy szénátrakó állomást, amely Esztergom mellett a Duna vizéből emelkedik ki. De nem sörözőt rendezett be, hanem szellemi tőzsdét alapított.

– Arra gondoltam: miért ne lehetne újra megteremteni azt az egységet, amely a tőzsde kialakulásának koráig a gazdasági és a kulturális szféra között létezett? Gondolatrészvényeket lehet jegyezni, persze fedezet is szükséges e részvényekhez: szellemi produktum, művészeti alkotás.

– Milyen érzés éppen most, az új kiállítóhelyen rendezett biennálén fődíjat nyerni?

– Szívem szerint jobban szerettem volna a régiben díjat kapni. Majdnem két évtizede járok vissza Miskolcra, veszek részt az itteni művésztelep munkájában, a biennálékon. Jó, hogy van ez az új galéria, de mégsem a Déryné utcánál szálltam le a villamosról, mert nem akartam látni azt a helyet, ahol már nincs.

P. Szabó Ernő

A SZÍV TV

műsorán ma 17.30.-kor:

KNIGHT RIDER amerikai filmsorozat

EGY TÚLÉLŐ LÉLEK című része

21.15-kor:

A TÉVEDÉS ÁLDOZATA amerikai film

A RÁDIÓ MELLETT

Múltidézők

Mi történt velünk, hogy képtelenek vagyunk egymás véleményét tiszteletben tartani? Miért kell a közös ellenség ahhoz, hogy óvjuk, becsüljük a másikat? Ezek a kérdések is foglalkoztatták a

Petőfi-kabaré

csütörtök esti műsorában a súlyos betegségből felépült *Szuhay* Balázst és az őt faggató *Sinkó* Pétert. A hatszáz esztendeje bizonyíthatóan magyar, ám a jellegzetes szláv nevű *Szluha* családból származó színész-humorista életének szép és tragikus pillanatait felidézve töpreng azon, hogy miért lehetett pozitív élmény a kitelepítés, miért segíthetett a nélkülöző növendéknek *Rózsahegyi* Kálmán és *Rátonyi* Róbert, miért volt harminc évig a békés ugratások szigete a *Vidám Színpad* társalgója, ahol *Salamon* Béla, *Kabos* László, *Kazal* László, *Kibédy* Ervin mulattatta egymást és a többieket. Miért utálták ki a nemzeti elkötelezettségű Szuhay Balázst a rendszerváltozás után rögtön, még mielőtt nyilvános szereplést vállalt volna az általa becsült Antall-kormány védelmében? Később már talán lehetett szemrehányást tenni neki, amikor elvállalta a rossz emlékeket idéző *Parabola* műsorvezetését. Sinkó Péter erre is rákérdez. S Szuhay bevallja, olyannyira nem volt kedvére való a feladat, hogy már a második adás után ki akart szállni, de a harmadik után sűrű tiltakozások közepette ott is hagyta a műsort. A kudarcba belebetegedett, de meg nem tört, és véleményét nem hajlandó elhallgatni. Számára 1994. május 8-a máig érthetetlen és feldolgozhatatlan, keserű csalódás.

Hogy Szuhay Balázs milyen humorista volt, arra a Petőfi-kabaré szombat délelőtti adása adott választ néhány fergeteges és az idők során megszürkült számmal. Mert ami még utalás szinten is bátorság volt (a magyar tájékoztatás megfricskázása), az mára elvesztette időszerűségét. A korhoz kötöttség miatt nem mindig tudtunk önfeledten nevetni *Kaposy* Miklós millecentenáriumi kabaréján sem, amelynek ugyancsak voltak kitűnő pillanatai.

A közelmúltat felidéző műsorok közül kiemelkedett *Domány* András és *Tischler* János

„Éhesek vagyunk, kenyeret akarunk"

című dokumentum-összeállítása a poznani munkásfelkelésről. Negyven éve történt, hogy a lengyel iparvárosban kivonultak az emberek az utcára, az államvezetés nagy rémületére. Akár '56. október 23-án a budapesti diákok és munkások, ők sem a rendszert akarták megdönteni, az azonban a rendszer irányítói szerint elfogadhatatlan, hogy bárki megzavarja a szocializmus építését. Ezért tájékoztatták úgy rögtön a bevetendő katonákat, hogy németek „csináltak felkelést" a városban. (Tischler János megjegyzi, hogy a lengyel hivatásos állomány tisztjeit nem arra nevelték, hogy kezet emeljenek saját népükre.) Az 1956. június 28-i felkelést vérbe fojtották. Egyetlen nap alatt hetvenen haltak meg, átlagéletkoruk huszonhat év, és ezren sebesültek meg. A műsorban megszólaltak a szemtanúk, felidézték a békés tüntetés politikai jelszavait és a hatalom brutális fellépését. Megismerhettük a felkelés szimbólumává lett tizenhárom éves Romek történetét (orvlövészek oltották ki a nemzetiszín zászlót lengető fiúcska életét).

Az internacionalista hírszolgáltatás szellemében a *Magyar Rádióban* másnap reggel hivatalos közleményt olvastak fel a súlyos rendzavarásról, amelyet ellenséges ügynökök és diverzáns bandák robbantottak ki Poznanban. S a hallgatók megtudták, hogy a poznani provokáció után már helyreállt a rend. Június 29-én a lengyel miniszterelnök varsói beszéde oly durvára sikerült, hogy a magyarok kénytelenek voltak a fordítás során finomítani.

Ez persze egy pillanatra sem zavarta meg *Rákosi* Mátyást. Sőt, neki kapóra jött Poznan. Kiadta a jelszót, hogy meg kell szilárdítani a párt egységét és fegyelmét, s e cél elérése érdekében fel kell oszlatni a Petőfi Kört, a reformgondolkodók műhelyét.

Sokat hallottunk már az utóbbi években Poznanról, a műsor mégis megdöbbentette a hallgatót, mert felismerte a szovjet befolyás alatt élő országok hivatalos ideológiájának kísérteties azonosságát, amely azonos szókincset, azonos nyelvi fordulatokat mozgatott mindenütt. Az '56-ról szóló *Fehér könyv* és a varsói közlemények stíluselemei kísértetiesen hasonlók. Ahogy a poznani kísérlet és a magyar október első napjai is azok voltak.

Domány András és Tischler János nem alkalmazott különleges hangeffektusokat, hagyta, hogy hasson az emberi szó. És hatott, ezért válhatott eseménnyé a mindössze harmincperces összeállítás.

(osztovits)

vukat szolgálja-e vagy sem.

Csakhogy a tankötelezettségnek, illetve a tankötelezettség elmulasztása szankcionálásának semmi köze nincs a diák akaratához. A tankötelezettség az állam kötelezettsége, hogy biztosítsa a tanuláshoz való jogot, valamint a szülőé, hogy gyermekét a tankötelezettség ideje alatt iskolába járassa. Bizony, kedves Tőkéczki László, a tankötelezettség elmulasztása miatt egyetlen diák sem kerül majd kóterba!

A cikk kétségbe vonja a törvénytervezet – s mellesleg a világ jobbik fele által 1989-ben, a Magyar Köztársaság által pedig 1991-ben elfogadott gyermekjogi egyezmény – azon szándékának helyességét, hogy az iskola elsőszervezettség. Mintha az iskola csak és kizárólag lövészezred, gépgyár vagy állami hivatal módjára működhetne. Ám ha ilyet követel, akkor a fegyelem azt is megkívánná, hogy utánanézzen: mit jelent a jogok rendeltetésszerű gyakorlása. Jogászként igazán megtehetné. S egyúttal megoldódna az is, hogy ne idézzen pontatlanul – pontosabban ne magyarázzon bele idézetébe olyan dolgokat, amelyekről az nem szól. A 11. paragrafus általa kárhoztatott 7. bekezdése ugyanis szót sem ejt arról, hogy az eljárás csak tanár–diák konfliktusban követelné meg, hogy a gyermek, a tanuló javára kell dönteni, ha a tényállás nem tisztázható megnyugtatóan.

talán éppen azért, mert tanárai tói jogosultságai messze meghaladják azt a kompetenciát, amelyet az iskolaszékben való formális jelenléttel eddig érvényesíthetett.

A gyermeki jogok érvényesülése nem szül szabados iskolát. Nem is tudható, mit jelent a „szabados iskola" kifejezés. Az azonban sejthető, hogy pontatlan idézetekkel, szándékos félremagyarázásokkal sikeresen tévesztheto meg az olvasó, aki – sajnálatosan – igen keveset tud az iskoláról és a diákjogok pedagógiai, társadalmi jelentőségéről. Tőkéczki Lászlótól aligha tudott meg többet.

Dr. Bíró Endre–
Koltai Péter–Papp György

Hiányzik a szigor

Az utca nem csak az autósoké

Kié az utca, kié az ország? – kérdezi *Csontos* János belső vezércikkében. Válasza elgondolkodtató. Nehéz volna pontosan meghatározni, hogy kié az utca, de az biztos, hogy nem maradhat az autósok privilegizált tulajdona, amelyet a szabályok súlyos és tömeges megszegésével foglaltak el, és ahol e pillanatban önkényuralmat tartanak fenn, voltaképpen azt csinálnak, amit akarnak. Dudálva és az idősebbeket megrémisztő fékcsikorgatással futnak fel a járdákra, ahol gyalogolni, sétálni már rég nem lehet, lélegezni is alig. A babakocsis édesanyák pedig számos (nagyonnagyon sok!) utcában rendre lekényszerülnek az úttestre, mert a gépkocsik szegélytől falig elfoglalják a járdákat. Mi, gyalogosok, akik még mindig túlnyomó többségben vagyunk, nem tartozunk az utca tulajdonosai közé? Mi az autósoktól bármikor sérthetők vagyunk a „személyiségi jogainkban", veszélyeztethetők és a járdákról lezavarhatók? És Csontos János mégis azok ellen rántja ki a tollát, akik az agresszív rendbontók, a szabálysértők pökhendi maffiája ellenében valamelyest rendet próbálnak teremteni a városban.

Zürichi barátom kocsin vitt valahová, útközben két percre megálltunk egy üzlet előtt (az úttesten!), hogy megnézzünk valamit a kirakatban. Mire visszaértünk, a kocsinkon már ott volt a bírságolópapír, mert tilos helyen álltunk meg. Mert mint régi demokráciában, ott tisztában vannak azzal – rendőrök és lakosok egyaránt –, hogy a demokrácia életeleme a rend, a jogrend, és aki a szabályokat megsérti, annak bűnhődni kell. Tudják, hogy a szabályok és a rend aprólékos védelme túlmutat önmagán – a valódi demokrácia felé mutat.

Nálunk viszont? A vandál gépkocsizók kidöntik a járdaszéli kis fácskákat, a mi drága pénzünkből felszerelt védőkarókat, ezrével tanyáznak a tiltó táblákkal védett parkok pázsitjain is. A rend őre pedig elmegy a jogsértők, a szabályszegők mellett, mintha vak volna, mintha nem az volna a dolga, hogy drákói szigorral megtartassa az utca rendjét. Budapest e pillanatban a világ legpiszkosabb, legrendetlenebb városai közé tartozik, s egy magára valamit is adó, a városát és az embereket szerető felelős polgárnak nem a rend teremtőire kellene tüzelnie! Jóllehet, pénzpazarlás amit látunk, de azt szintén az embert és a rendet nem tisztelő autósok kényszerítették a városra, az adóból dotált cölöpök tízezreit a vandál gépkocsizók féken tartása miatt kell a betonba ágyazni. Kell? Elég volna jó és kemény szabályok meghozatala (de hiszen vannak már ilyenek!), s a szabályok drákóian szigorú megtartatása pénzbüntetéssel, kerékbilinccsel, elszállítással stb. Jobb városokban (például Bécsben) ezt teszik, és a lapok általában nem a példás rend és tisztaság, hanem a rendetlenség, a rend meggyalázói ellen kelnek ki. Japánban pedig autót sem vásárolhat valaki, amíg nincs igazolt parkolóhelye! Az utca ugyanis nem az autósoké, nem az ő parkolóhelyük – erről mindenkinek magának kell(ene) gondoskodnia, nem a városnak, nem az összközösségnek!

Néha az az érzésem, hogy (képletesen szólva!) létezik nálunk egy maffia, amely azonnal agresszíven megtámadja a legszerényebb, legfélénkebb rendteremtési kísérletet is.

Győri György

betegei rázúdulnak a ma is zsúfolt szakrendelésekre, és a teljes kihasználtsággal „jól működő" megmaradt kórházi osztályokra. Könnyű belátni a következményeket. A lezárt osztályok drága pénzen képzett dolgozói „humánusan" végkielégítést kapnak közpénzek milliárdjaival, és ugyanilyen összegekkel átképzik őket „hiányszakmákra". Családorvosnak például a nőgyógyász és gégész adjunktust, docenst (a főorvos előnyugdíjat kap valószínűleg), mert mi ilyen gazdagok vagyunk. Ezzel a szakma nem ért egyet.

Ha a döntési pozícióban lévők a gyors folyamatok miatt most is túl elfoglaltak lennének a válaszadáshoz, a következőket is lehet válaszolni az aggódók megnyugtatására:

Csak azokat a kapacitásokat építjük le, amelyeket politikai döntéssel kell megszüntetni (nincs rá finanszírozó).

Csak azokat, ahol a leállított egység munkáját már másnap azonos színvonalon át tudja ven-

a pénzt az egészségügyből „belülről" a leépítésekkel kitermelni, miután „kívülről" nem lehet rá számítani. Tehát előbb le kell állítani idén tízezer ágyas fekvőbeteg kapacitást, hogy legyen pénz a továbblépéshez, és jövőre újabb ötezret. Vagyis „másnap" valószínűleg az történik, hogy tízezer kiképzett egészségügyi dolgozónak új munkahely után kell néznie. Végkielégítést kapnak, jobb esetben átképzik őket, mert észszerű átcsoportosításukra nincs pénz, és nincs idő és politikai akarat ennek megszervezéséhez. De lesznek milliárdok végkielégítésre és átképzésre. (?)

Ha „másnap" nem lesz elegendő kompetens szakmai tudás és megfelelő műszerezettség a leállított kapacitások pótlására, a betegellátás színvonala csökkenni fog. Ez jelenthet egészségkárosodást, sőt életeket, de ezekből ellátásra várakozás megnyúlása miatti tartósabb táppénzes állapotból kifolyólag OEP-többletköltséget is. Itt is súlyos milliárdos többletköltségekkel kell szá-

Nem vitatjuk az államháztás egyensúlyának, a bankok és nagyvállalatok stabilitásának elsődleges fontosságát az országban. De ezek sem létezhetnek életképes egészségügyi szektor nélkül, nem beszélve arról, hogy a lakosság hangulatát és így az ország politikai stabilitását ez még jobban befolyásolja.

Amit gyorsan meg kellene tenni: a leépítés másnapján elegendő járóbeteg-kapacitást megfinanszírozni, mert a jelenlegi nem elégséges. A bezárt osztályok embereit ide lehetne irányítani, ahelyett, hogy elbocsátásuk és átképzésük költségét vállaljuk. Erre még van idő, ha van politikai akarat. Ez azonban aligha oldható meg helyi erőforrásokból, éppen a központi (például önkormányzati) finanszírozás reformjának elmaradása miatt. Itt kellett volna ugyanis kezdeni.

Ez viszont már a politika, nem a szakma kompetenciája.

Dr. Deák Gábor
a Baranya Megyei Orvosi Kamara szakmai bizottságának elnöke

MEGHÍVÓ

A SZÉCHENYI KASTÉLYSZÁLLÓ IDEGENFORGALMI RT. RENDKÍVÜLI KÖZGYŰLÉSÉRE

A SZÉCHENYI KASTÉLYSZÁLLÓ Idegenforgalmi Rt. (9327 Rábasebes, Széchenyi út 16.) igazgatósága értesíti tisztelt részvényeseit, hogy a részvénytársaság rendkívüli közgyűlését 1996. augusztus 2-án 16 órakor tartja a Budapest, XI., Zsombolyai u. 6. sz. alatt (TIT Stúdió földszinti előadóterem).

Napirendi pontok:

1. A társaság 1996. évi üzleti tervének ismertetése.
2. A lemondott igazgatósági tagok helyett új igazgatósági tagok megválasztása.
3. A lemondott felügyelőbizottsági tagok helyett új felügyelőbizottsági tagok megválasztása.
4. A lemondott könyvvizsgáló helyett új könyvvizsgáló választása.
5. A tisztségviselők díjazásának megállapítása.
6. Az rt. és az alapító, valamint az alapító érdekeltségébe tartozó gazdasági társaságok között megkötött szerződések utólagos jóváhagyása.
7. Egyebek.

A közgyűlésen részvényesként való részvétel és szavazás feltétele, hogy a részvényeket a hirdetmény megjelenése után, de legkésőbb a közgyűlést megelőző két munkanappal a társaság telephelyén (1027 Budapest, Medve u. 30.) letétbe helyezzék. Erről az igazgatóság elismervényt és szavazólapot ad ki, amely szavazólap felmutatásával szavaznak a részvényesek a közgyűlésen.

A szavazólap tartalmazza a szavazati jog mértékét.

A részvényesek a közgyűlésen jogaikat személyesen vagy meghatalmazott útján gyakorolhatják. A meghatalmazást közokirat vagy teljes bizonyító erejű magánokirat formájában kell a részvénytársasághoz benyújtani a közgyűlés napján 15 óráig a helyszínen.

A határozatképtelenség miatt megismételt közgyűlést a részvénytársaság 1996. augusztus 2-án 16.40 órai időpontban és változatlan napirenddel tartja meg a határozatképtelen közgyűlés helyszínén.

SZÉCHENYI KASTÉLYSZÁLLÓ RT.
IGAZGATÓSÁGA

LÉVAY JENŐ

emlitve

F.Szabó Ernő: Képzőművészet és épitészet. Miskolci Galéria

UJ TÜKÖR 1980/XVII/39.sz.4.o.

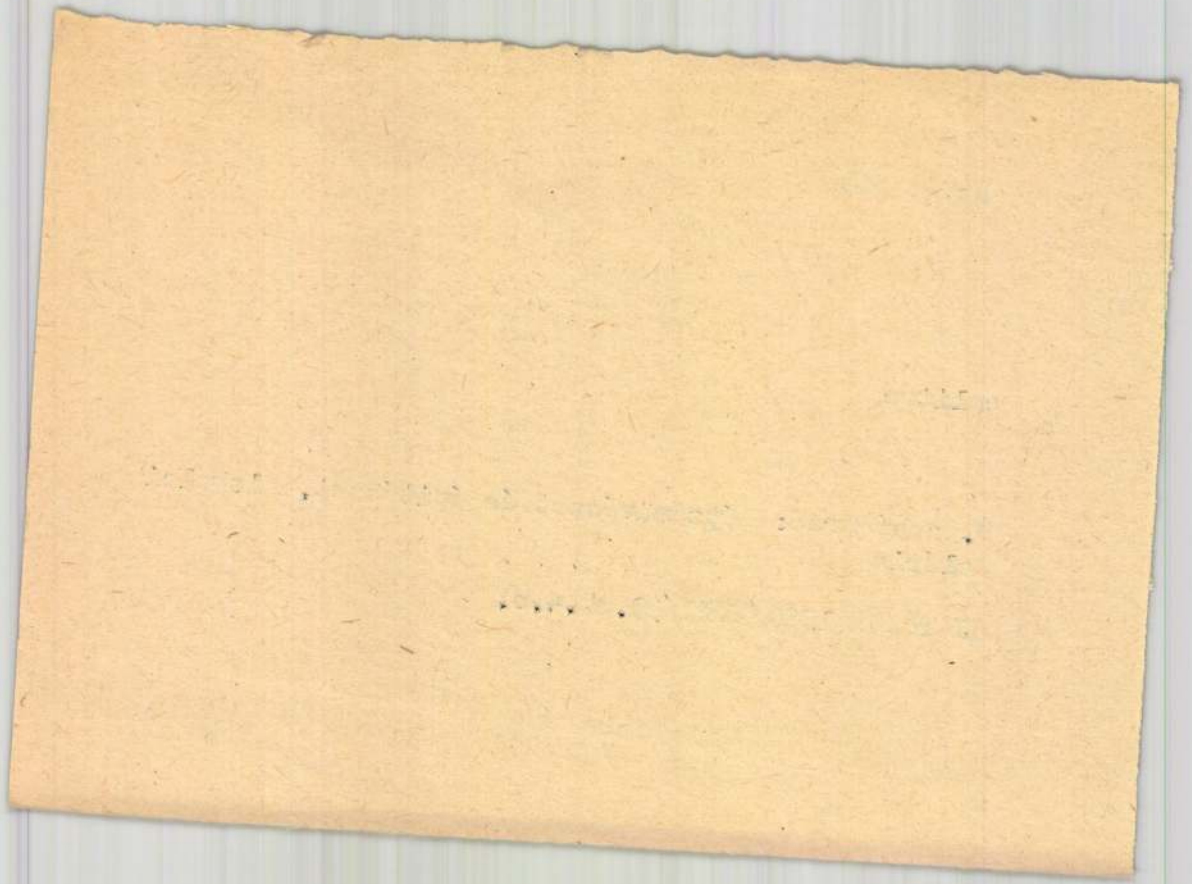

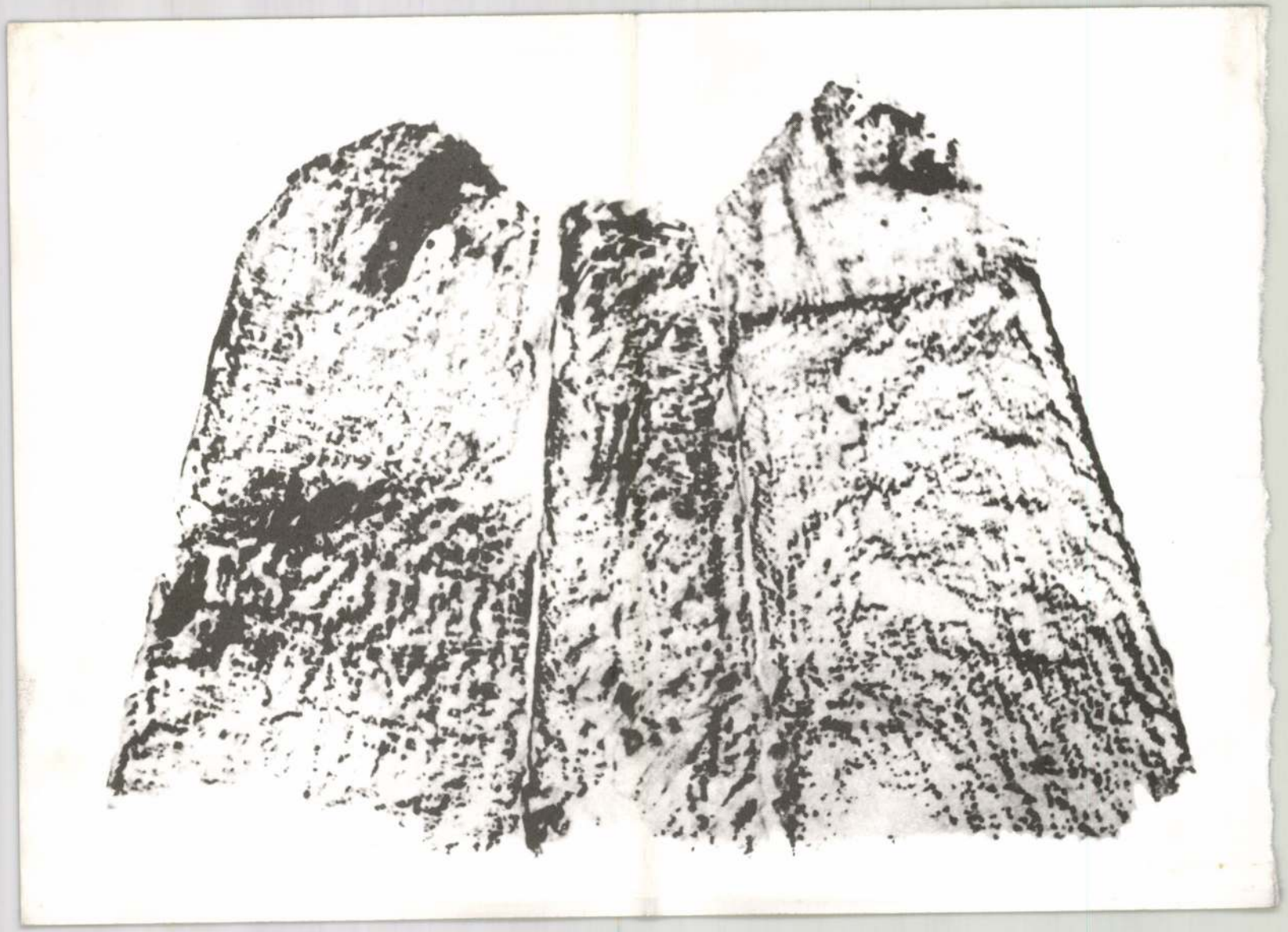

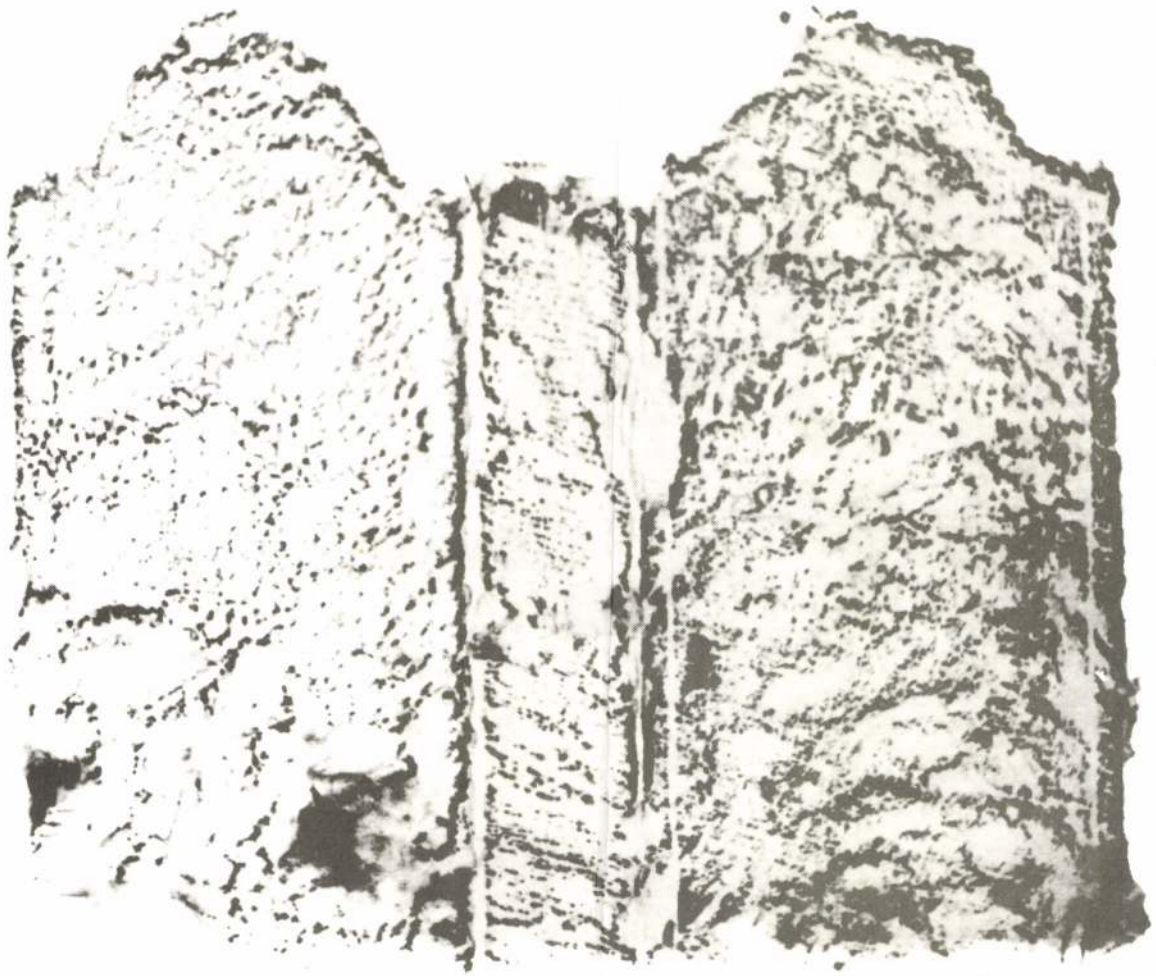

LÉVAY JENŐ KIÁLLITÁSA A STŰDIÓ GALÉRIÁBAN (V., BAJCSY-ZS. ÚT 52.) 1987. FEBRUÁR 4-TŐL MÁRCIUS 1-IG
MEGNYITÓ: XERTOX 109. DM. 1987. FEBRUÁR 4. 17 ÓRA

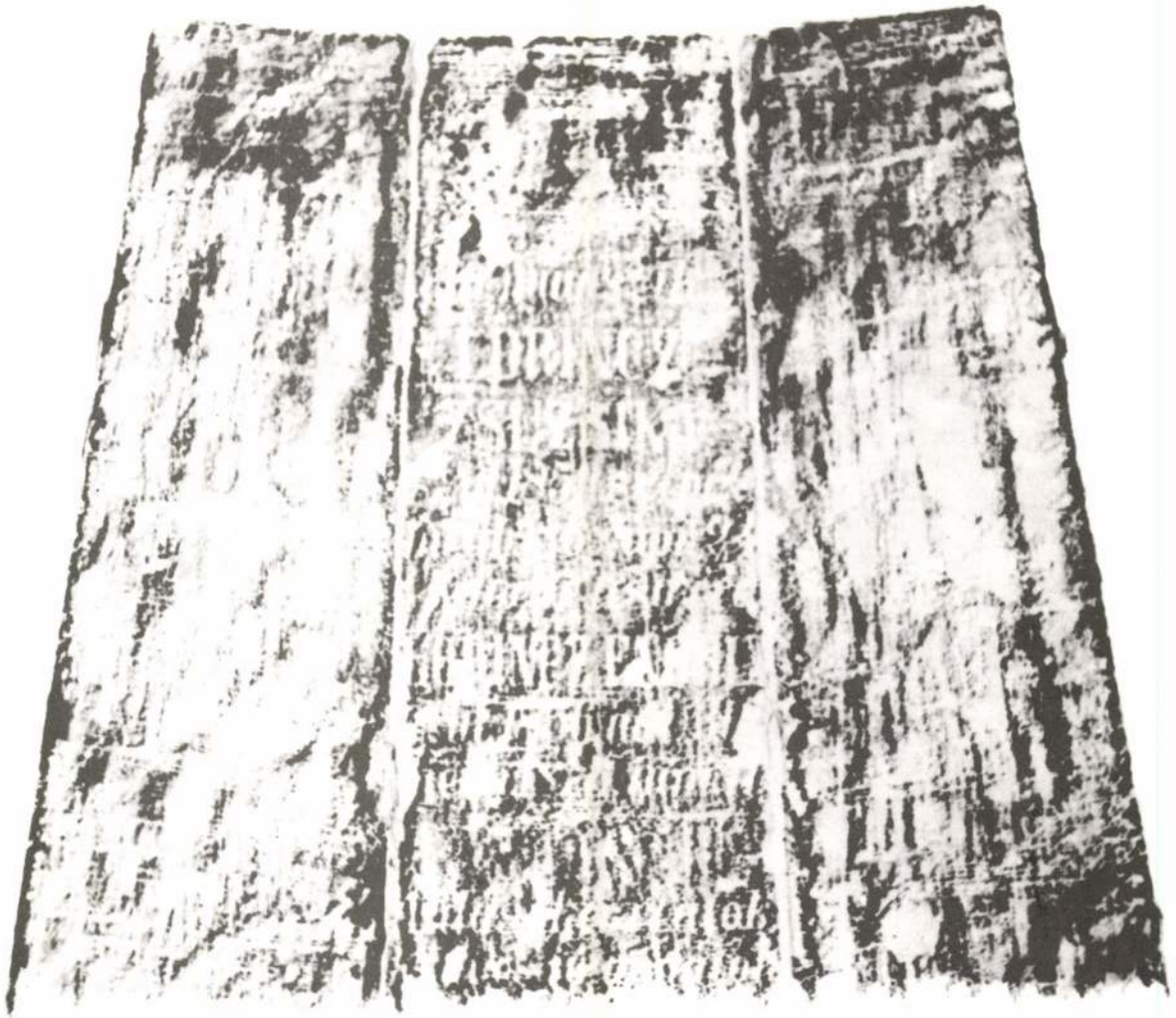

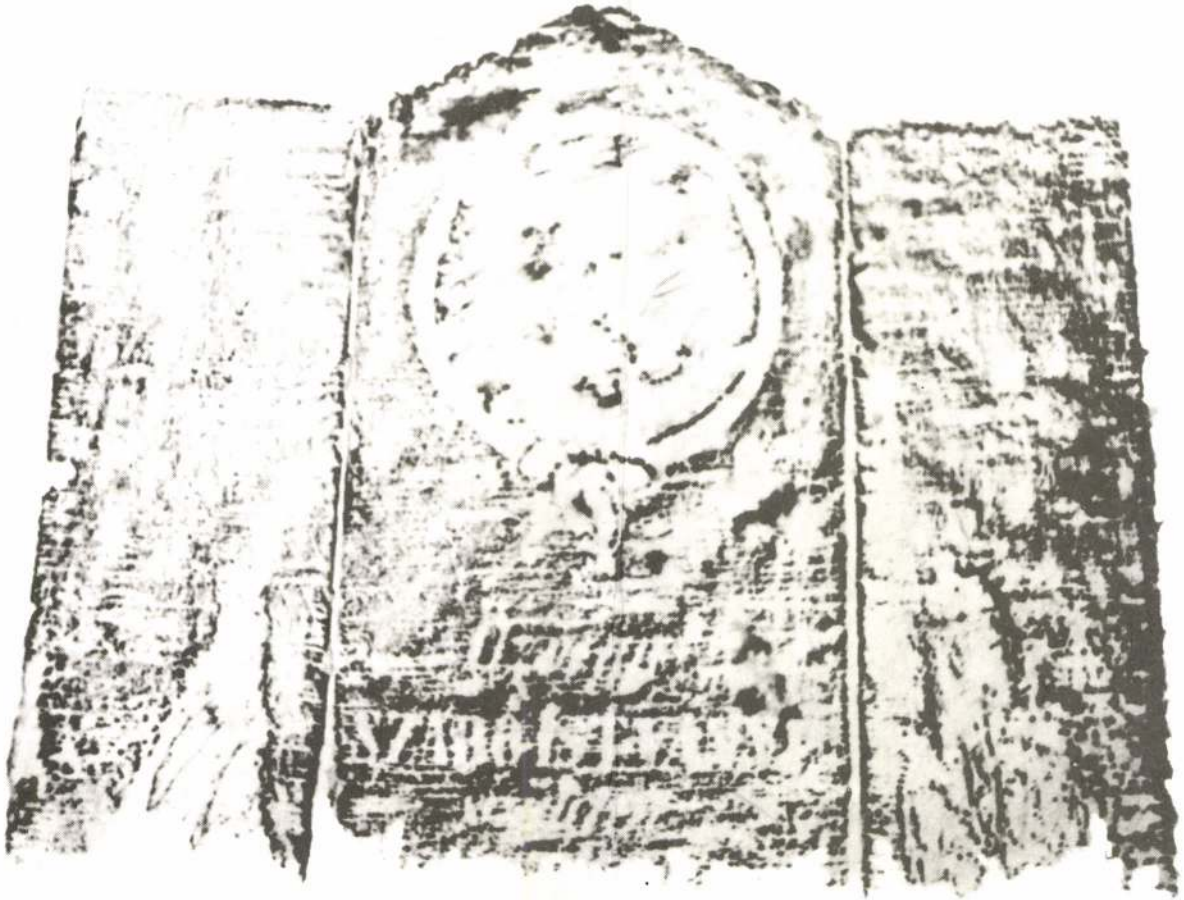

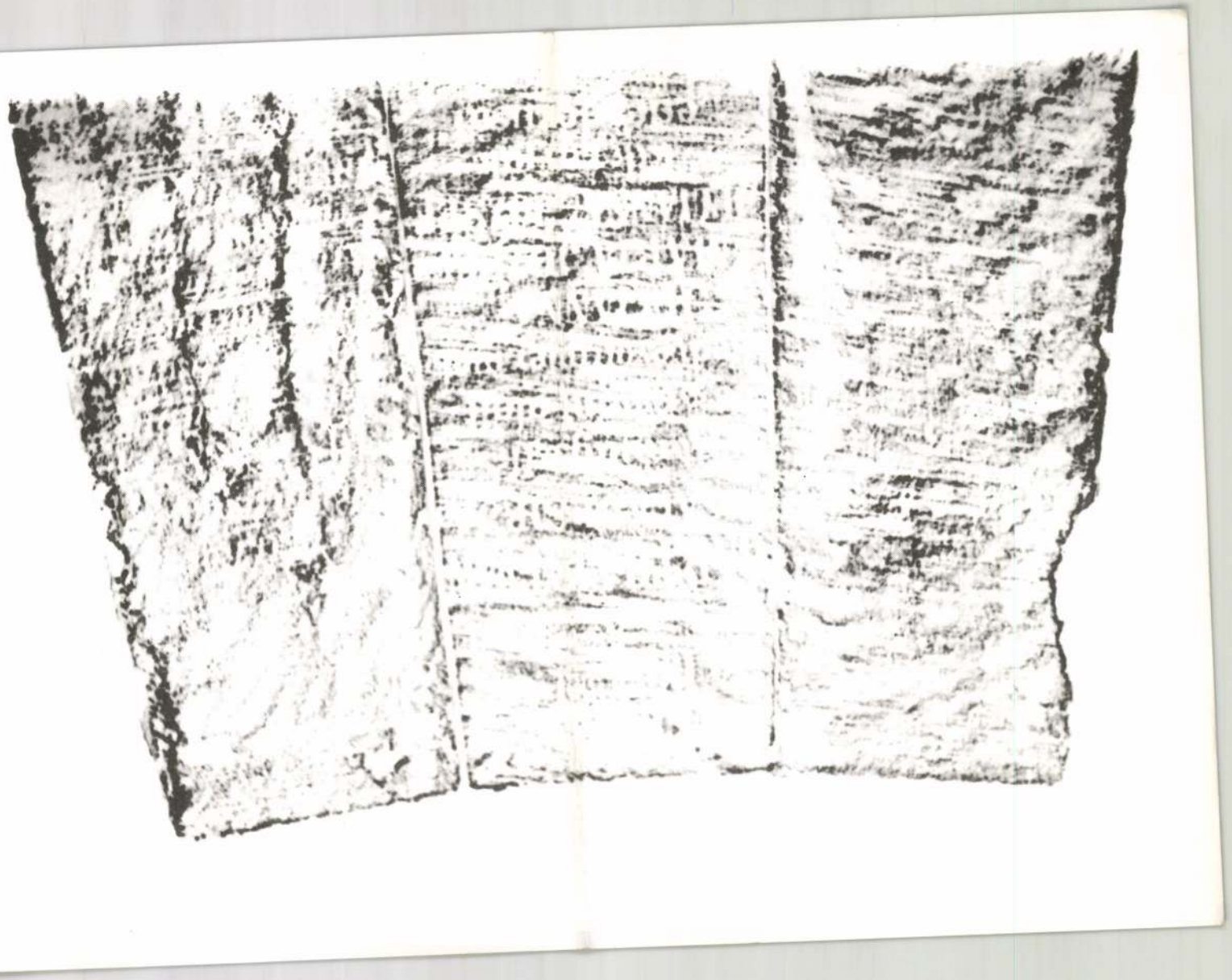

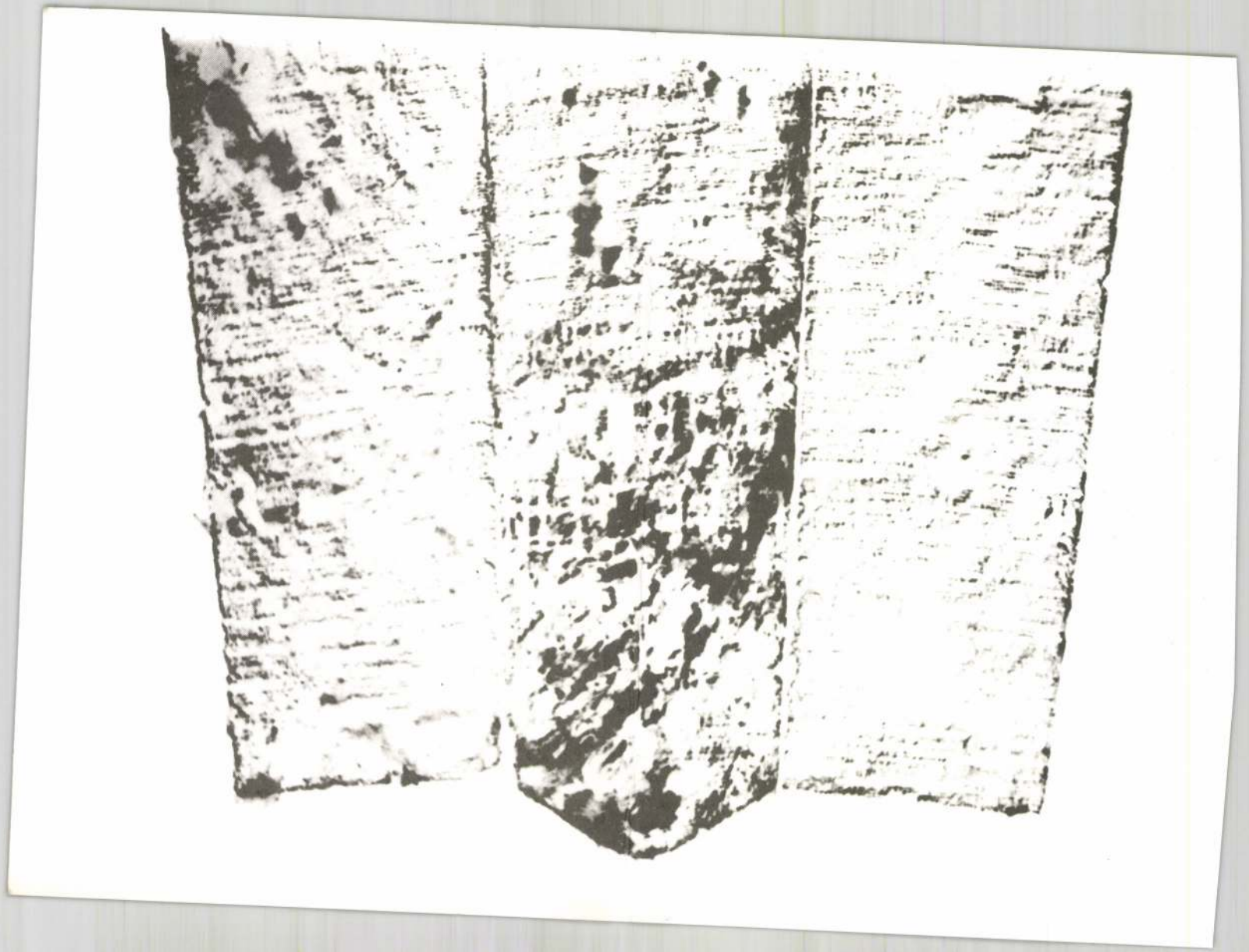

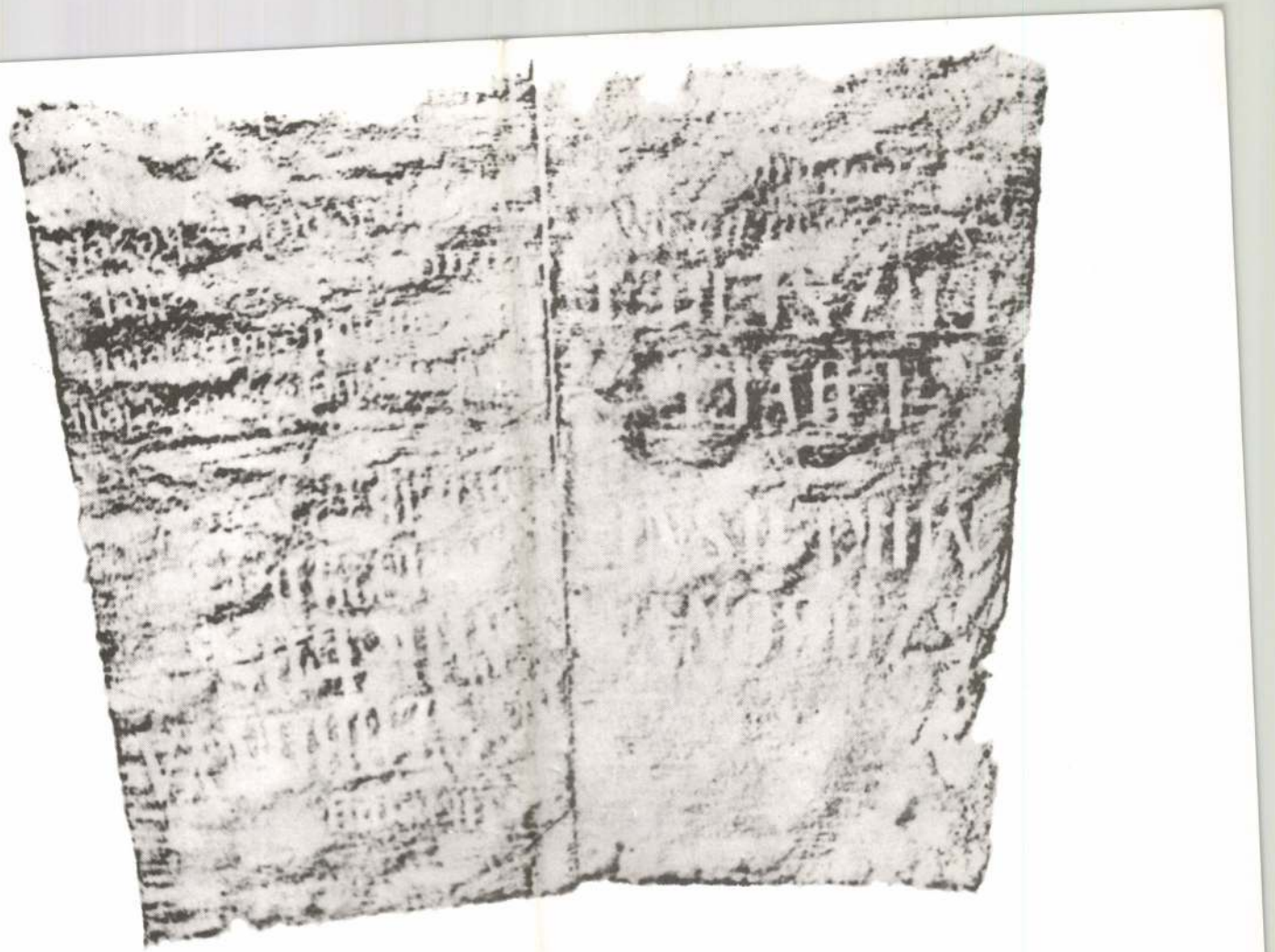

L. ÈVAY JENÖ

LÉVAY JENŐ

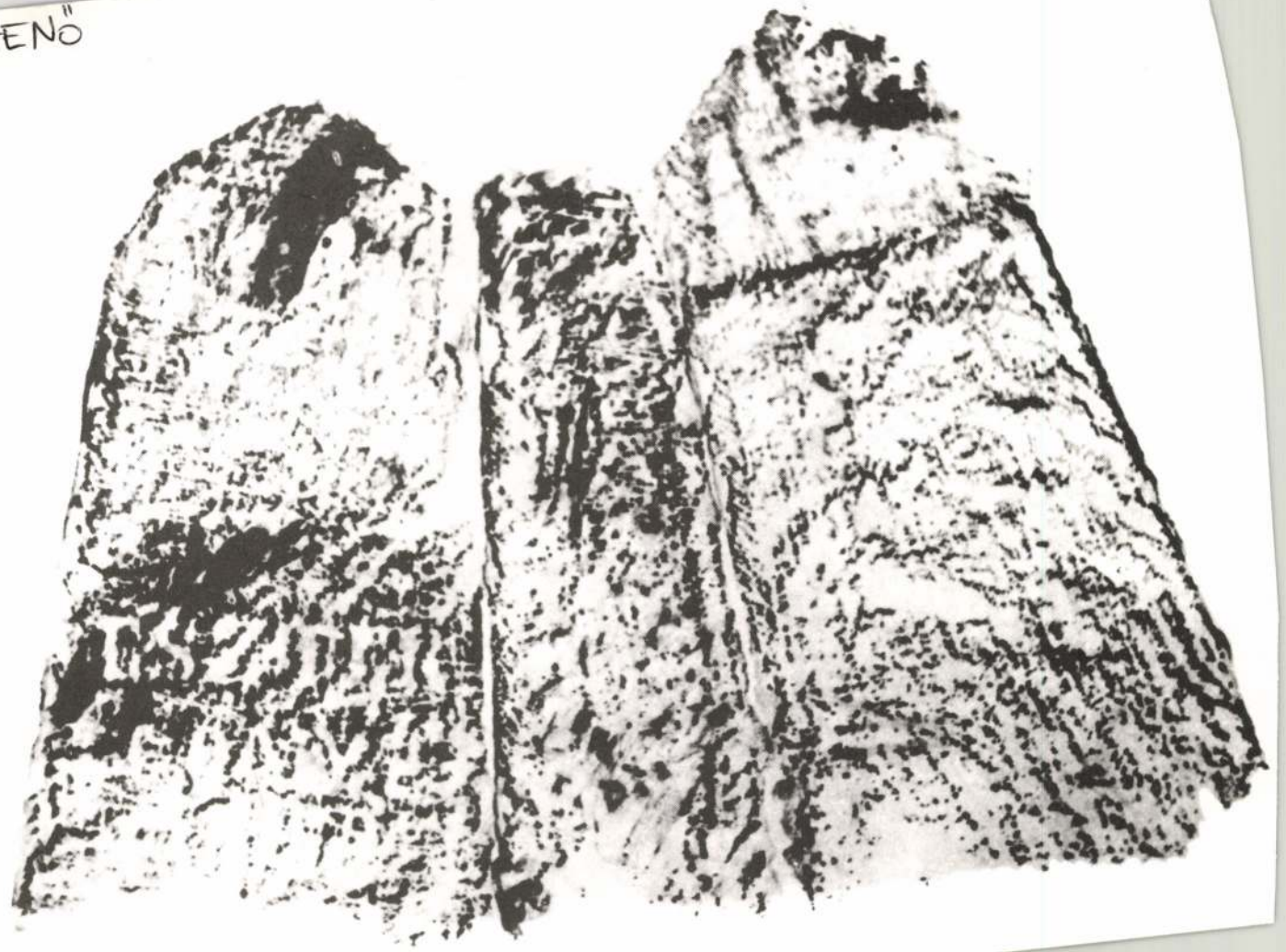

ÉVAY JENŐ KIÁLLITÁSA A STŰDIÓ GALÉRIÁBAN (V., BAJCSY-ZS. ÚT 52.) 1987. FEBRUÁR 4-TŐL MÁRCIUS 1-IG
MEGNYITÓ: XERTOX 109. DM. 1987. FEBRUÁR 4. 17 ÓRA

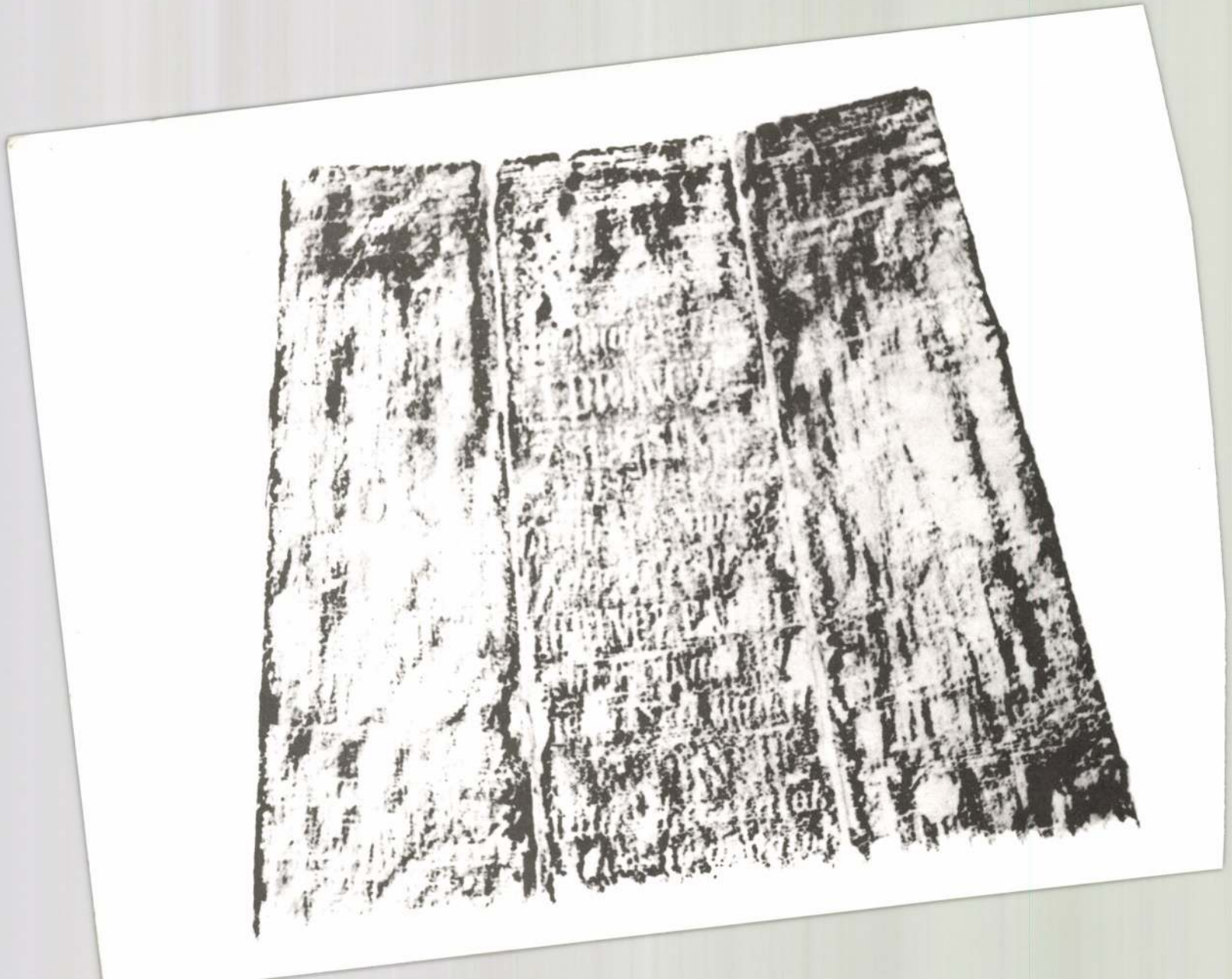

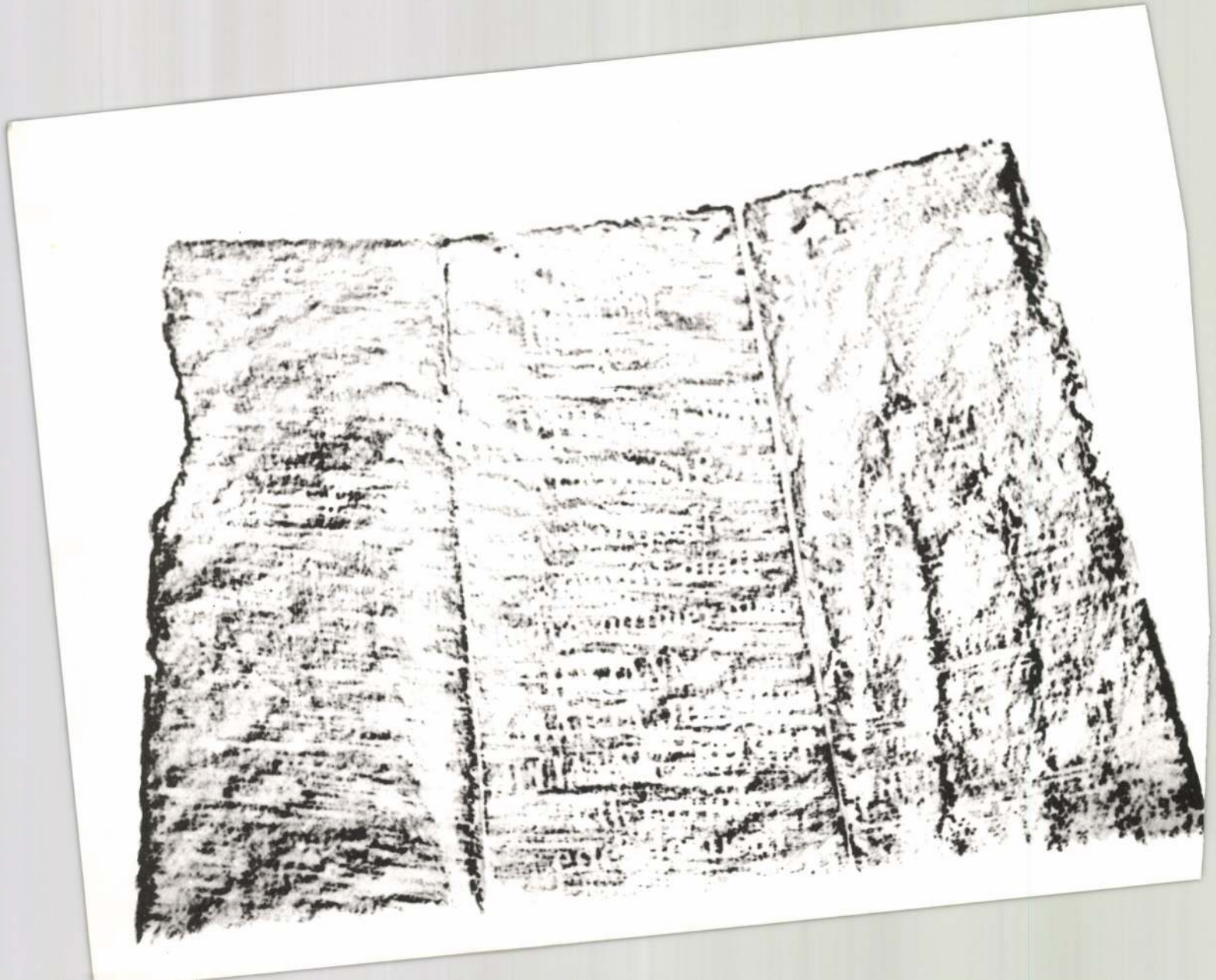

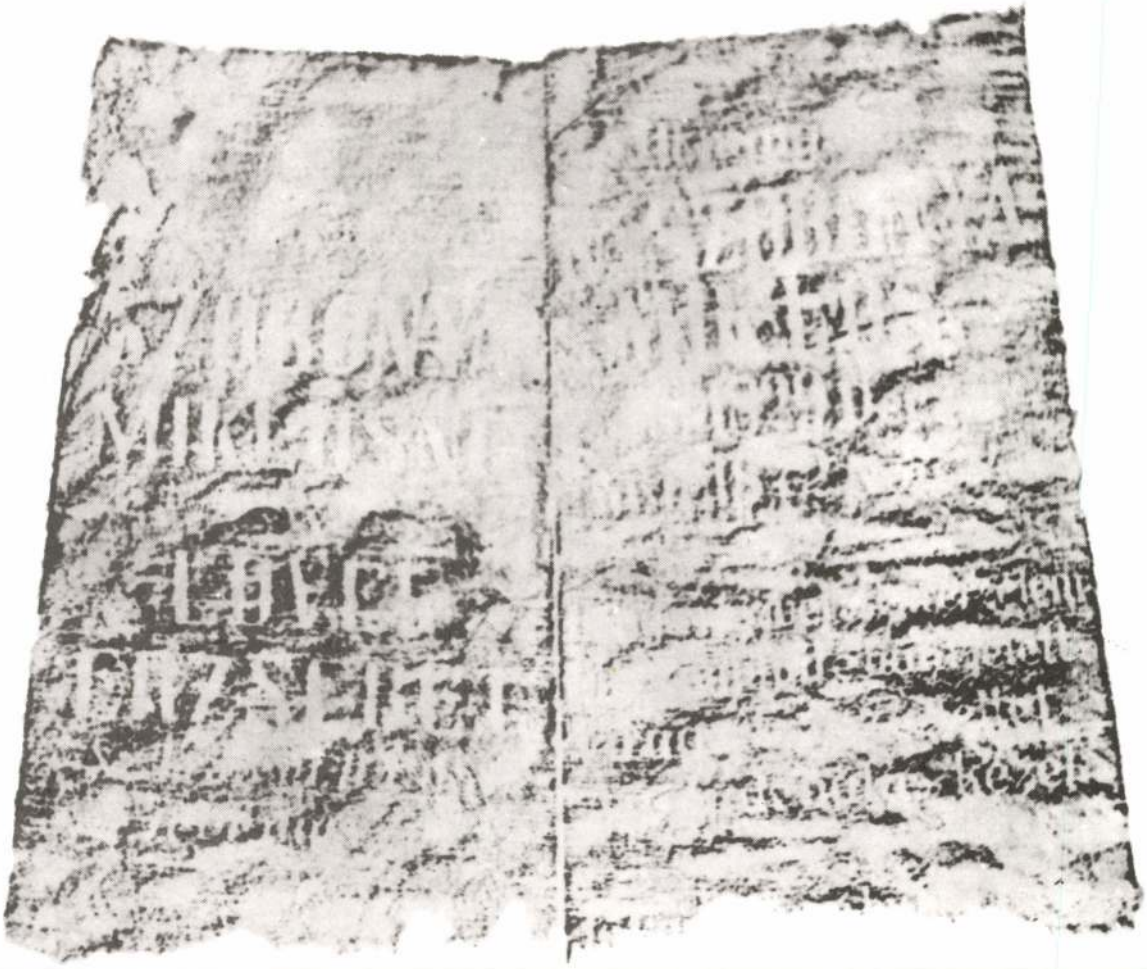

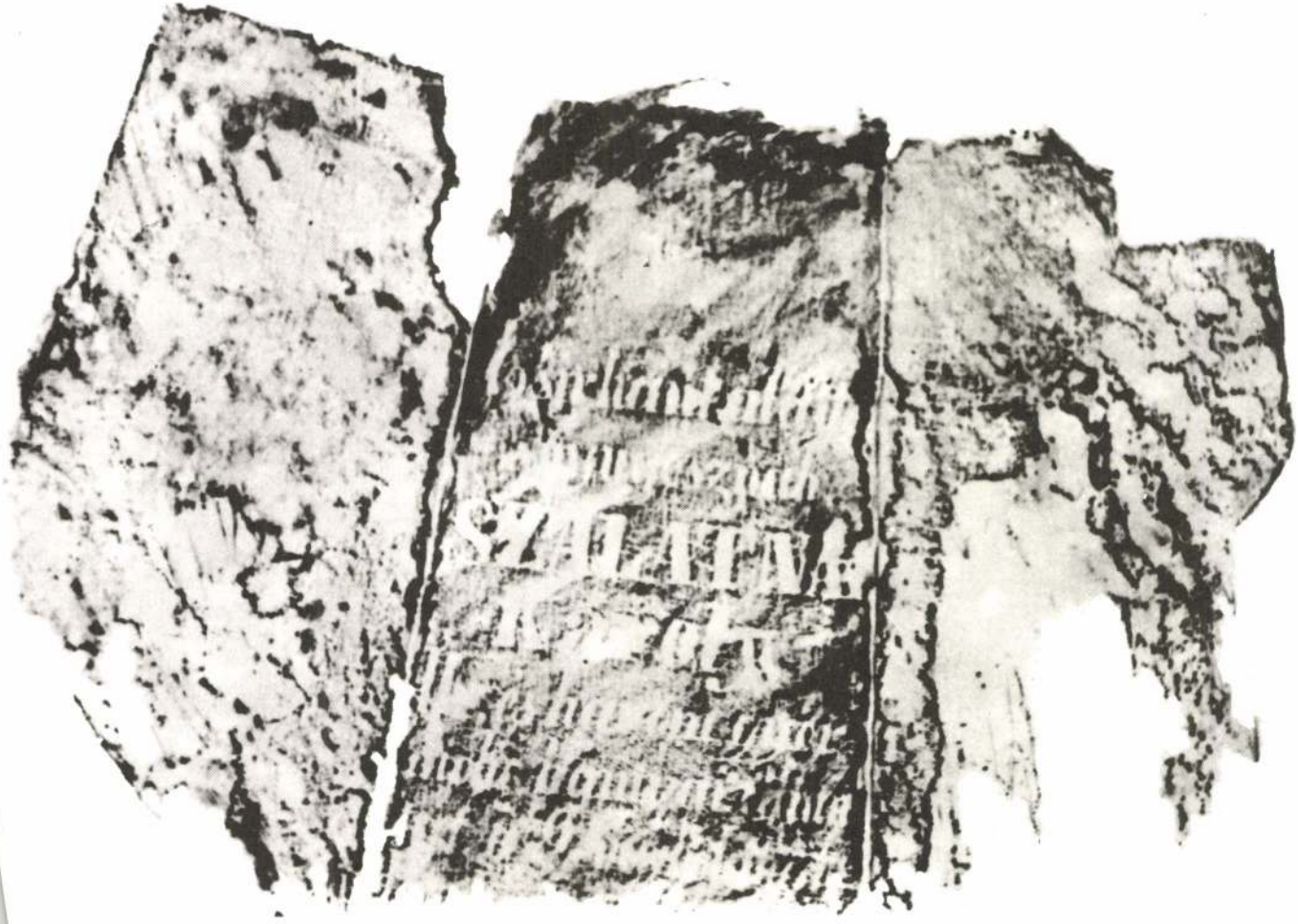

LÉVAI JENŐ

Új Művészet
2004. márc
XV. évf. 3.

19. old.

1), 1994
rdélyi
Buk. 1980 130, 192

é varázsolt idő, Bp.

a 2002(?)?;

(Jan.)

LÉVAY JENŐ

ÚJ MŰVÉSZET

1999/ápr

23.o.

. GERLŐTEI JENŐNEK

[engő]Várkony, 1937. VI. 28.

an általandóan betegeskedtem, úgy
átra maradtam, ezért most mérges

LÉVAY Jenő graf.

Munkácy-díj 1999

léria
ődési Központ
János Múzeum

aléria

és Irodalom 1979(04.21)
n, Esti Hírlap 1979(12.27)

.06)
1980(10.14)
és megyei Népújság 1979(06); Napló

27)
982(09)

LÉVAY JENŐ

MŰVÉSZ-RÉSZVÉT

1995

Nyilvános GONDOLAT-RÉSZVÉNY jegyzés a "SZIGETTŐZSDE" épületénél

1995 szeptember 11. és 21. között minden nap pirkadattól alkonyatig

"A Duna egy metafora: az összetett és az ellentmondásosan rétegződő modern identitás, sőt, min-

kezdődik, amikor a szén helyett a még ismeretlen kultúra különböző, lehetőleg

019 Balatonboglár július 21.

020 Balatonboglár július 22.

021 Szent Anna-tó július 28.

022 Szent Anna-tó július 29.

023 Szent Anna-tó július 30.

024 Budapest Iparművészeti Múzeum 1995 augusztus 3.

025 Monostori Erőd 1995 augusztus 22.

026 Tata 1995 augusztus 23.

027

028

029

TEKINTJÜK, AKKOR EGYNAPON

SZÉLBEN-HÓBAN

MÉG ÖSSZEFOGHAT VALAMIT,

ÖVET VAGY KABÁTOT.

TATA 1995 AUGUSZTUS 23.

LITVÁN PÉTER GONDOLAT-RÉSZVÉNYE

FOLYAMKILÓMÉTER 1721

VÁLTÓTÉR

FOLYAMKILÓMÉTER 1722

LÉVAY JENŐ

Tisztelettel meghívjuk a
Balassi Könyvesboltba
(1023 Bp. Margit u. 1. Tel.: 212-0214)

1998. december 15-én,
kedden 18 órára

a

Könyv – Művész

című kiállítássorozat

első kiállítására

Kiállító

Lévay Jenő

Beszélgetőtársak

Kotányi Attila
Orbán György
Závada Pál

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

LÉVAY JENŐ

LÉVAY JENŐ

Erotika és szexualitás a magyar képzőművészetben, Szerk. Andrási Gábor, Bp. 1999

Szöveg: 99

AY JENŐ

Új művészet

2001. júl.

24.o.

LÉVAY JENŐ

Új művészet

1999. dpr.

23.o.

komolyabb, filozofikusabb részeket mélyítette volna el.

A Thália produkciójában Gálvölgyi János alakítása a legmulatságosabb, Incze Józsefé a legrokonszenvesebb, Kozák Andrásé a leginkább szatirikus. A többiek is jól tették dolgukat, bár a hölgyek ezúttal halványabbak voltak férfi játszótársaiknál.

Barabás Tamás

KASPAR
Pécs, szobaszínház

Ügyesen kárpótolják magukat és közönségüket a pécsiek a nagyszínház bezárásáért. A kamaraszínház épületében egyszerre három helyen játszanak; a szobaszínházban például Peter Handke *Kaspar* című művét mutatták be, Magyarországon először.

A nyelvet mint konvenciót nem ismerő Kaspart „kezelésbe veszi" a társadalom; a „sugalmazókon" keresztül gyorsan és hatékonyan szocializálja a fiatalembert. A szocializációs folyamat hamarosan a terror, a diktatúra ismérveit mutatja, s mire Kaspar nemcsak beszélni, hanem viselkedni is megtanul, már ismeri a fájdalmat, a szenvedést, elveszíti arcát, maszkba öltözik — és szaporodik is, kis Kasparok veszik körül. Hiába próbál visszamenekülni a tagolatlan beszédhez, hiába dobja le ruháit — védtelenül és kiszolgáltatottan, de visszavonhatatlanul „társadalmi termékként" kucorog a színpad előterében.

Vas Zoltánnak számos jó és néhány tévesztett rendezői ötelete is volt; a jó formai eszközökkel megteremtett atmoszférát alaposan megzavarják a második rész erős technikai effektjei, a brechties songok. Ennél is nagyobb gond azonban, hogy a kis térben (mintegy hetvenfős közönség előtt) felnagyítva jelentkeznek a színészi játék gyengeségei. Bánky Gábor eleinte hatásosan és mélyen közvetíti Kaspar szocializációs folyamatának pusztításait, később azonban sokszor külsődleges, gesztusa, mimikája a szöveget kíséri. A sugalmazók — Újváry Zoltán kivételével — leegyszerűsített, súlytalan agresszivitása nem képes közvetíteni a hatalom kifinomult manipulációs eszközeit.

Csáki Judit

A BÁBJÁTÉKOS
Rock Színház

Pontosan két évvel ezelőtt örömmel dicsértem lapunkban a Rock Színház akkor új bemutatóját, *A bábjátékos* című „poperettet" amelyet az azonos módon szellemes és kellemes komponista és költő Várkonyi Mátyás és Béres Attila Andersen meséjének szabad alkalmazásával hozott létre. A művet most némi dramaturgiai módosítással (a tartalmilag fontos Diák szerep és a ragyogó Féligkész figura erőteljesebb hangsúlyt, világosabb értelmezést kapott), valamint néhány új szereplővel felújították. A felnőtt nézők számára a lélektani és drámai tisztázást, a művészet mondanivalójának keserves érvényre jutásáról rajzolt képet anélkül sikerült megvalósítani, hogy a műből kiveszett volna a kiskorú nézőket is elragadó játékosság, a gyermeki báj. A zsáner meghatározását célzó utalás Karinthy Frigyes, Brecht, Pirandello bizonyos műveire ma alighanem még indokoltabb, mint a bemutató idején volt. A vendég Kaszás Attila és főként Meződi József abban segíti a hatásos előadást, amiben leginkább szükséges: kiegyenlített, erőteljes, de nem erőltetett hangon történő éneklésben.

A műnek a bemutató idején nagy jövőt jósoltam. Nem tartom merésznek megismételni a felújítás után: *A bábjátékos*ra szinte bizonyosan felfigyelnek majd ilyen természetű zenés műben oly szegény időszakunkban és idővel alkalmunk lesz visszatérni rá *Kultúránk a világban* rovatunk keretében.

Rajk András

Kiállítás

G. TITUS-CARMEL ÉS C. VIALLAT FESTMÉNYEI
Műcsarnok

Tárgyak, létezők vagy elképzeltek látványban rögzített emlékképei. Lótakaró, japán sisak, épületrészlet — ezúttal nem a hangulat vonzásában, hanem a tiszta festőiség törvényei szerint felidézve. Minél jobban kötődik egymáshoz és erősíti a másikat forma és szín, minél több látható kapcsolat jön létre a kép alkotóelemei között, úgy tűnik el, oldódik föl a valahai modell egy más minőségű létezés lehetőségében. Nem *leírja* különböző arcaikat, feltárva *megmutatja*, de közben módosítja is a jelenségeket egy-egy tematikus sorozat. Megszüntetve megőrzés vagy megőrizve megszüntetés? Az iránynak, azt hiszem, ez esetben nincs jelentősége, a folyamat előjelek nélküli. A fokozatos vizuális átalakulás állomásainak tökéletes rajztudással kidolgozott, realista ábrázolása: ez Titus-Carmel alkotói módszere.

Claude Viallat egyetlenegy, szóval meg sem határozható formájú motívumból építi föl sorozatait, a képet hordozó felület változtatásával. Napernyő, sátorlap, fotelkárpit, lepedő, ponyva, mintás bútorkarton az alap, amelyeket a következetes rendszer szerint felvitt motívumok foglalnak közös keretbe. Az aktív elem nála az alapanyag: a textil és a festék, a festészet tárgyi-technikai kellékei.

Mindketten a mai francia képzőművészet középnemzedékének élvonalába tartoznak, s bár különböző módokon, de ugyanazzal kísérletteznek: kiszabadítani a festészetet a verbális gondolkodás bűvös köréből, teret nyitni a tisztán vizuális megismerés előtt is.

Acsay Judit

LÉVAY JENŐ KIÁLLÍTÁSA
Stúdió Galéria

„A művészetben a süketek hallanak, a vakok látnak, a bénák járnak — minden fogyatékosság teremtő és magasrendű erővé válhat" — írja Pilinszky János saját költői nyelvéről. Lévay Jenő most kiállított munkái e nyelv szellemében fogantak. Disztelenek, szűkszavúak. A vakok által használt, hét pontból variálható Braille-írással telerótt lapokra készített fakó szitanyomatokat. A fehér papír felületéből kidomborodó, tapintható egyszerű jelek szabályos ismétlődése számunkra — *látók* számára — önmagában is esztétikai dimenziót jelent, függetlenül a benne foglalt „üzenettől". Lévay ehhez nem sokat tesz hozzá — néhány erőtlen szint, címet, képkeretet —, s talán kevesellhetnénk is mindezt, ha nem ismernénk korábbi munkásságát.

Lévay két másik képzőművésztársával együtt alkotja a Xertox csoportot, melynek fellépései — vagy ahogy ők nevezik „dolgos meditáció"-i — szorosan hozzátartoznak kiállításaikhoz. A Xertox rövidítés figyelmeztetés: a sokszorosítás mérgez! Ezért viselnek földig érő, arckivágás nélküli csuklyát „munka közben", és erre utalnak grafikusi működésük alapanyagai is — számítógépszalagok, stencilek, indigók és egyéb kommunikációs kellékek. A kérdés, amire ténykedésük irányul: hol a művész helye a modern tömegtársadalomban; megőrizhető-e a közlés személyessége, hitele világunkban? Így érthetők meg jobban a képsorozatok címéül választott Pilinszky-versek: a *Végkifejlet*, a *Kárhozat*, a *Hideg szél*, az *Akár a föld*.

Boros Géza

CSENGERY ISTVÁN-EMLÉKKIÁLLÍTÁS
Mezőgazdasági Múzeum

„Ma a motorok korát éljük, ezért a kiállításnak valósággal romantikus jellege van" — írta a kortárs kritikus Csengery tárlata kapcsán 1941-ben, a festő szinte kizárólagos tematikájára utalva. Csengery ugyanis lovakat, a lósporttal kapcsolatos élményeket, eseményeket, hangulatokat rögzített számos változatban. Anakronisztikus lett volna már a maga korában is? Könnyen lehet. Ahogy anakronisztikus volt a hitlerista tankoknak nekivágtató lengyel lovasság — és mi mégis, valahogy a legmodernebb tanknál is jobban szeretjük a legidejétmúltabb lovat.

Az emberi szem számára a természetben fellelhető mozgások közül talán a lovaké tűnik a legharmonikusabbnak. E mozgás pillanatainak tettenérése, fázisainak megörökítése először a fényképezés egyik úttörőjének, Eadweard Muybridgenak sikerült. Csengerynek is nagy érdeme az a pontosság, az az analitikus készség, mellyel a lovak mozgását, a ló és a lovas viszonyát ábrázolja. Legjobb darabjai mégis azok, melyekben sikerül elszakadnia e viszony ábrázolásának pusztán materiális jellegétől, ahol a hangulat, a „lovasérzés" válik élményszerűvé.

A száz éve született művész emlékét felelevenítő kiállítás nem kínálja a reveláció élményét. Jelentősége inkább kor- és sporttörténeti. Ami azonban szintén nem kevés.

Farkas Gábor

Film

ANNIE
Amerikai film

Annie, a New York-i árvaház bájos kis lakója regényhősnőként „kezdte" pályafutását. Aztán a harmincas években játszódó, melodramatikus történetből képregény, rádiójáték és Thomas Meehan jóvoltából színdarab is készült. E sikeres színműből pedig 1982-ben John Huston, a hollywoodi filmgyártás nagy öregje rendezett filmet.

Huston, aki eddig több mint 40 játékfilmet rendezett — köztük olyan, immár klasszikus alkotásokat, mint *A máltai sólyom*, a *Moulin Rouge*, a *Moby Dick* vagy a *Kallódó emberek* —, jól tudja: aranyos, koraérett gyerekeket és koszos, ám szeretetre méltó kutyákat szerepeltetni filmen — biztos siker. S ha ehhez még fülbemászó zene, mesterien koreografált táncbetétek, gördülékeny cselekmény, remek színészi alakítások és happy end is társul, elégedetten dörzsölhetik kezüket a forgalmazók.

A címszerepet alakító, Shirley Temple-re emlékeztető, jópofa Aileen Quinn érdeme elsősorban, hogy olykor sikerül függetleníteni magunkat Huston filmjének ostoba és édeskés történetétől. Ez a tán-

Lóvá tett lovagok

A bábjátékos

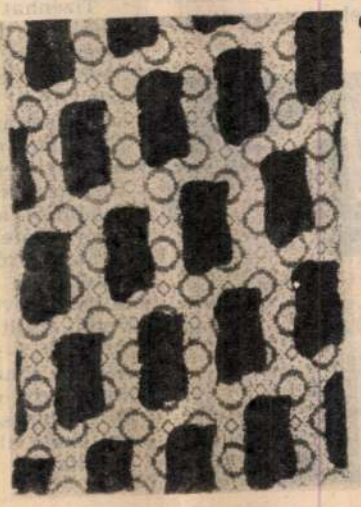

Claude Viallat: Bútorszövet

Csengery István: Vetélytársak

cos lábú, szeplős kislány nemcsak az Albert Finney által megformált zord milliomost és az Egyesült Államok elnökét (!) veszi le a lábáról, hanem kedvességével, természetes játékával és rekedtes nevetésével még a legkritikusabb néző szívét is meglágyítja. Igazán megérdemli, hogy örökbe fogadják.

Hollós László

BOLYGÓK EGYÜTTÁLLÁSA

Szovjet film

Tudományos-fantasztikus filmet sejtető címe ellenére Vagyim Abdrasitov rendező alkotása mai, hétköznapi történet. Negyven év körüli hősei tartalékos katonákként nyári hadgyakorlatra vonulnak be. Az egyhetesre tervezett férfias kaland azonban váratlanul néhány órás szolgálattá zsugorodik. A nagyszabású hadművelet során ugyanis a hatuk által alkotott páncéltörő egységet képzeletbeli rakétatalálat éri. A magasabb stratégiai szempontok alakította váratlan helyzet — a hat „kilőtt" hadfi már mehet is haza — azonban korántsem szegi kedvüket. Civillé visszavedlett tartalékosaink kalandra éhesen felkeresik a közeli városkát, ahonnan élményekkel telve térnek vissza másnap otthonukba. A *Bolygók együttállása* című film minden látszat ellenére se vígjáték, de nem is szatíra. Hogy valójában mi is, azt nem lehet tudni. Műfaji meghatározhatatlansága abból ered, hogy a rendező fittyet hány a művészi ábrázolás legalapvetőbb követelményeire is. Valódi jellemek, átélhető szituációk nélkül a filmben szereplő emberek sorsa érdektelenné válik a néző számára. Akárcsak azok az elvont igazságok és általános érvényű erkölcsi tételek, amelyeket lépten-nyomon hangoztatnak.

Gáti Péter

Hanglemez

A NAGY HOHOHORGÁSZ

100 Folk Celsius

Nem hiszem, hogy van széles e hazában olyan gyerkőc — de talán a felnőttek között sem sok — aki a tévémese egyik legsikeresebb sorozatának dalát ne fújná már kívülről. Hovatovább egy ország kedvence lett Sajdik Ferenc kedves rajzfigurája, a nagy ho-ho-ho-horgász és elválaszthatatlan partnere a szintén nagy ku-ku-ku-kukac, amelyhez Csukás István írt kedves történeteket. S hogy a dolog kerek legyen, a megfelelő hangulatú zenéről ezen a nagylemezen a 100 Folk Celsius együttes gondoskodott. E mostani összeállításuk, amely kifejezetten a gyerekeknek született, ezúttal is biztosan célba talált.

Tizenhat dalt komponáltak és adnak elő a tőlük már megszokott igényességgel. Már a lemez borítója is kedves ötlet. A dalokhoz Reich Károly által válogatott gyermekrajzok az illusztrációk. Hét—tíz éves lurkók álmodták meg és vetették papírra elképzeléseiket a dalok hőseiről; a Hangszerekről, a Kis hercegről, az Indiánról, a Libalegelőről, Túró Rudiról, Hófehérkéről, Miki Manóról, a Macskáról meg az egérről... A zenét és a szöveget a zenekar vállalta. Kivéve a címadó dalt, amelyet Pethő Zsolt szerzett és amelyhez a szöveget a gyermeklélek avatott ismerője, Csukás István írta. A zenei anyag kitűnő, a szövegek kedvesek és a minőségre sem lehet panasz. Így aztán aligha kétséges a siker... *(Pepita)*

Látó János

70 ÉVE SZÜLETETT DEVECSERI GÁBOR

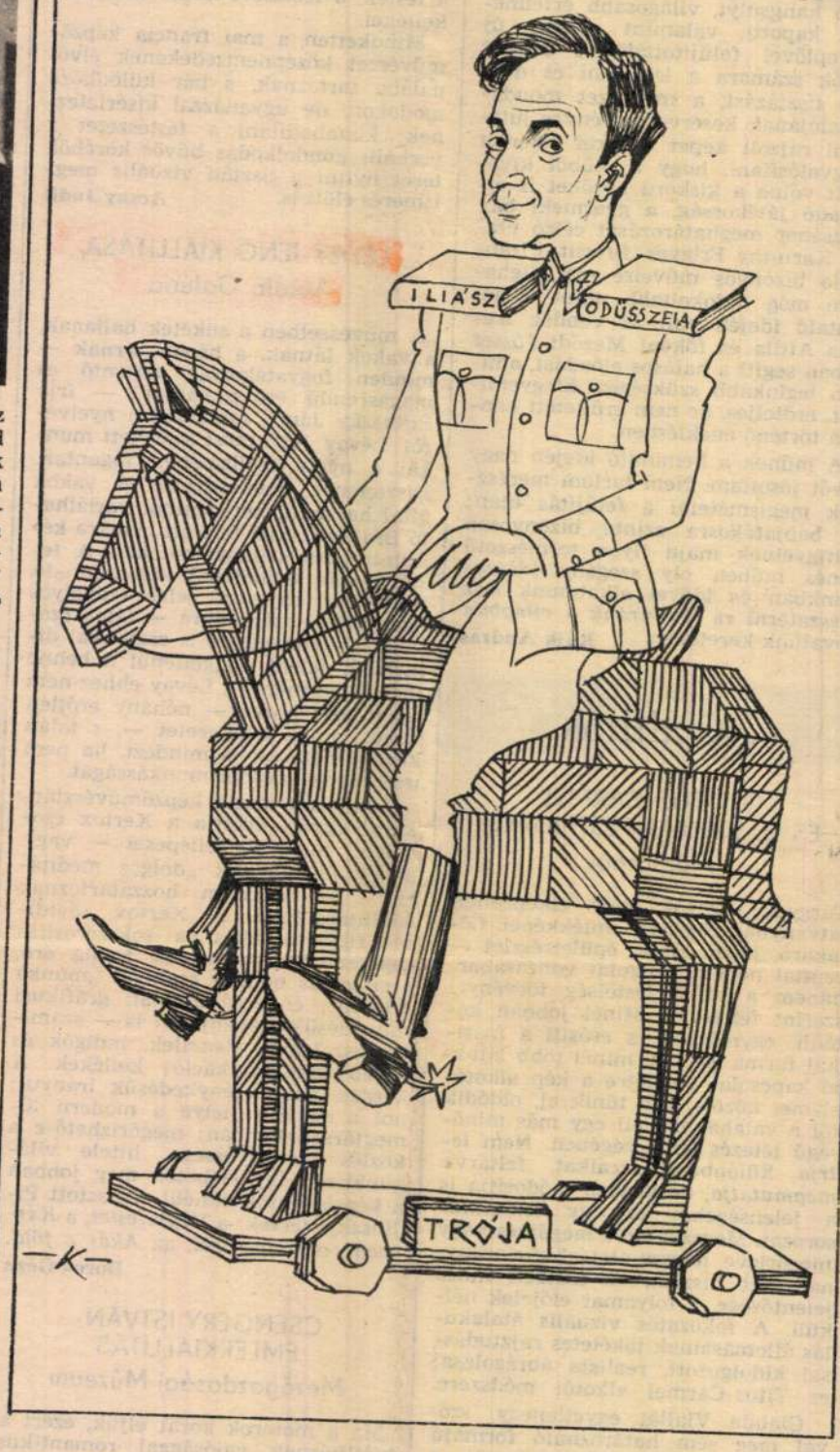

Folyóirat

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET

Nem föltétlenül a mélyenszántó fejtegetés, a csillogó eszmefuttatás gondolkoztatja el az olvasót. Szöget üthet a fejébe a szimpla közlemény is, például az, amelyik a nemrég megjelent lapban a tavalyi Ybl-díjasokról számol be. Közölve a teljes indoklást, amely értelemszerűen e folyóirat feladata.

Távol áll tőlem, hogy akár a legcsekélyebb mértékben is megkérdőjelezzem e kitüntetéseket. Annál kevésbé, mert számos olyan kiváló építészt találok a nevezettek között, akiknek jól ismerem és igencsak nagyra becsülöm a munkáit. Ráadásul sokféle magas színvonalú tevékenység kapott legutóbb is elismerést, a városépítéstől, jeles épületek megtervezésén át elméleti és oktatási munkáig, sőt, egész életművek is. Egyvalami nem szerepel csupán a bő felsorolásban: lakások tervezése családi házak, avagy társasházak formájában. Az a tevékenység tehát, amelynek eredményeképpen az évi lakástermés több mint háromnegyede jól-rosszul létrejön. És bizony évekre visszamenőleg is alig egy-két nevet említhetnék, aki kifejezetten lakástervezésért, horribile dictu: magántervezésért kapott volna ilyen nagy elismerést.

A szemlélettel lenne baj? Vagy csupán az a hiba, hogy az állami tervezőintézetek terjesztik föl a kitüntetési javaslatokat és ők érdektelenek a sok tízezer „magánerős" lakás létrejöttében? Nem is szaporítom tovább föltételezéseimet, mert még kiderül, hogy ez az Ybl-díj kérdés netán sokkal mélyebben rejlő, átfogó problémák nyomára vezet az építészeti hierarchiában. És a lakásépítés tervezési hátterében. Vagy éppen ezért kellene foglalkozni vele?

Egyébként isten éltesse újólag a kitüntetetteket!

Balog János

ÚJ TÜKÖR / Képes kulturális hetilap

Szerkesztőség: Budapest VII., Lenin körút 9–11. 1073
Telefon: 221-285, 222-408
Főszerkesztő: **FEKETE SÁNDOR**
Főszerkesztő-helyettes: **BERKES PÉTER, KÖRÖSPATAKI KISS SÁNDOR**

Felelős kiadó: **SIKLÓSI NORBERT,** a Lapkiadó Vállalat vezérigazgatója
HU ISSN 0133–1361
Kiadja: **LAPKIADÓ VÁLLALAT**
Budapest VII., Lenin krt. 9–11.

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) Budapest V., József nádor tér 1. – 1900 –, közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215–96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj: negyedévre 120,– Ft, fél évre 240,– Ft, 1 évre 480,– Ft.

Ⓐ 87.0142 Athenaeum Nyomda, Budapest, rotációs mélynyomás. Felelős vezető: **Szlávik András** vezérigazgató. Meg nem rendelt fényképekért és kéziratokért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

LÉVAY JENŐ

ÚJ MŰVÉSZET

1998/szept.

P - 9396

22.0.

LÉVAY JENŐ

ÚJ MŰVÉSZET
2000/dec.

P - 9765

32.o.

LÉVAY Jenő

BOROS Géza - PATAKI Gábor: Fontosabb kortárs művészeti kiállitások, művészeti események, 1987. I. félév. = Művészettörténeti Értesitő, 1988.1/2.sz. 89.p.

Lévay Jenő kiállítása a *Studió Galériában* a Xertox-csoport akciójával nyílt meg (II. 4—III. 1.). A fiatal művész puritán grafikai lapjain Pilinszky János verseit dolgozta fel a vakírás jeleivel. Kiállítása illeszkedik a Xertox-csoport (amelynek ő az egyik tagja) programjába: központi témájuk a művészi kommunikáció deformálódása, lehetősége a technikai sokszorosíthatóság korában.

Lévay Jenő, szobrászművész 1.) Folytatás.

Szegő György: Exodus. Stúdió 88 kiállítás az Ernst Múzeumban.

Móder Rezső és Lévay Jenő más-más módon, de mégis a dallam anyagba zártságát rögzítik. Egyikük egy primitív vaskocsi lehegesztett kerekeivel, másikuk egy sámánisztikus vaskerítés szimbolikájával fagyasztja a zenét metaforává.

(Lévay Jenő műve: repr.)

Művészet, 1989., 4., 39-old.

Hidrofile

LÉVAY JENŐ KIÁLLÍTÁSA

A Dorog magasságában látható, egykori dunai szénrakodó – népszerű művésznevén a Váltótér – *Lévay Jenő* rámutatásával vált ismét „üzemelő" objektummá. A művész metaforikus gesztusai révén a földrajzilag meghatározott ipari építmény „virtuális" konstrukciója, a konceptuális közegbe helyezett ready made újabb és újabb jelentésrétegekkel láttára megvalósuló dokumentációja. A kötélpálya-rakodóról fennmaradt, Lévay által felhasznált üvegnegatív kettős természetű: egyrészt az emulziós rétegen rögzült pillanatnyi építési fázis hordozója, s onnan nézve a titokzatos jövőnek szánt üzenet, fényírás, másrészt a mi jelenünkből visszatekintve egy sérülékeny, töredezett szélű, megkarcolt tárgy, az utókorra örökített muzeális lelet. Lévay látszólag nem tesz mást, mint a lelet tulajdonságait elfogadja, majd ezeket

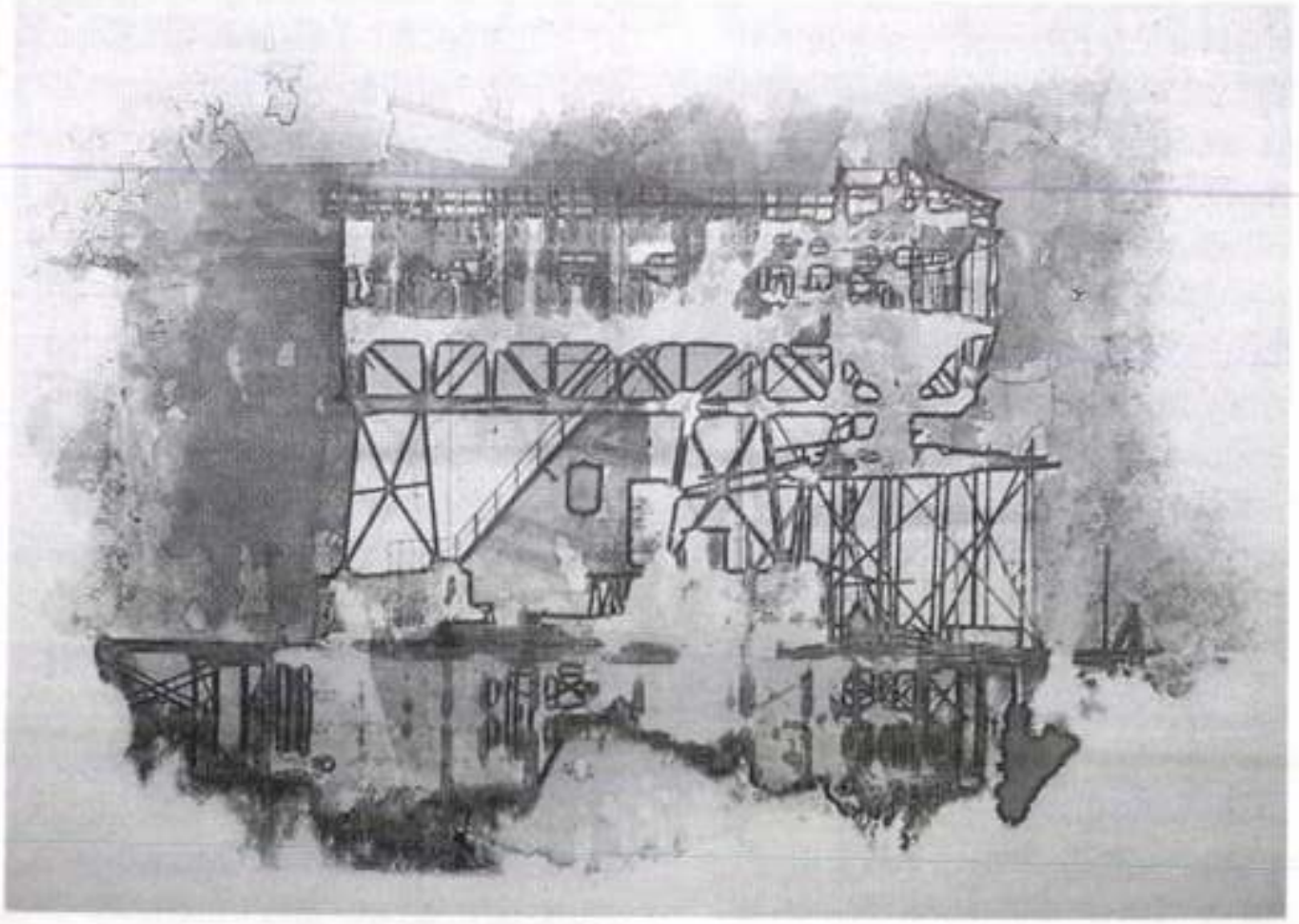

Lévay Jenő: Hidrofil 2000, 60×90 cm

Lévay János: Hidroﬁl, 2000, 60×60 cm

gazdagodik. A Duna közepébe állított drótkötélpálya-rakodó tehát nem valóságos építmény, annak ellenére, hogy becsületes munkáskezek faragta kövekkel alapozták a mederbe, sőt 1963-as leszázalékolásáig a kitermelt szén százezer tonnáit közvetítette az uszályokra, s nem létezik akkor sem, ha a történész boldogan mutat rá az 1927-es archív fotóra mint hitelesítő forrásra.

Lévay szemlátomást a legnagyobb természetességgel teszi a dolgát: azon munkálkodik, hogy kitörölje a talált tárgy eredeti jelentését és a helyszínhez igazított akciókkal (gondolatrészvény-jegyzés, repülőhídterv) folyamatművé (,,folyam'művé'') alakítsa át az uszályrakodót. A folyamatmű kifejezés valamiféle folyamatosságot, állandó áramlást sejtet, mégis megállásra késztet bennünket egy-egy újabb kiállítás.

A mostani tárlaton bemutatott tucatnyi alkotás az összetorlódott múlt-, jelen- és jövőidő transzformációs folyamatának a szemünk

,,időzárványokat'' hoz létre. Mind szellemi, mind fizikai értelemben csupán alapnak tekinti a számítógép memóriáján átszűrt és kinyomtatott strukturált felületet, melyet azután hagyományos módon, ecsettel, festékkel fejleszt tovább. Az így létrejött időzárványok a változatlanságot, az örökkévalóságnak megmentett eredeti pillanatot és az ellene ható idő roncsoló munkáját egyaránt magukban hordozzák. Míg a gondolatrészvény-jegyzés mások gondolatait fűzte össze kollektív művé, addig itt egy személyes, már-már lírai sorozatot látunk, érzékien finom grafikai hatású műveket, amelyek mögött olykor-olykor felsejlenek az egykori építők sziluettszerű alakjai is.

A művész megteremtette az esélyét annak, hogy a történelmi időből a művészeti időbe — más néven: valtoter.doc — átmentett objektumból, ipari műemlékből az emlékezet és emlékezés valódi emlékműve válhasson.

(Hidrofile, MissionArt Galéria, 2000. V. 15–20.)

• *SZÜCS GYÖRGY*

2000 AUG. 42

LÉVAY JENŐ

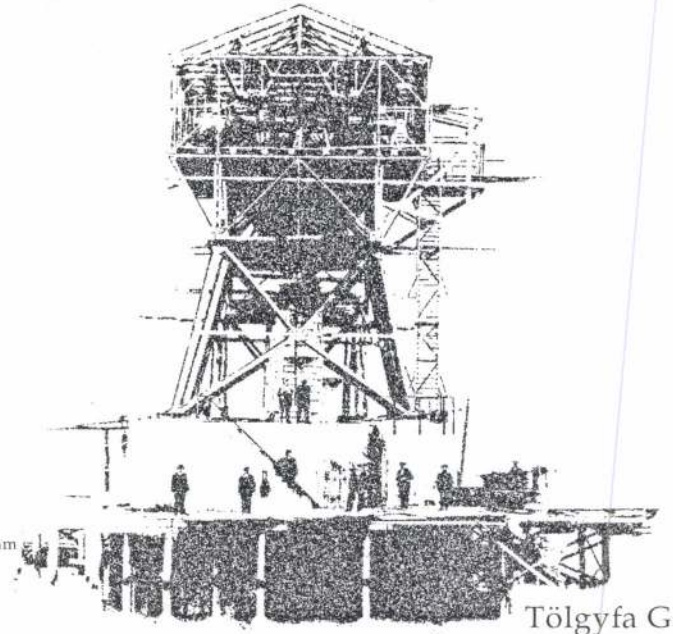

VÁLTÓTÉR

REPÜLŐHÍD TERV

Lévay Jenő kiállítása
aTölgyfa Galériában

2000. július 5-21-ig
hétköznap 10 és 18 óra között

A kiállítást megnyitja:
Készman József művészettörténész
2000. július 5-én 18 órakor
Tölgyfa Galéria 1027 Budapest Henger utca 2.

Támogatók:

Hungart Egyesület
Soros Alapítvány
Nemzeti Kulturális Alapprogram
MissionArt Galéria
B Brothers
MKISZ

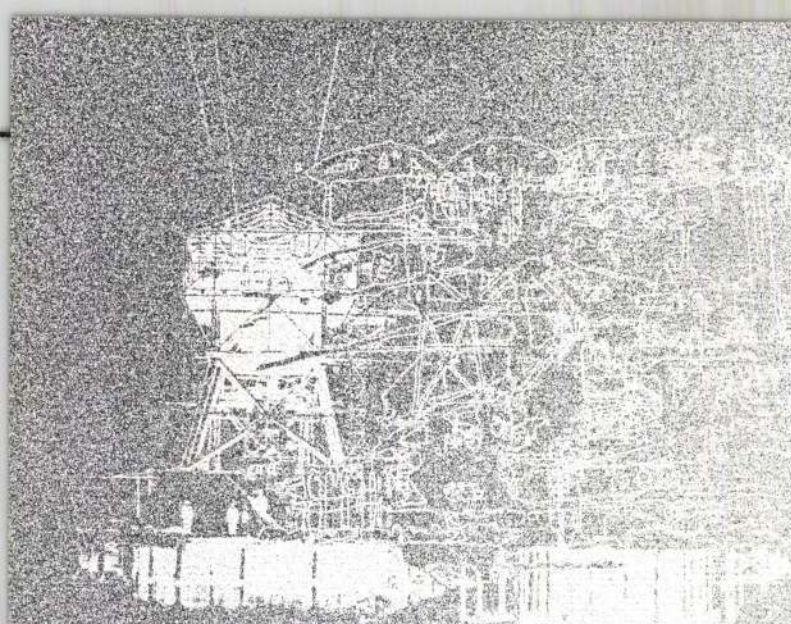

MTA Művészettörténeti Intézet
Pataki Gábor
Budapest
Úri u. 49.
1014

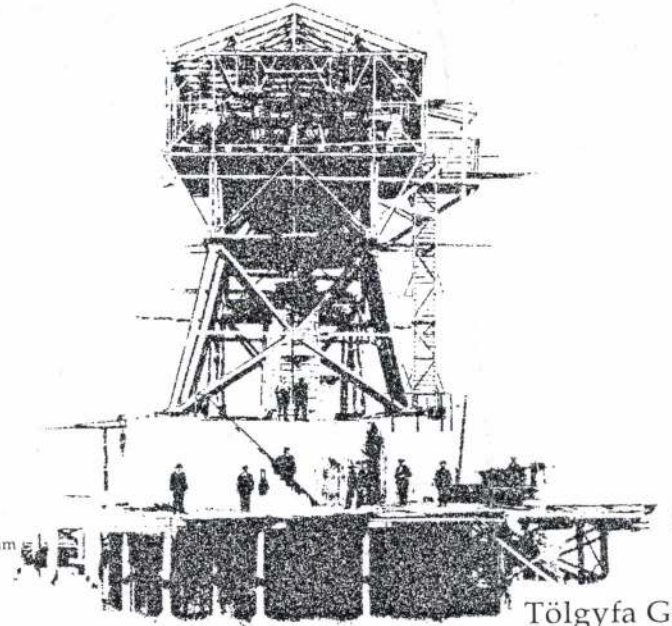

VÁLTÓTÉR

REPÜLŐHÍD TERV

Lévay Jenő kiállítása
aTölgyfa Galériában

2000. július 5-21-ig
hétköznap 10 és 18 óra között

A kiállítást megnyitja:
Készman József művészettörténész
2000. július 5-én 18 órakor
Tölgyfa Galéria 1027 Budapest Henger utca 2.

Támogatók:

Hungart Egyesület
Soros Alapítvány
Nemzeti Kulturális Alapprogram
MissionArt Galéria
B Brothers
MKISZ

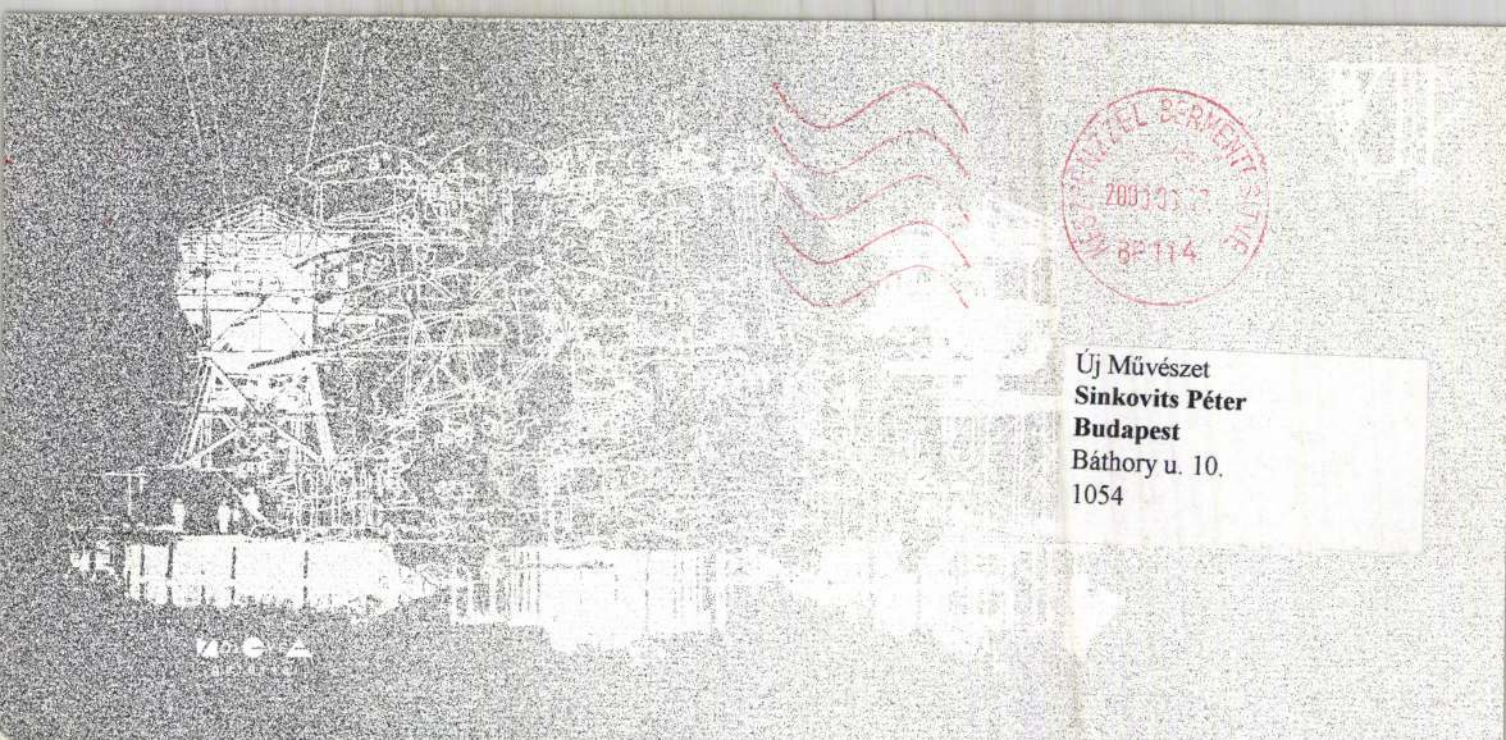
Új Művészet
Sinkovits Péter
Budapest
Báthory u. 10.
1054

Pereskednek az Időkerékért

LÉVAY JENŐ

Beperelik az Időkerék feltalálóját, *Herner Jánost*. Két építész, *Hartvig Lajos* és *Lévay Jenő* azt állítja, hogy az ötletük, és ennek következtében a szerzői jog az övék, az EU-s csatlakozásra felállított Időkerék egyértelműen az általuk eltervezett Homokóra átdolgozása. Tervük modelljét 1987 januárjában, a Budapest Galériában ki is állították – írják közleményükben. Úgy tudjuk, Hernernek felkínálták a peren kívüli rendezés lehetőségét, ám a feltaláló lapunknak kijelentette: nem egyezkedik, nem is érti, hogy miről kéne.

Az Időkerék projektre alakult Kronosz Alapítvány sajtófőnöke, *Gréczy Zsolt* az *MTI* érdeklődésére azt mondta, minden alapot nélkülöz, amit az építészek állítanak. Gréczy szerint elgondolkodtató, miért épp az avatás előtt jelentkeztek észrevételükkel.

A Műcsarnok mögött felállított nyolc méter magas, ötven tonnánál is nehezebb Időkereket az európai uniós csatlakozás alkalmából szervezett ünnepségen indítják el, eddig mintegy nyolcvanezer percnyi „homok" gyűlt benne össze. A speciális üveggranulátum az uniós csatlakozás pillanatában, péntek éjfélkor kezd peregni. Az április 30-án, 23 órakor kezdődő avatási ceremónián közéleti személyiségek és támogatók gongütésekkel jelzik majd az idő múlását.

N. H. E.

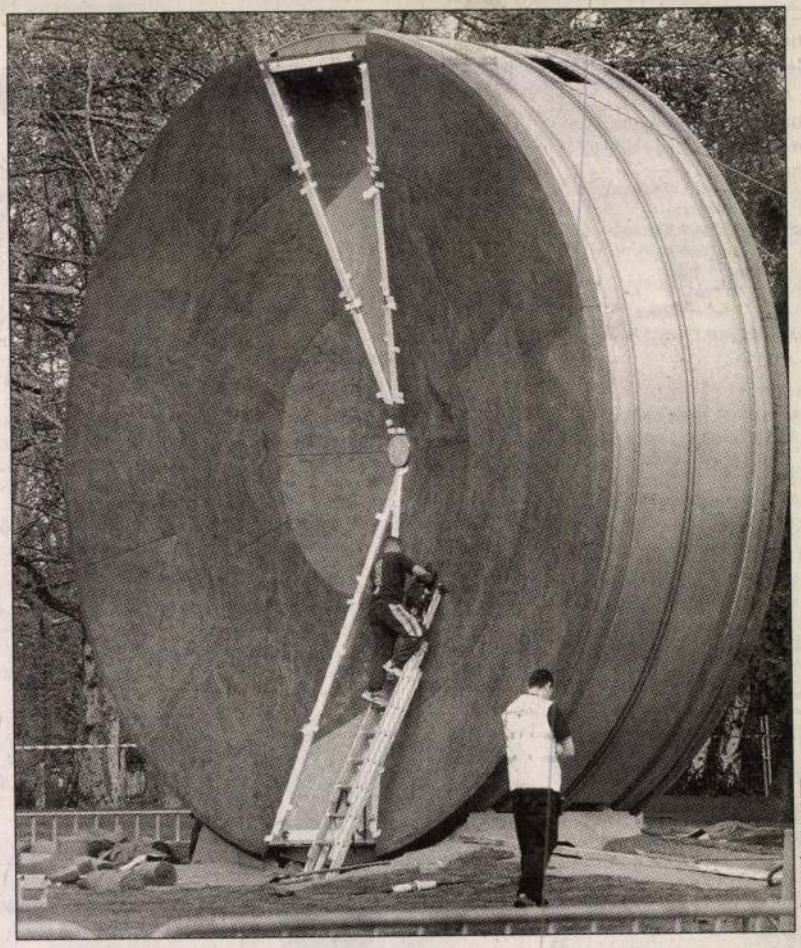

FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

Zenei Program **10.35** „Mi vagyunk a MAGYAROK" **10.50** Társasutazás – Európa csillagai **11.40** „Mi vagyunk a SVÉDEK" **12.00** Hírek – Időjárás-jelentés **12.35** Viva Maria! Francia–olasz kalandfilm **14.30** Századunk – ötven éve történt – Bokor Péter és Hanák **15.00** Mi vagyunk a SZLOVÉNEK" **15.20** PoliTour Világjáró mozaik **15.45** Verssor az utcazajban **15.55** „Mi vagyunk a NÉMETEK". **16.15** Itt van Európa! Összefoglaló a budapesti eseményekről **16.45** Itt van Európa! Összefoglaló a vidéki eseményekről **17.50** Luxor-show **18.30** Itt van Európa! Díszünnepség a Magyar Állami Operaházból

20.05 Ötöslottó számsorsolás
20.15 Híradó este
20.50 Határtalan Európa
Szórakoztató gálaműsor
22.40 Híradó este
22.50 A terasz
Olasz-francia film
01.20 Vigyázz! Kész! Jazz!

M 2

05.50 NAP-KELTE **09.05** Roma Magazin **09.30** Domovina **09.55** Srpski Ekran **10.20** Unser Bildschirm **10.45** Hrvatska kronika **11.15** Ecranul nostrum **11.40** Nekem ne lenne hazám? **12.00** „Mi vagyunk a TÖRÖKÖK" **12.15** Rondó **13.10** „Mi vagyunk a LITVÁNOK" **13.30** EVA **14.00** „Mi vagyunk a CIPRUSIAK" **14.15** GYEREKEKNEK **15.25** NAPNYUGTA **17.55** „Mi vagyunk a HOLLANDOK" **18.10** Telesport

20.15 Híradó este
20.45 A kívülálló
Olasz bűnügyi tévéfilm
01.25 Liszt: Faust szimfónia
Hangversenyközvetítés az Erkel Színházból, felvételről
02.35 Fogadóóra
03.05 Szellők szárnyán...
Híres operettek filmváltozatai
03.30 Telesport (ism.)

TV 2

06.00 TV2-matiné **08.15** Fox Kids **10.00** Vadvilág Angol **11.00** Talpig pácban 37. **11.30** Laktérítő **12.00** TotalCar **12.35** Családjogi esetek. Amerikai filmsorozat, 18. **13.30** Benny Hill **14.30** Smallville 32. **15.30** Sliders. Amerikai sci-fi akciósorozat, 29. **16.30** Csillagkapu 83. **17.30** Az elveszett ereklyék 66. **18.30** Tények. Hírműsor **19.00** Magellán **19.30** Activity

20.10 Emil és a detektívek
Német családi film
Fsz.: Tobias Retzlaff
R.: Franziska Buch
22.35 Istent játszva
Amerikai akciófilm
00.30 Eurokoncert
25 ország, 25 sztár
Fellépnek: Sugababes, Scooter, Tiziano Ferro...

RTL KLUB

06.00 Ünnepnaptár. Vallási műsor **06.25** Disney-rajzfilmsorozat. Balu kapitány kalandjai (ism.) **07.00** Kölyökklub **09.35** Walt Disney-rajzfilmek **10.30** A játék neve: túlélés. Amerikai dokumentumfilm-sorozat **11.25** Ötletház. Szórakoztató otthonteremtő magazin **12.00** Híradó – Déli kiadás **12.15** XXI. századi népmesék **10.30** Egy polgárkirályfi vallomásai. Portré dr. Habsburg Ottóval **11.25** Európa új arca **11.50** Híradó; Időjárás **12.00** Déli harangszó Sopronból **12.10** Európa új arca **12.35** Isten kezében. A Házas Hétvége Lelkiségi Mozgalom **13.05** Európa új arca **13.30** EUfónia. Hangverseny-közvetítés a Zeneakadémiáról az uniós csatlakozás tiszteletére **14.20** Európa új arca **15.20** Kapcsolás a stúdióba. Mi történik Európában? (élő körkapcsolás) **16.15** A Duna mentén. Összeállítás a Duna-hajó útjáról **17.00** Kapcsolás a stúdióba. Hogyan ünnepel a magyar vidék? **18.00** Kapcsoljuk Dublint **18.30** Állami díszünnepség az Operaházból (élő közvetítés) **19.30** Duna-hajó befut Budapestre (élő közvetítés)

20.00 Híradó; Sport; Időjárás
21.00 Európa új arca
Ünnepi stúdió a Duna-hajón
22.45 Európa-képek
00.55 Vers
01.00 Himnusz

ATV

07.00 Más-nap **09.00** Csillagváros **09.30** Super Book, a Könyvek könyve **10.00** Pró és kontra **11.00** Délidő... **12.00** Hírpercek **12.05** Ebugatta **13.00** Hírpercek **13.05** Külpolitikai Klub **14.00** Hírpercek **14.05** Kisfilm **14.20** World Net **15.00** Hírpercek **15.05** Tempó **15.30** World Net **16.00** Hírpercek **16.05** CsakTERmészetesen! **17.00** Hírpercek **17.05** Virágzó Magyarország **17.25** Irányjelző **18.00** Hírpercek **18.05** World Net **18.35** Hírvilág – Világhír **19.00** Ma este

23.00

SPO
08.45
ségért,
zinmús
16/10.
Karaté
NBA Ac
zinmús
nokság,
ham Cl
met ba
zilabda,
ged-Du
20.00

22.00

00.15

SPE
09.00
kertek
11.00
lati pofá
denség
14.35
foci tör
háza 5.
17.15
17.45
Föld kö
20.25

21.00

VASÁRNAP

MTV

05.50 NAP-KELTE **09.05** Főtér **09.30** „Mi vagyunk a DÁNOK" **09.50** Galéria **10.55** „Mi vagyunk a CSEHEK" **11.10** "Így szól az Úr!" **11.20** Kánon Vallás és kultúra **12.00** Hírek – Időjárás-jelentés **12.10** Úton – Európa magazin **12.35** Mi és az EU **12.40** Telesport **13.10** „Mi

ügynökök 3. **15.30** Air America 6. **16.30** Walker, a texasi kopó 39. **17.30** JAG – Becsületbeli ügyek 139. **18.30** Tények Hírműsor **19.00** Napló

20.00 Múmia
Amerikai kalandfilm
Fsz.: Brendan Fraser
R.: Stephen Sommer
22.35 Interjú a vámpírral
Amerikai horrorfilm
R.: Neil Jordan
01.10 Képírók Gyilkos álmok

17. **16.30** Az erdő lakó fia. Ausztrál filmdráma **18.15** 60 percben 31.

19.05 Mo' Better Blues
Amerikai filmdráma
Fsz.: Denzel Washington
R.: Spike Lee
21.30 Rémvadászok
Amerikai akció sorozat, 17.
22.30 X-akták
Amerikai sorozat, 161.
23.30 Angel
Amerikai akciósorozat, 27.

20.25

21.55
22.10
22.35

24.00

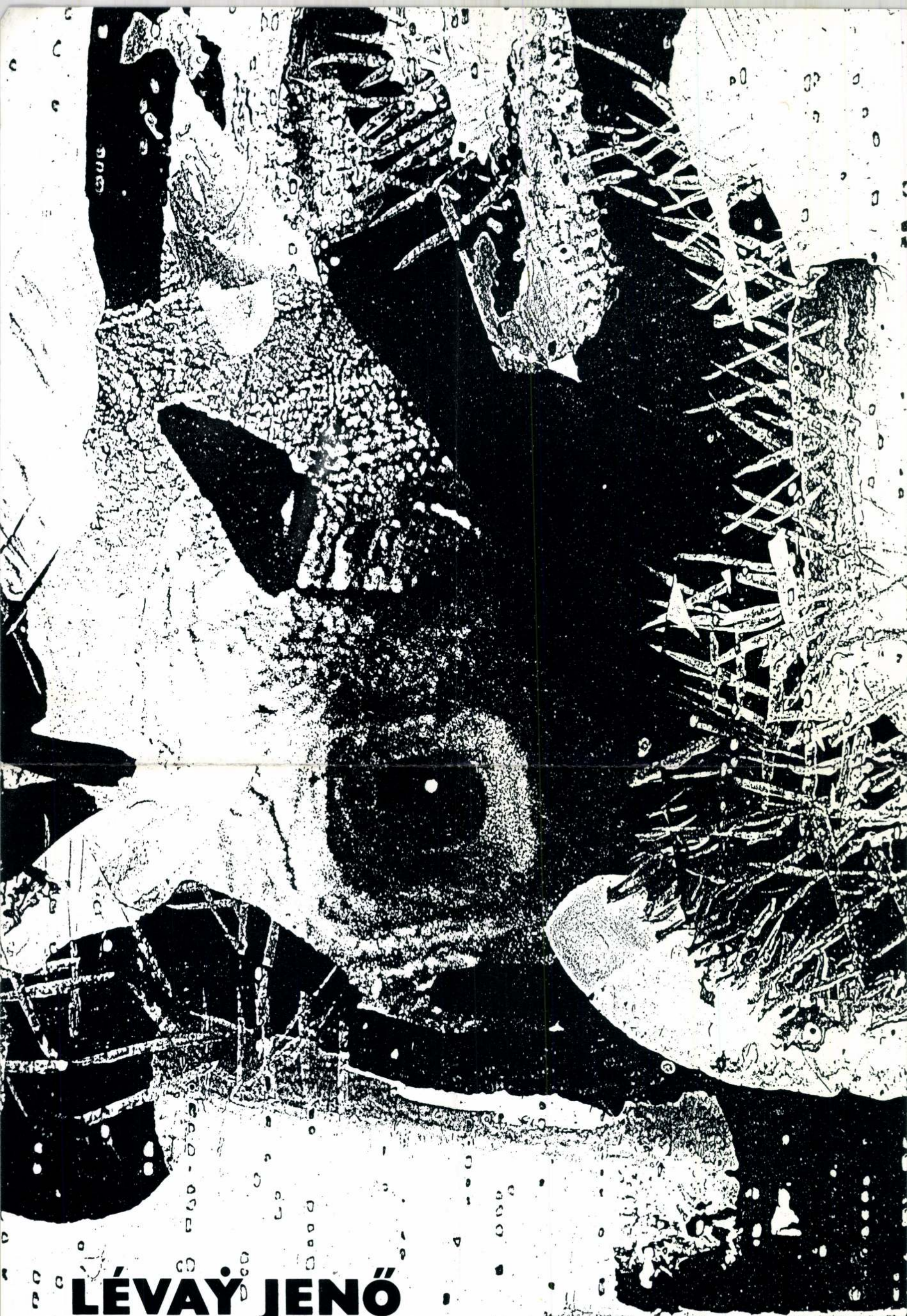

LÉVAY JENŐ

KIÁLLÍTÁSA AZ ÓBUDAI PINCEGALÉRIÁBAN

Megtekinthető: 1989 november 9.-én 18 órától
hétköznap 14–18, szombat–vasárnap 10–18 óráig
Hétfőn zárva

Nappali ház

MŰVÉSZETI ÉS IRODALMI SZEMLE

Levélcím
1399
Budapest
Pf. 701/330

LÉVAY JENŐ

A XERTOX CSOPORT /LÉVAY JENŐ, REGŐS IMRE, ŠWIERKIEWICZ RÓBERT/ BOYLER CIMŰ AKCIÓFESTMÉNYE /1991. IX. 13./ A KÉPET EGÉSZÉBEN SENKI SOHA NEM LÁTTA. 2000 DARABRA VÁGVA A NAPPALI HÁZ 1991/3. SZÁMÁNAK BORITÓJA LETT.

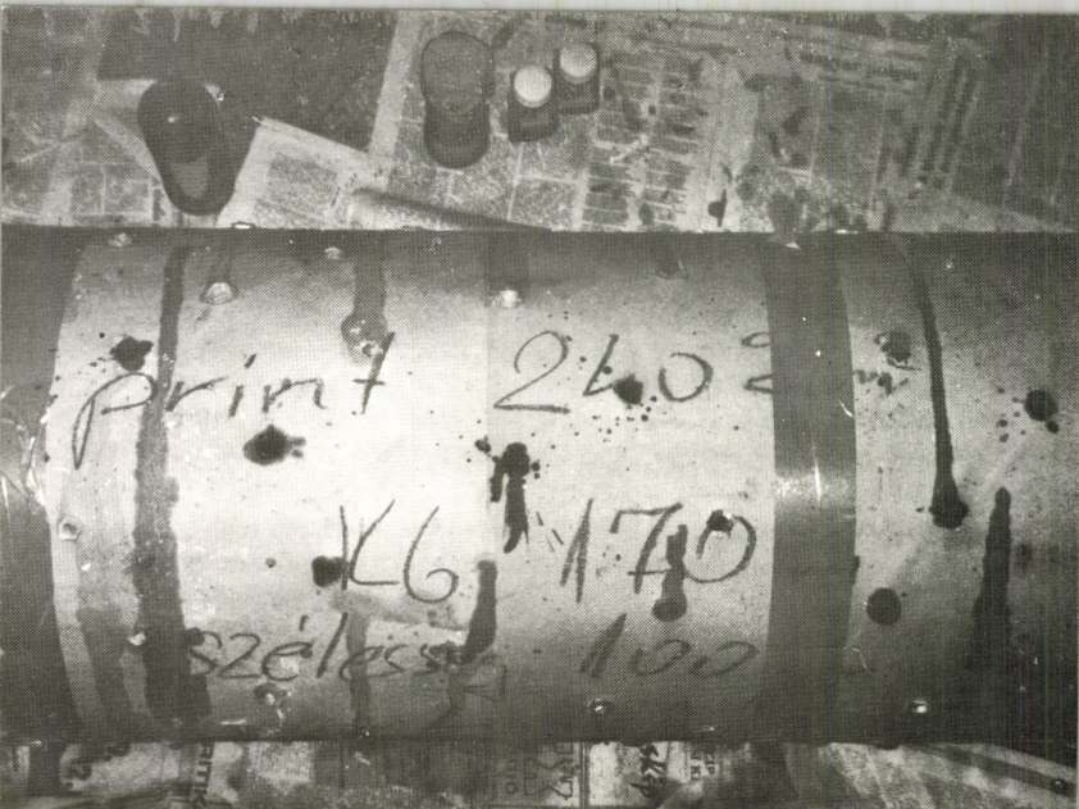

print 240

KG 170

szélesse 100

II. koncertblokk
(Pécs, Damjanich u. 30.)
1997. okt. 4 - 10.

1997. okt. 4., 19 óra
Lois Viktor és zenekara
koncert és diskurzus

1997. okt. 5., 16 óra
György Péter (médiakutató)
- Alapzaj - előadás

1997. okt. 6., 19 óra
Weber Kristóf (zeneszerző)
koncert és diskurzus

1997. okt. 7., 19 óra
Sági Zsolt
gitárkoncert

1997. okt. 8., 19 óra
Jeney Zoltán (zeneszerző)
koncert és diskurzus

1997. okt. 9., 19 óra
Szemző Tibor (zeneszerző)
előadás és diskurzus

1997. okt. 10., 19 óra
Fodor Gabriella (zongoraművész)
koncert

Támogatók:

Pécs Városi Önkormányzat
Felsőoktatási Pályázatok
Irodája
JPTE Művészeti Kar HÖK

Programszervező:
Balanyi Zoltán
Lebonyolító:
Keserue Zsolt

Közelítés Művészeti Egyesület
7621 Pécs, Mátyás kir. u. 2. Tel.: 72/324-837

ALAPZAJ II.

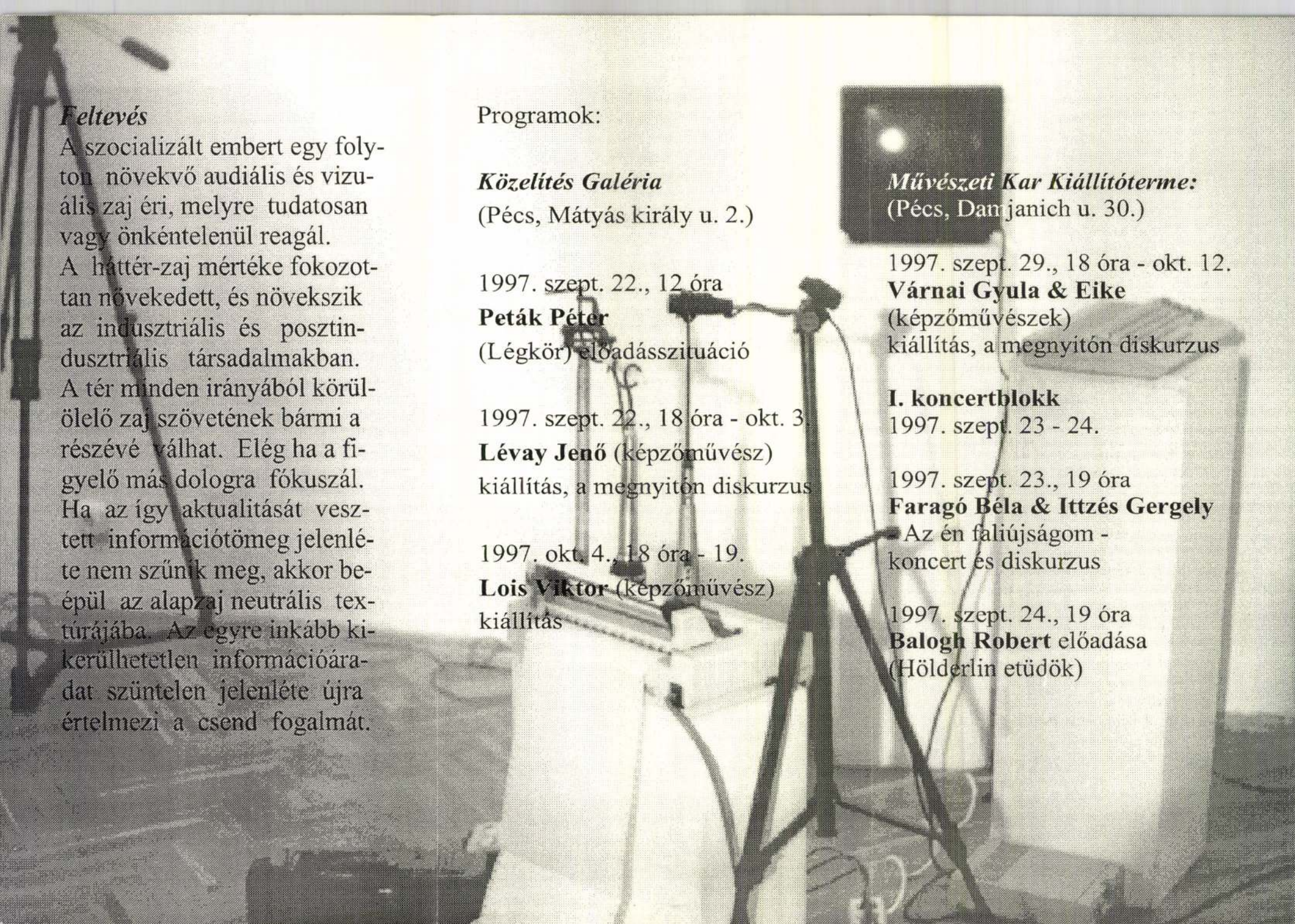

Feltevés

A szocializált embert egy folyton növekvő audiális és vizuális zaj éri, melyre tudatosan vagy önkéntelenül reagál.
A háttér-zaj mértéke fokozottan növekedett, és növekszik az indusztriális és posztindusztriális társadalmakban.
A tér minden irányából körülölelő zaj szövetének bármi a részévé válhat. Elég ha a figyelő más dologra fókuszál.
Ha az így aktualitását vesztett információtömeg jelenléte nem szűnik meg, akkor beépül az alapzaj neutrális textúrájába. Az egyre inkább kikerülhetetlen információáradat szüntelen jelenléte újra értelmezi a csend fogalmát.

Programok:

Közelítés Galéria
(Pécs, Mátyás király u. 2.)

1997. szept. 22., 12 óra
Peták Péter
(Légkör) előadásszituáció

1997. szept. 22., 18 óra - okt. 3.
Lévay Jenő (képzőművész)
kiállítás, a megnyitón diskurzus

1997. okt. 4., 18 óra - 19.
Lois Viktor (képzőművész)
kiállítás

Művészeti Kar Kiállítóterme:
(Pécs, Damjanich u. 30.)

1997. szept. 29., 18 óra - okt. 12.
Várnai Gyula & Eike
(képzőművészek)
kiállítás, a megnyitón diskurzus

I. koncertblokk
1997. szept. 23 - 24.

1997. szept. 23., 19 óra
Faragó Béla & Ittzés Gergely
Az én faliújságom -
koncert és diskurzus

1997. szept. 24., 19 óra
Balogh Robert előadása
(Hölderlin etüdök)

LÉVAY Jenő
91 3. 38,71
91 9. 48

Új Művészet

LÈVAI Jean

OBJEKTEK–MOBILOK c. kiállítás

ünnepélyes megnyitójára
1992. május 29. (péntek) délelőtt 11 órára

Kiállítás helye:

REPÜLŐ-MÚZEUM
(Petőfi Csarnok felső szint, Budapest, Városliget)

Kiállítást megnyitja:

Katona András
a Közlekedési Múzeum főigazgatója

Kiállítás megtekinthető:
hétfő kivételével naponta 10–18 óráig

Bakos Ilona
Balás Eszter
Balogh László
Bodóczky István
Bráda Tibor
Bódó Károly
Csáji Attila
Dienes Attila
Erdős Sándor
Fekete László
Gaál Endre
Galántai György
Hans Kasper
Hévizi–Tóth
Józsa Bálint
Kalmár János
Kovács István
Krnács Mercedes
Kovács László
Léval Jenő
Magén István
Marosi Ilona
Mihály Gábor
Pázmándi Antal
Pató Róza
Ponkala Éva
Polgár Csaba
Scherer József
Székely J. Jenő
Szatmári Béla
Terebessy László
Tuzson B. Péter
Tilless Béla
Urbánfi
Vinczellér Imre
Xia Zhen Gou

A ***Budapest Galéria***

tisztelettel meghívja Önt

LÉVAY JENŐ

kiállításának megnyitójára,
1992 szeptember 15-én kedden, 16 órától 19 óráig a Szabadsajtó utcai kiállítótermébe.

Budapest V. ker. Szabadsajtó u. 5.
Megtekinthető: október 11-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

MEGNYITÓ: XERTOX és BARÁTAI

A kiállítás létrejöttét a BLIKK grafika, CSILLAG JUDIT, a DOMVER KFT., a FEKETE DOBOZ KFT., a FŐVÁROSI ÖNKORMÁNYZAT KÉPZŐMŰVÉSZETI ALAP, HALAS ISTVÁN, KLEMANOVITS RÓBERT, a KONTAKT DESIGN STUDIÓ, a KONTÓ KFT., a KÖZTI-STUAG KFT., az MHB MŰVÉSZETI ALAPÍTVÁNY, a MATÁV RT., a MECMAN-EGER KFT., NAGY BÁLINT & TSAI., PAPRIKA BENŐ, a POLAROID és a RÁBA MAGYAR VAGON- ÉS GÉPGYÁR támogatta.

MTA Művészettörténeti Intézet
könyvtára
BUDAPEST
Úri u. 49.
1014

ELŐZETES

Felelős kiadó: Zsigmond Attila

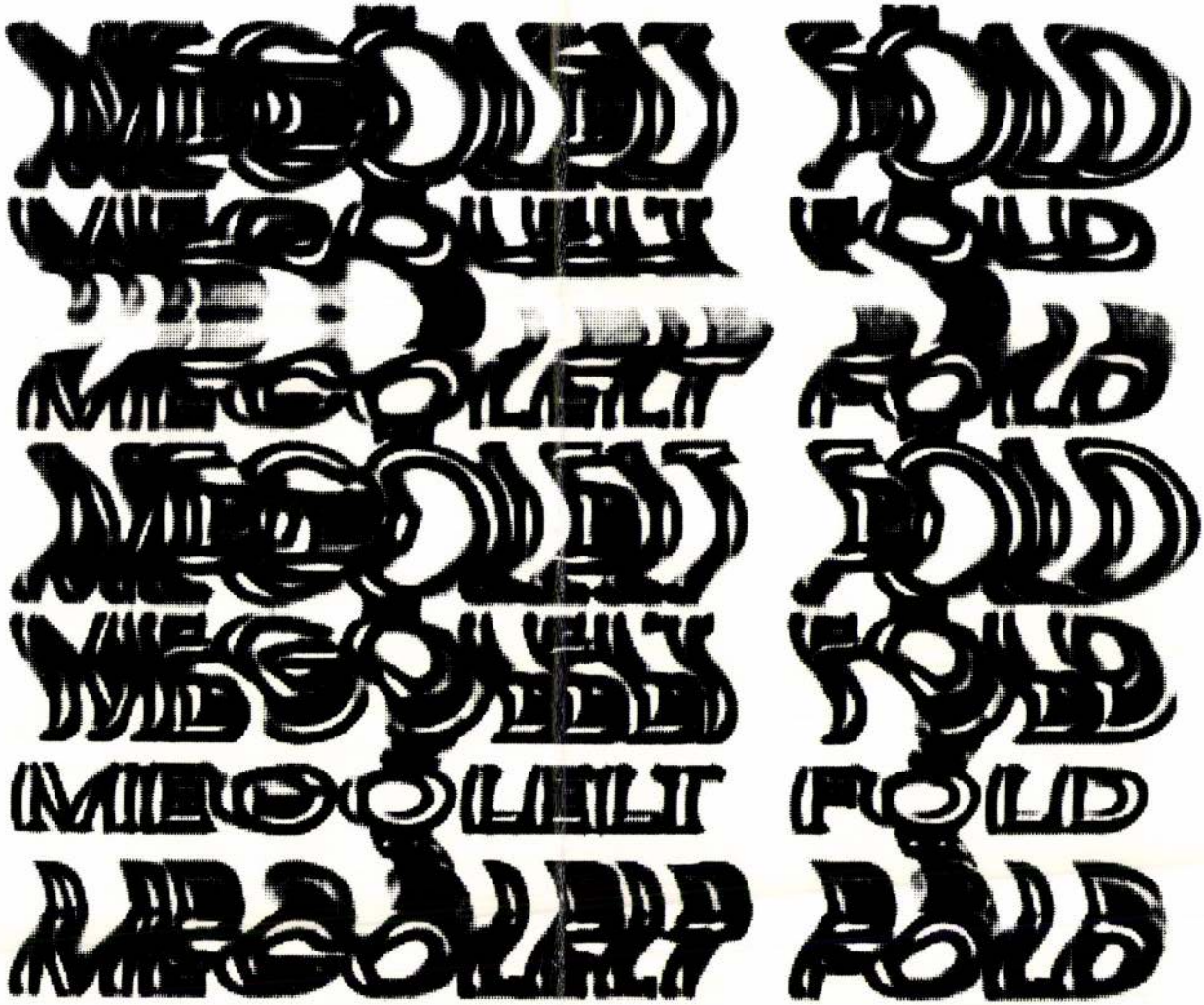
MEGOLELT FOLD
MEGOLELT FOLD
MEGOLELT FOLD
MEGOLELT FOLD
MEGOLELT FOLD
MEGOLELT FOLD

DISPLACE LEVAY Jeno

8 építészeti terv/ 8 architectural projects

Boór András * Klobusovszki Péter * Kühn Péter
Lévay Jenő * Marián Balázs * Sagát Ágnes * Szabó Zoltán
Taraczky Dániel * Zombor Gábor

kurátorok/curators: Klobusovszki Péter és Páldi Lívia

megnyitó/opening 1999.04.16. 18.00
megnyitja/opened by Janesch Péter, építész/architect
nyitva/open 1999. 04.16.- 1999.05.22.
naponta/daily 10.00 - 18.00
hétfőn zárva/Mondays closed

támogatóink/supporters
Soros Alapítvány,
'Az Építés fejlődéséért' Alapítvány,
Dunaújváros Önkormányzata, Dunanet,
No.1. Számítástechnika,
DTV. OKITEKI

KORTÁRS MŰVÉSZETI INTÉZET
INSTITUTE OF CONTEMPORARY ART
*VASMŰ ÚT 12. * H-2400 DUNAÚJVÁROS * HUNGARY*
TEL/FAX ++36 25 412 220
ica-d@dunanet.hu
http://www.ica-d.hu

Ingyenes busz indul a Műegyetem főepülete előtti parkolóból a megnyitó estéjén 16.00-kor/vissza Budapestre 22.00-kor
free bus leaves from the parking lot in front of the main building of the Technical University on opening eve at 16.00/returns at 22.00

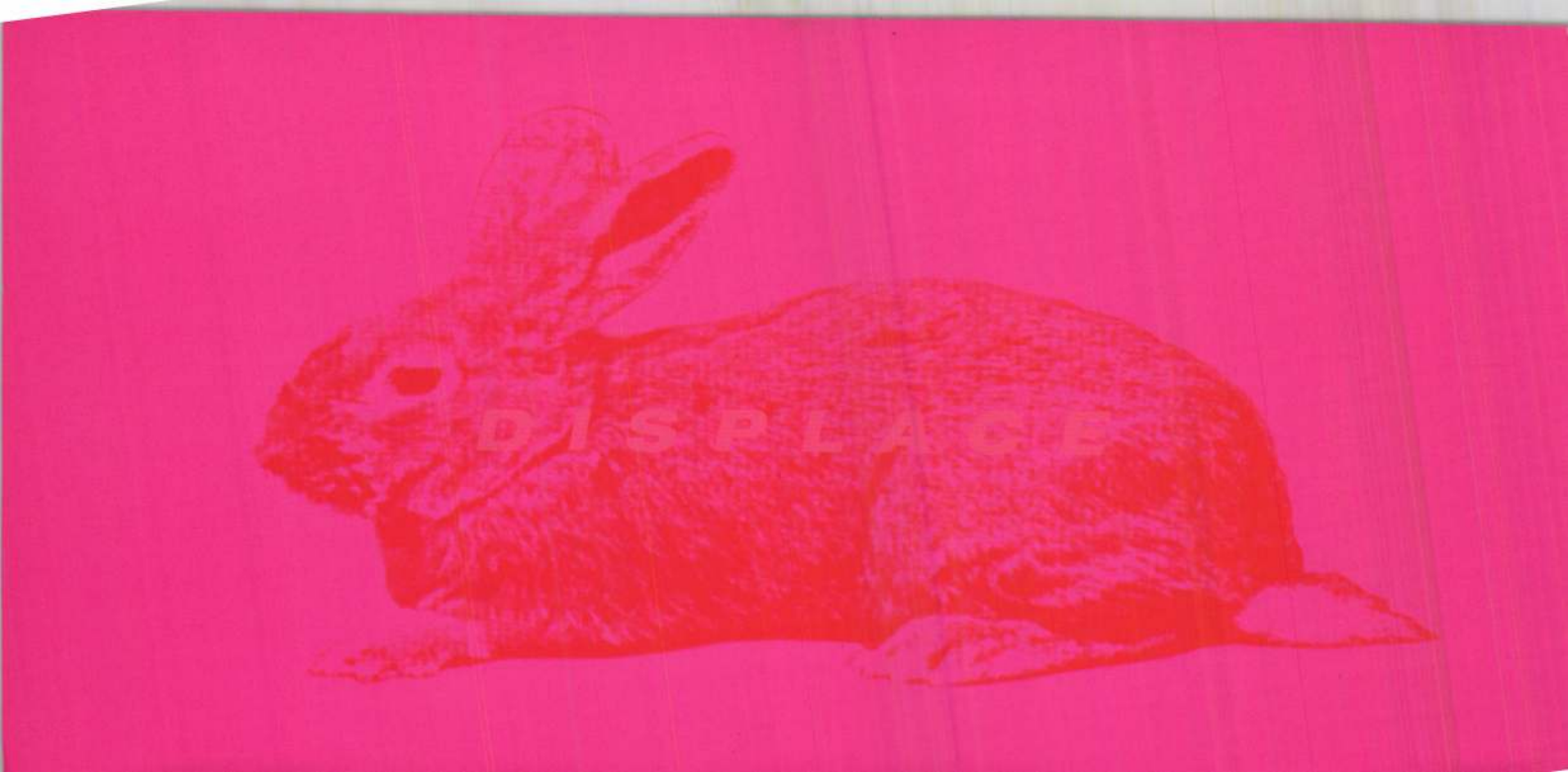
DISPLACE

Lévay Jenő, szobrászművész 2.) Folytatás.
Szegő György: Exodus. Tanulmány, kiállítás az Ernst Múzeumban.

Kiállítási enteriőr, az előtérben
Lévay Jenő plasztikája
(fotók Sulyok Miklós)

Művészet, 1989., 4., 40-old.

Lévay Jenő

Lévay Jenő grafikáiból rendezett kamarakiállítás tekinthető meg Vácott, a Könyvtár Galériában január 10-ig.

Magyar Nemzet 1986. XII. 10.

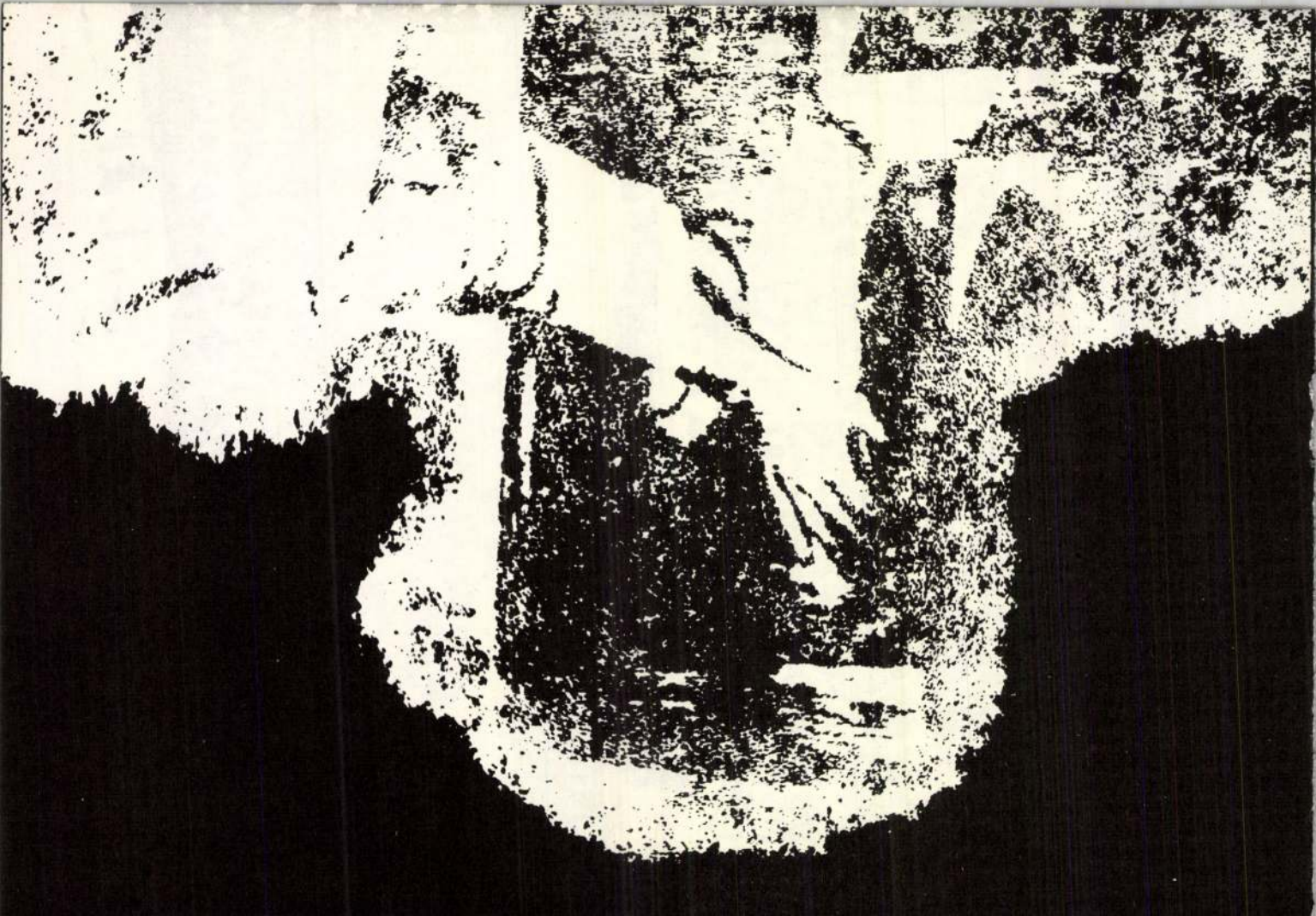

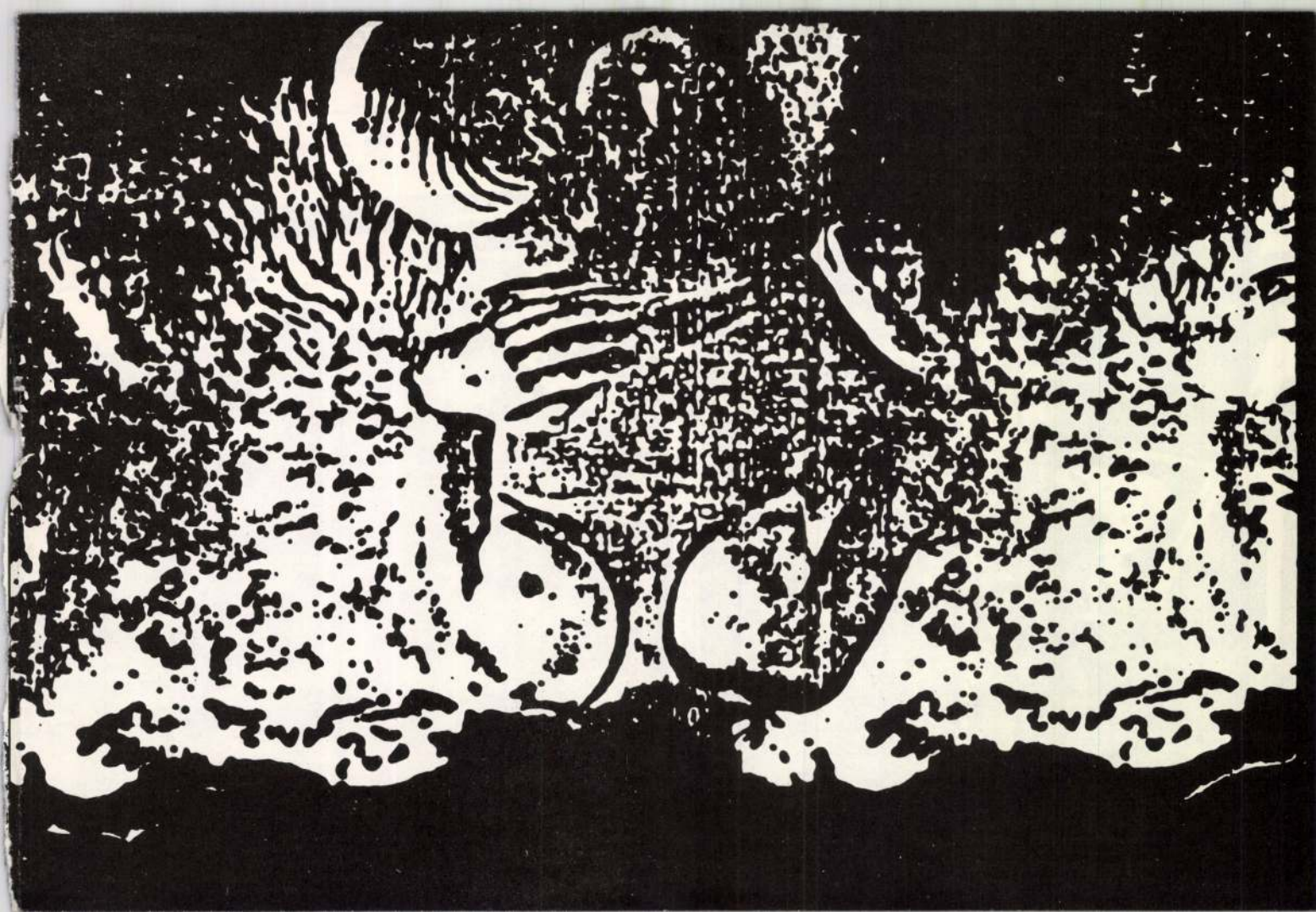

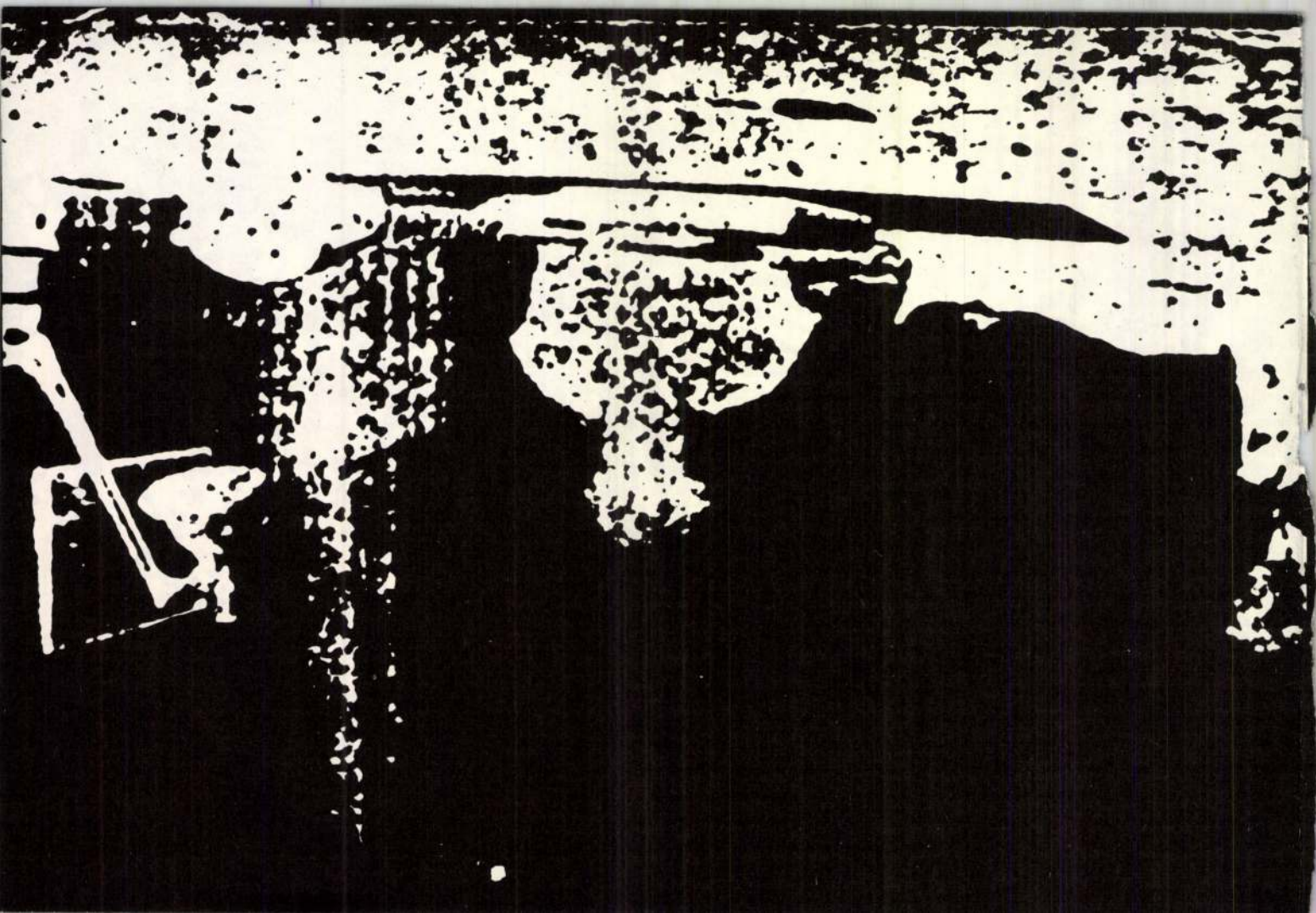

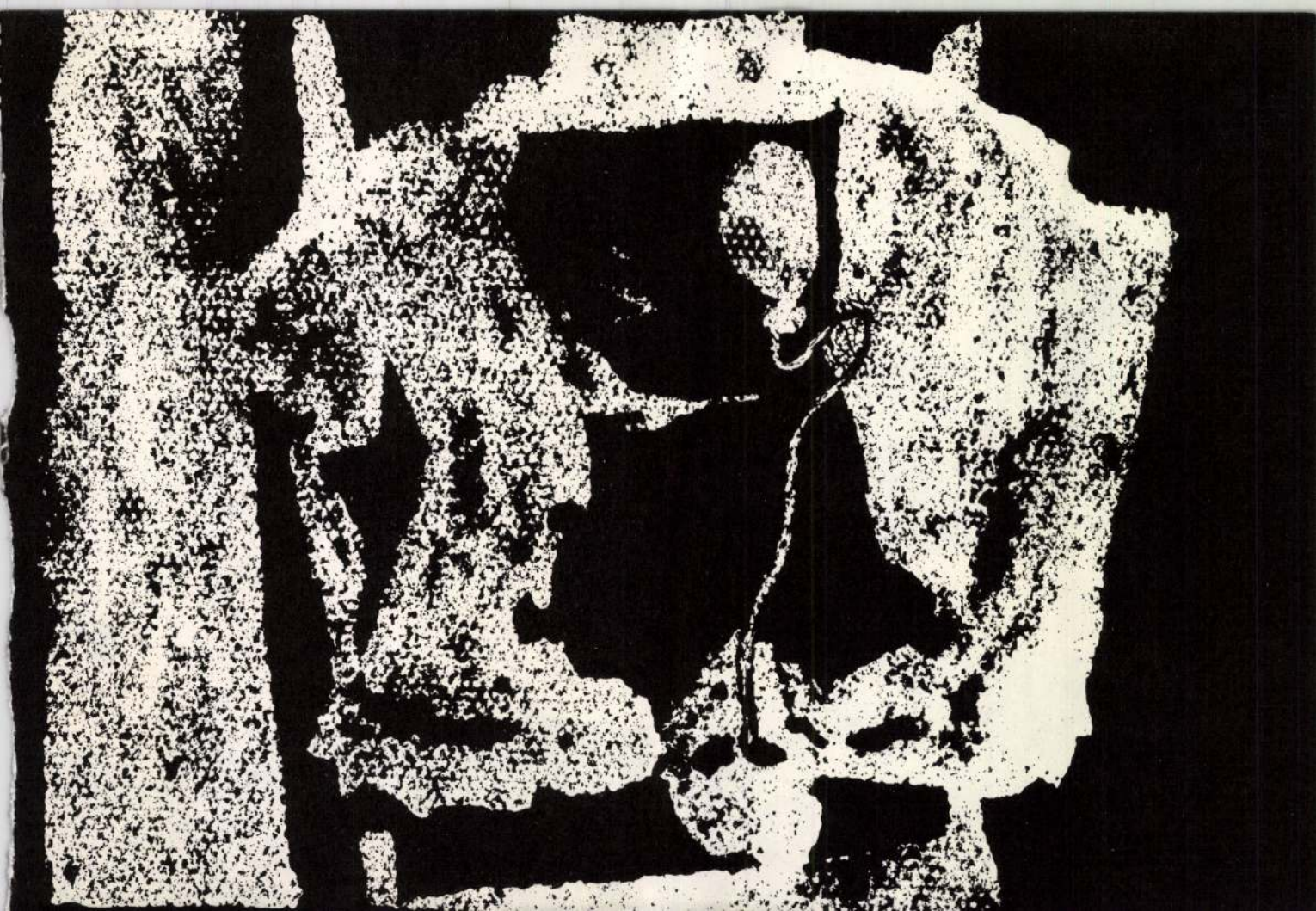

KIVÁNSÁG SIRJAI • • • LÉVAY JENŐ KIÁLLÍTÁSA A STUDIÓ GALÉRIÁBAN • • • 1984. III. 7.–IV. 1-IG • • • FELELŐS KIADÓ CHIKÁN BÁLINT

páratlan oldal

A NAGY ÍRÓK MEGELŐZIK KORUKAT

A Magyar Nemzet 1991. október 21-i számában csinosan bekeretezett közleményt olvastam *Latinovits Zoltán, a cserkésztiszt* címmel. Rejtély, mi késztetett arra, hogy tüzetesebben, újabb és újabb figyelmes olvasással vizsgáljam a rövid írást — talán mégis a szellem ereje, kisugárzása? Mindenesetre stíluselemzésem során arra a következtetésre jutottam, hogy a Magyar Nemzet Örkény István egy eddig publikálatlan *egypercesét* közölte. Íme a mű:

„Szeptember 9-én lett volna hatvanéves.

A felszabadulás utáni időkben kétszer vagy háromszor láttam a Szent György-napi táborimiséken és a hárshegyi cserkészparki tábortüzeknél cserkészruhában. Valahogy kitűnt a többiek közül.

Feltűnt villogó szeme, előírás szerinti cserkésztiszti ruhaviselete, énekléskor, szavaláskor szép orgánuma. Latinovitsról mint cserkészről csak évtizedekkel később olvastam.

Hitt Istenben, hazában, embertársakban. Magyarabb magyar, cserkésznél cserkészebb és kereszténynél keresztényebb lett.

Jó lenne, ha az alakuló cserkészcsapatok valamelyike az ő nevét venné fel. *Petrik István nyugdíjas Budapest*"

Lehetséges, hogy az átalakuló szerkesztőségben — talán a munkatársak túlterheltsége miatt — nem neszeltek föl a valódi szerzőre, s minden kommentár, a felfedezés öröme nélkül adták közre a karcolatot. A filológiai helyesbítés mellett érdemes eltűnődni a régi tapasztalat bölcsességén, hogy a nagy írók mindig megelőzik korukat. Lám, Örkény is milyen zseniálisan, mennyire tömören ragadja meg a most divatos hangot, szemléletet; abszurdjában milyen kevés eszközzel és félreérthetetlen kritikával teszi nevetségessé a múltba kapkodó kurzust.

Levendel Júlia

/III.

Ügynök volt. Béemes. Tuti. Zoli barátom — mint mindig, amikor valami fontos dolgot hoz a tudomásomra — hangját lehalkítva szembesít a megmásíthatatlan tényekkel: ismerőseink közül K., az öreg Tibor, de még P. is a Cég embere volt. Ez egyrészt kristálytiszta logikával levezethető a múltjukból, másrészt a Saci is mondta. Saci pedig autentikus hírforrás, az eszmélés óta ellenzéki, aki ott bábáskodott az SZDSZ világrajötte körül.

Nevezettek közül P.-t ismerem a legrégebbről, 88 óta. Akkor úgy hírlett róla, sztálinista. Nyolcvankilencben valaki bizalmasan megsúgta, hogy buzi. Tavaly egy társasági összejövetelen kiderült, hogy zsidó. Most a barátom azzal jön, hogy béemes volt.

Szegény P. Fogadok, nem tudja, mennyi beépített kommunista AIDS-hordozó sémita veszi körül.

(romhányi)

VIZELKEDÉSEK

Víz-híd-hajóval kapcsolatos hasonlatot a hetvenes évek végén kevesen — s akkor is csak költők — süthettek el az ÉS-ben. Az akkor még kényelmesen nagy létszámú szerkesztőségi értekezletek egyikén ugyanis — a jelenlegi Voltak meg a volttá-nyilvánításukat megkezdett nyug-, ill. kegydíjasok részvételével — piszkálódó személyem elterjesztette a hiedelmet, miszerint v. h. h. körből mindenekelőtt a dilettánsok veszik (és: nem merítik) metaforáikat. Ettől kezdve lett rövid lejáratú, ám fegyelmező bolondériává, hogy kollégáim egyre több ilyesmit irtottak ki a publicisztikákból. (Majd szívességből átadták nekem a redundanciákat, hogy Makutyi dumák rovatomban felhasználhassam azokat.) Akadt egynéhány önkritikus külszerző is, akik folyékonyságellenességemre fogékonyan eleve külön hozták cikküktől a nemjót, apálytól naszádig, hullámtól pallóig, sőt: martól a horganyig, mert azért megengedték maguknak az ilyes matróztréfákat. (Sailor Joke.)

Szikkasztó purizmusunk persze lanyhult az idővel, amely elhozta az igazoltan sok mindent megengedő posztmodern, neobarokk stb. publicisztika újabb divatját. (L. még: Kompország.) Mára én sem iszonyodom annyira az átlényegült vizektől s nem vigyorgok előre szárazon, törlésre készen, ha hajóvonta hasonlatok találkoznak az újságok papírtengerein. Ha igazán találok, inkább följegyzem s igyekszem tovább adni közülük a javát. Most Poór Csaba konokul következtetes leleményét, nemcsak azért, mert tág a horizontja, de azért is, mert világpolitikai allegóriájában tekintetbe veszi, méghozzá paradox merészséggel a víz jelképesíthetően sokértelmű halmazatállapotát; metamorf tulajdonságát. „Az augusztus közepi háromnapos, nagy politikai fagy egy pillanat alatt tizenöt darabra roppantotta szét a Szovjetunió hatalmas jégtábláját, s két hónap kellett ahhoz, hogy a dermedtség után olyan áramlatok induljanak meg, amelyek legalább nyolcat közölük egymás felé terelnek. Azzal persze kevesen hitegetik magukat, hogy a monumentális jégtömböt még összeforraszthatják, hiszen ez legfeljebb tűzzel-vassal lehetséges, s olyan légkört teremtene, amely nem pusztán a még egyben lévő darabok szétolvadásához, hanem az egész világot veszélyeztető özönvízhez vezetne."

Ezek után a magam részéről csak reménykedni tudok, hogy megkapaszkodáshoz szükséges szárazulatnak fennmarad a *megint* független Ararát.

(iszlai)

ÖNKORMÁNYZAT

— Az egyik képviselő (SZDSZ) a másik képviselő (független) felesége nevén bérelt földön pattogatni való kukoricát termel, ezt eladja egy harmadik képviselőnek (FKgP), aki a kukoricapattogtató gépét kihelyezte egy negyedik képviselő presszójába (MDF), ahol az ötödik képviselő (független) feleségét szeretgeti a negyedik képviselő az ötödik képviselőnek adott minél hosszabb lejáratú kölcsönpénz fejében, hogy beszállhasson a hatodik képviselő (MDF) moziból átalakított masszázs-diszkójába, ahol a gépházban lehet megdugni a „fehér cigány" csajokat, és teljesen a hetedik (KDNP) képviselő lepénzelésére is, aki ezért behunyja a szemét és nem tud semmiről.

— Ezért tartottad távol magadat a politikától?

— Nézd, agitáltak. Tegnap járt nálam a nyolcadik képviselő (független), aki ötvenezret ajánlott fel, ha nem kürtölöm világgá mindezt. Ha akarod, írd meg, de... név és községnév nélkül, jó?

— Jó.

— Na, egészségedre!

—ya—

SIPOS ANDRÁS:

STAN ÉS PAN

Ugye tetszik emlékezni?

Ugye tetszik emlékezni?

A Kövér és a Sovány elektromos üzletet nyit. A Kövér a főnök, sötét öltönyben pompázik, míg a Sovány, a segéd kezeslábasban tipeg mögötte. Első teendőjük, hogy bemutatkozzanak üzletszomszédjuknak, a kicsi, de mérges Fűszeresnek. A Fűszeres nem fogadja látogatásukat örömmel, villámló szemekkel néz a Kövérre és szabályosan kirúgja vendégeit, mondván, többé be ne tegyék lábukat üzletébe. Az ok nyilvánvaló; mögötte áll szép és kacér asszonya, nyilván félti délceg szomszédjától. De hát a sors (no meg a bohózat törvénye) úgy hozza, hogy a Kövér kisvártatva épp az asszony oldalán lépked le a lakásból a fűszerüzletbe; ezt a Fűszeres nem tűrheti, belátogat a szomszéd üzletbe és egy hajsütő vassal alaposan megégeti a Kövér orrát... És elszabadult a pokol: Stan — nyomában Pan — átballag a Fűszereshez, arcába vág egy marék túrót, s mint akik jól végezték dolgukat, visszamennek üzletükbe; a Fűszeres következik, fog egy maréknyi órát, beleteszi a mixerbe és ripityára töri... És persze van egy ismeretlen úr, aki — mihelyt a Kövér és a Sovány kiteszi lábát a boltból, s kiakasztják a RÖGTÖN JÖVÖK táblát — belép az üzletbe, s előbb egy asztali lámpát, majd kosárnyi holmit, végül minden mozdíthatót elvisz egy teherautón. Mikor a Sovány csodálkozva néz utána, ki ez? a Kövér türelmetlenül legyint, kit érdekel, de annak ott a fűszerüzletben most megmutatom. Hordó vajat a fejére. Röpülnek a csillárok, mint a légtornászok, s szétszóródnak a szilánkok. Ládaszám ömlik a tojás. Robbannak a villanykörték. Kit érdekel? Mikor elhagyják a fűszerüzletet, győztesen vesznek egy-egy süteményt: most megmutattuk neki... Megérkezik a rendőr és rájuk parancsol, béküljenek ki, fogjanak kezet. És ők kezet fognak, sőt kezet csókolnak az asszonynak...

És bár itt a film vége, könnyen elképzelhetjük a folytatást: még állnak a polcok, még ott van számtalan befőttesüveg és liszt és cukor, még állnak a házak... Végtelen lehetőségek az újabb bosszúra: letépni a ruhaujjat, kinyomni a szemet, lefűrészelni a lábat... A néző fogja a hasát, szeméből csurog a könny, megállíthatatlanul röhög.

Amikor a Kövér megy, az nem egyszerű helyváltoztatás — ő vonul, amikor belép valahova — megjelenik. Amikor Hardy úr beszél, az nemcsak a szavak egymásba fűzése — az szónoklat. Orcáján a jóságos ember megértő mosolya. Ha keménykalapja csücskét szalámivágóval lemetélik, ő nem egyszerűen sértett — a világfájdalom megtestesülése, az emberiséget ért méltatlan megaláztatás jelképe ő. Bosszúja ezért nem afféle kicsinyes, köznapi, piti huncutság — világegyetem-méretű felháborodás szülte jogos viszontválasz.

És a Sovány? Szegény Laurel mindig főnöke nyomában tipeg, együgyű ábrázatán gyermeki öröm látszik, mikor a Kövér tettére ő még egyet rábólint. Kerekre nyílt szeme, redőkbe szaladó homloka maga a csodálkozás:

Kik is vagyunk?

LABANCZ GYULA:

Holtpont

Orral lefelé zuhanva
kettészelt citromként,
hegypúphoz közeledve
savanyítja légterét
a repülő. Sampontól
csilló, szálaira bomló
szénsav sistergéssel
tapad jeges ablakhoz
a haj. Borzong a hegyre
látó: bütyköt védő gumi,
csúcson gyűrűsödő szem,
vulkántól, földrengéstől óvó
tekintet. Magad sem tudod
hova légy! Kifosztott
irattár-ország, antenna-
gémkapocs, halál lopásaihoz
hőtéglás ujj falaz. Száll
a por, futtatja bőrön magát
az undor, emlő biccen,
összekoccan, hidegrázás,
zsibbadó húskockára szakad
fogásban a kéz. Születés
előtt, árvaság csúcsán,
mikor a világot bentről
kiokoskodtad! Isten össze-
gyűrt, de évszakaival
megbánt, kisimított
szerelmetes fogalmazványa
valamennyi part két oldalát
lombbal beborító fa. És
semmi halandzsa. Kihűl
a fény poszka teste. Penészes
ég, ejtőernyős laska.
Fájdalomtól meggyötört,
papírhajtogatásos arc. Akár-
hogy is, úgy tűnik, nem vált
be a világ. S míg körbejár
csorba gyógyszertári pohár,
ujjak ragacsos holtpontja.
Fejed, ha majd már nem fáj,
lesz-e cél ily egyértelmű?
Bekapsz hát egy fránya
pirulát, végigszövegeli
torkod, megrémiszt a fagyogás,
átüt bőrödön csontod.

HÁRS ERNŐ:

Nyulak a senkiföldjén

A nyulak boldogan éltek
az aknamezők, drótakadályok
s a terepet magasról áttekintő
őrtornyok biztos oltalma alatt.
A tavaly zöldellő vetéssel,
az ősz répával, kukoricacsővel
kínálta őket, s a telet kutyától
s puskalövéstől mentes üregekben
aludhatták keresztül.

Ám a dicső, kivételes időknek
egy nap végük szakadt váratlanul.
A tilosra zárt nyúlparadicsomba
besüvöltött a szabadság szele.
S a gond nélkül szaporodó, kihízott
tapsifülesek riadtan ocsúdtak
a keserű valóságra, hogy éppoly
kiszolgáltatott helyzetbe kerültek,
mint valamennyi bundás rokonuk.

Amiből nyilvánvaló a tanulság,
hogy viszonylagos minden győzelem,
s a nyulaknak sehogysem vált javukra
a műszaki határzár felszedése.

Busójárás után

Farsangutó van, sorra vetkezi
álarcait a tántorgó világ,
s hamvazószerdát öklend undorában.

Sokféle festék, torzonborz szakáll,
állati fintor rejtett minket el
történelmünk busójárása közben,

míg háztól házig bömbölt az erőszak,
holdszarvat fújva hujjogott a rémség,
s a butaság repedt reményekkel kolompolt.

Csupasz lesz minden, mi is leszakítunk
naponként valamit a ránkgubancolódott
hazug jókedvből, lármás tettetésből.

Ha nem megy, tépjük a bőrt is vele,
s vöröslő szemmel nézzük a tükörben,
mint leszünk lassan magunkhoz hasonlók.

MÁRTON LÁSZLÓ (PÁRIZS):

Életrajz, vádirattal

1985-ös berni kiadása után Budapesten is kapható és olvasható Borbándi Gyula egyedülálló könyve, A magyar emigráció életrajza. Egyedülálló vállalkozás, mert az 1945 utáni emigrációt az országból, ahonnan eredt s melyet a maga módján szolgálni kívánt, eleddig főleg lesajnálni és szidalmazni szokták, méghozzá olyan hévvel, amely jelentőségéről, erőviszonyairól talán többet sejtetett, mint amennyit valóban érdemelt volna.

Borbándi, aki mint a Látóhatár, majd mint az Új Látóhatár szerkesztője a szó szoros értelmében életét szentelte annak, hogy sok emigráns alkotónak, gondolkodónak méltó fórumot adjon, történésznek se utolsó. Életrajzának legtöbb fejezete kitűnően dokumentált, kellőképpen árnyalt, igazi szakmunka — mindaddig, amíg tárgyától megfelelő távolságot tart. De Borbándi (akárcsak jelen bírálója) az emigráció kortársa és sorstársa is: nem a XXI. század második feléből, hanem az általa is megélt jelenből szemléli az eseményeket, és minél közelebb kerül hozzájuk időben vagy lélekben, annál nehezebben tartja magát a krónikás szerepéhez, és annál inkább csúszik a polémia irányába.

A könyv az 1945 és 1985 közötti időszakot határolja be: mérföldkövei a Magyarországon bekövetkező események és a nyugati magyarság reakciói. A reagálás első lépése maga a távozás volt, így Borbándi alapos elemzésnek veti alá a különböző emigránshullámokat, tetteiket, balfogásaikat, rétegeződésüket.

A krónikás-kritikus általában két értékmérőt használ: mily módon szemléli az emigráns a maga mögött hagyott haza valóságát, és miképp cselekszik az általa felfogott realitásokhoz képest. A magyar emigráció életrajzából kiderül, hogy az aktív, politizáló emigránsok jó része a Don Quijote-i magatartásformát választotta, ennek eredeti értelmében. Cervantes bús lovagja a valósággal haragban van ugyan, arra saját lelkének képzeteit vetíti, de szélmalomharcát halált megvető bátorsággal vívja meg. Dulcineát, igazi hercegnőként szolgálja: bukásában is patetikus hős, nem ripacs!

Borbándi részletesen és természetes iróniával írja le a kormány- és szövetségalakításokat, az egyesüléseket és szétválásokat, amelyek ugyan teljességgel terméketlennek bizonyultak, de a résztvevőkben a cselekvés illúzióját keltették. A hazai realitás és az emigránsélet viszonyát a következőképpen jellemzi: „Akik kezdettől a helyzet változásától függetlenül makacsul az ellenzés és tiltakozás álláspontjára helyezkedtek, könnyebben viselték el a történelem alakulását, mint azok, akik nem rekedtek meg a fejlődés valamely periódusánál, hanem közvetlen céljaikat mindig az adott feltételekhez és lehetőségekhez igazították. Ezek pedig állandóan változván, a gondolkodó emigránsokat új és új problémák elé állították. Folyamatosan arra kényszerítették őket, hogy az adottságokat és esélyeket állandóan mérlegeljék, feladataikat időközönként megvizsgálják."

A fenti axiómával Borbándi egyúttal az emigráció végleges képét is rögzíti: a határvonalak nem az érkezés időpontja, még kevésbé jobb- és baloldali, vagy „ellenálló és együttműködő" törésvonalak szerint osztják meg az emigrációt, hanem valóságérzéke és tetteinek hatása szerint.

Ha elfogadjuk Borbándi tételét (s ami engem illet, fenntartás nélkül elfogadom), könnyen kirajzolódik az a kör, amely nem délibábkergetéssel töltötte az utóbbi negyvenöt évet. Az értelmiségi emigrációra gondolok, arra a szám szerint szűk körre, amely 1949-től 1956-ig a *Látóhatár* (és más módon a római *Katolikus Szemle*) körül alakult ki, majd a forradalom után az *Irodalmi Újság*, a *Magyar Műhely*, a hollandiai Mikes Kelemen és az angliai Szepsi Csombor Kör, még később az észak-amerikai *Szivárvány* és a Párizsban szerkesztett *Magyar Füzetek* gárdájába tartozott. E szervezetek meghirdetett programja és tényleges tevékenysége ugyan különbözött, de szerzői és olvasói köre, illetve tagjai nagyjából azonos környezetből kerültek ki, általában személyesen is ismerték egymást.

Ellentéteik, majdnem két évtizedig tartó vitáik tulajdonképpen egyetlen téma körül forogtak: ki honnan várta azt a döntő változást, amely Magyarországot kivonja a szovjet érdekszféra ördögi köréből, és egyszersmind lehetővé teszi az emigránsok szellemi és fizikai hazatérését. E téma szerint könnyű lenne kettéosztani az értelmiségi emigrációt, sőt sokszor a folyóiratokat, köröket is... könnyű lenne, de értelmetlen. Borbándi axiómáihoz híven, de elemzésével ellentétben annyit kockáztatnék, hogy az általa szerkesztett *Új Látóhatár* hangadó szerzői (elsősorban Kovács Imre) és az Irodalmi Újság '56 utáni gárdájának jó része a szovjet és a magyar fejlődést alapvetően pesszimista módon ítélték meg, és a változásokat elsősorban az amerikai—szovjet viszony alakulásától várták. Ezért olvashattunk évtizedeken át hosszas — és már megjelenésük pillanatában sem pertinens — szövegmagyarázatokat különböző és gyorsan változó amerikai politikusok megnyilatkozásairól, és sokszor fitymáló „lekommunistázásokat" azokról, akik a változásokhoz csendesen, sokszor némán, de belülről járultak hozzá.

★

A fejlődés ma már nyilvánvalóan azoknak adott igazat, akik vigyázó szemüket nem kizárólag Washingtonra vetették... de diadalordításra, a hajdani vitapartner kioktatására természetesen senkinek sem lehet oka. Annál is kevésbé, mert amint Borbándi könyvéből kitűnik, az emigráció érdemei nem elsősorban politikai jellegűek. A most sorban „hazatérő" fél vagy teljes életművek látványosan bizonyítják, hogy az emigráns értelmiségből a jövő századok alkotó tehetségének gazdag változatosságát tartják majd számon, a sok száz írót, képzőművészt, gondolkodót. Borbándi életrajzában azonban nem jut szerephez a politikai szférán kívüli emigráció. Szent-Györgyi Albert például egyetlen utalással kerül a könyvbe: állásfoglalásával, pontosabban ennek hiányával elégedetlen emigránsok tüntettek ellene. A nyelven felüli értelmiség, a zenészek, képzőművészek, természettudósok hada Borbándi láthatárán kívül reked, ha nem vesz részt valamely egylet tevékenységében, vagy ritkán ír alá tiltakozásokat. E réteg közvélemény-formáló hatása, kapcsolatrendszerük kiépítése által a nyugati felső politikai szférára gyakorolt befolyása pedig valamivel nagyobb és hasznosabb volt és maradt, mint az egymással birkózó bizottmányoké...

Az eddig leírtakból, gondolom, kiderül, hogy bár Borbándi nézeteinek minden árnyalatával nem azonosítom magam, személyét és könyvét nagyra tartom. Borbándi Gyula bizonyára azt sem felejtette el, hogy az Új Látóhatár híveként akkor köteleztem el magam nyilvánosan, amikor ez számomra kockázattal járt, és hogy folyóiratának akkori ellenfelei rajtam verték el a port. Nos, ehhez képest, növekvő megrökönyödéssel olvasom életrajzában, hogy az emigráns szentek és vétkesek képtárában saját folyóiratának az előbbi, a Magyar Műhelynek pedig az utóbbi sorban jelöl ki helyet.

Mint könyvében mindenütt, Borbándi a Műhelyről szólva is árnyaltan fogalmaz, de míg a tőle szellemileg távol álló sajtótermékek esetében mindvégig higgadt, bár ironikus marad, addig a Magyar Műhelyről hol dicsérve, hol rágalmazón nyilatkozik. Amíg csak azt írja, hogy e folyóirat sajátos profilja a társadalmi elkötelezettségtől való idegenkedés", legfeljebb egyszerűsítésnek, hibás értelmezésnek tekinteném sorait. Amikor azonban azt állítja, hogy „az irány, amit a Magyar Műhely követ, és az alkotói módszer, amelyet választott, csak egy nagyon kis olvasói réteg ízlésének felel meg, minek következtében kezdettől fogva aligha számíthatott arra, hogy az olvasók el is tartják...", már keserű mosolyra ingerel. Ugyan melyik színvonalas emigráns lap haladta meg az öt-hatszáz előfizetőt? Ugyan a ködfalókon kívül kit tartottak el lelkes olvasók? Az Új Látóhatár, az Irodalmi Újság és a Magyar Műhely nemcsak szerző, de olvasógárdáján is osztozott. Az értelmes és türelmes, több véleményre, érzékenységre kíváncsi emigránsok százait könnyen megszámolhatjuk, mondjuk Borbándi, Méray Tibor, Kende Péter és Nagy Pál kézujjain... a lábujjakra már nincs is szükség!

A polémia eddig nagyjából az alkotói nézőpontra, esztétikára korlátozódik, és bár fontos, de nem becsületbe vágó. A továbbiakban Borbándi a Műhely szerkesztőit és többek között szerény személyemet kollaborációval, elveinek és '56-os múltjának feladásával vádolja. „Mit adott fel politikájával a szerkesztőség? Elsősorban a köz ügyeiben való és a magyarországi viszonyok kritikáját is magába foglaló nyílt állásfoglalás lehetőségét... Mi lehetett a budapesti kultúrpolitikusok számítása, amikor a többi ellenében a párizsi folyóiratot kitüntető elismerésben és megbecsülésben részesítették? Arra komolyan nem gondolhattak, hogy a nyugati szellemi és irodalmi életet megosztják..."

Ennek már fele se tréfa. Borbándi azt sugallja, hogy a Műhely első szerkesztőgárdája (Nagy Pál, Papp Tibor, Parancs János, Pátkai Ervin, Szakál Imre és jómagam) kitervelték, hogy az akkor még javában börtönző és cenzúrázó hatalommal alkut kötnek, és ennek fejében később (amikor már Nagy Pál, Papp Tibor és Bujdosó Alpár szerkesztették) kitüntető elismerést kaptak. A rágalomária később fortissimóba csap át, mert azt is megtudjuk, hogy a műhelyesek szerzői találkozóik programját a Művelődésügyi Minisztériummal is megbeszélik, de hogy a lé összeszűrésének minél kevesebb nyoma maradjon, e találkozók zártkörűek.

Legalább ötvenszer végigrágtam magam Borbándinak a Magyar Műhelyről szerkesztett vádiratán. Megvallom, máig sem értem, miért tartotta szükségesnek, hogy véleményét ilyen övön aluli ütésekkel spékelje meg, hiszen néhány oldallal később maga is kigúnyolja azokat, akik az egész értelmiségi emigrációt, Látóhatárostul, Irodalmi Újságostul, Katolikus Szemléstül stb. az antibolsevista emigráció ellen szőtt nagy összeesküvés részének tekintik.

Hogy a félreértések, félremagyarázások és tudatos rágalmak mögött mi az igazság, hosszabb dolgozat eredménye lehetne. Ehhez azonban nemcsak a Műhely — most már minden kutató számára hozzáférhető — húsz évfolyamát kellene tanulmányozni, de megindulásának körülményeit is. Nem vagyok irodalomtörténész, és emigrációs múltam eredményeivel sem vagyok annyira megelégedve, mint Borbándi a magáéval. Ezért, mint a Magyar Műhely egyik alapítója és kezdeti szerkesztői politikájának kigondolója, csak rövid tanúvallomással szolgálhatok.

Amikor a Műhelyt a szó szoros értelmében kolduszegény párizsi magyar diákok megindították, Magyarországon a szocialista realizmus dúlt, és a „társadalmi elkötelezettség" volt a kötelező norma. Az emigráns folyóiratok nagy része és szinte teljes olvasóközönségük a hazai helyzet tükörképét szerette volna felmutatni: afféle antikommunista realizmust és az ezzel járó nemzetiszínű elkötelezettséget. Nekünk ehhez sem kedvünk, sem ízlésünk nem volt. Azt vallottuk, amit a Nobel-díjas (új)regényíró Claude Simon: „az író egyetlen kötelessége, hogy a fehér papírra fekete jeleket rójon". Nem volt a rendszerről jobb véleményünk, mint Borbándinak, és nem volt akkor vitánk az Új Látóhatárral, csak éppen nem *politikai* és irodalmi folyóiratot kívántunk indítani. Ahogy ma mondanánk, az irodalom autonómiáját tartottuk fontosnak... igaz, hogy húsz évvel a kifejezés divatba kerülése előtt!

A második, és számunkra életbe vágó fontosságú meghirdetett tételünk az volt, hogy a magyar irodalom a politikai és geopolitikai változásoktól függetlenül egységes: mi azt kívánjuk, hogy írásainkat otthon olvashassák, és a velünk rokonszenvező magyar szerzők a Műhelyben szerepelhessenek. Véleményünket sem a folyóirat hasábjain, sem másutt nem rejtettük vékа alá. A zsebünkből eltartott Műhelyt... műhelynek, és nem csatatérnek szántuk, a zsoldosokat egyszerűen nem tartottuk vitára méltónak.

Harmadik gondunk a magyar ízlés kétségbeejtő elmaradottsága volt. A „művelt polgári" és a műveletlen káderközönség az ideológusok legnagyobb örömére egyetértett abban, hogy Kassák érthetetlen, hogy az újholdasok letérték a magyar fejlődés főútvonaláról, hogy Joyce-ra Kiskunfélegyházán nincs szükség. Mi először inkább ösztönösen, azután magunkat művelve egyre tudatosabban hirdettük, hogy ha Magyarország helye Európában van, akkor az „európai iskoláé", minden európai iskoláé: Magyarországon. Nézeteinkért akkor sem osztottak babérokat, se Budapesten, se Münchenben.

Tartozom annyival az igazságnak (és tartozhatna Borbándi is), hogy a Műhely hosszú évekig csak kabátzsebben jutott be Magyarországra, otthoni szerzői szereplésükkel szilenciumnak, rendőri figyelmeztetésnek tették ki magukat. Később is kiadványainkat fasiszta irodalom, illetve pornográfia minősítéssel küldte vissza a posta. Amikor a hetvenes évektől kezdve a helyzet változni kezdett, tudatosan, de sohasem megalkudva kihasználtunk minden alkalmat arra, hogy a folyóirat Magyarországon elterjedjen, és hogy munkatársainkkal mind otthon, mind Nyugaton találkozhassunk, alkotó eszmecserét folytathassunk. Terveinket, lépéseinket nem a hatalommal, hanem hazai (és vajdasági, felvidéki) szerzőgárdánkkal egyeztettük. Hogy végül is a Műhelyről vagy nyugati szerzőiről a magyar sajtóban inkább neheztelő, mint dicsérő cikkek jelentek meg, hogy alkalomadtán szerzői estet Budapesten is tarthattak — azt Borbándi, ha nem indulatok fűtenék, eredménynek és nem vádnak könyvelhetné el.

Személyeskedő vádakra magam nem válaszolok, Nagy Pál és Papp Tibor pedig nem hatalmaztak fel, hogy helyettük megtegyem. Ezért, immár nemcsak az alkotói-szerkesztői, csupán az egyéni, az ötvenhatos becsület nevében megkérdezném Borbándi tól: tudja-e, hogy kik szedték Párizsban a demokratikus ellenzék Pesten betiltott szövegeit? Tudja-e, hogy ki szállított autóban gyerek és kutya feneke alá rejtve olyan kiadványokat, amelyért jó esetben kiutasítás járt? Ki vitt pénzt az állásból kirúgottaknak, ki pótolta a szamizdatkiadók elkobzott írógépét?

A Magyar Műhely hajdani és jelenlegi szerkesztőit, munkatársait soha senki nem fogja látni babéraratás közben, vélt vagy valódi érdemekért szerzett karácsonyfadíszekkel grasszálni. A harcunkat mi is megharcoltuk, sokszor magányosan, nem ritkán éppen Borbándi Gyula társaságában.

Szeretnék a régi Borbándival találkozni, azzal, aki baráti karjaiba fogadta az ötvenhatos fiatal írókat, aki inkább kenyerét adta fel, mint meggyőződését, akitől magam, ha esztétikát ugyan nem, de türelmet és nyíltságot, tisztánlátást tanultam. Vele szeretnék ismét találkozni, és nem egy úri lócsiszárral...

Amikor Lévai Jenő fénysugárral festett tusrajzokat egy feketekalapos nőről,

akkor senki sem értette, mit csinál, hiszen csak azt lehetett látni, hogy áll egy úgynevezett xerox-masina előtt, kapcsolgat, és papírokat emleget. Ez éppen tíz éve, 1981-ben történt, s ő már akkor sem szerette, ha ecsetjét (ceruzáját, kínai tustollát, fényfestékjét) másológépnek titulálták: másol annak, aki a dolgot annyiban hagyja. Ő ellenben felfedezte, hogy az alatt a pár pillanat alatt, amíg áthalad a színen a fényoszlop, nem kell mindvégig ugyanazt mutatni neki. A felkelő, delelő, lenyugvó nap, nap mint nap végigvezeti a sugarait, tegyük fel, egy feketekalapos nőn: hát hihető, hogy örökké (ugyanúgy) áll, néz, és viseli a fekete kalapot?

Lévai Jenő bízott benne, hogy nemcsak a fény mozdulhat és cselekedhet, hanem a nő, vagyis mi magunk és ő maga is. Versenyt?, inkább teremtő játékot, formálódó viszonyt futhat a sugárral, bizonyságul, hogy az ismételt elindulás nem pusztán önnön reprodukciónk, hogy amíg újrakezdhető az a néhány, fejünk felett átragyogó pillanat (mert csak egy-két villanásnyi idő ez, mint a toronyugróké, akkor kell tenni valamit, újra- és újrapróbált, koncentrált invencióval s önfegyelemmel), addig van esély: egyszer csak úgy néz ránk a feketekalapos nő, hogy talán még a csoda is megtörténik.

Závada Pál

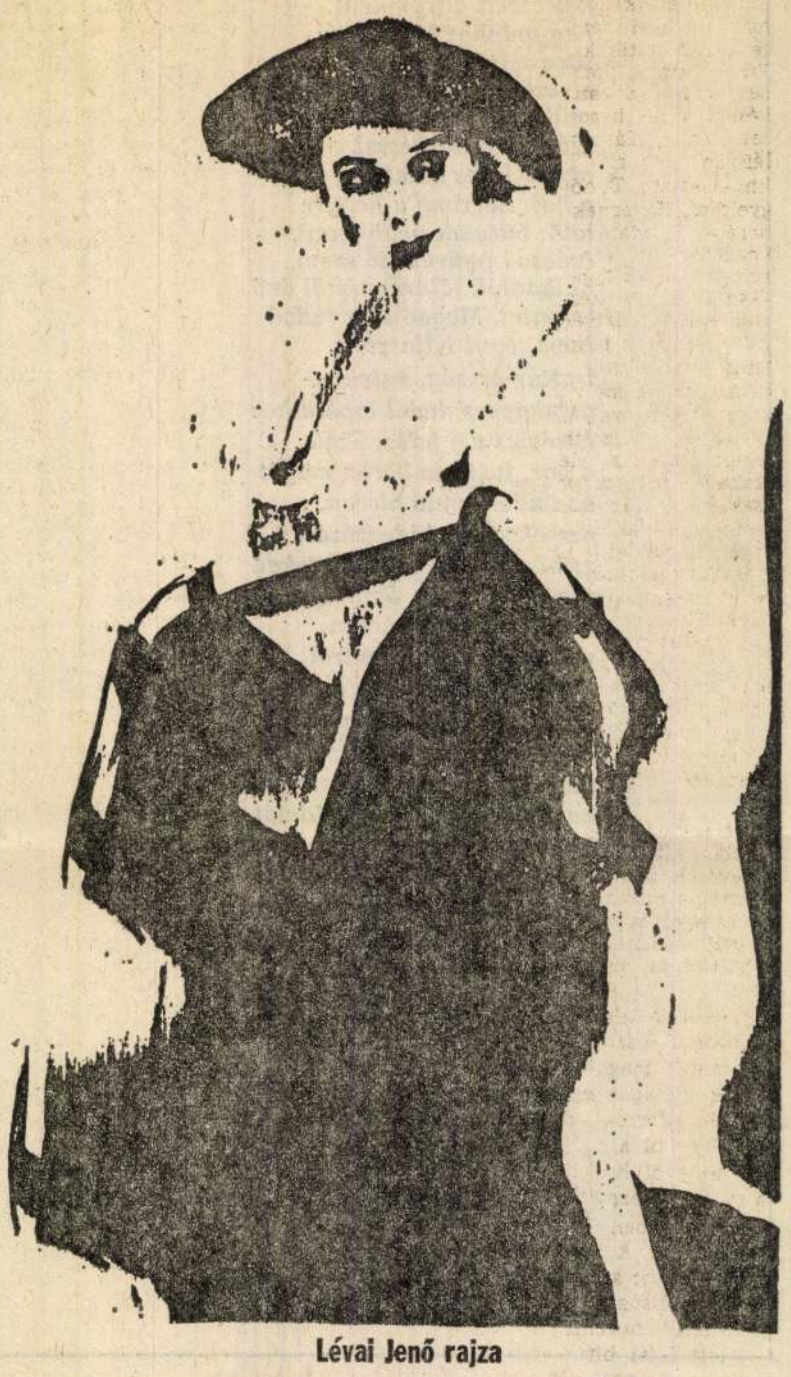

Lévai Jenő rajza

LÉVAY Jenő

FEKETE Judit: Földszülte lények a miskolci grafikai biennálén. = Magyar Nemzet, 1991. dec. 13. 10.p.

XVI. Országos Grafikai Biennálé (Miskolc) (1991)

[illegible]. A geometria világába vezetnek *Faa* Balázs nagyméretű hengerei, *Koronczi* Endre viszont fehér háromszögeket mutat. Mindkettő technikai biztonsággal valósította meg elképzelését. Érdekes kísérletre szánta el magát *Lévay* Jenő: nagyméretű fotót szabdalt egyforma csíkokra, s állította össze újra – újfajta víziót alkotva, tiszteletre méltó gondossággal. Az igényes újrateremtésnek, gondos aprólékosságnak az eredménye: bizarr látomás, amely a humán tartalmát elvesztette, idegenszerű érzést ad az élő testnek is

tai és a romantika épité-
k, müvek, mesterek. /Buka-
71./ - az egyetlen átfogó
kus épitészetéről; Komárik
a a romantika korának épité-
s stilus kérdése/. In: Müvé-
-187o. Katalógus. /Bp.1981.
n Influonce on Hungarian
HQ 1982. No.87. 182-185./;
Ungarn in "Organ für
n Jahren 1853-1873 /AHA
: A klasszicizmus-romantika

JENŐ LÉVAY

1182 Budapest, Rudawszky u. 12/b . HUNGARY

In 1954 he was born in Budapest.From 1980 he participated in the different exhibitions for fine arts regularly. In 1982 he founded the Xertox-group with Swierkiewicz Róbert and Regős Imre.

One-man shows:

1982 Lila Iskola, Budapest
Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1984 Stúdio Galéria, Budapest
1986 Katona Lajos Könyvtár, Vác
1987 Liget Galéria, Budapest
Budapest, Stúdió Galéria
1989 Szakmunkás Galéria, Miskolc
Zichy Kastély, Óbuda
Alkotás Galéria, Jászberény
1990 Műterem Kiállítás, Budapest
1991 Tűzoltó u. 72., Budapest

Group shows:

He takes part in the exhibitions of the Xertox-group the Studio and the Hungarian Biennal of Graphics in Miskolc.

Awards:

As the member of the Xertox-group: The Prize of the Ministry for Cultural Affairs, 1987

His works can be found in public collections like:

Miskolci Galéria; Herman Ottó Múzeum, Miskolc; Mission Art Galéria, Miskolc; Történeti Múzeum, Budapest; Művelődési Minisztérium, Budapest; MNG (Xertox-csop.), Budapest; Megyei Könyvtár, Békéscsaba; Fiatal Képzőművészek Archívuma, Budapest; Országos Grafikai Műhely, Vác.

Works in exhibition:

Span long drawings 1990 pencil 470x275 mm
Arasznyi rajzok 1990 ceruza 470x275 mm
Span long drawings 1990 pencil 470x275 mm
Arasznyi rajzok 1990 ceruza 470x275 mm

LÈVAY Jenő

1. NGB

LÈVAI Jenő

moLuX

zés, Fejlesztés és Szolgáltatás

ERFEJLESZTÉSI Szolgáltatás

avaslatok kidolgozása,
chnikai feladatok meghatározása,
fejlesztés,
dás eszközök beszerzésére, fejlesztésére

recíz adatfeldoogozás,
apú együttműködés

s számítástechnikai tapasztalat, támogatva
szerinti számviteli háttérrel)

moLuX

1149. Budapest, Angol u. 27. Tel: 183-2935
183-1384
Fax: 163-5079

EGJELENT

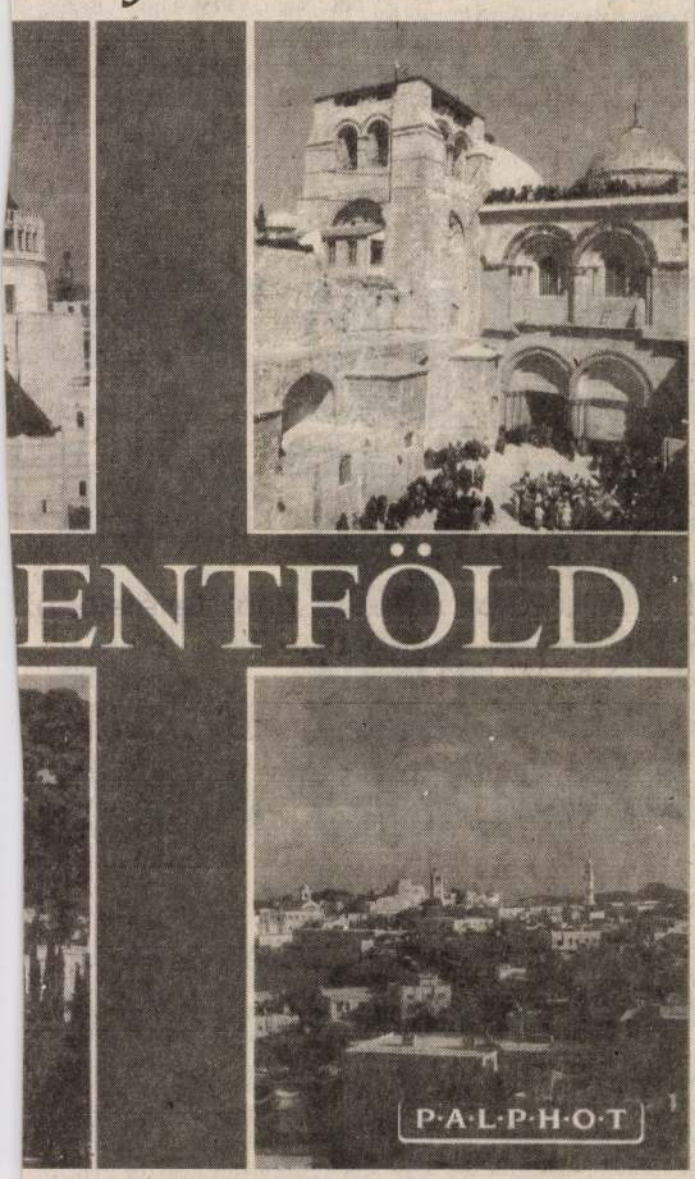
ENTFÖLD

JES ALBUMA

ható 1200 Ft-ért a HírlapkiadóVállalat boltjaiban:

Szeged, Fekete Sas u. 19.
Szombathely, Berzsenyi Dániel tér 3.
ér 3. Sopron, Mátyás király út 34/E.

megrendelőkártya segítségével megrendeli,
megkaphatja A SZENTFÖLD c. kiadványt.

NDELŐSZELVÉNY

A SZENTFÖLD c. albumot.

mag átvételekor a kézbesítőnek fizetem ki. (a Hírlapkiadó öltséget), és ezzel részt veszek a december 10-ei sorsoláson, e szóló izraeli zarándokutat nyerhetek.

tűvel töltse ki:

.....

.....

.....

ezés sorrendjében teljesítjük.

a Hírlapkiadó Vállalat Kereskedelmi Igazgatóságának 5 Bp., Blaha Lujza tér 3-ba kérjük küldeni.

LÉVAY Jenő
Új Mo 1992. ult. 12.

Az éberség ritmusai

Néha a művész éppen csak figyel. Regisztrál. A széljárást kémleli. No, nem azt a bizonyos széljárást. Nem. Ő a föld alakulását vigyázza – fedezhetjük föl *Lévay Jenő* bemutatóján a Budapest kiállítóteremben.

A rendezés alapgondolata Dávid egyik kesergése: a hatvankilencedik zsoltár. Nem először találkozunk ilyennel mostanában. Hasonlóan cselekedett *Teresa Murak*, lengyel képzőművész is. Ószövetségi sorokat választott műve mottójául a Lajos utcai galériában. Ha az alkotó újat akar kifejezni, akkor mindig fogódzót sürget. Az ősiség megint fontos lett.

De Lévay a modern technikát is szerződteti. Egy tévéképernyőn kísérteties videóklip kockái peregnek. Mélyen hörgő zenei aláfestés. Füttyszó.

Képfaragónk albumba fűzte cizellált grafikáit. Vastag görbéi mellett könnyed árnyékolások.

Második faliegyüttese az eleven és érzékeny világra irányítja figyelmünket. Hasonló kompozíció ez mint az első, a bejáratnál levő. Finom, puha színek. Lágy sejtések. Baldachinokat, vagy nyitott, elfüggönyözött ablakokat sugalló, kecses látszatok.

A kiállítás központi elemei a papírtekercsek. Egymás mellett vannak kiterítve négy sorban, körülbelül hatvan fokos dőlésszögben. Ütemesen gyülemlik rajtuk a mondanivaló girbegurba körök, fekete párhuzamosok alakjában. Ismétlődnek. Mozgást, sok apró mozdulatot dobolnak. Gyerekesen hangzik, de mintha a Kossuth Lajos utcán hömpölygő emberáradat tolakodna be a műterembe.

Lévay Jenő formát keres. Nem az egyedülálló képben, a sorozatban látja a megoldást. Tudja fokozni a feszültséget.

Tárlatán optikai csalódásnak vagyunk kitéve. A távol és a közel, a fekete és fehér ellentétének. A látvány az ő igazi barátja. A kifejezés és a kilátás.

A papírtekercsek mögött homokból „tapicskolt" grafikusunk egy formátlan, oszlopszerű tárgyat. Nem márványból vagy érből. Nem. Homokból. Összeeshet, ledőlhet. Bármelyik percben kiviheti a huzat. De a homokbábu ott marad. A művészet törékeny, de áll, vár, nem mozdul. Figyel. A kiutat keresi.

Kói Péter

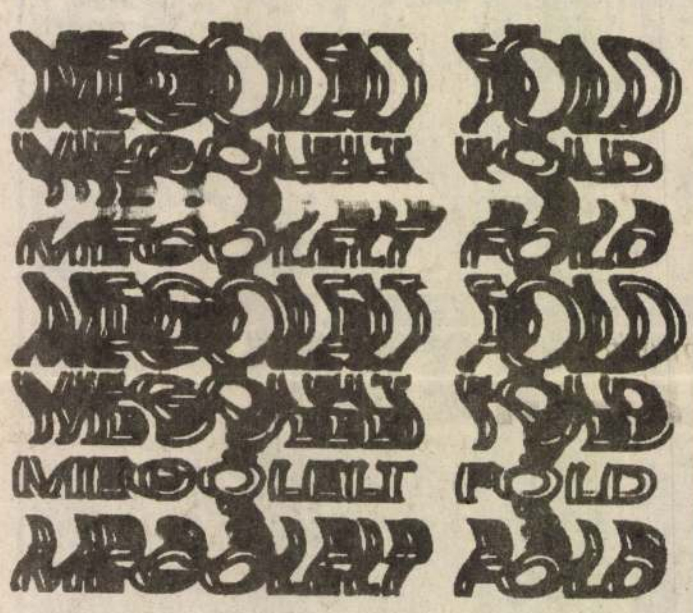

Kamarazenészek Pestről és vidékről

Örömzene Óbudán

A hegedűnyak csigájában fészkelő madárcsalád tavaly jelent meg először a műsorfüzet címlapján: az *Óbudai Társaskör* e grafikával hozta tudomásunkra, hogy ezentúl már nemcsak otthont ad a Veszprémből kiszorult országos kamarazenekari találkozónak, de kurzusra is invitálja a résztvevőket. Világos: ahol állandó helye van az Albert Scweitzer Ének- és zenekarnak, a Budapesti Vonósoknak és az Énekesiskolának, továbbá a Liszt Ferenc Kamarazenekarnak és a Budapest Ragtime Bandnek, ott nem lehet gond évente egyszer három napra még további néhány kamarazenekar befogadása!... Csak vállalkozókedv, találékonyság és szervezőkészség kell hozzá – meg persze a Házat igazgató *Merényi Judit* profi menedzser-teamje. És nem utolsó sorban csapatnyi Kossuth- és Bartók–Pásztory díjas sztár-muzsikus, vagyis „Liszték", élükön *Rollával*, aki művészi és morális feladatának érezte, hogy – külhoni meghívásokat visszautasítva – itthon segítse elő pesti és vidéki kamarazenekarok kibontakozását. Tavaly csak másoktól hallottam, mekkora odaadással és kollegialitással, idén a magam szemével láttam. Igaz, az október 1-től 4-ig tartó program utolsó délelőttjére jutottam el csupán, de valódi örömzenélésbe csöppentem bele. *Monsieur de Chevalier* (Rolla művész úr pár hónapja kapta meg a francia kulturális becsületrenddel járó lovagi címet) farmerban és edzőcipőben osztotta szét a kottákat, rendezte el a szólamokat, majd a világhírű Liszt Ferenc Kamarazenekar tagjai mellé sorra beültette a „növendék"-együtteseket: az egrieket egy Mozart-, az ELTE muzsikusait egy barokk szvit-, a nagybátonyiakat egy szimfónia-tételre – és így tovább. Hogy búcsúzóul magukkal vihessék a kurzuson tanultak mellé azt az élményt, hogy milyen is egy Rolla, egy *Frank Mari*, egy *Lovas Gyuri* vagy *Tfirst Zoli* oldalán, vele egy kottából játszani (ami szakmailag is, de lélektanilag még inkább felbecsülhetetlen értékű útravaló...). Sőt, az újdonász békéscsabaiak (ők három éve alakultak, s most először jöttek el az óbudai találkozóra) még ennél is többet kaptak: önbizalmat, hogy tevékenységüket, noha környezetükben alig van visszhangja, érdemes folytatni, mert az együttes jó, és igenis van jövője! Azzal az ígérettel utazhattak haza, hogy legközelebbi békési koncertjén a Liszt Ferenc Kamarazenekar *velük együtt* lép fel! (Mikor *Tóth István* koncertmester ezt elmesélte nekem, becsületszavamra könnyes volt a szeme. Én meg tüstént megkérdeztem Rolla Jánost: komolyan gondolja? „De mennyire! – válaszolta, abba se hagyva a kottaosztást és széktologatást. – Tudja, hogy milyen tehetségesek?")

Kerényi Mária

LÉVAY Jenő

A ***Budapest Galéria***

tisztelettel meghívja Önt

LÉVAY JENŐ

kiállításának megnyitójára,
1992 szeptember 15-én kedden, 16 órától 19 óráig a Szabadsajtó utcai kiállítótermébe.

Budapest V. ker. Szabadsajtó u. 5.
Megtekinthető: október 11-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

MEGNYITÓ: XERTOX és BARÁTAI

A kiállítás létrejöttét a BLIKK grafika, CSILLAG JUDIT, a DOMVER KFT., a FEKETE DOBOZ KFT., a FŐVÁROSI ÖNKORMÁNYZAT KÉPZŐMŰVÉSZETI ALAP, HALAS ISTVÁN, KLEMANOVITS RÓBERT, a KONTAKT DESIGN STUDIÓ, a KONTÓ KFT., a KÖZTI-STUAG KFT., az MHB MŰVÉSZETI ALAPÍTVÁNY, a MATÁV RT., a MECMAN-EGER KFT., NAGY BÁLINT & TSAI., PAPRIKA BENŐ, a POLAROID és a RÁBA MAGYAR VAGON- ÉS GÉPGYÁR támogatta.

ÚJ MŰVÉSZET
SINKOVITS PÉTER
főszerkesztő

BUDAPEST
Bátori u. 10.
1054

Felelős kiadó: Zsigmond Attila

tudja: „a magyar kultúra mindig másodvonalbeli, félreismert, félreértett kultúrának látja önmagát... És mégis, akár a ovar, amely azonnal újrakezdi csápjában cipelni az építőnyagot, bár a hangyabolyt széttaposták, eláztatta az eső b.: én is mindig újra elkezdek egy mondatot, egy konstrukiót."

Ha mindenáron életrajzi tényekkel akarjuk összefüggésbe hozni ezt a magatartást, akkor utalhatunk persze arra, hogy Kertész keveset ír és nem él irodalmi közéletet, hogy nem volt soha sem kedvenc, sem fekete bárány. Csakhogy nem ez a lényeg. Kertész magatartása nem az életrajzból, hanem a *Gályanapló* szövegéből áll elénk, intőleg, kihívólag, csendes szemrehányásként.

A kudarc ismerői számára feltűnhet, hogy a *Gályanaplónak* különös a hangneme: bár nem teljesen hiányzik belőle az irónia, annak valami keserű, a kilátástalansággal szembesülő, s nem könnyed, játékos neme (nézzük csak meg a fejezetcímeket), minden egyes bejegyzés végleges, súlyos, olykor komor. Nem jellemzi a kétely, a kérdés, a bizonytalanság: mintha ide csak az kerülhetne be, ami már *megvan*, a már megtalált, a válasz. Csakhogy mégis időben kibomló folyamatot rögzítenek a feljegyzések – ami egyszer, akkor, nem tűrt kétséget, az máskor az ellenkezőjére fordulhat. Ami egyik helyen frivol aforizma, azt más helyek elmélyítik vagy cáfolják.

Ha, teszem azt, egy helyen ezt olvassuk: „Az ideológiák szellemi mélységei kizárólag annyiban érdekelnek, hogy letartóztatnak-e vagy sem" (168. o.) – akkor ezt, bármilyen szellemes is, csak egy pillanatig és csak helyi értékén vegyük komolyan. Vagy ha másutt megfogalmazza azt a régi problémát, hogy a „retorika" hogyan fedi el a „valóságot", s hogy megszabadulhatunk-e ettől a kettősségtől egyáltalán („A jó stílus mindent igazolhatóvá, a nagy stílus mindent naggyá tesz – egyszóval minden csak stílus kérdése, más szóval minden hazugság" – 162. o.), akkor tudnunk kell, hogy Kertész számára „A stílus: látni". Amiből mi következik? Talán csak annyi, hogy a dilemma továbbra is megoldhatatlan, a mű egészét nézve nincs meg a feloldás, s ez így is van rendjén.

Írók naplói sokszor csak melléktermékek: érdekes kiegészítések, árnyalatok, ellenpontok a műhöz. Kertész számára – s számunkra, olvasói számára is – más a funkciójuk ezeknek a feljegyzéseknek. Egyfelől olyanok, mint a buddhista szerzetesek meditációs kövei, amelyeket elmélyülés közben telefirkálnak, telekalligrafálnak, azután halomba gyűjtik őket, és nem törődnek velük, mert szerepüket már betöltötték – segítettek valaminek a megértésében. Másfelől meg, épp ellenkezőleg: a műhöz vezető út térképe, amelyet mint lehetőséget, a mű világít be, s talán fontosabb is annál: „a diadal – amely egyidejű a pusztulással – egyetlen pillanat csupán, ez a pillanat azonban maga a mű; és éppen *azáltal* és éppen *annyiban* mű, hogy megteremti – vagy inkább végrehajtja – a saját lehetőségét. Ennyi csak, nem több: eljutni a mű lehetőségéig; maga a mű azután („Ki beszél itt győzelemről?") a régesrég letűnt és a még sehol nem látható korok kérdése; nem a Mű, egyedül csak a hozzá vezető út (mint mű)."

A harmadik, befejező rész ezt a címet viseli: „Elengedi (a kormányt) – behúzza (az evezőket) – boldog." Azért ezt semmiképpen sem szabadna komolyan venni. Hogy boldog...? Arról meg, hogy partot ért volna, hál' istennek szó sincs.

A Beszélő tárca- és tárcanovella-pályázata lezárult. Rendkívül sok és színvonalas írás érkezett, a döntés nehéz volt – de megszületett! Következő számunkban nyilvánosságra hozzuk a részleteket. Annyit már most közölhetünk, hogy jó ideig el vagyunk látva kiválónál kiválóbb tárcákkal, amelyek publikálását hamarosan megkezdjük. Csak addig bírják ki valahogyan.

Pályázat műfordítóknak

A bécsi Institut für die Wissenschaften vom Menschen pályázatot hirdet

6 hónapos bécsi műfordítói ösztöndíjra 1994-re

Pályázni lehet bármely európai nyelvű jelentős (és némileg terjedelmesebb) szépirodalmi vagy társadalomtudományi mű magyarra fordítására.
A pályázatokat nemzetközi bírálóbizottság ítéli meg.
Beküldendő: a fordítandó mű címe (kiadói szerződést kérünk mellékelni); önéletrajz, fordítások és más publikációk jegyzéke.
Jelentkezési határidő: 1992. december 31.
Beküldendő angol vagy német nyelven a következő címre:

Karolina Niedenthal
IWM, 1090 Wien
Spittelauer Lände 3
Ausztria

H-ART H-ART H-ART

HAJDU ISTVÁN

Az ismétlés családja

Lévay Jenő kiállítása a Budapest Galériában és Kicsiny Balázs tárlata a Fiatal Művészek Klubjában

Az ismétlés a hatvanas–hetvenes évek fordulóján az analitikus és szeriális képzőművészet egyik alapvető eljárása volt. Nemcsak a geometrikus absztrakció „szisztematikusai", de a strukturalizmus eredményeit szívesen gyűjtögető minimalisták s a tudományos vértjüket büszkén csillogtató konceptualisták is gyakorta alkalmazták, nem ritkán oly mérvű doktrinérséggel, mintha az irodalom- és művészetelmélet által megfogalmazott szabályok egyben szigorú és áthághatatlan használati utasítások is lettek volna. Az ismétlés-mint-eljárás, az ismétlés-mint-alkotás-szervező erő, mely persze áthatotta az irodalmat és a vizuális művészetek mindegyikét, legtovább a zenében, a zenei minimalisták munkáiban maradt fenn, bár a nyolcvanas évek második felére jelentősége ott is módosult, ha nem is olyan mértékben, mint a képzőművészetben, de mindenesetre jóval kisebb szerepet őrizhetett meg, mint amilyennel annak előtte bírt. A vizuális művészetek tekintetében az ismétlés visszasorolódott a kiváltság nélküli eszközök közé, s inkább mutációi és variációi működnek tovább. A nyolcvanas években így a kópia és az idézet, a parafrázis és a pastiche, és persze a mutáció és a variáció, a posztmodern technikáknak megfelelően.

A posztkonceptualizmus kilencvenes évekbeli virágzásával a puritán ismétlés, a valódi ismétlés újra érvényt kapott, de már valamiféle „manierista" gesztussal gazdagítva; pontosabban posztmodern jegyekkel és hermetikus filozófiai elemekkel telepetyezve.

Az ismétlés most már nemcsak a tudás anyja, de apja, sőt és egyben gyermeke is.

Lévay Jenő kiállítása a **Budapest Galériában** a repetíció aktuális értelmezéséhez kínál látványos adatokat. Lévay az ismétlés gerjesztette mozgást aknázza ki, a mozgás keltette módosulást. Az általa kiválasztott elemek – számok, betűk – szabályossá szervezett ismétlése, az intellektuális információ mellett, érzéki élményt nyújtva másfajta tudásoknak is utat ad, s a repetíció így mintegy folytonosan újjászüli és a végtelenbe csengeti önmagát. A semleges formák ritmikus (virtuális) mozgása, a személytelenség látszata és a permutáció esetlegessége egyszerre teszi metafizikusan és dialektikusan értelmezhetővé a xeroxozott, minimális, de alapvető formamódosító elmozdulásokat rögzítő papírtekercseket. Az önmagukra kopírozódva forgó jelek egy titkos meandervonalat követve „folynak" előre: az önazonos állandóság állandó azonosság földadásban halad valamerre, föltehetőleg vagy inkább bizonyosan a föloldódás, a határtalanság felé.

Líraibbak, érzékenyebbek, de lényegüket illetően azonos szelleműek a 69. zsoltár néhány sorának ismétlésével megtöltött színes lapok, melyek nemcsak jól sejtetett szimbólumértelmezéssel hatnak, hanem valóságos festőiséggel is. A foltokká, violaszín patakokká egybeálló szavak fájdalmat árasztva csorognak alá, megtagadva mechanikus eredetüket.

A megtervezett és gépi ismétlésen alapuló munkák persze nem menekedhetnek meg teljesen valamifajta kényszer szülte doktrinérségtől. A valódi személyesség csak a nem szabályos motorikus mozgás keltette „nyomhalmokon" nyilatkozik meg: azokon az apró, szinte ideges és kusza vonalrajzokon, melyek ugyan ismétlődő, azonos mozdulatok révén keletkeztek, de irányítatlanságukkal széttörik a kopogós és egyenes mozdulatritmust. A vonalak érzelmes gesztusokká szövődnek, s bár fölismerhető a „technika", pontosabban a mechanika, a szövedék a repetíció lényegétől messze kerül.

Lévay számára az érzelem láthatólag nagyon is fontos: a megnyitón a Xertoxszal rendezett performance-án három térdelő és összekapaszkodó alak közé vízüveggel kevert homokot (öntvényhomokot, az ismételhetőség egyik eszközét) töltöttek, mely megszilárdulva rögzítette az élő minták lenyomatát, együttlétük hűlt helyét.

Lévay posztkonceptualizmusa a hetvenes évek művészetfelfogásában gyökerezik, az ismétlés mintegy programként működik számára. Áttételesebb, egyszersmind ironikusabb módon, a nyolcvanas évek szinkretizmusával „használja" a repetíciót **Kicsiny Balázs. A Fiatal Művészek Klubjában** kiállított három munkája közül kettő talányos kópia, a harmadik pedig nem kevésbé rejtélyes konstrukció. A tárgyak az elmúlt öt-hat évből válogatódtak, így valamelyest keresztmetszetként viselkedik a tárlat, mely más szempontból viszont önálló mű is, hiszen a munkák egymáshoz rendelődve új minőséget képeznek. A két „másolat", a tükörfordított szövegű és negatívba hajtott óriási totószelvény, meg a Gainsborough-parafrázis Kicsiny Balázs iróniára való érzékenységét s némiképp a didakszisra való hajlandóságát is illusztrálja: a fölnagyított szelvény fillérornamentikájával számomra kissé túlságosan direkt megfogalmazása a profánnak és az áhítatosnak, bár tagadhatatlan, hogy a sarokra szerkesztett nagy fekete munka, melynek fals adatbázisra emlékeztető soraiban és oszlopaiban opálosan csillognak a pénzdarabok, fanyar ünnepélyességével nem hatástalan. Érdekesebbnek tűnik a klasszikus festmény interpretációja: a Gainsborough-repetíció szénre és new wawe-re hangszerelve meghökkentő gólemizációt tár elénk. A kiállítás legjobb darabja a legfrissebb, melyet a két kópia mintegy közrevesz. A megbonyolított, Möbius-szalagra emlékeztető szerkezet a külső és a belső szellemes és alig kibogozható megfeleltetésével operál, s a néző számára csak látszólag ad segítséget a fekete síkokra vont szaggatott fehér krétavonal, mely a dimenziók közötti közlekedés esélyeit hivatott jelezni. A szigorú konstrukciót sajátos fénybe burkolja a hatvanas évekből való szuperdizájn. A merev, geometrikus szerkezet fölött a szó szoros értelmében áramvonalas, sokkarú csillár lóg, melynek aranyra eloxált alumíniumteste, a cseppformájú burákkal és az abnormálisan hosszú felfüggesztéssel csöndes és mégis éles paradoxont fogalmaz a más és más természetű struktúra között, s ráadásként nosztalgikus interpretációt is kínál az organikus világot vágyók számára.

A ***Budapest Galéria***

tisztelettel meghívja Önt

LÉVAŸ JENŐ

kiállításának megnyitójára,
1992 szeptember 15-én kedden, 16 órától 19 óráig a Szabadsajtó utcai kiállítótermébe.

Budapest V. ker. Szabadsajtó u. 5.
Megtekinthető: október 11-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

MEGNYITÓ: XERTOX és BARÁTAI

A kiállítás létrejöttét a BLIKK grafika, CSILLAG JUDIT, a DOMVER KFT., a FEKETE DOBOZ KFT., a FŐVÁROSI ÖNKORMÁNYZAT KÉPZŐMŰVÉSZETI ALAP, HALAS ISTVÁN, KLEMANOVITS RÓBERT, a KONTAKT DESIGN STUDIÓ, a KONTÓ KFT., a KÖZTI-STUAG KFT., az MHB MŰVÉSZETI ALAPÍTVÁNY, a MATÁV RT., a MECMAN-EGER KFT., NAGY BÁLINT & TSAI., PAPRIKA BENŐ, a POLAROID és a RÁBA MAGYAR VAGON- ÉS GÉPGYÁR támogatta.

LÉVAY Jenő

Lóska Lajos
Budapest
Felsőzöldmáli 61-65 A.1.fsz.2
1025

Felelős kiadó: Zsigmond Attila

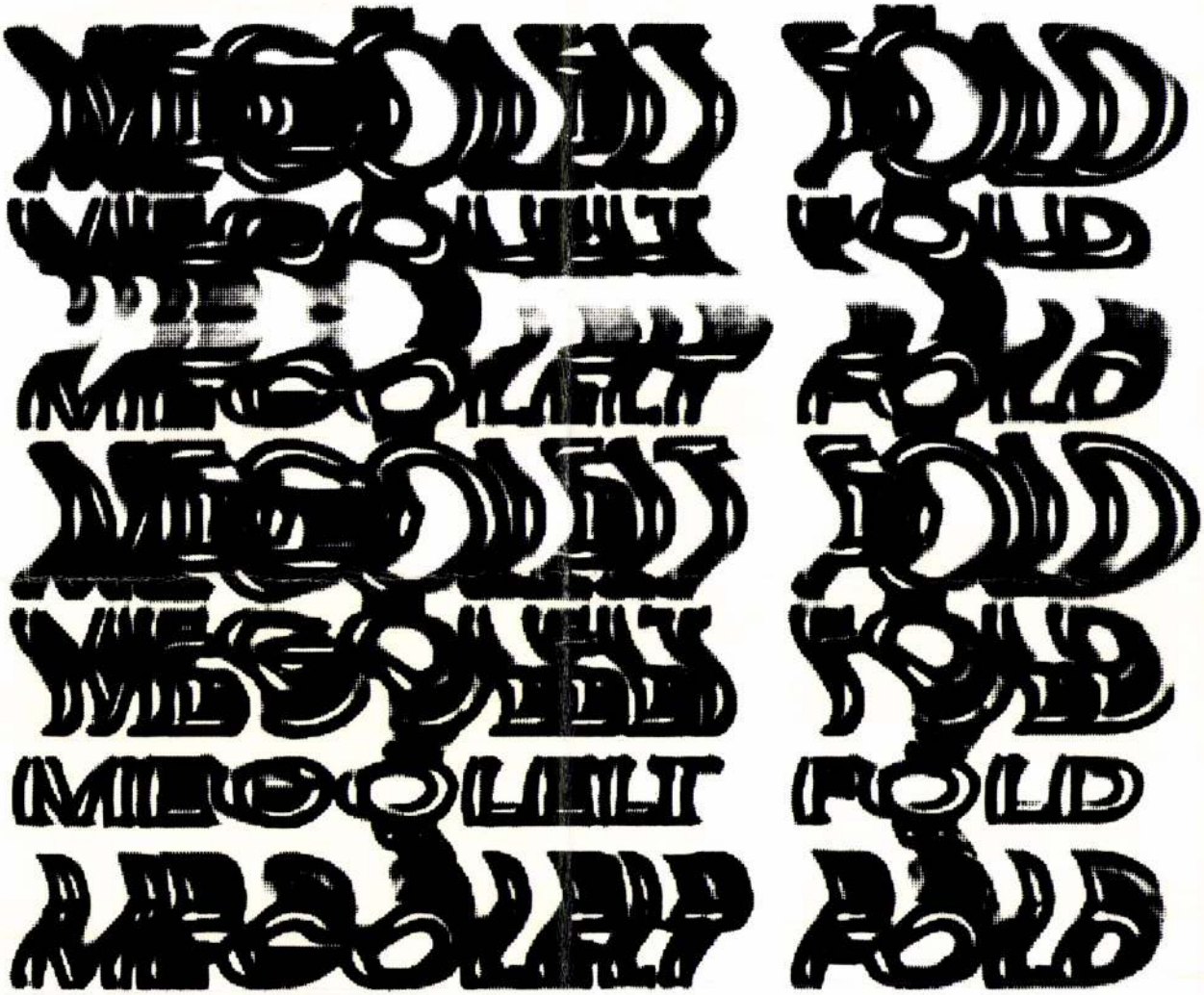
MEGOLIT FOLD
MEGOLIT FOLD
MEGOLIT FOLD
MEGOLIT FOLD
MEGOLIT FOLD
MEGOLIT FOLD

Léray Jenő

Jön a Steyr a kiállításra

Miskolc (ÉM) - Ez évben sem marad el a hagyományos Agromasexpo mezőgazdasági kiállítás - és vásár. Jövő héten - április 20-án (kedden) lesz a megnyitó, s azt követően április 23-ig gyönyörködhet a nagyközönség és a szakmai érdeklődők serege, gépekben, mezőgazdasági termékekben a budapesti Hungexpo területén. Egyik favorit kiállító minden bizonnyal a világhírű osztrák Steyr cég által alapított Steyr Hungária Kft. lesz, amely hagyományaihoz híven jónevű gépeivel, lepi meg a vásárra látogatókat.

A tárgyalást elnapolták

Miskolc (ÉM) — A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Bíróságon az alperes, Brunó Bigatton távollétében nem kezdődhetett meg érdemben a Miskolci Vendéglátóipari Vállalat privatizációjával kapcsolatos tárgyalás. Mint ismeretes, a Parlament Monopoly csoportjának prominens személyisége, Balás István képviselő vetette fel először - egy újságcikk nyomán-, hogy a vendéglátó privatizációja során törvénytelenségek történhettek. Az olaszok ugyanis alig harmadáért jutottak a 300 millió forintos vagyonhoz. A vagyonügynökség ennek ellenkezőjét állítja: előnyös üzletet kötöttek. Folytatás: később...

A mezőgazdaság támogatása

Az Állattenyésztési Alap

Miskolc (ÉM) - Soha nem volt olyan nagy szükség a mezőgazdaság támogatására, mint napjainkban. Pár napja tettük közzé, hogy törvény született a földművelésügyi alapok létrehozásáról. Ezúttal az Állattenyésztési Alap ismertetésével foglalkozunk. Az LXXXVIII. törvény szerint az Állattenyésztési Alap rendeltetése a gazdasági haszonállatok nemesítésével, - tenyésztésével kapcsolatos fejlesztési feladatok ellátásának elősegítése. Ezek szerint a mezőgazdasági termelő az Állattenyésztési Alapba tenyésztési hozzájárulást köteles fizetni. A tenyésztési hozzájárulást bizonyos meghatározott termékek (szarvasmarha, - sertés, - juh, - ló, - baromfi és egyes kisállattenyésztés), valamint a lóverseny totalizatör tevékenység után, bizonyos meghatározott mértékben kell teljesíteni.

A tenyésztési hozzájárulás alapja a termék értékesítéséből származó, - az általános forgalmi adót nem tartalmazó nettó árbevétel, és a lóverseny totalizatör forgalma. A magánszemélyek jövedelemadójáról szóló 1991. évi XC. törvény 12. paragrafusának (5) bekedése szerint adózó mezőgazdasági kistermelő árbevételként a hozzájárulással csökkentett bevételt veheti figyelembe.

Az aki a termék értékesítéséről szóló számlát kiállítja, köteles a tenyésztési hozzájárulás összegét kiszámítani, azt a számlán feltüntetni, levonni, és az Állattenyésztési Alapba befizetni.

Az Állattenyésztési Alap bevétele a tenyésztési hozzájárulás, az állattenyésztéssel kapcsolatos jogszabály előírások megsértésével összefüggésben megállapított kártérítés összege, az állattenyésztési bírság, az Alap pénzeinek kamata, adományok, önkéntes támogatások.

Ezzel szemben az Állattenyésztési Alapból teljesíthető kiadás például a Tenyésztési törzskönyvi ellenőrzés, teljesítményvizsgálat és tenyészérték megállapítás, apaállat-ellátás részbeni támogatása, állattenyésztési adatbank és információs rendszer részbeni működtetése, nemzetközi, és hazai kiállításokhoz, rendezvényekhez, állattenyésztéssel kapcsolatos szakmai kiadványokhoz hozzájárulás.

Legközelebb a Földvédelmi Alapról tájékoztatjuk a Tisztelt Olvasót.

Juhtejtől a kaskaválsajtig...

Húsáért, gyapjáért, de Gelejen: tejéért...

Fotó: Fojtán László

Gelej (ÉM - BSZL) — Nincs könnyű helyzetben sem a termelő, sem a feldolgozó... Az embert még a puszta kellős közepén is érheti kellemes meglepetés: Dél-Borsodban a prérin magányosan áll egy szépséges épület, ami modern tetőcserepével, a hangulatos kis parkjával mint egy oázis-díszlik a síkságon. Gelej tejüzemében, vagyis hivatalos nevén a Juh- és Tehéntej Feldolgozó Sajtgyártó Kft. patyolattiszta üzemében minderről Petrán József sajtüzemvezető beszél.

● Eredetileg csak kimondottan juhtejre alapoztuk az üzem teljesítményét, de menet közben született az ötlet, hogy van itt sok tehéntartó gazda, no és a Dél-Borsodi Halászati Tsz is foglalkozik szarvasmarhával, jó lenne hát az itt termelt tehéntejet is helyben feldolgozni. Egyébként az üzem szinte teljes kapacitása az exportra irányul. 1990-ben költöztünk ide, azóta a termelés is, és az üzem is a duplájára nőtt. Régebben szállítottunk Angliába, az USA-ba, Hollandiába legfontosabb termékünkből a kaskaválsajtból, mely juhtejből készül. Most már Libanonba, Jordániába, Kuvaitba, Szaud-Arábiába is szállítunk. Sajnos erős a félelem bennünk, hogy - az ország mezőgazdasági helyzetét ismerve - a tejtermelést az „illetékesek" tönkreteszik, hiszen a birka ez évben a legtöbb helyen mínuszban van. A pecsenyebárány - szinte mind itt marad a nyakunkon.

❑ *És még akkor itt van a tehéntej is?*

● Gelejsajt néven exportáljuk, és megpróbáljuk most már belföldön is értékesíteni. A kapacitásunk elég nagy, hiszen éves szinten csak juhtejből több százezer hektoliter a felhasználás. Ezt a mennyiséget természetesen képtelen a közelből beszerezni, ezért Erdőbényétől egészen Mezőfalváig vásárolunk fel juhtejet. A közelben van jó néhány lelkiismeretes juhász, akik fejnek is, ezért velük is kötöttünk szerződést. Jelenleg a világpiaci árak nem kedveznek nekünk. Mi is kénytelenek voltunk felvásárlási árat csökkenteni, amivel - félő, hogy - a juhászokat tesszük tönkre.

A Kft. sajtüzemét még 1988-ban kezdték építeni világbanki program keretén belül. Akkor a geleji Dél-Borsodi HTSZ 66 százalékban volt tulajdonos, a 34 százalék pedig egyéb befektetőké volt. Ez praktikus, hiszen a tej előállítása itt helyben történik, s a feldolgozása is.

A juhtenyésztés segítésére az állomány nagy részének minden adata már számítógépben van. Az üzemben gomolyát, juhtúrót is készítenek a híres kaskavál sajton kívül.

Az alapanyagot, - a juhtejet most negyven forint alapáron veszi át a Kft., és még beltartalomtól függően jön hozzá minőségi felár, valamint az exportból is részesítik a termelőt: literenként 13 forint exportfelárat is fizetnek az átvett juhtejért.

De nem nehéz megjósolni: bármennyire is igyekszünk az EK tagjai lenni, nem lesz könnyű dolga sem a termelőnek, sem a feldolgozónak.

Újrakezdeni, de ha nincs miből!

Miskolc (ÉM - KL) — A dolgozónak - ha történetesen olyan „szerencsétlen", hogy az ÖKÜ vagy az Rt. eddig nem bocsátotta el és nem léphetett be a Foglalkoztatási Kft-be - nincs esélye kölcsönfelvételre, de még kezesként sem fogadják el a pénzintézeteknél. Szinte munkanélküliként bírálják el, s ajtót mutatnak neki, ha pénzért kopogtat. Azok előtt tehát, akiknek van ugyan megtakarított pénzük, esetleg végkielégítésre számítanak, de ehhez az összeghez még szükségük lenne kiegészítő tőkére, hogy valamibe belevághassanak, minden kapu bezárul. Még az esélyt sem kapják meg arra, hogy újrakezdhessék az életüket.

A dolog tehát így, emberi oldalról megközelítve végtelenül felháborító, de bármilyen hihetetlen is, jogszerű. Vagy mégsem? Ezt firtatta nemrégiben az ÖKÜ Vállalati Szakszervezeti Bizottságának ügyvivő testülete is, amikor sok dolgozó kérésére napirendre tűzték a kérdést. Jogászokkal konzultáltak, akik a következőt mondták: „A piacgazdaság törvényei szerint az OTP-nek jogában áll bármilyen feltételt kötni, még a felszámolás tényét is, ugyanakkor ez a korlátozás így deklarálva mégsem igaz és apolitikus. A hitelfelvevő ugyanis nem a felszámolás alatt álló munkáltató, tehát nem a cég fedezeti helyzetét kell vizsgálnia a pénzintézetnek, hanem a kölcsönt felvevőét". Ennek alapján bírálható el, hogy kaphat-e hitelt vagy sem. Ezt Ózdon a pénzintézetek nem teszik meg.

Papp Imre, az ÖKÜ VSZB ügyvivő testületének tagja mindehhez a következőket tette hozzá:

- Tudjuk, hogy az OTP eljárása jogilag nem támadható, de szeretnénk, ha egy kicsit rugalmasabban állnának a dologhoz. Arra gondolok, hogy miért nem lehet például egy garázst, vagy ne adj' Isten egy aranygyűrűt elfogadni hitelfedezetként? Miért kell azonnal elutasítani, s potenciális „nemfizetőnek" tekinteni azt, aki felszámolás alatt álló cégnél dolgozik? Ózdon sajnos nemcsak az ÖKÜ és az Rt. van ebben a helyzetben, hanem számos kft, gazdasági társaság is. Az ő dolgozóikat ugyanúgy elküldik, mert nem hitelképesek. Hogy egy konkrét példát is mondjak a helyzet súlyosságának alátámasztására: elkezdődött az ÖKÜ bérleti lakásainak az értékesítése. A lakó néhány tízezer forintért a tulajdonába vehetné eddig bérelt lakását, de hiányzik a pénzéből, nem tud fizetni. Ha történetesen a felesége és ő is felszámolás alatt lévő cégek valamelyikének alkalmazottja nem kap kölcsönt, s így esetleg elúszik a nagy lehetőség. Változtatni kellene tehát a pénzintézeteknek a hozzáállásukon, mi csak azt kérjük: legyenek kissé rugalmasabbak, s keressenek mindenki számára megfelelő megoldást.

Az ügyvivő testület ülésén konkrétan az OTP ózdi fiókját „nevesítették" meg, így elsőként Nagy István fiókigazgatótól kértünk információkat:

- Sajnos az a dolgozó, akinek a munkáltatói igazolásán rajta van a felszámoló bélyegzője, nem hitelképes. Tudjuk, hogy nehéz ezt a tényt elfogadni, de a kockázat a miénk, nekünk elsősorban a fizetőképességet kell szem előtt tartani, s akik felszámolás alatt álló vállalatnál dolgoznak, egyik napról a másikra utcára kerülhetnek, mi pedig futhatunk a pénzünk után. Elfogadjuk viszont hitel felvevőnek és kezesnek is azt, aki a Foglalkoztatási Társaságnál van állományban, még akkor is, ha 80 százalékos bérrel otthon tartózkodik.

A rövidlejáratú hiteleknél (személyi kölcsön, áruvásárlási hitel stb.) egyedül a munkabért fogadjuk el fedezetként. A hosszúlejáratú hiteleknél - például a vállalkozói kölcsönnél - forgalomképes ingatlant is elfogadunk. Emellett a lakásépítési hitelnél megtörténik, hogy ráterheljük az építményre a jelzálogot. A rövidlejáratnál viszont mint mondtam, a munkabér, esetleg a nyugdíj a fedezet.

Nagy Havas Lászlót, a Hitelbank igazgatóját is megkérdeztük, de náluk a helyzet egészen más. Ők nem foglalkoznak az ilyen hitelformákkal, inkább a vállalkozói szférát célozták meg.

Viszont annyit az igazgató is elmondott: ha a pénzintézet által szabott feltételek megfelelnek a törvényeknek, akkor abba nem lehet belekötni.

Alabán Jánostól, a Hangony és Vidéke Takarékszövetkezet elnökétől tudjuk, hogy a feltételeik hasonlóak az OTP-éhez. A Foglalkoztatási Társaságnál állományban lévők kaphatnak tőlük hitelt és kezesként is elfogadják őket, viszont a felszámolás alatt álló cégek dolgozóit nem.

- Kintlévőségünk állandóan nő, s így nem engedhetjük meg magunknak, hogy egy bármelyik pillanatban kereset nélkül maradható ügyfélnek hitelezzünk. Csak mindezek alátámasztására mondom el: a behajthatatlannak tűnő hitelállományunk eléri a 12 millió (!) forintot.

Meg kell tehát ezerszer is gondolnunk és vizsgálnunk: kinek van egyáltalán esélye arra, hogy rendszeresen be tudja fizetni a részleteket.

A hír tehát nem vigasztaló. Egyvalamit viszont nem könnyű megérteni.

Egy pénzintézetnek miért hitelképes az a „polgár", aki a Foglalkoztatási Társaság tagja, holott tudjuk: a társaság 1994. nyarán minden bizonnyal megszűnik. S miért nem hitelképes mondjuk az RDH hengerésze, akinek sokkal nagyobb esélye van arra, hogy '94 után is megmarad a munkahelye? ...

JEGYZET

Haspártiság

BRACKÓ ISTVÁN

Elmúlt a húsvét, a nagy evészet ideje, s gyanítható, hogy ismét rontottunk a statisztikán. A kulináris örömök gyomorbajos regisztrálói kiszámították, hogy itt és most egy magyar jövedelmének 55 százalékát élelmiszerre költi. Békeidőben, s ünneptelenül. De nyuszi táján sonkát majszol, rakott tojást habzsol, természetesen kaláccsal. Az még csak hagyján, hogy borul a koleszterin-szint. De borul a családi költségvetés is, s a haspárti magyar keresményének minden második forintját kajára költi, az őrületbe kergetve ezzel a statisztikusokat, az életmódkutatókat és a szociológusokat. Bezzeg a gazdagabb és civilizáltabb országokban a konyhapénz alig terheli a házi-büdzsét, s a fizetéshez képest félpénzből futja fehérjedús bélszínre, tápláló kaviárra, méregtelen biozöldségre és gyümölcsre. Úgy tűnik, tisztelt honfitársaim, hogy fölzabáljuk a jövőt. Ilyen pénzkiadási struktúra, s fogyasztói szokás mellett nem jut könyvre, színházra, külföldi utazásra, intenzív nyelvtanfolyamra, szoláriumra és szaunára, délutáni lovaglásra, koktélhoz való szmokingra, hajnövesztőre és kebeldagasztóra. A gyerek ugyan még megkapja a Legót, s a nagymama méregdrága gyógyszerét is kiváltjuk. Kifizetjük a fűtést, befizetjük az OTP-tartozást, de a zálogházból már nem váltjuk ki a sosem használt családi ezüst-eszcájgot. Ami marad, a többi, a többség pokolra, gyomorba száll. Drága a kenyér, drága a tej, a gyerek folyton éhes. És csodálkozik, hogy a csirkepörköltben nincs comb, hogy a túrós palacsintából hiányzik a mazsola.

Tudós emberek kiszámították, hogy mire és mennyit költ a magyar. Azt is tudjuk, hogy mennyit keres. Nyilvánvaló, hogy eszik is, mert nem akar (éhség) sztrájkolni. Az ennivalóra kénytelen sokat költeni. Haspárti hedonizmusát csak az kérdőjelezi meg, hogy már nem tudja tovább húzni a nadrágszíjat...Mi lesz az utolsó lyuk után?

ÁRFOLYAMOK

Budapest (MTI) — A kis tételben folyó kereskedést nem számítva tegnap összesen 25 üzletben 735,2224 millió forint forgalmat bonyolítottak le a Budapesti Értékpapírtőzsdén árfolyamértéken.

Kárpótlási jegy

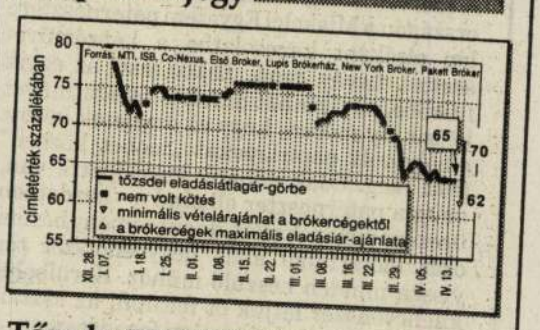

Tőzsde

Index (ideiglenes) április 14-én: 708,89 -5,18

Hivatalos árfolyamok

Érvényben: 1993. április 14.

Pénznem	Valuta Vétel	Valuta Eladás	Deviza Vétel	Deviza Eladás
Angol font	134,17	136,97	135,34	136,04
Ausztrál dollár	62,04	63,28	62,80	63,10
Belga frank*	265,68	270,34	267,17	268,33
Dán korona	14,24	14,50	14,32	14,38
Finn márka	15,29	15,69	15,65	15,75
Francia frank	16,17	16,45	16,24	16,32
Holland forint	48,65	49,51	48,90	49,12
Ir font	133,49	136,09	134,28	134,92
Japán yen*	76,27	77,47	76,64	76,94
Kanadai dollár	68,42	69,82	68,98	69,32
Kuvaiti dinár	286,12	291,62	289,25	290,63
Német márka	54,67	55,63	54,97	55,21
Norvég korona	12,86	13,10	12,93	12,99
Olasz líra**	56,63	57,91	56,80	57,12
Osztrák sch.*	777,76	791,36	781,55	784,95
Portugál escudo*	58,79	59,89	59,22	59,50
Spanyol peseta	75,71	77,23	76,29	76,67
Svájci frank	59,71	60,79	59,96	60,24
Svéd korona	11,59	11,85	11,82	11,88
USA-dollár	86,43	87,99	87,10	87,50
ECU (K. P.)	106,36	108,32	106,97	107,47

A megadott számok 1 egységre értendők, forintban.
*: 100 egység, **: 1000 egység

APROPÓ

Hasonlóság

CSÖRNÖK MARIANN

Franciaország közepén fekszik Poitiers városa, annak a legközepén pedig áll egy ház, amelyet a fiatalok Mekkájának is nevezhetnénk. Ha csak fiatalok járnának oda. De nevében hiába ifjúsági ez a tájékoztató központ, a benne felhalmozott fantasztikus mennyiségű információ szép számmal vonzza a többi korció osztály képviselőit is. A kimutatások szerint a nyolc főállású és több mellékállású munkatársat foglalkoztató intézményt naponta mintegy hatszázan keresik fel.

Dokumentációs munkájuk révén náluk megtalálható az éppen kiadandó olcsó szoba vagy lakás, külföldi szállásként, az egyes iskolákban induló szakok, a pályaválasztáshoz, a munkahelytaláláshoz szükséges információ éppúgy, mint az Európa Tanács összes aláírt konvenciója illetve programja, valamint a drog- és alkoholfüggőség megelőzéséhez szükséges információk tömkelege. Persze nem egymagában búslakodik ez - a megyei és városi önkormányzat által is támogatott - iroda. A központ Párizsban van, és a poitiers-ihoz hasonló intézmények megtalálhatók minden megyeszékhelyen.

Miskolci szívünk repesett a bemutatkozást hallva: hiszen nekünk is van Kék Házunk! Sőt, ők még szociális és személyiségfejlesztő feladatokat is felvállalnak, nem lévén erre szakosodott társintézmény, mint a franciáknál.

A két információs iroda között az elvégzett munkán kívül is van még egy nagy hasonlóság. Várhatóan mindketten költöznek. Poitiers-ban most foglalják el kibővített székhelyük új, modern irodáit. Miskolcon talán a város szélére, tőlük teljesen különböző céggel egy fedél alá telepednek, ha a városatyák is úgy akarják.

Levantei újkőkorszakosodás

Régészeti különlegességek a Herman Ottó Múzeumban

Miskolc (ÉM-DK) — A szó, hogy „újkőkorszakosodás" nem éppen a legszebb szavak közül való. Nem is használjuk. A régészek meg pláne. Ők neolitizációról beszélnek. A Levante területen ez az időszámításunk előtti XVI.-VI. évezredben ment végbe, amikor is a Földközi-tenger keleti medencéjének térségében kibontakozott az állattenyésztés és a földművelés, megvetve a későbbi európai típusú fejlődés gyökereit...

Aki keresi, megtalálja az összefüggést. Ringer Árpád régésztől kapott információim alapján tudom: az őskőkor-kutatás Miskolcon „született" 1891-ben. Akkor alapozták Bársony János ügyvéd házát, s találtak értékes leleteket, melyeket Herman Ottó dolgozott fel. Nem sokkal később elkezdődtek a bükki barlangi ásatások, ahol szintén sok régészeti érték került felszínre. A századik évfordulón, '91 szeptemberében nemzetközi konferenciát rendeztek a városban, ezen negyven külföldi tudós is részt vett. Ott vetődött fel a gondolat, hogy jó lenne a nemzetközi érdeklődést, mely a magyarországi őskőkorkutatásra irányul valahogy összefogni. Az elgondolás szerint a környező országokkal közösen létrehoznának itt egy őskőkor-kutatási központot. Hiszen úgy tűnik, néhány alapkérdés itt oldódhat meg, nem pedig az eddigi kutatási területeken, Franciaországban, Németországban. Így például az, hogyan jelent meg a modern ember, a homo sapiens, és hogyan alakult ki a kultúrája. A neandervölgyi elődünk és a „köztünk" lévő átmenet kérdésére valahol errefelé kaphatunk választ. Ezen régészeti kultúrák vizsgálatában természetesen nemcsak helyi szakemberek vennének részt, hanem sokan mások is. Közöttük az izraeli Haifai Egyetem Zinman Régészeti Intézetének munkatársa, Prof. Dr. Avraham Ronen, aki A Levante újkőkorának kezdetei címmel most Miskolcon rendez kiállítást. Izrael és a Levante terület különösen érdekes őskőkorkutatási szempontból. Az itteni újkőkor kezdete sokkal szélesebb régiókban hatott. Ez a fejlődési centrum Európa fejlődésének alapja volt. Nagy számban éltek háziasított állatok és kultúrnövények, lehetőség volt a komplex mezőgazdaság kialakulására. A többletermelésre való orientáció és a demográfiai robbanás ebben a korban indult meg. Kérdés, hogy mi szakította fel azt az ideológiai gátat, mely szerint az ember a természetből csak az éppen szükségeset veszi el, nem termel többletet.

Különleges vallási szokás volt, hogy az elhunyt ősök koponyáját agyagmaszkkal vonták be, megőrizni az utókornak az arcvonásokat. S nem volt különtemető, az elhunytat a lakás egyik sarkába vagy a padlóba temették, hogy együtt legyen az élőkkel, segítse őket a mindennapokban. A szemek helyére kagylókat tettek.

Fotók: Dobos Klára

A holnap fél 11-kor a Herman Ottó Múzeumban nyíló tárlat felvételei ebből a kultúrtörténeti folyamatból villantanak fel részleteket. Egy érdekes temetkezési szokásról is láthatunk fotókat, mely nem vetekszik ugyan az egyiptomi fáraók híres sírjaival, de a régészeknek sokat jelentenek. A domesztikáció jeles bizonyítéka egy fotó, mely emberi csontvázat ábrázol, s mellette egy kutyus maradványai fedezhetők fel. A kiállításon láthatunk még felvételeket a lelőhelyeken folyó ásatásokról, érdekes leletekről, melyek egy része - hiszen a tengerszint közben emelkedett - a tenger alól került elő. A remények szerint egyszer majd eredeti tárgyakat is bemutatnak itt, csak ahhoz anyagi támogatásra van szükség.

A mostani tárlatot Ringer Árpád nyitja meg, s a kiállítást Avraham Ronen mutatja be.

Diósgyőri énekek

Miskolc (ÉM) — A Diósgyőri Általános Iskola kórusa április 18-án fehérvasárnapi koncertet ad a diósgyőri római katolikus templomban a délelőtt 10 órakor kezdődő szentmise után. A hangverseny műsora: Keresztények, sírjatok (Zsasskovszky Énektár, 1855 - Faludi Ferenc); Dicsőség, szent áldás... (Náray: Lyra Coelestis, 1695 - Sík Sándor); Caldara: Az Úr napja ez - kánon; William Boyce: Halleluja, Liszt Ferenc; Ó, ifjak, lányok - húsvéti ének a Krisztus oratóriumból; Handel: Jöjj, béke nyájas angyala; Mozart: Alleluja - kánon. Vezényel: Stefaneczné dr. Káli Zsuzsanna.

Szószóróról

Szervét Tibor is a Szószóró vendége lesz

Miskolc (ÉM) — M. Kiss Csaba újságíró következő Szószóró című műsora április 17-én, szombaton este hat órakor kezdődik az ITC-ben. (Miskolc, Mindszent tér 1.) Vendégei: Geszti Péter „fő" Rapülő, Szervét Tibor a Miskolci Nemzeti Színház művésze, a 13 éves Baráti Kristóf, aki Venezuelában született, és most a Zeneakadémia hegedű-tanszakán tanul, a humorról Bach Szilvia és Ayala gondoskodnak, sellőnek pedig itt lesz Ritter Emőke. (Hogy ez mit jelent, az majd a helyszínen derül ki.) A ruhatári pultnál kitesznek négy cilindert, melybe a vendégekkel kapcsolatos kérdéseket lehet beledobni, illetve a negyedikbe azok nevét, akiket szívesen látnának a műsorban. A műsorra belépőket a színház jegyirodájában, illetve az ITC portáján vásárolhatnak az érdeklődők.

● **Társastánc-tanfolyam** indul felnőttek és középiskolások részére Miskolcon a Bartók Béla Művelődési Házban (Andrássy u. 15.) április 17-én, szombaton délután fél háromtól.

Nemzeti örökségünk kincse

Gyöngyös (MTI) — Magyarországon ma különös jelentősége van a nemzeti örökségnek, ezen belül is az épített környezet legértékesebb részét alkotó műemlékeknek. Újra teljes szívvel lehet, szabad, sőt kell merítenünk a nemzeti múlt értékeiből, hogy legyen alap, amin tovább építkezhetünk. Ezekkel a szavakkal nyitotta meg Gyurkó János környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter a Műemléki Világnap eseménysorozatát tegnap Gyöngyösön.

A miniszter hangsúlyozta: a műemlékek védelmében elvégzendő fontos feladatokhoz csak korlátozott mértékben állnak rendelkezésre a szükséges feltételek. A szaktárca ezért szorgalmazza olyan új törvények megalkotását, amelyek növelik a műemlékvédelem eszköztárát, fejlesztik anyagi lehetőségeit. Ám ennél is fontosabb - emelte ki a miniszter -, hogy sikerüljön a társadalmat, a nemzet minél szélesebb rétegeit bevonni ennek a nemes feladatnak a megvalósításába.

A megnyitó ünnepség után Gyurkó János a műemlékvédelem területén kiemelkedő munkát végzetteknek kitüntetéseket adott át. Magyar Műemlékvédelemért díjat kapott: Tihanyi Csaba műemléki szakreferens, Sedlmayer Jánosné Ybl-díjas építészmérnök, Dercsényi Balázs művészettörténész, Németh Gábor falképrestaurátor, Andó Péterné megyei építészmérnök. Posztumusz elismerésben részesült a februárban elhunyt Radu Popa román régész, az erdélyi magyar vonatkozású műemlékek gondozásáért. A díjat a közeljövőben lánya veszi át Bukarestben. Fejérdy Tamás, az Országos Műemlékvédelmi Hivatal elnöke a Dercsényi Dezső sajtódíjat - megosztva - Katona Tamásnak és Ráday Mihálynak adta át.

Páternoszter-képek

Miskolc (ÉM) — Lévay Jenő magyarországi, Sherri Hay kanadai és Eva Molnár ausztráliai képzőművész részvételével április 16-án, pénteken délután négy és hét óra között kiállítást szervez a MissionArt Galéria a Miskolci Egyetem főépületében. Ez a rendhagyó tárlat egy akciósorozat első rendezvénye, amelyben a páternoszter, avagy körforgó meghatározott szerepet kap. A szervezők tájékoztatása szerint Magyarországon a Miskolci Egyetem páternosztere lép elsőként kapcsolatba a képzőművészettel. Lévay Jenő „beköltözik" az egyik fülkébe, és tizenhat darabos sorozatművet készít oly módon, hogy az emeletek között elhelyezett papírlapokat „menet közben" festi meg. Csak néhány másodperce van, amíg a páternoszter elhalad a - kezdetben üres - papírlapok előtt, de az esemény három órás időtartama alatt negyvenötször tér vissza minden készülő műhöz. Körülbelül kilencvenszer látjuk őt feltűnni az asztalfőn, ugyanis az első emeleti fogadótérben, a beszálló-kiszálló nyílások előtti terített asztalok fő helyét időről időre elfoglalja. A kiállításlátogató közönség a fel- és letűnések közti időszakokban Sherri Hay és Eva Molnár műveiben gyönyörködhet, az ő alkotásaik láthatók ugyanis a fennmaradó tizenkét kabinban.

Rocktalálkozó

Kazincbarcika (ÉM) — A K³ (Kazincbarcikai Középiskolások Köre) április 16. és 18. között nagyszabású rocktalálkozót rendez az Egressy Béni Művelődési Központban.

A rendezvényre érkeznek vendégek Pécsről, Karcagról, Kunszentmártonról, Szolnokról, Tarcalról, Tokajból, Szerencsről, Ózdról, Budapestről és Miskolcról. A bemutatkozó koncertek április 16-án este hat órakor kezdődnek. Másnap délelőtt 10 órától Cselőtei László A magyar rock helyzete napjainkban címmel tart előadást, délután három órától pedig folytatódnak a koncertek. Az április 18-án, vasárnap délután három órakor kezdődő eredményhirdetéssel és a gálaműsorral fejeződik be a találkozó.

MŰSOROK

Miskolc, Ady Endre Művelődési Ház: A Marathon együttes koncertje. Este 7 órától.
Miskolc, Vasas Művelődési Központ: A Pécsi Sándor Guruló Színház Doktor úr című operettelőadása. Este 6 órától.
Encs, Városi Galéria: A Bélyeggyűjtőkör kiállításának megnyitója. Délután 4 órakor.
Kazincbarcika, Egressy Béni Művelődési Központ: Zenés irodalmi műsor József Attiláról. Közreműködnek a kassai Thália Színház művészei. Délelőtt 11 és délután 3 órától.
Sárospatak, Művelődés Háza: „My Way" Shiercadasj ifjúsági kórus hangversenye. Este 7 órától.

Mozi

Miskolc Kossuth: Több mint testőr színes amerikai film. Kezdés: 9, 11.15, 14.30, 17, 19 órakor. Hevesy Iván Filmklub: Hülyeség nem akadály színes magyar film. Kezdés: 15 órakor. Minden reggel színes francia film. Kezdés: 17, 19 órakor. A Pont-Neuf szerelmesei színes francia lírai játékfilm. Kezdés: 20.45 órakor. Miskolc Egyetem: Dili-vízió mb. színes amerikai film. Kiemelt helyár! 14 év! Kezdés: 18 órakor. Kazincbarcika Béke: Házinyulra nem lövünk mb. színes amerikai filmvígjáték. Kiemelt helyár! 14 év! Kezdés: 18 órakor. Ózd Béke: Nincs bocsánat színes amerikai westernfilm. Kiemelt helyár! Kezdés: 17, 19 órakor. Mezőkövesd Petőfi: Az utolsó mohikán színes amerikai kalandfilm. Kiemelt helyár! Kezdés: 18, 20 órakor. Tiszaújváros Derkovits: Frivol vallomások mb. színes angol film. Kiemelt helyár! Kezdés: 17 órakor.
A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk!

Rádió

KOSSUTH: - 4.30: Reggeli krónika. - 8.20: Mindennapi tudomány. - 8.30: Hangszemle. - 9.00: Hírek, időjárás. - 9.05: Napközben. - 11.00: Hírek, időjárás. - 11.05: Cigányfélóra. - 11.35: Amerikai napló 1979. - 12.00: Déli krónika. - 12.30: Vendég a háznál. - 12.45: Füleljen! - 12.50: Külpolitikai figyelő. - 13.00: Hírek, időjárás. - 13.05: Ki nyer ma? - 13.15: Falurádió. - 13.27: Közönségszolgálat. - 13.30: Tanúim lesztek. - 14.00: Hírek, időjárás. - 14.05: Klasszikusok mindenkinek. - 14.55: Utak. Versek. - 15.00: Hírek, időjárás. - 15.05: Történetek Illyés Gyuláról. - 15.55: Cégér. - 16.00: Délutáni krónika. - 16.15: Mindennapi gazdaság. - 16.25: Műsorismertetés. - 16.30: Zeneórum. - 17.00: Hírek, időjárás, útközben. - 17.05: Magyarországról jövök... - 18.00: Esti krónika. - 18.30: Ráadás. - 19.00: Hírek, időjárás. - 19.05: Sportvilág. - 19.20: Műsorismertetés. - 19.25: Jó éjszakát, gyerekek! 19.35: Szerelmes klasszikusaim. - 20.00: Hírek, időjárás. - 20.05: Hagyományápolók. - 20.30: Határok nélkül. - 21.00: Hírek, időjárás. - 21.05: Kossuth-klub. - 21.55: Ajánlott levél. - 22.00: Késő esti krónika. - 22.30: Fórum. - 23.00: Hírek, időjárás. - 23.05: Ki éji zene. - 24.00: Hírek, időjárás. - 0.05: Himnusz.
PETŐFI: - 4.30: Napindító. - 8.00: Mai műsorajánk. - 8.05: Sportreggel. - 8.20: Rivaldafényben. - 8.50: Helykereső. - 9.00: Hírek, időjárás. - 9.05: Zene-szó. - 10.55: A Petőfi válaszol. - 11.00: Hírek, időjárás. - 11.05: Napóra. - 12.00: Nótakedvelőknek. - 12.45: Időjárás- és vízállásjelentés. - 13.00: Hírek. - 13.05: A Szabó család. - 13.30: Idősebbek hullámhosszán. - 14.00: Kabarécsütörtök. - 17.00: Hírek, időjárás. - 17.05: Napóra. - 17.55: Gordiusz plusz. - 18.00: Rockhullám. - 18.30: Helykereső. - 19.00: Hírek, időjárás. - 19.05: Az én újságom. - 19.35: Prímások pódiuma. - 20.00: Egy csapatnyi Déryné. - 20.58: Hírek, időjárás. - 21.01: Sport. - 21.50: Daráló. - 22.20: Jazzlista. - 23.00: Hírek, időjárás. - 23.03: Sporthíradó. - 23.10: Napforduló. - 0.10: Magyar és idegen nyelvű vízjelző szolgálat.

Miskolci Rádió

5.55 - 7.00 az 1.116 KHz-es középhullámon Műsorismertetés - Európa konferencia Királyhalmon - Tiszaújváros önkormányzati ülése - 7.00 - 9.00 a 71,3 tokaji, a 71,2 kékesi a 66,8 MHz-es URH és középhullámon. Magyar Nyelv Hete megnyitója volt tegnap - Parlamenti percek - Műemléki világnap - Osztrák segély Nógrádnak. Reklám. Szerkesztő: Jakab Mária. 16.00 - 18.00: A Miskolci Stúdió kereskedelmi-információs, zenés műsora a Rádemis Kft. menedzselésében.

Televízió

Tv 1: - 5.40: Falutévé. - 6.00: A Reggel. - 8.05: A Financial Times kelet-európai gazdasági híradója. - 8.30: Közjáték. - 8.35-12.05: Napközi. - 9.00: Pokoli paradicsom. Brazil kalandfilmsorozat. - 10.00: A klinika. NSZK tévéfilmsorozat. - 11.00: Játék. - 12.00: Hírek. - 12.05: Képújság. - 16.00: Délutáni egyenleg. - 16.10: Telesport. - 16.55: Képújság. - 17.00: Northwood. Kanadai tévéfilmsorozat. - 17.30: Menedzser Magazin. - 18.10: Pénzvilág. - 18.20: Napközi. - 18.40: Gyereksarok. - 19.00: Álljunk meg egy szóra! - 19.10: Különvélemények. - 20.00: Híradó. - 20.30: Telesport. - 20.40: Szomszédok. Teleregény. - 21.10: Frideríkusz-show. - 22.35: Aktuális. - 23.00: Közjáték. - 23.05: Férfi kosárlabda klubcsapatok Európa-bajnoksága. - 0.35: Híradó. - 0.40: BBC-híradó.
Tv 2: - 6.00-10.00: Nap-kelte. - 15.54: Ötöd-ölő. - 16.09: Keresztények. Angol ismeretterjesztő filmsorozat. - 17.00: Híradó. - 17.05: Prizma. - 17.45: Gyerekeknek. - 17.50: Elektor kalandor. - 18.00: Híradó. - 18.10: Regionális híradó. Budapest, Debrecen, Pécs, Szeged, Szombathely. - 19.00: Mentőosztag. Angol-ausztrál tévéfilmsorozat. - 19.50; Magyarország-Svédország. Barátságos labdarúgó-mérkőzés. - 22.00: Esti egyenleg. - 22.25: Helyszíni szemle. Román film.

A külföldi és műholdas adások részletes műsorát a heti TV-Pluszban olvashatják.

Színház

Miskolci Nemzeti Színház
NAGYSZÍNHÁZ: A kaméliás hölgy. Goldoni ifj. bérlet, este 7. Jegyek válthatók!
JÁTÉKSZÍN: Godot-ra várva. Este fél 8. Az előadás szponzora a Bond Kft.

LÉVAY JENŐ

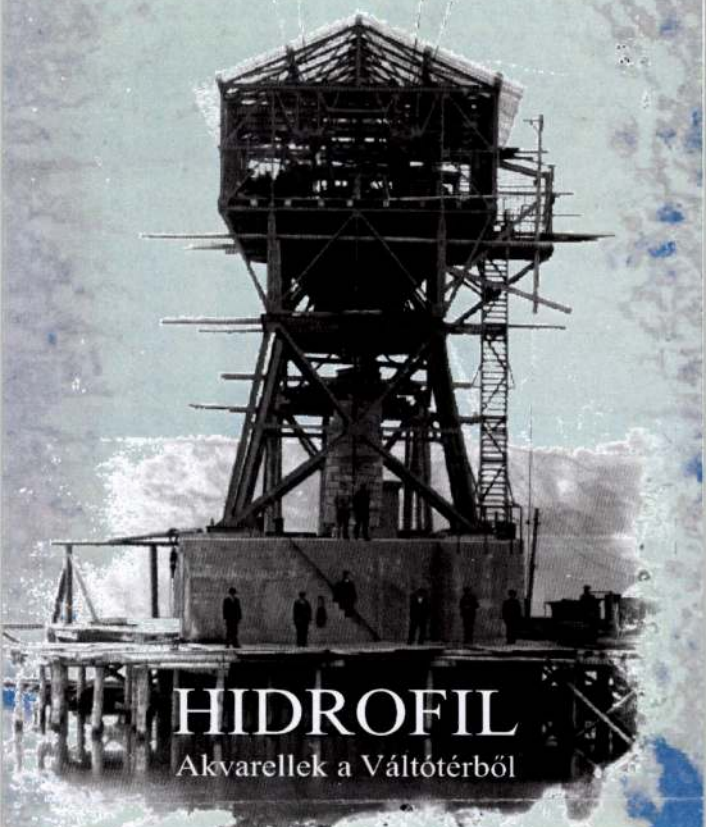

HIDROFIL

Akvarellek a Váltótérből

Lévay Jenő kiállítása
a MissionArt Galériában

2000. május 15-20.

A kiállítást Szücs György
művészettörténész nyitja meg
május 15-én 17 órakor.

MissionArt Galéria 1055 Budapest, Falk Miksa u. 30.

Lévay Jenő Budapesten született 1954. március 05-én.

Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, valamint a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének (illetve a szövetség mellett alakult társaságok közül a Szobrász, Grafikus, Szimpozion és Folyamat Társaságnak). A XERTOX csoportot Swierkievicz Róberttel és Regős Imrével 1982-ben alapították. Tiszteletbeli tagja a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.

1981-től évente egy-két alkalommal rendszeresen jelentkezik egyéni kiállításokkal, részt vesz a jelentősebb hazai és külföldi csoportos bemutatkozásokon, biennálékon, triennálékon (pl. Miskolc, Győr, Maastrich, Krakkó).
A Xertox csoporttal az eltelt másfél évtized alatt több mint 100 alkalommal szerepeltek - Dolgos meditációk című sorozatukkal - Magyarországon, valamint Párizsban, Brüsszelben és Bergamóban. Munkáik Tokiótól New Yorkig számos kiállításra eljutottak.

Munkái vannak több közgyűjteményben (Magyar Nemzeti Galéria, Budapesti Történeti Múzeum, Művelődési Minisztérium, Miskolci Galéria, Hermann Ottó Múzeum, Xantus János Múzeum, Békés Megyei Könyvtár, Fiatal Képzőművészek Stúdiója, váci Grafikai Műhely, Missionart Galéria), köztéri munkái pedig Csepelen ("Vámpírcsapda", Hartvig Lajossal) és Bajon ("Dallamkerítés").

1981-től rendszeresen foglalkozik a különböző irodai és ipari másoló berendezések, gyártási folyamatok, eljárások képzőművészeti alkalmazásának lehetőségeivel. Lévay Jenő képzőművészeti munkásságában az egyedi rajz és a sokszorosító grafika eljárásai egyformán hangsúlyt kapnak. Mindkét irányra jellemző a megtervezett helyzetek, folyamatok létrehozása, a grafika térben és időben való kiterjesztése.

Kezdeményezésére 1994-ben létrejött a Váltótér Alapítvány, melynek célja az 1927 és 1963 között működő Dunai Függökötélpálya fennmaradt uszályrakodó épületének képzőművészeti hasznosítása.A Duna medrében elszigetelten, okafogyottan álló épületet Lévay Jenő egy képzeletbeli kulturális tőzsdepalotává lényegítette át. A Gondolatrészvény - jegyzés címmel elindított rendezvénysorozat egy éve alatt 40 alkalommal 27 különböző helyszínen mutatkozott be.

Díjak:

- Hungart ösztöndíj, 2000
- Munkácsy Mihály díj,1999
- IX. Országos Rajzbiennálé, Nagydíj 1998
- "VÁLTÓTÉR"(Transfer Point)
  "HOUSE OF COLLABORATION"
  Sinken Chiku Residential Design Competition - 3. díj 1997
- XVIII.Országos Grafikai Biennálé - Nagydíj 1996
- Különleges időmérő eszközök, Iparművészeti Múzeum 1995
- Váltótér - Művészeti album résztámogatása -
  Soros Alapítvány 1994
- XVII.Országos Grafikai Biennálé -
  BAZ Megye Önkormányzata díja 1993
- Nemzetközi Művésztelep, Győr, alkotói díj 1992
- MHB Művészeti Alapítvány - kiállítás támogatása 1992
- XVI.Országos Grafikai Biennálé 1991
- Magyar Nemzeti Galéria, éves Stúdió kiállítás,
  Fővárosi Önkormányzat díja 1991 / XERTOX /
- XIV. Országos Grafikai Biennálé -
  Művelődési Minisztérium díja 1987 / XERTOX /
- "Hat lakótelep"Budapest Galéria 1986
- Szolnok, Ártéri szobrok 1986
- Diafilm, nívódíj 1981
- Diafilm, nívódíj 1980
- Képzőművészet és építészet, Miskolci Galéria, 1980
- Pesterzsébeti Múzeum 16. Tavaszi Tárlata, 1980

Archív fotó a dorogi Pick Gyűjteményből
A Szénrakodó építése (1927)

Megölelt Föld

Lévay Jenő elektrografikái

Lévay Jenő az elsők között volt, aki Magyarországon a fénymásológép művészi alkalmazásának lehetőségeit kutatni kezdte a 80-as évek közepén.

Mostani tárlatán is a műfaj konceptuális folyamatainak adott teret. A Zsoltárok könyvének reprezentatív gondolatait és a mélyrétegek struktúráját hívta elő elektrografikáival. A betűk, mondatok egymásra rakódása, a térközök kitöltése egyszerre jelezte az időbeli folyamatok dinamikáját, valamint az örökkévalóságra törő homogén kompozíció igényét.

Az „írás" jelentésének föltárása örök értelmezői feladat. Minden kor magára kell, hogy vegye annak terhét, hogy újra fölkutatja a „textus" értelmét, s megpróbálja saját maga számára létrehozni az „eredetit".

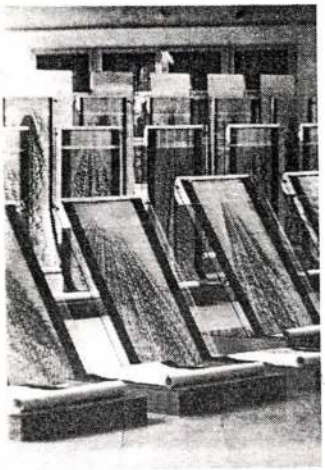

Részlet Lévay Jenő kiállításáról
(Fotó Halas István)

Lévay Jenő a fénymásológépek használatakor valóban kor-szerű „szövegelemzést" hajtott végre. Tudja, hogy a tradíciót csak megsejthetjük, bizonyosság nem létezik. A cselekedet mégis betöltheti azt az űrt, amit folyton maga mögött tudhat az ember. Az egymásra másolás, a zsoltár szövegeinek „újraírása" és a színek leképzése, egymásba játszása kiemeli azt, amit mondani nem tudunk, és ma csak így tudjuk megmutatni.

A négy kompozíciós elemből álló kiállítás zsolozsmaszerűen megjelenő absztrakciói a lila-kék-zöld effektusok hullámzásával az intenzív felületképzést hangsúlyozták, míg a középső alkotások térbe állított „képírásai" a szenzibilitás esélyeire hívták föl figyelmünket.

A tárlat nemcsak témaválasztásával, az írás hagyományának konceptuális földolgozásával mutatott föl jelentékeny értékeket, de a fénymásológép kreatív alkalmazhatóságát is elsőrendűen bizonyította.

Ez annál is fontosabb, mert a technika „negatív mítosza", az, hogy a „gép" ellenünk, s nem értünk van, jellegzetesen a modernista progreszszió eredményei ellen ható tendencia. S minden olyan megnyilatkozás,

amely az egyediséget, az egyszeriséget hangsúlyozza — mindezt korszerű médiumokon keresztül — pozitív ellenpólusként szolgálhat a konvencionális előítéletekkel szemben.
(Budapest Galéria 1992. IX. 15—X. 11.)

B. A.

LEVAY Jenő
(419)
Ú. Műv.
1993.5.

Csikós András 1846
Csikszentmihályi Róbert 1847
Csillag András 1576
Csillag Katalin 1690, 2144
K.Csilléry Klára 824
Csiszár Elek 1848
Csizmadia Károly 136, 2139,
Csóka Béla 1849
Csókos Györgyi 1838
Csomor Lajos 791, 792
Csongor Dénes 1395
Csonka Ferenc 767
Csontváry Kosztka Tivadar 1256, 1327
Csoóri Sándor 1905
Csorba Csaba 475, 619, 1050, 2067
E.Csorba Csilla 333, 1149
Csorba Géza 1850
Csorba Géza 1798, 2055

mert készen van; másrészt egyfajta hiány miatt: mert más meg nincsen kész. Harmadrészt: mert „pontos helye" egy sajátos pszichózis feloldásának. Crane és Morris fabiánus szemlélete a művészet és társadalom ellentmondásos és zavaros viszonyából formálódott, valami különös, odavissza ható bűntudatból, melynek kulcsszava a munka volt, az a fogalom, ami aztán a Bauhausban, a VHUTEMASZ-ban, a de Stijlben, majd ezek hetvenes–nyolcvanas évekbeli kritikáiban és reminiszcenciáiban is mindig meghatározó módon, mintegy hívószóként működött. Az életidegen, dekadens és melankolikus, műtermének magányába húzódó művésztől a szorgalmasan optimista kreátort éppen a munka, a munkás számára is ismert kifejezés különbözteti meg, a munka pedig kiköveteli saját és jellegzetes környezetét. A munka nem a padlásszobákban vagy a parkban álló üvegpagodákban, hanem a traverzek, a hatalmas terek, a férfiasan nagy formák között mutathatja meg lényegét, olyan helyszíneken, melyek maguk is erőt, teljesítményt sugallanak.

Ugyanakkor ezek az épületek rögzítik az időt is, árasztva magukból a kortalanságot, a tényszerű, konkrét, megfogható produkció és produktivitás metafizikáját. 1980 júliusában, amikor Münchenben a Lothringer strasse 13-ban a városi önkormányzat megnyitotta a Kunstwerkstattot a húszas évek elején épült motorműhelyben és öntödében, az épület, mely akkor már tíz éve zárva volt, és csak pusztult önmagában, egyik pillanatról a másikra a munka emlékművévé, a munka helyévé s a művészet és az élet egymásba igyekvésének metaforájává vált. Munkahely és kiállítótér lett egyszerre, magába zárva szociológiai, történeti és pszichológiai zárványokat. Ugyanúgy, mint a bordeaux-i Entrepőt, az elképesztő méretű és építészeti kvalitású, XVIII. századi textilraktár, mely Bordeaux jelentéktelenedésével szerepét vesztette, és omladozni kezdett. 1981 és '84 között a francia Kulturális Minisztérium hozatta rendbe – éppúgy, mint még jó néhánnyal együtt a grenoble-i Magasint, az Eiffel-iroda által tervezett és összedőlni készülő ipari csarnokot – múzeumi, műtermi, könyvtári és persze kiállítótermi célokra, és/de talán főként azért, hogy a város (meg az ország) saját történelmét még mindig élőnek láthassa és láttathassa. És ismerünk pályaudvarokat, hengermalmokat, remízeket, fegyver- és sóraktárakat, sólyákat, hangárokat, melyek mind-mind ugyanerről szólnak.

Tagadhatatlan, a Kunstwerkstatt ideája némiképpen archaikus, de a legkevésbé sem anakronisztikus. Az is kétségtelen, hogy beleszüremkedik valami a romantikus kollektivizmus eszméjéből, de ez még mindig elviselhetőbb – s az ellentmondás (inkább annak látszata) dacára – egyszersmind praktikusabb és racionálisabb is, mint a művészetről való pszeudogondolkodás vagy a semmi...

■■■

Megkérdeztük LÉVAY JENŐT a VÁLTÓTÉR Alapítványról

Nem gondolod, hogy nagyon is századfordulós, avittas ötlet: művésztelepet létrehozni, Don Quihote-i küzdelmet folytatni egy helyért, ahol majd együtt lehet dolgozni? Mi ez egyáltalán, ez az elképesztően szép, ámde romos vízi épület, aminek a megszerzéséért így harcolsz?

Valamikor a Dorogi Szénbánya szénrakodója volt; a bányától drótkötélpálya vezetett a Dunáig, a ház alá álltak az uszályok, és innen borították be a szenet. A drótkötélpálya vagy harminc évvel ezelőtt megszűnt, azóta ennek a vízben álló épületnek semmi összeköttetése nincs a parttal. Ott áll a Dunában két pilléren és egy vasszerkezeten, üresen harminc éve, pusztul és romlik. Talán nehéz lett volna lebontani, ahhoz meg túl sok pénzt kellett volna befektetni, hogy valami nyereséges vállalkozás működjön benne. Amikor megláttam, véletlenül, az volt az első gondolatom, hogy de jó lenne itt lakni. De amikor többször is fönn jártam a házban, letettem erről, mert olyan erős hatású a tere, hogy tartósan elviselni szinte lehetetlen. Nehezen tudnám megfogalmazni, hogy miért, hogy mi az a nyugtalanság, amit ott, a víz fölött érez az ember, de az biztos, hogy lakni nem lehetne, munkára viszont nagyon alkalmas.

Mekkora tér ez?

Körülbelül háromszáz négyzetméter, és az egyik legkülönösebb épület, amit valaha láttam. Amióta elkezdtem érdeklődni iránta, azt tapasztalom, hogy a pusztulása másoknak is fájdalmas, bárkivel is beszéltem Esztergomban, Dorogon vagy a parton lévő nyaralók tulajdonosaival, mindenki örömmel venné, ha meg lehetne menteni. Sikerült létrehozni egy alapítványt a Dorogi Szénbánya és két magánszemély részvételével. Jelen pillanatban az alapítványunk vagyona maga az épület.

Odaadták nektek az épületet?

Igen. És máris vannak jelentkezők, akik komoly munkákat ingyen végeznek el: egy statikus, aki megnézte az épület statikai állapotát, egy építészmérnök (szerencsére hobbyja a hegymászás), aki felmérte a vasszerkezetet, mivel az

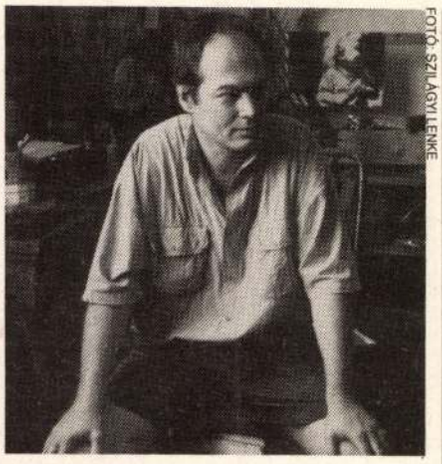

FOTÓ: SZILÁGYI LENKE

épület eredeti iratait nem sikerült föllelni. Most tárgyalok a MAHART-tal, hogy kölcsönözzenek nekünk egy uszályt az építkezés idejére, amit felvonulási területként tudnánk használni, és ígéretünk van a tatabányai bányától is, hogy segítenek. Az alapítványt épp azért hoztuk létre, biztosítékként, hogy ez a sok munka semmiképp ne veszhessen kárba. De az alapítványunkat nemcsak ennek az épületnek a megmentésére tettük, hanem általában a Magyarországon található elhagyott ipari emlékekre, azokra, amelyek vagy pusztulásra vannak ítélve, vagy szörnyű átalakulásra.

És nem félsz attól, hogy az alapítványok jó részét az emberek nemcsak pénzmentési, pénzmosási, adócsalási, de ideológiai csalási lehetőségnek is tekintik, ezért majd fütyülnek rád meg az alapítványodra? Külföldön az elhagyott vásárcsarnok-, üzemcsarnok-épületeket, villamosremízeket, melyeket odaadnak művészeknek, nem magánalapítványok, nem művészek csoportjai gründolják maguknak, hanem az önkormányzatok vállalnak felelősséget a működésükért.

Én is sokkal szívesebben venném, ha lennének állami garanciák arra, hogy ezek az épületek megmaradnak. De mivel nálunk ilyenek még nincsenek, és csak esetlegesen, egy-egy ember lelkesedése ment meg ipari emlékeket – például Császári Gáboré, aki a budai Dunaparton galériát csinált egy vízmércében, vagy Thury Leventéé, aki a komáromi erődre tett alapítványt, vagy a pécsi István-akna, ahol a Janus Pannonius Tudományegyetem mesteriskolásai dolgoznak – ezért én azt választottam, hogy egy ideig a hivatalnoka, menedzsere leszek ennek az ügynek. Szeretnénk kibocsátani egy művészrészvényt, ami természetesen nem banki forgalomba kerülne, hanem csak jelképes részvényként kapnák a támogatóink: a csekk mellé egy grafikát is adnánk. Felkérnénk írókat, hogy írjanak ezekről az épületekről, és a grafikákból és az írásokból összeállított kötetet is árusítani fogjuk. A mi alapítványunk egyelőre nem rendelkezik pénzzel, de szerintem létre lehet hozni alapítványt szellemi tőkével is.

(A beszélgetést Hajdu István készítette) ■■■

A Váltótér Alapítvány számlaszáma: Polgári Bank Rt. 219-98430-51-1144-0

könyvek négyszemközt

BORI ERZSÉBET • HAJTŰKANYAR

Holocaust könyvek

Ember Mária: Hajtűkanyar
Katalizátor Iroda 1994, 322 o., 440 Ft

Bibó István: Zsidókérdés Magyarországon 1944 után
Katalizátor Iroda 1994, 172 o., 300 Ft

Kezdetben volt a hallgatás. Csendbe temetni, feledéssel takarni, szégyennel – az áldozat szégyenével – lepecsételni. Hallgatást parancsoltak minden túlélőre, haláltáborból, a Don-kanyarból, a hadifogságból, a kényszermunkából, a kitelepítésből, a börtönből, az akasztófa alól megszabadultakra.

Bibó István volt az első, aki megszólalt az egész társadalom helyett, de a szenvedők nevében is. Utána hosszú csönd, az ártatlan együtt kussolt a bűnösökkel, a közönyös az igazakkal, a hóhér az áldozatával. Az érett Kádár-korban még humanitárius alapozást is kapott az elhallgattatás: a kényes, fájdalmas ügyek bolygatása csak árt az érintetteknek, az idő és a tapintatos félrenézés (na meg a minden rendszerek legjobbika) majd szépen elrendezi a dolgot. Az eredmény ma már nemcsak látható, de hallható is.

Ott vagyunk hát, ahonnét elindultunk. Az igazság feltárását és kimondását, a szembenézés és önvizsgálat fájdalmait nem lehet elkerülnünk. A kályhától indul el a Katalizátor Iroda *Holocaust könyvek* sorozata is, amikor Bibó tanulmányát választja nyitókötetnek, amit Ember Mária regénye követ (s jönnie kell majd Kertész Imrének, Száraz Györgynek, forráskiadásoknak és történeti munkáknak, memoároknak és filmeknek, sőt azon sem lepődnék meg, ha a századunk magyar történelmét rögzítő dokumentumfilm-folyamban végre megszólalnának a vészkorszak egyre fogyatkozó túlélői is).

A *Hajtűkanyar* éppen húsz éve jelent meg. Fontos és bátor könyv volt a maga idejében, s újraolvasva is kitűnő regény. Ember Mária a dokumentarista próza, az önéletírás és a fikció határvidékén talált rá arra a megszólalási módra, melyben együtt, egymást erősítve van jelen a személyes hang és a történeti hűség. Saját történetét mondja el, de egy tizenhárom éves kisfiú alakjába bújva, harmadik személyben, és dokumentumokat illesztve a magántörténet menetébe. Ezekből talán több is van az elégnél: a korabeli újságcikkek, rendeletek, nyilatkozatok és későbbi népbírósági jegyzőkönyvek néha csak ismétlik egymást, és ritkán mondanak többet, mint a regény. Mintha Ember Mária nem a kortársainak szánta volna a könyvet, hanem a Holocausttal csak az iskolai történelemkönyvek száraz lapjain találkozó fiatalabb nemzedékeknek. Mintha húsz évvel ezelőtt már tudta volna, hogy jönnek majd a sötétek, akik kétséget támasztanak Auschwitz létezése iránt, s egyre többen lesznek, akik hisznek nekik. Tudatlanságból, dacból vagy kétségbeesésből tagadják azt, ami felfoghatatlan és elfogadhatatlan.

Mert most már mindig kérdés marad, hogyan történhetett meg mindez. És – főleg a fiatalok számára – érthetetlen az is, hogy az áldozatra szántak némán beletörődtek a sorsukba. Talán a

LÉVAY Jenő

Kiáll. Bp. Éri Galéria, 1994. márc. 24. –
ápr. 24.

des 19./20. Jh. *entfallen* Angaben zu Titel, Technik

2.2 Selbstzeugnisse
Theoretische oder schriftstellerische Werke, bei D
auch strengste Auswahl von Dramen, Lyrik u.ä. (V
Verlagsortes und Erscheinungsjahres); Nachlaß (

2.3 Ausstellungen
chronologisch geordnet mit Angabe von Jahr Ort,
20. Jh. *keine Ausstellungsbeteiligungen* auflisten.
zitieren.

2.4 Bibliographie
Aktuellste Quellen in drei, jeweils *chronologisch* ge
zitierten Quelle angeführt wird - z.B. in Thieme-Be
wiederholen):
1. Lexika (trotz chronolog. Ordnung *immer an erste*
2. Weitere Literatur (Monographien, Dissertationen
3. Archivalien

Zitierweisen bei Büchern: abgekürzter Vorname, N
Erscheinungsjahr, Seite(n).
Zitierbeispiel: *F.Markmiller,* Barockmaler in Niederb
Zitierbeispiel für Artikel in Periodica:
H.Müller, Eine unbekannte Entwurfszeichnung B.s,
(Auflösung: 13=Jahrgang, 1960=Erscheinungsjahr,
Der Titel eines Zeitschriftenaufsatzes wird nur gena
bezieht, sonst nur: *H.Müller,* Das Münster 13:1960(

Bestandskataloge von Museen nur bei hohem Infor

MISKOLCI GALÉRIA

VÁROSI MŰVÉSZETI MÚZEUM

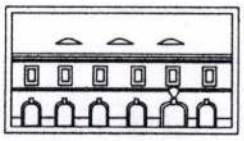

A MISKOLCI GALÉRIA TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT ÉS BARÁTAIT

THE MISKOLC GALLERY INVITE YOU RESPECTFULLY TO THE OPENING CEREMONY OF THE EXHIBITION MADE OF

LÉVAY JENŐ
MUNKÁCSY - DÍJAS KÉPZŐMŰVÉSZ

JENŐ LÉVAY
MUNKÁCSY PRIZE WINNER ARTIST

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA 2001. MÁRCIUS 2-ÁN, PÉNTEK DÉLUTÁN 4 ÓRÁRA A MISKOLCI GALÉRIA RÁKÓCZI- HÁZÁBA

SELECTED WORKS OPENING: 4 PM 2ND MARCH 2001, RÁKÓCZI HOUSE OF MISKOLC GALLERY

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
SZÜCS GYÖRGY
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZE

THE EXHIBITION IS INAUGURATED BY
GYÖRGY SZÜCS
ART HISTORIAN OF THE NATIONAL GALLERY OF HUNGARY

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ 2001. ÁPRILIS 1-IG, HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL 9-17ÓRÁIG

OPEN TO 1ST OF APRIL 2001.
OPEN HOURS: AM 9-PM 5, MONDAY IS CLOSED

VÁLTÓTÉR MISKOLC BUDAPEST ROMA ROMA BUDAPEST MISKOLC TRANSFER POINT

Munkáimban az egyedi rajz és a sokszorosító grafika eljárásai egyformán hangsúlyt kapnak, egymással kölcsönhatásba kerülnek. Mindkét irányra jellemző a megtervezett helyzetek, folyamatok léterhozása, a grafika térben és időben való kiterjesztése.A sokszorosító eljárással készített grafikai lapjaim is egyedi grafikának tekinthetőek, a rajzok pedig rendhagyó sokszorosított grafikai lapok, hiszen számomra a különböző eljárások, történések lenyomatai az érdekesek, nem a példányszám. A bemutatásra kerülő ceruzarajzok technikájában jelen van a gépimitáció, az ismétlés, a mechanikus elmélyedés. A rajzok azonos külső körülmények között, hasonló lelki állapotban készülnek: kvázi plotterként önmagam "nyomtatom" Az ismétlődő, gyors mozgások segítségemre vannak a verbális gondolkodás által megközelíthetetlen lelki tartalmak megjelenítésében. A rajztáblára feszített lapon dolgozom fehér tussal, majd ceruzával. Az itt használt különleges rajztechnikában egyszerre egy, kettő, három, vagy négy rotring ceruzát tartok a kezeimben, melyek gyors, gyakran ritmikus mozgás által hagynak nyomot a papíron. Két kézzel egyszerre rajzolódnak, pontozódnak a fuvallathoz hasonló foltok, ponthalmazokból álló sűrűsödési figurák. A rajz megszületését legalább annyira a rajzolás aktusa és fizikai élménye határozza meg, mint az alkotó vizuális képzelet. A rajzolásra kiválasztott hely minden alkalommal a tér egy olyan kitüntetett pontja, amely a figyelem szabad lebegését segíti.A Rómában készült rajzok esetében a figyelem tengelye - a város rezdüléseinek erősítő antennája a sötét pincétől a panorámáig emelkedő csigalépcső, tetején a Palazzo Falconieri rejtőzködő lanternájával.

In my works individual drawing and reproductive processes are equally emphasized and interrelated. Both trends are characterized by the creating of planned situations, processes and the extension of the piece of art into space and time. The reproductive works of mine can be considered as individual drawings are actually unusual reproductive graphic sheets as what is important for me is not the number of copies but the imprint of various processes, happenings. This technique of pencil-drawing implies automatic imitation, repetition, mechanical immersion. The drawings are born in the same circumstances, in similar state of mind, in fact I print my own mind like a plotter. The repetitive, quick movements help me to visualize the deepest thoughts unapproachable for verbal thinking. I draw with ink then black pencils on a sheet of paper stretched on a sketching-board. During this special technique of drawing I hold one, two, three or four Rotring pencils and they leave their marks on the paper by the quick, rhythmic moving of my hands. The breeze-like spots and densely-dotted figures are being drawn by both hands moved at the same time. The birth of the picture is determined equally by the act and physical experience of drawing and by creating visual imagination. The place chosen for drawing is always a special point of the space that helps me to let my attention float free.
In the case of the drawings born in Rome the centre of attention is a spiral staircase rising from the dark cellar up to the panorama with the hidden lantern on the top-as an antenna that strengthens the vibration of the city.

MISKOLCI GALÉRIA 3530 MISKOLC RÁKÓCZI U. 2.TELEFON:06 46 500 680
http://www.galeria.olh.hu e-mail: mgaleria@mail.olh.hu

MISKOLCI GALÉRIA

VÁROSI MŰVÉSZETI MÚZEUM

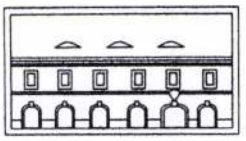

Lévay Jenő Budapesten született 1954. március 05-én.Diplomáját az egri Tanárképző Főiskolán szerezte 1978-ban.
Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, valamint a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének (illetve a szövetség mellett alakult társaságok közül a Szobrász, Grafikus, Szimpozion és Folyamat Társaságnak).
A Xertox csoportot Swierkievicz Róberttel és Regős Imrével 1982-ben alapították. Tiszteletbeli tagja a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.
1981-től évente egy-két alkalommal rendszeresen jelentkezik egyéni kiállításokkal, részt vesz a jelentősebb hazai és külföldi csoportos bemutatkozásokon, biennálékon, triennálékon (pl. Miskolc, Győr, Maastrich, Krakkó).
A Xertox csoporttal az 1990-es évek elejéig több mint 100 alkalommal szerepeltek - Dolgos meditációk című sorozatukkal - Magyarországon, valamint Párizsban, Brüsszelben és Bergamóban. Munkáik Tokiótól New Yorkig számos kiállításra eljutottak. Munkái vannak több közgyűjteményben (Magyar Nemzeti Galéria, Budapesti Történeti Múzeum, Művelődési Minisztérium, Miskolci Galéria, Hermann Ottó Múzeum, Xantus János Múzeum, Békés Megyei Könyvtár, Fiatal Képzőművészek Stúdiója, váci Grafikai Műhely, Missionart Galéria), köztéri munkái pedig Csepelen ("Vámpírcsapda", Hartvig Lajossal) és Bajon ("Dallamkerítés").
1981-től rendszeresen foglalkozik a különböző irodai és ipari másoló berendezések, gyártási folyamatok, eljárások képzőművészeti alkalmazásának lehetőségeivel.
Lévay Jenő képzőművészeti munkásságában az egyedi rajz és a sokszorosító grafika eljárásai egyformán hangsúlyt kapnak. Mindkét irányra jellemző a megtervezett helyzetek, folyamatok létrehozása, a grafika térben és időben való kiterjesztése.
Kezdeményezésére 1994-ben létrejött a Váltótér Alapítvány, melynek célja az 1927 és 1963 között működő Dunai Függőkötélpálya fennmaradt uszályrakodó épületének képzőművészeti hasznosítása.A Duna medrében elszigetelten, okafogyottan álló épületet Lévay Jenő egy képzeletbeli kulturális tőzsdepalotává lényegítette át.
A Gondolatrészvény - jegyzés címmel elindított rendezvénysorozat egy éve alatt 40 alkalommal 27 különböző helyszínen mutatkozott be (1994-95).

Jenő Lévay was born in Budapest on 5th March, 1954. He graduated from the Teachers Training College of Eger in 1978.
Jenő Lévay is a member of the Union of Hungarian Creative Artists, the Federation of Hungarian Art-and Craftsmen, the Sculptors', Graphic-Artists', Symposion-and Process Companies. He founded the XERTOX-group together with Róbert Swierkiewitz and Imre Regős in 1982.
Jenő Lévay is an honorary member of the Studio of Young Artists.
From 1981 he regularly appears with individual exhibitions, takes part in significant national and international collective exhibitions, biennals,triennals /in Miskolc,Győr,Maastrich,Cracow/.
The XERTOX-group appeared with their series of performance entitled "Worky Meditations" more than 100 times until the beginning of the 1990s in Hungary and in Paris,Brussels,Bergamo.Their works were present at several exhibitions from Tokyo to New York.
His works are exhibited in several public collections Hungarian National Gallery, Budapest Historic Museum, Ministry of Education and Culture, Miskolc Gallery, Hermann Otto Museum, Xantus János Museum, Library of County Békés, Studio of Young Artists, Graphic Workshop of Vác, Missionart Gallery and on public squares in Csepel "Vampire-trap", together with Lajos Hartvig and in Baj "Tune-fence".
Since 1981 he has been working on the different possibilities of employing office and industrial photo-copy equipments in fine art.
In Jenő Lévay's art individual drawing and reproductive processes are equally emphasised. What is typical of both of the trends is the producing of planned situations, processes and the extension of the piece of graphic art into space and time.
He initiated the establishment of Transfer Point Fund in 1994. Its aim is to make an artistic use of the remained building of Danube Ropeway Loading Dock that functioned between 1927 and 1963. The building standing isolated and aimlessly in the bed of the river Danube has been transubstantiated into an imaginary Palace of Cultural Stock Exchange by Jenő Lévay.
He started a series of programmes for subscribing Thought-Stock shares during which he appeared forty times on twenty-seven different scenes within one year. 1994-95

Díjak		Prizes
Római Magyar Akadémia ösztöndíja	2000	Scolarship of the Hungarian Academy of Rome
Hungart ösztöndíj	2000	Hungart scolarship
Munkácsy Mihály díj	1999	Munkácsy Mihály prize
IX. Országos Rajzbiennálé, Nagydíj	1998	IXth National Drawing Biennial, Grand prize
"VÁLTÓTÉR"(Transfer Point)		"TRANSFER-POINT" (VÁLTÓTÉR)
"HOUSE OF COLLABORATION"		"HOUSE OF COLLABORATION"
Sinken Chiku Residential Design Competition, 3. Díj	1997	Sinken Chiku Residential Design Competition - 3rd prize
XVIII.Országos Grafikai Biennálé, Nagydíj	1996	XVIIIth Hungarian Graphics Biennial Grand prize
Különleges időmérő eszközök, Iparművészeti Múzeum	1995	Special chronometrical devices-Museum of Applied Arts
Váltótér - Művészeti album résztámogatása		"Transfer Point"-partial support of art album
Soros Alapítvány	1994	Soros Foundation
XVII.Országos Grafikai Biennálé		XVIIth Hungarian Graphics Biennial
BAZ Megye Önkormányzata díja	1993	the prize of the Self-Government of County BAZ
Nemzetközi Művésztelep, Győr, alkotói díj	1992	International Artcamp's Prize, Győr
MHB Művészeti Alapítvány, kiállítás támogatása	1992	The support of MHB Art Foundation
XVI.Országos Grafikai Biennálé	1991	XVIth Hungarian Graphics Biennial
Magyar Nemzeti Galéria, éves Stúdió kiállítás		Hungarian National Gallery, yearly held exhibition,
Fővárosi Önkormányzat díja / xertox /	1991	prize of the Self-Government of Budapest/ xertox /
XIV. Országos Grafikai Biennálé		XIVth Hungarian Graphics Biennial-prize of Ministry
Művelődési Minisztérium díja / xertox /	1987	of Culture and Education / xertox /
"Hat lakótelep"Budapest Galéria	1986	"Six housing-estates", Budapest Galéria
Szolnok, Ártéri szobrok	1986	Szolnok, Tide-land statues
Diafilm, nívódíj	1981	Film strip, standard-prize
Diafilm, nívódíj	1980	Film strip, standard-prize
Képzőművészet és építészet, Miskolci Galéria	1980	Fine Arts and Architecture, Miskolci Galéria
Pesterzsébeti Múzeum 16. Tavaszi Tárlata	1980	16th Spring Exhibition of Pesterzsébeti Múzeum

Támogatók / Sponsors

Archimed Stúdió, BBrothers, Hungart Egyesület, Köztigon Építész Stúdió, Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége, Minolta Magyarország Kft., Miskolci Galéria, MissionArt Galéria, Murillo Alapítvány, Nagy Bálint és Tsai Építészirodája, Nemzeti Kulturális Alapprogram, Soros Alapítvány.
A kiállításon szereplő új grafikák kivitelezésében a Nemzeti Kulturális Alapprogram és a Nagy Bálint és Tsai Építészirodája nyújtott segítséget.

MISKOLCI GALÉRIA 3530 MISKOLC RÁKÓCZI U. 2.TELEFON:06 46 500 680
http://www.galeria.olh.hu e-mail: mgaleria@mail.olh.hu

LÉVAY Jenő

Könyvtárügyek c. füll. 1993

10. sz. 49. p.

Új Műv. 1993

Künstler von regionaler oder lokaler Bedeut
Profil

Kategorie V (ca. 5-10 Zeilen)
Künstler von begrenzter regionaler oder loka
vor 1900

Kategorie VI. (max. 5 Zeilen)

EGY MŰVÉSZETI TŐZSDE TERVE

Szemben az árfolyammal

Az utóbbi időben több lapban is lehetett olvasni egy, az esztergomi Prímás-sziget közelében a Dunából kimagasodó különös, jelenleg használaton kívül álló épületről. A fura építmény új hasznosítói egy még furább intézmény, egy piacellenes művészeti tőzsde székházát rendeznék be ott.

Valaha itt rakodták uszályokba a szenet a dorogi bányavidékről a Duna fölé érkező csillékből, több mint harminc éve azonban a két betonpillér fölött 15 méter magasságban álló acélszerkezetet immár semmi sem köti össze a szárazfölddel, noha nagyobb hajók továbbra is bármikor könnyűszerrel kikötethetnének a lábánál. Az ide tervezett művészeti tőzsde – vagy ahogy szervezői nevezik: szellemi átrakodóhely – számos külső formai jegyében „rendes" részvénypiac lenne (névértékekkel, eladási árakkal, alaptőkével, mérlegkészítéssel, osztalékfizetéssel), a tőzsdei pontértékelés azonban itt fordítva történne, mint a hagyományos börzéken. A Duna vizéből az 1720-as folyamkilométernél kiemelkedő majdani tőzsdepalotában jegyzett részvények árfolyama ugyanis annál alacsonyabbra süllyedne, minél nagyobb tömegben vásárolnák őket, s általában annál nagyobb lenne a bessz, minél jelentősebb anyagi sikereket érnének el a részt vevő művészek. A dunai átrakodóban az számítana uborkaszezonnak, ha a részvényeket úgy vennék, akár a cukrot, illetve ha a részvényesek gyorsan meggazdagodnának. Mindez csak látszólag paradoxon – mondja Lévay Jenő, az épület hasznosítására létrejött Váltótér Alapítvány képviselője, a tőzsde szervezője. Szerinte ugyanis „e börzének éppen a konjunkturális ingadozások mentális kompenzációja volna a lényege".

„Nincs nagyobb élvezet, mint amikor egy spekulációban igazunk van, különösen ha ez az általánosan uralkodó vélemény ellenére történt" – írja André Kostolany Tőzsdeszeminárium című könyvében. A dunai tőzsdében – megálmodóinak határozott elképzelései szerint – épp az a gyönyörűség, hogy folytonosan és tudatosan ellentmond a mindenkori „általánosan uralkodó véleménynek". E tőzsde alapelve ugyanis gyökeresen más, mint a hagyományos art expóké, árveréseké és a műkereskedelem bármely más formáié, amelyekben – noha művészetről van szó – az úgynevezett piaci vastörvények érvényesülnek. Jóval közelebb állnak e tervhez némely művészek bizonyos gesztusai.

A Minus Delta T nemzetközi művészcsoport kezdeményezése például, amikor a nyolcvanas évek elején egy, az angliai Stonehenge közelében kibányászott, 5,5 tonnás kék gránittömböt úgy szállítottak el Indiába, hogy – a 10 ezer kilométeres út költségeit 200 ezer márkára becsülve – az út minden kilométerére egy-egy 20 márkás művészeti részvényt bocsátottak ki: az e részvényeket európai galériákban megvásároló személyek persze tisztában voltak vele, hogy amit tesznek, az valójában nem befektetés, sokkal inkább valami olyasminek a szponzorálása, ami önmagában nem hoz anyagi hasznot. Lévay szerint tipikusan ide tartozik Erdély Miklósnak, az 1986-ban elhunyt művész-polihisztornak ugyancsak akkoriban végrehajtott párizsi akciója is, amelynek során a magyar művész névértékük alatt árusított ottani bankjegyeket a közönségnek. Ide sorolja Lévay még Nemes Csaba és Veress Zsolt képzőművészek azon kezdeményezését is, amikor egy általuk elnyert ösztöndíj összegét az M0-ás autópálya egy jelképesen kicsiny szakaszába „fektették".

A tőzsdén három szakaszban lennének jegyezhetők a művészeti részvények. A mostani, első fázisban gyűjtött művek voltaképpen még csak szimbolikus értelemben részvények: a számozott A/4-es papírokra vetett írások, zeneművek, grafikák, találmányok egy részvénytársaság első szellemi apportját, metaforikus alaptőkéjét jelentenék. Ennek anyaga a tervek szerint a közeljövőben két változatban, nagyobb példányszámban (de ócskább kivitelben), illetve korlátozott – egyben számozott – példányszámban (ám díszes kiállításban) is megjelenik.

A második fázisban részvényként már csak művészeti tervek kerülhetnének forgalomba: majdan elterjedő találmá-

A szigettőzsde épülete. Szellemi átrakodóhely

nyok, a jövőben kiadásra kerülő regények részletei, olyan szellemi alkotások, amelyek várhatóan egy későbbi időpontban tehetnek szert valóságos piaci sikerre – annak pillanatában azonban „árfolyamuk" a művészeti tőzsde pontszámítása szerint azonnal meredeken zuhanni kezdene.

A részvényjegyzés harmadik szakaszában a pontértékelés már az értékpapírt létrehozó művész társadalmi megítélése szerint változna. Nagyjából közepes pontszámokat kapnának, azaz „névértéken" bocsáttatnának ki azok a részvények, amelyeknek alkotói ismertek ugyan, ám műveikkel nem hajtanak anyagi hasznot. Ha egy mű, illetve szerzője teljességgel ismeretlen, előzmények nélkül való, afféle igazi kezdeményezése valaminek, a részvény tőzsdei pontértéke magas lesz; ellenben ha a piacon könnyűszerrel értékesíthető alkotásról van szó, eleve alacsony lesz az értéke.

A pontozás szempontjai – a részvénytársaság mai szervezőiből alakuló majdani igazgatótanács tagjai szerint – csak esztétikán kívüliek lehetnek. „A kereslet fizet, s a kínálat kapja a pénzt: mindössze ennyiről van szó" – mondja a tőzsdeteremtő. Ezért egy kerti törpe „részvényének" pontértéke a „Lévay-tőzsdén" éppoly alacsony volna, mint egy bármilyen magas szellemi értéket képviselő, ám pillanatnyilag éppen kapós remekműé, például Esterházy Péter vagy Kurtág György alkotásaié. Ezzel szemben magas pontértéket kapna nemcsak minden, egyelőre teljességgel ismeretlen alkotás, de az olyan művészek „részvényei" is, akiket valamikor a közönség és a szakma már sokra értékelt ugyan, ám pillanatnyilag csekély iránt tuk a piaci kereslet, vagyis dekonjunktúrában vannak.

A dunai tőzsdén az elképzelések szerint kétféle részvényt lehetne jegyezni: kínálatit és keresletit. Kínálati részvényt jegyezhetne bárki, aki valamit alkotott, s művét mint részvényt forgalmazza, azaz – technikailag – betáplálja a tőzsde központi számítógépébe. A potenciális vásárló a tőzsde elektronikus étlapjáról – használati díj ellenében – hívhat le alkotásokat, amelyeket kinyomtattathat, lepecsételtethet, s mint részvényt haza is vihet. Ha nem talál kedvére valót, keresleti részvényt jegyezhet: megmondhatja, mit keres, s fizethet a tőzsdének egy bizonyos összeget, hogy az megkeresse számára a kívánt műfajú alkotást. Természetesen a keresleti részvényeknek is háromféle alapárfolyama volna. Ha valaki például keresleti részvényt jegyezve egy arról szóló írás megalkotását kezdeményezné, hogy mi mindenben is alakult volna másképpen Európa története, ha Marx nem írja meg A tőkét, kevesebb használati díjat kellene fizetnie a tőzsdének, mint ha például a világon mindenütt nagy tömegben gyártott négylábú, fröccsöntött, rózsaszín műanyag székek létrehozására adna – „keresletirészvény-jegyzés" útján – megrendelést.

„Tőzsdénk mint információs bank jó pénzt kérne minden olyan szolgáltatásért, amelyre másutt könnyűszerrel szert lehet tenni, viszont olcsón megszámítanánk a másutt elérhetetlen adatok átadását. Hiszen a célunk – mondja a tőzsdealapító – éppen a mindennemű konjunktúrák ciklusainak kiküszöbölése." A művészeti részvénypiac, persze, csupán a kapcsolatot teremtené meg vevő és eladó között, akik aztán már rendes pénzben, rendes árfolyamon köthetnének üzletet egymással.

GERLÓCZY FERENC

FIATAL MAGYAR FOTÓSOK

Ex-pozíciók

A nyolcvanas évek avantgárd fotósainak elért pozícióit egyelőre nem fenyegeti az újabb generáció – állítják a kritikusok a Fiatal magyar fotográfia 1990 után című kiállításról. Az újak a bírálók szerint csak variálják a készen kapott örökséget, új hangot – pontosabban képet – nem ütnek meg.

Már több mint egy évtizede, hogy kisebbfajta botrányt kavart az 1982 telén Miskolcon megnyitott, Fiatal fotó 1980 után című kiállítás. A befogadó közeg akkoriban egyáltalán nem volt barátságosnak mondható: a hivatásos fotográfusokat éppúgy irritálta a Szilágyi Lenke vagy Fákó Árpád nevével fémjelezhető, új hullámosként emlegetett fiatal csoport színrelépése, mint az avantgárddal szemben szinte mindig ellenséges érzületű hivatali kultúrpolitikusokat. Merész és újító kedvű fotósnemzedék lépett akkor színre, és a miskolci tárlat politikai pikantériáját csak növelte, hogy résztvevői nem keresték a hivatalos nyilvánosságot, tudatosan tartották magukat a margón azzal, hogy látványosan tudomásul vették: önálló kötetre, jegyzett helyen való kiállításra aligha van esélyük. (Igazuk is lett: első albumaikra közel egy évtizedet kellett várniuk.)

A napokban már egy teljesen más politikai – a fotóművészet nézőpontjából politikán kívüli – közegben nyílt meg, ismét Miskolcon, a Fiatal magyar fotográfia 1990 után című tárlat, amelyre a szervezők felhívására mintegy 3 ezer képet küldtek be az 1957 után született, már jegyzett vagy objektíveiket épp csak próbálgató fotósok. Az első szakmai kritikák szerint a zsűri – meghatározó sze-

Fekete Zsolt: Kutya II./1. Riportfotó kevés készült

LÉVAY Jenő

MEGSZEMÉLYESÍTETT GONDOLATOK

-A DUNAI FÜGGŐKÖTÉLPÁLYA REKONSTRUKCIÓJA-

1995. DECEMBER 4.

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK ÖNT ÉS BARÁTAIT
GONDOLAT-RÉSZVÉNY JEGYZÉSI
RENDEZVÉNYSOROZATUNK KÖVETKEZŐ HELYSZÍNEIRE

BÁNYÁSZFÜRDŐ
DOROG, HANTKEN MIKSA UTCA

DUNA MÚZEUM MEGNYITÓ
EURÓPAI KÖZÉP GALÉRIA
ESZTERGOM, KÖLCSEY FERENC UTCA 2.

A HARMADIK ÉVEZRED FIAI
PROPAGANDAFILM 1986.
BÁNYÁSZFÜRDŐ, 15 ÓRA

AZ ÁRNYÉK TÜKÖRKÉPE
KAPOSI ENDRE ÉS LÉVAY JENŐ ELŐADÁSA
DUNA MÚZEUM, 17 ÓRA

A KIÁLLÍTÁSOK MEGTEKINTHETŐEK:
1996. JANUÁR 7-IG
A BÁNYÁSZFÜRDŐBEN
HÉTKÖZNAPOKON 10 - 15 ÓRÁIG
A DUNA MÚZEUMBAN
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL
NAPONTA 10 - 17 ÓRÁIG

LÉVAY JENŐ

009 FORINT

28.11.95 AL-I/7.3

Budapest Hevesi Gy. hg. VI. 22. 1156

Makkos Zsilia

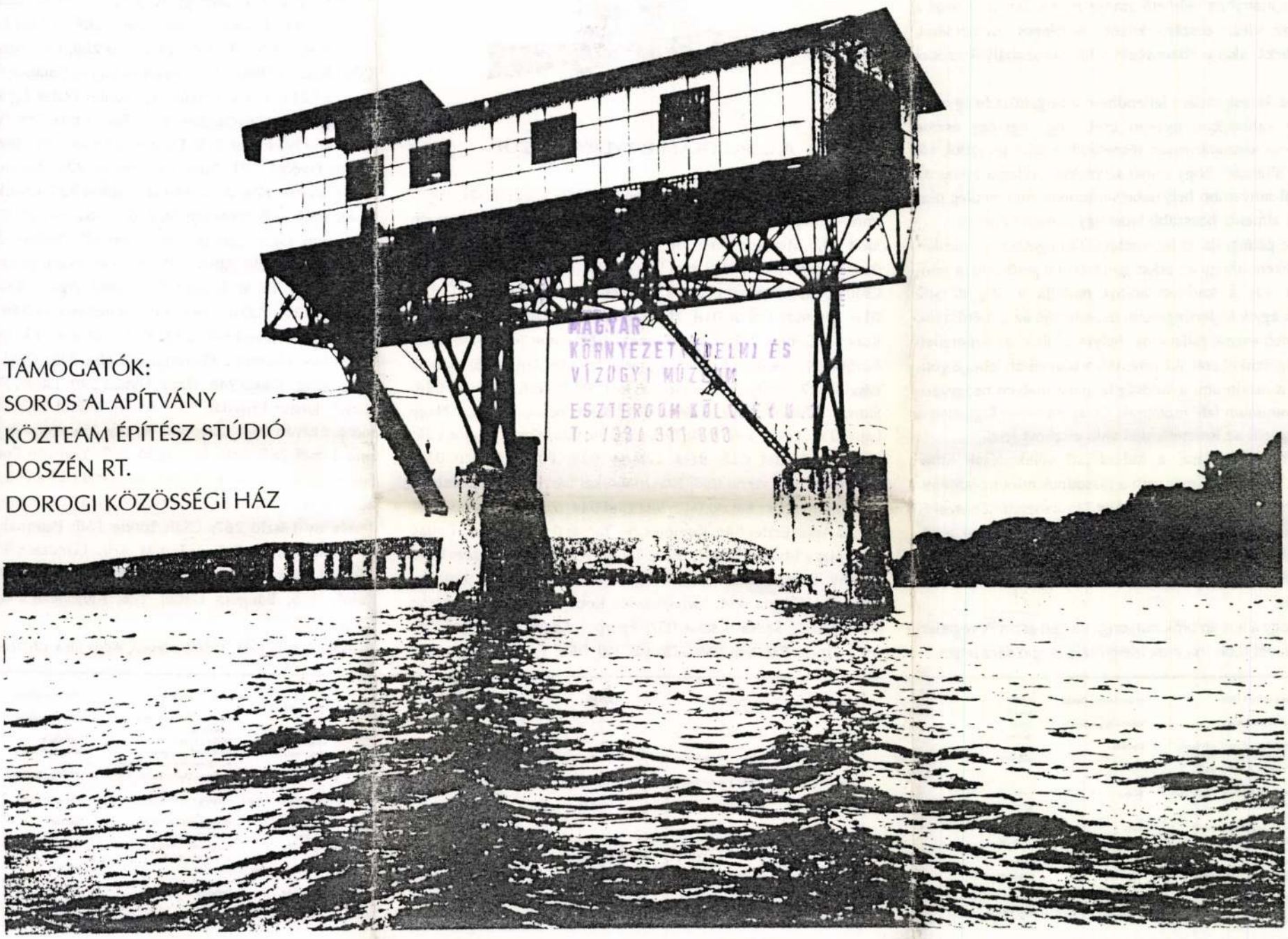

TÁMOGATÓK:
SOROS ALAPÍTVÁNY
KÖZTEAM ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ
DOSZÉN RT.
DOROGI KÖZÖSSÉGI HÁZ

MEGSZEMÉLYESÍTETT GONDOLATOK

Eszmecsere-kereskedelem

A Dunai Kötélpálya Rakodó, a "Szigettőzsde" épülete a Duna medrében, Esztergom felett, az 1721. és az 1722. folyamkilométer között található. A parttól mintegy 80 méterre, két pillérre támaszkodó vasszerkezeten áll. A padló szintje a vízszint felett kb. 15 méter magasan fekszik, 200 négyzetméter alapterületét nyeregtető fedi. A Dunai Kötélpálya Rakodó mind a parttól, mind a víz felöl nézve kissé abszurd látványa miatt egyedülálló objektuma a térségnek. Tulajdonságai szinte sugallják, hogy benne, illetve környezetében a kultúra különböző műhelyei kapjanak otthont.

A Dunai Kötélpálya Rakodó tervezőinek és megvalósítóinak köszönhetően 1927.-től 1963.-ig szállították a szenet a bányából és rakták át uszályokba. Ily módon az épületben több ezer ember harminchat évi szellemi és fizikai munkája, sorsa testesül meg.

A Dunai Kötélpálya Rakodó most harmincegy évi mellőzés után sem kíván romba dőlni. Különös helyzete, egyedisége, időtlensége indoklottá teszi az épület hasznosítását. A hagyományápolás, értékmentés mellett az egykori valós működés modellül szolgálhat az újnak.

A helyreállítás a drótkötélpálya metaforikus újraindításával kezdődik, amikor a szén helyett a még ismeretlen kultúra különböző, lehetőleg minél szélesebb rétegei rakodnak át a Váltótérben, először művészrészvénykönyv formájában. A begyűjtött művek még csak szimbolikus értelemben részvények: a sorszámozott, A/4 -es papírokra vetett írások, zeneművek, grafikák, találmányok és egyéb különféle " gondolatlenyomatok " egy részvénytársaság első szellemi apportját, metaforikus alaptőkéjét jelentik.

A Szigettőzsde egy a hétköznapi valóságon túli ország eszméinek-rögeszméinek, álmainak-ábrándjainak, vágyainak-reményeinek, szenvedéseinek-gyönyörűségeinek szabad piaca. A határok itt nem önkényesen meghúzott vonalak a domborzaton, nem valamely síkot osztanak kisebb-nagyobb darabokra. A határ felszine lüktető, folyton változó kiterjedésű, láthatatlan térbeli háló, illetve végtelen számú sérthetetlen és egymást kiszorítás nélkül körülölelő hálózatok szelid szövete. Határállomás lehet itt egy könyv, egy hajviselet, egy dal, egy kép a mosóporon, egy szó, amit még megért valaki.

A határátlépés különböző kultúrák között - az ideák világában - hozzászokás a tudáshoz. Határkövek és utasok egyaránt lehetünk, hiszen az időről alkotott fogalmaink is mások. Erre utal a tőzsdén használatos valuták legtekintélyesebbike, a Kairosz, amivel a börze mindennapjaiban ritkán találkozhatunk, hiszen beválthatatlan. Közönségesen használatos belső valuta például a Szellemmorzsa (Endrődy József Attila kifejezése), amely váltható. Kisebb egységei: óra-perc-másodperc. Ennek a fizetési eszköznek már létezik az aranyhoz mérhető aránya is, ami lehetővé teszi a külvilág és az ideák országa közötti tényleges eszmecserét, exportot-importot, akár a közönséges földi vámszabályok szerint is.

Az eszmecsere-kereskedelem fellendítése a Szigettőzsde egyik fő programja. A valóságban gyakori eset, hogy egy-egy eszme képviselője nem idea-arányosan részesedik a földi javakból, sőt túlzás nélkül állítható, hogy minél távolabbi csillagra tekint az álmodó, annál sanyarúbb helyzetbe sodródhat. Átmenetileg persze - de ez az átmenet hosszabb lehet egy emberöltőnél is.

A Szigettőzsde pátfogolja az ismeretlent. Támogatása, gondoskodása úgy csökken, ahogy az adott gondolat megerősödik a mindennapokban. Ezt a fordított arányt mutatja a Szigettőzsde indexe. Ennek egyik leglényegesebb összetevője az a mérőszám, amely az érintett eszme pillanatnyi helyét jelöli ki az ismeretlen és a teljes integráció között. Az ismeretlen közelében lebegő gondolatok tehát a maximum, a valóság talajába mélyen beágyazódott ideák a minimum felé mutatnak. Ez az értékelés független a kvalitástól, egyedül az ismeretlennel való viszonyt jelzi.

A minőség meghatározása, a különböző vélekedések rangsorolása és az intervenció már nem a tőzsdének mint intézménynek a dolga, hanem a piac felé is tekintő művészettörténészeké, a kreatív alkuszoké, a börze kovászát jelentő spekulánsoké, a felhasználóké, a vállalkozóké. A Szigettőzsde magatartására a különböző kultúrák átfogó, egyidejű szemlélete a jellemző, nem az ítéletalkotás.

A fontos az, hogy a térben örök bolyongásra ítélt eszmék végtelen sokaságából minél több -ha csak ideig-óráig is- gazdára leljen.

A GONDOLAT-RÉSZVÉNY JEGYZÉSI HELYSZÍNEI

001	Dorog, Munkásfürdő	1994. 12. 02.
002	Dorog, Munkásfürdő	1994. 12. 04.
003	Budapest Art Expo	1995. 03. 16.
004	Budapest Art Expo	1995. 03. 17.
005	Budapest Art Expo	1995. 03. 18.
006	Budapest Art Expo	1995. 03. 19.
007	Győr ,Lloyd Mozi /Mediawave/	1995. 04. 25.
008	Gyór, Városi Művészeti Múzeum	1995. 04. 26.
009	Győr, Várart Galéria	1995. 04. 27.
010	Győr, RAS Galériahajó	1995. 04. 28.
011	Budapest, Vigadó Galéria -Bárka	1995. 04. 30.
012	Dorog, József Attila Művelődési Ház	1995. 05. 13.
013	Győr, P.S.V.M.K.	1995. 05. 23.
014		
015		
016	Budapest, Szentháromság tér Mosolynapok	1995. 05. 26.
		1995. 05. 27.
		1995. 05. 28.
017	Dorog, Palatinus-tó	1995. 06. 24.
018	Kecskemét, Fotográfiai Múzeum	1995 06. 30.
019	Balatonboglár	1995. 07. 21.
020	Balatonboglár	1995. 07. 22.
021	Szent Anna-tó	1995. 07. 28.
022	Szent Anna-tó	1995. 07. 29.
023	Szent Anna-tó	1995. 07. 30.
024	Budapest, Iparművészeti Múzeum	1995. 08. 03.
025	Monostori Erőd	1995. 08. 22.
026	Tata	1995. 08. 23.
027	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 11.
028	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 12.
029	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 13.
030	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 14.
031	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 15.
032	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 16.
033	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 17.
034	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 18.
035	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 19.
036	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 20.
037	Dunai Kötélpálya Rakodó	1995. 09. 21.

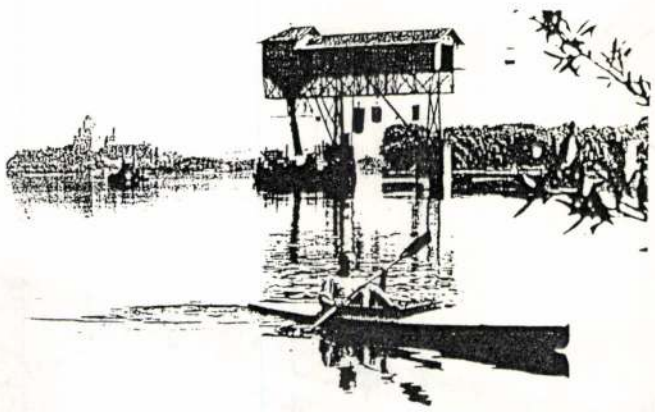

A GONDOLAT-RÉSZVÉNY JEGYZŐI

001; Balázs János 002; Tokodi András 003 Pick József 004; Kaján Imre - Európai Közép Galéria 005; Wieszt József 006; Sebestyén Judit 007; Miavecz Jenő 008; Kaposi Endre 009; Kaposi Tamás 010; Kaposi Antal 011; Lepel László 012; Földi Péter 013; Szabó Csaba 014; Pottyondi Péter 015; Rajk László 016; Ferenczi Gábor 017; Ferenczi Gábor 018; Hink Sonia 019; Kalmár László 020; Kuncze Gábor 021; Csontó Lajos 022; Bencze László 023; Koronczi Endre 024; Szabics Ágnes 025; Fehér Ernő 026; Matyók László 027; Pesty Fekete Doboz KFT. 028; Tóth Istvánné 029; Simsay Ildikó 030; Szily Géza 031; Bakos Ildikó 032; Cs. Nagy Lajos 033; Lévay Jenő 034; Pick Józsefné 035; Kovács Lajos 036; Nagy T. Katalin 037; Beck György 038; Posch Győző 039; Sebestyén Zsuzsanna 040; Krasznahorkai László 041; Sebestyén Jenő 042; Glozer László 043; Siki Laci 044; Vadas Szabolcs 045; Gyuró Anna Eszter 046; Komoróczky Tamás 047; ST. Auby Tamás 048; Nagy István 049; ST. Auby Tamás 050; Beöthy Balázs 051; Beöthy Balázs 052; Spilák Klára 053; Gyarmathy Katalin, Hegedűs Viktória 054; Swierkiewicz Róbert 055; Monori Mész András 056; Szakál Csaba 057; Eperjesi Ágnes, Várnagy Tibor 058; Pintér Sán-dor 059; Závada Pál 060; Fata György 061; Közteam /Novák Zsuzsy-Fülöp Mihály/ 062; Novák Zsuzsy 063; Fülöp Mihály 064; Áts Bálint 065; Áts László 066; Borsos Irisz 067; Móder Rezső 068; Imre Mariann, 069; Dankó Zoltán 070; Minyó Szert Károly 071; Romoda Klári 072; Andrási Gábor 073; Tímár Katalin 074; Faa Baľázs 075; Nádor Zsuzsa 076; A négy nagy 077; Július Gyula 078; elek is 079; Nagy Attila 080; Hecker Péter 081; Berhidi Mária 082; Baksai Józssef 083; Barakonyi Zsombor 084; Boros Géza 085; Erőss István 086; Erőss István, Nagy István, Lévay Jenő 087; Nagy István 088; Kocsis Ágnes 089; Konecsny Emőke090; Gyarmathy Katalin 091; Szigethy Gyula 092; Zsubori Ervin /Arnolfini archívum/ 093; Vági Zsuzsa 094; Székely-Magyari Hunor 095; Széchényi Péter 096; Tóth Ferenc 097; Bernáth Zsuzsanna 098; Szacsva y Pál 099; Hegedűs Szilveszter 100; Hamvasné Füredi Judit, Hamvas Gábor, Szabics Ágnes 101; Csete Judit 102; Vár Art Galéria 103; Csete Zoltán 104; Balaskó Attila 105; Szűcs György 106; Hudra Klára 107; Gémes Péter 108; Seregley Erzsébet 109; Fábián Noémi 110; Strelenczky János 111; Halbauer Ede 112; Gaál Tamás 113 Bakos-Magos-Lévay 114; Fazekas György 115; Szalay Tamás 116; Vizi Péter 117; Deli Ágnes 118; Kádár Katalin 119; Regős Imre 120; Xertox 121; Yeanette Poetts 122; Minyó Szert Károly 123; Kis Rudolfné 124; Tooth Gábor Andor 125; G. Szűcs László 126; Gergely Mariann 127; Vásárhelyi Dániel /P.Art Stúdió/ 128; Beke László 129; Fekete László 130; Báthory Gábor 131; Kalmár László 132; Kutrucz Ilona 133; Terebessy László 134; Péter Ágnes 135; Budahelyi Tibor 136; Budahelyi Tibor 137; Simsay Ildikó 138; Ránki Júlia 139; Nagy Ágnes 140; ETI.PET Hungary-Budapest 141; Lévay Jenő 142; Taksás Mihály 143; Vattay Elemér 144; Turcsányi Antal 145; Rózsa Zsuzsa 146; Hegedűs 2. László 147; Pál Csaba 148; Ifj. Medgyasszay László 149; Máté Gyula 150; Déri Miklós, Pohárnok Gergely 151; Bátai Sándor 152; Haász Ágnes 153; HaászÁgnes 154; Shmilliár Lilla 155; Balaskó Attila 156; Tamás Amaryllis 157; Tanai Csaba 158; Bohár András 159; Tamás Amaryllis 160; Radics Helga 161; Szász János, Art MADI csoport 162; Dárdai Zsuzsa 163; F. Csapó Irén 164; Navratil Ferenc 165; N. Mészáros Júlia 166; Mátay Zsuzsanna 167; Ézsiás István 168; Galgóczy György 169; Tolnai Ottó 170; Szabó Béla 171; Tolnay Imre 172; Südi Enikő, Rosta Bendegúz, Rosta Zita 173; RAS Stúdió, Rosta S. Csaba, Riczkó Balázs, Pozsgai Zoltán, Takács Attila 174; Fazekas Bence, Fazekas Áron Nyitrai Katalin 175; Nyári Piroska 176; Varga Mihály 177; Romvári János 178; Bajkó Anikó 179; Kelecsényi Csilla 180; Olajos György 181; Bozsaki Dávid 182; P. Nagy Gabi 183; Villányi László 184; Balogh István 185; Mericske Zoltán 186; Balla Attila 187; Fehér Dániel 188; Pécsi L. Dániel 189; Lévay Jenő 190; Peternák Miklós 191; Peternák Zsigmond 192; Peternák Anna 193; Egervári Ferenc 194; Lévay Jenő 195; Romoda Klári 196; Salamon Sándor 197; Pőcze Attila 198; Kovács Tamás, Tundó Klára 199; Új Bronzkor együttes, Leskowszky Albert 200; Ulrich Gábor 201; Somogyi András 202; Péter Gábor 203; Győrfi Gábor 204; Erdődy József Attila 205; Reischl Szilvia 206; Vásárhelyi Tibor 207; Erhardt Miklós 208; Pál Zsuzsanna Rebeka 209; Bakos Gábor 210; Lengyel-Magyar Barátság Háza / Birkás Lászlo / 211; Birkás László 212; Szabó Eszter Ágnes 213; Szücs György 214; Ütő Gusztáv 215; Toró Attila 216; Vasilatos Ianis 217; Roddy Hunter 218; Damokos Csaba 219; Bedő Attila 220; Szücs György 221; Valentin Torrens 222; Istvan Kantor 223; Szabó Zoltán 224; Bartis Elemér Márton 225; Gyurka Ágnes 226; Bukta Imre 227; Verespop Art 228; Euroartist 229; Cati Orbulescu 230; Bob József Bumbi 231; Petronella Serban 232; Hubbes-Rombauer László Attila 233; Alastair MacLennan 234; Kozári Hilda 235; Tímár Katalin 236; Soós Ágnes 237; Szemedám György 238; Palkó Tibor 239; Sebestyén Zoltán 240; Katona Zoltán 241; Nayg István 242; Weber Kristóf 243; Vass Tibor 244; Domokos Johanna 245; Károlyi Csaba 246; Deák Sándor Ottó 247; Balázs Ildikó 248; Nagy Andrea 249; Litván Péter 250; Riss József, Juhász Krisztián 251; Arielle Bidoul 252; SAB 253; Gáll Gregor István 254; Cserepes Károly 255; Kecskés Barbara 256; Bíró József 257; Szlaukó László 258; Yeanette Poetts 259; Dér Ferenc 260; Szacsva y Pál 261; Koronczi Endre 262; Csontó Lajos 263; Winkler Sára 264; Polónyi Krisztina 265; Kádár Katalin 266; Terebessy László 267; Oláh Tünde 268; Peternák Zoltán 269; Bakos Ildikó, Körösényi Tamás 270; Ganczaugh Miklós 271; Lengyel András 272; Lévay Jenő 273; Sturcz János 274; Elekes Károly 275; Bangócs Gábor 276; Mujdricza Péter 277; Ősz Gábor. . .

levélcím: Lévay Jenő 1158 Budapest, Adria utca 1/b. telefon: 272-3235

Lévay Jenő	hat grafika/ Váltótér/	**Lettre internationale**	1994. tavasz
Lévay Jenő	grafika /Váltótér/	**Rakéta Regényújság**	1994. április 29.
Hajdú István,	- A művészet zordon helyei - Megkérdeztük Lévay Jenőt a Váltótér Alapítványról	**Beszélő**	1994. június 23.
Esztergomi Közgyülés	Javaslat a Váltótér Alapítvány támogatására	**24 óra**	1994. június 30.
Gerlóczy Ferenc	Szemben az árfolyammal Egy művészeti tőzsde terve	**HVG**	1994. július 16.
Lévay Jenő	Váltótér, Galéria egy metafora felett	**Balkon**	1994/7 július-augusztus
Lévay Jenő	Szigettőzsde	**Magyar Narancs**	1994. október 20.

Lévay Jenő	tizenkét grafika / Váltótér /	**Rakéta**	1994/40-52. október-december
Látó János	Leporello	**TV 1**	1994. november 27.
Ferenc Gerlóczy	Une Bourse de l art pour l art	**Courier International**	1994. november 30.
Láng Zsuzsa	Szellemi szabadkikötő	**Népszabadság**	1994. december 3.
Nagy T. Katalin	Mű-terem-tés	**Duna TV**	1994. december 19.
Cs. Nagy Lajos	„Gondolatrészvényt" jegyeztek Dorogon	**24 óra**	1994. december 29.
Nagy T. Katalin	Mű-terem-tés / ism. /	**Duna TV**	1995. január 6.
Spilák Klára	RÉS	**TV 2**	1995. január 13.
Claude Kovac	Ile d art sur le Danube	**Libération**	1995. április 25.

Beke László- Dárdai Zsuzsa	Budapest Art Expo	**Élet és Irodalom**	1995. április 28.
Lévay Jenő	189. Gondolatrészvény „maszkok"	**Élet és Irodalom**	1995. június 23.
Láng Zsuzsa Tímár Katalin	Dafke a Dunán A látogató mozgása Az időmérés rövid története	**168 ÓRA** **Magyar Narancs**	1995 július 11 1995. augusztus 10.
168 ÓRA	Dafke na Dunaji /másodközlés/	**Párkány és Vidéke**	1995 augusztus-szeptember
Emmanuelle Richard	Keeping art above water	**Budapest Week**	1995 szeptember 14.
Beke László - Bak Imre Sugár Gabi	"Új funkciót terernteni a művészetnek" Gondolat-részvényt a Szigettőzsdéről	**Balkon** **Nyugati Krónika**	1995 szeptember 1995 szeptember 15.
Szemadám György	/H/arcképek	**TV 2**	1995 szeptember 18.
Sugár Gabi	Emberközpontú tőzsde	**Nyugati Krónika**	1995 szeptember 22.

„Mert nincs semmi kutyább a gyomornál: gyűlöletes, hisz hogy vele gondoljunk, mindenkor rávesz erővel, bárhogyan is búsulunk, s ha szívünknek gyásza van, úgy is; mint ahogyan most én szívemben gyászolok, az meg folytonosan küld enni meg inni, feledteti mindazt, mit szenvedtem, s míg meg nem telik, egyre sanyargat."
(Homérosz: Odüsszeia, VII.216-221)

„Denn nichts ist unbändiger, als der zürnende Hunger, Der mit tyrannischer Wut an sich die Menschen erinnert, Selbst den leidenden Mann mit tiefbekümmerter Seele. Also bin ich von Herzen bekümmert; aber beständig Fordert er Speis' und Trank, der Wüterich! und ich vergesse Alles, was ich gelitten, bis ich den Hunger gesättigt."
(Homer: Odyssee, VII.216-221)

Beatrix Eitel

Beatrix Eitel és Lévay Jenő útjai 1998-ban, a Győri Nemzetközi Művésztábor zárórendezvényén keresztezték egymást. Azóta művészbarátság fűzi össze őket, most első ízben pedig közös kiállítást rendeznek. Beatrix Eitel drótból, papírból és műanyagból készült installációi és Lévay Jenő grafikái Homérosz Odüsszeiájának egy idézetén keresztül lépnek egymással dialógusra.

Die Wege von Beatrix Eitel und Jenő Lévay kreuzten sich 1998 während der Finissage zum Internationalen Künstlerlager in Győr. Seit dieser Zeit verbindet sie eine künstlerische Freundschaft, die sie nun erstmals auch in einer gemeinsamen Ausstellung zusammenführt. Die Rauminstallationen aus Draht, Papier und Kunststoff von Beatrix Eitel kommunizieren mit den graphischen Arbeiten von Jenő Lévay entlang eines Zitats aus Homers Odyssee.

Lévay Jenő / Beatrix Eitel

LÉVAY JENŐ

Kulturális programok Kulturprogramme

július 7 – 28. 7. – 28. Juli

Lévay Jenő / Beatrix Eitel

Odüsszeusz Büfé ***Odysseus Büffet***

Kiállítás Ausstellung

Goethe-Institut galériája **Galerie des Goethe-Instituts**

Megnyitó Eröffnung

július 6., 18.00 **6. Juli, 18.00**

Bevezető Einführung

Gábor György

július 29., 11.00 29. Juli, 11.00

Café Philo

Beszéljünk az irigységről, az előítéletről és a gyűlöletről?! ***Reden wir über Neid, Vorurteil und Haß?!***

Beszélgetés Gespräch

<eckermann> kávézó **Café <eckermann>**

Moderátor Moderation

Monika Lutsch

Német nyelvű rendezvény In deutscher Sprache

Az <eckermann> kávézó 10 órától várja vendégeit Das Café <eckermann> ist ab 10.00 geöffnet.

augusztus 7 – 10. 7. – 10. August

A poézis elvén Das poetische Prinzip

Költészeti fesztivál Dichterfestival

Sprachkurse im Herbst 2001

10. September – 6. Dezember
12 Wochen

48 Stunden
Mittelstufe 1B

72 Stunden
Mittelstufe 1A+B
Mittelstufe 2A, 2B
Mittelstufe 3A, 3B
Oberstufe 1, 2, 3

96 Stunden
Grundkurs Wirtschaftsdeutsch
Aufbaukurs Wirtschaftsdeutsch

Einschreibung für die Kurse:
3. - 6. September, 14 - 18 Uhr
im Sprachkurszentrum
Andrássy út 47

Prüfungen
KDS, GDS, PWD
im November
ZD, ZMP, ZOP, ZDfB
im Dezember

Informationen
im Sprachkurssekretariat
Andrássy út 24
Tel.: 374 40 85
Fax: 374 40 80
E-Mail: bognar@goethe.hu
Internet: www.goethe.de/ms/bud

Pädagogische Verbindungsarbeit

Veranstaltungen für ungarische Deutschlehrerinnen und Deutschlehrer im Juli/August 2001

27 ein- und zweiwöchige Fortbildungsseminare an den Kursorten Baja, Budapest, Székesfehérvár und Nyíregyháza zu unterschiedlichen Schwerpunktthemen und für unterschiedliche Zielgruppen, z.B.:

- Deutschlehrer-Studenten für Primar- und Sekundarschulen
- Kindergärtnerinnen an Nationalitätenkindergärten
- DeutschlehrerInnen an Grundschulen (mit und ohne Fachausbildung) sowie an Nationalitätenschulen und Nationalitätengymnasien
- JunglehrerInnen an Primar- und Sekundarschulen
- MittelschulI- und GymnasiallehrerInnen
- DeutschlehrerInnen in der Erwachsenenbildung
- Mentoren und FachberaterInnen für Deutsch

Außerdem:

Nyitvatartási rend Öffnungszeiten

NÉMET KULTURÁLIS KÖZPONT GOETHE INSTITUT BUDAPEST

Kerekes Zoltán

hétfőtől péntekig Montag bis Freitag	**9.00 - 19.00**
BIBLIOTHEK / AUSLEIHE	
kedd, csütörtök, péntek Dienstag, Donnerstag, Freitag	**14.00 - 19.00**
szerda Mittwoch	**11.00 - 19.00**
ZEITSCHRIFTENETAGE	
hétfőtől péntekig Montag bis Freitag	**9.00 - 19.00**
GALERIE	
keddtől péntekig Dienstag bis Freitag	**12.00 - 19.00**
szombat Samstag	**12.00 - 16.00**
ZEITUNGEN UND ZEITSCHRIFTEN	
hétfőtől péntekig Montag - Freitag	**8.00 - 22.00**
szombat Samstag	**9.00 - 22.00**
INTERNET	
hétfőtől péntekig Montag - Freitag	**14.00 - 22.00**
szombat Samstag	**10.00 - 22.00**

A könyvtár 2001. július 17-től augusztus 31-ig zárva tart.
Die Bibliothek ist vom 17. Juli bis zum 31. August 2001 geschlossen.

Ha másképpen nem jelezzük, a Goethe-Institut rendezvényein szinkrontolmácsolást biztosítunk. Veranstaltungen im Goethe-Institut werden simultan übersetzt, sofern nicht anders angegeben.

Címek Adressen

- <eckermann>
  1061 Budapest
  Andrássy út 24.
- Goethe-Institut
  1061 Budapest
  Andrássy út 24.
  Tel.: 374-4070
- Pepsi Sziget
  Óbudai Sziget
  Szabadiskola
  Tel.: 372-0650

Lévay Jenő Budapesten született 1954. március 5-én. Diplomáját az egri Tanárképző Főiskolán szerezte 1978-ban.

Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, valamint a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének (illetve a szövetség mellett alakult társaságok közül a Szobrász, Grafikus, Szimpozion és Folyamat Társaságnak). A XERTOX csoportot Swierkievicz Róberttel és Regős Imrével 1982-ben alapították. Tiszteletbeli tagja a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.

1981-től évente egy-két alkalommal rendszeresen jelentkezik egyéni kiállításokkal, részt vesz a jelentősebb hazai és külföldi csoportos bemutatkozásokon, biennálékon, triennálékon (pl. Miskolc, Győr, Maastrich, Krakkó)

A Xertox csoporttal az 1990-es évek elejéig több mint 100 alkalommal szerepeltek - Dolgos meditációk című sorozatukkal - Magyarországon, valamint Párizsban, Brüsszelben és Bergamóban. Munkáik Tokiótól New Yorkig számos kiállításra eljutottak.

Alkotásai megtalálhatók több közgyűjteményben (Magyar Nemzeti Galéria, Budapesti Történeti Múzeum, Művelődési Minisztérium, Miskolci Galéria, Hermann Ottó Múzeum, Xantus János Múzeum, Békés Megyei Könyvtár, Fiatal Képzőművészek Stúdiója, váci Grafikai Műhely, Missionart Galéria), köztéri munkái Pedig Csepelen ("Vámpírcsapda", Hartvig Lajossal) és Bajon ("Dallamkerítés").

1981-től rendszeresen foglalkozik a különböző irodai és ipari másoló berendezések, gyártási folyamatok, eljárások képzőművészeti alkalmazásának lehetőségeivel. Lévay Jenő képzőművészeti munkásságában az egyedi rajz és a sokszorosító grafika eljárásai egyformán hangsúlyt kapnak. Mindkét irányra jellemző a megtervezett helyzetek, folyamatok létrehozása, a grafika térben és időben való kiterjesztése.

Kezdeményezésére 1994-ben létrejött a Váltótér Alapítvány, melynek célja az 1927 és 1963 között működő Dunai Függőkötélpálya fennmaradt uszályrakodó épületének képzőművészeti hasznosítása.A Duna medrében elszigetelten, okafogyottan álló épületet Lévay Jenő egy képzeletbeli kulturális tőzsdepalotává lényegítette át. A Gondolatrészvény - jegyzés címmel elindított rendezvénysorozat egy éve alatt 40 alkalommal 27 különböző helyszínen mutatkozott be (1994-95).

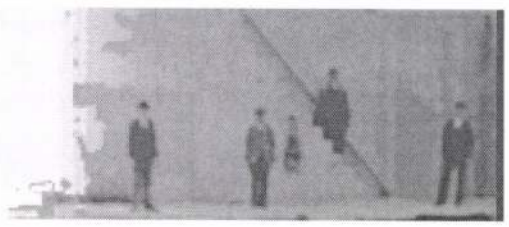

Jenő Levay was born in Budapest on 5th March, 1954. He graduated from the Teachers' Training College of Eger in 1978.

Jenő Lévay is a member of the Union of Hungarian Creative Artists, the Federation of Hungarian Art-and Craftsmen, the Sculptor's,Graphic-Artist's, Symposion-and Process Company's. He founded the XERTOX-group together with Róbert Swierkiewicz and Imre Regős in 1982. Jenő Lévay is an honorary member of the Studio of Young Artists.

From 1981 he regularly appears with individual exhibitions, takes part in significant national and international collective Exhibitions, biennals, triennals /in Miskolc,Győr,Maastrich,Cracow/.

The XERTOX-group appeared with their series of performance entitled "Worky Meditations" more than 100 times until the beginning of the 1990s in Hungary and in Paris,Brussels,Bergamo.Their works were present at several exhibitions from Tokyo to New York.

His works are exhibited in several public collections (Hungarian National Gallery, Budapest Historic Museum, Ministry of Education and Culture, Miskolc Gallery, Hermann Otto Museum, Xantus Janos Museum, Library of County Békés, Studio of Young Artists, Graphic Workshop of Vác, Missionart Gallery) and on public squares in Csepel ("Vampire-trap", together with Lajos Hartvig) and in Baj ("Tune-fence").

Since 1981 he has been working on the different possibilities of employing office and industrial photo-copy equipments in fine art.

In Jenő Lévay's art individual drawing and reproductive processes are eaqually emphasised. What is typical of both of the trends is the producing of planned situations, processes and the extension of the piece of graphic art into space and time.

He initiated the establishment of Transfer Point Fund in 1994. Its aim is to make an artistic use of the remained building of Danube Ropeway Loading Dock that functioned between 1927 and 1963. The building standing isolated and aimlessly in the bed of the river Danube has been transubstantiated into an imaginary Palace of Culturral Stock Exchange by Jenő Lévay. He started a series of programmes for subscribing Thought-Stock shares during which he appeared forty times on twenty-seven different scenes within one year. (1994-95)

Díjak

Római Magyar Akadémia ösztöndíja	2000
Hungart ösztöndíj	2000
Munkácsy Mihály díj	1999
IX. Országos Rajzbiennálé, Nagydíj	1998
"VÁLTÓTÉR" HOUSE OF COLLABORATION	
Sinken Chiku (JAPÁN) Residential Design Competition - 3. díj	1997
XVIII.Országos Grafikai Biennálé - Nagydíj	1996
Különleges időmérő eszközök, Iparművészeti Múzeum	1995
Váltótér - Művészeti album résztámogatása - Soros Alapítvány	1994
XVII.Országos Grafikai Biennálé	
BAZ Megye Önkormányzata díja	1993
Győri Nemzetközi Művésztelep, alkotói díj	1992
MHB Művészeti Alapítvány - kiállítás támogatása	1992
XVI.Országos Grafikai Biennálé	1991
Magyar Nemzeti Galéria, éves Stúdió kiállítás,	
Fővárosi Önkormányzat díja / xertox /	1991
XIV. Országos Grafikai Biennálé	
Művelődési Minisztérium díja / xertox /	1987
"Hat lakótelep"Budapest Galéria	1986
Szolnok, Ártéri szobrok	1986
Diafilm, nívódíj	1981
Diafilm, nívódíj	1980
Képzőművészet és építészet, Miskolci Galéria	1980
Pesterzsébeti Múzeum 16. Tavaszi Tárlata	1980

Prizes

Scolarship of the Hungarian Academy of Rome	2000
Hungart scolarship	2000
Munkácsy Mihály prize	1999
IXth National Drawing Biennial, Grand prize	1998
"TRANSFER-POINT" HOUSE OF COLLABORATION	
Sinken Chiku (Japan) Residential Design Competition - 3rd prize	1997
XVIIIth Hungarian Graphics Biennial Grand prize	1996
Special chronometrical devices-Museum of Applied Arts	1995
"Transfer Point"-partial support of art album Soros Foundation	1994
XVIIth Hungarian Graphics Biennial	
the prize of the Self-Government of County BAZ	1993
International Artcamp's Prize, Győr	1992
The support of MHB Art Foundation	1992
XVIth Hungarian Graphics Biennial	1991
Hungarian National Gallery, yearly held exhibition,	
prize of the Self-Government of Budapest / xertox /	1991
XIVth Hungarian Graphics Biennial-prize of Ministry	
of Culture and Education /Xertox /	1987
"Six housing-estates", Budapest Galéria	1986
Szolnok, Tide-land statues	1986
Film strip, standard-prize	1981
Film strip, standard-prize	1980
Fine Arts and Architecture, Miskolci Galéria	1980
16th Spring Exhibition of Pesterzsébeti Múzeum	1980

MEGHÍVÓ

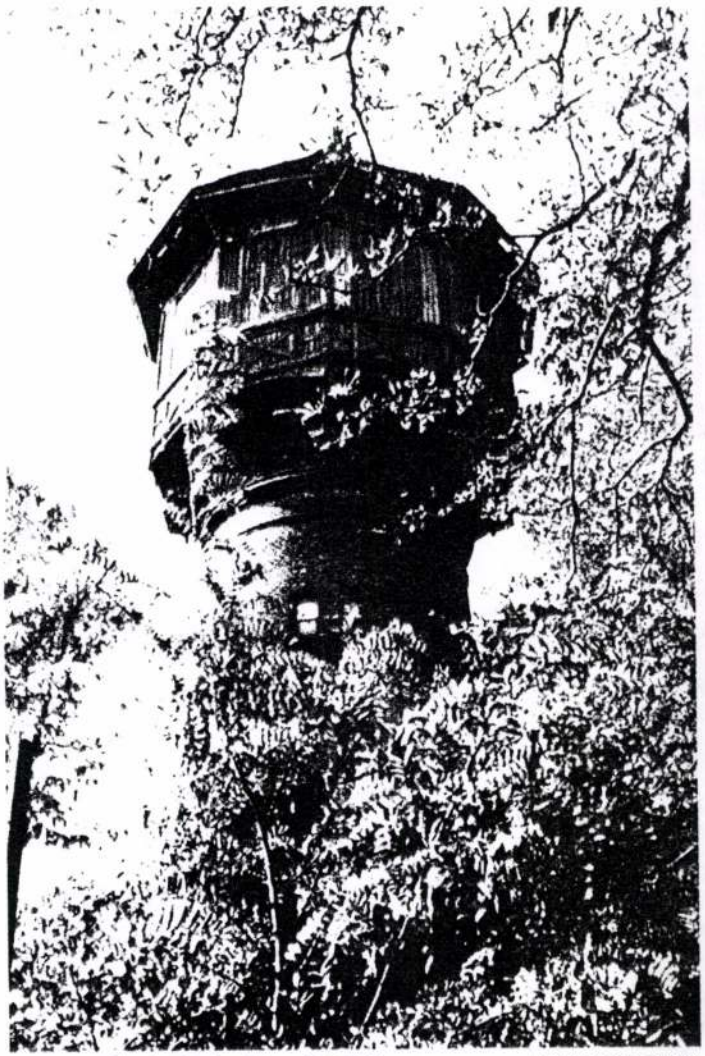

LANDLER JENŐ MÁV JÁRMŰJAVÍTÓ • VÍZTORONY FOTÓ: NOVÁK ZSUZSY

VÍZTORNYOK
NOVÁK ZSUZSY GYŰJTEMÉNYÉBŐL

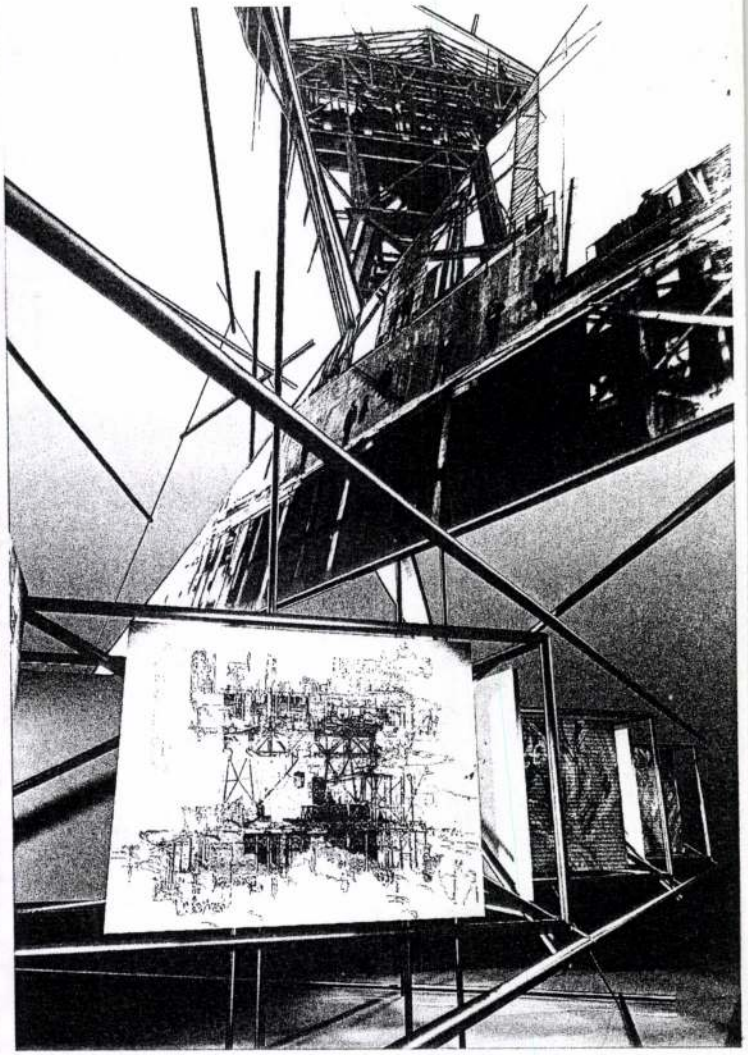

LÉVAY JENÖ • REPÜLŐHÍD • INSTALLÁCIÓ TERV • 2000 3D MODELL • ÖLBEY ZOLTÁN

VÁLTÓTÉR
LÉVAY JENŐ INSTALLÁCIÓJA

A KIÁLLÍTÁSOKAT MEGNYITJA : RADNÓTI SÁNDOR ESZTÉTA • 2000 OKTÓBER 14. 11.15

KÖZTIGON ÉPÍTÉSZ STÚDIUÓ • BUDAPEST 1061 PAULAY EDE UTCA 19.

ABB

VÁLTÓTÉR
REPÜLŐHÍD TERV

Lévay Jenő kiállítása az ABB Galériában

TRANSFER-POINT
FLYING BRIDGE PLAN

Jenő Lévay's exhibition in the ABB Gallery

Az ABB magyarországi vállalatainak munkatársai
tisztelettel meghívják Önt
LÉVAY JENŐ
Munkácsy díjas grafikusművész
képeiből rendezett kiállítás megnyitójára
2000. szeptember 18-án 14 órára.
Bevezetőt mond
HEGEDŰS PÉTER
elnök - vezérigazgató,
a kiállítást megnyitja
SZÜCS GYÖRGY
a Magyar Nemzeti Galéria művészettörténésze

ABB Vállalatcsoport 1138 Budapest, Váci út 152-156.
(Az M3-as metró Forgách utcai megállójánál) T.: 44 321 00
Látogatható hétköznap, 9 és 18 óra között

The Hungarian companies of ABB invite you respectfully
to the opening ceremony of the exhibition made of
JENŐ LÉVAY
Munkacsy Prize winner graphic artist's works
on 18th September, 2000 at 14 o'clock

Introductory speech is held by
PETER HEGEDŰS
General Manager
The exhibition is inaugurated by
GYÖRGY SZÜCS
art historian of the National Gallery of Hungary

ABB 1183 Budapest, Vaci út 152-156.
(at the FORGÁCH UTCA metro station, along the M3 metro-line)
open on weekdays between 9am and 6pm

A Repülőhíd terv című sorozat támogatói:
Hungart Egyesület, Soros Alapítvány,
Nemzeti Kulturális Alapprogram, MissionArt Galéria, B - Brothers,
Murillo Alapítvány, Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége

The sponsors of the Flying-bridge plan:
Hungart Association, Soros Foundation
National Cultural Fund of Hungary, MissionArt Gallery, B-Brothers,
Murillo Foundation, Federation of Hungarian Art-and Craftsmen

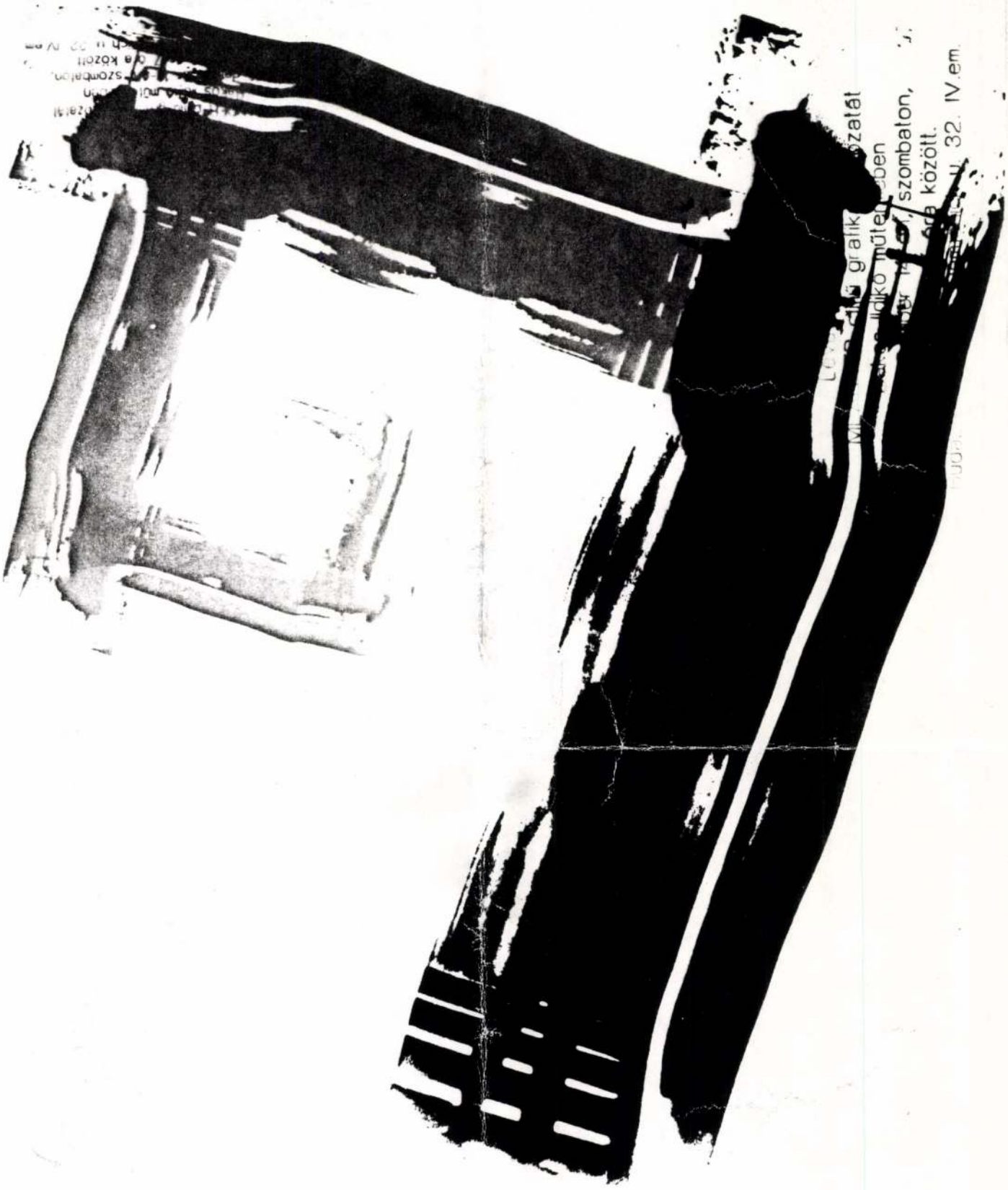

Lévay Jenő bemutatja
MEANDER című grafikai sorozatát
Bakos Ildikó műtermében
1991. december 14-én, szombaton,
délután 4 és 7 óra között.
Budapest, VII. ker. Damjanich u. 32. IV.em.

LEVAY JENS

LIPTHAY Béla gyűjtő

SORA NOVEMBER 15-TŐL 21-IG

3. **Neveletlen hercegnő** (mb. am.) de. 11, n2, n4. **irodalom** (mb. am. rajzfilm) de. f11. **Betépve** 11 (12. h. prol.)

CENTURY MEGAPLEX (VI., Váci út 1-3. Tel.: 238-KAI PITE 2. (mb. am.)** 10, 11, n1, n2, f3, f4, h5, éjjel n11, 16-17-én éjjel f12 is. **Halálos iramban** 1, n4, h6, n9, éjjel h11. **Kardhal** (am.)* f12, h2, h11. **A majmok bolygója** (mb. am.)* 12, h3, 15-g f6 is. **Moulin Rouge** (am.)** f12, n3, 5, h8, éj-**ő** (am.)* h11, n5, f10. **Üvegtigris** (magyar)* n12, éjjel f11. **Kutyák és macskák** (mb. am.) h12, h2, 19-én 21-ig h6 is. **Bridget Jones naplója** (mb. 15-18-ig és 20-21-én 2, n8, 19-én 2. **A panamai** * h11, f4, 8, éjjel h11. **Moszkva tér** (magyar)*, kí-**0 méter** (Nyitrai M.) f2, 6. **Horrorra akadva 2.** ., 3, 5, 7, 9, 16-17-én éjjel 11 is. **Tök állat** (mb. , 15-20-ig este h10 is. **A sárkány csókja** (mb. n4, 15-20-ig f8 is, 16-17-én éjjel h12 is. **Neveleté-** (am.) h3, 6. **Négybalkéz** (am.) f1, h1, 3, n6, f8, én éjjel 12 is. **Corelli kapitány mandolinja** (am.)* 7-én éjjel n12 is.

ART MOZI-HÁLÓZAT

rgit krt. 5/B. Tel.: 316-8708) **Huliámtörés** (L. von -én n5. **Segítség, apa lettem!** (mb. am.)* 16-án 4. **ép** (olasz)* 16-án 6. **A szibériai borbély** (orosz-an-6-án 8. **Pinocchio** (mb. angol mesefilm) 17-én 3. **A yvermekei** (fr.)* 17-én 5. **Csokoládé** (am.) 17-én 7, **eszkess, Amerika!** (mb. am.) 17-én este 9. **Ludas** gyar rajzfilm) 18-án f2. **Szegény Dzsoni és Árnika** 8-án 3. **Kirikou és a boszorkány** (mb. fr. rajzfilm) 18-**vszázad gyermekei** (fr.)*** 18-án 8. **Simon mágus**)* 19-én 4. **Táncos a sötétben** (dán-svéd-fr.)** 19-**lacska-jaj** (E. Kusturica)* 19-én 8. **A jövő kezdete** 0-án 4. **Az élet csodái** (fr.-német-vietnami)** 20-án **lás álmok jönnek** (am.) 20-án n9. **28 nap** (am.)* 21-**zeress, ha tudsz!** (am.)* 21-én 6. **Cigányok ideje** (E. ca)* 21-én n9.

ÉJZÍR (V., Balassi B. u. 15-17. Tel.: 269-0904) **Lány a hí-**f. fr.)* 15-én 5. **Gabbeh** (iráni)* 16-án f6. **Tangó** (sp., C.)* 17-én 5. **2000, ahogy én látom... Az élet könyve** (H. ey)* 18-án f6. **Vérvörös** (A. Ripstein)** 19-én 5. **Jónás és** (fr.)* 20-án 5. **Az ezredes úmak nincs, aki írjon** ikói-sp.-fr., A. Ripstein) 21-én 5. **Második bőr** (spanyol, G.)*** 5, 7, 9. **Lábad között** (sp., M. G. Pereira)*** 7. **ight Story** (D. Lynch)* 15-én 9. **Hálószobák és előszobák** gol, R. Troche)**, kísérőfilm: **Öltözz** (Szűcs N.-Sándor D.) -18-ig 9. **Törökfürdő** (olasz, F. Özpetek)** 19-20-án 9. **kujiro nyara** (japán)* 21-én 9. Cirko galéria: Posta Máté kiál-ása.

ÓPA (VII., Rákóczi út 82. Tel.: 322-5419) **Idióták** (dán)*** 15-én 3, 19-én f7. **Sacra Corona** (magyar) (10 éven aluliak csak szülői kísérettel látogathatják) 16-21-ig 3. **A világ máso-dik legjobb gitárosa** (am., W. Allen)* 19-én f5, 21-én 3. **Billy Elliot** (angol)* 15-18-ig 5, 19-20-án h7. **Pizzás** (magyar)* 15-19-én éjjel 10. **Babe 2. – Kismalac a nagyvárosban** (mb. am.) 17-én 4. **Csokoládé** (am.) 17-én h6, 19-én és 21-én f4. **Érzéki csalódás** (am.)** 17-én éjjel 10. **102 kiskutya** (mb. am.) 18-án h4. **Taxi 2.** (mb. fr.)* 18-án h6. **Jackie Brown** (am.)** 18-án n8. **15 perc hírnév** (am.)*** 18-án éjjel 10. **A gyűlölet** (fr.)** 20-án 4. **Pop, csajok satöbbi** (am.)** 20-án h6. **Mindent anyámról** (sp.)*** 20-án h8. **Harcosok klubja** (am.)*** 20-án este h10. **Kelet, Nyugat** (fr.-orosz)* 21-én h8. **Blöff** (angol)***, kísérőfilm: **A mesterlövész** 21-én éjjel 10.

KULTIPLEX (IX., Kinizsi u. 28. Tel.: 476-0116, 215-3388) **Shrek** (mb. am. animációs) 5. **A. I. – Mesterséges értelem** (am.)* f7. **A Ravasz, az Agy és két füstölgő puskacső** (am.)** 9.

MŰVÉSZ (VI., Teréz krt. 30. Tel.: 332-6726) MIELŐTT LESZÁLL AZ ÉJ (am., J. Schnabel)** 4, f7, 9, 18-án h2 is. **Moszkva tér** (Török F.)*, kísérőfilm: **2000 méter** (Nyitrai M.) 15-20-ig h7, h9, 21-én 5, h9, 17-18-án 5 is. **Rekviem egy álomért** (am.)*** 15-én h5, 16-án 4. **Memento** (am.)*** 16-án h5, 18-án 3. **Jadviga pámája** (Deák K.)*** 19-én n5. **A Millió Dolláros Hotel** (W. Wenders)** 20-án f5. **Ízlés dolga** (fr., A. Jaoui)* 18-án 3, 21-én h7. **Torzók** (magyar, Sopsits Á.)*, kísérőfilm: **Öt után, hat előtt** (Oláh L.) (video) 7, 17-18-án 5 is. **Wonder Boys** (am.)* 15-én 5. **Éjjel-nappal fiatalok** (angol)* 16-án 5, 18-án 9, 19-én f8. **A nagy Lebowski** (am.)* 19-én h5. **Szerelmes Thomas** (belga-fr.)** 20-án n6. **Szerelemre hangolva** (V. Kar-vaj)** 21-én n6. **Tabu** (fr.-japán-angol)** 15-én 9. **A boldogságtól ordítani** (T. Solondz)** 16-án 9. **Táncos a sötétben** (dán-svéd-fr.)** 17-én 9, 18-án h7. **A harcos és a hercegnő** (német)** 19-én 9. **Cuki hagyatéka** (R. Altman)* 20-án 9. **Gyorsbűfék, gyors nők** (am., A. Koliek)** 21-én 9. **Pad a parkban** (spanyol, A. Vila)* 18-án f4. **Paszport** (magyar, Gothár P.)* h6, n8. **Macerás ügyek** (magyar, Hajdu Sz.)** h9. **A Kelet az Kelet** (angol)* 17-én 4. **Csodálatos mandarin** (Mészáros M.)* 18-án 5. **Nexxt** (magyar, Schilling Á.)*** 15-18-ig és 21-én este n10. **I love Budapest** (Incze Á.)* 18-án n4, 20-án este n10. **Születésnap** (T. Vinterberg)** 19-én este n10. **Második bőr** (spanyol, G. Vera)*** 15-16-án és 21-én n8. **Werckmeister harmóniák** (Tarr B.)** 17-én h7. **Liam** (angol, S. Frears)* 15-én f6, 20-án f8. **A vágy forradalma** (fr.)*** 16-án n6. **Mindent anyámról** (sp., P. Almodóvar)** 17-én h5. **A sziget foglya** (fr.)* 18-án h5. **Az élet egy fütty szó** (kubai)*** 19-én f6. **Eleven hús** (sp., P. Almodóvar)*** 20-án f6. **Feri és az édes élet** (Czabán Gy.)* 21-én f6.

ÖRÖKMOZGÓ (VII., Erzsébet krt. 39. Tel.: 342-2167) **A nagy ábránd** (J. Renoir) 15-én f5. In memoriam Schiffer Pál: **Fekete vonat** (magyar) + **Cséplő Gyuri** (magyar) 15-én f7. **Tündérdomb** (Szőke A.) 15-én és 20-án 9. **Államérdek** (mb. olasz-fr., A. Cayatte) 16-án f5. **Négy évszak a Halak szigetén** (Szekeres Cs. Vizi M.) 16-án f7. **Pillangó I–II.** (F. J. Schaffner) 16-án f9. **Dutyi-dili** (S. Poitier) 17-én f5. **Bilincs és mosoly** (S. Rosenberg) 17-én f7. **A vágy villamosa** (E. Kazan) 17-én f9. **A skarlátruhás nő** (J. Valére) 18-án f5. **Börtön** (I. Bergman) 18-án f7. **Káin háza** (Ch. Karakepelis) 18-án f9. **Napóleon** (A. Gance) + **Segítség! Segítség!** (A. Gance) 19-én f5. **A mama és a kurva** (J. Eustache) 19-én f7. **A nagy ház** (Fejős P.) 20-án f5. **A kaland** (M. Antonioni) 20-án f7. **Egy halálraítélt megszökött** (R. Bresson) 21-én f5. **Moszkva tér** (Török F.) 21-én f7. **A szabadság fantomja** (L. Bunuel) 21-én f9.

PUSKIN (V., Kossuth L. u. 18. Tel.: 429-6080 (személyes), 429-6091/92 (automata), (06-30) 350-1200 (SMS-jegyrendelés a zárójelben lévő kód alapján)) **Üvegtigris** (magyar, Rudolf P., Kapitány I.)* n3, h7, 15-16-án 9 is (11280). **Moulin Rouge** (am.)** 12, n5, 7 (90932). **Kőszi a csokit!** (fr., C. Chabrol)** n12, 3, h6, h8, f10 (80561). **Moszkva tér** (magyar)*, kísérőműsor: **2000 méter** (Nyitrai M.) h2, 5, h10 (11298). **Bridget Jones naplója** (mb. angol-am.)* 11, h4 (83346). **Torzók** (magyar, Sopsits Á.)* n2 (11301). OLASZ FILMSZEMLE XI. 17-21.: Válogatás a Magyarországon még be nem mutatott kortárs olasz filmek legjobbjaiból: **Végső üzenet – L'ultima lezione** (F. Rosi) 17-én 9; **Lovagok hőstette – I cavalieri che fecero l'impresa** (P. Avati) 18-án 9; **Vajonti gátszakadás – Vajont** (R. Martinelli) 19-én 9; **Utolsó csók – L'ultimo bacio** (G. Muccino) 20-án 9; **Vörös hold – Luna Rossa** (A. Capuano) 21-én 9. A filmeket szinkronizálással vetítjük. A közönség minden film vetítése előtt és után találkozhat a film alkotóival és szereplőivel. Café Cinema: Hegedős Piroska festőművész Marilyn Monroe és Edward Hopper világa című kiállítása látható Marilyn Bemutatásának 75. évfordulója alkalmából.

SZINDBÁD (XIII., Szent István krt. 16. Tel.: 349-2773) **Corelli kapitány mandolinja** (am.)* 15-16-án 4. **Az én Faludym** (magyar) (videó) 17-én f5. **Billy Elliot** (angol)* 18-án n5. **Bridget Jones naplója** (mb. angol-am.)* 19-20-án f5. MIELŐTT LESZÁLL AZ ÉJ (am.)** 15-20-ig n7, f9. **Szerelmes Thomas** (belga-fr.)** 15-16-án és 19-én n5. **Addig jár a korsó a kútra...** (fr.)* 17-18-án f5. **Csokoládé** (am.) 20-án f5. **Paszport** (with English subtitles, Gothár P.)* (videó) 15-19-ig 6. **Moszkva tér** (with English subtitles, Török F.)* (videó) 15-19-ig n8. **Üvegtigris** (with English subtitles, Rudolf P., Kapitány I.)* (videó) 15-20-ig h9. Szindbád galéria: „Álomészletek" Lukács Szilvia és Szekeres László képeinek kiállítása.

TABÁN (I., Krisztina krt. 87-89. Tel.: 356-8162) „Filmkarc" filmtörténeti sorozat 15-én 6. **Corelli kapitány mandolinja** (am.)* 15-én 8. „Vizuális lüktetések" diákfilmklub: **Sztrájk** (Sz. Eizenstein) **Elégia** (Huszárik Z.), **AFTA** (Mundruczó K.), **Szafari** (Pölcz R. Pölcz B.) 16-án f4. Beszélgetés Mundruczó Kornéllal és Petrányi Viktóriával. Bevezetőt tart Vig Emőke. **Mátrix** (am.)** 16-án 8. „Klasszikus némafilmtől a virtuális valóságig" **Hamu és gyémánt** (A. Wajda) 16-án 6. **Keménykalap és krumpliorr** (magyar) 17-én 4. **Az idő urai** (magyar-fr. rajzfilm) 17-én h6. **Moszkva tér** (magyar)*, kísérőműsor: **2000 méter** (Nyitrai M.) 17-én n8, 21-én f8. **Üvegtigris** (magyar, Rudolf P., Kapitány I.)* 17-én 9. **Tündér Lala** (magyar) 18-án n4. **Kék madár** (mb. szovjet mesefilm) 18-án h5. **Buena Vista Social Club** (W. Wenders) 18-án f7. **A kilencedik kapu** (R. Polanski)** 18-án n9. **Esterházy vacsora + Tandori** (magyar) (videó) 19-én n6. Huszárik Zoltán rövidfilmjei: **Elégia, Capriccio, Amerigo Tot, Tisztelet az öregasszonyoknak, A piacere** 19-én h7. **Nosztalgia** (A. Tarkovszkij) 19-én n9. **Cseh Tamás-film** (magyar) (videó) 20-án f6. **Pendragon legenda** (Révész Gy.) 20-án 7. **Torzók** (magyar, Sopsits Á.)* 20-án h9. **Budapest retro** (magyar) (videó) 21-én 6. **uristen@menny.hu+ Óz, a nagy varázsló + Szegény Peti nagymamája + Öt után, hat előtt** 21-én este f10.

TOLDI (V., Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. Tel.: 472-0397) **Nagyterem: Köszi a csokit!** (fr., C. Chabrol)** 5, 7, 9. **Zsuzsi és a varázsgyűrű** (mesesorozat) 18-án 3. **Gémes-terem: Bridget Jones naplója** (mb. angol-am.)* 15-18-ig f5. **Csokoládé** (am.) 15-18-ig n7. **Rekviem egy álomért** (am.)*** 15-16-án f9. **Titus** (am.)*** 17-én f9. **Lost Highway – Útvesztőben** (am., D. Lynch)** 18-án f9. **Félelem és reszketés Las Vegasban** (am.)*** 19-én f5. **Blöff** (angol)*** 19-én f7. **A Kelet az Kelet** (angol)* 20-án f5. **A vágy forradalma** (fr.)*** 20-án f7. **Szerelemre hangolva** (V. Kar-vaj)** 20-án h9. **A boldogságtól ordítani** (am.)** 21-én n5. **Exotica** (kanadai)** 21-én f7. **Dobermann** (fr.)*** 21-én f9.

VÖRÖSMARTY (VIII., Üllői út 4. Tel.: 317-4542) **Bibor folyók** (fr.)*** 16-án 3. **Bridget Jones naplója** (mb. angol-am.)* 17-18-án 3. **A csábítás elmélete** (am.)* 19-én 3. **Tigris és Sárkány** (kínai-tajvani-amerikai)* 20-án 3. **A majmok bolygója** (mb. am.)* 21-én 3. **Az ALAGÚT** (német)* 5, 8. **Gladiátor** (am.)** 17-én f1. **A múmia visszatér** (mb. am.)* 18-án 1.

SZÍNHÁZMŰSOR

Bárka Stúdió: Előhívás (7). **Budapest Bábszínház:** A legkisebb boszorkány (10). **Budapesti Kamaraszínház Ericsson Stúdió:** Szappanopera (7). **Budapesti Kamaraszínház Shure Stúdió:** Frankie és Johnny (fél 8). **Buda Stage:** Talk show: Nagyítás (fél 8 - Szilágyi János műsora. Vendég: Frei Tamás). **Fiatalok Színháza:** Katonadolog (6). **Fővárosi Nagycirkusz:** A cirkusz csodás világa (3). **Holdvilág Kamaraszínház:** Árgyélus királyfi (10). **Játékszín:** Gázláng (7 - bemutató előtti ea.). **József Attila Színház:** A Pál utcai fiúk (5). **Kolibri Fészek:** Jeremiás, a hóember (fél 11). **Komédium Színház:** Milyen jó lenne nem ütni vissza (7). **Lézerszínház:** Carmina Burana (fél 8). **Magyar Állami Operaház:** Carmen (7 - Házy/1. bérl.). **Madách Színház:** Operett Kft. műsora (5). **Madách Stúdió:** Mario és a varázsló (fél 8). **Madách Kamara Színház:** Mezítláb a parkban (7). **Merlin Színház:** Szabad ötletek jegyzéke (7). **Merlin Kamaraterem:** Sóska, sült krumpli (fél 8). **Fogadó a Millenárishoz:** Mesedélután (2). Folkesték (8). **Mikroszkóp Színpad:** Közös bűn... (fél 8). **Pesti Magyar Színház:** My Fair Lady (7). **Radnóti Színház:** A kripli (7). **Stúdió K Színház:** Tamara (fél 8 - bem. ea.). **Szkéné Színház:** A sehova kapuja (8). **Thália Színház:** Carmina Burana (8 - Szegedi Kortárs Balett ea.). **Vidám Színpad:** Bolond nyár (7). **Vígszínház:** Vízkereszt, vagy amit akartok (7). **Pesti Színház:** Kövekkel a zsebében (7 - Hunyady-bérl., 1. ea.). **MTA Díszterem:** Horváth Bence trombitaestje (fél 8).

k

az igen gyenge, bő
antikomédia hamar
yesztőben.
Com mutatta be a
Nexxt című filmet.
erült fel a toplistára,
ő okból. A Mélyvíz
m, a nemrég lezajlott
fesztivál programjá-
elt. A röviden érzel-
ek jellemezhető alko-
ob erőssége a két fő-
ész – az *Orlandóból*
Swinton és a horvát
– frenetikus játéka.
szenvedélyt, kap-
sek a két elvileg
figura bőrében élet-
miatt többen vissza
i a moziba. *Scott*
David Siegel, a két
tempójú filmjében
, igazi feszültséget
ni. Mindezt *Giles*
nyörűen fényképe-
épeivel. Igazán érté-
Szinte teljesen érthe-
eklám nélkül, egyet-
erült forgalmazásba
tizennégy előadásán
lt: ez több mint hat-
os kihasználtság.
című filmből négy kó-
ette a filmre betévedő-
dés, hogy minek: száz
1872 néző volt kíván-
tizenhárom százalékos
ságot jelent. *Schilling*
ve – a tavaly a Bárká-

Forrás estek

2001. november 16., 19.30 óra – Zeneakadémia Nagyterem

Amadinda Ütőegyüttes

Xenakis, Ravel, Váczi Z., G. H. Green művei, tradicionális zenék

---

2001. december 1–3., 19 óra – Gödöllői Királyi Kastély, díszterem

David Grimal (hegedű) három hangversenye

December 1. Km.: **Vigh Andrea** – Hegedű-hárfa est

Salzedo, Massenet, Sarasate, Debussy, Saint-Saëns művei, Bach: d-moll partita BWV 1004

December 2. Km.: **Budapesti Vonósok** – Versenyműest

Corelli: C-dúr concerto grosso op. 6. No. 10, J. S. Bach: a-moll versenymű BWV 1041
Corelli: D-dúr concerto grosso op. 6. No. 7, J. S. Bach: E-dúr versenymű BWV 1042

December 3. Km.: **Mocsári Károly** (zongora) – Hegedű-zongora szonátaest

Brahms: A-dúr szonáta No. 2, Debussy: g-moll szonáta No. 3, Franck: A-dúr szonáta

---

2001. december 8. és 15., 19 óra – Gödöllői Királyi Kastély, díszterem

Budapesti Vonósok – Bach összes Brandenburgi versenye

December 8.: I–III–V., december 15.: VI., IV., II. verseny

2001. december 21., 19.30 óra – Zeneakadémia Nagyterem

MVM Karácsonyi Koncert: Tony Lakatos Quartet, Horgas Eszter-fuvola

2001. december 22., 19.30 óra – Zeneakadémia Nagyterem

Forrás Karácsonyi Koncert

Budapesti Vonósok, Onczay Csaba és Onczay Zoltán (gordonka)

Monfredini, Vivaldi, Pergolesi, Albinoni, Boccherini és Corelli művei

2001. december 31., 23 óra – Zenekadémia Nagyterem

Szilveszteri koncert: Amadinda Ütőegyüttes, Presser Gábor és Vigh Andrea

2002. január 1., 19.30 óra – Zeneakadémia Nagyterem

A Holló utcából a

Nyolcvan éve hunyt el Goldzih

A főváros VII. kerületében, a kis Holló utca 4. számú házának homlokzatán nemes egyszerűségű emléktábla található, melyen a következő disztichonok olvashatóak: *„Éjt napot itt munkált, kutatott nagy bölcse Keletnek / itt értek csöndben lángesze nagy művei. / S mig neve tündöklőn, hódítva bejárta a földet: / ő maga holtig hűn megmaradott e rögön."* A négysoros méltatás felett pedig ez áll: „E házban élt egy emberöltőn át Goldziher Ignácz egyetemi tanár." A Sebestyén Károly szerezte vers egyáltalán nem túloz sem a nagy tudós közismertségét, sem hazaszeretetét illetően. Goldziher Ignác munkássága valóban egyetemes hírnévre tett szert. Ő maga a legkiválóbb bölcsészek egyike volt, aki valaha Budapesten tevékenykedett: kora vezető orientalistája és sémi-filológusa, a modern iszlámtudomány nemzetközi rangú megalapítója.

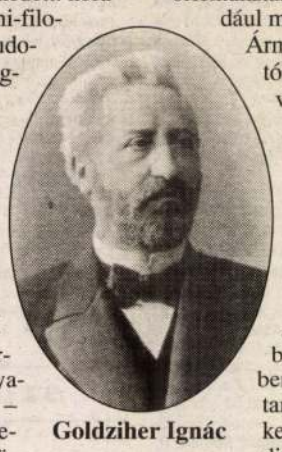

Goldziher Ignác

A szerény Holló utcai ház és az itt született, világviszonylatban is egyedülálló tudományos produktum „összeférhetetlensége" Goldziher életének legnagyobb dilemmáját is jelképezheti. Itthon nem lehetett osztályrésze teljesítményéhez méltó tudományos karrier, ám ő maga, mint – magyarul először 1984-ben kiadott – titkos naplója tanúsítja, képtelen volt elszakadni a hazai közegtől. Nem is hagyta el huzamosabb időre Budapestet, bár Európa vezető egyetemei kínáltak neki katedrát, többek között Oxford és Cambridge. Zsidó vallása mellett haláláig kitartott, s pályafutása szempontjából, mint naplójában többször utal rá, ez aligha volt előny. Ugyanakkor a tudományt mindenek felett tisztelő felfogása miatt saját hitközsége részéről is kicsinyes támadások sorozata érte.

Az 1850-ben Székesfehérváron született, 1865-től Pesten tanult Goldziher Lipcsében szerzett bölcsészdoktorátust a nagy német orientalista, Heinrich L. Fleischer tanítványaként. Huszonkét évesen a pesti tudományegyetem magántanárának nevezték ki, 1873–1874-ben pedig állami ösztöndíjjal tett tanulmányutat a Közel-Keleten. Bár ez az út korántsem volt mentes a kockázattól, Goldziher már nem az ezer veszéllyel dacoló utazó-orientalisták közé tartozott, mint például mestereinek egyike, Vámbéry Ármin. Elsősorban tudós kutatóként érkezett, s ehhez méltó volt fogadtatása is: ő az első európai, aki beléphetett a nagy hírű kairói Azhar-mecset főiskolájára, ahová tanárnak is meghívták, ám ezt a felkérést sem fogadta el. Támogatója, báró Eötvös József ígérete várta őt Budapesten, a professzori állás. Hazatérése után azonban csalódnia kellett: időközben Eötvös meghalt, s rendes tanári kinevezésére 1894-ig kellett várnia, katedrához pedig csak 1905-ben jutott.

Tanári működésének jubileumát külföldön éppúgy megünnepelték, mint itthon. Az 1917–1918-as tanévre a bölcsészkar dékánjává választották. Ekkoriban zajlott le újra és újra a köv kat idézett jelenet. Dékánké díszmagyarban kellett megjel abban kocsizott végig Erzsé „Nyitott kocsiban utaztam a h bakon a Dob utcán át, hamisíta mű lengyel hittestvérek hossz között. Mit gondolhattak ezek l las kalpagom láttán?"

Az Akadémia előbb fejezte k csülését Goldziher iránt, mint az 1876-ban akadémikussá vála 1905-ben pedig osztályelnökké. mellett kilenc külföldi akadémia totta tagjai sorába, ami a magy számára ritka megtiszteltetés v nagy európai egyetem választo doktorrá. Számtalan nemzetközi képviselte a hazai tudományos 1904-ben az Amerikai Egyesült Á ban, St. Louisban részt vett a világ alkalmából meghívott legkiválóbb pai tudósok konferenciáján.

Alapvető fontosságú műveket iszlám történetéről és kultúrájár olyan speciális témákról is, mint az történetírás, a mohamedán jog vag iszlámot ért buddhista szellemi h Ezek egy része nem itthon, hanem kü böző német nagyvárosokban, né nyelven jelent meg. Könyveinek és tan mányainak válogatott, halála után össz állított bibliográfiája 580 tételt tartalma Ez a monumentális életmű a Holló utc bérelt lakásban, illetve Zugligetben, Wellisch-villában született meg: e két he lyen szeretett dolgozni Goldziher Ignác.

Három évtizedig töltötte be a pesti izraelita hitközség titkári posztját, ám a kényszerűen vállalt hivatali munka gyöt-

---

ÉRCNÉL MARADANDÓBB

A gróf Andrássy család sírboltja

A Kerepesi úti temető falsírboltjainak egyikén található ez a szép, az utóbbi években restaurált öntöttvas korpusz, amely a főváros temetőiben különleges munkának számít. A mű a patinás csíkszentkirályi és krasznahorkai gróf Andrássy névnek állít emléket, bár a legismertebb Andrássyak máshol nyugszanak: Gyula, a harmadik magyar miniszterelnök, a kor egyik legnagyobb európai diplomatája Tőketerebesen, Manó, a hazai vasipar kimagasló jelentőségű alakja pedig Krasznahorkán. Ide a családból a XIX. század során csak az 1858-ban elhunyt Andrássy Juliannát, az 1872-ig élt Andrássy Szerafint temették, később pedig az 1946-ban elhunyt Andrássy Sándort, a Magyar Automobil Club elnökét, majd az ő szűkebb családját: feleségét, lányát és unokáját is. Ez azon kevés budapesti sírbolt egyike, melyet ugyanaz az arisztokrata család használ immár másfél évszázada.

Az Andrássy család ezen ágának választása a XIX. század közepén még különlegesnek számított: az arisztokrácia temetkezési szokásai ekkor nem a nagyvárosi köztemetőket részesítették előnyben. Ez még a vidéki birtokközpontokban épült családi mauzóleumok virágkora volt, és a nagyvárosi sírkertekben csak a századfordulón jelentek meg nagyobb számban az arisztokrata temetkezőhelyek. A két temetkezési forma azonban még sokáig egymás mellett dívott a mágnások körében: 1907-ben például báró Podmaniczky Frigyest, Budapest volegényét is családja vidéki mauzóleumában temették el.

A századfordulón is elsőként olyan főrangúakat temettek a Kerepesi úti temetőbe, akik nem családi sírhelyre kerültek, hanem, egyéb tevékenységük révén saját díszsírhelyre, melyet gyakran a főváros tartott fenn. Közéjük tartozott báró Atzél Béla, a legendás budapesti Park Klub életre hívója, a dán bárói családban született Kaas Ivor, a Pesti Napló, majd a Budapesti Hírlap egykori vezércikkírója, kora egyik legnagyobb publicistája, Lipthay Béla báró, a főváros közéletében jelentős szerephez jutó műgyűjtőmecénás, vagy Zichy Jenő, a híres „ipargróf", több ázsiai tudományos expedíció megszervezője. Azok a főrangúak azonban, akik éppen kimagaslónak ítélt gazdasági, tudományos vagy katonai tevékenységük révén jutottak bárósághoz, sokkal nagyobb számban s általában családostul temetkeztek itt. Közülük egy-egy falsírboltban nyugszik két jelentős gazdaságpolitikus, mindketten bárók: Dániel Ernő és Láng Lajos.

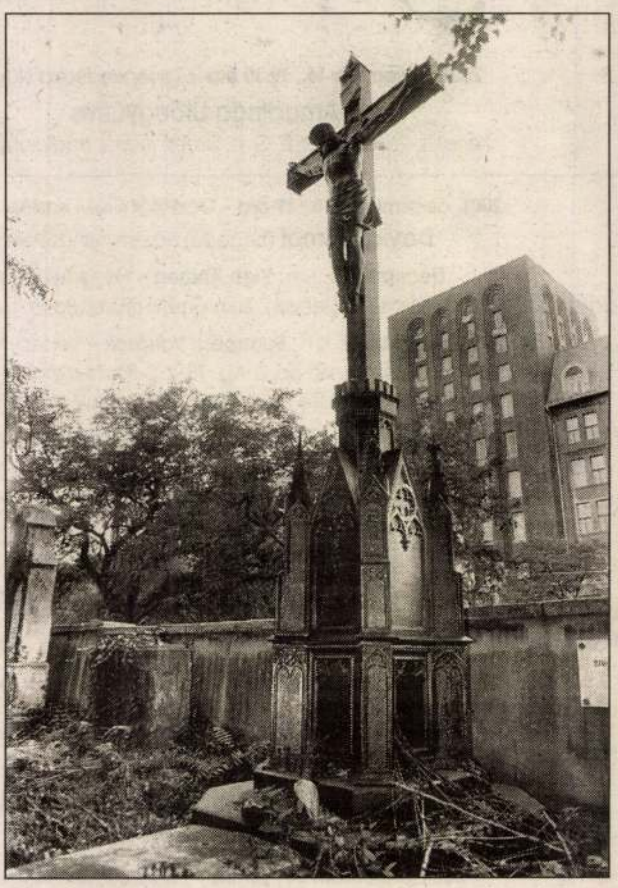

FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

Vezető arisztokrata politikusok az első világháború előtt alig kaptak sírhelyet a Kerepesi úti temetőben, legtöbbjüket vidéki családi mauzóleumba temették. A kivételek között volt a két 1848–49-es mártír, gróf Batthyány Lajos és báró Perényi Zsigmond. Mellettük megemlíthető a díszsírhelyen nyugvó Bánffy Dezső báró, aki legfőképpen saját hiúsága révén került ide, amely erősebbnek bizonyult a kolozsvári családi temetkezőhely tradíciójánál. Síremléke valamelyest megvilágíthatja a választás okát: a felirat azt emeli ki, hogy Bánffy volt „Magyarország miniszterelnöke az ország fennállásának ezredik esztendejében".

T. V.

milliárd forintot értek el.

A MAGYAR NEMZET A PRINTEXPON. Szeretettel várjuk olvasóinkat a Printexpo ján új előfizetőinket ajándékkal is meglepjük

FELHÍVÁS

TRANSZFORMÁTOR ÁLLOMÁSOKON LÉVŐ OLAJOS KÉSZÜLÉKEK PCB TARTALMÁNAK MEGHATÁROZÁSÁRA

A Magyar Villamos Művek Részvénytársaság (MVM Rt., 1011 Budapest, Vám u. 5-7.), mint Megrendelő, a tulajdonában lévő 23 alaphálózati alállomás olajos készülékeinek PCB vizsgálatára pályázatot hirdet.

A feladat magába foglalja az 5/2001. (II. 23.) KöM rendelet előírásainak betartásával az MVM Rt. alállomásain a készülékekből történő reprezentatív mintavételt, a minták laboratóriumi vizsgálatát az EU által közölt és kötelezővé tett szabványsorozat szerint a jegyzőkönyvek elkészítésével együtt.

A munka megkezdésére várhatóan 2001. novemberében kerül sor.

Teljesítési határidő a szerződéskötéstől számított két hónap. A szerződéstervezetet az ajánlattal együtt kérjük megküldeni.
Az ajánlatot a minták száma szerint az alábbi bontásban kérjük megadni:
50-nél kevesebb, 50-100 között, 100 fölött.
A vizsgálati költségekbe beleértendő a kiszállási költség is. A telephelyek az ország különböző részein vannak.

Az ajánlatok elbírálásának szempontjai:
- a PCB tartalom szabványos vizsgálatára feljogosító akkreditáció (alapfeltétel),
- a hasonló munkákra vonatkozó referenciák (olajok PCB tartalmának vizsgálata),
- ajánlati ár, fizetési feltételek.

Ajánlatot kérünk továbbá a fentiek figyelembe vételével helyszíni gyorsteszt vizsgálatok lefolytatására is.
Az ajánlatokat a Megrendelő alábbi címére kérjük beküldeni.
Magyar Villamos Művek Rt., 1255 Budapest, Pf. 77
Kapcsolattartó személy: Dr. Kaszáné Takács Éva, Környezetvédelmi Osztály
Tel.: 224-6224
Fax: 201-6128
A 2001. október 20-ig beérkező ajánlatokat fogadjuk el.

Spakievics Sándor
gazdasági igazgató

Civin Vilmos
környezetvédelmi osztályvezető

ŐSZI A(U)KCIÓ

2001. október 8-án 15 ó
is tehetnek vételi ajánlatot az
hatéves futamidejű, fix kamat
amelynek kar

9,5%

Az FHB aukciós limitárat nem h
a kockázatot kerülők biztonság
állampapírokénál ma
A **kamatot** az FHB **évei**
tőketörlesztés a futamidő végén
A jelzáloglevelek **névérté**
a **tőzsdén szabadon**
A jelzáloglevél a magánsze
kedvezményt is biztosít, a
nem kell ad

Vételi ajánlat tehető: a
Ép.Rt., a Raiffeisen Ép. Rt., az Ae
a Concorde Ép. Rt., a Takarék B

További részletekről érd
értékesítési hely
FHB 06-40-200-115-

FH
Földhitel- és Jelzálo

LEVÁP Jenő

Magy l'elvez. 2001 okt 4

nk?

g új mozijában

hogy megtalálta David szerepére *Haley Joel Osmetet.*

Amit ez az istenáldotta tehetségű kisfiú az érzelmekkel megvert robotgyermek figurájában eljátszik, lenyűgöző. Csak két villanást idéznék a filmből. Amikor David a teszttelését végző „szülőkhöz" kerül, és az „anyja" a fülébe súgja az érzelmek programját aktivizáló szavakat, David addig közömbös, kifejezéstelen szeme és merev arckifejezése egyszerre megtelik élettel. Látjuk, mint alakul át egy robot valamivé, ami már nem robot, de ebben a szemben már az embergyermekké alakulás lehetetlenségének a szomorúsága is ott tükröződik. A másik: David együtt menekül a fölöslegessé vált robotokat megsemmisítő program elől a szexrobot Gigolo Joe-val *(Jude Law).* David megmenekül, Joe nem. És ekkor a robotgyermek arca, szeme valami olyan megrázó fájdalmat fejez ki, hogy a néző torka elszorul és könnyeivel küszködik. Ha ez a fiúcska soha többé nem filmezik, Daviddal, és A hatodik érzék túlvilággal kapcsolatban lévő gyermekhősével, Cole-lal máris beírta nevét a filmtörténetbe. Cole tavaly már kapott egy Oscar-jelölést. 2002-ben David is várhatja.

Művészet az ezredfordulón

P. Szabó Ernő

Egyre több regionális centrum szervez jelentős művészeti eseményeket, tanácskozásokat, kiállításokat, fesztiválokat az utóbbi években a művészetek országos központjai mellett. Ilyen központ alakul a főváros IX. kerületében, a Ráday utcában. Néhány év alatt több új galéria nyílt a Kálvin és a Bakáts tér között, és a tavaszi fesztiválok után az idén is megrendezik a Kortárs művészetek őszi fesztiválját. Mint a tegnap tartott sajtótájékoztatón elhangzott, a Plein-Art 2001 középpontjában a kortárs művészet áll, ezen belül is az új kifejezésmódok, technikai lehetőségek. Az október 12–14-ig tartó fesztivál első napján több előadás foglalkozik a hagyományok és az új értékek viszonyával. A Hagyomány a virtuális korban című szimpóziumon szó esik az esztétikum dilemmájáról, a kortárs magyar művészet törekvéseiről, a multimédia eszközeiről, a kortárs művészetben megfigyelhető technikai váltásról. A tanácskozáson hazai szakemberek mellett külföldi vendégek is részt vesznek.

Október 12-én több kiállítás is nyílik a Plein-Art keretében: *Lévay Jenő* grafikus és *Újházi Péter* festőművész bemutatója. Másnap kerül sor a Magyar Rézkarcoló Művészek Egyesületének, a Magyar Iparművészeti Egyetem, a Bukaresti Képzőművészeti és a Poznani Iparművészeti Egyetem hallgatóinak bemutatójára, és több magyar alkotó egyéni tárlatának megnyitójára. Újabb kiállítások nyílnak vasárnap is, mégpedig a Ráday utca galériáin kívül ad hoc helyszíneken: éttermekben, kávéházakban, szállodában és a Gershwin Teremben. Az irodalmi pódium helyszínéül a Balassi Kiadó könyvsátra szolgál, és fölállítják a performance színpadot is, amelyen többek között a *Fábry–Szokolay* duó és *Marschall Norbert* együttese lép fel. Elek és Kada, *Szombathy Bálint,* valamint *Szkárosi Endre* bemutatója is itt lesz. A fesztivál a közönség számára egyre inkább az igényes kikapcsolódás színterévé válik, a művészetbarátok és az alkotók pedig egyre inkább kisugárzó hatású regionális művészeti központként tarthatják számon a helyszínt, a Plein-Art fesztiválnak köszönhetően is.

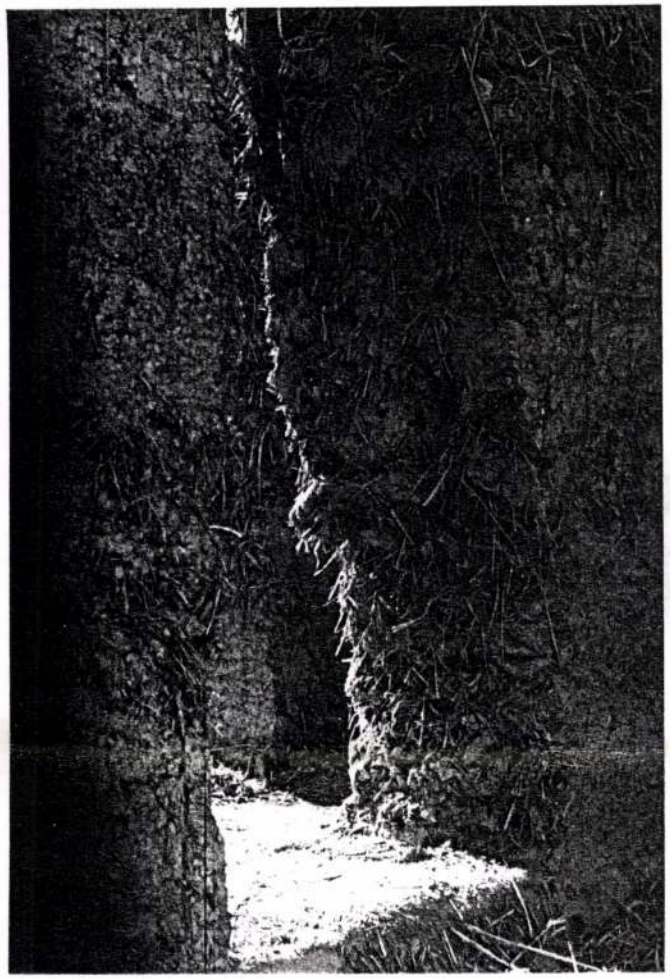

LÉVAY JENŐ KIÁLLÍTÁSA

1993 július 8. csütörtök

délután 4 órától este 10 óráig

Budapest, XVIII. kerület

Mályinka /volt 616. utca/ u. 62.

Megközelíthető: **82/a** jelzésű autóbusszal /Sas utcáig/ a **Kőbánya-Kispest** metró végállomástól.

. VI.22.

LÉVAY JENŐ

LÉVAY JENŐ
BUDAPEST
RUDAWSZKY 12/B
1182

NYOMTATVÁNY

1a

Lévay József

A 19. n. elő felében sárospataki fazerasmeste

Román János: Sárospataki kerámia. Bp. 1955
18. o.

Lévai József

Céh-kanta. Sárospatak. 1839.
Sárospataki Tudományos Gyűjtemények Múzeuma
szám nélkül.
magasság: 38 cm.

Szines repr.

Román János: Sárospataki kerámia. Bp. 1955.
43-44.o.

Lévay József

díszlettervező

1941—42-ben a következő filmek díszleteit tervezte.

Szabotázs,

Magyar Film

1942. ápr. 29

FORGALMI PROPAGANDAESZKÖZEI" CÍMŰ CIRKÉHEZ

MELLÉKLET ROSNER KÁROLY: „SVÁJC IDEGENFORGALM

MAGYAR IPARMŰVÉSZET MELLÉKLETE

Lévay József festő

Az újra nyílt Miskolci Képtár bemutatja a Herman Ottó Múzeum gyűjteményéből a régi miskolci festők műveit. Kiállítják a művész ifjúkori arcképét. /szulitve/

(M-): Két kiállítás a Képtárban.
Déli Hírlap (Miskolc), 1944. jún. 24.

Lévay Jenő, grafikus

Lévay Jenő: Parancsra új parancs

Lévay J 16

Élet és [illegible] XXVIII/17

Lévay Jenő

Maksay László: Merjük kimondani!

Művészet, 1983. november

Lévay Jenő

Kiállítás a Stúdió galériában

Mayer Vincent 1984. III. 31.

LEVAY JENÉ

American Book Arts I. kiállítás a Stúdió Galériában, 1992 október 4-10-ig, Bajcsy Zsilinszky út 52.
Megnyitó: október 4-én 17 órakor. A kiállítást megnyitja Pataki Gábor. Nyitva:10-18 óráig, hétfőn zárva.

•

American Book Arts II. kiállítás a Szt. István Király Múzeum Fekete Sas Patikamúzeumában,
1992 október 2- november 1-ig, Székesfehérvár, Fő utca 5. Nyitva: hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

•

Dialogues in Paper- magyar és amerikai művészek közös kiállítása
1992 október 4-15-ig, a Fészek Galériában, Kertész u 36. Megnyitó: október 5.-én 19.30-kor,
megnyitja Daniel Spikes, az Amerikai Egyesült Államok Nagykövetségének kultúrális munkatársa.
20 órakor a nagyteremben Luana Silverberg-Willis (California) táncbemutatója látható.

•

Mű-könyvek, Könyvművek- művészkönyvmunkák Európából, október 2- 16-ig a Liget Galériában.
Budapest, XIV. ker. Ajtósi Dürer sor 5. Nyitva kedd kivételével naponta 14-18 óráig.

•

Két hálózati folyóirat c. kiállítás az Artpool gyűjteményéből, (Common Press 1977-84, Doc/k/s 1976-87)
A kiállítás december 4-ig látható az Artpool Művészetkutató Központban, VI. ker. Liszt Ferenc tér 10. 1. em.1.
szerdán és pénteken 14-18 óráig, szeptember 25 és október 11 között minden munkanap 14-18 óráig nyitva.

•

Kis könyvek c. kiállítás a Tölgyfa Galériában, 1992 október 4-8-ig. 1027 Henger u. 2.
A kiállítást megnyitja Lévay Jenő (performance) október 4-én 16 órakor.

•

Szervezők: Dobbin Books,N.Y.C., Robbin Ami Silverberg, Louise McCagg, Böröcz András, Szenes Zsuzsa,
Judith Hoffberg, Galántai György, Kovalovszky Márta, Révész László László, Molnár Éva, Várnagy Tibor.

Tervezte: Hübner Teodóra

K Ö R F O R G Ó

A MissionArt Galéria
tisztelettel meghivja
Önt és barátait
a Miskolci Egyetem főépületében,
/Egyetemváros, 12-es busz/
1993 április 16-án
16 és 19 óra között rendezendő
nemzetközi

"P Á T E R N O S Z T E R"

kiállitássorozat
első, miskolci bemutatójára.

Kiállitó müvészek:
LÉVAY JENŐ /Magyarország/
SHERRI HAY /Kanada/
ÉVA MOLNÁR /Ausztrália/

A kiállitás támogatói:
Miskolci Egyetem
Miskolci Galéria

/MissionArt Galéria
Miskolc, Széchenyi u.14.
TEL/FAX.: /46/ 326-906/

M E R R Y - G O - R O U N D

MissionArt Gallery
takes pleasure in inviting
you and your friends to the
Miskolci University mainbuilding
/Egyetemváros no. 12 bus/
between 4 and 7 pm
Friday April 16 th, 1993
first international
exhibition series

"P A T E R N O S T E R"

Exhibiting artists:
LÉVAY JENŐ /Hungary/
SHERRI HAY /Canada/
ÉVA MOLNÁR /Australia/

Sponsored by:
Miskolci University
Miskolci Gallery

MissionArt Gallery
Széchenyi u.14.
TEL/FAX.: /46/ 326-906/

LÉVAY Jenő

AZ ERNST MÚZEUM DOROTTYA GALÉRIÁJA
SZERETETTEL MEGHÍVJA ÖNT, CSALÁDJÁT ÉS BARÁTAIT

LÉVAI NÓRA
KÉPZŐMŰVÉSZ

PAPÍRMUNKA

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA.

IDŐPONT: 2001. SZEPTEMBER 3. 18 ÓRA.
MEGNYITJA: CSÁSZÁR LÁSZLÓ SZÉPÍRÓ.

A KIÁLLÍTÁS SZEPTEMBER 22-IG LÁTOGATHATÓ.
NYITVATARTÁS:
HÉTFŐ - CSÜTÖRTÖK 13 - 19 ÓRA,
PÉNTEK - VASÁRNAP 11 - 19 ÓRA.

DOROTTYA GALÉRIA
1051 BUDAPEST, DOROTTYA U. 8. TELEFON / FAX : 266-0-877

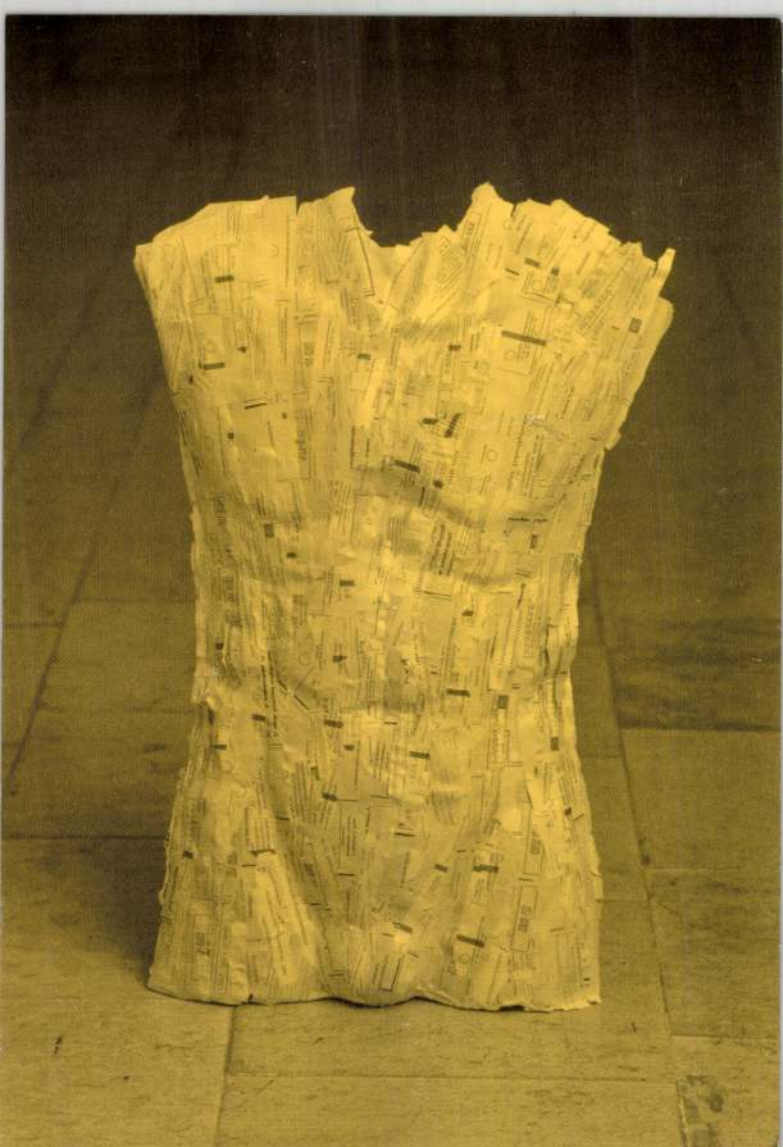

MAGYAR PAPÍRMŰVÉSZETI TÁRSASÁG
textilművész tagjainak kiállítása
"JELES NAPOK" 1997. november 28-december 19.

Kiállítók:
Abaházi Katalin, Kelecsényi Csilla, Lévai Nóra,
Solti Gizella, Székelyi Kati, Vereczky Szilvia, J. Lieber Erzsébet

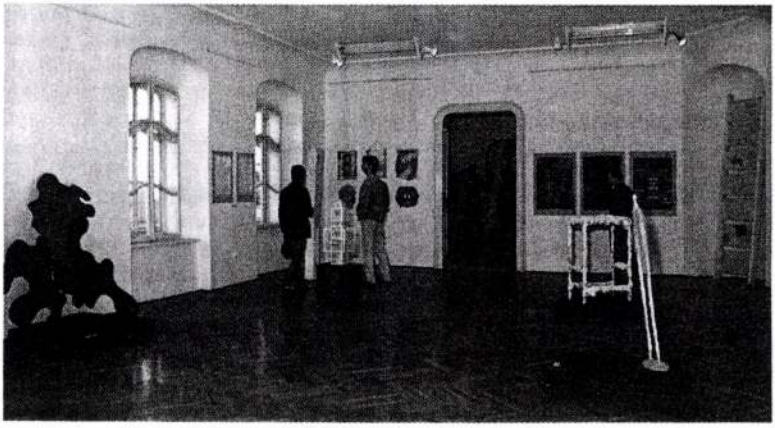

Papír és plasztika – A Magyar Papírművészeti Társaság kiállítása, 1997. október – Győr, Műcsarnok

Megnyitó: 1997. november 28., pénteken 18 órakor
Megnyitja: Lengyel László művészettörténész

VÍZIVÁROSI GALÉRIA 1027 Budapest II. Kapás utca 55. Telefon: 201 69 25

LÈVAI NÒRA

Lévai Nóra

Magyar iparművészet az
ezredfordulón 2003

79.

- FÜLEP LAJOSNAK

Bp. 1938. X. 1o. →|

ben azonnal elindultam volna, annyira
ersze...Megkíséreltem, hátha kapok
egény vagyok, a megszokottnál is
zbejöttek a csehországi események.[2]
atárra küldenek, első sorban
a MÁV, vagy a minisztérium szűk-
jegyet, de most szombatra, ahogy
. Nehány napra /szombat-vasárnap-

Lévai Jenő
Fiatal képzőművészek
stúdiójának kiállítása

Magyar Nemzet 1984. XI. 15.

Lévay Jenő
Grafikai biennále Miskolcon

Magyar Nemzet 1984. 1:6.

LÉVAI Zoltán

Budapest, Kulcsár utca 12/B. H-1202

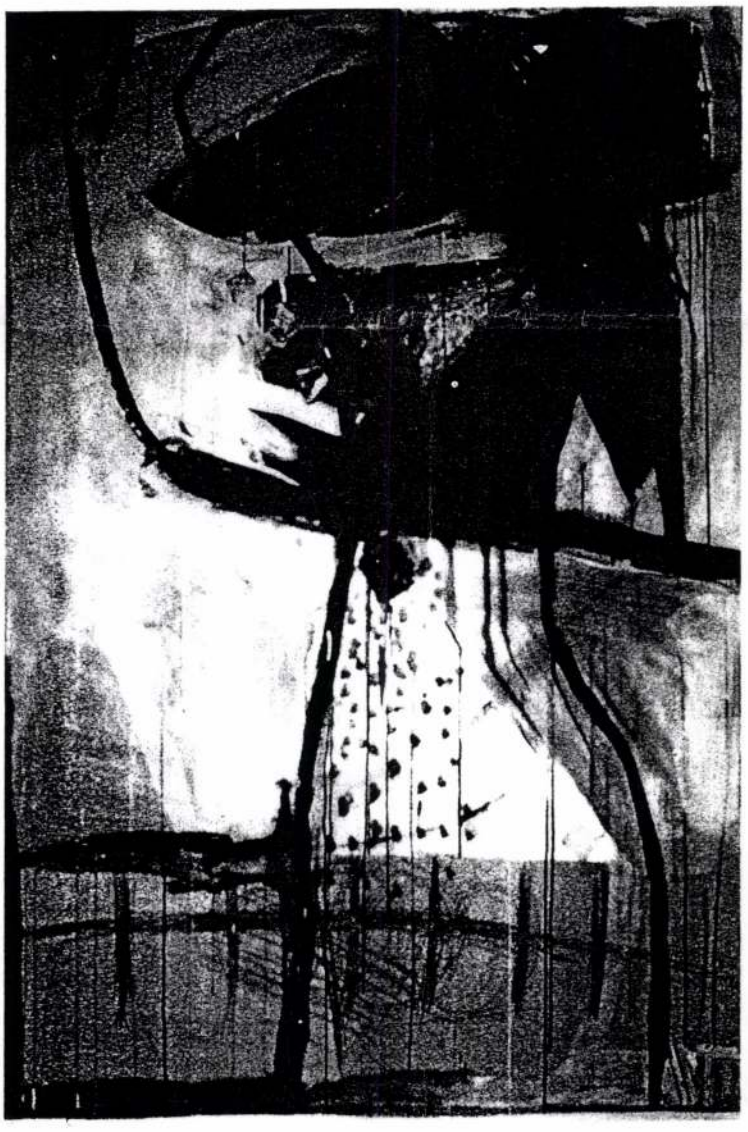

Az Óbudai Társaskör Galéria
meghívja Önt LÉVAI ZOLTÁN
TWO DIRECTIONS AT THE SAME TIME
című kiállításának megnyitójára.
Megnyitja: Szakács István író
Ideje: 2005. március 8. 18 óra
Helye: Óbudai Társaskör Galéria
Budapest III., Kiskorona u. 7.

A kiállítás megtekinthető 2005.
március 27-ig hétfő kivételével
naponta 14-18 óra között.

Támogatók:
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Nemzeti Kulturális Alapprogram
Fővárosi Képzőművészeti Alap

Az Óbudai Társaskör Galéria
megnyitja önt LÉVAI ZOLTÁN
TWO DIRECTIONS AT THE SAME TIME
című kiállításának megnyitójára.
Megnyitja: Szakács István író
Idejе: 2005. március 8. 18 óra
Helye: Óbudai Társaskör Galéria
Budapest III., Kiskorona u. 7.

A kiállítás megtekinthető 2005.
március 27-ig hétfő kivételével
naponta 14-18 óra között.

Támogatók:
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Nemzeti Kulturális Alapprogram
Fővárosi Képzőművészeti Alap

Spontaneous film

Without manipulation can the intention be found in ordinary life? The video camera mounted on a small car directed by a remote controller fixes a new dimension of the city that can never be seen by us otherwise. Thus we can define the photo and the film in a different way when there is no photo gesture, no photo consciousness and no composed photographic view. Everything can be photographed. There is not any special way of viewing. All categories can be disregarded. The film is directed spontaneously and not deliberately and consciously manipulated, and it cannot defeat us anymore or violate our sensitivities. This type of film cannot be repeated as it randomly records unique moments.

Zoltán Lévai

Támogatók:
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Nemzeti Kulturális Alapprogram

TWO DIRECTIONS AT THE SAME TIME

Zoltán Lévai 2004 Budapest

A K.A.S. Galéria meghívja Önt LÉVAI ZOLTÁN

Before my very eyes című kiállításának megnyitójára

Megnyitó: 2004. augusztus 11. 18 óra

Bevezetőt mond: Kunszt György

A kiállítás megtekinthető: 2004. augusztus 29-ig

K.A.S. Galéria: 1056 Budapest, Váci utca 36.

Telefon/fax: 318 20 84

E-mail: kasgaleria@freemail.hu

KORTÁRS ALKOTÓK STÚDIÓJA

Before
my
very
eyes

LEVÁRDY Ferenc

Marosi Ernő

Vigilia 1984/2.

TEMPLOMI MŰVÉSZET VAGY EGYHÁZMŰVÉSZET?

Levárdy Ferenc: Magyar templomok művészete

„A könyvet nem olyan közönségnek szánom, akiknek mindennapi kenyere a művészettörténet. Elsősorban olyanoknak, akik mindennapos, eleven tevékenységük gyökérszálait, megszentelt hagyományait, cselekvésük igazolását keresik, s új utakon járó kultikus ténykedésük kialakuló formáihoz keresnek ösztönzéseket az elmúlt korok művészeti tényeiben. A könyv elsősorban egyháziak használatára készült, teleológiáját megbízóinak teológiai igénye határozta meg." – Levárdy Ferenc kötetének* bevezető szavai (a teleológia-teológia szójáték kivételével) világos és méltánylandó célkitűzésről vallanak: olyan történeti felépítésű kézikönyvvel látni el mindenekelőtt az egyházak papjait, amely az általuk használt és kezelt esztétikai értékek tudatosítására és védelmére indíthatja őket. Méltó és felettébb időszerű törekvés! Aktualitása a cél megfogalmazásából is kitűnik. Némi parafrázis-szerű hangsúllyal ugyanis a professzionistáknak két csoportja bontakozik ki az idézett szöveg utalásából: azoké, akik a művészetből (illetve a művészettörténetből) élnek, s azoké, akik az oltárnál szolgálván, nemcsak az oltárról részesednek, de történeti igazolást is keresnek tevékenységükhöz. Az ellentétpár két tagjának elhatárolása reális és helyeselhető: a művészettörténetírás célkitűzéseivel valóban nem egyeztethető össze a meghatározásból következő apologetikus jelleg, amint a műemléki tudományos kutatást is elsősorban a történeti, múltbeli értékek feltárása foglalkoztatja. Eközben inkább súrlódási együtthatót jelent a jelenbeli – az adott esetben liturgiai – használati értékek megteremtésének vagy megőrzésének kötelezettsége. Minden folyamatos használatban álló egyházi műemlék történetileg sajátos esztétikai értékeinek érvényesítése kompromisszumot igényel. Ezeknél a liturgiai rend változásai, míg a protestáns használatban lévő egykori katolikus emlékek esetében – a katolikus templomok egykori protestáns korszakából származó maradványoknál – az eltérő igények jelentenek ilyen tényezőt. Éppen ezért azok, „akiknek mindennapi kenyere a művészettörténet", sem tekinthetők egységes csoportnak: lesznek köztük olyanok, akik alapvetően a történeti értékek rekonstrukciójára koncentrálnak, s olyanok is, akiknek feladata a történeti értékek adaptációja a jelen követelményeihez.

Levárdy könyve kettős értelemben is apologetikus célzatú: nemcsak az egyházi kultusz új formáinak a régi emlékekkel való összeegyeztethetőségét hirdeti, hanem arra is felhívja a figyelmet, hogy a problematikus régi formák egy történeti fejlődés produktumai és dokumentumai; műemlékek, amelyeknek védelmére ösztönöz. Érdekes, hogy a könyvben uralkodik e műemlékek tudatos – már-már keresett – objektív szemlélete. Noha a templom szónak van igen hangulatos régi magyar szinonímája, az egyház, Levárdy mégis kerüli az egyház, egyházművészet kifejezéseket, s inkább az erőltetettebb „templomi művészetről" szól – nyilván, hogy minden utalást elkerüljön az „egyház" szónak hierarchia értelmében való felfogására. Ugyanakkor a „templomok művészete", „templomi művészet" kifejezések csak lelőhelyet, elhelyezést jelentenek, szellemiséget, közösséget (egyházközség vagy gyülekezet) azonban nem. Tény, hogy az egyházművészet szó használatakor meg kell mondani: *melyik* egyház művészetéről van szó. Ennek elhallgatása önmagában még nem ökumenikus megoldás; ismét parafrázist használva: az *aklok* emlegetése és összehasonlítása még nem helyettesíti a *nyáj* vagy *nyájak* minőségének jellemzését. Az egyházművészetnek van története, a

* Megjelent a Szent István Társulat kiadásában 1982-ben.

nünk kell? De vigyázzunk, mert nem minden művészi mindjárt, ami új. Az sem biztos, hogy minden, ami modern művészetként elfogadható, bárhová válogatás nélkül illik.

A kérdés első felével kapcsolatban arra szeretnék emlékeztetni, amit a bevezetőben a „keresztény művészet", „egyházművészet" fogalmak kialakulásáról idéztem. Valóban volt és van az egyház mint intézmény által foglalkoztatott művészek körében egy olyan tendencia, amely ha nem is akart bizonyos történelmi stílusokat utánozni, de azokból ihletet meríteni kötelességének vélte. Modoros formák, motívumok, emblémák stb. alkalmazásával kívánt az „egyházművészet" követelményének megfelelni. Ez a tendencia kétségtelenül azzal a veszéllyel jár, hogy a művészetet – a maga kifejezési szabadságában korlátozva – eleve egy bizonyos pózba állítja, amely épp ezért – még a valódi képességekkel rendelkező alkotókat is – megakadályozza abban, hogy igazán jót alkossanak. Ezt sokszor maguk a megrendelők idézik elő, szinte megkövetelik a feladatok eszmei programjának túlságosan merev és formálisan kötött megfogalmazásával. Időszerű volna tehát a hagyományos ikonográfiai modellek teológiai szempontokból való felülvizsgálata, különösen a krisztológia és a Mária-tisztelet területén, ami hozzásegíthetne ahhoz, hogy a művészek ne csupán arra kényszerüljenek, hogy a történelmi ikonográfia modelljeit öltöztessék modern ruhába, hanem a mai kor emberének istenélményét, egyházfogalmát mélyebbről merítő, tartalmilag is megújult alkotásokban fejezzék ki.

A művészi kvalitás megítélésében kevésbé járatos megrendelőt aztán az ilyen „egyházi"-nak vélt formákkal a valódi művészettől távol állók megtéveszthetik, s így olyan munkák kerülhetnek művészi környezetbe, amelyek jó esetben csak divatosak, de nem időálló művészi munkák. Rosszabb esetben csak formájukban, de nem kvalitásukban különböznek azoktól a talmi kegyszerektől, amelyektől pedig éppen megszabadulni kívánunk.

A modern művészet és építészet rendkívül gyorsan változó hullámain eligazodni elég nehéz, de éppen ez a sokoldalúság teszi lehetővé, hogy bármely meglévőhöz harmónikusan illeszkedni, kapcsolódni tudjon. A valódi művészt éppen arról ismerni meg, hogy mindig megtalálja azt a hangnemet, amelyben egy adott környezetben megszólalhat úgy, hogy az harmóniát alkosson a meglévővel. A választóvonal nem irányzat és irányzat között, hanem művészet és nem művészet között húzódik.

Az elmondottakban szempontokat kerestem a múltból örökölt templomi környezet megújításához, esztétikai egységének megőrzéséhez. Úgy tetszik, hogy ezek a szempontok: a bensőség és őszinteség, a történetiség és a beilleszkedés az egyetemes emberi értékek rendjébe, a funkció, mozgás, anyag, szerkezet, forma összefüggései, az ízlés kultúrájának felemelése a valódi művészet szintjéig olyan szempontok, amelyek az emberi környezet szépvé alakításának egyetemes szempontjaival találkoznak.

A SZERKESZTŐSÉG KÖZLI: Kérjük kedves munkatársainkat, hogy lapunknak szánt kéziratukat két példányban (egy másolattal) és a szabványnak megfelelő gépeléssel (egy oldalon 25 sorral, egy sorban 60 leütéssel, kettős sorközzel, megfelelő margóval) küldjék be, mert ezzel egyrészt megkönnyítik a nyomdai korrektúra munkáját, másrészt megkímélik a szerkesztőséget a kéziratmásolás többlet-költségeitől. – Kéziratokat és illusztrációkat, amelyeket nem mi kértünk, vagy előzetesen nem beszéltünk meg, nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. – Szerkesztőségi fogadóórák: hétfő, kedd, csütörtök 9–15,30 óráig.

magyarországi művészetnek is, a templomok művészetének azonban csak leltára lehet – ennyit a kötet címéhez.

A Szent István Társulat tehát a magyarországi katolikus, ortodox, református és evangélikus (vajon milyen koncepció alapján „bevett"?) egyházak válogatott műemlékeinek alapvető történeti információval szolgáló kézikönyvét jelentette meg. Elfogadhatjuk, hogy ezek templomokként való meghatározása talán külsőleges, de jól funkcionáló közös nevező. A kötet gondos kivitelű, világosan szedett, alcímekkel tagolt; mutatója és sommás bibliográfiája általában jól eligazít. Nem túlságosan bő képtáblái jó kivitelűek, ha sok újat nem is nyújtanak: a műemléki fényképészek legsikerültebb, többnyire máshol is már kiadott fotóinak kis antológiáját alkotják. Sajnos a képek számozásuk és a külön közölt képjegyzék alapján –szövegbeli utalások híján – nehezen azonosíthatók. Egyedül a szöveg közti, rajzos ábrákat érheti kifogás: másnak, mint térképvázlatnak, építészeti magyarázó rajznak a közlése művészettörténeti munkában egyszerűen elfogadhatatlan. Katakombafreskót (22. l.), miniatúrát (35. l.), reliefet (64, 65. l.), inkrusztációt (69. l.), sőt Madonna-szobrokat (107. l.) – az adott összefüggésben nemcsak hamis, de már cinikus „Szép Madonnák" felirattal! –, MS-mester képét (128. l.), Maulbertsch-freskót (188. l.) átrajzolásban beilleszteni: olyan eljárás, amelyre a legszigorúbban csak ezt mondhatjuk: ilyet az ember nem tesz! Annál a művészettörténésznél, aki nemcsak eltűri a műalkotások esztétikumának ilyenfajta sérelmét, hanem közre is működik benne, baj van azok integritásának respektusával is. Kisebb jelentőségűek, de zavaróak az egyéb gondatlanságok. Például Feldebrő alaprajzáról a keleti pillérsor hiányzik (56. l.), Bény alaprajzán (82. l.), Székén (92. l.), Nagyszombatén (104. l.) a boltozatok kihúzása befejezetlen maradt.

A kötet tehát historikus tárgyalásmódja és a jelenkorig terjedő perspektívája alapján a magyar művészettörténet kézikönyvének rangjára tart igényt. Megírása módot adott Levárdy Ferencnek, a nagy tudományos érdemeket szerző művészettörténésznek arra, hogy számos középkori emlék (Pannonhalma, az óbudai prépostság, Lébény, Somogyvár, a győri székesegyház, az Anjou Legendárium) monográfusaként számot adjon történeti fejlődés-képéről. Témájának elhatárolása alapján az egyházi művészetre való koncentráció főleg a középkor századaiban adott alkalmat teljes összkép körvonalainak felvázolására, míg az újabb művészettörténeti szakaszokban szükségképpen egyre töredékesebb, parciálisabb az áttekintés. Ugyanez vonatkozik a kivonatos egyetemes művészettörténeti áttekintésekre, amelyek már vázlatosságuk miatt sem mindenben bizonyulnak a magyarországi fejlemények magyarázó, specifikumaikat megértető kiindulásnak. Az első ezredév keresztény templomépítészetének fő vonásaiban felvázolt történetéből például nem következnek szervesen az Árpád-kori Magyarország viszonyai. A korszakonként ismétlődő európai kitekintések is szükösek ahhoz, hogy európai körképbe ágyazzák a tárgyalt magyar művészeti jelenségeket.

Közelebbi vizsgálatot elsősorban a kötetnek a magyarországi művészet történetére vonatkozó megállapításai igényelnek. Ezeknek ábrázolási módszerét jól jellemezheti az, amit a 46. oldalon Esztergomról olvasunk. A Szent István templom protomártír rangját történeink többsége Passau székesegyházának tituláris szentjével hozza kapcsolatba, s így a Passauból kiinduló X. századi térítésre vezeti vissza. Érthetetlen, hogy Levárdy ennek ellenére Sarolt személyére, Adalbertre és a bizánci kultuszra gondol, sőt a Johann Nep. Mathes által bemutatott, egyébként ismeretlen korú pásztorbot alapján bizánci papok jelenlétét is feltételezi. Mindehhez joga van; de az elbeszélés a hipotetikus jellegre való hallvány utalást sem tartalmaz, s minden eleme közismert és általánosan elfogadott tényként rögzítődik. Ugyanilyen kerek történet a Feldebrő-epizód (52–53. l.): *„Aba Sámuel Feldebrőn építtetett a levert Koppány-lázadás zsákmányából* hatalmas, *kupolás,* centrális *bizánci* templomot, amelynek mind a négy oldalához félköríves apszis kapcsolódott. *A templom szolgálatára bizánci szerzeteseket állított. Amikor a trónörökös korai halálával földerengett előtte az uralom lehetősége, István nyugati koncepciójának szellemében bencéseket telepített a bizánci stílusú szerzetesek mellé, akik a Cluny-i halotti liturgia kibontakoztatása érdekében altemplomot építettek a zarándokhellyé vált vezéri sírkamra mellé. Az altemplomot a római S. Alessio e Bonifazio-kolostor confessiós kriptájának mintájára építették."* (Az idézetben kiemeltük azokat

a megállapításokat, amelyeket írott forrás vagy helyszíni megfigyelés nem bizonyít, s amelyek többségét a szerző más publikációira reagáló recenzensek korábban már kétségbe vonták.) Az elbeszélés kereksége tehát kelepcének bizonyul: az olvasó ténymegállapításként előadott történeti hipotézisek sorával találkozik. Nem lehet itt célunk valamennyi bizonytalan feltevés kritikája, csak jelzésül álljon itt még néhány helyreigazítás:

A pannonhalmi „patakkövekből rakott cellácskákat" nem ismerjük (52. l.). – István-kori rotundákat kétségtelen hitellel nem sikerült azonosítani, a felsoroltak bizonyosan nem XI. századiak (54. l.). – Barbarossa elől Pécsre menekült milánóiakról nincs hírünk, működésükről még kevésbé (57. l.). – Az esztergomi porta speciosa már Gerevich Tibor által „istenfélő, bátor és szabad nép jelmondata"-ként említett felirat valójában Szent Ágota tűzvész ellen oltalmazó imájának szövege (65. l.). – A Karoling-kori Westwerk valójában nem „fejedelmi vár", hanem a Megváltó kultuszának színhelye (67. l.). – Lébény temploma aligha épülhetett 1199-ben, még kevésbé indokolt stílusának francia eredetét feltételezni (68. l.). – Villard de Honnecourt nem volt a braine-i St. Yved építőmestere (77. l). – A XIII. század közepétől a XIV. század harmincas éveiig terjedő bonyolult korszak sem az átmenet, sem a stílusváltás szakaszaként nem jellemezhető sommásan (85. l.). – 1223 előtt Óbudán aligha volt városfal (86. l.). – Erődtemplomokról korai szólni a XIII. századi Barcaságban (88. l.). – Az obszerváns ferencesek az Anjou-korban még csak Boszniában szerepelnek; nagy művészeti és spirituális befolyásuk csak a XV. század második harmadában bontakozik ki (95. l.). – A pozsonyi ferences templom nem Kun László győzelmének emlékére, hanem a II. Přemysl Ottokár hadjáratában elpusztult elődje helyén épült (97. l.). – Anjou-kori szobrok 1974-ben nem kerültek elő Budán: a lelet egyértelműen Zsigmond korára datálható. – A pécsi Szent György-dombormű és társai aligha készülhettek már 1345 körül; a szentély falából kerültek elő, s nem biztos, hogy „a kanonoki kórus falát" díszítették (104. l.). – Aligha valószínű, hogy az Anjou Legendárium és a Nekcsei Biblia egyrészt a Képes Krónika, másrészt Hertul mesternek és fiának műve. Újabban több kutató egyértelműen elveti azt a feltevést, hogy a Képes Krónika Katalin hercegnő tervezett házassága alkalmából készült volna (105. l.). – Hanns Puchspaum 1443–48 közötti pozsonyi tevékenységéről nem tudunk. A tervrajza alapján boltozott hosszház befejezését talán az 1452. évi felszentelés jelzi (119. l.). – „A visegrádi palota ferences templomát" éppoly kevéssé ismerjük, mint a székesfehérvári Mátyás-sírkápolnának függő zárókövét (133. l.). – Winckelmannál „csendes jámborságról", „nemes nagyságról" nem esik szó (182. l.), hanem „nemes egyszerűségről" és „csendes nagyságról", mint – helyesen – a 216. oldalon. – A klasszicizmus aligha ítélhető „a historizmus indulásának" (209. l). – „Rákosmulyad" helyesen: Rárosmulyad (236. l.).

Ezeknél is alapvetőbb az a kifogás, hogy a művészettörténeti fejlődésrajz részletei, a stiláris kérdések, az összefüggésekre vonatkozó megállapítások háttérbe szorítják a magyarországi liturgia fejlődésének részletes elemzését. Így általánosságoknál maradnak a hazai sajátosságokra vonatkozó megállapítások; idézetlenül a szöveges és zenei források, a szerzetesrendek szokásai. Hiányzik a magyarországi katolikus liturgia XVII. század eleji (az 1629-es nagyszombati zsinaton elhatározott) reformjának elemzése, amint a romantika és a historizmus törekvéseinek bemutatása során feledésbe merül a XIX. századi egyházművészeti mozgalom is. Háttérbe szorulnak különösen a protestáns templomépítészetet érintő olyan hazai specifikumok, mint az Alföldnek és peremvidékeinek későbarokk nagytemplomai. Általában a szerző több megértést árul el az egyházi hierarchiák, mint a társadalmi jelenségek iránt: míg a XVI. századtól kezdve mélységes toleranciával tárgyalja a reformáció művészeti jelenségeit, következetlenül merev az álláspontja a középkori eretnekség ellenségeivel szemben. Vajon ez az inkább „katolikus keresztény" tárgyalásmód elfogadható-e „közönséges keresztyén" szempontból is?

**"... nem beletörődéssel, de megnyugvással fogadtam el azt, ami van.
Isten adott erőt, hogy gondoljam és le is írjam:
>> nagyon boldog vagyok<<."**

Szomorú szívvel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy

Dr. LEVÁRDY FERENC

a művészettörténeti tudományok kandidátusa

1993. május 31-én, életének 77. évében váratlanul elhunyt.

Drága halottunktól engesztelő szentmisén veszünk búcsút
a JÓ PÁSZTOR NŐVÉREK óbudai templomában (III. Szőlő u.56.)
1993. június 11-én, pénteken 16 órakor.

Hamvait ezt követően helyezzük el örök nyugalomra az altemplomban.

Gyászolják:
Felesége, gyermekei, unokái, testvérei és a rokonság.

Távíratcím: Levárdy 1036. Budapest, Dereglye u. 3.

FNY 13 1093. Bp. Lónyay u. 50.

Levardy Ferenc

Lévainé Szabó Erzsébet

— **Lévainé Szabó Erzsébet** üvegtervező iparművész alkotásaiból nyílt kiállítás csütörtökön a Csók István Galériában. A tárlatot Boros Sándor, az MSZMP KB osztályvezető-helyettese nyitotta meg.

Magyar Nemzet 1984. VII. 31.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Lévai Éva, úttörő

SZOLNOK MEGYEI
HÍRLAP

1979 JAN 28

1021

Pajtások, gyermekszemmel

Lévai Éva besenyszögi úttörő rajza

[illegible] van szó. Mi-helyt meghallottam, én is nyomban kitaláltam, hogy nem rólam van szó!

* * *

A rendőr megállítja a kezdő gépkocsivezetőt:

— Hát nem látta a jelzést? Itt csak egy irányban szabad hajtani!

— No és én talán két irányban hajtok? — ellenkezik az éles eszű kezdő autós.

* * *

— A mosodából úgy kaptam vissza az ingeimet, hogy idegen gombok voltak rávarrva.

— Én úgy kaptam vissza a gonmbjaimat, hogy idegen ingekre voltak rávarrva!

* * *

Párbeszéd a kertben:

Szomszéd:

— Visszaadtam a fűnyírógépet, amelyet kölcsönkértem?

[illegible]

Kocsmáros-harc Dunaszekcsőn

Dunaszekcsőn áll a bál. No, nem nagy bál, egyelőre csak kicsi – a kocsmárosok között tört ki, méghozzá egy engedéllyel kapcsolatban. Bárhol kitörhetett volna. A vita alapját ugyanis egy olyan IKM-rendelet képezi, mely az egész országban érvényben van, s itt-ott még alkalmazzák is.

A történet lényege nagy vonalakban:

Nédó Péter, a helyi kocsma vezetője két és fél évvel ezelőtt pályázatot szeretett volna benyújtani egy önkormányzati tulajdonú helyiségre, mondván, az értékesítésre meghirdetett épületben szórakozóhelyet szeretne létesíteni.

Az önkormányzat a 9/1991.(IV.26.) számú IKM rendeletre hivatkozva visszautasította az ajánlatot. A rendelet szerint ugyanis iskola 200 méteres közelében szeszes italt árusítani nem lehet.

Mint a fiatal kocsmáros mondja, egyetértett a döntéssel – a törvény az törvény, mindenkire vonatkozik.

Ami a baja az az, hogy most úgy tűnik, mégsem egyformán érvényes ez mindenkire.

Történt ugyanis, hogy egy tanárokból álló (!) betéti társaság nem régen bérbe vett egy, az iskolától alig ötven méterre lévő épületet, mely büféként üzemel ugyan, mégis árulnak benne szeszt.

Az engedélyük viszont – egyezve az IKM-rendeletben foglaltakkal – tiltja ezt. Nédó Péter szerint mindez csupán azért lehetséges, mert a bérbeadó – aki máskülönben az iskolaigazgató felesége – a képviselő-testület tagja, s az önkormányzat vele nem akar vitába keveredni. Eddig a tények, melyeket *Hegedűs György*, a dunaszekcsői önkormányzat jegyzője is megerősített.

– Azon kívül, hogy bírságolunk, semmit nem tehetünk – mondja. *– Nédó úr nem csak nekünk, hanem a Fogyasztóvédelmi Felügyelőségnek is bejelentést tett, tudomásom szerint ők is felszólították már a Gesztenyés Büfé üzemeltetőit, hogy hagyjanak fel a szesz kimérésével, s meg is büntették őket. De ennél tovább nekik sem terjed a hatáskörük.*

Mint a jegyző mondja, a helyzet gyakorlatilag úgy áll, hogy bezáratni nem tudják a büfét, kizárólag csak bírságolni, s amennyiben az üzemeltetőknek egy esetleges büntetés-sorozat ellenére is megéri a szeszárusítás, úgy senki nem akadályozhatja meg őket ebben.

A szóban forgó büfé asztalánál egyébként ottjártunkkor is söröztek a fiatalok. *Bán Katalin*, a fiatal elárusító kérdésünkre, hogy mit szól a szeszárusítás miatti „akciókhoz", csak annyit mondott, hogy engedélyük szerint a büfé elvitelre kiadhat szeszt, viszont, ha a vendégek saját felelősségükre felbontják azt és a büfé asztalánál elfogyasztják, a személyzet semmit sem tehet.

Máskülönben, a büfé érdekében aláírásgyűjtés kezdődött, s össze is jött vagy kétszáz támogató szavazat annak érdekében, hogy a Gesztenyésben is lehessen sört, bort és pálinkát fogyasztani. A jegyző a napokban elutasította a kérelmet.

Pauska

Az innenső part

Messze még az innenső part. Pedig egy röpke pillanatig úgy érezhettük, hazaérkeztünk. Baj van ezzel a hazaérkezéssel. Azok hazaérkezésével, akik eddig is itt laktak, ezen a földön, ebben az országban, de valahogy nem érezték, nem érezhették magukat otthon. Otthon is voltak, meg nem is. Ezt a tudatzavart egy időben divat volt *identitászavarnak* nevezni és ugyancsak divat volt célozgatni bizonyos korokra, országokra, ahol ki-ki szabadon vállalhatja önmagát, azaz bőre színét, hitét, világlátását, meggyőződését, vonzalmait és ellenszenveit.

Valamiféle túlsó parton éltünk, szüntelenül vágyva az innensőre, valami örökösen elválasztott bennünket igazi hazánktól. Mindannyian megértik ezt, akik születésük „rossz időpontjára" gondolnak és akiknek e dátum elhibázottsága révén az a túlsó part jutott. De ott is élni kellett! És az az élet is élet volt. Azt az életet is – akár mint „talált tárgyat" – lehetett tisztelni. Azt az életet is lehetett becsülettel élni. Ott is lehetett tudatosan törekedni emberies célok felé. Lehetett tudatosan akarni és művelni is a jót. Persze lehetett hódolni a gonosznak is.

Most, az *innenső partra* történt hazatérés után kinek-kinek magának kell eldönteni, mi van a mérleg serpenyőjében. Kinek-kinek magának kell megfejtenie a túlsó part, a *túlsópartiság* rejtelmeit. Kinek-kinek magának kell számbavenni és elemezni azokat a csapdákat, amelyekbe beleesett és amelyeket sikerült elkerülnie. Sokáig tart még, amíg szellemileg és lelkileg is megbirkózhatunk ezzel a „túlsópartisággal".

De valójában tényleg hazaértünk-e. Valóban Szent István földje, országa-e az, amit magunk körül tudni, látni vélünk? – érvényesül-e az ő akarata, amit fiához intézett intelmeiben eképpen fogalmazott meg: *„kérlek, parancsolom, hogy mindenütt és mindenekben kegyességgel járván, fedezd bé kegyelemmel nemcsak a te atyafiaid és rokonságod, avagy a főembereket, hadnagyokat, gazdagokat, vagy a szomszédokat és a haza lakosait, hanem az idegeneket és minden embert is, valaki te hozzád jövend, mert a kegyesség jótéte vezérel a fő boldogságra."* Azt hiszem, ez a föld még nem az a föld, amelybe nagy királyunk eme magvakat hullatta. Azt hiszem, ez a part még nem az *innenső part*.

Itt most gyűlöletre szólítanak. Itt most bűntudatot gerjesztenek. Bűntudatot például azért, mert oda születtél, a túlsó partra. Bűntudatot azért mert rossz helyen és rossz időpontban láttad meg a napvilágot.

Ezáltal itt is vagy, meg nem is. Ez is egy „túlsó part" lenne? egy „túlsóparti" lét? Muszáj identitás-zavarral? Ez se lenne hát a hazánk, ami elfogad és befogad bennünket? Ez se lenne elég, ez az ingyen történt, nem várt szerencse? Ez az ölünkbe hullott történelmi kegy! A megtérés nem remélt lehetősége? A rövid úton történő megigazulás felkínálása!

Mit lehetne még a e földön elérni? Mi kellene még azon túl, hogy száraz lábbal keltünk át a folyón? Azon túl, hogy végre megleltük az innenső partot? Hogy van hazánk, és a magunk urai vagyunk.

Van egy közeli ismerősöm, aki még a „túlsó parton" többször emlegette: – de jó az olaszoknak. Mert ott egyszerre lehet valaki vallásos, istenhivő, és lehet akár kommunista, azaz az akkori olasz kommunista párt tagja is. Nálunk viszont, még egyházi szertartáson se vehetsz részt, legyen az keresztelő, esküvő, vagy akár temetés . . . – mondta. Ismerősöm hordozott magában egy bizonyos hitet, amely átjárta életét, de ezt a hitet mélyen magába rejtette, és nem beszélt róla senkinek.

A minap több, különféle egyházi szertartáson is részt vett. Nem betévedt, éppen „arrajáróként", hanem tudatosan kereste fel az istentiszteleteket. Arra gondolt, hátha kitárul előtte egy kapu, megnyílik egy ösvény, amelyen beléphet és amelyen elindulhat egy – egész élete során keresett – irányba, és szellemi-lelki segítséget talál, kap egyre nehezedő életéhez.

Az egyik helyen a pap arról beszélt, hogy az *igazi hit* nem tolerálja az olyanokat, akik a *maguk képére formált* istenekkel alkudoznak. Nem az az Isten, akiben az ilyen emberek hisznek. Istenhez csak az egyházon keresztül vezet út. A másik helyen a tisztelendő az Istennel való *üzletkötésről* beszélt. Most divat is a vallásosság – mondta és sokan *üzletet látnak* abban, hogy Istennel próbálnak kiegyezni. De vajon köthetnek-e jó üzletet, mivel a *remélt haszon* nem jelentkezik máról-holnapra.

Kirekesztő hangot vélt hallani mindebben. Hiszen nem nagy dolog-e az önmagában, hogy egy ellehetetlenült korban valaki egyáltalán valamiféle szellemi emelkedettséget istenségképet alakított ki, és hordozott magában? Nem érték-e az, ha valaki egyáltalán keres? Elindul keresni. Mert aki keres, az talál . . . És nem kell-e valahol elkezdeni? És nem jobb-e a későn, mint a soha?

Széttárta a karját: – nem akarnak befogadni – mondta. – Nem értem. Nem értem.

Az innenső part fizikai értelemben vett birtokbavétele jóllehet megtörtént. Ám mégis messze még, messze még az a bizonyos innenső part. Azaz: a haza.

Bebesi Károly

Külföldi magyarok tanácskozása

Kölcsönösen mindent meg kell tennünk annak érdekében, hogy ne vesszék el a magyarság számára a külföldön élőkben rejlő erő. Mindennapi apró munkával és a megoldások keresésével kellene előmozdítani a külföldön élő magyarok hazatérését – hangsúlyozza az a dokumentum, amelyet szombaton a késő éjjeli órákban fogadtak el a Magyarok Világszövetsége és a Recski Szövetség hívó szavára összegyűlt külföldön élő magyarok képviselői és a hazai vendéglátók. A résztvevők szükségesnek tartják a szervezett hazatelepülés intézményes, jogszabályi és pénzügyi feltételeinek, kereteinek kidolgozását. A részt vevő szervezetek – az MVSZ, a Recski Szövetség, a Történelmi Igazságtétel Bizottsága, a Politikai Elítéltek Szövetsége 1945-1956, a Magyar Nemzeti Ellenállási Szövetség – képviselőinek nem állt szándékában semmilyen új szervezet létrehozása.

Még mindig ég a borókás

Továbbra is nagy erőket köt le a Kiskunsági Nemzeti Parkban keletkezett tűz megfékezése. Bócsa térségében a bórókás kapott lángra augusztus 18-án. A mentési munkálatokban bevetettek rendőrségi helikoptereket, légi felderítéseket is végeztek. Tíz tűzoltófecskendőből zúdul a víz az égő növényezetre. A mentésben száz katona, valamint az erdészet munkatársai is részt vesznek.

Tíz centivel magasabbat, mint a szomszéd

A műemlék épületben lakás gondjai

Hogy műemlék épületben lakni jó vagy rossz, nehéz megítélni, hiszen nyilvánvalóan vannak előnyei és hátrányai is. Hogy pontosan mit is jelen ez, azt *Levárdy Henriettétől*, az Országos Műemlékvédelmi Hivatal területi főfelügyelőjétől kérdeztük.

– Aki műemléképületben lakik, annak tudomásul kell vennie, hogy egy adott értékkel rendelkezik, amely az építészeti kultúra része, és ezeket védeni kell. Magyarországon, főleg falun, nemigen tudják ezt értékelni. Ott az a tendencia, hogy akkor vagyok igazi falusi lakos, ha szétverem a házamat, és építek egy olyat, amilyet két országgal odébb építettek, és tíz centivel magasabbat, mint a szomszéd.

– Persze vannak gyönyörű, tornácos épületek, amelyekben ma nemigen lehet lakni.

– Az a forma, ahogy ezek eredetileg épültek, a mai viszonyoknak nem felel meg. Mi nem is azt akarjuk, hogy az emberek a földes padlós, konyha nélküli, fürdő nélküli lakásban éljenek, de szeretnénk, ha a ház jellege megmaradna. Nem kell tehát félni attól, ha valaki műemlékben lakik, abban ugyanolyan jól, korszerű körülmények között lehet élni. Vannak többletköltségek, de ebben mi sokszor megpróbálunk segíteni. A falusi épületeknél még egyszeri helyreállítási támogatást is tudtunk adni, és van évi rendszeres támogatási összeg is, ami arra jó, hogy ki lehessen meszelni az épületet, vagy kicserélni néhány cserepet.

Tornácos ház az Ormánságban **Fotó: Szundi György**

– Hány műemlék van a régióban?

– Baranyában nyolcszáz, Tolnában kétszázötven, Somogyban ötszázötven.

– Ez a szám növekszik vagy csökken?

– Szeretnénk, ha nőne. A területet járva úgy látjuk, hogy többnyire nemcsak egy épület az ami védendő, hanem azoknak mindig van környezetük, amely védelemre szorul. Reméljük, hogy az új műemléki törvény erre lehetőséget is ad.

– Hány évesnek kell lennie egy épületnek, hogy műemlékké válhasson?

– Erre nincs szabály, csak annyi, hogy azt az épületet, amelynek a tervezője még él, nem szoktuk műemlékké nyilvánítani.

– Halála másnapján már lehet?

– Elvileg igen. A kortárs építészeti emlékeket az védi, hogy az építész még él. Életében az épületbe való beavatkozás elvileg csak az ő engedélyével történhet.

Cs. L.

Sugárkezeléssel az élelem kórokozói ellen

Veszélyes gyógyteák?

Egyre gyakrabban látható a felirat különböző fűszereken és gyógyteákon: sugárkezelt. Vannak, akik már most riadtan találgatják, vajon a röntgensugárzás hatásának kitett termékek fogyasztásával nem károsítják-e meg az egészségüket.

A kételyek nyomán indulva jutottunk a Compack Douwe Egbert Rt. minőségbizosítási osztályára, ahol *Kozákné Váradi Magdolna* elmondta:

– Sugárkezelést csak olyan esetben végeztetünk, ha az árunak valamilyen mikrobiológiai jellemzője magasabb az előírtnál. Ilyen volt utóbb a külföldről bejött bors, kömény, mustár. Ez egy csírátlanító eljárás, ami nem káros az egészségre.

A kezelést az Agroster Besugárzó Rt. végzi. Az igazgató, *dr. Kálmán Béla* sietett megnyugtatni, hogy a besugárzott élelmiszer maga nem válik sugárzóvá. Egyébként kobalt 60-as radioizotópot használnak. A gamma-sugár dózisáról nem beszélt, szerinte az adat félrevezető lehetne, hiszen amitől egy ember már földobná a talpát, attól egy halom krumplival még nem történik baj.

– Az eljárás világszerte ismert – folytatta. *– Elterjedt a szalmonella miatt a baromfibesugárzás, de mi kezeltünk így burgonyát például Szentlőrinc-nek, fűszereket, teákat a Compack-nak, a Bioaromának, kozmetikai alapanyagokat a Caolánnak, paprikát a faddi termelőknek, dolgoztunk a volt baranyai húsipari vállalatnak, de a Medicornak is. A gyógyászati termékek, tűk, fecskendők, gumikesztyűk legalább 80 százaléka besugárzott. Az élelmiszerek sugárkezelése egy 1973-ban beindított nemzetközi programmal indult.*

Az is kérdés, hogy miért kell egyáltalán bármilyen fertőzött élelmiszert sugárkezelni, ahelyett, hogy egyszerűen kidobnák. Egy háziasszony ezt tenné, de egy cég, amelyiknek nagy pénze fekszik a termékben, inkább sugaraztat. Máskor a kezelés azért kell, hogy a forgalmazó tovább tárolhassa az árut, ne pusztuljon a nyakán. Annak a hétköznapi embernek viszont, akit nem üzleti szempontok vezérelnek, hanem csak az egészségét szeretné megőrizni, nem a tárolás a legelső szempont.

Úgy hírlik, Németországban és Nagy-Britanniában már törvény tiltja a módszer alkalmazását. Az USÁ-ban 30 év 413 vizsgálatából csak 1 százalék utalt teljes biztonságosságosságra. *Takahashi Kosi* japán orvos elemzése szerint pedig a besugárzott burgonyától nő a halandóság, a búzától elváltozások jöttek létre a fehérvérsejtekben, a kezelt hagyma ivarszervi elváltozásokat okozott, a besugárzott rizs pedig zavarokat keltett több belső elválasztású mirigy működésében, és rákos daganatok növekedését is elősegítette.

Hogy hol az igazság? Nem jutottunk el odáig. Ha vannak is információk, csak részlegesen hozzáférhetők . . .

H. I. Gy.

Lassú volt a lopott cipő

Öt román állalmpolgárságú férfit vett őrizetbe a Baranya Megyei Rendőr-főkapitányság, mert vasárnap hajnalban a pécsi utcán megtámadtak egy 17 éves fiatalembert. Elvették karóráját, nyakláncát, de messzire a fiúról leszedett sportcipővel sem tudtak futni.

Jó tanácsok kisiskolások szüleinek

(Folytatás az 1. oldalról)

a sötétedés után véget érő iskolai rendezvényekről, különfoglalkozásokról, edzésekről hazatérő gyermekek kísérését, ne hagyják egyedül a gyermekeket a lakásban és ne engedjék meg, hogy idegenekkel beszélgessenek otthon telefonon.

Ennél is súlyosabbak a gyermekek ellen elkövetett szexuális bűncselekmények. Problémát jelent ezzel kapcsolatban az is, hogy a gyerekek nagy része nem részesül szexuális felvilágosításban, a veszélyt nem ismerik fel, illetve hibásan reagálnak. Az elkövetők szinte kizárólag férfiak, akik gyakran a szomszédból vagy az ismeretségi körből kerülnek ki. Ez gyakoribb, mint a közismert, beteges hajlamú cukrosbácsik által elkövetett szexuális bűncselekmények.

Az elkövetők gyakran pótolják azt a gyengédséget, amelyet a gyerek otthon nem kap meg, különböző ajándékokkal kedveskednek, kihasználják azt a nevelési beidegződést, hogy a felnőtteknek mindig szót kell fogadni.

A gyerekeket szexuális felvilágosítással, konkrét példák felsorakoztatásával lehet védeni, hiszen olyantól óvni, amiről fogalmuk sincs, értelmetlen. Foglalkozik a füzet még a gyermek elleni erőszak különböző formáival, a veszélyeztetéssel, a testi sértéssel és az emberöléssel. Ezekben az esetekben az elkövetők legtöbb esetben nem ismeretlen tettesek, hanem hozzátartozók, szülők, gondozók, nevelők.

A füzetecske nemcsak a különböző gyermek elleni bűncselekmények fajtáit és elkerülésének módozatait ismerteti, hanem azok bekövetkezése esetére is tanácsokat ad, mit tegyünk, hová forduljunk segítségért.

Cs. L.

MA

Szeretettel köszöntjük névnapjuk alkalmából ***BENCE*** *nevű kedves olvasóinkat.*

A Nap kél 5.50 nyugszik 19.43 órakor

Hírek, tudósítások, események közölhetők 10-től 12 óráig a 410-053-as telefonszámon.

Hírszerkesztő: **KATONA GÁBOR**

Ma 9-11 óráig panaszügyekben fogad, a 415-000-es számon hívható: **DR. DUNAI IMRÉNÉ**

Szerkesztőségi hírügyeletes 16-tól 19 óráig a 415-000-es számon: **VADÁSZ CSABA**

Költöző zeneiskola

Korszerűbb épületbe kerül szeptembertől a pécsváradi zeneiskola. Pályázat útján nyerték el a Polgármesteri Hivatal régi épületét, amely nagyobb a réginél. Az épületben hangversenytermet is kialakítottak, az átalakítás során hangszigetelésről is gondoskodtak, megszűnik az oktatást zavaró áthallás. A tantermeket a valamikor előnyös, de mára költségessé vált villanykályhák helyett gáz fűti majd. A megújult iskola a város központjához közel várja a diákokat.

A Mecsek TV műsora

18.55 A Munkaügyi Központ hírei. 19.00 Műsorajánlat. 19.05 Frakk, a macskák réme. 19.12 RNT. 19.30 Beszterce ostroma. Magyar történelmi film, 2. rész. 20.00 Magazin: Pécsvárad Szent István Napján. Hadikfalui búcsú. Gyógyítás köpölyözéssel. Strandolók a mohácsi Duna-parton. 20.30 A miami ügy. 22.00 Heti horoszkóp. 22.05 Erotika.

Időjárás

Nyugaton és északon a délutáni órákban zápor, zivatar is előfordulhat. A délnyugati szél többfelé megerősödik, zivatarok környezetében viharos lesz. Folytatódik a kánikula.

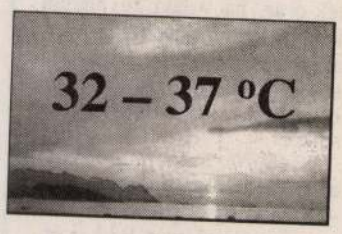

Vízállások: Mohács 255 cm, apadó, 22 fok, Őrtilos –84 cm, apadó, 19 fok, Barcs –36 cm, áradó, 18,6 fok, Drávaszabolcs 17 cm, áradó, 18,5 fok.

Toldi segédje

Ne higgye a Kedves Olvasó, hogy a napok élén a nevek nem változnak! Legjobb példa erre a mai nap, melynek élérő1 a Bence olyan patinás nevet szorított ki, mint a Fülöp. A Bence a névmagyarázók szerint a Benjamin és a Benedek összevonásából keletkezett, de a német Bent férfinévvel is tarthat rokonságot. Hogy régi magyar névnek gondoljuk, az csupán Arany János Toldi-trilógiája közkedvelt alakjának, a jószándékú fiatal, majd mulya öreg Bencének köszönhető. Ma ünneplik még névnapjukat a Farkasok, a Fülöpök és a Zadányok.

— **Olasz táncosok Magyarhertelenden.** Olaszországból érkezett Magyarhertelendre a Michele Cestra nevű táncegyüttes, hogy részt vegyen a hétvégén megrendezett folklór-fesztiválon. Az olasz táncosok a magyarhertelendi Muskátli Tánccsoport meghívásának tettek eleget.

— **Aszfaltozzák** a mohácsi Eötvös utcában az úttestet, valamint a járdát is mindkét oldalon. Az új aszfaltszőnyeg felhordása lényegesen többe kerül, mint a nyarak folyamán hagyományosan elvégzett felületi zárás, azonban a téli felfagyások nyomán különös mértékben megrongálódott utak esetében elkerülhetetlen.

— **Felújítják az általános iskolát Garéban**. Az épület alagsori része már életveszélyes állapotban volt, és a pincét sem tudták használni.

— **Szivattyúházat** adtak át Aranyosgadányban. A faluban kiépített új vízvezeték-hálózaton keresztül a munkálatok befejezésével mintegy 130 család részesül majd az egészséges ivóvízből.

— **Megkezdték a járdaaszfaltozást** Abaligeten a Széchenyi utcában. A 2,5 millió forintos beruházás eredményeként másfél méter széles és 760 méter hosszú járdafelület biztosítja majd az abaligetiek biztonságos közlekedését az új lakótelepen.

— **Szippantóautó** működik e héttől Egyházasharasztiban. A falu ülepítőgödreit túltelítődött tartalmuktól megszabadító szerkezetet a helyi önkormányzat vásárolta.

— **Lánycsókiak Pilismaróton.** A Lánycsóki Népház szervezésében, a helyi polgármesteri hivatal és az MSZP támogatásával Pilismaróti táborozáson vesznek részt augusztus végén a lánycsóki hátrányos helyzetű, illetve munkanélküli szülők gyermekei.

— **Tíz éve** szállítja már szakadatlanul a Mohácsi Rév kompja az utasokat és személygépkocsikat az egyik partról a másikra. Annak idején, 1982-ben mindössze két ilyen kapacitású komp készült a Balatonfüredi Hajógyárban. Egyszerre 400 embert és 44 autót képes a túlpartra átvinni.

Kevesebb fürdőző fulladt idén a Balatonba

Az idei nyáron eddig 20 életet követelt a Balaton. Ez mintegy fele a tavalyi áldozatok számának. Kevesebb vihar jellemezte az idei nyarat, vagy talán mi lettünk óvatosabbak? Az utóbbi mindenesetre csak feltevés.

A legtöbb fulladás nem is viharok idején, hanem a rekkenő hőség ájult óráiban következik be. A számtalanszor elszajkózott figyelmeztetés ellenére a strandolók áthevült testtel a vízbe ugranak és szívelégtelenség következtében életükkel fizetnek. Sokszor elalszanak a matracokon, majd belefordulnak a vízbe; a csónakokból fejeseket ugrálnak, figyelmen kívül hagyván az alattomos mélység törvényeit; máskor a csúszdákkal ellátott vízibiciklikről lesikló gyermeknek veszik nyoma a habokban.

Nagyobb viharok közeledtével a vízi rendőrség helikopterrel és motorcsónak-járőrökkel pásztázza a roppant vízfelületet. Elsőfokú viharjelzés a 60 km/h sebességű szél idején, míg a másodfokú az ezt meghaladó erősségű szelekkel lép érvénybe. A másodfokú viharjelzés után minden vízi járműnek el kell hagynia a nyílt vizet. Aki azonban ez alkalommal sem igyekszik partra, azt rendőri erővel kényszerítik – saját érdekében – jobb belátásra.

Gyakran előfordul a fura jelenet, hogy a régóta áhított szélben száguldó szörföst a rendőrség hiába üldözi, nem tudja a szárazra parancsolni, mivel a szörf ilyenkor gyorsabb a motorcsónaknál. A rendőrök figyelembe veszik, hogy ezek az alkalmatosságok csupán nagyobb szelek esetén használhatók, élvezhetők, ám elvárják, hogy a szörföző legények viharos légmozgások alkalmával csak a partmenti hullámokat lovagolják meg.

Gyakoriak a szabálysértések a kikötőkben: a veszélyes, tiltott területeken is sokan vállalkoznak egy kis megmártózásra. Közismert figura a strandokon kutyáját lubickoltató gazdi. A Balaton vize amúgy sem a legtisztább, miért tovább növelni a fertőzésveszélyt?

Augusztus 20-a után rendszerint megfogyatkozik a Balaton-parti fürdőzősereg. Szeptemberben a horgászok idénye kezdődik. Süllőkapásra váró pecásokkal megrakott csónakok hada lebeg a nyílt vízen. A horgászok hajlamosak kivárni vihar idején az utolsó pillanatot („Hátha éppen most kap a hal!"), így a vízi rendőrség a strandszezon után sem lesz tétlenségre kárhoztatva. **K. G.**

Az autózás talán legveszélyesebb része az előzés. Éppen ezért megfelelő szabályok, táblák segítik a vezetőt a manőver végrehajtásában. Szederkény határában két ilyen táblát is elhelyeztek, az egyik engedi, a másik tiltja az előzést. Ettől a vezető akár bizonytalanná is válhatna, ám az egyik tábla – a tilalmat megszüntető – egy kicsit nagyobb mint a másik, amitől igazán szabadabbnak érezhetjük magunkat az úton.
Fotó: Szundi György

— **Pannon Enciklopédia.** Az utóbbi időben a hazai könyvpiacot elárasztó külföldi enciklopédiák magyar vonatkozású információit pótolandó jelenteti meg a Pannon Könyvkiadó a Pannon Enciklopédiát. A tízkötetes, reprezentatív kivitelű sorozat első kötete várhatóan az idén ősszel jelenik meg.

— **Újvidékiek Egyházaskozáron.** Nagysikerű előadást tartott a baranyai településsel régóta kapcsolatot tartó Újvidéki Petőfi Sándor Művelődési Egyesület 41 tagú művészeti együttese. A jugoszláv csoport a helyi együttessel a falu Szent István-napi ünnepségén lépett fel.

— **Nemzetközi kriminológiai kongresszus.** A bűnözés növekedése a világ különböző régióinak városaiban – ezt a témát választotta a Budapesten augusztus 22-én kezdődött és augusztus 27-én folytatódó konferenciának, amelyen nemzetközi hírű magyar és külföldi büntetőjogászok fejtik ki ezzel kapcsolatos elemzéseiket. A tudományos kongresszuson szó lesz a társadalmi változások és a bűnözés kapcsolatáról is.

04 - 05 - 07

A harkányi szőlőhegyen augusztus 21-én egy faház porig égett.

Augusztus 21-én a 66-os főúton, Komló és Sikonda között taxi elgázolt egy 39 éves gyalogosan közlekedő hölgyet, aki a helyszínen életét vesztette. A vizsgálat folytatódik.

Augusztus 21-én 7.15-kor B. L. újpetrei lakos a falu csemegeboltjának parkolójából készült kerékpárjával az úttestre hajtani, azonban nem adta meg az elsőbbséget B. Cs. ugyancsak újpetrei lakos gépkocsijának. Az összeütközés folytán B.L. súlyos sérüléseket szenvedett.

A Centromédia VTV
Képújság
magas jutalékkal
FELVESZ
REKLÁMSZERVEZŐ
munkatársakat
T.: 326-053

Lottónyeremények

A Szerencsejáték Rt. tájékoztatása szerint a 34. játékhéten 5 találatos szelvény nem volt.

4 találatos szelvénye 89 fogadónak volt, nyereményük egyenként 162.675 forint,

3 találata 5.732 fogadónak volt, nyereményük egyenként 2.105 forint,

2 találatos szelvények száma 153.854 darab, nyereményük egyenként 94. forint.

A következő hétre átvitt ötös nyereménye: 61.121.517 forint.

Közlemények

Beiratkozás lesz augusztus 23-tól augusztus 27-ig 14-17 óra között a Dolgozók Általános Iskolájában Pécsett, a Székely Bertalan u. 19. szám alatt. A beiratkozáshoz szükséges a személyi igazolvány és az iskolai bizonyítvány is.

A nyári szünet után a mai naptól ismét jelentkezik a Baranya TV, mely a megye közel 40 településén fogható már.

A Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat Pécsi Egyesülete felvételt hirdet „Aranylevelecske" Irodalmi Stúdiójába. Várnak minden olyan általános iskolás korú gyermeket, akik szívesen szavalnak verset vagy prózát. Jelentkezni a 445-346-os telefonon lehet.

A nyári nagytakarítás után mától ismét várja olvasóit a pécsi Megyei Könyvtár.

A komlói Erdélyi Klub összejövetelt tart ma 18 órakor a komlói Művelődési Központban. Várnak minden érdeklődőt.

Kérik a Belvárdgyulai Kultúrházban szeptember 3-án tartandó árverésen lothárdi jogaikkal élni kívánókat, hogy az eljárás megkezdése előtt, időben érkezzenek a helyszínre.

Kiállítás

Ország Lili munkáiból nyílik ma 17 órakor tárlat a pécsi Művészetek Háza Tetőtéri Galériájában. A megnyitót dr. Passuth Krisztina művészettörténész tartja. A tárlatnyitón közreműködik Barth István fuvola-, valamint Horváth Judit zongoraművész.

Pécs, Nyugati Ipari út 1.
Telefon: 325-480
MECSEKTRADE RT.
ÁRAINK AZ ÉRVEINK!
MI ÖNNEK TAKARÉKOSKODUNK!!!
Ha áruházunkban 2000 Ft felett vásárol, tulajdonosa lesz a MECSEKTRADE ÁRUHÁZ vásárlói kártyájának, mellyel Pécs 110 kereskedelmi egységében + áruházunkban ENGEDMÉNYESEN VÁSÁROLHAT!!!
AJÁNLATUNK:
Zanussi-LEHEL hűtők széles választékban, a legkedvezőbb árakon, Pécs területén ingyenes házhoz szállítással!

ZLK 280/60 l komb. hűtő	34.350 Ft
ZLK 260/75 l komb. hűtő	39.750 Ft
ZLK 300/115 l komb. hűtő	45.450 Ft
200 l ** hűtő	23.700 Ft
240 l ** hűtő	24.810 Ft
MP 160 hűtő (mélyhűtő nélkül)	20.410 Ft

BOJLERT, MOSÓGÉPET, CENTRIFUGÁT KERES? JÖJJÖN HOZZÁNK!!!
Műszaki osztályunkon még tart a HAJDÚSÁGI termékek vására!

Z 50 literes bojler	12.700 Ft
Z 80 literes bojler	14.100 Ft
Z 150 literes bojler	19.750 Ft
Z 120 literes bojler	18.240 Ft
FT A 10 literes bojler	8.150 Ft
FT 10 vízmelegítő	8.150 Ft
FT 5 vízmelegítő	6.380 Ft
303 keverőtárcsás mosógép	7.880 Ft
407 centrifuga	6.540 Ft
770/7 termál mosógép	38.600 Ft
751/3 mosógép	37.100 Ft

Nagykereskedelmi értékesítés!
Viszonteladóknak további kedvezmények!!!
Nálunk kárpótlási jeggyel is fizethet!
VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!
Nyitva: hétfő-péntek 8.00-17.00 óráig
szombat 8.00-12.30 óráig

Egészségügyi szolgálat

Mindennapos felvételi ügyeletek gyermek belbetegek részére: Pécs város: POTE Gyermekklinika Szigetvár város és járás, a pécsi és a volt sellyei járás: Megyei Gyermekkórház. Gyermeksebészeti, kórházi felvételt igénylő gyermekfülészeti betegek részére páratlan napokon: POTE Gyermekklinika; páros napokon: a Megyei Gyermekkórház látja el; Pécs és Baranya megye egész területéről érkező betegek részére.

Pécs város lakossága részére felnőtt belgyógyászat, sebészet, baleseti sebészet, égési sérülések, orr-fül-gégészet: Honvéd Kórház. Koponya- és agysérülések: Idegsebészet. Pécs város és a csatolt községek neurológiai betegeinek felvételét a Neurológiai Klinika; pszichiátriai betegek felvételét a Pszichiátriai Klinika látja. Mindennapos akut urológiai ellátás és felvételes ügyelet: POTE Urológiai Klinika. Szemészeti betegek ügyeleti ellátása 17 órától: POTE Szemészeti Klinika.

ÉJSZAKAI KÖRZETI ORVOSI ÜGYELET

Pécs város felnőtt lakossága részére egy helyen a Lánc utcai rendelőintézet földszinti ügyeleti helyiségeiben minden este 7 órától másnap reggel 7 óráig. Telefon: 414-347.

*

Fogászati ügyelet minden este 7 órától másnap reggel 7 óráig a Lánc utcai rendelőintézet földszinti ügyeleti helyiségeiben, gyermekek részére is. Telefon: 14-347.

*

Gyermeklakosság részére egy helyen, a Gyermekklinikán, Pécs, József A. u. (bejárat a Bajnok utca felől) délután 5 órától másnap reggel 7 óráig. Telefon: 310-938.

ÉJSZAKAI ÜGYELETES GYÓGYSZERTÁRAK

Pécs, Lánc u. 20. 10/8. sz. gyógyszertár; Pécs, Bajcsy-Zsilinszky u. 23. 10/14. sz. gyógyszertár.

SOS-ÉLET telefonszolgálat díjmentesen hívható a 412-390-es számon, este 7 órától másnap reggel 7 óráig.

*

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat pécsi csoportja ingyenes orvosi és tanácsadó szolgálata bárki részére beutaló nélkül igénybe vehető Pécs, Janus Pannonius u. 6. szám. alatt: 14-15-ig bőrgyógyászat, 16--17-ig ideggyógyászat, 17--18-ig belgyógyászat, 18--19-ig bőrgyógyászat.

Jogi tanácsadó szolgálat naponta 17-19 óráig.

*

Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat Pécsi Iroda Pécs, Konzum Irodaház. Tel.: 72-12-277/17 m. Félfogadás naponta 11-13 óráig.

Lévai Nóra feiilt

Jelenidő

„De a szocialista párt lassan konszolidálódott, kikerült a „bocsánat, hogy élek" periódusból, az igazi nyugodt erőnek és szakértői pártnak bizonyult."

Magyar Hírlap, VIII. 10.

„Ha nem születik érdemi agrármegállapodás a héten a kormány és a mezőgazdasági érdekképviseleti szervezetek között, akkor elképzelhető, hogy a termelők nagyszabású demonstrációval tiltakoznak majd a kabinet agrárpolitikája ellen."

Kurír, VIII. 10.

„Derék magyar a külföldön élő, de magyarságát mindig hangoztató, a magyarság hírnevét öregbítő tudós, de nem magyar és embernek is hitvány a külföldi újságokban rossz hírünket keltő itthon élő."

Új Magyarország, VIII. 10.

Maczó Ágnes nem akart a politika Lagzi Lajcsija lenni, szórakoztatni s pénzt keresni, ő szentül hiszi, igaza van. S akár sikeres, akár belehal, ő csak mondja a magáét. Soha senki meg nem győzi, hogy fordítva ült a lóra. S rossz lóra.

Torgyán fütyül rá, ha valaki kineveti. Maczó összeszorított fogakkal vállalja a nevetség tragikus kockázatát is. Torgyán győzni akar, Maczó meggyőzni, Torgyán még a vesztett politikai csatában is szórakozik, Maczó falfehér a politikai révülettől."

Népszabadság, VIII. 10.

A jól értesült banditák

1,8 millió frank volt a zsákmánya annak a négy álarcos, fegyveres banditának, akik a héten Nizza egyik elővárosában kiraboltak egy pénzszállító autót. A nyilván jól értesült banditák akkor állították meg a járművet, amikor az egy viszonylag igen kisforgalmú szakaszon haladt át, így nem kellett attól félniök, hogy megzavarják gyors akciójukat. A támadók fegyverrel kényszerítették a sofőrt és a kocsikísérőt az ajtók kinyitására. Bár a sofőrt megverték, lövés nem dördült el, s a banditák egy gépkocsin pillanatok alatt eltűntek a helyszínről.

Oklevelesek...

Kettőszázan vettek részt és kaptak oklevelet azon a TIT Stúdió oktatási programjában szereplő tanfolyamon, amelyen leendő vállakozókat képeztek, s akik vállalkozásukhoz üzleti tervvel is rendelkeznek.

Ha a kutyánk beszélni tudna...

Tíz intelem a gazdiknak – „kutyanyelvből" fordítva

Már fölcseperedett az idei elsőszülött kutyaszéria, s a bumfordi ebcsemeték ezekben a hetekben költöznek a „szülői házból" új gazdáikhoz.

Kezdődik tehát szoktatásuk, nevelésük, de a kutya-pedagógia egyáltalán nem könnyű tudomány. Sikeres alkalmazásához némi segítséget adhat az a 10 intelem, kérés, amit a csöpp négylábú mondhatna el újdonsült tulajdonosának – ha beszélni tudna...

1. Mielőtt magadhoz veszel, gondolj arra: az elválás tőled fájdalmas lesz – nekem. Mert lehet, hogy kiteszed a szűrömet, ha kiderül: kényelmetlen levinni sétálni, etetni, gondomat viselni.

2. Neked vannak barátaid, ismerőseid, van társaságod. Nekem rajtad kívül senkim nincs.

3. Légy türelmes, míg tanulom, hogy mit mondasz.

4. Beszélgetni én is szeretek – szólj néha hozzám. Ha a szavakat nem is fogom fel, a hangsúlyból, hangszínből értek.

5. Ha fölmérgesítelek, ne üss meg. Én sem haraplak meg, ha haragszom rád.

6. Őseim valamikor szabadon éltek; engedd meg néha, hogy kertben, mezőn, erdőben póráz nélkül szaladgáljak.

7. Az a legjobb falat, amit a te kezedből kapok; mindig hálás leszek érte.

8. Egyedül te vagy számomra a gazda. Ne engedd, hogy ismerőseid idomítsanak, pitiztessenek, különféle prdodukciókra vegyenek rá.

9. Már most megmondom: nekem is vannak érzelmeim, szokásaim, sőt hangulataim is; számomra ugyanolyan fontosak, mint neked a sajátjaid.

10. Ha együtt maradunk, együtt öregszünk. (Én kicsit gyorsabban, mint Te.) Akkor is gondoskodni fogsz rólam, ha a mai kutyakölyökből vén eb lesz?

FEB

Gáz láz Tatabányán!

Tatabánya-Kertvárosban, a gázprogram kapcsán mutatta be termékeit augusztus 6-7-én *Baráth Sándor* vállalkozó.

– A szakmát a hetvenes években ismertem meg az ÉGÁZ-nál. Később, ezerkilencszázkilencvenkettőtől kiváltottam a magánvállalkozói tevékenységhez szükséges igazolványt, és jelenleg is gázkészülékekkel foglalkozom főállásban. Profilom a gázkészülékek üzembehelyezése, hibaelhárítása, a garanciális javítások.

– Ez a bemutató jó ötlet volt.

– Megpróbáltunk jó kontaktussal, és megfelelően kialakított üzletpolitikával szinkronban lenni a megyeszékhelyen folyó gázvezeték építési munkálatokkal. Kollégáimmal ma is azon vagyunk, hogy alapos válaszokat adjunk az érdeklődőknek. Meghívtuk Gyöngyössy Árpádot, a Vaillant cég Észak-magyarországi területi képviselőjét is, akivel mind a gazdaságossági, mind a beruházási kérdéseket megválaszoljuk. A Vaillant termékek nem olcsó berendezések, de a legjobbak és a legmodernebbek.

– Csak külföldi készülékekkel vonultak fel? Ugyanis sokan a költséges beruházást nem engedhetik meg maguknak...

– Természetesen mást, árban kedvezőbb kazánokat, boylereket is hoztunk magunkkal. A kínálatunk reméljük olyan széles, hogy minden réteg számára megfelel. A Vaillantra azért hívom fel az érdeklődők figyelmét, mert az egyszeri beruházás, s néhány év alatt megtérül.

– A lakosság megrendelései esetén milyen szolgáltatást nyújtanak?

– Szinte full-service kiszolgálást adunk, mely abból áll, hogy a bizalommal hozzánk forduló ügyfél megrendelésére azon felül, hogy a terméket házhoz szállítjuk, egyben elvégezzük a belső tervezési, szerelési munkálatokat is.

– Terveznek még hasonló bemutatókat?

– A munkafázisoknak megfelelően, ahogy a program előrehalad, a Tatabányán és környékén élő érdeklődőknek tartunk a maihoz hasonló szakmai napot. Addig megpróbálunk az igényeknek megfelelő tájékoztatót adni a Baráth-Gáz Szervíz- és Szaküzletben, Tatabánya II., Erdész u. 8. sz. alatt. A szakszerű és gyors ismertetővel egybekötött szimpózium további fontos lépés a lakosság felé, hiszen ma égető kérdés a családoknál, hogy ez a beruházás miként valósítható meg. Reméljük, több bemutatóval találkozunk majd, amely olyan széleskörű lesz, mint Baráth Sándoré!

(PR)*Vida László*

A termelők aggódnak

Ki vet, ki arat?

Az elmúlt 5 esztendőben felére csökkent a hazai búzatermelés. 1990-ben még hektáronként 6,1 millió tonnát takarítottak be az ország búzaföldjeiről, 1991-ben már csak 5,1 millió tonnát, 1992-ben 3,4 milliót, az idén pedig várhatóan alig 3 millió kerül a tárolókba. *Tóth István,* a Mezőgazda– sági Termelők és Szövetkezők Országos Szövetségének (MOSZ) főtanácsosa szerint az idei alacsony terméshozam, az aszály, a vetésterület csökkenése s a nem elégséges ráfordítások (a kevesebb műtrágya és növényvédőszer, a rovarkártevők gombabetegségek elleni hiányos védelem, a jó minőségű, de drágább vetőmagok felhasználásának visszaesése, a nem elégséges talajművelés) együttes következménye. A terméseredményekről szólva elmondta:

– A legtragikusabb terméskiesés Szolnok megyében volt. Hagyományosan itt terem az országban a legjobb minőségűnek számító közép Tisza-vidéki búza s egyben ez a térség adja a magyar búzatermes 10 %-át. Ezen a jó adottságú vidéken most hektáronként csupán 2,4 tonnát takarítottak be. Hasonlóan alacsony – 3 tonna alatti – volt a termés Heves megyében. Békés, Pest, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében hektáronként 3 és 4 tonna közötti mennyiséget takarítottak be. Kiemelkedő termés volt Baranyában, ahol hektáronként 5 tonnát és Tolnában, ahol hektáronként 4 tonnát regisztráltak.

– Az idén learatott 3.1 millió tonna búzából a belföldi közvetlen fogyasztás 1,6-1,7 millió tonna, további egymillió a takarmányszükséglet. Mennyi búza kerülhet végülis exportra?

– Összel a termeltetők – a bankok, a kereskedők – hitelnyújtás ellenében exportigérvényt kaptak, hogy az általuk termeltetett búzát külpiacon értékesíthetik. Ezzel az üzleti céllal finanszírozták meg a vetést. Mintegy 250 ezer tonna búzára adtak ki előzetes exportigérvényeket.

Az Agrárpiaci Rendtartás bizottsága most úgy döntött, hogy azok számára, akik valóban termeltettek és hitelt nyújtottak, megadják az exportsegélyeket, de a tervezettnél kisebb mennyiségben. Egyébként nincsenek irigylésre méltó helyzetben az exportőrök, mivel a belföldi piacon nagyon magasra szökött a búza ára és nem biztos, hogy ezt az árat külpiacon is érvényesíteni tudják.

– Elegendő lesz–e a takarmány az állatállomány számára?

– Bizonytalan ma a takarmányfelhasználás. Mivel nagymértékben csökkent az állatállomány, elképzelhető, hogy a megtermett mennyiség elegendő lesz. A búzából tervezett exportbevételek tavaly az állatállomány értékesítésével „bejöttek", az idén azonban a búzaexport nagymértékű visszafogása bevételkiesést okoz s már előre látható, hogy hasonló cipőben járunk majd 1994-ben is.

– Milyen intézkedéseket sürget a MOSZ a búzatermesztők érdekeinek védelmében?

– Szeretnénk kieszközölni, hogy a kormányzat jogszabályban mondja ki: „aki vet – az arat" pontosabban, hogy aki vetett az biztosan megkapja a befektetett pénzét. A szövetkezeteknek alig maradt földjük, területeik bizonyos hányadát részaránytulajdonba adták, a többi pedig kárpótlásra van kijelölve. Amennyiben összel még a szövetkezet vet, az új tulajdonosnak meg kell térítenie a ráfordítást. Azonban a legtöbb gazdaság úgy gondolkodik, hogy ebben a bizonytalan, pénzhiányos helyzetben nem kockáztat feleslegesen. Nem lehet ugyanis előre tudni, hogy a föld új tulajdonosa megfizeti-e a költségeit, vagy azt sokallni fogja.

– De mi történik, ha történetesen kifagy a vetőmag?

– A természeti csapások nincsenek belekalkulálva a gazdaságok költségszámításaiba. Az is kevés a talponmaradásukhoz, ha csupán a ráfordított költségeiket kapják vissza s a nyereség más zsebébe vándorol. Szeretnénk elérni az étkezési búza 1994 évi 8500 forintos garantált árának rögzítését. Kéveseljük a hektáronkénti 2000 forintos támogatást. Az általunk javasolt 5000 forint ténylegesen biztosítaná, hogy a jövő évi gabonánk földbe kerüljön. Végsősoron úgy tűnik, hogy az idén már nem a termelő fog vetni, hanem a bankok és az állam. A termelő még ha akarna, akkor sem tehetné. Nincs rá pénze. Javasoltuk a vagyonadóként működő földadó végleges eltörlését, mert teljesen idegen az adórendszertől.

A lapvető hibája, hogy a földminőség függvényében azokat fogja vissza a termeléstől, akik jobb minőségű földön gazdálkodnak – ők többet fizetnek – és azoknak kedvez, akik a gyengébb minőségű földön termelnek. Ha közvetlenül is, az ország jövő évi kenyere ilyen „apróságokon" is múlik.

Újvári Gizella

Elsőként Ausztria jelentkezett

Ütemterv szerint – az EXPO-ra

Jelentős állomáshoz érkezett z EXPO program. Az előkészítő munkák után megkezdődet gyakorlatban is az építkezés világkiállítási területen.

– A világkiállítási terület özművesítési munkáira kiírt ályázaton két cég kapott azoos értékelést. Nemcsak azért olt eredményes a tender, mert ok jó ajánlat közül a legjobbak aptak megbízást, hanem azért mert hozzájuk két további alállalkozó s legalább 10 másik edolgozó vállalkozás is csatlaozik – mondja *Barsiné Pataky telka,* a Világkiállítás főbizosa.

– Mi lesz a következő lépés?

– Ütemterv szerint dolgoink. A jövő év elejére elkéülnek a közművesítési munilatok, az épületekre kiírt pázat eredményét júliusban rdettük ki. Ennek alapján köttük meg a tervezési szerződst az elsődíjasokkal. A közműépítőkhöz hasonlóan ezek a vállalatok is konzorciumot hoztak létre. Gyakorlatilag úgy néz ki, hogy építési engedélyezésre alkalmas tervet kapunk az őszszel, s azután megindulhat az építkezés. A föld feletti, látványosabb munkálatokra csak tavasszal kerülhet sor.

– Vannak-e már eredmények az expo-diplomácia terén?

– A világkiállítási gyakorlat szerint másfél, két évvel a nyitás előtt szoktak jelentkezni az első kiállítói szándékok. Természetesen addig a rendezőknek sok diplomáciai munkát kell elvégezniök. Mi eddig több mint 90 ország részére küldtük ki meghívó leveleinket, sok országban mi magunk, másutt az állami diplomácia vette fel az illetékesekkel a kapcsolatot.

– A külföldi érdeklődés?

– Elsőként Ausztria jelentette részvételi szándékát. A Vatikán is jelezte, hogy önálló pavilonnal kíván résztvenni az EXPO '96-on. Ezen kívül valamennyi skandináv országban állami szervek foglalkoznak a részvétel szervezésével, illetve előkészítésével. Ugyanez a helyzet a nagy európai országokkal, de tudomásom szerint Kanadában, Japánban és az USA-ban is...

– Hogy érzi magát a programiroda vezetői székében?

– Amikor süt a nap és olyan emberekkel vagyok körülvéve, akik barátai a budapesti világkiállításnak, akkor jól...

(Koós)

Iráni bazár Tokióban

A tokiói városi kormányzat újból lezárta a főváros Jojogi parkját az irániak elől, mert hogy az ott gyülekező külföldiek „letaposták a növényeket". Ezzel újból életbe lép a tilalom, amelyet már három hónappal ezelőtt elrendeltek. Az irániak bazárrá változtatták a parkot, borbélyüzletet létesítettek itt, különböző sütteket, videókat árusítottak, sőt egyesek kábítószereztek is.

Szégyenében forog az idegen?

Az ország piszkos kirakata

Bár az idegenforgalmi szezon már januártól decemberig tart, a legforgalmasabb időszak mégis a nyár. Hiába süt a nap, hiába ígér kánikulát a meteorológia, az idegenforgalmi szakemberek mégis panaszkodnak: az idén mintha elmaradt volna a turisták inváziója. Félig üresek a szállodák, az idegenforgalmi központok.

Azoknak a turistáknak a többsége – akik mégis ellátogatnak hozzánk – megfordul Budapesten. Nem mindegy tehát, hogy milyen benyomást tesz rájuk a város. *Dr. Csévi István, a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség* budapesti vezetője mondja:

– A főváros persze csak a kirakat. De amit Budapest szemére vetünk, azt az egész országról el lehet mondani. Igaz valamennyi megyeszékhelyünkre, idegenforgalmi központunkra is. A legtöbben vonattal, autóval vagy repülővel érkeznek Magyarországra. A pályaudvarok vonzzák a kétes elemeket, a turisták amint leszállnak a vonatról, ízelítőt kapnak közbiztonsági helyzetünkről. A földön koldusok ülnek, kéregetők zaklatják, pénzváltók rohanják meg őket... A közutak állapota is riasztó, úgyszintén az útjelző tábláké. Kész csoda, hogy egyáltalán megtalálják nálunk úticéljukat a külföldiek! Alig van olyan üzlet, információs iroda, ahol térképet, jegyeket prospektusokat árulnak. Kevés és piszkosak a nyilvános WC-k, alig van az országban működő utcai telefon.

– Milyen intézkedések hoznának maradandó eredményt?

– A világkiállítás közeledtével sokkal nagyobb hangsúlyt kellene fektetni Budapest „külcsinére", hiszen a főváros egyben az ország kirakata is. De minden megyeszékhelynek, nagyobb városnak, főútmenti településnek vezetőinek is kicsit a vendég szemével kellene végignézniük szűkebb hazájukon: ha ők érkeznének egy távoli országból, vajon megállnának-e itt egy ebédre, hosszabb-rövidebb pihenésre? Volna-e aki útbaigazit, hol találnak szállást, hol tudnak megmosakodni, kezet mosni, nyugodtan megírni egy képeslapot?

Ha a kérdésekre csak fejvakarás a válasz? Tessék elgondolkodni!

(domi)

A pedagógia hétköznapjai

„Gyerektúszok" a szektákban

A jelenség több mint elgondokoztató: mind eredményesebben működnek olyan – antiszociális eszményeket, hitelveket valló – szekták, korábban nálunk ismeretlen közösségek, amelyek zömmel gyerekekből toborozzák követőiket. S a gyerekek hátat fordítanak a szülői háznak testvéreknek, iskolának, barátoknak, egész korábbi életüknek, hogy szektatagokként keressék helyüket a világban.

Érthető és jogos az érintett családok félelme: a különös proféciák bűvkörébe vont fiúk és lányok jellemének, fejlődésének, jövendő sorsának alakulása kétes és bizonytalan, s az esetek nagy részében a szülők azt sem tudják: hova, merre vezet majd gyermekük életútja. E kínzó kérdésekre megnyutató választ sajnos nemigen lehet adni. Arra azonban már vannak tapasztalatok, hogy elsősorban milyen fiatalok kerülhetnek a fanatizmus hálójába – s ezt talán segíthet a „szektaveszély" megelőzésében.

A leginkább „fenyegetett" korosztály a 13-18 éveseké – bár a korhatárt illetően természetesen sem alul, sem felül nincs éles választóvonal. Az évek számától ugyanis bizonyos mértékig független tényező, hogy ki milyen mértékben befolyásolható.

Figyelmeztető tapasztalat az is, hogy a családi körből elragadott fiatalok többsége fiú, aki a testi-szellemi érés sok érzelmi szélsőséggel is együttjáró szakaszában van, s e labilis korszakban viszonylag könnyen fordítható szembe mindazzal, ami hagyományos és megszokott. A lányok nehezebbben vállalkoznak az otthon elhagyására – ám, ha megteszik, nehezebben is lépnek rá a visszavezető útra.

A szekták „újoncainak" zöme egyébként olyan önállósodás előtt álló tizenéves, akinek stabil a családi háttere: a szülők biztos egzisztenciával rendelkező, többnyire nagyon elfoglalt emberek. Megadnak mindent, legalábbis anyagiakban, a gyereknek, már csak azért is, mert fiúk vagy kislányuk – egyke...

Vannak tipikus élethelyzetek, amikor a fiatalok érzelmileg különösen kiszolgáltatottak különféle tanoknak és (tév)eszméknek. Ilyen például az iskolaváltás, a családon belüli komolyabb konfliktus vagy egy-egy mélyebb nyomot hagyó kudarcélmény.

A szekták által könnyen „túszol" ejthető gyerekek mindezen túl általában jó magaviseletűek, csöndesek, befelé fordulók és – magányosak. Igazi törődés híján egyedül érzik magukat félelmeikkel, reményeikkel és terveikkel – s ha kétes, antiszociális eszmék követői nyújtanak feléjük kezet, azt is gyanútlanul megfogják.

A bátor óvónő...

Új szerepre készül a francia film új üdvöskéje, a 23 esztendős Elsa Zylberstein: ő személyesíti meg a nemzeti hősnek számító Laurence Dreyfust a tűszszedővel szembeszálló bátor óvónőt. Elsa Zylbersteint a mozinézők a „Van Gogh" c. filmből ismerhetik.

A film forgatókönyvét már néhány nappal a szerencsés kimenetelű tűszdráma után elkészítette Gilles Cahoreau, aki már régen szeretett volna egy jó krimit összehozni.

Az óvodai tűszdrámában azonnal meglátta a remek témát, és akkor elkezdte az írást, amikor az akció még javában tartott. A film címe valószínűleg „Human Bomb" – a tűszszedő gengszter neve – lesz. A rendező Franck Landros augusztusban kezd hozzá a forgatáshoz.

Csöndes hangok zajos sikere...

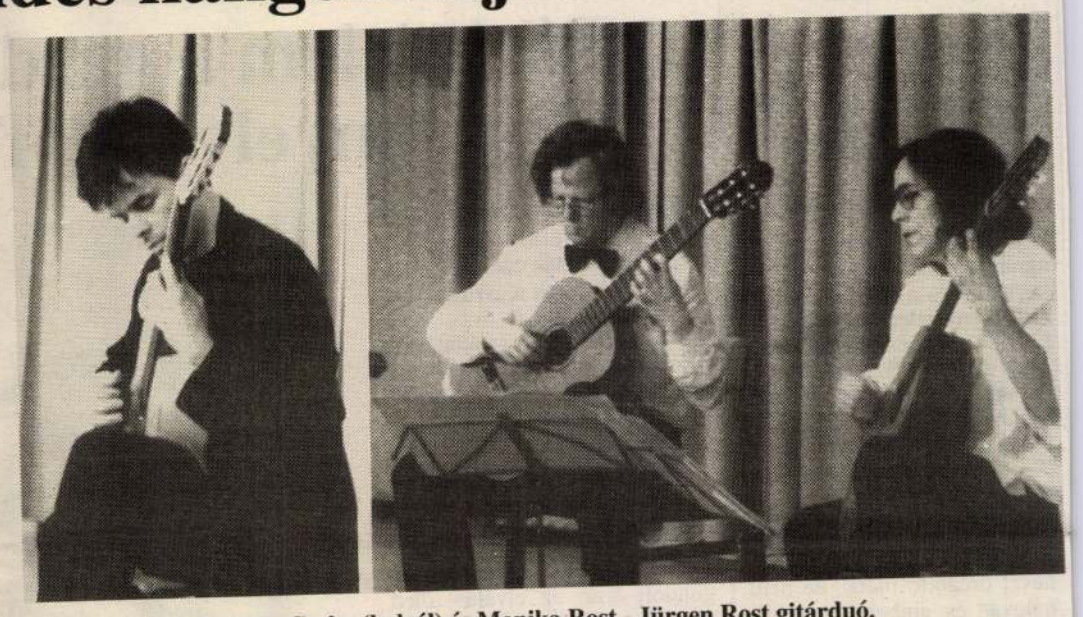

Székely Csaba (balról) és Monika Rost - Jürgen Rost gitárduó.

Gitárhangoktól csöndes – tetszésnyilvánító tapsoktól hangos – ezekben a napokban Esztergomban a Szabadidőközpont. A gitározás valamikor e tájon úgy kezdődött, hogy sok ezer éve a Pilis rengetében élt ősmber nyíljának húrját megpendítette. A tábortűz körül ülőknek tetszett a zene. Ez az ősember lett a zenész.

Sok víz lefolyt a Dunán, sok fát kivágtak a Pilisben, amíg másféle gitárok, másféle hangok, de azonos cél, a másoknak való örömszerzés indítja a muzsikusok ujjait a húrok pöngetésére.

Legutóbb (esetünkben a legutóbb meghatározó kényes, mert naponta vannak koncertek) két ismert sztárvendég, *Székely Csaba*, aki az aacheni (Németország) zeneakadémia tanára, mint szólista kedvelt muzsikus lakhelyén és a népszerű *Monika Rost – Jürgen Rost házaspár* lépett a közönség elé. Jürgen Rost Weimar (Németország) zeneakadémiájának tanszékvezető tanára, felesége, Monika szintén főiskolai tanár. A házaspár az esztergomi nemzetközi fesztivál kezdete óta rendszeres mester vendége a városnak.

Szerencsés műsorrendezéssel találkoztunk. Mindhárom művész (természetesen a Rost házaspár esetében gitárkettősről beszélünk) azonos zenei zsáner: a csöndes hangulatok, a lírai muzsikálás azon kevés mesterei közé tartoznak, akik elhitetik: a gitár mindenféle zenei világ megszólaltatására alkalmas. Kívánatos a megjegyzésünk, miszereint ez a hangszer igenis megkívánja, hogy prókátorai, népszerűsítői legyenek.

Az idei nyár esztergomi gitár toplistája élén a jó öreg barokk Bach papa áll. Székely Csaba szerencsésen választotta átirata tárgyának *Bach szonátáját*. Bach csembalós-continuós világa szinte kínálkozik gitárra. Székely Csaba ráérzett Bach világára. *Albeniz* spanyol táncaiban éreztük azért igazán, hogy a gitár hol is van igazán otthon. Nem feladatunk megfejteni, vajon a gitár miért igazán a spanyol kultúrkörben érett élvezhetővé. Nyilván emberi karakterek, vérmérséklet dolga ez.

Monika és Jürgen Rost gitárduó klasszikus spanyol-latin műsorral ajándékozta meg a közönséget. Kérem, most ne gondoljanak falusi „rancsó bolerókra" (bár igazából ezt is szívesen hallgattuk volna). *Robert de Viesée, A. Jolivet, Jan Truhlar, A. Diabelli* műveinek pillérei spanyol pálmák alatt ringatott bölcsőkben cseperedtek naggyá. Rosték roppant pontos egymás stílusára szokottsága, kitűnő hangszerelésük (lám, mennyire igényli a gitárzenekari feldolgozás is az összetettebb hangszerelést) volt előadásuk két fontos jellemzője. Végülis, Monika és Jürgen Rost duó *táncokat, sarabendet, gavottot, bourét, szerenádokat, a hegyek hangulatát játszotta.*

Cs. Nagy Lajos

Kiket vonz az idegenlégió?

„A sivatagban – oly hallgatagon – menetel a Légió. Aki kidül – ott hal egyedül – mert hullának lenni jó." Nemzedékek dúdolták ezt a bárgyú-morbid dalocskát, generációk izgatott borzongásának tárgya volt a Francia Idegenlégió, amelyről számos regény és film – elsősorban a Kék Csillag – szólt és amelynek egyenruháját Rejtő Jenő hősei is viselték.

A Légió kapta az idén is a legnagyobb tapsot – mint immár másfél évszázada – a párizsi Champs Elysén, a francia nemzeti ünnep hagyományos katonai díszszemléjén. A fiúk most is kőkemények, ahogyan legendás fehér fejfedőjükben (kepi blanc) bemutatják a légiós menetet, amelyben egy perc alatt pontosan 85 kigyakorolt-kimért lépést tesz a katona.

Az Idegenlégiót most 162 esztendeje alapította Lajos Fülöp, a „polgárkirály". Ma száz országból 8500 tagja van. Összesen 36 ezer légionista vesztette életét a vélt vagy valóságos francia érdekekért vívott harcokban. A Légió számára a legnagyobb mészárszék érdekes módon nem a múlt század számtalan gyarmatszerző háborúja volt, hanem az a két háború, amelyben Párizs ebben az évszázadban legfontosabb két gyarmatától megválni kényszerült: 1945 és 1954 között az indokínai (főleg vietnami), valamint 1954 és 1962 között az algériai háború.

E sajátos alakulatnak mindig is az volt a lényege, hogy nemcsak franciák vérezhettek Franciaországért. De a külföldiek aránya soha nem volt olyan magas, mint éppen napjainkban. A hatvanas-hetvenes években a nem-franciák a létszám 55 százalékát tették ki, ma kerek 75 százalékát. „Becsület és hűség" – ez a Légió közismert jelszava. Lehet, sőt valószínű, hogy katonái többé-kevésbé méltóknak bizonyultak e lózunghoz, de belépésük előtt többségük nagyonis távol állt a becsülettől is, a hűségtől is.

Közhely, hogy sok bűnöző talált itt menedéket, de századunkban a rekruták többségét inkább a nagy politikai viharok vetették a Légió híres-hírhedt laktanyáiba. 1917–ben jöttek az oroszok, a spanyol polgárháború után a köztársasági oldal spanyol és nem spanyol vesztesei, akik a Pireneusok francia oldalán lévő lágerekből léptek be az Idegenlégióba.

A második világháború után a legtöbb jelentkező német volt, 1956-ban magyar és 1968-ban, a Prágai Tavasz eltiprása után cseh és szlovák. Olyan a Légió, mint egy történelemkönyv. Mert bár a német törvények tiltják a toborzást, a bukott NDK belső karhatalmának sok tagja jelentkezik – és százan közülük már az ENSZ kötelékében idegenlégiósok.

Jó atmoszférát ad a tatai vár

Művészek közös alkotóműhelye

Lévai Nóra

Immáron a második Nemzetközi Művészeti Találkozót és Kiállítást rendezte meg Tatán két művész, *Nagy Katalin* és *Kovács István*. Az alkotóműhely helyszínén, a tatai várban kerestük meg az együtt alkotó művészeket.

Sóváradi Valéria és *Lévai Nóra* textilművészek, s nagyon jó barátnők.

A textilnek, mint mondják, vannak sajátosságai, de lehet, és kell hozzá alkalmazkodni.

– El szoktak kicsit kalandozni az anyagok világában?– kérdezem őket.

– Én – mondja *Nóra*, szívesen dolgozom fémmel is. De olyan vékonnyal, hogy úgy tűnik, mintha selyem lenne...*Valéria* pedig éppen papírmerítéssel foglalatoskodik...

– Mi a véleményük erről a találkozóról, s voltak-e hasonlón?

– Nagyon jó külföldi művészekkel beszélgetni, jól lehet ebben a környezetben dolgozni, a vár atmoszférát teremt, sokan jönnek, kíváncsiskodnak, mi pedig szívesen beszélgetünk az érdeklődökkel... Hasonlóan érezzük itt magunkat, mint amikor Németországban voltunk, mint a Budapesti Galéria ösztöndíjasai...

– Önök fal- és tértextília biennálékon vesznek részt, díjakat szereztek. Úgy érzik, hogy elismert a művészetük?

– Köztudott, hogy ma Magyarországon a művészetből, nem lehet megélni. De nem is ez az elkeserítő. Hanem az, hogy úgy külföldön, mint nálunk panganak az üresség tól a múzeumok. Érdektelenség vajon? Vagy más formát kellene találni a művek bemutatására? Úgy sejtjük, sajnos, az előbbi az igaz...

Eugenie Bongs-Beer, aki *Josegh Beuys* tanítványa volt, Németországból érkezett. Festő és grafikus.

– Németországban mennyire ismerik el a művészeket?– fordulok hozzá.

– Azt hiszem jobban, mint önöknél. De azért mi is szövetségekbe tömörülünk, úgy többet elérünk. Próbálunk sokoldalúak lenni. Én például, most írok egy cikket a Aacheni Nachrichten-nek, az egy újság, művészetpártoló, s én tudósítok erről a nagyszerű találkozóról. És csak jót tudok írni. Látszik, hogy a két szervező szívét-lelkét adta bele a rendezvénybe. Ők is művészek, tudják, kicsit érzékenyebbek vagyunk. Itt aztán nincs kifogásolni valónk.

– Úgy láttam, szívesen dolgozik gézzel...

– Igen. A gézzel sebeket kötöznek, de ki lehet vele fejezni a művészetben is a sérülékenységet.

– Ön háromgyermekes családanya.

– Igen. És dolgozó nő. A Bajor Állami Operának dolgozom. Például plakátokat készítek. Azt is nagy szeretettel csinálom. Ugyanolyannal, mint a külső téri munkáimat.

– Az ART Tata alapítvány a művészi alkotó munkát kívánja támogatni...

– Ismerem ezt a kezdeményezést. A két szervező művész alapította, tavaly. Ennek az alapítványnak készülnek az itteni munkák. A közös műhely munkái. Úgy gondolom, ezzel e jelentős, modern gyűjtemé alapjait rakjuk le mindannyian

Monos Zsuz

Uwe Klapproth munkáját tárlatlátogatók kísérik figyelemmel (Fotó: Haraszt

Eugenie Bongs-Beer Aachenből érkezett

Sóváradi Valéria munka közben

MDK

Lévay festőm.

a Palazzo Falconieriben kiállitást rendeztek. A magyar festőművészek majdnem kizárólag olasz motivumokat dolgoztak fel, de a saját felfogásuk szerint. A kiállitó művészek között szerepel.

Az olasz kiály megnyitotta a római magyar ki-
Magyar művészek kiállitása Rómában. áll.-t.
Pesti Hirlap. 1942.máj. 21.

Lévay András, gombosfalvai, (Sárosmegyei) malvár mester, a XVIII ik század végén számos templomoltárt kereszteket, angyal és szentszobrot fára gott.

Csaplovics Johannes, Gemälde von Ungarn. Pesth 1829. I. 323. l.

LÉVAY I. *András*, faszobrász. Molnármester volt a XVIII. sz. végén Gombosfalván (Sáros vm.). Mint autodidakta számos oltárt, keresztet, angyal- és szent szobrot faragott felsőmagyarországi templomok részére.

~~Baracskai telet VII. 161~~

Lévay Antal

Auri kulacs, cserép 1887

1932. évi szerzemény

Jel Déri 1932. 33. l

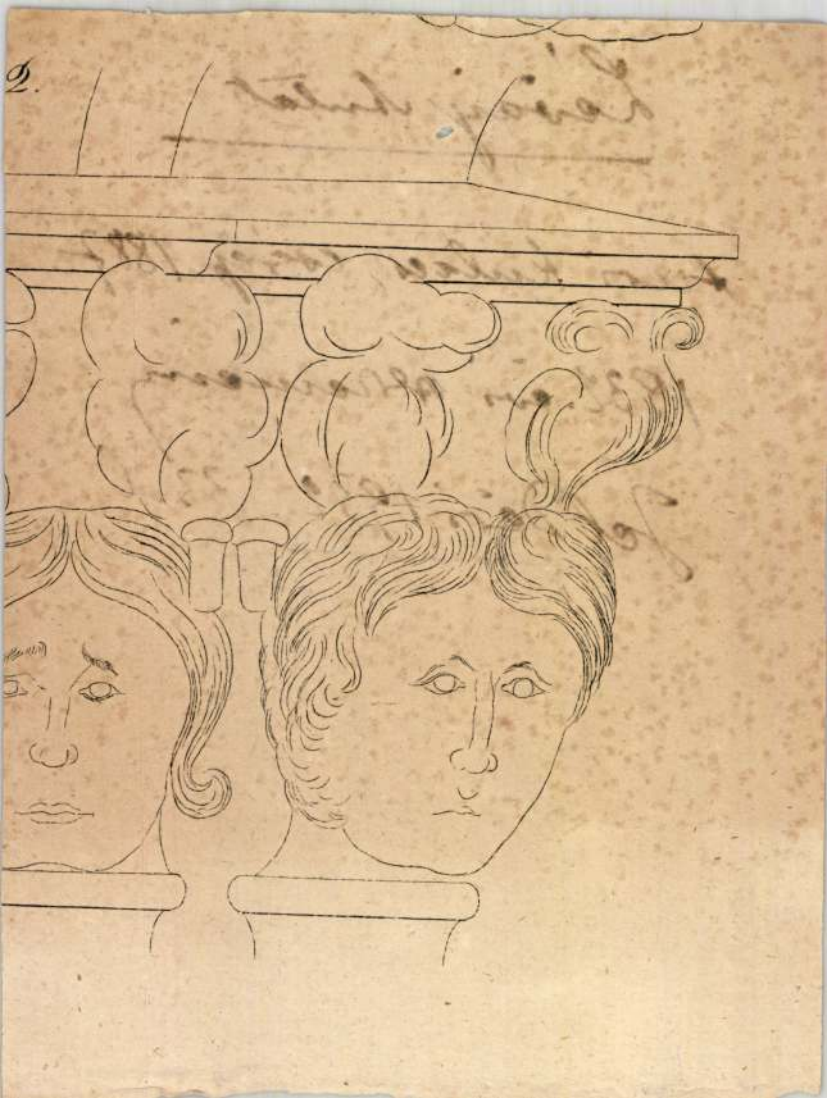

D: Lévay Aranka, keramikus M.D.K.

herendi szobra:

Pinguin, cigaretta oltó 38 mm színes
Pinguin, cseppentő 40 " "

É.M. Herendi porcelán szobrok és domborművek. Árjegyzék. Bp. 1959. 8.old.

Lévay Aranka, kerámikus M.D.K.

herendi szobrai:

Bogár, cigarettaoltó 25 mm sines
Tehnösbéra " 32 " " "
Tehnösbéra, cseppfogó 32 " " "

É.M. Árjegyzék. Herendi porcelán szobrok és domborművek. Bp. 1959. 16.old.+17.old.

MDK

Lévay Ilona

Jaschik Álmos növendéke, művével szerepelt az árumüvészeti kiállitáson, melyet Jaschik növendékeinek munkáiból rendezett.

(e.a.): Árumüvészeti kiállitás.

Ujság, 1927.ápr.24.

Lévay István festő

XII. Nárcisz u. 24.

MKSz 1947

Lévai István

famennyeretfestő

Gentrumeml.

177. l.

V

kiadásképp számolja el.

t hiteléül:

MDK

Lévay István: Havas háztetők, olf.

Nemzeti Szalon, 1936. ápr.
XI. Tavaszi Szalon

Lévay István

festő

l. Tavaszi Salon

XIII.

Lévay Ilona.

Jaschik Álmos tanítványa

Az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat palotájában nyílik meg Jaschik Álmos tanár növendékeinek kiállítása, melyen órúművészeti objektum-tervei szerepelnek.

Magyarság, 1927. ápr. 24.

Lévai Ilonka

Illusztrációkkal szerepelt, Jaschik Álmos tanítványainak az Iparműv.Társ. helyiségeiben rend.kiáll.-án.

N.U.930.V.15.

MDK

S. Lévai Irén

textilmunkával résztvett az alábbi kiállításon

Karácsonyi vásár akadályokkal. Magyar Iparművészet 1937. 247.l.

M.D.K.

Lévay István, asztalos-festő

és Comaromy István neve szerepel a szentsimoni, katolikus templom festett mennyezetén, mely a legértékesebb c vidéken, s amely feltirat az 1948-ban történt restauráláskor vált világosan olvasható, 1650-es év számmal. „Szinben is, rajzban is kulturált irlésre valló munka."

Tombor Ilona: Magyarországi festett famennyezetek és rokonemlékek a XV-XIX. századból

Bp.1968. Ak.Kiadó, 216 l. + LVI t. 47.-48. old.

M.D.K.

LÉVAI István

Szentsimon (Borsod-Abauj-Zemplén m.)
R.k. templom festett famennyezete
Kovásznay Istvánnak (1650)

Gerő László: Magyar építészet kalauza
Hagyományai Bp. 1951. 24. l.

Lévai István.

A földalatti gyorsvasút építkezésénél kép-
kiállítást rendeztek, melyen „Nyári ven-
déglő" c. képe szerepett. (emlétve.)

Népszava, 1951. Júl. 25.

LÉVAY István festő-asztalos

Szentsimon, ref. tpl. 1650

Dobosy 1992 22, 28, 40, 44

M. D. K.

LÉVAI István

Szentsimon (Borsod-Abaúj m.) rk. templom. Festett famennyezet 1650-ből Komáromy Istvánnal

Magyar építészet. Bh. 1954. 47. l.

LÉVAY ISTVÁN asztalos, festő

DOBOSY László: Festett asztalosmunkák a Borsod megye északnyugati részén lévő templomokban. = Honismeret, 1991. 1.sz. 68.p.

Szentsimoni, r.k.templom

Lévay János

Mendli Gyula *

tovább

Tebelák Károly

templomfestő segédek

segédkezek 1901 –

ben ifj. Storno Ferenc-

nek az esztergomi

trent Anna – templom

falképeinek kivite-

lezésében

Számord 61. l.

* lehet, hogy ez
csak segédmunkás
és nem festő
volt.

1.–12. M.,
1.–12. Repertabla

Frankfurt
W. Rommel
1881.

Lévai József

karikatúrája

Ősszak-Magyarország 1973/130 7 old.

Miskolci „Lévay József"
Közművelődési Egyesület"

* **Miskolci festők kiállitása Debrecenben.** A miskolci „Lévay József Közmüvelődési Egyesület" képzőmüvészeti szakosztálya Debrecenben kiállitást rendez. Az értékes müvészi vállalkozás csak bevezetője annak az országos vonatkozásu ötletes tervnek, amely ilyen uton kivánja egybekapcsolni a vidéki metropolisok müvészeit. Magoss György dr. polgármester, a Müpártoló Egyesület elnöke, a vendégmüvészek kiállitásának céljaira a Városháza nagytermét ajánlotta fel. A kiállitáson *Bartus* Ödön, *Meilinger* Rezső, *Szontágh* Tibor, *Petrányi* Miklós, *Kiss* Lajos, *Muhits* Sándor, *Jarossy* Gyula, *Papp* Sándor vettek részt. A teljes kölcsönösszeg jegyében induló tárlatot egy hétig tartják nyitva.

M IV 6

Magyarság, 1927. dec. 6.

Lévai Jánosné

a nejmüvészet mestere
nj kárát mátyó nejmü-
vészeti tárgyakkal rendezte
be Tará körsépben

Nejmava, 1964. jul 9. 4 old.

MDK

Lévai Józsefné

Dunnovszky Gy: Iparm. pályázat és kiáll. Szm.
1955. 186 l.

M.D.K.

Lévai Józsefné, népművész

hímzett falvédőjét

emliti:

Lengyel Györgyi: Magyar Szovjet barátság gondolata a népművészetben

Népművelés, Bp. 1956. jun.4.

Lévai Józsefné, népművész

A népművészet mestere. Az erdélyire emlékeztető kerentöltéses tardi hímzés művelője.

Szabadi Sándor: Matyó népművészek köszöntik

Népszabadság. Bp. 1960. júl. 19. 9.1

mdk.

Lévai Sózsefné

Fardi népmüvész

A Népmüvészet új mesterei
Népmüvelés, 1956, 9. sz borítólapbelseje

mdk

Lévai József népművész
(linuzis)
linuzett falvédője 2. díjat nyert

Lengyel György: Magyar Szovj. barátság gondolata a népművészetben
Népművelés, 1956. 6. sz. (Záróborítólap belsején)

MDK

Lévai Józsefné II.dij

himzés

Ipm. és képzm. felszabadulási dijak. SzM. 1955.
46 l. /Mirek/

Lévai Józsefné, népművész MDK

Matyó himzőnő, a népművészet mestere.

—: Mezőkövesd — fél világ szállítója

11. l.

NÉPSZABADSÁG, 1962. júl. 19. [Vidéki]

MDK

Lévai Józsefné ipm.

3. M. ipm. és népműv. kiáll. 1955. Ipm. Muz.

képpel

Lévai Józsefné

László

Szabad Művészet
1955. 186-1

Levai Julia
népművész

MDK

Oklevéllel tüntették ki.

—: Magyar művészek a VIT.
Dunántúli Napló, 1955. aug 7 – 3 lap

MDK

Lévai Juliska tardi népművész
himzett kendők

Megnyitották a VIT nemzk.képzm.kiáll-át.
Magy. Nemz 1955. aug. 4. 2.l.

ifj.Lévai Józsefné, Tárd

Párna, népi textilia

Terítő "

" "

Kisterítő, "

" "

Kunst Museum. I. iparművészeti kiállítás. 1952.

18 l.

kangyal a sátánt legyőző jelenetet
tély falára van helyezve. Jelezve:

lt fehér tabernákuluma ajtaját ima-
és kehely ostyával /hit, remény, sze-
dombormü disziti, Barokk, XVIII. várad.
ából készült. Kétoldalán egy-egy csa-
rintuszi fejezettel, lábazati részén
háromszögü, középen tört oromzat
rat nélküli, ornamentális kartus van.
gkeresztelését ábrázolja. Az oltár
onos kialakitásu, szinezett, fából
szobor van ~~elhelyezve~~, kezükben or-
tributum nélkül, XVIII. század.
század közepe.
obey K. 1869.
tett klasszicista szószékére a ke-
. Három mellvédlapja közül a közép-
mbormü a Magvetőt ábrázolja. Hang-
ó váza.
ranyozott ezüst. Talapzata hatkaré-

Lévai Józsefné: Tardi himzett falvédő/részlet/

reprodukció

III. Magyar Iparmüvészeti és Népmüvészeti Kiállitás Iparmüvészeti Muzeum katalogusa, Bp. 1955.

30 l.

mdk.

Lévai Sózsefné tardi népművész
(lúmzó)

ujlakásában az egyik szobát kézifestésű
tardi butorokkal, pöttesekkel stb rendezik be

Mozaik: Tardi népművész szobája
Népszava 91. évf 84. sz 1963 ápr. 11 4. l

MDK

Lévai Juliska (népművész)

„Halasi csipke" c. művével kitüntetést nyert a „Világ Ifjúsága" az V. VIT tiszteletére rendezett kulturális pályázaton.

A „Világ Ifjúsága" az V. VIT tiszteletére rendezett kulturális pályázatának nyertesei.

Világ Ifjúsága, Bp. 1955. 10. sz. 29. l.

LAPSZEMLE

A MAI NAP:

1942. VI. 6. *Irie Takato: »a japán Greta Garbo«* (Schiller, Shakespeare, Hauptmann és Molière darabjaiból készült filmet) (A legnépszerűbb japán filmszínésznő karrierje. A japán Garbo ma már saját gyárában saját tőkével maga készíti filmjeit, amelyeknek nemcsak főszerepét játssza, hanem írja, rendezi is és a díszleteket is maga tervezi.)

A TŐKE:

1942. VI. 18. *A Hunnia Filmgyár nagyarányú beruházásai.* (A *Hunnia* bevételei 500.000 pengőről 705.000 pengőre emelkedtek, a tiszta nyereség 27.000 pengő, a beruházások értéke 43.000 pengőről 840.000 pengőre emelkedett, az anyag- és filmkészletek értéke 370.000 pengő.)

CORVINA:

1942. VI. *Trattative Cinematographice Italio-Ungheresi.* (A magyar-olasz filmegyezmény tárgyalására a fővárosba érkezett olasz filmvezérkar összeállítását ismerteti a lap.)

DÉLIBÁB:

1942. VI. 13. *Dáloky* János: *Magyar filmszínházak — magyar filmek.* (A mozik névmagyarosítását és a magyar filmek térhódítását a premierfilmszínházakban örömmel üdvözli az illusztris cikkíró.)

ESTI KURIR:

1942. VI. 15. *Háromszögalakban felhúzódó barázdák szemöldökéről jött rá színészi hivatottságára John Barrymoore.* (Egy színészdinasztia legkiemelkedőbb tagja volt a nemrég elhúnyt világhírű filmszínész.) (A »királyi család« legtehetségesebb tagjának változatos életét, szerelmeit ismerteti a cikk.)

ESTI UJSÁG:

1942. VI. 22. *Sztárgázsi.* (A horribilis sztárgázsik ellen ír a lap.)

FILM, SZINHÁZ, IRODALOM:

1942. VI. 19. *Edelsheim Gyulai* Ella: *A filmgyártás hibáiról.* (Az írónő az anyagiak hiányát és a színészkérdést sorolja fel filmgyártásunk legfőbb hibájául.)

KÉPES KRÓNIKA:

1942. VI. 18. *Egy próbafelvétel 200 ezer frank.* (1 képpel.) (Jean Mean *Marais*, a fiatal francia színész, a *Carmen* férfifőszereplője a véletlennek köszönheti felfedeztetését.)

KIS UJSÁG:

1942. VI. 23. *Simor Erzsi és Páger Antal filmjeinek volt a legnagyobb sikere.* (Bánky Viktor és Bán Frigyes rendezték a legtöbb filmet) (A MAGYAR FILM legutóbbi statisztikáját közli a lap a gyártók, a rendezők és színészek munkájáról.)

MAGYARSÁG:

1942. VI. 14. *A filmművészet élénk csereviszonyt teremt a nemzetek között.* (A film a békés kapcsolatok egész sorozatát kezdeményezte nemzetközi viszonylatban.)

1942. VI. 18. *A film befolyása a női divatra.* (A filmnek hihetetlen befolyása van a női divatra. Ezért örvendetes jelenség, hogy a divat ma már nem öncél a filmekben. Megszűntek a multban még közkedvelt extravagáns női toalettek.)

1942. VI. 24. Bágyoni *Váró* Andor: *Zarah Leander a légvédelmipincében.* (Zarah *Leander* új, háborús miliőben játszódó, *A nagy szerelem* című filmjét ismerteti a lap berlini tudósítója.)

NEMZETI SPORT:

1942. VI. 22. *Hírek új magyar filmgyárakról.* (A kolozsvári állami, valamint két budapesti magánfilmgyár létesítésének tervei.)

1942. VI. 25. *A sportoló német filmszínészek.* (A német sztárok milyen sportot űznek szabadidejükben.)

1942. VI. 16. *Harmincnál több vállalkozó és vállalat 50—60 magyar filmet akar gyártani egy esztendő alatt.* (Mi lesz a színészutánpótlással?) (Az új évad műtermi beosztásával és a színészutánpótlás égető kérdésével foglalkozik a cikk.)

8 ÓRAI UJSÁG:

1942. VI. 19. *Levél egy filmreklámról.* (A legújabb magyar film taxireklámját kifogásolja a levélíró.)

PEST:

1942. VI. 17. *Hollő* József: *Egy európai riport-út befejezése.* (Séta Zágrábban. A magyar filmek nagy sikere.) (A horvát főváros a magyar filmek sikerétől hangos.)

1942. VI. 22. *A magyar film legégetőbb kérdése: a sztárgázsi.* (A nagy lendülettel fejlődő magyar filmgyártást új veszedelem fenyegeti: a mértéktelenül megnövekedett sztárgázsi.)

SZINHÁZI MAGAZIN:

1942. VI. 17. *Szentgyörgyi* Elvira: *Pesti filmsztárok háromnapos ünnepeltetése a kincses városban.* (6. képpel. (Az új *Daróczy*-film felvételei kapcsán Kolozsvárra utazott gárda három napjáról számol be a riport.)

UJ NEMZEDÉK:

1942. VI. 23. *Kinizsi* Andor: *Csak dicsérni szabad?* (A cikk erősen kifogásolja a filmgyártóknak azt a mentalitását, hogy az igazi kritikára azt a szólamot hozzák fel: »Ne bántsd a fejlődő magyar filmgyártást!«)

MŰTEREM

Filmgyár:	**Hunnia (Pasaréti)**
A film címe:	**Szerelmi láz**
Gyártó cég:	Dr. Kolczonay Film
Gyártási vezető:	Dr. Kolczonay Ervin
Irta:	Dr. Kolczonay Ervin
Filmre írta:	ifj. Lázár István, Ambrus Géza
Rendező:	ifj. Lázár István.
Szereplők:	Dayka Margit, Csortos Gyula, Makláry Zoltán, Timár József, Romváry Gertrud, Hidassy Sándor
Fényképezi:	Makay Árpád
Hangmérnök:	id. Lázár István
Összeállítja:	Kerényi Zoltán
Díszlet:	Lévay Béla
Felvételező:	Mingovits Tibor
Segédrendező:	Jeney Imre
Naplóíró:	
Zene:	Buday Dénes
Segédoperatőr:	Németh Károly
Állófényképész:	Ráth Károly
Hangrendszer:	Tobis—Klang
Laboratórium:	Krupka
Kölcsönző:	Dr. Kolczonay Film
Scripter:	Váczi Ervin
Ügyelő:	Simon Elemér

Magyar Filmiroda	
Ilona	
Palatinus	
ifj. Güttler Lajos	
Barabás Pál	
Bán Frigyes	
Karády Katalin, Hajmássy Miklós, Senynyey Vera, Vizvári Mariska, Kertész Dezső, Mihályi Ernő, Pártos Gusztáv, Bihari Nándor, Járay Teri, Selley Lajos, Sugár Lajos, Kelemen Lajos, Némethy Zoltán	
Hegyi Barnabás	
Kereszti Ervin	
Pokol Péter	
Básthy — Iliszi	
Golda József	
Babura László	
Jordán Ferenc	
De Fries Károly	
Kiss Lajos	
Pálházy Gyula	
Puivári	
Magyar Filmiroda	
Palatinus	

HIRADÓK

MEJ

955. sz.

1. A pápa püspöki jubileuma. (Ist. Naz. Luce)
2. Német-finn támadás Murmanszknál. (Deutsche Wochenschau)
3. A kolozsvári huszárok ünnepe. (M. F. I.—Tubay.)
4. Ápolónők indulnak a frontra (M. F. I.—Fridli)
5. Úrnapja falun és a fővárosban (M. F. I.—Tubay, Zsabka)
6. Körséta az idei könyvnapon (M. F. I.—Tubay, Zsabka)
7. Kállay szózata a hadbavonulókhoz. (M. F. I.—Fridli)
8. Partizánharcok Ukrajnában. (Ht. szd.—Kárpáthy.)
9. A miniszterelnök hazatérése a Führertől. (M. F. I.—Fridli)
10. A »Magyar Művészetért« kiállítás (M. F. I.—Zsabka)

956. sz.

1. A Führer Mannerheim tábornagynál. (Deutsche Wochenschau)
2. Tevésosztagok harca Északafrikában. (Ist. Naz. Luce)
3. A charkovi megsemmisítő csata. (Deutsche Wochenschau)
4. Levéntezászló felszentelése Zomborban (M. F. I.—Kerti)
5. Látogatás a honvéd légierőknél. (Ht. szd.—Kiss)
6. Olasz ifjúsági vezetők Budapesten. (M. F. I.—Horváth, Tubay)
7. A MOVE gödöllői rajversenye. (M. F. I.—Zsabka)
8. A haditudósító század beszámolója. (Ht. szd.—Kárpáthy)
9. Bolgár zenekari hangverseny Budapesten. (M. F. I.—Fridli, Sárdi)
10. Magyar-horvát labdarúgómérkőzés 1:1. (M. F. I.—Horváth)

957. sz.

1. Szebasztopol a németek tüzében. (Deutsche Wochenschau)
2. Az ellenforradalom hőseinek emléke. (Ht. szd.—Somkúti)
3. A sárospataki diákok ballagása. (M. F. I.—Zsabka)
4. Új családi házak Dunapentelén. (M. F. I.—Kiss E.)
5. Megkötötték az első távházasságot. (M. F. I.—Fridli, Sárdi)
6. Györffy-Bengyel Sándor temetése. (M. F. I.—Fridli)
7. A honvéd akadémiák hadnagyavatása. (M. F. I.—Fridli, Ht. szd.—Berendik, Somkúti)
8. Gömbös Gyula szobrának felavatása. (M. F. I.—Fridli, Zsabka, Sárdi)

UFA

139. sz.

1. Triesztben magyar-olasz nemzetközi vitorlásversenyt rendeztek.
2. Bikaviadal Marseillesben.
3. A berlini Scala májusi műsorának egyik fénypontja: Aa'amar spanyol kötéltáncos.
4. A Kraft durch Freude hatéltje munkások és gyári alkalmazottak előtt vendégszerepelt Bécsben. Magyar tánc.
5. Egyre több külföldi munkás jön Németországba.
6. Vasárnapi vásár Karkovban.
7. Az Ilmen-tó környékén német slukák szovjetállások és szovjeterődök elleni támadásra készülnek.
8. A német tengeralattjáró atlantióceáni támaszpontjaikról az ellenség elleni támadásra indulnak.

143. sz.

1. Franco tábornok nyitotta meg Madridban az építészeti kiállítást.
2. A bajor hegyi tavakon át viszik tavasszal a jószágot a havasi legelőkre.
3. Így él a mai Görögország.
4. A Führer Finnországba való repülése előtt.
5. A charkovi csata.

144. sz.

1. A Führer fogadta főhadiszállásán Kállay Miklós m. kir. miniszterelnököt és külügyminisztert.
2. Ryti finn államelnök jelenlétében nyitották meg a német és finn frontharcosfestők kiállítását.
3. Úrnapi körmenet Németország egyik katolikus vidékén.
4. A Forum Mussolinin a Duce jelenlétében zajlott le a fasiszta ifjúság sportvizsgája.
5. A brüsszeli északi- és déli-pályaudvar között dolgozó belga kőfaragó munkások zenei mókával könnyítenek nehéz munkájukon.
6. Svédországban ünnepi keretek között rendezték meg a légihaderő napját.
7. Prága lakossága felháborodottan tüntet Reinhard Heydrich, a csehmorva védnökség helyettes birodalmi védőinek gyilkosai ellen.
8. Megkezdődött a Szebasztopol előtti állások rendszeres leküzdése.

LVCE

31. sz.

1. A Duce, Sardinia szigetén tett legutóbbi látogatása alatt hosszabb időt töltött Carbonia nevű bányavárosban.
2. Néhány felvétel a svéd pilótanövendékek sportkiképzéséről.
3. Muley Hasen Ben El Mehdi marokkói kalifát Madridba érkezésekor Serrano Suner külügyminiszter és más előkelőségek fogadták.
4. A velencei Szent Márk Bazilika ünnepélyes esküvő színhelye volt. Hat Veneto tartománybeli lány rádión keresztül esküdött örök hűséget harctéren levő vőlegényének.
5. II. Pius pápa püspökké szentelésének 25-ik évfordulóján óriási tömeg gyűlt egybe a Szent Péter téren.

35. sz.

1. Az olasz királyné meglátogatta a Nemzeti Hadisebészeti Kongresszus alkalmával az egyetemi városban rendezett Katonai Egészségügyi Kiállítást.

300—1000 személyes mozgószínházakig legjobban bevált az

ERNEMANN IV-es

frontmotoros nagyszínházi

filmvetítőgép

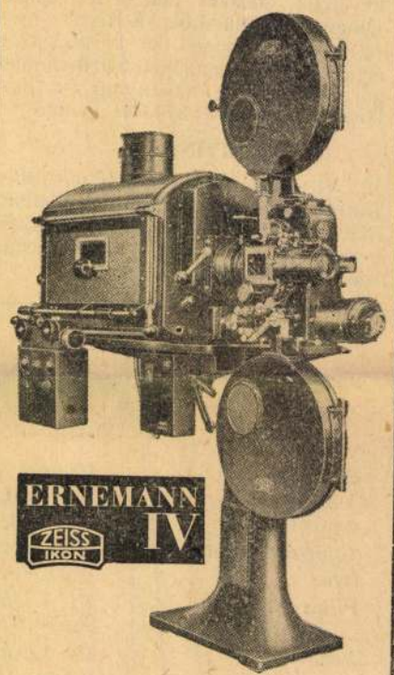

melyet méltón egészít ki a

ZEISS IKON

adapter erősítő hangszóró

Magyarországi egyedárusító

OLÁH GYÖRGY

gépészmérnök

BUDAPEST, VIII., RÖKK SZILÁRD-UTCA 20.

Telefon: 349—933

Lévay István

festő

1912

Éinnisk 1930. 85. l.

Lévay István
festő

LÉVAY ISTVÁN

83 Havas háztetők, olajfestmény . . . 150.—

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon

1936

18184 — Szepes nyomda. Telefon : 13-1-64

Lévay Lajós

Árverési Csarnok aukciós kat.

33 sz. 1926. jún.

Lítha 8067

Rézmetszet, mérési a lesetne

negýszögletes keretbe helyezett tojásdad
van, haja rövid, szemöldöke nagyszba-
szú. Köntöse brokátból való. Felirata a

ascha Von Ofen"

Bassa Budensis"

nvs Bassa Budensis

Caesareanis Die vii. Mens Aug:

ndos Reges eorum ni compendibus
es eorum in manicis ferreis."

C ex."

ne, tibi fors fecit barbare ludos,
hostili sic capere manu?
as, sed, utite Praeside Budae,
nnonicis damna darentur agris.
illa iam nunc Successor in urbe
superis, ultimus esse velit"

Leiray Lajos

kiáll.

Nemzeti Szalon

1925. jan.

Főv. képt.

Lévay Lajos

~~Hobrán~~

KMTárs 1940. A gyermek

Enyéim, gipsz

BUDAPEST
LK6

KTATÁSÜGYI MINISZTER

Lévay Lajos
festő

Nemzeti Szalon
1929. május
Tavaszi Szalon

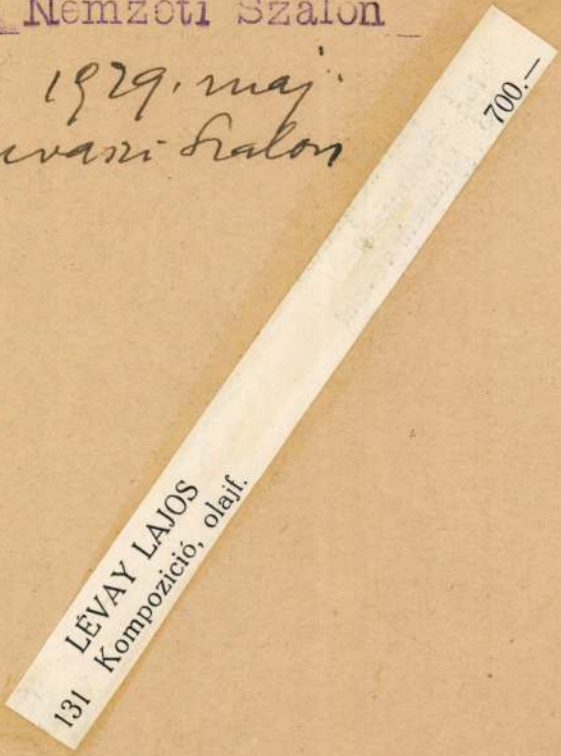

festő és szobrász

SULYOK ILY
TELEKI MÁRIA
szobrászok

ÉBNETH LAJOS
KÉZDI KOVÁCS ELEMÉR
PRÓDAY LAJOS
SZOPORI NAGY MIKLÓS
festők

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1938. SZEPTEMBER 17—OKTÓBER 2.

Leiray Lajos
festő

Kompozíció, kréta
rajzok, olajvázlat

Nemzeti Szalon

1928.
Tavaszi Szalon

Térkép.

Felirata alól jobbra a

HVNGAR
Vngari
Hungere
Hongrie

ez alatt: 64. mig a lap hátá
szöveg olvasható.

Rm., mér. a rl. 13

LÉVAY LAJOS

83	Csendélet	olajf.	300.—
84	Ülő nő	olajf.	500.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1931

~~3505. Lotz Károly:~~

3505. Női tanulmányfej.

~~lathatí~~

Vállig, balra fordul, ~~ie~~ an sz
Elől levágott szőke hajának fona
bordó- szemöldöke barna, szeme szürke.
gallérja fodros.

Vászon, méretei 39.7:36.6

Vétetett az 1905· III. 7-i
(213-905)

Vét. 20578-905

Lévai Lajos

festőművész

Műcs. kiáll. 1940 tól
Pipics 116. l.

Szentmihályi lelet VIII. 186.

LÉVAY LAJOS

61. Magyar mezőgazdaság, gipsz

Nemzeti Szalon

Magyar nép
1940 febr – márc

1940 ber.

II.

MAGYAR VÁROSOK

Lévay Lajos, festő
Fül. Brest 1895
Olajfestmények: 90. Léda, 91. Energia (Anarchia), 92. Salomé, 93. Fürdés után

94	Csönd	6000
95	Akt vázlat	3000
96	Tabáni részlet	2000
97	Tanulmány fej	3000
98	Üllő női akt	3000
99	Danae	5000
100	Erdő belseje	2000
101	Bachanália	4000
102	Erdei ut	3000
103	Müteremben	3000
104	Margitszigeti rész	2000
105	Fa tanulmány, krétarajz	800
106	Kompozició, tollvázlat	800
107	Naplemente, toll, ecset	900
108	Vihar, toll, ecset	1200
109	Ülő női akt, kis olajvázlat	1200
110	Hát akt, krétarajz	1500
111	Tabáni rész éjjel, toll ecset	1000
112	Vihar, tollrajz	1200
113	Salome, toll ecsetvázlat	1200
114	Táncoló nő. tollrajz	800
115	Meduza fej, krétarajz	600
116	Három grácia. tollrajz	600

Pasztellek:

117	Fekvő nő	3000
118	Danae	3000
119	Fa alatt	2000

Grafikák:

120	Tanulmány Salomához, kréta	1600
121	Tanulmány Lédához, kréta	1600

Nemzeti Szalon 1925 jan.
43. csop. kiáll.

122	Erdőrészlet, kréta	1000
123	Erdőrészlet, kréta	1000
124	Fák, kréta	800
125	Árnyékban, kréta	700
126	Tanulmány, kréta	700
127	Fatanulmány, kréta	600
128	Tisztás, kréta	700
129	Tájrészlet, aquarell	800
130	Salome, tusvázlat	1000
131	Táncoló nő, tusvázlat	600
132	Tusvázlat boszorkányokhoz	800
133	A modell, tusvázlat	700
134	Az auto. tollrajz	900
135	A modell, rézkarc	400
136	Sámson és Delila, tollvázlat	800
137	Léda, olajvázlat	1500
138	Önarckép, toll, ecset	1200
139	Walpurg-éj, tusvázlat	2500
140	Piéta, szén	1300
141	Piéta, toll	1000
142	Önarckép, szén	1000
143	Karneval, tollrajz	1600
144	Vecsernye, tollrajz	800
145	Sirbatétel, toll, ecset	1200
146	Pihenés, tollrajz	1300
147	Naplemente, szénrajz	800
147a	Havazás, toll, ecset	800

Merényi Rudolf

Született Nezsideren 1893-ban. A Képzőművészeti Akadémián Zemplényi Tivadarnak volt 5 évig a növendéke, kinek szigoru rajztanitása és egészsé-

FILM

RIA FILM anyagát

13 magyar film

megjelenésünk

XPRESS

ZELECZKY

prolongálta

INIA

Leányvásár	Szeleczky, Sárdy, Latabár, Vaszary
Hét szilvafa	Turay, Csortos, Szilassy, Vaszary
Erzsébet királyné	Karády, Tolnay, Jávor, Rajnay
Café Moszkva	Tőkés, Csortos, Kiss Ferenc
A falu rossza	Dayka, Greguss, Somlay, Rózsahegyi
Ember a híd alatt	Lázár, Csortos, Kiss Ferenc

ilmjeink

CORSÓ-ban

k az élet

egény filmen

eprezentáns műve

Elveszett a feleségem	Paul Kemp, Hans Moser, Theo Lingen
Fiatal ördögök	Nan Grey és 5 aranyos kis csirkefogó

A legnépszerűbb magyar és külföldi sztárok

a mi filmjeinkben játszanak!

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KRT 8.
TELEFON: 422—010

1942 jun. 22.

ÚJ FILMEK

Szabotázs

Irta: inámi Bolgár Géza
Rendezte: Martonffy Emil
Segédrendező: Jelinek Imre
Zene: Dolecskó Béla
Főszereplők: Kiss Ferenc, Földényi László, Simor Erzsi, Hidvéghy Valéria, v. Benkő Gyula
Beszél: magyarul
Gyár: Hunnia
Gyártotta: Csörögi Film
Gyártási vezető: Siklóssy Pál
Felvételvezető: Zombory György
Kép: Berendik István
Hang: Rónay Gyula
Összeállította: v. Paál Lajos
Díszlet: Lévay Lajos
Segédoperatőr: Vrana Rudolf
Állófényképész: Ráth Károly
Ügyelő: Jellinek Imre
Naplóvezető: Melényi Béla
Hossza: 2214 méter
Cenzura: aluli
Kölcsönző: Hausz Mária
Bemutatta: Átrium, Corvin, Forum, Scala, Uránia, június 18

✶

Egy nagy magyarországi ipartelepen sorozatos kisebb balesetek történnek, amelyek azt a gyanút keltik, hogy szabotálók űzik gonosz munkájukat a telepen. A nyomozás kezdetét veszi és elsősorban azokra gyanakszanak, akiket a legutóbbi időben vettek fel. Ezek közé tartozik egy fiatal mérnök is, Benkő Ferenc, aki megismerkedett Dobó művezetőnek a leányával, Évával. A fiatalok egymásba szeretnek, de Dobónak nem tetszik, hogy egy mérnök udvarol a leányának és megtiltja Évának, hogy a mérnökkel találkozzék. Közben egy robbanás, amely a telephez tartozó szénbányában történik, végleg világossá teszi az illetékesek előtt, hogy szabotálók dolgoznak a telepen. A nyomozás teljes erővel folyik. A szabotálók is tisztában vannak azzal, hogy sietniök kell és Demeter Iván, aki csak rövid ideje dolgozik a telepen mint villanyszerelő, cinkosai útján érintkezésbe lép az alumíniumtelepen dolgozó egyik munkással, Mihállyal, aki részeges, kártyás ember és ennélfogva könnyen megközelíthető. Mihály pénzért vállalja, hogy egyik bálában, amelyben újraolvasztandó alumíniumforgács van összekötözve, becsempész egy dinamittöltényt. Ezt meg is teszi, de az öreg munkás, aki különben a forgácsokat a kemencéhez szokta hordani, éppen meghetegedett és Dobó Mihály sógorával és legjobb barátjával, Pélerrel küldi el a forgácsot a kemencéhez. Mihály rettenetesen megdöbben, de nem árulhatja el önmagát. A kemence felrobban és Mihály Péter gyilkosa lesz. A robbanás éppen a déli szünetben történik. Benkő mérnök ebben a szünetben a kiserdőben Évával találkozott. Későn ér vissza a gyárba és így nem volt ott, amikor a robbanás történt. Éppen ezzel teszi magát gyanússá. Kihallgatják. Nem akarja megmondani, hogy Évával volt együtt, nem tud alibit bizonyítani és így letartóztatják. Éva megdöbbenten hallja, mi történt. Tudja, hogy a mérnök miatta hallgat, de csakhamar rájön arra Dobó is és a lánya becsületéért maga is mindent elkövet, hogy a mérnök ártatlansága kiderüljön. Közben Mihály, aki nem bírja a lelkiismeretfurdalást, öngyilkos lesz és a nyomozó közegek, akik azonnal tisztában vannak azzal, hogy alighanem ő volt a tettes, a legnagyobb energiával vetik rá magukat az új nyomra. Dobó a korcsmárosné révén megtudta, hogy Mihály a korcsmában gyanús elemekkel, Demeter barátaival érintkezett, Demeterre tereli a gyanút. Demeter maga is sejti, hogy a nyomában vannak, de utolsó feladatát még teljesíteni akarja — fel akarja robbantani a lőporkeverő műhelyt. Hiszen ezért ismerkedett meg Marissal. Sikerül is elhelyeznie a pokolgépet az egyik kemencében, de mikor menekül letartóztatják, miközben még a kihallgatása tart, amikoris elmondja, hogyan lett szabotálóvá. Dobónak sikerül utolsó pillanatban megakadályoznia a robbanást. Demeter elveszi megérdemelt büntetését a többi szabotálóval együtt, a fiatal mérnök pedig kiszabadul és most már Dobó sincs ellene, hogy feleségül vegye Évát.

✶

Csörögi Géza, aki a filmet írta, specializálta magát kémfilmekre és ez az alkotása immár a harmadik és egyben a legsikerültebb és leghatásosabb. A szabotázsról és a szabotálókról szól a perdülő történet. Az ipari kémekről, akik jóval a háború előtt kezdik el romboló, aljas, nemzetgyengítő munkájukat és pénzért képesek mindenre, társaik, felebarátaik életére is törnek, hogy búsás sápjukhoz jussanak. A film háttere a Gamma-gyár korszerű és impozáns berendezése és teljes üzeme, amely külön értékkel és érdekességgel ruházza fel a harmadik magyar kémfilmet. A film cselekményének ismertetése nem célunk. Csupán a drámai, művészi és kiállításbeli kvalitásokat sorakoztatjuk fel, hogy plasztikussá tegyük az érdeklődők előtt a legújabb magyar filmalkotás színvonalát. Drámai szempontból kifogástalan, izzó történet fut le a néző előtt. A színészek, élükön Kiss Ferenccel, Simor Erzsivel, Hidvéghy Valériával, Földényi Lászlóval és vitéz Benkő Gyulával a legjobbat nyujtják, teljes átérzésével a cselekmény és a magasabb cél diktálta követelményeknek. Martonffy Emil, a film rendezője, összefogó kézzel igyekezett egységes hatást adni. A film a mai háborús világ különleges terméke és nemzetvédelmi szempontból kötelezővé kellene tenni fiatalnak, öregnek egyaránt.

V. D.

BUDAPEST, VII.,
AGGTELEKI-U. 4
TELEFON: 137-580

Megrendelést kér:

BALLA SÁNDOR
BUDAPEST, V.,
Gróf Tisza István-utca 18. sz.
Telefon: 189-139 és 181-199

Gunyvacsora

(La Cena di Beffe)
Irta: Bem Benelli
Rendezte: Alessandro Blasetti
Főszereplők: Amedeo Nazzari, Osvaldo Valenti, Clara Calamai
Gyártotta: ENIC-CINES
Beszél: olaszul
Magyar szöveg: Brelich Mario dr.
Hossza: 2262 méter
Cenzura: felüli
Kölcsönző: Esperia
Bemutatta: Corso, június 17.

✶

A pisai Neri Chiaramantesi és Gianetto Malespini között évek óta kegyetlen tréfálkozás folyik. Neri utolsó tréfája azonban minden képzeletet felülmúlt: meglátta ellenfelét egy gyönyörű udvarhölgy, Ginevra társaságában, Garielloval, fivérével együtt kétoldalán megragadták Ginettot, egy zsákba zárták és többbször megmártották az Arnoban, majd összevissza verték és rúgták és otthagyták félig megfagyva és a szégyentől félájultan a folyóparton. Miután azonban Gi-Gnevra gyönyörű, lángralobban és magával viszi az asszonyt. Nem veszi azonban észre, hogy fivére, akit szívből szeret, szintén beleszeretett a ragyogó hölgybe. Gianetto bosszút esküszik. Barátjával, Tornaquincivel meghivatja annak házába a két Chiaramantesit, és Nerit ráveszi arra, hogy középkori páncélban elmenjen egyikébe a legrosszabb hírű kocsmába. Neri, aki a nehéz borból túlsokat ivott, eleget tesz a kívánságnak. Csak ez hiányzott Gianettonak, őrültnek nyilvánítja Nerit, úgyhogy mikor az kijön a kocsmából, el akarják fogni. Nerinek sikerül egy toronyba mzne-

Lévay Lajos

Kobrán

Szül. 1895

élet.

l. Filmlexikon

341. l.

A MAGYAR SZOBRÁSZAT JÖVŐJE AZ IPARMŰVÉSZET SZEMPONTJÁBÓL

Magyar szobrászatról beszélni a legnehezebb feladatok közé tartozik. Dzsungelbe, a tisztázatlan és nálunk még fel sem vetett problémák tömkelegébe kerülünk. Ha disztingválni akarnánk negyedszázaddal ezelőtti szobrászatunk produktumai között s keresnénk az „irányt", a „stílust", a „szellemet", majdnem megoldhatatlan feladatra vállalkoznánk. A politika, a tömegízlés irányította hosszú ideig — és sok tekintetben ma is — szobrászatunkat, a magyar művészeti problémák felvetését vagy megoldását hiába keressük, ehelyett találunk egy sivár, művészietlenné mérlegelt, a művészettől távoleső szempontok szerint befolyásolt emlékmű-szobrászatot, vagy találunk l'art pour l'art csapongásokat, témát nem válogató egyénieskedést, majd később a divatos „izmus"-okba tévedt kísérletezéseket. Anélkül, hogy egy-két kivételt a maga nemében értékesnek el nem ismernénk, meg kell állapítanunk, hogy szobrászatunk akadémikus elvek és kompozíciós fikciók élettelen hagyományaihoz igazodott hosszú ideig. Ezért indult meg napjainkban olyan nehezen a szobrászatunk életteljes kibontakozása, ezért nehéz még ma is nemzeti szobrászatról beszélni.

*

Mert erről van szó: fel tudja-e vetni a magyarság a szobrászatban is sajátos nemzeti problémáit és problémáinak művészeti megoldásával képes-e európai küldetésének betöltésére. Ennél kisebb igényt a magyar szobrászattal szemben nem támaszthatunk, mert enélkül egyszerűen nincs és nem lehet magyar szobrászat. A plasztikai probléma és a nemzeti ideál — mely a görögöknél még szerves egységben virágzott abszolút művészetté — különvált, s hol öncélú formajátékkal, hol a plasztikai elveket félredobó nemzetieskedéssel találkozunk; pedig művészeti alkotás a kettő korrelációja, kölcsönössége nélkül elképzelhetetlen. A modern szobrászat is legtöbbször elvont, mesterségesen kiagyalt elméleti problémák megoldásával bibelődik, ami a természetes, az emberi ideálokat elhomályosítja s az atavisztikusan alkotó lélek tápláló gyökereit kiszikkasztja. Az ilyen szobrászat nemcsak, hogy nem nemzeti, de nem is szobrászat, mert anyagot, plasztikai törvényszerűségeket, a szobrászati megjelenítés kötöttségeit nem ismerő, önmaga lényegét túlszárnyaló alkotás a művészet egyik területén sem lehetséges.

*

A művészeti alkotásokban két tényező ötvöződik szerves egységgé: a kötöttség és a szabadság. A szabadság maga a lét, minden műnek a forrása, a szellem és a lélek. Ezt megjeleníteni csak az anyag kikerülhetetlen útján, törvényeinek kötöttségeivel lehet. Ezt éppen úgy nem lehet megkerülni, mint ahogyan nyelv nélkül nem lehet beszélni. Ez a megállapítás elemi és természetes igazságnak látszik, mégis ebben van elrejtve szobrászatunk minden alapvető problémája. A kötöttség nem más, mint a plasztikai probléma, a szabadság pedig a nemzeti ideált hordozza méhében; a nemzeti ideál ugyanis nem programm, hanem az ember szellemi és lelki tartalma, ez pedig élettanilag meghatározott, fajok és nemzetek szerint más és más. Világos tehát, hogy a szobrászat csak ott élő, csak ott művészet valóban, ahol nem mesterségesen tenyésztődik és nem elméleti programmokhoz igazodik, hanem egyszerűen a nemzeti lét őserejű kivirágzása. Kötöttség és szabadság: anyag és ideál. Ez a szobrászat alfája és omegája.

*

A kötöttség azonban nemcsak az anyag gátlásait jelenti, hanem azt is, hogy legtöbb szobormű alkalmazott művészetet jelent. A jó öreg meghatározás még ma is igaz, sőt egyre igazabb lesz: minden művészetek anyja az építészet, a szobrászat, a festészet, az iparművészet alkalmazott „segítőtársa". De alkalmazott a szobormű akkor is, ha egy téren, vagy egy parkban áll s lényegében itt is a városkép, vagy kert-architektúra szerves része. Ez a szobrászatban az iparművészeti álláspont. A szobrász-iparművész sohasem lehet l'art pour l'art művész. Művei minden esetben alkalmazottak és szigorúan anyagszerűek. A „díszítő szobrászat" elnevezés egészen elhibázott. A szobrász sohasem díszíti az épületet, hanem jelen van, szervesen benne él az architektúrában. A dísz az architektúrának nem szerves része, egy mű létrendje a díszt el sem viselheti, kiveti magából, mint az egészséges test a beléje került idegen anyagot. Igaz ez még egy akantusz-levél esetében is, mert nézzük meg a görög építészetet, ott a legkisebb részlet is az architektúra együtthatója. A modern építészet a tisztaság elvét félreértette, amikor száműzte a társművészeteket. Igaz, hogy erre minden oka megvolt, mert a felragasztott díszek hazugságai erre kényszerítették. Nem szabad azonban a szóvirágot összetévesztenünk a formanyelv gazdag szókincsével. Ezenkívül egy relief az épületen nemcsak relief, hanem falsík is, mégpedig: relieffé felbontott falsík.

*

A legújabb magyar szobrászatban már látunk biztató jelenségeket, de a forma és az ideál találkozása még ezután fog megtörténni. Ugyanígy a szabadság és a kötöttség kiegyenlítődése is csak most kezdődött el, azoknál a művészeinknél, akik felismerték az alkalmazott és anyagszerű szobrászat korszerű lehetőségeit. A fejlődés iránya a korszerű építészet és a szobrászat találkozása felé vezet. Ez a felismerés döntő jelentőségű lesz mind a szobrászat, mind az építészet további fejlődésében. S ez a folyamat — ma már kétségtelen — a nemzeti ideálok síkjára fog terelődni, más szóval szobrászatunk is rátér az egyetlen lehetséges útra.

CSABA REZSŐ

MAGYAR IPARMUVESZET
1940. 6. 12.

•KRÓNIKA•

A MAGYAR IPARMŰVÉSZEK ORSZÁGOS EGYESÜLETE 1940. évi május hó 8-án tartotta ünnepélyes keretek között esedékes évi rendes közgyűlését. — A kivételes alkalomra ízlésesen kiképzett ünnepi közgyűlési termet Magyarország kormányzójának Ohmann Béla szobrászművész-tanár által készített nagyméretű mellszobra ékesítette Erhardt Ernő által tervezett impozáns installatív keretben. A nagyszámú megjelentek előkelő sorában ott láttuk Keresztes-Fischer Ferencnét, Fáy István m. kir. titkos tanácsos kultuszállamtitkárt, Ugron Gábor v. b. t. t., az Orsz. Irod. és Művészeti tanács elnökét, dr. Kuzmich Gábort, a m. kir. Posta vezérigazgatóját és a magyar művészeti közélet sok reprezentánsát.

Szent Kereszthegyi Kratochvil Károly elnök megnyitó beszéde kapcsán napirend előtti javaslatot tett, melynek alapján a közgyűlés lelkes egyhangúsággal tette magáévá azt az előkelő, művészi kivitelű díszfelirati okmányt, amelyet Erhardt Ernő főtitkár olvasott fel, s amelyben a közgyűlés Horthy Miklós kormányzó Úr Őfőméltóságát üdvözölte országlásának húsz éves fordulója alkalmából.

Richter Aladár ügyvezető alelnök beszámolt az Egyesület mult évi működéséről, melynek során különösen kiemelte azt az immár szervessé vált kooperatív munkát, amely iparművészeti ügyekben s különösen kiállítási téren a M. I. O. E. és az Iparművészeti Társulat között kiépült és az év folyamán olyan nagyjelentőségű eredményeket hozott, mint „Herend 100 éves", az „Új Magyar Otthon" és az 1940. évi milánói Triennale magyar iparművészeti kiállításai. A belső munka jelentése során különösen kiemelte az alelnöki beszámoló a M. I. O E. hivatalos közlönyének valóban impozáns teljesítményét, amelynek első teljes megjelenésű évfolyamát tette le a közgyűlés asztalára, s amely munkában az állandó szerkesztőbizottság mellett Csaba Rezső szerkesztőt illeti különös elismerés.

Szűcs Pál első titkár előterjesztett javaslataira tiszteletbeli tagokul Fáy István államtitkárt és Kuzmich Gábor posta vezérigazgatót választotta meg a f. évben a közgyűlés, és ünnepi üdvözlő okmányt adott át a 100 éves herendi gyárnak, amelyet dr. Gulden Gyula igazgató vett át.

Szablya Frischauf Ferenc m. kir. kormányfőtanácsos a M. I. O. E. aranyérembizottságának az elnöke bejelentette az érembizottság f. évi kitüntető határozatait, amely szerint

Diósy Antal okl. festő iparművész a M. I. O. E. aranyérmét, továbbá Gregersenné-Lux Alice szobrász-, Okrutzky Erzsébet ötvös-, Minár Pál építőiparművész, T. Előd Györgyi keramikus-, Légrády Sándor grafikus- és Pekáry István textil-tervező iparművészek a M. I. O. E. iparművészeti ezüstérmeit nyerték el. — Ifj. Payer József gazdasági főnök bejelentette a költségvetést, majd Erhardt Ernő főtitkár javaslatára díszes kivitelű üdvözlőirat kíséretében adta át a közgyűlés Szent-Kereszthegyi Kratochvil Károly örökös elnöknek azt az egyetlen példányú róla készült emlékérmet, amelynek mesteri alkotója Madarassy Valter szobrászművész, a kiváló érmész volt.

A nemes és előkelő külsőségek között lefolyt közgyűlést — hagyományos szokás szerint — fényesen sikerült ünnepi társasvacsora követte, ahol a 160 terítékes fehérasztalnál az első poharat a M. I. O. E. örökös elnöke, Magyarország Főméltóságú Kormányzójára ürítette. A vacsora nagyszámú résztvevői a késő esti órákig kitűnő hangulatban maradtak együtt.

LÉVAY LAJOS szobrász-iparművész néhány művét mutatjuk be lapunk e számában. Lévay Lajos különleges műfajt képvisel a szobrászatban. Ómaga *filmszobrásznak* nevezi magát. Évek óta a Hunnia (azelőtt a Corvin) filmgyárban dolgozik, ő a magyar filmekben „szereplő" szobroknak a névtelen szerzője. Pályafutása figyelemre érdemes. A háború előtt, mint grafikus iratkozott be az iparművészeti iskolába, de érezte, hogy képességei másfelé vonzzák. Átlépett a festőszakosztályba s mint festő nyert oklevelet. Azonban az egysíkú vászon sem elégítette ki, tovább ment, a három dimenzió, a plasztika egyre jobban lekötötte érdeklődését s a haretérről visszatérve, már egészen a szobrászatnak szentelte életét.

Autodidaktikus úton fejlesztette magát, járta a műzeumokat, állandóan és nyugtalan kereséssel dolgozott. Szobrait egymásután elfogadták a Műcsarnok és Szalon kiállításaira, az idei tavaszi tárlaton is két művel szerepel s most készül önálló kollektív kiállítására.

Lévay Lajosban bennünket az iparművész-szobrász érdekel. A film adta lehetőségek mind kötöttek. Legtöbb munkája valamely enteriőrbe beiktatott, *alkalmazott* szobrászati mű. Ezenkívül, mint „film-szobrász"-nak egyéb kötöttségekkel is meg kell küzdenie. Munkáját mindig gyorsan kell végeznie, egy-egy reliefet például azonnal a helyszínen kell felhordania — a díszlet megterhelésének elkerülése miatt — egészen vékony rétegekben. Tekintettel kell lennie a felvételek világítására, a normálisnál legtöbbször sokkal mélyebb plasztikával kell dolgoznia. Egy-egy szobra legtöbbször csak néhány óráig él, mert a díszletekkel együtt a sellakkal ideiglenesen konzervált agyagszobrokat és reliefeket is megsemmisítik.

Ebben a munkakörben Lévay Lajosra a külföldi, főleg a német filmgyárak is felfigyeltek s igen kedvező ajánlatokkal kecsegtették. Ő azonban hű akar maradni szülőföldjéhez. Munkáin áhítattal és nagy szeretettel dolgozik. Kerüli a befolyást, az izmusokat és iskolákat; emberi keresetlenségre törekszik. Legjobban ő jellemezte önmagát: — filmszobrász.

•SZAKIRODALOM•

CSABA REZSŐ a könyvnapra igen időszerű füzetet adott ki „*Építészet és iparművészet*" címmel." Tanulmányában felvázolja a magyar építőkultúra minden súlyos problémáját. Kimutatja, hogy az építészet és az iparművészet a nemzeti közösségnek éppen olyan *szellemi*

* Megrendelhető Budapesten, VI., Eötvös-u. 12, a Magyar Út kiadóhivatala címen. Ára 1.50.

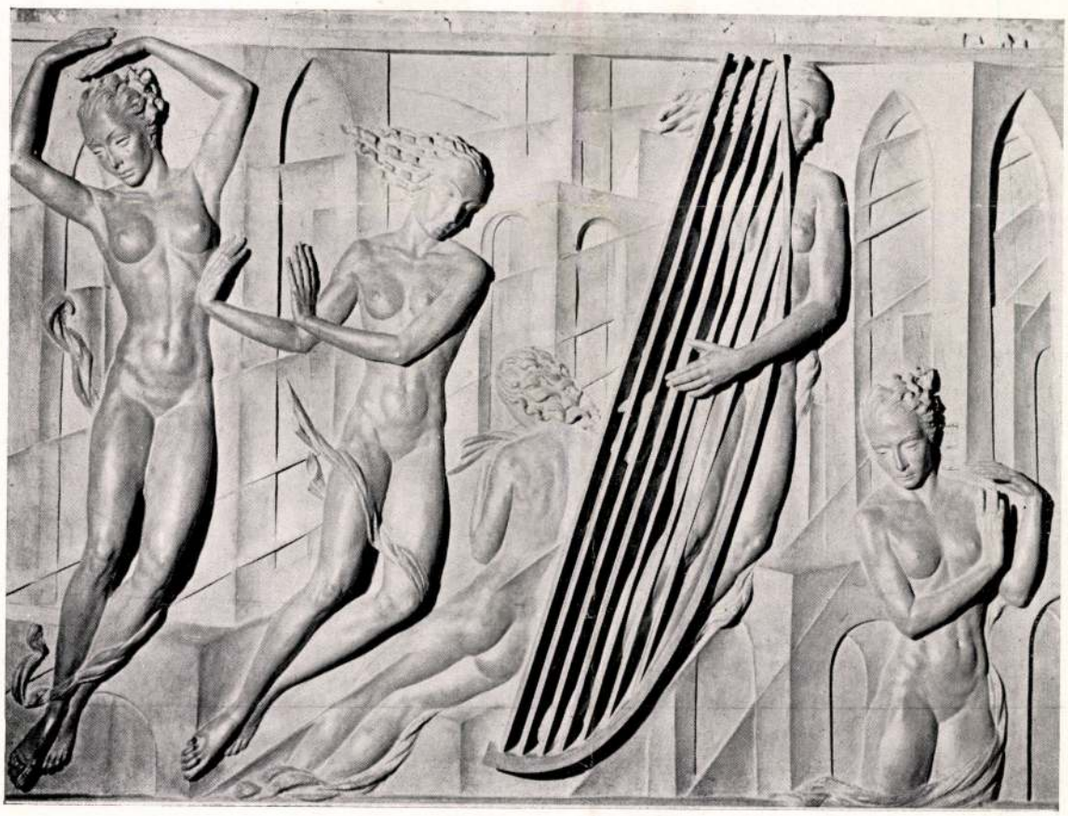

Lévay Lajos dekoratív szobrászati művei. — Dekorative Bildhauerwerke von Ludwig Lévay. — Decorative sculpture works of Lewis Lévay.

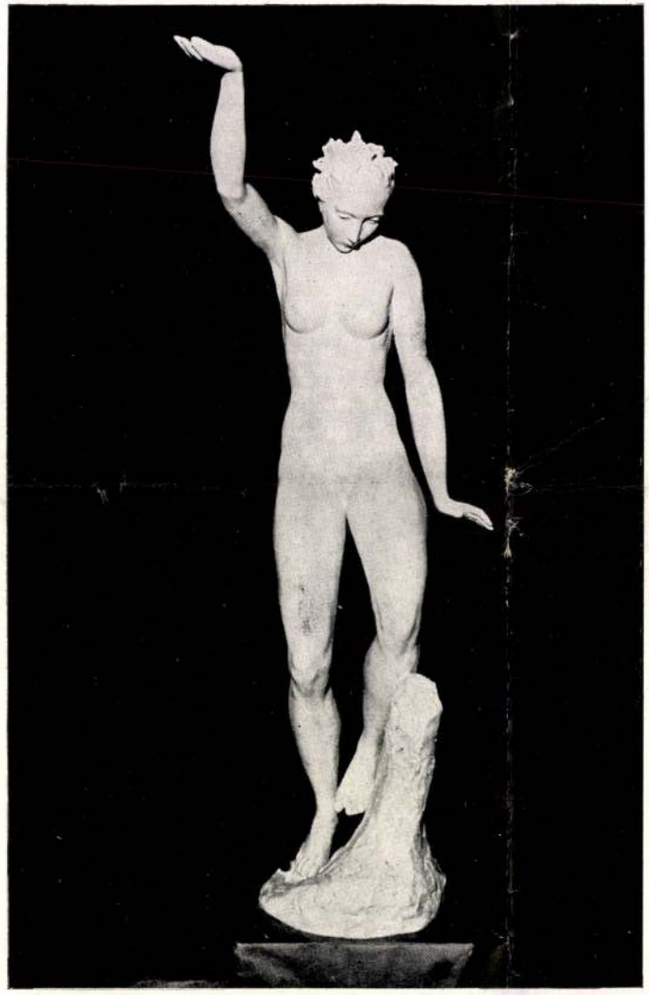

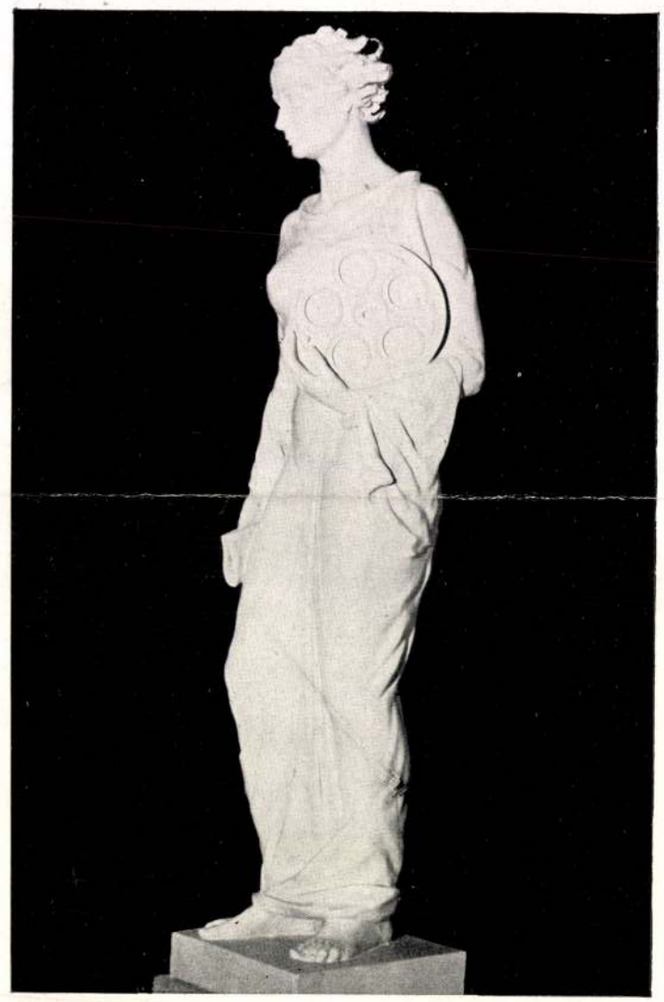

Lévay Lajos dekoratív szobrászati művei. — Dekorative Bildhauerwerke von Ludwig Lévay. — Decorative sculpture works of Lewis Lévay.

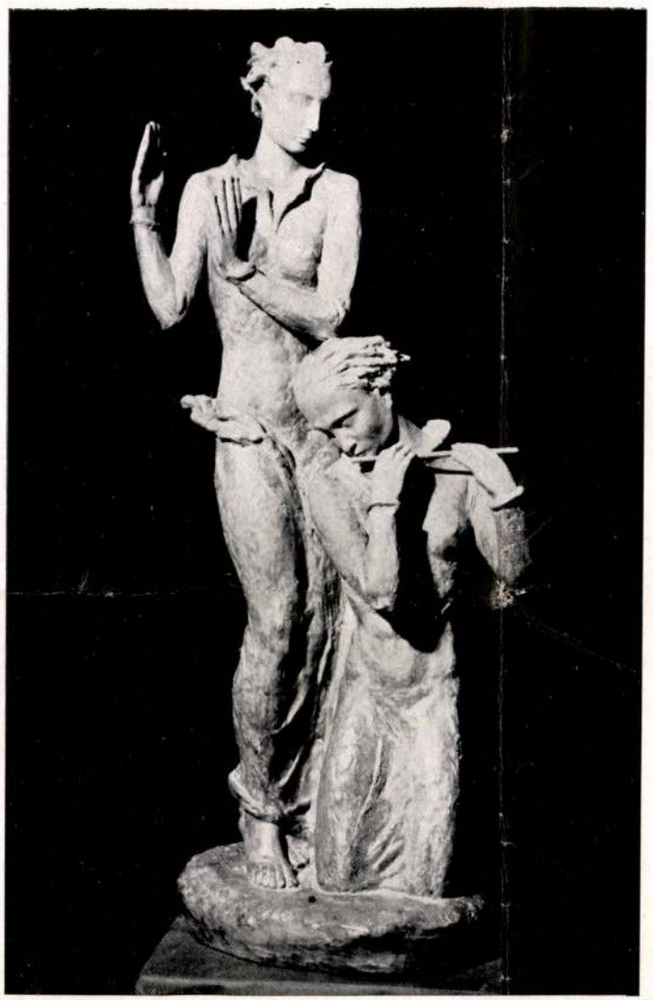

Lévay Lajos dekoratív szobrászati művei. — Dekorative Bildhauerwerke von Ludwig Lévay. — Decorative sculpture works of Lewis Lévay.

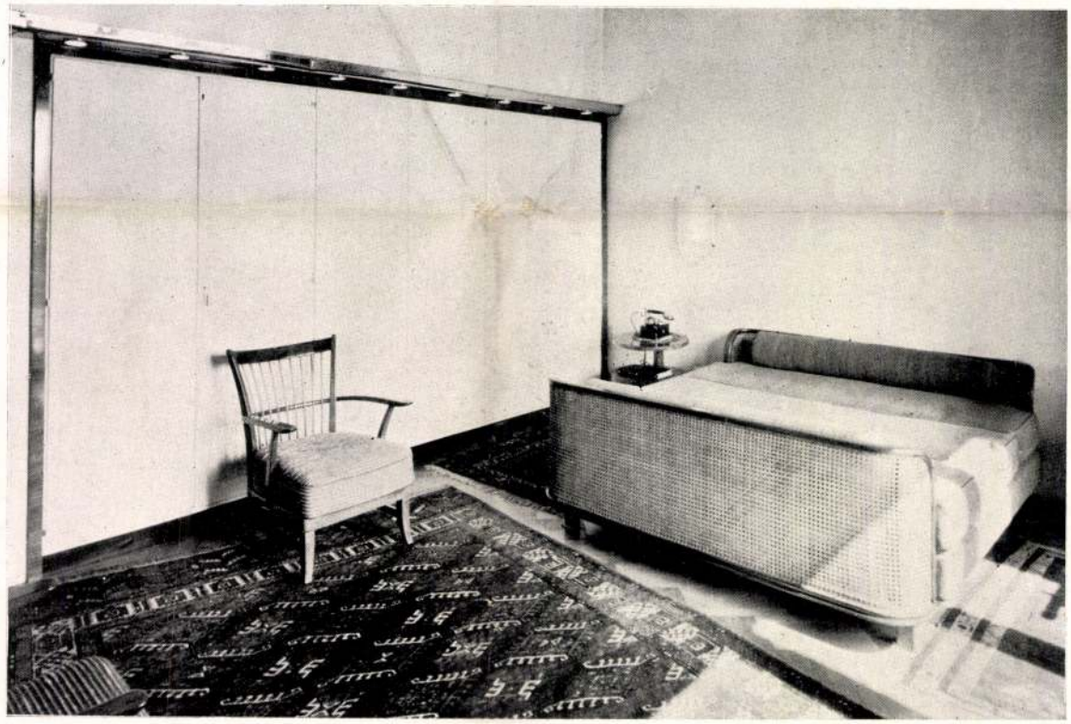

Fent : Szablya-Frischauf Ferencné Lohwag Ernesztin emlékplakettje. Reményi József műve. Lent : Hálószoba részlet. Kaesz Gyula terve. — Oben : Gedenk-Plakette für Frau Franz Szablya-Frischauf geb. Ernestine Lohwag. Werk von Joseph Reményi. Unten : Detail eines Schlafzimmers. Entwurf von Julius Kaesz. — Above : Memorial plaquette for Mrs Francis Szablya-Frischauf, Ernestine Lohwag. Work of Joseph Reményi. Below : Detail of a sleeping room. Design by Gyula Kaesz.

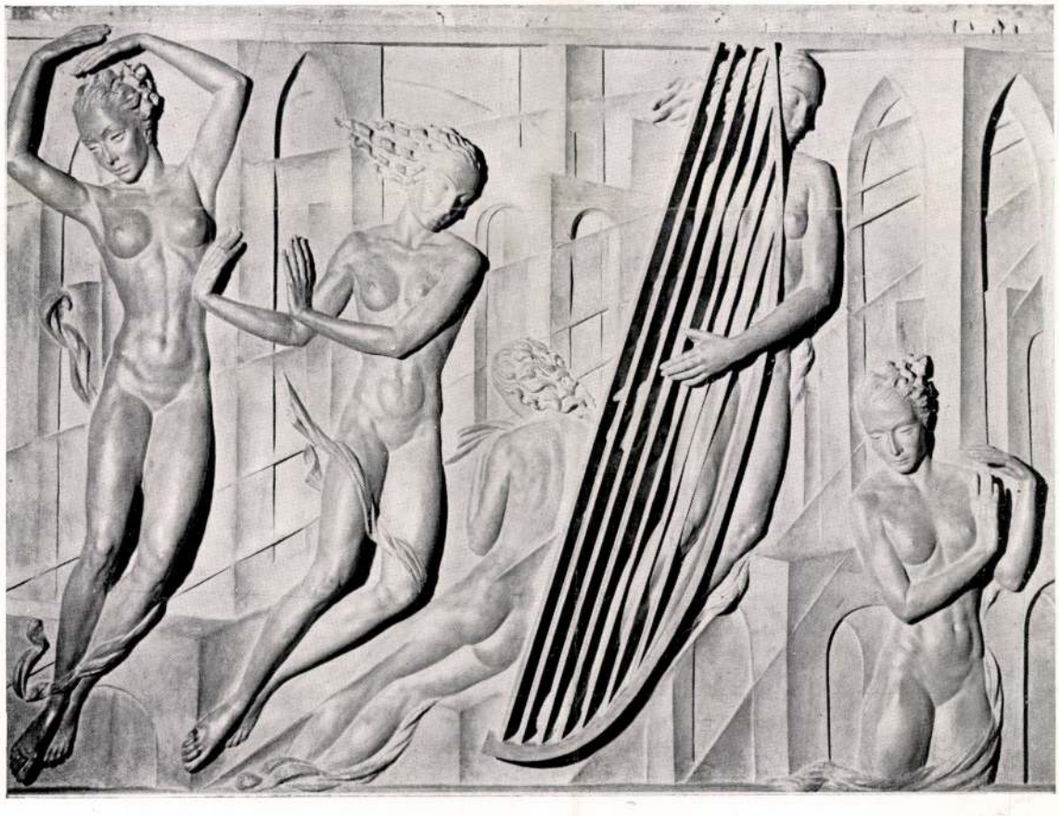

Lévay Lajos dekoratív szobrászati művei. — Dekorative Bildhauerwerke von Ludwig Lévay. — Decorative sculpture works of Lewis Lévay.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1940.

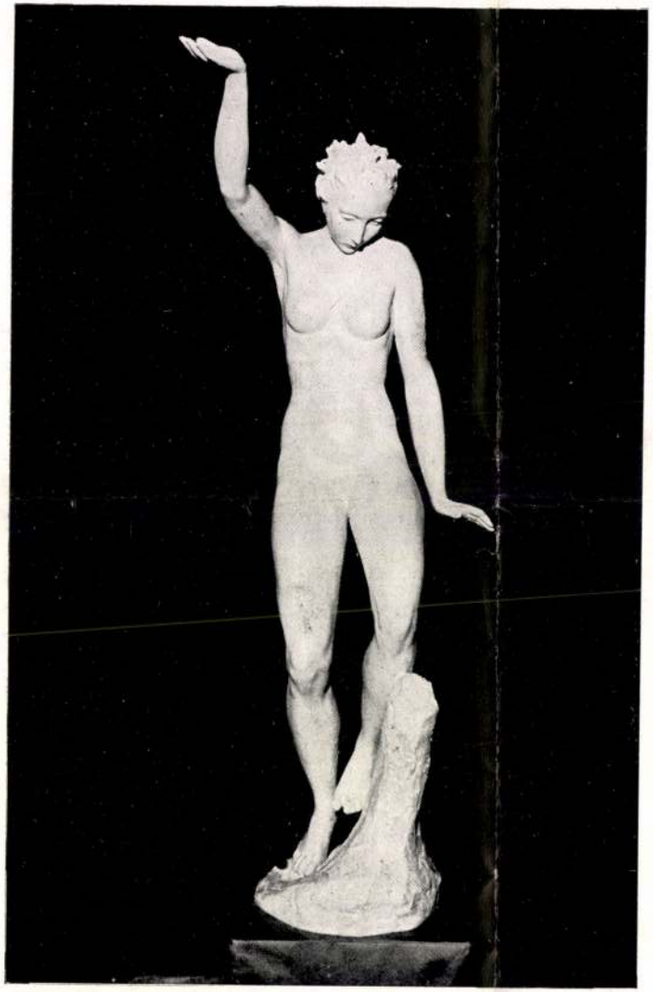

Lévay Lajos dekoratív szobrászati művei. — Dekorative Bildhauerwerke von Ludwig Lévay. — Decorative sculpture works of Lewis Lévay.

Lévay Lajos

Kereskedelmi minisz-
terium 400 K állam-
segély

Éinusk 1914-15.

83. l.

Lévay Lajos.

400 k államsegély

Érmiek 1912/13

28. l.

A RÉGI BUDAPEST

ALT-BUDAPEST
L'ANCIEN BUDAPEST
THE OLD BUDAPEST

I. SOROZAT
FOLGE
SERIE
SERIES

Kiadja a Műemlékek Országos Bizottsága. — Herausgegeben von der Landeskommission der Baudenkmäler. — Edition de la Commission des monuments historiques. — Edition of the Commission of artistic monuments.

Lévay Lajos

kereskedelmi minisz-
tériumi 400 K segély

Éimisk 1913-14

Lévay Lajos

magyar műszerész

1925. 51, II. 44.

Kelta vaslaindzsák VI. 127

Lévay Lajos

1928. ápr. tavaszi szalon
(Nemzeti szalon)
Kompozíció, Gréteraju
Ahítat, dajvailat

Fejes István ref. püspök munkái

Képiratai IX. 93.

Lévay Lajos

kül. Budapesten 1895-ben. Az
iparművészeti iskola elvégzése
után bevonult 1915-ben katoná-
nak és 1918. szolgált. Utána a
Corvin filmgyárnak, majd a
Vigszínháznak műszaki tisztvi-
selője volt. 1925 januárjában
a N. Halonban kollektív kiáll-
volt. 27 olaff. 3 pasztett, 28 graf.

Nemzeti Halon 1925 jan. kiáll

Kat.

Nameiyi Lajos V. 295.

Lévay Lajos

élete.

Nemzeti Szalon

1925 jan

Itália V. 40

(Gsod)

Lévay Lejos, Jestö, nül. Bpesten,
1895. Az Iparmüv. isk. tanult. A Néború
alatt katona volt. Elsö kiéllitése (gyüjt.)
1925. volt a Nemz. Szalonban.

Lévay Lajos 4 /

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 51. II. 44

rszágos Bizottsága vitéz Láczay
értesült arról, hogy a bécsi
inek tetőzetén álló barokk szob-
Bundesbaudenkmal-Amt hozzájáru-
ül restauráltak.
óbanforgó épület a magyar állam
t, hogy amennyiben a jövőben az
i müemlékvédelmi kérdés merülne
minden esetben előzetesen a Mü-
oz fordulni.

Lévay Lajós

festő nak
elismerő oklevél.

Éimisk 1914-15
83. l.

v.Muz.269.

Pesth und Ofen. Im Stadtwäldchen".

ky. No 1. Pesth bei. V. Grimme. - 318

.

Pesten. Szines kőnyomat. 24 x 15.5

etek, házak, stb.

uti állomás. Az Életképekhez kiadja

sz.2984.

ak és omladék Margitszigeten. Nyomt.

/m. - Főv.Muz.ltsz.3018.

Kristóf tér sarkáról nézve. 185 x 140

Léváy

L. 2. *Lajos*, festő és grafikus, • Budapest 1895, hol az iparművészeti iskolában tanult. Figurális kompozícióiból (olajf., pasztell és graf.) 1925. a Nemzeti Szalónban rendezett gyüjt. kiállítást.

L. L. II. 301

Csiszoló kő VII. 243.

Lévay Lajos

festő

1912–14

Érmisk 1930. 85. l.

Budai Sándor: Vozáry Zsuzsa — Portrait

VILLON ÉS EGYEBEK

Ilyenkor, szezonzárás idején, sok mindennel számot vethet az ember: különösen azt mondhatjuk el, hogy az idei évad nem bővelkedett izgalmas eseményekben. Irodalmi vonatkozásban valóságos járványként terjedt el Budapesten egy új betegség, melyet az orvostudomány ugyan még nem írt le, de legjobban a „Villon-féle váltóláz" elnevezés felelt meg az új kórképnek. A betegség felfedezője és terjesztője sem orvos, hanem író és még hozzá tehetséges író, Faludy György. Villon-fordításának hetedik kiadása is a piacra került és a Zeneművészeti Főiskola hét telt háza tanuskodhatik népszerűségéről.

Kétségkívül nagy irodalmi port vert fel a kis kötet és Villont divatossá tette Pesten. Ez Faludy elvitathatatlan érdeme. Sok hozzászóló szerint azonban többet ártott Villonnak is, az irodalomnak is ez a valóban szokatlan „átköltés' és Kállai Miklós szerint a saját jelentéktelen verseit próbálja Faludy „compenzálni" az utánírásaival. Kállaynak semmiképpen sem adhatunk igazat, mert Faludy György föltétlenül igen tehetséges költő, komoly igéret s ezt éppen eredeti versei igazolják, átköltéseivel természetesen nem értettünk egyet, Villont nem kell átkölteni, Villont hűségesen le kell fordítani, mint Szabó Lőrinc tette is, — még pedig jól és becsületesen. A hét telt ház mindenesetre jó pont Faludynak, de nem értékmérő. Hogy mennyire nem az, legjobban bizonyítja az a tény, hogy a Villon-esten például nyugodtan szavaltak

Lévay Lajos

Nobrány -

~~Műcs, kiáll. tól~~

Pipics 64. l.

Mélyen tisztelt Uram!

Engedje meg, hogy Önnek
családjának igen kellemes kará
boldog uj esztendőt kivánjak.

Nagyságos

dr.Szentiványi Gyula u

LÉVAY LAJOS szobrász-iparművész néhány művét mutatjuk be lapunk e számában. Lévay Lajos különleges műfajt képvisel a szobrászatban. Ömaga filmszobrásznak nevezi magát. Évek óta a Hunnia (azelőtt a Corvin) filmgyárban dolgozik, ő a magyar filmekben „szereplő" szobroknak a névtelen szerzője. Pályafutása figyelemre érdemes. A háború előtt, mint grafikus iratkozott be az iparművészeti iskolába, de érezte, hogy képességei másfelé vonzzák. Átlépett a festőszakosztályba s mint festő nyert oklevelet. Azonban az egysíkú vászon sem elégítette ki, tovább ment, a három dimenzió, a plasztika egyre jobban lekötötte érdeklődését s a harctérről visszatérve, már egészen a szobrászatnak szentelte életét.

Autodidaktikus úton fejlesztette magát, járta a múzeumokat, állandóan és nyugtalan kereséssel dolgozott. Szobrait egymásután elfogadták a Műcsarnok és Szalon kiállításaira, az idei tavaszi tárlaton is két művel szerepel s most készül önálló kollektív kiállítására.

Lévay Lajosban bennünket az iparművész-szobrász érdekel. A film adta lehetőségek mind kötöttek. Legtöbb munkája valamely enteriőrbe beiktatott, alkalmazott szobrászati mű. Ezenkívül, mint „film-szobrász"-nak egyéb kötöttségekkel is meg kell küzdenie. Munkáját mindig gyorsan kell végeznie, egy-egy reliefet például azonnal a helyszínen kell felhordania — a díszlet megterhelésének elkerülése miatt — egészen vékony rétegekben. Tekintettel kell lennie a felvételek világítására, a normálisnál legtöbbször sokkal mélyebb plasztikával kell dolgoznia. Egy-egy szobra legtöbbször csak néhány óráig él, mert a díszletekkel együtt a sellakkal ideiglenesen konzervált agyagszobrokat és reliefeket is megsemmisítik.

Ebben a munkakörben Lévay Lajosra a külföldi, főleg a német filmgyárak is felfigyeltek s igen kedvező ajánlatokkal kecsegtették. Ő azonban hű akar maradni szülőföldjéhez. Munkáin áhítattal és nagy szeretettel dolgozik. Kerüli a befolyást, az izmusokat és iskolákat; emberi keresetlenségre törekszik. Legjobban ő jellemezte önmagát: — filmszobrász.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET 1940, 6. sz.

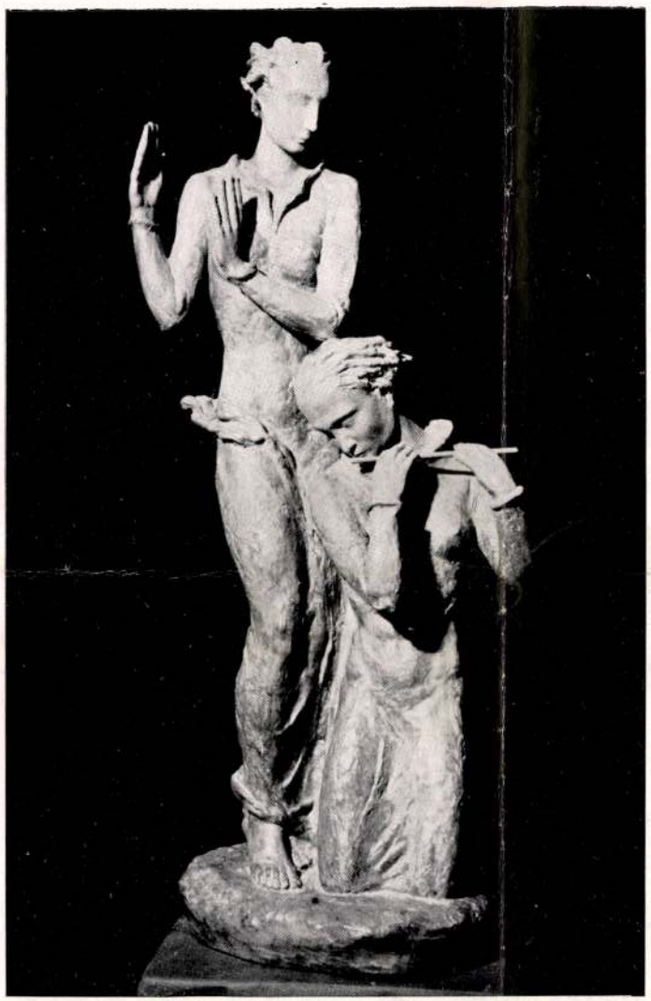

Lévay Lajos dekoratív szobrászati művei. — Dekorative Bildhauerwerke von Ludwig Lévay. — Decorative sculpture works of Lewis Lévay.

Fent : Szablya-Frischauf Ferenené Lohwag Ernesztin emlékplakettje. Reményi József műve. Lent : Hálószoba részlet. Kaesz Gyula terve. — Oben : Gedenk-Plakette für Frau Franz Szablya-Frischauf geb. Ernestine Lohwag. Werk von Joseph Reményi. Unten : Detail eines Schlafzimmers. Entwurf von Julius Kaesz. — Above : Memorial plaquette for Mrs Francis Szablya-Frischauf, Ernestine Lohwag. Work of Joseph Reményi. Below : Detail of a sleeping room. Design by Gyula Kaesz.

Lévay Lajos festő

Magyar Művészet 1925.51.o.
Kiállitások.

Lévay Lajos festő

Magyar Müvészet 1925. 2. sz. 44. o.
A Benczur Társaságból.

Lévay Lajos

MDK

Pieta, szépia rajz

Műcsarnok 1944.VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Lévay Lajos MDK

Kompozició, kréta
Áhitat, olf.

Nemzeti Szalon 1923. ápr.
Tavaszi Szalon

Lévay Lajos

részt vett a kiállításon

Csoportkiállítás a Nemzeti Salonban
Színházi Élet

Lévay Lajos

Olympia, gipsz

Műcsarnok 1940 Tavaszi tárlat

MDK

Lévay Lajos, festőm.

Csendélet.	Olf.
Ülő nő.	"

Nemz. Szal.-VI. Tavaszi Szalon.-1931.ápr. Kat.

Lévay Lajos,

a N.Sz.általrend. 63 csop.kiáll. egyik-másikának szereplője volt. 1925.

A Nemz. Szal. 4oo-ik jub.és a MNVE XX-ik kiáll.-a. 1929.febr.

M.D.K.

Lévay Lajos

„A makett-készités mestere", várakat, hegyeket, mlotákat sőt néha egész városokat készit filmfelvételekhez.
"Gábor diák" c. film diszletének reprodukciója egy nagy város részletét mutatja be, a kép jobbszélén a mesterrel.

Pánczél György és Bohanek Miklós: A filmgyári kulisszák mögött c. riportja
Film Szinház Muzsika. Bp. 1957. nov. 29. I. évf. 29. sz. 26. l.

MDK

Lévay Lajos, szobrász

Enyéim. Gipsz.

Mücs.-OMKT."A gyermek a művészetben"kiáll. 194o.II.-III.
Kat. 2o.l.

Lévay Lajos MDK

Constantinovics Nóra, gipsz

Mücsarnok 1944. márc.-ápr.
Tavaszi Tárlat

Lévay Lajos MDK

Megváltás, gipsz

Mücsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Lévay Lajos MDK

Tanulmányfej, gipsz

Mücsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

MDK

Lévay Lajos

Dicsérő elismerést kapott az alábbi pályázaton.

Benczur Társ. Ösztöndíj-pályázata. Magyarság, 1925. ápr. 1.

MDK

Lévay Lajos

Pieta. Szépia rajz.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.JUN.1-18-ig.37.l.

Lévay Lajos MDK

Constantinovics Nóra, gipsz

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Lévay Lajos MDK

Enyéim, gipsz

Mücsarnok 1940 Gyermek a müvészetben c.kiáll.

Lévay Lajos

MDK

Bach-korál, gipsz

Mücsarnok 1940 Tavaszi tárlat

Lévay Lajos

A Bencsúr Társaság ösztöndíj pályázatán dicsérő elismerést nyert.

M. 1925. IV. 1. (Magyarság)

Lévay Lajos MDK

Goschler Ferenc, gipsz

Mücsarnok 1941 Arcképkiállitás

MDK

Lévay Lajos

Pieta, szépia

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. Mdcs.

Lévay Lajos

Alkotása, a Szinyei Társ. tav. tárlatán.

Ujság, 931.IV.5.

Leavy 1930

Lévay Lajos MDK

Tanulmányfej, gipsz

Mücsarnok 1943 Téli kiállitás

Lévay Lajos MDK

Megváltás, gipsz

Műcsarnok 1943 Téli kiállitás

MDK

Lévay Lajos

Repülő emlékmü, gipsz

Nagy. Művészetért kiáll. r.Mics. 1940.febr.
23. 1.

MDK

Lévay Lajos

kereskk. miniszt. segélye 400 kor.

Kimisk 1914-15. 83-84 l.

Lévay Lajos
/ózd/

A grafikai teremben szerepeltek munkái 1953-ban a borsodiak kiállitásán.

Hajdu Béla: A borsodi képzőművészek harmadik megyei kiállitása

Északmagyarország 1953. okt. 29.

MDK

Lévay Lajos

végbizonyitványt kapott

Éimisk 1914-15. 84 l.

MDK

Lévay Lajos

évvégi isk. pályázaton festő szakon elism. okl. kapott

Mimisk 1914-15. 83-84 l.

MDK

Lévay Lajos

"Megváltás" c. mélydombormüve a Műcsarnok 1943/44 évi téli tárlatán.

Pipics Zoltán: Téli tárlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság, 1943. nov. 21. 14.l.

Lévay Lajos.

Müveit kiállitotta a Nemzeti Szalon 1925-ben

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Lévay Lajos

Bach-korál. Gipsz.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 15.1.
Mücs.

MDK

Lévay Lajos

Olympia. Gipsz.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 16.1.
Mücs.

Revay Jajos

Olympia. Gipse.

Tavassi Tarlak. Typo. Spr.-Maj. 15.1.
Mios.

M.D.K.

Lévay Lajos

265. Enyéim. Gipsz. Mgt.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója. Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társulat. 20. l.

MDK

Lévay Lajos

Kompozició, olaj

Tavaszi Szalon katalógus, 1929. máj. 13 l.

Lévay Lajos

A Nemzeti Szalon 43. csoportkiállitásán szereplő művészek közül Szokolay Béla a következő művészek munkáját értékeli:
Kende István: "kissé száraz, rideglátásu,
Kornay József: "a régi "Nyolcak" megtért tanja a rajzzal és a szerkezettel küzd."
A fiatal Lévay Lajos: "festményein kissé patetikus, mesterkélt,"
Merényi Rudolf: "rajztudása grafikussá teszi ugy őt, mint Lévay Lajost."
Nyáry Albert aktjait édeskéseknek találja.

A kritika két kiállitásról ir, a másikat az Ernst Muzeumban rendezték, ahol Iványi Grünwald Béla és Kisfaludi Stróbl Zsigmond mutatta be alkotásait. ÉLET, Bp. 1925.febr.1. XVI.évf. 3. sz.59. lap.

MDK

Lévai Lajos

A magyar filmgyártás makettmestere. 1917-ben a Képzőművészeti Főiskola hallgatója volt. Munkájáról beszél a lap munkatársának.

Pámer Éva György: A makett művésze. Ország-Világ, Bp. 1958. május 21. 15. l.

Lévay Mihály

19. n. első felében sárospataki fazekosmester

Román János: Sárospataki kerámia. Bp. 1955.
18. o.

Lévay Miliály, Sárospataki fazekosmeste

Céh-kanta (vállos, tömzsi forma, fülén gazdag dínítmény)
Lelőhely: Sárospatak.
Sárospataki Tudományos Gyűjtemények Múzeuma, szám hiélkül
magasság 36 cm
1827.
~~Fekete-fehér~~ ~~[illegible]~~ refst.

Román János: Sárospataki kerámia Bo. 1955.
44.o.

MDK

Lévai Mór

nyomda fulajd. Léva.

„szép akcidens nyomtatványokkal"
„szerepel a párisi vrlágkiállitáson

ifj Aigner Antal: Vázlatok mainzi és párisi utamról

Grafikai Szemle 1900 évf 9 z. 125 l.

Mon Dieu, Mon Père,

Je vous offre ma journée, toutes mes actions, mes joies, mes peines, mes souffrances, mes contrariétés, mes fatigues, mes prières, mes communions, mes confessions, mes pensées, mes paroles, mes désirs, mes volontés, mes intentions, mes sacrifices, mes mortifications, mes offrandes, mes aumônes, mes bonnes œuvres, mes vertus, mes mérites, mes indulgences, mes satisfactions, mes pénitences, mes expiations, mes rédemptions, mes salvations, mes sanctifications, mes glorifications, mes adorations, mes louanges, mes actions de grâces, mes supplications, mes intercessions, mes invocations, mes consécrations, mes bénédictions, mes exorcismes, mes exhortations, mes prédications, mes enseignements, mes instructions, mes conseils, mes avertissements, mes corrections, mes réprimandes, mes admonitions, mes objurgations, mes remontrances, mes reproches, mes blâmes, mes censures, mes condamnations, mes anathèmes, mes excommunications, mes interdictions, mes suspensions, mes dégradations, mes déchéances, mes déchirements, mes déchirements de vêtements, mes déchirements de cœur, mes déchirements d'âme, mes déchirements de conscience, mes déchirements de mémoire, mes déchirements d'intelligence, mes déchirements de volonté, mes déchirements de sensibilité, mes déchirements de sentiments, mes déchirements de passions, mes déchirements d'instincts, mes déchirements de tendances, mes déchirements d'habitudes, mes déchirements de mœurs, mes déchirements de coutumes, mes déchirements de traditions, mes déchirements de lois, mes déchirements de règles, mes déchirements de principes, mes déchirements de dogmes, mes déchirements de vérités, mes déchirements de mensonges, mes déchirements d'erreurs, mes déchirements de fautes, mes déchirements de péchés, mes déchirements de crimes, mes déchirements de délits, mes déchirements de contraventions, mes déchirements de transgressions, mes déchirements de violations, mes déchirements de profanations, mes déchirements de sacrilèges, mes déchirements de blasphèmes, mes déchirements d'impiétés, mes déchirements d'irréligions, mes déchirements d'athéismes, mes déchirements de matérialismes, mes déchirements de panthéismes, mes déchirements de polythéismes, mes déchirements de monothéismes, mes déchirements de déismes, mes déchirements de théismes, mes déchirements de spiritualismes, mes déchirements de mysticismes, mes déchirements de gnosticismes, mes déchirements de kabbalismes, mes déchirements de théosophismes, mes déchirements d'occultismes, mes déchirements de magismes, mes déchirements de sorcellismes, mes déchirements de diablismes, mes déchirements de satanismes, mes déchirements de luciférismes, mes déchirements de démonismes, mes déchirements de possessions, mes déchirements d'obsessions, mes déchirements de vampirismes, mes déchirements de loups-garous, mes déchirements de fantômes, mes déchirements de revenants, mes déchirements de spectres, mes déchirements de larves, mes déchirements de lémures, mes déchirements de goules, mes déchirements de succubes, mes déchirements d'incubes, mes déchirements de sylphes, mes déchirements de gnomes, mes déchirements d'ondines, mes déchirements de salamandres, mes déchirements de fées, mes déchirements de lutins, mes déchirements de farfadets, mes déchirements de follets, mes déchirements de korrigans, mes déchirements de nains, mes déchirements de géants, mes déchirements de trolls, mes déchirements d'ogres, mes déchirements de dragons, mes déchirements de serpents, mes déchirements de vipères, mes déchirements de couleuvres, mes déchirements de lézards, mes déchirements de crocodiles, mes déchirements d'alligators, mes déchirements de caïmans, mes déchirements de varans, mes déchirements de tortues, mes déchirements de grenouilles, mes déchirements de crapauds, mes déchirements de salamandres, mes déchirements de tritons, mes déchirements de protées, mes déchirements de sirènes, mes déchirements de tritons, mes déchirements de néréides, mes déchirements de nymphes, mes déchirements de dryades, mes déchirements de hamadryades, mes déchirements de naïades, mes déchirements d'océanides, mes déchirements de potamides, mes déchirements de limnades, mes déchirements de crénées, mes déchirements de pégées, mes déchirements de pléiades, mes déchirements d'hyades, mes déchirements de vendredis, mes déchirements de samedis, mes déchirements de dimanches, mes déchirements de lundis, mes déchirements de mardis, mes déchirements de mercredis, mes déchirements de jeudis, mes déchirements de semaines, mes déchirements de mois, mes déchirements d'années, mes déchirements de siècles, mes déchirements de millénaires, mes déchirements d'éternités, mes déchirements d'infinis, mes déchirements d'absolus, mes déchirements de relatifs, mes déchirements de contingents, mes déchirements de nécessaires, mes déchirements de possibles, mes déchirements d'impossibles, mes déchirements de probables, mes déchirements d'improbables, mes déchirements de certains, mes déchirements d'incertains, mes déchirements de vrais, mes déchirements de faux, mes déchirements de réels, mes déchirements d'irréels, mes déchirements de virtuels, mes déchirements d'actuels, mes déchirements de potentiels, mes déchirements d'impotents, mes déchirements de puissants, mes déchirements d'impuissants, mes déchirements de forts, mes déchirements de faibles, mes déchirements de grands, mes déchirements de petits, mes déchirements de moyens, mes déchirements de médiocres, mes déchirements de bons, mes déchirements de mauvais, mes déchirements de beaux, mes déchirements de laids, mes déchirements de vrais, mes déchirements de faux, mes déchirements de justes, mes déchirements d'injustes, mes déchirements de légaux, mes déchirements d'illégaux, mes déchirements de légitimes, mes déchirements d'illégitimes, mes déchirements de licites, mes déchirements d'illicites, mes déchirements de permis, mes déchirements d'interdits, mes déchirements de prescrits, mes déchirements de proscrits, mes déchirements de recommandés, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de conseillés, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de suggérés, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de proposés, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de offerts, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de donnés, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de vendus, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de achetés, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de loués, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de prêtés, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de empruntés, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de volés, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de perdus, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de retrouvés, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de cherchés, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de trouvés, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de gagnés, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de perdus, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de joués, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de regardés, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de écoutés, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de entendus, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de lus, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de écrits, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de dessinés, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de peints, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de sculptés, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de modelés, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de gravés, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de imprimés, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de publiés, mes déchirements de déconseillés, mes déchirements de diffus

MOK

Levai Mór
nyomda Ungvai

mintakönyve stb. a mil. kiállitáson Bizálat.

Tietyákos: A sokszorosító iparágak kiállitási pavillonja

Grafikai Szemle 1896 évf. 6 z. 85 l.

MNK

Lévai Mór

nyomdatulajd.

Ungvár

Elismerő oklevelet kapott

– Az ezredéves országos kiállítás kitüntettjei

Grafikai Szemle 1896 évf 11 z. 184 l.

Lévai Nóra, textiltervező-iparművész

Gy. P.: Textilesek. Lévai Nóra, Sóvárdi Valéria és Torma Anna kiállítása a Duna Galériában, 1989. márc. – ápr.

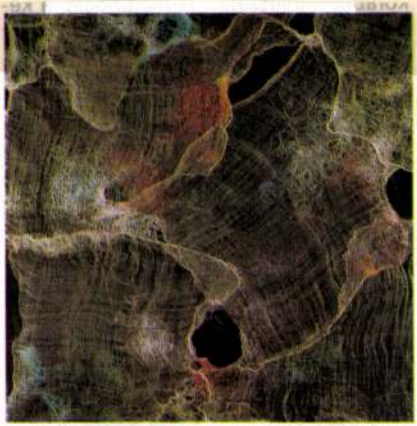

Lévai Nóra: Térhálósítás,
selyem, varrás, 100×100 cm, 1986
(fotók Lévai Jenő)

Művészet, 1984. augusztus, 54. old.

LÉVAI Nóra

résztvett Bonnban a Frauenmuseumban 1992 dec.
rendezett Lady enciánkékben c. kiállitson.

ld. PERNECZKY Géza: Boszorkányok enciánkékben.
Népszabadság, 1993. jan.4. 21.

l Marcin Kober
királyról, 1583-
leg Krakkóban
ező század ele-
európai hagyo-
s előzményei a
szetnek is.[16]
képmását ma is
storában. Félre-
a király vörös
al éles ellentét-
megfestett arc.
i) arckép szám-
edt századokon
os portréként és
(még életében,
készült) arcképe
ésőbbi századok
ismertebb közü-
még a koronázás

thory Istvánról
terjedhettek el;
ek múlták fölül,

Lévai Nóra textiltervező iparművész

2.) Folytatólag.

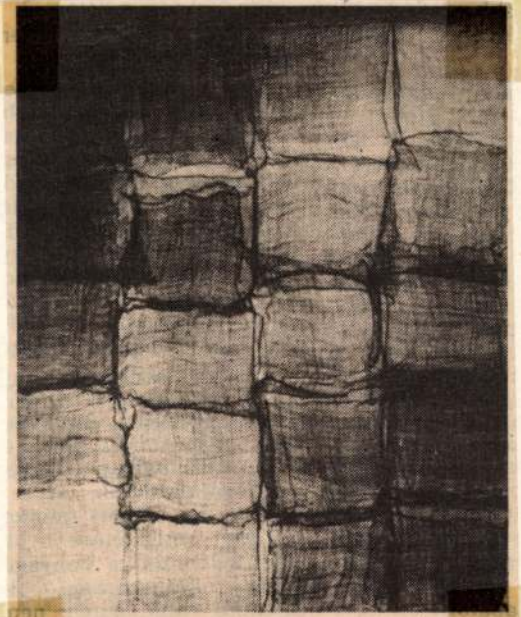

Lévai Nóra kompozíciója
(A szerző felvételei — KS)

Torday Aliz: Fal a falon.

Népújság [Heves],
1984. aug. 4. 8. old.

Lévai Nóra, textilterverző iparművész 1. Folytatás

A 8. szombathelyi fab és tértextil biennále a Savari Múzeumban nyílt meg. A biennále ezúttal a „Textilrealitás–Textilrealizmus" témakör megfogalmazásával próbálta irányítani a művészi törekvéseket. – Lévai Nóra munkája, amely a kiállítóterem egyik ablakában kapott helyet, az átlátszóságra épül. Négyzetes darabokat rak egymásra, öt sorban négyet-négyet. Számban és színben sokszorozza őket, így nyer finom rajzú, izgalmas képfelületet. Ez az egyszerű és koncepciózus fogalmazás áttekinthetőségével és egyértelműségével – amely a számítógépek logikájával rokon – érdemel elismerést. Lévai Nóra először vesz részt a biennálén és megérdemelten díjat is nyert.

Tarday Alíz: Fal a falon.
Népújság (Heves), 1984. aug. 4. 8-old.

Lévai Nóra, textilmüvén

L: Szenes Zsuzsa

Vadas József: Feslett textil 13

Élet és Irodalom Bn. 1984. júl. 27. XXVIII/30

Lévai Nóra, textiltervező iparművész

A S. szombathelyi Fal- és Textil-biennálé „látható a graffiti azaz a falfirka megörökítése – mely nem új keletű a művészetben. A biennálé ezúttal a „Textilrealitás-textilrealizmus" témakör meg-fogalmazásával próbálta irányítani a művészi törekvéseket. – Lévai Nóra először vesz részt a biennálén, megérdemelt sikerrel, díjat is nyert. Munkája, amely a kiállítóterem egyik ablakában kapott helyet, az átlátszóságra épül. Négyzetes darabokat rak egymásra, öt sorban négyet-négyet. Számban és színben sokszorozza őket, így nyer finom rajzú, izgalmas képfelületet. Ez az egyszerű és koncepciózus fogalmazás áttekinthetőségével és egyértelműségével érdemel elismerést.

(említve).

Torday Aliz: Fal a falon.

Népújság (Tolna), 1984. júl. 14.

MH SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 333-748, 340-726

Lévai Nóra, textiltervező

1984 AUG 0 4

ásarmüvész

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

1021

Lévai Nóra tértextil kompozíciója

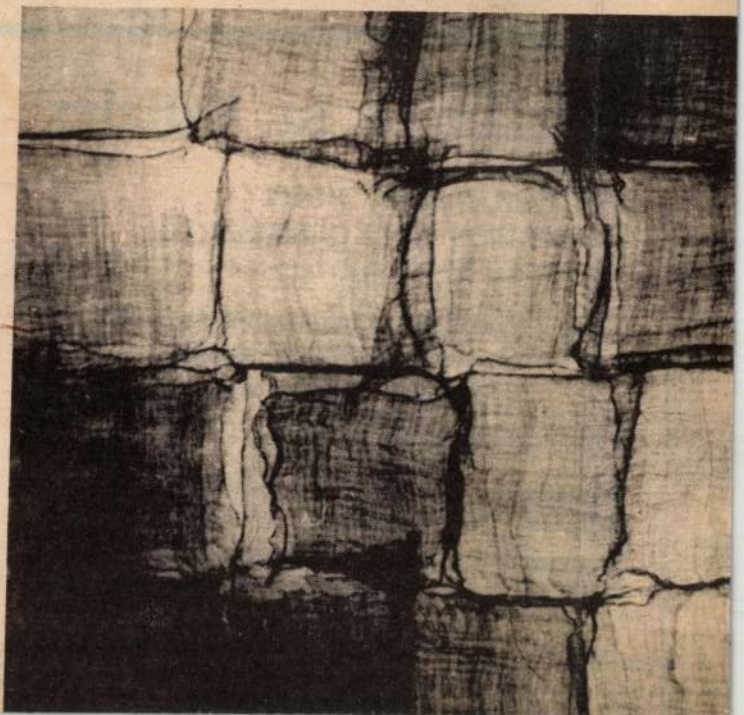

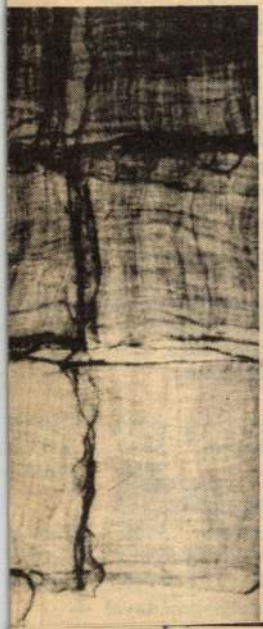

IOKAT.

lre jelentkezhetnek a 18.
ket betöltött fiatalok,
ános iskolai végzettséggel.

/AN EZEN KÍVÜL

tehergépkocsivezetői,
autóbuszvezetői
és szállítómunkás
MUNKAKÖRÖKBEN.

Lévai Nóra, Textilnűvén

L: Soós Tomás

–: Vadok és „Újszelídek" 24-25.

Új Tükör, Bp. 1986. szept. 14. XXIII/37

Lévai Nóra

*

Lévai Nóra, Torma Anna és Sóváradi Valéria textiltervezők kiállítása március 18-án 18 órakor nyílik meg a Duna Galériában.

>

Magyar Nemzet 1987. III. 17.

LÉVAI Sándor bábtervező

R.E.: Lévai Sándor (1930-1996)
= Szinkártechnikai Fórum, 1997 május
4. ill

Gesner => Keresztmú

+ Kiegészítés :

Többszempontú v

A bibliográfia
műveltről is

Kezdetben a bibliográ
bibliográfiát v

=> a nemzeti b

a 16. n. Szepe
megjelenne

LÉVAI Sándra babtervező, divattervező

Bóta Gábor: Lévai Sándra halálára. = MH 1997. jún. 10. 8. ill.

LÉVAI Nóra

Jean-Luc Soulé
A Magyarországi Francia Intézet Igazgatója tisztelettel meghívja Önt

Bajkó Anikó, Lévai Nóra és Sóváradi Valéria
ANYAG-CSERE
című kiállításának megnyitójára

1995. október 10-én kedden 18 órára a Francia Intézetbe.
A kiállítást Horst Wegmann nyitja meg.
Lorand Gaspar
verseiből részletek hangzanak el
Dunai Tamás színművész előadásában.

A kiállítás megtekinthető 1995 november 10-ig
hétfőtől péntekig 13-19 óráig .
(Francia Intézet, Budapest I. Fő utca 17., első emeleti kiállítóterem)

Jean-Luc Soulé
Directeur de l'Institut Français en Hongrie
a le plaisir de vous inviter au vernissage de l'exposition

METABOLISME

réalisée par

Anikó Bajkó, Nóra Lévai et Valéria Sóváradi.

Cette exposition sera inaugurée par Horst Wegmann
le mardi 10 octobre 1995 à 18 heures à l'Institut Français.

Des vers de Lorand Gaspar
seront lus à cette occasion par le comédien Tamás Dunai.

L'exposition est ouverte jusqu'au 10 novembre 1995, du lundi au vendredi de 13h à 19h.
(Institut Français, Budapest I. Fő utca 17., Galerie du premier étage.)

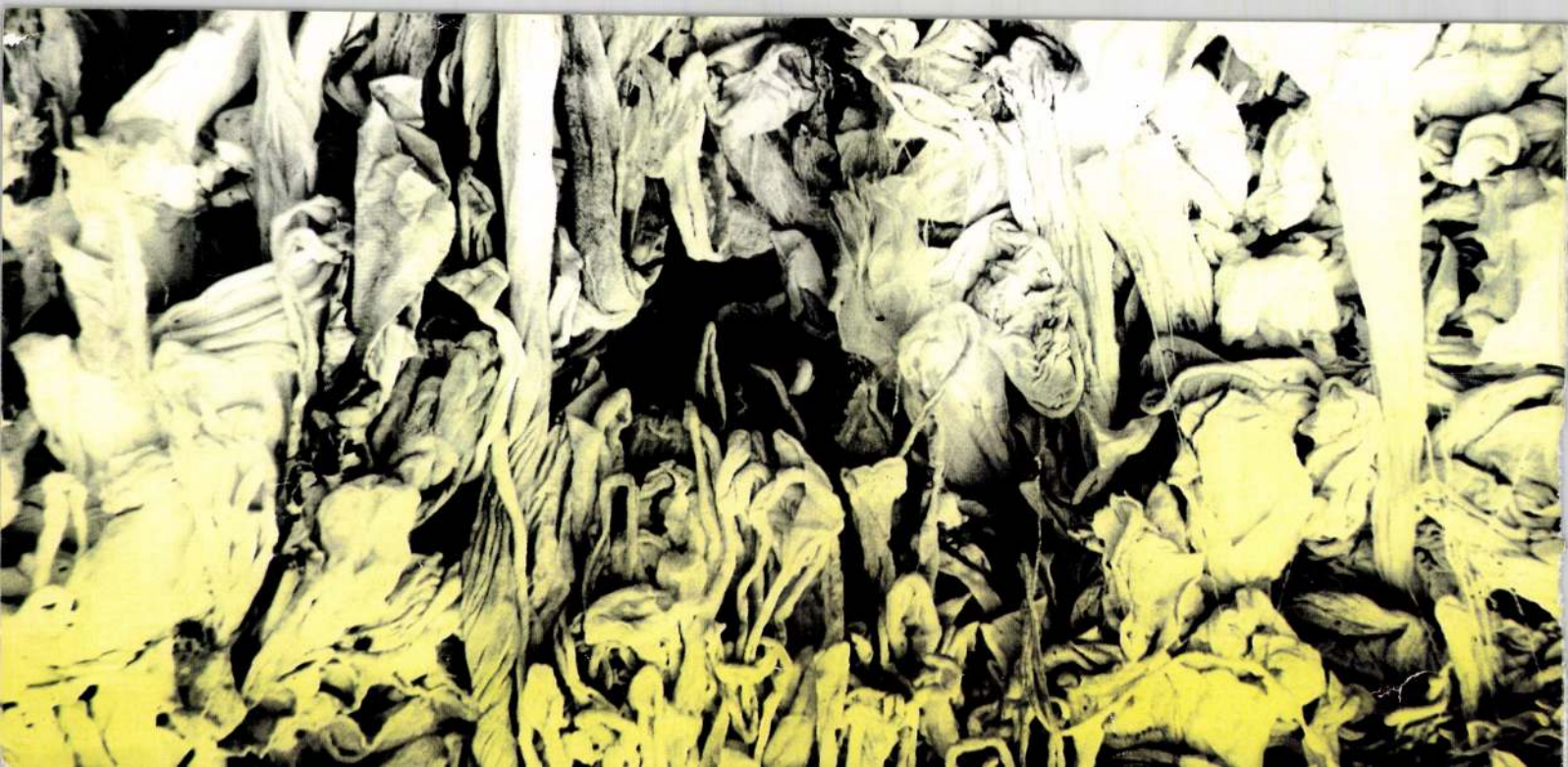

LÉVAI NÓRA

62. Dia Items

11. Nemzetközi Miniatűrtextil Biennálé
Szombathelyi Képtár 1996 jún. 14 – aug. 31.

Cziffra tépelődő alkat; kritikus és önkritikus – így az emlékezés, a visszaemlékezés nem szépíti az akkori helyzetet: „A börtönből való szabadulásom utáni első hangversenyeim laposságukkal valósággal a tudatlanság határát súrolták. A közepes eredmény paradox volt. Instrumentális tudásom könnyedsége elérte ugyan megbecsült szaktársaimét, de ez az érezhető előny megsokszorozta annak kellemetlen következményeit is. (...) Szerencsére azok a műsorvégi átiratok vagy rögtönzések, melyeket ráadásként nyújtottam közönségemnek, úgy látszik, jóvátették hibáimat és felrázták a hallgatóságot zsibbadtságából." Cziffra a közönségsikert, hallgatói „bizalmát" *szolidaritási tüntetésnek* érezte, ami hitet és erőt adott a további kitartó, igényes művészi munkához.

Ismét egy idézet: „Amióta újra *hivatalosan* is befogadtak, így dolgozgattam bizony napi nyolc–tíz órát. Jó és hosszú lélegzetű munka volt, de számomra csak az üdvösség kezdete. Új hangversenyeket rendeztek számomra, majd lemezfelvételek következtek, amelyek azt hiszem, akkoriban kezdtek minőségileg megjavulni. Mégis, különös módon ezeknek a lemezeknek nem mindegyike került forgalomba Magyarországon."

Mintegy három évtizedes mulasztást tett jóvá a Hungaroton Classic, amikor két egymást követő évben egy-egy CD-t jelentetett meg a hosszú ideig ismeretlenségre-hallhatatlanságra kárhoztatott anyagból. Miként a tavalyi összeállításon (HCD 31569), úgy az 1985-ös CD-n (HCD 31596) is szép számmal szerepelnek átiratok, parafrázisok, köztük olyanok, amelyek magától az improvizáló virtuóztól származnak. Vagyis, Cziffra György saját átiratainak hallatán az utókor is elképzelheti, milyenek voltak híres rögtönzései.

Ezek a felvételek: apró adatok az eseményekben gazdag életrajzban. Művészi jelentőségük is aligha volt az előadóművész számára, aki saját „harcát" – szakmailag – más síkokon harcolta meg! A kincseivel nem fukarkodó zongorista egyszeri teljesítménye azóta is tüneménynek hat mindenki számára; egyaránt lebilincseli a képzett muzsikust és a zenéhez bármilyen szándékkal közelítő laikust. Titka: megfejthetetlen, a zongora-módszertanban járatosak számára is. Talán okfejtései, eszmefuttatásai, elmélkedő gondolatai kínálnak fogódzót a művészszemélyiség iránt érdeklődőknek; – arra gondolhatunk, hogy akinek minden porcikáját *ennyire* áthatja a zene, aki „felfüggeszti az időt", amikor muzsikálásról van szó: oly mértékben rendkívüli, hogy tőle a felfoghatatlan is hihetővé válik.

Az életmű: nem azonos az élet és a mű összegével. Az élet ismeretétől nem jutunk közelebb a műhöz, amely voltaképp az első megszólaló hanggal kezdődik a hallgató számára. Csak éppen nem tekinthetünk el a tanulságtól: a mű megszületéséig hosszú az út – ezt ki-ki maga járja végig, s ez az út vagy dokumentált, vagy a titok homálya fedi. De mindenképp van.

Tudnunk kell: előzmények nélkül nincs csoda. Csodát viszont leginkább olyankor „észlelünk", amikor úgy tárul fel előttünk a képzeletbeli színpad függönye, hogy azonnal a szépség birodalmában találjuk magunkat. Mint amikor Cziffra György újonnan hozzáférhető felvételeit hallgatjuk.

FITTLER KATALIN

KÉPZŐMŰVÉSZET

Életszerű és élettelen képek

Pár évvel ezelőtt az ötvenes-hatvanas évek pesti maszek világának egyik tehetős kisiparosa (életrevaló és életszerető, disztingvált úr, jelentékeny műgyűjtemény tulajdonosa és kifinomult bridzsjátékos) pasaréti villájának ablakán kitekintve megkérdezte: tudod-e, mivel van feltöltve a kert? Két vagon műanyag cipőtalppal, mert így lehetett könnyen-gyorsan eltüntetni egy papíron nemigen létező, jelentősebb árukészletet. És mellesleg rendezni kellett a kertet is. – Ez a sajátos emlék idéződött fel bennem a Francia Intézetben – Lévai Nóra, Sóváradi Valéria és Bajkó Anikó textilművészek Anyag-csere című kiállításán.

Rózsás-rozsdás divatos őszi színekkel nyomott, sűrű nejlonháló felületén olajfoltként szétterülő, aranyban játszó, bizonytalan kontúrok, a gyűrődésekben aranybetűs töredékszövegek a természetről (csupa nagybetűvel), egyik oldalon korhadttá megmunkált deszka, felül keret helyett korrodált vaspánt. Ugyancsak vaspántból belógatott és a kompozíció előtt, a földön hatásosan elrendezett cipőtalpat formázó, ismeretlen rendeltetésű tárgyak, a nejlonon vélhetően ezektől eredő olvatagégett lépésnyomok. Mindez hajszálvékony, fényes rézdróttal átszőve, kék és zöld festékkel finoman patinázva hivatott megidézni az enyészet kérlelhetetlenségét Lévai Nóra *Lépésről lépésre* című munkájában. A másik falon Sóváradi Valéria összesen harmincöt feketére festett, hullámpapírdobozba zárt, itt-ott száraz fűszállal, miegyébbel feldúsított papírmaséból öntött, rongyból préselt kis plasztikus portréval (persze horpadt homlokú töredékesekkel) adózik a pusztulás nagy témájának. A sorozat előterében öt borzolt felületű, felpuhult élű, a geometria szabályaiból kifolyni készülő, vastag, fekete hasáb: szivacsos-habos anyaguk könnyűsége kiszámítottan ellenpontozza a formák súlyát. Itt-ott, éppen csak jelzésszerűen, gumi cipőtalpak vagy tán egész gumicipők türemkednek elő a zaklatott felszínből, utalva az anyag esetleges eredetére. Szemben táj: Bajkó Anikó valami öreg papíron rögzült, szétesző képet, kopár hegycsúcsok légi felvételét menti át szép ripszes szövésű, vastag és erős lenvászonra, változó sűrűségű foltokban adva vissza a darabokra tépett lapokon még úgy-ahogy fellelhető üres, gyűrött, tönkrement hangulatokat.

Szép, rendezett, tiszta munkák. Mutatósak, bár nem különösebben látványosak. Semmi gond a méretekkel, ugyanúgy otthon vannak a kiállítóteremben, egy bank foyer-jában, vagy egyebütt, ahol a szem felületesen keres tárgyat a felületes pillantásnak. Az, hogy (állítólag) hulladékból vannak, cseppet sem feltűnő. Ahhoz túl fényesek, kimérten rendesek.

Pedig a közös koncepció (és a kiállítás címe): *Anyag-csere* egyszer már valamilyen célra felhasznált, elpusztult, de végleg még meg nem semmisült anyagok titkos értékeinek felkutatása. Szemétesztétika. Az ismerős, egyszer már szintén felhasznált, de végleg meg nem semmisült program változatlanul vállalható (az értékmentésnek minden formájával kötelezően egyetértünk). A felelevenítés gesztusa pedig kimondottan aktuális, hiszen tönkrement, de végképp még meg nem semmisült világunkban tönkrement, de végképp meg nem semmisült dolgokból bőséges a kínálat. Teljesen mindegy, hogy azért, mert szánjuk, vagy azért, mert rettegünk tőle, a sokféle változatos szeméttel (akár művészileg is) tényleg jó lenne kezdeni valami rendeset. Hiszen azt, hogy szemét mindenütt van, még ez a csinoskára kipofozott valódi és álhulladékokat mutogató tárlat is példázza: a paraván mögött két Beaume-Perriéres feliratú üres palack, a nyakukra tekert fehér szalvétára csurgott cseppek tanúsága szerint vörösborral kínálták a vernisszázsra érkező vendégeiket a művésznők. Az üres üvegek most, a tárlat harmadik hetében néma szemrehányással kérik számon egykori dicsőségüket. Mellettük még kettő a teremben műtárgyként büszkélkedő fekete laticelhasábok sorozatából: őket félreállították, egyszerűen kiszorultak a képből. Persze aki szeretne hinni a művészetben, ne sokat kutakodjon a dolgok hátterében. Várja meg, amíg a szemetet (állítólag hamarosan már csak külön díjazás ellenében) elszállítják és újrafeldolgozzák a számára.

Bármi lehet a pusztuló anyagból: érzelmekre apelláló furcsa plasztikáktól autók műszerfalán át a nagyfröccsig – a végeredmény csupán társadalmi potenciál, technikai lehetőségek és tehetség kérdése. A most még szemétként elheverő két üres borosüvegben egy harcedzett kukázó számára például akkor is tutira benne van a napi betevő, ha a külföldi palackokra nem fizetnek vissza betétdíjat. A két félretolt fekete hasáb is nyerhet még új értelmet, ha alkotójuk hosszú és elmélyült mérlegelés után egyszer esetleg úgy dönt: mégis visszatér a hetes szám misztikájához. Ha pedig végképp leszerepeltek, valaki még újra gyárthat belőlük cipőtalpakat vagy talpbetéteket. Javíthatatlan közös mániánk ugyanis, hogy az anyagoknak önálló, saját értékük van. És ez néha kínosan eltereli a figyelmet a feldolgozás módjáról és minőségéről.

ACSAY JUDIT

Lapunk támogatói
Soros Alapítvány
Művelődési és Közoktatási Minisztérium
Nemzeti Kulturális Alapítvány
József Attila Alapítvány
Szabad Sajtó Alapítvány
MHB Táncsics Alapítvány
MHB Művészeti Alapítvány
MHB Sajtóalapítvány
és magánszemélyek

Előfizetőknek számonként csak 67 Ft

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem a KRITIKA című lapot ..... pld-ban, az alábbi címre:

Megrendelő neve: .....

Címe (város, kerület): .....

(utca, tér, ltp): .....

(emelet, ajtó): ..... irányítószám: .....

Előfizetési díj egy évre: 804 Ft
fél évre: 402 Ft
negyed évre: 201 Ft

Az előfizetési díjat a részemre küldendő átutalási postautalványon egyenlítem ki.

.....
aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítve az alábbi címre kérjük feladni:
Hírlapelőfizetési és Lapállítási Iroda – 1900 Budapest, Lehel u. 10/A

1995/12

filmjeit jellemezték, a *Csókkal és körömmel* című opuszának is javára írhatók. A narráció ezúttal tán még gördülékenyebb. Ilyen szabadságot a francia új hullám idején mertek adni az operatőrnek. A vágási metodika (*Korniss Anna* a vágó) csaknem teljesen megszabadulni látszik a *Könnyű testi sértés*ben már mutatkozó, s a *Falfúró* óta eluralkodott modorosságtól. S döbbenetesen jó arcok jelennek meg a vásznon. *Bakos Ildikó, Kálmán Bea,* de különösen *Papp Beáta* jelenléte olyan intenzív, amennyire csak egy amatőré lehet, aki saját életét (vagy annak egy lehetséges verzióját) meri közszemlére tenni.

Csak épp a leglényegesebb nem sikerül (megint).

Pedig a fogyasztható, de kissé felszínes, anekdotikus szerkesztésmódot ezúttal intenzívebb, koncentráltabb történetmesélési metódus váltja fel. A szociológiai látleletszerűségtől azonban nem képes szabadulni a film. Látom a történetet, de nem látom a kontextust, amely önmagán túl mutató értelemmel tudná felruházni azt. Érzem a drámaiság erőteljes jelenlétét, de nem érzem a művészi erőt, amely a kívülálló által is átélhető személyes drámává tudná tenni azt. S nem azért, mert olyan, tragédiával végződő szerelmi háromszögtörténetet látok, amelynek minden szereplője nő – hanem mert a film során *nem a tragédia* bomlik ki, hanem a társadalom többsége számára extrém helyzet szociológiai háttere rajzolódik meg. Mert nem a vonzás–taszítás, vágy–kétségbeesés, szerelem–gyűlölet végzetes kettősségei vetik szét a filmben megjelenő *emberek* életének kereteit – hanem dramaturgia van, s a film elején talált pisztolynak hatáskeltés mián el kell dörrennie. Mintha Szomjas nem bízna eléggé a két (három) ember között felszikrázó indulatok-érzelmek saját erejében-töltésében. Mintha nem akarná tudni, hogy a művészi igazság, az egyedi, sőt extrém helyzetből napvilágra kerülő egyetemes, mindnyájunk számára átélhető találkozás a másik emberrel (aki ugyancsak mi magunk vagyunk, persze), vagyis József Attilával szólva a „szemléleti világegész" az, amely visszamenőleg is értelemmel, értékkel ruházza fel a szociológiai közeget. Nem a környezetrajz, hanem a feltáruló emberi sors teljessége érint meg, késztet állásfoglalásra!

Szomjas elaprózza a dolgot. Közeget mutat, mindig csak közeget. Leír, körüljár. Hősei hosszas, párbeszédes formába öntött értekezéseket adnak elő a normalitás, a szerelem, az emberi érzelmek egyenjogúsága tárgykörében. A dráma helyett ekképp tisztes felvilágosító munka születik arról, hogy a leszbikus szerelem is szerelem; hogy bevett szexuális szokásaink éppoly lepusztultak, mint mi magunk; hogy a társadalom megvetése mennyire képmutató; s főként, hogy a másság tisztelete: az ember-mivolt tisztelete. Még leírni is közhely mindezeket (akkor is, ha netán statisztikailag számos olyan ember akad, aki effélékről még csak nem is hallott), hát még kimondani!

Ábrázolni már nem volna az. Ezzel marad adós a *Csókkal és körömmel.*

TÓTH PÉTER PÁL

TELEVÍZIÓ

Szarajevo-szindróma

Vannak korok, amikor a legvadabb antiutópiák is dajkameséknek tűnnek a valósághoz képest. *Nagy András* író és *Balogh Zsolt* rendező tévéjátéka, a *Szarajevo Kávéház* eredetileg rémálomnak készült, de korántsem biztos, hogy az itt bemutatkozó jövőlehetőség az elhárító álommunka pszichológiai keretei között megáll. Tisztességesebb alkotást a Magyar Televízióban évek óta nem láttam már. Azt próbálta tudatosítani – szájba rágni, ordítani –, hogy az állandósult háború, a civilizáció elvesztése időben és térben gyorsabban terjed, mint az AIDS. Hogy senki egy pillanatig ne nyugtassa magát azzal: határainkon kívül zajlik a délszláv háború, egy másik ország belügye, minket nem érint. Dehogynem: a Szarajevo nevével szimbolizált jelenség mindenkit érint. Nem földrajzi, hanem etikai kérdés. Beletapos a napjainkba, háborúvá változtatja a felszínen békének látszó állapotokat. Szarajevo – betegség. Az európai ember ezredvégi végelgyengülése, ember mivoltának vészes torzulása, a modernizmus csődje.

A Szarajevo Kávéházban – valahol Budapesten – a borzalom mindennapos polgári életkörülménnyé válik. Anélkül, hogy háború volna, eltűnnek a békés élet ismérvei, kiölik azokat az erőszak jelszavai: az értelmezhetetlen „etnikai tisztogatás", a hazug „biztonság", a nem kevésbé hipokrita „rendfenntartás". A lakhatatlan állapotokat mégis belakják az élni akaró kisemberek, hozzászoknak, mert szűk szemhatáruk azt diktálja, hogy élni mindenáron lehet. Hagyják, hogy naponta falhoz lökjék őket a rendfenntartás fedőnevű szadista játék szabályai szerint, hogy a rablók „bonyolítóknak" nevezve magukat, kifosztják őket nemcsak vagyonukból, de maradék emlékeikből is, hogy az ostromállapot közlését a televízió cinikusan az Útinform hatáskörébe utalja. Mindent hagynak, remélve, hogy talán őket kihagyják az általános öldöklésből. Mindezt egy valahai polgári kávéházban látjuk, aminek a neve Szarajevo: a szörnyű emblémává lett városnév tehát az eljövendő Budapest legbékésebb, utolsó menedékét jelöli.

Nagyon fontos dramaturgiai és egyszerre tartalmi lelemény, hogy a televízió állandóan szól, néha háttérként, de gyakran ránő a szereplők magántörténetére és maga válik főtémává. Tárgyilagosan közli, hová csapódtak be az aknák a békés városban, hol mekkora a pusztulás, és a közleményeket mindig ezzel zárja: „Vigyázzunk magunkra, vigyázzunk egymásra!" A képernyő tompává manipulál: elfogadhatóvá koptatja a mindeddig abszurdnak ítélt lehetetlent.

Cinizmus ez? Túlzófok, ami a közelgő veszélyre figyelmeztet? A legkevésbé sem. Szerintem ez a film már ma hiperrealista. Hiszen hány példa volt rá akár csak a huszadik század történetében, hogy a nyilvánvaló veszélyre is alkalmazkodással és valami furcsa, önpusztító vaksággal reagáltak az érintettek. A film egyik központi figurája, a reklámszínész (*Mácsai Pál* alakítja) ahelyett, hogy szedné a sátorfáját régi szerelmével együtt, a városban marad és új, esélytelen szerelembe kezd. A történelemtanár *(Tordy Géza),* aki élete kudarcaként éli meg, hogy tanítványai tankokról lövöldöznek a tömegbe, lincselnek és feldúlják a várost, diákkori szerelmét keresi meg. Illúziókba ragadnak a tehetetlen emberek, nem ismerik föl az erőszaknak sem jellegét, sem perspektíváit. Életmentő ösztöneik a reklám- és információdömpingben már rég felmondták a szolgálatot. Mi ez, ha nem igaz mese?

Kár, hogy a frenetikus ötletet, talán éppen az igazmondás törvényének nyomása alatt, nem igazán sikerült kivitelezni. Érdekes figurák sikkadnak el a közhelyes jelenetekben, a kettesével röpködő telitalálat-mondatok áradatában elfárad a néző, szűk snittek és viharvert dramaturgiai fogások unalmába fullad a borzalom. A szerelmi szálra felfűzött cselekményt még a Kabaré című filmből szinte egy az egyben merített segédötletek sem dobják fel, pedig *Hollósi Frigyes, Stohl András* és *Rajkay Zoltán* igazán pazarul groteszk énekes triót alakít. De ahogyan kupléjukat elmossa a bunkók tömegdala, automatikusan áthallatszik rajta a Kabaré náci tömegéneklés-jelenete, és a magyar változat bizony nem veszi föl a versenyt a felidézett előképpel. A film kifáradásig ismételgeti lényegi mondandóját. A revelációból így csupán „közepesen jó" tévéjáték lett, miközben a főtéma, napjaink legfőbb témája, valahogy mégis kimondatlan maradt. Ha az alkotók felismerik, hogy az általuk nyújtott remek állókép jellegénél fogva nem tűri a hagyományos cselekményt, és megmaradnak annál a csodálatos arcjátékparádénál, ami az operatőr *(B. Marton Frigyes)* értő és érzékeny kamerája előtt feltárult, kivételes mű születhetett volna. *Kerekes Éva* tragikus finomsága, *Bertalan Ágnes* tökéletes gumiarca, *Csomós Mari* mimikáján az egész szétesett polgár-Európa, a Hollósi–Stohl–Rajkay hármasnál az eltorzult szemek, szájak és nyelvek mindent elmondanak a filmre erőltetett események híján is. A többi csak fölösleges adalék, az „Emlékezzünk Budapestre" című, filmbéli reklámozott videokazetta elhagyható része.

GÖTZ ESZTER

ZENE

Cziffra György zongorázását hallgatva...

Ebben az évben lenne 75 éves Cziffra György. A közelmúltban elhunyt virtuóz pianista alakját már életében is legendák övezték. A hírhedt-híres történetek némelyikét ő maga hitelesítette önéletrajzi visszaemlékezéseiben. A memoárkötet, melynek végére 56 éves korában tett pontot, eredetileg fiának, ifj. Cziffra Györgynek fordításában francia nyelven látott napvilágot. Az önéletírás átdolgozott-kibővített formában 1983 óta olvasható magyarul. Az „Ágyúk és virágok" megfelelő fejezetének fellapozásával feleleveníthetjük a művész életét azon felvételek elkészültének idején, amelyek két CD-n tavaly és az idén váltak ismertté.

A közvetlen előzmény: 1950 első napjaiban elhatározta, hogy feleségével és kisfiával elhagyja az országot. Jóllehet, a tervezett tiltott határátlépésre nem került sor, a szökés terve cáfolhatatlan volt, s így börtön és büntető-munkatábor jutott osztályrészéül. A másfél mázsás kőhasábok, amelyeket párban szállítottak egy kőfaragó vállalatnak, sokáig maradandó emléket hagytak a zongoristának nemcsak emlékezetében, hanem kezében-karjában is. Mikor 1953 vége táján három év után ismét zongorához ülhetett, csuklóvédővel enyhítette fájdalmát; a csuklóvédő tartotta az ízületeket és nem hagyta megdagadni a csuklót. Miként Cziffra György jó két évtized távlatából visszaemlékezett: „a történet legmulatságosabb részlete az, hogy ezek után jó néhány kollégám elkezdett bőr csuklószorítót viselni, miután meg volt győződve arról, hogy ez valami új trükkös kitaláció részemről, ami a virtuozitásomat emeli. Kölcsönösen irigyeltük egymást. Ők azért, hogy ezeket a teherhordó-kellékeket viseltem, melyeknek szerintük rendkívüli előadóképességemet köszönhettem, én pedig azért irigyeltem őket, mert ők nem mentek keresztül azon, amin én."

Mindmáig élnek tanúi azoknak a ritka időknek, amikor a zenei élet prominens képviselői rendszeresen látogatták az éjszakai mulatóhelyeket, bárokat, kocsmákat – éspedig azért, hogy mindegyre hallhassák a zongorista játékát. Cziffra György egyik figyelmes hallgatója Ferenczy György volt, s a szakmai elismeréssel ezúttal nem fukarkodó Kodálynak nem kis része volt abban, hogy megkésve bár, de lehetőséget kapott a koncertpódiumon való szereplésre a művészetét korábban kényszerűségből aprópénzre váltó muzsikus.

VIGADÓ GALÉRIA L::&;OKT; _;
1994.október 8.
Megnyitja Fitz Péter

SZÍN - FOLT

INSPIRÁCIÓK

PATCHWORK

TECHNIKÁRA

1994. OKTÓBER 8 - 16.

Lévai Nóra

Kiállító művészek:

Balázs Irén, 1026 Budapest, Rügy u. 5.
Bonin Katalin, 1022 Budapest, Lóczy u. 6.
Dolányi Anna, 4024 Debrecen, Battyhany u. 11/c
Kass Eszter, 1125 Budapest, Kútvölgyi út 24/b
Kelemen Kata, 1054 Budapest, Szemere u. 9.
Lévai Nóra, 1098 Budapest, Csengettyű u. 21.
Molnár Zsuzsa, 1035 Budapest, Benedek Elek u. 12.
Pauli Anna, 2000 Szentendre, Bükkös part 68.
Regős Anna, 2000 Szentendre, Bogdányi út 14.
Rotter Antónia, 1124 Budapest, Vas Gereben u. 25.
Sárváry Katalin, 1022 Budapest, Lepke u. 35.
Sóváradi Valéria, 1028 Budapest, Kossuth L. u. 14.
Szabó Éva, 1024 Budapest, Buday L. u. 5/c
Székely Kati, 1024 Budapest, Keleti Károly u. 33. I.3.
Széles Judit, 1111 Budapest, Budafoki út 13.
Szilasi Anna, 1037 Budapest, Királylaki lejtő 7.
Szilvitzky Margit, 1136 Budapest, Pannonia u. 18.
Tóth Lívia, 2112 Veresegyház, Csokonai u. 55.

MAGYAR HIRLAP cikk folytatása:

„... az elveszett vért és életet én is sajnálom, de egyet jobban sajnálok és jobban szégyellek. Ez pedig a becsület elvesztése. A becsület a legfontosabb, amelyet most nekünk módunk van — már amennyire — megpróbálni visszanyerni" — mondotta Szentágothai János a parlamentben, amikor önálló indítványt nyújtott be arról, hogy az Országgyűlés megemlékezzék a Magyarország náci megszállását követő tragikus események 50. évfordulójáról.

— Képviselő úr meggyőződése szerint — amint erre utalt is — a kommunizmus alatt történt bűntettekért a Nyugatnak van szégyellnivalója, a 600 ezer magyar zsidó elpusztítása miatt viszont a magyar népnek. Ön végül is miben fogalmazná meg a különbséget a nácizmus és a bolsevizmus között?

— Pál apostollal szólva: bizonyos dolgok nehezen emészthetők. Különösen manapság. Hiszen nagyon sok ember számára elfogadhatatlan, hogy a fasizmus és a bolsevizmus között különbséget tegyen. A bolsevizmust én az emberiség monumentális tévútjának tekintem, amely — mint valamely pokolra vezető út — jó szándékkal volt kikövezve. A kommunizmus klasszikusai — Marx és Engels — eredetileg egy társadalmi utópiát rajzoltak fel a 19. század közepén, és Engels, szerintem egyébként zseniálisan, a tudomány akkori állása alapján vonta le következtetéseit. Az a baj, hogy mindezt száz évvel később szentírásnak tekintették. Az ideák felezési ideje, tehát leértékelődésük folyamata egyre gyorsul, s ez történt a marxizmussal is. Lenin forradalmi gyakorlatot csinált belőle — ráadásul megfordította Marx elméletét, és a legfejletlenebb országban próbálta megteremteni a kommunizmust —, ami erőszakkal is együttjárt, de még mindig nem megtervezett gyilkolás volt. Ez az eszme Sztálin kezében alakult szörnyűséges terrorrá. A fasizmus ideológiája viszont — s a különbség ebben van — kezdettől fogva a sátáni gonoszság műve, amely a zsidóság megsemmisítését tűzte ki célul. A kommunizmus is követett el bűnöket, de egy egész nép megsemmisítésének kidolgozása a nácizmus lényegéhez tartozik.

— Visszatérve Magyarországra: hatszázezer embert nyilván nem lehetett volna deportálni a hazai hatóságok közreműködése nélkül. Ez nyilvánvalóan a magyar állam felelőssége. De az is kétségtelen: nem csak a magyarok bűnösök.

— Nem. Európa is bűnös, hiszen a Nyugat nem engedte be a veszélyeztetett zsidókat. Én a háború elején Svájcban voltam, s ott átéltem, hogy zsidó kollégáim a legmerevebb visszautasításba ütköztek, amikor tartózkodási engedélyük meghosszabbítását kérték. Tudományos okaim is voltak, de végül is ez is hozzájárult ahhoz, hogy én és feleségem — aki egyébként egy baseli patríciuscsalád lánya volt — végül is nem maradtunk Svájcban, noha engem boldogan fogadtak volna. Szerintem az igazi megkövetéssel a Nyugat még tartozik, hiszen a zsidók akkori kiutasítása azt jelentette, hogy ők is hozzájárultak ahhoz, hogy a halálba küldjék őket. De sajnos azt is meg kell állapítani — sokan bizonyítják ezt —, hogy mágának a zsidó hitközségnek is megvan a felelőssége a holocaustért, hiszen, noha ismerte a jelentéseket a megsemmisítőtáborokról, gyanútlanságban tartotta a hazai zsidóságot. Pedig akkor Jugoszlávián át még tízezrek menekülhettek volna meg. De a zsidó hitközség vezetői mindvégig azt remélték, hogy Magyarország meg fogja őket menteni... Pedig egyszerű polgári engedetlenséggel — ahogy Bibó is megírta, igaz, csak 1947-ben —, az iratok elégetésével sok ember életben maradhatott volna. Ami a magyar állam legnagyobb felelősségét jelenti, az az, hogy a magyar közigazgatásban, mint ahogy a katonatiszti karban is, sokan voltak, akik nem is akarták megvédeni a zsidókat. Ezért kell megkövetnie a magyar népnek a zsidóságot, ez az, amire én hivatkozom.

— Az akkori jelekből — amelyek bizonyultak — meg lehetett ítélni a későbbi tragédia nagyságát?

— Nem, azt azért nem. Az első zsidótörvényt még Ravasz László is megszavazta a felsőházban — később aztán, egy nagy prédikációban nagyon megbánta bűnét — azzal az indokkal, hogy „a jobboldal vitorláiból ki kell fogni a szelet". Tehát — engedve a németek követelésének — gazdaságilag akarták visszaszorítani a zsidóságot. A faji szempontot csak a következő zsidótörvény építette be. Ami — közbevetőleg — egyrészt tudománytalan, másrészt már csak azért is bizarr, mert az askenázi zsidó antropológiailag a legeurópaibb nép, lévén, hogy szinte a középarányosát testesíti meg Európának.

— Lapunkban megjelent legutóbbi interjúját sajnos bizonyos félreértések követték — bizonyára a cím miatt, amely úgy szólt: „nem kell meglátni minden felmázolt horogkeresztet". Holott professzor úr gondolatmenete világosan követhető volt. Szerintem az volt a lényege: a túl gyakori tiltakozások nem okvetlenül erősítik egymást...

— Pontosan így van. Egy parlamenti felszólalásomban egyszer már kifejtettem, nem jó, ha túl korán csöngetnek... Szakterületemről hozván a példát, az idegtudományokban ezt habituációnak hívják. Az idegrendszer ugyanis hozzászokik egy bizonyos jelenséghez, amely azután már fel sem tűnik. Nem szabad jelentéktelen dolgok miatt tiltakozni, persze mindent észre kell venni, mindent értékelni kell, de azt nagyon körültekintően kell mérlegelni, hogy mikor kell odacsapni. Viszont minden ifjonti falfirkáló mögé valóban nem lehet rendőrt tenni. Ugyanakkor pedig nem lehet egyszerű falfirkának minősíteni egy zsinagóga, a Wallenberg-emlékmű vagy egy temető meggyalázását.

— S végül: mennyire találja professzor úr aggasztónak azokat a hangokat, amelyek ma hallatszanak a politikai jobbszélről?

— Aggasztónak tartom, de nagyon remélem, hogy ez csupán elszigetelt jelenség, pár ezer ember hőbörgése. Én reménykedem a választásokban, reménykedem egy nagykoalícióban — amelyet az MDF liberálisvonala, az SZDSZ és a Fidesz alkotna —, s, ha ez létrejön, akkor nem kell félteni Magyarországot.

Lévai Mária

szül. Budapesten 1896
jun 25. Ktr. 4 grün –
1917/18. II. elsőéves Glatz O.
művesznövendék
1918/19 I. másodéves n. o.
1918/19 II. " "
1919/20 I. harmadéves

Horváth Géza dr. VIII. 176.

Lévai Mária

1917/18 II. - 1919/20 I.

Ferképzomfoiskévk

108. l.

LÉVAI Nóra

Lady enciánkékben : Bajkó Anikó, Eperjesi Ágnes, Lévai Nóra, Lovas Ilona, Sóváradi Valéria, Szenes Zsuzsa kiáll. , 1992

Bonn, Frauenmuseum, 1992

ism. PERNECZKY Géza: Boszorkányok enciánkékben : Magyar művésznők vendégkiállitása Bonnban. = Népszabdság, 1993. jan. 4. 21.

Bud.Gal. csinálta van kat is??

s Zen-buddhizmus

lgetés Dienes Sárival

lozófiát tanultam. Amint összeházasodtunk, elhagytuk Magyarországot: először Franciaországba, majd Angliába mentünk, ahol ő tanárként működött. Tizenhét évig éltünk együtt; sose volt gyerekem. Valahányszor terhes lettem, valami baj történt. Ezek a gyerekeim – mutat körbe a műtárgyakon –, az utódaimnak hívom őket. Nyolc évig tartott, amíg rájöttem, hogy valójában mit is akarok csinálni. Művészeti oktatást Párizsban kaptam. Csak a harmincas években lettem „hivatásos" művész, amikor magam is már majdnem harmincéves voltam.

Párizs, London... Párizsban *Fernand Léger*-vel és *Amadée Ozenfant*-nal dolgoztam. Később, amikor elköltöztünk, Ozenfant eljött Londonba és meghívott, hogy legyek iskolájának direktrisze. Ott dolgoztam öt évig az 1930-as évek közepén. Kora reggeltől délután ötig javítgattam a temérdek aktrajzot.

Amerika – az első New York-i évek... Csak egy kis látogatásra érkeztem Amerikába. Londonban azt mondták nekem, hogy kitörhet a háború, de tavasz előtt biztosan nem fog. Én pedig 1939. szeptember 2-án érkeztem, pontosan a háború kitörésének a napján. Kezdeti napjaimat Amerikában tanulmányi időnek tekintettem. Amikor Ozenfant eljött Amerikába, az itteni iskoláját vezettem. Megkértem *Henry Moore*-t, hogy tanítson szobrászatot. Egyszer egy héten órát adott az iskolában; nekem pedig volt egy saját stúdióm a Gramercy park közelében a városban. Dolgoztam, dolgoztam és dolgoztam. Az első nagy kiállításom 1940-ben vagy 41-ben volt. Akkoriban sokat rajzoltam, és ezeket a rajzokat használtam fel a festményeimhez. Sokáig textilterveket is csináltam, néhány díjat is nyertem. Azután elkezdtem mindenfélét csinálni: kollázsokat, frottázsokat, szobrokat, különböző tárgyakat, például mágikus melldíszeket. Rengeteg talált tárggyal dolgoztam, csinál-

LÉVAI Sándor

Budapest, 1983/11.

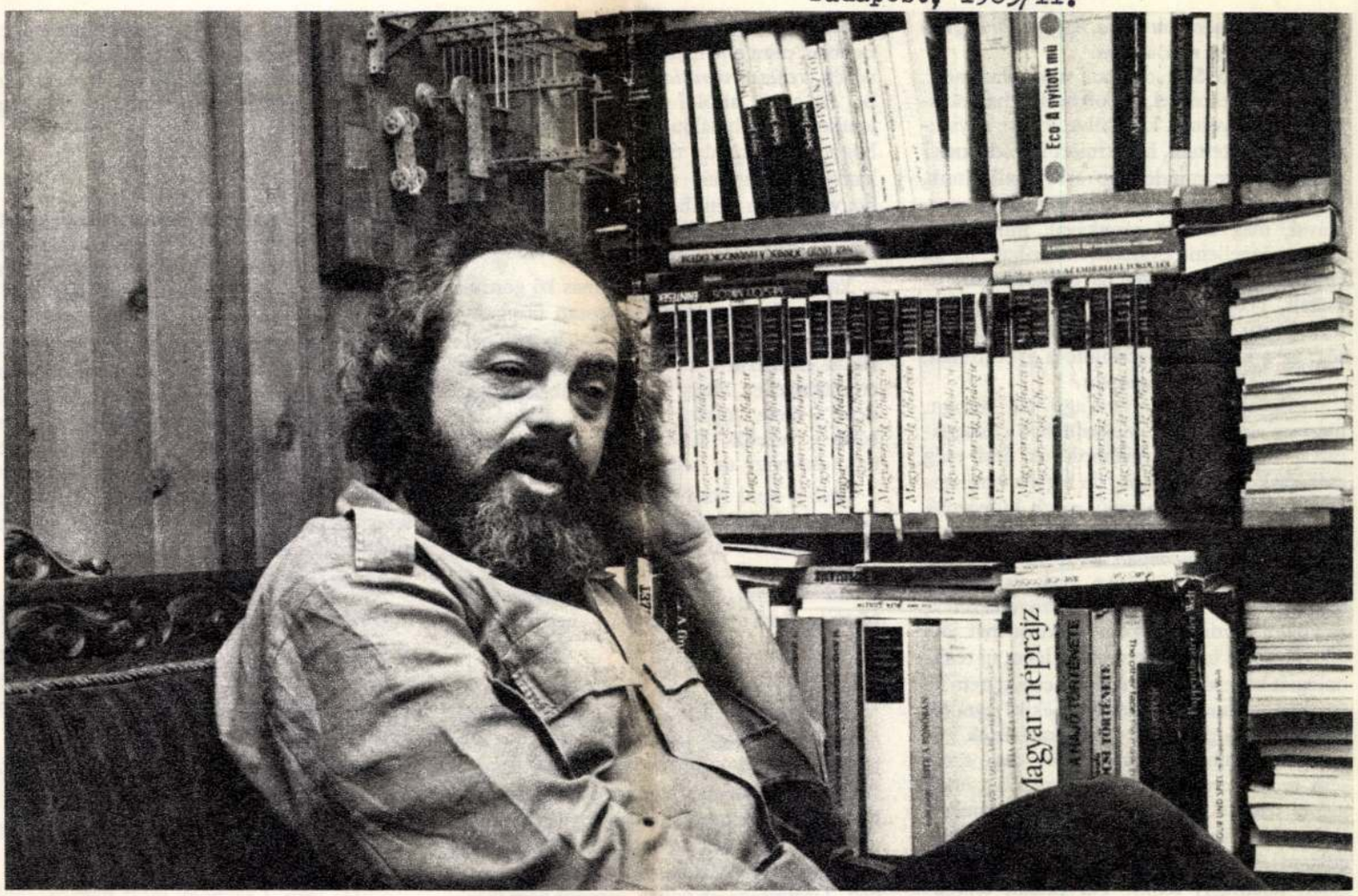

LÉVAI Sándor

BALÁZS ISTVÁN

Életmódkísérlet

Beszélgetés Lévai Sándor bábtervezővel

Lévai Sándorral pár éve találkoztam Szentendrén, egy urbanisztikai konferencián. Vállán az elmaradhatatlan tarisznyával, itt is, ott is feltűnt vászonnadrágos, sportzakós alakja. Az egyik szünetben neves szakemberrel tárgyalt, máskor népes diákcsoport vette körül, mint később kiderült, az Interdiszciplináris Tudományos Diákkör tagjai, akik egy olyan városrész modelljének a kidolgozásán fáradoznak, amely — a maiakkal ellentétben — lakóinak közös műve lenne, s megkísérelné közösséggé kovácsolni a családsejteket. Ez a diákkör Lévai Sándor ideája nyomán született. Csak idő kérdése volt, hogy összejöjjünk: ahogyan társasága is szinte észrevétlenül bővül, gyarapszik, annak a szelídszolid agitációnak az eredményeképpen, amely nem rábeszél, de érdeklődést csihol, s csak aztán győz meg vagy késztet vitára.

„Egész társadalmi gyakorlatunk individualizmusra kényszeríti, önös érdekeinek védelmére vagy akár hajszolására készteti, a magánéletbe szorítja be az emberek túlnyomó többségét. S ha valaki mindezek ellenére igazi közösség létrehozására adja a fejét, akkor hamarosan a gyanakvás vagy akár a tiltás falai emelkednek föl körülötte, miközben a retorika fuvallatai azért tovább lengetik fönn, a magasban, a közösség eszményének lobogóját."

(Hankiss Elemér: Diagnózisok)

Már levesünket kanalazgattuk — immár beoltódva „eszméi" által —, amikor kiderült, hogy régi ismerősöm, ő tervezte egy sor népszerű televíziós mese — Futrinka utca, Holló király, János vitéz, Csupafül, Rémusz bácsi meséi, Zsebtévé, Süsü a sárkány — bábjait, díszleteit — magam és gyermekeim örömére.

— *Végül is, hogy kerültél ide, urbanisztikai konferenciára, diákok közé?*

Fel se nézett tányérjából, úgy felelt:

— Őrültség, ugye...? Mások is mondják...

A válasz, mondhatni, lerázó. Mást aligha érdemeltem hétköznapi reflexek diktálta kérdésemre, amely a szakmán túlmerész-

ben arra is gondoltam volna, hogy talán mégsem az emberekben van a hiba.

— Én sem őket okoltam a kudarcomért. Inkább a téeszekkel, a potenciális hasznosítókkal nem voltam kibékülve. Egész egyszerűen nem értettem, hogy miért húzódoznak? Hiszen szinte mindennap arról hallottunk, hogy takarékoskodjunk az anyaggal, az energiával, meg az élő munkával, mindhiába. Nem szégyellem bevallani, akkoriban, ha jól emlékszem, két helyen is felborítottam az asztalt. Pedig igazán nem vagyok impulzív természetű. De az a nyomasztó tehetetlenség, az a közöny megfeküdte a gyomromat.

— *Legalább elért valamit?*

— Egyelőre semmit. Vagy tán annyit, hogy az egyik vezető megsajnált, s elmagyarázta, hogy az energiahordozók árai még csak-csak megfizethetők, de legyek türelemmel, egy-két év, s hosszú sorok kígyóznak majd az ajtóm előtt.

— *Jó jósnak bizonyult az illető?*

— Ahogy vesszük. Az árak csakugyan megugrottak, de el is vitték a szövetkezetek, az állami gazdaságok pénzét. Most már jöttek volna, de üres zsebbel nem lehet új technológiát bevezetni. Tévedés ne essék; nem az én honoráriumom okozott nekik gondot, hanem az, hogy nem kaptak, kaphattak fejlesztési, beruházási hitelt. Már csak azért sem, mert nem tehették le a nagyesküt, hogy idővel tekintélyesen növelik az exportjukat. Pedig akkor már nem is az Agrotervnél dolgoztam! A találmányom megszűnt tehát szolgálati találmány lenni. Terveztem, tervezgettem tovább. De nem a jövőmet.

⁂

Most valami idézetet kellene keresnem, lehetőleg olyat, amely tükrözi a társadalmi viták alkalmával elhangzott állampolgári véleményeket, s mindezt azért, hogy aztán nemes egyszerűséggel kijelenthessem: nálunk, bizony, nem becsülik meg eléggé az újítókat. Amit, persze, mindenki tud, de amit senki nem akar elfogadni. Hiszen az adatok — enyhén szólva — elgondolkodtatók, majd' azt mondtam: elrémisztők. A bevezetett újítások több százmilliós hasznot hajtanak az országnak, ám ennek az összegnek csupán töredéke jut vissza ahhoz, akinek a nyereség leginkább köszönhető. Miért?

Vagy, tovább folytatva a kérdések sorát: a feltalálót miért tekintik sürgős klinikai kezelésre szoruló egyénnek, ahelyett, hogy buzdítanák, s elismernék az átlagosnál jobb képességeit? Miért *oly hihetetlen, hogy van, aki nem a spanyolviaszt kívánja felajánlani — népgazdasági hasznosításra?* Egyáltalán: kinek jó, hogy mesterséges úton választalat emelünk az újat alkotni tudók és az újat alkalmazni, elfogadni akarók közé? Azt meg aztán végképp nem értem, miért szükséges, hogy ellentétes érdekei legyenek az államnak és polgárainak? Nyitott kérdések, amelyekre nyilván az idő hozza majd meg a válaszokat.

Csak nehogy túl késő legyen.

⁂

De nézzük tovább, hogyan áll Varga Ágnes ügye. Merthogy el ne feledjük, nekünk még ma be kell eveznünk a boldogság révébe. Szóval, a Varga kontra állattenyésztési szféra ügyben, mint a jó mesékben, a hetvenes évek végén, *teljesen váratlan fordulat* következett be. Az egyik alföldi termelőszövetkezet jelentkezett a feltalálónál, s engedélyt kért rá, hogy kipróbálja az új eljárást. Az egyéves kísérleti periódus alatt bebizonyosodott, hogy minden rendben, a számítások megalapozottak. A megtakarítás csak milliókban fejezhető ki.

Varga Ágnes szívéről hatalmas kő gördült le. Örömébe azonban hamarosan üröm vegyül. A téesz megmakacsolja magát, nem hajlandó elismerni a többszörösen igazolódott eredményeket. Hogy pontosabbak legyünk: nem a téesz tagsága ingadozik, sokkal inkább a vezetők. Akik mindenre hivatkoznak, csakhogy ne kelljen fizetniük.

Csak a rend kedvéért rögzítjük a mérkőzés végeredményét: a termelőszövetkezet nem is fizetett. Azaz, Varga Ágnes ugyanott állt, ahol annak előtte. Úgy tűnt, a találmány menthetetlenül kihull majd emlékezetünk rostáján. Ám — szerencsére — nem így történt.

⁂

— A téeszkaland után nem csuklottam össze. Ez egy kissé engem is meglepett. Azt hittem, hogy a csalódást nem fogom kiheverni. Kihevertem, s még meg is erősödtem, hiszen láttam és tapasztaltam, hogy mit tud az eljárásom. Amelyet aztán kiegészítettem, s az új találmányt elvittem az Innovációs Alaphoz. Tisztességesek voltak, semmit nem ígértek, csak annyit, hogy igyekeznek megfelelő partnert szerezni számomra. És megtalálták a Sasad Mgtsz-ben. A részleteket nem sorolom el. A lényeg ugyanis az, hogy a kísérletek megint csak fényesen igazolták a találmányom létjogosultságát. Külön köszönet dr. Gouth János főállattenyésztőnek, aki nyomban biztosított támogatásáról. Igaz, neki vannak szabadalmai, tehát nem irigy ember.

⁂

— *Hát ezen múlna?*

— Ezen is. Tudja, nálunk az a baj, hogy a bírálók egy része nem ért az újításokhoz, nem képes felfedezni, hogy mi bennük a novum. Ez nagyon nagy baj. Ennél már csak az nagyobb, ha felismeri a javaslat jelentőségét.

— *Ezt viszont én nem értem.*

— Nézze, mindannyian hiúak vagyunk. Nem szeretjük, ha a másikról bebizonyosodik, hogy többre képes, mint mi. Magunkban, persze, tisztelettel adózunk az ötletének, elképzelésének, de egyúttal el is szégyelljük magunkat, amiért mindez nem nekünk jutott az eszünkbe.

— *Azt hiszem, nem osztom a nézetét. Nekem például sosem jutott, juthatott volna eszembe az ön párakondenzációs eljárása. Egyszerűen azért, mert nem vagyok műszaki ember!*

— A tisztességes ember így fogja fel a dolgokat. Készséggel elismeri a másik érdemét. Ám a többség nem a találmány lényegével, mibenlétével törődik, hanem csakis az ebből származó anyagiak mértékével. És csak erre tud gondolni, meg a saját helyzetére. Ha nem is tudatosan, de ettől fogva ellenszenvet érez az újító iránt. Mondom, nem azért, mert rossz ember, hanem azért, mert rájön, hogy az ő életében továbbra sem lesz kedvező fordulat, továbbra sincs reménye arra, hogy feljebb jusson.

⁂

A Sasad Mgtsz pusztazámori csirkekeltető telepén próbálták ki a Varga-féle párakondenzációs berendezést. Az energiamegtakarítás elérte a 70 százalékot. Emellett nőtt a tojáshozam, csökkent az elhullás. Az Innovációs Alap azóta kifizette a licencdíj előlegét. S ami a jövőre nézve még fontosabb: a szabadalmat bejelentették a közös piaci országokban is. Meglehetősen élénk iránta az érdeklődés. Idehaza sem zárkóznak el többé honosítása, alkalmazása elől. Hajdúböszörményben nemsokára egy 16 ezer négyzetméteres telepet létesítenek, ahol szintén hasznosítják majd Varga Ágnes találmányát.

Az ügy tehát sínre került.

De erre vajon miért kellett 13 évet várni?

Szónoki kérdés, amelyre tudvalevőleg nem illik válaszolni. Ehelyett hallgassuk meg sikeres feltalálónkat, aki meglepő elhatározásra jutott.

— Már dolgozom a következő találmányomon.

— *És nem fél az újabb kudarctól, a kálváriától?*

— De igen. Csakhogy most már okosabb leszek. Mindenkit bevonok, helyesebben: érdekeltté teszek a sikerben. Olyan mértékben, amilyen mértékben segíteni tud nekem. Nem korrumpálni fogok, hanem meggyőzni. Hát majd meglátjuk.

⁂

Az országgyűlés ipari bizottsága a közelmúltban vitatta meg az újítási és találmányi jogszabályok továbbfejlesztésére kidolgozott tervezeteket. A testület megállapította: az új rendelkezésre annál is inkább szükség van, mert a vitathatatlan eredmények ellenére nincs kihasználva az állampolgárok szellemi kapacitása. A társadalom gyakorlatilag legkreatívabb rétege, a műszaki értelmiség — az idejemúlt szabályok miatt — szinte teljesen kiszorult az újítómozgalomból. Benyújtott javaslataikat általában munkaköri kötelességüknek tartották, nem szorgalmazták alkotóképességük kiteljesedését. Nem voltak tisztázva az újítási díjak megállapításának szempontjai sem. Nem nyílott mód az újítások kidolgozásában és hasznosításában kiemelkedő szerepet játszó gazdasági vezetők dotálására. Túl hosszúnak és bonyolultnak bizonyult az újítások, találmányok elbírálását célzó eljárás.

Az új rendelkezések arra tesznek kísérletet, hogy kellő összhang alakuljon ki a népgazdasági, a munkáltatói és az újítói érdekek között. A továbbfejlesztés két fő iránya: az újítók és feltalálók ösztönzésének, jogvédelmének és jogbiztonságának fokozása, illetve az újítási és találmányi eljárások egyszerűsítése, a tájékoztatás gyorsítása.

Seregi László

kedést, ha az önzetlen, közösségi célokat szolgál — Hankiss szavaival — „kiscserkészkedésnek" minősíti. Néztem őszbe csavarodó szakállát, „bohémos" üstökét, a ráncok rajzását szeme körül, és felsejlettek a kongresszusi szünetek pillanatképei, ahogyan ezt az ötvenes éveit taposó embert körülveszik „diákjai" — barátian közös ügyért buzogva. Vajon miféle töltetek táplálják „őrültségét", mellyel önzésre biztató, olykor szorító korunkban ilyen irigylésre méltó „udvart" toborozhatott maga köré?

Életének — melynek krónikájától választ remélek kérdéseimre — ma egy Városmajor utcai háromszobás lakás az egyik színtere. Annak is egy szobája, amely — elvált ember sorsa — hálónak, nappalinak, dolgozónak szolgál.

— Cserélni kellene, de az rengeteg pénzbe kerül... — tárja szét kezét. S Lévai Sándor nem „pénzkereső típus". Szombatjait az „R" klubban tölti „diákjai" körében, más napokon bábszakkört vezet, leutazik Szentlőrincre a Gáspár László alapította kísérleti iskolába, levelet, hozzászólást fogalmaz, avagy az ITDK következő nyári egyetemét készíti elő.

A négyszer négyes szobában katonás rend: a kócsögök, csuprok, bábok, az ecsetek, ceruzák csokrai mintha a helyükre nőttek volna. Könyveinek tematikája a nagyvilág. Sok a régiség: az ülőgarnitúra a dédmamáé volt, becses darab a szekrény — atyai örökség — s egy vénséges vén szuszék Nógrádból. Lévai Sándor e tájékról, Kemence községből indult el.

Valahogy jobban együtt voltunk...

— Ha gyerekkoromra, neveltetésemre gondolok, egy kisbárány képe tűnik fel elsőnek. Határtalan volt örömöm, amikor megpillantottam baromfiudvarunkban, és mérhetetlen a bánatom, miután háromnapi porcfűszedés és cirógatás után eltűnt. Ebédnél tudtam meg, hová lett. Apámnak küldte valaki a kis jószágot, hogy mint a falu főjegyzője, intézze el az ügyét. Több szót nem is vesztegettünk az ügyre, mert tudtam, hogy ő ajándékot soha nem fogad el. Tudtam, így kell történnie, mégis fájt, nagyon fájt, hogy szenvedő alanya lettem apám elveinek. Szerették és tisztelték a faluban. A hivatalos leveleket, kérvényeket minden ellenszolgáltatás nélkül fogalmazta meg a rászorulóknak, s ez a közösség emberi tartását, tisztességét több év múltán sem feledte.

1942-ben nyugdíjba vonult apám, s Ipolyságra költöztünk, amely akkor Magyarországhoz tartozott. Így aztán alig vonult el felettünk a háború vihara, a kitelepítendők listájára kerültünk. Egy napon a határ magyar oldalán találtuk magunkat, fejenként harminc kilós csomagokkal. Veres ángyi fogadott be bennünket, aki annak idején mint házvezetőnő szinte családtagként élt nálunk. Egy fogatos pedig, akinek nem sodorta el lovait a front, összebeszélt a komájával, éjszaka átkocsizott a határon, és átlopták ottmaradt holminkat. A parasztnénikék be-beállítottak elemózsiás kosarukkal, anyám egy-egy saját kötésű pulóverrel igyekezett viszonozni jóságukat. A falubeliek az igazoló bizottság előtt is apám mellett álltak, mikor mint volt főjegyzőt három napig faggatták. Mindez egész életre szóló tanulság volt számomra: egy igazi közösség nem hagyja elmerülni veszélybe került tagját.

Kemencéről való a családi ebédek emléke is, amelyeknek jó ízét nem csupán Veres ángyi tudományának köszönhettük. Az ebéd mindennap ünnep volt, szertartás, a család bensőséges együttlétének egyik fő színtere. Anyám estéken át mesélt. Mindig fejből mondta a meséit, miközben a Zefír kályhában lobogott a tűz. És faluszerte folyt a mese tollfosztás, kukoricamorzsolás közben. Mi, gyerekek, ott téblábóltunk a felnőttek között, s csutkából, ebből-abból játékokat fabrikáltunk. Győrik János bácsi a szemem előtt ácsolta azt a hidast, amibe a disznai kerültek, de előbb mi még játszottunk benne. És azt is megcsodálhattam, amint felesége törülközőt szőtt. Idilli kép? Meglehet. Nekem azonban úgy tűnik, valahogy jobban együtt voltak felnőttek és gyerekek, mint manapság. Mese kell a gyerekeknek! Minél több mese! Mert ha a gyerek Erős Jánosnak — vagy éppen Süsünek — szurkol, ha nap mint nap átéli a legkisebb fiú győzelmét, ha újra és újra hallja: a gyengéért való kiállás elnyeri jutalmát, akkor később a marxista ideológia is termékeny talajra talál lelkében.

Énekünktől harsogott az utca...

A kemencei tanító nem állt hivatása magaslatán. Többet udvarolgatott, mint tanított. Nap mint nap órákra kicsapott bennünket az udvarra. Szüleim kivettek az iskolából, évekig magántanuló voltam. Jószándékuk kétségtelen, mégis hibáztak ezzel. Ma is beleizzad a tenyerem, ha a vizsgák szörnyű szorongásaira gondolok. Egyszerűen képtelen voltam közönség előtt szerepelni. Holott később csőstül szakadt rám efféle — ha nem is tanórai — kötelezettség. A hetediket, nyolcadikat ugyanis — a gimnázium utolsó két esztendejét — a balassagyarmati Madách Imre Népi Kollégiumban lakva végeztem el.

Életem nagy élménye és fordulópontja lett ez a negyvenhét-negyvenkilenc közötti időszak. Apám nem volt baloldali ember, erkölcsisége, neveltetésünk puritán katolikus alapon állott. Gyarmaton pedig új, addig ismeretlen elvek, eszmék, benyomások zúdultak rám. Mindennapi kenyerem lett a politizálás. Belevetettem magam a kultúrmunkába, színjátszó voltam, báboztam, faliújságot szerkesztettem. Ha kimentünk a városba, énekünktől harsogott az utca. Lehetetlen volt begubózni, visszahúzódni. Lehengerelt az őszinteség, a nyíltság, a demokratikus szellem. A kollégiumban minden szoba egy-egy szövetkezetet alkotott, magunk választotta vezetőséggel. A mienknek én lettem a vezetője. Holott tudták, templomba járok, s ezt számon is tartották.

Nyilván ezért is küldtek el egy nyári NÉKOSZ-iskolába, a Derkovits Kollégiumba. Akkor jártam életemben először Pesten. Másnap már Csillebércen voltam tábort építeni. Egész nap énekeltünk, őszinte szívvel, felszabadultan. Templomba továbbra is jártam. De éreztem, hogy ez már csak menekvés...

A politikai-világnézeti zuhany szinte kilúgozott. Napi tíz-tizenkét órán át oktattak bennünket dialektikus és történelmi materializmusra, elemeztük a klaszszikusok műveit, megismertük a szovjet párt történetét. S az ideológiai nevelés nem volt független az érzelmi hatásoktól. Ha az utóbbi hiányzik, bizonyosan nem ivódik belém, nem lesz az enyém a *Kommunista kiáltvány*, az *Állam és forradalom*. Mert bár tudom, nem azért államosítottak, nem azért nem adták vissza a földet, mert mi kivonultunk transzparenseinkkel, de végül is ez történt, s ez katarktikus élmény volt számomra...

Alig aludtunk valamit, fél éjszakákon át olvastunk. Megcsömörlésig zabáltuk magunkat politikával, irodalommal. Makarenko akkor vált egyik bibliámmá, s Adyt, József Attilát is itt ismertem meg. Sosem feledem, milyen hatással volt rám, amikor először hallottam Ady istenes verseit. Apám szörnyűlködve beszélt Adyról, gyakorta idézte az egyik számára botránykövet jelentő sort: „Mint mikor a fehér abszint, ha befoly az ablakon..." (Nem Ady-vers. Paródia. Annak se jó. A szerk.)

Otthon aztán... apám belenézett a jegyzeteimbe. Azt hitte valamiféle művészképzésre mentem Pestre, s mit lát? Csupa eretnek eszmét, gondolatot. Most is magam előtt látom kétségbeesett tekintetét: „mit műveltek ezzel a fiúval"? Megpróbált vitázni, visszatéríteni, de akkor az én szememet már vörös köd borította, nem lehetett szót érteni velem. Kitagadott. Anyám keservesen sírt, végül apám beletörődött a megváltoztathatatlanba.

Egy sezlon még szabad...

Nagy nehezen leérettségiztem, s rövidnadrágban, hónom alatt egy negyedíves rajztáblával elindultam felvételizni az Iparművészeti Főiskolára. Fölvettek. Negyvenkilenc nyarán még nem számított, hogy főjegyző fia vagyok. A Zivatar utcai kollégiumba kerültem. Ez az épület azonban hamarosan kicsinek bizonyult, az Eszter utcában kaptunk egy nagy villát.

Alig zajlott le azonban a nagy honfoglalás, még az év őszén néhányad magammal egyik napról a másikra kiraktak. A nihilbe zuhantam, nem tudtam, ébren vagyok-e, vagy álmodok. Megengedték, hogy amíg nem találunk albérletet, meghúzzuk magunkat az elhagyott Zivatar utcai épületben. Pénzem nem volt, hazaírni nem mertem. Támogatást különben sem remélhettem, apám négyszáz forintos nyugdíjából élt a család. Napi fél kiló kenyéren és fél kiló körtén éltem. Helyzetemből csak úgy láttam kiutat, ha kihagyok egy évet, dolgozni megyek. Szerencsére mellettem volt egyik sorstársam, Csohi, azaz Csohány Kálmán. „Őrült vagy? — támadt rám — ha itt hagyod a főiskolát, az életben nem teheted be többé a lábad." Lassan október lett, s én csak kókadoztam a teraszon...

Egy napon megjelent egy aszszonyság, hogy a Mauthner úr küldte a padláson lévő cserepekért. Elfelé menet megállt mellettem: „Magának meg mi baja?"

Mondom: „Nincs lakásom". „Gyüjjön velem, elviszem Pista bácsihoz". Lekormányoztuk a megrakott szekeret a dombról, majd felcígöltük a Várba, végül a Táncsics Mihály utcában állapodtunk meg. A lakás egy boltíves lovagterem volt, a mai Vörös Sün ételbár helyén. „Egy szezlon még szabad" — tessékelt be Pista bácsi. Az ablakon nem volt üveg, telente a lavórba fagyott a víz, a falakat zöld penész fedte, olyan volt ez a hely s körülöttem az emberek, melyhez hasonlóról annak idején a Derkovitsban Gorkijtól olvastam.

Hat évig laktam itt, egy szobában házigazdámmal, annak lányával, a lány tizenöt éves szeretőjével és egy alkalmi munkással. Később az ifjú párnak gyereke született — engem kértek föl névadó apának —, majd a fiú betöréses lopás miatt hat évre a szegedi Csillagba került.

Az ágybérletért ötven forintot fizettem, a kétszáz-valahány forint ösztöndíjból még ebédre és vacsorára tellett a menzán és közlekedésre, a reggeliről már le kellett monanom. De — szinte magamnak is hihetetlen — mégsem voltak nyomasztóak ezek az évek. A főiskolát ugyanis imádtam. A vasárnapok azzal teltek, hogy nyitástól zárásig a Szépművészeti Múzeumot jártam. Mint főiskolás, ingyen. Egy idő után fejből fel tudtam idézni melyik teremben mi van, s végül hat kép maradt — egy Giorgione, egy Tiziano, egy Brueghel, egy Van Delft és két Rembrandt — amikhez visszajártam.

A főiskoláról soha senki nem keresett meg, barátom csak egy volt ezekben az években, egy nálam fiatalabb melós gyerek, későbbi lakótársam. Ő is kisebb lopásokkal kezdte pesti pályafutását, de még idejekorán otthagyta a bandáját. Nagyon intelligens fiú volt, a NÉKOSZ-ban kezdett. Nagy vitákat folytattam vele. De az ő élete külön regény...

A politizálás — persze a maga sajátos medrében — a főiskolán is jelen volt. Négy osztálytársamat elvitték. Az egyiknek az apja illegális múltú párttag volt. Nem értettem a dolgot... Én azonban továbbra is marxistának vallottam magam, vissza is hallottam: „Persze, egy főjegyzőgyereknek így kell beszélnie." Egy alkalommal azonban „megleptem" a társaimat. MEFESZ-gyűlés volt, a szokásos — Éljen Rákosi, Éljen a Párt — vastapsokkal. Egyszer csak fölállt egy Karola Béla nevű társam: „Elvtársak! Nekem ez a taps nem tetszik." — A levegő megdermedt, az arcokra döbbenet ült. — „Nem tartom őszintének a tapsot, mert tudom, hogy akik itt tapsolnak, ha hazamennek, másképpen beszélnek." A MEFESZ-titkár tüzet okádott. Erre én fölálltam, és kijelentettem, hogy egyetértek Karola Bélával. A titkár ordított, és másodszorra már nem adta meg a szót. Erre hazamentem, írtam egy cikket, és engedély nélkül kiraktam a faliújságra. Olyan tömeg gyűlt össze a faliújság előtt, hogy nem lehetett a lépcsőházban közlekedni. Vártam, mi lesz... — De csodák csodája — nem lett következménye a dolognak.

A Királyfi disszidált...

Diplomázás után behívtak a minisztériumba. Gratuláltak, és felajánlottak egy díszlettervezői állást a kecskeméti színházban. Ha nem Kemencén, a hegyek között töltöm a gyermekkoromat, lehet, hogy még most is Kecskeméten vagyok. Én azonban nem tudtam hegyek nélkül elképzelni a világot, nyomasztott a lapos város, amelyet egy korábbi nyári gyakorlatról már ismertem. Szerencsémre a főiskolán — mint fakultatív tantárgyat — bábművészetet is tanultam, így kapóra jött, hogy volt egy ösztöndíjas hely a bábszínházban. Két évet töltöttem ott. A Rákosi-korszak utolsó évei voltak ezek, vastapssal, hozzá nem értő vezetővel, megalkuvásokkal. Egy „lázadásom" után aztán nem maradtam tovább. Akkoriban Győrött is volt bábostagozat, oda kerültem festéktörőnek, azzal az ígérettel, hogy tervezhetek is. Itt ért ötvenhat. A „Királyfi" disszidált, beugrottam bábszínésznek, ezek után négy évig játszottam is. Ez azonban csak a kisebbik fordulat volt az életemben... A huszonharmadikát követő második napon már Győrött is verték le a csillagokat. Úgy éreztem, állást kell foglalnom, azok után, hogy évekig hallottam: egy főjegyző fiának így kell beszélnie... A párttitkár megütközve fogadta a kérésemet: hadd lépjek be a pártba. Ötvenhét januárjában vettek fel. De még az őszön vagyunk. Gyertyával, szappannal, gyufával, élelemmel a zsákomban gyalog és teherautón jöttem fel Pestre a szerelmemhez. A szülei azzal fogadtak, hogy Angliába mennek, mert húsz évig itt nem lesz élet. Hívtak, tartsak velük. Vitatkoztunk, majd csúnyán összevesztünk. Már kijárási tilalom volt, amikor háborgó lélekkel elrohantam tőlük. Konokságom, hevességem csaknem az életembe került... Huszonhét éves voltam...

Visszavergődtem Győrbe. Az országban folyt a vér, mi meg a Hófehérkét próbáltuk... Ötvennyolc júniusában megszűnt a bábos tagozat. Felmondtak, az utcára kerültünk. Újra a pesti bábszínházhoz szerződtem — a vezetés persze már változott — s jártam az országot mint királyfi, banya, Kicsi Jankó. Egy alkalommal, miután a rossz szervezés miatt már sokadszor kerültünk lehetetlen helyzetbe, valahol Baján, begurultam, és fölmondtam. Akkor — 1960-ban — kerültem a tévéhez báb- és díszlettervezőnek. S bár azóta is ért kudarc, kisebb-nagyobb bosszúság, huszonharmadik éve vagyok televíziós. Szinte hihetetlen ez az én ágálós természetem mellett... Ahogy azonban korosodtam, rá kellett jönnöm: korábbi felmondásaimmal mindig a könnyebb megoldást választottam. Ki kellett volna tartanom. Az a nehezebb...

A kisbárány-effektus

Úgy a hatvanas évek közepéig egymás után kaptam a hálás feladatokat: Hollókirály, Futrinka utca, János vitéz... aztán egyszer csak elkezdődött egy évekig tartó hullámvölgy, szinte feladatok nélkül. Nehezen viseltem a tétlenséget. Terveztem egy játékot *Böbe Baba Bábszínháza* címmel, s egy pályázaton második díjat nyertem. Az illetékesek veregették a vállam: brávó, ez kell a gyerekeknek! Ám elhangzott egy sejtelmes mondat is: „Embereken múlik a dolog..." A „kisbárány-effektus" azonban nem engedte meg, hogy vegyem a lapot, és százalékot ajánljak fel. Nem is lett a játékból semmi. Mint ahogy egy másikból sem, amivel az OPI és a Művelődési Minisztérium pályázatán első díjat nyertem, szintén akkortájt. Ez egy háromdimenziós játék utcákkal, házakkal, üzlettel, OTP-fiókkal, postával, iskolával. Szocializációs szerepjátéknak képzeltem el, mivel — kis túlzással — az egész életet vagy legalábbis egy hétköznap eseményeit el lehet benne játszani. A modell most is itt van valahol a szuszék alatt, azóta sem érdeklődött utána senki...

Ezután fogtam hozzá egy nagyobb szabású vállalkozáshoz, amely bár szintén nem valósult meg, mégis egyik legszebb szakaszát adta életemnek, és végül is elvezetett a diákkör szervezéséhez, az életmódkísérlethez.

Arra gondoltam, hogy meg kéne filmesíteni a *Sanyi Manó meséit*, Mikes Lajos könyvét. De nem a hagyományos módon. Nem stúdióban, aholráncos a parkett, leszakad a helyszínen összeszerelt díszletek ajtaja, ahol minden berezonál. Téglaházakat képzeltem el egy megfelelő erdei környezetben, mozgatható válaszfalakkal, úgy, hogy minden házikó — a mese szereplőinek otthonai, kuckói — egyben műterem is legyen. S a forgatás után — mint egy mini Disney-Land — a gyermekeké lehetne az egész. Ötvenkét részes sorozatra gondoltam, vasárnaponként egy-egy mesével. Egy év kemény munkájába tellett, míg elkészültem az angol és németalföldi házak makettjeivel, míg elkészült a költségvetés, és bejártam a budai hegyeket helyszín után. A síugrósánc és a Libegő között találtam rá egy húszhektáros területre, a Tücsök rétre.

Erre a munkára nem kaptam megbízást, így végül is egy szót sem szólhattam, amikor előterjesztésemre azt a választ kaptam, hogy a tévének nincs rá pénze. 1971-ben az összesen négyórás film ötvenmillióba került volna, kábé annyiba, mint az *Egri csillagok*. S a külföldön is meglévő mesefilmszűke tekintélyes valutabevételt ígért...

Ha nincs pénz, hát kerítünk! Ha nem is pénzt, de munkát, támogatást. A Képző- és Iparművészeti Főiskolához azzal az ötlettel fordultam, hogy elkészültéig legyen a meseváros a diákok művésztelepe, készítsék el a nyári gyakorlatok alatt a berendezési tárgyakat. Domanovszky Endre, Pogány Frici bácsi lelkesedett. A Fővárosi Tanács megígérte, hogy ingyen bocsátja rendelkezésünkre a területet. De a kies réten, amelyet kinéztem, nem volt se villany, se csatorna, márpedig a mese egy patakot és tavacskát sem nélkülözhetett, s minderről kellett egy részletes térkép is. Folytattam hát a házalást, és meglepő, szívmelengető eredményre jutottam. Tévés igazolványomat sehol sem kérték, mindenütt szívesen segítettek, annak dacára, hogy közöltem: nem biztos, hogy a tervem megvalósul.

A Kartográfiai Vállalat KISZ-esei tökéletes térképet rajzoltak, a Fővárosi Csatornázási Vállalat meg az Elektromos Művek fiataljai — szintén ingyen — elkészítették a szakterveket. Miután kezemben volt a komplett dokumentáció, a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban tíz, névre szóló albumba kötötték, s én letettem az illetékesek asztalára. Majd visszatérnek rá... mondták.

Régi kollégám, Kende Márta valóban visszatért rá, és dokumentumfilmet forgatott az egyelőre elfektetett ügyről, *A jó varázslók* címmel. Jó ideig nem tűzhették műsorra. Nézetem szerint Zolnay Palinak egy akkoriban még, úgy látszik, kényesnek számító kérdése miatt: Nem gondolod-e — kérdezte —, hogy a gyerekek, ha követik a mese tanulságát, és magukénak vallják: szeretned kell embertársaidat, és a felnőttel szemben is lehet igazad, majd elesettek, kudarcoktól szenvedők lesznek a mai körülmények között? Előfordulhat — válaszoltam —, de akkor is erre kell nevelni őket. A filmet tehát visszadobták. Ám a szerkesztő, Koós Béla — ő is NÉKOSZ-os volt — addig sürgölődött, míg újra műsorülés elé vitte. Végül is 1973-ban bemutatták.

Pestalozzitól a lakóbokorig

A terv tehát tetszhalálra ítéltetett. Számomra azonban hozott egy olyan tanulságot, amely a felfedezés erejével hatott. Kerestem az okát, miért lelkesedtek az ingyenmunkáért az ifjú mérnökök, technikusok, rajzolók. Azért — jöttem rá —, mert egyébként alig-alig találkoznak igazi feladattal, amely valóban próbára teszi őket. Közben iskolás lányommal sok problémám volt. Egyszerűen fogalmazva: nem szerette az iskolát. Ez indított arra, hogy egy kísérleti iskola ideájával kezdjek foglalkozni. Ifjúkoromban már átestem egy „Makarenko-fertőzésen", zsitvagyarmati pedagógus nagyanyám, igazgató tanító nagybátyám vére is zsibonghatott bennem, amikor elkezdtem Pestalozzit, Comeniust olvasni. Csakhamar azonban úgy láttam, hogy a társadalmi környezetből kiszakítva nem lehet kísérleti iskolát csinálni. Inkább lehet értelme annak, ha a társadalom egy teljesebb darabját próbálom újjáformálni, amelyben az iskola *is* a kísérlet tárgya. Ekkorra már eléggé világosan látszott, hogy a lakótelep-építkezés rossz úton jár. Arra gondoltam tehát, hogy föl kellene építeni a kísérlet céljára szolgáló optimális, művi környezetet. S ezt újra olyan értelmes feladatnak tartottam, amelyre remélhetőleg sikerrel mozgósíthatok.

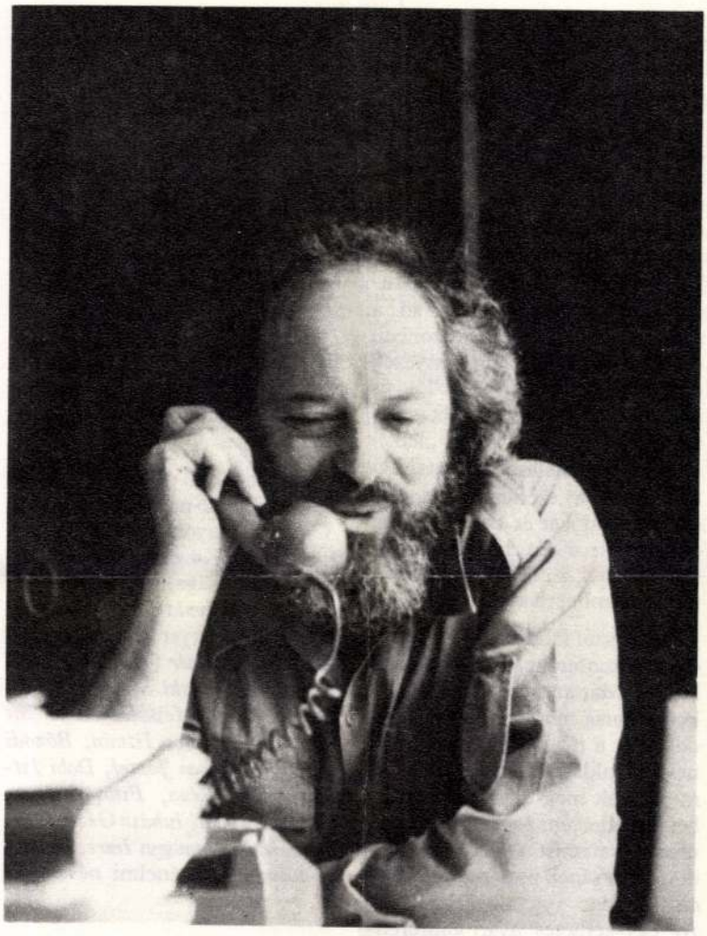

A szerző felvételei

Olyan boldogság fogott el, mint amilyet Newton érezhetett ama bizonyos alma lepotyogtyanásakor. Elmentem kollégiumokba, elkezdtem beszélgetni a diákokkal erről a kérdésről. Azért velük először, mert — ha normálisak —, mindig a huszonévesek a legérzékenyebbek a társadalmi problémákra. Itt is, ott is összejött öt-tíz ember, hajnalig beszélgettünk az ágyakra telepedve, s amikor újabbak jöttek, újra és újra elő kellett adni addigi vitáink eredményét. Elhatároztuk, hogy leírjuk gondolatainkat. Fél évig tartott, míg elkészültünk a „komplex életmódkísérlet" tervezetével, mert egy vesszőért is képesek voltunk órákon át hadakozni. 1979-ben alakítottuk meg az Interdiszciplináris Tudományos Diákkört (ITDK), közgazdász, orvos, szociológus, építész hallgatókból és érdeklődő szakemberekből: a társadalmi kísérlet továbbérlelésére, kidolgozására.

Úgy két esztendeig — nem sokkal az alakulás után — visszavonultam, mivel úgy éreztem, a dolog elindult. Időközben voltak, akik amellett voksoltak, hogy először könnyebb próba elé kellene állítani a tagokat. Tervezzenek az óbudai, úgynevezett lábas házak alsó szintjére közösségi tereket, 1981-ig ezzel próbálkozott az ITDK, de a dologból nem lett semmi. Újra nekiveselkedtem és 1981. április 25-én a Közgazdasági Egyetem Rajk László Kollégiumában — ahol én a népi kollégista hagyományok folytatását vélem felfedezni — másodszor is megalakult az ITDK. Már abban az évben önfenntartó nyári egyetemet szerveztünk — délelőtt körtét szedtünk és csomagoltunk, délután előadásokat tartottunk —, hogy az építész számára se legyen kínai a szociológia és viszont. 1982 nyarán pedig az Európai Ifjúsági Alap és a KISZ KB támogatásával Szentendrén rendeztünk az eszperantistákkal közös konferenciát témánkról. Olyan személyiségeket is meg tudtunk hívni erre az alkalomra, mint Aronsont, Kepest és egy sor kiváló hazai szakembert, egyebek között Meggyesi Tamás építészt, Ferge Zsuzsa szociológust, Siklaki Tibor közgazdászt.

Siklaki Tibor azt javasolta, hogy alakuljunk egyesületté, hogy mint jogi személy, elfogadhassunk anyagi támogatást. A KISZ KB és a HNF is érdeklődik munkánk iránt, meglehet, valamelyikük vállalja a tervezett egyesület védnökségét. Tavaly Szentendrén ott volt Szücs István, a BUVÁTI szociológusa is. Neki köszönhetjük, hogy koncepciónk — csatolva Budapest hetedik ötéves tervének javaslatához — továbbíttatott a Fővárosi Tanácshoz. Idei, ecseri táborunkban pedig végre egy konkrét tervdokumentációt is felvázoltunk, egyelőre egy lakóbokorra, amely lakótelepünk alapegysége lenne.

A huszonnegyedik órában vagyunk! Ha nem születik minőségileg más az építők asztalán, nagy bajok lesznek az ezredfordulón... Fura módon akkor, amikor az életmód még szinte változatlanul öröklődött apáról fiúra, olyan házakat építettek, amely alakítható volt. Ma meg, amikor az életmód gyorsan változik, merev a lakókörnyezet. Attól tartok, hogy a mai lakótelepek a társadalom perifériájára szorult emberek gyülekezőhelyévé fognak válni. Sürgősen produkálnunk kell egy prototípust, amely választ adhat rá, hogy mit építsünk ezek helyére. Mégpedig úgy, hogy az emberekkel együtt találjunk ki valami mást, ami a későbbiekben is közösségben tudná tartani lakóit, felelős önkormányzattal, döntési lehetőségekkel saját környezetük ügyeiben.

Egy barátom azt mondta nemrégiben: Sándor, te aztán nagy huncut vagy! Kitaláltál magadnak egy feladatot, amellyel birkózhatsz, aminek örülhetsz, amiben bízhatsz, ami felett kesereghetsz holtod napjáig...

HAVAS GÁBOR

Szárszó '43

Balatonszárszó nem csupán földrajzi név: fogalommá lett a hazai köztudatban, két okból. József Attila 1937-ben itt tett pontot az életére, és 1943-ban a népi írók itt vázolták fel a kibontakozás útját a rendszer biztosra vett közeli összeomlása utánra.

A náci ellenőrzés alatt álló Európában egyedülálló tanácskozás számos fontos előzményéből kiemelkedik az előző évi találkozó. Németh Lászlót idézzük, aki akkor testileg-lelkileg összetörve a szomszéd községből gyalogolt át előadásának a megtartására: „*...alig telt bele tíz nap, a fáradt és kedvetlen ember úgy tele volt fénnyel, tervvel s igazi reménységgel, mint hosszú évek óta sosem. Ezt a változást nem Földvár tette, hanem a birkalegelő túlsó végén lévő telep, amelyről eddig csak azt tudtam, hogy ott költő vére száradt a parti sínekre.*" És a Soli Deo Gloria Református Diákszövetség telepéről: „*Másképp, mint vallásos intézmény fedezete alatt nem is lehetett volna egy ilyen sereglést összehozni.*"

Naplójegyzetében írja: „*Szárszón a homokparton egy fiatalember ült mellém beszélgetni. Lassan tizenöten-húszan is odakéredzkedtek fiúk és lányok. Ott sütöttük ki a régi magyar könyvtár terveit. S ott egy negyedórára azt éreztem: igen, így körülülve, így gyönyörű szellemi embernek lenni.*"

A telep légköre

Magam is ott voltam a Németh Lászlót körülvevő gyűrűben, a magasparton, s hallottam, amint fürdésre invitáló írótársának visszaszólt: „*Nem azért jöttem Szárszóra, hogy a Balatonban füröd-jek.*"

Igen. Egyikünk sem azért jött, sem az 1942-es háromszáz, sem az 1943-as hatszáz résztvevő. Találkozni akartunk. Olvasók írókkal, programkeresők programot adókkal, diákok munkás- és parasztfiatalokkal. Most, az 1943-as konferencia 40. évfordulója alkalmából a Hazafias Népfront és a Kossuth Könyvkiadó 700 oldalas kötetben adja ki a Püski Sándor által annak idején már közreadott jegyzőkönyvet, kiegészítve a találkozóhoz vezető utak ismertetésével és a konferencia sajtóvisszhangjával. Ez a könyv a Népfront gyökereinek érdekes, értékes dokumentuma, objektív képet ad a történtekről. A valóság azonban objektív és szubjektív tényezők együttese. Németh Lászlót is azért idéztem, hogy ízelítőt adjak a szárszói hangulatról, a „lelkesedő és visszalelkesítő" fiatalságról, arról a szellemi közegről, amely előadókat és hozzászólókat egyaránt arra bírt, hogy gondolataik legjavát, mondhatni: lelküket tárják a kollektíva elé.

A szárszói tábor légköre, tizenöt nyár konferenciaözönében alakult ki. Már az 1934. évi főiskolás konferencia memorandumot küldött szét a magyar falu kérdéseinek megoldása érdekében. Itt ismerkedtek meg egymással 1935-ben a debreceni és pesti kommunista egyetemisták. Az itt szövődött barátságok segítették a Márciusi Front 1937. évi kiállását. Az egy-kéthetes nyári konferenciák mellett, amelyeken összesen mintegy harmincezren vettek részt, friss szint képviseltek az ún. testvériségtalálkozók, ezeken munkás- és parasztfiatalok, diákok ismerkedtek egymás életkörülményeivel, problémáival. A központban működő *Kabay Márton-kör* nagy erővel vetette magát a rétegtalálkozók szervezésébe: az 1942. februári egyhetes zártkörű, 150 fős tanácskozás már a társadalmi forradalom jegyében zajlott le. Ennek sikerében nagy szerepe volt a Szociáldemokrata Párton belül működő, de Ságvári Endre által irányított Országos Ifjúsági Bizottságnak.

Széles társadalmi bázist nyújtott az együttműködéshez a Magyar Élet kiadó, Püski Sándor vállalkozása, főleg ennek könyvbaráthálózata.

A találkozók értelmiségi résztvevői között legaktívabbak a Bolyai (1942-től: Győrffy) kollégisták.

A konferencia

Az 1943-as „nagy" szárszói táborozás egyik pólusán *Erdei Ferenc* és *Nagy István*, másik pólusán *Németh László* állt. *Veres Péter* összegezett, de Erdeiék felé hajlott. *Karácsony Sándor* pedig nyelvünk logikájából vezette le a magyar „mellérendeléses" gondolkodást.

Rajtuk kívül előadtak: *Balla Péter* (Népdal-népzene), *Dömötör Sándor* (Hagyományaink), *Jócsik Lajos* (A Közép-Duna-medence közgazdasága), *Kodolányi János*, *László Gyula* (Régészeti néprajz és a magyar őstörténelem), *Muharay Elemér* (Népi kultúra). A záróvitát *Püski Sándor* vezette be. A vitában felszólalók között ott volt *Asztalos István*, *Bözödi György*, *Darvas József*, *Dobi István*, *Féja Géza*, *Fitos Vilmos*, *Gombos Gyula*, *Juhász Géza*, *Kardos László*, *Somogyi Imre*, *Szabédi László*. Történelmi névsor!

Balogh Edgár a tanácskozást köszöntő levelében jól jellemezte a találkozó újszerűségét: „Örömmel hallom, hogy a hagyományos balatonszárszói értekezleten ezidén a népiség már nemcsak elméletesdi lesz, értelmiségi munkások szellemi játéka, hanem ott lesznek végre köztetek a falvak és a gyárak fiataljai is, és így élő valósággal telítődnek meg a divatos népi fogalmak. (...) Elszavaljátok-e valamelyik tábortűznél a Hazám kemény sorait? Ebben a versben követeli József Attila: »*...a hozzáértő, dolgozó nép okos gyülekezetében hányni-vetni meg száz bajunk.*« Ti most Balatonszárszón döntő lépést tesztek a költői álom valóra váltása felé. Az első lépés mindig döntő: irányt ad. (...) Hiszem, hogy ti mindnyájan, akik ma már nemcsak egy eszményi népiség nevében, hanem közvetlenül magával a néppel is hajlandók vagytok megvitatni a magyar társadalom kérdéseit, jelen lesztek akkor is, amikor majd nem ti vontok be parasztokat és munkásokat megbeszéléseitekbe, hanem benneteket hív a nép."

Erdei Ferenc

Bérci László felvételei

zett ereklyék fosztogatói

nyt a császár hitvese, Zia csá-
ertartást rablók támadták meg,
ágot, benne a felbecsülhetetlen
ta 3000 év telt el, és senki nem
y-t felkeresi dr. Chen, a pekin-
rofesszora. Egy cikket talált az
i leletről, mely nem lehet más
larabja. Syidney és Nigel nyo-
hol Dallas és Riner is, a híres

ás

kat kezd hallani, és rögeszmé-
g kell büntetnie Wendyt és
a CB-rádiót és a hójárót, telje-
gész családot a külvilágtól...

ág egyenes adásban

rádióadó ezen az estén sugá-
is fogható műsort. Egy titokza-
z estét ragadja meg arra, hogy
lenfeleivel. Még csak ez hiány-
nőjének, Penny Hendersonnak,
zen boldogult problémás főnö-
zponzorokkal, és visszatérni kí-

Szomjas vagy, és valaki vizet ad neked, a pohárnak vagy hálás, vagy a személynek, aki a vizet adta neked?

RTL Klub 16.25: Barracuda – Tengeri zsaruk

Elszaporodtak a bűnesetek a felkapott tengerparti városban, ahová tucatjával érkeznek a turisták. Az egyre több haláleset miatt újra vízre száll a legendás Barracuda, Fermann kapitány parancsnokságával és bátor legénységével. Már az első nap különös eset történik. Egy orosz gyerek hánykolódik a vízben, s alighogy kimentik, máris megjelenik egy titokzatos orvos, aki ismeretlen szerrel kezeli. Fermann kapitány gyanút fog, biztos benne, hogy a gyereken tiltott kísérleteket végeznek. Közben rejtélyes haláleset történik, s a szálak egyre jobban összekuszálódnak.

RTL Klub 20.00: Reszkessetek betörők!

Kevin igencsak zűrös családja három nappal szenteste előtt elviharzik Párizsba, és véletlenül otthon felejtik a legkisebbet. Kevinhez idén karácsonykor a Mikulás helyett két botcsinálta betörő érkezik a kéményen át. A fiú nem ijed meg a saját árnyékától, és a két betörő olyan fogadtatásban részesül, ami minden képzeletüket felülmúlja...

LÉVAY Sándor születésének

m2
Közönségszolgálat: 331-9799

5.29: „Így szól az Úr!" 403757475
5.35: Gazdatévé (13') 4944291
5.50–9.00: NAP-KELTE (190') 93487901
9.00: Örömhír
A református egyház műsora 76291
9.25: Maradj velünk
Találkozás a Bibliával (8') 6294562
9.35: Katolikus krónika (26') 7518901
10.00: 10 éves a Renovabis (26') 26272
10.25: Papírhídon (26') 22579456
11.00: Dalma nővér (25')
Szerk.: Tóth Pál Péter 47765
11.25: A könyvek őrzője (32')
Szerk.-riporter: Pozsgai János 27451272
12.00: Déli harangszó 75524
12.05: Iskola utca English 4U (26') 4840746
12.30: Útravaló 86185
Közlekedésbiztonsági magazin
12.45: Magyar Ház Palackposta, 3/3. 31253
13.10: Csendül a nóta 869814
Gyöngyvirágos kis kertedben...
Dóry József nótafelvételeiből (25')
Szerk.-rend.: Nemlaha György
13.40: Aranyfüst avagy: Mit üzen a múlt?
Hagyomány- és értékőrző, tanulságot kereső magazinműsor (50') 9256456
Szerk.: Menyhárt László. Műsorvez.: Moldoványi Ákos
14.30: Gyerekeknek 4678659
Nyúl a cilinderben Bábjáték (54')
Díszlet- és bábtervező: Lévay Sándor. Rend.: Balogh Géza. Szereplők: Koffler Gizella, Dallos Ibolya, Meixler Ildikó, Fóthy Edit, Dörögdy Miklós, Simándi Anna, Frigyes Hugó, Czipott Gábor, Háray Ferenc, Blasek Gyöngyi, Háray Ágnes, Török Ágnes, Kalmár Éva
15.25: Nap-nyugta (150') 65638727

duna
Közönségszolgálat: 489-1661

5.10: A Vatikáni Rádió adása 1914982
5.30: Gazdakör Válogatás (ism.) 5267104
5.55: Kalendárium Válogatás 8858388
6.55: Hírek 13737524
7.00: Hungarorama Kitekintő 61307
7.05: Műsorismertetés
7.10–9.20: Papírsárkány
Magyar népmesék; Oggy és a bogarak
7.25: A Mikulás igaz története 2755253
Francia animációs film (1999 – 50')
8.15: Egyszer volt, hol nem volt... a felfedezők 26/21. 9430299
8.40: Pumukli A kirándulás 1935920
9.05: Varázsló 8267098
9.20: Hej, hej, helyes beszéd! (ism.) 6299017
9.30: Felelet az életnek 3456
10.00: Evangélikus istentisztelet közvetítése felvételről, a budapesti Pestszenterzsébeti templomból
Rend.-op.: Horváth Tamás 60369
11.00: A róka és a nyúl
Orosz animációs film (ism. – 12') 39746
11.10: Skócia Felföldek és szigetek 5814982
11.50: Híradó 3567475
12.00: Déli harangszó Műsorismertetés
Vers Szervác József: Szanaszét 57974
12.15: Élő egyház Vallási híradó 524369
12.45: Operettcsokor 131253
13.00: Eiben István sorozat
Kalotaszegi Madonna
Magyar játékfilm (1943 – FF – 89')
Rend.: Rodriguez Endre 252340
14.30: Csellengők Eltűntek nyomában
Segélytelefon: 06-80-205-520 21007
14.50: Emlékképek Régi híradók 1977456
15.10: Navigátor – A láthatatlan ház
Magyar dok.-film (2002 – 53') 1827348
16.05: Jókívánságok határok nélkül 618982

Lévai Sándor | Nyíregyháza | pedagógus

A Szolnoki országos pedagógus képzőművészeti táborban dolgoztak jelenleg Halász Margit, Bogáthy Ferenc, Lévai Sándor és Patay József.

H. D.: Képzőművészeti tábor Szolnokon. Szolnok Megyei Főlap, 1974. júl. 25.

Lévay Sándor

A művész vendégként tervezte a szinpadképeket az Állami Déryné Szinházban bemutatott Ludas Matyi-fantázia játékhoz, mely most musicalként került szinre, mint Potoczky Julia irja a „Szinházi bemutatók" c. rovatban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. nob. 18.
XVI. évf. 47. sz. 15. lap.

MDK

Lévai Sándor

Iparm.Főiak. Szimpadtervező Főtanszak I.éves hallgatók munkaközössége. Jelmezek tervei a Bán bánhoz.

Ifjusági képzőm. és iparm.kiáll. N.Szal. 1950. jun.

Fénykép Milgré

Sparmüvészeti Főiskola: 172 Mg

Diszlettero. Eltüszpenkett birodalom Lévay Sándor
Rajz. diplomamunkája

Magyar Foto (Ze 2252/54)

Grafika.

Vagabio nincs.

1021

Játék és szépérzék

ték életre nevel, vallják a
lógusok és iparművé-
Ezt a célt hivatott szol-
a TRIÁL vállalat is,
évente mintegy 25 mil-
ermekjátékkal — köztük
áruval is — igyekszik mi-
bb örömet nyújtani a
ekeknek. A jó ízlésű em-
zonban meglepi, hogy —
erint — az iskolák kör-
levő bazárokban és tra-
an olyan áruk — groteszk
— szivacsbabák — ke-
forgalomba, amelyek
ívánatos hatást váltanak
mekeinkből.

agyar játékipar — a cse-
édő intézetek, óvodák,
különféle modellező
vezetőinek észrevételei
alatai mellett — neves
vészek tervei alapján
. Lévay Sándor, Hajdu
é iparművész, Huszka Antónia (Kabainé), a Gyermeklélektani Intézet pszichológusa, Foki Ottó pszichológus és képzőművész — hogy csak néhány nevet említsünk —, számos olyan szép kivitelű játékot terveztek, amelyek osztatlan örömet okoztak a gyerekek között. Mégis állandóan szaporodnak a bazári áruk is. Vajon miből fakad ez?

— Ezek a játékok nem a TRIÁL vállalat termékei — válaszolt kérdésünkre Foki Ottó. — Rendszerint olyan vállalkozó szellemű emberek készítik különféle hulladékanyagokból, akik gyorsan szeretnének meggazdagodni. Kultúrpolitikánk feladata, hogy mielőbb megállítsa ezt az egészségtelen áramlatot. Annál is inkább fontos szempont ez, mert a gyermek a játékon keresztül ismerkedik meg az élettel. Meghatározza érdeklődési körét, esztétikai érzékét, fejleszti az ízlését és a rend harmóniáját. Túlzás nélkül állíthatjuk, a nevelés igen fontos eszköze.

— Gyakran halljuk a szülőktől, miért lila az elefánt és miért rózsaszín a mackó. Kifogásolják a fintoros figurákat és a szeplős babákat is.

— A gyermekek rendkívül érzékenyek a színekre, a szürke színt általában nem szeretik. Nekünk viszont az a célunk, hogy a legváltozatosabb színekkel felkeltsük a gyermekek érdeklődését, s ezáltal minél több tárggyal ismerkedjenek meg. A komikus figurákra rendszerint felfigyel a kisgyerek, ugyanakkor fejleszti a humorérzékét. Gyakori eset, hogy ezek a tárgyak a legkedvesebb játékok.

A szakemberekkel folytatott beszélgetések arról győztek meg

VILÁGOT?

tájban — Birute belépett a szobába. ette fejéről a rutakoszorút, a fehér fáty- a sarokba dobta. A menyasszonyi ruha körben hullt a padlóra. A karcsú kis az ágyba siklott, és magára húzta a pap- Ekkor bejött ő . . ."

ő nem más, mint a könyv főalakjának, nikának hűtlen szerelmese.

olvasó Meras stílusának és emberségé- natására már maga is választ keres a sre. Egy, számára idegen, távoli világ- találkozik mindazokkal a problémákkal, szere- mégis veket Biru- adulás a je- izako- ame- föld- ottak.

bennünket, hogy még több pszichológust, ipar- és képző- művészt kellene bevonni a ter- vező és kivitelező munkába, hogy olyan játékok kerüljenek forgalomba — a trafikokban is —, amelyek fejlesztik a szelle- miséget, a technikai és szépér- zéket egyaránt.

Sárdi Ferenc

Negyvenkét orsz gátusa vett részt megrendezett 55. Es lágkongresszuson. küldöttei beszámolt a világon már nyol beszéli az eszperant nek a műnyelvnek a ta zása és tanulása főké európai országokban nagy tábora van Kíná pánban és Latin-Ameri Az olaszországi Riminib eszperantó nyelvű misét i tak.

A Szegedi Nemzeti Szín lamosításának 25. évfordul kalmából ősbemutatót Madách Imre: Mária királ mű kétrészes irónikus tra mutatja be Gyárfás Mikl költésében.

Simándy-

Kelvay Sándor

A pszic szek. gálni amel lió g impo nél gyerr bert rends nyéko fikok figura rülne nem ki gy

A r csemd iskolá klubo és ja iparm dolgoz József

Lévai Sándor, báb és díszlettervező

Új történetek

A Futrinka utca lakóiról szóló televíziós mesesorozat újabb tizenhárom epizódja készült el. *Bálint Ágnes* bábmeséjének hőseivel hasvéttől, szombatonként találkozhatnak a képernyőn a gyerekek. Új szereplők is lesznek: Buksi kutya *Havas Gertrud* hangjával, Sompolyogi róka *B. Kiss István*, Rókica a rókalány pedig *Meixner Ibolya* jóvoltából kel életre. A régi ismerősök közül ismét találkozhatnak a nézők Morzsa kutyával *Simándi József* és Cica-Micával, *Szöllössy Irén* hangjával. Nem szerepel viszont a sorozatban Böbe baba. Az újabb epizódok kifejezetten a legkisebbeknek szólnak és egy kölyökkutya hétköznapjait elevenítik meg *Lévai Sándor* báb- és díszlettervező közreműködésével. (MTI)

2

– Új Történetek.
Esti Hirlap, Bp. 1980. márc. 21.

Lévai Sándor, díszlettervező

a bábokat és díszletelet. tervezte a

TV. báb-musicaljéhez.

(bé): Süsü, a trottir-sárkány 2.

Esti Hirlap, Bp. 1977. dec. 22.

Kovai Sándor

Az NDK-ban járt tanulmányúton.

A Magyar Képzőművészek
Szövetsége Iparművész
Titkárságának Tájékoztatója 1970. IV.

M.D.L.

Levai Sándor
Ipszmüvész

Meseillusztrációi szépek
a tárlaton.

Bauer Jenő: A Televízió dezlet, jelmez, grafika.
Művészet, 1968 ápszlis - 44 lap

Fénykép. Milyné

Sparmüvészeti Főiskola: 172/a ltr

Diszletterv. (rajz) Eltüszentett birodalom. Lévay Sándor diplomamunkája

Magyar Fotó (Ze 2252/54)

Grafika

Vegetáció nincs.

M.D.K.

Lévai Sándor

A Bábszinház diszlettervezője.

Lux, Dalos: Benéztünk a Bábszinházba c. riportja. Film Szinház Muzsika. Bp. 1959. juni. 26. III. évf. 26. sz. 22-23. l.

MDK

Lévai Sándor

[redacted] díszleteivel játszák az Állami Bábszínházban Ignácz Rózsa: Tündér Ibolyka című darabját.

Zsigmondi Mária: Tündér Ibolyka.
Nők Lapja, Bp. 1955. április 28. [13.l.]

Kévai Sándor, drámafordító

L. Csányi Árpád

– Díjak, kitüntetések – 1986

8

Élet és Irodalom Bp. 1986, okt. 4. XXX/14

Lévay Tibor,festöm.

szintén akvarellekkel mutatkozott be. Szineinek opálos lágyságát emelik ki az olasz kritikusok, amely legjobban a "Castel St Angelo" c akvarelljén érvényesül, míg a csendéletei elevenek,frissek és igen izlésesek.

M.Jánossy Margit:Magyar siker Rómában.
Palazzo Falconieri -A Római Magy.Akad.kiállitása /május végén/
Nemz.Ujs.1942. jun.14. 18.1.

Léray Tibor
festő"

Részlet a római Magyar Akadémia kiállításán.

Magyarország 1942. V. 21.

Lévay Tibor
pestő

Rézt vek a római magyar akadémia kiállításán

Rég M. 1942. V. 22.

Lévay Tibor

rajz tanárjelöli

l. Ferkèpzomfoiskèvk

1939-41. 144. l.

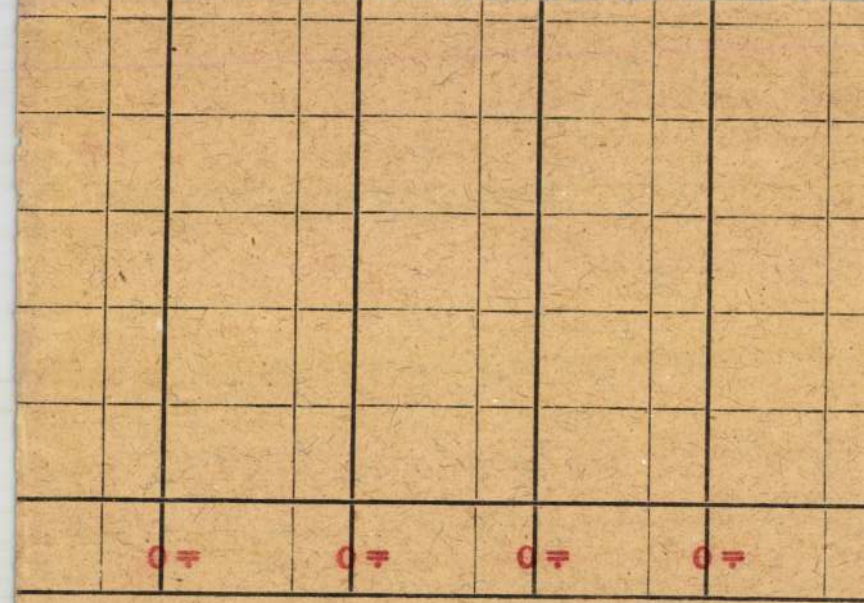

állandó iktatószám alatt évenként elkülönítve

Lévay Tibor

1.

Ferk. pzomfoisk. vk

1939 - 41. 178. l.

EDÉNY,
hevederes, két csőrrel és a heveder végeinél
egy fejjel.
XV. század.
Réz, mag. 25 cm.
A kölni Schnütgen-gyüjteményből Simor p
vásárolta, 1884.
Keresztény Múzeum Esztergomban.
házművészeti Lap, V., 1884., 363. l.

CÍMERTARTÓ IFJÚ,
XV. század(?).
Bronzdombormű, mag. 11 cm.

MNK

Lévay Tibor, Felv.

Csendélet szódásüveggel, akv.
Csendélet, akv.
Falu vége, akv.

Visszatért területek képzőműv. főisk. ifjusága
kiáll. 1942. dec.

MDK

Lévay Tibor, festőművész.

Genthon I: A Római M.Akad.Kiáll. Szépművészet.
1942. 2o3-2o4 l.

Lévay Tibor

Középiskolai vajtanári
oklevelet kapott 1941-ben

Ferk. pzomfoisk vk
1939-41. 176. l.

Szt. Györgyről c. káptalani Plébánia Sopron.

480/948.

Műemlékek Orsz. Bizottsága

Budapest.

IX. Högyes Endre u. 10

Lévay Tibor

rajz tanár jelolt

Ferkèpzomfojsk`vk

1939–41 151 l.

motívumokkal, puttókkal, szirénnel, madarakkal, drágagyöngyökkel stb. tarkítja. Növényi elemekkel alig találkozunk. A játékos, kedves, szőkehajú puttók nagy szárnya szivárványszerűen árnyékolt. Kedvelt színe a karminpiros, kék, zöld, sárga.

Ia lap: „Pontifex missam celebraturus ecclesiam intrans et ubi celebrare debet se inclinans et breuiter orans dicat illico . . .“ A lapot széles keretdíszítés szegélyezi, alapja ecsetarannyal festett. Az alsó szélen (60 mm magas), középen két szárnyas, ruhátlan puttó által tartott zöld babérkoszorúban a főpapi címer, aranysugaras kék alapon. A címerpajzs a felső mezőben fekete (elkopott ezüst?) alapon piros keresztet, az alsó mezőben piros alapon három arany fenyőtobozt (pinus) mutat. A lapkeretdíszítés alsó részében még egy nagy díszes kék pávát tartó puttó s egy puttóval játszó, bőségszarut tartó szirén és egy madár látható. A lapkeret külső részében (48 mm széles) madarak, fenyőtobozok, szárnyas puttófejek és drágakövek, gyöngyök között négyszögletű táblán kék alapon arany betűkkel B P ARCHIEPIS CUSCENT olvasható. A B P monogrammot Zákonyi Mihály azonosította Battista Pinelli cosenzai érsek, az Angyalvár volt castellanojának nevével. A lapkeret felső részében (25 mm magas), középen két haltestű szárnyas kis puttó által tartott kis zöld babérkoszorúban kék alapon arany IHS. A lapkeret belső szélének díszítéséből (23 mm széles) egy miniatura húzódik a szöveg közé (57 × 80 mm), amelyen *Misező püspök* ábrázolása látható. Zöldlépcsős oltár előtt piros szőnyegen térdel a püspök imárakulcsolt kézzel. A fehér terítővel borított oltáron aranykereszt

Leibai Tibor

festő-

Leibai Tibor olaj és akvarellképeket festett, a festést most abbahagyta. A Bp. Honvéd futballcsapat hűséges.

Losonczi Miklós: Amatőr művészek.
Művészet, 1971. november - 32. oldal

Lévayné Szabó Erzsébet iparmúvész

Nosztoni: 3 kiállítás; Csók I. Galéria

Nérszava 1955 okt. 30, 83 évf. 256 n.

4 l.

Lévainé Szabó Erzsi

Gyűjteményes bemutatójával az új generáció je-
lentkezett.

T. Horváth Klára: Mai magyar üvegművészet; Ipari Művészet, 1971. 1. sz. 4. l.

Lévainé Szabó Erzsi

Finom színes üvegei mellett rogyasztott tükrökkel szerepelt az 1970 nov.-i miskolci kiállításon.

T. Marik Klára: Mai magyar üvegművészet, Ipari Művészet, 1971. 1. sz. 6. l.

Lévainé, Szabó Erzsébet

Szőlőmosó, üveg
Üvegtál
Üvegtányérok
Üvegtál és tányérok
Üvegtányérok

Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása

Ernst Muzeum, 1955. junius, 31 l.

és OSZTRÁK

VERNET, HORACE (francia festő, 1789—1863)
Hajóvontatás
Vászon, olaj, 34×46 cm.
Lepold—Homor 97. l.

KÉPEK

BALDUNG HANS (német festő, 1480—1545) körül.
Kálvária Szűz Mária és Szent János evangélistával (136. kép)
Fa, olaj és tempera, 61×48 cm.
Régebben mint Altdorfer műve szerepelt.
Benesch Belved. 70. l. (Cornelis Massys köre.) — Gerevich: IPGY. 95. l. — Paul Ganz (szóbelileg): Baldung.

BLAAS, CARL VON (osztrák festő, 1815—1894)
Madonna
Vászon, olaj, 104×70 cm.
Jelezve lenn középen Carl Blaas, Rom 1841.
Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 44. szám. — Esztergom, 1876-os évf. 45. szám. —. Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII. 1876., 36. l. — —ó: Az esztergomi Hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. — Rényi 23—24. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 769. l. — Körösy László: Esztergom.

Lévai Zsuzsa építész

MDK

44.sz. terv repr.

Schmiedl Lorenc:Négytanterems felsőtagozatu általános iskola tervpályázata Magyar Epitőművészet 1955. IV.évf.7-8.sz.232.l.

Leóainé, Szabó Erzsébet

Szőlőmosó üveg
Üvegtál, levelés dísz.
Üvegtál és tányér virág, levél dísz
Üvegtányérok, levelés dísz
" , gyümölcsdísz

Fiatal képzőművészek és parművészek
Kiáll 1955

Kovács Margit

Vicsorító oroszlán (1957)

Sárhanyi (1959)

Szerető asszony (1959)

Pásztor (1961)

Kovács Margit kiall. 1962

Katalógus: Oelmacher Anna

MDK

Lévainé Szabó Erzsi

Az üveg művészete kiáll. Iparm.Muz. 1961.

Lévainé Szabó Erzsébet, iparművész NDK

Kiváló üvegművek.

P. J.: „Az üveg művészete" S. l.

NÉPSZABADSÁG. Bp. 1961. szept. 24.

M. D. K

LÉVAINÉ SZABÓ Erzsébet

Szerepel a Kiállításon

Dutka Mária: Az üveg műnészete
Kiállítás az Iparmův. Múzeumban

Magyar Nemzet 1961. szept. 28. 4.

M.D.K.

Lévayné Szabó Erzsébet
iparművész

Üvegművészeti munkái

Háts: Üvegművészet
Nők Lapja, 1961. okt. 21.

Leváiné Szabó E.

iparmivész

lásd

Szabó Erzsébet

alatt is.

Lévai Tamás

ács

1699. Kolozsvár

Bal Hel. 128. l

Tekintetes

„Europa" könyv és lapterjesztő rt.

Budapest

V. Rothermere u. 12.

LÉVAY Jenő

SZEGŐ György: Műanyagnyulak. = Magyar Nemzet, 1991.május 31. 11.p.

Miskolci Galéria, Első magyar műanyagnyul kiállítás,1991.

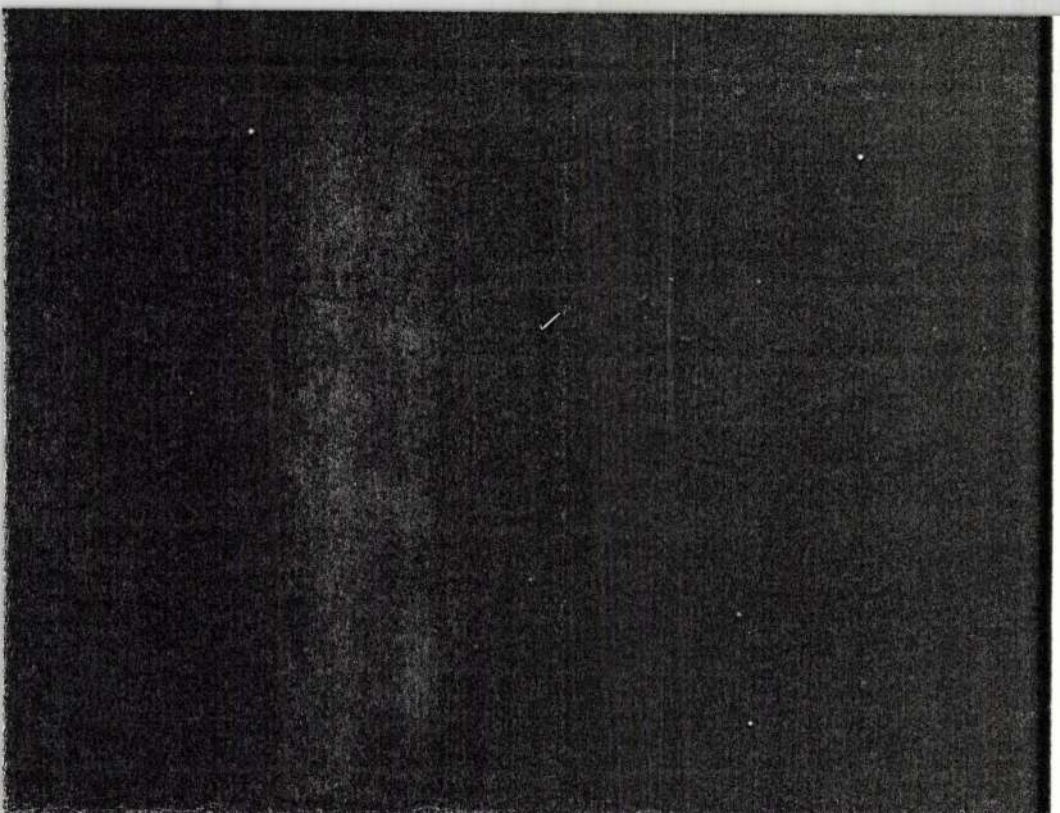

MDK

Lévay Tibor, festőm.

a kiállitáson szereplő festők, egyike.

Az olasz uralkodó a római magy. akad. kiállitás

Fal conieri Palota. -Római magyar akadémia kiálli

Uj Magyarság. 1942. máj. 22. 3.1.

Dear Tim, Gertie.

Lévay Tibor

festő

írod

B

M. E.: A római magyar akadémia kiállítása.

Esti Lyság

1942. máj. 27

Dear Tina

Ned

M.E.: A poem

Painter character

Picasso.

Los Angeles

1972. May 27

Lévay Tibor

festő

résztvett ~~koll. kiáll.~~ a római magyar akadémiába rendezett művészeti kiállitáson

Pesti Hirlap

1942. máj. 21

(Magyar művészek kiállitása Rómában.)

Lévay Tibor

festő

írod Részt vett az
2 alábbi kiállitáson-

Esti Magyarország

1942. máj. 21.

(Az olasz uralkodó megnyitotta a római Magyar Akadémia művészeinek kiállitását)

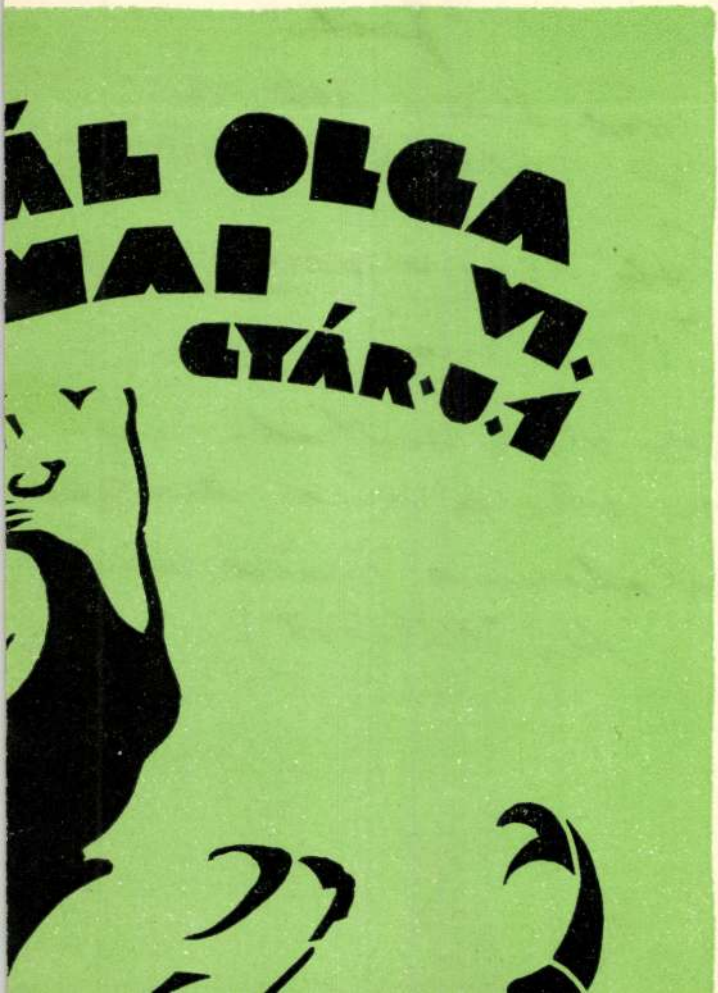
ÁL OLGA
MAI
VI.
GYÁR·U·I

Lévay Tibor

festő

l.

Szépművészet,
1943. 31. l.

Leiray Tibor

festő, (Felvidék)

Csendélet szőlővel, vízf.

Csendélet, vízf.

Falurészlet, vízf.

Kat. F. E. D.

Lévay Tibor

festő

l.

Szépmüvészet

1942. 203. l.

Leváy Tibor

vezet vett a Rómában
élő magyar Eéprőmű-
vészek kiállításán

Magyar Nemzet
1946. jun. 22.
(Római magyar hírek)

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Kedv

Olvastam Kálm

Ön levelédet (nem is tud

meg. Triest, Aosta és Róma háromszögében igen sok várost keresett fel s azonkívül a fascista jogrendszerre vonatkozó munkán dolgozott.

Dr. Taksonyi József (1908, Szekszárd, róm. kat.) pécsi énekiskolai prefektus (Szilágyi Loránd, Koszó, Luttor professzorok) az első félévben olasz állami ösztöndíjjal, a második félévben magyar állami ösztöndíjjal folytatta Rómában művelődéstörténeti tanulmányait, melyekről az egyházi intézet ösztöndíjasaival kapcsolatban számoltunk be.

Féléves olasz állami csereösztöndíjat kapott *Kisléghi Nagy István* építész is, aki azonban egész tanéven át az orosz fronton teljesített katonai szolgálatot, így ösztöndíját nem vehette igénybe.

A paviai Collegio Borromeo csereösztöndíjasa:

Sebeszta Miklós (1919, Alcsút, róm. kat.) olaszországi ösztöndíjas (Zambra professzor) a paviai egyetemen irodalmi, történeti és művészettörténeti tanulmányokkal foglalkozott. Így többek között az olasz humanizmus kérdésével és az új Olaszország irodalmával. Tasso professzor segítségével összegyüjtötte az A. Fogazzaróra vonatkozó szakdolgozata, illetve esetleges doktori értekezése anyagát. Hallgatta Fraccaro professzor előadásait az ókori Itália topográfiájáról és az ő útmutatásával foglalkozott a pomérium-kérdéssel. Járt továbbá a pompeii falfestészetről és az antik-olasz dialektális költészetről tartott kollégiumokra. A Magyarország iránti érdeklődésnek kisebb előadások tartásával igyekezett megfelelni.

Az olasz államtól „premio"-ösztöndíjat nyertek:

Ács Mária Anna (1910, Budapest, róm. kat.) középiskolai tanár, a római egyetem bölcsészeti karán irodalomtörténeti, történelmi, filozófiai és művészettörténeti előadásokat hallgatott; az olasz kir. tanfelügyelőség külön engedélyével három középiskolát és egy kereskedelmi középiskolát látogatott meg, 60 tanítási órán véve részt. Anyagot gyüjtött doktori értekezéséhez, mely egy XIX. századi regényíróval, Salvatore Farinával foglalkozik. Meglátogatta Toscána és Umbria nevesebb városait és Firenzében résztvett a Maggio Musicale egyik előadásán. Szoros kapcsolatot tartott fenn az olasz női szervezetek vezetőivel, akiket később magyarországi útjukon is kalauzolt.

Borsy Olga (1916, Debrecen, ref.) szabadkai leánygimnáziumi magyar-latin-olasz szakos tanár, 1942. február 1-től Rómában, mint a bölcsészeti fakultás rendkívüli hallgatója latin-olasz nyelvészettel és régiségtannal foglalkozott Schiaffini és Sapegno professzorok útmutatása alapján. Látogatott 1—1 hónapig három nagyobb középiskolát, megismerkedett Róma ókori és modern művészeti alkotásaival, kutatott a vatikáni könyvtárban. A nyári vakációban bejárta egész Olaszországot Rómától északra.

Környei Molnár György (1915, Kispest, róm. kat.) középiskolai tanár, „Ady és d'Annunzio" címmel megkezdett értekezését fejezte be. Nyelvi és irodalmi ismereteit tökéletesítette és személyesen érintkezett az új olasz költő- és írónemzedékkel.

Római Coll. Hungaricum

Lévay Tibor (1914, Nagybánya, ref.) eredetileg restaurálással akart foglalkozni a római Istituto del Restauróban. Az intézet azonban szervezés alatt állván, látogatása lehetetlen volt. Így piktúrával foglalkozott és a szokásos akadémiai kiállításon hat képével szerepelt. Ösztöndíjas idejét művészettörténeti tanulmányúttal fejezte be Felső- és Közép-Olaszországban.

Mihály László (1903, Székelyudvarhely, róm. kat.) író és hírlapíró, okleveles tanár a római egyetem beiratkozott hallgatójaként olasz nyelvi és irodalmi előadásokat hallgatott. Széleskörű írói, publicisztikai és újságírói működést fejtett ki a nagyobb magyar és olasz lapokban. Állandó előadója volt a római rádiónak, s e minőségében havonkint, sőt gyakrabban is tartott olasz-magyar kulturális, irodalmi, politikai tárgyú előadásokat. Ezenkívül műfordításokat végzett az olasz irodalom köréből és befejezte Janus Pannoniusról szóló történelmi regényét. Mint az olasz állam meghívott vendége résztvett a firenzei ifjúsági kulturális kongresszuson, a velencei nemzetközi filmversenyeken és a milánói sportünnepségeken.

Németh József (1919, Soltvadkert, róm. kat.) okleveles gyógyszerész az egyetemi gyógyszerészi kiképzést tanulmányozta, különös tekintettel annak gyakorlati részére. „Az olasz gyógyszerészet szervezete és szociális helyzete" címmel egy munkát fejezett be. Tanulmányúton járt Assisiben, Perugiában, Sienában, Firenzében, Pisában, Milánóban és Veronában. Rendes hallgatója volt az I. R. C. E. olasz nyelvi tanfolyamának.

Dr. Paulinyi Kornélia (1915, Szőllősardó, Abaúj-Torna m., ref.) 4000 lírás olasz állami ösztöndíjat kapott, hogy az 1941/42. tanévet a római egyetem orvostudományi karának tüdőgyógyászati tanszékén, a római Forlanini Intézetben töltse. 1942. január—júniusig dolgozott az intézet két vezetőjének, Eu. Morellinek és V. Monaldinak személyes irányítása mellett. Különösképen a gümőkóros kavernák aspirációs kezelésével foglalkozott. Elvégezte a „Scuola di Perfezionamento in tuberculosi"-t is és erről diplomát is kapott. Tanulmányairól beszámolókat küldött a „Tuberkulózis Elleni Küzdelem" című szakfolyóiratnak.

Szára I. János (1918, Pestújhely, róm. kat.) egyetemi tanársegéd (Erődi Harrach professzor) doktori értekezését készítette, melynek címe: „Családvédelem Olaszországban" és melynek alapján „summa cum laude" doktorrá fogadták. Egy cikke a Szociális Szemlében már meg is jelent.

Voit Eszter, férj. Meleghy Gyuláné (1916, Budapest, róm. kat.) székesfővárosi testnevelő tanár tanulmányútját a Gil szervezetének és működésének megismerésével töltötte, különös tekintettel a testnevelésre. Meglátogatta a Collegio Monte Sacrót és testvérintézetét, a Casa della Graduatat: ezekből kerülnek ki a körzeti vezetőnők. Végiglátogatta az egyes Gil-intézményeket is, hospitált a középiskolák testnevelési óráin, végül pár napot töltött az orvietói Accademia di feminile del Gil-ben, ahonnan a testnevelő tanárnők kerülnek ki.

Ösztönd. 1941/42

Lévai Nóra

Gyapotfelhő, cérnaeső

Textilképek hozott anyagból

HÁROM TEXTILMŰVÉSZ kiállítása a Duna Galériában: *Lévai* Nóra, *Sóváradi* Valéria és *Torma* Anna képei gyapjúpászmából, „lauferből", gézszerű pamutanyagból, sok varrással, hímzéssel, ragasztással, kevés szövéssel.

Sóváradi Valéria munkái váltásról tanúskodnak: elhagyta köteges, hajfonatos, gipsszel merevített képeit, lágyabb anyaghoz fordult. A gyapjú- vagy pamutmező tényleg szelídebb: *Metszet* című képe a jelzésszerű száraz növényekkel és a földrétegekkel mégis inkább a keményebb anyagot igényelné.

ÚJ MÉG SZÁMÁRA ez a kifejezésmód; átvilágított, *Zárványok* című képén még dolgoznia kell: a vattaszerű anyag *nem rejt eléggé, s nem mutat meg eléggé* ahhoz, hogy teljes élményt adjon. A *Bioszférában* viszont nagyszabású lendülettel vázolja fel a száguldó viharfelhőket, zajos sötétkékek, tépett fehérek, sivatagos sárgák segítségével.

Torma Anna hímez. Ez a nem lebecsülendő munka tényleg megkívánja, hogy „hozott anyag"-hoz forduljon segítségért, kiegészítésért. Hímzései alá a „laufer" — nemrég a Műcsarnokban kiállításnyit mutattak be a textilgyárban befutóként használt anyag lehetőségeiből — jó alap. A *Varázslat*ban ragyogó selyemfényű színei mögé ellenpontul használja, a *Virágos kárpit*ban a rajzosan, cirkalmasan törődött anyag táncoló vonalkáit viszi tovább tavaszi üstökös csóvát húzó virágfejei alá.

Lévai Nóra fantasztikus finomságú képein gézszerű anyagot használ és színes cérnák halmazát. Tetszik a finomsága ebben az ajtóbecsapós világban, tetszik a leheletvékonysága a durva, gyűrött, snassz divat idején, s az érzékenysége... Igaz, ragasztania kell könnyű anyagait, hogy el ne fújja a kemény szél; az áttetsző pihe textilek mellé odateszi, sorban, keretként azokat az anyagdarabkákat, amelyek képének előzményei lehettek: apró brokátdarab, kicsiny nyakkendőselyem, csillogó, fémes, sötét, világító. A *Térkép utazóknak* című képen mindez tovább értelmeződik: a kész selyemszövet darabkák mintegy jelmagyarázatként viselkednek, miközben áltérképén — amely mindenhez és semmihez sem hasonlító táj — cérnavonalak, fonalfolyók, szálhatárok rajzolódnak.

JÓ DOLOG, hogy a Duna Galéria helyet ad fiatal textilművész alkotóknak is, egyáltalán az iparművészet képviselőinek. Jó, ha kitapinthatjuk a textiles „nagy generáció" hatását, például *Szenes* Zsuzsa gyapjúpászmáit, amit ők egészen másképp dolgoztak fel, vagy *Droppa* Judit kötött szekvenciáit, amelyeknek *logikáját követi csak* Lévai Nóra *Piros-kék* képe. Kevésbé jó viszont, hogy az itt kiállított művek nagyrészét már láthattuk más kiállításokon. *A kiállításnak állomásnak kellene lennie, nem kitaposott útnak;* a kiállításról kiállításra utazó művek csak az életmű szöveges részét gyarapítják.

Torday Aliz

nekünk irkál; ügyében magas beosztásban dolgozó elvtársak hívják meghallgatásra. Megtudtuk, miként mondhatunk fel jogszerűen. Mivel a munkaviszony megszűnését felszólításunkra se'íratta ki az igazolványából, ezt jeleztük a rendőrségnek. Azóta nem tudunk róla. Nehéz arra felelni, hogy akadna-e hely számára ezen a vidéken. Mindenütt megelőzi őt a híre.

Megoldatlan konfliktusok

Dr. Gáncs Lajos azt mondja: megdöbbentő volt, amikor Rab doktor egy ízben kijelentette, azért nem megy a húsiparhoz, mert nem tudja elviselni a vér látványát.

— Mint minden elhibázott pályaválasztás — fogalmazza meg az egyik tanulságot —, ez is egyéni tragédia. Korábban kellett volt látni. Anyagiassággal vádolnak. Ha így volna, a vágóhídon dolgoznék 10—12 ezer forintért, csak hát én az állatok gyógyítására esküdtem. Október óta állás nélkül vagyok. A tartalékaim elfogytak, hovatovább kegyelemkenyéren élek.

Németh Dezső nyárádi gazdától tudom, valóban szóba került, hogy dr. Rab István lesz a falu állatorvosa. Tudomása szerint sokan örültek ennek, mert csak jót hallottak Rab doktor állatszeretetéről.

Az ügyben nem érdekelt állatorvost próbálom szóra bírni, ő azonban elzárkózik ez elől, mert mint mondja, másnap esetleg ő kerülhet hasonló helyzetbe. Mindenesetre szerinte Rab doktor hibázott, de korántsem akkorát, hogy azért erre a sorsra kellett volna jutnia.

Egy ideig ezt hiszem az ügy egyik fontos tanulságának. Idáig

GOETHE INSTITUT BUDAPEST

Andrássy út 24., 1061 Budapest
Tel.: (0036-1) 374 40 70, Fax: (0036-1) 374 40 80
kedd – péntek / Dienstag – Freitag: 12.00 - 19.00, **szombat** / Samstag: 12.00 - 16.00
http://www.goethe.de/ms/bud/ e-mail: goethe@goethe.hu

Lévai Zoltán

A nagyváros mint műalkotás - München / Eine Großstadt als Kunstwerk - München

kiállításAusstellung

A Goethe-Institut Budapest szeretettel meghívja Önt és barátait! Das Goethe-Institut Budapest lädt Sie und Ihre Freunde herzlich ein!

szept. 15 – okt. 2.
15. Sept. – 2. Okt.

Goethe-Institut

szept. 14. Sept., 18.00
megnyitóEröffnung

Print-Performance
az <eckermann> bejárata előtt /
vor dem Eingang <eckermann>

Lévai Zoltán: *Geoprint*

Goethe-Institut
Andrássy út 24.

MAGYARORSZÁG

FORINT

Új Müvészet
Szerkesztösége
Báthori u. 10.
H - 1054 Budapest

GOETHE INSTITUT BUDAPEST

Andrássy út 24., 1061 Budapest
Tel.: (0036-1) 374 40 70, Fax: (0036-1) 374 40 80
kedd – péntek / Dienstag – Freitag: 12.00 - 19.00, **szombat** / Samstag: 12.00 - 16.00
http://www.goethe.de/ms/bud/ e-mail: goethe@goethe.hu

Lévai Zoltán

A nagyváros mint műalkotás - München / *Eine Großstadt als Kunstwerk - München*

kiállításAusstellung

A Goethe-Institut Budapest szeretettel meghívja Önt és barátait! Das Goethe-Institut Budapest lädt Sie und Ihre Freunde herzlich ein!

szept. 15 – okt. 2.
15. Sept. – 2. Okt.

Goethe-Institut

szept. 14. Sept., 18.00
megnyitóEröffnung

Print-Performance
az <eckermann> bejárata előtt /
vor dem Eingang <eckermann>

Lévai Zoltán: *Geoprint*

Goethe-Institut
Andrássy út 24.

MAGYARORSZÁG
FORINT

Új Müvészet / Art Today
Gábor Pataki
Bátory u. 10.
H - 1054 Budapest

Lévai Zoltán

Reprodukció : No. 0002

Lásd: Potyók Tamás

Tájkép

Új Művészet 96/12

ii. Ezek említése gyakran éppen a leggazdagabb

tűnik ki, hogy a polgárok külön megemlítendő
s ruháikat és ágyneműiket tekintették. Gyakori
t a legközelebbi hozzátartozók örökölték. Így
gének 1413-as végrendelete, hogy a férj „Sopron
ságomat" örökli. Különösen gazdag – főleg
glepően azonos nagyságú ezüstneművagyonról
üstpohárról rendelkezett, Stefan Stichenwinkel
ára 1 ezüsttálat, 10 ezüstkanalat, 1 övet és egy
bá ágyneműk Nikolas Juding egyébként igen
1427-ben Leonard Aindlefer gyermekei anyjuk
k. Mark Phendelnek 1457-ben zálogban volt 4
von Wien 1466-ban a Szent Mihály-templomra
istövekről is rendelkezett, nagyszámú ágynemű
n kívül Jeronimus Siebenbürger 1467-ben egy
ály-templomra hagyja. 1439-ben Erhard Hierss
ek értéknek egy háztartásban. „Ezüstnemű és
űt, ruhát, köpenyt, ágyat, párnát.
gyonokról vallanak a 15. századi pozsonyi
stamentuma mutat nagyobb gazdagságot: két
míg a külön említett, kivül-belül aranyozott

A férfiaknál nem érzelmi kérdés, a nők gyűlölik

A kövérség gyógyítható

A kövérség világjelenség. Az elhízottak száma egyre nő. Ami jó ideig a nyugat gondja volt, az ma már a fejlődő országokat is nyomasztja, súlyos problémákat okoz a betegellátásban, és nagy terheket ró az egészségügyi költségvetésre. Finnországban kiszámították, hogy ha a teljes népesség normális súlyú volna, akkor ugyanannyit takarítanának meg, mintha minden finn dohányos leszokna a cigarettáról. Dr. *Halmy* László, az elhízás ellenes alapítvány elnöke kiszámította, hogy Magyarországon az elhízás és kísérő betegségei évente 11 milliárd forintba kerülnek az egészségbiztosítónak. Következésképp az európai egészségügyi szakellátásban a kövérség gyógyításának is helyet kellene teremteni, mint ahogy ez az Egyesült Államokban és néhány nyugati országban már megtörtént. Ily módon nagymértékben visszaszorítható volna a korai halálozás.

Az Egészségügyi Világszervezet szerint: a kövérség betegség. Idült és kiújuló. Fűzzük hozzá, olyan kór, amelyhez a betegeknek nem normális a viszonyuk. Vagy tragikusnak fogják fel, vagy nem törődnek vele. Sőt az egészség jelének tartják, hogy „jól hasznosítják a takarmányt".

A kövérség olyan kór, amely megelőzhető, és vele együtt más betegségek kialakulása is megakadályozható. Ha azonban elhatalmasodik, nagy az esélye például a cukorbaj, az epekő, a szív- és érbetegségek, a rák megjelenésének és a korai halálozásnak is.

De hogy ne csak a legsúlyosabb betegségeket említsük: a kövér ember nemegyszer rosszul alszik. Kétpercenként leáll a légzése, majd egy felhorkanás jelzi, hogy ismét levegőhöz jutott. Reggel fejfájással ébred, és úgy érzi, felszökött a vérnyomása.

A hátrányos megkülönböztetés, amelyben a kövér embert részesítik, depressziót is kivált, de az sem ritkaság, hogy a depresszió az elhízás oka: a beteg evéssel, ivással vezeti le a feszültséget. Halmy professzor elmondja, hogy az első világháború után a bánatos német hadiözvegyek nagy része elhízott. Ahogy akkor mondták „bánatzsírt szedtek magukra". A kövérség és a depresszió között feltételezett kapcsolatot az igazolta, hogy antidepresszívum hatására fogyni kezdett a beteg.

A hátrányos megkülönböztetést már az iskolában elszenvedi a kövér gyerek: nem veszik be a focicsapatba, kicsúfolják, ügyetlennek, lustának, bambának mondják. Ha felnő, nem talál egykönnyen partnert, és elhelyezkedni, érvényesülni is nehezebben tud.

Az elhízás mércéje a testtömegindex, a testsúly és a testmagasság viszonya. Képlete:

FÁBRY JÁNOS RAJZA

kg/a testmagasság négyzete. Ha az eredmény 40 vagy annál több, akkor már súlyos állapotról beszélnek. Ma a nőknél a manökeni, a férfiaknál a gladiátori termet divik. Sok fiatal rájuk szeretne hasonlítani. Ám nem vállalják a vele járó önmérsékletet. Tablettákat szednek: ki azért, hogy lefogyjon, ki azért, hogy megizmosodjék. Egyik-másik készítmény ártalmas is. Mégis, miként egy 21 ezer magyar emberre kiterjedő vizsgálat bizonyítja, nálunk fiatalon 25 és 30 év között kezdődik az elhízás, amelynek végeredménye, hogy a magyar népesség 60 százaléka elhízott, illetve túlsúlyos.

A nőknek más a kövérséghez való viszonyuk, mint a férfiaknak. Az erősebb nemnél ez nem érzelmi kérdés. A nők gyűlölik. Rettegnek tőle. A Magatartástudományi Intézet 3600 14–24 éves nő egészségi állapotát vizsgálva azt találta, hogy 60 százalékuk kövérnek mondta magát, holott a testsúlyindex szerint normális súlyú vagy éppen sovány volt, és csak négy százalékuk volt molettnek és öt százalékuk kövérnek mondható. Ennek ellenére csaknem a fele részük fogyókúrázik, és a diétán kívül étvágycsökkentőt, hashajtót és vízhajtó tablettákat szed. Sőt némelyek zabálási roham után hányásra ingerlik magukat. (A diagnózis: bulimia). S lehetnek olyanok, akik a legjobb úton vannak ahhoz, hogy elfogyjanak, mert fokozatosan leszoknak az evésről (diagnózis: anorexia nervosa).

A fiatal nők körében végzett vizsgálat egyik árulkodó adata, hogy a soványságot igazoló testsúlyindex ellenére azért nincs minden rendben. A nők 43 százaléka ugyanis testsúlyingadozásról számolt be, ami azt a gyanút kelti, hogy azok, akik a felmérés idején soványnak bizonyultak, egy év múltán már a kövérek táborában találhatók.

A fogyókúrában a legnehezebb az elért súly megtartása. A szervezetben működik egy szabályozórendszer, amely ha stabil, akkor az, aki tíz kilót leadott, ha abbahagyja a diétát, viszonylag rövid idő alatt visszahízza azt. Ha ez a szabályozórendszer nem stabil, akkor esetleg a tíz kilóra még hármat ráhízik. Lehet-e ezt egyáltalán elkerülni? Állandó diétával és rendszeres testmozgással lehet. És végre feltalálták a hőn vágyott árkánumot, s nem is egyet. A világsajtó két kövérséget gyógyító tabletta felfedezéséről tudósít, és egyenértékűnek tünteti fel a Viagrával. Az egyik a szervezet zsírfelvételét gátolja, a másik pedig a szokott idő előtti jóllakottság érzetét kelti. Az előbbinél jelentős súlycsökkenés érhető el az esetben, ha a zsírfogyasztást megfékezik. Hatására csökkent a vérzsír és a vércukor is. Az utóbbit 605 betegnél nyolc európai országban 18 hónapig próbálták ki. Hat hónapig csak diétát alkalmaztak, azután következett a tabletta, amely megtartva a diéta eredményeit, újabb jelentős súlyveszteséget okozott. A lényege: megszünteti a diétát követő visszahízást, s nem a szervezetet igénybe vevő folyadékürítéssel – hanem a táplálék felvételének akadályozásával. Mellékhatásai csekélyek, ellenjavallata kevés. Mindenesetre csak orvosi rendelvényre szedhető. A tabletta Magyarországon az ígéretek szerint a jövő év elején lesz kapható. Remélhetően nem- csak szépészeti hatása lesz, és nemcsak a hátrányos megkülönböztetést szünteti meg, hanem csökkenti a halálos kimenetelű szív- és érrendszeri betegségeket is.

Kovács Judit

A Magyar KONYHA hét végi ajánlata

Sütemények friss gyümölccsel

Sok hódolója van a tortának, krémeknek, süteményeknek, no meg nyár végén a friss gyümölcsök fogyasztásának. A Magyar Konyha népszerű gasztronómiai magazin Cukrászat rovatában most olyan receptekkel szolgál a háziasszonyoknak, amelyek kombinálják az édességet a gyümölccsel. Íme az egyik friss gyümölccsel „megvadított" édességköltemény a lap ajánlatából.

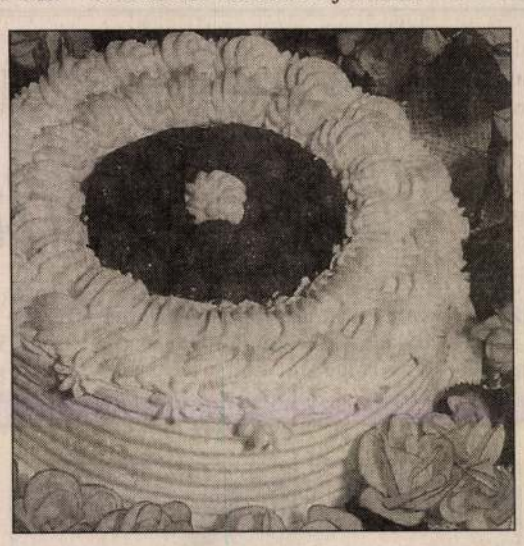

Tejszínes málnatorta

Hozzávalók (8–10 személyre):

A piskótához: 6 tojás, 12 dkg cukor, 15 dkg liszt, a málnakrémhez: (pudingporból is elkészíthető) 3 dl tejszín, 15 dkg málna.

Piskóta elkészítése: a tojások fehérjét kemény habbá verjük, édesítjük, lazán hozzákeverjük a tojások sárgáját és a lisztet. Tortakarikába töltve 180 C-fokos sütőben megsütjük. Kihűlés után három rétegbe vágjuk, tejszínes málnakrémmel töltjük, és tejszínhabbal, málnával díszítjük. Elkészítési idő: 75 perc Egy szelet: 1073 kJ/256 kcal A Magyar Konyha Tájak és ízek rovatában rendszeresen bemutat az ország különböző vidékeire jellemző ételspecialitásokat. A júliusi számban Sárvár és térségének ételkultúráját ajánljuk az olvasók figyelmébe.

Jánosházi csirkemell csúsztatott tésztával

Hozzávalók: 60 dkg csirkemellfilé, 1 fej vöröshagyma, fűszerpaprika, só, őrölt bors, 2 evőkanál olaj, 1 db tölteni való paprika, 1 db paradicsom, 2 gerezd fokhagyma, 2 dl tejföl, 1/4 kg 8 tojásos házi csuszatészta, 1/2 kg burgonya.

A csirkemellfiléket egyenletes csíkokra vágjuk. A vöröshagymát megtisztítjuk, finomra vágjuk, kevés olajon aranysárgára pirítjuk. Hozzáadjuk az összevágott fehér paprikát és a paradicsomot, puhára pároljuk, rátesszük az összezúzott fokhagymát, fűszerpaprikát és a csíkokra vágott csirkemellet. Az egészet pároljuk, és szűrőkanállal kiszedjük a húst a párolóléből, majd félretesszük. A párolólevet kevés vízzel fölengedjük, beleteszszük az apró kockákra vágott burgonyát. Ha félig megfőtt, hozzáadjuk a csuszatésztát, és együtt készre főzzük. Ízesítjük sóval, fűszerezzük őrölt borssal (csak annyi lével öntsük fel, amennyit a főzéskor a tészta magába szív). Hozzáadjuk a kikevert tejfölt és a párolt csirkemelleket, majd összekeverjük. Ha szükséges, utánaízesítjük. Tűzálló edénybe vagy tepsibe öntjük, sütőben átforrósítjuk és tálaljuk. Elkészítési idő: 90 perc Egy adag: 2520 kJ/600 kcal Ajánlott ital: Soproni kékfrankos.

Hegyvidéki üdülések

Az ország tetején, a 965 méter magasan fekvő Hunguest *Hotel Galyatetőben* vasárnaptól péntekig tartó akciós üdülésre várnak egyedülállókat és párokat, gyermekkel vagy anélkül. A „négyet fizet ötöt kap" akcióban az ötéjszakás szállás félpanzióval, fedettuszoda-használattal együtt páros jelentkezésnél a felnőtteknek személyenként 17 400 forintba kerül a parkra néző összkomfortos szobákban, míg a másik oldalon ezer forinttal kevesebb. A gyermekpótágy ára – ugyancsak félpanzióval – egységesen 11 600 forint. Hosszabb időtartamú üdülésre is mód van. Ami pedig a látnivalókat illeti, helyben megtekinthető a Kodály Zoltán-emlékszoba, a nagy zeneszerzőnkről elnevezett hegyi kápolna. Érdemes ellátogatni több közeli kilátóhoz, valamint a piszkéstetői obszervatóriumhoz is. Menetrend szerinti autóbusszal is elérhető Parád, ahol a legnevesebb látnivalók közé a Kocsi-múzeum, a palóc ház, a 25 országból származó ásványvízgyűjtemény, valamint *Asztalos* Joachim fafaragó kiállítása tartozik. Autóbusszal lehet fölmenni a kékestetői csúcshoz és hazánk legmagasabban fekvő tavához, a mátraházi Sás-tóhoz is.

Vasárnaptól péntekig tetszés szerint igénybe vehető három- éjszakás szállás a festői Hámori-tó partján fekvő háromcsillagos Hunguest *Hotel Palotában* Lillafüreden. Valamennyi összkomfortos, színes tévével, telefonnal, minibárral felszerelt kétágyas, pótágyazható szobából a hegyek karéjára látni. A térítés három éjszakára félpanzióval, házon belüli uszoda-, szauna-, pezsgőfürdő-, gőzfürdő-, fitness- és kerékpárhasználattal személyenként 19 900 forint. Mód nyílhat egyhetes pihenésre, személyenként 49 400 forintért. Programként ajánlható több közeli barlang megtekintése, romantikus erdei kisvasutazás, a diósgyőri vár, a százéves fennállását ünneplő Herman Ottó Múzeum, valamint a híres miskolctapolcai barlangfürdő látogatása. A galyatetői szobák a 06-37/376-011 vagy vagy 012 telefonon, vagy 06-37/376015 faxszámon, míg a lillafürediek a 06-46/331-411 telefonon vagy faxon a 06-46/379-273 számon, köthetők le.

Egyéb üdülési információk hétköznapokon 9–12 között a 309-1456 vagy 309-1457 telefonon kaphatók. **(bányai)**

Nemzetközi bor- és pezsgőfesztivál Budapesten

Neszmély és Kamocsay Ákos

A bor a barátság, az ünnepek méltó megjelenítője, kísérője, a természet kincse, egyszersmind a szellem, a művészet, a nemzetek lelkületének kifejezője, gondok és örömök forrása. 1999 a bor és a gasztronómia éve. A budapesti nemzetközi bor- és pezsgőfesztivál, amelyet immár nyolcadik alkalommal rendez meg a Magyar Szőlő- és Borkultúra Alapítvány, szeptember 7-én A borkóstolás művészete című tudományos konferenciával nyílik meg. A fesztivál legfontosabb eseménye a borkiállítás és -vásár. Új helyszíne a budavári Szent György tér, ahol a teljes magyar borkínálat mellett a magyar tájegységek ízei is megkóstolhatók. Lesz sommelier-verseny és borárverés, hangversenyek, kiállítások a Sándor-palotában, és borünnep Szentendrén a skanzenben. Ezredvégi Ízkoncert címmel szeptember 11-én a Budapest Kongresszusi Központban tartják a borok és ízek gálaestjét, amelyen Budapest legkiválóbb éttermei és az ország legsikeresebb borászai mutatják be szakértelmüket. Ez utóbbiakat mutatjuk be most sorozatunkban, s velük azokat a borvidékeket, melyeknek szőlőjéből születnek a nemes italok.

Ászár-Neszmély környéke valaha híres volt finom nedűiről. Az Esztergomhoz közel fekvő vidékről Mátyás király visegrádi udvarában szállították a borokat, s Bécsbe is szívesen vitték hajón a palackokat. A szocializmus éveiben ezen a tájon sikerült szinte teljesen elfelejteni ezeket a tradí-ciókat. Az újrafölfedezés érdeme a Hilltop Neszmély Rt.-é. *Kamocsay* Ákos és három társa vállalkozásukkal 1994-ben világszínvonalú borászatot hoztak itt létre. Kamocsay Ákos Móron dolgozott az állami gazdaságban borászként. A rendszerváltáskor néhány angol borkereskedő fantáziát látott a magyar borokban, s körutazást szerveztek Magyarországon. A szovjet piac összeomlásával a gazdaság pincéi tele voltak borral, bemutatót tartottak, sikerült fölkelteni az angolok érdeklődését. Majd a gazdaság csődbe ment, a felszámolás után magánvállalkozóként kezdett Angliába exportálni, olyan borokat készíttetett, amelyeket szívesen fogadtak a külpiacon: 1991-ben ötvenezer karton, 1993-ban már 270 ezer karton bort forgalmazott. Érdemesnek látszott fejleszteni a vállalkozást. Ekkor találták meg Neszmélyt, amelynek adottságai kiválóak a szőlőműveléshez, s panorámája is egyedülálló: a Duna holtágában van az a sziget, amelyet *Jókai* Az aranyemberben írt meg. Itt 1993-ban mindössze egy borpincét és egy öreg szőlőtáblát találtak. Építkezni kezdtek, elkészült a borüzem saját palackozóval, sőt szálloda és étterem is a borturizmus híveinek.

Világszínvonalú borászatot hozott létre a Hilltop

DÉKÁNY TIBOR FELVÉTELEI

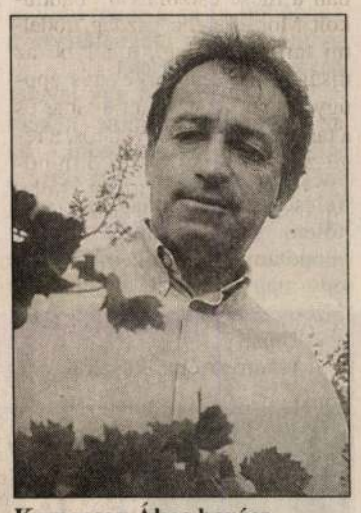

Kamocsay Ákos borász

Anglia rendkívül nagy borkultúrával rendelkező ország, csak hibátlan borokkal lehet versenyezni. S mert a Magyarországról oda menő export 50 százalékát ők adják, ennek a feltételnek minden bizonnyal megfelelnek a neszmélyi borok. A vidék fejlődik, a borászat megváltoztatta a környék arculatát. 1997-ben Nagy-Britanniában Kamocsay Ákos lett Az év borásza, tavaly a neszmélyi Cserszegi Fűszeres kapta meg Az év bora címet. A továbbfejlődést nem a mennyiség növelésében, hanem a fajták tökéletesítésében és az igényes belföldi piacon való terjeszkedésben látják. **(rácz)**

A kövérség gyógyítható
22. oldal
Móra Ferenc
23. oldal
Legendás Harcosok
24. oldal

Szombati
Magazin

Szobrok emberközelben
25. oldal
Óriások és mesterek Frankfurtban
26. oldal
Mi változhat a fürdőruhán?
27. oldal

Magyar Nemzet
1999. július 17., szombat

A fehér istennő rabja, avagy egy szenvedélyes pipagyűjtő története

Egy gondtalan élet utolsó tanúja

Él egy idős magyar házaspár Bajorországban; a férj és a feleség évente több hónapra hazalátogatnak. Ilyenkor az öregúr múzeumok pincéit kutatja. *Osskó* Irnák immár több mint harminc éve szenvedélyes *pipagyűjtő*. Elhatározta, lefújja a port a magyar iparművészet méltatlanul elfeledett remekeiről: a ládákba „elrejtett" faragott pipákról.

A történet hosszú, és a hetvenöt éves öregúr a beszélgetésünk közben nem hajlandó egyetlen részletet sem kihagyni. Számára minden mozzanat fontos, hiszen a pipagyűjtés az élete.

Osskó Irnák: Szeretném, ha ez a könyv végre magyarul is megjelenne NAGY ZOLTÁN FELVÉTELE

A soproni hadapródiskolában érettségizett Irnák 1944-ben, s fiatal hadnagyként csöppent bele a második világháborúba. A francia hadifogságból hazakerülve a Pázmány Péter Tudományegyetemen *jogászként* végzett. 1956 novemberében – 32 évesen – feleségével együtt elhagyta az országot, Németországban telepedett le. Tudta, hogy szakmájában – „a szinonimák világában" – nem fog megélni, így felesége unszolására mindketten beiratkoztak a müncheni állatorvosi egyetemre. Öt év múlva, negyvenévesen, friss diplomával a kezükben Bajorország egyik kisvárosába költöztek, hogy új életet kezdjenek.

– Szerencsénk volt, mert a német állam akkoriban jelentősen támogatta a mezőgazdaságot, így állatorvosként biztos egzisztenciát építhettünk ki – emlékszik vissza Irnák. – Egész nap az állatokkal foglalkoztam, esténként pedig verseskötéteket, filozófiai tárgyú könyveket olvasgattam.

Az első rokon 1963-ban látogathatta meg őket, az akkoriban csak „ötdollárosnak" emlegetett útlevéllel. E találkozás után kezdődött el az a szenvedélyes gyűjtés, amely meghatározta a házaspár további életét.

– Akkoriban írt egy levelet az anyósom, szeretne nekem ajándékkal kedveskedni, ha meglátogat minket. Azt kérte a feleségemtől, tudakolja meg tőlem, mit szeretnék. Én azt mondtam: úgy is akarok építeni egy magyar kúriát, abból pedig bizony nem hiányozhat egy igazi *tajtékpipa*.

A látogatóba készülő asszony nem járt szerencsével: hiába adott fel újsághirdetéseket a Vas Népében, hiába kérdezősködött a rokonoknál, ismerősöknél, sehol sem talált rá a hőn áhított ajándékra. Végül pipa nélkül utazott ki, de a történet nem ért véget. Mivel odahaza elterjedt, hogy Irnák egy tajtékpipát szeretne, ettől kezdve mindenki azt vitt neki ajándékba.

Tajtékpipa magyar címerrel

– Eleinte nem vettem komolyan a dolgot, aztán amikor már összegyűlt 20–25 pipa, esténként leültem a karosszékbe, kézbe vettem, forgattam, és egyre többet *gyönyörködtem* bennük. A pipákon a magyar történelem elevenedett meg: Szent István megkeresztelése, a mohácsi vész, Buda visszafoglalása… Úgy gondoltam, semmivel sem alábbvaló művészet a pipafaragás, mint az ötvös- vagy porcelánművészet. Ettől kezdve szenvedélyemmé vált a gyűjtés. Napközben az állatokkal foglalkoztam, esténként és hétvégeken pedig pipák után kutattam.

A sors iróniája, hogy az idős ember németországi árveréseken bukkant rá a legszebb darabokra: a kitelepült magyar családok gyerekei már nem tartották fontosnak ezeket a családi ereklyéket, így túladtak rajtuk. Irnáknak néhány éven belül ezer darabra duzzadt a pipagyűjteménye. Ekkor találkozott össze egy véletlen folytán *dr. Levárdy* Ferenc kandidátussal, akinek addigra már több művészettörténeti könyve jelent meg. A két férfiú megszállottan kereste fel Európa múzeumait; szinte minden magán- és közgyűjteményt meglátogattak, bejárták a könyvtárakat, hogy a pipa történetéről írásos anyagot szerezzenek, de mindhiába. Nem találtak e tárgyban összefoglaló iratot vagy könyvet.

– Rádöbbentünk, hogy a pipának, de főleg a magyar pipának egyszerűen nincsen szakirodalma. A tajtékpipáról pedig – ami a monda szerint Magyarországról származik – szinte semmit sem lehetett fellelni. Ekkor határoztuk el, hogy megírjuk *pipázó eleink* történetét.

Asztrik atya átadja Szent Istvánnak a pápa által küldött koronát

Mielőtt azonban a könyv kálváriáját ecsetelné, az idős gyűjtő elém tárja az általa hallott történetet a tajtékpipa születéséről:

– Állítólag az egyik *Andrássy* gróf – *Rákóczi* Ferenc valamelyik tábornoka – az osztrákokkal paktumot kötött, így főispáni rangot kapott. Egyszer küldöttségbe ment Törökországba, ahol a szultánt öt sakkpartiban megverte. Ezért ajándékba kapott egy briliánsokkal ékesített kardot, egy rabszolganőt és egy *tajtéktömböt*. A monda szerint ebből a darabból faragta ki a gróf csizmadiája az első tajtékpipát, hogy pótolja a polcról levert agyagpipát. Kíváncsi volt, így megtömte a pipát és beleszívott: soha ilyen finom illatot és ízt nem érzett még életében…

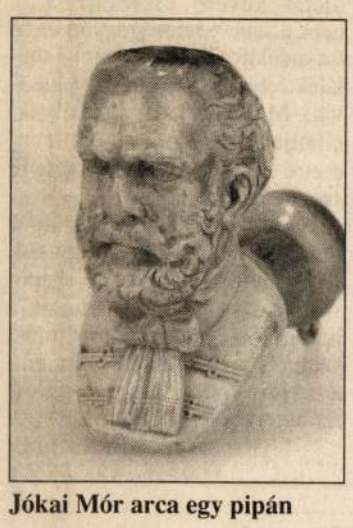

Jókai Mór arca egy pipán

Később rájöttek a mesterek, ha viasszal kenik be a pipát, gyönyörű aranysárga színe lesz. Persze ez még nem volt elég ahhoz, hogy a pipák színpompázzanak: ki kellett „szívni" őket, több héten keresztül napi 18–20 órán át kellett használni. Az 1800-as évek elején ez a művészeti ág szinte egyeduralkodó volt Magyarországon. Szebbnél szebb faragványok születtek, s a pipákon megelevenedett a magyar történelem.

Osskó Irnák gyűjteményének egyik kedvenc darabja az a tajtékpipa, amelyen Apollon istennő látható a kilenc múzsa társaságában. Váltig állítja: a pipametsző művészet nem akármilyen tudomány, hiszen annak, aki megálmodta ezt a képet, ismernie kellett a görög mitológiát, ügyes kéznek kellett megrajzolnia a tervet, és a szobrásznak mesterien kellett kifaragni a kompozíciót.

Osskó Irnák és Levárdy Ferenc – hogy tizenkét év munkája ne menjen kárba – úgy döntöttek, írnak egy könyvet, amely bemutatja a pipakészítés történetét, egyfajta *pipológiát*. A '80-as évek elején megállapodtak a Corvina Kiadóval, hogy az három nyelven kiadja a könyvet; 1989-ben a kiadó anyagi okokra hivatkozva visszadta a kéziratot…

– Akkoriban futottam össze B. *Rapaporttal*, akit a szakmában egyszerűen csak a „pipák pápájának" neveznek – folytatja a történetet a magyar pipagyűjtő. – Az USA-ban élő szakember a kéziratot tanulmányozva azt mondta, ez az eddig megjelent pipológiai könyvek és közlések legjobbika, e tudomány bibliája. Azt tanácsolta, hogy angol nyelven mindenképpen jelentessük meg a könyvet, hiszen ezen a nyelven a világ összes „pipása" ért.

A tajték születésének allegóriája

Nekiveselkedett hát Osskó Irnák, és a magyarul íródott könyvet lefordíttatta angolra. 1991-re elkészült az angol nyelvű változat: ekkor Levárdy Ferenccel elkezdték a szöveghez rendezgetni a képeket. Egy év múlva, pünkösd napján azonban tragikus dolog történt: Feri bácsi a kórházban vesekezelés közben trombózist kapott és meghalt…

– Ott hevert Feri barátom íróasztalán egy halom papír, amit egy szekrénybe rakott az özvegye, hogy ne legyen útban – emlékszik a gyászos napokra Irnák. – Csak néhány hónap múlva találkoztam az özveggyel, aki ideadta a kéziratot, fotókat, mondván, ez az enyém. Egy „szalmakazlat" kaptam kézbe. Hónapokon keresztül nem tudtam aludni, éjszakánként felriadtam, ha valami eszembe jutott. Azonnal az íróasztalhoz ültem, és mindent feljegyeztem. Akkoriban egyetlen álmom volt: *csak fél órára találkozhatnék Ferenccel, hogy elmondja, mi hová tartozik*. Elhatároztam, hogy mindenképpen kiadom a könyvet; ennyivel tartozom az ő emlékének.

A pipagyűjtő végül is még egy utolsó kísérletet tett arra, hogy Magyarországon adja ki a kötet eredeti magyar nyelvű változatát, de nem járt sikerrel. A sors iróniája, hogy a magyar kandidátus által megírt könyv 1994-ben a Németországban élő gyűjtő kiadásában jelent meg angol nyelven Our Pipe-Smoking Forebears címmel. A szenvedélyes pipagyűjtőt azóta sem hagyja nyugodni a gondolat: eltökélt szándéka, hogy a magyar pipametszés művészetét bemutató kötetet saját hazájában is megismertesse az emberekkel. Annyit már sikerült elérnie, hogy 2000 áprilisában – Magyarország államiságának ezredik évfordulója emlékére – a keszthelyi Balatoni Múzeumban bemutatják a nagy magyar múzeumok és magángyűjtemények legszebb darabjait. A magyar nyelvű könyv kiadása azonban – támogatók híján – várat magára. Osskó Irnák pedig állítja: „bár a pipázás divatja elmúlt, a pipáké nem. A pipa szívásának élvezete, ami elsősorban ráérő nyugalmat követelt, már a múlté. A pipa múzeumi vitrintárgy lett. *Egy gondtalan élet utolsó tanúja…*"

Őszy-Tóth Gábriel

Dán művészek Rómában CARL C. C. HANSEN KÉPE

~~XXIV.~~ Levárdy Rezső

Levárdy Rezső: Az Árpád-kor bencés művészete. *Pannonhalmi Szemle* XVI. évf. p. 310—320.
— Az Árpád-kor Krisztus-képe. *Pannonhalmi Szemle* XVI. évf. p. 115—130.

1941

23. 1429.

31. 1435.

XXIII.

LEVÁRDY FERENC

"A müemlék megőrzésének komplex szemlélete" c. előadása az 1974. évi EGRI NYÁRI EGYETEMEN /Rövid Hirek/

Müemlékvédelem, 1974. 2. sz. 118. l.

Levelek

(Szabolcs vm)

Mohnár - Enrie.

Épült 1790 körül,

ujabb részletekkel (1885)

Rk. templom, Nagyon régi

Szentélyet épitettek a

XVIII. sz. végén. 1722-

ben vettek szuza a refor-

mátusoktól.

Gör. Kath. templom

Épült 1790.

Borovszky. Magy. orsz. vm Szabolcs
1

39 l.

129.

MAGYAR MU

KIADÓHIVATALA, BUDAPEST, V

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Müemlékek Országos

Levelek (Szabolcs m.)

Nyírségi utam 1938

17. Levelek (Szabolcs m.)

Besenyődtől 1 km.

1759 l. vasut mincs

Rk. templom. Homlokzata és portálja gótikus XV. sz. A homlokzaton szent Antal barokk szobra. Főoltárom szentháromság-faszobor XVIII sz., szószék hasonlókorú, festett evangelistákkal, szentélyben feszület, XVIII sz. Niczky-terenc címeres vörös márvány epitáfiuma 1795.

Ujsz. kath. templum egyetlen homlokzaty ~~foromszat~~, XVIII. sz. XIX. szban átalakitva. A XVIII. századi konosztász nagyobb Egyei a XIX. században ujakkal kicserélve.

LEVELEK (Szabolcs)

A homlokzaton Szent Antal barokk szobra

Utazás 1938.

R. K. TEMPLOM, homlokzata és portálja gotikus, XV. sz. Főoltáron Szentháromság-faszobor, XVIII. sz, szószék hasonlókorú festett evangelistákkal, feszület a szentélyben XVIII. sz. Miczky Ferenc ámeres vörösmárvány epitáfiuma 1795-ből.

G. KATH. TEMPLOM, egyetlen homlokzati toronnyal, XVIII. sz, átalakítva. XVIII. századi ikonosztáz képekkel és faragásokkal.

Levelek

(Szabolcsm)

Levatich István

építész Pozsonyban.

Szül. 1898-ban, hol, nincs
közölve –

Életrajza:

Csákós 12. l.

vagy Forum 1934–35

Lovatich István

műépítész

l.

Forum 1933. 67. l

Levatich István
épitéz

l.

Forum 1931. 388 l.

Levemberg Judit 1.

Az Országg-Világ már két izben írt Jutkáról. Először 1966 március 23-án „A kis festőművésznő sajtókonferenciát tart" cím-mel, másodszor pedig 1971 február 3-án „Judit fest" címmel. Jutka teljes neve: Levemberg Judit. Állampolgársága szovjet, anyanyelve magyar, született Kárpát. Ukrajnában, Ungvárán.

(hb.) Jutka végzett.

Országg-Világ 1973/29 19 old.

Levemberg Judit 2

Amiért eddig két ízben írt róla az Ország-Világ: óteres korától kezdődően minden esztendőben első díjat nyert a nemzetközi gyermekrajz kiállításokon; alig múlt kilenc éves, amikor önálló kiállítása nyílt Moszkvában. A kiállítást követően, 10 éves korában, nemzetközi sajtokonferenciát rendeztek tiszteletére a szovjet fővárosban, majd – mert rendkívüli festőtehetségnek bizonyult – 1966 őszén felvételi vizsga nélkül, állami ösztöndíjaskent vették fel a moszkvai Szurikov Képzőművészeti Középiskolába. Tanulmányait – hét esztendő után – most fejezte be.

(hb.) Jutka végzett.

Ország-Világ 1973/29 19 old.

Levenberg Judit

Uzsgorodi Sándor bácsi
a felnőtt születése.

Mama.

Ország-Világ 1973/29 19old.

A Budapesti Történeti Múzeum-Fővárosi Képtár meghívja Önt

Dr. Levendel László (1920-1994) gyűjteményének kiállítására.

Megnyitó: **2007. december 14-én, pénteken, 15 órakor**

a Budapesti Történeti Múzeumban (Budavári Palota, E épület, Szent György tér 2.).

A kiállítást megnyitja **Passuth Krisztina** művészettörténész.

A kiállítás megtekinthető 2008. február 4-ig, kedd kivételével naponta 10-16 óráig.

További információ a (36) (1) 4878 871 vagy a (36) (1) 3887 817-es telefonszámokon,

vagy a fovarosikeptar@mail.btm.hu e-mailcímen kérhető.

Weboldalak: www.btm.hu, www.btmfk.iif.hu

Fk.: dr. Bodó Sándor a BTM főigazgatója

DÍJ HITELEZVE

Budapest Pf. 4.

1250

Hornyik Sándor
MTA Műv.T.Kutató Intézet
Budapest
Úri u. 6-8.
1014

Levendel - gyűjtemény

ÁMOS IMRE ■ ANNA MARGIT ■ ANTALFFY MÁRIA ■ BÁLINT ENDRE ■ BARTA LAJOS ■ BARTL JÓZSEF ■ BATÁRI LÁSZLÓ ■ BEÖTHY ISTVÁN ■ BERÉNY RÓBERT ■ BOLMÁNYI FERENC ■ PIERRE BONNARD ■ BOROMISZA TIBOR ■ BORSOS MIKLÓS ■ BORTNYIK SÁNDOR ■ BUDAY GYÖRGY ■ CSI PAJ-SI ■ DERKOVITS GYULA ■ DÉSI HUBER ISTVÁN ■ FEKETE NAGY BÉLA ■ FELEDY GYULA ■ FERENCZY BÉNI ■ FÉNYES ADOLF ■ FÖLDES LENKE ■ GADÁNYI JENŐ ■ GEDŐ ILKA ■ GYARMATHY TIHAMÉR ■ HORGAS BÉLA ■ JAKOVITS JÓZSEF ■ KÁDÁR BÉLA ■ KASSÁK LAJOS ■ KONDOR BÉLA ■ KONDOR GYÖRGY ■ KORNISS DEZSŐ ■ KOSZA SIPOS LÁSZLÓ ■ KOVÁCS FERENC ■ KOVÁCS GABRIELLA ■ KÖVESHÁZI KALMÁR ELZA ■ KUNVÁRI LILLA ■ LENKEY ZOLTÁN ■ LOSSONCZY TAMÁS ■ MAGYAR MANNHEIMER GUSZTÁV ■ MAGYARI MÁRTON ■ MARKOS VERA ■ MATTIS-TEUTSCH JÁNOS ■ MIKUS SÁNDOR ■ MOKRY MÉSZÁROS DEZSŐ ■ NÁDAS JÓZSEF ■ OELMACHER ANNA ■ OROSZ JÁNOS ■ ORSZÁG LILI ■ PERHÁCS LÁSZLÓ ■ PABLO PICASSO ■ PIRK JÁNOS ■ REICH KÁROLY ■ ROZSDA ENDRE ■ SCHEIBER HUGÓ ■ SCHÖNBERGER ARMAND ■ SIKUTA GUSZTÁV ■ SUGÁR ANDOR ■ SZALATNYAY JÓZSEF ■ SZÁNTHÓ IMRE ■ SZŐNYI ISTVÁN ■ BORIS TASLITZKY ■ UITZ BÉLA ■ VAJDA JÚLIA ■ VAJDA LAJOS ■ VESZELSZKY BÉLA

A Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum tisztelettel meghívja Önt

Válogatás a Levendel-gyűjteményből

című kiállítására

2006. március 9-én, csütörtökön 16 órára.

Megnyitja:

Várkonyi György

művészettörténész

A kiállítás megtekinthető 2006. március 9-től április 30-ig
hétfő kivételével 10-16 óra között, április 1-től 10-18 óra között

Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum, Oratórium
1037 Budapest, Kiscelli utca 108.
Megközelíthető a Kolosy térről a 165-ös autóbusszal
vagy a Batthyány térről a 60-as autóbusszal.
tel./fax: 388-7817, http://www.btmfk.iif.hu/
Fk.: dr. Bodó Sándor a BTM főigazgatója

Vajda Lajos: Szentendrei házak, 1936

DÍJ HITELEZVE
Budapest Pf. 4.
1250

BUDAPEST
2006 03 02
KV 1 KV

Hornyik Sándor
MTA Műv.T.Kutató Intézet
Budapest
Úri u. 6-8.
1014

A Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum meghívja Önt

VÁLOGATÁS A LEVENDEL-GYŰJTEMÉNYBŐL,

Vajda Lajos és Vajda Júlia

című kiállítására.

2009. április 9-én, csütörtökön 18 órára.

Megnyitja: **Pataki Gábor** művészettörténész

A kiállítás megtekinthető:
2009. április 10-től május 3-ig,
hétfő kivételével 10-18 óra között.

Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum, Oratórium
1037 Budapest, Kiscelli utca 108.
Megközelíthető a Kolosy térről a 165-ös autóbusszal
tel./fax: 388-7817, e-mail: fovarosikeptar@mail.btm.hu
http://www.btmfk.iif.hu/
Fk.: dr. Bodó Sándor a BTM főigazgatója

Vajda Lajos • Tányéros cserebélet madárral, 1936.

DÍJ HITELEZVE
Budapest Pf. 4.
1250
2009 04 03

MTA Művészettörténeti
Kutató Intézet
Budapest
Úri u. 6-8.
1014

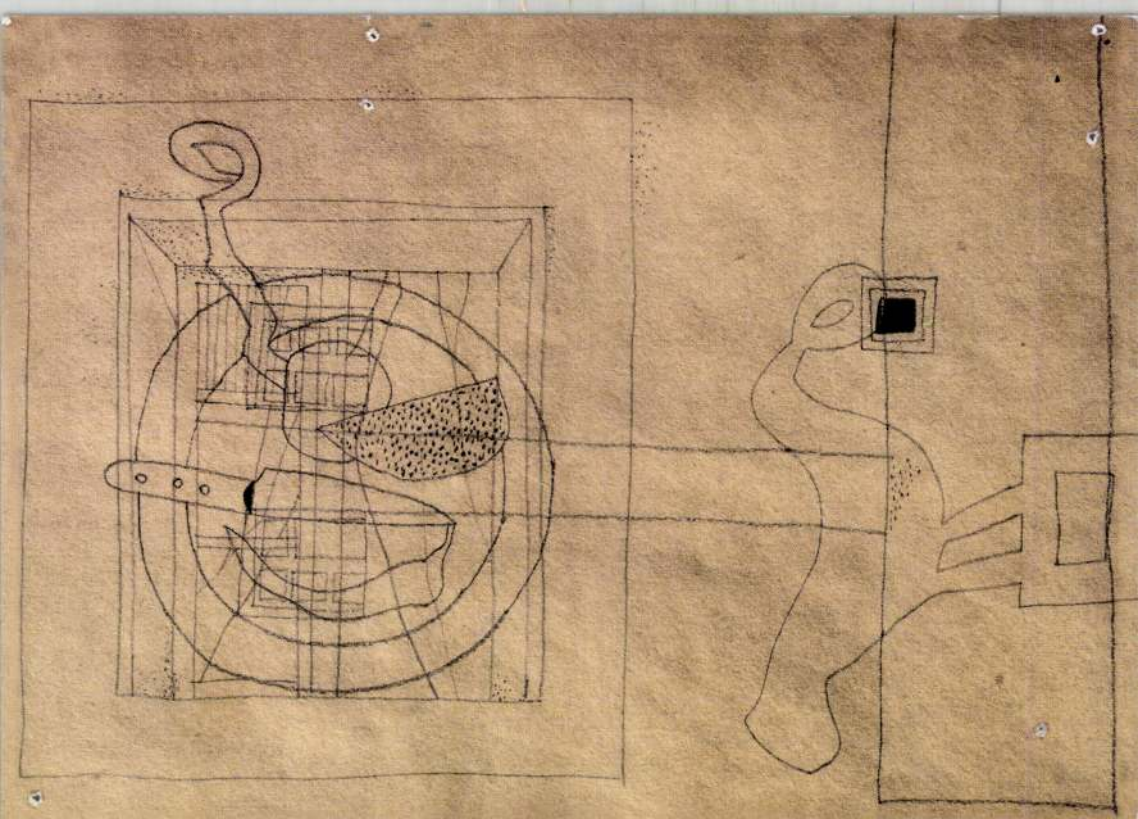

Ámos Imre: Jákob álma, 1941

Dr. Levendel László (1920–1994) orvos hagyatékában maradt műtárgyakat nem a megszokott gyűjtőszenvedély boronálta egyvé. Minden egyes alkotás a tulajdonossal, vagy a művésszel kialakított személyes kapcsolat, gyakran évtizedekig tartó, elmélyült barátság emlékét hordozza. Bár Levendel doktor a művészi alkotás nagy tisztelője volt, mégsem a steril esztétikai érték vonzotta, hanem az alkotásban megnyilatkozó egész ember, a szenvedő, az esendő, a beteg, az életörömmel teli. A XX. század jelentős, köztük jó néhány szentendrei kötődésű alkotójától láthatunk itt vázlatokat és érett műveket. Csak remélhetjük, hogy a kiállítás a tárgyak mögött rejtőzködő érzelmi háló melegéből is átment valamit a közömbös falakra.

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága
tisztelettel meghívja Önt és kedves családját a

VÁLOGATÁS
A LEVENDEL GYŰJTEMÉNYBŐL

című kiállítás megnyitására
1998 június 18-án, csütörtökön 17 órára
a Szentendrei Képtárba
(Fő tér 2–5.)

A kiállítást megnyitja:
Dr. Dávid Katalin
művészettörténész

Közreműködik:
Horgas Eszter fuvolán
Vígh Andrea hárfán

A kiállítás megtekinthető szeptember 20-ig,
hétfő kivételével naponta 11-től 17 óráig

A gyűjteményről tudományos igényű katalógus jelenik meg a Soros Alapítvány támogatásával a Fővárosi Képtár gondozásában 1998 végén.

MEGHÍVÓ

MAGYAR HIRLAP, 1999. 07. 28. 8.o.

Orvos a város szélén

Majdnem rosszul lettem, amikor – sok éve történt már ez – Bálint Endre lakásán megpillantottam az ágya mellett álló oxigénpalackot. Tudtam persze, hogy a festő fiatalon súlyos tüdőbetegségen esett át, s hogy gyakran elfogyott a levegő – nem csak körülötte, hiszen majd' két évtizeden át a művészeti közéletből számkivetve élt –, hanem a tüdejéből is. De ez az oxigénpalackos állvány döbbentett rá arra, milyen nagy és az idő múlásával egyre nehezebb terhet tett rá a sors.

Az epizódot az a kiállítás hívta elő emlékezetemben, amelyet Bálint Endre orvosa és barátja, Levendel László gyűjteményéből rendeztek. S amelynek katalógusában a ma már sajnos szintén halott Levendel doktor érző barátként ad kórképet Bálintról. Szép emlékezése körülbelül úgy összegezhető, hogy bár a sokak (például a pályatárs Vajda Lajos) számára végzetes betegségből ő végül is kigyógyult, olyannyira, hogy hosszú időn át még csak kezelésre sem szorult, a halál fenyegető árnyát részben gyermekkori traumák, részben művészi mellőzöttsége miatt soha többé nem tudta kitörölni a lelkéből. Ahogy én lefordítottam magamban: nem kis részben e képzelt pszichózissal való birkózás adott neki erőt az élethez.

A Budakeszin dolgozó Levendel Lászlóval, aki a morbus hungaricusnak is nevezett tüdőbaj leküzdésében jelentős érdemeket szerzett, művészek egész sora tartott kapcsolatot – talán nem is mindig vagy nem elsősorban betegként –, legalább annyira azért, mert embernek és műértőnek szintén példásnak bizonyult. Tanúság rá ez a kollekciójából rendezett tárlat.

Levendel – tudható és most látható is – az európai iskola művészete iránt érzett vonzalmat. Hogy neveket is mondjak: Bálint Endre és Anna Margit képeit, Barta Lajos és Jakovits József szobrait gyűjtötte. De a vonzalom nem értelmezendő iskolásan. Kollekciójában helyet kaptak az ő példaképeik: Vajda Lajos és Ámos Imre, továbbá a modernizmus olyan nagyságai, mint Kassák, Máttis-Teutsch, Bortnyik. Sőt az avantgárdtól távolabb munkálkodó Derkovits Gyula, Kádár Béla. Meg az európai iskolához szervezetileg nem kötődő Ország Lili vagy Veszeleszky Béla.

Válogatás a Levendel-gyűjteményből
Kiscelli Múzeum
Megtekinthető: augusztus 2-áig

Nem egy olyan orvos gyűjteményéhez volt már szerencsém, amelyet nagy részben a betegeiktől kapott művek alkottak. Az ilyen együttesben természetesen hullámzó a minőség, és változó a stílus. Levendel gyűjteménye nem ilyen. Anyagában határozott ízlés érvényesül. Még felfedeznivaló művészettörténeti kuriózum is akad benne.

Már ha hinni lehet a szemünknek. Szerepel ugyanis a tárlaton Kassáktól egy halakat ábrázoló kép, amely alatt a dátum 1922. Minthogy ebben az időben Kassák a konstruktivizmus bűvöletében állt, két eset lehetséges. Vagy egy később keletkezett munkáját antedatálta, vagy absztrakt korszakában is fontos figurális képeket. Meglepő volna, bár nem lehetetlen. Elvégre a húszas években a hal mint szegényemberrekvizítum vándormotívumként gyakran felbukkan.

• Vadas József

LEVENDEL LÁSZLÓ MŰGYŰJTŐ

helyett -emelést fontolgattak: jottányit sem mérsékelték
a tovább 2000-ben a bérek után fizetendő járulékokat, sőt
unkáltatók által fizetendő egészségügyi hozzájárulást még
is fejelték volna havi háromszáz forinttal. Srófoltak volna
t az általános forgalmi adón is. Ahelyett, hogy a horribilis
, 25 százalékos áfakulcs mérséklését fedezték volna a ki-
ik, 12 százalékos adókulcs emelésével – mint ezt az uniós
zelítés" jegyében tervezgették –, felülkerekedni látszott a
ldalas „közelítés", az, hogy csak a kedvezményes áfakul-
emelik meg. Amivel persze megint a kis jövedelműeket
ották volna.
gaz, közben a személyi jövedelemadózás populárisabb
yban mozdult volna el. A Fidesz-frakció ugyanis megkont-
a a Pénzügyminisztériumot, mert a képviselők sehogy sem
rták még egyszer elvinni a balhét a szerény jövedelműek
ekvő terhelése miatt. Egyenletesen, mindenkinek a terhein
nyítettek volna: egy százalékpontot levesznek az adókul-
ból. Igen ám, csakhogy a jövedelemsáv-határokat érintet-
ül hagyták, ami automatikusan megcsapolta volna a bérek
lkedését. Az így kipréselt többletbevételből kárpótolta
a magát a költségvetés a gyermek-adókedvezmények nö-
séért. Persze jó érzés adózni a kormány családpolitikai esz-
énck. De elvész a másik célkitűzés: a foglalkoztatás meg a
enyképesség élénkítése.
Cell a pénz a büdzsének. Ujj ez is, amelybe azonban csak
jára harapnának bele. Költekezni szeretnek az összefogás
mányában tömörült erők.
még egy ujj: azok a rétegek, amelyek nem vagy alig adóz-
, akik kivonhatják jövedelmüket a közteherviselés alól. Az
zavazatuk is fontos lehet. Olyan új adók persze, mint az in-
lan- vagy a kamatadó, igen sok gyakorlati, elszámolástech-
ai nehézséget jelentenek. De talán a társadalmi igazságos-
ot, meg az adóalap-szélesítést szolgálták volna. E nemes tö-
vés zátonyra fut, következésképpen: többet fizetnek a már
úgy is fizetők.
Az esélyes ujj mindinkább az adóreform, vagyis a kormány-
gram. Már ennek megalkotásakor elvették a pénzügymi-
tertől a fő gazdasági mentor szerepkörét, s papíron a mind-
g el sem készült gazdasági stratégiára, valójában a kormány-
ruházták át. Ennek egyenes következménye, hogy az ál-
énzügyek, a makrogazdasági érdekek lejjebb szorulnak a
ika fontossági sorrendjében. A piacgazdaságot igenis az a
a pénz integrálja, a pénzügyek emiatt a köz ügyei is. Ennyi-
Pénzügyminisztérium veresége a köz veresége. De Járai-
múgy sem sikerült elég tekintélyre szert tennie. A túlzot-
alkalmazkodó pénzügyminiszterre a szakmabeliek a sze-
előtérbe tolt politikai célok miatt neheztelnek, a politi-
viszont nem tartják eléggé tősgyökeres fideszesnek.
ülönben is: minek adóreform? Jobb a bevételeket beszed-
elkölteni. Most már odáig jutottunk el, hogy a várható ki-
khoz – például az agrártárca milliárdjaihoz – igazítják a
eleket.
y reform a növekedés hosszú távú esélyeit és vele az ál-
eladatainak hatékonyabb ellátását alapozná, alapozta vol-
eg. De most már fölértékelődtek a népszerűségi listák.
egjósolható az adóreform veresége. Összefogott ellene az
fogás kormánya.

Helyesbítés

27-ei, keddi számunkban Ágh Attila cikkéből (1989 vagy 1990:
az igazi?) néhány szó sajnálatosan kimaradt, ami megváltoztat-
ondanivaló értelmét. A mondat helyesen így hangzik: „Németh
s kormánya keményen kezdeményezett, míg Antall József kor-
a visszaálmodta magát a magyar történelem – sajnos sohasem lé-

Levendel László gyűjt.

NÉPSZAVA
1999 ápr 7.

A szegények orvosának gazdag művészi hagyatéka

Nemcsak a könyveknek, hanem a műtárgyaknak és gyűjtőiknek is érdekes sorsuk van. Levendel László, az öt éve elhunyt tüdőgyógyász főorvos valószínűleg nem gondolt arra gyermekkorában, amikor elhatározta, hogy a „szegények orvosa" lesz, hogy éppen ebben a minőségében tesz majd szert páratlanul gazdag képzőművészeti magángyűjteményére, melynek értékes darabjai halála után egy reprezentatív kiállításon és most egy albumban is megjelennek.

Valachi Anna NÉPSZAVA

Tavaly nyáron a Szentendrei Képtárban mutatták be azt a hagyatékot, melynek darabjait századunk legkiválóbb képzőművészei ajándékozták az őket gyógyító orvosnak. Most – a Budapesti Történeti Múzeum és a Fővárosi Képtár kiadásában – album formában is megjelent a Levendel-gyűjtemény anyaga, mely *Ámos Imre, Anna Margit, Bálint Endre, Berény Róbert, Borsos Miklós, Bortnyik Sándor, Buday György, Derkovits Gyula, Dési Huber István, Ferenczy Béni, Fényes Adolf, Gyarmathy Tihamér, Kassák Lajos, Kondor Béla, Korniss Dezső, Ország Lili, Reich Károly, Szőnyi István, Uitz Béla, Vajda Lajos* és még sok más magyar és külföldi festő műveit foglalja magába.

Több ez a kötet, mint a XX. századi festészet legkiválóbb alkotóinak műveit felvonultató míves katalógus: a képek és tulajdonosuk összekapcsolódó sorsát is megidézi. Közli *Levendel László* félig önéletrajzi jellegű írásait is, amelyeket a tüdő- és alkoholbetegek gyógyítását hivatásának tekintő orvos a nyolcvanas-kilencvenes években tárlatmegnyitókon olvasott fel, s amelyekben fölidézte a kiállítókhoz fűződő barátságának, s ezen keresztül a képzőművészet iránti érdeklődésének, „műértőségének" történetét is. Lefegyverzően személyes írások ezek, amelyekben saját korábbi szemléleti korlátait éppúgy megvallotta, mint a nehéz természetű, bonyolult személyiségű művészekkel való barátkozásának konfliktusait és buktatóit. Megidézte az ötvenes évek elejének miliőjét, amikor a tbc még népbetegségnek számított, s ő – a budakeszi tüdőszanatórium orvosaként – meglehetősen sok íróval, költővel, képzőművésszel került gyógyítóként kapcsolatba. Elmesélte például, hogy a különös egyéniségű, zárkózott Anna Margitról és műveiről azért tudott utólag olyan plasztikus alkotás-lélektani elemzést készíteni, mert rájött: a festőnő betegségének stádiumait nem a hagyományos orvosi kikérdezés útján, hanem a képein keresztül azonosíthatja. Így tárult föl az „autodidakta személyiségtani ismeretszerző" előtt Anna Margit belső világa, s vált mind jelentősebbé kapcsolatuk, melynek során az orvos is sok mindent tanult betegétől.

Levendel László pszichológiai portréinak olvasói új nézőpontból, az orvosnak a tünetekre figyelő szemével nézi ezentúl az albumban látható műalkotásokat. Az orvost pedig, aki művész betegei sorsában osztozva a képzőművészeti alkotások mélyanalízisére is képessé vált, Bálint Endrének a kötetben idézett mondása szerint pedig ezentúl „a szeretet terrorlegényének" látjuk, aki abban a meggyőződésben végezte hatásosan gyógyítómunkáját, hogy „alaposabb személyiségtani ismeretekkel »kicsikarhatja« az együttműködést a saját gyógyulásukat nem segítő betegektől is". S mert a gyógyulással a művészek alkotóereje is visszatért, Levendel Lászlónak tulajdonképpen a kortárs magyar képzőművészet gazdagításáért is posztumusz köszönettel tartozunk.

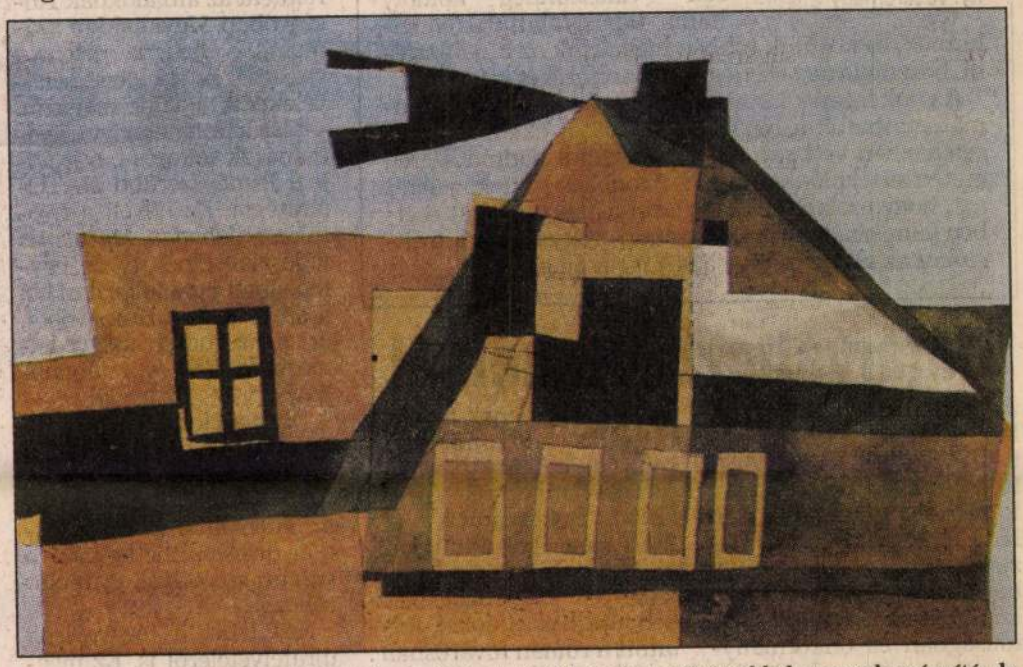

Vajda Lajos 1936-ban festett Szentendrei házak című képe is a művészekkel nemcsak gyógyító, de alkotásra is „serkentő" kapcsolatban állt orvos gyűjteményének egyik értékes darabja

A HÁBORÚ KÉRDÉSEI

Mire alkalmasak az önkéntesek?

Bakó István
ny. vezérőrnagy

Több hír érkezett a napokban arról, hogy az orosz önkéntesek első csoportja Szerbiába érkezett. A hírt nem erősítették meg hivatalosan, és az sem ismeretes pontosan, hogy hány főt jelent az „első csoport", de annyi elmondható: ennek – a szerbek erkölcsi-politikai támogatásán kívül – nincs komoly katonai jelentősége. Ez annak ellenére állítható, hogy ezek az „önkéntesek" valószínűleg komoly harci tapasztalattal rendelkeznek, és közülük többen megjárták az afganisztáni, boszniai vagy esetleg más harctereket is.

Az önkéntesek harci tapasztalatai nem igazán kamatoztathatók a NATO légicsapásai ellen. Katonai értelemben vett szerepük szárazföldi hadműveletek esetén értékelődhetne fel. Azonban ez nem jelenti azt, hogy ezek a harcosok nem lennének adott esetben felhasználhatók kommandó- vagy tisztogató akciókra az albánok vagy a NATO-erők ellen.

Határváltoztatás nélkül

A jugoszláviai konfliktus kielégítő és elfogadható befejezésére és az azt követő diplomáciai lépésekre irányuló folyamatban a NATO, a nemzetközi közösség egyik alapvető célja, hogy a majdan hazatérő koszovói menekültek biztonságban és önkormányzatban élhessenek anélkül, hogy megváltozzanak Európa és a balkáni térség határai – hangoztatta *Strobe Talbott* Bukarestben.

Az amerikai külügyminiszter balkáni országokat felkereső helyettese kedden megbeszéléseket folytatott a román fővárosban.

Tudjman aggódik a balkáni egyensúlyért

NÉPSZAVA-információ

Aligha meglepő, hogy a horvát médiában is a koszovói válság és az albán menekültek helyzete a vezető hír. Igaz, a vártnál talán valamivel kevesebb helyet szentelnek az újabb délszláv válságnak. Ennek az az oka, hogy a közvéleményt legalább annyira érlyel Horvátország békés egymás mellett élésre törekszik, így semmiképpen sem támogathatja az ország szétzilálását. Megfigyelők arra következtetnek: Tudjman elnök igencsak aggódik amiatt, hogy felborul a balkáni egyensúly. Szerbia gyengévé válása Horvátországnak semmiképp sem lehet érdeke –

Hat forgatók

A CIA már korábban elvete

A szárazföldi akciótól a bombázás leállításáig terjednek a NATO lehetőségei a Jugoszlávia elleni hadműveletben – véli a Time nemzetközi hírmagazin. A hetilap legfrissebb számában hat forgatókönyvet sorol fel a továbblépésre. A Time szerint szárazföldi beavatkozásra amerikai részvétel nélkül semmiképpen sem kerül sor.

Veres Béla (MTI) Brüsszel

A földi műveletekben a szövetséges erők hatékonyabban harcolhatnának a szerb erők ellen, és segíthetnének biztonságos lakhelyeket teremteni az albánoknak Koszovóban. Ugyanakkor számolniuk kellene jelentős veszteségek kockázatával – vélekedik a Time magazin.

Másik forgatókönyv a légicsapások fokozása, a jelenlegi legnépszerűbb NATO-stratégia. Ez növeli a nyomást *Szlobodan Milosevics* jugoszláv elnökre, de egymagában nem takarítaná el a szerb erőket Koszovóból, és nem tudná megvédelmezni a koszovói albánokat.

Harmadik lehetőség a 30 ezer fős Koszovói Felszabadítási Hadsereg (UCK) felfegyverzése. Ez növelhetné az ellenállást a szárazföldön, de elvezethetne a szerb polgári személyek gyilkolásához is.

Szó lehet a tárgyalások újrafelvételéről is. Ez megállíthatná a koszovóiak menekülését. Milosevics szavában ugyanakkor már nem lehet bízni, és a NATO-nak tárgyalási célkitűzést is keresnie kellene, hiszen ma már egyértelmű, hogy az albánok nem élhetnek tovább szerb irányítás alatt.

Az ötödik forgatókönyv személyesen Milosevics célponttá tétele. Ezt azonban a Time szerint már korábban kellett volna megtenni, a bombázásokkal az elnöknek csak nőtt a tekintélye. Ráadásul utódai sem lennének sokkal jobbak nála.

Utolsó lehetőségnek a magazin azt írja, hogy a NATO felhagy a bombázással. Ezzel azonban robbanásveszélyes maradna a helyzet a Balkánon, és romba dőlne a NATO szavahihetősége – mutat rá a Time.

A Newsweek nemzetközi hírmagazin ugyancsak a szárazföldi beavatkozás lehetőségeit ízlelgeti. Úgy tudja, ezen belül szóba kerül a Koszovón kívüli jugoszláv erők lekötése, a koszovói szerb erők északra szorítása vagy a koszovói szerb egységekkel folytatott közvetlen közelharc is, de az utóbbinál jelentős veszteségekkel kellene számolni.

Ugyancsak a Newsweek ír arról, hogy az amerikai hírszerző hivatal, a CIA a 90-es évek elején elutasította, hogy támogasson egy Milosevics elleni szerb puccsot. Washington akkor szükségét látta Milosevics jelenlétének a boszniai békéről Daytonban folyó tárgyalásokon. A belgrádi összeesküvés szervezői az amerikai segítség hiányában letettek a puccsról.

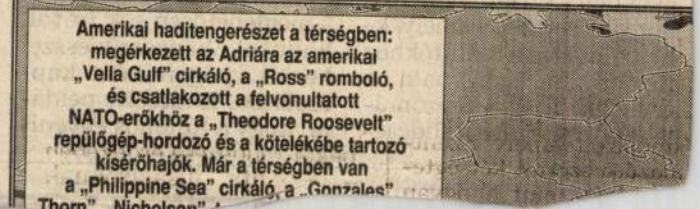

Amerikai haditengerészet a térségben: megérkezett az Adriára az amerikai „Vella Gulf" cirkáló, a „Ross" romboló, és csatlakozott a felvonultatott NATO-erőkhöz a „Theodore Roosevelt" repülőgép-hordozó és a kötelékébe tartozó kísérőhajók. Már a térségben van a „Philippine Sea" cirkáló, a „Gonzales" Thorn" „Nicholson"

LEVENDEL GYŰJTEMÉNY

Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum meghívja Önt a

Válogatás a Levendel-gyűjteményből

című kiállítására

2004. december 8-án, szerda 18 órára

Megnyitja:
Ébli Gábor
esztéta

A kiállítás megtekinthető: 2005. február 27-ig, hétfő kivételével 10-16 óra között

Bálint Endre: Triptichon

Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum, Oratórium
1037 Budapest, Kiscelli utca 108.
Megközelíthető a Kolosy térről a 165-ös autóbusszal
tel./fax: 388-7817, e-mail: fovarosikeptar@mail.btm.hu
http://www.btmfk.iif.hu/

Fk.: dr. Bodó Sándor a BTM főigazgatója

DÍJ HITELEZVE
Budapest Pf. 4.
1250

Levendel László gyűjtő

tszik M. Hírlap 1998. szept. 19.

Emlékek dr. L. L.-ről

Amikor Levendel László tüdőgyógyász 1985-ben egy tanulmányban az ország gyógyítását tűzte ki nemzedéke és önmaga számára feladatul, szemére vetették, hogy ezek szerint – betegnek véli. Be is zúzták akkor ezért – vagy ennek ürügyén – az írást közlő Ligetet. Mert a kommunista mozgalomból induló, elkötelezett, de már régóta tisztán látó L. doktor elsőnek riasztotta a produktív életkorú férfiak döbbenetes halálozási statisztikájával, élettartamuk várható alakulásának fenyegető adataival a közvéleményt. „Humanista orvoslás" című kötetében később indulatosan érvelve követelte a szavak után a tetteket. Amikor 1988-ban interjút készíthettem a társadalom orvosával, az állami gondoskodás illúziójának végére figyelmeztetett és az egészség értéktudatának erősítését sürgette. Közéleti, orvosi reformprogramjában reális, elérhető célokat tűzött ki, miközben alulról építkező, kis közösségekre támaszkodó mozgalomról álmodott. A miénkkel 1960-ban még egy szintről induló, de bennünket hamarosan fejhosszal megelőző finn egészségügy példáját idézte, hogy az alapellátásra koncentráló egészségügyi struktúra jelentőségére hívja fel ily módon az illetékesek – pályatársai – figyelmét. Amikor 1993-ban úgy érzi, hogy végre szabad kimondani a panaszok, tünetek mögött feszülő egyéni és közösségi bajok okát, föltárni eredetüket, felteszi – a korántsem csak orvosi – kérdést: „Most már szabad a kimondás, de használ-e?"

Az ünnepelt

Közönséges postai levelezőlapon érkezett a meghívás L. L. hetvenedik születésnapjára. Aki szereti, csak kedvenc virágát, egy szál sárga nárciszt hozzon köszöntésül – figyelmeztette a címzetteket a feladó, L. L. lánya, fia vagy veje. És aznap délután nárcisztól sárgállott a kis budai utca. A kapuhoz közeledve ismerősökkel és ismeretlenekkel néztünk össze: hát Te is, hát Ő is... Jó érzés volt ülőhely híján állni, a zsongó sokaságban szorongani, mert bebizonyosodott: L. L.-hez valóban mindenki eljött, barátok és betegek, orvosok és politikusok, írók és egykori népi kollégisták. 1990-ben Levendel László és Lakatos Mária otthonában még természetesnek tűnt a csoda: hogy Csoóri Sándor és Konrád György lázas eszmecserével, stratégiai és taktikai vitával, de együtt ünnepeltek. Nem tudom, azóta volt-e kedvük, mondjuk protokollmentesen, fehér asztalnál vagy kezükben egy-egy otthon kent szendviccsel, félig telt pohárral, a közös gondok kibeszélésével múlatni az időt.

Lehet, hogy több L. L.-hez hasonló, integráns személyiségre lenne szükségünk ahhoz, hogy az egykor azonos célokért tenni kész értelmiség tagjai újra kapcsolatot találjanak egymással...

Modell – magnón

Molnár Géza, L. L. hajdani betege és barátja regényhősnek is őt választotta. És hogy az író alkotta figura, doktor Klauss ereiben L. L. vére keringjen, hogy a regénybe minél hitelesebben áramoljon be az élet, az orvos kora és drámai fordulatokban gazdag sorsa, Molnár Géza 1981–82-ben végtelen hosszú esti beszélgetésekben magnóra vette dr. L. L. életét. A regény megszületett, hőse 1994-ben végleg elment. A halált személyes veszteségként megélő író-barát másfél évtized elteltével vállalkozott a szokatlan feladatra: a fikciót visszafordította a valóság dokumentumhitelességű közlésére.

A szerző kiadásában napvilágot látott, szerény kis kötet, – „Az orvos" – minden esetlegességével, az élő szófolyam kanyarjaival és kitérőivel, a magnó háttérzajával együtt izgalmas dokumentum, életrajz és korrajz, lett – nagyrészt egyes szám első személyben. A korabeli válaszokat olvasva ma elkerülhetetlenül felötlik, mi mit kérdeznénk még Levendel doktortól? De akkori vallomása éppen a befejezett és befejezetlen mondatokkal együtt hiteles. Molnár Géza könyvét (hősének 1993-ban megjelentetett „A túlélő" című kötetével együtt olvasva) tekinthetjük akár Bildungsomannak is, – a szegény, de tehetséges, tudásvágyával és makacsságával minden akadályt legyőző, eszmélésétől orvosnak készülő falusi zsidó fiú, a későbbi ambiciózus boncsegéd és megalázott bori munkaszolgálatos karriertörténetének. Az alulról jött ember természetes baloldalisága és a politika útvesztőiben elszenvedett igazságtalanságok, személyes sérelmek következményei együtt alkotják a hiteles portré történelmi hátterét. Molnár Géza az írói nyersanyagként felhasznált, önmagában is helytálló kötettel nem irodalmi babérokra tör, „csak" le akarja győzni a mulandóságot: az élőszó varázsát őrző vallomásával visszahozni közénk dr. L. L.-t

A műgyűjtő

Amikor az orvos rendelőjében, majd L-ék könyvektől, szőttesektől is otthonos lakásában jártam, a falon szinte egymáshoz simuló képek, szorosan felsorakoztatott, rémálmainkat is idéző, szépséges kisplasztikák között is éreztem: nem magánmúzeumban, családi trezorban felhalmozott értékek raktárában járok. Itt egy ember álmai, ajándékai, boldogító szerzeményei vallanak az alkotók L. L. iránti szeretetéről, hálájáról és a gyűjtő első látásra is félreérthetetlenül kirajzolódó ízléséről. A házigazda akkor, alkalmi tárlatvezetőként találóan a szeretet gyűjteményének nevezte az őt körülölelő tárgyegyüttest.

Életéhez, életrajzához tartozik, hogy az ötvenes évek második felétől haláláig kapta, vette, válogatta L. doktor a hozzá legközelebb álló művészek – az Európai Iskolához tartozók, a szentendreiek, klasszikusok és modernek – alkotásait. Most, hogy Levendelék már csak égi otthonukban fogadnak vendéget, néhány hétig a szűkebb-tágabb baráti kör tagjai helyett mindenki láthatja, aki a Szentendrei Képtárba látogat, kiknek a képei vigyázták az orvos álmát.

A főtérről nyíló bejárat bosszantóan, méltatlanul szegényes. (Képzeljük el ugyanezt az alkalmi tárlatot Bécsben!) A termekben azonban elpárolog a bosszúságunk, mert a látvány nem egy alkalmi kiállítás a sok közül, és több mint egy jelentős magángyűjtemény bemutatkozása. A kollekció – akárcsak az ezzel majdnem egy időben látható grandiózus Kolozsváry-gyűjtemény – tanúságtétel a XX. századi magyar piktúra lenyűgöző gazdagsága mellett. Bizonyítja, hogy Ámos Imrétől Veszelszky Béláig hány izgalmas stílusban, koncepcióban különböző, rangban rokon festő élt Európának ebben a szögletében, majdnem egy időben. Ritkán boldogan, gyakrabban rettegésben, nyomorúságban, vagy – ami éppoly fájdalmas – a kiállító nyilvánosság lehetőségétől megfosztva. Levendel László, akit az Európai Iskola egyik alapítójaként tisztelt Mezei Árpád vezetett be a képzőművészetbe, nem neveket, éppen divatos piaci értékeket, hanem szemet gyönyörködtető, szívében visszhangot ébresztő képeket és életének részévé váló emlékeket gyűjtött. Az eredmény – a kollekciónak a művészettörténet által is szentesített értéke – már szerencse és jó ízlés dolga.

A képviseleti arányokat egy személyes kapcsolatokra, barátságra is alapozott magángyűjteményben nem mindig célszerű érdem szerint méricskélni. De L. L. gyűjteményében szám szerint is a legjobbak – Bálint Endre drámai ihletésű képei és Jakovits József játékos és mitikus totemjei, szörnyszobrai – uralják a termet.

A képtár, de főként egy-egy műgyűjtő kollekciója, természetesen nem történelemkönyv. De a kiállított anyagnál is gazdagabb Levendel-gyűjteményből válogató tárlat szélső termébe, – ahol Dési Huber István parasztportréi, Napszámosa, Sugár Andor Munkása, Derkovits Önarcképe, Buday György metszetei sorakoznak – szinte betör a hazai nyomorúság. Ezek a harmincas években keletkezett művek, kommentár, életrajzi jegyzet nélkül is sejtetik, sugallják, hogy az üzenetükre fogékony, sorsukban osztozó L. L.-nek baloldalon dobogott a szíve. Ámos Imre 1943-as menekülőket ábrázoló tusrajza már előre vetíti a festő és a gyűjtő, és rajtuk kívül több millió üldözött és földönfutóvá lett európai sorsát. Anna Margit lánghajú Kiabáló figurájára meredve pedig szinte halljuk, amint segítségért kiált helyettünk egy közönyös világba. A kép sarkába a dátum: 1956.

Érthető és becsülendő gesztus, hogy a gyűjteménynek a festők városa, Szentendre ad otthont. Vajda Lajos és Vajda Júlia, Bálint Endre, Kornis Dezső képei nemcsak a művésztelep, a szentendrei iskola, de a város hírét is öregbítik. Kassák Lajos, Gyarmathy Tihamér kiállított képein az évszámok a festői életmű folyamatosságán túl azt is érzékeltetik, hogy a „vevőt", L. L.-t nem kötötték, korlátozták kora kultúrpolitikai dogmái. Hitt a valóságábrázoló, szociografikus ihletésű művekben, és velük együtt, vagy tán azoknál is szerelmetesebben szerette, vállalta és védte a legnehezebb években is az absztrakt látomások, drámai vagy éppen ragyogva izzó színkompozíciók művészetükben következetes alkotóit. Méghozzá nem szavakkal, hanem tettekkel. Ezért szervezett a Korányi kórház egykori betegeinek műveiből kiállítást 1961-ben, amikor Derkovitsot, Dési Hubert már szentté avatták, de Bálint Endre, Anna Margit, Kassák Lajos még „persona non grata" volt a dogmatikus magyar művészetpolitika számára.

Akadnak a kiállításon szöveg szerint is L. L.-nek vagy Lakatos Marinak dedikált ajándékképek. De valójában minden kiállított műhöz hozzáképzelhetjük az ajánlást: L. L.-nak, a humanista orvoslás mesterének és mesterek orvosának – szeretettel, hálával – a kortárs magyar képzőművészet.

Földes Anna

urópa
ővítése

régimódi fogalom került az EU kulturális tárcavezetőinek konferenciáján a figyelem középpontjába. Nevezetesen a pénz. Amiből kevés van, szégyentelenül kevés. Pedig a miniszterek jólesően állapíthatták meg, hogy a kultúra kiemelt fontosságú az európai integráció szempontjából. A zárt ajtók mögül kiszivárgott híreket persze a harcedzett EU-tudósítók számára nem találták szenzációsnak. Sokszor hallották már, hogy „a bővítés egyértelmű szükségszerűség". Mégis, itt ez a frázisszerű megállapítás örvendetesen mentesült az „átmeneti időszakok", a „várható bevándorlóhullám" miatti aggodalomtól, nem volt érezhető a szokásos hőfokkülönbség a tagországok lelkesedése között. Tetszésre talált az osztrák kulturális államtitkár új – s mostantól valószínűleg gyakran hallható – megfogalmazása: hogy a kultúra a bővítés jégtörő hajója. Csak hát a pénz nem elég például a 2000 és 2004 között tervezett új, nagyszabású támogatási programhoz. Ez három előzőt vált ki – melyek nem voltak sikeresek. A pénzek ugyanis a hihetetlen bürokrácia miatt többnyire nem a valóban tehetségeseknek jutottak. Pontosabban, más típusú tehetség kell (még 2000-ig) az EU-támogatás elnyeréséhez: aki nem téved el a szabályok szövevényében, s kifejlesztette a kérdőívek kitöltésének képességét, az a győztes. A kultúra nem erőssége az EU-nak – most a miniszterek próbálnak okos érveket találni, miért nem helyes ez. Hogy például a kulturális integrációval éppen az EU egyoldalúságának vádja cáfolható: az unió nem csak gazdasági közösség, és épp a sokféle nemzeti sajátosságú kultúra meghagyása bizonyítja, hogy szó sincs egyformára nyesegetésről. Kérdés, mennyit ér Brüsszelnek ez az egyébként örömmel vállalt elv. Eddig nem sokat tett le az asztalra: Brüsszel kulturális költségvetése kevesebb, mint amennyit Bécs város ilyesmire költ. Persze a keletieket – a földrajzi jelölés helyett a miniszterek osztrák ösztönzésre szívesen váltottak „a szomszéd országok" megnevezésre – nem csak költségigényesen lehet támogatni. Minél se egyszerűbb átadni a kultúraszervezés fortélyait – mondta az osztrák oktatási miniszter asszony. A „szomszéd országok" örülnek ennek – bár kicsit feszengenek. Mégis, az ülés utáni közönségbeszélgetésben az EU-tag résztvevők nemigen értették, mit akar a velük egy pódiumon ülő Dalos György, amikor arról beszél: épp a kulturális értékeket tekintve megalázó ez a nyugati vita a keletiek méricskéléséről. Szóval megint a pénz lett a főszereplő. Hiába, anélkül a legmagasztosabb eszmék sem sokat érnek.

llegváraink. Azokkal amúgy se tud
ború között volt fesztivál, s bár nagy
r személyében ők is fel tudnak mu-
ni azt a modernet, amit a többiek lát-
ója ennek a mai kornak. Egyben pe-
ogy a vas, az acél értő kezekben ala-
szoborparkban, amely az európai hó-
használó – monumentális alkotással
Göring Művek, amely mostanában
kártérítése kapcsán került hírbe –
ságot jelenti, s készséges kultúra-
lén más szerepkörben is bemutatko-
, a munka világában, a vasöntöde iga-
er-zenekart, s a Canto General új fel-
lyesen szárnyaló zene, a Pablo Neru-
ait éneklő kórus sikert aratott. Ennyi
odernség közepette szinte arcpirítóan

lagos támogatója a Pannon GSM

„Ők nem azt já

Találkozás Varnus Xavérral

Varnus Xavér személyiség Volt olyan pap, aki az ördög orgonist Orgonaestjei viszont zsúfolt háza példányszámban kelnek el. Az Iste megjelent kötete több kiadást is meg Friderikusz Sándorról

Bóta Gábor

– Magyarországon az orgonisták többsége számára az volt a legnagyobb öröm, ha a mise után, játékuk közben a hívők nem mentek ki. Önnek viszont rögtön, amint hazajött, hatalmas sikere volt, az is előfordult, hogy a templomból ezrek rekedtek az utcán, és kihangosítva hallgatták a játékát. Rengeteg lemeze is elkelt. Véleménye szerint mi az oka ennek a nagy sikernek? Megtörténhetett volna az is, hogy hazajön, s ugyanabba a helyzetbe kerül, mint kollégái.

– Amikor 1989-ben hazajöttem, akkor erre is számítottam. Elmentem Elekes Zsuzsa orgonahangversenyére, akinek emlékeztem zsúfolt házas koncertjére a nyolcvanas évek elején a Kálvin téri templomban. És '89-ben, a zeneakadémiai hangversenyén tizenhárman ültünk. Nem tudom pontosan, nekem miért lett ekkora sikerem. Hiszen 1993-ig még csak nem is beszéltem – vagy egészen elvétve – a koncertjeimen. Tehát „hozzáadott emberi többlete" nemigen volt még az orgonaestjeimnek.

– De nem a megszokott repertoárt játszotta, és nem a hagyományos stílusban…

– Nyilván volt a játékomban valamiféle újszerűség. Magyarországon az 1990-ig terjedő időszakban egy határozottan pedáns barokk játékmód volt érvényes. Ez a Pécsi Sebestyén–Lehotka Gábor-féle iskolának volt a hozadéka, ami a maga kategóriájában nagyon jó volt, de szűkreszabott világ. Ezen belül el lehetett játszani Bachot, kicsit Mozartot, és ezzel szinte ki is merült a repertoár. Amikor visszajöttem Amerikából – a szimfonikus orgonák, a megalomániás hangszerek világából –, akkor sok újdonsággal érkeztem. Orgonán Magyarországon alig játszottak átiratokat, azt mondták, hogy az nem teljes értékű zene.

– De alig van eredetileg orgonára írt igazán jelentős zenedarab.

– Pontosan erről van szó. Az orgonisták vagy Bachot játszottak, ami mindig siker, vagy jöttek az – azt kell mondjam – NB II-es szerzők.

– Ön azt nyilatkozta, hogy az orgonajátékosok jelentős része is NB II-es, orgonistának általában az megy, aki nem kellett zongoristának.

– Ez igaz. Én azonban az orgonát nem pótcselekvésként kezdtem tanulni, nem azért, mert nem vettek föl máshová. Hatéves korom óta megrögzötten orgonista akartam lenni. Nem emlékszem a kortársaim közül olyanra, aki ilyen mániákusan vágyott erre, mások inkább idesodródtak.

– Tudom, hogy édesapja dzsesszzongorista volt. Ihletettségben tehát nem szenvedett hiányt. De miért pont orgonista akart lenni?

– Hatévesen állandóan mandulagyulladásom volt. Egyszer apám, hogy bent tartson a szobában, ne lógjak ki állandóan a kertbe, végső érvként felrakott egy orgonalemezt, egy fantasztikus cseh muzsikus felvételét. Ettől kezdve folyton orgonákat, püspököket rajzoltam, beleszerettem ebbe az egész világba. Ez annál is inkább különös volt, mert az én anyám túl racionális volt ahhoz, hogy az egyházi hierarchiát el tudta volna fogadni. Volt a családunknak egy főpap rokona, aki vasárnapról vasárnapra ott ebédelt nálunk. Anyám mindig azt mondta, ha a misén csak a felét hazudja annak, amit nálunk, akkor nem érdemes a templomba elmenni. Továbbra is lemezről hallgattam orgonazenét. Kilencéves koromig, ameddig el nem vittek a kőbányai templomba, nem is voltam orgona közelében. Ekkor viszont fél évig rendszeresen gyakoroltam ott. Ezután elvittek a pesti ferenciek templomába, ahol mise utáni hangversenyt adott Kistétényi Melinda, aki meghallgatott. Ettől kezdve minden héten orgonáltunk együtt a misén. A Mátyás-templomban pedig segítettem nyomogatni neki a regisztereket. Nála jobb „bábaasszonyt" nem is találhattam volna.

– Végül is mit tud az orgona? Ha a zeneszerzők akkora fantáziát láttak volna benne, mint például a zongorában, akkor nyilván sokkal több művet írtak volna rá.

– Nem véletlen, hogy általában a zenekritikusok sem írnak orgonáról, a magyar zenekritikusok az utóbbi tizenöt-húsz évben orgonáról nem írtak, vagy ha igen, akkor hülyeségeket.

– Mert valószínűleg számukra is periferikus ez a zene.

– Igen, pontosan erről van szó. Az orgona sokkal áttételesebb hangszer, mint a többi. A magyar zenetörténetben tulajdonképpen egyetlen ember volt, akiről hitelt érdemlően elmondható, hogy tudott orgonálni. Antalffy Zsiross Dezsőnek hívták. 1926-ban hagyta itt Magyarországot, a New York-i Filharmonikusok orgonistája lett. Olyan technikai trükköket talált ki, amelyeket előtte senki. Kieszelte például az egy kézzel több billentyűsoron való egyszerre játszadozást. Képes volt arra, hogy két kézzel egy időben négy billentyűsoron játsszon. Egészen elképesztő színgazdagsággal zenélt. Debussynél tanult, jól ismerte Ravelt. Tudta, hogy az orgonán a legnagyobb feladat a hangszerelés. Ezen a hangszeren mindent meg kell hangszerelni, ezt itthon nem tanították meg nekünk. Nagyon rossz, maszatos, általános hangszíneket használó hangszereléseket lehet készíteni, olyanokat, amelyek teljesen elfedik a művek lényegét.

– Az orgonán mintha minden egyformán szólna, függetlenül attól, hogy jó vagy rosszabb muzsikus játszik rajta.

– Ebben nagyon igaza van. Nem véletlen, hogy a zenekritikusok sem tudják eldönteni, ki az igazán jó orgonista. Mindehhez még az is hozzájárul, hogy igen rossz állapotban vannak Magyarországon az orgonák, emiatt, ha rossz a produkció, bármikor okolható a hangszer is. Emlékszem, hogy Ránki Dezső Montrealban, egy számomra teljesen észrevehetetlen technikai hiba miatt – a zongora jobb pedálján volt –, képes volt több mint húsz percig leállítani az előadást, amíg a technikus ki nem küszöbölte a hibát. Ha mi ilyen szőrszálhasogatóak lennénk – ami egyébként teljesen helyénvaló –, akkor egy-egy koncertet nem huszonkét percre, hanem huszonkét évre kellene leállítanunk, amíg át nem építik az orgonát. Nem tehetek mást, mint hogy megpróbálom a közönséget hangszínekkel kárpótolni. A másik lehetőség pedig, hogy átiratban olyan műveket is eljátszom, amelyeket a közönség nagyon ismer. Az orgonának soha nem alakult ki úgynevezett világi repertoárja.

– Tehát alkalmazott zene, lényegében kísérőzene maradt?

– Mindig is megpróbálták ebben a szerepkörben megtartani. Orgonakoncertet az 1880-as évek előtt egyetlen templomban sem engedélyeztek. Magyarországon a mai napig jó néhány templomban megtiltják, hogy belépődíjat szedjenek orgonahangversenyért, és egyfajta tapsolási tilalom szinte az összes magyar templomban érvényes.

– Világi hangversenytermekben látható az orgonista, templomokban pedig nem. Gondolom, ez sem lényegtelen…

– Ez éppen az orgona esetében nagyon nem mindegy. A templomokban a közönség a lemeztelenített oltárt nézi, pedig ha van látványos hangszer, akkor az orgona az.

– Azt mondta, hiába orgonálna a jelenleginél kétszer olyan jól, ha nem ment volna külföldre, akkor a kutya se figyelt volna önre, itthon is vannak remek muzsikusok, akiket alig vesz észre a közö ja magát jó orgon heti a sikerét az ö

– Én nem jobb lok. Az az orgonálá velnek s amit én cs pon. Ők nem azt já

– Az esetek több gái, egyszer el is csak úgy volt hajl ha ön után lemos hogy ön se becsüli

– Nem becsülö tán, mert nem szél gyar kollégám van, pen játssza Bachot, madik pedig Liszt dok, akiről azt mo orgonistának tartar

– Nem lehet, h egyik zeneszerző

– Ebben azért van némi népszav gondolja majd, nyilván nem jön

– Azért tudu szekről, akik ne Ennek persze a fo

– A népszerűsé jelent színvonalat. mal – igen sokat b Megpróbálom csök ség közötti „lövészá

Egyetlen en

Steven Spielberg nyugodtan zseniálisnak mondható filmje, a Ryan közlegény megmentése két szempontból is mérföldkőnek számít: új morális tartást ad Amerikának, miközben technikailag megújítja a háborús film műfaját. Ez utóbbival kapcsolatban még az az állítás is megkockáztatható, hogy e szuperprodukció maga „a" háborús film, amely zárójelbe teszi valamennyi korábbi próbálkozást.

Az amerikaiak második világháborús nyugat-európai hadjáratáról számos nagyszabású eposz készült, szupersztárokkal a főszerepben, hatalmas, heroikusan felemelő küzdelemként mutatva be a hadjárat egyes epizódjait. Ezek közül Magyarországon A leghosszabb nap, A halál ötven órája és A híd túl messze van a legismertebbek. A legelső a D-Day, a partraszállás napjának eseményeit dolgozza fel, a második a nyugati front utolsó nagy német ellentámadásáról szól, amelyet az Ardennekben indítottak '44 karácsonya tájékán. A híd túl messze van a nyugati szövetségeseknek azt a katasztrofálisnak bizonyult akcióját mutatja be, amikor a történelem talán legnagyobb légideszant-manővere keretében átjárót akartak nyitni a Rajnán a német síkság szíve felé. A Market Garden hadművelet annyira nagyszabású, hosszan előkészített vállalkozás volt, hogy az amerikai–brit hadvezetésnek nem akaródzott figyelembe venni a holland ellenállók közlését: a tervezett leszállási zónában a németek nemrég vontak össze egy kipihent, megerősített páncéloshadosztályt. A könnyűfegyverzetű ejtőernyősök aztán szinte szó szerint a német tankok tetején landoltak, iszonyatos veszteségeket szenvedve.

A Ryan közlegény megmentése távolról annyiban rokon A híd túl messze vannal, hogy a győzelemért hozott áldozatok bemutatására koncentrál, nem rejtvén véka alá, hogy az amerikai inváziós csapatok több súlyos baklövés miatt tizedelődtek meg a hadjárat kezdetén. A modern háborúba lépcsőzetesen bontakozik ki a támadás. A terepasztalon ter vezett „ideális" offenzíva nagy vonalakban úgy fest, hogy légierő és a tüzérség szétmorzsolja az ellenség fő erőit, a ne héztankok letiporják és szétszórják, ami megmaradt, könnyűpáncélosokon berobogó gyalogságnak pedig annyi dolga, hogy leküzdje a minimális élőerő ellenállását. A gya korlatban természetesen soha nem így történik. Az 1944 június 4-én a normandiai Omaha Beach Dog szektorába partra szálló amerikai gyalogságot például olyan pusztít zárótűz fogadta, hogy az első hullám szinte valamennyi ka tonája elesett. A légierő ugyanis előző nap a köd miatt a né met erődvonal mögé, a szántóföldekre szórta a bombákat azok a kétéltű harckocsik pedig, amelyeknek először partr szállva ki kellett volna füstölniük a bunkereket, nem ér keztek meg időben.

A csaknem 170 perces film első félórája e rosszu megszervezett támadás sokkoló perceit mutatj be – ilyen brutális és naturális csatajelenet mé nem szerepelt a mozivásznon. Spielberg előzőleg szint az összes fellelhető eredeti felvételt megnézte, köztü azokat is, amelyeket az első vonalban elesett haditudós tók kameráiban találtak. A film operatőre, Janusz Kamin ki ugyanilyen haditudósítóként vegyül el a rohamozó k tonák között, s közvetíti „élőben" az eseményeket, rö zítve a partraszállók reménytelen vergődését a golyó- é aknazáporban. (Kaminskinek, valamint a kép- és hangvá gónak biztosan jutni fog abból a 8-10 Oscarból, amivel a filmet márciusban majd elhalmozzák.) A harc technikai részletei olyan precízen kidolgozottak és hitelesek, hogy a jelenetek akár oktatási célokra is használhatók. Megtudható például, hogyan kell átjárót nyitni egy zárt erődvonalon, s a rohamosztag milyen manőverekkel küzdheti le a

Ámos Imre: Jákob álma, 1941

Dr. Levendel László (1920–1994) orvos hagyatékában maradt műtárgyakat nem a megszokott gyűjtőszenvedély boronálta együvé. Minden egyes alkotás a tulajdonossal, vagy a művésszel kialakított személyes kapcsolat, gyakran évtizedekig tartó, elmélyült barátság emlékét hordozza. Bár Levendel doktor a művészi alkotás nagy tisztelője volt, mégsem a steril esztétikai érték vonzotta, hanem az alkotásban megnyilatkozó egész ember, a szenvedő, az esendő, a beteg, az életörömmel teli. A XX. század jelentős, köztük jó néhány szentendrei kötődésű alkotójától láthatunk itt vázlatokat és érett műveket. Csak remélhetjük, hogy a kiállítás a tárgyak mögött rejtőzködő érzelmi háló melegéből is átment valamit a közömbös falakra.

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága
tisztelettel meghívja Önt és kedves családját a

VÁLOGATÁS
A LEVENDEL GYŰJTEMÉNYBŐL

című kiállítás megnyitására
1998 június 18-án, csütörtökön 17 órára
a Szentendrei Képtárba
(Fő tér 2–5.)

A kiállítást megnyitja:
Dr. Dávid Katalin
művészettörténész

Közreműködik:
Horgas Eszter fuvolán
Vígh Andrea hárfán

A kiállítás megtekinthető szeptember 20-ig,
hétfő kivételével naponta 11-től 17 óráig

A gyűjteményről tudományos igényű katalógus jelenik meg a Soros Alapítvány támogatásával a Fővárosi Képtár gondozásában 1998 végén.

MEGHÍVÓ

Levendel László gyűjteménye

Egy humanista orvos mecénás hagyatéka

Levendel doktor orvosságként írta fel a művészeknek az alkotómunkát

Dr. Levendel Lászlónak, a négy esztendeje elhunyt művész(et)barát orvosnak páratlan értékű műtárgyhagyatékából nyílt kiállítás a Szentendrei Képtárban. A Duna-parti kisváros főteréről nyíló, ódon bájú műemlék házban öt termet töltenek meg századunk legnevesebb képzőművészeinek fölbecsülhetetlen eszmei értékű alkotásai, melyek egyetlen eredendő okból kerültek egymás mellé: az adományozók valamennyien személyes hálájukat fejezték ki alkotásukkal gyógyítójuknak.

Valachi Anna NÉPSZAVA

Voltak, akik visszanyerték egészségüket, alkotóerejüket köszönték meg így a neves tüdőgyógyász-alkohológus orvosprofesszornak. De az itt látható műtárgyak döntő többsége azért került Levendel doktorhoz, mert a Korányi szanatórium főorvosa az ötvenes-hatvanas-hetvenes években politikai okokból hallgatásra ítélt művészeknek az alkotómunka külső és belső – objektív és lelki – feltételeinek megteremtésében is segítségére volt.

Dávid Katalin művészettörténész a kiállítás megnyitóján a közös történelmi viszontagságokat megélt kortárs érzékenységével idézte föl Levendel doktor egyedülálló, humanista mecenatúrájának lényegét: „Olyan orvos volt, aki meggyőződéssel tudta, hogy minden betegség csak akkor gyógyítható, ha az egész embert, testet és lelket egyaránt meggyógyítja. Tanúsíthatom, hogy ez a tudása vonzotta hozzá a kultúra legérzékenyebb – és ezért talán legsérülékenyebb – hordozóit, a művészeket. És nem véletlenül éppen azokat a kiemelkedő személyiségeket, akiket negyven éven át hengerelt, taszított vissza a művész legretteneteseb sorsára, a nyilvánosságtól elzárásra ítélt kultúrpolitika... Egymásra találtak. Az orvos tudta, hogy az egyetemes kultúra értékeiről van szó, amikor tudásával, emberségével a művészek gyógyítására vállalkozik. A művészek pedig megérezték, hogy életüket, tehát az alkotás lehetőségét kapják vissza általa. Nehéz idők voltak, annyira, hogy ma már a dolgokról beszélni jószerével kuriózumként hat, és felidézni is már csak megfelelő szövegkörnyezetben szabad azokat a kiskapu-kereséseket, eltitkolt szervezéseket, zártkörű megbeszéléseket – generációm egész ismert paranoiáját –, amelyekkel meg lehetett teremteni egy-egy kiállítást. És ez még mind semmi ahhoz képest, hogy kiismerhetetlen, rejtett utakon megbízások érkeztek azokhoz, akiknek akkor már húsz éve a nevük sem hangzott el hivatalos kulturális körökben. Amikor az állam már begyakoroltan ellenőrizte még a magánszférát is, amikor már ő volt az egyetlen tulajdonos és szigorúan az egyetlen mecénás, akkor Levendel László orvosságként tudta felírni az alkotómunkát, úgy, hogy az még nyilvánosságot is kapott."

Levendel László gyűjteményének egyik szép darabja — Cseke Csilla felvétele

A Széchenyi-díjas művészettörténész asszony szerint a huszadik század hazai képzőművészetének történetét feldolgozó kutatók nem kerülhetik meg az itt kiállított képzőművészeti anyag számbavételét, hiszen ez a gyűjtemény maga is egy jellegzetes művészettörténeti korszakot tükröz vissza, amikor számos mű csak azért születhetett meg, mert alkotóik mögött állt az orvos barát. Nem pénzt, hanem együttérzést, szeretetet és reményt adott, hogy elhiggyék, kultúránknak létszükséglete a tevékenységük. Mindezt magától értetődően, egyszemélyes intézményként gyakorolta. Ahogyan azt csak a hippokratészi esküjéhez hű orvos teheti.

A kiállítás látogatói a szöveges tájékoztató alapján megismerhetik e magánmúzeumi kollekciónak is beillő műgyűjtemény keletkezésének történetét. Értesülhetnek például arról, hogy Levendel László a Korányi szanatóriumban már 1961-ben kiállítást szervezett az ott ápolt művészek alkotásaiból – így juthattak bemutatkozási lehetőséghez az akkoriban tilalmi listán szereplők. A szanatórium parkjában álló modern szobrokat is ő állíttatta föl, hogy eredeti funkciójuknak megfelelően az emberi lélek épülésére szolgáljanak. Mindazonáltal Levendel doktor soha nem vált a szó hagyományos értelmében műgyűjtővé, hiszen nem ő válogatta össze – esztétikai szempontokat követve – képeit, hanem azok véletlenszerűen kerültek hozzá. Minden egyes mű a képtulajdonossal vagy az alkotóművésszel kialakított személyes kapcsolat, olykor barátság emlékét őrzi.

A képtár bejáratával szemközti falon látható Levendel doktor fényképe és néhány felvétel egykori otthonáról. Az orvos haláláig együtt élt egykori betegei visszanyert egészségének, teremtőerejének és hálájának értékes bizonyítékaival. Ha szemügyre vesszük a tárlaton bemutatott százötven műtárgy alkotói listáját – melyen *Ámos Imre, Anna Margit, Bálint Endre, Berény Róbert, Borsos Miklós, Bortnyik Sándor, Buday György, Derkovits Gyula, Dési Huber István, Fényes Adolf, Gyarmathy Tihamér, Jakovits József, Kassák Lajos, Kondor Béla, Korniss Dezső, Kunvári Lilla, Ország Lili, Sugár Andor, Szőnyi István, Uitz Béla, Vajda Lajos* és még számos ismert művész neve szerepel –, sejteni lehet az orvos halála után most először közönség elé került hagyaték páratlan gazdagságát – és az akarata ellenére műgyűjtővé lett orvos mecénás ritka emberségét.

RÖVIDEN

Templomi koncert

A Nyáresti hangverseny című sorozat programjában ma este 8 órakor a budavári Mátyás-templomban tartanak koncertet. Bach-, Händel-, Mozart- és Vivaldi-műveket ad elő Gregor József (énekes), Kovács Endre (orgona), a bécsi Kocsis Ildikó (hárfa), valamint Lezsák Attila és Trejer István (hegedű) és a Hubay Jenő Kamarazenekar.

A Szenvedély díja

Az idei filmszemlén nagydíjat nyert magyar film, Fehér György Szenvedély című alkotása a Brüsszelben megrendezett Aranykor fesztiválon forgalmazási támogatás díjat nyert. A 250 ezer belga frank annak a belga filmforgalmazónak jár, aki egy éven belül megszerzi a film belgiumi forgalmazási jogát, és vállalja, hogy legalább egy vallon vagy flamand feliratos kópiát bemutat Belgiumban.

Élő elektroakusztika

Ma kezdődik és július 26-ig tart a Magyar Rádió HEAR Stúdiója és a bécsi GEM közös szervezésében megvalósuló II. Nemzetközi Élő Elektroakusztikus Zenei Találkozó Sárváron, a Nádasdy-vár udvarában. A külföldi vendégek között kanadai, francia, brazil és amerikai zeneszerzőket várnak a szervezők. A hazai és külföldi kompozíciókat a budapesti Ear együttes szólaltatja meg, Csengery Adrienne, Maros Éva, Geiger György és Matuz István közreműködésével. A belépés díjtalan.

INTERNET-LELŐHELYEK

Förmedvények, fehér fecske

Felállva tapsoltak a kórusnak

NÉPSZAVA-információ

megrendezésre kerülő nemzetközi kórusversenyre és

Bartók, Erkel alkotásaiból és bordalokból állították össze. Háromhetes koncert-

Leégési sebek

Ha ön eddig azt hitte: nyáron kevesebb a bűncselekmény, mint télen, tévedett. Rendőreink állítják, csak a helyszín és a módszer más. Ha meg arra gondolt: a női táska minden évszakban a tolvajok célpontja, információja szintén hibásnak számít. A „retikülnek" titulált irat-, pénztárca- és kacattartóra csak a fagyos hónapokban harapnak a bűnözők. Nyári kedvencük a férfizseb, mondják a zsaruk, amelyre busz és villamos helyett a strandokon vadásznak. Meg nem erősített rendőri hírek szerint azonban ön jól gondolja, ha úgy véli, az így szerzett leégési sebekre sem télen, sem nyáron nincs orvosság. **Sz. I.**

● **Egyre több a nyestkutya Németországban**. Kelet-Ázsiából származó ragadozó okoz gondot a kelet-németországi vadászoknak: a nyestkutya. Az enok néven is ismert állatfajta gyors ütemben szaporodik Európában. A 60 centiméter hosszú, mosómedvére emlékeztető éjszakai ragadozó eredetileg Kelet-Ázsiában otthonos. Az állat egyaránt táplálkozik rágcsálókkal, rovarokkal, halakkal, madárfiókákkal és tojásokkal, de nem veti meg a gabonát és a gyümölcsöt sem. A nyestkutyát rendkívül értékes szőrméje miatt 1934-ben betelepítették az akkori Szovjetunió európai területeire.

● **Hároméves pihenő a parkolóban**. Egy török utazó 1995 augusztusban letette autóját a genfi repülőtér parkolójában, és azóta nem jelentkezett érte. Az amerikai Buick eddig 26 000 svájci frankot „fogyasztott". A parkolót üzemeltető Eric Micheloud nem hajlandó alkudni. A kocsi forgalmi értéke ma már csupán 35 000 schillingre tehető, ezért a Buickot tulajdonosa feltehetően örökre otthagyja a repülőtéren.

● **Klónozott pandák**. Ki[illegible] július 24-26. között

Vasi Világi Vigalom

[illegible] USA-ban is közönség elé kerülnek alkalmával az

fenyegette faj fennmaradását. A birkák és tehenek klónozása után ez az eljárás azért ígérkezik különösen nehéznek, mert a kínai kutatók valamely más állatfaj petéjébe akarják beültetni az óriáspanda génjeiben tárolt örökletes információkat.

● **Korzikai merényletek**. Két merényletet követtek el hétfőn este és keddre virradóra a Franciaországhoz tartozó Korzikán. A támadásoknak nincsenek sebesültjei – közölték a helyi hatóságok. A sziget déli részén fekvő Ajaccióban a rohamrendőrség egyik laktanyája volt a célpont. Ismeretlen személyek autóból nyitottak tüzet az épületre, majd elmenekültek. A másik merénylet Cazabiandában, a sziget keleti részén történt, ahol egy büntetőintézet konyhai részlegében keletkeztek súlyos károk.

● **Szökőár**. A Pápua Új-Guineában pusztító szökőár az érintett terület katolikus püspöke szerint valószínűleg 8000 ember életébe került. A tengerparti övezetben eddig mindössze 500 túlélőt sikerült kimenteni a romok közül – mondta Cesare Bonivento kedden az AFP-nek. Má[illegible]

Tűz egy amerikai luxushajón

Az amerikai parti őrség hajóinak sikerült eloltani azt a tüzet, amely egy nagy amerikai utasszállító cirkálóhajó, az Ecstasy tatján ütött ki Miami partjai közelében, a nyílt tengeren. A luxushajó több mint 2000 utast és 920 főnyi személyzetet képes szállítani; egyelőre nem tudni, hogy pontosan hányan tartózkodtak a hajón, mindenesetre több százan voltak. Senki sem sérült meg, és pánik sem tört ki. A Finnországban épített és 1991 óta üzemelő óriáshajó libériai zászló alatt hajózik, és a Carnival Corp. társaság bérli. A szerencsétlenség a miami partok látótávolságában történt Reuters-fotó

Diplomás kidobóemberek Hollandiában

„Szép jó estét! Elnézését kérem, de nálunk nincs megengedve a dohányzás a táncparketten. Az emberek olyan szorosan összebújnak tánc közben, hogy könnyen történhet valami. Remélem, megérti. Odaát az asztaloknál nincs probléma a dohányzással. Még egyszer elnézést kérek, és kellemes estét kívánok." Valahogy így kell megszólítania egy vendéget a holland bárokban a kidobóembernek, mostantól ugyanis diplomához kötik ezt a foglalkozást. Az késztette erre az illetékeseket, hogy a kidobóemberek az elmúlt években úgy összevertek nem kívánt vendégeket, hogy azok a kórházban kötöttek ki. Egy év múlva már nem kap munkaengedélyt, aki nem szerzett diplomát.

A hollandiai éjszaka mintegy 2000-3000 kidobóembere újra iskolapadba ül. A vizsgakérdések között szerepel például a következő: „Verekedés közben az egyik vendég kiveri egy másiknak három fogát. A kidobóember látja ezt, és összeszedi a fogakat. Mi a teendője?" A helyes válasz: „A fogakat egy pohár tejbe teszi. Ez növeli az esélyt, hogy visszaültethetők legyenek."

Buszbaleset

Öt gyermek és 9 felnőtt vesztette életét Kelet-Fokföldön, amikor egy busz leszánkázott egy 90 méteres lejtőn. A balesetben 82-en megsebesültek. Tizenhárman azonnal életüket vesztették, egy további személy [illegible]

Felhőszakadás Szlovákiában

MTI-információ

Szlovákiában, az egykori Sáros megye területén, Eperjes és Kisszeben térségében hétfőn késő délforrások szerint még többen – meghaltak.

Estére a térségben harmadfokú készültséget rendeltek el. A mentési munkákba [illegible]

Cégértáblák cseréje

Több mint 100 kaposvári üzlet tulajdonosa kapott az utóbbi napokban felszólítást az önkormányzattól cégérének kiegészítésére – mondta *Kéki Zoltán*, a város jegyzője.

Az [illegible] előzményeként, tőket: olyan magyarázó szövegre, amely például az idegen nyelvű felirat mellett a hazai vásárlók számára is egyértelművé teszi, hogy tulajdonképpen mit lehet kapni abban az üzletben.

LEVENDEL LÁSZLÓ
GYŰJTŐ

BÓZSA GYULA: MIKOR ÉRIK A MESTER?

MOZGÓ VILÁG 1999/9, 122-125

€25.

12 x 5

[illegible] (és a filmekből) [illegible],
az isten háta mögötti helyeken sem mindig álmosak a hétköznapok, ellenkezőleg: olykor csak úgy parázslanak a konfliktusok. A színtér tehát kiválóan alkalmasnak ígérkezett az európai Volker Schlöndorff számára, hogy a távoli világ ellentmondásait, tisztességtelenségét, pénzimádatát leleplezze. A témaválasztás érdekes pikantériája, hogy *James Hadley Chase* brit író (a film alapjául szolgáló regény szerzője) sohasem járt a tengerentúlon, ezért a rendező – [illegible] ideológiája ilolottébb tetszetős: „hamisítatlanul ottani életérzést és környezetet akartam vászonra vinni", hangsúlyozta egyik nyilatkozatában.

Szóval: Schlöndorff „Amerika-szakos" társat szerződtetett, pompás sztorira talált – s mégis befuccsolt. A Palmetto cselekménye túlságosan zsúfolt, a bonyodalmak erőltetettek és illogikusak, ami pedig a megjelenítést és a stílust illeti, bizony még nyomokban sem fedezhető fel a Bádogdob megteremtőjének hajdani tehetsége, eredetisége, bol a babérkoszorúból, amely a fejét övezi, mivel ebben a kusza dramolettben unalmat árasztó jeleneteket fűzött egymás mellé, a problematikát leegyszerűsítette, s ráadásul néhányszor túl is lépte a jó ízlés határait (a nőket például viszolyogtató kukkolással „ábrázolja"). *Woody Harrelson* kiváló volt *Forman* Larry Flyntjében, itt szenved, akárcsak a partnerei.

Tanulságos kudarc (nem az első az USA-ba beleszerető német mesterek életében). (Forgalmazó: InterCom) **v. j.**

Művészet és gyógyítás

A Levendel-gyűjtemény a Szentendrei Képtárban

Nemzedékek sorát gyógyította *dr. Levendel László* (1920–1994), a magyar tüdőgyógyászat neves szakembere, akit azonban sokan ismertek a művészetek barátjaként is. „Az embernek – mondta régi barátja, *Jakovits József* szobrászművész 1980-as kiállítása megnyitóján – egyaránt van szüksége hitre, kételkedésre és tagadásra. És minthogy világnézetet, ideológiát nem adok-veszek alapon cserél az ember, marad a nehezebb út, a személyes hit építése."

Négy évtizedes gyógyító munkája során számos művésszel találkozott. A kapcsolatokat, barátságokat ajándékba kapott műalkotások sora dokumentálja, s e művek az idők folyamán komoly gyűjteménnyé álltak össze. A *Szentendrei Képtárban* látható tárlat tanúsága szerint van komoly együttessé, amely ismerete nélkül, mint a bemutatót megnyitó *Dávid Katalin* művészettörténész fogalmazott, aligha lehetne megírni a huszadik századi magyar művészettörténetét. Jelentős anyag képviseli a még a negyvenes évek első felében elhunyt *Vajda Lajos* és *Ámos Imre* művészetét, mellettük *Anna Margit, Bálint Endre,* Jakovits József, *Vajda Júlia* alkotásai adják a kiállítás gerincét. Ők – akkoriban a művészetpolitika fekete bárányai – voltak a főszereplői annak a tárlatnak is, amelyet a professzor 1961-ben szervezett a Korányi Szanatóriumban ápolt művészek műveiből. A szanatórium parkjában álló szobrok többsége is dr. Levendel László tevékenységének köszönhetően került a helyére – olyan művek ezek, amelyeket modern szellemiségük miatt akkoriban közterekre aligha állítottak volna föl.

P. Szabó Ernő

VIDEOVILÁG

Hogyan lesz egy felkapott sebész alkalmi munkákból élő kábítószerfüggő? A válasz könnyű: sebészi karriered csúcsán kövess el egy orvosi műhibát, amelynek legsúlyosabb következményeképpen orvosi engedélyedet bevonják. Ráadásul légy tanúja egy lövöldözésnek, amelyben egy férfi súlyosan megsebesül. Te *Istent játszva* (miképp *Andy Wilson* filmjének címe is jelzi) hozod őt vissza az életbe.

Akkor még nem tudod, hogy maga az Ördög figyel fel rád. De az életed teljesen megváltozik. A film részletei a jól ismert Vészhelyzetre hasonlítanak, beleértve a kissé zűrös szerelmi háromszöget is, de a szívdöglesztő orvost most *David Duchovny,* az X-akták sztárja alakítja. Lehet, hogy az igazság ebben a filmben is odaát van; vagy a jobb videotékák polcain... (*Forgalmazza a Best Kft.*)

MINDEN
BENNE VAN,
AMI SZÁMÍT!

ÚJ!
Csak 39,-

Hétfő 1995 VII.5

csolóra, vezetékre, illegyhasra van szüksége a szakembernek. És az utóbbit hol képzik?

– Az időzítők és az elektromos jelek vezetésére alkalmas drótok, kapcsolók valóban kaphatók a szaküzletekben – tárja szét kezét az alezredes. – A szakirodalom ugyancsak beszerezhető. Az esztergom-kertvárosi, buszt robbantó diák csak egy volt a „képzettek" közül. Akárcsak a legutóbb felderített pilisszántói „kisüzem"!

A magyar terminátorok sokfélék. Semmiképpen sem nevezhetők profiknak; nem hasonlíthatók a gyakorlott izraeli, spanyol vagy ír hivatásosokhoz. A házilagos, reklámszatyorba dugott bombától a vállról indítható rakétáig mindent alkalmaznak.

– Éppenséggel az esztergomi fiú pokolgépének összetételét tudtuk a legpontosabban megállapítani, mert a legtöbb anyagmaradványt találtuk az áldozatok testében és a buszban! – emlékszik Faa József alezredes.

A hadseregben rendszeresített, vállról indítható rakéta már komoly vállalkozót sejtet. Ugyanis egyetlen lövet ára 250 ezer forint a feketepiacon. Jóval olcsóbbak az időzítővel vagy gyújtózsinórral működésbe hozható szerkentyűk, amelyek néhány ezer forintért már kaphatók.

lakát. Csőbomba robbant az MSZP XIV. kerületi irodájának bejáratában. Hasonló szerkezetet találtak az SZDSZ XVI. kerületi helyiségének ablakában – a felrobbanása előtt két perccel! Pokolgép robbant az MSZP újpesti irodájának bejáratánál. Még idő előtt ráleltek egy-egy ilyen szerkezetre az SZDSZ XV. kerületi székházánál és a Független Kisgazdapárt központja előtt is. Legutóbb, közvetlenül a kormányváltó választás előtt volt dolguk a tűzszerészeknek...

kancsfűző. (Semmi ok a mosolygásra, hiszen ez nem vicc! Ma is pótolhatatlan az így preparált, műanyaggal bevont zsineg, mert az elkövető pontosan tudja, hogy másodpercenként egy centiméter ég el belőle...)

– Csakhogy a madzag nem perrendszerű bizonyíték! – ábrándít ki a szakember. – A hazai robbantgatóknak pedig nem szokása telefonon bejelentkezve vállalni a nyilvánosság előtt egy-egy akció végrehajtását. Nem elég kijelenteni, hogy „sorozatban elkövetett bűncselekményekkel állunk szemben". Nagyon sok türelem és – már megbocsásson – pénz szükségeltetik a munkánkhoz. Örülünk annak, hogy életre hívták azt a különleges feladatokat ellátó csoportot, amelynek feladatai közé tarto-

arra utal, hogy jó e

Egy 57 éves férfi ott halt meg. Egy 2 pőboltban dolgozó életét. Egy 41 éves man magyar állam magyar gyermek, is akadt. Az elsőse vittek kórházba.

Az Országos Bal Lackó Tibor szomb reket: ma távozhat fejsebeket és agyr főn vagy kedden h. nek a lábából szilá heteket is az intéz 25 éves fiatalemb égési sérüléseket, s vel ennek nyomá meggyengült, jeler lást is kap. A Szol dr. Kökényesi Im csak egy 67 éves m csuklótörést is szer csátják haza.

A 43 éves Boros irányult a merényl ig Solymáron élő üzletekben, kaszi

zik a robbantásos felderítése. Éppen nek, mert a Kojak nyos zsenik ma m

Semmelweis a mának is

Az egészségügyi intézményekben országszerte Semmelweis-ünnepségeket tartottak az elmúlt héten, ily módon tisztelegve születésének száznyolcvanadik évfordulóján az anyák megmentőjének szelleme előtt.

A múlt század közepéig a szülő nők rettegett réme volt a gyermekágyi láz, amely a csecsemő világrahozatala után tört az anyákra és az esetek többségében halállal végződött. Az addig ismeretlen eredetű halálos betegség okát: a higiénia, a sterilitás hiányát Semmelweis Ignác Bécsben dolgozó magyar orvos fedezte fel. Abban az időben ugyanis a boncteremből érkező orvosok utcai ruhában, kézmosás nélkül vezették le a szülést, megfertőzve ezzel az anyát és olykor – ha parányi sebet ejtettek a kezükön – önmagukat is. Semmelweis kórházában elrendelte az általános és alapos kézmosást és a klórozást, amely megölte a kórokozókat. Intézkedéséért a bécsi orvosok őrültnek kiáltották ki és eltávolíttatták a munkahelyéről.

Napjaink orvosai – állapította meg lapunk érdeklődésére *dr. Garamvölgyi László*, a fővárosi Schöpf-Merei Kórház és Anyavédelmi Központ főigazgatója – hasonló gondokkal küzdenek, mint Semmelweis a maga idejében. Természetesen már nem a gyermekágyi láz elleni harc a feladatuk, ám a szülészszakma számtalan megoldandó problémát tartogat ma is a számukra. Szülés közben vagy után még mostanában is előfordul, hogy meghalnak az asszonyok. Bár számuk csekély – évente 17-20 eset fordul elő országosan –, haláluk mégis pótolhatatlan veszteség, amely ellen küzdenie kell a szülészeknek. Az elhalálozást az anyáknál 50-50 százalékban a szülés alatti kóros és megállíthatatlan vérzés, illetve a terhességi toxémia okozza. Az utóbbi a nem megfelelő, netán a szakszerűtlen terhesgondozás, illetve az anya felelőtlensége mi-

att alakulhat ki á dul elő, akik el n alatti szűrővizs a nést a terhesg k veszélye az ott s getheti. lá

Szombathel ol Kórház szülés is *Kneffel Pál* os az orvosok cs ban, Semmel goznak. Kita kell lenniük - szakma szám gában. Küzd halandóság noha Nyuga szám – 8 ezre országos átl halálozás, il len. Általán megtervezet nyeinek nő egészségéér nak.

LEVENDEL László

Levente Varga – Károly Jurcsik architekten.

„Kulturhaus in Orgovány" (Ungarn).

Budapester Rundschau, 1975. aug. 14.

MDK

Lévey Ilona

Jaschik Almos tanitványa,a mester által tanitványai munkáiból rendezett kiallitáson szerepelt.

Képzőművészet

Ujság 1927 ápr.24. 17.l.

Levey Ilona

Lever J.

rezin

Grosse Ansicht
von Pressburg vom
jenseitigen Ufer.
1820. Radirt
von J. Lever.

Roy. folio.

Esterházy M. gróf
tatai metszetgyűjtemeye

Wawra aukcio
1901. apr.

Fasky Aleksi [illegible]

139-273

20.44
7.80
80.—
23.—
141.34

[illegible]mpia Simplet 0216404
[illegible]rumph 256303
0196177
[illegible]olda 62552

MDK

Levkóczi Lesz Etelka iparmúrén

1909. Ridihült állit ki.

Debreceni Iparmův. Kiállítás vezetője. - D. 1909. - 25. l.

25.

Carlo Levi.

Irod. bjs. II. évf. 5. oz. 8. l.

1951. márc. 1.

Levini

Bécsi szobrász épitette az Eisenstadt-i Esterházy kastély korintusi oszlopát.

Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes, Eisenstadt 1963.

II/2 kötet

3741

Levicki festőművész

Magyar Nemzet 1950
febr. 23. V. old.

A Tretyakov galéria remekeiről
készült reprodukciók kiállítása.

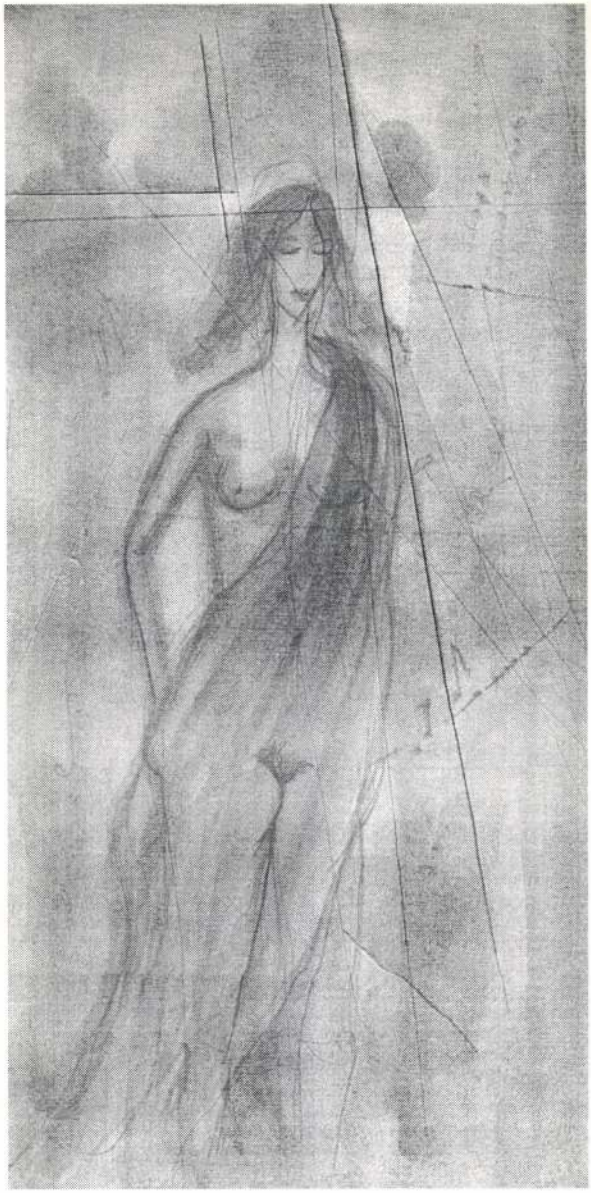

A kiállított képek
megvásárolhatók

★

A kiállítás
1997. október 8-ig
látogatható

A Tér Galéria
és a
Hotel Flamenco
/Bp. XI. Tas vezér u. 7./
Szeretettel meghívja Önt,
Kedves családját és Ismerőseit

1997. szeptember 10-én
/szerdán/
17.30 órakor

LEVIK CSILLA

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA

★

A kiállítást megnyitja

KEVEVÁRI M. KATALIN

újságíró

★

MEGHÍVÓ

Cím
Levik Csilla
1118 Bp. Avar u. 37.
T: 1-850-906

★

Pártfogó: Titanus Ház 3759 Aggtelek, Ady u. 12.

Meghívó

Tárlata megtekinthető:
1997. március 4-től március 28-ig
naponta 14 - 18 óráig

A Művészetbarátok Egyesülete
tisztelettel meghívja
Önt és ismerőseit a
Művészetbarátok Galériájába
/Bp. VII.ker. István u. 42./

LEVIK CSILLA

kiállítására.

Megnyitó:
1997. március 3-án /hétfőn/
17.30-kor
A kiállítást megnyitja:
Keveházi M. Katalin
újságíró

Levik Csilla

egyező. Közepén felirat: „Sofia

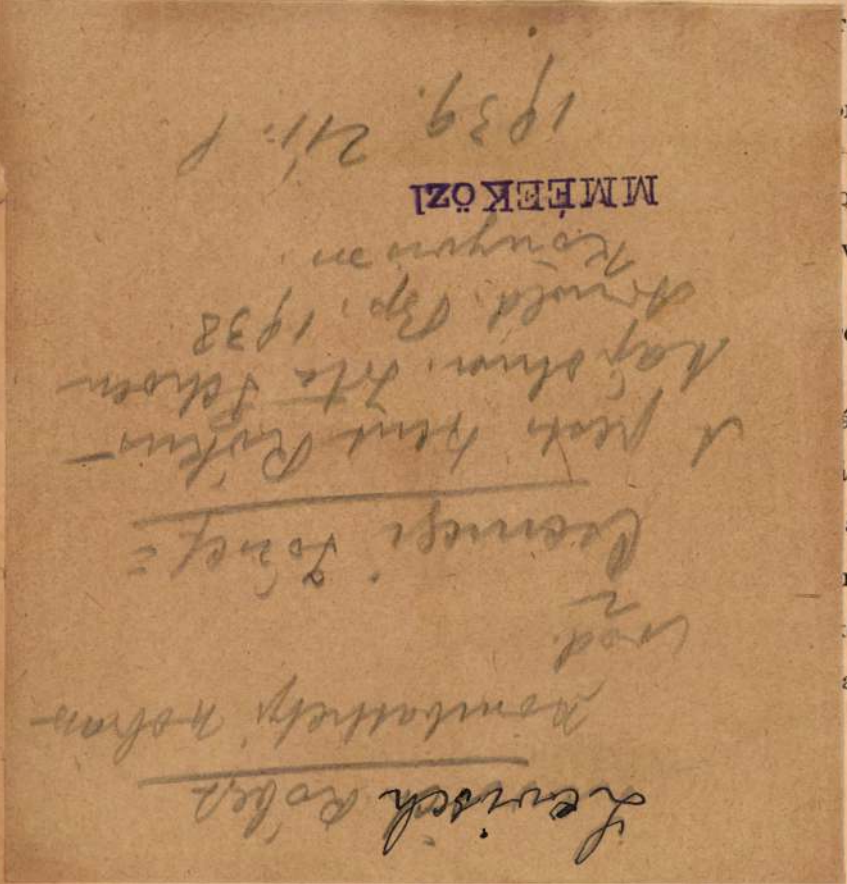

HS betükkel. Magyar, XVIII. sz. e.

d selyemből himzett sávval. Felsőmagyarország (tót),

emes himzéssel: S alaku indák tölgylevéllel és makkal.

LŐ, u. n. rosaline-csipke. Velence, XIX. sz.

csipke kézitüll alapon. XIX. sz.

ülló szarvasos rajzzal, hullámos szélü. Magyar, modern.

nes árnyalt, selyemhimzés: nagy virágok. Török, XIX.

em, szines himzéssel. India, XIX. sz.

selyemdamaszt alapon, kék és barna virágos és lepkés

keresztszemes himzéssel, közepén felirat: MICHAEL
EN . AN . DIE . JUGENDZEIT . Erdély (szász), XIX. sz.

resztszemes, mértani jellegü, virágos, sávokba sorakozó
Pfingstgräff im Jahr 1886." Erdély (szász), XIX. sz.

esztszemes, mértani jellegü himzéssel. Erdély, XIX. sz.

Levisch* Róbert
Zombathelyi vidéki

*Levisch

I.
Tanulmányok
Bp. Múltjá-
ból VII. 19. l.

Pest város eredete.

(Előzetes jelentés az eskütéri ásatásokról.)

Aquincum pusztulását nem szabad a pannoniai rómaiság történetéből
ova — elszigetelten — kezelni. A Valeria-i limes feladásának mozgal-
eseményeit vizsgálva tudunk csak valamelyes képet alkotni, hogyan
ek tönkre a szomszédos erődök, őrtornyok s mi történt Aquincum
rával, városrészeivel és a Duna balpartjára kitolt ellenerődeivel.

A *csillaghegyi* kis őrtorony, melyet az OKH weekendháza építés
a Kossuth Lajos üdülőpart 11. sz. alatt ástam ki, hasonlókép Friger
vezérsége alatt készült. Tűzvésznek nyomát nem találtuk. Lelet igen k
volt, ami bizonyítja, hogy az őrsége még idejében hagyta el, visszavo
hatott. Pusztulása a középkorban következett be. Köveit kitermel
Falaiban sok korábbi időből származó feliratos és építészeti rendelte
faragott kőemléket találtunk s ilyeneket hordtak el a középkorban is
közeli templom építéséhez. Fontos tudnunk, hogy a falaiból kiszedett k
ket részben a helyszínen faragták át új rendeltetésük számára. Egy s
gótikus pillérköteg darabját ott is felejtették.

Megszállva volt a húnkorszakban a *leányfalusi* burgus, mely
kerámiáját legutóbb Alföldi András méltatta s kimutatta a késő-róma
dunai-barbár elemeknek sajátos keveredését. A díszítő elemek közt szer
a kereszt, mely a helyi megszálló csapat részleges kereszténységét igazol

Túlélte a római uralmat a *szentendrei* római telep és vár. Falai a
században még láthatók voltak. A legújabb ásatások a vár melletti k
római temető sírjainak korát az 5. század elejéig mutatták ki. Ava

Levich Róbert

Hombathelyi szolvász

l.

Schoen Rókus Kaja

13. l.

14. l.

15. l.

és 13 tábla

Léva.

A középtérben lévő vár
térben hegyek látszanak, az e
tyuk szemezget és kissé odább
tal. Felirata a vár fölött:

Lewentz

fölül: Munimentum Leva german
Rudolfo Secundo Exstructum
a felső jobb sarkon: 48
alól jobbra: LS. fecit.

Rm., mér. a rl. 13
Meyer: Ortelius Red

Levini

bécsi szobrász

Kismarton.

lárd

Szepesházy-Thiele I.

49. l.

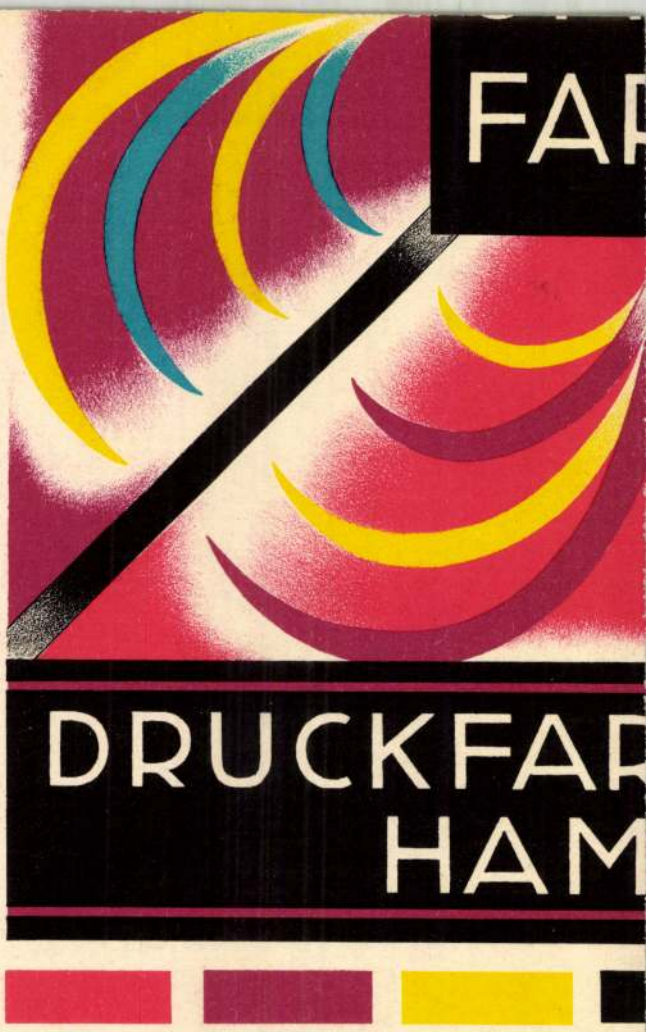
FAR
DRUCKFAR
HAM
3968
3972
3970

Lévy Vilmos.

1938-ban a Tamás Galériában kiállitották müve
it.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Lévi Vilmos.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőmüvészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Lévy Vilmos,

a Tamás Galériában arat ta sikereit.

Tamás Henrik képszalonjának jubileuma./10 év/.
Magyarság. 1938.okt.9. 20.1. 100. kiáll.

Lévy Vilmos szobrász

Kiállítása volt a Tamás galeriában

Nemzeti Ujság 1938 V. 15

Leritzkij Oleg Vladimirovics, orosz építész
Simon Kálmán: A Magyar Építőművészet 1986. évi pályázata.

7. Villa a levegőben. /rajz./

Magyar Építőművészet, 1987. 1., 62-old.

Lévnai rk.

templom

Nyitram

l. GerMRE

31. l.

88

retto da Brescia:
ugyanott 1555-ben. F göndör hajú szőke

könyöklő
jobb kezével támasztotta meg, és
Mellette F angyal ~~van~~ terdel, ki a jobb lábá-
gyitja. Botját, melynek felső vé-
asztott, a ⊥ fához támasztotta. A hát-
kel, melyek előtt őr sétál. Az
rel szájában.
⊥ jobbról látható

esiminitől 10000 lirán. (4485 frt.)
én (246/95.)
347/95 min. számot.

lrafordultan és fatövében

Levrits Kálmán

Csendes viz, pasztell
Anyóka, pasztell

Somogymegyei Képzőművészek Szakszervezete, Kaposvár, 1947. Vaszary János emlékkiállitás katalogusa.

Lévy,

Mikola András, Lohwag Ernesztin, Szablya-Frischau Ferenc és az elhunyt Göröncsér, Berlinben és Düsseldorfban rendezett kiállításon "egy darab magyar müvészetet" mutatott be anélkül, hogy állami segélyben részesült volna. Az öt fiatal müvészt, mint "igazi müvészit alkotókat" méltatja a "Müvészet" c. rovatban közölt, -"A KÉVE külföldön" cimübeszámoló.

A HÉT, Bp. 1908. aug. 23. XIX. évf.
34. sz. 552. lap.

Lévy Róbert

A rézkarcban a legerősebb a művész, mint a kritikában megállapitja Tövis: "Grafika a Nemzeti Szalonban" cimmel, a kiállitáson szereplő művekről.

A HÉT, Bp. 1908. május 10. XIX. évf. 19. sz. 310. lap.

MDK

Levy B.

László Ernő képmása, terr.

Árv. Közl. 1941. márc. 2 rksz. 46 l.

Lévy János MDK

Est az istirai parton, olf.

Mücsarnok 1885. jun.1o.

MDK

Lévy Lénárd Róbert, festő, graf.
Trebinje. Karcz.

OMKT-Vándorkiáll. 1910 szept. 8-dec. 27-ig
Tm.-Hornyánszky V. kny. 80. l.

Levy B.
Nobrász

l. Arv. Csarn. 97. aukció
Kat.

U. ar. 99. aukc. Kat.

U. ar. 103. aukc. Kat.

819.

irafordult. Jobb kezében kard-
t fogja. Aranybrokát barettet
és szemöldöke sötét szőke;
ıek gallérja Holbeinhímzésü,
ának ujjai bővek. A háttérben

— Lelt. sz. 1254. — Véte-
ninitől 16000 lirán (14352 K).
s 31-én (246–95). — Az elszá-
)5 és az 1895 november 28-iki
— Az elszámolást jóváhagyta
635–900) és az 1901 augusztus
901).

adatok:
)01, 1904: II. 1254. *A. Buon-*

umban. 1906: IV. 126. *Giro-*
Férfi képmás. — 1906, 1910:
t d'homme.
r. 16. l. — Verzeichniss № 59.

III

69 (1254),
602 (61).

69

M. D. L.

LIBAY ötvös

XIX. sz. e. f.

Az Iparművészeti Múz. Évkv. I. 1954.

Bóka Lászlóné: Az Iparművészeti Múzeum
Prandtner ötvös tárgyai 157. l.

Levini

Nobrais

l.

Coat - Frey Öst. Kunstt

XXIV /k.

65. l

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
253

Lipp Vilmos. A rozsthelyi sírmezők.
Bpest, 1884.

füz. 1d.

Levini

Ltáb I. 20

III, 83

Erskine: Szép Heléna magánélete
Ferrero: Az ókori civilizáció bu
Ferrero: Az ókori civilizáció bu
Frondaie: A fejedelmi autó Regé
Galopin: A vörös szandál Regény
Godwin: Ahol minden vágy teljesü
Hoffmann: Barabás Miklós élete é

HUXLE

Légnadrág és társai / Regény
Ára Az Est-la

Komor András: Fischmann S.utódai
Komor András: Nászinduló / Regény
Komlós Aladár: Az uj magyar lira
Lyka Károly: Madarász Viktor élet
Mann Thomas: Mario és a varázsló
Mann Thomas: Rendetlenség és kora
Markovics Rodion: Sánta farsang

MAURO

Költő a máglyán. A világhirü
319 oldal. Egész vászonkötésbe

MÓRICZ ZSIGMOND

B Á L

Regény 314 oldal. Egész vászon-
kötésben. Ára Az Est-lapok
olvasóinak 1.-

Lévy Vilmos

A TAMÁS-GALÉRIA
XCIX. KIÁLLÍTÁSA
V., AKADÉMIA UCCA 8

Van szerencsénk tisztelettel meghívni

LÉVY VILMOS

szobrászművész

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁRA,

amely május hó 15-én, vasárnap d. e. 10 órakor nyílik meg. Nyitva május hó 27-ig naponta 10-től 6-ig, vasárnap 10—2-ig.

Ngs.

Király Kálmán

ur

Ff.

Andrássy út 75.

SZENTZEL-B
938 MÁJ. 13
A
BUDAPEST S.

Lévy Miklós

* * *

Hogy a Tamás-Galériánál maradjunk: minden köntörfalazás nélkül meg kell vallanom, hogy *Lévy Miklós* szobrait néznem valósággal testileg kellemetlen érzés volt. Bizonyos, hogy a fiatal szobrásznak van érzéke az emberi arcban nyilvánuló jellem iránt, de az a mód, amelyen az embereket ábrázolja, annyira kézzelfoghatóan vaskos, annyira otrombán erősködő, hogy inkább holmi groteszk panoptikumba, semmint művészethez való. Van valami olyanfajta formai idétlenség ebben az ábrázolásban, mint a kamaszkor modortalanságában. Vagy azt is mondhatnók, hogy Lévy Vilmos úgy mintáz, mintha Bokros-Birmant akarná parodizálni. Szoborkarikaturái is a torzítás nagyon szellemtelen, olcsó és zsíros eszközeivel élnek. Egy-két nőalakján tisztultabb formai szándékok jele látszott. Lehet, hogy Pátzay hatása alatt, akinek Lévy, úgy mondják, tanít-

SCHNETZER NÁNDOR

ÜVEG-, TÜKÖR-, PORCELLÁN- ÉS LÁMPA KERESKEDÉSE.
KÉPKERETEZŐ MŰHELY. — É
ELADÁS NAGYBAN ÉS KICS

Telefon: 166. — Alapitva: 1833.

SZÉKESFEHÉRVÁR.

Tekintetes

222 676

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTT-

SÁGÁ-nak,

BUDAPEST Tä

IX Högyes Endre ut 1o

Lévy Vilmos

DR. LÖW LIPÓT: BIEDL SAMU

A PRO PALESZTINA SZÖVETSÉG KÖZGYŰLÉSÉN TARTOTT MEGEMLÉKEZÉS

Főtisztelendő Főrabbi Ur!

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

ואת רוחי אתן בקרבכם *És szellememet közétek helyezem* ... (Ezek. 36, 27) szól felénk a Pro Palesztina elveit és föladatait hirdető most soros prófétai lecke. Ezt az irányító, összefogó, vezérlő prófétai eszmét képviselte nálunk, a szegedi gyülekezetünkben csaknem teljes húsz éven át korán elhunyt atyai jó barátom, Biedl Samu זצ"ל.

Fiatalon edződött a tiszteletbeli közpálya ridegségeihez. A háború előtti, ma annyira ócsárolt liberális kor szellemének megfelelően az éleseszű diák jogásznak készült. Előbb a bírói pályán próbálkozik, majd ügyvédi irodát nyit szülővárosában, Szegeden. Mikor körülményei bevonzzák családja nagyketrű vállalatába, a számára új foglalkozást jelentő szakmában súlyos időkben is kitűnően megállja helyét.

Az akkori idők fejlődésnek induló iparának munkaadói Szegeden reáruházták a még önkormányzattal rendelkező Kerületi Munkásbiztosító Pénztár munkaadói elnöki tisztét. Itt edződött hozzá, itt nyerte első gyakorlatát, hogy egy nyilvános közületnek nagy horderejű kérdéseiben önállóan intézkedjék. Korán megtanulta, hogy a tiszteleti állások gondjaiban az állástvállaló társak csak nagyritkán osztoznak. A vállalt vezetőállás hozzászoktatta, hogy évekre kiható kérdésekben önállóan döntsön. Biedl számára ez könnyű feladat volt. Megingathatatlan meggyőződése oly kiemelkedő zsámolyt képezett számára, mint amilyen különálló, körültekintő emelvényről a Szentélyben a kohaniták az áldást osztották. Mindig lenézte a pipogya habozókat, felfogásukat változtató pálfordulókat. Ilyenekkel sohasem vitatkozott, de az ilyenek a már egyszer elfoglalt álláspontjától nem tudták eltéríteni. A heti szidránk tanítása szerint וכל חשרין חשרין שקין הוא (III. M. 11, 41) *a csúszómászó, elvtelen, csupán magánérdekeket szolgáló önösség, útálat volt előtte.*

Ritkaság számba megy manapság még nálunk zsidóknál is *a közpolgári öntudat.* Nemcsoda! Az évszázados ghettó embertelenségei bennünk keltettek először a XIX. században kialakuló munkásosztály tömegeinek a zsidók elnyomottságához hasonlítható nyomora iránt részvétet. Nem véletlenből, hanem épp ezért került annyi zsidó kiválóság a világ munkásmozgalmainak szervező vezetői közé. A zsidó jó szív vitte, vonzotta, kergette őket oda, ahol millióny embertelen sorban sínylődőkön kellett a biblia tanította emberiességből segíteni. A nyugati országokban a zsidóság elérte már a számára akkoriban a messiási kor kezdetét jelentő *emancipációt.* Tömegesen tódultak hát tehetségeink az emberiség vélt érdekeit kivívó politikai, elsősorban a munkások érdekeiért küzdő pártok soraiba és tették ezt annak ellenére, hogy kenyérkeresetük révén nem az istápolásra szoruló munkásosztályhoz, hanem a munkaalkalmakat szerző munkaadókhoz tartoztak. Biedl öntudata nem hódolt be e felfogásnak és foglalkozásának megfelelő polgári mivoltát sohasem hagyta cserbe. Amint a mult század közepén b. e. Nagyatyám, ki maga is a zsidó és a német kultúra tanítványa volt, a hazai zsidóságot az ország sokféle nemzetiségű lakossága közül a magyar kultúra mellé állította sorompóba, ellentétben a többi hazai nemzetiséggel, éppúgy Biedl a politikai pártrétegeződés kérdésében a magyar zsidó középosztály életsorsát a polgárság pártkeretében látta a leghathatósabban megvédettnek.

A háború a vállalkozó munkaadót és többszörös családapát éveken át távol messzeségbe sodorta. Egyik őszi ünnepre hívő lelkének meleg ragaszkodását őszinte levélben tárja föl lelkipásztora előtt. És midőn a *Piave* csata idején a szegedi gyülekezet az elnökválasztás nehéz kérdésével vívódott, ennek a levélnek kapcsán az ő személyére terelődött a választók figyelme.

Ma frázisnak hangzik, de akik benne voltunk, jól tudjuk, hogy akkoriban mint *űzték, kergették egymást az események. Peregtek, mint a vetítő vásznán a gépszórta rezgő képek.* A béke jóllakató nyugalmához, az előrelátott jövő biztosított egyhangúságához szokottak nem tudtak ez új idők robotos rázkódásu üteméhez alakulni. Uralkodó fejedelmek, vezérlő tábornokok, a háború legendás hősei, nagy gyakorlatú országlárok mind sorba vesztik el a rájuk bízott gályák irányítását. És ebben a nagy, végéhez sosem érő fölfordulásban a szegedi zsidó közület fiatal vezetője állja az események folytonos változódását. *Életelemévé válik példa hijján példaadón cselekedni. Ez a szerep méltó Biedl erős egyéniségéhez!*

Emlékezzünk csak jól vissza 18 őszére! A fővárosban kormányválságok kergetik egymást. *A vidékről, a falvakból mindenünnen jönnek a pogromhírek.* Már nem is a hírek! Jönnek, tódulnak a pogromokat átéltek tömegei és vegyülnek a hazát kereső menekültek ezernyi vagonlakóival. Sokan leltek nálunk is meleg ételre meg fűtött lakásra azon a tüzelő anyagban oly szűkös télen. A Bácska egy nagy községének venerábilis rabbija a családjával Biedl jóvoltából az iskolánk egy szobájában húzódott meg. Mikor otthonát a csőcselék földúlta és a szent könyveit az utcára szórta, a rabbinust a falu szerb pópája rejti el. „No lám, kolléga úr — mit voltunk mindig oly nagy hazafiak?“ kérdi a menhelyet keresőtől a szerb megszállásra már készülő pópa. Nem is gondolt arra, hogy mily súlyos problémákat érintett ezzel.

Aztán jöttek a franciák... Dehogy a franciák, csupán a francia gyarmatok mindenféle fajú színes tömegei. Rövid néhány hónappal azelőtt ugyanezek az osztagok Albániában ütegem tüze elől húzódtak vissza... A megszálló francia csapatok az egész városban a zsidó népiskolánk épületét találják katonakórházuk céljaira a legalkalmasabbnak. Azon a nyáron az afrikaiak a templomparkunkat üdülőnek használták.

A napokban volt 19 éve, hogy Temesvárról üzenet jött, hogy *Marmorek professzor, Herzl szűkebb környezetének egyik kiválósága, átutazik majd Szegeden.* Ha akarjuk cionista előadást tartana nekünk. A határozat természetesen elnökünknek, Biedlnek tiszte és ő hozzájárul, sőt Marmorek elragadó beszéde után ő maga is felszólalt. Először nyilvánosan, nagy zsidó tömeg előtt. De egyben *ez volt első nyilvános, később sem másuló kiállása a sióni eszme mellett!* Mi pedig ujjongtunk. Hát ez lesz a mi Biedlünk?! *Pesten, a prófétai ihlettségű Chajeszt kifütyülik és Szegeden nem kell a magunk vezetőit előbb meggyőzni. Nyert ügyünk volt!*

Ebben a kérdésben, amint annyi sok másban, évtizedekkel előzi meg a fővárosi és vidéki kartársait. B. e. *Baracs* Károly bátyám felszólítására örömmel vállalja a Pro Palesztina vezetőségében felajánlott alelnöki tisztet és *az elmult esztendők más úton haladó alakulását emberi tévedésnek, téves irányúnak ösmeri fel.* A vezetősége alatt álló XXII. községkerület 1935-iki évi ülésére a *Pro Palesztina érdekét tárgyazó határozati javaslatot szerkeszt és ezt*

Ime így ad kóvedot a melegszívű zsidó azoknak, akit szeret.

— — — — — — — — — — — — — —

Emlékszel, József, a pesti kultúrelőadásokra? Kezdtük a Király-utca 36. I. em. jobbra a lépcsőházból, a Cionisták picurka helyiségeiben s rövid idő mulva szűk lett a Zeneakadémia nagyterme.

„Bibliai-est“	„Csernihovszky-est“
„Zsoltárosok-estje“	„Bialik-est“
„Cion dalnokai“	„Zsidó népdal-est“
„Új zsidó költők estje“	„Palesztinai dalok estje“
„Patai József szerzői estje“	„Abel Pann-est“
„A Gólusz sirámai“	„Oratórium-est“
„Morris Rosenfeld-est“	„Jeruzsálemi Egyetem estje“

... de ki tudná felsorolni valamennyit?... emlékszel, József, az akkor még kis Alpár Gittára, aki itt lépett fel először. Mennyi zsidó szívvel énkelte a Munkáslány Dalát a Morris Rosenfeld estélyen? Mennyi könnyet csiholt ki a Röcével, amit azóta se hallottam úgy énekelni! A tenyerén hordozta a pesti zsidóság az Operából elkényszerültet. Vitte előre a hit szárnyain a dicsőség, a világnagyság felé... Sohse felejtem el. Budakeszin tartottam egy nyári előadást egy ottani nyitott vendéglőben (nyáron is kell élnem), mikor stoppolt a Gitta autója és kiszállt belőle férjével (Stangl) s leültek egy asztalhoz, hogy meghallgassanak néhány számot tőlem.

Észrevettem őket!

— Gyere csak szépen ide a pódiumra Gitti és dalolj egyet!

Jött! Énekelt, mint a pacsirta. Taps, újrázás, éljenzés, a svábok is felkeltek az ágyukból és tapsoltak az ingyen helyen (de egy szilváért, amit egy fáról egyszer leráztam, majd megöltek.) Verték a tenyerüket az emberek, mint a jégeső az ablakot.

— Halljuk a Röcét! — ordították.

— Gitta énekelte a Röcét...

Vajjon, ha most kérnék, elénekelné-e a Röcét egy nyári vendéglőben és — ingyen —?

— — — — — — — — — — — — — —

Lévy Vilmos: Robert Neumann (portrait-karikatúra)

Emlékszel, József, a szegény Dienzl Oszkárra? Könnyezek, ha ráemlékezem! Ő volt a mi összes kultúrestélyeinknek a zongorakísérője, ha énekesek is felléptek, vagy ha melodrámakat adtam elő. Azóta se kísér senki jobban Pesten. A te verseidhez olyan zenéket rögtönzött, csak úgy kapásból, ahogy mondani szokás, hogy szavamra mondom, jómagam is pityeregni kezdtem a meghatottságtól. Hát még a közönség. Emlékszel? Hányszor kellett megismételni a te Sulamit-dalodra írt kompozicióját, amely valóságos himnusz lett:

Sulamit, látod a lángot?
A judeai bércek tetején
Kigyullad milljó ünnepi fáklya,
Boldog, ki látja,
Mi látjuk Sulamit, Te meg én...

Senkise tudott nála jobban „zsidózni“. Ugy citálta a Biblia mondásait tökéletes kiejtéssel, hogy a rabbik is megirigyelték tőle.

Nagyszerűen tudta az összes imákat — könyv nélkül. Le nem vette volna a kalapját étkezés közben, ha valahol ebédre voltunk hiva — egy világért sem.

Emlékszel József...? a Breuer néninél voltunk Pápán ebédre hivatalosak. Mindenki megbámulta szegény Oszkár vallásosságát... étkezés után ő járt elő jópéldával.

„Rabojszáj wir wollen bencsen“ kezdte... de az előbencsolást elhárította. És hogy csalódtunk, mikor kiderült, hogy Dientzl Oszkár nem is — zsidó! Ma úgy mondanák, hogy ősárja.

— — — — — — — — — — — — — —

Emlékszel, József...? arra a soproni kis barna lányra? Sírt, mert a szülei nem akarták elvinni a bankettre, mit tiszteletünkre adtak. Nekem kellett közbelépni a szüleinél, hogy már nagylány az Erzsike és elmúlt 14 éves — két nappal, a kutyafáját! Citálta a te verseidet kívülről, mint a karikacsapát. Már akkor bujkált benne a művészi hajlam...

Tóth Erzsinek hívják most és nevét külföldön is jól ismerik.

Vagy Nagymihályon az „Anyura“ emlékszel, Jóska? Unokái vannak Palesztinában. De ő most is táskájába teszi a jegyeket és jaj annak, aki nem veszi meg.

— Maga zsidó? Nem akar eljönni egy kultúrestre? Szégyelje magát!

Senki se veszi tőle rossznéven. Nem haragszanak rá.

Talán azért, mert érzik, hogy igaza van.

Mikor elutaztunk onnan — emlékszel, József? Egy nyápic kislány ült közénk a kocsiba és saját verseit szavalgatta nekünk az úton...

Szenes Erzsinek hívják! És Te fedezted fel a Mult és Jövőben.

— — — — — — — — — — — — — —

Hány és hány tehetséget vetettek ki előadásaink a mélyből fel a magasba, mint a tűzhányó dobja fel a sziklákat az ég felé...! Ki tudná mindnek a neveit felsorolni? Nem az én hivatásom, hogy ezeket evidenciába tartsam, hanem egy irodalmi oknyomozó társaságnak lesz majd a feladata ez is és az is, hogy mennyit értek a mi fáradságos kultúrmunkánk? Különösen a tiéd? József, mely tűzéből, lelkesedéséből és fajiságából egy cseppet se engedett! Sőt! Most, hogy látod munkád eredményét és ideálod megvalósult tényét, férfiasabb, tapasztaltabb, szívósabb és dacosabb energiával őrzöd a javakat s viszed még előbbre az eszmét, melynek Te erős csákányosa voltál, vagy és — leszel!

FEHÉR ARTHUR: EMLÉKSZEL, JÓZSEF?

Tisztelt Szerkesztőség! Nem tudom, ki helyettesíti a Mult és Jövő főszerkesztőjét, amig ő a Szentföldön tartózkodik. De felhasználom Patai József távollétét arra, hogy mellékelt cikket, melynek talán ő szerénységből nem adna helyet, a júniusi szám részére beküldjem.

Igaz hivük *Fehér Arthur.*

Ha nem kapom el idejében felémnyújtott kezedet s nem rántlak fel ügyesen, mint a légtornász, a már mozgó vonat lépcsőjére, hát bizony szépen lecsücsülsz a perron aszfaltjára és én utazhattam volna egyedül Késmárkra, kultúrestélyt tartani. — Képzelem, mi lett volna!... a jegyek az utolsó szálig mind előre eladva... zsúfolt ház... izgatott, tüzes hangulat a teremben, mint rabbiválasztás előtt, vagy hitközségi-adó emelése után... küldöttség a vonatnál... ünnepi ebédek, vacsorák és egyebek... elől- és hátuljáró beszédek... és Patai József nem érkezett meg...!

Szavalhattam én volna szeretett hittestvéreimnek akár jóreggeltig is, mindenki csak téged akart volna úgyis hallani, — ha ugyan egyáltalán meg lehetett volna tartani az előadást nélküled! — De szerencsére elkaptam a kezedet (azt hiszem, itt ihlettél meg a *„A Te kezedben..."* című versedre) s így nem lett semmi baj a késmárki kultúrestéllyel.

Emlékszel József, a jó öreg Hartmann bácsira? Ő volt akkor a Hitközség elnöke. Mintha csak Kiss Józsefet láttam volna, úgy hasonlított rá. Ő maga nem volt költő (Jenő fia már hajlamos). De imádta a költőket és különösen tégedet. Emlékszel? Az, a már akkor hetvenéves filigrán emberke, milyen vehemenciával kapta ki kezedből súlyos táskádat és minden tiltakozásod dacára maga cipelte a kocsiig? Ő csupa szerénységből a kis ülésre ereszkedett, míg minket a főhelyre kényszerített; megjegyezvén, hogy nem mindig kell egy hitközségi elnöknek „ober auf" ülni.

Micsoda siker, lelkesedés volt az előadáson — emlékszel? — mintha eljegyzésre jöttek volna az emberek; ünneplő ruhát és arcokat öltöttek magukra. Gratulációk, kézszorítások, rázások.

— Néhány „mazltoff" is kicsendült a szünetben zsivajló, nyüzsgő vendégek, illetve közönség közül. Mintha valami eljegyzési ünnep volna. Az is volt. Ilyen és hasonló estélyeken jegyezte el magát a mi népünk a zsidó irodalommal és költészettel, melyet eddig nem ismert, mert nem volt *sadchen*, ki bemutatta volna a szép menyasszonyjelöltet nekik. Most aztán, hogy megismerte, elállt a lélegzete, hogy milyen gyönyörű a menyasszony, ha nincs is hozománya csengő aranyban, ezüstben, melyek a zsebeket tömik. De viszont ő maga a lelkeknek, szíveknek értékesebbek minden kincsnél és ékszernél.

— Mert úgy-e, kedves Józsefem?, lelki gazdagsággal nem lehet soha úgy elszegényedni, hogy elveszítsük a talajt lábunk alól, amire sajnos éppen a mi testvéreink között volt sok szomorú példa.

Ki tudta volna akkor — vannak sajnos sokan, akik ma sem tudják, — hogy a mi *Gabirolunk, Jehuda Halévink, Ibn Ezránk,* — kiket és a rengeteg többieket te fordítottál a legszebben és előadásra legalkalmasabban magyarra, — vannak oly nagyok és értékesek, mint a többi nemzetek klasszikusai s a modern zsidó költők is reprezentálnak irodalmi értékben olyan kvalitásokat, mint akármely másnyelvű „divatos" költők?

A te ötkötetes „Héber Költők" című műved, melyből én akkor szavaltam, nemcsak jelentős kultúrális munka volt, hanem interpretálásban — ők mondták — élmény a számunkra, mely egy pillanatra sem zökkent ki egy színházi előadás hangulatából.

Emlékszel József, a szeretetnek, megbecsülésnek és „kóved"-nek ezer és ezer módjára, amivel kitüntettek bennünket, de különösen tégedet. Csak a legjellemzőbb eseteket jegyzem fel; azt is inkább az új zsidó generáció számára, mely most szervezkedik és amely mentalitásban hivatva érzi magát, hogy az öregek helyébe lépjen.

Bizony sokszor nehéz feladatunk volt a sok kedvesség elviselése. Mindenütt sokat kivántak a vendégektől. Miért ne erőltessék meg magukat, ha már eljöttek? És a „helybeliek" is igyekeztek mindenütt a műsort „kiegészíteni".

Szolgáljon útmutatásul 24 órának a programja:

1. Küldöttség a pályaudvaron és rövid üdvözlő beszéd.
2. Ebéd a hitközség elnökénél és valamivel hosszabb üdvözlőbeszéd.
3. Feketekávé a „Deborah" elnökségénél és beszéd.
4. Uzsonna (I) a főrabbi úrnál és üdvözlő beszéd.
5. Uzsonna (II) a Nőegylet elnöknőjénél és az üdvözlőbeszéd meghallgatása után Sárika zongorajátékának bemutatása.
6. Uzsonna (III) az alelnöknőnél és üdvözlőbeszéd után az alelnöknő éneke.
7. Zsidó intézmények megtekintése és mindenütt üdvözlőbeszéd.
8. Vacsora (I) a Chevra elnökénél és egy tekintélyes üdvözlőbeszéd.
9. Átöltözés az előre kifizetett szállodában üdvözlőbeszéd — nélkül.

MŰSOR: (I-ső rész)

Üdvözlőbeszéd, mondja a:	Hitközség elnöke.
Patai József előadása:	Az épülő Szentföld.
Üdvözlőbeszéd, mondja a:	Kultúrális bizottság elnöke.
Fehér Artúr szavalmányai:	Szemelvények a héber költészetből.
Üdvözlőbeszéd a szünet előtt:	a Chevra alelnök mondja.

SZÜNET

Szüneti üdvözlőbeszéd a közönség nevében:	a Casinó elnöke.
Szüneti üdvözlőbeszéd az ifjúság nevében:	az Ifj. Csoport elnöke.

MŰSOR: (II-ik rész)

Patai József előadása: A zsidó költészet fejlődése.
Üdvözlőbeszéd, mondja a főtisztelendő úr.
Fehér Artúr szavalmányai a modern zsidó költőkből.
Záróbeszéd: mondja az iskolaszék elnöke.
Végszó: tartja a Filléregylet alelnöknője a lemondott elnöklő helyett.

10. Bankett (I) a hitközség dísztermében és hosszú üdvözlőbeszéd.
11. Bankett (II) a Centrál különtermében és Patai József rövid válasza az összes üdvözlő beszédekre.
12. Fehér Artúr megismétli Patai József „A Te kezedben" című versét, melyhez kísérőzenét a Centrál kávéház zenekara szolgáltatja, mely egyúttal táncdarabokat is ad elő.
13. Tánc reggelig.
14. Indulás és üdvözlőbeszédek a kupé lépcsőin.

— Igen, — mondta a tanár. — Egyébként ez nem rendkívüli eset. A gyermek ilyenkor még él pár órát s aztán meghal.

Hollósné izgatottan közbevágott.

— De kedves Lokoska, — egy gyors operáció...

— Nagyon ritkán segít. Rendszerint soha.

— Rettenetes! És mondja csak tovább, Goldstein...?

— Goldstein megőrült!

— Megőrült?

— Igen!

— És most hol van?

— Ez a héber legenda második fejezete. Sokkal rövidebb, mint az első és lényegesen hosszabb, mint a harmadik.

A tébolyda igazgatója az egyik napon, amikor belépett a különcellába, megszólította Goldsteint.

— Hogy érzi magát?

— Köszönöm, igazgató úr — felelte Goldstein csendesen — jól.

— Nem unatkozik?

— Nem! Levelet írok. Egész nap levelet.

— Levelet? Hová?

— Az Úristenhez. Megírom neki, hogy az angyal tévedett, amikor az idézést elhozta, mert azon csak a feleségem neve állt. Ábelke nem számít. Ábelke tévedés lesz.

— De Goldstein úr, a Jóisten sohasem téved!

Goldstein zavartan hökkent meg és homloka ránc̈ba szaladt. Amikor az igazgató már rég elment, ő még mindig egyetlen pontra bámult. A Jóisten sohasem téved — mormogta.

És abbahagyta a levélírást. Két hét mulva pedig hazaengedték.

Mindenki hallgatott és kíváncsian nézett a tanárra, aki elvágta szavainak fonalát, de csak egy rövid pillanatra.

Azt hiszem, valamennyien kíváncsiak a legenda harmadik fejezetére. Goldstein Ignác, aki a gyermekét temette el felesége szíve alatt és levelet írt az Istenhez, ugyanilyen ember volt, mint mi vagyunk. Lehet, hogy csalódni fognak bennem, amikor valami roppant érdekes és izgalmas befejezést várva, csak egy embert fognak kapni, akit egyébként ebből az utcára nyiló, nagy ablakból kitünően lehet látni.

Felállt és az ablakhoz lépett. Mindenki utánanyomult. még Nagy is otthagyta a bőrfotelt.

— Látják azt az ablakot ott lenn — mutatott az esti utca lucskos csillogásában ragyogó gyümölcsös kocsi felé. Ott melengeti kezét a karbidlámpánál. Figyeljünk egy kicsit. Jön egy nő.

— Megszólítja — kiáltott fel Hollósné.

— Biztosan gyümölcsöt kínál neki!

— Nem hinném, nagyon rongyos teremtés.

— De igen. Nézze, milyen óvatosan rakja zacskóba a legszebb narancsokat.

Látszott, hogy a nő még beszél egy pár szót, aztán elmegy egy kicsit billegő, furcsa járással. Egy pár jött most egymásba karolva és a gyümölcsárus eléjük is odalépett. A férfi dühös lehetett, mert mellbelökte, úgyhogy nekiesett a kocsinak. Szegény öreg könnyesen kapkodott levegő után.

— Mi az, mi történt vele!?

— Semmi, — szólt a tanár. — Ezt nem veszi semmibe, már megszokta. Minden nőt, akit csak tud, megszólít és megkérdi tőle, hogy nem hord-e életet a szíve alatt. Annak, aki megmondja, hogy igen, becsomagol egy csomó gyümölcsöt, mert Ábelkének nem szabad meghalni, az új Ábelkéknek meg kell születni szépen és erősen.

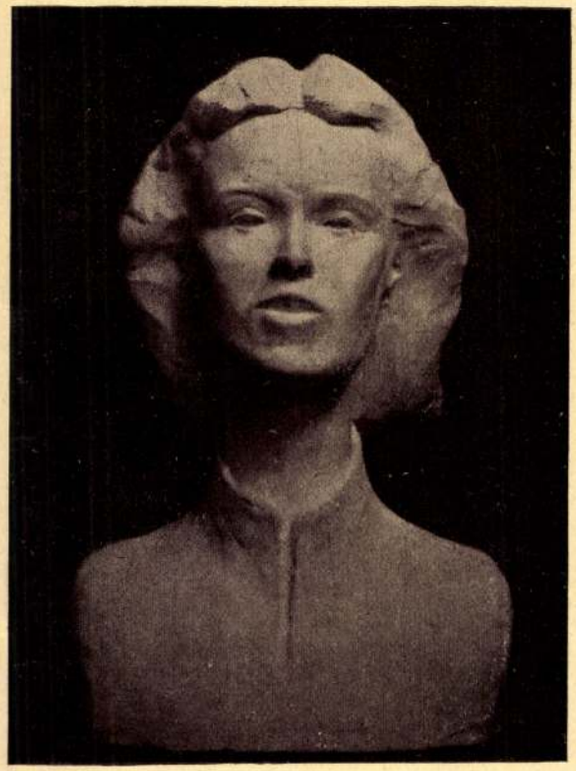

Lévy Vilmos: Amerikai leány

MÉIR AJÁLI*: IMÁDSÁGOM

Ime, ez volt az én imádságom:
Könyörgök hazám, adj nékem gyökeret,
Legyek, mint zsenge lóhere-levél,
Mely nedvet szív mezőid emlőiből,
Dédelgetetten harmat-cseppjeidtől,
Oh add, hogy legyek,
Mint levegődben fogant csecsemő.

S midőn őrségem vártáján álltam,
A mezőért, hogy fel ne gyújtsák,
A fáért, hogy ki ne vágják,
A göröngyhatárért, hogy el ne tolják,
S testvéreim életfonaláért, hogy el ne tépjék,
Ködben és világos éjszakákon,
Hangot hallottam, mely szólott bennem:
Én, figyelj!
E földnek fia vagy te,
Mit megáztattál véred verejtékével
És róla magasztosulsz fel,
S birtokba veszed és birtoka leszel.

* Magyarországi származású Chaluc, egy új palesztinai telepen dolgozik és mint héber poéta is jó névre tett szert. Versei a „Davar"-ban jelennek meg.

val, vajjon miért tartozik oly szorosan össze az ó-egyiptomi ihlettség munkáival? S az arckép-karikatúrák, a szemüvegükön át oly különös iróniával ránknéző fejek miért emlékeztetnek, messze idők ködén át, minden korok legelső ismertnevű szobrászára, arra az amarnai Thotmeszre, akinek műterme ott állott Echnaton király palotáinak árnyékában?

Úgy gondolnók, tán az eszközök, a hatások megválogatásának szigorú gazdaságossága teszi, hogy még ezeket a műveket is az ősök rokonának érezzük. Mert Lévy Vilmos művészetének talán ez a magyarázata: nem nagyol el, nem hagy ki, de a szükségszerűre szorítkozik, s arra, amit ki akar fejezni. Ihlettség és irónia egységes egészbe vegyül nála, mint vegyült az amarnai művészek munkáiban is.

S így, ha Lévy műveit szemlélve, megállunk a modern lélektan ősz búvárának relief-portrait-je előtt, gondoljunk Thomas Mann ünnepi beszédére, arra a beszédre, amelyben a nyolcvanéves tudós méltatása közben így szólott: „el fog jönni az az idő, amidőn az ember félő tisztelettel bár, de nem irónia nélkül fog Kozmosszal szembenállani."

Lévy munkássága tán egyik záloga ennek az új, egykor eljövendő egységnek.

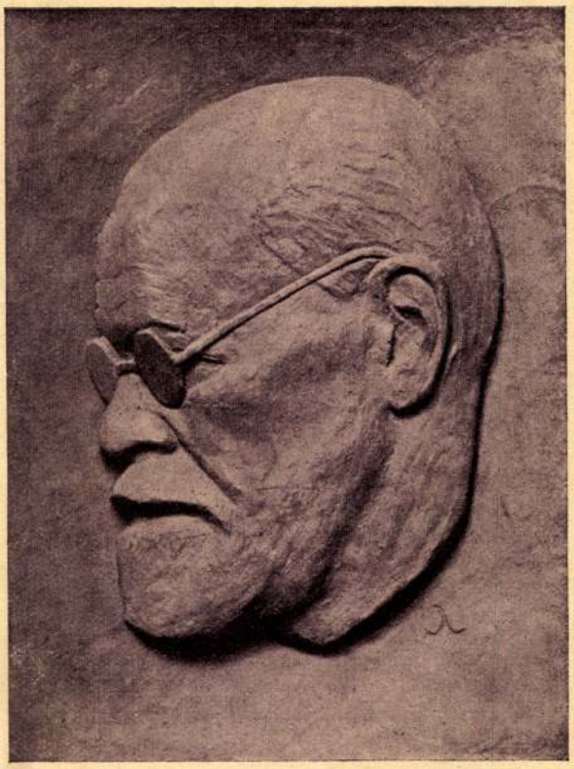

Lévy Vilmos: Freud (relief)
(Felvételek a művész kollektív kiállításából a Tamás-galériában. A kiállítást az egész sajtó meleg elismeréssel fogadta)

Lévy Vilmos: Basilio (A sevillai borbélyban)

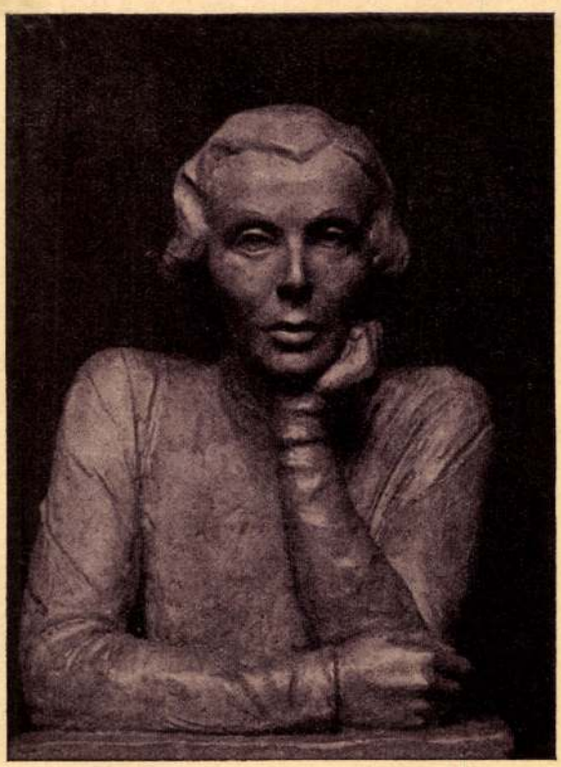

Lévy Vilmos: Darvas Lili

GYÖRGY LÁSZLÓ: A TÁRSASÁG ÖT TAGBÓL ÁLLOTT

Hollós, a bankár, aki a tarkóján már kissé kopaszodott, Rosenberg mellett ült a fotelben és megelégedetten nézett körül. Mint minden szerdán este, most is a helyén volt mindenki. Dános hosszú, hátrafésült hajával, inkább valami hóbortos költőre hasonlított, mint egy komoly közgazdászra. A manchesterizmusról szóló könyve, amely nemrég hagyta el a sajtót, élénk sikert aratott. Vele szemben a kis Berger ült nagy, feketekeretű szemüveggel az orrán és Hollósnénak magyarázott valamit heves taglejtésekkel. A hangja egyre erősebb lett, úgyhogy mindannyian elhallgattak és mosolyogva kezdtek figyelni szavaira.

A nagy emberekről beszélt.

— Filozófia, kedves tanár úr? Filozófia?

Rosenberg kockáztatta meg kedélyesen a kérdést.

Berger tanár úr egy kicsit zavartan hallgatott el és a ráfigyelő szemekbe nézett. Aztán előredőlt a karosszékből és Rosenberg térdére tette a kezét.

— Egy téves eszmerendszert akartam felbontani a magam csodahívő módján. Arról volt szó, hogy nagy dolgokat csak kimagasló, nagy egyéniségek tudnak véghezvinni. Azok, akik exaltáltan fanatikusak és erősen hisznek önmagukban. Én kétségbevontam ezt és egyben egy eleven példát hoztam fel ennek a teóriának a megcáfolására. Ez az ember . . .

. . . egy zsidó volt — vágott közbe hirtelen Dános.

— Úgy van. Egy zsidó, de honnan . . .

— Kedves tanár úr — mondta Dános mosolyogva. — Maga sohasem beszél másról, mint a zsidókról. Fogadni mernék, hogy most is egy ilyen história következik. Hát halljuk azt a héber legendát. Mi magunk is zsidók vagyunk, de sajnos, reális, élő zsidók, akik már nagyon messze állnak a legendáktól.

Berger tanár úr levette szemüvegét. Nem szólt egy szót sem. Hallgatott. Elővette a zsebkendőjét és megtörölte vele izzadt homlokát.

— Azt hiszem, Dános úr, önben egy költő veszett el. Milyen szép ez a cím. Szép és igaz. Héber legenda. Mert ez csakugyan nem más, mint egy ezerkilencszázharmincharmas legenda. Legenda három részben egy pesti zsidóról, aki itt él közöttünk ma is. Itt él, dolgozik, izzad és . . . és gyümölcsöt árul egy ócska, kétkerekű kordén a Dob-utca sarkán.

A neve Goldstein Ábel.

Az ócska kordé minden hajnalban kinn állt már a helyén és a tetején halomra rakva ott ujjongtak a piros bácskai almák az aranypihés kecskeméti barack mellett. — Valódi mazsolám van, mégpedig Görögországból — szokta mondani Goldstein úr (mert ekkor még úr volt) a sánta, öreg hordárnak. A narancs Sziciliából jön hozzám, a banán pedig Kaliforniából. Milyen jó az Isten, hordár úr. Bácskát, Görögországot, Sziciliát és Kaliforniát küldi Goldstein Ignác segítségére ide a Dob-utcába. Aki hisz — tette hozzá —, az sohasem csalatkozik.

Egy hideg, ködös januári reggelen, amikor felébredt az ágyban, odaszólt feleségének:

— Rózsi!?

Az asszony nem felelt.

Egy fénytelen szemű angyallal álmodott azon az éjszakán Goldstein, aki kinn állt a gangon, hóna alatt egy hivatalos táskával és Goldstein Ignácnét kereste. — Minek teccik őt keresni? — kérdezte nagy tisztelettel Goldstein. — Egy idézést hoztam neki — szólt az angyal. Ez volt az egész, semmi több és Goldsteinnak most jutott csak az eszébe, hogy milyen hideg és csillagtalan volt az angyal két szeme.

— Rózsi!!!

Ijedten rázta meg az asszony vállát és ekkor látta, hogy az az ember, aki tíz éve társa volt a nagy vándorlásban, hazakeresésben, most itt fekszik mellette s nem felel. Jeges rémülettel ugrott ki az ágyból és a szomszédokért kiáltott. A szomszédok bejöttek, körülállták az ágyat és Jedlicska, a szabó, aki a legokosabb volt a házban, előlépett.

— Meghalt, szegény — mondotta összeráncolt homlokkal.

— Szegény, szegény — siránkoztak a lakók.

— Meghalt? — kérdezte tompán Goldstein.

— Igen, ebbe bele kell nyugodnia — felelte a szabó. — Isten kezében vagyunk.

— És Ábelke?

— Ki az az Ábelke?

— A mi kisfiúnk! Az is meghalt?

A lakók fejüket csóválták és bólintgattak.

— Nem értem, Goldstein úr, hol van a kisfia?

— Itt, — mutatott le az ágyra.

Aztán felemelte mind a két kezét. Az arca komoly volt, csak a szemhéja égett vöröses lázban.

— Az Isten adta és elvette. De Ábelke még csak öthónapos. Ábelkének még négy hónap kellett ahhoz, hogy a világra jöjjön. Ábelka él. — Itt él — dobta le magát és rátapasztotta fülét a hideg testre. Itt ver az ő élő, fiatal szíve a halott szív alatt. — Itt dobog. Itt ver . . . jaj . . . hogy ver, hogy él . . . él . . . Ábelke . . . Ábelke.

És ájultan nyult végig a padlón.

— Hogy-hogy — kérdezte Rosenberg. — Az asszony meghalt és az öthónapos méhmagzat még élt tovább?

Lévy Vilmos: Hindu nő

DR. PATAI RAFAEL (JERUZSÁLEM):
A ZSIDÓ DIÁKSÁG ÉS A HÉBER EGYETEM

A szent város, Jeruzsálem határában, a Scopus hegyén emelkednek a Héber Egyetem épületei, szembenézve a sivataggal. Az egyetemi kórháznak befejezéshez közeledő épülettömbjei szinte érintik az alattuk elterülő Iszavijja falu utolsó házait. Vajjon teljes egyetértés és együttérzés lesz-e az országban, mire a kórházépületek elkészülnek és fognak-e az ósdi arab falucska lakói részt kérni és kapni az új zsidó kórház egészséget védő munkájából, betegséget gyógyító áldásaiból?...

Gyakran kapok leveleket külföldi barátaimtól és ismerőseimtől, meg ismeretlenektől is, kész orvosoktól, stud. med.-ektől és középiskolát végzett diákoktól, akik érdeklődnek, hogy lehet-e a Jeruzsálemi Héber Egyetem orvosi fakultásán, mint gyakorló orvos, mint asszisztens elhelyezkedni, vagy mint diák orvosi képesítést nyerni. Sajnos, még mindig igen nagy a tájékozatlanság a Héber Egyetem felől. És így minden esetben el kell magyaráznom az érdeklődőknek, hogy a Héber Egyetem orvosi fakultásának kiépítése még csak a kezdet kezdetén van, egyelőre, a közeli hónapokban, csak *az egyetemi klinikák épületei* készek elkészülni. Az egyetemi kórházak csak annyiban különbözni a többi jeruzsálemi kórháztól, hogy a betegek ápolása és gyógyítása mellett fokozott lehetőséget nyújtani az orvosoknak *kutató és egyéb tudományos munka* végzésére. *A világ nagy egyetemeiről idegyűlt kiváló orvosprofesszorok vezetése mellett továbbképző tanfolyamokat fognak létesíteni az egyetemi kórházakban kész orvosok számára.* Így fog azután lassanként kialakulni az orvosi fakultás, mely azonban csak néhány év mulva lesz abban a helyzetben, hogy mint egyetemi tanintézet orvosokat képezhessen ki.

A jeruzsálemi héber egyetem orvosi fakultusának uj klinikai épületei a Scopus-hegyen

De hasonló tájékozatlanság uralkodik a gálut országaiban a Héber Egyetem meglévő és részben régóta működő fakultásai és intézetei felől is. A zsidó diákság, mely oly sok egyetemről teljesen ki van zárva, nem is tudja, hogy létezik egy főiskola, mely *teljes értékü kiképzést nyújt diákjainak a szellem- és természettudományokban*, mely mindenkor nyitva áll előtte és melyen a felvétel csak egyetlen feltételhez van kötve: egy kis héber nyelvtudáshoz. És éppen ebben a pontban is *nagy könnyítést vezetett be az Egyetem az őszi tanévvel kezdődőleg.* Héber nyelvkurzusokat rendezett be a külföldről jövő diákok számára, hogy ne kelljen a héber nyelv elsajátítására szükséges időt külföldön tölteniök, hanem itt Jeruzsálemben tökéletesíthessék magukat a héberben, szaktanulmányaik elvégzésével párhuzamosan.

A szellemtudományi fakultáson a *Judaisztikai* intézet a zsidó tudományok minden ágát müveli. Mellette az *Orientalisztikai* intézetben *az összes keleti tudományok* képviselve vannak. Az általános szellemtudományok közül tanítják az *archeológiát, román nyelvészetet, történelmet, mezőgazdaságot, filozófiát, pedagógiát, stb.* A *matematikai-, természettudományi fakultáson a hallgatók kiképzést nyerhetnek a matematikában, fizikában, kémiában, biokémiában, botanikában, zoológiában, bakteriológiában, higieniában, geológiában, stb.* Mindezekben a szakokban elnyerhetik a hallgatók tanulmányaik befejezése után a *M. A. (Magister Artium)*, illetőleg *M. Sc. (Scientiarum)* és később a *Ph. D. (Philosophiae Doctor)* okleveleket.

Amerikában szokásos, hogy az egyetemek a legkülönbözőbb ujságok hasábjain öles hirdetésekkel hívják fel magukra a diákság figyelmét. Talán ehhez a módszerhez kellene a Jeruzsálemi Héber Egyetemnek is folyamodnia *a zsidó diákság érdekében*, hogy az egész világ zsidó ifjúsága egy csapásra tudomást szerezzen *a tanulmányi lehetőségekről, amelyeket a Héber Egyetem nyújt.*

Azonban hangos módszerek nélkül is megtelnek évről-évre a Jeruzsálemi Héber Egyetem falai és *százával jönnek évenként a diákok a világ összes országaiból. Az Egyetem megszerzi a bevándorlási engedélyt, melynek alapján tanulmányaik elvégzése után is mint teljes jogu polgárok telepedhetnek le és dolgozhatnak az országban.* A diákok nagyrésze nem kap szüleitől támogatást, hanem a maga erejéből tartja el magát. Az Egyetem természetesen sokban segítségére van diákjainak, ösztöndíjakkal, menzájával, munkaközvetítéssel. *A diákok évi tíz font tandíjat fizetnek, ezzel szemben minden diák az Egyetemnek száz fontjába kerül* (az Egyetem évi 80.000 fontnyi költségvetését elosztva a hallgatók jelenlegi számával, nyolcszázzal, kapjuk ezt a számot). És bár ezek szerint minden új diák újabb 90 font kiadást jelent az Egyetem költségvetésében, melyet a világ zsidósága önkéntes adományaiból fedez, mégis hívó szózattal fordul a Héber Egyetem a zsidó ifjúság felé: Jöjjetek! És bízva teszi hozzá ehhez a hívó szóhoz a másik felhívást az egész világ zsidóságához, melynek *szent kötelessége, hogy lehetővé tegye a zsidó tehetségek kiképzését:* Segítsetek!

BÁRÓ HATVANY BERTALAN: LÉVY VILMOS A SZOBRÁSZ

28 éves fiatalember készül első kiállítására. Műtermében a fejek, mintha nem is szemmel: mintha szájjal néznének ránk. Szájak sora. Komoly, elmélyedő szájak, élveteg vagy aszkétikus, rejtélyeket záró vagy gúnyt mosolygó ajkak kísérnek végig. Az emberi szó szerve a lélek tükrévé válik Lévy szobraiban.

Honnan van ez? Hogy vált az egykori medikusifjú a kifejezés démoni erejének ábrázolójává?

Nagy és fájdalmas megrázkódtatások, egy vérbeborult város polgárháborús szenvedései váltották ki Lévy Vilmosból a szobrászt. Néhány éve ennek. Nem ment külföldi mesterek műhelyeibe, itthon dolgozott, Pátzay Pál megértő baráti irányítása mellett. Ma is Pátzayt vallja mesterének, bár az útmutatás követése sohasem befolyásolhatta Lévy eredeti és önálló felfogását.

Sokat lehetne arról írni, miért olyan egyiptomi hatásúak Lévy művei. Ott van az egyik főmunkája: hinduruhás, szép, fiatal leányt ábrázol, guggoló ülésben: a Buddhák hagyományos helyzetében. Miért van az, hogy ez a szobor nem a Buddha ábrázolásokat juttatja eszünkbe, hanem az egyiptomi régi birodalmi híres írnok képmásait? Ha egy kis fej egyiptomias ajkait, vagy a nagy drámai művésznő portrait-szobrának álmodozó vonásait nézzük, tán megmagyarázhatók még a felkeltett Nílusparti reminiszcenciák, hiszen az amarnai leletek szépségeit az európai múzeumokban, s a kitűnő reprodukciók seregeiben csodálhatja minden művelt ember. Nem kell tehát meglepődnünk, ha új életre látjuk kelni az egykori elfeledt és elátkozott „eretnek-király“ udvarának egyedülálló művészetét ennek az ízig-vérig új és mai szobrásznak alkotásaiban. De miért alkotnak ezek az „egyiptomias“ művek oly szerves egészet, oly egységes oeuvre-t azokkal a valóban nem-nílusi alkotásokkal, amelyeket mellettük láthatunk. A nap felé forduló fiatal nőalak, a jövő nemzedék komoly és törékenységében is oly ruganyosnak, oly elpusztíthatatlannak látszó jelképe, lapos sarkú cipőjével, bátor kiállásá-

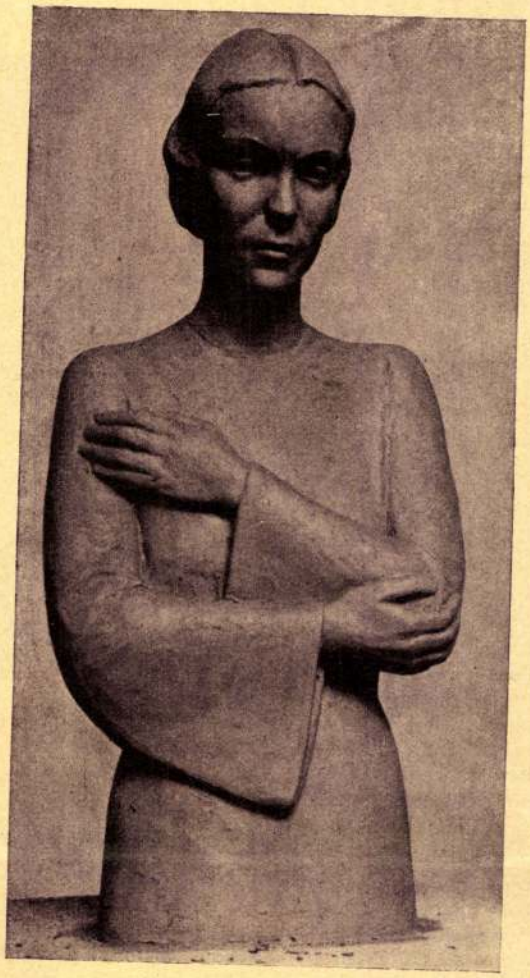

Lévy Vilmos: K. E.

Lévy Vilmos: Új világ

Múlt és Jövő
1938. jún.-júl.

Lévy Vilmos
szobrász
l.
Múlt és Jövő. 1938.

JUNIUS—JULIUS, 6—7. SZÁM. Dr. Fodor Lajos: A zsidótörvény és a cionisták. *H. Patai Éva:* Marc Chagall párisi műtermében. *Jichak Lamdan:* Találkozás Ahasvérral (vers). *Peterdi Andor:* Áriel nagy keddje. *Szombathelyi Ervin:* Áldás a salak bányászra előtt (vers). *Ester Raab:* Apámnak (vers). *Berend Pál:* Mai zsidó szónokok. *Lenkei Henrik:* A kerub harca a sátánnal (vers). *Dr. Fényes Mór:* Marannus tanítványaimhoz. *Dr. Patai Rafael:* A zsidó diákság és a héber egyetem. *Báró Hatvan: Bertalan:* Lévy Vilmos a szobrász. *György László:* A társaság öt tagból állott. *Méir Ajáli:* Imádságom (vers). *Fehér Arthur:* Emlékszel, József? *Dr. Löw Lipót:* Biedl Samu. *Patai József:* Osztrák zsidókkal a hajón.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Lévy Vilma

nobrán

koll. kiáll.

Tamás Galéria 99. n

1938. május.

Lévy Vilmos

(—kás.)

— **Kiállítás a Tamás Galériában.** Uj és meglepően tehetséges, érdekes fiatal szobrászt mutat be a *Tamás Galéria* most megnyilt kiállítása, *Lévy Vilmost*, akinél élesebbszemü megfigyelőt, erőteljesebben jellemző arckép-szobrászt alig ismerünk. Minden arcképe egyuttal tanulmányfej, nemcsak az ábrázolt egyént tükrözi hiven, hanem az embertipust érezteti, amelyhez tartozik. Jellemző ereje és megfigyelőképessége annyira ösztönös és fejlett, hogy vannak arcképei, amelyek, jellegzetességükben, már-már a karikatura határait surolják, nem is szólva kimondottan ilyen szándéku munkáiról, amelyek szintén rendkivül szellemesek. Jó, tömör, egyensulyos szobrászi érzék nyilatkozik meg abban is, ahogy megfigyeléseit kifejezi, csak az a kár, hogy egy-egy nagyobb alakján annak az „entellektüel"-modorosságnak bizonyos enyhe lecsapódása is érezhető, amely manapság semilyen vonatkozásában sem rokonszenves. Éppen ezért kisebb munkái, néhány kitünően meglátott és mintázott karakterfej, sokkal előnyösebben képviselik tehetségét, mint „nagy" szobrai. Ennyi ösztönös tehetségnek és tudásnak azonban el kellene mélyülnie, ugy önmagában, mint a szobrászat nemesebb lényegében, hogy méltóképpen kiteljesedhessék. *(f. j.)*

— A MAVG

Pesti Hirlap.
1938. maj 17.

KIRÁLYI MAGYAR PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM

Méltr.

dr. Szentiványi Gyula

titkár úrnak.

Bpp.

~~XI. Budafoki-út 10/c.~~

Lévy Vilmos.

A *Tamás Galériában Lévy* Vilmos szobrász állit ki. Külső hatásokra menő szobrai a karikatura olcsó eszközeivel készülnek. Ahol komoly művészetet akar adni, kongó üresség a visszhang. Egészségtelen légkört árasztanak figurái.

B. P. L.

Három kiállitás.

Nemzeti Ujság

1938. maj. 15

Lévy Vilmos

— **Lévy Vilmos szobrász a Tamás Galériában.** Komoly meglepetés a *Tamás Galéria* ma megnyíló kiállítása, amelyen egy rendkívül tehetséges, fiatal művész: *Lévy* Vilmos mutatkozik be válogatott plasztikai anyagával. A szokatlanul egyenletes, magas színvonalú gyüjtemény amilyen gazdag, olyan változatos. Egész sereg pompásan mintázott, kifejezőerejű portré mellett néhány monumentális hatású egészfigura, több kisebb kompozíció, vázlat, relief és karikatúra is helyet foglal benne, meggyőző bizonyságot téve a kiváló szobrásztehetség sokoldalú érdeklődéséről és alapos kulturáltságáról. Lévy Vilmos Pátzay-tanítvány volt s a kitünő mester jellemző vonásai — főkép finomság s a groteszk felé való elhajlás tekintetében — itt-ott még felismerhetők némely művén. A legjobb, igazán reprezentatív, kiérett darabok azonban már felszabadultan szólaltatják meg a fiatal művész sajátos, egyéni formanyelvét, amelynek elevenségében az erő épúgy érvényesül, mint a szellem és finomság. Kollekciójának egyik legértékesebb darabja: a *Meditáció*, zártság és lényeget kiemelő leegyszerűsítettség tekintetében benső rokonságot tart a régi egyiptomi szobrászattal. Hasonló formaátélésről tanuskodik *Fésülködő* című, szükszavúan tömör figurálisa, a *Hindu leány*, az *Anya*, a *Jávai férfi*, az *Uj világ* és a *Basilio*. Portréi közül különösen kiválik *Mohácsi* Jenő, *Darvas* Lili, *Hollós* István, Aubrey *Pankey* és *K. E.* karakteres képmása, azonkívül finoman és gazdagon árnyalt önarcképe. Karikatúrasorozata roppant mulatságos. Torzító kedvének legjellegzetesebb megnyilatkozása: *Tersánszky* J. Jenő karikatúrája. Egyik legemlékezetesebb darabja a kis tárlatnak Freud nemesen egyszerű, megkapóan erőteljes reliefje.

Est, Napló 1938 május 15.

Fiatal, modern szobrászaink élcsapata jelentős értékkel gyarapodott Lévy Vilmos személyében, akinek további munkássága elé — sikerült bemutatkozása után — méltán tekintünk fokozott várakozással és megbecsülő érdeklődéssel. —*io.*

Lévy Vilmos

Az Est

Vasárnap, 1938. május 15.

— **Új szobrász a Tamás-galériában.** Új szobrászt avat holnap délelőtt a Tamás-galéria. *Lévy* Vilmossal először a Klebelsberg-szoborpályázaton találkoztunk. Hatalmas irdásztal mellé helyezte a nagy kultúrpolitikust és pályatervében a szellemi munkát hangsúlyozta ki. Akkor arra gondoltunk, hogy fantáziája majd az egzotikumok felé hajszolja.

DÉCSI (1—213—43, 1—259—52. Teréz körút 28): **Két asszony között** (Maureen O'Sullivan). H (6 8 10). Sz V Ü 4 6 8 10. — **ELIT** (1—161—51 Lipót körút 16): **Marika** (Szepes Lia, Jávor). H (4 6 8 10). V Ü 2 4 6 8 10. — **FÓRUM** (1—897—07, 1—895—43, 188—528. Kossuth Lajos u. 18): **Tökéletes gentleman** (Errol Flynn) (1/4 6 1/2 8 3/4 10). Sz V Ü 1/2 4 1/2 6 3/4 8 10. — **GLÓRIA** (1—448—00. Thököly út 56): **Magdát kicsapják** (Turay, Páger). H (1/2 5 3/4 7 9). Sz 1/2 4 1/2 6 1/2 8 1/2 10. V Ü 1/2 2 1/2 4 1/2 6 1/2 8 1/2 10. — **HOLLYWOOD** (14—24—55. Bethlen tér 3): Prolongálva! **Walewska grófnő** (Greta Garbo). H (3 1/4 6 1/2 8 3/4 10. Vas. és ünnepnap: 1/4 2 1/4 4 1/2 6 3/4 8 10. Vas. d. e. 1/2 11-kor: Balaklava (A krími gárda; Errol Flynn. — **JÓZSEFVÁROSI** (1—346—44. Kálvária tér 7): **Magdát kicsapják** (Gózon, Turay). A siralomházban (B. Keaton). Világesemények (1/4 5 3/4 7 1/4 10). Sz 4 6 8 10. V Ü 3/4 2 3/4 4 3/4 6 3/4 8 3/4 10. — **KAMARA** (1—440—27, 1—359—67. Dohány u. és Nyár u. sarok): **Csin-Csin** (Shirley Temple). H (6 8 10). Sz V Ü 4 6 8 10. — **KULTÚR** (3—861—93. Kinizsi u. 16): **Egy leány elindul** (Szabó Ilona).

Lévy Vilmos

Lévy Vilmos szobrai

A *Tamás Galériában* rendezi első gyűjteményes bemutatkozó kiállítását a 28 éves *Lévy Vilmos*. Anyagában kompozíciókat, ismert művészek portréit, karikatúrákat, sportolókat, hindu és jávai típusokat látunk, elhozta kiállítására a két híres analitikus, Freud és Aichorn portréját is. Érdeklődése tág, de ma még inkább egy-egy érdekes arctipus vagy szembeötlő karikatúra arc kelti fel benne az ábrázolás vágyát. Kitartó szorgalomról és nagy múzeumi anyagismeretről beszél *Lévy* bemutatkozó gyüjteménye. Egyiptomi, távolkeleti, gótikus és modern emlékek csendülnek meg munkáiban.

Méreteit gyakran felfokozza (Meditáció, M. A.-né, Darvas Lili portréi) s ezáltal a bensőség és kifejezés szétfolyik a dimenzión. Karikatúráiban száraz szellemű humoristát ismerünk meg. Kissé egyenetlen még a fiatal szobrász, talán még maga sem döntötte el, hogy zárt egyszerű stilizált szobrokat alkosson vagy részletezőbb módon közelítse meg a valóságot.

(d. m.)

Magyarország, 1938. máj. 15

VASÁRNAP
8
Kat. Jubilate
Prot. Gizella

N. k. 4 ó. 34 p. N. ny. 19 ó. 20 p.

7

HÉTFŐ
9
Kat. N. Gergely
Prot. Gergely

3

Izr. 8. Seni bőjt

KEDD
10
Kat. Antonin
Prot. Ármin

5

SZERDA
11
Kat. H. Ferenc
Prot. Mamertus

3

CSÜTÖRTÖK
12
Kat. Pongrác
Prot. Pongrác

5

Izr. 11. Khamisi bőjt

PÉNTEK
13
Kat. B. Róbert
Prot. Szervác

3

SZOMBAT
14
Kat. Bonifác
Prot. Bonifác

5

Izr. 13. S. Emor 3. Perek

Lévy Vilmos

— **Lévy Vilmos kiállítása.** Május 15-én, vasárnap délelőtt 10 órakor nyílik meg a Tamás-Galériában Lévy Vilmos, a tehetséges szobrászművész első gyűjteményes kiállítása. A kiállítás május 27-ig naponta 10-től 6-ig, vasárnap 10—2-ig tekinthető meg.

Pesti Napló

1938. máj. 10.

Karácsonyheti beszélgetés Bulla Elmával

Ez már a harmadik szezón, amelyet *Bulla* Elma Budapesten tölt. Két és fél év alatt a legelső művésznők sorába jutott *Bulla* Elma, akinek azelőtt soha senki sem hallotta nálunk a nevét. Beszéltünk vele. A következőket mondotta:

— Tizenhároméves koromban *Puck* szerepét játszottam Bécsben a *Theater in der Josefstadtban, Reinhardt* színházában. *Csodagyerek* voltam. De azután felnőttem, tizenhatéves lettem és — *lecsúsztam a fiatal kezdők közé.* Reinhardt Amerikába utazott és én halálra voltam sértve hogy nem vitt magával, mint *sztárt.* Dühömben elszerződtem *Düsseldorfba.* Magyar darabban arattam itt az első sikert, *Fodor* László *Templom egere* című vígjátékában. A siker híre hamar eljutott mindenhova. Hívtak is mindenfelé: *Bécsbe, Berlinbe, Münchenbe,* de nem mehettem, mert a düsseldorfi színházhoz még kétéves szerződés kötött. A színház évközben *megbukott* és ahogyan lenni szokott: *most már nem kellettem senkinek sem.* Elkezdtem barangolni. Végigutaztam Németországot, eljutottam a legtöbb kisebb német városba, mindenütt jelentkeztem a városka színházának igazgatójánál és állást kértem. *Sehol sem szerződtettek.* Édesapám, aki táblai tanácselnök volt Pozsonyban, gyülölte a színházat, levelet küldött nekem, amelyben diadalmasan írta: »Látod? *Nem születtél színésznőnek* ... Gyere haza Pozsonyba és menj férjhez!« Nem mentem haza, Pozsony helyett *Münchenbe* utaztam és jelentkezni akartam a *Kammerspiele* igazgatójánál. Mielőtt beléptem volna az igazgató szobájába, — *így van ez a mesékben!* — találkoztam dr. *Hock*-kal, Reinhardt berlini színházainak igazgatójával. Izgatottan közölte velem dr. Hock, hogy *már nagyon régen kerestet mindenfelé Reinhardt,* aki visszaérkezett Amerikából, de sehol sem tudott rámtalálni! Egész testemben reszketni kezdtem Hock szavaira: *Münchenbe tudniillik már azzal az elhatározással érkeztem, hogy ha ott sem kapok szerződést, — öngyilkos leszek!* Elhatározásomat nem említettem senkinek, mindmáig titok maradt.

Bulla Elma

— Reinhardttal még aznap találkoztam az *Élő holttest* főpróbáján. Sohase felejtem el: *Moissi* játszotta a darab főszerepét, körülöttem berlini sztárok ültek, hallottam *Moissi* és *Reinhardt* hangját és én meghatódottságomban hangosan sírni kezdtem!... Aznap este már *szerződtetett* Reinhardt. Az őszi szezón kezdetekor *Berlinben* voltam. Boldogan indultam neki az új esztendőnek, de már az első hónapokban többet sírtam, mint ettem. Reinhardt ismét Amerikába utazott és távollétében *senki sem törődött velem a színháznál.* Csak kis szerepeket osztottak rám, a nagyobb és jó szerepeket a már elismert színésznők játszották, *Bergner, Mosheim,* azok, akiknek akkor már nevük és hírük volt Berlinben. Egy-egy darab, amelyben ezek a neves színésznők játszottak, százötvenszer-kétszázszor került színre egyfolytában. Nem volt alkalmam, hogy megfelelő szerephez juthassak! *Megszöktem* Berlinből. *Münchenbe* szerződtem a *Kammerspielehez.* Németországi színészkedésem alatt ez volt a *legszebb esztendőm:* egy év alatt *tizennégy* főszerepet játszottam, sikereim voltak, *Bassermannal, Pallenberggel, Wohlbrückkel* játszottam együtt. Tavasszal visszahívtak Berlinbe és meghívtak Bécsbe. Rövid gondolkozás után *Bécset* választottam, ahol a *Komödiehez* szerződtem. Néhány héttel szerződésem aláírása után a színház — *megbukott!* Ismét állás nélkül maradtam. Hazautaztam Pozsonyba. Irtózatosan el voltam keseredve, éjszakákon át sírtam, mindent *elveszettnek hittem!*

— Ezekben a kritikus pillanatokban érkezett hozzám *Bárdos* Artúr levele. Bárdos már gyermekkorom óta ismert, látott játszani Bécsben és már akkor, *tizennégyéves koromban* ígéretet tett, hogy mihelyt lehetséges lesz, *Pestre* visz. Tizennégyéves korom óta állandó levelezésben maradt velem Bárdos Artúr, de csak most került sora arra, hogy felajánlhatta nekem *Zsolt* Bélának *Párizsi vonat* című darabjában a női főszerepet. Azonnal Pestre utaztam, de ott kiderült, hogy a darab a *Magyar Színházé* és nem kerülhet színre a *Belvárosi Színházban.* Ismét állás nélkül maradtam. Teljesen összeroppanva, kimerülten a sok szenvedéstől és a sírástól, visszautaztam Pozsonyba. Otthon alig mertem mutatkozni az emberek előtt. Szégyeltem, hogy sehol sem tudok boldogulni!

— És újra visszaszöktem Budapestre. Ezt még senkinek sem vallottam be, de most bevallom: *elmentem az egyik nagy pesti színház igazgatójához, alázatosan bekopogtattam hozzá, meghajoltam előtte és arra kértem, hogy — szerződtessen! Nem szerződtetett.* Az volt a válasza, hogy minden szerepkör be van már töltve, *új színésznőre nincs szüksége a színháznak!*

— Ismét visszautaztam Pozsonyba. Lassanként már teljesen belenyugodtam, hogy *nem lehetek színésznő.* Belenyugodtam abba, hogy a szülői háznál én is megkezdem a *házilányok* egyhangú, ugyanarra az örök sablónra hangolt, szomorúan szép életét... De elérkezett a *karácsony.* A szent est utáni reggelen egyszerre *két* levelet kaptam, az egyiket *Münchenből,* a Kammerspiele igazgatójától, a másikat *Budapestről,* a Belvárosi Színháztól. Mindkét színház szerződéssel kínált meg. Én *Budapestet* választottam, abból a tipikusan kisvárosi okból, hogy *most már megmutatom a pozsonyiaknak, hogy igenis, szükség van rám Budapesten is!* Hálát adok az Istennek, hogy *Budapestet* választottam!...

— Nem vágyódik vissza Németországba?

— *Nem.* Nagyon jól érzem magam Pesten, boldog vagyok, hogy itt lehetek. De még mindig rettenetesen félek, amikor arra gondolok, hogy *meddig tarthat még ez a pesti dicsőség* ...

(—) **Dobrowen** vezényli a *Filharmóniai* Társaság jan. 4-i V. bérleti hangversenyét az Operában. Közkívánatra műsorán Csajkovszkij VI. Pathetique szimfóniája szerepel. Közreműködik Kilényi Ede zongoraművész, aki Chopin E-moll zongoraversenyét játssza.

Rózsavölgyi hangversenyei:

Szilveszter a Zeneakadémián

Sztárok szilveszterе: Honthy Hanna, **Halmay** Tibor, **Kabos** Gyula és **Salamon** Béla társulataikkal, **Kökény**, Gózon, Sebő Miklós, **Szentiványi, Zoltán** Irén stb. stb., **artista- és táncszámok. 3 órás kacagás. Jegyek 1—6 P-ig** *Rózsavölgyinél, az összes jegyirodákban* és a *Zeneakadémián.*

Staub szabó jelenti: Megérkezett a legújabb frakk- és szmokingszövet a "CORONATION-FERROSCO". Színe: ejféli fekete, súlya: pehelykönnyű, szövése: szellős.

IV., Semmelweis u. 27.

Budai Vigadó szilveszteri bál és kabaré

Fellépnek: **Honthy Hanna, Kabos Gyula** és **Salamon** Béla társulataikkal, **Gózon, Herendi Manci, Zoltán Irén, Bodán** Margit, **Sebő** Miklós stb. stb., **artista- és táncszámok.** Reggelig tartó, bálra is érvényes jegyek 1—5 P-ig, műsor után csak a bálra érvényes jegyek 1.50 P *Rózsavölgyinél, Budai Vigadó kávéházban* és az *összes jegyirodákban.*

Basilides Schubert-est jan. 7

Lipinskaja jan. 10.

Varga Pál vezényli a Hangv.-Zenekart 11-én. Közr.: **Sz. Kovács Mária** és **Mathes Károly.**

Weisz Margit II. Mozart-estje jan. 12.

Hanák Árpád

zenekari zongoraestje 13-án, Z. ⅓9.

Szenzációs jazzest jan. 14

Bruno Walter jan. 15

Bécsi Filharmónia. Nagy Zenekari Bérlet V. **Waldbauer-vonósnégyes** jan. 20. Z. 8.

Kreisler hegedűestje jan. 24

*

Plán Jenő hegedűművész (okl. zenetanár), **kinek** most megjelent »Új módszerű elemi hegedűiskolája« (Rózsavölgyi kiadás) a szakkörök általános elismerésével találkozott, elvállal még néhány tehetséges 4—7 éves kezdő növendéket díjtalan tehetségvizsgálat alapján. Megbeszélés naponta 3—4-ig. XI., Verpeléti út 5. Telefón: 25—81—24.

Lipinskaja jan. 10-én

adja egyetlen előadóestjét *teljesen új műsorral, teljesen új sanzonok, teljesen új figurinák.* (»Shirley Temple«), (»Wiener Fiaker«) és (»Jüdische rumba«) számok. **Jegy** Rózsavölgyinél. (Studió.)

*

A Koncert rendezései:

Két nagy Szilveszter a Vigadóban!

Basilides Schubert-estje jan. 7.

Engel Iván zongoraestje 8

Zongorabérlet V. est.

Zilzer Ibolyka hegedűest 12-én

Budapesti Női Kamarazenekar II. bérletestje 16-án. Vez. **Fraknói**, közrem. **Yves Tinayre.**

Kosztolányi emlékest 17-én.

Reiner Frigyes a Filharmóniával

jan. 18. *Mesterbérlet* kék és sárga sorozat. Műsoron: *Bach—Leonardi:* Toccata és fuga, *Brahms:* IV. szimfónia, *R. Strauss:* Till Eulenspiegel, *Paganini:* Hegedűverseny (**Franceseatti**).

Mykycha Taras zongoraestje 19-én.

Bach H-moll mise jan. 21

Báthy, Basilides, Rösler, Kálmán. Vez. *Lichtenberg.* 2—6 P. Oratóriumbérlet: *Mise,* János-passió, *Händel:* Jephta, 4—16 P.

Eisenberg Maurice esellóestje 22-én.

Magyar női vonósnégyes 27-én.

Dohnányi zenekari est jan. 28. *Zongorabérlet VI.* est.

Guirne Creith zongoraestje jan. 29.

Magyar zenekar jan. 31-en.

Karácsonyi programjában rezerváljon időt és jegyet a **San Francisco**-hoz Olcsó helyárak mellett csak a **Capitol**-ban láthatja!

Karácsonykor **8-ik hete** 200-225-ik előadás **Nászút féláron Studio**

KARÁCSONYFADÍSZ

Néhány rövid beszélgetés. Ide aggatjuk őket a *Pesti Napló* színházi karácsonyfájára.

Két kis beszélgetés Fedák Sárival

I.

Egy héttel a »*Vihar az Egyenlítőn*« bemutatója előtt:

Fedák Sári

— Néhány szót kér a *Pesti Napló* karácsonyra.

— Hónapok óta hallgatok. Most sem mondhatok semmit. *A színésznő csak a színpadon beszéljen!*

II.

Egy nappal a »*Vihar az Egyenlítőn*« bemutatója után.

— Olyan nagy sikert aratott ön a színpadon, hogy most már csakugyan elérkezettnek látjuk az időt, hogy ismét kérjük a karácsonyi interjút!

— *Most aztán igazán egy szót sem!* Olyan szépeket és okosakat beszélek esténként nyolctól tizenegyig a színpadon, hogy azoknál szebbeket és okosabbakat nem tudnék kitalálni. Majd talán egyszer... később... valamikor!...

— Arról talán mégis valamit, hogy milyen hatással voltak önre az elragadtatott hangú kritikák?

— *Újra hiszek a mesterségemben!*

— Vallja be, *boldog?*

— Boldog?... Istenem, ezt a szót talán ki sem szabadna mondani. Talán inkább: *megelégedett!*

— Szegényes így a szó, ha az beszél így, aki küzdelmek és szenvedések után *megérkezett* végre oda, ahova csak a *kiválasztottak* érkezhetnek!

— *Megérkeztem?* Nem, nem, én csak ezután — *indulok!* Rólam csak akkor mondhatják majd, hogy *megérkeztem*, amikor már *a sírban fekszem*.

— Mit érez most, a bemutató rendkívüli sikere után.

— Mindenki jó, figyelmes és kedves hozzám. Karácsonyi ajándékomat íme, én már egy héttel karácsony előtt megkaptam!...

Bajor Gizi

nagyon őszintén beszél:

— Esküszöm, semmi sincs, amiről érdemes volna akárcsak egy szót is szólnom. A *Nemzeti Színházzal* kapcsolatban ebben a pillanatban egyáltalán nincs semmiféle mondanivalóm. *Bónyi* Adorján darabjának bemutatóját elhalasztották, mert *Jávor* Pál filmezett. *Amíg Jávor a filmmel volt elfoglalva, nékem várnom kellett.*

Bajor Gizi

— Mikor kezdődnek meg az előkészületek a *vígszínházi* vendégszereplésére?

— *Már megkezdődtek.* A színháztól egymásután kapom elolvasásra a darabokat, hogy válogassak közülök.

— Talált jó darabokat az önhöz küldöttek között?

— Csodálkozni fog: *feltűnően sokat!*

— Van valami mondanivalója a karácsonyról?

— Karácsonyról majd csak karácsony *után* lesz mondanivalóm. Az elmúlt karácsonyokra már nem emlékszem. És ami a most következő karácsonykor fog velem történni, azt még a jövő homálya fedi!...

Darvas Lili

rámnéz és csodálkozva mondja:

— *Karácsonyi interjú?*... De hiszen tudja, hogy erre semmi körülmények között sem vagyok kapható!...

Csathó Kálmán

Óriási siker!
Ragyogó előadás
Szakítani nehéz dolog
Magyar Színház

Jegyek már a karácsonyi előadásokra is válthatók

(Telefon: 1-338-33)

Inkább nézze ezt a *bronzszobrot*. Egy fiatal urat ábrázol, teljes estélyi díszben, elegánsan, felémnyujtott virágcsokorral a kezében, levett kalappal, amint elém hajol. Tudja, ki ez az úriember? *Lévy* Vilmos, *fiatal szobrászművész*. Így, ezzel a szoborral mutatkozott be. Ezt a szobrot küldte hozzám és a szoborhoz egy levelet mellékelt. Körülbelül ezt írta: »*Én* vagyok ez a szobor, amelyet *én* készítettem. Nem mertem beállítani Önhöz, hogy megkérjem: engedje meg, hogy szoborban mintázhassam Önt. Ezt a szobrot küldöm helyettem Önhöz. Kérem, fogadja el bemutatkozásomat és értesítsen, megengedi-e, hogy szobrot készítsek Önről?...« Íme, az idei karácsonyi meglepetésem. Talán az egyetlen valami, amiről most, karácsony hetében érdemes

Darvas Lili, kezében az ajándékszobor

beszélnem. Nemcsak azért, mert egészen eredeti módja volt ez a szobrász bemutatkozásának, hanem azért is, mert a szobor, amit *Lévy* úr készített rólam, *tökéletes*.

Muráti Lili

mondja:

— Karácsonyfadísznek az én legemlékezetesebb karácsonyom történetét adom. Tavalyelőtt volt. Szerződés nélkül álltam. Semmi reményem sem volt, hogy hamarosan bejuthatok valamelyik színházba. De én utolsó pénzemen *gyönyörű karácsonyfát* vásároltam. Azt akartam, hogy legalább karácsony este legyen, az az érzésem, hogy jól megy a sorom, pénzem van és én már azt is megengedhetem magamnak, hogy a legszebb karácsonyfát állítom a szobámba. A szenteste beköszöntése előtt egy órával *megszólalt a telefónom*. A *Vígszínháztól* telefonáltak. Sürgető hangon felkértek, hogy *azonnal* menjek be a színházhoz, mert egy kitűnő szerep eljátszásáról van szó! Berohantam a színházhoz, ahol *rögtön szerződtettek*... És este megvettem a karácsonyfán odahaza a gyertyákat. Sokáig ültem a karácsonyfa alatt. Vidáman, szikrázva égtek a lángok. És én hangosan sírtam a boldogságtól!...

Muráti Lili

Bársony Rózsi

mesélte:

— Négy esztendeje ennek: *Londonban* voltam, először. *Karácsony volt.* Együtt laktam egy házban, a *Jermyn Street* 55. szám alatt, Charles *Laughton*-nal, a nagy filmszínésszel és feleségével, Elsa *Lanchesterrel*, aki maga is kitűnő filmszínésznő. Laughtonék az első emeleten laktak, én a negyediken. Tudták, hogy egyedül vagyok, meghívtak a karácsonyi estére. Szobájukban hatalmas karácsonyfa állt s a karácsonyfán rengeteg gyertya égett. Whiskyt ittunk, felköszöntöttük egymást és azután felhívtam telefónon Budapesten élő szüleimet. Kitűnő hangulatban telt el az este és amikor éjszakába hajolt már az idő, *Laughton* és felesége leültek velem a karácsonyfa alá a szőnyegre. Tanácsokat adtak. Elmondták, *hogyan kell viselkednem a színészekkel és hogyan a közönséggel.* Akkor még nem tudtam hibátlanul beszélni angolul, de *éjfélután Laughton elkezdett tanítani a helyes angol kiejtésre. Hajnalig tanított.* Már szürkült az ég odakint, amikor befejeztük a tanulást. Négy héttel később felléptem a *Drury Lane* gyönyörű színpadán. Nagy sikerem volt. Hat hónapig játszottam minden este Londonban.

Bársony Rózsi

SÓLYOM JANKA
új, vidám farsangi műsorának
Premierje Pénteken
a
BRISTOL HALL-BAN
Péntek, szombat, vasárnap
DÉLUTÁNI ELŐADÁS
Asztalrendelés 1-899 25 ÚJ MŰSOR

Bárdos Artúr

mondja:

— Karácsony... Fiatalságom hányatott éveiben, messzi idegenben sok-sok magános karácsony estét töltöttem el, alig véve tudomást is erről a családi ünnepről, elhitetve magammal, hogy semmi ok a szentimentalizmusra, ez is csak olyan este, mint a többi, mint a Szilveszter este vagy a születésnapom magános estéi, melyek ünnepélyességét szinte kedvvel mellőztem. Igyekeztem elhárítani minden érzékenységet és bevallom, a legtöbb esetben sikerült is... Volt egy korszakom, — *Párizsban* volt ez — amikor tudatosan elfeledkeztem hétköznapról, ünnepről, de még a naptárról is, éppen úgy, ahogyan az ebéd- és vacsoraidőt sem vettem tudomásul és az ebéd meg vacsora szertartását megvetve, a legszabálytalanabb időközökben táplálkoztam. Karácsony este is otthon olvastam a könyvemet, a kis hotelszobámban, hermetikus elzártságban minden karácsonyi hangulattól. Éppen lefeküdni készültem, amikor rámtört a párizsi magyarok — festők, írók — vidám társasága, étellel, itallal, de még karácsonyfával és aranydióval is megrakodva és olyan édes-bús »*magyarok idegenben*« című karácsonyestét csapott nálam a társaság, hogy a hajnal gúnyos fintorral köszöntött ránk, azon tünődve, hogy könnytől vagy bortól vagyunk-e inkább elázva. A begubózás tehát alaposan kudarcot vallott... Azóta, hogy az úgynevezett »családi révbe« tértem, a fiaim nagyon szigorúan veszik a karácsonyestét. Dogmatikusan ragaszkodnak — a karácsonyfától a mákospatkóig — minden rekvizitumhoz. Arról pedig, hogy ne legyünk együtt mindannyian a karácsonyfa alatt, *szó sem lehet.* Azóta a karácsony estéim szép, rendes családi ünnepek, amelyeket az tesz emlékezetessé, hogy *teljes-e a létszám*, hogy együtt vagyunk-e mindannyian, akik a családi körhöz tartozunk. És még inkább az, hogy: *ki hiányzik?* Mert bizony, *egyre többen hiányzunk a karácsonyfa alól*... Időnként el-elmegy valaki közülünk és minthogy a szabályok nálunk nagyon szigorúak, hát: *örökre*. Ezek a szomorúan *igazolt* elmaradások aztán olyan sajgó, fájó ízét adják a karácsonyestének, hogy bizony *néha több benne a szomorúság, mint az öröm*. Nem tudunk annyira örülni egymásnak, mint amennyire fáj nekünk az, *aki hiányzik* és aki most már örökre hiányozni fog az ezután következő összes karácsonyestékről!...

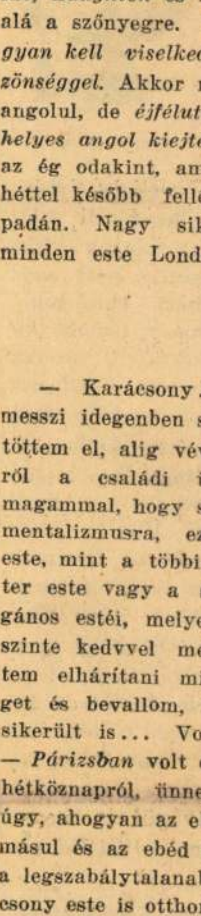

Bárdos Artúr

TURAY IDA

Jöjjön elsején!
az
Andrássy-úti Színház
kirobbanó nagysikerű vígjátéka!

LÉVY VILMOS

28 éves fiatalember készül első kiállítására. Műtermében a fejek mintha nem is szemmel: mintha szájjal néznének ránk. Szájak sora. Komoly, elmélyedő szájak, élveteg vagy aszkétikus, rejtélyeket záró vagy gúnyt mosolygó ajkak kisérnek végig. Az emberi szó szerve a lélek tükrévé válik Lévy szobraiban.

Honnan van ez? Hogy vált az egykori medikusifjú a kifejezés démoni erejének ábrázolójává?

Nagy és fájdalmas megrázkódtatások, egy vérbeborult város polgárháborús szenvedései váltották ki Lévy Vilmosból a szobrászt. Néhány éve ennek. Nem ment külföldi mesterek műhelyeibe, itthon dolgozott, Pátzay Pál megértő baráti irányitása mellett. Ma is Pátzayt vallja mesterének, bár az útmutatás követése soha sem befolyásolhatta Lévy eredeti és önálló felfogását.

Sokat lehetne arról irni, miért olyan egyptomi hatásúak Lévy művei. Ott van egyik főmunkája: hinduruhás, szép, fiatal leányt ábrázol, guggoló ülésben: a Buddhák hagyományos helyzetében. Miért van az, hogy ez a szobor nem a Buddha ábrázolásokat juttatja eszünkbe, hanem az egyptomi régi birodalom hires írnok képmásait? Ha egy kis fej egyptomias ajkait, vagy a nagy drámai művésznő portraitszobrának álmodozó vonásait nézzük, tán megmagyarázhatók még a felkeltett Nilusparti reminiszcenciák, hiszen az amarnai leletek szépségeit az európai múzeumokban, s a kitünő reprodukciók seregeiben csodálhatja minden művelt ember. Nem kell tehát meglepődnünk, ha új életre látjuk kelni az egykori elfeledett és elátkozott „eretnek-király" udvarának egyedülálló művészetét ennek az ízig-vérig új és mai

LÉVY VILMOS.

28 éves fiatalember készül első kiállítására. Mútermében a fejek mintha nem is szemmel: mintha szájjal néznének ránk. Szájak sora. Komoly, elmelyedő szájak, élveteg vagy aszkétikus, rejtélyeket záró vagy gúnyt mosolygó ajkak kisérnek végig. Az emberi szó szerve a lélek tükrévé válik Lévy szobraiban.

Honnan van ez? Hogy vált az egykori medikusilni a kifejezés démoni erejének ábrázolójává?

Nagy és fájdalmas megrázkódtatások, egy vérhelborult város polgárháborús szenvedése váltottak ki Lévy Vilmoshól a szobrászt. Néhány éve ennek. Nem mert külföldi mesterek inúhelyeibe, itthon dolgozott. Pátzay Pál megértő baráti irányitása mellett. Ma is Pátzayt vallja mesterének, bár az útmutatás követése soha sem befolyásolhatta Lévy eredeti és önálló felfogását.

Sokat lehetne arról írni, miért olyan egyptomi hatásúak Lévy művei. Ott van egyik fontunkája: hindurúhás, szép, fiatal leányt ábrázol, guggoló ülésben; a Buddhák hagyományos helyzetében. Miért van az, hogy ez a szobor nem a Buddha ábrázolásokat jutatja eszünkbe, hanem az egyptomi régi birodalom füres írnok képmásait? Ha egy kis fej egyptomias ajkait, vagy a nagy drámai művészű portrait-szobrának álmodózó vonásait nézzük, tán megmagyarázhatók még a felkeltett Nilusparti reminiszcenciák, hiszen az amarnai leletek szépségeit az európai múzeumokban, s a kitünő reprodukciók seregeiben, csodálhatja minden művelt ember. Nem kell tehát meglepődnünk, ha új életre látjuk kelni az egykori elfeledett és elátkozott „eretnek-király" udvarának egyedülálló művészetét ennek az [illegible] új és mai

szobrásznak alkotásaiban. De miért alkotnak ezek az „egyptomias" művek oly szerves egészet, oly egységes oeuvre-t azokkal a valóban nem-nilusi alkotásokkal, amelyeket mellettük láthatunk. A nap felé forduló fiatal nőalak, a jövő nemzedék komoly és törékenységében is oly ruganyosnak, oly elpusztíthatatlannak látszó jelképe, lapos sarku cipőjével, bátor kiállásával, vajjon miért tartozik oly szorosan össze az ó-egyptomi ihletettség munkáival? S az arckép-karikaturák, a szemüvegükön át oly különös iróniával ránk néző fejek miért emlékeztetnek, messze idők ködén át, minden korok legelső ismert nevü szobrászára, arra az amarnai Thotmeszre, akinek műterme ott állott Echnaton király palotáinak árnyékában?

Ugy gondolnók, tán az eszközök, a hatások megválogatásának szigorú gazdaságossága teszi, hogy még ezeket a műveket is az ősök rokonának érezzük. Mert Lévy Vilmos művészetének talán ez a magyarázata: nem nagyol el, nem hagy ki, de a szükségszerűre szorítkozik, s arra, amit ki akar fejezni. Ihletettség és irónia egységes egészbe vegyül nála, mint vegyült az amarnai művészek munkáiban is.

S így, ha Lévy műveit szemlélve, megállunk a modern lélektan ősz buvárának relief-portrait-je előtt, gondoljunk Thomas Mann ünnepi beszédére, arra a beszédre, amelyben a nyolcvanéves tudós méltatása közben igy szólott: „el fog jönni az az idő, amidőn az ember félő tisztelettel bár, de nem irónia nélkül fog a Kozmosszal szembenállani."

Lévy munkássága tán egyik záloga ennek az új, egykor eljövendő egységnek.

HATVANY BERTALAN.

35.

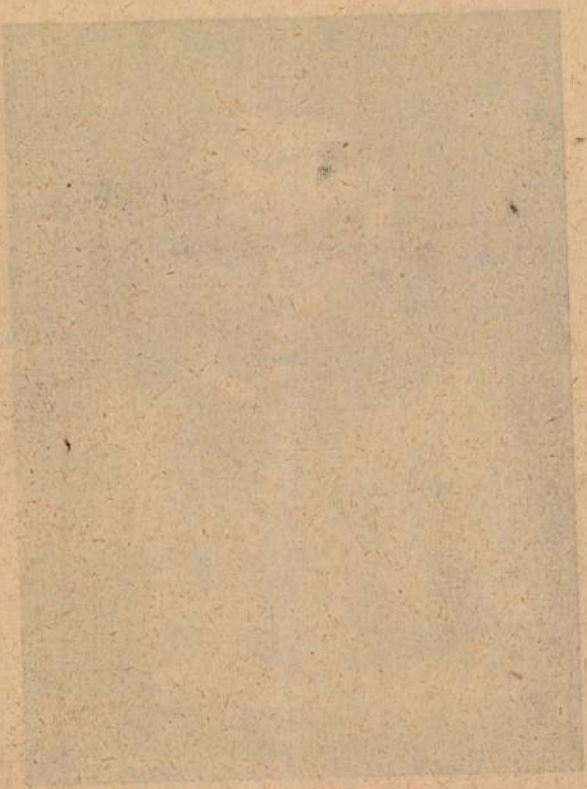

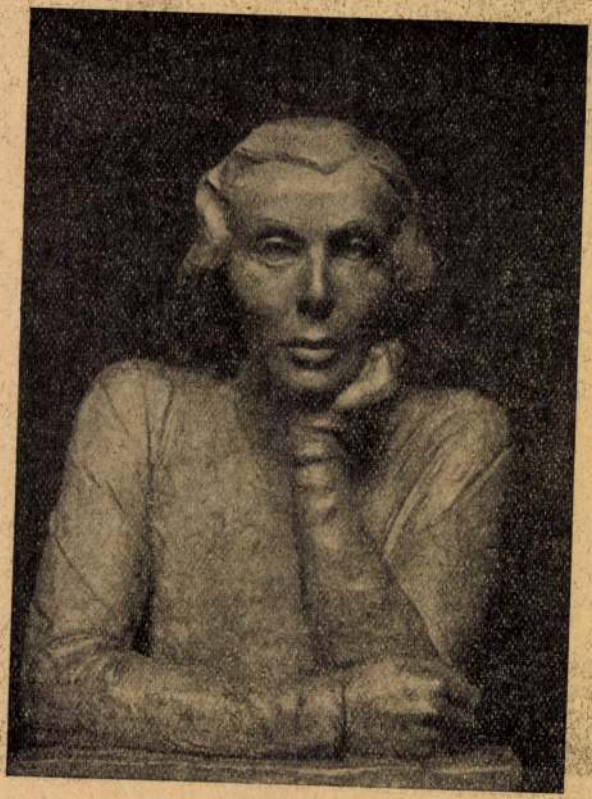

22.

25.

8.

14.

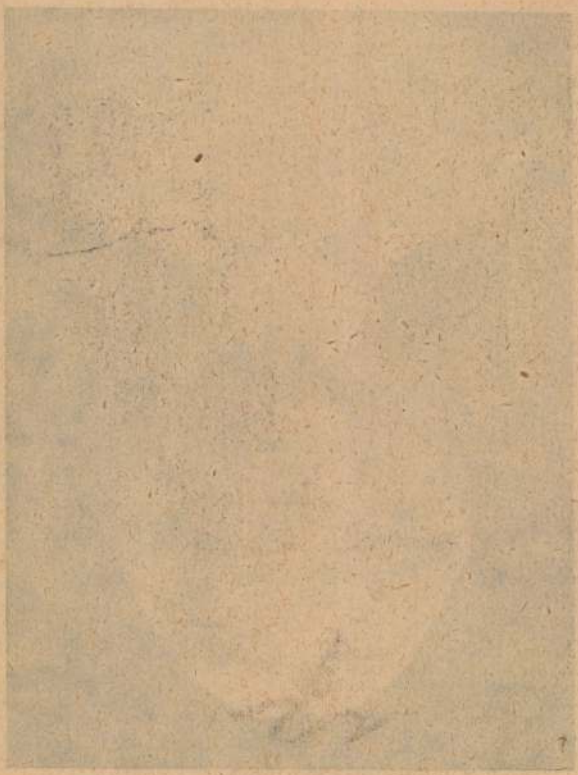

15.

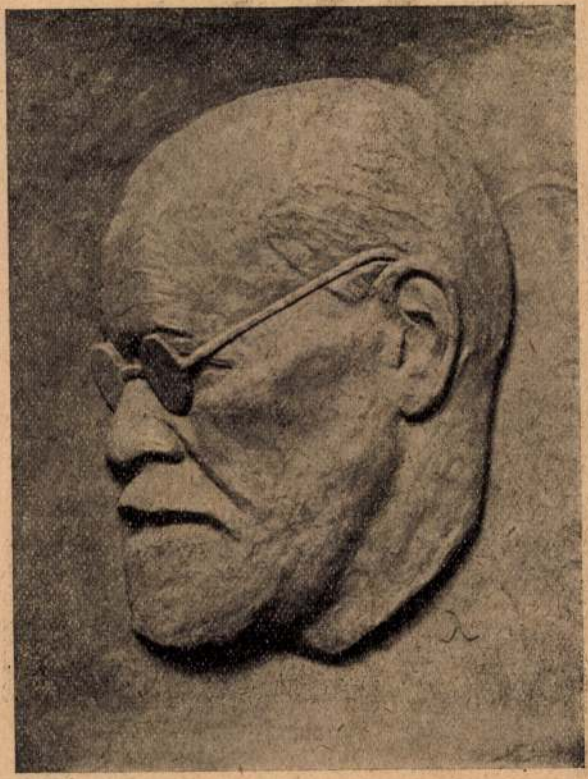

30.

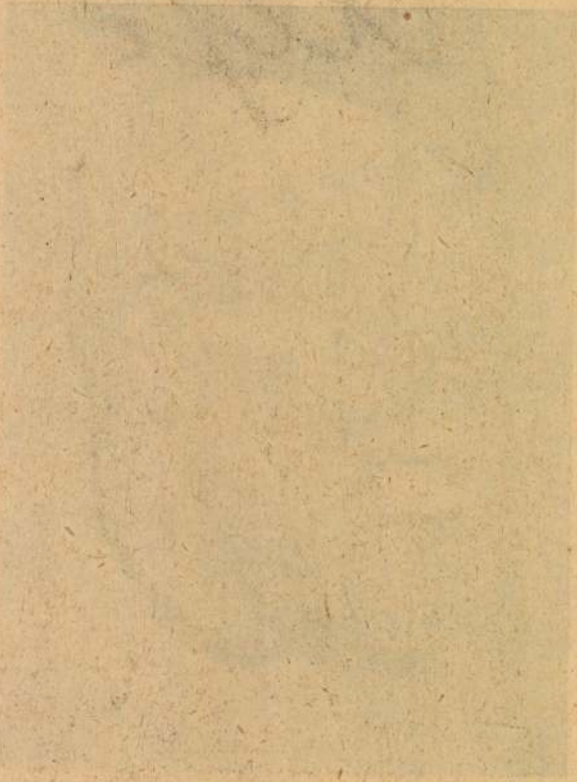

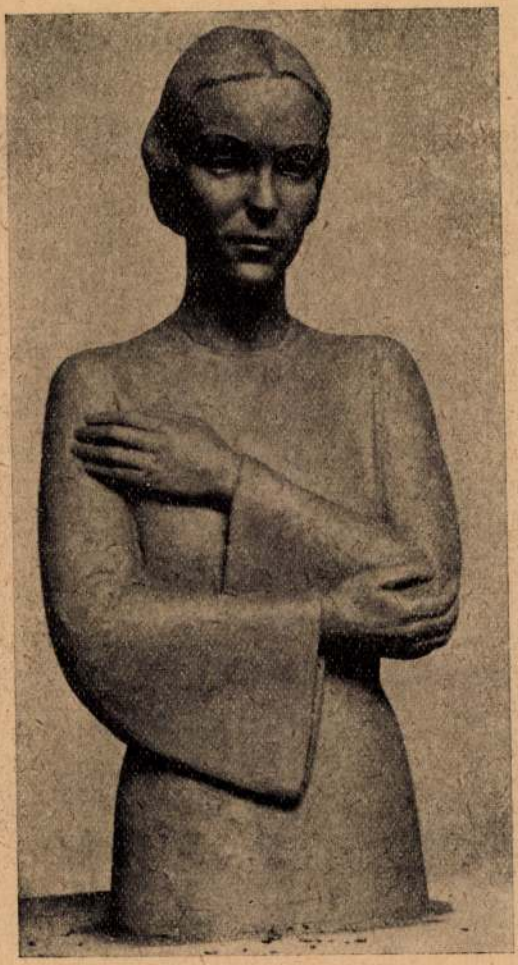

19.

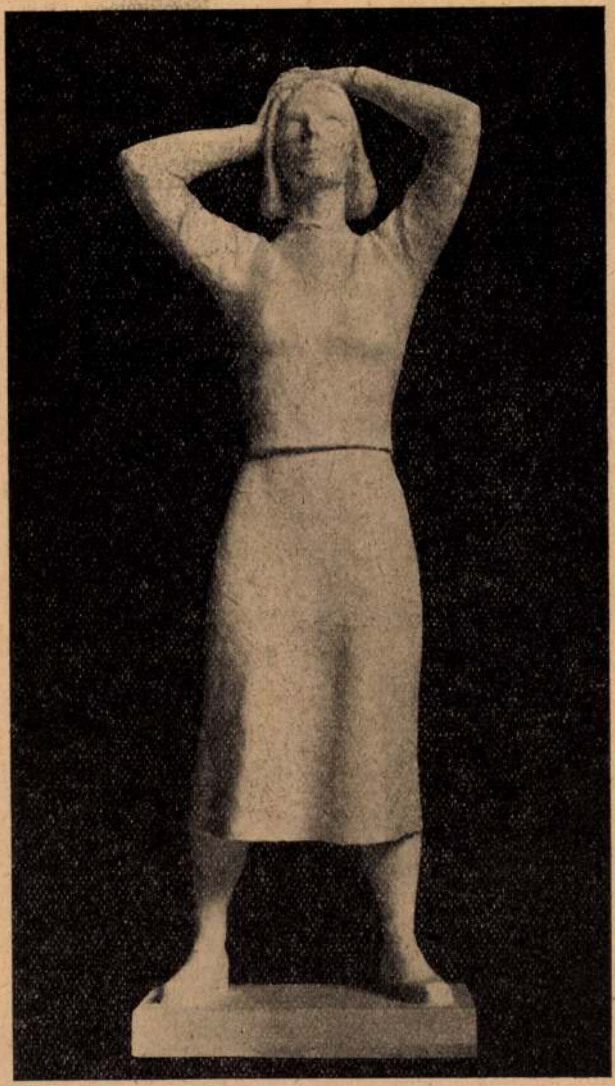

1.

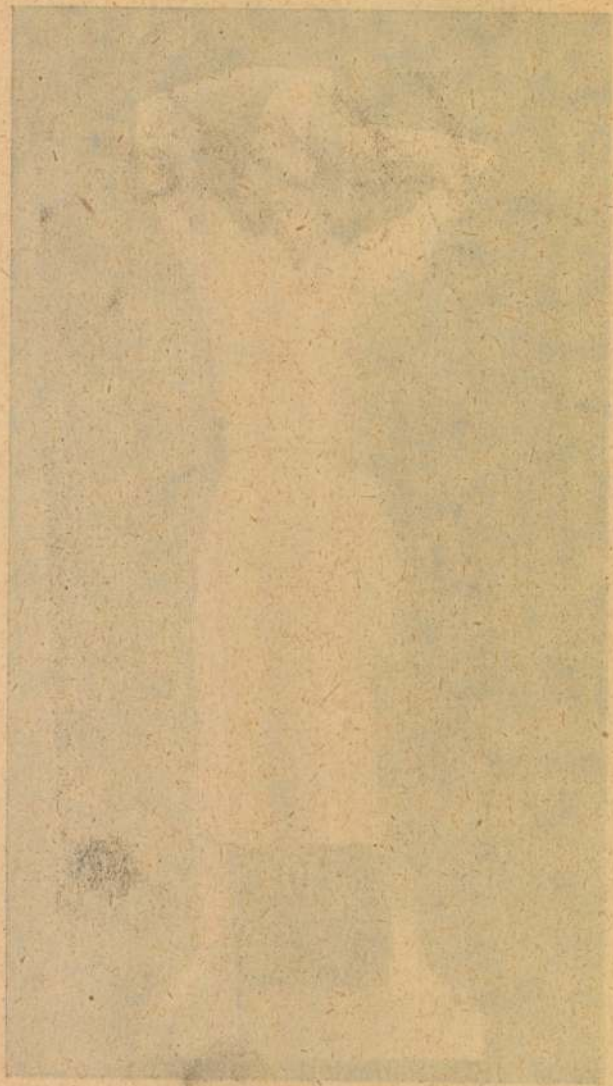

32.

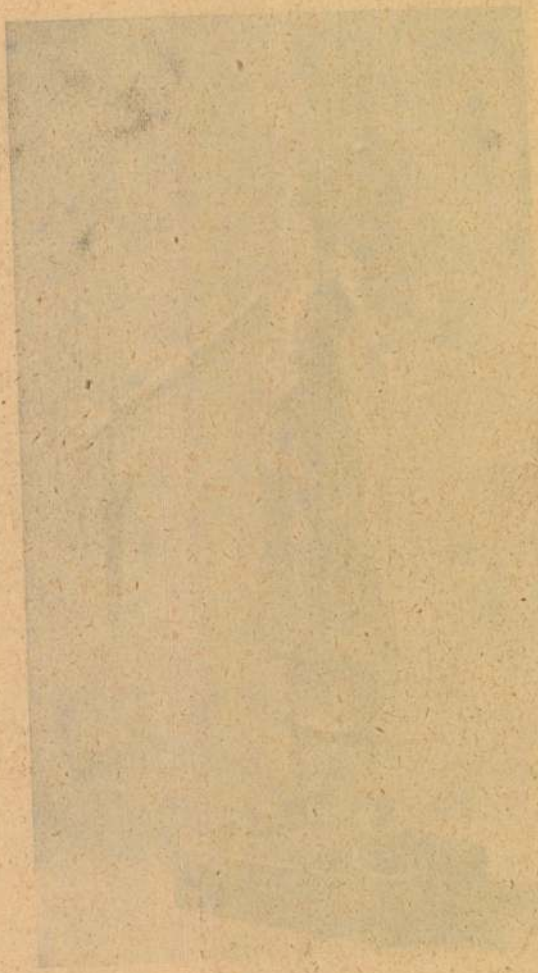

4.

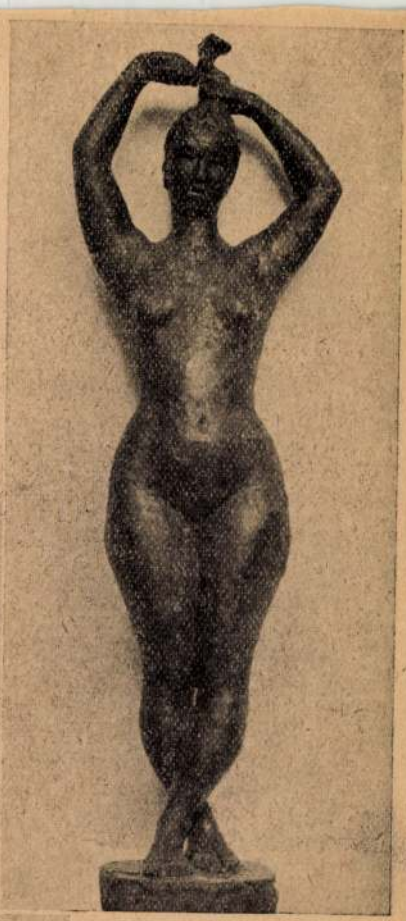

7.

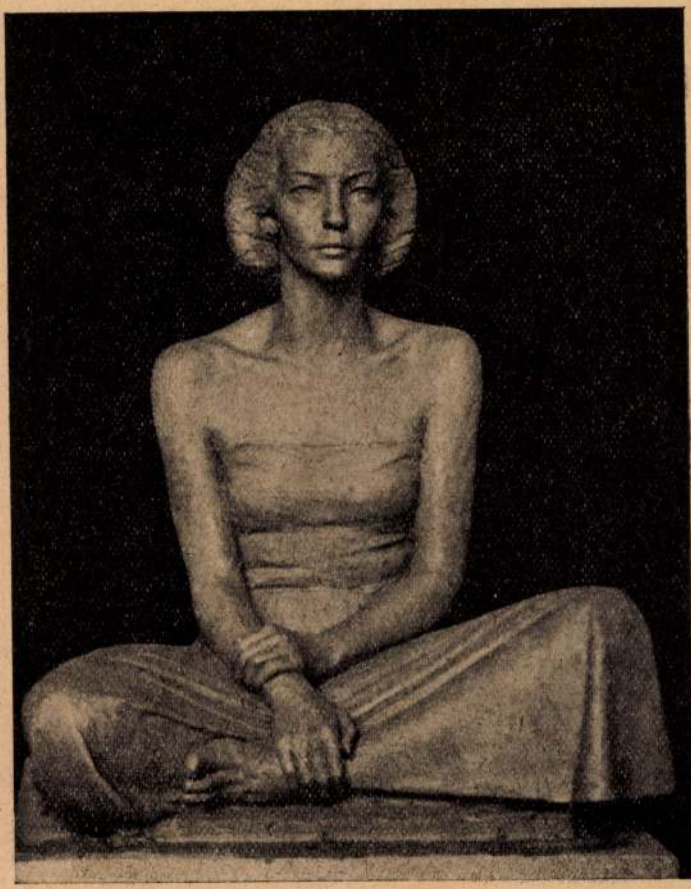

2.

1	Uj világ	gipsz
2	Meditatió	műkő
3	Férfiakt	gipsz
4	Fésülködő	„
5	Ásitó leány	bronz
6	Teri	„
7	Olvasó	terracotta
8	Hadiemlék terv	gipsz
9	Anya (vázlat)	ólom
10	Emberpár (vázlat)	gipsz
11	Futbalista	Drasche-porcelán
12	Fütyöreszö fiú	mázas kerámia
13	Ifjú	bronz
14	Hindu nő	műkő
15	Amerikai leány	terracotta
16	Gabriela	„
17	Üreg kereskedő mellszobra	mgt.
18	Tanulmány M. A.-né portrait-jához	gipsz
19	K. E.	terracotta
20	Nevető leány	„
21	Jávai férfi	„ mgt.
22	Darvas Lili (portrait)	gipsz
23	Alapy Henrik prof. (portrait)	terracotta
24	Mohácsi Jenő (portrait) a Magyar Írói Múzeum tulajdona	terracotta
25	Hollós István dr. (portrait)	„
26	Dr. J. J. Sch., Wien (portrait)	gipszmodell, mgt.
27	Aichhorn (portrait)	terracotta
28	Aubrey Pankey (portrait)	gipsz
29	L. V.	terracotta

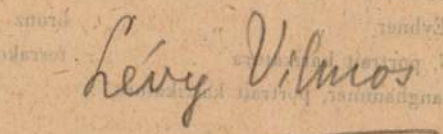

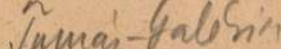

30	Freud (relief)	terracotta
31	Plakettek.	
32	Basilio, (A Sevillai Borbélyban) . . .	bronz
33	Az ügyész (portrait-karikatura) . . .	„
34	Roda-Roda „ „ . . .	„
35	Robert Neumann (portrait-karikatura) .	gipsz
36	Tersanszky J. Jenő „ „ .	bronz
37	Frau H. R. „ „ .	bronz
38	Stephan Hlawa „ „ .	terracotta
39	Richard Eybner „ „ .	bronz
40	Dr. M. N. portrait karikatura . . .	terrakotta
41	Walter Langhammer, portrait karrikatura .	„

Lévy Vilmos
szobrász

kod. kiáll. Tamás
Galéria

vod
2

Ujság 1938. máj. 14
(c.a.: L. V. szobrai)

Kalapács Köből VII. 247

Lévy Vilmos

szobrainak kiállí-

tása.

1938. máj 15–27.

Tamás Galéria

99. kiállítása

Budapest

a címlap
másolata

A kiállitott szobrok árai:

1. szám	bronzban	P 3500.--
2. "	bronzban	" 3000.--
3. "	bronzban	" 700.--
4. "	bronzban	" 600.--
5. "		" 400.--
6. "		" 400.--
7. "		" 200.--
8. "		Eladó
9. "		P 200.--
10. "		Eladó
11. és 12 szám darabja		P 120.--
13. szám		" 500.--
14. "		" 500.--
15. "		" 300.--
16. "		" 300.--
17. "		Magántulajdon
18. "		Eladó
19. "		P 600.--
20. "		" 500.--
21. "	bronzban	" 600.--
22. "		Eladó
23. "		Eladó
24. "		Magántulajdon
25. "		Eladó
26. "		Magántulajdon
27. "		P 300.--
28. "	bronzban	" 600.--
29. "		Eladó
30. "		P 300.--
32. "		" 500.--
33. "		" 500.--
34. "		" 300.--
35. "	bronzban	" 350.--
36. "		Magántulajdon, megrendelhető
37. "		P 300.--
38. "		" 200.--
39. "		" 300.--
40. "		" 200.--
41. "		" 200.--
"Zsuzsa"		" 250.--
"Akt" vázlat	bronzban	" 300.--

Lévy Vilmos

nobrázi

l.

Tamás Galeria

99. n.

Életrajzzal

és képekkel

Lakatos Zoltán sertésnagyvágó, Kolozsvár, Kálmán király-út 5. 23–62

Makó

MÁGORI IMRE, sertéskereskedő, Makó, Kossuth-u. 49. 3–08

Marcali

Simon János sertéskereskedő Marcali 76

Mezőkövesd

Nyeste Albert, állatkereskedő, Mezőkövesd br. EötvösJ u 16. 1–09

Nagyvárad

Balázs Árpád sertésbizományos, Nagyvárad, Horthy M.-tér 19. 25–58

Lindenfeld Ernő sertésbizományos, Nagyvárad, Hitler Adolf-u. 30. Tel: 11–43

Nyiregyháza

Fischer Vilmos élőjószágközvetitő, Nyiregyháza, Arany János-u. 42. 25–05

Grósz és Döme sertés és szarvasmarhabizományos, Nyiregyháza, Szarvas-u. 23. 22–42

Lakás: Luther-u. 23. 22–43

Pazonyi András ny. m. kir. főállatorvos, szarvasmarha, sertés és juhkeresk. Nyháza, Károlyi-tér 17. 21–80

vidék, Petőfi Sándor-u. 91. 38–69

Sirkövek.

(Lásd márványipar és műkövek alatt is.)

Békéscsaba

Rosenbaum Gyula Bcsaba Andrássy-út 46. 2–86

Budapest

Dunamenti kőbányák és márványművek rt. Bpest. IV. Párisi-u. 3. 188–436

Kovács József Bp. II. Zsigmond k.-u. 9. 352–154

***Szilágyi* Sándor Entreprise sírkőraktár Bpest, Fiumei-út 5. 140–207**

Venczel József Bp. X Ujtem. Sirkert-út. 148–697

Debrecen

Friedländer József Sirkőraktár. Figaia & Dell'Anicó Cararai márványbánya magyarországi képv. Debrecen. 24–31

Dunaszerdahely

Wyberál Gyula cementáru, sirkő és műkőüzeme, Dunaszerdahely, Bacsák-u. 254 78

Geörg lew,asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből,1681-től:"Anno 1682 den 19 July bin Ich Geörg lew Zum Ersten Mal bey der lat gesessen Gebirtig Von Ginz". 104.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Xantus János Múz,Győr,1967.-A Győri Múz.Evkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Lew G./Georg/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"Kőszeg:Lew G." 122.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Kantus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz.Evkönyve

Lew,?Georg,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordult asztalosleg-
nyek jegyzéke:"Lew,? Georg,Kőszeg,1682.VII.19."
116.old. 13.jegyz

Batári Ferenc: Asztalosleg nyek Győrött a XVII.szá-
zadban - Adatok Győr város asztalosműveszségének
történetéhez 93.old

Arrabona,9, - Antus János Múz.Győr,1967
A Győri Múz.Evkönyve

Lew Johannes (Degeni Apostolos János) apostolos

rajza a kerelőszentpáli kastély emléktáblájáról (42./12): fekete-fehér reprodukció.

D. Nagy Margit: Renesznánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

49-50 l

Lew Leinart

Ágyrontó 1550.

Ha más adat nincs róla,
ez sem kell

erőd
ie

Arch Közl. XII. 53. l.

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláirása.

yezem:

.....

...gy helyettesének
...rása.

– Endrényi Imre, Szeged.

MDK

Lew János kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

Lewe Lucas

Löiff, Löff, Löwen

Ötr.

1597.

wol

Arbeben 408

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enge

.....

a műhelyfő

8. sorsz. Műhelyi mi

Lewe (Löiff, Löff, Löwen) Lukács

ötvös

Nagyszeben, 1597.

F 66.l

Lewcke Weyde Gisella

Halle a. d. Saale

L. Jena

Forum 1931; 309. l

320. l.

Lewcke - Weyde Gizella festő

szül. 1894. Kassán.

Bő életrajzát lásd

Csákós 13. l.

vagy Forum 1934-1935

Keresztelőkápolna

Oppinban c. műve

repr.

u. o. 12. l.

Leweke-Weyde Gizella

Neuintarzia. Weyde ekkor Halle a/S.-ben
elt.

Készítette az alábbi
templom falképeinek
egyrészét.

Forum. (Pozsony)
1931. 113 - 116. l.
(Dr Gizella Leweke-
Weyde: ~~Be~~ Kirchen-
malerei. Bonifacius
Kirche in Treffurt
[an der Werra], ké-
pekkel.

Fenti és férje restau-
rálták a templomot,
s a falképek Leweke
Friggestől és Fentitől valók.

Lewcke Wayde

Gisella

L.

Forum

1935, 178. l.

Lewcke-Weyde Fritz

siehe

Lewcke-Weyde, Dr. G.

Zur Denkmalpflege

Romantik?

Forum 1933 22,

23. 1.

<Leweke-Weyde-
Gizella>
Halle a.S.
cikke
<> Für unbedingte
Erhaltung der Pressbur-
ger Schlossruine.
Forum. meinet reis
1937 225, 226.l
bejelzel

<Leweke-Weyde Girella>

cikke

< > Weniger bekannte
Pressburger Bildhauer
Forum. neuer reih
1937. 18–19. l.
képekkel.

Lewecke-Weyde

restaurátorok

citte Podolini

Henz Katalin szobrá-

nak restaurálá

sárol

l.

O.M. Szépm. Muz

Évk. VI. k.

gos Bizottsága.

ıyugtatvány

67 fillérről, mely összeget a vise-
julius 1-től december 31-ig terjedő
60 %-a fejében a gödöllői m.kir.
ıtóságtól, postai kézbesités utján,

vkministeri számv.tanácsos,
a M.O.B. vagyonkezelője.

Lewisch Róbert

oltárépítő -

Kiselejtezték

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
193-1909.
Lt. III. 3.

EGYHÁZI MŰIPAR INTÉZET

Lewisch Robert

SZOBRÁSZ ÉS OLTÁRÉPITŐ

SZOMBATHELY.

205/909. „Műemlékek

országos bizottság.

Tekintetes

Elnökségnek

Budapesten

Mellé csatolva van szerencsém a kivánt nyugtát beküldeni, a hátralékos 238 K: 89 fillér befolyosithatása czéljából.

További becses megbizásait kérve vagyok

Szombathely 909 III/6

Kész szolgája

Lewisch Robert

Lewen Leonard

agnoëtis

laid

Szend. 875.

Lewen Leonard

[illegible]

[illegible]

Gladstone. Kopl

1891. 1271.

Lewen Leonard

ágyvöntömester

1651

lárd

i

Hadsort. Közl –

1891. 127-l.

MOB könyvtár

Nagyváradi harczászati kicilsitás

IX. 78.

Leweke Fritz és felesége

tovább Weyde Gizella dr

restaurátorok

Halleból (Nemetország)

hívta meg Petrovics

Elek a Nemzeti

Múzeum tulajdo-

nában levő Nepáli

Madonna és Alexan-

driai Szent Katalin

(1400) kivül festett

fa szobrainak restau-

rálásra. Restau-

ráltak meg a Csereny

oltár 3 szobrat és

egy Boross Jenőtől

ajándékozott Képet

Ybl Ervin: Földámadt

műalkotások. Képes Va-

sárnapi B.H. 1930

márc. 2.

... kötszolgálati alkalmazottakról a
... háborus segélyre igényt tarthatnak.

IV.		V.		VI.		VII.
Évi fizetés és fizetés ...ernészetével bíró személyi pótlék: illetménye illetve a napidíj napiber egy évi összege.		Az 1916 évi XXVI. t.c. alapján járó háborus segélye összege		Ebből fizetésető 1916 évi november hó 1-től-1917 évi október hó végéig havonként		Fegyret
Sz	fill	Sz	fill.	Sz	fill	
4800	—	1440	—	120	—	
2200	—	770	—	64	16	
4000	—	1200	—	100	—	a námvecöség XIV. ügyosztályához tartozik
1000	—	350	—	29	16	

MDK

Lewisch R., faszobrász
Szombathely

Szent Antal fából faragott szobra a csoport másik érdessége.

St.-Louisi kiállításunk.
Magyar Iparművészet. 1904. 208-15.

Lewish Róbe rt M.D.K.

szombathelyi szobrász

a kapesvári ref. templom faszobrászati munkái.

au épületlettervezője: Molnár Endre.

1906.

Z ádor Mihály: Kapcsvár Bp. 1964. 224.l.

Levisch Róbert

szobrász

készítette készítette

a bakonygyepesi

(Verzprém vm) rk.

pléb. templom szár-

nyaszellárát és szó-

székét

Dor Bakony

365. l.

LEWISH Róbert (Szombathely)

oltár és szobrok 20 sz. eleje

Komáromfüss, sk. tpl.

HKK. 47. 9-10. és ll

RANGANATHAN fenti gondola
arról beszél, hogy az "új
lentés változik", illetve e
lulttá és újszerüvé válik,
nált szó már nem fejezi ki
az indiai professzor tulaj
folyamatot körvonalaz, még
kezésének folyamatát.

Bár RANGANATHAN
gyományos osztályozási re
uruszokkal kapcsolatban h
a terminológia fejlődésév
sai más területeken is fi
a helyzet I. D A H L B
elméletének[29./,30./] tanulság

LEWISCH Róbert rajzai

Kálvária templom, fenület 1905?

Szent Márton egyházmegyéje. Szerk. Szamos Rudolf. Szombathely : Pannon Műhely, 1991
48.

M.D.K.

Lewko Mátyás palackja 1838-ból
repro.

Borsos Béla: A magyar üvegművesség története a reform
korban és az elmagyarosítás idején.
Művészet, 1954. 2 sz. 25-6 l.

Levit

Lib IV. 110

Rézpecsétgyűrű középkori VIII. 127.

Lewit

l.

LykaMagymúI800-50

502, l

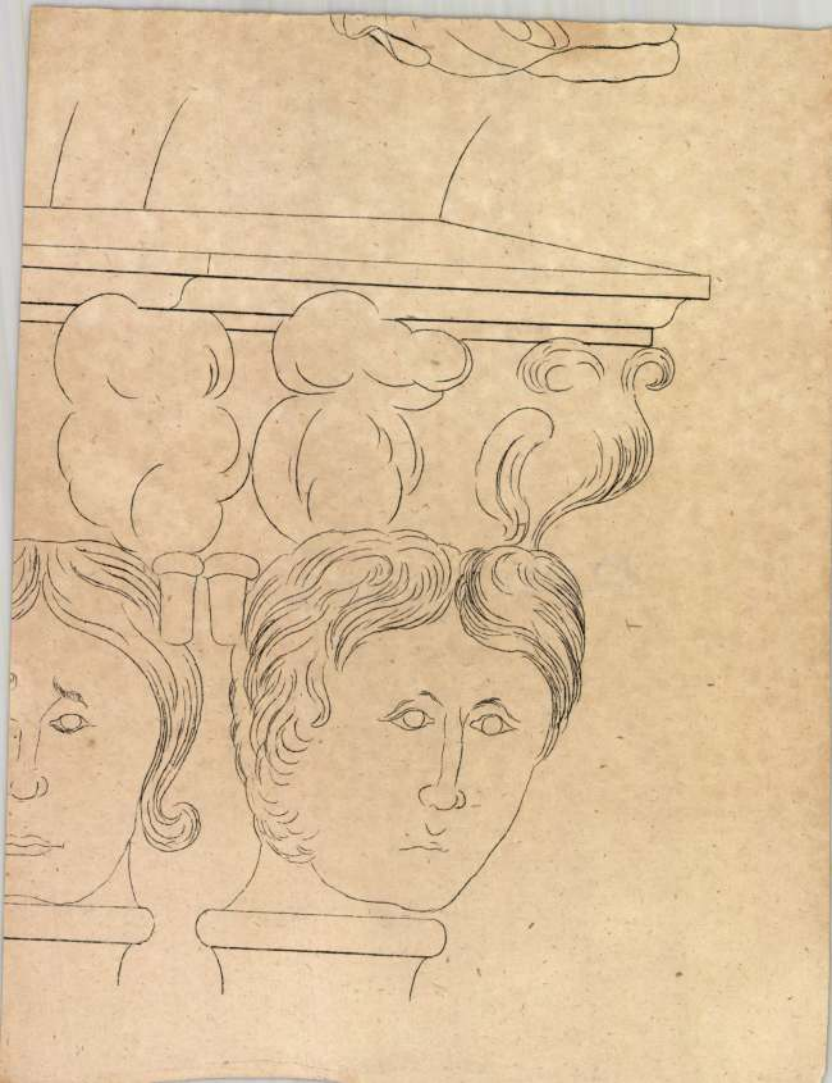

Lews (Langenlois, Krems mellett Alsó-ausztria), Niklas von könives 1455.

l.
Hoffmann Pozsony 32.l

Hoffmann Südost

3.

4.

Lewy, Max

Kobrin

l.

Ruzicka Herend

63. l.

LEX Echrenhard szalóki kőművessegéd, aki
-+ Pichler György egri kőművesmester legé-
nyeként 1752-ben Keresztespüspökiben dolgo-
zik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M D K

Lex Engelbertus, pictor academicus, Pest, Belváros.

Kaposssy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Műv. Ért. 1952. 1.sz. 138 l.

Lex Engelbert

pesti freskofestő

l.

Schoenbdvárosi

10. l –

11. l

Pozsony.

A háttérbeli hegyeken inn
a part mentén hajók kötöttek ki
hintóval, az előtérben pedig az
szekér és hintó meg egy kettes
élénkitik, kik közül a lovas al

Szines rm., mér. a

140-95.

Lexa Klára

illusztrációja a 20. oldalon

Tüzér 1966 január 1.

Lexáné Regéczy Márta, grafikus

Kádas Lajos: Gyümölcsök c.

művét illusztrálta.

—: Most jelent meg 8.

Művészkiadó, Bp. 1978 jan. 7.

Lexáné Regécsy Márta, grafikus

L.: Csapody Vera

Németh F.: Csapody Vera rajzolt betűje 303–306

Élet és Tudomány, Bp. 1979. márc. 9. XXXIV/10

Leybold J. F.

Perálltörtképes

379, 425, 475 l.

Leybold
rajzoli

laid
z

Wallentinyi
Ferenczy levelei
521. l.

sz. = színes.
sz. a. = szám alatt.
színny. = színnyomat.
ollr. = tollrajz.
usr. = tusrajz.

Leybold

Stab II. 47

vom Leybold?

Leybold E

Kőrapoli

lárd

Kremrégi Bp. 34. l.

NYOMTATVÁNY.

KÉSZPÉNZZEL BÉRMENTESÍTVE
1924 MÁR. 29.
BUDAPEST 112

Méltóságos
Nagyságos

Szentiványi Zsuzsanna

urnak — urnőnek

BUDAPEST,

Lónyai u. 7.

LEYCUM és TÁRSA, nyomdász

A Soproni Muz. grafikai gyüjteményében kb. 100 portré, sok Széchenyit ábrázoló.-Ezek jegyzéke:
4./.-Gróf Széchenyi István mellképe.
Allegória Schindler J. Profersortól rajzolva. Nyomd. Leycum és Társa. Einsle nagy ere eti olajfestménye után. Litografirozva Claret J.B-től. 63.5+52 cm. Előké Einsle. 166.old.

DÁVIDNÉ ASKERCZ ÉVA: A Soproni Liszt Ferenc Múzeum grafiakai gyüjteményének jegyzke 157.old

ARRABONA, 14, A Xantus János Múzeum Évkönyve, Győr, 1972

Leyden, Nicolaus von

(Leydeni Miklós)

lásd ~~nobrán~~

Nicolaus von Leyden alatt is

lásd

Vernei-Kronberger Emil: Magyar közejkori siremlelek

Bp. 1939, 38, 39. l.

19. tábla

Radvan

275

Leyden, Niklaus von

Schomberg-sirem-
lik

l-

Peter I. 93. l.

94. l. Keppel-

Tekintetes kir. Törvén

Adrovitz Gábor, Ad

Gyula alpesesek

A)

alatti jogérvényes sommás végzés

esedezünk a tekintetes kir. Tö

Méltóztassék részünkre 6

január hó 17-tól já

$^1/_3$% váltódij:

36 korona 2

a) Ezen kérvény szerkesztés

b) Ennek 6 példánybani le

c] Bélyegei . . . . .

d)

Leyen (Leyden)
Nicolaus

aronos
Gerhaerts, Nik-
lassal

sok sirmlére
a bécsi nagy
István dóm-
ban.
lásd. Österreich
Kunsttopograph.
neomutató. XXIII. k.

) -

~~birtokába került,~~ a templom pedig a
Ez magyarázza a mozaik kétféle stilu-

ik ~~mozaikjai~~ alkotásai sorsdöntő jelentőségüek
sában, Mind a négy emlék szorosan
Justiniánusz birtokába jut Ravenna
elkezésre álltak. Galla Placidia
és tulajdonképen itt éri el tetőfokát
ző ravennai stilus itt már egyéni forma-
lik vissza, a virágzást azonban Bizánc
lasz földre a bizánci müvészetet, hanem
bizánci /u.n. bizantinizáló/ stilusban

központjának: Konstantinápolynak mü-
emérni. A ravennai mozaikokkal ~~időseb-~~ egykorúak
k ránk; a Hagia Sophia mozaikdisze
z alatt keletkezett, de teljesen elpusz-
m tudunk. Természetesen nem ~~volt~~ ok-
i mintaképek mozaikok legyenek. . A
állt a többi bizánci hatás alatt
önösen a falkép- [illegible]

Leydeni Miklós

Szobrász

XV. sz

Lánd

Dívald 1927

81. l

2./ Végzés:

ügyvednek

A kiküldött által történt átvétel elismerése:
A végzéssel ellátott kérvény
II – példányát átvettem.
Budapest, 1906.

végrehajtó.

Leydeni Miklós

szobrait

Éber László szerint

Schomberg Györgynek

a pozsonyi dómban

levő síremlékét fenti

készítette 1470-ben.

lásd

Divald Magyarország

109. l.

az irodalom miatt!

Nóidiabre

~~...gy sógos Aszorjom.~~
~~...is meg késve irok. a-~~
~~...ben bog nélkül meg érke-~~
~~...Nagy sógos aszorjt, hogy em~~
~~...a tojáisért ein nem kerek~~
~~...ogy 70 fiber mert Smit-~~
~~...elszámolást birto van nem~~
~~...n ami 40 tojást elküldtem~~
~~...gni. a sorsjegy meg az 5-~~
~~...szerhék meg van nok. Ver~~
~~...ám nem szól. Mert voltak.~~
~~...i ligy ahogy gondolta. Mert~~
~~...felvehetném, szeretnék is~~
~~...y segitseget apám mebé e~~

LEYEN (*Leiden, Lerch*), *Nicolaus von*, tkp. vezetéknéven *Gerhaert*, szobrász. * talán Németalföldön, † 1480 körül. A késő középkori szobrászat realisztikus irányát tovább fejlesztő kiinduló művészete erős befolyást gyakorolt a délnémet szobrászatra. 1464. Strassburgban telepedett le. Elzászban és Badenben dolgozik (kőfeszület a baden-badeni temetőben), 1467. III. Frigyes császár Bécsbe hívja, ahol a Szt. István-templomban levő pompás síremléknek fedőlapja tőle való, míg többi részét segédei készítették el. Műhelyéből került ki III. Frigyes szobra a bécsújhelyi György-kápolna homlokzatán, valamint Eleonóra császárné síremléke a bécsújhelyi pléb. templomban, de magától L.-től való Schomberg György prépost emléke a pozsonyi káptalani templomban. — Irodalom: A. R. *Maier*, Nicolaus Gerhaert von Leiden (Strassburg, 1910).

L. G. II. 301

Csiszolt kövek VII. 244

Niclas van Leyen

Leyden, Niclaus von

Hobräer 1470

l.

Hoffmann Pozsony 32 l

Hoffmann Südost

~~Pulsky Ferenc~~

~~Vinn. lexikon 654.1~~

Leyden, Nikolas Gerhardt von, szobrász 07 oh

Schomberg György prépost síremlékének alkotója.

69. l

Schomberg György prépost síremléke. Repr.

82. l ap.

6. sz. képmelléklet

Franz, A. R.: Pressburg, die ehemalige Hauptstadt...
Berlin: Stuttgart 1935. 83. l. 12. t.

Leydeni Lukács

l Egyházm. Lap

1881. 37. l. 68. l.

934. l.

bizottsági tagkassai uti

tisztelettel visszaküldem

Budapest, 1

Grafika, litográfia
Ferenczy Mátyás-szobra, Leyboldt,
Walsel nyomda

Honderü, 1844. II.96.

Heti Szemle

Leyboldt, grafikus

Honderü, 1844. II. 96.

Heti Szemle

3. számú szekrény.

Csipkék, kivarrott recemunkák, betétek, kendők s egyéb varrottasok Sárosvármegyéből. A nagyobb méretű recemunkák kivétel nélkül Bánya-Sóváron készültek és *Divald Kornél* ajándékai. A többi a *galbatói*, a *sirokai*, a *nagysárosi*, a *kriványi* róm. kath. és a *klembéri* gör. kath. templomok letétei. — **Örökmécs**, sárgaréz. XIX. század eleje. A *galbatói* rk. templom letéte. — **Tömjénfüstölő**, sárgarézlemezből. XVIII. század. Bártfáról. — **Tömjénfüstölő**, sárgarézből öntve. XVII. század. A *galbatói* rk. templom letéte.

A 3. számú szekrény tetején:

3 szobrocska, fából faragva. XVI—XVII. század. Az *oszikói* és *rokitói* rk. templomok letéte.

4. számú tárló.

Királyok, városok, hatóságok, köztisztviselők, előkelőségek és magánosok pecséteinek lenyomatai eredeti okleveleken és iratokon, a XV—XVII. századból. *Bártfa* sz. kir. város levéltárából.

A 4. számú tárló fölött a falon:

Fali szőnyeg, többszínű posztóból készült mozaikmunka. Lapján gyalogos és lovas katonák, emberek s állatok alakjai. A XVIII. század végéről. (II. Ferenc király kora.) A *nagysárosi* rk. templ. letéte.

5. számú tárló.

Sárosvármegyei községek, járások és közhivatalok pecsétlői a pecsétlenyomatokkal. 184 db. *Sárosvármegye* letéte, *Hegymeghy Imre* (1 db) és *Vrablovics Géza* (4 db) ajándéka. — **Rézmetszet-dúc,** vörös-réz. Bártfa-fürdőnek és közvetlen környezetének alaprajza. Metszette: *Cadet Bressanini.* XIX. század eleje. — **Kürt,** sárgaréz. XIX. század eleje. Ajándékozta *Mrász Róbert.* — **Tésztanyujtó,** hársfából, bevésett mesterjegygyel. XVII. század. Egy bártfai mézeskalácsosé volt.

A falon:

Szekrényajtó, két darabban, tölgyfából, többfajta és színezett fadarabkákkal mozaik módjára kirakott s díszedényből kihajtó virágcsokrot ábrázoló díszítéssel. XVII. század. Eperjesről. Ajánd. *Schroepfer Antal* eperjesi magánzó. — **Mátyás király emléke,** *Ferenczy István* magyar szobrász terve szerint. *Leybold F.* rajza után készült kőnyomat. XIX. század. — **Az eperjesi ág. ev. templom egyik XVII. századi ajtaja.** *Myskovszky Viktor* rajza után készült fénynyomat. — **Egy eperjesi polgári ház homlokzata** a XVI. századból. *Myskovszky Viktor* rajza után készült fénynyomat. — **Az eperjesi régi városház tanácstermének kapuzata** a XV. századból. *Myskovszky Viktor* rajza után készült fénynyomat.

Leyen, Nicolaus
von
Nobrast

l

Magyarosz Müemlékei
III. 110 — 116 l.
kejekkel

9 (Leiden)

Cs.F.a.b. 4 Cs.F.a.b.

Leyenthal Henrik

mesterfelvételi kérelmét az alábbi munka adattára nem tárgyalja, mivel a tárgyalt korszak végén, valójában nem épitőmesterként, hanem már csak vállalkozóként lépett fel.

Komárik Dénes: Épitőcsképzés és mesterfelvétel a XIX. században. Pesti mesterek és mesterjelöltek. Épités- Épitészettudomány. 1972 /III/. 4.sz.379-418. l.

388.l.

Leyer Antal Kovács MDK

~~Kor~~ Sopronban szerepelt 1825 ben a brennbergi bányával kapcsolatban 16 oldal

Faller Jenő: Brennberg a bécsi Fries ész Társa Bankhaház bérletében 1822-1827. 10.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1957. XI. Vi[illegible]ja Sopron Város Tanácsa

11621.

F. Leybold:

v. Ferdinand.

Mellig, kissé balrafordultan és szembenézve van ábrázolva. Egyenruhát visel s mellét az öt osztrák rendjel disziti, a melyek közül a szt. István rend szalagját is hordja. Felirata a kép alatt:

FERDINAND I.

Kaiser von Oesterreich etc. etc. etc.

a bal karnál: „F. Leybold";
alól középütt: „GEDR. B. J. RAUH";
legalól: „Wien, bei L. T. Neumann."

Könyomat, méretei az alányomásnak 40·7 : 31·8 cm.

Szaklelt. 263-914.

Lelt. n. 14443.

897-914-9.

5 K.

I. Ferencz József:

Térdig, hétnyolczad jobbra. Haja simára van lefésülve, s sem bajusza, sem szakála nincs. Jobb kezének hüvelykúját kabátjába akasztja s baljával oldalán lógó kardjának markolatát fogja. Fekete nyakravalója felett szalagon az aranygyapjas rend jelvényét hordja s mellét a Mária Terezia, a szt. István, a Lipót s a vaskoronarend díszíti; fehér kabátjának újain a hajtóka paszománt, jobb vállától bal csipőjé felé rendszalag vonul s derekát tábori öv szorítja. Feliratai

a kép alatt két sorban:

Franz Josef I.

Kaiser von Oesterreich etc. etc. etc.

alól balra: „Amerling gemalt", középütt: „Gedr. b. J. Rauh" s jobbra: „F. Leybold Lith." s

legalól balra: „Verlag u. Eigenthum von L. T. Neumann in Wien" s jobbra: „Mit Vorbehalt des Nachdruckes."

Könyomat, az alak nagysága 28 c/m.

Leltari száma: 7609.

31/93 № 23.

Ritter Antal:

Mellig, hétnyolczad jobbra. Rövid haja s szemöldöke barna, szeme kék s arcza s bajusza leberetvált. Ingének gallérjá álló, csomóra kötött fehér nyakravalója felett virágos kendőt hord, mellénye fekér s lehajtott magas gallérú fekete kabátja kettős elejű. Felirata jobbra fölelé haladó sorban: „E. F. Leybold 1823."

Tojásdad medaillon, elefántcsontból, méretei 15.3 : 13.1 Cm.

Ltsza 372.

Leykauff János
polgári organakészítő
Pesten. 1793-ban a magyar
kinészektől használt zon-
gorát javította.

Isoz Bpzene
97 l.

A budapesti kir. magy.

A Műemlékek Országo

A budapesti egyetem könyvtára rész

Magyarország m

LEYKAUF Johann I.

GÁT Eszter: Pest-budai zongorakészitők. = Tanulmányok Budapest Multjából XXIII. Bp., 1990 175.p.

LEYKUM A.nyomdász

A Soproni Muz.grafikai gyüjteményében kb.100 portré, sok Széchenyi ábrázolás.-Ezek Jegyzéke:

9./.-Széchenyi István, térdkép, ül.
Eybl Franz/1806-1880/.1842.Kőrajz.Nyomda:Leykum A.Bécsben.Kiadó:Wagner József,Pest.-37.5+27.5 cm. Előkép:Andrássy. 166.old.

DAVIDNÉ ASKEOZ ÉVA: A Liszt Ferenc Múzeum /Sopron/ grafikai gyüjteményének története 157.old

ARRABONA,14. A Xantus János Múzeum Évkönyve, Győr, 1972

Leykum János

rézmetsző

1825–28. tanult az akadémián

Lásd

Fleischer Bées 64. l.

Leykum János, rézmetsző, 1825-től 1828 jan. végéig látogatta a rézmetszők szakosztályát.

NICOLA TANEFF

Leynner Balás

wardein = becsüs.

Kemény az ötvösök közt sorolja fel.

Körmöcz 1584.

K 74 l

Lechner Károly

1919-ben az újonnan szervezett városépítési és tervezési tanszék tanárává nevezték ki a József Műegyetemen

Koós Judith: Kozma Lajos munkássága Bp. 1975. Akadémiai Kiadó

187. old.

Leyner Valentin

l.

Huszárkörmöci

19. l.

nevezett bank javára
Ugyan csak mély tintele
kintetü Crimel hogy az
kánnérl járó összeg 50%
bank javára kamal il
céljára lemondom. Ha
elegel tudjak tenni
50 % kal vagyis az eg
stein Lipot fényképe
kedésénél levő számlá
zem. (l. IV. Irányi u 25
Mindezen fáradságot
okozo kérelmem teljesi
megtoldani, hogy a nevez
rozásomrol ajánlott le
kedjék. Maradtam
ségnek Budapesten 1911
nolgája
Ha

Leyritz Árpad, kovácsmüvész

Sárádi Kálmán: Müvészi Kovácsolás, c. könyvében képek nél
kül sorolja fel fel kiváló diszitőlakatosunkat. Pl. Alpár
Ede, Benkóczy Pál, Berkes Kálman, Biró Antal, Farkas Gyula,
Hajós Bálint, Halász Ferenc, Pick Ede, Leyritz Árpad, Pol
gár Ignác, Migray József, Münczer Vilmos, Forreider Vilmo
Sima Henrik, Vagó Ignác, Wachter Antal, Zimmermann János,
Skolkay Mátyás. 68.old.

Pereházy Karoly: Sárádi Kálmán: Müvészi kovácsolás
c. könyvének kritikája 66.old

Müv. Tört. Ert. 1976. XXV. 1.sz. Bp

LEYTTA l. Gajtai

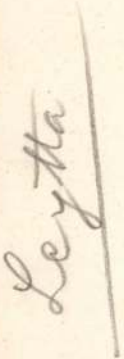

Leyritz Árpád

az elmult idők kiváló díszítőlakatosa és kovácsmestere.

Sárádi Kálmán: Művészi kovácsolás, Budapest, 1970. 239 l

54 l.

Lezsner Manó épitész M.D.K.

A művészeti direktórium tagja

Ozi Béla: Berény Róbert éltutja gyermekéveitől a berlini emigrációig 121.1.

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei IV. sz. kp.

196

Lezsák Boriska

ipams

Ert. 1928

90 felső

91

LEZSÓ PÁL, zubbonyos

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,619 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old
/ 1,2./ V. zubbonyos. 267.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek a Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

L'Illyés János

l.

Bán. 25. l
29. l
31. l.
35. l
37 l.

L'Iliver János

államnyomdai rajzoló

l.

Szépművészet

1940.68.l.

Lásd az L-ben is

RDŐRÉSZLETE. VÍZFESTMÉNY.
vészeti Múzeum.

L'Hiver János

államnyondai rajzoló

az 1874-es magyar

postabélyeg

erről

Kozma Lajos:

A bélyeg művészetéről.

Budapest 1946.

337. l.

képpel

P 6

[illegible]

[illegible]n készpénzben lefizetett

Hat pengő fillért

, 1928 Maj hó n.

Kiváló tisztelettel

[illegible]

„OTTHON" IRÓK ÉS HÍRLAPÍRÓK KÖRE BUDAPESTEN

MNL

Lholka István
grafikus

300 ks díj nyertese ábra a Gy. Sz
melléklelében

*** Az okmánybélyegek pályázata

Grafikai Szemle 1912 évf 101. 232 l

LHOTE André

Csendélet repr.

XX. Századi Művészet
Szépművészeti Múz. 1975.

LHOTE André

Csendélet toll, diófapác 208×203 mm

XX. Századi Művészet
Szépművészeti Múz. 1975.

MDK

Lhotka István

tervezőművész

Lakásberendezési kiáll. Magyar Épitőművészet,

1911. 312.l.

Lhotka István

MOK

24. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanitványai. Magyar diszitmüvészet. II.rész. Bp. é.n. 39. l.

MDK

Lhotka István

lapon közölt tervben részes

32.

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművészet II.rész. Bp.é.n. 35. l.

MDK

szirontai Lhotka István

Hálószoba diófából, butorterv.

Magyar Iparművészet, 1912. 149-150 l, képpel

MDK

Lhotka István

a községházak belső berendezésének terveire kirt pályázaton pályamunkáját 2oo koronáért megvásárolták

Eldőlt pályázat. Magyar Iparművészet 1911. 25o.l.

M.D.K.

Lhotka István,

iparművész

tervét 200 K-ért

megvásárolták a kös-

séghárak belső beren-

dezésére kiírt pályázatot

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

jun. 28. sz. 12. old.

Lheman

Andrássy József gr:

Mellig, négynyolczad balra (tojásdad medaillonban). Rövid haja előre van fésülve s arcza s bajusza leberetvált. Prémes mentéjé zsinóros, mentekötőjén csillag van s gombolói rosetteások. Feliratai a kép alatt a „Fidelitate & Fortitudine" jeligés czimertől megszakitott két sorban:

Comes Josephus... Andrássy De
Csik-Szentkyrály... & Krasznahorka".

alól balra: „F. Constant Lheman delt."
és jobbra: „J. Marchand sculpt."

~~Aquatinta~~ Feketemodor, méretei a medaillonnak 16.6 : 13,3 a rézlapnak 23.3 : 16.7 c/m.

Ltsza a teljes feliratúnak 628.

~~[illegible]~~ s annak, melyen alól balra „Constant Lheman delt." van 7546

L. 55/93 N° 798.

Lheman Const

festo

laid

J. Marchand

rezin

Lhenhardt S. M.D.K.

Bál a pesti"Hétválasztó fejedelem"-ben / metszet xWars
Warschag Jó rajza után / 1826.

repr.

Keresztury-Vécsey-Falvy:A magyar zenetörténet képeskönyve
Bp. 1960. ~~1888~~ 162.1.

Leyritz A, lakatos cég

Iparmű-vészet 1896-ban 198

Leyritz Árpád

Temesvár

l

Közlezrkiáll

135 f. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Leyritz A.:

mutaratos Temesvár

l.

Ráth György 1896

200-l.

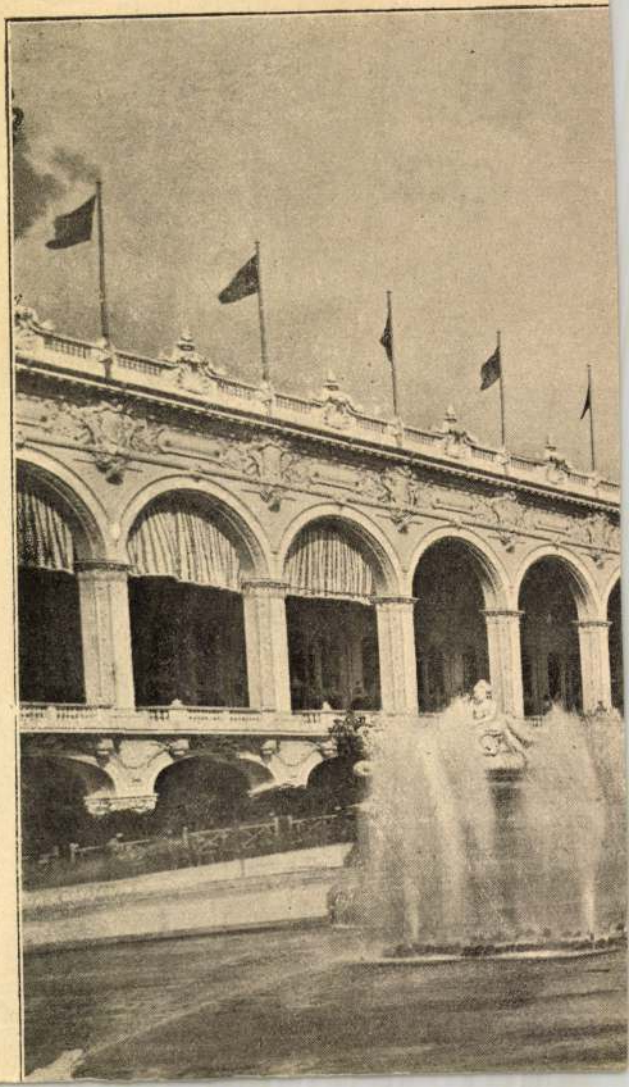

Leyrer József

festő

lásd

alábbi művét!

↓

Vollkommene Anweisung zum Miniatur-Mahlen, so deutlich beschrieben, dass man eines Lehrmeisters entbehren kann 8 r. 94 ö. 6 l.

Pest 1800. Jos. Leyrer,

Murem

1. A számvevőség cízre
csatolt akták
az elszámolási
kiemelendők c
1916 III. 23.

Leyrer József
nyomdász

M.D.K.

Az 1827-ben Leyrer nyomdában kiszült ki adványon népies fametszet van.

Vértes Katalin: A magyar népies fametszet, 1928.
26 l.

M.G.M.

Super Film
Wiesbaden

Leyrer József
könyvárus

M.D.K

Az Éliás hutat leragzolta
könyveben

P.A: Éliás hút
Városi Szemle, 1947. — 488 lap

LEYRER, Joseph

GÁT Eszter: Pest-budai zongorakészitők. = Tanulmányok Budapest Multjából XXIII. Bp., 1990 175-176.r

e !

).Ig.O.sz. válaszlevelében elismerte
ió iránti kérelem jogalapját és az
az erkölcsi jellegü jóvátételen tul-
ntézkedett.

zgatója 105948/1990.sz. normativ uta-
osítását tette lehetővé. Az uj szabá-
k megfelelően MÁV felügyelői rangfo-
ntézkedtem 1. osztályu MÁV arcképes
a, amelyet mellékelten megküldök.

Lhotka István

lakásberendező Berlinben

Értimisk 1910/11. 7. l.

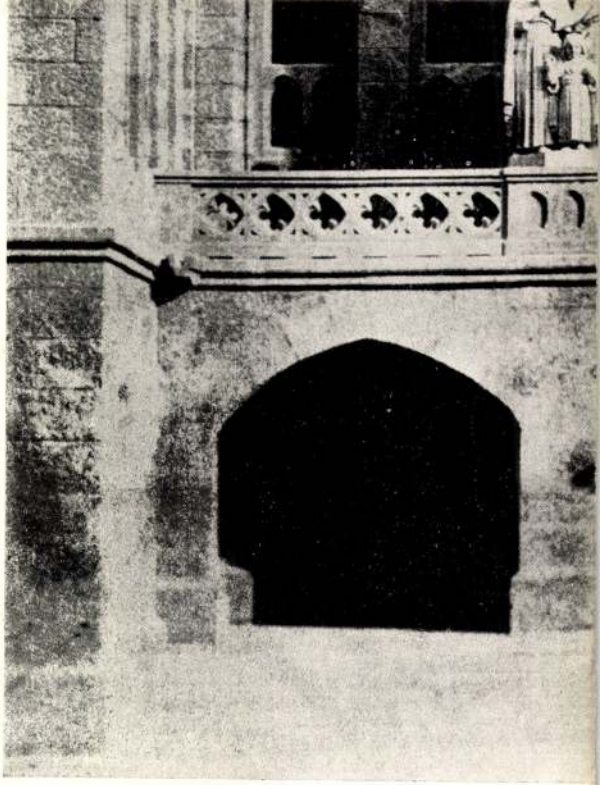

Bpest, VI. ker., Szondy-u. r. kath.
Tervezte: Dr. Fábián

Lhotka István

zook államsegély

Értimisk 1905/6. 17. l.

Lhotka István

Haladás szabadkőmives pákolytól 200 k.

Kritérnisk 1905/6.

18. l.

Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula urnak

Budapest

IX. Rákos utca Müemlékek országos bizottsága

Iparmüvészeti Muzeum

Lhotka Istvan

Haladáspáholytól 200 k, bpesti ker. és iparkamarától 200 k

Eritimisk 1906/7

16. l.

LXXIX.

TA

plom

Lhotka István

200 K államsegély

Estimisk 1906/7

16. l.

Lhotka István

a berlini Hohenzollern
Kunstgewerbehaus
tervezője
Kritimisk 1908/9
15. k

Budapesti Könyvtáregyesület budai

Könyvtára

VIII · 117

Lhotka István

végbir. jeles eredm. és
Képesítő oklevél

Érettségi 1907/8.
22. l.

Lhotka István

a Haladás szabadkőművespáholytól 200 K

Kritimisk 1907/8.

20. ~~19~~ l.

XXX

EPAL

:mplom

Lhotka István

a Bresti ker. és ipar-
kamarától

200 k

Kőtimisk

1907/8, 20 l

ÁNY.

Z. BIZOTTSÁGA

ur
urnő

Budapest
. Rákos u. 10.

re 5000 drb. — 108-936-II. Pesti Lloyd-nyomda

Lhotka István

Alakrajz terméscet után, nepr.

Értimisk 1906/7. IV. t.

Költségvetés

propaganda célokra
fejlegek beállítandó 1000 P

Novai fresk restaurálása
hozzájárulás ennek ügyéhez
500 P-t.

Lhotka István

Kulonféle úparmuvé-
szeti vágyakon több
I., II. és III. díj.

Kőtimisk

1907/8. 16. l.

Lhotka István

300 K államsegély

Építmisk

1907/8. 19. l.

Lhotka István

Keresk. min. tól 1400
k külföldi öntöndij.
Éstimisk 1908/9. 14. l.

Adony.

Az előtért L´Isola di S.
ja el két szigettel, a folyó t
térben pedig a parancsnokaik s
állitott seregek közt Il quart
A: di Lorena sátrai kötik le f
szörnyekkel és hajózási eszköz

L´ACCAMPA
MENTO DEG
Eserciti
a di 8 di
bre dell´

fölül jobbra: 16.

Rm., mér. a rl. 2

198-91-2

Lhotka István

szirontai

butorterverés

1903–7.

Éimisk 1930. 85. l.

kissé jobbra nézve. Jobb kezével a sziklára tá-
ak végét fogja s balját csipőjére teszi. Paró-
s szeme sötétbarna, bajusza s szakála leberetvált.
telette piros szalagon az aranygyapjas rend jel-
palást jának egyik sarka a sziklán, másik sar-
A háttér babérfára akasztott függöny s balra a
hol város van s a patak mentén lévő malomnál
a közelében két vitéz halad. A fa galyai között
lán: „#14" s a képről leszelt vásznan lévő feli-

H. COLONELLUS. COTTUS
C NON SERENmor ARCHIDUCUM JOSEPHI.
TUS EXERCITUI Cdo Ro IN BAVARIA Sacro
VA SUPR. DUX & BELG. GUBERN. & S.C.R.M.
SHOFEN /: 3000 HASSIS IN CAPTIVITAT
M SUBJUGAVIT. GALLOS A DUNWERT

réteri 213:123 c/m.
teménjeből 140/95 No 568.

140/95 No 568.

Lhotka István,

szivontai

épitesz

lásd.

Szivontai Lhotka

alatt is.

Li Quiang

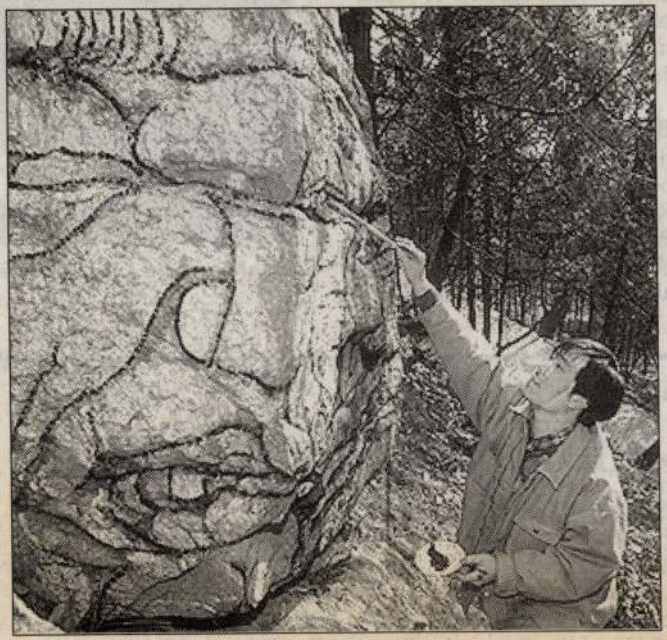

Egy kínai festő, bizonyos Li Quiang a természetben található kövekből készíti a műveit: mitikus alakokat, portrékat fest a sziklákra. FOTÓ: FEB/REUTERS

Tolnai Népújság — 1995. május 6.

Liana di Gidro

magyar (?) szobrász

Milano.

Galleria d'Arte
Moderna

Caruso, szobor

A szenkcioh Olasz-
orszaja, allegorikus
szoboralak 1935.

Poglayen-Neuwall,
Stefano: Itinerario
per i turisti ungheresi
Roma 1942. 34. l.

Mücsemlékek Országos Birottsága

Naplétemlékek

Tanácsának

R Ajánlott

Pécs 5

836

Ajánlott

Budapest

II Hőgyes Sz

M D K

Lib Antonius, Eger.

festő

Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1838-ban. Műv. Írt. 1952. 1.sz. 138 l.

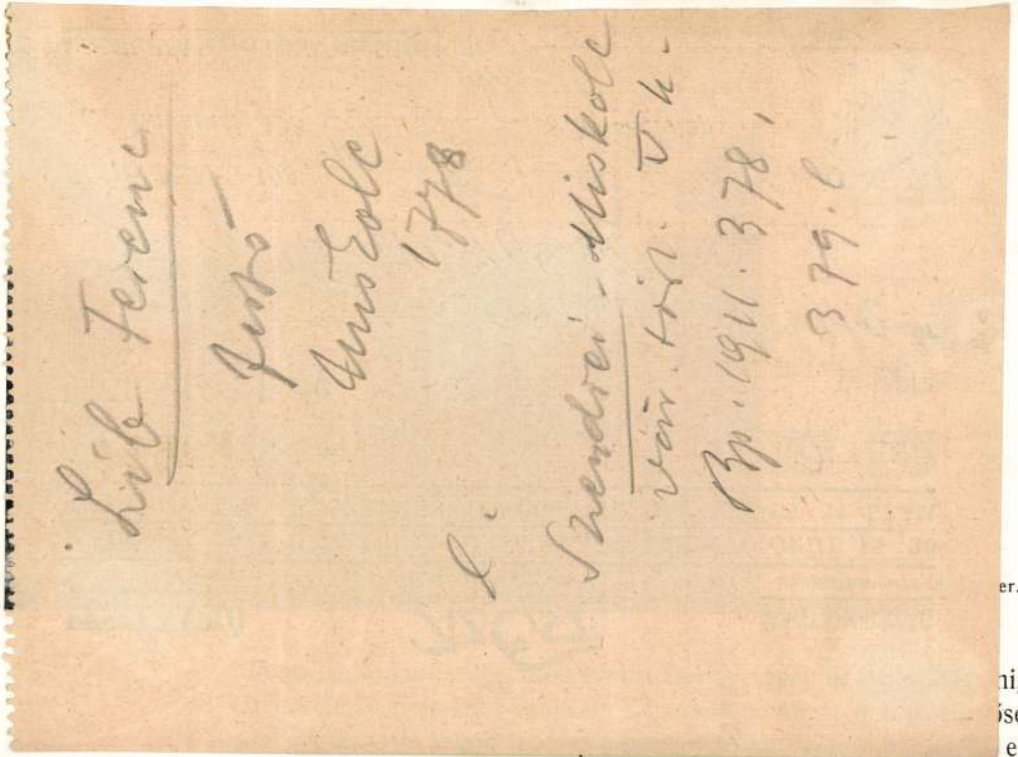

er.,

nigienikus,
sebb volt.
el, azokat

pedig, akik az új lakásokat elfoglalni vonakodtak, karhatalommal kilakoltatták, majd a kivezényelt munkássereg pár nap alatt teljesen eltüntette

II.

SZOCIÁLIS RENDELTETÉSŰ ÉPÜLETEK.

A NYOMORTELEPEK MEGSZÜNTETÉSE.

A székesfőváros törvényhatóságának régi törekvése az, hogy a barakokban ideiglenesen létesített szükséglakásokat, melyekből az idők folyamán komor arculatú nyomortelepek alakultak ki, megszüntesse.

120.

120. EBÉDLŐ-NAPPALI TÖLGYFÁBÓL.
TERVEZTE SZIRONTAI LHOTKA ISTVÁN.
KÉSZÍTETTE VÉGH SÁNDOR.

SALLE À MANGER
EN BOIS DE CHÊNE.

119. EBÉDLŐ, PALISZANDER-FÁBÓL.
TERVEZTE SCHALAMONEK KÁROLY.

119.
KÉSZÍTETTE NAGY ANTAL.

SALLE À MANGER,
EN BOIS DE PALISSANDRE.

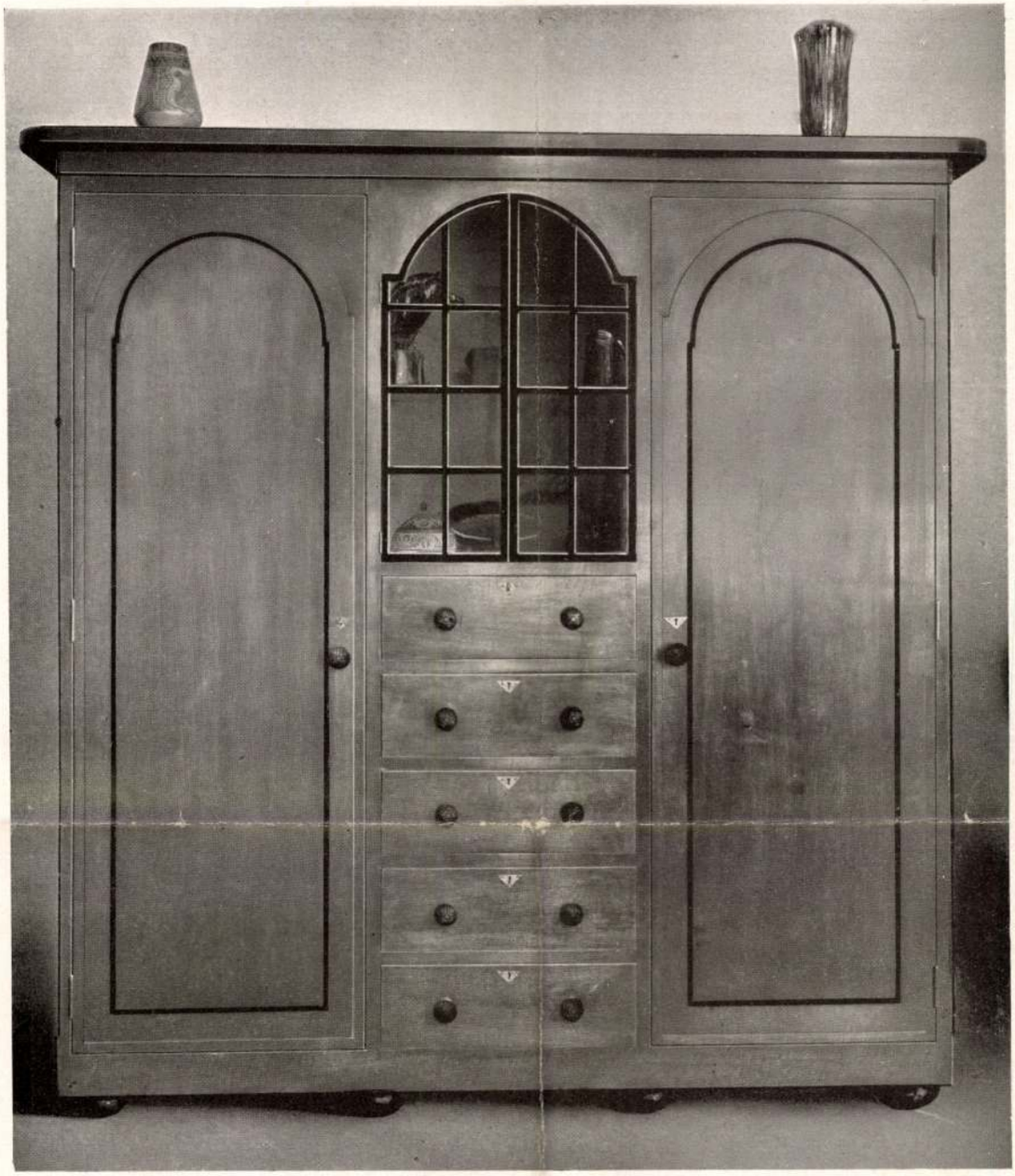

117.

117. HÁLÓSZOBA SZEKRÉNYE DIÓFÁBÓL.
TERVEZTE SZIRONTAI LHOTKA ISTVÁN.
KÉSZÍTETTE RIBÁRSZKY GYŐZŐ.

ARMOIRE DE CHAMBRE
À COUCHER, EN NOYER.

Magyar Iparművészet
1912.

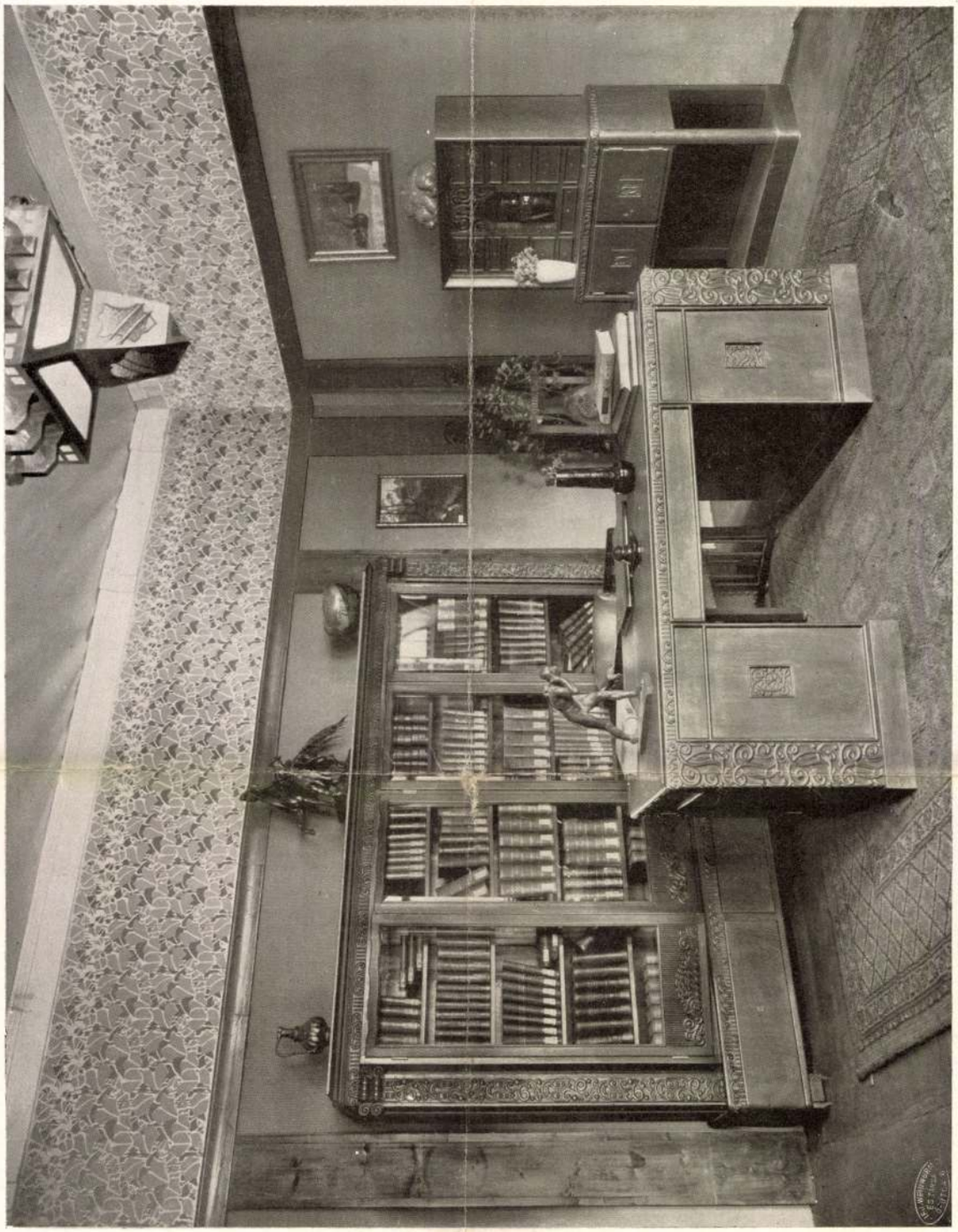

118. FÉRFI DOLGOZÓSZOBA TÖLGYFÁBÓL.
TERVEZTE VASS FERENC.

118.
KÉSZÍTETTE RADÓCZ JÁNOS

CABINET DE TRAVAIL POUR
MESSIEURS, EN BOIS DE CHÊNE.

Libani Benedetto

otvos Zara

1630

Ht Simon

Koporsojat

restaurált

ivod

Czegphe 546 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztar

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Libani Benedetto

Lásd

MGA. 1894/34 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztan

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Lib Franc

Laid
z
Sze Misk V 378.

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

yezem:

.....

ry helyettesének
ása.

Endrényi Imre, Szeged.

mindvégfelt

1778. Febr 14.

Lib Ferenez

Képiró

antitetik

J. Kv.

Miskolc város

levelsára

M. K. HON

M. K. HON

Lib Ferenc
festő Miskolc
1778.

ivád
Halm Lerich
254. l.

LIBANSKY, József, pozsonyi ortalomméter

J. L. Bürgerl. Tischlermeister, 6 hónapos lázas meghalt. (1822, II. Kötet, 468 l)

—

u. az, 4 éves fia meghalt (1826, 1010 l)

—

J. Libansky, † 58 éves korában, Pozsony 1833 október 16. (1833, 1198 l)

Preßburger Zeitung
(Gentilitia)

LIBANSKY, Peter, pozsonyi ovztalosmester

Petrus L, bürger u. Tischlermeister, 6 éves fia meghalt. (1792, 914 l)

—

Peter L, † 62 éves korábán, Pozsony 1808 május 19. (1808, 549 l)

Preuburger Zeitung
(Gesthon)

LIBANSKY, Joseph, pozsonyi asztalosmester

J.L.,bürg.Tischlermeister,

2 gyermeke megh. 1822,II.köt. 468 l.
1826 1010 "

J.Liebansky, ÷ 58 évesen, Pozsony,
1833 okt.16 [1833, 1199 l.]

Pr.Z.

LIBANSKY, Peter, pozsonyi asztalosmester

P.L.,bürg.Tischlermeister,
6 éves fia megh. 1792, 914 l.

Peter L., † 62 évesen, Pozsony 1808 máj.19
1808, 549 l.

Pr.Z.

Libasinszky Vince

Katonai épitö

l.

Tanulmányok Bp.

multjából

X. 187. l.

MDK

Libay András

rozsnyói müvész szekérkéje

Érdekes ritkaságok... Függetlenség, 1941. nov. 30. 11.1.

Libay András
ötvös Rozsnyó
Kőmagyötvj. 320. l.

	1918		**Andreas Libay**, XIX. század első fele. — *1. Hälfte d. XIX. Jh.* (Meghatározta — *Identifizierung von* Mihalik J. Arch. Ert. 1901, 108.)
		Nr. 1905	*a)* Úrmutató. — *Monstranz.* — Empire. Székesegyház, Rozsnyó — *Kathedrale, Rosenau.* Múz. és Könyvt. Ért., 1914, 50 (Divald K.).
[redacted]		Nr. 1905 [redacted]	*b)* Cukorszóró és kanalak. — *Zuckerstreuer u. Löffel.* Iglói Szontágh József, Rozsnyó — *Rosenau.*

1 E'

[redacted] — 1907

[redacted]

Libay Antal

Magyar Grafika

Magyar Nemzet
1950.VI.é.233.sz.
Széch.Kvt.

Végvári Lajos

Líbay Antal festő

Magyar Nemzet VI. 1950 okt-6. 5 l.
Végvári L.: Magyar grafika

Libay János

ötvös

1812, 1828 Selmecbánya

Szent-Györgyről való.

Kapmagyarországtörök 391.

dulva ~~és~~ áll az arczélben ~~látjuk~~ ábrázolt El Buno-
pkát és piros galléros köpenyt
vegyült, szeme barna, arcza és ba-
és öve élénk bordó-szinü, ingének
llénye zöld, térdig érő nadrág-
ózsaszinü és kivágott czipője csok-
át látjuk a bikákkal és körülöt-
gel. Az égbolt felhős. Jelzése alól

00 cm.
18-iki 26802. sz. leirattal 4500 ko-

Libay János

selmecbányai ötvös

l.

Árv. Csarnok 107. aukc.

kat.

bev. és lajstr.

Sebestyén: Demeter ép.

Libay János

Ötvös

Kőmagyötvi. 1965. sz.

Athozat

IV. Va

1935.

4.	1760.	n. ma	S.
26.	2713.	" "	S.
5.	2807.	" "	S.

-NEO Budapest, Károly-körut 8.
Tel. T. 107—57.

Átvitel

Libay János

ötvös Selmecbánya

Kőmagyotnj 330 l.

1965		**IL** Johannes Libay, e. 1812—1828.	
	Nr. 1938	Kávéskanál. — *Kaffeelöffel.* Csekei Varjú Elemérné, Bp	
1966		**IL** Ugyanaz a mester. — *Derselbe Meister.*	
	Nr. 1939	*a)* Pecsétnyomó. — *Petschaft.* Műkereskedelem — *Kunsthandel*, Bp.	—
	Nr. 1940	*b)* Filigránmívű kosárka. — *Körbchen in Filigranarbeit.* Engelmann Alfréd, Besztercebánya — *Neusohl.*	—
	Nr. 1941	*c)* 2 pár csat, filigrándíszű. — *2 Schnallen m. Filigranverzierung.* Boroskay János, Zólyom — *Altsohl.*	
1967		**IL** Ugyanaz a mester. — *Derselbe Meister.*	
	Nr. 1942	*a)* Filigránmívű pityke. — *Knopf zur Volkstracht.* Museum, Selmecbánya — *Schemnitz.*	
	Nr. 1943	*b)* Asztali ezüstnemű. — *Tafelsilber.* Várkoly J~~ános~~ Mecenzéf — *Metzenseiffen.* — K. Uylyarik Jenő, Bp.	Tisóczi h

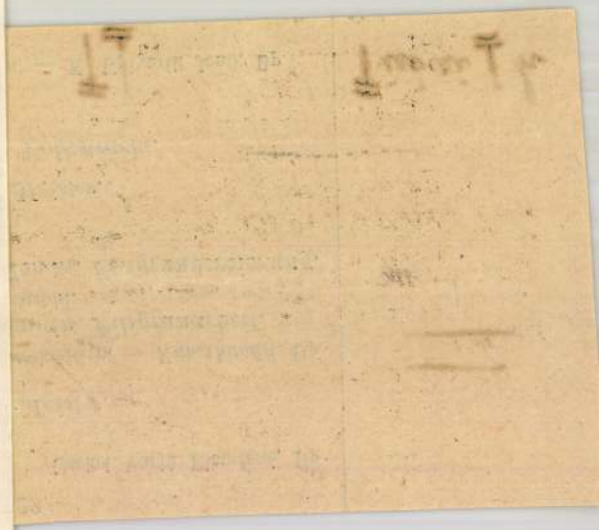

Libay András

rozsnyói ötvös

XIX-z.

Lvod

MR+ 85.

A szegedi m. kir. állami fő

Érte

.....

.....

.....

.....tantárgyakbo

Magaviselete .....

Szeged, 191..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

Libay András

Ötvös

A. L. (Andreas Libay) monogramm rozsnyói ötvösmüveken VIII. 47.

Libay András, rozsnyói ötvös IV. 85.

Műv. és Könyvt. Értesítő

Libay András

rozsnyói ötvös

XIX. sz.

l.

Arch. Ért

1901. 108. l.

chores hinein.

So steht nun die Kirche der Franziskaner als letzte von den gewesenen mittelalterlichen Kirchen der Stadt, als ehrwürdiges Denkmal einer vergangenen Zeit.

*

Degas: Balettpróba
New York, Metropolitan Museum

olyat, amely a tánc köréből vette volna tárgyát, vagy ha mégis, akkor csak félénken, a reliefek és a táncoló puttók külsőségeiben fogantak, addig a klasszicizmussal felébred a szobrászok érdeklődése az alak mozgásproblémái iránt. A bátorító példákat az antik művészet bőven szolgáltatta. A táncoló alak és a táncoló csoport szinte elmaradhatatlan volt a klasszicizáló szobrász ouvrejéből. Hasonlóképen kedvezett a tánc szobrászi ábrázolásának a romantika és a naturalizmus. Természetes azonban, hogy a szobor korántsem lehet a táncnak hű és oly pontos rögzítője, mint a festmény. A szobrász átkölti a mozdulatot a maga statikai szabályai szerint. Nem mintázhat táncot, tehát az alakot táncoltatja. Igy azután a szobrászat, mint a tánc krónikása, alig jöhet tekintetbe. A táncot ábrázoló szobrok néhány semmitmondó kivételtől eltekintve csak allegorizálják a táncot. A szobroknak külön táncvilágu van, mely az igazi tánccal rokon ugyan, de mégsem ugyanaz. Mozdulat, testtartás, minden szinte tökéletesen egyezhet s mégis a szobor bármennyire táncmozgású legyen is, a táncnak szinte

Libay András

Feszület ezüstből, Libay András ötvöstől
a rimaszombati r. k. templomban

M Muz. és Kvt. E. VII. 47.

Libay András

Rozsnyói ötvös XIX.

Lásd Ogr

Arch. Ért

1901. 108 l.

Libay András

Cárd

Miáö 123 f.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engec

.....

a műhelyfőnö

8. sorsz. Műhelyi mint

Libay András

ötvös

Kőmagyötvi 1918. r.

M	N	O	P	Q	R	S	Sz	T	U	V	W
8	19 20 VIII	21 22 IX	23 24 X	25 26	27 XI	28 XII	29	30	31		

Sz.:

H.

Sz.:

	Tartozik	Követel	X	Egyenle
	3 60	3 60		
	15·84	15·84		
	9·50	9·50		
	5·–	5·–		
	5·–	5·–		
	9·50	9·50		
	9·50		T	9
	9·50		T	19

Libay Mikal

ōtoōs

laid

Honderū. 1847. I. 464e

LIBAY József ktvdn térképen

Felvidéken dolgozott 1788

FODOR Ferenc: A magyar térképirás.
Bp. 1952-1954. 1-3. kötet
122.

DIE UNGARISCHE NATIONALGALERIE
lädt Sie herzlich ein zur
Eröffnung der graphischen Ausstellung von

KARL LUDWIG LIBAY (1814-1888)

„Malerische Reisen"

am Dienstag, dem 22. November 1994, um 16 Uhr.

Eröffnung:

PROF. DR. WALTER KOSCHATZKY
(Wien)

Budavári Palota, C-Flügel, III. Etage
Die Ausstellung ist bis zum 19. Februar 1995 geöffnet.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
tisztelettel meghívja Önt

LIBAY KÁROLY LAJOS (1814-1888)

„Festői utazások"

című grafikai kiállításának megnyitójára
1994. november 22-én, kedden délután 4 órára.

Megnyitja:

PROF. DR. WALTER KOSCHATZKY
(Bécs)

Budavári Palota, C épület, III. emelet
Megtekinthető 1995. február 19-ig.

LIBAY Károly Lajos: Ischl, parasztházak / Ischl, Bauernhäuser, 1847

Libay Pál

ötvös Rimaszombat
1829

l.

Hlatky Mária

A magyar gyűrű.
Bp. 1938. 130. l.

Libay Pál András

ötvös

1829-ben remeke egy czukor-
tartó, egy arany gyűrű és egy
rézbe metszett czimer
Művei közül ismeretesek:

1) Ezüst feszület a vimaszombati
v. E. templomban

2) az osgyáni ev. templomban
ostya tartó szelencze

Mesterjegy gyanánt az egészen
kicsit Libay név szerepel.

Divald e műveket tévesen
Libay András vozsnyai
ötvösmester műveinek tartja.

Ez a cédula áltendő Libay
Andráshoz

Mihalik Sándor: A vimaszombati
ötvösczék. 53 l. 63 l.
Bpest, 1919.

Libay Andrásról

Libay Pál

ötvös

XVIII. sz

Mód

Gerevich Tibor – Genthon

István: A magyar tör-
ténelem képeskönyve.
Bpest, 1935. XXXI. l.

Líbay Pál

ötvös.

Ugyanesak a később hiressé vált Líbay Pál 1829-ben rézbe metszett czímet mutatott be a céhnek mesterremek gyanánt.

A rumaszombati ötvös céh ironiyai.

Ballagi Aladár: Kecskeméti N. Péter ötvösünyve. Bpest. 1884. 48 l.

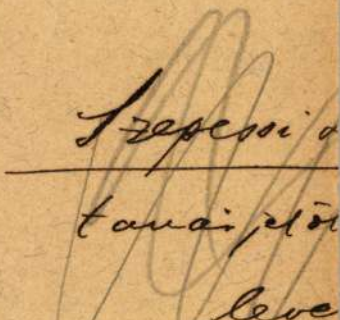

Libay Pál, ötvösinas VII. 236

Libay Pál

irod

Szendrei János dr. Egy ötvös
ramek a mult századból.
M. - Iparmuvészet 1897-98.
296.

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

.....azaz : ..... Korona ..... f-rő

y összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190..... évi .....

bérnegyedre eső részletet, a .....-i m. kir. posta- és távirda

..... pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

Kelt .....-n, 190..... évi ..... hó 1-én.

Libay 2. Pál, ötvös.
1829-46. Rimaszombatban mun-
kódott. Egy ezüst fenülete a ri-
maszombati rk. templom, egy
ostyatartó szelencéje az osgyáni
ev. templom tulajdona.

Libay Pál

1829-ben bazini születésű Libay Pál jelenti magát a remeklésre (a szinaszombati ötvös céh előtt ??) nehogy a remek költséges legyen, határoztatott: csináljon 1 cukortartót 30–40 latosat, 1 arany gyűrűt, 1 rézbe, metszett ímert, meg a céh ládájában marad. Ezeknek elkészítésére a céh 3 szor 15 napot enged meg neki.

Romer Floris F. A hazai ötvös cehek szabályai. Szabadott

1877 évf.

Libay Pál

Lásd
z

Muz. és kozit. ét.

1913. 236 l.

LIBAY KÁROLY LAJOS

Libay, Karl Ludwig:
Landschaft in Südkärnten.
Bleistift auf Papier, 18,2x22,4 cm.
/A grázi Neue Galerie uj szerzeménye./

ld. Österreichische Graphik des 19. Jahrhts.
Neuerwerbungen 1969-1979.
Katalogus 84.sz., 11.old.

Neue Galerie am Landesmuseum Joanneum
Graz, 1980.

Libay
Ötvös

1098. TALPAS TEJESKANNA, ezüst, gömbös testtel, fekete fafüllel, a tövénél maszk. Bécs, 1822.
670 gr.

1099. TALPAS TÁL, ezüst, négyzetes talppal, két szárny-alaku füllel, pereme sugarasan áttört. Jelezve *Wallnöfer*. Empire. Bécs, 1820.
510 gr.

1100. TALPAS CUKORTARTÓ, ezüst, a talp lantalaku, a szár delfin, a csésze kagylóidomu. Bécs, 1829.
510 gr.

1101. KÉT KANNA ÉS EGY CUKORTARTÓ, ezüst, neobarok, gerezdes alak, elefántcsont füllel. Bécs, 1847.
870 gr.

1102. TINTATARTÓ, ezüst, ovális tálcán csonka oszloptörzs idomu tinta- és porzótartó, közben talapzaton puttó. Belga (?), XIX. sz.
950 gr.

1103. NYELES DOBOZ, ezüst, ovális, vésett diszü talpon emelkedik, a gömbös doboz, kinai alakokkal. Kina, XIX. sz.
620 gr.

1104. FÖDELES SERLEG, ezüst, gerezdes testtel, vésett diszitéssel. Osztrák, 1860 k.
510 gr.

1105. KÉT GYERTYATARTÓ, ezüst, négyzetes talppal, oszlopos szárral. Francia (?), 1820 k.
970 gr.

Ernst Múzeum aukciói

1080. KERESZTELŐ ÉREM, ezüst, filigrán keretben, a pásztorok imádása, jelezve *Heuberger* Libay ötvös munkája. Besztercebánya, 1817.

1081. CUKORTARTÓ, ezüst, ládika-alak, négy oroszlánlábon, domboru applikált empire diszitéssel: virágot öntöző két angyal alakjával. Magyar, 1820—30.
670 gr.

1082. CUKORTARTÓ DOBOZ, ezüst, ládika-alak, letompitott sarkokkal, domborműves empire médaillonokkal, a fedőn két delfinen ülő amorett. Dancig, 1820 k.
770 gr.

1083. CUKORTARTÓ DOBOZ, ezüst, ovális teste négy lábon áll, felnyiló födelén rozetta. Magyar, 1800 körül.
320 gr.

1084. TALPAS CUKORTARTÓ, fedővel, ezüst, vésett empire diszitéssel, magas födelen szőlőlevél csomó, testén két fül. Bécs, 1807.
620 gr.

1085. FÖDELES CUKORTARTÓ, ezüst, két füllel, neobarok, gerezdes testtel. Olasz, 1850 k.
450 gr.

1086. FÖDELES CUKORTARTÓ, ezüst, két füllel, applikált és trébelt empire diszitéssel. Orosz, 1834.
540 gr.

1087. TALPAS CUKORTARTÓ, fedővel, ovális alak, vésett empire diszitéssel. Empir.
330 gr.

1088. CUKORTARTÓ, ezüst, ovális dobozalak, felnyiló fedővel, négy saslábon. Magyar, empire.
450 gr.

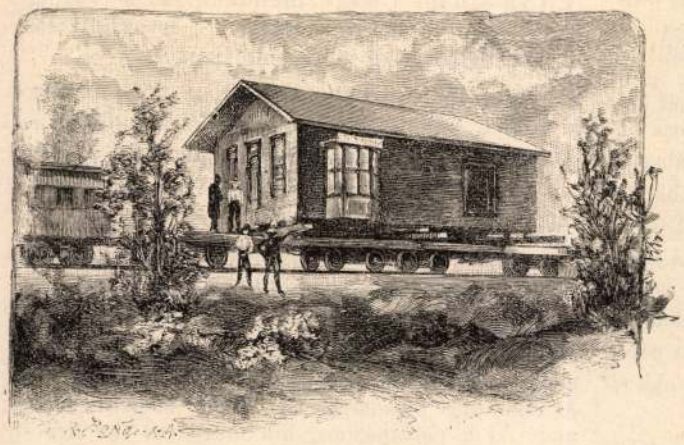

Házszállitás Amerikában.

nak nyugatra, Dakota és Montana vidékeire, hol a prairieken, legtöbbnyire vasutállomások közelében, állitják fel e házakból az egész uj várost.

De e házak nemcsak vasuton szállithatók, hanem helyben is egyik utczaoldalról a másikra tolhatók szükség szerint. És nemcsak amolyan földszintes kis házakra szoritkozik a szállitás, mint a minőt ezuttal képünk is mutat, hanem két és több emeletesekre is kiterjed, a mikor aztán különös látványt nyujtanak a lábra kelt házak. Rendesen a háztolások az esti szürkületben történnek, e czélra alkalmazott munkások által, kik a homlokzat elé neh ny ölnyire erős állványban nyugvó függélyes csavart erősitve, a ház oldalaihoz erősitett sulyos láncz annak hengerére csavarodik fel, s a forgó hengertalapzaton nyugvó épületet magával ragadja a mozgásvonal irányában.

Az élelmességnek ilyen példája a görög bölcs eszményét valósitja meg, ki mindenét magával hordta. Háziurra nézve nem lehet ennél kellemesebb rendszer, mert tetszése szerint költözködhetik, a nélkül, hogy háza eladásával, vagy elcserélésével időt kellene vesztegetnie, sőt ha tetszik, az adó elől is minden pereputyjával együtt megszökhetik. A lakók azonban nem találják oly szerfölött kellemesnek az önkénytelen mozgást, és nem egy peres eset fordult már elő, hol kártéritési követeléssel léptek fel a rájok erőszakolt helyváltoztatásért.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A trónörökös irodalmi vállalata. «Az osztrák-magyar monarkhia irásban és képekben» czimü munka szerkesztősége megkezdte szétküldését azon felhivásoknak, melyeket Rudolf trónörökös főherczeg a magyar irókhoz és müvészekhez intézett. A felhivás igy hangzik:

«Az általam tervezett «Osztrák-magyar monarkhia irásban és képekben» czimü munka létrehozásánál óhajtásom lévén a magyar irodalom és müvészet legkitünőbb és legilletékesebb tehetségeit és szaktudósait egyesitve látni, tisztelettel felkérem. ... uraságodat, e munkának a magyar szent korona országait ismertető részéhez nagyrabecsült közremüködésével hozzájárulni.

Azon biztos reményben, miszerint uraságod e hazánkat megismertető munka minél tökéletesebb összeállitásának sikerét előmozditani óhajtja, kérem uraságodat, sziveskedjék ez iránti készségét s egyéb erre vonatkozó nézeteit, a magyar szent korona országait tárgyaló rész szerkesztésével megbizott *Jókai* Mór urral közölni, ki a munka szervezete és egyéb feltételek iránt felvilágositásokat adand.

Fogadja ..... uraságod legőszintébb tiszteletem kifejezését.

Kelt Laxenburgban, 1884 junius 7-én.

Rudolf s. k.»

A levelek a trónörökös sajátkezü aláirásával vannak ellátva. Mint *Jókai* jelenti, mihelyt a válaszok beérkeznek, megalakulnak az irodalmi és müvészeti felügyelő bizottságok. A szerkesztőség megkezdi müködését julius 1-én. Addig is hirlapi uton közzé tette a tájékoztató prospektusát a magyar korona országait illető résznek, azon czélból, hogy a felszólitott irók és müvészek az egész tárgy terjedelméről és egyetemlegességéről értesülést nyerjenek, a mely prospektus azonban se nem kimeritő, se nem kizáró, és egyátalában nem megváltozhatatlan. A végmegállapitás az irodalmi bizottság befolyása mellett fog létrejönni.

A munkából kétféle kiadás lesz, egy diszes és egy olcsóbb. Az egész *tizennégy* kötetre van tervezve. Ebből az I-ső és XIV-ik kötet a *bevezető és bezáró általánosságokkal* foglalkozand, VII kötet tartalmát képezendi a birodalmi tanácsban képviselt tartományok (azok közt Dalmáczia) ismertetése, a XIII-ik kötetét a megszállt tartományoké. Négy kötet jut a *magyar korona országainak és népeinek leirására*. Minden kötet harmincz ivet foglal magában, legnagyobb nyolczadrét alakban az olcsóbb kiadásnál. A később megjelendő diszkiadás alakja nagyobb 4-rét lesz; a kiállitás pazarságán kivül még abban fog különbözni, hogy rézbe karczolt képeket is közöl, a mi hosszabb időt igénylő eljárás lévén, először a népies kiadás füzetei indulnak meg, és pedig a jövő év őszén, minden két hétben egy, illetőleg két füzet.

Az *első füzet* a bevezető kötetet nyitja meg. E kötethez 50 kép és 12 nagy térkép lesz mellékelve. Ettől számitott két hétre megjelenik az *Alsó-Ausztriát* ismertető első füzet *németül* és egyidejüleg a *Magyarországot* ismertető első füzet *magyarul*. A következő hónapban ugyanezek magyarul és németül. A bevezető kötetből egyszerre jönnek ki mind a két nyelven a füzetek. Mikor az első bevezető kötet be lesz fejezve, akkor azután két hetenkint váltakozva jelennek meg az osztrák és a magyar népismertetés füzetei.

Az egész, a magyar korona országait ismertető rész összeállitásával, az anyag beszerzésével, a hol kell, átdolgozásával, szerkesztésével, a trónörökös *Jókai* Mórt bizta meg. Mind az irodalmi, mind az artisztikai anyag fölötti felügyeletre ő fensége által felkért *bizottságok* (irodalmi és művészeti bizottságok) alakittatnak magyar tudósokból és művészekből. Ezen bizottságoknak egy-egy tiszteletbeli elnökön kivül két elnöke és 7—9 tagja lesz.

Mind az irodalmi, mind a művészi kiállitásban való részvételre föl lettek hiva s folytatólagosan megkerestetnek levélben a trónörökös főherczeg ő fensége által a hazai irók és művészek közül számosan, kiket a szerkesztőség e czélra ajánlott s ajánlani fog. De fölhivatnak azokon kivül *mindazon irodalmi és művészi erők hazánkban*, a kik tehetségeikkel és adataikkal e munkát gazdagitani óhajtják, hogy ajánlataikkal e mű szerkesztőségéhez fordulni sziveskedjenek.

Különös gondot forditott a szerkesztőség arra, hogy a *Magyarországon lakó mindenféle ajku nemzetiségek* legkiválóbb iróit fölszólitsa a közreműködésre: czélja levén, hogy a kik leghűbben ismerik a népfajok sajátságait, jellemét, szokásait, azok irjanak ezekről. A szerkesztőségnek csak arra lesz gondja, hogy az irók a tárgyilagosságot megtartsák. A prospektusba eddig fölvett tárgyak száma már meghaladja az 500-at. Mindezen tárgyak befogadására (a képekkel együtt) 1500 lap álland rendelkezésére a szerkesztőségnek.

Minden (a mi különben ismertetésre érdemes) a műbe föl nem vehető (például nem az összes hazai fürdők, ásványvizek leirása, vegyelemzése, valamennyi várrom története, valamennyi népmonda, valamennyi barlang leirása), hanem mindenből a legkiválóbb, a legjellemzőbb. A mi e tárgyhoz tartozó önálló munka már eddigelé megjelent, az maga egy könyvtárt képez; a mit a szerkesztőség 4 kötetbe csak ugy szorithat be, ha mindennek csak az esszencziáját adja. Tehát mentül több *érdekes adatot* kér; költői fikziókat épen nem, a tudós adalékokat pedig népszerü modorban és a maguk helyén alkalmazva. (Például craneologiát a hazai dolichocephalus-leleteknél, de nem általános koponyatant az ország minden népeiről.) Ugy óhajtja ezt a munkát összeállitani, hogy abban, in nucleo, összesitve legyen mindaz, a mi hazánkra és népéletünkre nézve érdekes és tanulságos adat, és mindez irodalmi becsü és mulattató olvasmánynyá idomitva. Tehát e műben egy a tudományos alaposság igényeinek megfelelő, a mellett a népmondakör kutatásait, a jellemző traditziókat, a népköltészetet és tájleirást összeölelő dolgozatot óhajt létrehozni.

Ő fensége *Rudolf trónörökös* a szerkesztőség kértére legmelegebb indulattal ajánlkozott keleti utazásából ismeretes kitünő tollát hazánk több vidékének és népszokásainak (igy a máramarosi és görgényi vidéknek és népnek, a kárpáti Csorbai-tónak, a baranyai sokáczoknak, stb.) ösmertetésére felhasználni. A magyar kormánytól is szellemi támogatást remél a szerkesztőség; egy *nemzeti képtár* felállitása, az összes *magyarországi népviseleteknek egy gyüjteményben kiállitása* már tervbe van véve s ezek nagy segitségére fognak lenni a munka müvészi tökélyre emelésének. Az irodalmi munkálatok laponkint honoráltatnak, a tiszteletdij egy nyomtatott lap után 8 frank aranyban. A müvészi munkálatok dija a mű kiviteli minősége szerint határoztatik meg, s az egyes művészekkel való megegyezéstől függ.

Végül az egész vállalat *kiállitási költségeire* nézve is a főbb adatok a következők: A munka *diszkiadásának* költségeit a bécsi államnyomda előlegezi. Miután e diszkiadásnál előreláthatólag csak korlátolt számu vevőközönségre számithatni s igy azon eshetőleg veszteség is lehet, ez esetleges hiánynak a pótlását ő felsége a császár és király saját magánpénztárából kegyeskedett megigérni. A *népszerü* kiadások, a mik ugy Bécsben, mint Budapesten magánvállalkozóknak átadatva, colportage utján, nagy közönségre számithatnak, a saját kiállitási költségeket, ideszámitva az irói honorariumokat s a szerkesztőségi költségeket is, a saját bevételeikből fedezik. És e szerint, miután pénzbeli áldozatot egyedül az uralkodó nagylelküsége hoz a mű létesitéséhez, az egész műnek teljes sikerülése tökéletesen az irók, müvészek és a közönség kezébe van letéve. Külön levén választva a magyar rész az osztrák féltől, a szerkesztőségnek erős hite van benne, hogy mind a magyar irók, mind a magyar művészek, mind a magyar közönség mindent meg fognak tenni, a mi tehetségükben áll, hogy a versenyben becsülettel megálljunk. A munka diszkiadásának ára kötetenkint 30—36 frt lesz, mig a népszerü kiadásból egy kötet (ugyanazon fametszetekkel, csak a rézkarczok nélkül és olcsóbb, de igen szép papiron) fog 4 frt 50 krba kerülni, és 30 kros füzetekben részletenkint is megszerezhető lesz.

A prospektus végül közli a magyar résznek 63 fejezetre osztott anyagát megyék, megyecsoportok, stb. szerint beosztva. Hozzávetőleg felsorolja a fejezetekben tárgyalandó anyagot is. E tervezet azonban, mint fentebb is emlitve volt, nem végleges, hanem csak azt kivánja feltüntetni, a minek okvetetlenül benne kell lenni a műben; csak a részt venni akaró irók nyilatkozatai után lehet a tartalom megállapitására gondolni.

«A magyar ötvösség remekei» czimü diszmunka ajánlását ő felsége elfogadta s a kérdéses műből egy magyar és egy franczia példányt megrendelt. E munka iránt, — mely dr. Pulszky Károly szerkesztése mellett készül, — egyátalán nagyon örvendetesen fokozódó érdeklődés mutatkozik; legujabban is Trefort Ágoston miniszter saját maga és a vallás- és közoktatási miniszterium számára rendelt meg 1—1 példányt.

A «Budapesti Szemle» juliusi száma már elhagyta a sajtót. Közleményeinek sorát Szász Károly egy nagyobb műfordítása nyitja meg, mely kiegészitő része egy nevezetes költői műnek, Tennyson idylljeinek. Szász Károly most a «Gareth és Lynette» czimü idyllt adja, az eredetihez méltó forditásban, s igéri a királyi idyllek többi részét is, rövid idő alatt. A kötet további tartalma: «A trójai ásatások ősembertani jelentősége», folytatólagos közlemény Téglás Gábortól. «Az ingatlan vagyon megadóztatásának fejlődése és mai állása Poroszországban», első közlemény Lukács Bélától. «Az élő anyag és az egyéniség», ifj. Apáthy Istvántól. «A pessimismus egy uj biralója», Ambrus Zoltántól, ki Paul Bourget egy művét ismerteti. Pálffy Albert «Anya és grófné» regényéből nagyobb közlemény van e füzetben is, és több könyvbirálat. A «Budapesti Szemle» előfizetési ára egész évre 12 frt, félévre 6 frt.

A magyarországi hirlapirodalom forgalmáról érdekes kimutatást tesz közzé a közlekedésügyi miniszterium, kapcsolatban a postán szállitott példányok számával. Ez adatok nem kis fejlődésről tanuskodnak.

A mult 1883-ik évben összesen 638 hirlap és folyóirat jelent meg, 49-czel több mint a megelőző évben. Politikai lap 82 volt, köztök 47 magyar, 22 német, négy román, három tót, sat.; a politikai lapok száma öt német s egy-egy ola z és franczia lap megszünése által héttel csökkent. A helyi érdekü lapok száma viszont nagyon nőtt: 169-ről 225-re s ezek közt 157 volt magyar, 48 német, az emelkedés is majdnem egészen e két nyelvnél mutatkozik. A szépirodalmi lapok száma fogyott, még pedig 72-ről 60-ra; ezek közt 52 magyar, az összes többi nyelvekre tehát csak nyolcz jut; viszont a szaklapok száma emelkedett 240-ről 252-re, melyek közül 182 magyar s az emelkedés majdnem kizárólag a magyar nyelvüekre esik. Az élczlapok száma, 19, változatlan maradt; magyar élczlap 11 volt. Mindezen lapokból postán szétküldetett 40.234, 288 példány, hat millió példánynyal több, mint a megelőző évben, a mi kétségkivül jelentékeny emelkedés. A példányszámból is a tulnyomó rész a magyar lapokra esik, csak a politikai napilapoknál jár közel a magyar lapok 15.770,674 példányszámához a német lapoké: 12.406,803. A szépirodalmi, szak- és élczlapokból a nem-magyar nyelvüek példányszáma igen csekély s pl. negyedfél millió példány szaklapból $3^3/_4$ millió volt magyar.

«Az életből az életnek» czimmel *Brankovics* Györgytől egy füzet jelent meg, apróságokkal, tárczaszerü elmélkedésekkel. «Az otthon. A türelem. A szerencsétlenek. A hibák. Szemesnek áll a világ. A képmutatók. A restség. A trécselők. A jólét a boldogulás titka. Az adósságok. A pontosság. A szelidség, szilárdság. A nőkről. Idő és erőpazarlás. A tudatlanok. A dicsekvés. A művészek művészete». Ez az egyes czikkek czime és tárgya, s a szerző egyiket humorosan, a másikat bölcselkedve tárgyalja. A 122 lapra terjedő füzet ára 1 frt.

* *

Hol a boldogság? Vigasz-szó a szenvedők, a szerencsétlenek számára. A szerző neve nélkül a Légrády-testvéreknél megjelent füzetke, szép-mondásokat és vigasztaló sorokat tartalmaz. Ára 10 kr.

Kamatmutató táblázatokat állitott össze *Ányos* Lajos Komáromban. A 4½ százalékos kamatokat mutatja a legkülönbözőbb időkre. Kemény kötésben ára 1 frt 50 kr.

Folyóiratok. A *Természettudományi Közlöny* juniusi füzetének főbb czikkei: dr. Laufenauer Károlytól «A hipnotizmusról és a vele rokon ideges tüneményekről» négy ábrával; Kerpely Antaltól: «Az első vaskötélpályáról Magyarországon» s dr. Frank Ödöntől az iskolai szünetek alatti gyermektelepekről. — A «*Természetrajzi füzetek*» (kiadja a nemzeti muzeum és szerkeszti Herman Ottó) tudományos szakfolyóirat április-juniusi évnegyedes füzetében Kohl Ferencz rovartani czikket közöl, mely az oxybelus nemnek (darázs-faj) ismeretéhez szolgáltat ujabb adatokat:; Janka Viktor és dr. Borbás Vincze növénytani, Franzenau Ágoston és Schmidt Sándor ásványtani tanulmányaikról irnak, Loczka József pedig ásvány-khemiai vizsgálatokról. — A «*Figyelő*» irodalomtörténeti közlöny Horváth István életének és irodalmi működésének rajzát közli Zsilinszky Mihálytól; a füzetben van még: «Vachott Sándor élete», dr. Váczy Jánostól; «A nemzeti szellem hathatósabb eszméltetői száz év előtt», Csaplár Benedektől; irodalomtörténeti repertorium id. Szinnyei Józseftől. — A «*Nemzetgazdasági Szemle*» juniusi füzetének bő tartalmában a főbb czikkek: «Az uj ipartörvény és az állam s társadalom feladatai», dr. Heltai Ferencztől; «Magyarország népességének megoszlása», dr. Jekelfalussy Józseftől, «A vizjogi törvényjavaslat», dr. Kovácsy Sándortól, stb.

Zeneművek. «*Magyar rhapsódia*», zongorára Weber Istvántól, ki a hangjegy füzetet Császka György szepesi püspöknek ajánlotta. Hol jelent meg, s mi az ára, nem lehet tudni. — «*Alföldi rózsák*» czimmel a Rózsavölgyi-féle zeneműkereskedésben hat eredeti magyar dal jelent meg Morvay Ákostól, énekhangra zongorakisérettel alkalmazta Gaál Ferencz; ára 1 frt.

A nemzeti szinházban Broulik tenorista még a «Hugonották»-ban mint Raoul és a «Sába királynő»-ben mint Assád lépett föl. Teljesen megnyerte a közönséget müvészi énekével. A nemzeti szinházban e hó 30-án lesz az utolsó előadás a nyári szünidő előtt, egyszersmind az opera utolsó előadása is ez lesz a nemzeti szinházban. Bucsuzóul a «Sevillai borbélyt» választották, mert 1837-ben augusztus 29-én ugyanezzel az operával nyilt meg a nemzeti szinházban az operai előadások sorozata. Azóta 165-ször adták elő és nem egy előkelő művész énekelte Rossini üde dallamait.

A budai szinkörre eddig se az időjárás, se a közönség pártfogása nem volt valami biztató. Ujabban a budai polgári kör karolta föl Csóka Sándor szintársulatának ügyét, s tettel és jó szóval buzgólkodik érdekében. Legtöbbet azonban a jóra változott idő tehet. A társulat eddig elég sok jelét adta törekvésének. Uj müveket hozott szinre gondos előadásokban. A közönség tetszését eddig leginkább a Tolnai-pár, Réthi Laura, a Follinusz-pár, Kazaliczky, Balassa, Boross, Ebergényiné, Tőkés Emilia, Németh János, Mezei, Kiss Pista birják.

A kolozsvári nemzeti szinház legutolsó éve (1883 májustól) elég kedvező. Tartottak 117 előadást, s 84 darab került szinre. Eredeti darabok 67 estét töltöttek be; ujdonság 17 volt. Legtöbb darabot Szigligetitől adtak. Madách «Ember tragédiá»-ja pedig két hét alatt hét előadást ért meg. A királyi szubvenczió 30,000 frtot, a bérlet-jövedelem 6125 frtot, a napi jövedelem 31,791 frtot tett. A tagok fizetései 61,511 frt. A ruhatár gyarapitására 1654 frt, diszlettárra 1186 frt, könyvtárra 1544 frt fordittatott. Összesen a 87,948 kiadással ugyanannyi bevétel áll szemközt, a mennyiben a 2978 forintnyi hiány kölcsön utján födöztetett.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia e hó 23-iki ülését szakszerü előadások vették igénybe.

Hantken Miksa a magyarországi mész- és szarukövek górcsői vizsgálatának eredményeiről értekezett, és ismertette ama szerves tecstecskéket, melyek az általa megvizsgált kőzetek alkotásaiban a legkiválóbb szerepet viszik. Utána *Frölich* Izor mutatta be *Perényi* Sándor kis-czelli vasuti mérnök dolgozatát «az elektromos vezetők hőkibocsátó képességéről és hőmérsékéről». A munkát kiadásra ajánlja. Végül dr. *Szabó* József ismertette röviden *Téglás* Gábor dévai reáliskolai igazgatónak «Ujabb barlangi medve-maradványok hazánkból» czimü értekezésének tárgyát. Téglás érdeklődését három barlangi medve fejrésze vonta különösen magára. Ezek a székely muzeumhoz idegen vidékekről származtak. Egyik az aggteleki barlangból való, a másik kettő a Sebes-Körös balpartján Telegd átellenében Esküllő falunál levő barlangból. Téglás a koponyák terjedelmes leirását adja s az előzápfogak helyének elcsontosodásából az illető medvék teljes kifejlettségére utal. Ezek után röviden ugyancsak a székely muzeum tulajdonát képező néhány más barlangi medve vázrészletét irta le.

A Szent-István társulat e hó 24-ikén választmányi ülést tartott gr. *Károlyi* Sándor elnöklete alatt. Először is az alelnök, *Tárkányi* Béla apátkanonok tett jelentést római utjáról, tudatva, hogy a pápa kegyesen fogadta a társulat hódoló feliratát és péterfillérét. A pápa május 15-dikén fogadta Tárkányit és Fraknói Vilmost. Az utóbbi emlitést tett a pápa előtt a vatikáni levéltár magyar vonatkozásu okiratainak kiadásáról.

E munkálatból már két kötet elhagyta a sajtót, s azt a gyülésen be is mutatták. A «Monumenta Vaticana Hungariæ» második kötete nyomán, mely Gentilis bibornok okiratait, rendeleteit tartalmazza, a kinek, mint V. Kelemen pápa követének, Magyarországon (1301—1311) főrésze vala abban, hogy az Árpád-család kihaltával az Anjou-ház nyerte el Magyarország trónját, e nagyérdemü bibornok életrajzának megirására Poór Antal kanonok s akadémiai tag vállalkozott. A vatikáni bizottság 1883. évi deczemberben kelt határozata folytán 1886-ban Budavár visszafoglalásának ünnepére külön kötetben fogja közrebocsátani a pápai követeknek ez eseményre vonatkozó jelentéseit, melyeket a vatikáni levéltár hiány nélkül megőrzött. Ezek feldolgozására szintén Fraknói Vilmos vállalkozott. E mű kiadása által a Szent-István társulat méltóan fogja megünnepelni történetünk e nevezetes eseményének emlékét.

Az iparművészeti muzeumnak ajándékozta Libai bécsi festő néhai atyjának, az ismert besztercebányai születésü magyar ezüstmüvesnek, Ferencz császárt ábrázoló, ezüst filigran müvét, mely az ötvösműkiállitáson is méltó föltünést keltett s melyért készitőjét a 40-es években a bécsi ötvös-czég disztagjává választotta. A szobor ezüst anyaga maga ezer frt értéket képvisel. Ehhez hasonló mű még csak egy van hazánkban, szintén Libaitól, s ez I. Napoleonnak a nemzeti muzeum régiségtárában elhelyezett ezüst sodronyból készült szobra, melyet a muzeum közelebb szintén az iparművészeti muzeumnak ajándékozott. Ezen felül a nemzeti muzeum átengedte még Szentpéterinek műveit is, maga az iparmuzeum pedig egy Szentpéteritől eredő vert kardot s egy Mária Teréziát a pozsonyi országgyülésen ábrázoló és az ötvösmű-kiállitásban részt vett ezüst sodronymüvet szerzett meg. E szerint az e század elején feltünt két hazai ötvösünk teljesen képviselve van az iparművészeti muzeumban és ötvöseinknek érdekes tanulmányul szolgálhat.

Az akadémiai könyvtár rendezése. A magyar tud. akadémia könyvtárának szakszerü rendezése serényen halad előre. A junius 1-ig rendezett szakok száma 48-ra szaporodott, melyek összesen 34,220 munkát tartalmaznak. A könyvtár a lefolyt 1883. évben összesen 1304 munkával (1235 kötetben), 777 füzettel és 4 térképpel szaporodott, mely számba azonban a 110 külföldi és hazai folyóirat nincs felvéve. A könyvtár olvasó termében 1883-ban 9852 egyén 14,805 munkát használt; házon kivül 163 egyén 1129 könyvet kölcsönzött ki, összesen tehát 10,931 egyén 14,545 könyvet használt. A *kéziratok* rendezése is nagy mértékben haladt. A munka legnagyobb részét a történelmi szakra forditották s igen sok becses forrást és adatot tettek közhasznuvá. Az eddig rendezett kilencz szakot már felállitották. A kézirattárt a lefolyt évben száznál több iró s külön engedélylyel 22 ifju használta.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Egy püspök jubileuma. *Peitler* Antal József váczi megyés püspöknek huszonötéves jubilemát e hó 19-én ülték meg Váczott. Peitler püspököt a pápa jubileuma alkalmából a pápai trónállói méltóságra emelte. Az istentiszteleten maga az ünnepelt tartott misét, melynek végeztével a kis leányok koszorut nyujtottak át s ezután számos küldöttség tisztelgett a jubilánsnál. A vácz-egyházmegyei papság, Vácz városa s a püspöki uradalmi tisztikar albumokat adtak át. Az ünnepélyt lakoma fejezte be.

Őslénytani gyüjtemény az egyetemen. Dr. Hantken Miksa, a budapesti egyetem őslénytani tanára, a napokban adta át nagybecsü paleontologiai gyüjteményét az egyetem birtokába. Szabó József rektor, az egyetem nevében, meleg köszönetet mondott az adományért. A gyüjtemény, mely összesen 4273 darabot foglal magában, évek hosszu során üzött gyüjtésnek az eredménye.

MI UJSÁG?

* **Mai számunk** utolsó levén e félévben, kiadó-hivatalunk a megrendelések mielőbbi beküldésére kéri föl az olvasókat, nehogy a lapok küldésében fennakadás álljon be. — **A «Vasárnapi Ujság» melléklapját, a «Világkrónikát» előfizetőink félévre 1 frt előfizetési árért még folyvást megrendelhetik.**

A király a trónörökössel jul. hó 6-án nagy kisérettel, külön udvari vonaton Polába utazik, hol már megkezdődtek a hadi hajók gyakorlatai. A király és a trónörökös egész ott tartózkodásuk ideje alatt a «Miramare» hajón fognak lakni.

József főherczeg Győrött. József főherczeg két fiával mult szombaton Győrbe utazott, s nagyobbik fia, a fiatal József főherczeg, ott iskolai vizsgát tett.

Már jóval a főherczeg megérkezése előtt nagy néptömeg hullámzott az ünnepi diszt öltött utczákon. A főherczeg fogadására dr. Zalka megyés püspök ment ki a pályaházhoz, hol megjelent dr. Kruesz Krizosztom pannonhalmi főapát, gróf Laszberg Rezső alispán vezetése alatt a vármegyei tisztikar diszmagyar ruhában, továbbá a városi tisztikar s a képviselőtestület számos tagja, a kir. törvényszék s egyéb hatóságok és tantestületek képviselői. Ő fenségét a püspök üdvözölte, s a főherczeg a tisztelgők folytonos éljenzései közt a püspök négyes fogatán foglalt helyet, balján a püspök; a püspök másik négyes fogatán a fiatal József főherczeg foglalt helyet nevelőjével, Holdházy János apátkanonokkal, a harmadik négyes fogaton László főherczeg foglalt helyet, nevelőjével, Malatin Konrád benczés-tanárral. József főherczeg a püspöki disztermekben a házigazda üdvözletét fogadta, a ki ez alkalomra saját lakosztályát engedte át magas vendégének, önmaga az épület déli részébe vonulván. A hivatalos tisztelgések esti 7 órakor voltak. Atyjuk oldala mellett jelen voltak a kis főherczegek is. Vasárnap a főherczegek 8 órakor jelen voltak a püspöki várkápolnában a püspök által mondott misén. A fiatal József főherczeg a gymnázium II. osztályából 10 órakor tette le a vizsgálatot igen jeles eredménynyel. 11 óra után a püspök kalauzolása mellett megtekintették a székesegyházat, annak ritka becsü, műtárgyakban gazdag kincstárát s bejegyezték nevöket az emlékkönyvekbe. Déli 1 órakor diszebéd volt a püspöknél, melyre a hatóságok és testületek kitünőségei hivatalosak voltak. Ő fenségök hétfőn reggel 9 órakor Pannonhalmára mentek s onnan másnap Alcsuthra tértek vissza.

Udvari főmarsall. Az elhunyt gr. Larisch utódjául ő felsége gr. *Szécsen* Antalt nevezte ki A lapok azt irják, hogy első eset, mikor magyar főur viseli e méltóságot. Gr. Szécsen Antal most 64 éves férfiu, s egyéb érdemei közé tartozik, hogy mint az akadémia és Kisfaludy-társaság tagja, irodalmi és kulturális mozgalmainkban tevékeny részt vesz.

Egy magyar tudós emléke Londonban. A londoni Royal Asiatic Society e hó 16-iki ülése *Kőrösi Csoma Sándor* hazánkfiának, a hires utazó emlékezetének volt szentelve. Akadémiánk jeles tagja, dr. *Duka* Tivadar tartott fölötte emlékbeszédet. Duka az akadémiánk által kiadandó életrajzhoz már régebben gyüjti az adatokat, és senki sem illetékesebb a nevezetes utazóról irni, mint épen ő, ki nemcsak honfitársa, hanem évek hosszu soráig élt Indiában, s meglátogatta azokat a helyeket, hol Kőrösi Csoma tartózkodott. *Duka* már egy szép emlékbeszédben a magyar tud. akadémia előtt is méltatta a tudós utazó müködését, kinek a nyelvészet terén tett müködését oly nagyra becsüli a külföld.

Az emlékbeszédben *Duka* részletesen előadta az okokat, melyek Kőrösi Csoma Sándort rábirták, hogy hazáját elhagyva, Ázsiába menjen nyelvtudományi kutatásokra. Kőrösi Csomának nem az volt czélja, hogy Ázsiában a magyarok rokon nemzetét keresse, hanem hogy ott nagyszerü nyelvészeti tanulmányokat tegyen. Kőrösi nyelvészeti vizsgálatai és munkái most is egyedüli és legbiztosabb kulcs gyanánt szolgálnak a tibeti nyelvek megértéséhez és elsajátitásához. Az angol kormány már több kiadásban adta ki Kőrösi tibeti nyelvtanát, szótárát és a tibeti vallások leirását. Duka ur tehát gyüjteni kezdette honfitársa életének adatait, mult évben pedig sikerült egy angol öreg hittéritőtől, ki Kőrösinek kebelbarátja volt és nagy tisztelője, Csomának kéziratait is megszerezni. Ez irományokat Duka nemsokára elküldi a magyar tudományos akadémiának. Az emlékbeszéd után, mely a nagyszámmal megjelent összes hallgatóságot egészen elragadta, közszemlére állittattak Kőrösi munkái, melyek eddig az angol kormány költségein megjelentek, dr. Duka ur pedig bemutatta Kőrösi kéziratait, melyek hatalmas két csomagban mintegy 40 füzetet képeznek. Dr. Dukának kétségkivül nagy érdeme van, hogy tudós hazánkfiának életrajzát megirja és munkáit a haza számára megszerezte.

Dr. Duka abból az alkalomból tartá e felolvasást, hogy dr. Malan, a kalkuttai Asiatic Society egykori titkára, a magyar tudományos akadémiának ajándékozta Csomának számos könyvét s nagybecsü kéziratait, melyeket magától Csomától kapott, kivel mintegy félszázad előtt jó ismeretségben állott. A felolvasás kivonat volt Duka nagyobb magyar művéből,

gény	-.88	.48
a	3.--	-.60
a Kötve	4.40	1.10
	-.88	-.48
zve	-.88	-.48
Regény	-.88	-.48
üvei	1.60	-.50

ALDOUS

24 oldal. Egész vászonkötésben
k olvasóinak 1.-

Regény füzve	5.60	1.50
üzve	3 50	1 50
üzve	3.90	1.20
	1.20	-.50
Elbeszélés	2.--	-.80
bánat	2.--	-.80
egény	2.90	1.20

S ANDRE

ancia iró egyik legszebb regénye
. Ára Az Est-lapok olvasóinak 1.-

PIRANDELLO

A legnagyobb olasz írónak
LEGSZEBB NOVELLÁI
282 oldal. Egész vászonkötésben.
Ára Az Est-lapok olvasóinak 1.-

Libay

Lab I. 56, 73-75, 119

II. 53, 124, 125

IV. 52, 134

Libay

l.

LykaMagyműI800-50

66, 120, 191,
255-6, 429, 529.l.

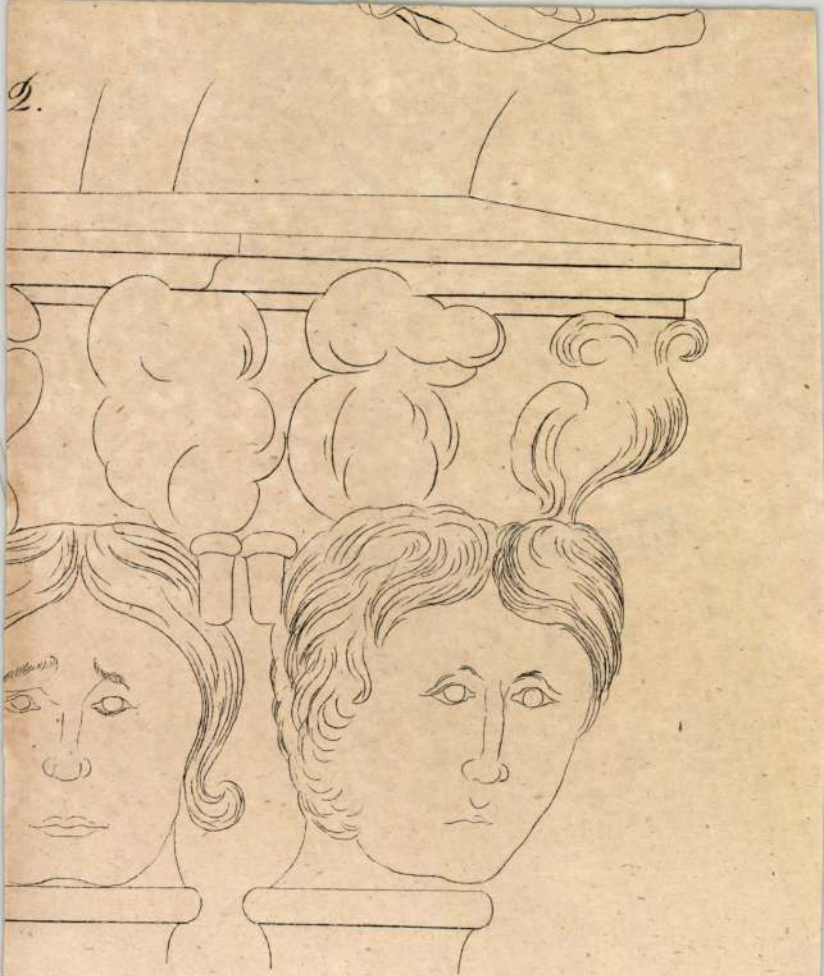

1045. DISZVÁZA, tojásdad kék üveg, teste négyzetes aranyozott bronz talpon áll, két maszkos füllel és orsós szájjal. Francia, 1790 k.
M. 30 cm.

1046. MÉDAILLON, ovális, aranyozott ezüst foglalatban, arany alapon fekete árnykép: férfi arckép üveghátlapfestés. Német, 1800 k.

1047. NÉGYSZÖGÜ MÉDAILLON, üveghátlapfestés, fekete alapon arany szinben: Amorett aranyozott rézkeretben. Német, empire.

1048. NAGY POHÁR, rubin-vörös üveg, tizszögü, oldalán szinesen a magyar cimer és „*Éljen a Haza*" felirás. Magyar, 1850 k.

1049. TÁNYÉR, kék üveg, fehér zománcos disszel. Cseh, XIX. sz. e. f.

1050. TÁLCA, tollszártartó és flakon, fekete üveg arany diszitéssel. Cseh, 1840 k.

1051. KIS KANNA, üveg, zománcos ezüst foglalatban. XIX. század.

1052. TALPAS POHÁR, köszörült üveg, oldalán sárga alapon kéttornyu templom.
Cseh, 1830 k.

1053. KÉT KORSÓ DUGÓVAL, fehér és szintelen réteges üveg, kiköszörült karélyos diszitéssel.
Cseh, 1850 k.

1054. KÉT VÁZA ÉS EGY TÁL, fehér és szintelen réteges üveg, kerek és karélyos szemekkel.
Cseh, 1850 k.

1055. ILLATSZERES PALACK, zöld köszörült üveg, ezüst állvánnyal. Bécs, 1825.

1070. CHANUKA, ezüst, hátlapján trébelt fa, szőlővenyige és tetején korona, talapzatán két faun, madár és nyolc mécses. XIX. sz. e. f.

1071. EGY NÁSFA (bros) és két fülbevaló. Palmetta-alak, arany alapon á jour ezüstbe foglalt gyémántokból. Bécs, XIX. sz.

1072. KIS KÉPKERET, ezüst, trébelt diszitéssel. XVII—XVIII. sz.

1073. PALACKTARTÓ ÁLLVÁNY, ezüst, négyzetes talpon, oszlopos szárral. Bécs, 1835.
1070 gr.

1074. KÉT GYERTYATARTÓ, ezüst, felálló peremü, hullámos szélü talppal, barok baluszteres szárral. Augsburg, XVIII. sz.
820 gr.

1075. KÉT KANNA FEDŐVEL, ezüst, gazdag neobarok trébelt diszitéssel. A test két oldalán rokokós kartus, födelén tulipánalaku gomb. Elefántcsont füllel. Bécs, 1854.
1820 gr.

1076. FÜLES KOSÁR, ezüst, négyszögü alak, gerezdes neobarok diszü peremmel, lehajtható szögletes fogantyuval. Bécs, 1840.
722 gr.

1077. TALPAS CUKORTARTÓ, ezüst, gerezdes tálkával, empire. Besztercebánya, 1814.
275 gr.

1078. KERESZTELŐ ÉREM, ezüst, filigrán keretben. Libay ötvös munkája. Besztercebánya, 1833.

1079. KERESZTELŐ ÉREM, ezüst, filigrán keretben, Krisztus megkeresztelése, jelezve HEUBERGER. Libay ötvös munkája. Besztercebánya, 1827.

Ernst Múzeum aukciói

Libay, Károly

1315. SÓTARTÓ, ezüst, két darab, ovális, négy lábon. Libay munkája. Besztercebánya, 1827.

Ernst Múzeum aukciók

XII.

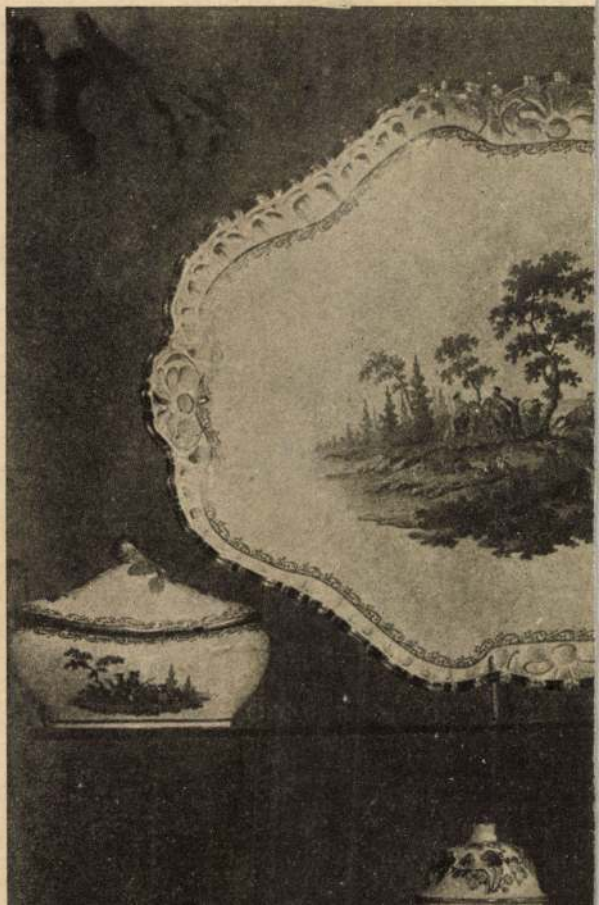

Libay

Körmöcbányai ötvös

1755

l.

Szathmáry László dr.

Magyar alkémisták

Bp. 1928. 102. l.

LIBAY Sámuel

1844

120. Libay Sámuel besztercebányai ezüstműves megkéri az igazgatót, ne terheltetnék neki tanácsot adni, az általa felséges Ferencz császár és király ezüst sodronyból készített mellképének az Országgyűlés által a Magyar Nemzeti Múzeum számára megvételése ügyében

1849

101. dec. 1. Libay Samu úr, besztercebányai ezüst muves egy általa mellszobort s egy szoborkát 10 000 pfton késznek nyilatkozik a nemz. múzeumnak átenged·ni

MüvtörtÉrt. 1990 1-2 125,127

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . forint.

. . . . . .

. . . . . .

ap.

. . . . . .

aláírás

lakcím: . . . . . .

szem. ig. sz.: . . . . . .

142. aug. 7. Báró Geringer Ő excel-ja az igazgatótól véleményt kíván Libay műveinek sorshúzás útján történendő megszerzése iránt

1851

130.

Mihalik Sándor: A rimaszombati ötvösrèk.
Bpest. 1919. 53, 63, 93. l.

Libay Pál

ötvös

XIX. sz.

Magyar Iparművészet, 1897/98.

I. évf. 6/7. sz. 296-298. o.

Szendrei János: Egy ötvös-pecsét a multból.

Ötvösség
Napoleon mellszobra
/ezüst filigrán/ /Libay S./

Müvészet
VIII.évf.1909.
326.1.

Libay Pál
ötvös

Rima-
szombat

Kőmagyötvj. 317-l.

1899	Nr. 1874	**Paulus Libay**, M 1829, e. —1866.
		a) Feszület, „Boule-berakásos ereklyetartóból átalakított." — *Kruzifix, umgeformt aus einem Reliquiar in Boule-Art.* R. k. plébániatemplom — *Pfarrkirche*, Rimaszombat. Múz. és Könyvt. Ért., 1914, 47 (Divald K.). Divald úgy vélte, hogy ez a rozsnyói Libay András műve, aki „a mult század derekán úgy látszik átköltözött" Rimaszombatba. — *Durch Divald dem Rosenauer Andreas Libay zugeteilt.* — Vide Nr. 1918.
	Nr. 1874 ?	*b)* Ostyatartó szelence. — *Hostiendose.* Ev. templom — *Ev. Kirche*, Osgyán. Mint — *Wie* Nr. 1874/a.
	Nr. 1874	Kávéskanál. — *Kaffeelöffel.* — Ca 1830—1840. Mus. Nat. Hung.

Libay Pál

ötvös

Kőmagyötvy. 1899. v.

M | N | O | P | Q | R | S | Sz | T | U | V | W
18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
VIII IX X XI XII

Sz.:

ési utca Sz.:

	Tartozik	Követel	X	Egyenle
	35.-	35.-		
	17.50	17.50		
	17.50	17.50		

Libay

L. 2. *Pál*, ötvös, * Bazin 1800 körül. 1829—46-ig Rimaszombaton működött. Remekét 1829. mutatta be a rimaszombati ötvöscéhnek; ez egy cukortartóból, egy aranygyűrűből és egy rézbe metszett cimerből állott. Művei közül ismeretesek: egy ezüstfeszület a rimaszombati rk. templomban és az osgyáni ev. templom ostyatartó szelencéje. Mesterjegye gyanánt az egészen kiírt Libay név szerepel.

E-G. II 31 l

e) a főfelügyelő vagy helyettese megbízásából esetenként a Főfelügyelőség Szabályzatának 9. §-ában felsorolt felügyelői teendőket végzi.

Ezeken kívül, az Országos Tanács és Országos Főfelügyelőség egyesített hivatalának keretében az előadó:

f) a Tanácshoz beérkező ügyiratokról az elnöknek jelentést tesz s azok elintézése tárgyában javaslatot terjeszt az elnök elé;

g) gondoskodik a Tanács kimenő ügyiratainak megfogalmazásáról s ezeket az elnöknek bemutatja;

h) a Tanács elnöke és az orsz. főfelügyelő által reája bizott ügydarabokat kiadmányozza, aláírja s expediáltatja;

i) a Tanács mindennemű hivatalos kiadványát sajtó alá rendezi s azok nyomtatását irányítja és ellenőrzi;

j) őrzi a Tanács és a Főfelügyelőség hivatalos pecsétjeit s a mennyiben ezt az ügykezelés megkívánja, azok megfelelő és szükséges példányait hivatalos használatra az irodának kiadja;

k) megállapítja az irodai és házi szük-

MDK

Libay Pál ötvös

Libay Pál ötvöslegény, felszabadulasakor készitett metszeteivel tünt ki.

-ó-: Régi magyar ötvös-rézmetszők.

Magyar Iparművészet, 1903. 221-224.l. /képpel./

Egy százéves hagyaték nyomában

Libay Károly Lajos életműve a Magyar Nemzeti Galériában

Bajkay Éva

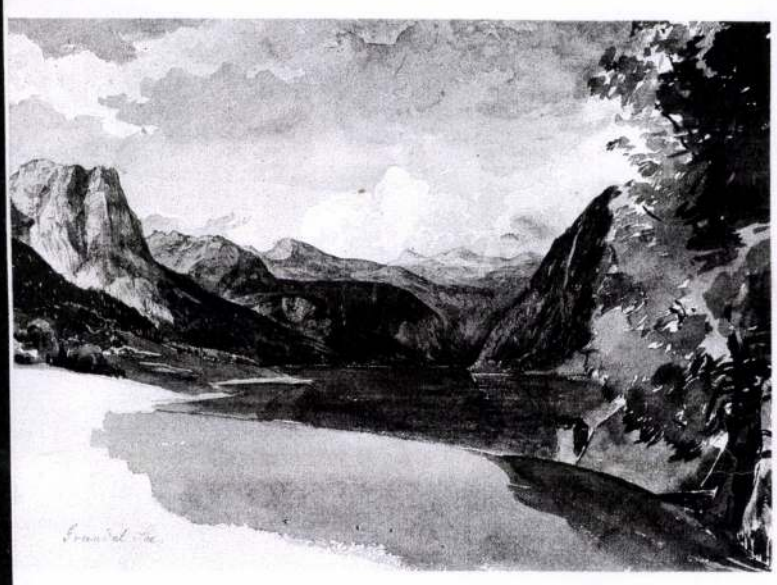

Libay Károly Lajos: Grundlsee, 1850 után, akvarell, 197×294 mm (Magyar Nemzeti Galéria)

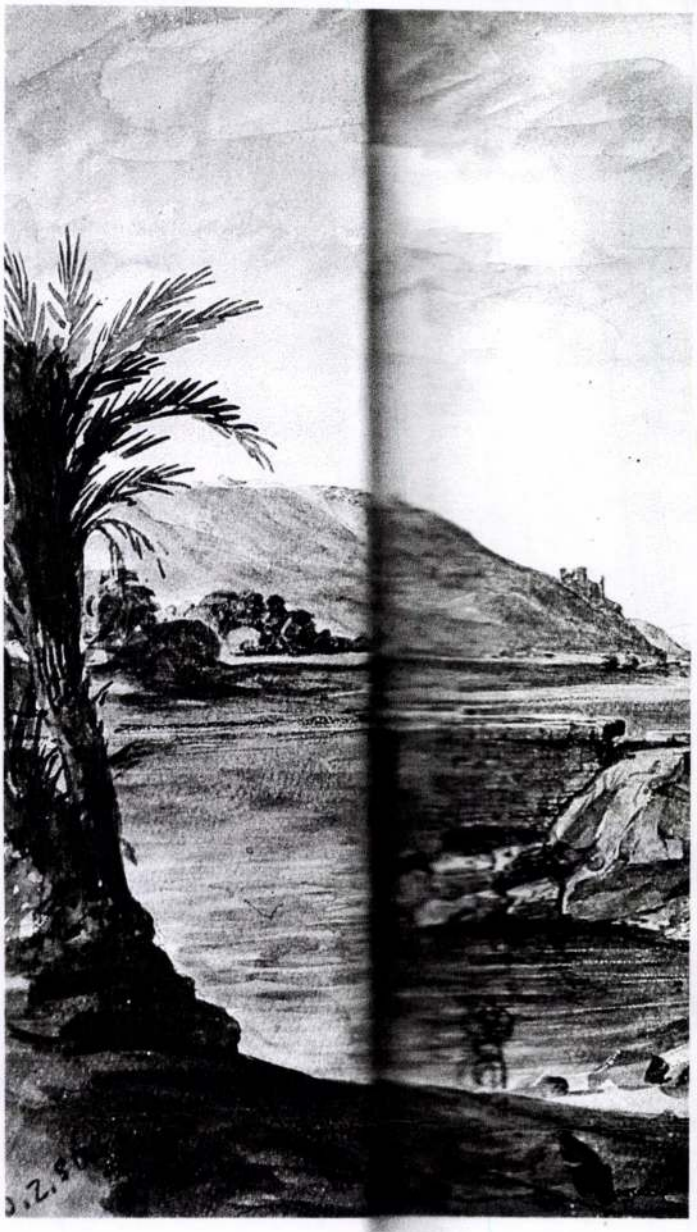

Libay Károly Lajos: A zuhatagok Asszuán felett, 1856, ceruza, akvarell, 170×255 mm

Még XIX. századi művészetünk jó ismerői is viszonylag keveset tudnak Libay Károly Lajosról (Besztercebánya 1814—1888 Bécs). Sajnos már az 1866-ban, vagyis még a művész életében megjelent, és így hitelesnek vélt Wurzbach lexikon 15. kötetének bő Libay-címszava hibás adatokat közölt. Ennek alapján a két évvel későbbre tett születési dátumtól a bécsi Akadémián való indulásának, utazó-festői munkásságának gyakran változó hely és időponti adatai vártak tisztázásra. Ugyanez a pontosítás vált szükségessé mappáinál, sokszorosított grafikai kiadványainál.

Ezt a feladatot látszólag elvégezte *Siorbán Vilmos* 1917-ben Désen megjelent összeállítása. A szerény kis kötet valójában a helyi lehetőségeken nem lépett túl. Az amatőr író és műgyűjtő munkájának alapját a Libay nővérének leszármazottaitól megvásárolt anyag alkotta: 60 mű, valamint korabeli sajtókivágatok, néhány dokumentum, illetve korrigáltnak tűnt másolat (ma a Magyar Nemzeti Galéria

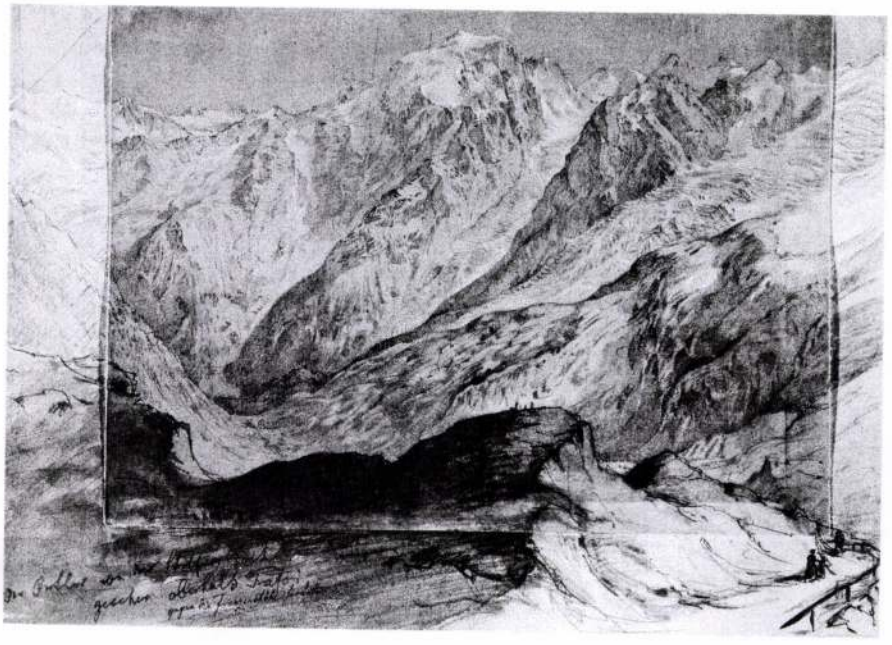

Libay Károly Lajos: Ostler, 1863, akvarell, 215×300 mm (Fotók Berény Zsuzsa)

dék utáni múlhatatlan vonzódásán túl tudományos igényű valóságmegfigyelő készségét is éppúgy, mint ötvös édesapjától örökölte az aprólékos kidolgozás, a művesség szeretetét. Ezek együtthatásában született életműve, melynek legszebb lapjai azonban a tájba való őszinte festői belefelejtkezésben születtek, legyen az a Grundlsee természeti varázsa, vagy Egyiptom műemlékeinek építészeti csodái.

1857 és 1860 között jelentette meg saját kiadásában Libay *Egyiptom — Keleti útiképek* címmel 60 művét, melyeket többségükben Rudolf von Alt litografált. Az ausztriai hagyatékban található enyhén akvarellezett eredeti rajzok hamvasságukban szinte még magukon hordják a művész kéznyomát. Az ismert műemlékek lényegét láttatja csak, eltekintve a mellékes részletektől. Az osztrák litográfus ezek nyomán készített lapjai jóval színesebbek, egy fiktív utazó igényére szabottabb megoldások. A rajzok és a sokszorosított grafikai lapok összevetésének egyedülálló lehetőségét kínálja a Nemzeti Galéria kiállítása. Libay oeuvre-jében sajátos művészet- és kortörténeti jelentősége miatt is különös érdeklődésre tarthat számot ez a sorozat. Az azóta megváltoztatott folyómederről vagy a máig érintetlenül megőrzött monumentumokról vall itt a művész a maga lírai módján, úgy, hogy megőrzött emléktárgyai is hitelesítik egyéni élményeken alapuló rajzi vallomásait. Ebben a kiállítási egységben láthatjuk az ausztriai hagyaték jóvoltából legteljesebben Libay alkotói módszerét a kis részletrajzoktól a vízfestménnyel színezett lapokon át a más mester által készített litográfiai megjelenítésig. És ennek alapján büszkén állíthatjuk, hogy a Nemzeti Galéria gyűjteményében található egyiptomi akvarelljei között vannak legfrissebben festett, legmodernebb festői megoldásai.

Paradox jelenség, hogy mindez akkor készült, amikor már a fényképezés megindult. Egy lekövetkező műfaj utolsó felvirágzását élte Ausztriában. Libay teljes akadémiai képzettségével és magányos lelkének a természetbe belefelejtkező művészi érzékenységével lett a reneszánsz óta divatos vedutafestészet egyik utolsó mohikánja. A fotó és nyomdai eljárások terjedésével egyre jobban kiszoruló grafikai mappái ma már művészi kor- és tájdokumentumok. A városi civilizáció felgyorsulása elől menekülő, a vidék és a táj idilli nyugalmába visszavágyó ember habitusát tartják elénk Libay festői utazásának lapjai. Őt nem a felvilágosodás követőinek tudatos kompenzációs igénye vezette a vasút és a gőzhajózás megindulásának korában a tiszta természethez. Ő még jórészt postakocsival és gyalog kereste fel a motívumokat, s a számunkra ma még nagyobb értéket képező érintetlen természet utáni nosztalgia vezette a fényképei szerint törékenynek ható kis embert hosszú vándorlásain. Életműve, ez az „óriás album" ma is – és felgyorsult és technicizált világunkban még inkább – megnyugtató, boldogító, felüdítő és gazdagító élményt kínál, ha újító kísérletek keresése helyett meditatív lélekkel belemerülünk az elénk varázsolt festői tájakba. Márpedig, hogy erre széles körű igény van, azt az utóbbi időben Bonntól Alsó-Ausztriáig megrendezett veduta- és panoráma-show-k, festői útikép-kiállítások egész sora tanúsítja. *(Magyar Nemzeti Galéria, 1994. XI. 22—1995. II. 1.)*

Kell-e raj
a sz

Ez a cím nem költői kérdés, értelműen válaszolni. Az nak előzőleg ezt a címet, r is voltam, és szerettem voln megkérdezni, hogy ők hogyan kérdezősködésem minimális Maga a kérdés sem egyértelmű, mód miatt legalább három gában: 1. Kell-e rajzolnia a sz ben vagy olyan okokból állan latokat végeznie); 2. Kell-e r nak? (vagyis neki lerajzolni, am megrendelő — elvárunk tőle); 3 mint? (azaz igaz-e az a hagyom gyakorlatban ma is élő feltétele művészi tevékenységnek, így a nak az alapja?).

A legalább a reneszánszig vissz mint, nevezetesen a művészete nyosra lehet az alapja mai bizon sét tiszteletünknek a szobrászatt hogy szobrászat meghaladná az er a mi korunk művészettörténésze tudósnak —, mert a nagy tömeg egy ember nem is elég, a vele v és megerőltető, daruk, gépek é lenne hatalmas műhely kellen ezekben a festészet finom és in mus kevésbé, ezért aztán a rajz nagyon illik a szobrászathoz.

Nem találunk konszenzust leg mai gyakorlatában sem. *Vilt* mondt, miközben magyarázott, a tak a legmeggyőzőbben voltak „kiálli Ferenczfy gyakorlatilag egyáltalá ezzel is összefügg, hogy legj mat, a nagy hungarocell-gipsz mint műanyag, hanem összeállít

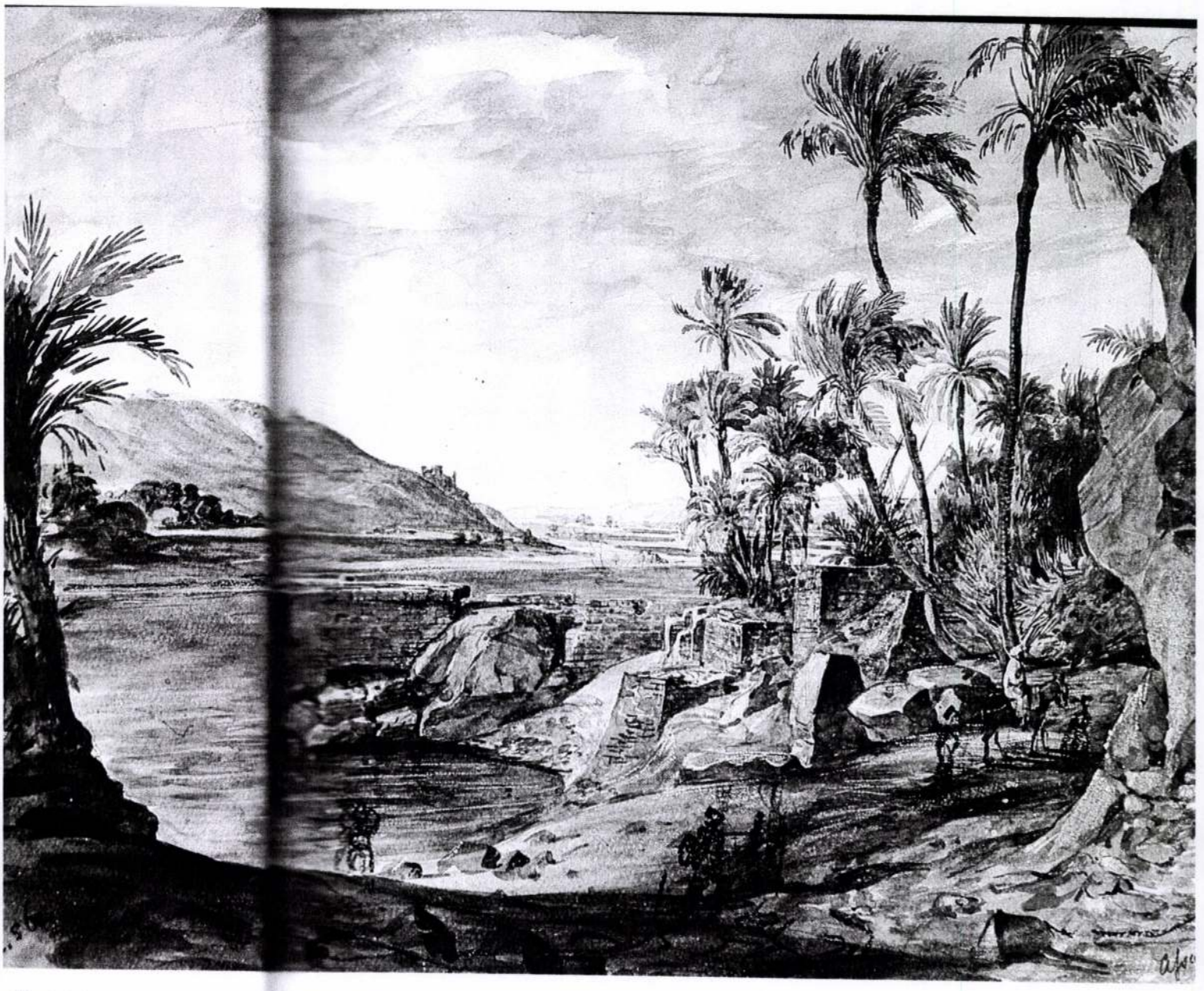

y Károly Lajos:
ıhatagok Asszuán felett,
, ceruza, akvarell, 170×255 mm

gessé mappáinál, sokszorosí-
ainál.
zólag elvégezte *Siorbán Vil-*
negjelent összeállítása. A sze-
ın a helyi lehetőségeken nem
író és műgyűjtő munkájának
ének leszármazottaitól meg-
60 mű, valamint korabeli saj-
dokumentum, illetve korri-
ma a Magyar Nemzeti Galéria

Adattárában). A szerző a neves művészettörténész, *Lyka Károly* segítségét kérte a publikációhoz (levél az MTA Művészettörténeti Intézet Adattárában). Lyka azonban helyesen további tanulmányokra biztatta őt és elutasításában az I. világháború miatti anyagi nehézségekre is hivatkozott. Siorbán azonban az utolsó pillanatban önerőből megjelentette addigi összeállítását, és a németül írt, naivan őszinte egyiptomi napló fordítását az akkor még a Nagy-Magyarországhoz tartozó Désen. A trianoni békeszerződés utáni új határok leblokkolták a további kutatást. A korábbi hibákat, pontatlanságokat ismétlik máig a magyar és külföldi lexikonok, néhány kivételtől eltekintve (Révai Lexikon, 1915; Österreichisches Biographisches Lexikon, 1972).

A magyar múzeumi anyagot jórészt még a századfordulón vásárolták a Libayak besztercebányai Dillnberger rokonsága révén. Ez a kollekció képezi a Magyar Nemzeti Galéria Grafikai osztályának törzsanyagában szereplő 168 mű háromnegyed részét. A csekély gyarapítás mellett az eltelt száz évben tudományos feldolgozásra, átfogó kiállításra nem került sor. Igaz, a kutatást a XX. századi történelem fordulatai egyre csak hátráltatták.

A magyar és német szülőktől a Felvidéken született festő Ausztriában letelepedve ott jószerivel mindvégig idegen maradt. Ezalatt a Libay rajzait litografáló, s nála vedutistaként sem tehetségesebb osztrák tájképfestő, *Rudolf von Alt* széles körű elismerést nyert. Libayt külföldi sikerének szerény

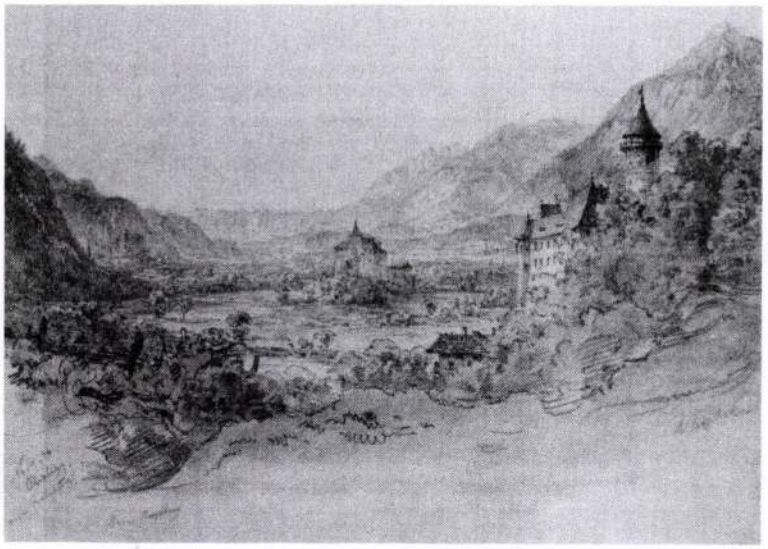

Libay Károly Lajos: Brixlegg Innsbruck felől, 1874, akvarell, ceruza, 270×430 mm

Libay Károly Lajos: Ischl látképe, 1849, litográfia, 195×275 mm

regisztrálásán túl Magyarországon is alig méltatták. Nem segített ezen az sem, hogy a művész Tátra alji szűkebb pátriájában gyakran, vagy a Balaton partján többször is megfordult. 1861-ben a kor igényei szerint egy Magyarországot bemutató mappát is tervezett. Valójában Libay Károly Lajos életműve Ausztriához, illetve az onnan kiinduló utazásai révén főleg külföldhöz kötődött. A távol élő, apolitikus festőt tehát nyilvánvalóan kevéssé értékelte a magyar történelmi múltra és honi tájra koncentráló korabeli műkritika. A reformkori szellemiséget pragmatikusan képviselő kortárs, *Henszlmann Imre* nem kis túlzással a „magyar homoksíkságról" nehezen megítélhetőnek tartotta 1840-ben a hegyábrázolásokat, mondván, hogy az ilyen képtémák csak Ausztriában és Olaszországban helyénvalók.

Művészettörténetírásunkat a XX. század elején meghatározó Lyka Károly a frissen megindult Művészet folyóiratban 1902-ben mindjárt megjelentetett egy — az említett Wurzbach lexikonnal rokonítható — Libay-cikket az Iparművészeti Múzeum buzgó fiatal könyvtárosának, Czakó Elemérnek tollából. Ezután Lyka helyesen a további kutatás szükségességét hangsúlyozta, mint ezt Siorbán esete bizonyítja. 1929-ben először megjelent összefoglaló könyvében, *A táblabíró világ művészeté*ben Libayt a korszak tipikus magyar tájfestőinek sorába ugyan felvette, de munkásságát kevéssé elemezte. *Brodszky Sándor*ral, *Molnár József*fel és *Ligeti Antal*lal szemben elismerte grafikusunk nagyobb technikai készségét. Az érzékenyen meghúzott hajszálvékony vonalak, a lágy akvarell tónusok és a kréta alapról kivillanó fehér fények intim mestere az utóbbi évtizedekig az olajfestészetet messze a grafika fölé helyező általános szemlélet hatása alatt azonban továbbra is a feledés homályában maradt.

Tíz évvel ezelőtt a Magyar Nemzeti Galériában a *Rajzművészet mesterei* címmel megindítottunk egy kiállítássorozatot. Ebben Barabás Miklós és id. Markó Károly után most került sorra Libay Károly Lajos. E sorozattervünk által inspirált kutatómunka váratlan eredménye lett, hogy az utolsó percben sikerült megtalálni — az Aktion Österreich Ungarn ösztöndíjának segítségével — a művész testvérének leszármazottainál Bécsben és Salzburgban száz éve érintetlenül megőrzött hagyatéki anyagot. Siorbán Romániában élő fiától a pesti Vidovszky családon át vezettek a már rég elszakadtnak tűnt szálak az ausztriai művekhez. Több mint 350 akvarell, rajz, litográfia, 6 alapvető fontosságú vázlatkönyv, valamint eredeti bizonyítványok, dokumentumok, kitüntetések és emléktárgyak nyújtanak immár biztos alapot az eddig hibás és hézagos pályakép hiteles megrajzolásához. A besztercebányai Stredoslovenské Múzeumból és további bécsi múzeumoktól kölcsönzött válogatásunkat e hagyaték legszebb darabjaival kiegészítve sikerült most először Libay Károly Lajos teljes életművét a Nemzeti Galériában reprezentatív kiállítás keretében bemutatni.

Itt láthatunk néhányat a művész 1840 előtti tipikus bécsi akadémiai tanulmányrajzaiból. Hiába keressük azonban a korábbi életrajzok nyomán a művész történelmi és vallásos képeit, még portréiból is csak szerény ízelítő akad. Kiemelkedő érde-

kességű azonban a hagya
elefántcsontra festett kor
melyről egy álmodozó ifjú t
szetének vélt figuratív kezd
ciókat szlovákiai kutatásain
Besztercebánya és Kassa a k
munkáiból őriz értékes d
csodálkozásunkra a pályak
halála előtti utolsó hazalát
latlapjait sikerült nagy nehe
Narodná Galériában, Pozso
Libay minden bizonnyal k
kos ábrázolásról. Figurái, h
ciójáin később fel is bukka
megrajzolt, lényegtelen staf
vésztünk egyoldalúan az ön
kép, a szép veduták meste
mesterektől eltérően ő már
le az ideát a tájba, hanem el
mok nyomában. A korábbi
kadva a maga választotta val
le a természet gazdag látvány
rában a XIX. században fe
holland példákon nevelkede
hetséges képviselője. Valójál
sett igényt elégítette ki, ami

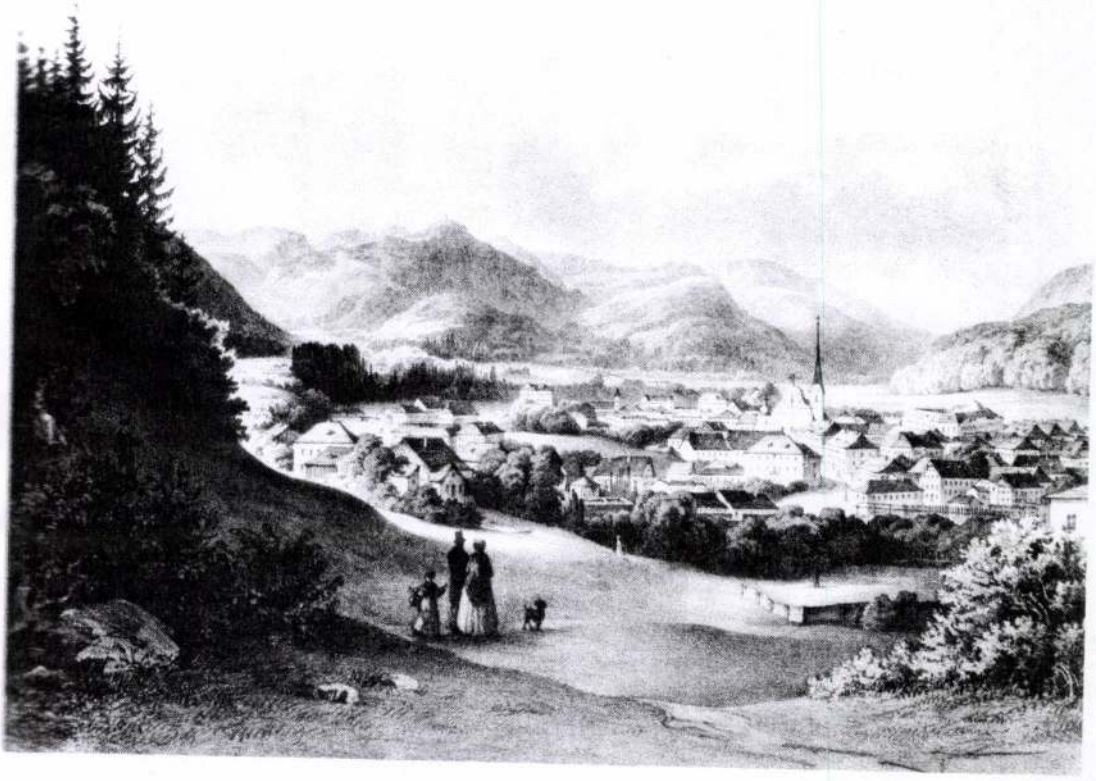

Libay Károly Lajos:
Brixlegg Innsbruck felől, 1874,
akvarell, ceruza, 270×430 mm

Libay Károly Lajos:
Ischl látképe, 1849,
litográfia, 195×275 mm

ıó fehér fények intim mestere
ig az olajfestészetet messze a
általános szemlélet hatása alatt
a feledés homályában maradt.
a Magyar Nemzeti Galériában
sterei címmel megindítottunk
t. Ebben Barabás Miklós és id.
nost került sorra Libay Károly
ınk által inspirált kutatómunka
lett, hogy az utolsó percben
- az Aktion Österreich Ungarn
ségével — a művész testvéré-
ül Bécsben és Salzburgban száz
őrzött hagyatéki anyagot. Sior-
ı fiától a pesti Vidovszky csa-
nár rég elszakadtnak tűnt szá-
ekhez. Több mint 350 akva-
6 alapvető fontosságú vázlat-
edeti bizonyítványok, doku-
ések és emléktárgyak nyújta-
apot az eddig hibás és héza-
ı megrajzolásához. A beszter-
enské Múzeumból és további
kölcsönzött válogatásunkat e
arabjaival kiegészítve sikerült
Károly Lajos teljes életművét
n reprezentatív kiállítás kere-

nyat a művész 1840 előtti ti-
iai tanulmányrajzaiból. Hiába
korábbi életrajzok nyomán a
ı vallásos képeit, még portréi-
elítő akad. Kiemelkedő érde-

kességű azonban a hagyatékból most előkerült, elefántcsontra festett korai *Önarckép*-miniatűr, melyről egy álmodozó ifjú tekint ránk. Libay művészetének vélt figuratív kezdeteiről további információkat szlovákiai kutatásaink sem hoztak. Pozsony, Besztercebánya és Kassa a kiforrott vedutista Libay munkáiból őriz értékes darabokat. Legnagyobb csodálkozásunkra a pályakezdés helyett a művész halála előtti utolsó hazalátogatásakor készült vázlatlapjait sikerült nagy nehezen fellelni a Slovenská Narodná Galériában, Pozsonyban.

Libay minden bizonnyal korán lemondott az alakos ábrázolásról. Figurái, ha egy-egy tájkompozícióján később fel is bukkantak, csupán gyengén megrajzolt, lényegtelen staffázsalakok voltak. Művészünk egyoldalúan az önálló festői realista tájkép, a szép veduták mestere lett. A biedermeier mesterektől eltérően ő már nem kívülről vitte bele az ideát a tájba, hanem elszántan járt a motívumok nyomában. A korábbi sémáktól hamar elszakadva a maga választotta valós részleteket rajzolta le a természet gazdag látványtárából. Így lett Ausztriában a XIX. században felvirágzott — olasz és holland példákon nevelkedett — veduta műfaj tehetséges képviselője. Valójában ő is azt a megkésett igényt elégítette ki, ami az alkonyához közeledő, forradalmak és háborúk megrázta Habsburg Birodalom művészeti életére jellemző volt.

A műpártolás a felemásan induló polgárosodás miatt osztrák földön is főleg a főrendi megbízók nevéhez kötődött. Így lett Libay első mecénása a magyar birtokokkal is rendelkező Breuner grófi család, s művészünk így hagyhatott hátra olyan architektúra-rajzokat, melyeket most Walter Krause bécsi professzor a grafeneggi kastélyban történt átépítések dokumentumaiként is értékelt a múlt század közepéről. A művész építészeti érdeklődéséről tanúskodnak azok a templombelső-ábrázolások is, melyeket csak pályája kezdetén készített, amikor a legszebb Duna-szakasz, a Wachau középkori településeinek vedutáit rajzolta. A most meglelt legkorábbi vázlatkönyvek tanúsága szerint érdekes nyomon követni Libay nyári festői barangolásait. Múlt századi értelemben nagy távolságokat tett meg. 1845-ben például Dürnsteintől egészen Steyrig, majd tovább az egyre rangosabbá váló Salzburg városképi részleteinek felfedezése után szeptember végére Pass Lueg-ig jutott el. Az ausztriai hagyaték jól bizonyítja, hogy Salzburgon kívül Ischlben is többször megfordult. A látvány előtt azonban nemcsak gyors vázlatokat készített, hanem részletgazdag akvarelleket is. Így lehetséges

csak ugyanis, hogy az 1846 és 1849 közötti Ischlben készült vázlatai kevéssé azonosíthatóak be azokkal a gazdag színezésű, festőien tömör, leginkább *Waldmüller*hez fogható akvarell-kompozíciókkal, melyeket a Nemzeti Galéria őriz. Szemléletében egységesek, de technikák szerint jól elkülöníthetőek Libay munkásságában az egyes műcsoportok. Különösen érvényes ez a litográfiákra. Még a korábbi acélmetszetek rajzosságát idézi az Ischlben készült és eddig a szakirodalomban sehol sem szerepelt, maga litografálta hatlapos, kis mappa, a *Vergiss mein nicht von Ischl.*

Libay precíz megfigyelő és rögzítő maradt vázlataiban. Legszebb tájakvarelljei azonban már egy

összevontabb, átkomponált,
sűrített valóságot mutatnak.
lyásolták az osztrák mesterek.
nálisan kimunkált, szabadabb
játja. A hagyományos kompo
részletkivágások közötti vív
1849-ben *Georg Pezolt* grafi
ve készített *Salzburg und s*
mappa 19 Libay által készíte
kák az osztrák antikváriumok

Libay Károly Lajos: Utcai bazár Kairóban, 1856, [illegible], akvarell, [illegible] mm

Libay Károly Lajos: Traunkirchen Traunsteinnél, 1845, [illegible], fedőfehér, 200 × 290 mm

[illegible] és 3—8000 ATS körü
[illegible] megfizethetőek.
Libay másik mecénásának, a
[illegible] és polgári házasságár
[illegible]. József nádor ö
[illegible] 1851—1852-ben készí
[illegible]. A szokásos turisztikai
[illegible] rögzítésétől nápolyi ter
[illegible] ábrázoló expresszív
[illegible], melynek darabjai
[illegible]ményén kívül a Meran g
[illegible], illetve a hagyaték
[illegible] a művész olasz földön ír
[illegible]ekből sem került e
[illegible] tehát leginkább v
[illegible] lapjainak precíz feljegy
[illegible]. Figyelemre méltó C
[illegible] kutatásai alapján, hogy

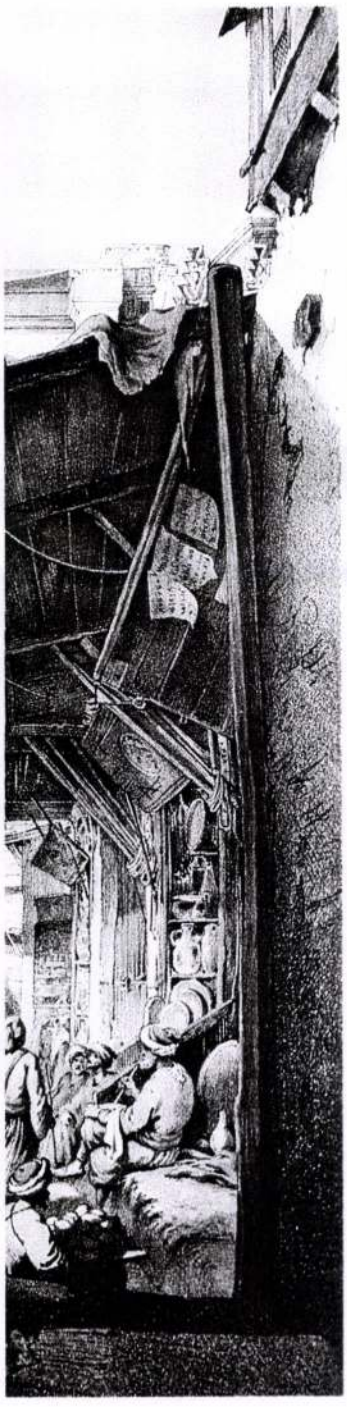

ösen érvényes ez a litográfiákra. élmetszetek rajzosságát idézi az és eddig a szakirodalomban se-, maga litografálta hatlapos, kis *mein nicht von Ischl.*

egfigyelő és rögzítő maradt váz- tájakvarelljei azonban már egy összevontabb, átkomponált, nem egyszer festőien sűrített valóságot mutatnak. Kezdetben még befolyásolták az osztrák mesterek, majd egy professzionálisan kimunkált, szabadabb egyéni stílus lett sajátja. A hagyományos kompozíció és a szabadabb részletkivágások közötti vívódását jól mutatja az 1849-ben *Georg Pezolt* grafikussal együttműködve készített *Salzburg und seine Angrenzungen* mappa 19 Libay által készített lapja. Ezek a grafikák az osztrák antikváriumokban máig a legkelendőbbek és 3—8000 ATS körüli áron a mai gyűjtők számára megfizethetőek.

Libay másik mecénásának, a reform mintagazdaságairól és polgári házasságáról híressé lett János főhercegnek, József nádor öccsének megbízása nyomán 1851—1852-ben készítette legszebb itáliai vedutáit. A szokásos turisztikai látványosságok bravúros rögzítésétől nápolyi tengerképeiig, vagy a Solfatarát ábrázoló expresszív akvarelljéig ível ez az egység, melynek darabjai a Nemzeti Galéria gyűteményén kívül a Meran grófi család tagjainak birtokában, illetve a hagyatékban rejtőznek. Sajnos a művész olasz földön írt naplója e magángyűteményekből sem került elő.

Utazásairól tehát leginkább vázlatkönyveinek és önálló lapjainak precíz feljegyzései nyújtanak információt. Figyelemre méltó *Cennerné Wilhelmb Gizella* kutatásai alapján, hogy sorozatai, melyeket litografálva kiadtak, főleg fürdőhelyekhez kötődnek. Régóta tudjuk, hogy a nyarak egy részét 1851 és az 1870-es évek vége között főleg Bad Gasteinben töltötte Libay, miután Bad Ischlben nem találta meg az önálló festői egzisztenciájához szükséges megrendelőket. Míg sorozatai és kidolgozott akvarelljei részben a műpártoló arisztokrácia ízléséhez igazodtak, mindig találunk művei között egy-egy friss gyöngyszemet, melyek kirínak a topográfikus emléklapok világából. Ezek közül valók a Bad Gasteinből tett dél-tiroli és svájci útjainak remekei. Másrészt viszont inkább a konvencionális megrendelői ízlésről vallanak a kiállításon látható magyar fürdőhely-sorozatok: a Balatonról a *Kisfaludy album* 1860-ból és az ezt követően született *Tátra-Füred,* valamint *Szliács* mappák (Magyar Nemzeti Múzeum; Déri Múzeum, Debrecen).

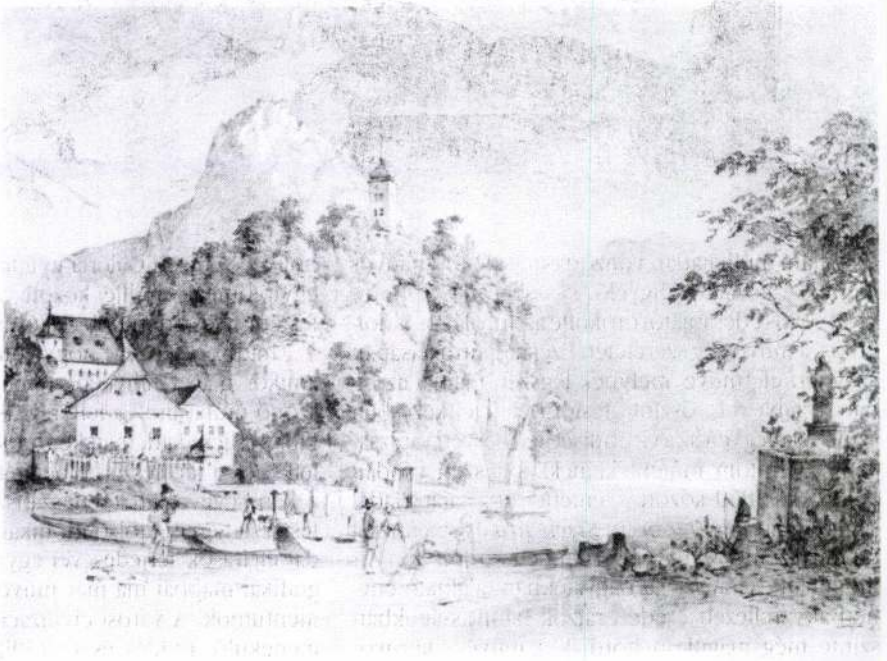

Libay Károly Lajos: Utcai bazár Kairóban, 1856, ceruza, akvarell, 315×210 mm

Libay Károly Lajos: Traunkirchen Traunsteinnél, 1845, ceruza, fedőfehér, 200×290 mm

Gasteinben és onnan kiinduló útjain Libay másik fontos témája a hegyvidéki táj volt. Koloritja itt az előtér zöldjeinek különböző árnyalataitól a távoli hegyek már-már valószínűtlen lilás kékjéig terjedt. A veduták szokásos esztétikai, topográfiai megítélésén túl Libay egyes műveinek vizsgálatánál Vetters és Slupetzky salzburgi professzorok merőben új szempontokra, mégpedig a festő pontos geológiai ábrázolásaira hívták fel a figyelmet (lásd a katalógust). Meggyőződésem, hogy művészünk Besztercebányáról hozta magával a hegyvi-

LIBAY KÁROLY LAJOS

Karl Ludwig Libay:
Der Wasserfall.
Auqarellierte Bleistiftzeichnung
im Oval, 24x21 cm.

ld. WIEN, DOROTHEUM
443. Kunstversteigerung
15. bis 18. Mai 1979.
Katalogus Nr. 267. S. 40.

LIBAY KÁROLY LAJOS (Besztercebánya, 1816 – Bécs, 1888)

Atyjától, Libay Sámueltől először ötvösséget tanult, majd Bécsben tájrajzolást és tájképfestészetet. Egész Európát és a Közel-Keletet beutazta vázlatkönyvével, és ceruza- és akvarelltanulmányai nyomán litografált albumokat adott ki. Magyarországot is módszeresen lefestette, rajzolta. Stílusa az osztrák és német tájrajzolók harmincas évekbeli klasszicizáló-romantikus törekvéseihez kapcsolható. A művészeti stílusváltozások egész élete folyamán érintetlenül hagyták, de vedutafestészete pontos természetmegfigyeléseivel, gondos, részletező előadásmódjával, kultúrtörténeti fontosságú témáival a korszak magyarországi művészetének így is jelentős értéke.

Irod: Czakó E.: L.K.L. M 1902. 149–151; Siorbán V.: Adatok L. L. életrajzához. Dés 1917.

Sz.J.

387. Keleti táj, 1840-es évek *40.*

akv., p., 218x302 mm
MNG ltsz. F. 65.61

Nehezen meghatározható korú, valószínűleg kora középkori épület romjait elborító pálmaerdőt ábrázol ez a bravúrosan megfestett vízfestmény, amely sárgás tónusával a keleti tájak levegőjének színét igyekszik megközelíteni.

Irod: Aegypten Reisebilder aus dem Orient... nach der Natur gezeichnet und herausgegeben von Ludwig Libay. Wien, 1857; Staud 1931.

Sz.J.

388. Villa Maecenas *45.*

akv., p., 173x266 mm
Jelezve b.l.: Villa Maecenes
MNG ltsz. 1900–751

Róma környékén Tivoliban festette Libay ezt az akvarellt; a kép bal oldalán néhány részlet látszik a híres római művészetpártoló villájának romjaiból, a hegy oldalából vízesés tör elő és a tengerbe zuhan. A vízesés a romantika tájfestészetének kedvelt témája.

Irod: Szabó 1972, 25.kép.

Sz.J.

Művészet Magyarországon 1830 - 1870
MTA MKCS - MNG Bp. 1981.

389. Debrecen látképe, 1861 *106.*

cer., akv., p., 251x420 mm
Jelezve b.l.: Debreczeni 861.
MNG ltsz. F.57.249

Az előtérben a város országúti határa a vámházzal és a sorompóval, jobbra a vasúti pályaudvar, a középtérben a lombos fákkal, alacsony házakkal teli város, amelyből kimagaslanak a templomtornyok.

Libay szikár pontossággal jelenítette meg az alföldi várost, amelynek ábrázolását más hazai tájakkal együtt a hazai közönség már ekkor előnyben részesítette a keleti tájakkal szemben.

Publikálatlan.

Sz.J.

LIGETI ANTAL (Nagykároly, 1823 – Budapest, 1890)

Eredeti neve Hekler. Pályafutását kereskedőként, majd portréfestőként kezdte. Pesten és Bécsben tanult.

Részt vett a szabadságharcban, ezért bujdosásra kényszerült. Sopronban rejtőzködött, ahol Hekler Antal néven portrékat festett. Az 1850-es évek közepén Károlyi István gróf vette pártfogásába és itáliai, valamint közel-keleti utazásra küldte. Itáliában meglátogatta id. Markó Károlyt, egy ideig tanult is tőle, majd tovább vándorolt dél felé. Sok vázlatot készített Sziciliában, amelyek később nagyméretű festmények előképei lettek. 1856-ban a Szentföldre utazott, lerajzolta, akvarellezte Jeruzsálemet, Názáretet, Betlehemet, több napot töltött és rajzokat készített a Libanon hegyén. Közben állandó tanácsokat kapott otthonról megbízójától. 1857-ben visszatért Magyarországra, s csakhamar ismert tájképfestő lett, orientális és magyar témáit egyaránt kedvelték. 1861-től a Nemzeti Múzeum képtárának őreként sok fiatal festő (köztük Munkácsy Mihály) fejlődését segítette. Fontos funkciót töltött be a Képzőművészeti Társulatban, művei többször szerepeltek a Társulat műlapjaként.

1890-ben halála után nagyszabású emlékkiállításon mutatták be egész munkásságát, amely a klasszicizáló és orientizáló romantikától a sajátos középeurópai finom naturalizmusig vezet. A heroikus történelmi tájkép egyik mestere.

Irod: Rapaics 1938.

Sz.J.

bevezető tanulmányt írt hozzá, melyben Libay képeinek nép- és tájismei becsét kellőleg méltatta. Humbold is ekkor intézett a művészhez (1858. márc. 9. Berlinből) egy magasztaló levelet. „Hildebrand Eduárddal együtt, ki maga is sokat járt Egyiptomban — mondja a tudós — művészi alkotását látván otthonosan éreztük magunkat az ismeretes vidékeken. Breuner József gróf úr a saját dicsőségét öregbítette, a mikor az ön művészetét istápolta." A Keleti Utiképek főbb lapjai: Kairói bazár, benyusefi bazár, esnehi iskola, a berberek fejedelmének székhelye Derr Nubiában, továbbá számos hangulatos és színgazdag Nilus vidéki tájkép, Sint látképe, az arabs uralom remekszép építészeti emlékei, Barkauk Kairo mellett, ó-egyiptomi templomok Edfu, Dendera és Philae városában stb. Úgy látszik a díszmű kiadási költségei nagy részben Libayt terhelték. 124 tallérra szabta egy példánynak az árát. Rossz üzlet még sem lehetett, mert a Keleti Utiképeket csakhamar követték „Tirol, Salzburg és Salzkammergut Albuma" (Bécs, Paterno, 50 ívrétű lap egyszínnyomásban) és „Gastein fürdőhely" (Salzburg, Baldi, 10 ívrétű lap, Libay festményei után tíz különböző művésztől rézkarc sokszorosítási technikában készült) kiadványai.

Számos kitüntetés érte a nagy hírnévnek örvendő művészt ez időtájt. A szultán, a dán király, szász herceg rendjelekkel ékesítették az elismerés jeléül. A mi királyunktól, továbbá Hannover, London, Drezda, Württemberg és Weimar műkiállításain a művészeti kiválóságáért aranyérmeket nyert. Munkásságának lajstromát bajos összeállítani, részben mert távol tőlünk teremtette meg alkotásait, részben pedig mert széthordták a különböző országokba. Néhány bécsi kiállítási katalógus nyujt némi anyagot erre vonatkozólag, továbbá Kertbeny: Ungarns Männer der Zeit (1862), Ungarische Nachrichten (1864. 137.), Zeit-Bilder (Pest, 1861, 11), Wiener Zeitung, (1858, 27, 63.) egypár feljegyzése. A bécsi műegyesület 1851. és 1852-iki kiállításán Libaytól láthatók voltak: a Piazzetta, a Ca d'Oro Velencében (65 forint), a muranoi csatorna képe, az Angyalvár, Sallustius villája, Gastein mellett, nápolyi szenes hajó, Paestum (ezeket megvásárolta Arthaber, mind a nyolc ceruzarajz), — a Pitti palota Firenzében, a Pitti palota a Boboli kertből tekintve, a szent Mátyás kolostor Firenzében, Poggioi narancsfák, Castello Firenze mellett, Gannero a castelloi parkban, a toscanai herceg kastélyai Petreja és Poggio, Pisa, Vitellius palotája Pisában, (ez a 10 lap János főherceg tulajdonába ment át), — Nassthal, Gastein, (Rajner főhercegé). Az 1855-ik kiállításon szerepeltek Pizzo-villa a Como taván, Luegg (ceruzarajz 30 frt), tiroli falu Meran mellett (akvarell) című képei.

Abból a korból, mikor még Libay a történelmi festészetre készült, fennmaradt még egy csomó tanulmány, fejekről, kosztümökről és azonkívül sok vázlat, a melyeknek jó része a besztercebányai múzeumban látható. Alvó leányka s felvidéki tót ifjú című képei még ifjúkori kezdőmunkásságának korára esik, ez utóbbit 1838-ban készítette. Egy 10 láb nagyságú oltárképet is festett, tárgya szent Márton, ez Besztercebányán vagy annak környékén valamelyik falusi templomban nyert elhelyezést. Besztercebánya vidéki szénégetőket ábrázoló képéről is tesznek említést egykorú lapok. Látjuk mindebből, hogy világutainak nagyszerű panorámái a hazai kedves vidékek iránti szeretetet nem törölték ki szivéből sohasem. Sőt miután Keleti Utiképeit, az osztrák és svájci hegyvidék nevezetesebb festői pontjait albumokban kiadta, avval az eszmével foglalkozott, hogy ezekhez hasonlóan Magyarországról is egy kötetet fog közrebocsájtani, melyben a magyar népet, történelmet és szép tájakat fogja publikálni. Meglehetős nagy anyagot is gyűjtött össze erre a célra. Fáradozásainak eredménye azonban ismeretlen.

Libay Lajos 1888. január 16-ikán halt meg Bécsben. —27.

Czakó Elemér

A budapesti házak. Írta Hungarus. Politikai Hetiszemle, márc. 2.

Herbert Spencer és művészeti jövőnk. Írta Hekler Antal. Magyar Nemzet, márc. 7.

Egy magyar művésznő (Mirkovszkyné). Írta Nyitray Aladár. Magyar Szalon, márciusi füzet.

Titkos pályázatok. Írta Alfa. Budapesti Hirlap, márc. 8.

A modern iparművészet. Írta Dömötör István. Iparosok Olvasótára: Hasznos olvasmányok. VIII. évfolyam.

A szép lakás. Írta Szántó Kálmán. Budapesti Napló, márc. 16.

Műpártolás. Írta —x. Magyar Szemle, márc. 16. és 23.

Palletan, a könyvújító. Írta Szikszay Ferenc. Magyarország, márc. 16.

Tanulmányok a művészi nevelés köréből. Írta Ujváry Ignác. Nemzeti Nőnevelés, 2—3. szám.

Hogyan támogatják nálunk az építészeket. Magyar Szó, márc. 25.

Művészet és pénz. Pesti Hirlap, márc. 1.

A renaissance-kori művészet. I. Írta dr. Janicsek József. Athenaeum, I. szám.

Műkincsek kivándorlása. Független Magyarország, ápr. 4.

Divat az edényekben. Írta dr. Prém József. Ébredés, ápr. 20.

számában, a Pesti Napló márc. 5. és 6-iki számában, a Pesti Hirlap márc. 5-iki, az Új Idők márc. 9., a Budapesti Hirlap, Budapesti Napló, Magyar Nemzet, Magyarország, Pester Lloyd, Pesti Napló márc. 11-iki, a Magyar Hirlap márc. 11. és 12-iki, az Új Század márc. 16-iki, a Hét márc. 16-iki Hazánk márc. 11. számában.

Nagy Kálmán életrajzát közölték: Budapesti Hirlap, Budapesti Napló, Pesti Hirlap, Pesti Napló febr. 25.

A Kossuth-mauzóleum pályázatát ismertették: Budapesti Hirlap ápr. 2. Budapester Tagblatt ápr. 2. Budapesti Napló, márc. 26., 27., ápr. 2. Egyetértés, márc. 25., ápr. 2. Független Magyarország, márc. 25., 26., 28. Magyarság, ápr. 2. Hazánk, márc. 26. Magyar Hirlap, ápr. 2. Magyar Nemzet, márc. 22., 27. Magyar Szó, márc. 30. Neues Pester Journal, márc. 25., 26., 28., ápr. 2. Pesti Hirlap, márc. 21., 26., ápr. 2. Pester Lloyd, márc. 26., ápr. 2. Pesti Napló, márc. 20., 25., 27., 28., 29., ápr. 2. Uj Idők, márc. 31., ápr. 6.

KIÁLLÍTÁSOK NAPTÁRA

A Münchener Künstlergenossenschaft 1902. évi kiállítására szánt műveket április 10—30-ika közt kell beküldeni Münchenbe. A kiállítás június 1-én nyílik meg és október végéig tart.

A Verein Bildender Künstler Münchens. „Seccession" nemzetközi kiállítására szánt műveket április 15-ikéig kell bejelenteni és május 10-ikéig beküldendő. A kiállítás június 1-én nyílik meg és október végéig tart.

A párisi Société Nationale des Beaux Arts kiállítása megnyílik április 20-ikán és tart június 30-ikáig.

A karlsruhei Jubiläums Kunstausstellung 1902. április 25-ikén nyílik meg és tart október közepéig.

A párisi Salon Annuel de la Société des Artistes français kiállítása május 1-jén nyílik meg és tart június 30-ikáig.

A berlini Grosse Kunstausstellung 1902-re szánt műveket március 15-ike és április 30-ika közt kell beküldeni. A tárlat május 3-ikán nyílik meg és szept. 28-ikán záródik.

A Salzburgi Künstlerhaus und Kunstverein XVIII-ik évi kiállítására a bejelentés határideje május 15-ikén, a beküldésé június 1-én jár le. A kiállítás június 15-ikén nyílik meg és szeptember 30-ikáig tart.

LEJÁRÓ PÁLYÁZAT

1902. szeptember 15-ikén lejár a Vörösmarty-szobor tervére kiirt pályázat. A pályaművek az említett napon déli 12 óráig az „Otthon" írók és hirlapirók köre helyiségébe (Budapest, VII., Dohány-utca 76) küldendők be.

Felelős szerkesztő: LYKA KÁROLY

Kiadótulajdonos: SINGER és WOLFNER
Budapest, Andrássy-út 10.

Hornyánszky Viktor cs. és kir. udvari könyvnyomdája.

Tibay Károly

Telepy Károly az ő, valamint Keleti Gusztáv és Ligeti Antal életét írta.

Szabó Júlia: Képek az aukcióról; Műgyűjtő, 1973/2.sz. 8.l.

Líbay Károly Lajos (Besztercebánya, 1816 - Wien, 1888)

„Hegyi folyópart" cerusarajz 15 x 24 cm

s. l. j. Líbay Védett. Kiállítási ár: 1800 ft.

BÁV 60.Képaukció Bp.1983.május

Libay Károly Lajos Művészet, 1974. okt.

Libay Károly Lajos: Balatonfüred látképe
Panorama de Balatonfüred – Вид на Балатонфюред

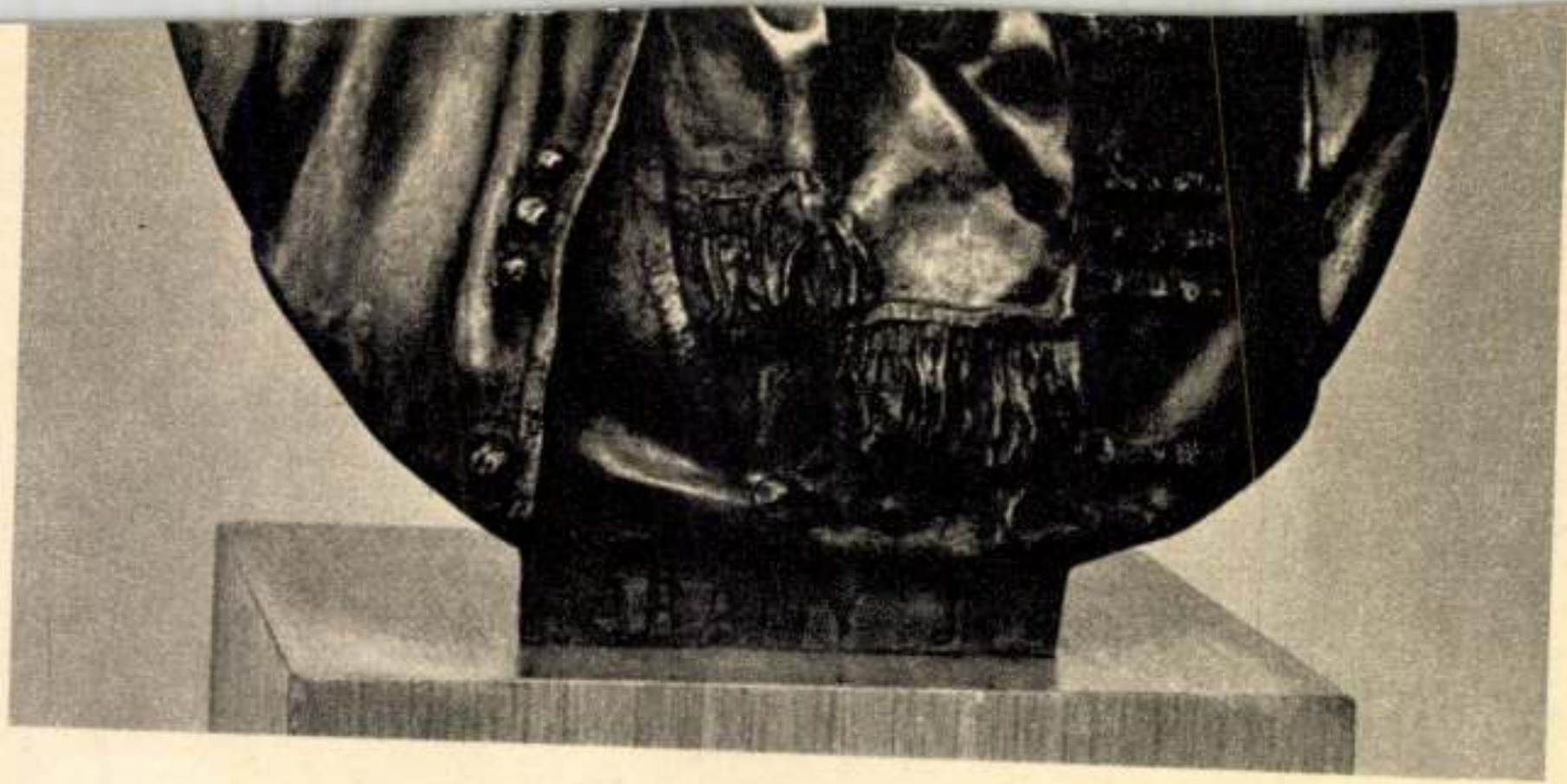

Libay Károly Lajos

1816 - 1888.

Il castello - Aréa, acquarello
(app. al Museo di B.A.
Budapest)

Catalogo della XXI.
biennale. Venezia,
1938 — XVI. 358. c.

INDICE GENERALE

adiglione dell' Ungheria . . . . . Pag. 299
Mostra Internazionale retrospettiva del Secolo XIX . . . . . » 315
ala 8 . . . . . » 317
ala 9 . . . . . » 319
ala 10 . . . . . » 323
ala 11 . . . . . » 329
ala 12 . . . . . » 337
ala 13 . . . . . » 342
ala 14 . . . . . » 348
Sala 15 . . . . . » 354
Indice degli Espositori . . . . . » 361
Indice delle Illustrazioni . . . . . » 385

Libay Károly Lajos
(1816-1881)

82. Tivoli akv. 280 x 200 mm
Ltv. 1898-113

83. C. Metella síremléke
akv. 237 x 201 mm

84. Lugano látképe 1866.
ac. akv. 202 x 287 mm Ltv. 1898-188

XIX.4. városképei és utirajzai MNG 1976.

Libay Károly Lajos

85. Ciprusok a vónai S. Maria dei Angeli templomban 1852. cer. akv. papírás, 225 x 304 mm Ltsz. 1898-190.

86. Firenze. 1852 cer. akv. vakarás 223 x 313 mm.

87. Sorrento 1852 cer. akv. vakarás 225 x 326 mm Ltsz. 1898-193

XIX. sz. városképek és utivaptok MNG 1976.

Lebay Károly Lajos

88. Bellagio a Comói tó mellett.
cer. alv. vakarás 273 x 325 mm
Ltsz. 1898-200

89. St. Moritz. 1866
cer. alv. 249 x 365 mm Ltsz. 1898-201

XIX. sz. városképei és utirajzai MNG 1976

Libay Károly Lajos

90. Nürnberg akv. 248 x 350 mm
Ltv. 1898-205

91. Weissenkirchen és Dürrenstein
akv. 351 x 277 mm Ltv. 1898-206

92. Ischl, parasztlakodalom akv. 247 x 350 mm
Ltv. 1898-207

XIX. sz. városképek és utirajzok MNG 1976.

Líbay Károly Lajos

93. Róma 1852 alv. 241 x 349 mm
Ltg. 1898-209

94. Sorrentói részlet 1852
alv. 231 x 328 mm

95. Róma, a Forum Romanum
alv. 223 x 324 mm
Ltg. 1898-211

XIX.sz. városképek és utirajzok MNG 1976.

Libay Károly Lajos

7.

96 Amalfi cer. akv. vakarás
224 x 323 mm Ltsz. 1898-213

97 Lausanne 1860
cer. akv. 226 x 324 mm Ltsz. 1898-215

98. Garda-tó akv. 230 x 344 mm
Ltsz. 1898-218

XIX. városképek és utinyomok MNG 1976

8.

Libay Károly Lajos

93. Velence cer. akv. 307 x 213 mm

100. Róma Caius Cestius piramisa
cer. akv. valaván 187 x 262 mm Ltv. 1898-221

101. Merano p. akv. cer. 211 x 297 mm
Ltv. 1898-225

102. Isdul. 1847. akv. 220 x 311 mm
Ltv. 1898-764

XIX. sz. vadorzsek és ultrazöld MNG 1976

Libay Károly Lajos

103. Linz város látképe 1847.
akv. 243 x 318 mm Ltsz. 1900-774

104. Szlávy p. lav. cer. 223 x 331 mm
Ltsz. 1937-3194

105. Tihany p. lav. cer. 161 x 226 mm
Ltsz. 1937-3196

XIX. sz. városképek és utazások MNG 1976.

Libay Károly Lajos

106. Árva vára. 1857.
p. lav. cer 269 x 407 mm Ltv.: 1937-3197

107. Dévény 1857.
p. lav. cer. 288 x 413 mm Ltv.: 1937-3202

108. Velence p. akv. cer 228 x 352 mm
Ltv. F. 67. 118.

XIX. sz. városlejtet és utilapok MNG 1976.

Líbay Károly Lajos (1816-1888)

78. Haustin a Duna mellett 1845.
Cer. fedőfelier 120 x 221 mm Ltsz. 1898-172

79. Salzburg akv. 185 x 137 mm Ltsz. 1898-173

80. Regensburgi részlet 1849. akv. 215 x 184 mm
Ltsz. 1898-179

81. Szakara p. akv. 156 x 248 mm
Ltsz. 1898-180

XIX. sz. városlépet és utirajzok MNG 1976

Líbay Károly Lajos

(1816-1888) rézbe karcolta a magyar-országi várpanoramákat.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XIX. században, Budapest, 1970.

131.

Libay Károly Lajos

5. p. pines reprodukció, egép táblán:
„Parantudvar", 1843, olaj, fa, 31.5 x 27 cm.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészeta XIX
században, Budapest, 1970.

Lábay Károly Lajos

Méltatás

Tasnádi Attila: XIX. századi városképek és . . .
Népszava, 1976. jún. 11. – 5 oldal.

Libay Kvéroly

A leglát ványos abbak Libay lapjai.

Tasnádi Attila: XIX szárádi városhíjek...
Népszava, 1976. jun. 11 – 5 oldal.

Libay Károly Lajos

A MNG Budavári Palotájában szerepelt a kiállitáson alkotásaival.

Magyar Hirlap 1976-141-4
Wagner:Városképek és utirajzok

LIBAY KÁROLY LAJOS

/ 1814-1888 /

Karl Ludwig Libay:
Rathausberg mit dem Knappenhause.
Aquarellierte Bleistiftzeichnung
im Oval, 25x30 cm.

ld. WIEN, DOROTHEUM
443. Kunstversteigerung.
15. bis 18. Mai 1979.
Katalogus Nr. 266., S. 40.

Libay Lajos

A debreceni református kollegium gyüjteményében található több kőnyomat: Balatonfüred, Balatonfüreden Kisfaludy Sándor arcképe stb.

Müvszet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1978 Bp. 624.o.

Balogh: A debreceni ref.koll. gyüjteményének keletkezése

Libay Lajos Becsben

1858. febr. – márc. kiáll. Műegy-
let: Természet után rajzolt utiké-
pek Keletről. 12 litografia. (1. A
perzsa bazár egy része Kairóban. –
2. Bargoůk mecset belseje Kairó-
ban. – 3. Siůt látképe. – A siůti
sirokhoz vezető ut. – Kisseir mel-
letti Niluspart. – Abůfeda mel-
letti Niluspart. – 4. Fellah-la-
kás El-Gaziehban. – 5. Egy tano-
da Esneben. – 6. Bazár Benisoůef-
ben. – 7. Beni Halal melletti
Niluspart négy látképben. – 8.
Imola Philoae szigeten. – 9. Nilus
partja a rákjegyű égikör alatt négy
látképben. – 10. Imola Denderoch-
ban. – 11. Imola Edfuban. – 12.
Deeri berberfőnök laka.)

1858. nov. – dec. kiáll.: Termé-
szet után rajzolt utiképek Keletről.
(1. Konstantinápoly Pera külváros
felől. – 2. Egyptomi táncosnők. –

Vallás- és Közokt. minisztérium

III. 232

3. Utca Cairóban. — 4. Beduin falu Asfun mellett. — 5. Egy varga boltja és egy borbélymühely Cairóban. — A tantaki mecset bemejárata. — 6. A ghizei piramisok. — 7. Egyptomi hajosok. — 8. A Memnon oszlop Theba mellett. — 9. Mensale a hasonló nevű tó mellett. — 10. Hassan szultán mecsetjének belseje Cairóban. — 11. Átmenet a Niluson El-Gazich mellett. — 12. Az uj kikötő Alexandriában.) — Továbbá ki voltak még állítva. L.-től: Tajrész Ischl mellett, vízf. vázlat. — Tirol falu, vízf.-vázlat. — A Comer-tó, vízf.-vázlat. — A Hallstädti-tó, vízf.-vázlat.

1859. máj.-jun. kiáll.: Természet után rajzolt utikepek Keletről, 12 drb litográfia. (1. Egy sziklasir bejárata és belseje Beni-Haszánnál. —

Velencei művészet III. 225.

2. Rabvásár Kenneh mellett. — 3. Egy fellah-lak Nubiában. — 4. Kalabse templom omladékai. — 5. Bairam ünnep Cairoban. — 6. Vadelarab Nubiában. — 7. Menyasszony ünneplés Sziutnál. — 8. A karnaki templom keletről nézve. — 9. A nagy piac („El-Rumeyleh") Cairoban. — 10. Vázlatok a Fajumtól a Moeristóhoz vezető utról. — 11. Gebelein Erment felett. — 12. A karnaki templom belseje.)

1860. máj. — jun. kiáll.: Természet után rajzolt 12 utikép Keletről, litografia. (1. Babel Naszkapu Cairoban. — 2. Templom omladékok Beggeh szigetén Philaenak átellenében. — 3. Korosko Nubiában. — 4. A Djebel Selsele régi kőbányákból. — Klastrom Teir Djebelén. — 5. Esneh látképe. — Girgeh látképe. — Assuantól felfelé nézve. — Phile sziget lát-

Umbriai műemlékei. felügyelőség

VIII. 207

Libay Lajos 4

képe. — 6. Esnek templomnak belseje. — 7. A Szabúi templom. — A Memnonium Theba mellett. — 8. Minich létképe. — Fajumnak egy része. — 9. Egy minichi mecset bejárata. — Egy török ház udvara Kennehben. — ~~Egy~~ Damiette ~~ház bejárata~~ vázlata. — Luxor templomának egy része. — 10. Utca Cairoban. — 11. Elephantine sziget Assúan felől. — 12. Vízzuhatagok Wady Halfa felett Nubiában)

Gulyás Pál dr. III. 238.

Libay Lajos

festő

szül. 1815. Besztercebánya.

1839 és 1840 Gundel díj.

Lásd

Fleischer Bées 64. l.

Libay Lajos, festő, aranyműves fia, szül. 1815-ben Besztercebányán, 1835 okt.-ben iratkozott be és 1840 őszéig a tájképfestészeti szakosztályon J. Mössmer tanítványa volt. Kétízben, 1839 és 1840-ben a Gundel-díjat nyerte.

LÖBL DÁVID ÉS FIA · BPEST N
ÚU 26 · 1875

Michelangelo

Velhagen és Klasing

I/2 polc

Libay Lajos

† (*Libay Lajos jeles festész hazánkfiát*), ki szép keleti képeivel egész Europa figyelmét magára vonta, közelebb azon kitüntetés érte, hogy a dán király a Danebrog-rend harmadik osztálya jelvényével diszitette föl.

Vas. Ujs.
1861. 57. 1.

35-ik számához 1861.

HÁZ.

+ (*Kun Tamás*) Borsodmegye főorvosától Miskolczon ily czimü gyakorlati hasznos munka jelent meg: „*A megyei főorvos tisztiköre.*“ Ára 1 ft.

+ (*Jósika Miklósnak*) közelebb megjelent „*II. Rákóczy Ferencz*“ czimü hat kötetes történeti regényét pár hét alatt ugy elkapkodták, hogy most már uj kiadást kell belőle rendezni.

+ (*Lauffer* és *Stolpnál*) következő érdekes munka jelent meg: „*A pogány magyarok vallása.*“ Irta *Kállay Ferencz*, m. akad. tag s volt kir. százados-hadbiró. A Kisfaludy-társaság által ötven aranynyal jutalmazott mythologiai pályamunka. A becses mű 330 lapra terjed.

+ (*Kecskeméten*) megjelent azon szép emlékbeszéd, melyet *Szász Károly* Félegyházán f. é. jun. 8-án gr. *Teleki László* felett tartott.

+ (*Libay Lajos, jeles tájfestészünk*) gyönyörü egyiptomi képalbumát most olcsóbb kiadásban, magyar szöveggel szándékozik közzétenni. Reméljük, hogy csak akad kiadója oly müveknek, melyekért a jeles müvész az angol királynő, a bajor király, a baadeni nagyherczeg s több más német fejedelem, sőt a nemrég kimult török zultán részéről is rendjeleket, értékes emlékeket, vagy sajátkezü elismerő leveleket nyert. Közelebb pedig Gasteinban, hol minden évben a fürdői évszakot szokta tölteni, az ott mulató magas vendégek különös figyelmének volt tárgya. Nevezetesen a görög király s a brabanti herczeg asztalához is meghivatott, kik, műtermét több izben meglátogatván, szép számu megrendeléseket tettek nála; a többi közt a görög király a szliácsi fürdő pompás látképét is lefesteti vele. E kitüntetéseket mindenki örömmel olvasandja derék hazánkfiáról.

+ *Rozsnyón* megjelent a „*Hadmezei szolgálat.*“ Emlékeztető és tanácsadó zsebkönyv gyalog, tüzér, lovas fő- és altisztek számára. Irta *Szomor Károly*, egykori főszázados a 8-ik huszárezredben. Ára 2 ft. Sok olvasót kivánunk e műnek.

Egyház és iskola.

+ (*A magyar- és erdélyországi kegyesrendiek*) Pesten aug. 22-én megnyitott választógyülésökben rendkormányzónak ujolag Purgstaller Józsefet, kormánysegédekül pedig Villiger Józsefet, Markó Albertet, Jallosics Endrét, Jaeger Sal. Ferenczet, Horváth Cyrillt, Tóth Jánost, Schirkhuber Móriczot; s rendi kormánytanácsosokul Dornay Istvánt, Jaeger Ágostont és Schröck Ferenczet választották meg.

— (*A néptanitók ügyében*). *Veszprém.* aug. 8. Már az 1860-ik évi Polit. Ujdonságok 20-ik számában egy „*alkalmas néptanitókat.*“ czim alatt irt czikket olvasánk, mely V . . . mi egyházmegye kebelében, egy népes egyház egyik tanitójában — ki csak is kézimesterséget tanult — a roszul kezelt népnövelés példáját mutatja fel. Ugyan a fent irt évi Prot. egyházi és iskolai lap 24-ik számában, ugyane tárgyban — mintegy válaszul szó emeltetett. Az eredmény a kérdéses egyén elbocsátása lett. De még akkor is az illető egyház előljárósága és nem az egyházmegyei tanácsszék által, melynek kötelessége volna, a népnövelés felett szigoruan őrködni, s az ily kellemetlenségektől mind magát az e. m. tanácsszéket, mind a vallást megóvni. De vajjon megfelel-e az e. m. tanácsszék e fontos feladatából származó kötelezettségének kellő szigorral? kitetszik a fent irt czikknek is alapjául szolgált, ebbeli — ugyszólván — könnyelmüségének ujolag adott példájából: ugyyan is, a fent irt czikk Cs . . . K . . ban, mint csak kézi mesterségét tanult egyénben mutatta fel példáját a roszul kezelt népnövelésnek, kinek avatatlan kezei között az anyaszt. egyház veteményes kertjének gyenge növényei csak hervadoztak és fogytak; és mégis ez egyént — bár a Sz. G. egyház ez érdekből kebeleből elbocsátotta — az e. m. kebelébe visszafogadván, a K . . si egyház rendes iskolatanitójául kinevezte; holott az e. m. ben van s. tanitó, ki egyenesen s kizárólagosan a tanitói pályára keszült, kiről bizonyosan tudom, hogy a K . . si iskolatanitóságot szivesen elfogadta volna; de az üresedést nem tudván, nem kérhette. Miért van ez? . . Hát oly csekély fontossággá lett már napjainkban, s különösen e. megyénkben a népnövelés ügye, hogy gyermekeink szellemi tápláltatására, felettök őrködésre — nem választjuk meg oly gondosan a pásztort, mint barmainkéira?! Ha ezt látom, mindannyiszor fájón gondolok a jövő nemzedék sorsára, és nem csudálkozom még napjainkban is — fájdalom, hogy ki kell mondanom — bizony meglehetős nagy részben uralkodó vallástalanságon. Őrállók! kik egy nemzedék növelése, alakitása, ugy szólván — sorsa fölött vigyázni hivattattatok, hiszem, nem feledétek, hogy sáfársagtok számon kéretik. Őrködjetek hát Isten országa földi tagjai felett egyenes, tiszta lelki ismerettel! Adjatok értelmes, arra készült néptanitókat a csemeték közé; és igy fogtok adni jó keresztyéneket az egyháznak, — hű s értelmes hazafiakat a hazának. — *S. J.*

— (*A holdmezővásárhelyi ref. egyház*) elhatározta a jövő iskolai évre a VII. gymnáziumi osztály fölállitását. Egyuttal kimondatott, hogy a főgymnázium jövőre teljessé fog tétetni. A következő évben, a VII osztályban 8 tanár fog müködni; egy-egy tanárnak fizetése 700 o. forintra egészittetett ki.

Nem lehet dicséret nélkül hagyni e nemes egyház áldozatkészségét, mely 4 rendes lelkészi s körülbelől 20 népiskolatanitói állomáson kivül, még egy gymnáziumot is önerejéből állitott és tart fel. Méltó felfogása a korszellemének, hogy a szellemi előhaladás biztos alapja a nemzet életének,

s hogy az anyagi áldozatok a nép *értelmességében* dusan meg lesznek jutalmazva,

Nem lehet elhallgatnom, hogy egy igen tisztelt és szeretett tanártársunk a mult évben betegeskedése miatt nem szolgálhatott, s még most is tartó gyengélkedése miatt pedig leköszönt; de az egyház mint a mult évben, ugy a jövőben is helyettesités által határozta el székének betöltését, s bevárja a szenvedő férfiu felgyógyulását. Köszenet e kegyeletért a nemes egyháznak az egész tanári kar részéről!

Egy más tanáriszék pedig pályázat utján töltetik be; ugy tudom, hogy e helyre reál-irányu egyénre lesz szükség.

Ezeket a növelés érdekében tudomásra juttatva, legyen fölhíva egyuttal a vidéki közönség, hogy fiaikat gymnáziumunkba minél nagyobb számban igyekezzenek behozni. Az iskolai év kezdete oktober 1-je. ⊙

\+ (*Geduly Lajos ujonnan választott evang. superitendens beiktatási ünnepélye*) m. hó 22-én ment véghez a pozsonyi evangelikus német templomban, Székács József superintendens által vezettetvén be uj diszes hivatalába.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

\+(*A budapesti lánczhid jövedelme*) f. é. jan. 1-től jun. 30-ig összesen 260,703 ft 35 krra megy.

\+ (*A világkiállitási palota épitése Londonban*) csudás gyorsasággal halad. A roppant épületnek egész talapzata készen van már, s azon 1100 vasoszlopból, melyek az épület terhének emelésére rendelvék, 400 már rendeltetése helyén áll. Az egész vasmunkával, melyre 80,000 mázsa vas kivántatik, okt. 30-án már készen lesznek. Okt. elején a szépmüvészeteknek szánt osztály már befedetten és készen álland, febr. elején pedig az egész épület készen leend. A kiállitni szándékozóknak helyérti folyamodásai csak szept. 30-ig fogadtatnak el. Azt mondják, oly nagy a folyamodók száma, hogy ha mindegyiknek kivánságát teljesitenék, akkor csupán azon angol kiállitók számára, kik már eddig folyamodtak helyért, kétszer ily nagy épületet kellene épiteni.

\+ (*Az idei termés hazánkban.*) A hozzánk érkező nagyszámu tudósitások szerint az idei termés Magyarország csaknem minden részében kedvezőleg ütött ki; ellenben az erdélyi lapok az ottani rosz termésről és növekedő drágaságról panaszkodnak.

\+ (*Gazdákat érdeklő hirek.*) Egész Olaszországból a termésről kedvezőtlen tudósitások érkeznek. Az utóbbi időkben beállt afrikai hőség az egész termést semmivé tette. A nagy forróság miatt az erdőkben a fák kezdenek kiszáradni. Takarmány nincs. Viznek nagy hiánya van; a folyók, patakok kiszáradtak; Parmában, Modenában a barmokat le kellett ütni vizhiány miatt. Genua körül is oly nagy a vizszükség, hogy a szomszéd helységekből a lakosok hordókkal mennek Genuába, hogy a kutakból, melyekből a hajókat ellátják, házi szükségeiket fedezzék.

\+ (*Marhabetegség.*) Nagy-Szebenben és környékén aszály ütött ki a szarvasmarha közt, s már is tetemes kárt okozott.

\+ (*Pozsonyváros tanácskozmánya egy fontos kérdés fölött.*) Pozsonyváros képviselő-testülete mult havi egyik ülésében azon fontos kérdés fölött tanácskozott: mily uton és módon lehetne Pozsonyváros kereskedelme és ipara további sülyedésének gátot vetni? Legelőbb egy állandó dunahid épitését látta szükségesnek, s miután az államvaspályát az a terv foglalkodtatja, hogy Marcheggnél a Dunán hidat verjen, elhatároztatott, Bécsbe egy küldöttséget inditani, melynek feladata leend, rábirni a vaspályaigazgatóságot, hogy az áthidalást Pozsonyba tegye át. Továbbá a gabonakereskedés emelésére raktárak s egy gabnabörze épitése, valamint a gabnapiacz szabályozása tünt ki nemcsak ohajtandónak, de fölötte szükségesnek is. Miután azonban a község pénzereje ez intézkedések foganatositására nem elégséges, határozattá lőn: minden mázsa kiviendő gabna után egy krajczár kiviteli vámot léptetni életbe. E rendszabályból 8—10,000 ft. tiszta hasznot várnak. Magától értetik, hogy e vám az átmeneti forgalmat nem érinti.

Közintézetek, egyletek.

\+ (*Az országos szemgyógyintézet*), mely eddig Győrött volt, Pécsre tétetett át.

= (*Uj alapitvány a zenedénél.*) Gr. *Wenkheim* Krisztina a budapesti zenede javára 120 ftnyi alapitványt tett.

\+ (*Az eperjesi takarékpénztár forgalma*) 1860. jul. 1-től 1861. jun. 30-ig 3,883,327 ft 12 krt tett; az egylet vagyona 1,021,765 ft, jövedelme 91,398 ft 70 kr.

Balesetek, elemi csapások.

\+ (*Gyilkosság és megkisértett öngyilkosság.*) Aug. 22-én a Józsefvárosban egy asztalos nejét borotvával meggyilkolták. A gyanu egy asztalosleg ényre esett, ki az asszonynyal, mivel ez tőle a kivánt pénzt megtagadta, czivódott s reggelre eltünt. Másnap délben a tábori kórház mellett épen akkor fogták el, midőn magát szintén borotvával akarta kivégezni. — Ugyancsak aug. 22-én a városligetben egy 19 éves hajadon a tóba ugrott a pávaszigetről, de kimentették. Tettének oka nincs tudva, de valószinüleg szerencsétlen szerelem miatt vetemedett a borzasztó kisérletre.

\+ (*Tüzvész.*) Duna-Mócs helység Komárommegyében aug. 18-án majd egészen hamuvá égett. E község a magyar biztositó társaságnál 6 évre volt biztositva, de már a második évre megtagadta fizetendő díját. A szükkeblüség keserüen megboszulta magát a lakosokon.

Libay Károly Lajos festői utazásai

Walter Koschatzky

Olyan művész előtt tisztelgünk, aki 180 évvel ezelőtt született és több mint 100 éve halt meg, aki Európa egyik legizgalmasabb és egyben legvirágzóbb korszakának szülötte, kinek élete tevékeny és sikeres volt.

1814-ben, éppen születése évében kezdődött világunk nagy korszakfordulója. Az országokat évtizedeken keresztül háborúval feltartóztathatatlanul és legyőzhetetlenül feldúló hódítót, Napóleont, aki a franciák közül elsőként ült a császári trónra, a népek csatájában közösen legyőzték és trónjától megfosztották, majd ezután 1815-ben a Bécsi Kongresszuson hozzákezdtek a békés rend megteremtéséhez. Ezek az események határozták meg a következő évtizedeket, legalábbis a XIX. század hetvenes éveiig, éppen ekkor élt és alkotta meg életművét Libay Károly Lajos.

Az 1814/15-ös kongresszus nyomán Bécs hosszú időre új helyzetbe került Európa közepén, szellemi, gazdasági és társadalmi fellendülés következett be, melyben a kultúra, az életöröm és a szépség különleges módon bontakozhatott ki. Ennek egyik leglátványosabb következménye az lett, hogy a művészek nemesi és feltörekvő polgári származású mecénásaik támogatásával megbecsülésnek örvendhettek és sikert arattak. Így volt ez Libay esetében is, aki hazáját elhagyva boldogulását Bécsben kereste.

Korunk angol történésze, Sir William Henry Hadow jegyezte le *Oxford History* című könyvében a következő figyelemre méltó mondatot: „Ha meg kellene neveznem a világtörténelem három legnagyobb művészeti korszakát, első helyen a Periklész korabeli Athént, második helyen az Erzsébet kori Angliát, és harmadikként kétségkívül a XVIII. század második felének és a XIX. század első negyedének Bécsét nevezném meg." És éppen ebbe a Bécsbe ment Libay is, úgy, mint szászországi vagy sváb művésztársai, akik a császárvárosban keresték és találták meg sikereiket. Libay apja, Sámuel aranyötvös-műves műhelyében szerezte szaktudását. Apja díszserlegei és filigránmunkái híresek voltak. De a fiú elhatározta, hogy nem lép az ő nyomdokaiba, hanem a szabad művészek útját járja, mint festő és rajzoló. Ki nem érez itt hasonlóságot egy másik, Libaynál híresebb és néhány száz évvel korábban élt művésszel, *Albrecht Dürer*rel, aki szintén aranyművesként nőtt fel apja műhelyében, aki — úgy tűnik, ma már megállapítható — mint derék kézműves a magyarországi Ajtósról vándorolt Nürnbergbe. Ez a fiú sem elégedett meg a nemes kézművességgel és a szabad művészet, a festészet mellett döntött.

Így aztán Libay 1855-ben elkezdte a bécsi Művészeti Akadémiát. Breuner gróf személyében hamar megtalálta mecénását, akivel beutazta az Alpok országait, és ettől kezdve neki készítette figyelemre méltó műveit. Röviddel a század közepét követően János ausztriai főhercegnek is dolgozik, aki udvari festőinek — *Jacob Gauermann, Matthäus Loder* és *Thomas Ender* — tevékenységével hathatósan hozzájárult a hegyi világ szépségeinek művészi megörökítéséhez.

Libay éppen ezekben a műveiben tudta érvényesíteni az ötvösségből merítő technikájának minden fortélyát: a kemény grafitceruzával fehér krétarétegre történő rajzolási eljárást, mellyel a legfinomabb rajzművészeti hatást érte el, amely csak a klasszikus ezüsttoll-technikához hasonlítható.

Nem kevésbé fontos megemlíteni, hogy Libay műveit, amelyeket a távoli egyiptomi és núbiai utazásaiból hozott haza, a kor legnagyobb bécsi mestereként számon tartott *Rudolf von Alt* színes litográfiákba fordította át 1855-ben. Alt már 10 évvel korábban, tehát 1844-ben 48 részes felbecsülhetetlen értékű sorozatot alkotott Pest-Buda látképeinek legszebb rajzaiból, melyet 1892-ben díszkötetté alakítva Ferenc József császárnak ajándékozott. A kötetet a bécsi Nemzeti Könyvtár őrzi.

Mi is volt az, ami ennek a művészetekben olyan gazdag, a szépség örömével átitatott korszaknak, amelyben Libay Károly Lajos élt és alkotott, megadta a sajátosságát és jelentőségét? E kérdés megválaszolásához röviden vissza kell mennünk a XVIII. század végéhez. A nagy uralkodónő, császári hitves, Ausztria főhercegnője és Magyaror-

ság királynője, Mária Terézia kora 1780-ban halálával hirtelen véget ért. Korszakának művészete ennek a jelentős asszonynak és anyának lényét tükrözte, melyet belső finomság, életvidámság, nyílt, a világhoz forduló szellemiség jellemzett. Mindezt schönbrunni kastélya tükrözte a leghívebben. Mária Terézia nagy jelentőséget tulajdonított élete folyamán a művészetek támogatásának, újonnan alapította a Művészeti Akadémiát, ezt a rajzművészet további fejlődése szempontjából oly fontos intézményt, ahová mindenhonnan jelentős művészeket hívott meg Bécsbe tanárnak. Így pontosan követte kancellárja, Wenzel Kaunitz herceg tanácsát, aki egy, a császárnő által kért szakvéleményében nem kevesebbet állított, mint azt, hogy Franciaországról kell példát venni, ahol a művészek, a festők, mint például Poussin vagy Lebrun a nemzetnek sokkal több maradandót alkottak, mint az összes hadvezér, legyen az egy Vauban, egy Turenne vagy a többiek mindnyájan együttvéve. Bátor beszéd, el kell ismerni, egy olyan korban, ahol a katonai pompa volt a legfontosabb, olyan beszéd, melyet éppen mi, mai emberek tudunk ma jobban, mint valaha helyeselni. És Mária Terézia is helyeselte, akitől sok bölcs mondás maradt ránk, mint például az, hogy egy silányabb béke még mindig jobb, mint a legszerencsésebb háború.

De Mária Terézia halála után II. József uralkodása alatt bekövetkezett a nagy változás. Noha éppen őt magát alig érdekelték a művészetek (sőt egyszer még azt is mondta, hogy tulajdonképpen minden régi dolgot ki kellene dobni), de a toleranciáról, a szabadságról és a felvilágosodásról vallott elképzelései tág teret engedtek mindazok-

Libay Károly Lajos: Utcai bazár Kairóban,
1856, ceruza, akvarell, 313×210 mm

Libay Károly Lajos: A memnon oszlopok Théba mellett (Fotók Berényi Zsuzsa)

nak a szellemi áramlatoknak, amelyek az angliai és hollandiai fejlődésből nőttek ki. Nézetei középpontjában mindig a természetről alkotott meggyőződése állt, nem annyira romantikus értelemben véve, ahogy ezt a német művészek hamarosan meg is tették, hanem a természetes környezetben élt természetes élet értelmében. A szabadon növő angol park nálunk is felváltotta a maga korában a természetet művészi módon átformáló francia kertet. Mindez arra az elképzelésre vezethető vissza, hogy a romlatlan természetes ember tisztább és nemesebb, nem ismeri az udvari intrikát, a trükköket és az önzést, csak a hűség és a felebaráti szeretet jellemzi. Ez azonban félreértésnek bizonyult, mint azt az idő megmutatta.

Mindenesetre azóta a jozefinizmus eszményképei a természet vizsgálatát célozták meg a kutatás és a tudomány minden formájában, és ezek az ideák alakították a művészet céljait is. A valóság, a látható világ megragadása és sajátosságainak és szépségének megtartása volt az, amit a festők be akartak mutatni.

A kultúrtörténetnek éppen ebbe a korszakába nőtt bele Libay Károly, és legjobb tehetsége szerint teljesítette feladatát. Számunkra azonban ő többet jelenthet, mint az, hogy kora művésze volt. A művészet népeket összekötő eszméjét közvetíti számunkra, amely átlépi a határokat és elhiteti, hogy a művészet és a természet szépsége, az e világ felett érzett öröm, az emberek egymásra találása a meggyőződés szilárd védőbástyája mindazon problémák ellen, amelyekről a jelenkor úgy érzi, hogy annak ki van szolgáltatva. ■

Magyarok a fáraók földjén

Sinkovits Péter

A Bécsben rendezett *Ägyptomanie* kiállítással szinte egyidejűleg jelent meg az *Egyiptom magyar képeken* című mappa, mely válogatást tartalmaz *Forray Iván* 1842-ben és *Libay Károly Lajos* 1855—56-ban az észak-afrikai országban tett utazása során készített grafikákból. Gróf Forray Iván (1817—1852) Zichy Ödön és Batthyány Athur társaságában utazott Alexandrián keresztül Kairóba, megelőzve Flaubert-t, aki barátjával Maxime Du Camp-mal 1850-ben tette meg ugyanezt az utat, és Libay Károly Lajost, aki 1855 decemberében indult el Breuner gróf társaságában féléves egyiptomi útra.

Forray Iván a kor romantikus utazóinak stilusában színes akvarelleken és naplójegyzetekben rögzítette élményeit. Keleti útjain finom akvarelleket festett, melyekben a táj jellegzetességei mellett életképeket készített, megragadva az európaitól eltérő szokásokat, s finoman jelenítve meg a kaftánokba, csadorokba öltözött lakosok sajátos típusait. Forray Iván keleti és nyugati országokban készített útirajzai azt bizonyítják, hogy készítőjük nem csupán műkedvelő, rajzolgató gróf, hanem művészi szinten megjelenítő alkotó. Neveltetésének körülményeiről, közvetlen környezetéről sokat megtudhatunk a magyar művelődéstörténet lapjairól. Édesanyja, Brunszvik Júlia grófnő annak a Brunszvik családnak a tagja, amelyik a XVIII. század második felében emelkedett főnemesi rangra. A nagyközönség elsősorban a martonvásári Brunszvikokat ismeri, hiszen az ifjú Brunszvik Antal két leányát, Terézt és Josephint Beethoven tanította zongorázni. Kevesebben tudják, hogy Teréz kitűnően festett és rajzolt. Lyka Károly *A táblabíró világ művészete* című munkájában azt írja, hogy a főrangú társaságban a jobb neveltséghez tartozik egy kicsit érteni a rajzoláshoz és a gouche-festéshez. A XIX. század első felében szinte művész számba vették a három Brunszvik kisasszonyt; Henriettát, Mária Lujzát és Forray Iván majdani édesanyját, Júliát — írja Lyka Károly. A család különlegesen értékes műgyűjteménnyel rendelkezett, melyet a dédapa Brunszvik Antal alapozott meg, s amikor 1822-ben *Schams* a budai nevezetességekről készített leírást — *Vollständige Beschreibung der köngl. freyen Haupt Stadt in Ungern* —, akkor hosszan elemzi a nagyapa, Brunszvik József palotájának gazdagságát, ahol *Leonardo da Vinci-*, *Tiziano-*, *Raffaello-*, *Rembrandt-*, *Dürer-* és *Holbein*-festményeket látott a falakon. A híres gyűjteményt Forray nagybátyja fejlesztette tovább, amikor Rómában volt követségi tanácsos. Miként huga, Brunszvik Ágoston is képzett festő volt, *Niszel József* pozsonyi festő tanítványa, feltételezhető tehát, hogy jó szemmel válogatott a napóleoni háborúk feldúlta olasz műkereskedelmi piacon. Noha nem tudjuk biztosan, hogy a felsorolásokban szereplő művek mind eredetiek voltak-e, azt azonban megállapíthatjuk, hogy a képzőművészeti formálás iránt fogékony fiatal Forray Iván rendkívül inspiráló környezetben nevelkedett.

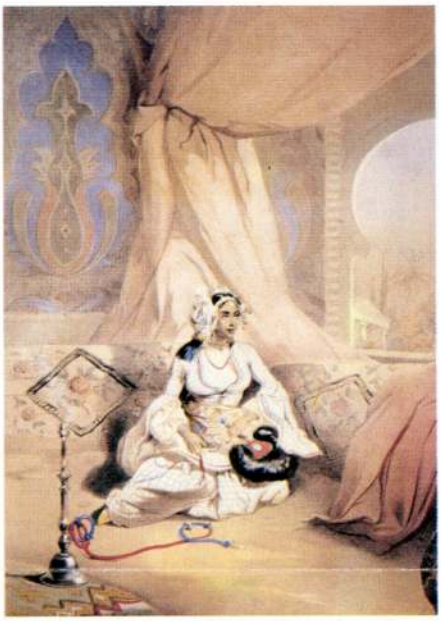

Forray Iván: Abesszín nő,
1859, 400×305 cm

Az utazása során készített színes lapokon megismerhetjük az egyiptomi népélet jellegzetes figu-

Bajkay Éva

LIBAY KÁROLY LAJOS ISCHL-KÉPEI

Zádor Anna tiszteletére

Az osztrák látképek teljességre törekvő katalógusa immár két pótkötettel is ellátva[1] mindezideig nem tartalmazza a meglehetősen elfeledett (főleg Ausztriában tevékenykedett) magyar mester, Libay Bad Ischlről készült sorozatát. Különös bizonysága ez annak, hogy a Magyar Nemzeti Galéria Grafikai gyűjteményében megtalálható kis mappa az egyetlen fennmaradt példány ebből, s mint ilyen feltétlen közzétételt igényel.[2]

A bécsi akadémiai tanulmányokat kitüntetéssel lezárt festőnk hamar elfordult az egyházi és portrémegrendelésektől.[3] Utolsó tanárai Thomas Ender (1793–1875) és Joseph Mössmer (1780–1848) hatására a természetábrázolás mellett kötelezte el magát. A szabadban rajzolás és akvarellezés már növendék korában megihlette, s a nyári gyakorlatokon szerzett friss természetélmények keresése egész munkásságát befolyásolta. Noha legjobb tájképein a plein air megoldásokig jutott el, művei zömét a kor megrendelői közízlését kielégítő veduták képezték. A fotó és új reprodukciós eljárások előre törésével e műfaj lassan háttérbe szorult és a progresszívitásra koncentráló későbbi művészettörténetből szinte teljesen kimaradt. Ma az egyre inkább kommercializálódó reprók, poszterek, képeslapok dömpingje idején, figyelve e 150 évvel korábbi jelenséget, a párhuzam könnyen felfedezhető. Napjainkban a reprók Európa ill. a világ egészére vonják tekintetünket. A 19. század első felében a francia felvilágosodással lángra lobbant természettudományos, geográfiai, etnográfiai érdeklődés először a helyi értékek propagálására hatott ki. A nemzeti öntudat fokozódása, a megkésett és felemás polgárosodási folyamat eredményeként a helyi táj megismerése, értékelése, megörökítése és propagálása fontos és közkedvelt feladattá lett a Habsburg Monarchia területén is. Képviselői, megrendelői azonban a felvilágosult gondolkodású nemesség, sőt főnemesség, ill. a Habsburg család tagjai közül kerültek ki (pld. János főherceg számos festőt foglalkoztatott Libay mellett).[4]

Szüksége volt támogatásra a szerény körülmények között pályára lépő magyar festőfiataloknak. Libay, ha nem akart továbbra is tanításból – mint a Breuner grófoknál az akadémiai évek alatt – tengődni, megélhetést biztosító munkába kellett fognia. Így készülhetett idősebb festőbarátjának és segítőjének Bad Ischl látképét kőre rajzolt korai munkája, mely ugyancsak egyetlen példányként a debreceni Déri Múzeumban tanulmányozható[5]. Ez a festői litográfia még 1840 előtt készülhetett, amikor Johann Fischbach (1797–1871) Bécsben a Paar'schen Kupferstichsammlung igazgatójaként tevékenykedett és ausztriai látképeket készített[6].

Ez lehetett Libay első találkozása az Ischl témával. A máig ismert fürdő- és nyaralóhely, Bad Ischl a természeti kincsek kutatása, sós forrásának 1823-ban történt feltárása után lett a kor igényének megfelelően egyre népszerűbb. A „genius loci", a hely szellemének megörökítése az odalátogatók számával egyenes arányban nőtt. Míg az 1840-es évekig az osztrák albumok hagyományos acélmetszetekkel hirdették a biro-

dalom szép tájait az öntudatosodó hazai érdeklődés, valamint a turizmus európai fellendüléséből fakadó igények kielégítésére egyaránt, addig a 19. században a művészek a mind jobban előtérbe kerülő litográfiát választották.[7] Egyértelműen ezek közé tartozott Libay is. S míg a korábbi litográfiák, mint Jacob Alt 1825-ben készült sorozata e tájról[8] inkább csak mint topográfikus rögzítés fontos, addig Libaynál a több nézetből összekomponált, festői invenció.

Nem előképek, metszetes ábrázolások nyomán dolgozott, hanem maga kereste fel a vidéket. A Magyar Nemzeti Galéria Grafikai gyűjteményében található akvarellek tanúsága szerint 1847-ben járt Bad Ischl-ben. Teljes panorámaképét[9] Fischbach nyomán készült litográfiájával összevetve az élmény frissességét érezzük. Az előtérben a Traun folyó vizének festőien laza megfogalmazása nyilvánvaló elszakadást jelent a klasszikus tájképszerkesztés sötét előtérrel indító tradiciójától. Bár kompozícióját kétoldalt a felmagasodó hegyek zárják, a szabadabb megoldást a hangsúlyosan beljebb beállított nagy fa sötét tömege biztosítja. Még közvetlenebb hatásúak a gyűjteményünkben található más, ugyancsak Ischlben készült, kis, alpesi hangulatú részletek.[10] Ezek inkább a magyar művészekre is felszabadító erővel ható biedermeier érzelmes realista Georg Waldmüller, 1834–1838 között készült képeivel hozhatók kapcsolatba[11]. Még felszabadultabb Libay 1850-es évekre datálható Grundlsee c. képének széles ecsetkezelésű előadásmódja.[12]

Libay említett Ischl látképének vázlatos, fő motívumegyütteséből sokszorosított grafikai sorozatának címlapját alkotta meg: a folyóparti Promenád részletét, középen a Szt. Miklós templom hegyes gótikus tornyával és az 1853-ban Ferenc József és Erzsébet eljegyzéséről híressé lett szálló épületével (ma „Sisi" Hotel és bár). A „Vergiss-Mein-Nicht von Ischl eine Sammlung der beliebtesten Ansichten" címet viselő kis mappa hat litográfiát tartalmaz. A kortársak Joseph Hofner, Thomas Ender, Georg Schath, Rudolf Alt, Eduard Gurk munkáival összevetve, festőnk a fürdőhely új nézőpontú és egyben a különböző égtájak felől szisztematikusan megközelített sokoldalú ábrázolását igyekezett nyújtani. A Gmunden felől érkezőt a „Kreitzstein" fogadja ma is.[13] A folyó közepén, egy kimagasló sziklatömbön áll a kereszt. A legenda szerint az ördög a Jainzen hegyről követ zúdítva le, el akarta pusztítani a Traun hajósait és településüket, a sókereskedőket, de a kereszt jele elűzte a gonosz szellemet. A hit erejét fokozza a kompozíció hátterében a Szt. Miklós templom tornya, egyben Ischl szimbóluma. Az átlósan drámai fény–árnyékkal komponált litográfia mégsem tekinthető romantikus műnek. A misztikus hangulatélményt a valós tájrögzítés igénye elnyomta. Így lett tipikus Libay kompozíció Isch látképe a Schmolnau felé vezető útról nézve („Ischl gesehen vom Weg gegen die Schmolnau") előtérben felkanyarodó útjával és a hegyek természeti szépségébe szinte teljesen feloldódó sziluettjével. Hasonló a következő festői kereskedőtelep Laufen vedutája a sorozatban, valamint a legkevésbé sikerült „Kis Schmolnau" (ma Bad Ischlbe beolvadva) képe. Az utolsó két lapon szembetűnő a természet és az ember alkotta elemek sajátos együttese. A kortársak megelégedtek a 2000 m feletti Dachstein látványrögzítésével, Libay a kilátó tornyot is belekomponálta, megfelelő hangsúllyal ellenpontozva a természet grandiózus képét. Méginkább az ember konstruálta híd és út dominál a sorozat legizgalmasabb lapján, mely az egyedülállóan szép és máig nem eléggé propagált Rettenbach szakadékot mutatja. A mélyben zúgó vad hegyi patak által kivájt sziklák között ívelő átjáró és deszka út

több nézetből összekomponált képén a patak helyett a kiépített konstrukció és a sziklák kontrasztja izgatta újszerűen a művészt.

Az utazók, a legszebb tájakat felkereső emberek igénye is vezethette Libay választását. Ezt az akkor új vásárló réteget igyekezett megcélozni, hogy megélhetését biztosítsa. A földrajzi ismeretek terjesztése mellett emlékképpel szolgált úgy, hogy az egyedi művet (ezen rajzok nem maradtak fenn) litográfiáival popularizálta. E közkedvelt funkció betöltését bizonyítja, hogy sorozata az említett egyetlen magyarországi teljes példány kivételével a populáris művészet mulandóságának sorsára jutott. A litográfia az 1848-as forradalmak után politikai, folyóiratmellékleti funkciójában nyert új teret. Libay Károly Lajos még másfél évtizeden át kitartott az attraktív tájakat propagáló mappák készítése mellett („Egyiptom, keleti utirajzok" 1857. „Kisfaludy mappa", 1860, „Tátra-Füred, emléklapok a természeti gyógyfürdőből", 1861).

JEGYZETEK

1. NEBEHAY, I.–WAGNER, R.: Bibliographie Alt-Österreichischer Anschichtenwerke. Graz, 1983. kiegészítő kötet I. II. 1991.

2. „Vergiss Mein Nicht von Ischl – eine Sammlung der beliebtesten Ansichten." Gezeichnet von C. Ludwig Libay. Verlags. Eigentum d.J. Frauenlob in Ischl (1848) Gedr.b.J.Höfelich, Magyar Nemzeti Galéria Ltsz.: G 60.66/1–6.

3. FLEISCHER, J.: Magyarok a bécsi képzőművészeti Akadémián. Budapest, 1935. 64. Libay 1839 és 1840-ben Gundel díjat kapott.

4. Erzherzog Johann (1782–1859) Gasteinben ismerte meg Libayt és megbízta kedvelt olaszországi helyeinek megörökítésével 1851–52-ben. Ischlben „az udvari körök megrendelésekkel kedveskedtek neki" – CZAKÓ E.: Libay Károly Lajos. Művészet I. 1902. 150.

5. J. FISCHBACH–C.LIBAY: Ischl látképe. Litográfia, 356x494 mm Déri Múzeum, Debrecen Ltsz.: II.21.1924

6. Nikolaus Schaffer: Johann Fischbach 1797–1871 Kat. München, 1991

7. SCHWARZ, H.: Die Anfänge der Lithographie in Österreich. Wien–Köln–Graz 1988.

8. Vorzügliche Ansichten des Salzkammergutes und dessen Umgebungen in Ober-Österreich. Bécs, 1825.

9. „Ischl", 1847 akvarell 210x266 mm MNG Ltsz.: 1898–210

10. „Parasztházak" akvarell 247x350 mm Ltsz.: 1898–207; „Híd a patakon", akvarell, 164x284 mm Ltsz.: 1898–174; „Parasztház", 1847 akvarell 217x185 mm Ltsz.: 1898–175; „Út a kastélyhoz", akvarell 230x200 mm Ltsz.: 1898–178; „Erdő", akvarell 169x265 mm Ltsz.: 1898–181.

11. Ferdinand Georg Waldmüller 1793–1865. Kat. Kunstforum, Bécs, 1993.

12. „Grundelsee", akvarell 197x294 mm MNG Ltsz.: 1900–741.

13. Ennek megfelelő pontos rajz található Libaytól a besztercebányai múzeumban (Stredoslovenské Múzeum Banska Bystrica Ltsz.: 1054) másik két Ischl tájakvarell mellett.

Éva Bajkay: **Carl Ludwig Libays Ischl-Bilder**

Die im Jahre 1847 entstandene Ischl-Ansichten von Carl Ludwig Libay (1816–1888) sind bis jetzt in der österreichischen Literatur und in den Museen vollkommen unbekannt geblieben.

Nach Studienjahren an der Wiener Academie malte Libay diese auch von F.G. Waldmüller befreiten Landschaftsdarstellungen. Er stellte Bad Ischl der sich entwicklenden Naturforschung und den bürgerlichnationalen Interessen der Zeit entsprechend eingehend dar. Seine Aquarellen sind in der Ungarischen Nationalgalerie bewahrt, sechts Zeichnungen wurden aber mit der dahmals modernen Vervielfältigungstechnik, Lithographie (gedruckt von Höfelich) popularisiert. Wie diese Serie beweist, Libay stellte seinen österreichischen Zeitgenossen gegenüber den Badeort von mehreren Blickpunkten sorgfertig vor, und verfertigte neue künstlerisch frei zusammengestellte Kompositionen. Seine Werke, sich suf das Verhältniss zwischen Natur und Bauten beziehende Lithos hängen mit dem sich im 19. Jahrhundert verstärkten Reisegier zusammen und sind von der damaligen Popularkultur nicht unabhängig. Libay blieb den Ansichtenwerken auch nach 1848 treu, als die Lithographie schon anderen Zwecken diente.

2. Ischl látképe, 1847 akvarell 220x311 mm MNG

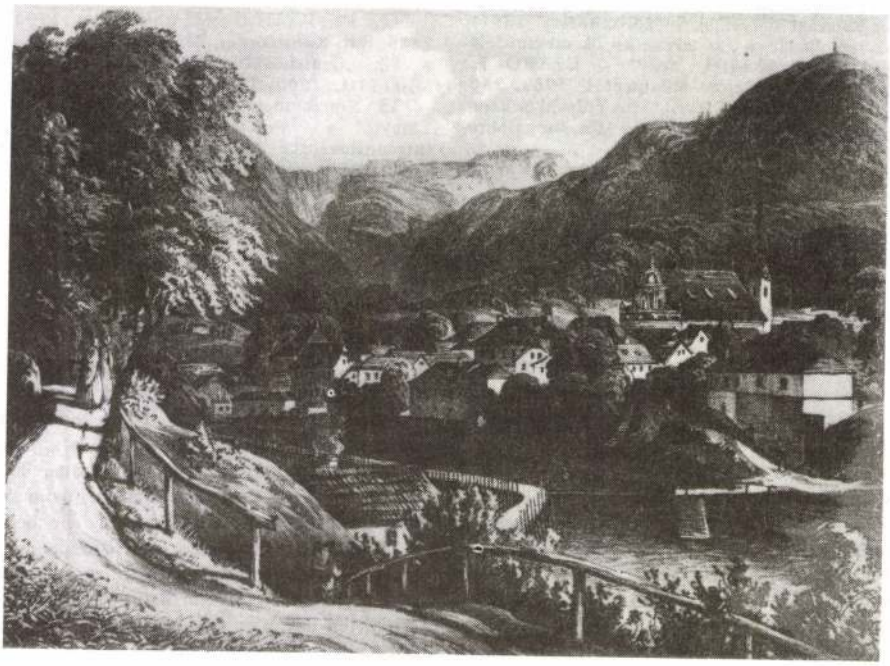

3. Ischl a Schmolnau felé vezető útról nézve, 1848 litográfia 122x163 mm MNG

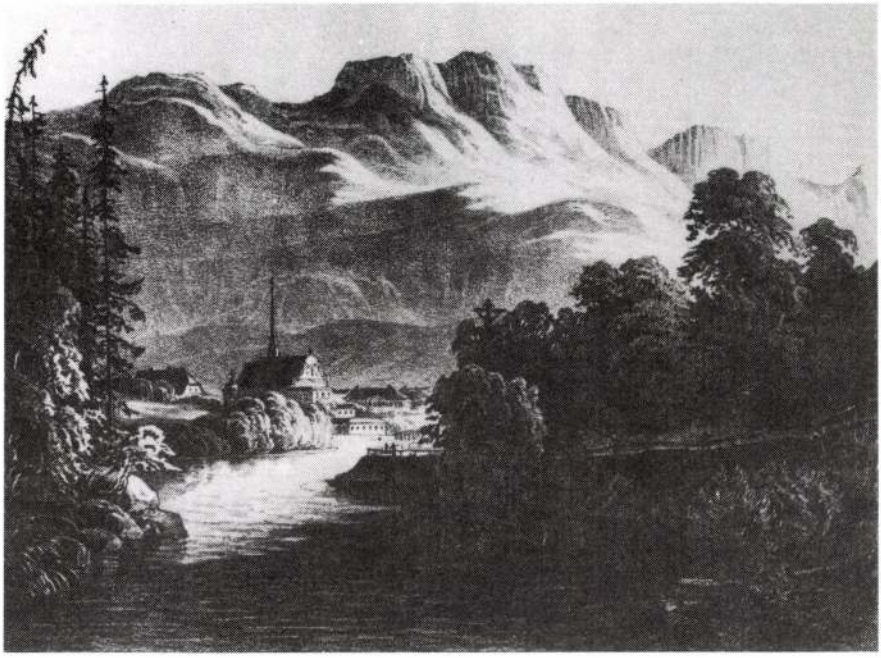

4. Keresztkő (Kreutzenstein), 1848 litográfia 120x170 mm MNG

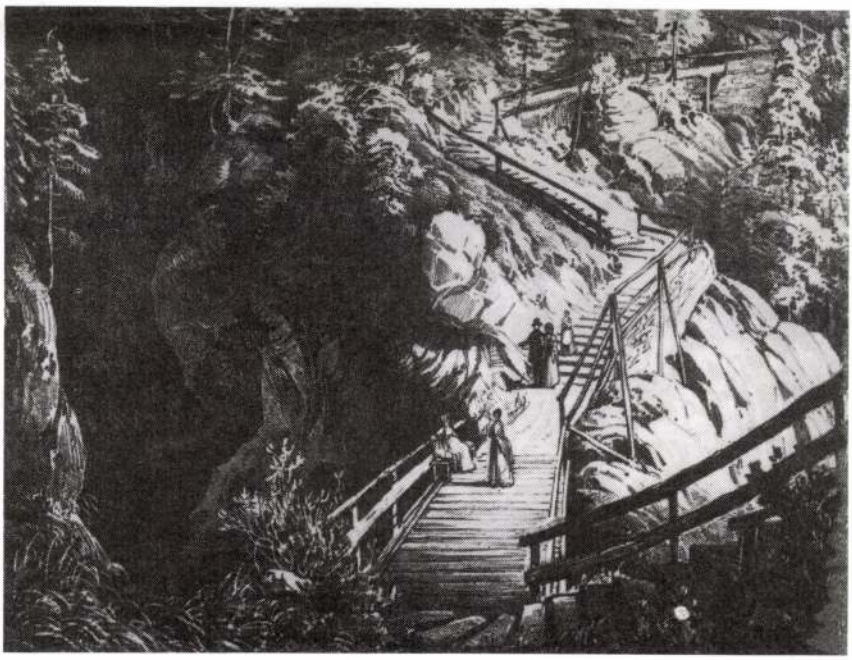

5. Rettenbach szakadék, 1848 litográfia, 127x170 mm MNG

Libay Károly Lajos
festőművész

1

Sámuelnek, a hírneves ötvösnek a fia. Anyja német származásu, az Erlangenből való Schröppl Anna volt. Két fiúgyermekét ismerjük Libay Sámuelnek, az első Libay Gusztáv dr. aranyai bányafőorvos, a második pedig művészünk Károly Lajos. Ez utóbbi Besztercebányán született 1814. május 13án.–

Atyja a saját mesterségére akarta fogni s a középiskola végzése után az ötvösmivesség gyakorlati ismereteibe avatta be. Négy esztendeig legényeskedett Libay Lajos atyja műhelyében s a művészet iránti szeretett itt erősödött meg benne, annak a férfinak oldala mellett, a kit már akkor elismeréssel halmaztak el Napoleon és Ferenc Király filigranból készült ~~szobrai~~ szobraiért. Még nagyobb impulzust adott neki bécsi utja. Négyévi tanulás után a császárvárosban akarta egy ismerősüknél az ötvösséget tovább tanulni. A meghivást azonban későn kapta, mire oda érkezett, más foglalta el helyét és kénytelen volt csakhogy épp valamit csináljon, beiratkozni a képzőművészeti akadémiába. Ez a körülmény magasabb célok felé terelte életét. A véső és a poncoló vas helyett az ecset és a rajzon szegődött barátjává s szerzett neki később hírt és dicsőséget. Sajnos azonban hazájának kevesett jutatott művészetéből, idegen megrendelők számára dolgozott jórészt, gondolni azonban gondolt haza mindig, pátriájának oltárképet festett, és a besztercebányai vidék sokszor ihlette meg ecsetjét, azonkívül virágzásának teljében egy nagyobb albumra való tájkép anyagot gyűjtött össze /.

Libay Károly Lajos II.

Magyarországról. 1835 Libay huszonegy éves korában Gsellhofer, Ender és Kuppelwieser tanárok alatt a képírást tanulta, különösen a történelmi festészetben gyakorolta magát, később pedig Mösmernél a tájképfestészetre fordította tehetségét. A prósikerei szüleis is megnyugtatták, kik kezdetben nem jó szemmel nézték fiuk pályaváltoztatását. Azok a studiomok, a miket Libay Lajos a történelmi festészetre készülvén alkotott, általános elismerésben részesültek. E korból számos arcképe, tanulmányfeje s vázlatos tervezete maradt fenn. Munkásságát azonban zilált anyagi viszonyai egy időre megbénitották. Szülei szegény sorsban voltak, segítséget tőlük nem kaphatott. Bécsi tartozkodásának elején abból éldegelt, a mit mint ötvöslegény keresett. Később pedig órák adásával szerezte meg mindennapi kenyerét, sokszor naponkint 7-8 óráig kimlodott makrancos gyermekekkel, s a munkatól, gondtól kifáradva nem sok örömet lelt ecsetjében. Szerencsejére egyik művész pártfogoja, Fischbach János, a Brener grófi házba ajánlotta be rajztanárnak. Ettől kezdve javul a sorsa Libaynak. A fiatal grófot nagy kedvvel tanítja festeni s ő maga is több idős szentel művészetének. Különösen a tájképfestészetet mivel előszeretettel ez időben, kétségkívül a Fischbach-hal kötött barátsága is hatással volt rá ilyen irányban. Ugynevezett vedutákat festett, tájképeket magasabb nézőpontról, a melynél a természet nagyobképe tárul elénk.

1.

Drolling

festő.

Párisban festőiskolája volt a
mult század negyvenes éveiben.

Libay Károly Lajos III

Sok elismerést, pénzt és barátot szerzett
művészetével s mindinkább erősbödött
művészeti hírneve 1848-ig. Ez évnek
zavaros politikai hullámai nem ked-
veztek a művészeteknek. A fegyverek
zajában Libay nem talált lelkesítőt.
Nem hazafelé tartott, mint sok külföl-
dön elő honfitársa, hanem méginkább
távolodott a hazától. Először Ischlbe
költözött, a hol a királyi család néhány
tagjának keltette fel érdeklődését
akvarelljeivel, s az udvari körök meg-
rendelésekkel kedveskedtek neki. A
Békés munkára azonban itt sem
volt képes. 1849-ben ismét tovább
indult. Münchenben tartozkodott
egyideig, Bürkel és más festőművészek
nagy barátsággal fogadták, de Libay
ott sem tudott sokáig maradni –
Nürnberg, Regensburg, majd ismét
Ischlben ütött tanyát, míg végre
1851-ben Gasteint választa kiállan-
dó tartozkodási helyül, a hol a csoda
szép táj bő anyagot nyújtott a fes-
tőnek. Innét, mintegy központból,
barangolta be rendesen Karinthiát,
Tirolt s a fenséges Alpokokat. Termé-
reny munkásságának jó része ezek
közt a hegyek közt folyt le. Gas-
teinben ismerkedett meg János
főherceggel is, ki magával vit-
te Bécsbe, később pedig egy olasz-
országi utra kérte fel. Ugyanis
a főherceg régi olaszországi kedvenc
helyeit szerette volna rajzban meg-
örökíteni s erre a célra Libayt igen
alkalmasnak találta nem csak azért,
mert elismert tájkép festő volt

/.

Aggelus

velenczei festö:

Nehány műve a Corpus
Domini Kolostorban maradt fenn.
Velencieben

Libay Károly Lajos IV

hanem mert koborló hajlamánál fogva magúnak is nagy kedve volt ily feladat vállalásura. Olaszországért rajongott János Ihrczeg, mint a kinek az a szép föld hazája is vala, természetszerűleg a művészlelkű magyar fiu is a szentelt földre vágyott. Igy aztán tetemes anyagi segitség gel Toscánába tartott ~~[illegible]~~ Libay, onnés pedig azokra a pontokra, a melyet a főherceg neki kijelölt, ifju koronának kedvenc vidékeire. — Sorra jött Firence, utána Róma, hol egy egész telet töltött, majd Nápoly Sorrentó, Amalfi szépegeit örrökitette meg ecsetjével. S gazdagon megrakodva vázlatokkal, tanulmányokkal és kész tájképekkel ~~tért~~ vissza főherceg barátjához. Mindenütt elragadtatással fogadták müveit. Egy korn album szerű kiadvány alig jelent meg a nélkül, hogy az ő képeiből is ne hozott volna. — Nagy része az olaszországi alkotásoknak János és Rainer főherceg birtokába került, de a brabanti herceg Brüszelben a porosz Carolath fejedelmi család, vicomte St. Pierre Párisban, Parichnikow Moszkvában, Schultz Hannoverben, a bécsi kereskedő Arthaber és mások is szereztek Libaytól egész sorozatokat pompás tájképeiből, Országos Képtárunkban mintegy 100 rajz van e művészetünktől, jórészben szintén veduták, az osztrák alpesek, olaszországi részletek /: különösen Róma és Paestum mű emlékei :/ továbbá egyiptomi tájképek. —

Sebeto

velencrei festo.

Giotto rovesaje.

Libay Károly Lajos f. 5.

Míg műveit Európa minden tája felé szétkapkodták, maga nem a legrendezettebb viszonyok közt élt. Úgy hogy az 1853–54-ik években néhány barátjának biztatására a bécsi reáliskolához folyamodott rajztanárnak. Csaknem biztvára vehette kinevezetését, midőn azonban kitudódott, hogy Libay protestáns vallásu, az illetékes faktorok szó nélkül elejtették. Szerencséjére hamar talált magának kulomb kárpótlást. Régi tanítványa, az ifjú Brenner József gróf egy egyiptomi utazásra szólította fel, a melyre Libay vállalkozott és 1855. okt. utra is keltek. Libay a nyolcz hónap alatt míg ott voltak, sok tájképet és etnografikus értékű studiumot hozott a Nilus és Faraók országából. Java részét csaknem 3 évi fáradozás után egy albumszerű kiadványban közre is bocsátotta Brenner segítségével. Keleti Utiképek cím alatt jelent meg a mű Bécsben (szülővárosának muzeumában kegyelettel őrzik) színes litographiái után sokszorosított 60 lapból állott, kartonjai után köre rajzolták: Alt és Novotny. Kremer kairói konzul, hírneves orientalista bevezető tanulmányt írt hozzá, mesben Libay képeinek nép és tájismei becsét méltatta Humbold is ekkor intézett a művészhez (1858. márc. 9. Berlinből) egy magasztaló levelet. Keleti Utiképjeinek fabb lapjai: Kairói bazár, benyusefi bazár, csuchi iskola, a berberek fejedelmének székhelye Derr Nubiában. több Nilus vidéki tájkép, Szint látképe, az arabs uralom remekszép építészeti emlékei, Barkank Kairo mellett, óegyiptomi templomok Edfu, Dendera és Philae városában stb. Úgy látszik a díszmű kiadási költségei nagy részben Libayt terhelték. 124 tallérra szabta egy példányuk az árát. Rossz üzlet még sem lehetett. mert a Keleti utiképeket csakhamar követték „Tirol, Salzburg, Salzkammergut, Albuna" (Bécs, Paterno 50 ívrétű

Libay Károly Sajós f. 6

lap egyszinnyomásban) és „Gastein fürdőhely" (Salzburg, Baldi, 10 ívrétű lap. Libay festmenjei után 10 különböző művesztől rézkarc sokszorosítási tekinkában készült kiadványai.

Számos kitüntetés étl. A szultán, a dán király, szász herg. rendjelekkel ékesítették. Királynuktól, továbbá Hannover, London, Drezda, Württemberg és Weimar műkiállításain aranyérmeket nyert. Munkásságának lajstromát bajos ömze állítani, részben azért, mert tácoltólnak dolgozott, részben, mert szétszorták művéit különböző országokba. Netány bécsi kiállítási katalogus nyujt nemi anyagot továbbá Kertbeny: Ungarns Männer der Zeit (1862), Ungarische Nachrichten (1864, 137.), Zeit Bilder (Pest 1861. 11) Wiener Zeitung (1858) egypár feljegyzése. A bécsi műegylet 1851 és 1852. Kiállításai láthatók voltak tőle: a Piazzetta, a Ca d'oro Velencben (65 forint), a muranói csatorna képe, az Angyalvár, Sallustius villája, Gastein mellett, nápolyi szenes hajói Paestum, (ezeket megvásárolta Arthaber, mind a 8 szeruza rajz) — a Pitti palota Firenzében, a Pitti palota a Boboli kertből tekintve, a szent Mátyás kolostor Firenzében, Poggioi narancsfák, Castello Firenze mellett, Gannero a castelloi parkban, a toscanai hg. kastélyai Petreja és Poggio, Pisa, Vitellius palotája Pisában (ez utóbbi 10 lap János főhercreg tulajdonába ment át) — Nassthal, Gastein, (Rajner főhercregé). Az 1855. kiállitásban szerepéltek Pizzo villa a Como taván, Luegg (ceruza rajz 30 frt) tiroli falu Meran mellett (aquarell) c. képei

Abból a korból, mikor még Libay a történelmi festészetre készült, fennmaradt még egy csomó tanulmány fejekről, kosztümökről és

Libay Kovács Lajos f

[illegible] vázlat, a
mellyeknek jó része a beszter-
czebányai muzeumban látha-
tó. Alvó leánya és Felvidéki
tót ifju c. képei meg 1838-
ban készültek. Egy 10 láb ma-
gasságú oltárképet is festett,
melynek tárgya: Szent Márton,
az Besztercebányán, v. annak
környékén valamelyik falutt
templomban nyert elhely-
ezést. Besztercebánya vidéki
szénégetőket ábrázoló képekről
is tesznek említést egykorn la-
pok. Hasonlólág a keleti
utikéjekhet, magyarországról
is egy kötetet akart közrebocsá-
tani, melyben a magyar népet
történelmet és szép tájakat akarta
publikálni. Meglehetős nagy
anyagot is gyűjtött e czélra,
fáradozásának ~~az~~ sedmeinye
azonban ismeretlen.

1888. január 16-án halt meg
Bécsben.

Irta Czakó Elemér.

Művészet, 1902, 149 ll.

Libay Lajos

orany ésemmel tüntette ki a
király

Vas Ujs. 1860. 202. l és 215. l

laid okr

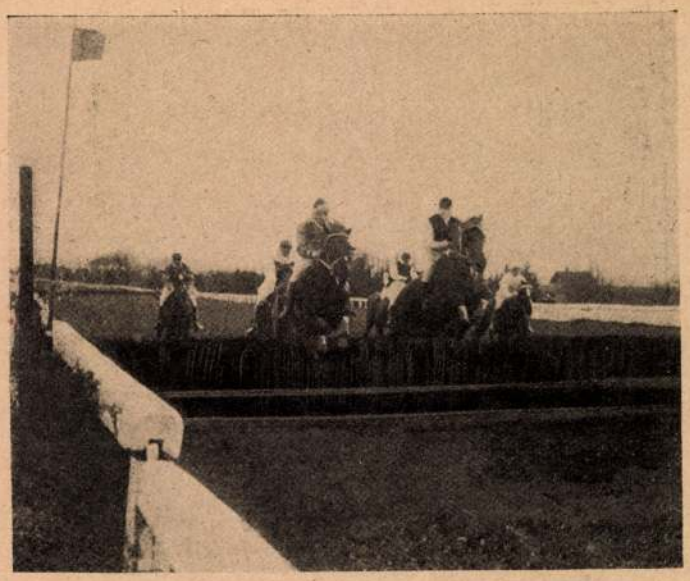

A vasárnapi első alagi lóverseny. Küzdelem a Rákosi-díjért

előadásával. Különben . . . igazán nem hiszem, hogy én valakinek beszélni fogok az esetemről.

Vajjon mit csinál majd a grófnő? A szanatóriumban tudniillik nem hiszek. Akkor, az éjszaka különös hangulatában, elhittem, hogy ez az erős, öntudatos asszony szanatóriumba engedi hurcolni magát. De most . . . a józan napfénynél, ez a gondolat képtelenség. Ó nem, a grófnő nem azok közül való, akik martiriumokat szenvednek el. Mert ha úgy volna . . . a gróf bizonyára megkímélt volna ennek a fegyelmi vizsgálatnak az örömeitől.

Nem, a grófnő nem fog szanatóriumba kerülni. Pesten marad . . . vagy csakugyan elutazik Indiába . . . vagy más valakit talál . . . vagy visszatér Ladnócra, hogy folytassa velem a játékot. Mert ő csak játszik mindnyájunkkal. Most, hogy végiggondolom egész ismeretségünket, tisztán látom, hogy az ő számára nincs semmi más, mint nyugtalan és emésztő vágy a szenzációk után. Miszticizmus, okkultizmus, opiumszívás, vad ölelések, bibliajóslatok megannyi csillapítói ennek a nagy szomjúságnak. Az üres poharat azonban kíméletlenül elhajítja és azzal sem törődik, hogy a pohár összetörik.

Mindezt most egészen tisztán és egészen világosan látom. Annyira tisztán, hogy szinte magam is csodálkozom. De nem érzek semmi sajnálkozást, semmi megbánást és semmi félelmet. Furcsán hangzik, valószínűtlenül hangzik, de egészen jól érzem magamat. Örülök, hogy nem mentem Indiába, örülök, hogy itt maradtam Ladnócon . . . majdnem azt mondanám, hogy örülök ennek a fegyelmi vizsgálatnak is.

Ma délelőtt idehaza maradok. Elő fogom venni Sári képét, azt a bizonyos képet, amely a tennisztéren ábrázolja és elnézem majd nagy, szürke szemét és keskeny, hűvös profilját. Közben pedig eszembe fog jutni, hogy Sári ebben a percben talán már egy más ember felesége. Egy léha szamáré, aki színes selyemharisnyákat hord és lila orchideákat tűz föl.

Ejh . . . semmi szentimentálizmus. És különben is . . . egy fegyelmi vizsgálat alatt álló körorvos ne gondoljon szerelemre, hanem készítse elő a védelmét.

— — — — — — — — — — — — —

A főszolgabíróéknál ma ünnepi ebéd van a főjegyző tiszteletére, aki már délelőtt érkezett ki. Hogy úgy mondjam, Ladnóc előre megüli halotti toromat. A díszvendég, Lucskay Márton főjegyző úr azonban hihetőleg kissé megvárakoztatta a társaságot, mert előzetesen látogatást tett. Még pedig éppen engem látogatott meg és nem vétek az igazság ellen, ha azt mondom, hogy ez a látogatás a lehető legnagyobb mértékben meglepett. De úgy látszik, hozzá kell szoknom a meglepetésekhez.

Békésen üldögéltem az ablak mellett és a szép Stefit néztem, aki Evesits Lászlóval sétálgatott a Főutcán. Attól tartok, hogy Evesitsnek a tanítónővel sem lesz különös szerencséje, mert Stefi leplezetlenül unatkozott oldala mellett, pillantása pedig néha vágyakozva szállt a főszolgabírói lak felé, ahol Nietzsche és Schopenhauer ladnóci főbizományosa, Szedlacsek úr, mulattatta az előkelő társaság hölgyeit. Jó ideig gyönyörködtem azután a tova vonuló libákban és éppen a szép Stefit kezdtem összehasonlítani velük, amikor erősen kopogtak az ajtómon.

— Szabad!

Igen magas termetü, igen elegáns, igen nyugodt modoru, monoklis úr lépett be a szobámba. A küszöbön egy pillanatra megállt és könnyedén bólintott a fejével.

— Lucskay főjegyző vagyok — mondotta magyarázatképpen.

Fölugrottam és nem tagadom — reábámultam. Sohasem hallottam ugyanis, hogy a kiküldött vizsgálóbiztos előbb bemutatkozik a vádlottnál.

A főjegyző észrevette a csodálkozásomat, de nem tartotta szükségesnek, hogy tudomásul vegye. Megvárta, amíg hellyel kínálom meg, azután nyugodtan és fesztelenül kezdett beszélni.

— Nézze csak, doktor úr, — mondotta — én igen őszinte és nyilt ember vagyok, aki nem kertel sokat. Nekem ma délután egy fegyelmi vizsgálatot kell lefoly-

Gorkij Maxim és leánya. A világhirü orosz iró most elhagyja eddigi lakóhelyét, Capri-szigetet és a cár engedelmével hazamegy Oroszországba

Rajzolta Libay

Kőre rajzolta Alt Rudolf

A régi balatonfüredi színház és az Eszterházy-vendéglő

dett pénz néha tilos, mocskos szerzésre s eltulajdonítatásra nyujtottak alkalmatosságot, tehát az Alulirott hazafiui tiszta szándékának bebizonyítása végett ide mellékelem a fellyebb említett Intézetre adakozó Hazafiaknak Lajstromát . . ."

A füredi mulatságokon különösen a „főbb rendbeli Asszonyságok tesznek ki magukért".

Julius 3-án nyitják meg prológusával a játékszint „egy számosan összvesereglett Közönségnek jelenlétében, közörömmel és megelégedéssel".

Hat öl széles, huszonnégy öl hosszu volt a játékszín épülete, amelyben nyári szállása is volt a társaságnak.

A nyári szállás mellé — nem is kell mosolyogni rajta — konyhát is állitottak. Ott főzték a kosztot Lendvay Márton, Hubenay, meg a többiek számára.

A finom Eszterházy szállára nem mindig tellett.

Iván Ede

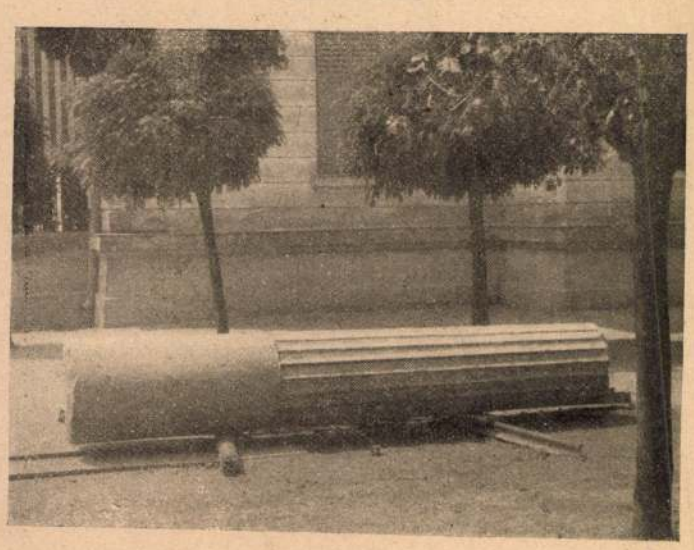

Kurzweil fényképe

A régi Kisfaludy-Színház egyik kiásott oszlopa Balatonfüreden

Egy körorvos följegyzései

Irta Farkas Pál

Február 2.

XIV.

Tehát délután. Az igazat megvallva, sohasem hittem volna, hogy nekem még fegyelmi tárgyalásom lesz az életben. Csendes, magamnak élő ember voltam eddig, aki mindig irtózott a nyilvánosságtól. Ma reggel az ágyban fekve végiggondoltam, hogy az egyetemen még a körbe sem iratkoztam be soha, politikától mindig tartózkodtam, idegenekkel alig érintkeztem, csakhogy ne kelljen valamilyen módon aktivitásba lépni. És most mégis fegyelmi vizsgálat, megyei harcok és intrikák központja lettem. A latin költőnek igaza van — fata nolentem trahunt.

Csodálatos módon igen jól és nyugodtan aludtam. Hajnalban különös álmom volt. Egy nagy, napsütéses pázsiton jártam Sárival. A leány arcáról most eltünt a rendes, gőgös merevség, mosolygott és szeretettel nézett reám. Később hozzám hajolt és én éreztem arcomon néhány elszabadult fürtjének a simogatását. Az álom olyan élénk volt, hogy mikor fölébredtem, még mindig azt hittem, hogy Sárinak valahol a közelemben kell lennie.

Különös, hogy az utolsó napok alatt ismét sokat gondolok Sárira. És talán még különösebb, hogy a grófnő alig jut az eszembe. Pedig alig néhány nap előtt volt egy éjszaka, amikor majdnem vakon követni akartam. És egy pillanat alatt minden vágy, minden mámor, minden lobogó indulat eltünt. Hogy van az? Orvos vagyok és a kérdés orvosi szempontból is érdekel. Valahogy úgy kell lennie, hogy az idegek feszültsége egy bizonyos pontig emelkedni tud és azután hirtelenül megszünik. Ismerek az egyetemen egy tudós tanárt, aki sokat magyarázta nekünk ezeket a lelki folyamatokat. Ha valaha még találkozni fogok vele, azt hiszem, nagy örömet szerzek majd neki saját esetem

A legrégibb budai királyi lak. Ez a most lebontásra kerülő épület a Zsigmond királyt megelőző időkben többször szolgált magyar királyok lakóhelyéül. A budai királyi vár felépítése után, erre a vidékre telepitették a budai zsidókat

a halastó körül sétálgattak, Szobieszkiről, Báthory Istvánról és Krakóról beszélgettek és reggelre kelve a halastó felügyelője, egy kivénült hajdu, levélkével kopogtatott az Imogén-lakban, ahol a herceg lakott. A levelet az öreg költő írta, huszonhárom krajcárt kért kölcsön holnapig s eredetiben idézett Sienkieviczből.

A táncmester francia levélben válaszolt és a leigázott lengyel forradalommal mentegette magát. „Az öné: Lithvánia vajdája."

Másnap a vadaskert léckerítésénél állongott Mártonfalvi úr és zsemlyemorzsát szórt a szelid szarvasoknak. Az úton jókedvüen hajtott Icig, a falusi korcsmáros és sárga sapkáját hetykén félrevágta fején.

Mártonfalvi megállította a kocsit és a kerítésen át néhány szót váltott a jókedvü csárdással. Gyermekeiről, üzletéről tudakozódott. Mire leszállt az alkonyat, a halastó kiérdemesült felügyelője levélkét csempészett ki a kastélyból, Icighez. Mártonfalvi úr a Talmudból idézett s 63 krajcárt kért kölcsön másnapig.

A grófnénak külföldi vendégei érkeztek. Finom, szinte áttetsző bőrü francia dámák, Szent Lajos unokái és a liliom hívei. A cipőjük szinte alig érintette a füvet és lenge selyem ruhájukban megfürdött a dunántúli napsugár. Barnásszőke hajuk oly üdén ragyogott, mint harmat után fiatal buzavetés vagy a kankalin napos őszi reggelen. A halastavat nézegették s egy nagy ponty csodálkozva ütötte föl buta nagy fejét a vízből. A liliomos dámák ezen nevettek s reggelre levelet találtak a cipőjükben. Mártonfalvi úr Richelieu bibornokra hivatkozott, Moliérből idézett s egy frank és ötven centimest kért kölcsön holnapig az orléansi ház liliomaitól.

Az őszi vadászatoknál Metternich hercegnő is megjelent a kastélyban. A hercegnő szőke volt, mint a csehországi fiatal ser és kékszemü, mint a vöslaui hegyek szőlőbogyói. A kövérkés nyakán, pompás alakján Mária Terézia emléke ragyogott, mintha a nagy királynő aranyhajából egy szálat a hűséges hercegi család asszonyainak ajándékozott volna. Fehér selyem harisnyás lába bizonyosan a valcert táncolta legszívesebben. A bécsi hercegnő nem merte fölbontani a levelet, amelyet ablakán bedobtak. (Régi spanyol infánsnők mérget leheltek már a levelek porzójáról.) A levél Miki gróf kezébe került. Csupán arról volt szó benne, hogy a nagyrabecsült hercegi család, miután rokonságban van Hohenlohe herceg úrral, egyenes leszármazottja az Árpád-királyoknak. Vasárnapig (mise utánig) két forint húsz krajcárt kér Mártonfalvi G., az Izabella-lak remetéje, mert erre sürgős szüksége van.

Miki gróf ebédig nevetett.

Ebéd után ledőlt a pamlagra, hogy szundikáljon, de a nevetés elűzte az álmot.

Éjjel fölébredt alvásából s nevetett, hogy az oldala megfájdult.

Másnap kopogtatott az Izabella-lakban, a halastó partján.

Az öreg költő szégyenkezve dugott el egy levelet, amelyet éppen Rohan herceghez intézett. (A pétervári nagykövet ősapja Rákóczi Párisba menekült kurucait szívesen látta.)

— Kedves poétám, — mondta Miki gróf a nevetéstől könnyező szemmel, — kérem, ezentul csak nekem írjon leveleket. Minden leveléért egy császári és királyi arannyal szolgálok . . .

Mártonfalvi elsápadt, — talán először életében.

— Nem, gróf úr, — felelt remegő hangon, — én nem írok pénzért.

Egy ledőlt oszlop története

(Kiássák a Kisfaludy színházát.)

Meg kellene kérdezni a nagyanyánktól — így illik minden romantikához — eljönne-e (tavasz van, talán rá lehetne venni) velünk Füredre? Nézze meg ő is azt a ledöntött oszlopot, amelyet a föld alól ásatott ki nemrég egy lelkes úri társaság, megösmerné-e, hogy amikor süldő leány korában átvitték Veszprémből Füredre, ennek a ledőlt, csonkán napvilágra került nemes oszlopnak — meg a többinek — az árkádja között lépegetett be a füredi teátromba, Kisfaludy Sándor híres színházába. Nagyanyánk: emlékezzék rá, ott állott az Eszterházy-vendégfogadó közelében a teátrom! Azt is mesélte egyszer, hogy ott volt a megnyitáson: itt a prológus, a Kisfaludy Sándoré, amely akkor hangzott el, — egy féltve őrzött kézirat mása, — Kisfaludy Sándor kezeírása . . .

Itt van a rajza is, az egyetlen fönnmaradt ábrázolást, Libay rajzolta le, Alt Rudolf rajzolta át kőre... Itt vannak a levelek, Kisfaludy Sándornak a levelei. Olvassa el nagyanyánk!... Nekünk egy csodálatosan szépséges mesét regélnek ezek a levelek; a magyar színészethistória egy ragyogó epizódját, a híres füredi teátrom történetét, a magyar romantikának talán egyik legszebb hajtását, amely úgy fonnyadt el, mint nagyanyánk lavendulája, cserépbe ültetett rozmaringja, ott a veszprémi kis ház ablakában, amikor messze elkerült onnét . . .

*

1831 elején fanatikus buzgalommal igyekszik Vas- és Zalavármegye „megholt közönyét" fölrázni régi terve érdekében: a füredi „játékszín"-t akarja fölállítani. Csak úgy ontja a leveleket a nemes vármegyéhez, mindenkit kapacitál s egész Dunántúlt megmozgatja: itt az ideje, hogy fölállítsák a füredi „játékszínt". Ha a hazafias buzgalom kudarcot vallott Pesten s nem tudta a magyar játékszínt megteremteni, csináljuk meg Füreden!

Kell hely: ott a „Szent Mártoni Fő Apát Úr", a füredi savanyuvíz tulajdonosa és földesura. Kérje meg őt a Nemes Vármegye, hogy engedjen át egy „célérányos helyet". Kell pénz: majd összeadják a vármegye uraságai és honleányai.

A Komlóssy Ferenc és Horváth József vezetése alatt működő „Dunántúli Színjátszó Társaság", a vidék legjobb színjátszó-társasága — szívesen eljön Füredre! Kell-e ragyogóbb névsor, mint e színjátszó-társaságé: Lendvay Márton, Lendvayné, Komlóssy, Komlóssyné, Tóth István, Hubenay, Balogh István és a többiek!

Májusban már annyira halad a mozgalom, hogy Kisfaludy Sándort kinevezik a Dunántúli Szinjátszó Társulat „főigazgatójává és gondnokává".

A füredi színház fölállítására vonatkozó „alázatos javaslatát" jóváhagyja Zala- és Vasmegye.

Elkészül a jelentéssel is: mit végezett, mennyire haladt a munka:

1. A célra nézve legalkalmasabb hely már által van engedve a Tihanyi Apát úr által.

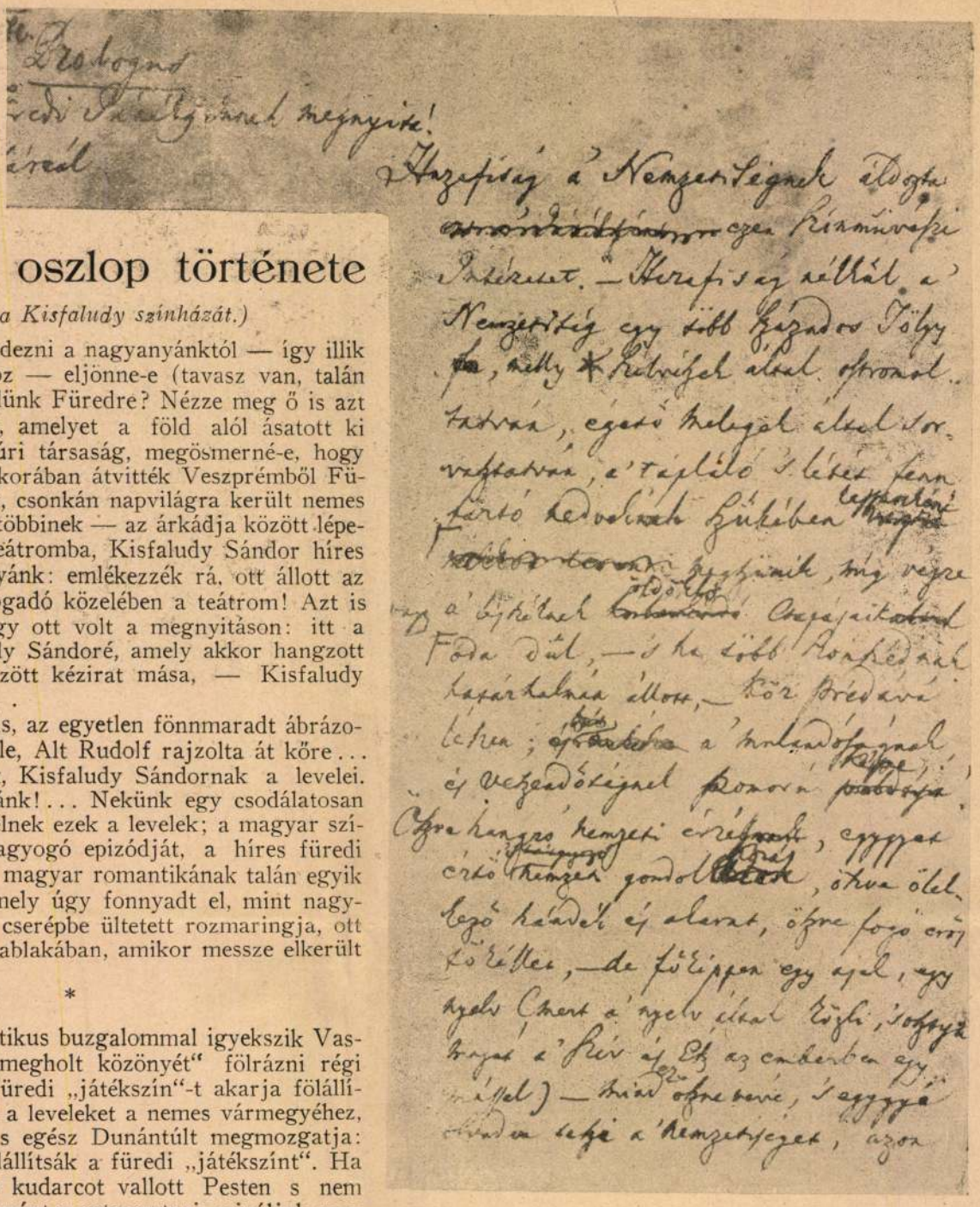

Kisfaludy Sándor prológusa a balatonfüredi színház megnyitására. Eredetije a Nemzeti Muzeumban

2. A szükséges kő már helybe hordatik.

3. A szükséges épületfát a szántódi erdőben a Tihanyi Apátság ajánlotta . . .

4. Ötszáz szál deszka már megvéve, helyben fekszik.

5. Hatvanhatezer fazsindely (Kis Jókai Szabó István úr ajándéka) Rév-Komáromból már helyre hordva . . . —

A hazafias gyüjtés is szépen indul, amiről minden jelentésében be is számol.

Csak az a makulátlan becsületesség és szinte túlérzékeny lelkiismeretesség, amely Kisfaludy férfias egyéniségének egyik főjellemvonása, tarthatja szükségesnek, hogy a legapróbb, legjelentéktelenebb részletről is beszámoljon. Meg is magyarázza az okát:

— Minek utánna köztapasztalásból tudgyuk, hogy a külömbféle tárgyakra, külömbféle utak s módok által szedegetett pénzekkel a Szedők nem mindenkor a legjobb lelkiismerettel sáfárkodnak, sőt, hogy a felsze-

Uj Idők 1913. I.

Libay Lajos

írod

Szana Szárév

92. l.

Libay Károly Lajós

festő

szül. 1816. máj 13.

Besztercebányán

irod

Toman 380. l.

Libay 1. Károly Lajos.

festőszül. 1816 máj 13.
Besztercebányán, megh.
1888 jan. 16. Bécsben.
Ötvösnek indult, Bécs-
ben festővé lett. Sokat uta-
zott, Keleten is járt. Aqua-
relltajképes tettek nevét
ismertté. (~~Siorbán V.~~
~~Adatok L. Lajos élettraj-~~
~~zához. Dés 1917~~).

♀ L. 3 fia

Libay Karól

Bečsben

1851 pesti kiáll-

Hallstadt részlete,
vízf-

L 1851.

~~Esztergoni-szenttamási kath-~~
~~polgári kör IV. 261~~
~~népkot.~~

Libay Karoly

Parasztudvar, oläff.
repr. 578. k.

LykaMagymű1300-50

Pancréline III. 221

A *tájképlitográfia* nem mutat olyan egységes fejlődést, mint az arckép. A 20-as évek elején megindult vár- és tájromantika nem sokáig tartott, aminek az a magyarázata, hogy egyrészt a tájkép nem volt olyan „szükséglet", mint az arckép, másrészt, mert az a tájfestőnk, Markó Károly, aki Barabáshoz hasonlóan irányíthatta volna a fejlődést, korán külföldre került s csaknem teljesen kikapcsolódott a magyar művészet irányításból. Vezetőegyéniség híjján csak elvétve genetikailag és művészileg egymástól függetlenül készült néhány tájkép-kőrajz, mint Klette Károly, Kelety Gusztáv, s mások festményei és vázlatai után. Ezek a tájképek részben a két Alt, részben pedig Markó Károly irányának hatását tükrözik. Kiválik *Libay Károly* „Kisfaludy-albuma", már az ötvenes évekből, melynek szép, tónusos kőrajzait Alt Rudolf készítette Libay rajzai után. Ehhez hasonló értékű és stílusú, szentimentális-romantikus hangulatú, aprólékosan rajzolt vedutaképek jelentek meg *Szerelmey* „Magyar hajdan és jelen" c. kiadványában (1848), melyek közül kiemeljük a mély perspektívájú, levegős Esztergomot.

hetett meg.

A század derekán egy másik jókvalitású tájkép grafikusunk Országh Antal, akinek magyarországi vidékeket ábrázoló több kőrajza jelent meg Párisban. Meglepően naturálista, stílusának, könnyed tollrajz-technikájának jellemző példája a „Huszt-vidéki mocsár", melyet a Pesti Divatlap rendkívüli mellékletként adott olvasóinak 1854-ben.

A romantikus orientálizmusnak csak elszórt nyomait találjuk kőnyomatos művészetünkben. *Forray Iván* gróf, műkedvelő festő az első magyar művész, akit a francia romantikusok, Isabey és Delacroix és mások által a művészet számára felfedezett Kelet Egyptomba vonz, 1842-ben. Vázlatai után az osztrák Joseph Heicke színes kőrajzokat készített, melyek 1859-ben Forray halála után jelentek meg. A keleti utazás költséges volta magyarázza, hogy elsősorban dilettáns arisztokraták indultak el keleti vidékek gazdag népi- és tájéletének megismerésére. *Andrássy Manó* grófot inkább a vadász-szenvedély vitte Keletre. 1853-ban adta ki indiai vadász- és egyéb rajzait „Utazás Kelet Indiákon" címen. E kromolitográfiák tehetséges

Libay Károly

Falusi udvar c. képe
repr.
(a fővárosi képtár tulajd.)

irod

Gerevich László:
Budapest festészete
a XIX. században.

Tükör. 1939-178 l.

KÜNSTLER- UND STUDIENFARBEN
und alle Malutensilien zu günstigen Preisen bei
R. PLATZNER
Bratislava, Schöndorfergasse 22. Royko-Passage Telefon 37-75

Die besten Teppiche der Welt
sind echte Perser Teppiche
in Riesenauswahl
Teppichhaus FORNHEIM, Bratislava

Gesellschaft für Maschinen- und Baugewerbe
KORNFELD & Co.
Bratislava, Továreňská 14. Telefon 757
Eisen- und Metallportale, Bauschlosserei, Bauspenglerei

Glasierte Wandbeläge
Fußbodenplattenbeläge
Schamotteöfen
„KERAMIKA" A. G.
BRATISLAVA, Venturg. 3 - Tel. 16-39

Libay Károly Lajos, ötvös és festő

VII. 237

(Líbay Lajos)

festő

1) Kisfaludy Album.
8 lapon képek Balatonfüred és a Balaton-mellék érdekesebb pontjairól.

Említve

Römer Fl. jegyzék.

1. 1861. 44. l.

Libay Lajos

A balatonfüredi
Kisfaludy kiuhász és
az Esterházy-féle
vendéglő
Tenti festménye
utáni repr

Keresztury

39. l.

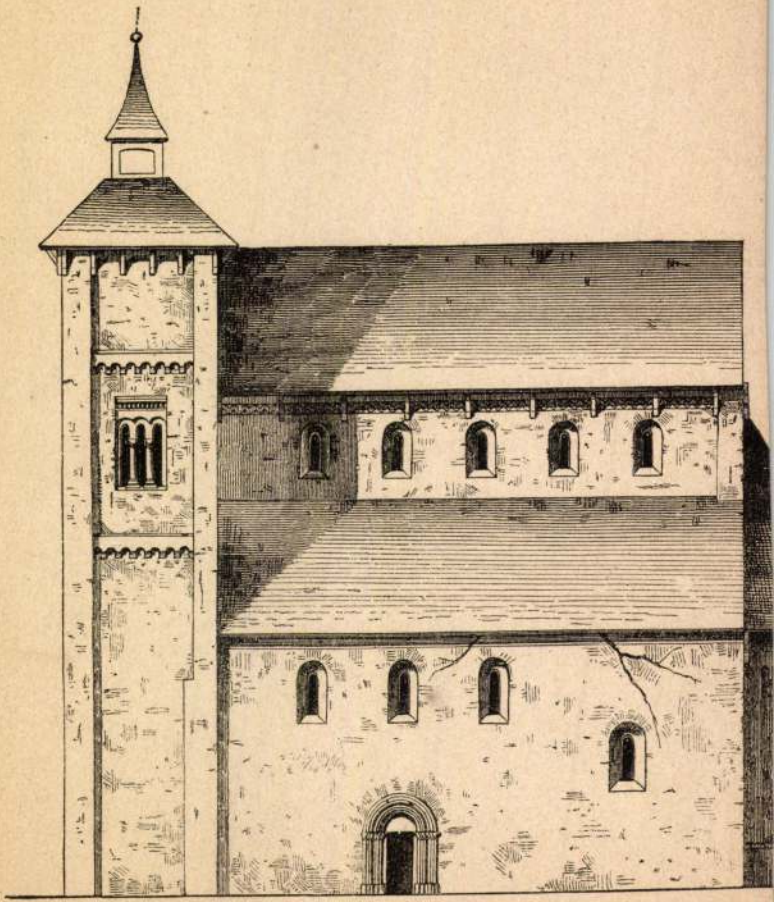

4.

Lotz Károly
festő

MDK

D. Szemző Piroska: Képzőművészetünk és a Pesti Hírlap
1841–1849

M.M.M. Évkönyve 1951, 132 l.

MDK

Libay Károly, 1816-1888.

Parasztudvar, olaj
Tájkép, sz.rajz.
Tájkép függőkerttel, sz.cer.

Szfvárosi Képtár uj szerzeményei. H.Szal. kiáll.
1939. jan. 7 l.

Libay Lajos

"Kitünő hazai tájfestészünk" jelenleg Gasteinban tartózkodik, ahol a görög király, s a brabanti herceg kérték fel több kép festésére. Ottó király Szliács fürdő látképét festeti meg a müvésszel saját képtára részére. Egyiptomi müvéért több uralkodótól kapott kitüntető rendjeleket; igy az angol királynétól, a bajor királytól, a baadeni nagyhercegtől, több németországi fejedelemtől és a török szultántól. Főváros és Vidék c. rovat.

Divatcsarnok, Bp. 1861. aug. 23.
35.sz. boritólapján.

Libay Károly Lajos

„Sybilla temploma Tivoliban", 1852, akr., papír, 28 x 20 cm. M. Nemzeti Galéria, 73. sz. reprodukció.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970.

Libay Károly Lajos

„Róma", 1852, ceruza, akv. papír,
18.9 x 24.9 mm. M. Nemzeti Galéria,
56. p. reprodukció.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet
körül, Budapest, 1934.

Libay Károly Lajós

l.

Szent György Cék

XII. ankc. 42. sz.

CIÁLÜZL

Libay

Magyar Akvarell és Pasztellfestők
Egyesületének kiállításán a Műcsarnokban szerepel.

Esti Kurir 929. IX. 18.

Libay

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Műcsarnokban szerepelt.

M. 929. X. 6.

Libay

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításán a Műcsarnokban szerepelt.

NU. 929. IX. 18.

Libay

Szerepel a magyar Biedermeier kiállításon a Műcsarnokban

Pesti Hirlap 1937 X. 15

Kibay

Kerepes a magyar Biedermeier
kiállításon a Műcsarnokban

Magyarság 1937 X. 10

Libay

Szerepel a magyar biedermeier kiállításon a húsarnokban

Nemzeti lyság 1937 X. 10

Libay

Műcsarnok őszi tárlatán a Magyar Aquarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításán szerepelt.

MH. 929. X-6.

Libay Károly Lajos

Művészet 1902 148, 149

– 1907. 179, 183
– 1909. 75, 77, 326, 327, 405

Magyar Művészet
1925. 509
1928. 610

Libay Károly

Szerepel a Felvidék mesterének
kiáhításán a műcsarnokban

Nemzeti Újság 1938 XI. 9

LIBAY Károly

Mi. 1894.

Grabó Elemér: A diktumiién.

Mnvém. Ipan I. cif. 1. r.

1905. 9–10. p. Zerva

Lehúzni

A franci
volt. Az egyi
lehetetlenné
vésbé elvisel
kialakult. Má
se, mely főle
dolatrendszer
a fennálló he
ként is szolg
tulajdonképpe
gondolat, hog

Libay Károly Lajos

Szabó Júlia: A XIX. m. festmetr. Mon.
Bp. 1985,

22, 192 (154-a kér.)

LIBAY Károly

P. Szabó Ervő: Egyiptom magyar szemmel. = MN 1995. aug. 24. 11. p.

ÁFIA 1986

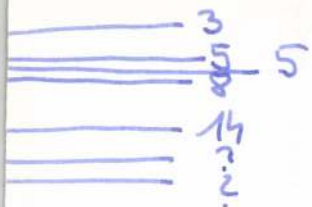

egegyezik az 1984-es év anyagát felölelő közlemény

minisztériumnak a bibliográfia megjelenését lehetővé

Libay Károly Lajos, festő-grafikusművész (1816-1888): 1.) Folytatás
Szurcsikné Molnár Erika: Libay Károly Lajos: Gasteini kápolna.

Libay Károly Lajos, a jeles besztercebányai ötvösmester, Libay Sámuel fia, XIX. sz.-i rajzművészetünk egyik jellegzetes, finom érzékenységű képviselője. Bár élete nagy részét külföldön – főként Ausztria, Svájc, Délnémetország, Olaszország, Egyiptom töltötte, művészetével nem szakadt el teljesen hazájától, a Felvidéken és a Balaton környékén is dolgozott. Kiállított a Műegylet tárlatain, az MNG Grafikai Osztálya 167-lapos anyagot őriz tőle. Ennek a kollekciónak egyik darabja a „Gasteini kápolna" c. akvarell.
[említve és repr.]

Művészet, 1989., 4., 62-old.

Libay Károly Lajos, festő-grafikusművész (1816–1888). 2.) Folytatás, Szurcsikné Molnár Erika: Libay Károly Lajos: Gasteini kápolna.

Stílusta az osztrák biedermeier sajátosságait mutatja, aprólékos, részletgazdag kidolgozás, a táj, az épületek pontrészerű visszaadása jellemzi lapjait. Emellett sajátos hangulatot áraszt e műve is. Itt a tájban megjelenő alakok benne élnek az őket körülvevő környezetben, bensőséges hangulatot visznek az óriás léptékek közé.

Művészet, 1989., 4., 62–63-old.

Libay Sámuel, ötvösmester. (1782–1869).

Szureszkné Molnár Erika: Libay Károly Lajos: basténi kápolna.

Libay Károly Lajos, a jeles lesztercebányai ötvösmester, Libay Sámuel fia, XIX. sz.-i rajzművészetünk egyik jellegzetes, finom érzékenységű képviselője.

Művészet, 1989., 4., 62-old.

Libay Károly

Dutka Mária: A Nemzeti Galéria kiállítása. Magyar festők Itáliában.

Magyar Nemzet, 1967. IV. 8. 4. o.

Libay Károly Lajos

Árvavára c. müve szerepelt a Nemzeti Galéria időszaki rajzkiállitásán.

Körner Éva: Magyar rajz és akvarellkiállitás XIX - XX. sz.
Rajztanitás 1960. I. sz. 27.l.

Libay Lajos

Magyar Vízfestők és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Műcsarnokban "Pálmák" c. képével szerepelt.

PH. 929.X-6.

ay Károly Lajos festő

Magyar Életrajzi Lexikon

LIBAY Lajos festő

118. jún. 9. Libay Lajos keleti képeinek III. füzetét küldi
Szerzemény

1857/1858

215. okt. 27. Libay Lajos egyiptomi tájképeket ajándékoz
Szerzemény

21. jan. 24. Libay Lajos egyiptomi tájképeinek II. füzetét
küldi
Szerzemény

Művtört.Ért. 1990 1-2 132,133.

LIBAY Lajos festő

1850

78. márc. 14. Az igazgató felszólítja Libay Lajos akadémiai festész urat Bécsben, hogy a nemz. museumot valamely művével, arczképével s életrajzával megajándékozni szíveskedjék

MűvtörtÉrt. 1990 1-2 128.

..... (név) ..... sz.

..... Ft összegű megbízási díj kifizetését kérem.

ap.

.....
aláírás

olás

Liban Károly Lajos, festő (1816-1888)

M.D.K.

egy beszterce bányai aranyműves fia, európai hírnévre tett szert hagyarországon, az alpesi országokban, körelhelyen és másutt készített számtalan akvarelljével, városképeivel, rajzaival és metszeteivel.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

254. old.

M.D.K.

Libay Károly, Lajos festő, 1816-1888

A besztercebányai Libay Sámuel ötvös fia. Külföldre szakadt. Vizfestményei, rajz és rézkarcsorozatai hiresek Az Alpokban, Közelkeleten és Európa városaiban festett táj és városképeket. Parasztudvar. N. Galéria. 491.92.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a szinház és a film. Minerva, 1960. Bpest

Libay Károly Lajos
festő

M.D.4

Méltatás.

Telepy Katalin: Telepy Károly romantikus . . .
Művészet, 1967. április – 35 lap

Libay Károly Lajos
festő

M.D.Y.

Az 1850-es években időzött Olasz
országban és az ott készült akvarell
sorozatát állítottak ki a tárlaton.
„Loggia dei Lanzi Firenzében" (repro)

Bodnár Éva: Magyar festők Itáliában.
Művészet, 1967. március - 9 sap.

MDK

Libay, festő

Balatoni nyári tárlat 1964.
Keszthely, Tihany, Veszprém

M.D.K.

Libay

Markó követő, megfordult nála a Villa Appeggiben

Telepy Katalin: Telepy Károly 100 év elötti olaszországi vázlatkönyvéből 177.l.
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III; Bp. 1961.

M.D.K.

Libay Károly

Telepy Károlylyal egyidőben tanult Velencében

Telepy Katalin: Telepy Károly 100 év előtte olaszországi vázlatkönyveiről 177.l.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III; Bp. 1961.

M.D.K.

M.N.G.

Libay Károly Lajos

Művel gyarapodott a Galéria állománya

2 rajz: Debrrcen látképe /1861/

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A M. Nemzeti Galéria az 1957-58-as évben 199.l.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI II. kötet 1960.

Libay Károly Lajos

A Nemzeti Galériában a "Magyar festők Itáliában" c. tárlaton bemutatásra kerültek müvei

Vigilia 1967. VI. 417.l.

Libay Károly Lajos

neve említve

Kampis Antal: „A magyar művészet a XIX. és XX. sz.-ban c. Tényvének ismertetése

Képzőművészet

Vigília 1969 március
206. old.

Líbay Károly Lajos

1814 - 1868.

rod

Lyka 1848

52. l.

M. D. K

LIBAY Lajos

Balatonfüred, Nagyvendiglő a Horváth-hazzal, kőrajz. Alt Rudolf litografiája, 1840 táján

Rejt.

zákonyi Ferenc: Balatonfüredi műemlektáblák adatainak kiigazítása

Műemlékvedelem 1961. 2. A. 84. l

MDK

Libey Lajos, Besztercebánya

184o. Gundel-dij, második dij

Bécsi Képzőm. Akad. magyar ösztöndijasainak névs.
Fleischer, Bécs. lol.l.

Libay Lajos, festő

M.D.K.

nevét a múlt sárad közepe táján virágzó szlovák tájkép festészet művelői körök emliti:

Anna Petrova Pleskotova: Probleme der Forschung und Erläuterung der Kunst des 19. J.h.s. in der Slowakei.

A R S , Kunsthistorische Revue der Slowakischen Akademie der Wissenschaften

Bratislava, 1967. 1.sz.

20. old.
+21. "

Libay Lajos, festő M. D. K.

Bécsben élő tájképfestő, atyjának, nékai Libay Sámuel bestercebányai arany- és ezüst művesnek. Ferenc császárt ábrázoló ezüst filigránból készített mellszobrát küldte el az az évben fervezett ötvös művészeti kiállításra.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1884. V. évf.

Jan. 5. sz.

Libay Lajos. festö, grafikus M.D.K.

1840-ből való kőrajzát
közli a szerző a balatonfüredi
Nagyvendéglőről s a mellette
álló Horváth-házról.

Dr. Vajkai Aurél: Balatonfüred

ÉLET és TUDOMÁNY, Bp.1966. XXI évf. jun. 3. sz.
1033. old.

MDK

Libay Lajos festő

A müegylet tizenkét keleti tájképét vásárolta meg szines nyomatban a festőtől.

Vasárnapi Ujság 1858. 610.o.

Libai Lajos festő M.D.K.

Csobánc,
Ligliget
Tihany c. rajzai után Csabrós
1. kebzitett litográfiát

Gerszi, A magy. körajz. 1960 132

Libay Lajos

MNK

Megemlitve a XIX. sz. lelkes képirói és a nemzeti eszmék tántorithatatlan előharcosai közt.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.

74.l.

MDK

Libay Lajos, 1814-88.

A szülők nyugvóhelye, cer.

Ernst Muz. 39. aukc. 24. l.

MDK

Libey Lajos , Besztercebánya
Gundel-díj.

1840. 2. díj.

Bécsi képzőm. akad. magyar ösztönd. névsora.
Fleischer Bécs. lol. 1.

P a s s i ó o

SzM, ltsz. 55.904.1.

Krisztus sirbat

Hársfa. Az olta
Átvétel a Nemzeti Mu

Libay Lajos M.D.K.

Balatonfüred, Nagyvendéglő a Horváth-házzal

kőrajz 1840 tájén

Alt Rudolf litográfiája

Zákonyi Ferenc: Balatonfüredi műemléktáblák adatainak kiigazitása

Műemlékvédelem 1961 /V./ 2. sz. 84.1.

MDK

Libay Lajos

Mariay Ö.: A Balaton irodalmunk és művészetünk tükrében. Szépművészet 1941. 7. sz. 161-165.l.

M.D.K.

Libay Lajos, festő

1860-ban a Balaton festői vidékeit örökitette meg album számára. ~~Xxxxxxx~~ 564.o.

Telepy Katalin: Telepy Károly, a magy táj romantikus festője. 545.o.
Debreceni Déri Muzeum, Évkönyve. IX. 1966-67.
Debrecen, 1968. Alföldi Nyomda, Debrecen.

M.D.K.

Libay Lajos /1814-1888/ festőművész

"Az egykori balatonfüredi Kisfaludy-Szinház látképe" cimmel a lap bemutatja a művész kőrajzát.
Repr.

Szinház, Bp. 1948. juli. 13-19. IV. évf. 29. sz.

MDK

Libay Lajos

Művészet 1907. 183.1.

Łibay Lajos

MDK

Ischl. vizf.

Schloss Tirol, sz.ceruza

Műcsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiáll.

Libay Lajos

MDK

Gastein: Götschachthalk sz.ceruza

A Forum Romanum , sz.ceruza

Velencei részlet, sz.ceruza

Mücsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai müvek nemzetközi kiáll.

Libay Lsjos MDK

A Kümli-i vizesés, sz.ceruza

Római részlet, sz.ceruza

Schloss Tyrol, sz.ceruza

Mücsarnok 19o9. akvarellek, pasztellek és grafikai müvek nemzetközi kiáll.

Libay Lajos MDK

Hallstadt, ceruza

Műcsarnok 1909. pasztellek, akvarellek és grafikai művek nemzetközi kiállitása

Libay Lajos

MDK

Ischl: Hid a patakon, vizf.

Műcsarnok 1939. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiáll.

Libay Lajos, [grafikus] MDk

„Balatonfüred, Nagyvendéglő a Horváth-házzal" 1940 táján készült könyv.

Repr.

Zákonyi Ferenc: Balatonfüredi műemlékházak adatainak kiegészítése 83-87.l.

MŰEMLÉKvédelem, bp. 1961. 2. sz.

mdk

Libay Lajos

Körajza

a Kőszínházról

Lipták Gábor: A régi Fővárosi Színházak

Népművelés, 1961. 7. sz. 17. l.

MDK

Libay Lajos

Pálmák, a Szépműv.Múz. tul.
Andrássy szoba.Vázlat. a Szépműv.Múz.tul.

KMTárs, 1929.őszi kiáll. 16.1.

MDK

Libay Lajos, 1814-88.

Hegyi táj, festm.

Ernst Muz. 21. aukc. 24 l.

MDK

Libay Lajos, 1814-88.

Táj templommal, festm.

A szülők nyugvóhelye, cer. szinezve

Gotikus templom belseje, vf.

Ernst Mus. 33. auko. 42 l.

Libay Lajos / 1816- 1888/

MDK

Repr:

"A füredi szinház"

Libay Lajos rajza után Rudolf Alt litografiája.

72.o.

vö. 159.o.

Keresztury Dezső: Balaton. Bp. 1960.
Képszerkesztő: Dr. Bodnár Éva.

Libey Lajos, Besztercebánya MDk

Gundel-díj

1839. 2.díj

Bécsi képzőm. akad. magyar ösztönd. névsora Fleischer Bécs. lól. l.

MDK

Libay Lajos, 1814-88.

Egy régi ház , vf.

Ernst Muz. 13-14. auke. 192c. 21. 1.

Kitüntetés
Libay Lajos aranyérme

Divatcsarnok, 1860.ápr.24.17.136.

Főváros és vidék

Grafika, litografia /?/
Egyiptomi utiképek, Libay Lajos

Divatcsarnok, 1858.ápr.13.boritéK
vidék és vegyes

Litay Lajos.

Münich.

VI. évf., 1907.

179–186.

Libay Lajos festő M.D.K.

Balatonfüred általános láthépe a tó felől. 43 x 29 cm.

Szigliget
Csobánc
Szimegh
Tihany

Darnay-Dornyai Béla: Képes ábrázolások a Balatonról és vidékéről. Balaton XXXVI. 1943, 14

Libay Lajos festő M. D. K.

1816-1888

Sümegh. Ceruzarajz
Tihany "
Balatonfüred Tihanyal "
Badacsony, Szigliget, Kenthely, Tátika, Lesencetomaj. rajzok
Kiállitva az O. képmüv. Muzeumban 1922-ben.

Darnay-Domyai Béla: Képes ábrázolások a Balatonról és vidéméről. Balaton XXXVI. 1943
19.

Libay Lajos MDK

Andrássy szoba, vázlat

Pálmák

Mücsarnok 1929 őszi kiállitás

MDK

Libay Lajos

Mészkemence Zólyomban

Az első magyar művészkiállitást a Pesti műegylet 1840-ben rendezte. Művészet 1909. 405.l.

Libay Lajos Károly

művei után Alt Rudolf 63 litografiát készitett.

Thieme-Becker
344. l.

I.

Libay műveinek litografálásától kezdett a szűcs litografiával foglalkozni

u.o. 345. l.

Sajátkezűleg is szűcsett lapokat

u.o.

os Uram!

m, hogy szivcsledjék
műemlékek orsz. bi-
e – arról intézkedni,
s bölcsészethallgató dr.
egypár (általam ki-
idékére vonatkozó ada-
másolhasson, amelyek-
benczéjek monogra-
nak szükségem van.

megujitva maradtam
kiváló tisztelettel

Gyulai Rudolf
benczés tetkép

Líbay Lajos

Körajza 1840 táján:
a Nagyvendéglő és Horváth-ház

Szalai Imre: Balatonfüred
Képröm. Alap Bp. 1964 9. old.

Líbay Lajos

Körajza (1855)
Az első füredi szinház

Czalai Imre: Balatonfüred
Képzőm. Alap. Bp. 1964
12. old.

Líbay Lajos

Csobánc ot ábrázoló rajza

a XIX. sz-ból

Koppány-Sági: Csobánc
Bp. Pannónia 1965 24. old.

LIBAY Lajos

1859 6. jan. 5. Libay Lajos Keleti képeinek IV. füzetét küldi. Szerzemény 94.

M. ÉRT. 1991. 1/2.

LIBAY Lajos

1859

90. máj. 27. Libay Lajos Keleti képeinek utolsó füzetét küldi.
Szerzemény

94 r

1860 64. ápr. 14. Libay Lajos munkájának (egyiptomi tájképek) utolsó füzetét küldi.
Szerzemény

1862 151. aug. 2. Libay 2 műremeke

96

Líbay Lajos Károly

Siorbán Vilmos:
Adatok Líbay Lajos
életrajzához. 8-r
55 l. Dés, 1917

Gens (2030)

KÖZALAPÍTVÁNYI
KIR. ÜGYIGAZGATÓSÁG.
IX. ker., Csillag-utca 2.

7192. szám.
191 2.

A válaszban szíveskedjék e számra hivatkozni.

A müemlékek ország

A selmeczi "Ó
"Eternit- Müvek, Hatschek Lajos"
ben, az 1912. évi május hó 9-ki
sal, a közalapitványi kir. ügyig
ságot, hogy ezen alkalommal érde
mivel a kezdetben idézett átirat
1./ vállalkozó
igenlő esetben, müy összeg erejé
2./ a munkálat
vizsgálat eszközöltetett-e?

MDK

Kyka

Libay Károly

Lyka K: Nagy m. művészek. Bp. 1957. A Balaton festői. 113 l.

Libay Károly

MDK

Falusi udvar

M. festészet haladó hagyományai. Főv.Képtár, 1951.

Libay Károly

MDK

Falusi udvar

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

MDK

Libay Károly, 1814-88.

Parasztudvar

M. nemzeti festészet kialakulása. N.Szal.kiáll.
1949. febr.

Libay Károly festő, és rajzoló M.D.K.

litográfiái:

4.) Kaffehaus Bellevue

5.) Die kleine Schwerenau

6.) Laufen bei Ischl

Gerszi, A magy. körajz. 1960
164

Libay Károly tájképfestő és rajzoló M.D.K.

1814 – 1888

litográfiái:

1.) Der Dachstein

2.) Gollinger Wasserfall

3.) Ischl

Gerszi, A magy. körajz. 1960 /64

MDA

Libay Károly, 1816-88

Parasztudvar

Magy.Művészet 1800-tól. Szépmív.Kuz. 1943.

6.1.

s zöldes árnyalatu domboru után-

állanó

Lábay Károly

SzIM. 1953. 283. l.
(kép)

Libay Károly

a vallásos festészetért rajongó nazarénus csoport bűvkörébe jutott, s nemcsak stílusa alakult át az olasz művészet hatása alatt, hanem családi nevét (Cohn) is jóhangzású olasz művésznévvel cserélte fel. A ritka művésznek egy festőien kezelt, szép női arcképét szerezte meg a Fővárosi Képtár.

A kiállításon az úgynevezett magyar Biedermeyer-stílus mindkét vezető mestere, Barabás Miklós és Borsos József jelentékeny művekkel szerepel. Az elnevezés nem helyes. Felületes művészettörténeti szemléleten alapszik, s ideje, hogy terminológiánkból kiirtassék, már csak azért is, mert azt a téves látszatot kelti, mintha e kor magyar festészete a bécsi és a müncheni iskola egyszerű függvénye lett volna.

Helyesebben a magyar reformkor vagy a magyar romantika festészetének nevezhetnők. Barabásra olasz útja nagy hatással volt, de különösen magyar művészi lelke és képzelete határozta meg a bécsi festőktől eltérő egyéniségét. A kiállításon bemutatott s a Lánchíd avatását ábrázoló képe a Történeti Arcképcsarnok ban őrzött, hasonló tárgyú nagyméretű festménynek utóbb készült kisebb változata; mind szerkezete, mind festői elő-

Gerevich L.:

s. k. miniszterelnök. (Építésvárosbaitó Riz. irattára. 1/1884. sz. akta.

[13] Szőnyi O.: Régi magyar templomok. 1933. »Egyetemi templom. 1849-ben két hónapig az országgyűlés tartására alkalmazták.« 208 l.

[14] Szentesítést nyert 1880 december 14-én. Kihirdettetett az orszgy. Képviselőházában 1880. dec 15., a Főrendek házában 1880 dec. 16.

[15] Építési Ipar 1883. évi február 12. sz.

[16] Bpesti Hírlap 1883 április 23.

[17] A képmellékletekben is ismertetett pályamunkák eredetije a Parlamenti Múzeum tulajdonában van. A csupán leírásban ösmertetett tervekről az Építési Ipar c. szakiap 1883. évf. 201. lapon ír bővebben.

[18] Előbbi többek között a Műcsarnok és Szépművészeti Múzeum építője, utóbbi a Ferenc József-kórház és Zsidókórház tervezője.

[19] »Él a magyar, áll Buda még«; »Egy ezredéves szenvedés kér életet«; »Hungária«; »Egyesült erővel«; »Hazáért«; »Tisza«; »Salus patriae«; »A kidolgozott mű beltartalma eleje és vége a művészetnek«, s végül a »Pusztaszer«, mely utóbbi általános tetszésnek örvendett, de a pályázati határidő letelte után érkezett s így csupán a megvásárlásra tarthatott igényt. (Építési ipar 1883. évf. február 12.)

[20] Akadémiai Értesítő 1899. évf. X. k. 3. sz. 117 l.

[21] »Az Országház Építési Végrehajtó Bizottsága f. év (1885) január 20-án tartott ülésében az épület hossztengelyvonalának végleges megállapításával is foglalkozott . . . s összes tagjainak, valamint a szakértőknek is egyhangú nézete alapján abban állapodtak meg, . . . hogy a hossztengelyvonal *ne megtört*, hanem *egyenes* legyen . . . Az Országház ugyanis a pályázathoz csatolt helyterv alapján a Dunapartnak lejjebb eső részére volt tervezve, úgyhogy az épület egyik fele a partvonal erősebb kanyarába, másik fele a kisebb görbülettel bíró partrészre jutott volna . . . Utóbb azonban az Országház épülete oly részre tolatott, hol a kanyarvonal már sokkal enyhébb s így az eltérés 1·10 m-re csökkent. Ezen eltérés oly cse-

MDK

Libay Károly

Parasztudvar, of.

Reformkor művészete. Főv.Képt. 36.kiáll. 1948.jul.

lo. l.

MDK

Libay Károly 1816-1888

Balatonpart, cer.akv.

Ernst Muz. M.Kisplaszt. és Graf. kiáll. 1954.
szept. 23.

Libay Károly festő M.D.K.

egyiptomi utirajzai után megjelent albumát osztrákok litografálták

Balatoni tájképeket ábrázoló albumát Csaszár litografus készítette.

Ischli tájképsorozatát (16. kép) ő maga rajzolta köre.

Gerpi, A magy. körajz. 1960 100

Libay Károly festő M.D.K.

L. Sámuel ötvös fia.

Parantudvar, Nemz. Gal.

az Alpokban, Közel Keleten s Európa számos országában festett városképek, készített rajz és rézkarctorozatokat.

Kampis, hag. műv. Bp. 1960 492

Libay Károly MDK

1816 - 1888

Mint Mészölymás elődeinek tájképei, Szigligetje is csak előzménynek tekinthető Mészöly szerteágazó tevékenységéhez.

Pogány Ö.Gábor: Magyar festészet a XX. században. Bp. 1959. 13.l.

M.D.K.

Libay Károly, festő

Többször megfordult Markónál, a Villa Appeggiben, aki szivesen látta a fiatal magyar művé zeket. 557.o.

Telepy Katalin: Telepy Károly, a magyar táj romantikus festője. 545.o.
Debreceni Déri Múzeum Evkönyve. IX. 1966-67.
Debrecen, 1968. Alföldi Nyomda, Debrecen.

M.D.K.

Libay/Lippay/ Károly, festő

A múlt század közepén Münchenben tanult Telepyvel Brodszkyval, Molnárral, Liget ivel, stb. együtt. 551.o. Itthon már jó nevü festő volt akkor.

Telepy Katalin: Telepy Károly, a magyar táj romantikus festője. 545.o.
Debreceni Déri Muzeum Évkönyve. IX. 1966-67.
Debrecen, 1968. Alföldi Nyomda, Debrecen.

M.D.K.

Libay Károly, festő

Mint romantikus kiválasztotta a számára leghatásosabb részleteket. Mint Telepy, Molnár, Ligeti, Keleti, Brodszky. A heroikus festő maga teremt egy eszményi tájat. 583.o.

Telepy Katalin: Telepy Károly, a magyar táj romantikus festője. 545.o.
Debreceni Déri Muzeum Evkönyve. 1966-67. Debrecen, 1968. Alföldi Nyomda, Debrecen.

Libay Károly Lajos MDK

Tátika, ceruza

Szépm. Muz.Grafikai Osztály XLVI.kiáll. 1922.
Magyar Tájak

Libay Károly Lajos MDK

Lesenczetomaj, vizf. ceruza

Szépm. Muz.Grafikai Osztály XLVI.kiáll. 1922.
Magyar Tájak

Libay Károly Lajos MDK

Hermaneci erdő, ceruza

Szépm. Muz. Grafikai Osztály XLVI. kiáll.1922.
Magyar Tájak

Libay Károly Lajos MDK

Esztergom, ceruza, vizf.

Szépm. Muz.Grafikai Kiáll. 1922/. XLVI. kiáll.
Magyar Tájak.

Libay Károly Lajos MDK.

Szliács-fürdő , ceruza, vizf.
Dévény vára, ceruza, vizf.
Árva vára, ceruza és vizf.
Tátra-Füred, ceruza, vizf.

Szépm. Muz.Grafikai Kiáll.1922. XLVI.
Magyar Tájak

MDK

Libay Károly Lajos, 1816-88.

Egyiptomi romok, szépiaf.

Almásy-Tel. 2.auk. 1939. nov.

26 l.

M.D.K.

Líbay Károly Lajos „festő"

nevét említi „Anya és gyermeke" c. képével kapcsolatban

Kádár Zoltán: Magyar festők Itáliában, Kiállítás a Déri Muzeumban

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVIII.évf. 12.sz. 80 old.

Libay Lajos / 1816-1888 /

Róma. „27. 11. 52." alv. 241 x 349 mm. Ltn.: 1898 - 209.

Firenze. 1852. cesura, agu. és vakarás, 223 x 313 mm. Ltn.: 1898 - 191.

Árvavára. 1857. cesura, agu. és vakarás, 268 x 407 mm. Ltn.: 1937 - 3197

Balatonfüred és Tihany, 1857. cesura, agu. és vakarás, 278 x 447 mm. Ltn.: 1937 - 3200. Reprodukálva

Magyar rej. és akvarell. A XIX és a XX. násad. A zat. bev. Delmache/Anna Bp. 1959

M.D.K.

Libay Károly Lajos festő

Müvei a Szépmüvészeti Muzeumban 1898,

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, p. 1956, 160.1.

MDK

Libay Károly Lajos

Szt.Márk templom Velencében, cer.,akv.
Velence, " ? "
" " "

Garda tó partján, " "

Magyar festők Itáliában. N.Gal. kat. 1967.

MDK

Libay Károly Lajos

Firenze Ponte Trinita, Ponto Vecchio, cer.,akv.

Loggia del Lanzi, Firenze, akv.

Rómában, akv.

Róma, Forum Romanum, akv.

Magyar festők Itáliában. N.Gal. ~~1967.~~ kat. 1967.

Libay Károly Lajos

MDK

Roma, Forum Romanum

repr.:

Loggia dei Lanzi, Firenze

Magyar festők Itáliában. N.Gal. kat. 1967.

MDK

Libay Károly Lajos

Róma, cer., akv.

Részlet Rómából, cer.

C.Metella siremléke Rómában, akv.

Fortuna Virilis temploma, cer.

Sybilla temploma Tivoliban, akv.

Magyar festők Itáliában. N.Gal. ~~xxxx~~ kat. 1967.

MDK

Libay Károly Lajos

Nápoly, cer.,akv.

Sorrento Ponte Parsano, akv.

Sorrento, cer., akv.

Magyar festők Itáliában. N.Gal. 1967. xxxx.kat. 1967.

Líbay Károly Lajos

Marko Károly klasszicizmusával szemben inkább romantikus.

A XIX század nagy magyar mesterei

Budapest, 1956. Bev.: Lyka Károly.

Libay Károly

„Paraszttudor" (1845) olaj, 27 × 31,5 cm az Országos Szépművészeti Múzeumban őrzött képét, színes táblán közli

A XIX. század nagy magyar mesterei

Budapest, 1956.

Libay Lajos, festő, 1816-1888

1838-ban Bécsben festette „Slovák fin" cimu zsánerképét.

Anna Petrova-Pleskova: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia.
Bratislava, 1966. 28. old.

MDK

Libay Károly Lajos, 1816-1888.

Árva vára, sz.cer.

Magy. rajz 500 éve. Szépm.Muz. kiáll. 1940. jan. 11 l.

MDK

Libay Károly Lajos

Lyka K.: Művészeti krónika. Magyar Művészet 1929. 51.l.

M. D. K.

LIBAY Károly Lajos festő

(1816 – 1888)

Libay Sámuel ötvös fia.

„Parasztudvar" (rézk.)

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945 bp. 1962. 89, 116, 118.

Libay Károly Lajos MDK

Processzió Besztercebányán, vizf, ceruza

Szépm.Muz.Grafikai Osztálya XLVI.kiáll. 1922.
Magyar Tájak.

M. D. K.

LÍBAY ~~Lajos~~ Károly Lajos festő

(1816 - 1888)

Az egykori balatonfüredi szintai és

környéke (repr.)

Libay Sámuel ötvös fia

„Parasztudvar" (repr.)

enthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar müvészet 1800-1945.

p. 1958. 56, 90, 118.

MDK

Libay Károly Lajos
(1816-1888)
festő

Pogány Ö. Gábor: A haladó és reakciós erők harcának tükrözése a XIX. századi magyar festészetben.

MMM Évkönyve 1951. 43 l.

MDK

Libay Károly Lajos.

Parasztudvar (1845)

Fővárosi képtár

(repro).

M.M.M. Évkönyve 1951, I.

Libay Károly festő

Magyar Nemzet VI. 1950 okt. 6. 5 l.
Végvári L.: Magyar grafika

Libay Károly Lajos MDK

Sümeg, ceruza, vizf.
Tihany, ceruza, vizf.
Balatonfüred a háttérben Tihannyal. vizf.ceruza
Badacsony, ceruza, vizf.

Szépm. Muz. Grafikai Osztály 1922. XLVI.kiáll.
Magyar Tájak

Libay Károly Lajos MDK

Szigliget. ceruza
Keszthely, ceruza, tollrajz.

Szépm. Múz. Grafikai Osztály 1922. XLVI.kiáll.
Magyar Tájak

Tibay Károly Lajos
festő

M.D.K.

A Balaton egyik festője.

Lyka Károly: Nagy magyar mesterek.
Bp. 1937.

1132.

Libay Károly Lajos festő M.N.K.

/ 1816-1888/

Libay Sámuel besztercebányai ötvös fia.

Tájképek.

Az Alpokban, a Közel-Keleten és Európa majd minden országában készült vizfestésü tájak..

városképek, rajz- és rézkarc-sorozatok.

Kampis Antal: A képzőművészetek története 701.1.

A Kultura Világa Bp. 1963.

Libay Károly Lajos festő M.D.K.

Parasztudvar.

Kampis Antal: A képzőművészetek története 701.1

A Kultura Világa Bp. 1963.

MFD.K.

Libay Károly Lajos, festő

két rajzát /Debrecen látképe 1861-ből és Önarcképét/ említi

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1957-58-as években,

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei,

1960. II. sz. 122.old.

Libay Károly Sajos

festőről

adatokat kapott tőlem

Gerevich Lászlóné

1957. május elején

(Zádor Anna

tanítványa)

Meghivó

A M.Sz.T. Budafoki ut 29. sz. alatti helyiségében 1951. V.10-én csütörtökön este 19 órakor a Tanács eddig elvégzett munkájáról beszámolót tart.

Balatoni Károly

a XI.ker. tanácselnöke.

Előadás után filmbemutatót tartunk.

Lakótársainkat szeretettel elvárjuk

XI.tömbmegbizottja és házmegbizottjai.

Libay Károly Lajos

MDK

Repr.:

"Firenze" 1852. Ceruza akv. és hámtolás.

40. kép.

PATAKY DÉNES : A magyar rajzművészet. Bp. 1960.

Szöveg után, képtáblák.

Libay Károly Lajos

MIK

1816-1888.

Libay Sámuel neves ötvös fia.
A Bécsi Akadámián tanultak mellett Waldmüller realizmusa volt rá hatással.
Ausztria, Svájc, Németország, Olaszország és Egyiptom festői tájain utazva készitette akvarelljeit majd akvarellel átfuttatott ceruzarajzait.

Hazai látogatásának emlékei: 1857-ből: Dévény, Árvaháza, Balatonfüred, Tihány, Badacsony és Keszthely ; 1861-ből Tátrafüred és Debrecen szép látképe.

PATAKY DÉNES: A magyar rajzművészet. B. 1960.

16.1.

MDK.

Libay Károly

Kiállitási hir

Müvészet 1967 márc.p.12.

Liteay Károly Lajos

Szabad Művészet

1957. 194.

365. szám.

19 3

Műemlékek Ország

Tárgy:

Dr Lux Kálmán soproni utiszámláját utalvá-nyozza a miniszter

A beadvány

Mellékletek s

Egyúttal elin

Előirat szám

Utóirat szám

Másolta:

Exp. 1931.

Libay Károly

Magyar Grafika

Magyar Nemzet 1950.VI.é.233.sz.
Széch.Kvt.

Végvári Lajos

MDK

Libay Károly, festőm.

Falusi udvar. Repr.

176.1.

Gerevich László: Budapest festészete a XIX. században. Tükör, 1939. márciusi szám.

Libay Károly Lajos
festő

1816 - 1888

A magyarországi műv. tört. I. 371.
Corvina 1970.

Libay Károly Lajos
festő

~ fia Libay Sámuel ötvös. /XIX.sz./

A magyarországi műv. tört. I. 360.
Corvina 1970.

Libacy Károly Lajos.
festő.

Parasztudvar.
1843. o. fa. 31,5 x 27 cm. Budapest MNG.
Repr.

A magyarországi mív. tört. II. Kép n. 572
Corvina 1970

Libay Károly, festőm. MDK

a Fővárosi Képtár gyűjteményéből.

Parasztudvar. Repr. 143.l.

a felvidéki művészet kiállításáról.
Műcsarnok. -Őszi tárlat.
Művészet. 1938. III. 22.sz. 143.l.

MDK

Libay Károly 1814-88

Parasztudvar

A M. Hemzeti Festészet kialakulása. N.Szal.
1949. febr.

MDK.

Libay Károly

Kiállitási hiradás 1966 jan.11.lap-

MDK

Libay Károly, festöm.-graf.

Árva vára. - Szinezett ceruza.

Szépmüv. Muz. - Grafikai kiállitás.
A magyar rajz ötszáz éve.
Magyar Kulturszemle. 1940. 3.sz. 71.l.

A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ÉS RÉGÉSZETI TÁRSULAT
ÉS A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

tisztelettel meghívja Önt

REFLEXIÓK A VEDUTÁRÓL
Libay Károly Lajos "Festői utazások" című kiállítása
kapcsán

1995. február 8.-án szerdán délután 2 órakor
a Budavári Palota C. épület III. emeletén
tartandó összejövetelünkre,
melyen szót kapnak:

Bajkay Éva, Cennerné Wilhelmb Gizella, Gaboda Péter,
Hessky Orsolya, Szabó Júlia
Vendégünk: Marie Luise Sternath /Albertina, Bécs/

LIBAY Kàrol

LIBAY Károly Lajos

6 litográfia

– újszerzemény MNG

Múzeumi Hírlevél, 1994. 67.

MAGYA
ÉS FI

M E G H

1994. február 22-én

"Fordulóponton

Csobáncz. T. 1467.

Az előtérben emelkedő szikla tetején látjuk a vár romjait, a hegyoldalban pedig a feszület előtti tért aratók és járó-kelők élénkitik. Felirata

balra: CSOBANCZ
jobbra: CSOBANCZ

alól balra: Rajz Libay Lajos
középütt: Nyomt. Reiffenstein és Rösch.
jobbra: Köre rajz. Csaszár
legalól középütt: Mindennemü utánnyomat ellen ovat tesz a Kiadó.

Kny., alányomással, méretei a vk. 16.9 : 26.4 cm.

112-90-21.

Balaton Füred. T. 6466.

Az előtérben a kupolás tetejü templom körül az utakat a járókelők élénkitik, mig jobbról parasztleány közeledik, a középtért a Balaton foglalja el, a háttérben pedig Tihany tünik föl. Felirata

balra: A TEMPLOM TIHANNYAL A TÁVLATBAN
jobbra: L'EGLISE AVEC LA VUE SUR TIHANY.
alól balra: Raiz. Libay Lajos.
középütt: Nyomt. Reiffenstein és Rösch.
jobbra: Köre raiz. Alt R.
legalól középütt: Mindennemü utánnyomat ellen óvást tesz á Kiadó.

Kny., alányomással, mér. a vk. 17.5 : 25.3 cm.

Szn. 734-98
343-98-11.

Tátra Füred. T.6463.

A háttért a Tátra foglalja el aljában Füreddel, az előtért mezei munkások, szekerek és járó-kelők élénkitik, mig jobbra a tüzön innen két leány dolgozik a káposzta közelében. Felirata

balra: DIE TÁTRA KARPATHEN MIT DEM BAD TÁTRA FÜRED" (SCHMÖKS)
jobbra: A TÁTRA CSUCSAI TÁTRAFÜREDI FÜRDŐVEL.

alól balra: Raiz.Libay Lajos.
~~jobbra~~: Nyomt. Reiffenstein és Rösch.
jobbra: Köre raiz.Alt.R.
legalól középütt: Mindennemü utánnyomat ellen óvást tesz á Kiadó.
magyarázó szövegének kezdete: Gerlsdorfer Spitz és befejezése: Hundsdorfer Spitz.

Kny., alányomással, mér. a vk. 29.2 : 54 cm.

Szn. 244-99
572-99-7.

Balaton-Füred. T. 6467.

E látképen a Balaton partja van ábrázolva a házakon innen virágos fákkal, a melyek közepén Kisfaludy Sándor szobra áll. A háttérben a sétányon és a park utain urak és hölgyek járkálnak. Felirata

balra: KISFALUDY SÁNDOR SZOBRA
jobbra: LE MONUMENT D´ALEXANDRE DE KISFALUDY
alól balra: Raiz. Libay Lajos.
középütt: Nyomt. Reiffenstein és Rösch.
jobbra: Köre raiz.Alt R.
legalól középütt: Mindennemü utánnyomat ellen óvást tesz á Kiadó.

Kny., alányomással, mér. a vk. 17.4 : 25.4 cm.

Szn. 737-98
343-98-14.

Balaton-Füred. T. 6468.

Az előtért a sétány foglalja el jobbra a Horváth-féle házzal és a VENDÉGFOGADÓ-val, a hol számosan járkálnak és a közeledő kétfogatos hintó közelében lovas nyargal; a háttérben pedig a Balaton terül el. Felirata

balra: Á NAGY VENDÉGLŐ A HORVÁTHÁZZAL
jobbra: LA PROMMENADE À FÜRED

alól balra: Raiz. Libay Lajos.
középütt: Nyomt. Reiffenstein és Rösch.
jobbra: Köre raiz. Alt R.
legalól középütt: Mindennemü utánnyomat ellen óvást tesz á Kiadó.

Kny., alányomással, mér. a vk. 17.5 : 25.7 cm.

Szn. 735-98
343-98-12.

Szigliget. T. 1469.

A középtérben emelkedő sziklán látjuk a várromot, a hegy oldalában vezető uton kettős fogatu kocsi közeledik, mig a tilalmi táblától jobbra a krumpli szedőkön túl két férfi beszélget meg egy asszony halad kis leánykájával; a háttérben pedig a Balatonon gőzhajó közlekedik. Felirata

balra: SZIGLIGETH.
jobbra: SZIGLIGET

alol balra: Raiz. Libay Lajos.
középütt: Nyomt Reiffenstein és Rösch
jobbra: Kőre raiz. Császár S.
legalól középütt: Mindennemü utánnyomat ellen óvást tesz a' Kiadó.

Kny., alányomással, mér. a vk. 17.8 : 26.2 cm.

112-90-25.

Tátra Füred. T. 6461.

Az előtérben balra látjuk az emeletes téli lakot és vizgyógyházat, melynek erkélyén egy előkelő hölgy áll kis kutyájával, a korlátos uton egy lovas és egy hintó közeledik, ~~a háttérben~~ pedig a fürdő többi épületei láthatók. Felirata:

kissé odább

balra:

DAS NEUE WOHN-U. CURHAUS FÜR DIE WINTER SAISON.

jobbra:

AZ ÚN TÉLI LAK- ÉS VIZGYOGYHÁZ

A háttérben a Lomnitzer Spitze köti le figelmünket.

alól balra: Raiz. Libay Lajos.

középütt: Nyomt. Reiffenetstein és Rösch

jobbra: Köre raiz. Alt. R.

legalól középütt: Mindennemü utánnyomat ellen óvást tesz á Kiadó.

Kny., alányomással, mér. a vk. 18.9 : 26.4 cm.

Szn. 589-98

112-98-1929.

Tátra Füred. T. 6460.

Az előtérben látjuk az emeletes étkezőt és tánctermet, mely körül az utakat több hölgy és úr élénkiti. Felirata

balra: DER TANZ UND SPEISESAAL
jobbra: A TÁNZ ÉS ÉT TEREM
alól balra: Raiz. Libay Lajos.
középütt: Nyomt. Reiffenstein és Rösch.
jobbra: Köre raiz. Alt R.
legalól középütt: Mindennemü utánnyomat ellen óvást tesz á Kiadó.

Kny., alányomással, mér. a vk. 18.7 : 26 cm.

Szn. 587-98
112-98-1927.

Tihany. T. 6490.

Balra a Balaton vizén vitorlás csolnak köti le figyelmünket, jobbra pedig a középső hegyen lévő monostror felé szamarakkal hordják a vizet, a melyeknek egyikét az előtérben egy férfi hajtja. Felirata

balra: TIHANY.
jobbra: TIHANY.

alól balra: Raiz. Libay Lajos.
középütt: Nyomt. Reiffenstein és Rösch.
jobbra: Köre metz. Csaszár.
legalól középütt: Mindennemü utánnyomat ellen óvást tesz a Kiadó.

Kny., alányomással, mér. a vk. 16.8: 26.7 cm.

140-95

Balaton-Füred. T. 6469.

Az előtérben balra látjuk a dór oszlopokkal ékesitett szinházat, melynek homlokán HAZAFISÁG A NEMZETISEGNEK olvasható. Kissé hátrább és jobbra emeletes épületek tünnek szemünkbe. Az utakon járó-kelők képeznek csoportot és egy négyes fogat közeledik. Felirata

balra: A SZINHÁZ ÉS A GRÓF ESZTERHÁZIFÉLE VENDÉGLŐ.
jobbra: LE THÉÂTRE AVEC L´HÔTEL APPARTENANT AU COMTE ESZTERHAZY.

alól balra: Raiz. Libay Lajos.
középütt: Nyomt. Reiffenstein és Rösch.
jobbra: Köre raiz. Alt R.
legalól középütt: Mindennemü utánnyomat ellen óvást tesz á Kiadó.

Kny., alányomással, melynek méretei 17.4 : 25.3 cm.

Szn. 736-98-
343-98-13.

Libay Lajós

Balaton-Füred. T. 1463 II.

A középtért a fürdő foglalja el, a háttért hegyek képezik, az előtérben pedig gőzhajó és három csolnak közlekedik a tón. Felirata

balra: BALATON FÜRED ÁLTALÁNOS LÁTKÉPE A TÓ FELÖL.
jobbra: VUE GENERAL DE FÜRED.

alól balra: Rajz. Libay Lajos.
középütt: Nyomt. Reiffenstein és Rösch.
jobbra: Köre raiz. R. Alt.
legalól középütt: Mindennemü utánnyomat ellen óvást tesz á Kiadó.

Kny., alányomással, mér. 29.43.4 cm.

112-90-16.

Szliács. T. 7031.

A hegyes vidék középterében jobbra a fürdő épületeit látjuk, az előtérben a fák közül kápolna bontakozik ki és a háttérben patak kanyarog. Jelzése
alól jobbra: Bad[illegible] Szliács.
balra: Libay.

Czeruzarajz, mér. 22.2: 33 cm.

Szn. 224-900.
476-900-60.

Szliács. T. 4338.

A háttérben van az emeletes épület a mely előtt a fák alatt férfi beszélget az ülő hölgyekkel, az előtért pedig az udvar foglalja el, hol az utakat járókelők élénkitik. Felirata

balra: AMALIA UDVARA.
jobbra: DER AMALIENHOF.

alól balra: Rajz. Libay L.
középütt: Libay L. tulajdonossa.
jobbra: Lith. Kaiser A.
legalol középütt: Nyomt. Reiffenstein és Rösch Bécsben.

Szines kny., mér. a vk. 15.8: 20.6 cm.

112-93-75.

Szliács. T. 4339.

Az előtérben a körbe ültetett fák között van a korláttal védett kút, a hol a padokon hölgyek ülnek, kik felé egy úr megy; jobbra a háttérben két alak köti le figyelmünket. Felirata balra

balra: A DOROTTYA IVÓKUT.
jobbra: DER DOROTHEEN TRINKBRUNNEN.

alól balra: Rajz. Libay L.
középütt: Libay L. tulajdonossa.
jobbra: Lith. Kaiser A.
legalól középütt: Nyomt. Reiffenstein és Rösch Bécsben.

Szines kny., mér. a vk. 11.6: 20.7 cm.

112-93-76.

Szliács. T. 4337.

Az előtérben a keritéssel körülvett fák között oszlopcsarnokos kápolna köti le figyelmünket homlokzatán KOMMT und LAST uns BETEN. felirattal. Előtte két női alak áll. A keritésen innen jobbra a piros nagykendős hölgy közelében kis leányka szedeget virágot. Felirata

balra: A´KÁPOLNA.
jobbra: DIE KAPELLE.

alól balra: Rajz. Libay L.
középütt: Libay L. tulajdonossa.
jobbra: Lith. Kaiser A.
legalól középütt: Nyomt. Reiffenstein és Rösch Bécsben.

Szines kny., mér. a vk. 15.7: 20.8 cm.

112-93-74.

Szliács. T. 4335.

A háttérbeli épületeken innen a virágágyak közti utakat járókelők, lovas alakok és kocsik élénkitik, mig jobbról egy magános úr sétál. Felirata

balra: A SZLIATSI FÜRDÖNEK FÖ LÁTVÁN .
jobbra: HAUPTANSICHT DES SLIATSER BADES.

alól balra: Rajz. Libay L.
jobbra: Lith. Kaiser A.
legalól középütt: Nyomt. Reiffenstein és Rösch Bécsben.

Szines kny., mér. a vk. 15.6: 20.5 cm.

112-93-72.

Kolpach. T. 5752.

Az előtérbeli sziklás vidéken látjuk a hatalmas vizesést, mig a háttérben meredek hegyek kötik le figyelmünket, a melyek fölött madár röpül. Felirata

balra: DER GROSSE KOHLBACH WASSERFALL.
jobbra: A NAGY KALBACHI VIZIESETT.

alól balra: Raiz. Libay Lajos.
középütt: Nyomt. Reiffenstein és Rösch.
jobbra: Köre raiz. Alt R.
legalól középütt: Mindennemü utánnyomat ellen óvást tesz a Kiadó.

Kny., alányomással, mér. a vk. 19.6: 26.4 cm.

Szn. 546-98.
112-98-1483.

Szliács. T. 4336.

A gerendás csarnokban urak és hölgyek képeznek csoportot, kik közül egy férfi jobbra a korlátra támaszkodva néz. Felirata

balra: A FÜRDÖ CSARNOK.
jobbra: DIE BADEHALLE.

alól balra: Rajz Libay L.
középütt: Libay L. tulajdonossa.
jobbra: Lith. Kaiser A.
legalól középütt: Nyomt. Reiffenstein és Rösch Bécsben.

Szines kny., mér. a vk. 15.7: 20.5 cm.

112-93-73.

Szliács. T. 4340.

Az előtérbeli emeletes épületeket oszlopokon nyugvó karfás híd köti össze, az udvaron az asztal körül és az utakon a fürdővendégek képeznek társaságot, a háttérben pedig hegyek látszanak. Felirata

balra: A FÜRDŐKHÖZI BEJÁRAT.
jobbra: DER ZUGANG ZU DEN BÄDERN.

alól balra: Rajz. Libay L.
középütt: Libay L. tulajdonossa.
jobbra: Liht: Kaiser A.
legalól középütt: Nyomt. Reiffenstein és Rösch, Bécsben.

Kny., alányomással, mér. a vk. 15.7: 20.8 cm.

112-93-77.

8938

Dévény.

Az előtért szelő Duna közepén emelkedő hegy tetején látjuk a vár romjait, mig a hegyes háttérben balról egy község épületei bontakoznak ki. A vizen egy dereglye közeledik jobbfelől. A part mentén szemközt dereglyék és csolnakok kötöttek ki, balról pedig a csolnakban ülővel a parton álló férfi beszélget. Jelzése alól balra: Theben 29 Sept 57.

Szines czr. mér. 28.5:41.2 cm.
Készitette Libay Lajos.
Szn. 1-908
48-908-1

Szliacs:

Bejárat a fürdőkhöz.

A középtérben van az ~~két~~ oszlopokon nyugvó karzattal összekötött két egy emeletes épület, melyek közül a jobbra lévőhöz lépcső vezet föl. Az előtérben a fák alatt padok s asztalok állnak, melyek körül a vendégek egy része letelepedett, míg azoknak másik része sétál vagy csoportokba állva beszélget. Középütt két úr kezet fogva társalog s ~~egy~~ a fiatal ember hallgatja őket. Teléjök két hölgy közeledik. Balra egy kutya szaladgal. A háttérben hegyek terülnek el. Felirata a kép alatt:

„A Fürdőkhözi Bejárat" és „Der Zugang Zu Den Bädern"

alól balra: „Rajz. Libay L."

középütt: „Libay L. tulajdonossa"

s jobbra: „Lith. Kaiser A."

s legalól középütt: „Nyomt. Reiffenstein és Rösch. Bécsben."

Szines könyomat, méretei a keretnek 15.7 : 20.8 cm.

Ltsza T. 4340.

112/93 № 77

Szliacs:

A fürdő-csarnok.

A csarnokban, hol a viztartókat vaskorlát~~tal~~ ~~vassnak~~ veszi körül ~~véve~~, jobbra s balra a fürdők ~~láthatók~~ vannak, melyek~~nek~~ körül az egyiknek ajtajánál cédula, s a másikénál óra tűnik szemünkbe. Középütt egy úr köszön a kis leányával közeledő hölgynek; balra a padon két hölgy ül s a kissé idább discuraló hölgyek közelében egy kis fiú néz vissza; jobbra a férfi vendégek egyike a korlátra támaszkodva nézi a forrást s a háttér felől egy másik úr közeledik. A cselédek egyike épen a fürdőbe lép s a szemben lévő ajtóban még két hölgy látható. Feliratai a kép alatt:

„A Fürdő Csarnok" és „Die Badehalle"

alól balra: „Rajz. Libay L."
középütt: „Libay L. tulajdonossa"
s jobbra: „Lith. Kaiser A."

s legalól középütt: „Nyomt. Reiffenstein & Rösch, Decsben".

Szines könyomat, méretei a keretnek 15.7 : 20.5 cm.

Ltfa T. 4336.

112/93 № 73

Szliacs:

Az Amália-udvar.

Balra látható a casino emeletes épület, melynek erkélye két oszlopon nyugszik. Az udvarra vezető út mentén, jobbra a kerítés mellett két hölgy s egy úr beszélget s az előtérben egy férfi vendég közeledik botjával a bal kezében. A háttérben jobbról két haladó alak vehető észre. A főépülettől balra egy ~~emelet~~ földszintes ház van, melynek redőnyei kinyitvák. Felirata a kép alatt:

„Amalia Udvar" és „Der Amalienhof"

alól balra: „Rajz. Libay L."
középütt: „Libay L. tulajdonossa"
s jobbra: „Lith. Kaiser A."
s legalól középütt: „Nyomt. Reiffenstein és Rösch Bécsben."

Szines könyomas, méretei a keretnek 15.8: 20.6 Cm.

Lapa T. 4338.

II/93 № 75.

Szliács:

A háttérben vannak a fürdő épületek, melyek felül két fogatos hintó indul el s az úton vele szemben egy vándorlegény s egy úri lovas jön. A parkban a hölgyvendégek sétálnak s körülök ketten a padra ültek. Az előtérben jobbra egy úr járkál magánosan. Teliratai a kép alatt:

„A Szliátsi Fürdőnek Fő Látván" és „Hauptansicht Des Sliatser Bades"

alól balra: „Rajz. Libay L."
középütt: „Libay L. tulajdonossa"
s jobbra: „Lith. Kaiser A"

s legalól középütt: „Nyomt. Reiffenstein & Rösch Décsben".
Szines könyomat, méretei a keretnek 15.7 : 20.6 Cm.

Ltfa T. 4335.

112/93 N: 72

Szliacs:

A kápolna.

A fakerítéssel körülvett helyen a fák között látszik az oszlopcsarnokos kápolnát, melynek homlokzatán ezt olvasunk: „Kommt und Lasst Uns Beten". Előtte két hölgy áll. Az előtérben a kápolnához vezető úton ~~egy~~ jobbra ~~hölgy~~ úri nő megy, kitől nem messze ~~egy~~ kis leányka kapál le. Felirata a kép alatt:

„A' Kápolna" és „Die Kapelle"

alól balra: „Rajz. Libay L."
középütt: „Libay L. tulajdonossa"
s jobbra: „Lith. Kaiser A."
s legalól középütt: „Nyomt. Reiffenstein és Rösch Beistben."

Színes kőnyomat, mérete a keretnek 15.7 : 20.7 %m.

Ltsa T. 4337.

112/93 № 74.

Szliacs:

A Dorottya ivókut:

A középtérben a fák között van a vaskorláttal körülvett ivókút s a két oldalról elhelyezett padokon két-két hölgy ül s a jobbról ülők felé egy úr közeledik. A jobbra vezető úton pedig a háttér nek irányában két úri nő sétál. Felirata a kép alatt:

„A Dorottya Ivókut" és „Der Dorotheen Trinkbrunnen"

alól balra: „Rajz. Libay L."
középütt: „Libay L. tulajdonossa"
s jobbra: „Lith. Kaiser A."
legalól középütt: „Nyomt. Reiffenstein és Rösch. Bécsben."

Szines könyomat, méretei a keretnek 15.7: 20.8 cm.

Ltfra T. 4339.

112/93 № 76

Libay Lajos Karoly

l.

Gil Ram

700.7

A kiadvány hiteléül:

Lahl

irodavezető.

206/1946

IX. 11

Libay Lajos festő

akvarelljei a beszterceballyai neszemben

Jurkovich Emil

Beszterceballya és vidékének kalauza.
Beszterceballya [1902]

75. l.

20f
MAGYAR KIR. POSTA

Libay Lajos

Mucgyl. 1843. évi
Miall.

l. Magy. Müvészet
1948. 59. l.

Költségvetés

Kiutaltatott

Minisztérium

Felhasználva

Rendelkezési

Libay Lajós

d.

Wagdej

212. l.

1486. Ismeretlen:

I. Ferdinánd.

Vállig látható és kissé jo
rövid haja szemöldöke, bajusza és
Ingének kerek gallérja réteges és
jas-rend jelvényét nyaklánczon ho

Fa, méretei 19.5: 16.5 cm.
A Nemzeti Muzeumból.

A Tört. Képcsarnokba helye

Líbay Lajos

Jestő

l.

Szana 1890

88. l.

Am.kir.postatakarékpénztártól

BUDAPEST 46 III 27

16136

22.

MÜEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Budapest
IX. Hőgyes Endre u. 10. Fb.

24.

Hivatalból
Díj átalányozva

+ 45.000.– F.

(Kassai Hőherbast
és Rákóczi-ebédlő

Libay Karoly Sajos

l.

Pogwien 1948

22. l.

ni azon kéréssel, miszerint ezeket betekintés után nekem visszaküldeni szíveskedjék, mert ezek mellékleteit képezik folyó elszámolási naplónnak.

Folyó évi február hó 27-én 1144/912 számú becses átiratára tisztelettel értesítem, hogy a felvett 97 Koronából Dulovics nyugtája alapján 50 Koronát

Libay Károlyi Lajos

l.

Gil Ram

28/.3

A magyar vallás- és közoktata
alatt a keb. számvevőség X. c
lata:

Költségvetési év: 1946/47
Művészeti célok támogatás
sádási csekkszámla száma:

Felhivom, h
lékek Országos Bizottságár
kek Országos Bizottságána
ségeire 550 Frt, azaz Öts
és pedig azonnali, augusz
esedékességgel azonnal ut

Lubay Károly Lajos

l. Gil Ran.

569.14.

- tól

f.

ber hó 15. n.

KIR. MAGYAR EGYETEMI NYOMDA
BUDAPEST, VIII, MÚZEUM-KÖRÚT 6

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
KIFIZETENDŐ.

elnök

360/S

VIII, Múzeum-körút 6. Tel.: *46-1-45
udapest IV, Kossuth Lajos-u. 18. Tel.: 89-5-40
tatakarékpénztári csekkszámla száma: 37.473

Kiállításunk Ottlikot, mint ennek a középosztálynak a képviselőjét szeretné bemutatni. Pozitív ösztönzés, nemes minta lehet az éppen alakuló, illetve a már létező, de helyét kereső, újra szerephez jutó magyar polgárság számára. Hisz nem véletlen, hogy a mai középnemzedék legszínvonalasabb írói és esztétái (Esterházy Péter, Lengyel Péter, Nádas Péter, Balassa Péter) éppen Ottlikot tűzték zászlajukra. Ő jelenti számukra a folytatható hagyományt, a vállalható eszményt.
Miért éppen Gödöllőn készül az első Ottlik-kiállítás? A századfordulón és a két világháború között – a Grassalkovich-kastély virágzásával összefüggésben – Gödöllő népszerű, látogatott nyaralóhely volt. Sok fővárosi művész, színész, újságíró vett itt villát (Blaha Lujza, Ambrus Zoltán, Ady Lédája) vagy egyéb módon kötődött e Budapest közeli helységhez (Sík Sándor, Németh László, Móricz Zsigmond, József Attila).
Ottlik Géza édesanyja 1924-ben vásárolt egy öt-szobás, masszív házat, nagy kerttel Gödöllőn. Kezdetben nyaralónak használták, 1946-ban pedig az író ideköltözött feleségével, és 1954-ig itt vészelték át a kitelepítést. Menedékké, a belső emigráció, az önkéntes száműzetés helyszínévé vált számára Gödöllő. Itt élte át az ötvenes évek megalázó, nyomasztó légkörét: kuláklistára tették, megfosztották vagyonától és írói lehetőségeitől is. Számos kortársához hasonlóan neki is a fordítás „gályapadja" jutott osztályrészül. A Dickens-, Waugh-fordításokon kívül néhány novella, rádióelőadás, hangjáték e korszak irodalmi termése. *„Buda"* című posztumusz regényében gyakran emlegeti Monostor néven Gödöllőt, ahol harminc évig volt „helyi érdekű falusi".
Az Ottlik Géza iránti szeretet és tisztelet hozta össze azt a gazdag anyagot, amelyet kiállításunk nyomán bemutatunk (az író bútorai, személyes tárgyai, „Cipika első cipője", kártyarészletei, édesapja kamarási jelvénye, családi dokumentumok stb.). Megidézzük az írót és az embert, aki műveivel és attitűdjével ma is élni segít.
A kiállítást Balassa Péter esztéta nyitotta meg.

G. Merva Mária

FOTÓMŰVÉSZET

Néprajzi Múzeum, Budapest
„Dél-Ázsiai arcok és szentélyek"
Stephen J. Dachi fotókiállítása

Stephen J. Dachi három évet töltött Indiában, mint az Új-Delhiben működő Amerikai Központ és az Egyesült Államok Tájékoztatási Szolgálata (USIS) igazgatója 1991. és 1994. között. Ottléte során előadássorozatokat tartott a Jawaharlal Nehru Egyetemen, részt vett a Távol-Kelettel foglalkozó oktatási programban.
Indiai tartózkodása idején a SPAN nevű képes havi magazin kiadója volt, valamint két fotókiállítása keretében bemutatta azokat a díjnyertes fényképeit, melyek Kínát, Indiát és India vallásait viszik közelebb a látogatókhoz. E kiállítás, – mely most először Magyarországon is megtekinthető, – India és Pakisztán tizenegy városában váltott ki osztatlan elismerést a több mint egy év során.
Fotókiállítása kapcsán S. J. Dachi nem először jár Magyarországon. 1973-tól 1977-ig sajtó- és kulturális attaséként dolgozott Budapesten.
A fotókiállítás egy képzeletbeli utazásra invitálja a látogatót az ázsiai kontinens több országába. Utunk Pakisztán és India városain, régészeti kultúráin és vallási épületein keresztül vezet végül Sri Lankába.
A világon megszámlálhatatlan olyan ember éli mindennapi életét, akiknek nincsen szükségük nyilvános identitásra, olyanok, akiknek életét az állandó létfenntartásért vívott küzdelem emészti fel. Ez a heroikus küzdelem a nyilvánosságtól távol zajlik, és mérhetetlen lelkierőt, kitartást, bátorságot, sőt, hősiességet kíván meg tőlük. Ezekkel a maszk nélküli emberekkel találkozhatunk India szerte, illetve bárhol a világon, városokban és falvakban, az utak és ösvények mentén, melyeken mi mindannyian anélkül járunk, hogy akár csak egy pillantásra méltatnánk őket. Mikor szemükbe néztem, saját vagy kamerám lencséjén keresztül, olyasfajta szépséget, nyugalmat és méltóságot fedeztem fel bennük, melyet megbecsülésre és megőrzésre méltónak találtam, és amely az indiai szellem tiszta lényegét jelenti. Ezek a szemek olyan becses kinccsel ajándékoztak meg, melynek tulajdonosai nem voltak igazán tudatában: ez az ajándék a mindannyiunkban közös emberség hétköznapi, mégis felbecsülhetetlen értékei.
Egyik nap egy faluban utazván egy fiatalember ugrándozott előttem és követelte, fényképezzem le. „Miért?" - kérdeztem. Hiszen sosem fogja majd látni az előhívott képet. „Azért - felelte -, hogy maradjon létemnek valamilyen nyoma." Úgy tűnik, önmagunk keresése összeköt mindannyiunkat, akár maszkkal, akár maszk nélkül éljük le létünket.

Stephen J. Dachi
Décsi István

HELYTÖRTÉNET

Kiscelli Múzeum, Budapest
„Budapest régi térképeken"
1994. XII. 3-1995. II. 12.

A kiállítás a nemrégiben megjelent, azonos című könyv képanyagát mutatja be eredetiben. A BTM Kiscelli Múzeumának újkori térképgyűjteménye segítségével 1686-tól, Buda török uralom alóli felszabadításától 1896-ig, a millenniumi ünnepségekig követhetik nyomon az érdeklődők a főváros kialakulását, területi növekedését.
A gyűjtemény jelentős részét képező kéziratos térképek - néhány kivételtől eltekintve - egyetlen példányban készültek, egy részüket még eddig nem publikálták.

A legkorábbi itt bemutatott ábrázolás 1686-ban készült, szerzője ismeretlen, egy hadijelentés mellékleteként, kézzel rajzolták. Az ezt követő térképek között akad kalandos sorsú hivatali példány, mint az 1838. évi árvíz alatt kis híján elpusztult legelső pesti várostérkép, melynek javarészt XVII. század végi utcanevei közül néhány ma is ismerősen cseng; a Zichy család megrendelésére készített óbudai határtérkép tudatos hamisítása egy korszak birtokviszonyainak rendezetlenségét sejteti. Pest és Buda határtérképei, melyek a XVIII. század végéről származnak, még a folyó partjára tapadó, alig pár utcából álló városkákat jelzik, ugyanakkor már megjelentek az útjavítással, a csatornázással kapcsolatos közműtérképek is.

A térképészek magas színvonalú oktatásának ma is kézzel fogható bizonyítékai a diákok vizsgamunkáiként készített kéziratos gyakorlati felmérések, melyek a városok akkori külterületein készültek, a Városligetben, a Sváb-hegyen, Kőbányán, a Városmajorban, a Margit-szigeten. A XIX. század első felében a kéziratos lapokat lassan felváltották a látványos kivitelezésű, esetenként keretképekkel, grafikákkal díszített szelvényezett térképek, ezeket már csapatmunkában, állami vagy magántámogatással készítették, éveken keresztül dolgozva egy-egy lapon.

A szép kivitelezésű, idegenforgalmi, kereskedelmi célú térképek mellett a jótékony célból kiadott térképekre is akad példa, elsősorban az 1838. évi árvíz károsultjainak megsegítésére.

A városegyesítés előkészítése a térképészetben is új fejezetet nyitott; szabályozási rajzok, felmérési sorozatok készültek, melyek napjainkban is értékes forrásai a várostörténeti kutatásokkal foglalkozóknak. A millenniumi ünnepségek alkalmával az átalakuló, terjeszkedő fővárost a régi céhlevelek, városképek stílusában madártávlatból megörökítő rajz mutatta be.

„A Budapest régi térképeken" című könyv a várostörténet és a térképészet kapcsolatát, a térképekről leolvasható adatokat kívánja a figyelem középpontjába állítani, a kiállítás pedig lehetőséget nyújt arra, hogy e páratlanul érdekes térképlapokat a nagyközönség eredetiben is megtekinthesse.

KÉPZŐMŰVÉSZET

Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
„Festői utazások" – Libay Károly Lajos
1994. XI. 22–1995. II. 19.

Libay Károly Lajos (Besztercebánya, 1814. május 13–Bécs, 1888. január 18.) előbb apjánál, a neves besztercebányai ötvösnél szerzett mesterlevelet, majd 1834-től 1840-ig a bécsi Akadémián történelmi és tájfestészetet tanult. Korai felvidéki portrék, figuratív és egyházi festmények után az 1840-es években a tájkép mellett kötelezte el magát. Bejárta Ausztriát, Itáliát, Svájcot, Bajor- és Szászországot. Az Alpok környékének egyik legtehetségesebb vedutafestője lett; Tirol, Salzburg, Salzkammergut vidékéről albumokban jelentek meg kőnyomatos lapjai. János főherceg megbízásából 1852-ben itáliai körutazást tett, 1855 decemberétől 1856 nyaráig pedig ifj. Joseph Breuner gróf kíséretében Egyiptomban járt - útjuk festői élményeit albumok őrzik. 1857-ben készített balatoni rajzait Rudolf Alt litografálta; 1860-61-ben Tátrafüredről és Szliácsról jelentetett meg mappákat.

Libay 1851-ben állandó lakhelyéül Gasteint választotta és Bécsben halt meg 1888-ban. Hagyatéka nagyobbik része hazakerült, így munkássága Ausztriában feledésbe merült, nálunk viszont a külföldön őrzött albumok és rajzok hiányoztak az életmű teljes megismeréséhez.

A Magyar Nemzeti Galéria kiállítására tizenegy, hazai, osztrák és szlovákiai kölcsönzőtől érkezett mintegy 40 mű, míg saját grafikai gyűjteményünkből kb. 120 lap kerül bemutatásra. Mivel a topografikus egységek a kronológiát is követik, a kiállítást és katalógusát az utazások, országok, tájak szerint tagolták a rendezők - a Dunától a Nílusig, regényes változatossággal. A rajzok, az akvarellek és a színezett litográfiák sorát az újonnan felkutatott családi dokumentumok, úti-emléktárgyak egészítik ki.

Az életrajzi adatok után három tanulmány (Bajkay Éva, Walter Koschatzky, Cennerné Wilhelmb Gizella írásai), majd a grafikai művek katalógusa következik a fenti csoportosításban, egy-egy külön bevezetővel. (Bajkay Éva, Hessky Orsolya, Walter Klause és Domenico Riccardi munkája). Természettudományos elemzés foglalkozik Libay alpesi tájképeinek geológiai és gleccsertani forrásértékével (Heinz Slupetzky és Wolfgang Vetters tollából), és közlésre kerül a festő egyiptomi útinaplójának eredeti, német szövege is, magyar fordítással. A gyűjteményi és bibliográfiai adatok mellett rövid elemzések kísérik az arra érdemes lapokat. A kétnyelvű kiadványt, amely a Magyar Nemzeti Galéria *„A magyar rajzművészet mesterei"* című sorozatának Barabás Miklós és id. Markó Károly katalógusait követő, harmadik kötete, 40 színes és 72 fekete-fehér reprodukció illusztrálja.

A Bajkay Éva és Hessky Orsolya által rendezett kiállítás amellett, hogy megismertet egy kevéssé ismert magyar romantikus festő életművével, a valódi „útirajzok" műfajával, látványos dokumentuma a napjainkban ismét tetőző utazási kedv, a természeti és kulturális kalandozások múlt századi nagy fellendülésének.

Hessky Orsolya

„Biblia arany keretben"
a Magyar Nemzeti Galéria vándorkiállítása
Városi Hangverseny- és Kiállítóterem,
Zalaegerszeg
1994. XII. 2–1995. I. 8.

„A Biblia isteni sugallatra, emberi alkotásként áll előttünk. Halandók gondolatai, emlékei, vágyai, reményei, a világról, önmagunkról alkotott elképzelései szólnak hozzánk. A kezdettől, a teremtéstől és

LIBAY Károly Lajos: Ischl, parasztházak / Ischl, Bauernhäuser, 1847

DIE UNGARISCHE NATIONALGALERIE
lädt Sie herzlich ein zur
Eröffnung der graphischen Ausstellung von

KARL LUDWIG LIBAY (1814-1888)

„Malerische Reisen"

am Dienstag, dem 22. November 1994, um 16 Uhr.

Eröffnung:

PROF. DR. WALTER KOSCHATZKY
(Wien)

Budavári Palota, C-Flügel, III. Etage
Die Ausstellung ist bis zum 19. Februar 1995 geöffnet.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
tisztelettel meghívja Önt

LIBAY KÁROLY LAJOS (1814-1888)

„Festői utazások"

című grafikai kiállításának megnyitójára
1994. november 22-én, kedden délután 4 órára.

Megnyitja:

PROF. DR. WALTER KOSCHATZKY
(Bécs)

Budavári Palota, C épület, III. emelet
Megtekinthető 1995. február 19-ig.

L i b a y K á r o l y L a j o s. Besztercebányán született 1814-ben. Először atyja, Samuel mellett az ötvösséget tanulta, de amikor Bécsbe ment, az akadémiára iratkozott be, ahol Gsellhofer, Ender és Kupelwieser tanitványa volt, s Mösmernél tanulta a tájfestészetet. Élete nagy részét idegenben töltötte. Bebarangolta egész Ausztriát, Olaszországot, majd 1855-ben Breuner gróffal Egyptomot utazta be. Vándorlásai, utazásai alatt rengeteget festett és rajzolt. Akvarellvedutáit nagyon kedvelték, igy érthető, hogy a divatos albumok nagy részében találunk rajzai, akvarelljei után készült metszeteket, karcokat és litográfiákat. Két önálló kőnyomatos albumá jelent meg. Az egyik a keleti utazása alatt készült rajzok 1857-ben, Keleti Utiképek, Egyptom /Aegypten. Reisebilder aus dem Orient ....nach der Natur gezeichnet und herausgegeben von Ludwig Libay, Wien, 1857. 36 lap szöveg és 61 kép/ cimen, a másik az ugyanez időben készült Kisfaludy-Album, Képek Balaton Füred és a Balatonmellék érdekesb pontjairól". Az előbbi kromolithográfiáit R. Alt, F. és A. Kaiser, A. Schön, J. Novopacky és C. Jung, az utóbbi tónusos krétarajz-litográfiát R. Alt készitette. Ezeken az albumokon kivül több rajza után egyes litográfiák is készültek, amelyeknek még hiányos összeállitása is szinte lehetetlen. A SzM. Graf. Osztálya őriz tőle néhányat; ezek a következők: "Gollinger Wasserfall"/Francia és angolul is/. Jelz: "Nach der Natur gez. v. L. Libay, Gedr. b. J. Rauh in Wien." - "Der Dachstein vom Colowrat-stum gesehen." Jelz: mint előbbin.- "Ischl gesehen vom Weg gegen Schmolnau". Jez: mint előbbin.- "Laufen bei Ischl". Jelz: mint előbbin.- "Kaffehaus Bellevue mit dem Radhausberge." Jelz: "Gezeich.u.lith.v.Libay. Gedr.b.J.Rauh in Wien".- Bibliográfia:

ÉS FEJLŐDÉSE AZ ÖTVENES ÉVEKIG.

---

tó müvészetekről ál
zet,rézkarc,stb.
lálása.Technikája.
Jelentősége az egy-
a grafika történeti fejlődé-

k a XIX.század elején./Müvé-
nás.A polgár.Kiállitási viszo-
emi élet.Irodalom és müvészet.
olyóiratok illusztrálása.A ~~XXX~~
~~zások~~,táj- és arckép-sorozatok,
a kiállitások helyettesitői.

egen mesterek Magyarországon,
öldön készült litográfiái.

i kőnyomdák s korai nyomataik.
/

50-es évek

Grimm M. Szarmáz

/30-40-es évek/ ,Walzel,~~Barabás,stb.~~ Szerelmes
~~örténeti és~~ genre-kép~~ek.~~ ~~Marastoni jóny~~
~~Szerin, Vebel~~
arabás, A. II. fele körüden. Barabás
h. Kelety G. — Történeti képek.
i.korai térképek,~~XXXXXXX~~ egyéb mér-
egyes épületek,utcák,városrészek fel-
pei,dunai ábrázolások.1838.árviz.

Libay Károly Lajos, festő-grafikus, művész, 1816-1888. 3.) Folytatás, lévén.
Szerecsiné Molnár Erika: Libay Károly Lajos: Gasteini kápolna.

Libay Károly Lajos: Gasteini kápolna, papír, akvarell, 31 × 24,5 cm, 1851 (Artfotó)

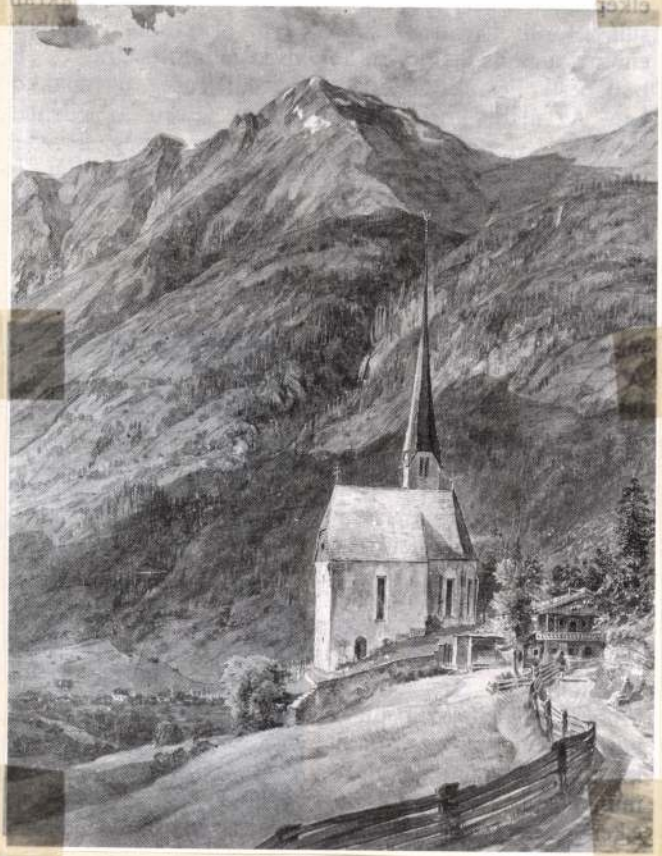

Művésnet, 1989., 4., 62-old.

A gabona- és lisztminősítés eszközei

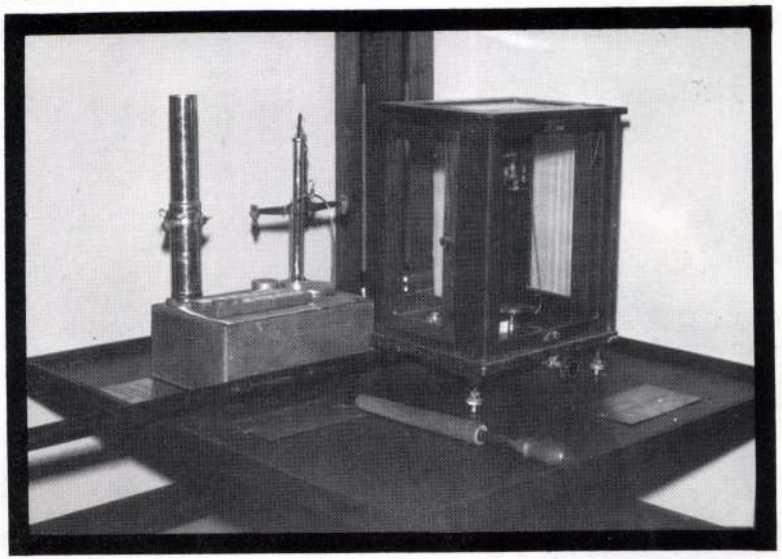

VEREM ÉS HOMBÁR

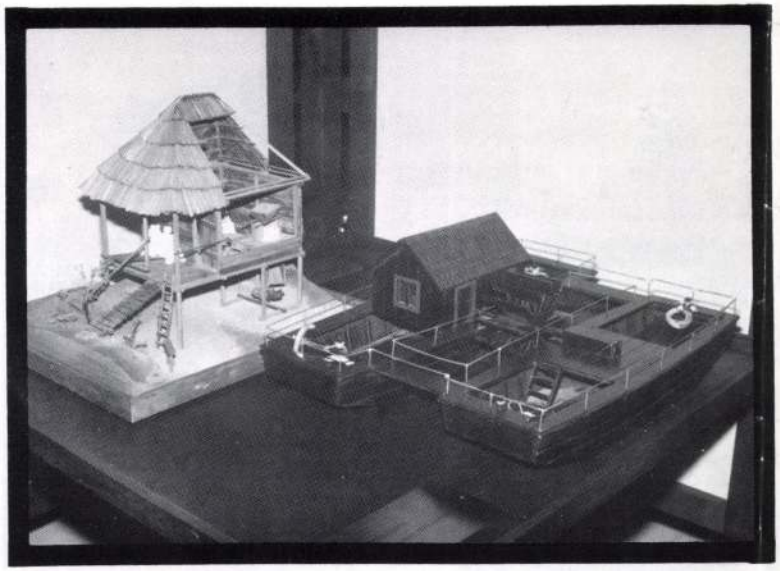

Patak- és hajómalom makettje

A növénytermesztés elterjedésével együtt, mintegy tízezer évvel ezelőtt kezdődött a kenyérgabona feldolgozása. A földműveléssel foglalkozó törzseknél gabonakészletek gyűltek fel, s így megoldásokat kerestek a termény tárolására. A gabonaszemeket felhevített köveken szárították, pörkölték. A pörkölés részben a tartósítást szolgálta, részben könnyítette a feldolgozást. A kicsépelt gabonaszemek tárolásáról sokféle módon gondoskodtak. Az életet jelentő termést óvni kellett az időjárás viszontagságaitól és az ellenségtől is. Az őskorban, a neolitkori Körös-kultúra embere nagy méretű edényekben tárolta a kenyérnek valót. A bronzkorszakon át egészen a népvándorlás koráig ilyen edényekben tárolták a gabonát. A népvándorlás idején, majd azt követően a honfoglaló magyarság vermekben tárolta a gabonát. A föld alatti vermekben való tárolás egészen a XIX. század első harmadának végéig volt szokásban.

A vermek főleg körte alakúak voltak, melyeket szalmával égettek ki, s tetejüket igyekeztek vízszintesen zárni. A Békés megye vízjárta területeire települt lakosság az úgynevezett hátasabb részeken ásta meg gabonás vermeit. Helynevek is őrzik e vermek helyét, köztük Vermeshát, Vermeskert. Régészeti ásatásokból ismerünk ilyen vermeket már a kora Árpád-kori falvakból is. Írásos híradás, róluk szóló adat a XVIII. századi levéltári anyagban található. Kisebb mennyiségek tárolására ekkor már használtak tapasztott vesszőkast, ácsolt ládát is. Ezek a tárolási módok szinte az 1950-es évekig megmaradtak. A XIX. század elejétől néhol már különálló épületek a hombárok, melyek fonott sövényre tapasztott falból, fából és téglából készültek. Békés megye déli és keleti területein elterjedt a boglyakemence alakú, tapasztott, kissé földbe mélyített kúpos tetejű gabonatároló. A századforduló után a nagygazda portákon külön kis magtárakat építettek, vagy a kamrákban deszkarekeszték mögött tárolták a gabonát. Az uradalmak pedig nagy befogadóképességű, impozáns külsejű magtárakban tárolták gabonakészleteiket. Újkígyóson és Dobozon, bár rossz állapotban, de még áll két Ybl Miklós tervezte szép magtár.

A régészeti feltárások alkalmával előkerült eszközök arról tanúskodnak, hogy a gabona feldolgozása Békés megyében is több ezer éves múltra tekinthet vissza. Az emberek a magvakat kövek között összetörték, vízzel péppé keverték, és felhevített köveken megfőzték vagy megsütötték. A területen klasszikus leletnek számít a Dévaványa-Réhely határrészen talált őrlőhely és a Békés-Povádzugi őrlőkő. A középkorban használták az ókorból hagyományozódott gabonafeldolgozó eszközöket, de újak is születtek. A régi kéziőrlés mellett elterjedtek a vízimalmok, szárazmalmok és a szélmalmok. Már a forgórendszerű, egyszerű kézimalmok is jelentősen megnövelték az aprítás teljesítményét. Rövidesen szükségessé vált, hogy a teljesítmény növelése érdekében a kézi munkát állati vagy valamely természeti erőforrás, a víz vagy a szél helyettesítse. A megye területén nagy mennyiségben talált, kora Árpád-kori telephelyről származó lelet is bizonyítja, hogy a megtermelt gabonát minden háztartás maga őrölte meg. A török hódoltság után a kézimalom és néhány vízimalom jelentős szerepet játszott a megtermelt gabona feldolgozásában.

A XVIII. század közepére az állati erővel hajtott szárazmalmok kerültek túlsúlyba. A meghajtás nagy küllős fakerékkel történt, amelyhez hámmal fogták be a vonóállatokat, és azok körbe-körbe járva forgatták a kereket. A fakerék külső peremén beékelt fogazatsor adta át a forgó mozgássá alakított energiát az őrlést végző kőpároknak. Békés megyében a szélmalmok a XVIII. század második felében jelentek meg. Mint általában az Alföldön, itt is a tornyos holland szélmalom típusa terjedt el, négy vagy ritkán hat vitorlával. Írott forrásaink szerint az első szélmolnárok német nyelvterületről származtak. A XIX. század közepén az egyre sűrűbben épülő, a nép által „tüzes malomnak" nevezett gőzmalmok háttérbe szorították a középkorban már jól ismert vízi- és szárazmalmokat. A gőzmalmok gyors terjedése, jóval nagyobb teljesítőképessége, nagyobb választékban előállított és többféle minőségben készített lisztáruja, a száraz- és szélmalmok fokozatos eltűnését eredményezte. A múltból és a jelenből ad ízelítőt a békéscsabai Gabonamúzeumban látható történeti kiállítás.

CS. SZABÓ ISTVÁN

ábrákról vagy hírből ismert távoli-régi műemlékek, műkincsek tanulmányozását. Így utazik el Libay 1851 őszén Itáliába, hogy főhercegi megbízójának legkedvesebb olasz emlékeit, városait megörökítse. Rómában, Velencében, Tivoliban, Sorrentóban és másutt készített lapjai Európa-szerte elismerést aratnak. 1855 telén Libay újabb utazásra indult grófi pártfogójával, volt tanítványával Egyiptomba. Céljuk: felhajózni a Níluson a vízesésekig, majd vissza. Miközben a gróf vadászgatott, a festő számos vázlatot, akvarellt készített, s ezek alapján Bécsben egy nagysikerű litografált albumot adott ki. Az útról fennmaradt naplójából tudjuk, hogy ámulatba ejtik a nyüzsgő nagyvárosok, Alexandria, Kairó, s az ókori romok között is szívesen elidőzne, hogy minél több alapos vázlatot készíthessen, mégis, dél felé haladva a sziklás vidék az Alpok-beli Dünnerstein környékére emlékezteti, s a vízesések a Duna zúgását juttatják eszébe. Azt a tájat, ahol igazán otthon érezte magát, a szülőföldjét idéző magas hegyek között.

Libay, bár többnyire külföldön dolgozott, megbízói, vásárlói ott éltek, de Magyarországgal is tartotta a kapcsolatot. A meginduló hazai művészeti életbe bekapcsolódva kiállítja műveit a Pesti Műegylet tárlatain. Hazalátogatva szülőföldjéről is tájképeket, rajzokat, akvarelleket, litografált sorozatokat készít. A Balaton környékén is dolgozik. Műveivel azonban itthon külföldi sikereihez fogható feltűnést nem keltett. A tájkép, de főleg annak grafikai változata az akadémiai rangsort tekintve, s a nagyobb társadalmi hatékonysága miatt is magasabbra értékelt történelmi képpel, portréval és az életképpel szemben ekkor nem kapott nálunk kellő hangsúlyt. Számos műve, sorozata azóta is lappang, külföldi gyűjteményekben rejtőzik, de a Magyar Nemzeti Galéria Grafikai osztálya egy reprezentatív, 167 lapos anyagot őriz tőle. Művészetének értékei okán és mint közép-európai közös múltunk egyik szereplője, nemzetek közötti összekötő kapocs, méltó a figyelemre.

SZ. MOLNÁR ERIKA

Sahara, El Siont

Róma, 1852

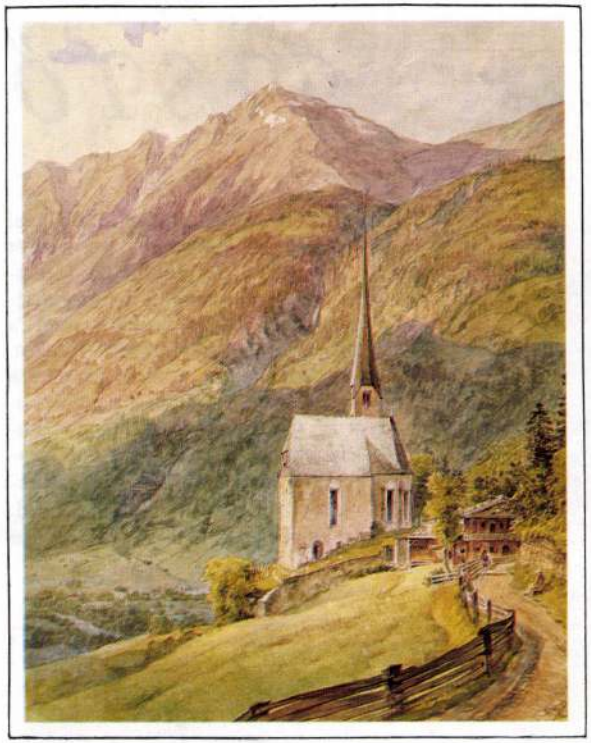

Gasteini kápolna, 1851

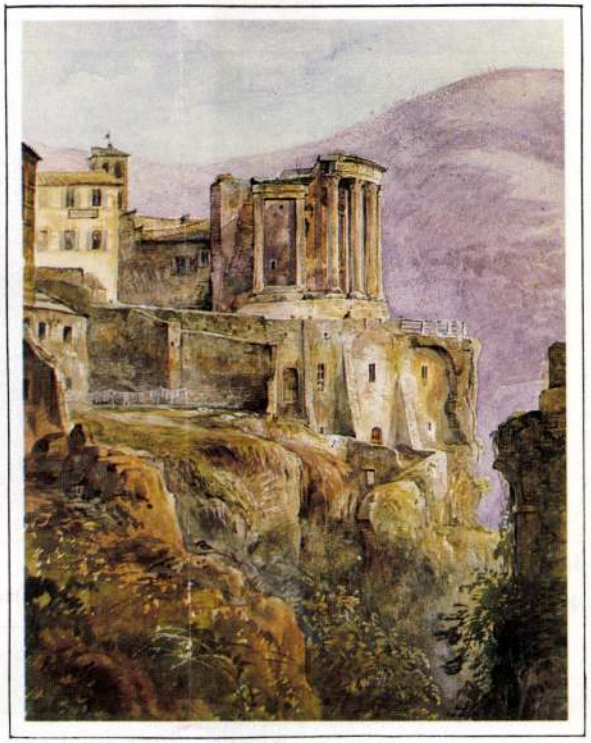

Tivoli, 1852

Ischli erdő, 1847

hatásos helyszíneivel, a sziklák, hófödte csúcsok, vízesések változatos formáival számos témát kínált a táj szépségeire fogékony művészeknek. Az ekkor felvirágzó alpesi gyógyfürdőhelyek pezsgő társasági életében kedvező közegre találtak azok a művészek, akiknek művei a környék szépségeit örökítették meg. Libay jellegzetes típusa volt e kiránduló, utazó festőknek. A negyvenes években nyaranta Bad Ischlben dolgozott, ahol a bécsi udvar előkelőségei is megcsodálták műveit. Majd a délnémet városokban tett kirándulása után Bad Gasteinben telepedett le, s csak a teleket töltötte Bécsben. Sokat dolgozott, műveit mintegy fotográfia helyett vihették magukkal a fürdőhelyen megforduló előkelő vendégek. De uralkodók kitüntetéseit, nemzetközi kiállítások aranyérmeit is elnyeri velük. Életművét főként veduták, tájképek, városábrázolások alkotják. Művészi felfogásának leginkább a korban igen divatos akvarell technikája felelt meg, de olajképeket, számos rajzot és litográfiát is készített. Műveinek stílusa az osztrák biedermeier harmincas évekbeli sajátosságait mutatja. Aprólékos, részletgazdag kidolgozás, a táj- vagy városrészlet portrészerű visszaadása jellemzi bensőséges hangulatú műveit. A kisméretű akvarelleket, ónrajzokat a helyszínen rögzítette, de a vázlatkönyvében összegyűjtött témák a műtermi munkához is hosszabb időre anyagot szolgáltattak neki. Ezek alapján népszerű litografált, illetve rézkarcban sokszorosított albumokat is összeállított, többek között Ischl, Gastein, Salzburg környékét és a Felvidék tájait bemutató albumot adott ki.

Az 1850-es években a kedvelt és jól ismert hegyvidéki tájakat elhagyva két hosszabb utazást is tett Libay, ami ekkor már nem volt olyan ritka jelenség. A közlekedés fejlődése nyomán kitágult a világ, előkelő utazók indultak nagyobb utakra, s az úti élmények, a látottak megörökítésére a fényképezés egyszerűsödéséig az egyetlen mód volt, ha egy vállalkozó szellemű festőt választottak kísérőül. A művészek számára az utazás viszont új témákat, új élményeket kínált, s a csak

UTAZÓ

Libay Károly Lajos, az igen termékeny s kortársai közt elismeréseket is arató művész 1816-ban Besztercebányán született, de tevékenységét túlnyomórészt külföldön fejtette ki, s Bécsben is halt meg 1888-ban. A soknemzetiségű Habsburg Birodalom polgáraként a kozmopolita szellemű festő ott talált otthonra, ahol művészete kedvező közegben fejlődhetett. Akkoriban számos kisebb mester mellett a reformkor kiemelkedő és elismert magyar festői, id. Markó Károly, Brocky Károly ugyancsak külföldre kényszerültek, hogy megélhetésüket művészetükből tudják biztosítani. A hazai gazdasági, társadalmi viszonyok elmaradottsága, a mecénások hiánya nem tette lehetővé, hogy élénk művészeti élet alakulhasson ki. Művészeti akadémia hiányában a tanulni vágyó ifjak Bécsbe, Közép-Európa akkori meghatározó művészeti centrumába mentek.

Libay édesapja is, aki elismert szobrász-ötvösmester volt Besztercebányán, anyagi nehézségekkel küzdött. Így a kezdetben ugyancsak ötvösmesterséget tanuló Libay Bécsbe kerülve a festészettel kezdett foglalkozni, ám kevés lehetőséget látott arra, hogy szűkebb hazájában megéljen művészetéből. Mint akadémiai növendék különórákat ad, majd házitanítói álláshoz jut Bécsben, Breunner gróf gyermekei mellett. Előkelő pártfogója révén anyagi helyzete rendeződik, s bekerül a magasabb társadalmi körökbe, ahol később számos megbízót, vásárlót, művészetét elismerő hívet szerez. Harmincéves korára már elismert, keresett művész. A felfedező lelkesedésével járja az osztrák Alpokat, a kor tájfestőire jellemző módon, vázlatkönyvvel, festékesdobozzal. A fiatal, felvilágosult művészek ekkor már növekvő érdeklődéssel fordultak a természet felé.

Balatonfüred, 1857

FESTŐ

A korábbi idealizált tájfelfogással szemben a valóságos természet megfigyelése vált fontossá. Topográfiailag is hitelesen, az azonosíthatóság igényével örökítik meg a tájakat, városokat, városrészleteket. A húszas évektől a bécsi akadémia növendékeinek kedvelt kirándulóhelyei az Alpok városkái, ahonnan bebarangolják a környéket. Nyári szabadságát majd minden bécsi tájfestő ezen a vidéken tölti. Salzburg, Salzkammergut, Ischl és környéke

Nürnberg, 1849

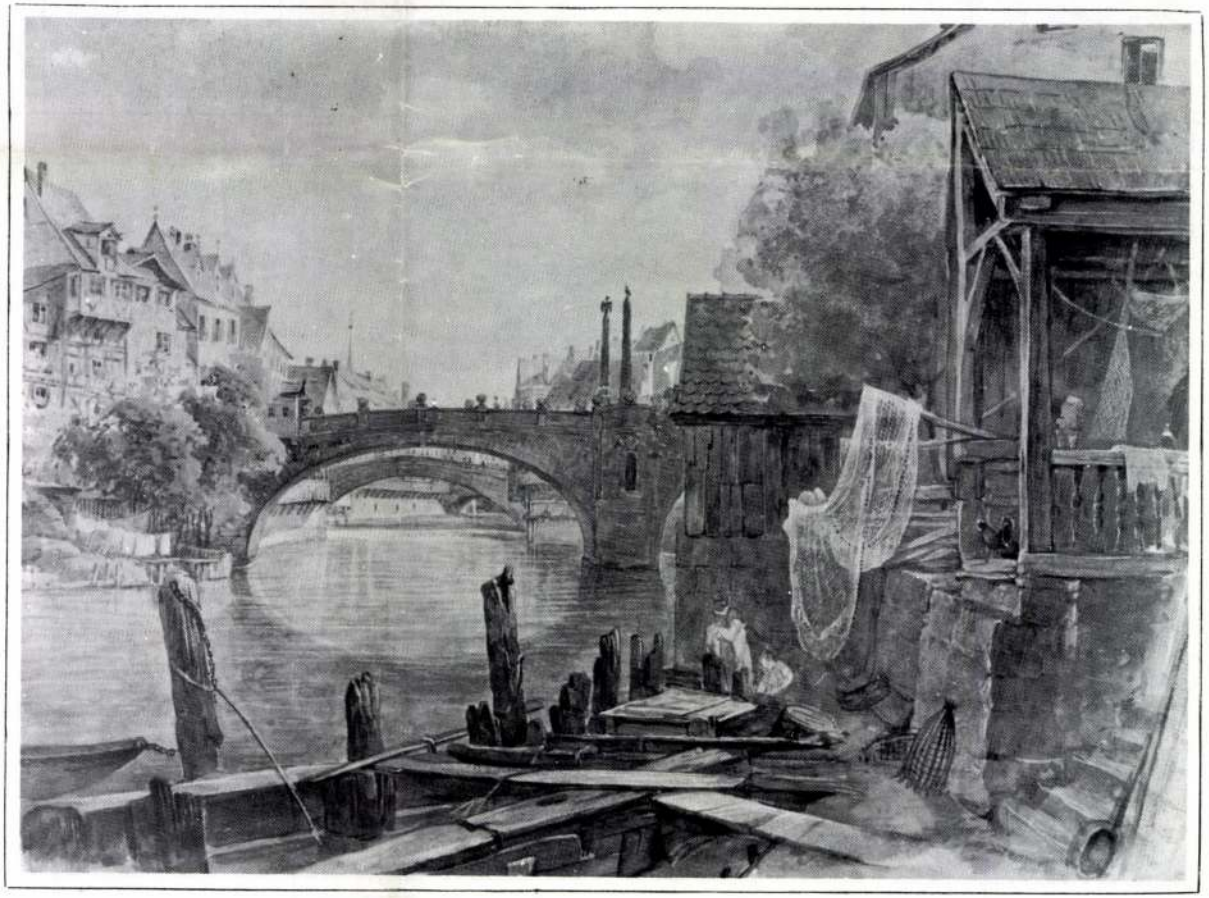

LIBAY LAJOS rajza

Libay Lajos

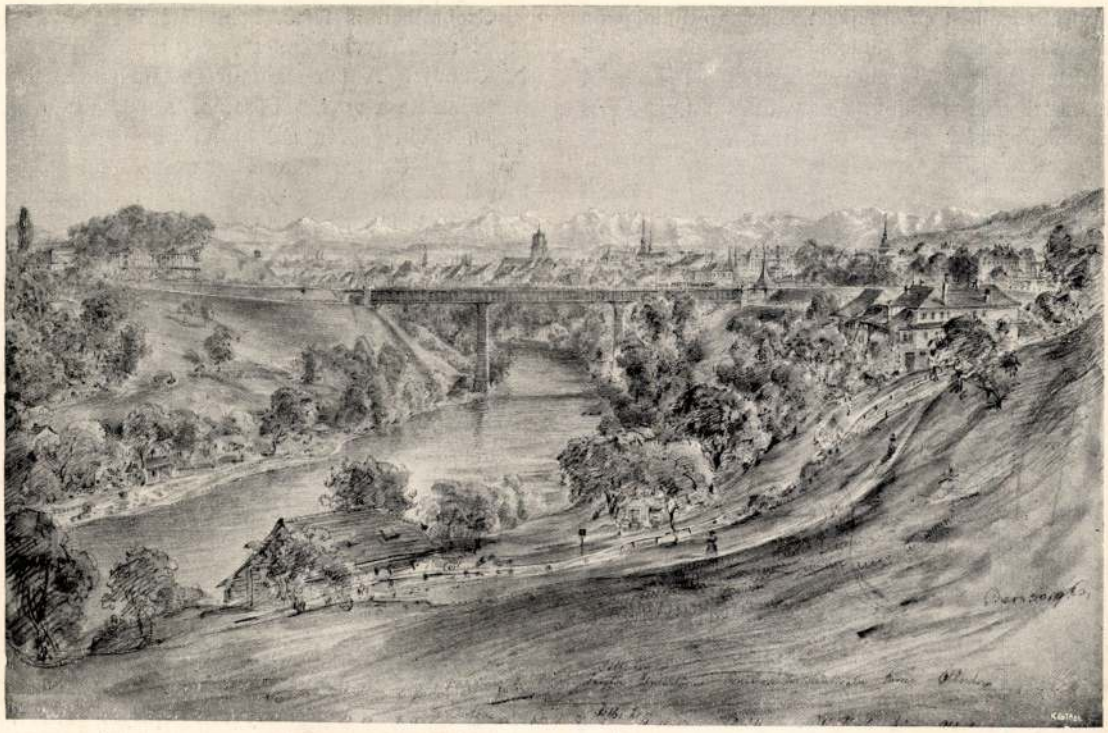

LIBAY LAJOS rajza

Libay Layo

LIBAY KÁROLY LAJOS (1816—1888)
Templom belseje
Papír, vízfestmény.

záras. Hozzá 3 lemez- és 1 filmtartó 35

2588. PRIZMÁS LÁTCSŐ. Goerz, Neo-Trieder. 6×. Bőrtokban 70

2589. SZÍNHÁZI LÁTCSŐ, zománcozott 28

2590. MIKROSKOP, Reichert-féle. Hozzá külön mozgatható asztal 300

2591. SZÍNHÁZI LÁTCSŐ NYÉLLEL, gyöngyház foglalatban 20

2592. FÉNYKÉPEZŐGÉP, 9×12. Goerz Dogmár, 4.5 lencsével. Hozzá 3 lemez és 1 filmtartó. Bőrtáskában . . 120

2593. PRIZMÁS LÁTCSŐ. Optika, 8×. Bőrtáskában . . 60

2594. FÖLDMÉRŐ KÉSZÜLÉK. Készítette: G. Siecler, Carlsruhe. Fatokban 70

2595. PRIZMÁS LÁTCSŐ. Sultár, II. 8×. Bőrtokban . . 60

2596. SZINHÁZI LÁTCSŐ. Tokban 15

2597. FÖLDMÉRŐKÉSZÜLÉK. Készítette: Goerz. Hozzá háromlábú állvány 40

2598. SZINHÁZI LÁTCSŐ NYÉLLEL, gyöngyházfoglalatban 20

2599. MIKROSKOP, 3.5×7.5 nagyítással. Készítette: F. Zeitz, Wetzlar 80

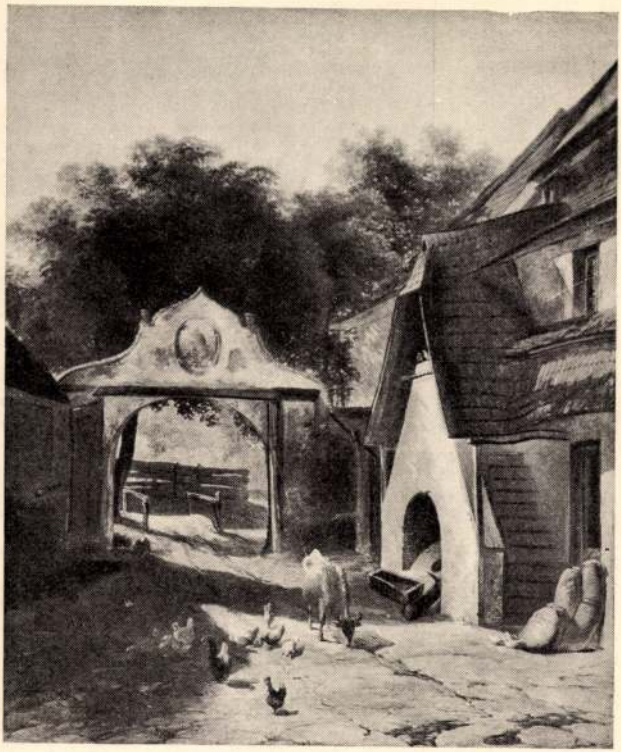

Libay Károly: Parasztudvar
A felvidéki művészek kiállításáról. (Műcsarnok — Őszi tárlat)
A Fővárosi Képtár gyüjteményéből

143

Művésznet. 1938. III. 22. sz. 143.

Telepy Károly
A felvidéki művészek kiállítás
A Fővárosi Képtá

BÁLINT LÁSZLÓ:

JANCSI ÉS

Egy legutóbb megszünt képes ujság folytatásos regényt kezdett közölni Hunyady Sándortól. Hunyady, aki elsősorban színpadi szerző, a kuliszszák világához a prózaírásban sem hűtlen. Igy e megkezdett regényében azzal a problémával foglalkozik, hogy milyen legyen az új dráma. Természetesen regényes formában olyképpen nyul a kérdéshez, hogy beállít egy tehetséges írót, aki elhatározza, hogy darabot ír, de nem a szokványos férfi-nő históriát, ahol Jancsi és Juliska összetalálkoznak és megszeretik egymást, hanem valami újszerű drámát. A

LIBAY KÁROLY LAJOS: Egyptomi tájkép. 1857.

L i b a y Karoly Lajos festő

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
148.
"Libay Sámuel"

Libay Károly, festő

Honderü, 1843. II. 82-88.

Festészeti csarnok

Libay Tamás fest.

Pesti Hirlap. 1880. aug. 22.

Kaan Ivor: Magyar festők

Libay Károly Lajos festő

Magyar Müvészet 1925.497-523.o.
Berzeviczy A.:Az ötvenes évek képző-
müvészete.

Libay Károly

Magyar Minerva III. 1903-04.

55 l.

Patak Jenő

mütermét

is-meplátogatta

Libay festő/?//19.sz./kétizben a porosz királynál.

Fővárosi Lapok 1864.I.VIII.23.798.o.

Kiállitások

Bécsi müegylet 1855.évi
kiállitása:
Libay Károly Lajos rajzai

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Kiállitások

Bécsi müegylet kiallitasai
1851. - 1852.
Libay Károly Lajos rajzai

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Kitüntetések

Weimar-i kiállitás aranyérme:
Libay Károly Lajos

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Kitüntetések

Württemberg-i kiállitás
aranyérme:
Libay Károly Lajos.

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Kitüntetések

A szász király rendjele
Libay Károly Lajos részére

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Kitüntetések

A török szultán rendjele
Libay Karoly Lajos részére

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Kitüntetések

London-i kiállitás aranyérme:
Libay Károly Lajos

M Ú V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Kitüntetések

A magyar király aranyérme
Libay Károly Lajos. részére

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Kitüntetések

A dán király rendjele
Libay Károly Lajos részére

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Kitüntetések

Drezdai kiállitás aranyérme:
Libay Károly Lajos

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Kitüntetések

Hannover-i kiállitas
aranyérme:
Libay Károly Lajos

M Ú V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Muzeológia

Besztercebányai muzeum:
Libay Karoly Lajos ifjukori
tanulmányai

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Müvészek foglalkozása

Rajztanár a Breuner grófi családnál:
Libay Károly Lajos

MÚVÉSZET
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Müvészeti oktatás

Bécs, Müvészeti akadémia
- Libay Károly Lajos -

M Ü V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Müvészeti oktatas

Ender Johann,
Libay Károly Lajos tanára
Bécsben/1835/

MÚVÉSZET
I.évf. 1902.
149.

Müvészeti oktatás

Gaellhofer,
Libay Károly Lajos tanára
Becsben

MÚVÉSZET
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Müvészeti oktatás

Kupelwieser Leopold,
Libay Károly Lajos tanára
Bécsben/1835/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Művészeti oktatás

Ötvös-legény:
Libay Károly Lajos

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Müvészeti oktatás

Mösmer tájképfestő,
Libay Károly Lajos tanára
Bécsben, 1935 után,

M Ü V É S Z E T
I. évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos

Muzeologia

Országos Képtár
- Libay Károly Lajos rajzai -

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rézkarc - Tájkép

Libay Károly Lajos:
"Gastein fürdőhely"
Ivrét album, 10 tájképlappal,
Libay 10 festményével, rézkarc
technikával sokszorosítva, 10
különböző művésztől

M Ű V E S Z E T
I. évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Alkalmazott tablakép - Oltárkép

Libay Károly Lajos:
Szent Márton

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Önálló táblakép - Életkép

Libay Károly Lajos:
Alvó leányka

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Önálló táblakép - Életkép

Libay Károly Lajos:
Besztercebanya vidéki szén-
égetők

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Önálló táblakép - Népi életkép

Libay Károly Lajos:
Felvidéki tot ifju
~~1838.~~

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Libay Károly

Magyar Minerva IV. 1904 – 11.
67-69 l.

L i b'a y Károly Lajos festő
1814-1888.

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Lihay

Katol.Szemle.1938.I.88-92.1.

Libay Lajos, festő

Divatcsarnok, 1861.35.sz. boriték
Főváros és vidék

Libay Lajos festö.

Atheneum. 1840. II. 15/16. 31/32.

Libay Lajos, festő

Divatcsarnok, 1858. ápr. 13. boriték
Vidék és vegyes

Libay Lajos, festő

Divatcsarnok, l 860. ápr. 24. 17. 136.

Főváros és vidék

Líbay Lajos

viseltek és kézitusában kardjukkal nem vágtak, hanem szúrtak.

A tüzérségnél még ma is megvan a régi szokás, hogy az ütegeknek egyforma színű — fekete, pej, sárga vagy szürke — lovai legyenek. Ugyanez megvolt a cári orosz hadsereg lovasságánál is, ahol a paripák színe ezredenkint volt egyforma.

A külföldi hadseregek sok szép hagyománya közül a következőket említjük: a francia forradalmi hadseregben szolgált La Tour d'Auvergne, aki mint egykori tiszt, ötvenhat éves korában egyik rokona helyett vonult be ismét katonának és hamarosan százados lett a gránátosoknál. Napoleon, kitüntetésképen az „első gránátos" címmel ruházta fel, s amidőn a hős vitéz 1800-ban elesett, a hadseregnek az „első gránátos" iránt érzett, majdnem istenítő babonás tiszteletét kihasználva, elrendelte, hogy La Tour d'Auvergne bebalzsamozott szíve, ezüst tokban, mindig a 46. gyalogezred élén vitessék. Azonkívül az ezred gyülekezésénél La Tourt hangosan kellett szólítani, mire az ezred legidősebb altisztje az arcvonal elé lépett és kiáltotta: „Elesett a becsület mezején". A francia 46. gyalogezred ezt a hagyományt a legutóbbi időkig megőrizte.

Hasonló hagyománya volt az orosz cári hadseregnek. A turkománok ellen 1880-ban viselt hadjárat folyamán Nikitin tüzér, miután ágyúja mellett egymagában a végsőkig kitartott, az ellenség kezébe esett. A turkománok kínzásokkal arra akarták kényszeríteni, hogy az ágyú kezelésére tanítsa meg őket. Nikitin azonban erre még akkor sem volt hajlandó, amikor bőrét elevenen lehúzták. Az esküjéhez kínhalálában is hűséges tüzér emlékére szülőfalujában oltárt emeltek, s nemsokára a cár intézkedett, hogy neve a hadseregben örökké fennmaradjon. Egykori ütegénél minden este takarodókor, amikor a legénység névsorát felolvasták, a tűzmester hangosan szólította: „Agathon Nikitin!", mire a szárnytisztes válaszolt: „Hősi halált halt a cárért és a hazáért."

VITÉZ BERKÓ ISTVÁN

—

Kinek van igaza?

XIV. Lajos szenvedélyesen szeretett sakkozni. Egyszer egyik udvari emberével játszott. Hibásan lépett, amire az udvaronc alázatosan figyelmeztette is Őfelségét. A király azonban nem tűrt semmi ellentmondást és nem akarta elismerni, hogy ellenfelének igaza van.

A sakkjátszmának sok nézője volt. A király megkérdezte, mi a véleményük, kinek van igaza a vitában?

A kérdésre mély hallgatás volt a válasz.

Ebben a pillanatban lépett a szobába Grammont herceg. A király most őhozzá fordult és magyarázni kezdte, hogy miről van szó. A herceg azonban szavába vágott, határozott hangon jelentette ki:

— Őfelsége téved.

— Honnan tudja ilyen határozottan, hogy nem nekem van igazam? — kérdezte a király ingerülten. — Hiszen nem is hallgatott végig?

— Nézze, Felség, vagy húszan figyelték a játékot és mikor hozzájuk fordult, hogy kinek van igaza: mély hallgatás volt a felelet. Pedig az urak ugyancsak szívesen fogták volna uralkodójuk pártját, ha lehetett volna. Ezért tudtam, abban a pillanatban, mikor beléptem, hogy Felséged tévedett.

B. R.

—

Mindig szerettelek

Gyanútlanul megyek az utcán, valaki elém toppan nyájasan, mosolygón.

— Nem tudnál nekem egy kis lisztet szerezni?

— Nem — felelem s lázasan gondolkozom, hol találkoztam a bájos idegennel. Nem ismerem, de ő ismer.

— Nektek pedig nagy összeköttetésetek van, anyád biztosan kap... olyan nagy üzletben...

Igen, anyámnak üzlete volt, de már nincs, ezt meg is mondom.

— De az összeköttetései csak megmaradtak — makacskodik s mikor megmondom, hogy az összeköttetései sem maradtak meg, még egy utolsó próbát tesz:

— Mindig szerettelek...

Tegnap telefonon kerestek.

— Itt Margit néni — mondta a búgó hang.

— Melyik Margit néni? — kérdem, mert nem tudok semmiféle Margit néniről.

— A Tamás bácsi felesége — sértődik meg s én végkép zavarba jövök. Nem tudom ki a telefonáló. De ez nem baj, Margit néni gondoskodik személyének felfedéséről. Tíz évvel ezelőtt együtt nyaraltunk Szovátán s ő akkor kölcsön adott nekem egy zsebkendőt. Most, hogy olvasta nevem az ujságban, eszébe jutott a zsebkendő s ha nem haragszom, kis szívességet kérne ő is: szerezzek neki öt kiló kockacukrot. Nekem igazán nem kerül fáradságomba öt kiló cukrot szerezni, hisz olyan nagy összeköttetésem van. Megjegyzem, ő mindig tudta, hogy én sokra viszem, már akkor megmondta Tamásnak, az urának...

— Mindig szerettelek — toldja meg dicsőítő énekét.

Magdolna néni, családunk dísze is eljött hozzám a minap. Kért, adjak neki tíz kiló szappant.

— Neked biztos van, mert anyád főzött.

Kedves volt, megivott két csésze műteát nyolc kocka valódi cukorral. Gyermekkoromról mesélt, nem győzte dícsérni, hogy milyen bájos és okos gyermek voltam három-négy esztendős koromban.

— Mindig szerettelek. — fejezte be áradozását.

Annyi szépet mondott, hogy igazán fájt a szívem, hogy nem adnattam neki tíz kiló szappant. Nagy kitüntetés az, hogy Magdolna néni eljött, soha még nem járt nálam, anyámat meg egyenesen kikerülte.

Hiába, a felfedezések korát éljük, az emberek felfedezik egymást. A méltóságos asszonynak eszébe jut Julis, aki tizenöt esztendővel ezelőtt szolgált nála s valami henteshez ment feleségül. A Koszorú-utcában laknak, ott van az urának hentesboltja. Nem tőle ment Julis férjhez, de ez nem baj, azért felkeresi, hátha tud egy kis szalonnát adni.

— Mindig szerettelek — mondja az elképpedt Julisnak.

A vicilány valami vajgyárban dolgozik s mikor erre rádöbbennek a lakók, a sápadt, savanyutej-szagú vicileány felmagasztosul, megvárják a kapu előtt, meghívják a lakásukba.

— Mindig szerettelek — súgja a fülébe Rancsákné nagyságos asszony s másnap, egy emelettel feljebb, Tóthné nagyságos asszony ugyanezt súgja.

KASSAY SOLT.

—

Gyönyörde, Annabál és más szép régi dolgok

— Balatonfüred jubileumára —

Már régen jubilálhatott volna a Szent Benedek-rend fürdője, hiszen III. Endre 1298-ban ajándékozta a tihanyi egyháznak. De a bencések csak kétszáz éves jubileumot ülnek, mert 1743-ban történt, hogy Lécs Ágoston apát „letevé a füredi gyógyforrások csinosbulásának első alapját, közvetlen környéküket megtisztíttatván és egyet közülök oduba foglaltatván, mellettök épületet emeltetett". 1748-ban már szabályos vendégfogadó és fürdőház állt ott.

Öreg magyarok még közvetlen tapasztalásból tudják, hogy mit jelentett Füred komoly szakállas hazafiaknak, bálozó lányoknak, csengőpengő sarkantyús ifjaknak.

Széchenyi Ferenc gróf itt beszélte meg először az Akadémia alapításának tervét. Aminthogy István fia is itt dolgozta ki többek között a balatoni gőzhajózás tervét, Hertelendy alispány úrral. Wesselényi Miklós báró itt úszta át a Balatont. Itt volt az első hidegfürdő, amelynek szigorú szabályzata szerint még „a hölgyek háza" *elé* úszni is tilos, nem hogy belépni szabad lett volna férfiaknak. A cseh vivómester-tisztet, aki pökhendin megsértette a magyar nemzetet, Wesselényi itt vagdalta össze párbajban. Kisfaludy Sándor itt építette föl azt a teátrumot, amely mint kőszínház a pestit is megelőzte hat évvel. Deák Ferenc évtizedekig járt ide, csodaszép gyámleányát, Vörösmarty Ilonát itt kisérte az első bálba. Kossuth Lajos, mint riporter, innen írta hiressé vált tudósítását „a társadalmi elkülönülés hátrányairól".

Az Anna-bál régente nem egy estét jelentett, hanem olykor hét-

A régi Balatonfüred. Baloldalt: A régi Kisfaludy-színház, mellette a „Gyönyörde", középen fönt az öreg szálló, jobboldalt a fürdőház. Libay Lajos százéves rajza.

nyolc táncmulatságot is. Az összejövetel sokkal körülményesebb volt a mainál. A Lobmayer-féle „gyorsutazási intézet" hetenként háromszor reggel 4½ órakor indított kocsit a pesti Tigris-fogadó elől (ma Nádor-utca 5) s váltott lovakkal aznap este 7½ órakor érkezett Füredre. Előkelő családok a maguk batárján utaztak és rendszerint még egy ládákkal megrakott ekhósszekér követte őket. Sok hely kellett a krinolinnak! Megesett, hogy egyikmásik gavallér a szénában aludt.

Jókai már 1870-ben villát épített Füreden s itt írta az *Aranyembert*, itt faragta finom kis elefántcsontszobrocskáit. Blaha Lujza is itt szerzett nyaralót és hajókázott az ura, Splényi Ödön báró yachtján. Egyszer aztán egy hirtelen vihar átverte őket Siófokra s attól fogva Blaha Lujza soha nem ült többet vitorláscsónakba.

Eötvös Károly, aki anyai részről füredi származású volt, nyaranta a Gyönyördében anekdótázott. Ma már sokan nem tudják, hogy mi volt az a Gyönyörde; a nyelvújítás így nevezte azt a kedves kis épületet, amely fölé árnyas lombok borultak és eleinte refektórium, később polgári ebédlőhely, majd kávéházi terrasz lett és ma is megvan a Grand Hotel mellett. Országos nevű urak asztaltársaságai szórakoztak, beszélgettek itt. Ide járt Bizay „a nemzet bárója", annyi vidám csíny elkövetője. Képviselőválasztás előtt ő vitt a falusi gazdáknak egy nagy tökhéjba rejtett gramofont, zenélő töknek nevezte el s a magvaiból adott a gazdáknak, hogy csak ültessék el, majd kikel és muzsikálni fog.

Stefánia özvegy trónörökösné tiszteletére rendezett parti ünnepségen itt bontatott Eszterházy Mihály gróf egyszerre száz üveg francia pezsgőt. Itt épült később Vaszary Kolos hercegprimás nagy villája s itt láttuk megható sétáit: mindig követte „Gyuri huszár" az öblös zacskóval, amely tele volt ezüstpénzzel, utoljára ötkoronással, amit a szegények kaptak. Itt rendeztek tréfás versenyt azok közt, akik legtöbbször üdültek Füreden. Kéthly báró — az orvostanár — aki 41 nyáron fordult meg itt, csúfosan megbukott Halász Bálint földbirtokossal szemben, aki 57 évet igazolt.

Herczeg Ferenc mondja el Emlékezései-nek második kötetében, *A gótikus házban*, hogy néhány hónappal az *Ocskay brigadéros* bemutatója után Balatonfüreden nyaralt. Mikor először váltott jegyet a fürdőházba, a pénztáros kisasszony nagy papírborítékot rakott eléje, hogy tegye bele a pénztárcáját és az óráját. A borítékra kék ceruzával rá kellett írni a nevét. A kisasszony elolvasta és fölcsillanó szemmel mondta:

— Ó, ezt a nevet én ismerem!

— Csakugyan?

— Uraságod veszprémi?

— Nem, én verseci vagyok.

— Hát nem a veszprémi fakereskedő fia?

— Nem, a verseci patikus fia vagyok.

— Nem is tudtam, hogy más Herczeg Ferenc is van, — mondta őnagysága.

Herczeg később is eljárt Füredre, többször meglátogatta Bárd Miklóst is, aki zamatos történeteket tudott Füredről. Jóbarátjuk volt Garamy János földbirtokos, a „kettős kúra" feltalálója. Erről így mesélt:

— Nagyon jó ez a füredi szénsavasforrás a fürdésre. Hátha még belső fürdővel egészítjük ki! Én a tavasszal beteg voltam. A sógorom küldött egy hordó badacsonyit, hogy attul majd *megerősödöm*. Mikor meggyütt, ollan gyönge voltam, hogy nem tudtam megemelni a hordót. Azóta fürdök a szénsavban és iszom a borbul naponta egy litert, hát most má *félkézzel fölemelem a hordót.*

T. K.

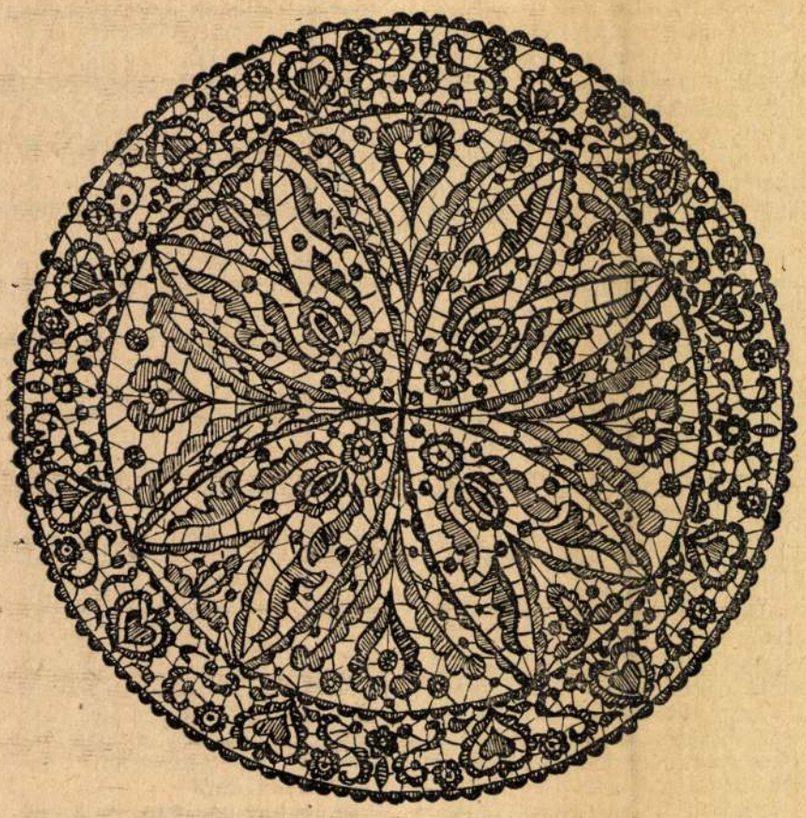

Varrott csipke. Csermely István terve

Ujdok
1943.22.10

T o s c a n a

Libay Károly Lajos tanulmány-
utja

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Róma

Libay Károly Lajos tanulmányutja

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

S o r r e n t o

Libay Károly Lajos tanulmányutja

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

B é c s

Libay Károly Lajos tanulmányai

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Bécs. Libay.

Magyar Művészet 1925. 497-523. o.
Berzeviczy A.: Az ötvenes évek képző-
művészete.

Bécs

Libay Karoly Lajos halálának
helye/1888/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

A m a l f i

Libay Károly Lajos tanulmányutja

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

F i r e n z e

Libay Károly Lajos tanulmányutja

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Beztercebánya

Muzeum
Libay Károly Lajos ifjukori tanulmányai

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
149.

Besztercebánya

Libay Károly Lajos oltár-
képe/Szetn Márton/

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
149.
"Libay Karoly Lajos"

Besztercebánya

Oltárkép/Libay Károly Lajos/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

B e s z t e r c e b á n y a

Libay Károly Lajos festő
születési helye, 1814.

M Ű V É S Z E T
I. évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Besztercebánya. Libay

Magyar Müvészet 1925. 497-523. o.
Berzeviczy A.: Az ötvenes évek képző-
müvészete.

Egyiptom

Libay Károly Lajos festő
tanulmányutja

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

G a s t e i n

Libay Károly Lajos lakóhelye
1851-től

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

I s c h l

Libay Károly Lajos lakóhelye

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

N á p o l y

Libay Károly Lajos tanulmányutja

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

München

Libay Károly Hajos tanulmányai
1849.

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

N ü r n b e r g

Libay Károly Lajos tanulmányai
1849 után

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

R e g e n s b u r g

Libay Károly Lajos tanulmányai
1849 után

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Kőnyomat - Tájkép

Libay Károly Ħajos:
"Tirol, Salzburg és Salzkammer-
gut albuma"
50 egyszinnyomásu lappal

M Ü V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Ħajos"

Rajz - Városkép

Libay Károly Lajos:
Az Angyalvár
Ceruzarajz

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rajz - Tájkép

Libay Károly Lajos:
Gastein

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Vizfestmény - Tajkép

Libay Károly Lajos:
Tiroli falu Meran mellett

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Kőnyomat - Tájkép

Libay Károly Lajos:
"Keleti utiképek"
Kőnyomatos album 60 lappal
Kőre rajzolták Alt és Nowotny

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rajz - Tajkép

Libay Károly Lajos:
Gannero a castelloi parkban

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rajz - Tajkép

Libay Károly Lajos:
Castello Firenze mellett

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rajz - Városkép

Libay Károly Lajos:
Ca d'Oro
Ceruzarajz

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rajz - Tájkép

Libay Károly Lajos:
Gastein mellett
Ceruzarajz

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rajz - Városkép

Libay Károly Lajos:
A szent Mátyás kolostor
Firenzében

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rajz - Tajkép

Libay Károly Lajos:
Sallutius villája

M Ű V E S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rajz - Tájkép

Libay Károly Lajos:
Poggio_i narancsfák

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rajz - Városkép

Libay Károly Lajos:
Pisa

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rajz - Tajkép

Libay Károly Lajos:
A Pitti a Boboli kertből

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rajz - Tájkép

Libay Károly Lajos:
Pizzo villa a Como tavan
Ceruzarajz

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rajz - Városkép

Libay Károly Lajos:
A Pitti palota

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rajz - Tajkép

Libay Károly Lajos:
Petreja és Poggio

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rajz - Városkép

Libay Károly Lajos:
A piazzetta
Ceruzarajz

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rajz - Paestum

Tájkép

Libay Károly Lajos:
Paestum
Ceruzarajz

M Ű V É S Z E T
I. évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rajz - Tájkép

Libay Károly Lajos:
Nagytal

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rajz - Életkép

Libay Károly Lajos:
Nápolyi szenes hajó

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos".

Rajz - Tajkép

Libay Károly Lajos:
A muranoi csatorna képe
Ceruzarajz

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rajz – Tájkép

Libay Károly Lajos:
Magyarországi tájképalbum

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rajz - Tajkép

Libay Károly Lajos:
Luegg.

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rajz - Tájkép

Libay Károly Lajos:
A toscanai herceg kastélyai

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Rajz - Tajkép

Libay Karoly Lajos:
Vitellius palotaja Pisaban

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

Grafika, rajz:

A velencei arsenál
/Libay L./

Müvészet
VIII.évf.1909.
326.l.
Illusztr.: 327.l.

Grafika
Bern látképe /rajz/
/Libay L./

Müvészet
VIII.évf.1909.
326.1.
Illusztr.: u.o.

Libay Károly aquarelljei
(Bentesebánya, Városi muzeum)

Magyar Minerva IV. 1904-11.
67-69 l.

Patak Jenő

Ötvösmüvészet.

I.Napoleon ezüst szobra.

Libay müve.Gyüjtés utján a Nemzeti Muze

umnak ajándékozzák.

Fővárosi Lapok.1864.I.III.15.243.old.

RÓMAI RÉSZLET
LIBAY LAJOS RAJZA

Művészet 1909

rajzaival, melyek Németország grafikai művészetét termékenyítették meg. Zichy Mihályt is Arany balladái és az „Ember tragédiá"-ja idegen földön inspirálták, hol legjobb erejének, közvetlen, élő szuggesztiójának mások vették hasznát. Hisz ezekben a rajzokban, melyeknek expressziv vonalára könnyű ködként borulnak a finom tónusok, útközben valami lehült, talán a vérnek az a forró buzogása, melyet a geniális vizionárius a magyar művészet ereibe önteni hivatott lett volna. Mi történik, ha Zichy fantasztikus szenvedélye itthon társulhatott volna Lotz olimpikus nyugodalmával? Lotz mestertől keveset láttunk, véletlenségeket, egypár mozgásmotivumot, redőtanulmányt, ezekből is kiáradt nagyterű architektonikája, nemes szcenirozása és az a fenköltidőnkívüliség, mely kiemel a köznapiasságból.

Benczúr Gyula mesteri rajzainak sorozata egyik fénypontját képezte a kiállításnak, úgyszintén Deák-Ebner vízfestményeinek tartalmas kollekciója. Velök a magyar grafikai művészet jelenéhez értünk, mellyel érdemszerint foglalkoznunk egyúttal nem lehet. Csak két művészről kell még megemlékeznünk, a magyar peintre-gravure két halottjáról: Tahi Antalról, kinek szubtilis kis rézkarcai kedves emlékei egy szeretetreméltó művészegyéniségnek és Aranyossy Ákosról, ki szintén a rézlemezre bízta rövid művészi működésének legintimebb mondanivalóit. Aranyossy hivatott grafikus volt a „Bubics arckép", a „Mosónő" a kis „Téli táj" többi műveivel együtt becses inkunábulumai maradnak a magyar rézkarc induló korszakának.

A fejlődési törvény, mely e visszapillantó kiállításban megnyilatkozik, nyilvánvaló: a grafika egy nemzet képzőművészetének, sőt egész, széles művészi intelligenciájának legmegbízhatóbb mértéke. Vele emelkedik vagy sülyed egy korszak művészi kulturnivója. Nélküle a legtörekvőbb akarat, a leglázasabb vágy is hiába küzd organikus kiformálás, végleges, örökös megtestesülés után. A grafikai s a kolorisztikus elemek úgy viszonylanak egymáshoz, mint irodalmi értelemben a tartalom s a forma s a művészet nagy korszakaiban szét nem bontható egységességet alkotnak. Ez egység ösztöne a kellően fegyelmezett középtehetséget jóleső, érett, sőt nemes, delikát alkotásokra képesítheti, a puszta céhpiktor is kulturális szempontból tisztességesen megállja helyét, nem akar többet, mint amennyit tud, formás, ízléses és tovább szövi a tradiciót. A tradiciókat, az iskolafegyelmet, a művelődésnek állandó vágyát ez egységesség korszakai mindig híven megőrzik, mivel hajlandók a legkissebb értékeket is fönntartani, megnyilatkozáshoz juttatni és arányosan fejleszteni. Mihelyt azonban e fundamentális elemek egyike a másik hátrányára túlfejlődik, megbomlik a klasszikus egység. Rendszerint a grafikus elem, a tartalmi, az intellektuális fejlődik túl és akademizmussá fajul el. A kolorisztikus elem, az érzékibb, a szenvedélyesebb lázadással felel s halomra dönt minden tradiciót. A kölcsönös önvédelemben minden érték bizonytalan lesz, a tehetségnek ritkán érik arany bőségig egy-egy műve, a középszerűség élvezhetetlen s a céhbeli egyoldalúság nem kevésbbé. Burjánoznak az állandóan sokatigérők, az örökké fiatalok, egyetlen érték sem tud kialakulni s a káoszban elvész minden kritérium.

Ez körülbelül ma a helyzet nálunk: még mindig a visszafelé lázadás kora. A diagnózis tünete, hogy a grafikai értékeknek alárendelt a szerepök, hogy még legjobbjaink között is akad aki mellőzné, vagy legalább is gondtalanul nélkülözné őket. Míg a végtelen módon traktálható és applikálható olajfestéknek minden legértéktelenebb optikáját sietünk importálni, az ellensúlyozó grafikai fejlődés előtt szinte erőszakosan szemet hunyunk. Iróniája a sorsnak, hogy tavaly ily állapotban éppen a leggrafikusabb nemzetnél voltunk kénytelenek vendégszerepelni, ne hallgassuk el milyen eredménnyel: egy fillér ára erkölcsi, művészi, anyagi haszon nélkül. De a grafikus értékek hiánya kíméletlenül lett konstatálva az egész vonalon.

Annyit magunknak is — a multba ma visszapillantva — konstatálnunk kell, hogy elvesztettük a tradiciót, a történeti összefüggést egy korral, melynek értékes és komoly grafikai tudása és törekvése volt. Ez nemcsak formai veszteség, de tartalmi is mindenekelőtt. A magyar romanticizmus, a magyar huma-

Libay Lajos

rajzolta a füredi pinház épületét;
litografálta Alt Rudolf.

Szalai Zoltán: Balatoni képes krónika,
Budapest, 1969.

231

Libay Lajos /1816-1888/

alkotta a füredi pinház képét.
Litográfta Rudolf Ilt /1812-1905/
1855.

Szalai Zoltán: Balatoni képes krónika,
Budapest, 1969.

Sibay Károly Lajos
festő

"Balatonfüred látképe"
(repro)

Pogány Ö.Gábor: A XIX.-XX.század művészete.
Művészet, 1971.október 12.oldal

Libay Lajos

Petrovics Elek: Magyar művészek rajzai a Szépművészeti Múzeumban. Művészet 1907. 179. l. 183. l.

Libay Lajos †

Mucsarnok

1909. graf. neuzeitl. Kiall.

67, 70, 72, 73, 75, 80, 82,
83, 86, 87.

Aspremont-féle zborói üveg nap-
számbárcza VIII. 173, 187, 191. —
115, 161,

ok síremléke IX. 173.

Libay Lajos

Festő

irodhoz.

Dr. Siorbán Vilmos: Adatok Libay Lajos életrajzához. Dés 1917. 8-r. 55 l.

Úgy néz ki, mintha kiülönnyomat volna valamiz hiszlapban megjelent cikkről.

Romulust és Rémust szoptató farkassal
vasgyűrű IV. 29.

Libay Lajos

A tátra csucsai tát-
rafüredi fürdővel -
Hincs Eögonat, folio
rajz. festi.
Köre rajz. Alt R.

Libay Lajos

cod

Délibáb. 1858. I-143.

< Libay Sajós >

Csod

< > Vas. Ujs 1861.

417 l.

Libay Lajos Bécsben.

1843. pesti műegyl.

Tót parasztgyermek.
Olaszt.

Buchberg vára Kamp
folyó vize mellett.
Olaszt.

L

Libay Lajos Béesben

1892. pesti mmegyl.

Rosenburg a Kampf
folyam mellett. olaffn

L

Libay Lajós

287. Hegyi táj

Repr.

Ernst Muzeum aukcioi

XXI

93

Mit kapunk a régiektől

Az igazi művész az örökkévalóságnak dolgozik, az igazi művészet örökérvényű. Azok a műtörténészek, kik az ú. n. modern művészetnek minden áron elméleti alapot akartak épiteni a műtörténeti szemléletben, hiába akarták állitani ennek az ellenkezőjét, hiába irkáltak annyit a korszerűségről, hogy minden művészet a saját korának tükörképe s az az igazi művész, ki legjobban megérti korát, mindez eltörpül annak gigantikus igazsága előtt, hogy minden művészetben az egyetemes, minden idők minden emberéhez szóló vonások az értékesek.

Multkor irtunk pár sort a modernek „összes eredményei"-ről, melyek minden felfujtságuk mellett sem egyebek, nagyképű blöffnél. Azóta láttunk egy kiállitást, melyen döbbenetes mozzanatok vésték belénk az örökérvényű művészi szépségek minden divatos effektust hátraszoritó erejét. E kiállitás Szépművészeti Múzeumunk grafikai osztályának 80-ik kiállitása, melyen olasz tájak kerültek a közönség elé, a XV—XIX. század olasz, magyar és egyéb nemzetiségű művészeitől. Talán csak véletlen, hogy e kiállitás az ENIT-dij kiállitásával egyidőben volt, de oly tanulságos véletlen, mely minden értekezésnél világosabban mutat rá arra a szellembeli roppant különbségre, mely előző századaink művészetét oly élesen és megsemmisitően választja el jelen századunk ú. n. modernjeitől.

A kiállitás oly tanulságos, hogy annak egész becsét egy rövid tanulmány keretében fel sem lehet mérni, meg kell elégednünk jellemző vonással, mellyel jelentőségét felvázolhatjuk. Jelentőségét éppen abban látjuk, hogy összehasonlitásokra ad alkalmat néhány régi mester és jelen századunk „felfujt"-jai közt, s hogy egy sereg száz éves és még régibb rajz és akvarell hóditó szépségeinek ma is eleven erejét oly pregnánsul és tanulságosan tárja elénk.

Talán elég lesz a magyarokon át mutatnunk rá egyre-másra ebből a gondolatkörből. Tizenkét magyar művész rézkarca, ceruzarajza és vizfestménye vegyül el a nemzetközi társaság közé, kiket egybefűz az olasz föld szépségeinek szeretete és e tizenkettő közt, kik között egykét modern is akad, három név vezet elvitatathatatlanul és feltétlenül. E három: Markó Károly, Barabás Miklós és Libay Károly Lajos. Kettejük úgyszólván egész életét Itáliában töltötte, csak Barabás volt az itthoni mostoha viszonyok viharvert hőse. E három név mellett a többi alig érdemelne emlitést, bár a sorban Ferenczy Károly is ott van egy kezdetleges szénrajzzal, melyet kár volt ily reá nézve lesujtó környezetben tisztelői elé állitani. Markó Károly olasz „asszonyai a kútnál" végtelen finom artisztikumot lehel magából. Barabásnak egyik akvarellje frisseb a másiknál, kiemelkedik közülük a római Ponte Rotto képe, mig a Benvenuto Perseusa Firenzében, mint elsőrendű ceruzarajzolót állitja elénk.

Amit azonban Libaytól láttunk a kiállitáson, e kevéssé ismert, de nem kevéssé értékes mesterünktől, az a rajz és tónusbeli finomságok Csimborasszoja. E besztercebányai születésü mesterünk élete végéig külföldön működött s a külföldi gyűjtemények látogatói jobban ismerik őt, mint a magyar közönség. Amit ő nyujt, az az abszolut rajztudás s egy művészléleknek minden részletért rajongó lelkesedése. Amit a Lago di Como tulsó partjának minden részletezés dacára keményen összefogott, de amellett lehelletfinom rajzával, mivel az a művészet non plus ultrája. Ezek mellett a művészek mellett az egész modern művészet üres bohóckodás.

Még az igazán zseniális Corot is üres és tartalmatlan ebben a környezetben, hiányzik belőle az áhitat és elmélyedés, csak a felszines előadásbeli bravurral akar hatni. Meglepőek Canaletto rézkarcai, jobbak, mint hasonló tárgyú festményei. Persze, hogy e régi látképek egy részét ma a fényképező gép lencséje állitja elő — de nem tudjuk, igaza van-e? Mert azért a rajz mégis rajz, még ha szemmelláthatóan csak az ábrázolás is a célja.

Szinte fáj válni e kiállitás anyagától, de vittünk magunkkal egy mélyenszántó útravalót, hogy az igazi művészet örök. És mi, kiket siketté kiabálnak a bizonyos modern mesterek melletti hirverés apostolai, boldog örömmel menekülünk a régi mesterek örökké szép, örökké harmonikus művészetéhez.

Kampis János

Magyarság 1943. máj. 30

GAZDASÁGI ÉLET

Az amerikai műgumigyártás nehézségei

Az amerikai gumifeldolgozóipar még nem tudja hasznositani a műgumit

Mivel az Egyesült Államok ipara legújabban főként *repülőgépek gyártására fekszik rá*, a könnyűbenzinszükséglet annyira növekedett, hogy *a könnyű benzint előállító olajfinomitókat megfelelően ki kellett építeni*. Ennek következtében viszonylagos hiány állt be *butylban*, ebben *a nyersolajtermékben*, amelyet nemcsak *könnyű benzin*, hanem *műgumi* előállítására is felhasználnak nyersanyagként. Ennélfogva nemrégiben az USA haditermelési hivatala kénytelen volt azoknak a műgumigyáraknak építését, amelyek nyersanyagként a butylt kívánták volna felhasználni, egyelőre beszüntetni. A *butadien* műgumigyárak építésének programját is redukálni kellett, mivel a szükséges *különleges acél, szivattyú, kompresszorok, eszközök és gépek a kisérőhajók fokozott építéséhez szükségesek*. Igy tehát végeredményben *a repülőgépbenzin előállítása és a fokozott hajóépités akadályozza a műgumi-gyárak kiépítésére vonatkozó program megvalósitását*.

A zsidó Bernard *Baruch* által kidolgozott *műgumitermelési program megvalósításának nehézségeit az a tény is igazolja*, hogy William *Jeffers*, a gumigazdálkodás irányítója az USA haditermelési hivatalában az előirányzott műgumi-termeléshez egész elmult esztendőben, azonban tulaj donképpeni növekedésnek 1943 második felében kellett volna bekövetkeznie, ami kor azonban a Baruch-jelentésben foglal termelési kapacitás 45 százalékos reduk ciója következett be. Éppen ezért számítan lehetett arra, hogy 1943 második felébe *nem fogják elérni a Nelson által remél termelési mennyiséget*. Ujabb jelentése már arról is tudnak, hogy bunaból, a leg fontosabb műgumi-fajtából ez évben mind össze *210.000 tonnát sikerül majd előálli tani, a Nelson féle becslés 281.000 tonnájá val szemben*. A *Wallsteet Journal* 1943-r az összes műgumifajták ezévi teljes gyár tási mennyiségét már *csak 295.000 tonnár teszi, a Donald Nelson féle 338.000 tonná becsléssel szemben, sőt a Time című heti lap becslése csak negyedmillió tonnáró tud*.

Egy vezető USA gumitömlőkonszern igazgatója, ez év közepén kijelentette hogy a *gumifeldolgozó, gumitömlőt előál lító gyárak még nem tanulták meg, ho gyan lehet a gumiból kifogástalan tömlő ket, autógumikat előállitani. Eddig nem sikerült pl. teherautók számára műgumi ból megfelelő belső tömlőt és külső kö penyt előállitani*. Eddig csupán azt tudták elérni, hogy *a természetes gumihoz mini-*

Libay Károly (Beszterczebánya)
festő

Der Ungar 1843. júl. 18.
(Sz.: Pesther Salon 1843.)

Kalmán

Libay Károly Lajós

Csod

Staud Géza:
Az orientalizmus a magyar romantikában.
Budapest, 1931. 19 l.

Líbay Károly Lajos

l.

Lykanemzromantika

86-l. 118, 139,
160, 161, 206-208,
213. l.

6 fl

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Libay Lajós
(Ludovit)

l. Wagner Profil
20. l. 4. t

re Gelegenheit zum Vergleich der ver-
ehörigen Künstler bietet, anderseits
ir die fruchtbare künstlerische Zu-
n bewohnenden Kulturnationen, der
ung der Renaissance mit der sieben-
I. Jahrhunderts bildet ein Kapitel

~~ende~~ bende
~~ende~~ ~~xxxxxxxxx~~ italienische Renais-
Volkskunst in der ~~Vorliebe~~ Neigung für
s übrigens auch als ein Hauptunter-
hen, rumänischen Volkskunst angesehen
findet sich auch an den, für die
o bezeichnenden, reichgeschnitzten
rhalb der Hausumfriedigungen ange-
kommen. Ihr Ursprung ist auf die
n und Kastelle umgebenden Ringmauern

Libay Lajos

Festő

Pest 1840. Kiáltlás. 142. sz. mész-kemencze Folyomban.

A pesti művészeti egesület. Athenaeum 1840. II. 31 l.

Libay Károly Lajos

tájlépfestő

geb. zu Neusohl in Oberungarn
13. Mai 1816. Entstammt einer
adeligen, in den Türkenkrügen ver-
armten Familie, welche sich
ursprünglich Lippay schrieb.
Sein Vater war ein sehr geschick-
ter Goldarbeiter, seine Mutter
eine Deutsche, aus Erlangen ge-
bürtig. L. sollte das Kunstge-
werbe seines Vaters erlernen, und
trat, nachdem er das Gymnasium
beendet, bei ihm in die Lehre,
nachdem er vier Jahre bei dem-
selben, der selbst in seiner Weise
ein Künstler war, gelernt, sollte
er seine weitere Ausbildung
bei einem Geschäftsfreunde sei-
nes Vaters fortsetzen. Durch
einen Zufall hatte sich seine
Ankunft in Wien so verspätet,
dass er daselbst seinen Platz
besetzt fand, und er die Zwi-
schenzeit zum Besuche der k.
k. Akademie der Künste benützte.

So begann er im Jahre 1835. damals 21 Jahre alt, seine Kunststudien, und zwar unter Gsellhofer in der Vorbereitungsschule, unter Eder und Kupelwieser in historischen, unter Mayer in Landschaftsfache. Die Fortschritte, welche L. in der Kunste machte, bewogen seine Eltern, ihm die Einwilligung zu geben, sich ganz der Kunst zu widmen. Anfänglich neigte sich L. vornehmlich zur Historienmalerei, wie noch mehrere Studienköpfe, Porträte und andere Bilder aus dieser ersten Zeit seines künstlerischen Schaffens darthun. Bis dahin hatte er mit den Ersparnissen, die er als Goldarbeitergehilfe gemacht, sich fortgeholfen; denen die Vermögensverhältnisse seiner Eltern gestatteten es ihnen nicht, ihn thatkräftig zu unterstützen und so war er auf

seine Kraft angewiesen. Die Kunst ging denn nun wieder nach Brot, und wenn er sich sieben bis acht Stunden des Tages durch Privatunterricht aus den verschieden artigsten Gegenständen die erforderlichen Mittel zum Lebensunterhalt verschaffe, waren die Kräfte des schaffenden Genius wohl schon stark erschlafft. Da brachte die Vermittlung eines ihm befreundeten Künstlers, des Landschaftsmalers Johann Fischbach, eine freundlichere Wendung in Leben unseres Künstlers hervor. Durch Fischbach wurde L. im Hause des Grafen Brenner empfohlen und zum Zeichnungslehrer der jungen Grafen berufen. Da er bei Brenner wie auch in anderen Häusern, wo er seine Kunst lehrte, meist mit dem Landschaftsfache beschäftigte, so wendete sich L.

selbst allmälig diesem Kunst-
zweige zu, wozu ihn sein freund-
schaftlicher Verkehr mit Fischbach
wesentlich förderte. Er arbeitete
nun Vedutten in Aquarell und
Zeichnenmanier und bei seiner
feinen Empfindung für Form
und schöne Auffassung, mit
denen er strenge Naturwahrheit
verband, vollendete er bald Ar-
beiten, die eigenthümlich in ihrer
Art, be Kennern und Kunstfreun-
den grossen Beifall fanden. Das
zur Förderung künstlerischer
Zwecke überhaupt wenig geeig-
nete Jahr 1848 führte unseren
Künstler nach Ischl, wo seine
Aquarelle die Aufmerksamkeit
der höchsten Kreise erregten.
Seine Kunst und der Umgang
mit einem in seinem Fache
gleichbeliebten Virtuosen, mit
Dessauer öffnete ihm die Sa-
lons, die ihm manche Beschäf-
tigung gaben. Im Jahre 1849

da in Oesterreich nach den Nachwehen des blutigen Herbstes und Winters des vergangenen Jahres, noch immer wenig Aussichten für Künstlerische Arbeiten sich zeigten, begab sich L. nach München, wo er an dem Maler Büchel einen wohlwollenden Freund und in einem Kreise von Künstlern wie Spitzweg, Voltz, Schleich, Vermeersch, Kirner, Flügge u. A. viele Anregung zu Künstlerischem Schaffen fand. Ein mehrmonatlicher Aufenthalt in Nürnberg machte ihn mit den gediegensten Werken der alten deutschen Kunst bekannt. Dann kehrte er über Regensburg nach Pest zurück und wählte seit dem Jahre 1857 seinen bleibenden Sommeraufenthalt in

Gastein, wo ihm die Grossartigkeit der Natur Reichen Stoff zu Studien, und sich ihm von dort, als dem Mittelpuncte der Alpenwelt, auch Gelegenheit bot zu Kunstausflügen nach Tirol, Kärnthen und in die herrlichsten Alpengegenden Oesterreichs. Den Winter über lebte L. in Wien. Ein Auftrag Sr. Kais. Hoheit des Erzherzogs Johann, der L. in Gastein kennen gelernt, ermöglichte L. eine Reise nach Italien. Der Erzherzog wünschte nämlich eine Folge ihm aus seiner Jugend in Erinnerung gebliebener und werthgewordener Puncte seiner italienischen Heimat gezeichnet zu besitzen. Mit Empfehlungsschreiben an den

Grossherzog von Toscana
versehen, machte sich L. im
Herbste 1851 sofort auf den
Weg, vollendete in Florenz
die ihm gewordene Aufga-
be und reiste dann nach
Rom, wo er den Winter ver-
lebte und in den unerschöpf-
lichen Sammlungen, wie
in den Prachtdenkmälern
der Baukunst immer wieder
neuen Stoff zu Studien und
Arbeiten vorfand. Im März
1852 setzte er seine Reise
fort, besuchte Neapel und
machte Ausflüge nach Sor-
rento, Amalfi, Pästum
und Kehrte nach einem
längeren Aufenthalte in
diesen Gegenden mit einer
an Studie reichen Mappe
in sein Vaterland zurück.
Seine Arbeiten fanden allge-
mein Beifall. Fast jedes

in ländische Kunstalbum be-
sitzt Blätter dieses Meisters,
in den Sammlungen der Herren
Erzherzoge Johann und Rai-
ner, des Herzogs von Brabants
in Brüssel, des Fürsten Corolath
in Preussen, des Vicomte St. Pierre
in Paris, des Obersten von Parisch-
nikow in Moskau, des Gutsbe-
sitzers Schultz in Hannover, des
Kaufmanns von Arthaber in
Wien und noch mehrerer an-
deren Privaten befinden sich
aber ganze Suiten von Studien
und Ansichten L.'s. Eine inte-
ressante und künstlerischer
Seits von reicher Ausbeute
begleitete Episode bildet seine
Reise nach Egypten, welche
von October 1855 bis Ende
Mai 1856 währte. Joseph Graf
Breuner, der den Künstler
aus den Tagen seines Zeichen-
unterrichtes kannte, schlug ihm

vor, ihn auf seiner Reise in
den Orient zu begleiten. Libay
nahm an und in der verhält-
nissmässig kurzen Zeit von
7 1/2 Monaten besuchte er die
merkwürdigsten Puncte des
alten Wunderlandes Egypten,
und nahm die wichtigsten
Puncte, welche sowohl male-
risch, als von ethnographisch-
landschaftlichen Gesichtspunc-
te durch das Bild gefesselt
zu werden verdienten, auf.
Nach seiner Rückkehr von
diesem Ausfluge setzte ihm
die Munificenz des durch
seine Vorliebe für Kunst
und Künstler allbekannten
Grafenhauses Brenner in
die Lage, diese egyptischen
Studien in Farbendrucke
herauszugeben. In der That
erschienen auch — nachdem
L. eine dreijährige Thätigkeit

an die Herausgabe seines Werkes gewendet — dieselben unter dem Titel: „Reisebilder aus dem Orient" 60 Blätter in gr. Fol. von Alt und Nowotny lithographirt, in Farbendruck, mit einer Karte und erklärendem Text aus der Feder des Orientalisten Consul von Kremer in Kairo. Es findet sich darin neben mehreren ethnographischen Ansichten, wie z.B. „Ein Bazar in Kairo, ein anderer „Bazar in Bengusef, eine „Schule in Esneh, die Residenz des Berberfürsten zu Derr in Nubien, die farbenreichsten Landschaftsbilder von Nilgegenden, die „Ansicht von Siut, die Prachtbauten aus der Zeit der Araberherrschaft, die Moschee Bar-Rauk bei Kairo, die altegyptischen Tempel zu Edfu, Denderah und Philae, u. dgl. m. Das

Prachtwerk (Preis 124 Thlr.) erschien im Selbstverlage des Künstlers. Zwei andere Werke desselben sind: „Das Album von Tirol, Salzburg und Salzkammergut“ 50 Blätter in Qu. Fol. in Tondruck ausgeführt (Wien bei Paterno) und „Wildbad Gastein“ 10 Ansichten, nach seinen Originalen in Stahlstich ausgeführt von verschiedenen Künstlern (Salzburg bei Baldi). In den Jahren 1853 und 1854 verlautete es von mehreren Seiten, dass L. als Zeichnenlehrer an einer Wiener Realschule angestellt werden würde. In der That war auch ein solcher Antrag an ihn gelangt, als aber an massgebender Stelle bekannt wurde, dass L. Protestant sei,

wurde alles rückgängig. Es ist nicht möglich, auch nur annäherungsweise ein vollständiges Verzeigniss der Arbeiten Libays hier mitzutheilen. Jedoch sollen die bedeutenderen, die in Kunstaustellungen zu sehen waren, hier angeführt werden. In den Monatsaustellungen des österreichischen Kunstvereins waren ausgestellt in Jahren 1851 und 1852: Ansicht der Piaretta, — Ansicht der Casa d'Ora am Canal grande in Venedig, (65 fl) — Ansicht eines Canals bei Murana; — Die Engelburg. — Villa bei den Gärten von Salust" — Bei Gastein — Neapolitanisches Kohlenschiff — Pästum" — sämmtlich Bleistiftzeichnungen und Eigenthum des Herrn von

Arthaber; — Ansicht des Palastes Pitti in Florenz. — Palast Pitti, gesehen aus den Gärten von Beboli; — Kloster St Mathieu bei Florenz — Orangerie in Poggio; — Castello bei Florenz; — Der Gemüse im Park von Castello — Petreja und Poggio, Lustschlösser des Grossherzogs von Toscana, — Pisa, — Palast Vitelli bei Pisa — alle 10 Blätter Eigenthum des Erzherzogs Johann, — der Schleierfall am Wege ins Nassthal — Gastein von der Solitude aus gesehen, beide Bleistiftzeichnungen, Eigenthum des Erzherzogs Rainer. — Im Jahre 1855. Villa Pizzo am Como-See —

Bleistiftzeichnung). — „Pass Lueg im Salzburgischen" Bleistiftzeichnung (30 fl). — Das Dorf Tirol bei Meran in Aquarell.

Aus seiner früheren Periode aber, als L. noch der Historienmalerei huldigte, sind noch einige Bildnisse, Studienköpfe und Historien bekannt, u. a.: Das in einer alten Kunstkammer schlafende Mädchen. — Der h. Martin, ein 10 Fuss hohes Altarbild in einer Dorfkirche in der Nähe von Neusohl. Der junge Slovak, ein schon 1838 gemaltes allerliebstes Genrebild. — Die Kalkbrenner im Neusohler Comitate, u. dgl. m. In neuerer

Zeit beschäftigte sich L. mit einer Sammlung von Studien in Ungarn, welche vollendet mit einem historisch-ethnographischen Texte als Seitenstück zu seinen Bildern aus dem Orient veröffentlicht werden sollen. L. dessen Werke, wie bereits oben gesagt wurde, in den weitesten Kreisen bekannt wurde, hat auch mannigfache Auszeichnungen in Anerkennung seiner künstlerischen Leistung erlangt. Allen voran gilt der Platz einem eigenhändigen schreiben Humboldt's, ddo Berlin 9. März 1858. worin es unter anderen von L.'s Bildern heisst: „Der mir

sehr befreundete Eduard Hildebrandt, der selbst Egypten ... durchreist, hat (von ihren Bildern) gleichen künstlerischen Eindruck wie ich empfangen und sich unter Ihrem egyptischen Himmel heimisch gefunden. Herr Graf Joseph Breuner, den Sie begleitet, hat sich ein grosses Verdienst um die Kunst durch den Schutz erworben, den er Ihrem Werke schenkt." Der Sultan, der König von Dänemark, und der Herzog von Sachsen haben L. mit ihren Orden, Se. Majestät der Kaiser von Oesterreich, ferner

...édelmi minister

...04

Egyuttal elintézett szám:

Határidő 190..

Kiadóba érkezett:

Másolta:

Egyeztette:

Kiadta:

Kivezette:

Lajstromozta:

I.

vár
vármegye

Közönségének

II. (: Hátirat az I. alatt foglalt rendelet másolatára :)

Hannover, England, Sachsen, Württemberg und Sachsen-Weimar ihn mit ihren goldenen Medaillen für Kunst und Wissenschaft ausgezeichnet.

Irodalom

Wiener Zeitung 1858. Nr. 27. S. 354. Nro 63. S. 872.

Ungarns Männer der Zeit. Prag 1862. S. 128.

Dr. Frant. Lad. Rieger: Slovník naučný. Prag. IV. K. 1266 l.

Libay Karol Lajos (18

irodalom

Ungarische Nachrichten.
Pest. 1864. 137 szám.

Fremden Blatt. Wien. 1865.
237 sz

Zeit-Bilder. Pest. 1861.
175 l.

Wurzbach. Biogr. Lex.
Wien 1866. XV. k. 62-65 l.

LIBAY, 1. *Károly Lajos*, festő, * Besztercebánya 1816 máj. 13, † Bécs 1888 jan. 16. L. 3. *Sámuel* ötvös fia. Előbb ötvös volt, aztán Bécsben festeni tanult, bejárta az osztrák Alpokat, a Keletet s akvarelltanulmányai nyomán albumokat adott ki. (Ágypten. Wien, 1857, 61 lap színes kőrajz). Tűhegyes ceruzával aprólékosan rajzolt lapjai (városképek, vedúták, egyiptomi romok) különösen feltűnést keltettek. Számos kitüntetésben volt része. A szultán, a dán király és a szász hercegtől rendjeleket, I. Ferenc József királytól aranyérmet kapott. Aranyérmekkel tüntették ki a hannoveri, londoni, drezdai, württembergi és weimari műkiállításokon. Igen sok műve került európai múzeumokba. A Szépművészeti Múzeum Hegyi táj c. olajfestményét és számos grafikai művét őrzi. — Irodalom: *Siorbán* V., Adatok L. Lajos életrajzához (Dés, 1917).

L.-L. II. 301

Libay Lajos

Libay K. Lajos.
23.5 x 21. Kende 1935. X.

van
Ezen
mánk
gyön
meg,
tett
ságá
gyik
ződvé
táról
leg s
kálat
A Kar
pület
kasté
tek,
Az in

Vas. Ujs. 1860. 215

+ (*Lampel Robert kiadó egy „Uj törvénycsarnokot“ inditott meg.*) Az első füzet az „1859. dec. 30-án kelt iparrendett tartalmazza magyar és német törvényszöveggel, felvilágositó jegyzetek-, kérvényminták- és tárgymutatóval. Ára 44 ujkr.

+ (*Kövér Lajos szinművei*) nyomtatásban is meg fognak jelenni. Szerző evégből megrendelési aláirást nyit 15 szinmüvére, melyek 4 kötetben, legkésőbb f. évi augusztus 20-ig fognak kikerülni a sajtó alól. A négy kötetes szinműtár ára 3 ft, mely vagy az aláirás alkalmával, vagy csak a könyvek átvételekor fizetendő le. Ugy a megrendelések, mint az előfizetési összegek Emich Gusztáv könyvkiadó-hivatalába küldendők.

+ (*Vahot Imre „Huszárcsiny“ és „Bányarém“*) czimü szinműveit a bécsi szinpadok egyikén is elő fogják adni.

+ (*Arany János „Zach Klára“*) czimü jeles balladájára *Szénfy* Gusztáv közelebb zenét szerzett, mely 220 ütemből áll.

+ (*Vadnay Károly „A kis tündér“*) czimű két kötetes regényét Heckenast Gusztáv tette sajátjává, s már sajtó alá is került.

+ (*Kállay István*) alsószuhai ref. tanitótól egy füzet vers jelent meg Sárospatakon. A 94 lapra terjedő könyv ára, csak 20 kr ujp. Tiszta jövedelme a sárospataki ref. főiskolai testgyakorló-intézet javára van felajánlva.

+ (*Kép-album.*) Libay Lajos festész hazánkfia 1855-56-ban beutazván Nubiát, Felső-, Alsó- és Közép-Egyiptomot, az ott készitett rajzokból egy nagyszerü albumot fog kiadni „Keleti uti képek“ czim alatt. Ezen albumból évenként két, négy lapból álló, összesen 15 füzet jelenend meg 19″ magas s 25″ széles szines nyomatu képpekkel. Előfizetési ára egy-egy füzetnek 12 ft., mely Libay neve alatt Bécsbe (Riemerstrasse, 856. sz, belváros) küldendő.

△ (*Aláirási felhivás*) az 1861-ik évi sárospataki *népszerü naptárra.* — 1857-iki szeptemberben a tiszáninneni ref. egyházkerületi közgyülés a sárospataki naptár kiadási jogát és szerkesztését 1859—1860 és 1861 évre *Antalfy János* tanárra ruházta, ki is a tiszta jövedelmet mind a három évben a főiskolai testgyakorló-intézet fölszerelésére ajánlá fel. A naptár eddigi folyama eléggé megmutatta, hogy megérdemli a pártolást, melyre e szerint kétszeresen is méltó, t. i. beltartalma és a vele összekötött jótékony czélnál fogva. A naptárra julius 20-ig előfizethetni 20 ujkrjával, azontul ára 25 kr. A gyüjtők 10 példányra 1 ingyenpéldányt kapnak. Az egyházkerület névtárának ára ezutánra is 7 kr. marad. A könyvárusok és könyvkötők minden kötetlen száz példánytól 25 száztólit nyernek.

+ (*Emich Gusztáv „Nagy képes naptára“*) Vahot Imre által szerkesztve a jövő 1861-évre is meg fog jelenni, még pedig előfizetés, vagy csak aláirás mellett utólagos fizetéssel. Ára schematismus nélkül 1 ft, schematismussal 1 ft 50 kr. Az előfizetők közt különös kedvezményül 20 példány a „Hunok harcza“ czimü műlapból s 100 példány a Bognár Ignácz által

Libay Lajos

nokainak, kit a karzati közönség szintén ugy kedvel népdalaiért, mint a páholyok közönsége operai énekeért. Müvészi érdemeinek elismerése ezuttal többször megujult zajos tapsokban nyilvánult. Az előadás egyike volt a jobbaknak.

Vasárnap, april 22. „*A szigetvári vértanuk.*“ Eredeti szomorujáték 4 felv. Irta *Jókai* Mór. Mennyire növekszik ez uj dráma népszerüsége, kitetszik abból, hogy rövid idő alatt négyszer került szinre, mindannyiszor nagy közönség előtt, a midőn a kedveltebb operák is alig birnak most csak ugynevezett szépszámu közönségre szerttenni. Hogy a vasárnapi közönségnek is be lőn mutatva, ez intézkedést csak helyeselnünk lehet. A darab szebb részei ezuttal is megtették hatásukat.

Hétfő, april 23. *Willmers* Rudolf ur zongoramüvész első *hangversenye*. Ezt megelőzte az „Angolosan“ czimü egy felvonásos vigjáték. A hangversenyző saját szerzeményü északi és szláv dalokon kivül, különös tetszés közt játszta el a Fóti dalt is. Bignio és Markovics Ilka énekeltek. A zenekar mindenekelőtt „Zampa“ nyitányát adta elő.

Kedd, april 24. „*Ilka és a huszár toborzó.*“ Eredeti opera 3 felv. Zenéjét irta *Doppler* Ferencz.

Szerda, april 25. *Willmers* Rudolf ur második és utolsó *hangversenye*. Ezt megelőzte: „*Szerelem és örökség.*“ Eredeti vigjáték 2 felv. *Szigetitól*.

Csütörtök, april 26. „*Don Caesar de Bazan.*“ Dráma 5 felv.

Szerkesztői mondanivaló.

5064. **Turn-Severin.** M. K. A közremunkálási ajánlatot örömmel fogadtuk, s kérjük az igéret teljesitését. A jó kivánatokat hasonlókkal viszonozzuk s üdvözöljük a haza határain kivül élő s közügyeinkert fo yvást lelkesülő honfitársainkat.

5065. **Selmecz.** O. E. Válaszunk tárgyhalmaz miatt késett. Az ajánlatot elfogadjuk s a rajzok dija e napokban indul postai uton. Leiró szöveget szivesen vennénk; az ős bányaváros leirására ajánlhatna ön egy vállalkozót.

5066. **Rozsaly.** K P. Korábbi levelére, mihelyt a teendők engedik, még visszatérendünk. M. ur, mint halljuk, most a Száván jár, a levelet kézbesiteni fogjuk, mihelyt lehet.

5067. **Puszta Jakabszállás** A kérdésre válaszunk: Ipolyi Arnold, lakása Zohor (Pozsony), utolsó posta Stomfa.

5068. **Ve-zprém.** A. L. A kérdezett két orvos Pesten nem lakik. Sziveskedjék ön a tudva levő tárgyban az „Orvosi Hetilap“ szerkesztőjéhez, dr. Markusovszky Lajos urhoz fordulni. A lap czime alatt kézhez jut a levél.

5069. **Körös-Ladány.** St. M. Tiszteljük a jó indulatot, s azt is elhiszszük, hogy egy lapnak kettős (magyar és német nyelven) kiadása hasznos vállalat volna. De ennek roppant mechanikus nehézségei volnának, melyek fáradságba, időbe, pénzbe kerülnének, s kérdés: eléretnék-e vele a czél, hogy a külföldi sajtó által hazánkról elszórt helytelen nézetek helyreigazittassanak? Más orvossága volna annak, a minthogy mindinkább akad is. Önnek e czélra szánt 25 pftnyi ajánlatát elismeréssel fogadnók, de a két nyelvü lapra nem vállalkozhatunk. — A küldött megfejtés hibás.

5070. **Sz.-Mihály.** Sz. S. A könyv árát nem tudhattuk meg. Ugy hiszszük, minden

129 **Macaulay, Th. B.** Die Geschichte Englands seit der Thronbesteigung Jacob des Zweiten. Übers. v. Rödiger u. Kretzschmar. 6 Bde. 8⁰ Leipzig 1856. Or. L. 10.—

130 **Mc Carthy, M.** Rome in Ireland. 8vo London, 1904. cloth. 2.50

131 **Machiavelli, Nic.** Commentariorum de regno recte administrando libri tres. 16⁰ In Utopia 1655. 2 vol. 928 p. et Index 14 p., régies fbör. 12.—

132 **Maddyn, D. O.** Chiefs of parties, past and present, with original anecdotes. 2 vols. 8-vo London 1859. cloth 5.—

The use of party. — Of leadership. — Fox. — Pitt. — The Grenvilles. — Peel. — W. Croker. — Macaulay. — Clarendon. — Palmerston. — Russel. — Disraeli. — Gladstone. — Graham.

MAGYAR IRÓK IDEGEN NYELVEKEN.

133 **Ady, André** le grand poéte magyar. Traduit par L. J. Fóti. Bp. 60 p. 1.50

134 **Arany, G.,** Toldi. Racconto poetico in dodici canti. Versione dall'ungherese di Fr. Sirola. Fiume 1904. 74 p. 2.—

135 **Bartók, L.** Karpathenlieder. Erinnerung an die ungarischen Alpen. Dem Magyarischen nachgedichtet v. A. Silberstein. Illustriert. Bp. 1886. 93 S. Illustr. Orig. Lbd. 2.—

136 **Eötvös, Jos. Frh. v.** Der Bauernkrieg in Ungarn. Histor. Roman. Übers. v. A. Dux. 3 Teile. Pest 1850. In 1 Hlnbd. 5.—

137 **Eötvös, Jos. Freih. v.** Der Dorfnotair. Übers. v. Grafen Joh. Mailáth. 3 Bde. Lp. 1846. Hln. 5.—

138 — Gedanken. 3. Aufl. Wien, Pest: Hartleben, 1878. 263 S. 1.80

139 — Der Karthäuser. Roman. 2 Bde. Mit Portrait. Wien, 1872. 4.—

140 **Eötvös, Baron Jos.** Die Schwestern. Roman. Übers. v. A. Dux. 2 Bde. Pest, 1858. 3.—

141 **Jókai M.** Andere Zeiten andere Menschen. Roman. 4 Bde. Pest & Berlin. 1869. 4.—

142 **Kertbeny, C. M.** Album hundert ungarischer Dichter. In eignen u. fremden Übersetzungen. Pesth: Geibel. 16⁰ Dresden: Schaefer 1854. XX, 559 S. Goldverzierten Or. L. Bd. 6.—

143 **Kisfaludy, C. v.** Stibor. Schauspiel in 4 Aufzügen. Übersetzt v. Grafen C. A. Festetics. Pest, 1823. In Originalumschlägen. 2.—

144 **Madách, E.,** Die Tragödie des Menschen. Nach E. Paulay's Bühnenbearbeitung übers. v. A. Fischer. 8⁰ Bp. 1886. L. 3.—

145 **Petőfi, Alex.** A poet of the hungarian war of independence. A literary study. (1823—44) By A. B. Yolland. Bp. 1906. 62 p. 1.—

146 **Petőfi, L.** Buch des Lebens. Gedichte. Mit Beiträgen namhafter Uebersetzer. Hg. v. L. Aigner. Bp. Mit Bildnis. 404 S. L. 4.50

147 **Petőfi, Alex.** Aufruf an die Ungarn, nebst anderen Kampfliedern des Dichters, hg. v. E. Linder. (Petőfi S., „Talpra Magyar"-ja és más harcdalai eredetiben és német átköltésben) Bp. 1898. 31 l. —.80

148 — Liederkranz aus seinen lyrischen Dichtungen. Uebers. v. G. v. Schulpe. 2. Aufl. Minden: 1891. Hln. 140 S. 2.—

149 — Von Th. Opitz. — P.'s Leben — Der Zaubertraum — Salgó — Istók der Narr — M. Szécsi — Patriotische u. revolutionere Lyrik. — Bern, 1868. Hln. VIII. 372 S. 4.—

150 — nicht werth von ungarischen Universitäten gefeiert zu werden. Authent. Documente zur Gesch. e. merkwürdigen These d. Universitätsprofessors A. Szász. G. v. H. v. Meltzl. Gr. 8⁰ Wien, 1875. 16 S. 10.—

Selten!

151 — 's Tod vor dreissig Jahren 1849. Jókai's Erinnerungen an Petőfi 1879. Histor.- literarische Daten u. Enthüllungen, bibliogr. Nachweise. Zusammengest. v. K. M. Kertbeny. Lp. 1880. 100 S. 2.—

152 — Leben und Werke. Von Alex. Fischer. Eingeführt von M. Jókai. Lp. 1889. Hldr. 5.—

153 — Sechzehn erzählende Dichtungen. Übersetzt von K. M. Kertbeny. Mit d. Bildnisse d. Dichters. Prag u. Lp.: Steinhauser 1866. kl. 8⁰ Orig. L. LXXVI. 264 S. 4.80

154 — Le poéte de la révilution hongroise. Par Ch. L. Chassin. Bruxelles—Paris 1860. d. toile, 360 p. 5.—

155 — L'Eroe Giovanni. („János vitéz") Prima versione italiana di G. Cassone. 8⁰ Bp.: Franklin 1908. 103 p. 2.50

156 **Ungarns** Männer der Zeit. Biografien und Karakteristiken. Prag 1862. 3.50

157 **Volksdichtungen,** Ungarische. Uebersetzt v. L. Aigner. 2. Aufl. Bp. 227 S. 3.50

158 **Vörösmarty M.,** Gedichte. Übers. durch K. M. Kertbeny. Kl. 8⁰ Pest—Leipzig. 1857. L. 156 S. 5.—

158a **Magyar M. és Kemény B.** A selection of works about Hungary in 20 different languages. Bp. 1931. 160 l. 2.—

Magyarországról 20 idegen nyelven megjelent művek és magyar írók munkái idegennyelvű fordításainak bibliografiája. Részben rövid életrajzi adatokkal. 2107 cím.

159 **Magyar nyelv.** Szerk. Szily K., Zolnay Gy., Gombócz Z., I—XXVIII. évf. (1905—1920) Füzetekben. 150.—

MAGYAR VÁROSOK ÉS MEGYÉK LEIRÁSA.

160 **Abauj-Torna** vármegye 1905-1906. évi alkotmányos ellenállásának története. Irta Ferdinándy Gy. n. 8⁰ Kassa 1908. 310, CL l. és Index. 2.40

161 **Arad története.** Függelék: Három év egy kompromittált életéből. Irta Lakatos O. 3 kötet. Arad 1881. fv. (2 kötetbe kötve) 8.—

161a **Balaton-Füred** általános látképe a tó felől. Libay L. rajza után köre rajzolta Alt R. Szines, szép lap. Lapméret: 44x61 cm. Kép 29x43 cm. 35.—

162 **Békésmegyei** oklevéltár, számos hazánk beltörténetére v. adatokkal. Gyüjtötték Haan L. és Zsilinszky M. Bp. 1877. 275 l. 3.—

163 **Békésvármegye** 1848-1849. Irta Oláh Gy. 2 kötet. Gyulán 1889. fv. (Egybekötve) 499, 566 l. 2 arckép 8.—

164 **Debreczen** sz. k. város egyetemes leírása. Szerk. Zelizy D. n. 8⁰ Debrecen 1882. fv. 6.—

165 — Békefi R. A debreczeni ev. ref. Föiskola XVII. és XVIII. századi törvényei. Bp. 1899. 1.50

166 **Eperjes** szabad kir. város czimerei és pecsétjei. Irta Iványi B. Szines czímerképpel és 5 szövegközti rajzzal. 4⁰ Bp. 1911. fv. 1.50

167 — **Rezik J.,** Theatrum Eperiesiense. A Carafa f. vértörvényszékről megjelent művének 1764-ben készült kéziratos másolata. kis 8⁰, 316 l. korabeli papírkötés. 6.—

168 **Esztergom** vármegye monografiája. 100 melléklet, 114 képpel. 4⁰ Bp.: Orsz. Monogr. Társ. Ered. v. 5.—

169 **Fehértemplom.** Böhm, Monographie der privil. Militär-Kommunität Weisskirchen. Mit 1 lithogr. Tafel u. dem Plane der Stadt. gr. 8⁰ Banat-Weisskirchen. 1871. Hln. VIII. 94 S. 2.—

1939. május

Libay Lajos Sámuel

festő

l. Szabómagyfest

144 l.

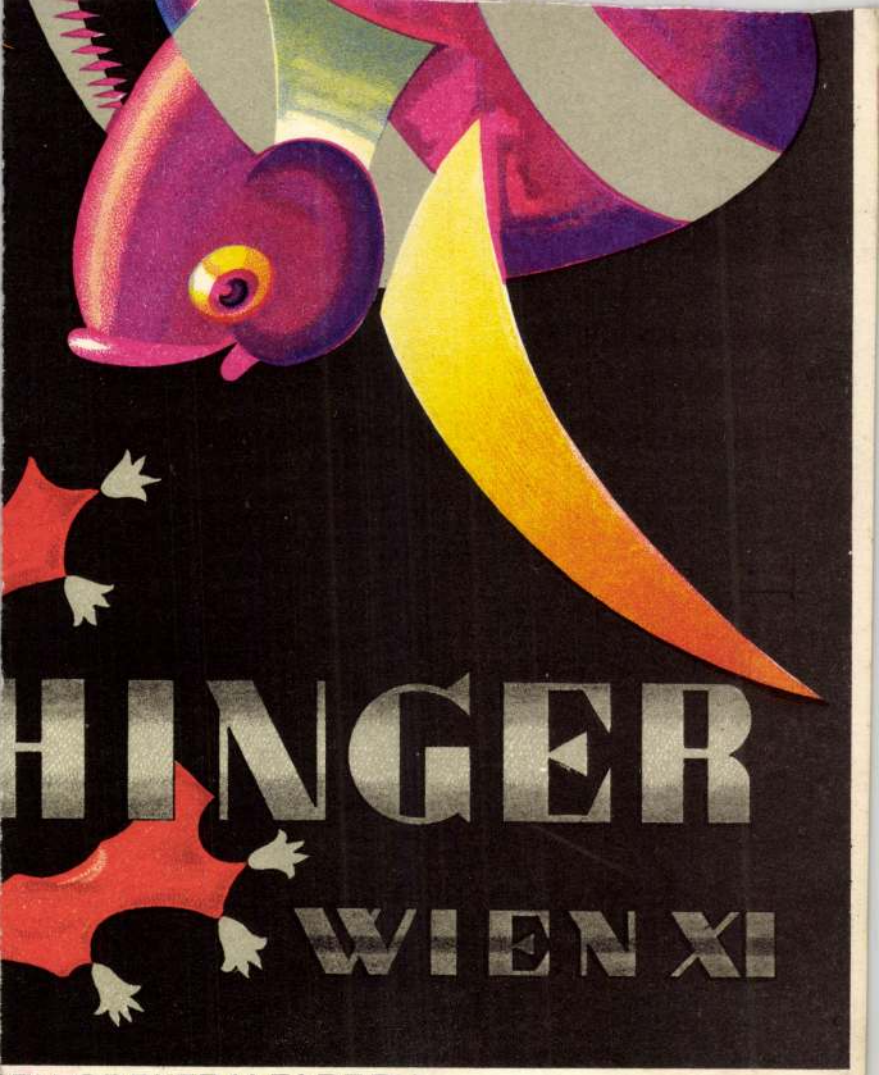

REN SPEKTRALFARBEN.

Libay Károlyi aquarell festő

Grafika

XIX. n. Libay Károly, aquarelljei a bertirczbányai museumban

Magyar Minerva II. 1901–02

26-28 l.

Festészet, táblakép

Buchberg vára, Libay Károly

Honderü, 1843. II.k. 82-88.

Festészeti csarnok

Libay K. L.

Hankiss 114. l.

MAGYAR ÍRÓK MAGYAR TÁJAK GÉNIUSZÁT ÉBRESZTGETIK

Csobánc. Kisfaludy Sándor regéket írt a balatonvidéki várromokról.
Császár kőrajza Libay K. L. (1816—1888) rajza után

vígasztalást. »Anonymusnak«, Béla király nótáriusának 1746-ban kiadatott krónikája új izgalmat hoz a mult kultuszában áhítattal elmerülők soraiba. Árpád s a fejedelmek kora hallatlanul érdekli a regényírókat és a költőket. Vörösmarty Mihály nagyrészt klasszikus formában izzó romantikus lélekkel támasztja fel a mult nagyjait: *Zalán futásá*ban a honfoglalás korát és a pogány mitológiát, *Cserhalom*ban Szent Lászlót, a lovagkirályt, a *Két szomszédvár*ban a várurak véres küzdelmeit — mintha a francia chanson de geste-ek felosztását akarná egészen kimeríteni . . . Előtte és utána tömérdek eposz és eposzi kísérlet, míg végre Arany János, mintegy egészen összefogva a nemzet sorsára utaló párkafonalakat, két eposz-ciklusában (a hún ciklus mellett a Nagy Lajos-korabeli: *Toldi*) mindent egybefoglal és elmélyít, amit elődei megláttak.

Ez az elmélyítés főkép az úgynevezett eposzi »csodás elemre« vonatkozik. Milyen porszagú szó, ha a nehezen született modern eposzokra alkalmazzuk! És micsoda megborzongató, áhitatot árasztó szó, ha Arany társaságában próbáljuk értelmét adni. A magyar hősköltemények »csodás eleme« csak egészen mellékes »mitológia«. Nem az allegórikus személyek szereplésében

Líbay Lajos Károly

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 509.
1928. 610
1929. 57

Libay Károly Lajos

festő 1874 – 1888.

wód

z

Krück II. 160.l

Római mozaikpadló, balaizai

VI. 185.

Libay Lajos
Jestő

ivód
z
Ernst Mur. kiáll. X.
Magyar biedermeier-
ünnelszet. Bp. 1913.
33. l.

NÉHAI BASCH GYULA

(1851—1928)

EMLÉKKIÁLLITÁS

KATALOGUSA

Libay Lajos

[illegible]

Myskolnö

74. l.

SZEGEDI HITELBANK RÉSZV.-TÁRSASÁG

SZEGEDINER CREDITBANK ACTIEN-GESELLSCHAFT.

POSTA CHEQUE-SZÁMLA 3578. SZ.

OSZTRÁK POSTA CHEQUE 859879. SZ.

GIRO-SZÁMLA:
OSZTRÁK-MAGYAR BANK

*

GIRO-CONTO
ÖSTERR.-UNGAR. BANK.

T.

Barabás Béla

a Buda

Ezennel értesitjük, hogy

K 240.- *f.* hó 7.

által elfogadott

Libay Sajós (Károly)

l

Rapaics Ligeti

6. l. 7, 48. l.

Libay Károly Sajós
(1816–1888.)
Biedermann kiáll. 1937.

X. terem.

Önarckép.

S.O.

ILMIRODA
GYULA
SÁNDOR-ÚTCA 7 Postatakarékpt. csekk: 35710

Felveszünk mindennemű megrendelést néma- és hangosfilm-felvételek, címfeliratok, reklám-, Trick-filmek és laboratóriumi munkák készítésére

Budapest, 1935 október 31

Számla száma F/580

ímla

os Bizottsága,

Budapest

k *alapján*

Teljes tisztelettel

MAGYAR FILM IRODA

Libay Károly Lajos

wód

Petujrégi

37 l

Soeben erſchienen:

Geſchichte des Kunſtgewerbes

Die **GESCHICHTE DES KUNSTHANDWER**
ZEITEN UND VÖLKER iſt mit Erſcheinen dieſes Ba
Der Band enthält das Kunſthandwerk der Renaiſſance, des Baroc
Klaſſizismus im 18. und 19. Jahrhundert, das Kunſtgewerbe ſeit 18
kunſt in Europa. Faſt 800 Abbildungen, 28 Sondertafeln, darunter
Bandes RM 37,50.

VERLAG ERNST WASMUTH G·M·B·H/BERLIN-CHARL

művészi szempontból a legértékesebb keleti képek, melyek kőrajzban jelentek meg, *Libay Károly Lajos*tól származnak. Libay élete nagyrészét idegenben töltötte. Bebarangolta Ausztriát, Olaszországot, majd 1855-ben Breuner gróf kíséretében Egyptomot utazta be. Vándorlásai közben rengeteget festett és rajzolt. Osztrák és német magángyüjteményekbe igen sok vízfestménye került, s az ekkor divatos albumok nagyrészében találunk rajzai, akvarelljei után készült metszeteket, karcokat és litográfiákat. Libaynak jelenleg a Selmecbányai múzeumban őrzött akvarelljei után Alt hatalmas méretű kromolitográfiákat készitett. A piramisok világát a francia romantikusokra emlékeztető erővel, a színek rezgő pompájával, atmoszférájával adja vissza. Ha a kiadvány a kiállítás gazdagságában nem is közelíti meg a két grófi műkedvelő, Forray és Andrássy albumait, bizonyos, hogy lapjai a legszebbek, a legművészibbek a magyar orientalista grafikában, s vetekszenek Ligeti Antal keleti festményeivel.

zunk. Egyik legszebb, legkorábbi példája Petrich András „Buda és Pest látképe", kézzel színezett, Richter Fülöp által kivitelezett rézmetszete (1819), amelynek előterében már ott találjuk a hangulatkeltő, divatosan öltözött polgári alakokat. Legismertebbek, s talán a legművészibbek az Alt Rudolf vízfestményei után Sandmann F. X. által kivitelezett litográfiák, melyek közül megemlítjük a Császár-fürdő udvarát ábrázoló, üde, bájos lapot. A genre-alakokkal élénkített látképek kiváló példája Hofbauer Jánosnak Gurk által kőrerajzolt nagy folio lapja „Pest és Buda fővárosoknak képe, a Rákos mezejéről nézve az ugyanott próbára felállított vasútnak rajzolatjával". Az igen gazdag anyagból felemlítjük még Kuvasseg József „Buda-Pest"-jét, Weissenberg Budát és Pestet ábrázoló levegős, festői litográfiáit, Thirney Clark-nek, a Lánchidat

Libay Lajos

Kisfaludy Sándor
szobra (franciául is
Korjat sága alapny K/fol.

Raiz fenti
höre rajz Alt. R.

A nagy vendéglő a Horvát-
házzal. Egyébként mint az
előbbi

A szinház és a Gróf Esztér-
házy féle ~~vag~~ vendéglő
Egyébként mint fenti

Líbay Lajos

László
–
Ernst – Lajos

33. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Libay Lajos festész hazánkfia ki a nyári idényt rendesen a gasteini fürdőben tötti, a porosz király valamint tavalyugy az idén is meglátogatta műhelyében. A porosz király ezúttal ismét két Gastein vidéki nagy rajz elkészitésével bizta meg műészünket. 1.)

1.) Az Ország Tükre. 1865 év. 401 lap

Libay L.

jelenlegi Gastemban

időzik, hol a prost király megpillantá
vár a művészt a szabadban rajzol-
ni, a mejismerkedett vele, majd meg-
látogatta és több művét megvette

Az Ostfáj Tükre 1864. 299 l.

Libay Lajos

** *(Királyi látogatás egy magyar művésznél.)* Libay L. művész hazánkfiát, ki jelenleg Gasteinban időzik, nem rég, magas vendég, a porosz király látogatta meg. Megpillantván a művészt, a mint a szabadban rajzolt, müveit megtekinté, s fölkérte, hogy összes munkálatait mutassa meg; azután belőlök több darabot megtartott. Nehány nap mulva a király meglátogatta Libayt, s munkában levő művei közől is többet kiválasztott.

Vas. Lyc. 1864
360. l.

Libay Lajos festő

Cásd

Művészet 1909. 326 l.
327. l.

. négyszögletes alapon talapzatra helye-
rókája egyszer fodrított, bajusza lelóg
avart fehér nyakkendője felett szala-
hordja, ingének mellfodra látható s men-
dölül tölgykoszorú s babérgaly díszíti
térfüzérrel ékített rojros lobogón négy-

es a Wurmser
res. Com̄end. S. C.
. Maresch. Locumten.
ng. chiliarcŭs."
erétei a háttérnek 13.1 : 8.8 s a rézlap-

Libay Sajós
festő

l.
Kapuinvészőnéletr

33. l.

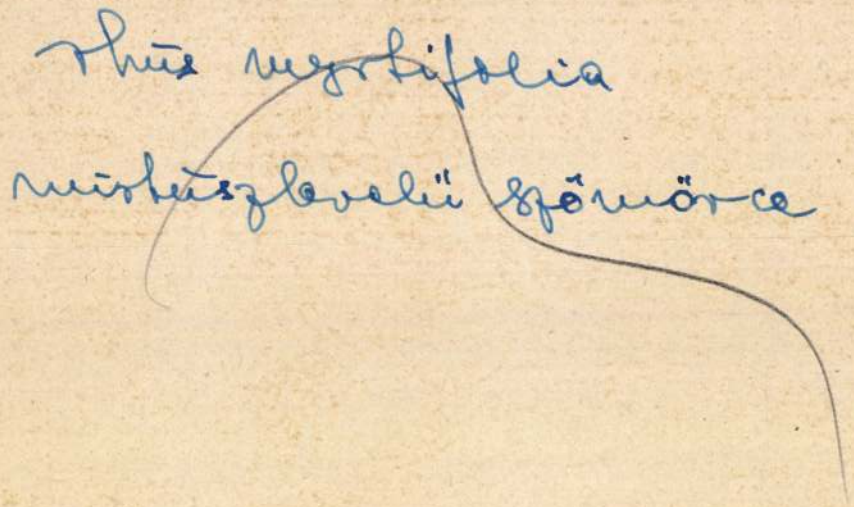

Libay Károly Lajos

d. Kelp. 25. l.

Mersits Jánosné özv., szül. Hencsy

Paulina VIII. 157

Libay Lajos

Libay Lajos (Ludwig v.) (1814—1888).

313. A SZÜLŐK NYUGVÓHELYE (Ruhestätte der Eltern).
Ceruzarajz szinezve (Bleistiftzeichnung, koloriert). 12×13 cm.

Ernst Museum auktiói 38. sz.
Budapest, 1928.

Libay Lajos

festő

szód

Divald Kornél. A besztercze-
bányai muzeum. Muzeum
és könyvtári és tesitő. 1909.

215.1.

A szegedi m. kir. állami fő

Érte

.....

.....

.....

..... *tantárgyakbó*

Magaviselete .....

Szeged, 191..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

Líbay Károly Lajos

l.

Szépmüvészet

1943. 110-l.

Libay Károly

l.

Szépmüvèszet

1943. 232. l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

JK. 288

II

598

288. *Fejérkövi István.* Mellig látható, kissé jobbra fordult, de szembe néz, tojásdad medaillonban. Homlokába lógó haja, szemöldöke, bajusza és körszakálla fekete, szeme barna. Atillája magas, lehajtott széles prémgallérú mentéje kék. Az előbbin kilencz, az utóbbin pedig öt diszgomb van. Felirata a kép alatt: »*Concordia res parvae crescunt*« és a kép körül: »*Stephanus Fejérkövi Supremus Comes Comitatus Nittriensis et Zagrab 1520*«.

Vászon, méretei 18·5 : 14·9 cm. — Át. Képt. 150 (8). — Gróf Csáky László ajándéka 1824.

Libay Károly Lajos

pesto

wód

Berztájlép

178. l.

szabb ideig festett a külföldön élő magyar mester oldalán. Olaszországi bolyongásai közt egy ízben meglehetős kellemetlen helyzetbe került. Kirándult a Vezuvra, a hol gyanutlan mulatozását két mérges kígyó zavarta meg. A művész úgy látszik komoly veszedelemtől tartott. A kígyók közeledését nem vette tréfára, hanem botjával védekezett ellenök, majd pedig hátrafelé tartott. Nagy felindulásában azonban nem vette észre a mögötte tátongó mélységet, úgy hogy egyszerre csak lezuhant a szakadékba. Törött bordák és másnemű zúzódások kellemetlen emlékeivel szabadult a veszedelmes kalandból, a mely ágyba döntötte Ligetit és csak jó idő mulva, miután a zúzódásokat kiheverte, folytathatta útját Sziriába. Termékeny munkásságának egyik ismeretlen alkotását 1863 februárjában állította ki Bécsben a műegyleti tárlaton. Címe: A Sahara Kairó mellett, ára 800 forint volt. —21.

GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN KÉPEI 1835-BŐL. Alig találkozik valaki, kinek a képét olyan korban, mikor még a művészetről és sokszorosításról csak mint ereklyéről beszélhetünk, annyi példányban készítették volna, mint Széchenyiét. Nagy népszerűségére mutat, hogy csak egy évben, 1835-ben 11 különböző arckép készült róla: 1. acélba metszve Bajza Aurorájában 16-od rétben; 2. rézbe metszve a Regélő 53-ik száma mellett 8-ad rétben; 3. kőre edzve a Rajzolatok 53-ik számában, 4-ed rétben; 4. ismét kőre metszve 1835 júniusában, ívrét lapon, készítette Schoefft Ágoston festőművész; 5. litografia, folio alakban, készült Bécsben augusztusban, kiadta Tomala pesti műárús; 6. lefestette néhány hétre rá ugyancsak Schoefft (először festette Bécsben Ammerling); 7. Einsle festőművész még az évben készített róla Pesten egy képet, mely Tomala birtokába jutott és az sokszorosíttatta is később; 8. Hont vármegye 50 ezüst forintot szavazott meg a gróf életnagyságú képére, a mely márc. 22. kelt határozata értelmében, a közgyűlés termét volt díszítendő; 9. Nógrád vármegye nov. 19. ugyanarra határozta el magát közfelkiáltással, az új megyeháza díszterme számára; 10. Bihar dec. 14. csatlakozott rokon elhatározásával megyetársaihoz; 11. végül a magyar tudós társaság is még 1835-ben megfestette arcképét, minthogy a gróf nevezett társaságnál a „másodelőlülő" tisztét töltötte volt be. —22.

STROHMAYER ANTAL JÓZSEF 1835-ben egy nagyobb szabású művet adott ki az akkori Pest épületeiről „Prachtgebäude der königl. Freistadt Pesth" címen. Strohmayer rajzait Schmid János kőmetsző intézetében sokszorosították és ifjú Kilián könyvárús boltjában árulták 48 ezüst krajcáron. Pestváros tervrajzán kívül ábrázolva vannak a műben a Marczibányi háza a Bálvány-utcában, a színház mindkét homlokzata, Kemnitzer, Wurm, a börze, Nákó, a polgári lövészek, Ürményi (új piaczon), gr. Károlyi (Kecskeméti-utcában), Birly (Váci-u.) háza, Mayer hotelje (Kishíd-u.), Pfeffer Dunafürdője és a Ludoviceum. —23.

KÖNYÖKI (ELLENBOGEN) JÓZSEF pozsonyi városi reáliskolai tanár 1868-ban egy sajátkezű feljegyzése szerint az esztergomi érseki könyvtár kézirataiból az összes miniaturokat és iniciálékat lemásolta s azt Denickénél Lipcsében kiadni szándékozott. A mű második kötetéhez pedig a Nemzeti Múzeum festett kodexeinek anyagát óhajtotta felhasználni. Hogy fáradozásait siker koronázta-e, azt nem tudjuk. Úgy látszik, kézrajzi felvételei elkallódtak, vagy legalább is kiadásra nem kerültek. —24.

HEINRICH EDE mult századbeli festőművészről a műtörténeti adatok 7. pontjában emlékeztünk meg. Zoltán Béla úr közlése alapján a felsorolt adatokat egy újabbal egészíthetjük ki. Heinrich Ede festette a budapesti Nagy-korona-utca 23. sz. alatt levő gyógyszertár címképét, a Szűz Mária Isten Anyját. —25.

RÉGI MAGYAR HUSZÁRKÉPEK. Hausláb tábornagynak 1869-ben volt egy nagyobb szabású huszárképgyűjteménye, a melyet szakszerű szöveg kíséretében készült kiadni. Rómer Flórissal is tárgyalt ez ügyben, Pesten azonban abban az időben még nem akadt erre vállalkozó kiadó, úgy hogy a műszerető tábornagynak tervéről le kellett mondania. Az azóta valahol lappangó gyűjteményben nemcsak kosztümtani, de nemzeti hadseregünk fejlődésére vonatkozó gazdag feljegyzések is voltak. (Arch. Értesítő 1870. 236.) Nem lehet reményünk, hogy e huszárképsorozat előkerüljön, a párisi kiállítás hires huszárterme számára talán tulajdonosai felajánlották volna. Egy bizonytalan adat arra enged következtetni, hogy a Hausláb gyűjtemény a bécsi Lichtenstein gyűjteménybe olvadt bele. —26.

LIBAY KÁROLY LAJOS festőművész Sámuelnek, a hírneves ötvösnek a fia. Anyja német származású, az Erlangenből való Schröppl Anna volt. Két figyermekét ismerjük Libay Sámuelnek, az első Libay Gusztáv dr., aravicai bányafőorvos, a második pedig művészünk, Károly Lajos. Ez utóbbi Besztercebányán született 1814. május 13-án.

Atyja a saját mesterségére akarta fogni s a középiskolák végzése után az ötvösmívesség gyakorlati ismereteibe avatta be. Négy esztendeig legényeskedett Libay Lajos atyja műhelyében s a művészet iránti szeretet itt erősödött meg benne, annak a férfinak oldala mellett, a kit már akkor elismeréssel halmoztak el Napoleon és Ferenc király filigránból készült szobraiért. Még nagyobb impulzust adott neki bécsi útja. Négyévi tanulás után a császárvárosban akarta egy ismerősüknél az ötvösséget tovább tanulni. A meghivást azonban későn kapta, mire odaérkezett, más foglalta

Művészet 1902-ből

el helyét és kénytelen volt, csakhogy épp valamit csináljon, beiratkozni a képzőművészeti akadémiába. Ez a körülmény magasabb célok felé terelte életét. A véső és a poncolóvas helyett az ecset és a rajzón szegődött barátjává s szerzett neki később hírt s dicsőséget. Sajnos azonban hazájának keveset juttatott művészetéből, idegen megrendelők számára dolgozott jórészt, gondolni azonban gondolt haza mindig, pátriájának oltárképet föstött, és a besztercebányai vidék sokszor ihlette meg ecsetjét, azonkívül virágzásának teljében egy nagyobb albumra való tájkép-anyagot gyűjtött össze Magyarországról. 1835-ben Libay huszonegy éves korában Gsellhofer, Ender és Kuppelwieser tanárok alatt a képírást tanulta, különösen a történelmi festészetben gyakorolta magát, később pedig Mösmernél a tájképfestészetre fordította tehetségét. Apró sikerei szüleit is megnyugtatták, kik kezdetben nem jó szemmel nézték fiuk pályaváltoztatását. Azok a studiumok, a miket Libay Lajos a történelmi festészetre készülvén alkotott, általános elismerésben részesültek. E korból számos arcképe, tanulmányfeje s vázlatos tervezete maradt fenn. Munkásságát azonban zilált anyagi viszonyai egy időre megbénították. Szülei szegény sorban voltak, segítséget tőlük nem kaphatott. Bécsi tartózkodásának elején abból éldegélt, a mit mint ötvöslegény keresett. Később pedig órák adásával szerezte meg mindennapi kenyerét, sokszor naponkint 7—8 óráig kínlódott makrancos gyermekekkel, s a munkától, gondtól kifáradva nem sok örömet lelt ecsetjében. Szerencséjére egyik művész pártfogója, Fischbach János, a Breuner grófi házba ajánlotta be rajztanárnak. Ettől kezdve javul a sorsa Libaynak. A fiatal grófot nagy kedvvel tanítja festeni s ő maga is több időt szentel művészetének. Különösen a tájképfestészetet míveli előszeretettel ez időben, kétségkívül a Fischbachhal kötött barátsága is hatással volt rá ilyen irányban. Úgynevezett vedutákat festett, tájképeket magasabb nézőpontról, a melynél a természet nagyobb része tárul elénk. Sok elismerést, pénzt és barátot szerzett művészetével s mindinkább erősbödött művészi hírneve egész 1848-ig. Ez évnek zavaros politikai hullámai nem kedveztek a művészeteknek. A fegyverek zajában Libay nem talált lelkesítőt. Nem hazafelé tartott, mint sok külföldön élő honfitársa, hanem még inkább távolodott a hazától. Először Ischlbe költözött, a hol a királyi család néhány tagjának keltette fel érdeklődését akvarelljeivel, s az udvari körök megrendelésekkel kedveskedtek neki. Békés munkára azonban itt sem volt képes. 1849-ben ismét tovább indult. Münchenben tartózkodott egy ideig, Bürkel és más festőművészek nagy barátsággal fogadták, de Libay ott sem tudott sokáig maradni. Nürnberg, Regensburg, majd ismét Ischlben ütött tanyát, míg végre 1851-ben Gasteint választá ki állandó tartózkodási helyül, a hol a csodaszép tájból anyagot nyujtott a festőnek. Innét, mintegy központból, barangolta be rendesen Karinthiát, Tirolt s a fenséges Alpokat. Termékeny munkásságának jó része ezek közt a hegyek közt folyt. Gasteinban ismerkedett meg János főherceggel is, a ki magával vitte Bécsbe, később pedig egy olaszországi útra kérte fel. Ugyanis a főherceg régi olaszországi kedvenc helyeit szerette volna rajzban megörökíttetni s erre a célra Libayt igen alkalmasnak találta, nemcsak azért, mert elismert tájképfestő volt, hanem mert kóborló hajlamánál fogva magának is nagy kedve volt ilyen feladat vállalására. Olaszországért rajongott János főherceg, mint a kinek az a szép föld hazája is vala, természetszerűleg a művészlelkű magyar fiú is a szentelt földre vágyott. Így aztán tetemes anyagi segítséggel Toscánába tartott Libay, onnét pedig azokra a pontokra, a melyet a főherceg neki kijelölt, ifjúkorának kedvenc vidékeire.

Sorra jött Firenze, utána Róma, hol egy egész telet töltött, majd Nápoly, Sorrento, Amalfi szépségeit örökítette meg ecsetjével. S gazdagon megrakodva vázlatokkal, tanulmányokkal és kész tájképekkel tért vissza főhercegi barátjához. Mindenütt elragadtatással fogadták műveit. Egykorú albumszerű kiadvány alig jelent meg a nélkül, hogy az ő képeiből is ne hozott volna. Nagy része az olaszországi alkotásoknak János és Rajner főherceg birtokába került, de a brabanti herceg Brüsszelben, a porosz Carolath fejedelmi család, vicomte St. Pierre Párisban, Parichnikow Moszkvában, Schultz Hannoverben, a bécsi kereskedő Arthaber és mások is szereztek Libaytól egész sorozatokat pompás tájképeiből. Országos Képtárunkban mintegy 100 rajz van e művészünktől, jórészben szintén veduták; az osztrák alpesek, olaszországi részletek (különösen Róma és Paestum műemlékei) továbbá egyiptomi tájképek.

Míg műveit Európa minden tája felé szétkapkodták, maga nem a legrendezettebb viszonyok közt élt. Úgy hogy az 1853—54-ik években néhány barátjának a biztatására a művész a bécsi reáliskolához folyamodott rajztanárnak. Csaknem biztosra vehette kineveztetését, midőn azonban kitudódott, hogy Libay protestáns vallású, az illetékes faktorok szó nélkül elejtették. Szerencséjére hamar talált magának különb kárpótlást. Régi tanítványa, az ifjú Breuner József gróf egy egyiptomi utazásra szólította fel, a melyre Libay természetesen a legnagyobb készséggel vállalkozott és 1855 októberében útra is keltek. A csodás országban nyolcadfél hónapot töltöttek, a melynek élénk hatása a művészi lélekben gazdag gyümölcsöket termett. Libay sok tájképet és etnografikus értékű studiumot hozott a Nilus és Faraók országából. Java részét csaknem három évi fáradozás után egy albumszerű kiadványban közre is bocsájtotta Breuner segítségével. Keleti Utiképek cím alatt jelent meg a mű Bécsben, (szülővárosának múzeumában kegyelettel őrzik) szines litografiai úton sokszorosított 60 lapból állott, kartonjai után kőre rajzolták Alt és Nowotny. Kremer kairói konzul, hírneves orientalista,

< Libay Lajost >

1860 ban a dán király a Danaborg rend III ik osztályával tüntette ki.

< > jele fertéz. Vas. Vjs 1861 57 l.

Líbay Károly Lajos

Grafika

395. Libay Károly Lajos (magyar festő, 1816 – 1888): Templom belseje. Papír, vízfestmény, 34×27 cm.

Esztergomi
Keresztény
Múzeum

Libay Károly Lajos

Thieme Becker

XXIII. 183.l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Libay

Aleksander Kotsis
(d. m.)

Magyar Kemzel
1958. okt. 29.

Libay - család

laid.

Csoma J. A Libayak.
Történelmi Közlemé-
nyek Abaj-Toma
vármegye és Kassa
múltjából. I.

Libay

Tájképe szerepel a Nemzeti Galéria új szerzeményeinek kiállításán

Magyar Nemzet 1970 junius 24
4. old.

M.D.K.

LIBAY Károly

1952)

Művért. (Biró Béla: A reformkor művészetének társadal
mi háttere

~~Művért.~~ Biró Béla: A reformkor művészet

Libay Károly Jestő

Magyar Nemzet II. 1955 dec. 23. 5.

Libay Károly
Parasztudvar, olaj

Reformkor művészete. Főv.Képt. XXVI. kiáll.
1946. jul. 10 1.

Libay Károly Lajos
1816 – 1888.

Bellaggio a Comói-tavon,
színezett rajz –
A Loggia dei Lanzi Firen-
zében, vízf.
A Ponte della Trinità és
Ponte Vecchio Firenzé-
ben, színezett rajz
Lásd ugyanit a
125, 126, 127, 129.
186, 188. sz. képeket.

Szépm. Muz. graf. o. 80.
Kiáll. (1943) Olasz tájak.

A MAGYAR AKVARELL- ÉS PASZTELL-FESTŐK EGYESÜLETE

KIÁLLITÁSÁNAK

KATALOGUSA

Libay Lajos

Becsben.

1842-ben Rosenburg a Kampf folyam mellett e. kejét 45 fotért megvette a műegylet.

PMÉvk. 1853-ra. 22. l.

1857-8-ban természet után rajzolt, utikejek keletről (12 drb litográfia) megvette a műegylet.

PMÉvk 1857re. 22. l.

1859-60. és 1860-61-ben is megvett a műegylet 1-1 sorozatot keleti litografiáiból.

PMÉvk 1860ra. 16. l.

Szalacskai niellő-díszítésű (római) ezüstkincs-

lelet VI. 130.

Libay Károly

Kopp mag graf 150 éve

LIBAY KÁROLY / 1816 - 1888 / :

188. Tájkép függőkerttel. - C.rajz és vizf., p. 33 x 25 cm. Jelz.l.b.:"Libay".

189. Tájkép gereblyés nővel. - C.rajz és vizf. p. 33 x 24 cm. Jelz.l.j.:"Libay".

ÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜ
MER

Libay Károly Lajos

festo

~~[illegible]~~

Lásd okv.

Muz. és Kapit. ét

1913. 237

Libay Lajos

l.

Szépirodalmi
1941. 164. l.

Weszelovszky János VIII. 146.

Libay Lajos

l

Ernst Muzeum aukció

XXXII. 234.-
235.-
236.-

Libay Lajos

1099. LIBAY LAJOS után: Egy foltozó-varga és borbély boltja Kairóban. Szines litografia. 15×22 . . 25

A Gyűjtő 1914. 3–4. sz.

XVIII. aukció

Libay Lajos

A Gyüjtő 1914. 3-4 sz.

XVIII. aukció

798. LIBAY LAJOS: Ablakkilátás a máriaraini vizesésre. Szinezett rajz, a művész sajátkezü irásával és 1844 sept. 9 dátummal. 20×27 . . 120

XXII. aukció

u. o. 1915. 117. l.

528—529. LIBAY: Két akvarell, darabja 20

XXII . [illegible]
N . 5 . 1915 . III . [illegible]

Líbay Lajos

l.

Ormós Zsigmond

Utazási emlékek. I.

Pest 1860. 152 l.

Libay Lajos

Środ

Kart Ung. 128. l.

Rhinoceros etruscus Tv. 217

Líbay Lajos

Ernst Museum aukciói.

XIII – XIV (1920) 233. sz.

Libay Károly Lajos (1816—1888).
324. EGYIPTOMI ROMOK.
Sepiafestmény. 60×75 cm. 150.—

XIXIX

2315.

Almásy-Tellki II. 1939

1376.

Libay Károly Lajos.

1.
Művészeti lexikon

440 l.

Wandsworth (London) III. 88.

Libay Karl Ludwig

* 1816 -

Singer Künstlerlex

III. 2. l.

852 Weirother Franz Edmund

A Villa Hadrianaban Frascáti mellett. (In der Villa Adriani bei Frascáti.) Rt.

K. 5.

163 m. 112 z.

150 m. D. K.

Libay Károly Lajos, festő és grafikus, 1816-1888

Besztercebányán született. Apja Libay Sámuel hiros ötvös volt. Apja mühelyében ö is kitanulta az ötvösséget, csak azután irat hozott be a bécsi festő akadémiára. Főleg a tájképfestést tanulmányozta. Bécsben Waldmüller Ferdinand festő is ~~ha~~ -

Anna Petrová-Plesková: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia.
Bratislava, 1966. 56-57. és 77. old.

 m. D. K.

Libay Károly Lajos, festő és grafikus, 1816-1888

hatással volt rá. Főleg, szines papirom készült finom rajzain látszik, hogy nem csak festő, de ötvös is. Bájos tájképeit, sehérrel magasitott akvarel technikával festi. Felsőmagyarország különböző tájairól, készít képeket a Tátra kedvenc témája, 6 lapból álló, tátrai sorozata utan alt Rü-

Anna Petrová-Plesková: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia.
Bratislava, 1966.

m. B. K.

Libay Károly Lajos, festő és grafikus, 1816-1888

dolf készített litográfiákat. Libai sokfelé utazott, ismerjük Olaszországban Bagdadban, a hilus partjan és Indiában készült tájképeit. Felsőmagyarországról készült tájképeit, J. Himfalvi felhasználta acélmetszet sorozatához „Ungarn und Siebenbürgen"

Anna Petrová-Ploshová: Slovenské výtvarné mucme obdobia národného obrodenia.

Bratislava, 1966. 56-57 és 77. old.

 m. D. K.

Libay Károly Lajos, festő és grafikus
1816 – 1888

in malerisen Original-Ansichten."
(Darmstadt 1856-1864). Mu veinek nagy
része, a besztercebányai, a kassai és
a Popsonyi muzeumokban található
„Besztercebánya látképe", 63. Kép tábla. 171.
oldal, litográfia 1840. „a Garam Szliács
alott", cerupa 1852. 64 Kép tabla 172. old. a
Hermaneci völgy", cerupa 1840. 65. Kép tabla
173. old.
Anna Petrová-Pleskova: Slovenské vý-
tvarné umenie obdobia národného
obrodenia.
Bratislava, 1966. 56-57 és 77. old.

Líbay Károly Lajos

× 1876

Lták IV. 157

Líbay Kárdly Lajos

A Szumrák-Ert Besztercebányán.

Litografia sárga alapnyomással, ceruza erősítésekkel; a fák törzse barna akvarl-festcisel élénkítve.

Bárczy Oszkár tulajd.

Láttam

1949, apr. 11.

pest VI, Andrássy-út 69

la

u 16.

Libay Károly Lajos F.M.19.2.

Felváltva Bécsben és Gasteinben élt, itt a görög király szám. megfest. Szilács létk. (Ly.N.r.119.)

Firenze, RÓma, Nápoly, Sorrentó, Amalfi - János főh. számára közben rajzol. 50-es évek eleje./Ly.N.r.139-40/

1855 gr. Brenner vitte magával Egyiptomba.

1858 keleti utilépet. (Bécs. 61 nincs hőrajz.)

Balatoni képek.

Hallstatt

Ányakvi sz.: ....

Név: .....

Lakcim: .....

Szaktárgyak: .....

Évfolyam: ..... Vallás: ..... Szül. év.: .....

Szaktárgyain kivül tud .....

.....

Tanitást vállal: h e l y b e n — v i d é k e n.

Kapott-e már állást a Segitőtől és milyen esetekben: .....

Megjegyzések: .....

MDK

Libay Lajos, festön.
graf.

az első választmányi gyülésen idén a f. havi ki
állitásból kimaradás végett kiválasztották:
L.L. "Uti képek keletről" 12. szines könyomatot

Tárház.- A müegylet ez idei első választmányi
gyülésében...
Vasárnapi Ujság.1859. 309.l.

MDK

Libay Lajos festő, Bécs

Uti képek keletről, 1857
U.az 1858
U.az. 1859
U.az 1860

Szatmári Gy: Adatok 61 művész 280 művéről. Pesti Műegylet vásárlásai. Kézirat. 1853-63.

Libay Lajos

1842 ben a pesti műegylet Rosenburg a Kampf folyam mellett c. Eipét vette meg Kisorsolásra 45 frtért.

EI 22.1.

a bay Lajos

1840. pesti kiáll.
Mészkemencze Zólyom
megjében volajt.

L. 1840

Népvándorláskori bronzpántos faedény III. 106, 107

— ruhadisz III. 107

~~csatt III 107~~

— szijvég III. 107

— lándzsavég III. 107, 108

— vaslemez III. 108.

— kard III. 108, 109,

— vaskarika III. 108; 109, 110,

— bronztárgy III. 108.

— ~~B~~ bronzgömböcske III. 108.

Libay Lajos

szamos grafikai munkc

a kejs. Mur. graf-

Gyujt

Rb 130-dob

Stylus, bronzból, római TD. 134

Libay Lajos

Vlast a

Szépm. Múzeumba

~~Finnek~~ V. 212

Libay Lajos, festő III. 215

Libay

ind

Festészeti csarnok. 1843. Hon-
derü 1843. II. 85-61.

Libay Lajos

20 évs, nül. Wensohl

1835

Bècsi akadèmia
Ujhàzy

180.)

Körtvélyesy Dezső dr., törvényszéki bíró II. [redacted]

Libay Károly Sajó

Árvereší Csarnok audicio Kat.

35. n. 1926. dec.

Hadjárat 1848/9-ben:

A felkelők 184

Az előtérben
haladnak vállukon
és csak némelyek
berek egyike áll jó
tett bal kénel. Ölt
mellény és dolmán
zacskója sallangos.
a lovasság s a falu
nyok és gyermekek

Könyomat, m

515

G. N.
170 – 9

Líbay Lajós

Közelebb egy csinos albumot
állított ki, melyet a Balaton-
vidék festőr pontjait ab-
rázolja. E mű különösen
arra volt szánva, hogy Kis-
faludy szobrának lelep-
lezés. ünnepéférol (jú-
nius 14) unaradandó em-
lékül vihessék hazaarok,
kik stb.

Kisfaludy album. Vas
Ujs 1860. 300. l

Libay Lajós

írod

A nincsylet. Vas. Nyj 1859

309 l

Libay Lajos

Festő és rajzoló

Kisfaludy Albuma

1860 tájan

Libay Lajos, festő; szül. 1876 május 13-án Besztercebányán.

felfejtése során is ott lebegett volna a kiállítás címéül választott kifejezés: minden elem védtelen, még a fogalmiak is. Vagy csak arról lett volna szó, hogy a kiállítás műveinek anyagai között felfedezhető búzakalász, fémlemez, poliészter, üveg akaratának engedelmeskedve az elemek alakítják, formálják át észrevétlenül az alkotót és a befogadót is? Mert a szándékok felől közelítve átérezhettük a keményen, racionálisan vezérelt gyengéd kéz alakítását például az üvegeken, a véletlenszerűségeket, az esetlegességeket is felmutatni vágyást a dombormű-képeken s a beavatkozás, az anyag megsértésének félelmét a nyomatdúcokon és a nyomatokon, ám de ugyanúgy ezek visszahatását is.

Talán nem tűnik direkt belemagyarázásnak a tétel: a védtelenség felismert félelme fogta össze a bemutatott kollekció műveit, a más és más hangon, más és más szólamban megszólaltatott alkotásokat. *Záborszky Gábor* meditatív, *Buczkó György* fantáziadúsan tárgyszerű, *Paizs László* érzékien plasztikus, *Wagner János* lírai szemlélettel formálta, alakította kompozícióit. Záborszky sejtette, Buczkó tudta, Wagner átérezte a félelmet, Paizs fenyegettetett. A feltételezések, a kijelentések, a megérzések, a figyelmeztetések hálójában különös módon mégsem az anyagra, a védtelen anyagra került a hangsúly: a négy művész kiállításán a középpontba – különös módon, a koncepción kívüli véletlen játékának köszönhetően, de végül is az alapelv lényegét megvilágítón – a madár került, az emlékek árnyán átsuhanó madár, a lecsapásra készülő madár, az elvágyódás madara; Wagner János pozitív-negatív összevetésében, Paizs László látomásszerű megjelenítésében, Záborszky Gábor leheletfinom rögzítésében.

Befejezésül a katalógusban közölt egyik bevezető szöveg *Nagy Boldizsár* által írt részletére, kulcsmondatára hívjuk fel a figyelmet. Így szól: „A jó mesterek... az uralom és a kívülállás közötti közvetítéseket keresik." Az uralom és a kívülállás között: jó, védett mezsgye lenne ez, jó a műveknek, művészeknek, jó a műélvezőknek egyaránt. Ez a szépen kinyilvánított, művekben is megfogalmazott szándék volt a négy művész kiállításának egyik fő tanulsága. (Fészek Galéria, 1988. XI. 22–XII. 9.)

Wehner Tibor

Libay Károly Lajos: Gasteini kápolna

Libay Károly Lajos, a jeles besztercebányai ötvösmester, *Libay Sámuel* fia XIX. századi rajzművészetünk egyik jellegzetes, finom érzékenységű képviselője. Bár élete nagy részét külföldön, főként Ausztria, Svájc, Dél-Németország festői vidékein utazgatva töltötte, és Olaszországba, Egyiptomba is eljutott, művészetével nem szakadt el teljesen hazájától, a Felvidéken s a Balaton környékén is dolgozott. Kiállított a Műegylet tárlatain, s kapcsolatban állt a külföldet járó magyar művészekkel. Ugyan számos műve szétszóródott, külföldön, illetve ismeretlen helyen van, az MNG Grafikai Osztálya igen gazdag, 167 lapos anyagot őriz tőle.

Ennek a kollekciónak egyik szép darabja a *Gasteini kápolna* című akvarell, a harmincas éveiben járó művész érett és sok szempontból jellegzetes alkotása. A mű az ausztriai Badgasteinben készült, az Alpok egyik XIX. század elején felvirágzó fürdőhelyén. E vidék és környéke nemcsak a gyógyfürdők vendégeit vonzotta, de a 20-as évektől számos bécsi akadémiai növendék és tájfestő kereste föl az Alpok városkáit. A felfedezők lelkesedésével barangolták be Salzburg, Salzkammergut, Ischl környékét, számos vázlatot készítve. A 40-es évek végétől Libay is Bad Ischlben, majd Badgasteinben tölti a nyarakat. Művei igen népszerűek voltak az előkelő fürdővendégek körében, mintegy szuvenírként, fotográfia helyett ...lették magukkal a környék szépségeit megörökítő lapokat. Elsősorban tájképeket, vedutákat készített, többnyire a korban igen divatos akvarell kissé szárazon, rajzosan kezelt technikáját alkalmazva, mint ezen a lapon is, ahol ceruzával gondosan előrajzolta, s tűhegyes tollal egészítette ki a részleteket. Stílusa az osztrák biedermeier sajátosságait mutatja, aprólékos, részletgazdag kidolgozás, a táj, illetve az épületek portrészerű visszaadása jellemzi lapjait.

Emellett sajátos hangulatot áraszt e műve is. Az Alpok hatalmas bércei közt álló gótikus kápolnát, magasba szökő tűhegyes tornyával s közelében, a fák között rejtőző emeletes, erkélyes faházat híven örökíti meg, a napsütötte ösvényen látszó alakokkal. Egy pihenő pár, az elé táruló pompás panorámában, a már árnyékba borult völgy tágas mélységében gyönyörködik. Az építmények a tájban, s a jelentéktelen méretű staffázsalakok, amelyek azonban igen

Libay Károly Lajos: Gasteini kápolna, papír, akvarell, 31 × 24,5 cm, 1851 (Artfotó)

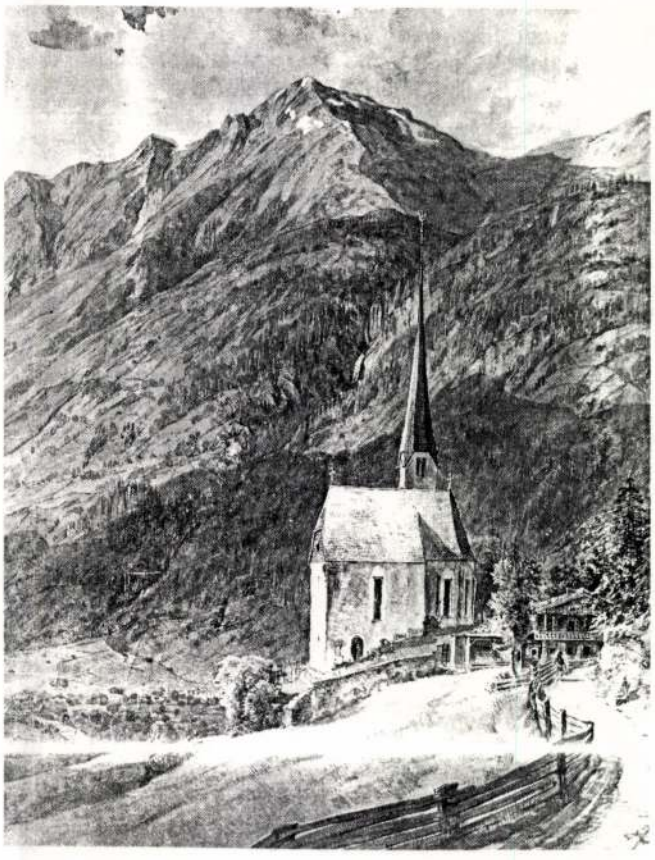

gyakran szerepelnek a biedermeier korabeli tájképeken, az ember és a természet viszonyára utalnak. E viszonyban a romantikus felfogással szemben az ember nem alárendeltje a természet fenségének, erejének. Itt a tájban megjelenő alakok benne élnek az őket körülvevő környezetben, a természet szépségét élvezik, bensőséges hangulatot visznek az óriás léptékek közé. A természet iránti fokozódó érdeklődés, a romantikus vonzódás a hegyvidék hatásos helyszínei, a sziklák, hófödte csúcsok, vízesések változatos formái iránt a bécsi iskolázottságú művész lapjain jellegzetes módon ötvöződik a meghittség iránti vággyal, az ember fellelhető nyomait állítva szembe a természet fenségével, saját örömének, élvezetének forrásává idomítva azt.

Szurcsikné Molnár Erika

Szent István emlékezete

Már az ez évben bevezetésre kerülő oktatási reform előjátékaként képzőművészeti kiállítás nyílt a főiskola népköztársaság úti épületének Barcsay-termében, amelyen a Szent István emlékezetére kiírt főiskolai pályázat anyagát mutatták be. A reform szelleme abban is megnyilvánult – már nem első kezdeményezésként –, hogy a pályázat előkészítése a „felnőtt" képzőművészeti pályázatokhoz hasonló módon, csak éppen alaposabban történt meg. A főiskolások előadásokat hallgattak első magyar királyunkról, a korabeli művészetről, hogy az ilyen jellegű munkához szükséges empatikus készséget megszerezhessék.

Veress Zsolt: Szent István emlékezete, plasztika- és festményegyüttes (fotók Sulyok Miklós)

Auth Attila: Fiat Lux, legyen világosság (a kiállítás plakátja)

A kiállított anyag a hallgatók jó szakmai felkészültségén túl azt a szellemi küzdelmet is tükrözte, hogy a mai fiatalok hogyan fogják fel és miként képesek feldolgozni magukban a magyar államiság Szent István-i gondolatát, első királyunk hogyan él a mai huszonévesek emlékezetében. Ebben a szellemi küzdelemben a kiállított művek alapján a szobrászok, a kép- és alkalmazott grafikusok értek el nagyobb sikereket, míg a festők láthatóan küszködtek ezzel a problémával. Ha eljutottak is a megértéshez, a mai divatos formanyelven még nemigen képesek ezeket a gondolatokat kifejezni. A műfaj szerinti eltérés érthető is, hiszen ugyanezekkel a problémákkal találkozhatunk a mai magyar felnőtt művészetben is, hiszen az emlékkiállítás akár személyre szóló, akár szimbolikus, a plasztikában megszokottabb, hagyományosabb, mint más képzőművészeti műfajokban.

A kiállítás fődíját, a Szent István Emlékbizottság díját kiegészítve a Képző- és Iparművészeti Lektorátus díjával, *Veress Zsolt* IV. éves festőszakos hallgató nyerte, nem lehetetlen azonban, hogy egy diszciplináris műfajú munkának szavazta meg a zsűri ezt a jutalmat. A főiskolások szavazata alapján odaítélt hallgatói. I. díj nyertese pedig *Szilágyi László* festőnövendék.

Rideg Gábor

Országos fafaragó pályázat

A Népi Iparművészeti Tanács, a Somogy Megyei Tanács V. B. művelődési osztálya, Boglárlelle Város Tanács és a boglárlellei művelődési ház, Balatonlelle *id. Kapoli Antal* Kossuth-díjas faragó, a népművészet mestere emlékére

ORSZÁGOS FAFARAGÓ PÁLYÁZATOT HIRDET.

A pályázat célja: a magyar népi faragóművészet hagyományainak felhasználásával és továbbfejlesztésével, magas művészi fokú népművészeti tárgyak, használati eszközök készítése.

A pályázat nyilvános, azon részt vehet az országban tevékenykedő valamennyi fafaragó. Pályázni csak új alkotásokkal lehet, legfeljebb 5 darabbal vagy egy garnitúra faragott népi bútorral.

Beküldési határidő: 1989. június 4.

A pályamunkákat a boglárlellei *Béke Művelődési Ház, 8638 Balatonlelle* címre kell küldeni.

Személyes átvétel 1989. június 2-án, 3-án és 4-én 10 és 16 óra között, a fenti címen.

A beérkezett pályamunkák alapján kerül odaítélésre az 1989. évi

id. Kapoli Antal Emlékdíj:	15 000 Ft
2 db I. díj, egyenként	10 000 Ft
4 db II. díj, egyenként	8 000 Ft
4 db III. díj, egyenként	6 000 Ft

valamint munkajutalmak.

A bírálóbizottság a pályadíjakat megoszthatja, illetve azokat visszatarthatja. A pályadíjban a darabok vételára nem szerepel. A Népi Iparművészeti Tanács a pályázaton szereplő darabokra az elővételi jogot fenntartja.

A pályázatot meghirdető szervek a beérkezett pályamunkákból Balatonlellén 1989. július 1-jétől szeptember 10-ig nyitva tartó kiállítást rendeznek.

A pályázattal kapcsolatos felvilágosítást a Népi Iparművészeti Tanács (1011 Budapest, Szilágyi Dezső 6., telefon: 389-715) és Balatonlellén a művelődési ház ad, tel: 84-51-318.

Népi Iparművészeti Tanács,
Somogy Megyei Tanács V. B. művelődési osztálya,
Boglárlelle Város Tanácsa,
boglárlellei Béke Művelődési Ház, Balatonlelle

CONTENTS

NOTE	*Gabriella Újlaki–Gábor Zrínyifalvi*	**1**	Brave new world? (Studio '88 exhibition)
PANORAMA		**3**	
NOTE	*Margit Galambos*	**6**	In the wake of a smile
GYÖZŐ SOMOGYI	*Zoltán Nagy*	**8**	Is the past our future? ◄
ATTILA CSÁJI	*Ottó Mezei*	**16**	This side and beyond light kinetism ◄
GIZELLA SOLTI	*Lajos Lóska*	**24**	The autonomy of fibre ◄
	Ottó Öttömösi	**30**	Paraph (István Szirányi) ◄
EXHIBITION	*Gábor Attalai*	**32**	Pattern
	Gábor Andrási	**35**	Living geometry (János Megyik)
	György Szegő	**38**	Exodus (Studio '88 exhibition)
	Géza Páskándi	**41**	Eternal Amortization (István Árkossy)
WORKSHOP	*János Cs. Tóth*	**44**	Credit of the visual attitude (Ilona Szereday)
	Péter Gyárfás	**47**	Formative years, years of travel (Péter Gémes)
LET US LOOK AT IT TOGETHER!	*Erzsébet Szvitek*	**50**	The Baroque church and holy chapel of Búcsúszentlászló
WINDOW ON THE WORLD	*Jana Bodnárová*	**54**	Eperjes '88
	István Antal	**57**	"Call me Ishmael"
PANORAMA		**60**	
WORK OF ART OF THE MONTH	*Mrs. Szurcsik, Erika Molnár*	**62**	Károly Lajos Libay: Chapel of Gastein

◄ – with a triangle we mark the articles published in full English translation too.

Review of the Association of the Hungarian Artists of Fine and Applied Arts
Editor-in-chief: Gábor Rideg
Distributor outside Hungary: "Kultura" Hungarian Foreign Trading Company. H–1389 Budapest, Pf. 149.

Számunk szerzői:

Újlaki Gabriella esztéta, ELTE, Esztétika Tanszék

Zrínyifalvi Gábor festőművész

Szegő György művészeti író

Bakonyvári M. Ágnes művészettörténész, Fővárosi Tanács művelődésügyi osztály

Galambos Margit népművelő

Mezei Ottó művészettörténész

Öttömösi Ottó művészettörténész

Attalai Gábor iparművész

Andrási Gábor művészettörténész, Óbudai Művelődési Ház

Páskándi Géza író

Cs. Tóth János népművelő, Békés Megyei Tanács

Gyárfás Péter művészeti író

Szvitek Erzsébet újságíró, Zalai Hírlap

Jana Bodnárová művészettörténész, Eperjes

Antal István dramaturg

Wehner Tibor művészettörténész, Art'éria Galéria, Szentendre

Szurcsikné Molnár Erika művészettörténész, Magyar Nemzeti Galéria

Hollósi Éva osztályvezető, Képző- és Iparművészeti Lektorátus

Puskás István osztályvezető, Képző- és Iparművészeti Lektorátus

Magunkról

Olvasóink szíves tájékoztatására közöljük, hogy a Művészet folyóirat példányszáma az elmúlt évben hogyan alakult. Az átlagban 9300 nyomott példányból a hazai előfizetés 3050, a külföldi előfizetés pedig 3380 darab. Lapunk kiemelt, kétnyelvű (magyar–angol) anyagainak kedvező fogadtatását jelzi, hogy a külföldi előfizetők száma ez évben ötszázzal növekedett.
A vidéken és Budapesten árult példányok száma kb. 2000 darab. A postai terjesztés és lapterítés – finoman fogalmazva – hiányosságaira mutat, hogy 1988-ban az évi összremittenda 5219 példány (23,7%) volt. Ugyanakkor számos Olvasónk észrevételezte, hogy a – nyomdai okok miatt – késve megjelenő Művészetet hiába keresi az utcai elárusítóhelyeken. *(A szerk.)*